ס פ ר

עץ חיים

חלק ראשון

זה ספר התורה אשר חיבר הרב הגדול האלהי **הרב חיים ויטאל** זללה"ה זי"ע כפי מה שקבל מפי רבו המקובל האלהי בוצינא קדישא הרב רבינו **יצחק לוריא אשכנזי** כפי הקבלה האמיתית שקבל מפי **אלהיו** ז"ל ומה לנו לספר בשבחים, הוגה מכמה ספרי עץ חיים הן מאלה בדפוס והן מכמה ע"ח כת"י שונות מוגהים ומסודרים על נכון הגה"ה מדוייקת הדק היטב בכל מה דאפשר, ועוד עשינו מעלות בקודש מוסיף על הראשונים טובות כפולות פירושים יקרים והגהות מפז מסולאים אשר ממש פנים חדשות באו לספר הקדוש הזה.

ותקנות גדולות שנו כאן

א) מהרב הגדול רבן של ישראל **מהר"ם מטראן** זללה"ה מחלופי גרסאות ותיקון הלשון במקום הצריך תיקון ושמנו הכל במקום השייך.

ב) **השמש** ר"ת שלום מזרחי שרעבי והוא הגהות וביאורים על ס' עץ חיים מהרב הקדוש המקובל האלהי מו"ה **שלום שרעבי** זלל"ה והנם נדפסות בספרו הטהור הכי קרא שמו **אמת ושלום** וזאת עשינו דזכינו שטרא לבי תרי והדפסנו כל הנוסחאות בנ"א עם חצאי לבנה הכל כמו שנדפס בעיר סאלוניקו שנת תר"ה לפ"ק וביתר שאת הדור כלול יופי בנוי לתלפיות כאשר עיניכם לנוכח יביטו.

ג) זאף גם זאת לא מנענו הטוב מלהדפיס באחרונה תשלום הספר **נהר שלום** של מורינו **הרש"ש** זי"ע אשר לא הובא בפנים העץ חיים הלזה לא יחסר כל בו.

ד) ושלימות יקר תפארת קדושת הספר הזה הדפסנו בסופו הס' היקר **חסדי דוד** והוא קיצור מרוב עניני ע"ח הפלא ופלא.

ה) הגהות ומראה מקומות מבעל המחבר ספר **מעלות הסלם** על תיקוני הזהר שליט"א.

שנת **תשמ"ו** לפ"ק

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אנפין ; ארך אפים. אב"א : אחור באחור. אב"ג : אנא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר דלא גרסינן. א"ה, או"ה, אוה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור חוזר. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אחור בפנים. אח"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באדרא רבא. באדר"ז : באדרא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים; בדרך אחרת. בדו"ר : בחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ב'המ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב'-ג'-ד'. בי"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בד נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההין) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסייעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה : בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. ג' : גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוירא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעיינין, חוטמא. ג"ע: גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתוניות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"נ : דכר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל ברחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב: דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. הארי"ז : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. ההי"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. הי' : היה. הי"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. הנז' : הנזכר. הנ"ל : הנזכר לעיל ; הנזכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. הק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תיבות. ה' תחתונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

ו

ואכ"מ : ואין כאן מקומו. ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש' : ובשער. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. והמ"י : והשכיל יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וכה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סיפו נזכר בכתב). ול"נ : ולי נראה. ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ז : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצוות. וש"נ : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ותי' : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ז : זמן הזה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן נק"ט : סדר ששת סדרי המשנה : זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חד אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסר ואו ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ן : חלק ז ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכת הבית. חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת : חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודות תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד : י"ב המזלות : טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה, מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט' תחתונות.

י

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין נסך ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב' אותיות הראשונות משם הויה). יה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה יודין ההין אלפין. יה"כ, יוהכ"פ : יום הכפורים. יה"ר : יהי רצון. יו"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הוי"ה ואדני. יי"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאו"ל : כל אומה ולשון. כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה : (לאמור : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו). כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופו"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן יראו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זיין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמו"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנז' : כנזכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנזכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזעי"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי עניני. לפצ"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארז"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מיין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין; מהל"ל: מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מגא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרו"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מגא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת: מצות לא תעשה ; מסית לפי תומו. מ"מ : מכל מקום; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מיין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע : מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב : מאי שנא. מ"שא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה: נצח הוד. נה"י: נצח, הוד, יסוד. נהי"מ: נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדן ; נותו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נש"ב : ג' שערי בינה. נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. סי' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספי' : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבגע"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת.—האמור. עד"ז : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הדע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. ע"י"א : על ידי אחרים. עי"ק : עיר הקדש. עי"ט : ערב יום טוב. עי"כ : ערב יום כפור. עי"ז : על ידי זה. ע"י"מ : עבור, יניקה, מוחין. עי"קת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש. עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכו"ם : עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעיתא. עמ"ש : עין מה שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב : עקודים, נקודים,ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על סמך. עסמ"ב : ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות. ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצהי"ט : על צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב. ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חדש. ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ : פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב : פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים. פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה, פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח : פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה ורביה. פי' : פירוש. פ"י : פושעי ישראל ; פועל יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה. פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"נ : פקוח נפש. פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה. פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פר"א : פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה. צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר. צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון. צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק : קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד. קכ"ד : קום כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ; קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש : קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : ר' אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית דין. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא דלא אתידע. ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק : רוח הקדש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חדש. רח"ו : ר' חיים ויטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ; רבי יוסי. ריו"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשזיב ; רחמנא ליצלן ; ראיה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח : מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר יוחאי. רשר"ד : ראיה, שמיעה, ריח, דבור. ר"ת : ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שליש אמצעי ; שליש א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"כ : שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת חנם ; שבת חנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך. ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאו"א : שכל אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. ש"נ : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה, גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור, נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שליש עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שליח צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ; שם ר' ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ; שליש ת.זתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחר. תא"מ : תהלים, איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר. ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם. תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ; תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב. תשבע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר. ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם. תחה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת. תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל : תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל. ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות. ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות. תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד. תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

ואלה הם נ׳ השערים שבספר עץ החיים מלבד שער הכללים. שער א׳: דרוש עגולים ויושר. שער ב׳: השתלשלות י״ס דרך עגולים. שער ג׳: סדר אצילות למהרח״ו. שער ד׳: שער אח״פ. שער ה׳: שער טנה״א. שער ו׳: שער עקודים. שער ז׳: שער מטי ולא מטי. שער ח׳: דרושי הנקודות. שער ט׳: שער שבירת הכלים. שער י׳: שער התקון. שער י״א: שער המלכים. שער י״ב: שער עתיק. שער י״ג: שער א״א. שער י״ד: שער או״א. שער ט״ו: שער הזווגים. שער ט״ז: שער הולדת או״א וזו״ן. שער י״ז: שער ז״א. שער י״ח: שער רפ״ח נצוצין. שער י״ט: שער אנ״ך. שער כ׳: שער המוחין. שער כ״א: שער לידת המוחין. שער כ״ב: שער מוחין דקטנות. שער כ״ג: שער מוחין דצלם. שער כ״ד: פרקי הצלם. שער כ״ה: שער דרושי הצלם. שער כ״ו: שער הצלם. שער כ״ז: שער פרטי עיבור יניקה מוחין. שער כ״ח: שער העיבורים. שער כ״ט: שער הנסירה. שער ל׳: שער הפרצופים. שער ל״א: שער פרצופי זו״ן. שער ל״ב: שער הארת המוחין. שער ל״ג: שער אונאה. שער ל״ד: שער תיקון הנוקבא. שער ל״ה: שער תיקון הירח. שער ל״ו: שער מיעוט הירח. שער ל״ז: שער יעקב ולאה. שעל ל״ח: שער לאה ורחל. שער ל״ט: שער מ״ן ומ״ד. שער מ׳: שער פנימיות יחיצוניות. שער מ״א: שער החשמל. שער מ״ב: שער דרושי אבי״ע. שער מ״ג; שער ציורי העולמות. שער מ״ד: שער השמית. שער מ״ה: שער המקיפין. שער מ״ו: שער כסא הכבוד. שער מ״ז: שער סדר אבי״ע. שער מ״ח: שער הקליפות. שער מ״ט: שער קליפת נוגה. שער נ׳: שער קיצור אבי״ע. ואלה הם ז׳ ההיכלות — היכל א׳: היכל א״ק. היכל ב׳: היכל נקודים. היכל ג׳: היכל הכתרים. היכל ד׳: היכל אבא ואמא. היכל ה׳: היכל ז״א. היכל ו׳: היכל נוקבא דז״א. היכל ז׳: היכל אבי״ע.

תפלה קודם הלמוד מהאר״י זיע״א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו לפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחויה שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנוניגו לפניך שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו אל יהיו עונותינו מבדילים בינגו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו ושיהגוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". כי ה׳ יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי".

הקדמה

לספר דרך עץ חיים להרב המקובל מהר"ר מאיר פאפרוש כ"ץ אשכנזי זלה"ה

אמר הצעיר והזעיר באלפי יהודה, ברוך ה' אלהי ישראל אשר לא עזב חסדו ואמתו מעמנו, ונתן לנו תורה אמיתית, וחיי עולם נטע בתוכנו, והבדילנו מעמי הארצות, ונתן לנו את חוקיו ומשפטיו הישרים. וגם חבה יתירה ואהבה (ודעת) [נודעת] לנו, (ורזי) [ברזי] ספרי וסתרי תורה הפנימים, אשר מאין תמצא והיא נעלמה, לא שזפתה עין רואה, ונתנה לרוב עמקה בע"פ ולא להכתב, כי אין דורשין במרכבה כו' כדאיתא במסכת חגיגה.

ואמנם שרשם הם נטועים בגן אלהים, בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, והעתיקם נביאינו וסתמם במתק לשונו, כמאמר המלך החכם, דבש וחלב תחת לשונך, ובעונותינו הרבים [כאשר] הורקנו מכלי אל כלי, ומפני חטאינו גלינו מארצנו, טעמינו לא עמד בנו, זריחנו נמר, ואבדה חכמת חכמינו, ובינת נבונים נסתרה, עד הופיע ה' מן השמים, דבר בקדשו בהר המור, ע"י רשב"י ז"ל וחבריו, לאקמא שכינתא מעפרא, ולארמא רישהא, חיבר אותו חיבור הקדוש, עד שתחת האי אילנא רבראבא כל צפרי שמיא (פזרין) הוה דרין, והוי [מתכנשין] שרפים וחיות ואופני הקדש, לשמוע אולפן חדתין מפומיה דרשב"י זלה"ה וחביריו.

והנה אחר הסתלקות האור הקדוש מהעולם, אסתלקו כל גנזי מלכא בהדיה, כדאיתא בזוהר פ' ויחי, (רי"ז א') יומא חד אידמוך ר' יהודה תחות אילנא, וחמי בחלמא ד' גדפין מתתקנן, וסליק ר"ש עלייהו, וס"ת עמיה, ולא שביק כל ספרא, רזין עלאין, ואגדה, דלא סליק לון בהדיה, וסליק לון לרקיעא, וחמי דאתכסיא מעינים, ולא אתגליא. כד אתער, אמר, ודאי מדשכיב ר"ש, חכמתא אסתלק מארעא, ויי לדרא, דהאי אבנא טבא, דמתחזיק (דמתאחדין) [נ"א דהוו מתחזן] מניה, וסמכין עלוי עלאין ותתאין אתאבידמנייהו כו'. סליק רבי אבא ידוי על רישיה, ובמה ואמר, ר"ש ריחיא, דטחנין מניה מנא טבא כל יומא ולקטין, כדכתיב הממעיט אסף עשרה חמרים, והשתא ריחיא ומנא אסתלקו, ולא אשתאר בעלמא מיניה, בר כמה דכתיב, קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העמר מן והנח אותו (למשמרת) לפני ה'. ואלו באתגליא לא כתיב, אלא למשמרת: לאצנעא. השתא מאן יכול לגלאה רזין, ומאן יודיע לן עכ"ל.

ובזוהר אחרי מות דע"ט ע"א, תני ר' יהודה, דרא דרשב"י שרי בגווה, כולהו זכאין, חסידי, כלהו דחלי חטאה נינהו, שכינתא שריא בגווייהו. מה דלית כן בדרין אחרינן, בג"כ מילין אינון מתפרשין, ולא מתטמרין. בדרין אחרנין לאו הכי, ומלין דרזין עלאין לא יכיל לגלאה, ודאינון דידעין מסתפי. (נ"א מסתפקי) דרשב"י כד הוי אמר רזא דהאי קרא, חבריא כולהו עייניהו נבעין דמעין, וכלהו מלין דאמר, הוי בעינייהו גליין, כמה דכתיב, פא"פ אדבר בו ומראה ולא בחידות כו'. תנא, ביומוי דר"ש, הוה אמר ב"נ לחבריה, פתח פומך, ויאירו דבריך. בתר דשכיב רשב"י, הוו אמרי אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

והנה כל מאמרי זוהר ותיקונים, מלאים על כל גדותם, דבתר רשב"י לא הוי דוגמתו, עד (שהש"י) [שאלהי הראשונים והאחרונים] הפליא חסדו עמנו, ולא רצה למנוע ישראל מכל וכל מתורתו הקדושה והטהורה, ושלח לנו ע"י קדוש (עיר וקדיש) מן שמיא נחית, הרב המופלא, הקדוש, המקובל האלהי, בוצינא

קדישא, כרשב"י בדורו, תלמיד אליהו הנביא זלה"ה כאשר העתקתי זו, בהקדמה לקוחה מספר [הע"ח] יע"ש. ועיין בספר זה, ושם תמצאהו את הודו, ואת השגתו הרמה, אפס קצהו, ולא כולו, כי מי ימלל כו', וכל המהלל אינו אלא פוגם ומחלל, במרגניתא דלית ביה טימי, וכל שאתה משבח אתה פוגם.

והנה כל תלמידיו של הרב הקדוש הזה, כתבו להם כל אחד, מה ששמע מפי רבו, כפי שורש נשמתו, והשגתו, ויד שכלו, זולת הרב המופלא בישראל, שמו נודע בשערים, אורה, וההוראה, הגאון מהר"ר חיים ב"ר יוסף ויטאל זלה"ה, שסמך עליו מ"ו, אור שבעת הימים את ידיו, וכאשר הזכיר בדברי קדשו, בענותנותו הרמה, בספרו בהקדמתו, שלא היה בהם כמוהו, מי (שהעמיד) [שהעמיק] ולא שינה אפילו סדר הלשון, כאשר שמע מפי רבו ז"ל כידוע לכל באי שער עירנו (ירושלים) צפ"ת תוב"ב.

והנה נודע לכל מי שבא בשערי החכמה הרמה הזאת, כי הרב הקדוש, לא היה אומר להם דברים כסדרן, כי היה יושב ודורש מפלאי החכמה העליונה, אשר עין לא ראתה (נ"א אשרי עין ראתה) כל אלה ואזן שמעה והבן לה, ולפי המשך הדרושים וקשורים, הנחמדים מזהב ומפז רב, היו מתפרשים מאליהן, דרושים, ויחודים, וכוונת, וטעמי המצות, ותקוני עונות, ופי' זהר, ורמזים במאמרי רז"ל אגב גררא. ולפעמים היה מבאר להם דרוש האחרון באצילות, ולפעמים היה מבאר להם דרוש התחלת עולם אצילות, וכן היה מהרח"ו זלה"ה, כל מה שהיה שמע, היה כותב, לפעמים פשט, לפעמים דרוש, לעפמים כונה, ובזה גרם לנו הבלבול הגדול הזה בחכמה זאת, עד אחר פטירת מורינו אור שבעת הימים פעה"ק צפת ת"ו, לחיי עלמין, אז התחיל מוהרח"ו ז"ל, לעשות סדר למה ששמע מרבו, וכן היה עושה לפחות כ' שנה או יותר, ומזה נמצא לפעמים סותרים כמעט דבריו זא"ז זכפולים ומכופלים, ומהדורות (ממהדורות) שונות, עד אשר חיבר מהדורא בתרא שלו, הנה הוא כתובה על ספר הישר שלו, בק"ק דמשק, ביד בנו הר' המובהק מורינו שמואל וויטאל, והם שני חלקים, כל א' נחלק לד' שערים, חלק א' יש בו ד' שערים, שער א' כל מה שמצא מכת"י רבו ז"ל. שער ב', דרושים והקדמות מה ששמע. שער ג', פשטי תורה, נביאים וכתובים. שער ד', סודות גלגולים ושרשיהן.

ח"ב יש בו ד' שערים: ש"א כל מה שנוגע לכוונת התפלות. שער ב', טעמי מצות. ש"ג תיקוני עונות. ש"ד יחודים הרבה מאד, לכל תלמיד ותלמיד מהם, דבר נפלא, אשרי עין שזכה לקרוא (נ"א לקחת) מן עץ החיים, ואכל וחי לעולם. והספר הזה היה כמוס וחתום ביד בנו הרב הנ"ל, ה' יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, וספרים אשר ביד בני א"י לא היה להם סדר זטעם וריח, ולא נעלם מעיני תורת חכמים ותלמידיהם, כי הסדר באלו הדברים הוא עיקר, אשר ילמוד האדם כל דבר ודבר דבור על אופניו, ושים כאפרכסת אזנך, ולא יעבור משער לשער, ומפרק לפרק, עד שידע ענין א', ואח"כ יסע לזולתו, כמ"ש הרמ"ק זלה"ה, בהקדמה ס' פרדס רמונים ע"ש.

לכן אזרו מתנים וחלצים, הרבנים הרוממים והשלמים, הדיינים המצויינים, גאוני א"י, מהר"ר בנימין הלוי, ומהר"א ראשמאל"ה נר"ו [ומוה"ר אלישע וושטאלי זצ"ל] ואמרו לתקן, וסידרו מכל הקונט' שהם נמצאו, מהם ג' ספרים, הלא הם: ספר ראשון, ס' הדרושים, ושמו בסופו מה שמצאו דרושים מגלגולים, ומהם הקדמות הרמות למתחילים. וספר הכונות של כל השנה. וספר הליקוטים, מה שמצאו מדברים קטנים, הכל חבור בילקוט אחד, ושמו שמם ספר לקוטים. ואמרו לתקן, ולא תיקנו, בספר הדרושים שלא שמו לא קשר דרוש לדרוש, ולא שמות לדרושים בשום שער, ולא חלקו לפרקים כראוי וכנכון. ובספר כונות, אמת שרצו לסדר כסדר תפלות השנה, ולא התחילו ולא סיימו, ועירבו ענין בענין, עד שכאשר לומד האדם בשחרית שבת, ימצא ענייניים של חול ולהיפך. וס' הליקוטין לא תיקנו שום דבר מכל וכל, עד שיקוץ המעיין בחייו.

וגדולה מזו, שהיה חסר (מהם) הטוב העיקרי, כמה וכמה דרושים עיקרים פרטים,

יא"כ איך היה אפשר לעשות להם סדר, כי נמצא בחבור זה דברים שאינן נמצא אפי' בעץ החיים שום רמז מהם, והם מהדורא בתרא, שנעשין אחר מ"ק, ולרוב עמקו גנזו מהרח"ו ז"ל, ונתגלו שערי אורה אלו, ואוצרות שתחת התהום היו חפורים ימים ושנים, כולו למורינו החכם השלם מהר"ר יעקב צמח נר"ו, כתובים באצבע אלהים מהרח"ו ז"ל, ומה שנמצא היו דפים קטנים קרועים ובלויים, וברוב חכמתו הרמה מורינו נר"ו, חבר א' לא', ועשה מהם ג' (נ"א ד') ספרים: א' הוא ספר אוצ"ח, והוא ספר שלם והקדמות, שנמצא לחכמה זאת, והוא מהדורא תניינא. ואח"כ דפים קטנים, מדרושים וכונות, כתובים על ג' ספרים אחרים, וקראו קהלת יעקב, על שם שהקהלם וקבצם כעמיר גרנה, וספר אדם ישר, שמתעסק בדרוש א"ק ויושר שלו ופרטיו. וספר עולת תמיד, לכוין תמיד. ואח"כ ראה מורי, שעדיין גם הוא אמר לתקן, ולא תקן בספר זה, חזר וקבץ הכל ביחד בספר שלם, ועשה ספר אוצ"ח, וכתב ספרים אחרים, וקראם עדות ביעקב, וספר אדם ישר, ובג' ספרים הראשונים לא שלח ידו.

והנה אנכי הצעיד והזעיר באלפי יהודה, צעיר אנכי לימים, וזעיד אנכי בבינה ובהשכל, ומה אעשה שנפשי חשקה בתורת חכמת הקבלה, ורשפי להבת אש חשוקת חמדת חכמת הקבלה, מיום שהייתי בן י"ג שנה, בערה בי כאש בוער בעצמותי, עד שהביאני המלך חדריו, זכיתי וטעמתי בקצה המשענת, בבית הר' המובהק החסיד העניו הרופא החכם השלם מהר"ר יעקב צמח נר"ו, ולמדתי ספריו, ומצאתי חן בעיניו, והטעימני מיערת הדבש של האר"י זל"ה, ולמדתי ספריו, וראיתי גודל ספרי הקדושים, (נ"א גודל המבוכות בספרי הקבלה הקדושים) אשר אין להם סדר, לא ראש, ולא סוף, ויעירינו לבי ויאמר, קח לך מגילת ספר, וכתוב כל הדרושים הנמצאים, שהם מפוזרים בכתבים, אחת הנה וא' הנה, וקרב אותם א' לאחת, למצוא חשבון. עם שהוא טרחא, לפום צערא אגרא.

וענה לבי, מי אנכי, כי הבאתני עד הלום, לעשות מלאכה זאת, (ולעו והיו) [נ"א ואני] כלא היו, ומה תעשה בגאון הירדן, ודחו מחשבתי זאת יום יום, עד בא יום א', חבה יתירה נודעת לי למוצאיו, ומצאתי עלה א' קטנה, מכתיבה אצבע אלהים מהרח"ו ז"ל, וכתב לשון זה, שם הספרים, ספר דרך ע"ח, פרי עץ חיים, נוף ע"ח, ויתחלק ספר א' לג' שערים, וכל שער מבוא שערים, וכל שער מבוא שערים (נ"א וכל שער מבוא נתיבות) וכל נתיב כמה מפתחות. עוד כתוב, שרוצה לעשות ספר, ולחלקו להיכלות שבעה, וכל היכל לכמה חדרים. ועוד כתב, שרצה לעשות, ענף ע"ח, ובכל ענף כמה מיני פירות, ובכל פרי כמה מיני מטעמים.

וכשראיתי אני זאת, תכף ומיד ענני לבי, חזק ואמץ, בא וראה כמה עלה בלב הקדוש לעשות, ולא עשה, (כי) היות חכמתו רבה וגדולה, ובכל יום ויום היה מחדש סדר א', ומהדורא א', כאשר נמצא אתנו מהדורות, כמה וכמה מינים ממינים הטובים, ואיך תדחה מצוה הבא לידך, וה' זיכה אותך, שזכית לכל כתבי האר"י ז"ל, מה שלא זכו אחרים שבקשו לעשות סדר ולא יכלו, חזק ואמץ הואיל ואין לה דודשין.

זאת שנית, כי כבר ידעת, כמה תועלת יצא לך, ומפתחות פסוקים, ודרשות דז"ל, ומאמרי זוהר, וכמה דברים תבין, כשתעשה סדר זה שעלה על דעת הרב ז"ל, והנה אינך עובר לדעת (נ"א על דעת) הרב ז"ל, כאשר דחיתני קודם, יהי ה' אתך, ופיתתני ואפת. והוכרחתי לנענע ראשי, ואשא כפי השמימה בתפלה ובתחנונים, יגמר ה' להוציא לאוד מלאכתי, והייתי מתעסק במלאכת שמים זו ד' שנים ויותר, ולא זכיתי שתגמור יצ"מ על סדר כאשר עם לבבי, (עד היום) המר כי הגלתני מארץ הקדושה, מעיר לעיר, נע ומטולטל, ובאתי דמשק, ואז זכיתי ונכנסתי לחדרי היכלי הקודש מוהר"ר שמואל ויטאל בן הגאון, ובו הגיתי מעט זמן, כי לא הייתי רק זמן ח' ימים, וגנב גנבתי מעט מהסדר הקדוש אשר שם נמצא, ונגמרו מאוויי, ובקושטאנדינה העיר רבתי עם, שמה ישבתי כמשלוש חדשים, מפורים עד עצרת, ואז

סדרתי ספרי בסדר הנאות, כאשר עיניכם תחזנה מישרים, ולקחתי אז קס"ת הסופר במתני, להציב לי למטרה, וכתבתי על ספר הישר, את כל דברי הקדוש ז"ל. דהיינו כל מה שמצאתי כפול בספר הדרושים, שהיה ג"כ כתוב בספר עדות ביעקב, וכל מה שהיה שייך לדרושים והיה חידוש, הכנסתי ג"כ בספר עדות ביעקב, (השמטתי) וקריתי ג"כ מהדורא קמא, וכל מה שהיה כתוב בספר ליקוטים, ג"כ מה שהיה שייך לספר דרושים, וסדרתי לשערים שלמים וטובים, ע"ס האצילות, מא"ק עד תשלום אבי"ע, כאשר עיניכם תחזנה, ושמתי בספר הזה, שהוא התחלה לכל באי החכמה זאת, וכניסה בדרך הרב הקדוש בוצינא קדישא, המקובל האלהי החסיד האר"י ז"ל.

וקריתי שמו, ספר דרך עץ חיים, לז' היכלות, וחמשים שערים, וכל היכל נחלק לשערים, וכל שער לכמה פרקים, שהם חדרים שבשער ההוא, מהס' ההוא, שכולו מועתק באצבע מהרח"ו ז"ל, חוץ ממ"ק שבא בו, שאינו מועתק מכ"י הרב זלה"ה, רק מהעתק מהר"י צמח נר"ו, ומוגהים מס'. ושמתי שמות לשערים, איש על דגלו באותות, וכל מה שמצאתי בספר הדרושים, וכוונות, וליקוטים, וספר עולת תמיד, השייכים להם הכוונות, העלתים על ספר מסודר, כפי סדר התפלה, של כ"ז היכלות, ולד' שערים, (נ"א סדר התפלה בז' היכלות ובל"ב שערים) והם ענף א' מהספר.

ואח"כ סידרתי מכל הספרים הנ"ל, כל טעמי מצות כסדר, איש על דגלו, כסדר הפרשיות, והם ענף ב'. ואח"כ סידרתי מכל הספרים הנ"ל, תיקון על עבירות, תיקוני עונות, והוא ענף ג'. ואח"כ סדרתי מכל הספרים הנ"ל, ענייני יחודים, אשר מצאתי מפוזרים, א' הנה וא' הנה, ושמתי אל שער הנבואה, ורוח הקודש, שמצאתי ממהרח"ו ז"ל ממהדורא ה', והוא ענף ד'. וכללות ד' ענפים אלו, והיו לאחדים בידי, ושמתי שמם נוף א'.

ואח"כ סדרתי מכל הספרים הנ"ל, כל פירושי פסוקי התורה ונביאים וכתובים, כל פ' ופ' כסדרן, והם נוף שני. ואח"כ סדרתי מכל הספר הנ"ל, אגדות בעין יעקב, כל מסכתא ומסכתא כסדרן, והם נוף ג'. ואחר כך סדרתי מכל הספרים, כל מה שמצאתי, מענייני גלגולים, ומספרים הישנים, אחת הנה ואחת הנה, ושמתים אצל שער הגלגולים, שמצאתי מכת"י הרח"ו ז"ל, מהדורא ה', וזהו נוף הד'. וכללות ד' נופים אלו, והיו לאחדים בידי, ושמתים שמם נוף עץ חיים. והוא הספר נחמד.

עוד זאת הוספתי שנית ידי, לשום מראה מקום לכל דברי הזוהר, שנמצא בדברי הרב, כל פ' ופ' בנוף א', וגם בכל פ' ופ' בנוף ב', מראה מקום מכל הפסוקים שנזכר בדברי הרב ז"ל, בין בספר זה, בין בספרים אחרים. וכן בנוף ג', מראה מקום מדברי רז"ל, בין בספר זה, בין בב' ספרים אחרים. וכן בנוף ד', מראה מקום דרך א"ב כל הגלגולים. והסכמתי לכתוב בזה כל ענין וענין שם הספר שלקטתי אותו הענין ממנו, למען יכול כל א' למצוא דברי חפץ, ולתקן גם ספריו, וידע מבטן מי יצא הדברים, ואל יחשדוני שומע, וה' יושיעני, ויגמור נא עוד בירושלם ובהר ציון את מעשה ה' המלאכה מה שעדיין יש להשלים, מכתבי הרב ז"ל, כ"ד הנכסף לראות ה', ולבקר בהיכלו, בתוככי ירושלים עיר הקודש תובב"א

הצעיר **מאיר**

בלא"א הנדיב **יהודה ליב** כ"ץ פאפרוש

תושב ירושלים עיר הקודש תובב"א

הקדמות מוהרח״ו זיע״א על שער ההקדמות

אמר הצעיר מעיר, הדל באלפי, **חיים ויטאל** בן לא״א הרב **יוסף ויטאל** זלה״ה, בהיותי בן שלשים לכת, תשש כחי, ישבתי משתומם. ומחשבותי תמהים. כי עבר קציר, כלה קיץ, ואנחנו לא נושענו. רפואה לא עלתה למחלתינו. אין מזור לבשרנו. ולא עלתה ארוכה למכתנו, לחרבן בית מקדשינו. הנחרב זה היום אלף ות״ק וד׳ שנים. אוי לנו, כי פנה היום, יום אחד של הקב״ה, שהוא אלף שנים, וגם נטו צללי ערב, שהם ת״ק וד׳ שנים יותר מחצי היום הב׳. וכלו כל הקצין, ועדיין בן דוד לא בא.

ונודע את אשר ארז״ל [ירושלמי יומא פ״א ה״א] כל דור שלא נבנה בה״מ בימיו, כאלו נחרב בימיו. ואתנה את פני לחקור ולדעת מה זה, ועל מה נתארך קיצינו וגלותינו. ומדוע לא בא בן ישי. ומצאתי און לי ואנינה בקרבי, ולבי דוי. ממאמר א׳ הובא בס׳ התיקונים תיקון ל׳ דף ע״ז ע״ב. וז״ל, תנינא, ורוח אלהי״ם מרחפת וגו׳. מאי ורוח, אלא, בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתכחת בינייהו, והאי רוח אתעביד קלא, וימא הכי: אינון דמיכין, דשינתא בחוריהון, סתימין עינין, אטימי לבא, קומו ואתערו לגבי שכינתא, דאית לכון לבא, בלא סכלתנו למנדע ביה, ואיהו בינייכו, ורזא דמלה (ישעיה מ׳) קול אמר קרא. כגון (איוב ה׳) קרא נא היש עונך וגו׳, והיא אומרה (ישעיה מ׳) מה אקרא, כל הבשר חציר. כלא אינון כבעירן דאכלי חציר. וכל חסדו כציץ השדה, כל חסד דעבדין, לגרמייהו עבדין. ובההוא זמנא מה כתוב (תהלים ע״ח), ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב דא איהו רוחו של משיח. ווי לון מאן דגרמי דיוזיל ליה מן עלמא, ולא יתוב לעלמא, דאילין אינון דעבדי לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה, וגרמין דאסתלק נביעו דחכמה, דאיהו יו״ד מינה, ואשתארת בי״ת, יבשה, ווי לון, דגרמי עניותא, וחרבא, ובזה, והרג, ואבדן, בעלמא. והאי רוח דאסתלק, דאיהו רוחו של משיח, כמה דאתמר, ואיהו רוה״ק. ואיהו (ישעי׳ י״א) רוח חו״ב. רוח עצה וגבורה. רוח דעת ויראת ה׳.

פקודא תנינא, ויאמר אלהים יהי אור וכו׳, ובג״ד אמר הקב״ה, השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ כו׳, דאיהו רחימו בלא פרס, ולא ע״מ לקבל פרס. ויראה ואהבה ע״מ לק״פ, איהי שפחה, ותחת שלש רגזה ארץ וגו׳. תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה עכ״ל.

והנה, מ״ש בתחילת דבריו, ואפי׳ כל אינון דמשתדלי באורייתא כל חסד דעבדי לגרמייהו וכו׳, עם היות שפשטו מבואר, ובפרט בזמנינו זה בעו״ה, אשר התורה נעשית קרדום לחתוך בה אצל קצת בעלי תורה, אשר עסקם בתורה ע״מ לק״פ, והספקות יתירות, וגם להיותם מכלל ראשי ישיבות, ודיני סנהדראות, להיות שמם וריחם נודף בכל הארץ, ודומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה, הבונים מגדל וראשו בשמים, ועיקר סיבת מעשיהם היא, מ״ש אחר כך הכתוב ונעשה לנו שם. ככתוב בס׳ הזוהר בפרשת בראשית דף כ״ה ע״ב, וז״ל, על פסוק אלה תולדות השמים והארץ. שחמשה מינים יש בערב רב, ומן הג׳ מינים מהם, הוא הנקרא כת גבורים, דעלייהו אתמר המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם. ואינון מסטרא דאילין דאיתמר בהון הבה נבנה לנו עיר ומגדל וגו׳, ונעשה לנו שם, בבנין בתי כנסיות ובתי מדרשות ושוין בהון ס״ת, ועטרה על ריש״ה, ולא לשמה אלא למעבד לון וכו׳. והנה על הכת הזאת, אמרו בגמרא (ברכות י״ז.) כל העוסק בתורה שלא לשמה, נוח לו שנהפכה שלייתו על פניו, ולא יצא לאויר העולם.

ואמנם האנשים האלה, מראים תימה וענוה, באמרם כי כל עסקם בתורה הוא לשמה. והנה החכם הגדול, התנא ר״מ ע״ה, העיד עליהם

שלא כך הוא, באומרו לששון כללות (אבות פ"ו מ"א) כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו', ומגלים לו רזי תורה, ונעשה כנהר שאינו פוסק והולך, וכמעיין המתגבר מאליו, בלתי הצטרכו לטרוח ולעיין בה, ולהוציא טיפין טיפין של מימי התורה מן הסלע, הנה זה יורה שאינו עוסק בתורה לשמה כהלכתה, ומי זה האיש אשר לא יזלו עיניו דמעות, בראותו המשנה הזאת זרואה חסרוני ופחיתותו.

האמנם, אע"פ שלכאורה אפשר לפרש לשון המאמר על אופן זה, עכ"ז דבר קשה מאד מאד לומר, וכי בשופטני עסקינן, ולא בכללות כל התלמידי חכמים העוסקים בתורה, והראיה ע"ז אומרו דרך כללות, ואפי' כל אינון דמשתדלי באורייתא כל חסד דעבדי לגרמייהו עבדי ואין לומר דמלת כל היא יתירא ומשבשתא, שהרי מקרא דורש וכל חסדו כציץ השדה, שלא נאמר וחסדו, אלא וכל חסדו, לרמוז כי כל הת"ח העוסקים בתורה, הנקראת תורת חסד על לשונה, הם דומים בחסד ההוא אל ציץ השדה, משום דלגרמייהו עבדי. אבל ביאור לשון הנז"ל, יובן ראשיתו מאחריתו, באומרו ויראה ואהבה ע"מ לקב"ם, איהי שפחה ותחת שלש רגזה ארץ.

והענין יובן, במ"ש בס"ה בפרשת בראשית דף כ"ז ע"ב. ובג"ד אמר קב"ה, לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו, דא משנה, איתתא דההוא נער, ואיהי שפחה דשכינתא, ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא, מסטרא דהיתר טהור כשר. ואי לא, איהי כנגדו, מסטרא דטמא פסול אסור וכו'. דלית יחודא, עד דערב רב יתמחון מן עלמא. ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא, וקבורתא דיליה איהי משנה, דשלטא על מטרוניתא, דאיהי קבלה למשה ומלכא, ומטרוניתא מתפרשא מבעלה. ובג"ד תחת שלש רגזה ארץ, תחת עבד כי ימלוך, דא עבדא ידייעה ,ושפחה דא משנה, ונבל כי ישבע לחם, דא ערב רב.

הנה מבואר, כי תורתינו הק' כלולה, ונמצאת בכל ד' עולמות אבי"ע. ובהיותה בעולם האצילות, אז נקראה קבלה, כי שם היא מופשטת מכל הלבושים הנקרא פשט, מלשון פשטתי את כתנתי, שהוא בחי' המלבוש החיצוני, שהוא ע"ג עור אדם המתפשט מעליו לפעמים, וזהו עיקר מלת פשט.

ואמנם בעולם האצילות, אשר שם הקב"ה יושב ועוסק בתורה, כנזכר במדרז"ל, וגם בדברי המתרגם על פסוק דודי צח ואדום, וכמש"ה ואהיה אצלו אמון וגו', הנדרש לרז"ל על בריאת העולם, שהיה הקב"ה מביט בתורה, ובורא עולמות. ואין ספק, כי לא כמעשה אדה"ר, ולא כמעשה דבני חרי, וכמעשה אתונו דבלעם, וכיוצא בהם, בהיותם כפשוטם, היה משתעשע בהם הקב"ה, אלפים שנה קודם שנברא העולם, ובורא בהם עולמות.

אמנם שעשועות של הקב"ה בתורה, והיותו בורא בה את העולמו, היתה בהיותו עוסק בתורה בבחי' הנשמה הפנימית שבה, הנקרא רזי תורה, הנקרא מעשה מרכבה, היא חכמת הקבלה, כנודע אל היודעים. וטעם הדבר הוא, להיותו עולם האצילות, העליון מאד, טוב ולא רע, דלא יכיל לאתערבא עמיה קליפה. ועליה אתמר, וכבודי לאחר לא אתן, כנזכר בספר התיקונין ד' ס"ו תיקון י"ח, וכן בסה"ז בפ' בראשית דכ"ח ע"א ע"ש. ולכן גם התורה אשר שם, איננה רק מופשטת מכל לבושי הגופנים. משא"כ למטה בעולם היצירה, עולם דמטטרו"ן, הנק' עבד טוב, והוא הנקרא עץ הדעת טוב מסטרא (דטוב), ומסטרא דסמאל, שהוא קליפין דיליה, נקרא עבד רע, כי התורה אשר שם הם שית סד"מ, הנקראים שפחה כנ"ל. וכנזכר בפרשת בראשית שם דף כ"ז ע"א.

ולכן נקראת משנה, לפי ששם יש שינויים הפוכים, טוב, מסטרא דעבד טוב, היתר כשר טהור. רע, מסטרא דעבד רע, איסור טמא פסול. גם הוא מלשון כי מרדכי היהודי משנה למלך, שהיה שפחה, הנקרא עבד מלך מלך. גם נקרא מלשון שינה, כנזכר בפרשת פינחס דף רמ"ד ע"ב, קם זמנא חנינא ואמר, מארי מתניתין, נשמתין ורוחין ונפשין דילכון אתערו כען, ואעברו שינתא מניכון, דאיהו ודאי משנה אורח פשט דהאי עלמא, ואנא לא אתערנא בכו אלא ברזין עילאין דעלמא דאתי, דאתון בהון

לא ינום ולא ישן. וזה יובן במ"ש יותר למעלה שם, ורבנן דמתניתין ואמוראי, כל תלמודא דלהון על רזין דאורייתא סדרו ליה, ונמצא כי המשנה והש"ס הם הנקרא גופי תורה.

והנה דבריהם כחלום בלי פתרון ורזיה וסתריה הפנימים, הנקרא נשמת התורה, הם הם פתרון החלום, הנפתר בהקיץ, בסוד אני ישנה ולבי ער. וכמ"ש חכמים ז"ל (סנהדרין כ"ד.) במחשכים הושיבני כמתי עולם, זה תלמוד בבלי אשר איננו מאיר אלא ע"י ס"ה, הם הם רזי תורה וסתריה, אשר עליהם נאמד ויתורה אור. ואין ספק, כי כמו שהיצד נקראת עבד ושפחה, בערך האצילות, ונקרא קליפין ולבושין דחול, כנזכר בהקדמת ספר התיקונין ז"ג ע"ב, וז"ל, וביומי דחול לביש עשר כתות דמלאכיא, דמשמשי לי"ס דבריאה. וא"כ אין לתמוה, כי התורה אשר שם, שהיא המשנה, תהיה נקרא שפחה, וקליפין דתורה דאצילות. וז"ס כל הבשר חציר, הנ"ל במאמר הראשון. כי כמו שהחטה שהיא בגימטריא כמנין כ"ב אותיות התורה, הגנוזה תוך כמה קליפין ולבושין, שהם הסובין והמורסן והתבן והקש, והעשב הנקרא חציר, כן המשנה אצל סודות התורה, נקרא חציר. וזה נרמז בס"ה פרשת כי תצא, בר"מ דרע"ה ע"ב, אבל דבנן, ווי לאינון דאכלין תבן דאורייתא, ולא ידעי בסתרי אורייתא, אלא קלין וחמורין דאורייתא, קלין אינון תבן דאורייתא. וחמורין אינון חטה דאורייתא. ח"ט ה'. אלנא דטוב ודע וכו'. ואלו באתי להרחיב דרוש זה, לא יספיקו מאה קונטרסין בלי ספק בלי שום גוזמא, האמנם החכם עיניו בראשו, כי דברי אמת אני אומר, ואל יתמה האדם בראותו ס' הזוהר, איך קורא אל המשנה שפחה וקליפין, כי עסק המשנה כפי פשטיה, אין ספק שהם לבושין וקליפין חצונים בתכלית, אצל סודות התורה הנגנזים ונרמזים בפנימיותה, כי כל פשטיה הם בעה"ז, בדברים חומריים תחתונים.

אמנם הם קליפין טובים למאכל, כקליפת קנה הבושם, ולכן בהיותם מביני פשטי המשנה כהלכתא בלתי טעות, נקרא עץ הדעת טוב. אבל כאשר ח"ו שונים בה, ומטמאים את הטהור, ומכשירין את הפסול, ומתירין את האיסור, אז נהפכת לעץ הדעת רע, ומר להם.

ונחזור עתה למאמרינו הראשון, ולבאר מ"ש ואפי' כל איזון דעסקי באורייתא, כל חסד דעבדי וכו'. ואמר עוד שם, כי המשנה היא שפחה, משום דאיהי ע"מ לקבל פרס. פי', כי הנה כל מדותיו יתברך, הם מדה כנגד מדה, ולכן העוסקים בפשטיה הגופניים הטובים, עליהם נאמר בשמאלה עושר וכבוד, הוא הפרס הנתון להם בעה"ז, כי כן עסקם בתורה הוא בבחי' היותם בעה"ז, בדיני איסור והיתר טומאה וטהרה וכו', והם כנגד העבד, העובד את רבו שבודאי ע"מ לקבל פרס, וכל חסד דעבדי וכו', כעבדים ושפחות המשמשים את רבם ע"מ לקבל פרס. אמנם העוסקים ברזי התורה, שהם בחי' התורה כפי מה שעוסקים בה בעה"ב, עליהם נאמר אורך ימים בימינה, לעולם שכולו ארוך, כבן הנכנס לפני ולפנים, ומשמש לפני אביו שלא על מנת לקבל פרס.

ונודע, כי ת"ת דאצילות, נקרא בן. ומטטרו"ן דיצירה, נקרא עבד. ועליהם אנו מתפללים ביום ר"ה, אם כבנים אם כעבדים. והנה במדרש קהלת, אמרו דז"ל, על פסוק כי אם שנים הרבה ישמח וכו', וז"ל, כי אם שנים הרבה וכו', תורה שאדם למד, הבל היא לפני תורתו של משיח. זאם כך נאמר על תורתו של משיח, שהיא בהיותם בגוף ונפש, כמ"ש ז"ל (ברכות ל"ד:) אין בין העה"ז לימות המשיח, אלא שעבוד מלכיות בלבד. והוא בטול מלכות הרשעה, קליפה החיצונה, הנקרא יצה"ר, כמו שדרשו דז"ל על פסוק וגר זאב עם כבש וכו', וסמיך ליה ומלאה הארץ דעה את ה'. ולכן תורת העה"ז, המתלבשת בקליפין, לסבת היות היצה"ר הנקרא קליפה מצויה בעולם, היא הבל לפני תורתו של משיח, שנתפשט קצת מלבושיה וקליפותיה, מאחר שגם בני אדם נתפשטו מקליפת היצה"ר. וק"ו בן בנו של ק"ו, בהיותינו למעלה בעה"ב, עולם הנשמות, נפשטות מכל מיני לבוש כלל, כי עסק התורה אשר להם, איננו רק בנשמת התורה סודותיה הפנימיים.

ואמנם אל יאמד אדם, אלכה לי ואעסוק

בחכמת הקבלה, מקודם שיעסוק בתורה במשנה ובתלמוד כי כבר אמרו רבותינו ז"ל, אל יכנס אדם לפרדס, אא"כ מלא כריסו בבשר ויין. והרי זה דומה לנשמה בלתי גוף, שאין לה שכר ומעשה וחשבון, עד היותה מתקשרת בתוך הגוף, בהיותו שלם מתוקן במצות התורה, בתרי"ג מצות. וכן בהפך, בהיותו עוסק בחכמת המשנה והתלמוד בבלי, ולא יתן חלק גם אל סודות התורה וסתריה, כי הרי זה דומה לגוף, היושב בחושך, בלתי נשמת אדם, נר ה' המאירה בתוכה, באופן שהגוף יבש, בלתי שואף ממקור חיים, אשר זהו ענין אומרו במ"א ההוא הנ"ל, וז"ל, דאילין אינון דעבדי לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה וכו'. באופן, כי הת"ח העוסקים בתורה לשמה, ולא לשמו, לעשות לו שם, צריך שיעסוק בתחילה, בחכמת המקרא והמשנה והתלמוד, כפי מה שיוכל שכלו לסבול, ואח"כ יעסוק לדעת את קונו בחכמת האמת, וכמו שציוה דהע"ה את שלמה בנו, דע את אלהי אביך ועבדהו.

ואם האיש הזה, יהיה כבד וקשה בענין העיון בתלמוד, מוטב לו שיניח את ידו ממנו, אחר שבחן מזלו בחכמה זאת, ויעסוק בחכמת האמת. וז"ש (חולין כ"ד.) כל ת"ח שאינו רואה סימן יפה בתלמוד בחמשה שנים, שוב אינו רואה.

ואמנם, כל האיש שהוא קל לעיון, מחויב לתת חלק שעה או ב' שעות ביום, בעיון ההלכה, ולכוין ולתרץ הקושיא הנופלת בפשט ההלכה, ויכון כי אין הקליפה הרעה, מצד הנחש סמאל עבד רע נאחזת, אלא בקלי' הטובה, היא משנה, מטטרון, עולם היצירה, הנקרא עבד ושפחה דמטרוניתא. אבל לא במטרוניתא, שהיא המוח הפנימי, חכמת האמת, ונקרא עץ החיים. ועליו אתמר, אני ה' הוא שמי, בסוד כל התורה היא שמותיו של הקב"ה. (עי' בזהר האזינו אות רמ"א כלא שמא דקב"ה) וכבודי לאחר לא אתן, דלא יכיל לאתערבא עמה קליפה, אלא בעץ הדעת טוב ורע, משנה, טמא וטהור, אסור ומיתר, כשר ופסול. ויכון בעיונו להסיר הקליפה הרעה, שהיא הגורמת קושיות, שלא יבין האדם תרוצים, ויסלקנה מע"ג עץ הדעת טוב ורע, היא המשנה, שפחה דמטרוניתא, ואח"כ יכוין לקשט המטרוניתא עצמה, שהיא חכמת הקבלה, ודי בזה, כי אין מקום ביאורו של ענין זה.

אמר עוד במ' הנ"ל, ובג"ד השבעתי אתכם בנות ירושלים וכו'. פירוש הדברים, כי הנה היתה השבועה הגדולה לאלהי"ם, שלא יעוררו את הגאולה, עד שאותה האהבה תהיה בחפץ ורצון טוב, כמ"ש עד שתחפץ. כבן העובד את אביו, ועייל בכל פלטרין דיליה, ובכל גניזין דיליה. ולא כעבד, העובד במשנה, ולוקח השפחה ע"מ לקבל פרס.

וכבר אמרו רז"ל, כי זמן השבועה היא עד אלף שנים, כמ"ש ז"ל בבריתא דר' ישמעאל, בפרקי היכלות, ע"פ דניאל, וז"ל, ואתיהבון בידיה עד עידן ועידנין ופלג עידן. ואיך הראהו הקב"ה ליעקב אבינו שר עולם, והוא שרו של בבל ע' עוקין וכו' ע"ש.

וכן בזהר פרשת וירא ד' קי"ז ע"א, וז"ל, אמר ר' יוסי, כל דא אריכו זמנא יתיר מכמה דאוקמוה חבריא, דאיהו יומא חד גלותא דכנסת ישראל, ולא יתיר, דכתיב נתנני שוממה כל היום דוה.

עוד מאמר אחר כתוב בפרשת בראשית דף כ"ו וכ"ז ע"ב וע"א, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אילין אינון ארבעה שנכנסו לפרד"ס. חד עאל בפישון, פי שונה הלכות. תנינא עאל בגיחון, ודא איהו רמ"ז. תליתאה, עאל בחדקל, לשנא חדא וקלילא לדר"ש. רביעאה, עאל בפרת, דאיהו סוד מוחא, דביה פריה ורביה. בן עזאי ובן זומא ואלישע אחר, עאלו בקליפין דאורייתא, הוו לקאן בהון. ר"ע דעאל במוחא, איתמר ביה נכנס בשלום ויצא בשלום. א"ר אלעזר, אבא, יומא חד הוינא בבי מדרשא וכו', בגין דאורייתא מתרין לוחין אילין, היה משה נחית לון לישראל, ולא זכו בהון, ונפלו ואתברו, ודא גרם אבודא דבית א' וב', ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, דמתמן אתיהבת אורייתא, באסור והיתר, מימינא חיי, ומשמאלא מותא וכו'. ד"א ונהר יוצא מעדן בודאי לעילא בעץ החיים

וכו', להשקות את הגן, דא פרדס דמטטרו"ן, דתמן עאלו בן עזאי, ובן זומא, ואחר, וקליפין דליה מסטרא דא טוב, ומסטרא דא רע, ודא איהו איסור והיתר, פסול וכשר טומאה וטהרה וכו' כגוונא דא אמרו חבריא, מארי מתני', וימררו את חיהם בעבודה קשה: דא קושיא. בחומר: דא ק"ו. ובלבנים: דא לבון הלכה. ובכל עבודה בשדה: דא ברייתא. את כל עבודתם: דא משנה: ואי תייבין בתיובתא, מה כתיב, ויורהו ה' עץ, דא עץ החיים, וביה וימתקו המים, ודא משיח, דאתמר ביה ומטה האלהים בידי וכו', וכולא איהו בגלותא מחמת דיליה.

הנה נתבאר במ"א הזה, כי עון אדה"ר בעץ הדעת טוב ורע הוא, שלא בחר להתעסק בעץ החיים, שהיא חכמת הקבלה, וזהו עצמו עון הערב רב, האומרים למשה, דבר אתה עמנו ונשמעה בעץ הדעת טוב ורע, ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות, בסטרי תורה, כסברת הטועים קצת בני תורה, אשר בזמנינו זה, המוציאים שם רע על חכמת האמת חיי עולם, ואומרים שכל מי שמתעסק בה, ימות בקצרות שנים ח"ו, ולכן נשברו הלוחות הראשונות, מסטרא דעץ החיים, ונתנו להם מסטרא דעץ הדעת טוב ורע. משנה, שפחה דמטרוניתא, וגרם איבודא דחורבן בית א' וב', וגלות האחרון המר והארוך, אשר אנו בעו"ה, עד דיתובון בני ישראל בתיובתא, ובקשו את ה' אלהיהם, להכירו, וליודעו ברזי תורה, וידעו את מי הם עובדים, ומי הוא מלכם, וכדין יזכו לעסוק בחכמת האמת, כמש"ה ויורהו ה' עץ וימתקו, ע"י המשיח. וכמ"ש בפרשת נשא בר"מ דף קכ"ד ע"ב, וז"ל, ובגין דעתידים ישראל למיטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא וכו', ואילנא דטוב ורע, דאיהו איסור והיתר, לא שליט על ישראל יתיר וכו', כי אז יהיו כמלאכי עליון, עוסקים בחכמת הזוהר דאצלות, ולא בתורת מטטרו"ן, מלובשת במלבושים וספורים גשמיים. עוד אמרו בס"ה, תקון ששית, וז"ל, וכמה בני נשא יתפרנסון לתתא מהאי חבורא דילך בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגיניה וקראתם דרור בארץ.

עוד מ"א, א"ל אליהו ז"ל לרשב"י, וז"ל, ר' ר', כמה זכאה אנת, דמהאי חבורא יתפרנסון כמה עילאי, עד דיתגליא לתתא בסוף יומיא, ובגיניה ושבתם איש אל אחוזתו וכו'. הרי מבואר, כי חטא זה היחל להיות מאדה"ר ועד עתה, וכאשר נשוב בתשובה, לעסוק מאהבה בחכמה הזאת, יגאלו ישראל בב"א.

שמוע שמעתי נאקת ירמיהו הנביא, מתנודד ומתמרמר במר נפשו, באומרו עד מתי אראה נס, אשמעה קול שופר כי אויל עמי אותי לא ידעו וגו', ראיתי את הארץ והנה תוהו וגו', ראיתי והנה הכרמל וגו', כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ וכלה לא אעשה וגו', הציקתני רוח בטני לבאר פסוקים האלו, הנאמרים באמת, ע"י ירמיה הנביא ע"ה, בדרך נבואה על הדור האחרון הזה, בהיותו מתמרר על אורך גלותינו נותר משעורו, וזהו מ"ש, עד מתי אראה נס, הוא הנס והדגל של המשיח, כנז' בפרשת משפטם דף ק"ב ע"א, וז"ל, ויתון נס דמשיח בן דוד, אריה רשים עליה לימינא. ונס דמשיח בן יוסף, שור רשים עליה לשמאלא וגו'.

נשמעה קול שופר, זה קבוץ גליות, העתיד להיות אחר ביאת משיחינו בב"א. כנזכר בזהר פרשת תולדות דף קל"ט ע"א, וז"ל, במדרש הנעלם על פסוק בונה ירושלים ה', ואח"כ נדחה ישראל יכנס, וזש"ה והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו', ונתן טעם אל אריכות הקץ, כי אויל עמי, בלשון נתינת טעם אל האמור עד מתי אראה נס. וביאור הענין הוא, כי הנה עם בני ישראל נחלקים לג' כתות: כת א' מהם, הם ע"ה המון העם. כת ב', הם הת"ח העוסקים בפשטי התורה. כת ג', והיא בעלי חכמת האמת. והנה כנגד כת א' אמר, כי אויל עמי, אותי לא ידעו. ירצה הם המון העם, הנקראים עם סתם. וכנגד כת הג', הם העוסקים ברזי התורה וסודותיה, הנקראים בנים. כנזכר בתיקון ד"א ע"ב. וז"ל, אפרוחים אילין מארי משנה, בנים אילין מרי קבלה. ועליהם אמר, בנים סכלים המה, ולא נבונים,

כי הם עוסקים בחכמת האמת, כפי העולה בדעתם הקצרה, ובעיונם החלש. ואינם יורדים לעומק הענין, להבינו על האמיתותו, כמ"ש בע"ה. וכנגד כת חכמי הפשט, אותם אשר הם מואסים לעסוק בחכמת האמת, הנקרא עץ החיים וחיי עולם, ועוסקים בסיפורים הפשטים בפשוטן בלבד, ואומרים שאין בתורה אלא הפשט בלבד ח"ו, אשר הוא נקרא עץ הדעת טוב ורע כנ"ל, עליהם אמרו, חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו, כי בסבת היותם מואסים בעץ החיים, אין הקב"ה עוזר אותם, והם שונים בפשטי עץ הדעת טוב ורע, ומהפכים אותו לרע, ומטמאים את הטהור, ואוסרים את המותר, ופוסלים את הכשר, ותקלות רבות יוצאות מתחת ידיהם בעו"ה.

ואחר שכלל אותם הנביא בדרך קצרה, חוזר לבארם דרך פרט, וכנגד הכת הא' אמר, ראיתי את הארץ והנה תהו, הם ע"ה, אשר נקראים ע"ש הארץ, כי משם נפשם חוצבה, כמש"ה ורוח הבהמה היורדת היא למטה, מן הארץ, היא רוח הבהמית אשר להם, כמש"ה ותוצא הארץ נפש חיה למינה. כי מלבד היות הגוף נחצב עפר מן האדמה, גם נפשם חוצבה מן הארץ, למינה ממש, ונקרא נפש חיה, כי בכלל חיה בהמה. וכן נדרש בפ' זה במדרש הנעלם בכת"י ע"ש. ולהיותם נחצבים מן הארץ, כל עסקם הוא בישוב הארץ, במשא ומתן, בנטיעה, ובזריעה, ובבנינים, דברים שאין בהם תועלת, רק אל הגוף, ומניחים חיי עולם, היא התורה, כמש"ה אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ומחזירים העולם לתהו ובהו, אשר לסיבה זאת קראם למעלה אוילים, באומרו כי אויל עמי, כי אין לך אולת גדולה מזו, לקיים את גופם, ולהחריב נשמתם. וכ"ז גרם להם, כי אותי לא ידעו, ולא נתעסקו בתורה הנקרא עץ החיים, לחיותם דרך חיי עוה"ב.

וכנגד הכת הב', הם הת"ח, העוסקים בתורת ד', אשר נפשם חצובה מן השמים ולא מן הארץ, אמר ואל השמים ואין אורם, כי גם שנפשם חצובה מן השמים, אין להם אור בתורתם, כמ"ש למעלה בשם רז"ל, על פסוק במחשכים הושיבני, זה תלמיד בבלי. וחכמת ס"ה היא המאירה אותם, ומבארת הדברים הנאמרים בתלמוד מלובשים, כאלו הם חשובים גשמיים, אשר עליהם נאמר ותורה אור, וז"ש ואל השמים ואין אורם.

וע"ז נתנבא ישעיה הנביא בנחמותיו, ואמר והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו', כי התורה הפשטיית נודעו במספרם. וכמ"ש ר' ישמעאל אומר בי"ג מדות התורה נדרשת וכו', אמנם ל"ב נתיבות החכמה, שבהם נברא העולם הנזכר בריש ס"י, לא נודעו, והנה אלו הל"ב נתיבות החכמת האמת, נעלמים תוך י"ג מדות של הפשט, וכללות כלם הם ל"ב א', וכמ"ש למעלה בשם הזהר, בפ' פנחס דף רמ"ד ע"ב, ורבנן דמתני' ואמוראים כל תלמודא דילהון על רזין דאורייתא סדרו ליה.

ובלי ספק כי העוסקים בתלמוד בבלי בלבד, מגששים כעורים קיר, בלבושי התורה, ואין להם עינים רואות ברזי התורה הנסתרים בו, כי לא על חנם, כפי רצונם, פסקו טמא טהור, אסור והיתר, כשר ופסול, אלא מתוך פנימיות התורה, כנודע ליודעי חן. וכמו שקראם במ"א הא' שביארים לעיל, סתימין עיינין וכו', וז"ש מי עור כי אם עבדי, אבל הכוונה היא למעוטי ולאפוקי חכמי האמת, הנקראים בנים, אינון מרי קבלה כנ"ל.

אבל העוסקים במשנה לבדה, בלתי הסתכלותם בסודותיה, וכפי סודותיה יפסקו הדינים אם אסור ואם מותר כנ"ל, הנה אלו עורים בודאי הם, וז"ש מי עור כ"א עבדי, כי העוסק בפשט נקרא עבד כנ"ל, ועליהם נתנבא ישעיה לע"ל, שיזכו ללכת בדרך לא ידעו, הוא דרך חכמת האמת, אשר בעוה"ז ניתן להט החרב והכרובים לשמור את דרך החיים, שלא יובנו רזי התורה, אלא לזוכים אליה. כנזכר בפ' נשא דקכ"ג ע"א, וז"ל, ואית נטורין אחרנים, כגון נחשים עקרבין ושרפין, זנטרין ההוא טוב, דלא ליעול תמן מאן דלא איהו ראוי למיעל, דאל"ה כל חייביא הוו עאלין ברוא דאורייתא. ובג"ד מאן דאיהו חייבא, ויעול למנדע רזין דאורייתא, וכמה מלאכי חבלה וכו', מבלבלין מחשבותיה וכו'. וז"ש,

עוד אשים מחשך לפניהם לאור, כי התלמוד בבלי שהוא מחשך, המספר בפשט העה"ו, אשים לפניהם לאור, ויסתכלו מתוכו רזין דאורייתא הגנוזים בו הנקרא ותורה אור.

גם כל הקושיות שבתלמוד, הנאמר עליהם תניא, וה"ק, חסורי מחסרא, והכי קתני, ותיקו, כל אלו נדאים בעינינו מעקשים, יחזרו למישור ויראו איך הוכרח הלשון להאמר בלשון הזה החסר והמעוקש, לסבת רמזי התורה הנסתרים ונרמזים בו.

ואל יאמר אדם, א"כ מעתה אני פטור ומותר מלהתעסק בחכמה הזאת עד לע"ל, כי בעוה"ז אין כח ליודעם, ולכן אמר הכתוב, אלה הדברים עשיתם ולא עזבתים, וארז"ל, אעשם אעזבם לא כתיב, שכבר עשיתים, לר' עקיבא וחביריו, וכמ"ש ז"ל על ר"ע, שהיה יושב ודורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. וא"כ לא דבר ריק הוא, ואם ריק הוא, מכם, ואינכם חפצים לידע, עם שהוא בידכם ובבחירתכם. והרי ר"ע השיג בעוה"ז לסודות אלו.

והנה זהו הנכון, כמ"ש במשנה, (סוטה מ"ט.) משמת ר' עקיבא בטל כבוד התורה. ופי' המפרשים, שהיה יודע להשיב ולדרוש ע"כ קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, וזהו כבוד התורה, והדרה ויפיה. וזה אצלי פי' המשנה (אבות פ"ו מ"ב) אריב"ל, בכל יום ויום ב"ק יוצאת מהר חודב, ומכרזת ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם, היא לובשת בגדי אלמנותה, ושק הושת כסותה, וכל האומות יאמרו לישראל, מה דודך מדוד, מה תורתכם מתורתינו, הלא גם תורתכם ספורים בהבלי העולם, אין עלבון תורה גדול מזה. ולכן אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. ואינם עוסקים בחכמת הקבלה, שהיא נותנת כבוד לתורה. כי הם מאריכים הגלות, וכל הרעות המתרגשות לבא בעולם, כנ"ל במאמר שהתחלנו בהקדמתינו זאת. וזה עצמו הוא ב"ק, המכריז בכל יום, ונרמז בפסוק קול אומר קרא.

ועל כיוצא בזה אמרו ג"כ בס"ה פרשת בהעלותך דקנ"ב ע"א, וז"ל, רש"א ווי להההוא ב"נ, דאמר דהא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ומילי דהדיוטי וכו'. ועוד האי מלה דאורייתא לבושא דאורייתא איהי, ומאן דחשיב דההוא לבושא איהי אורייתא ממש, ולא מלה אחרא, תפח רוחיה, ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי. ובג"כ אמר דהע"ה, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך. מה דתחות האי לבושא דאורייתא וכו', טפשין דעלמא לא מסתכלי אלא בההוא לבושא, דאיהו ספור דאורייתא ולא יתיר וכו'.

עוד יש מ"א אחר, כיוצא בזה בפרשה הנזכר עצמה, דקמ"ט ע"ב, וז"ל, ומאן דאמר דההוא ספורא דאורייתא לאחזאה על ההוא ספורא בלבד קאתי תיפח רוחיה, דאי הכי, לאו איהי אורייתא עילאה, אורייתא דקשוט וכו'.

והנה בחכמי הפשט עצמם, ב' בחי', אם הכת שהם יראי ה', ועוסקים בה לש"ש, אלא שנשאדו בתוך ההשך מנעוריהם, ולא למדו סודות התורה, ומתייראים לגעת בהם, באמרם מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו, ומי עלה שמים וירד ויגידה לנו, מה הם רזיה וסודותיה, ועל כיוצא בזה ואל השמים ואין אורם. כי גם שהם נפשות חצובות מן השמים, אין אורם עמהם, ובמחשכים ישבו, ומשם לא יצאו.

ועוד יש כת אחרת, והם קצת ת"ח חריפים ומפולפלים, עוקרי הרים, וטוחנן זה בזה בפילפולם בבית המדרש, עליהם נאמר ראיתי את ההרים וגו', רועשים ומתייראים לגשת אל מקום אש אוכלה, הם רזי התורה, דבריהם כגחלי אש, להבת שלהבת, ומתייראים פן יצרבו בם צרבת, כענין ההוא ינוקא דהוה דריש בחשמל, ונפק אשא מיניה ואכלתיה. (חגיגה יג.) ומה טוב ומה נעים חלקם, אם עלתה להם כך, וישרפו בקדושת שמו יתברך, כי אש אוכלה הוא. ועל כיוצא באלו נאמר, ראמות לאויל חכמות, ולכן בשער ע"ס לא יפתח פיהו.

ובלי ספק כי החושבים כך, אויליל הם, כי לולי שהם חושבים בעיניהם, די להם אותה החכמה הפשוטה, שידעו בה, וכבר הם חכמים, לא היו נמנעים מליכנס מפנימיותה, ועל כיוצא בזה נאמר, ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל.

ואם שהע"ה, אשר עליו נאמר ויחכם מכל האדם וכו', אמר לבסוף ימיו, בעת שחבר קהלת, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ולא בדעתו כלל לחשוב שכבר נתחכם, אלא חשב שאפשר שלעתיד יתחכם, כמ"ש אמרתי אחכמה לעתיד ע"י היגיעה, ועכ"ז ראה אח"כ כי טעה בזה, וכמ"ש והיא רחוקה ממני, ומה יעשו הפתאים היתושים אשר בזמנינו זה, בהיותם חכמים שמחים בחלקם וששים בעבודתם, והרי דז"ל חכמי התלמוד הגדולים והראשונים אמרו, אין אנו אפי' כחמודו של ר' פנחס ן' יאיר. ואין לתמוה מזה, כי הרי מפורש בכתוב, ויאמד אברהם אל נעריו שבו לכם עם החמור, ודרשו בו רז"ל, (קדושין ס"ה.) עם הדומה לחמור. ואין כוונתם כי אמר להם כך, על היותם נעדרים בלתי חכמה, כי הרי הכתוב אמד והעיד על אליעזר, שהוא אחד מהם, הוא דמשק אליעזר, ודרשו חז"ל (יומא כ"ה:), דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים. אמנם כבד ביארו חז"ל עצמם, ואמרו הטעם, לפי שלא ראו ענן השכינה קשור על ההר, ולכן קראם עם הדומה לחמור, מה חמור אינו רואה, אף אתם כך. ואף אם במקום אחר נראה, כי קרא כך לאליעזר, מפני שהוא עבד, והנה הוא קנין כספו, כמו בהמתו וחמוריו, אין זה רק אסמכתא בעלמא, כי הרי ישמעאל בנו היה שם, והרי ישמעאל ן' אברהם היה, והבן הולך אחר משפחת אביו.

אמר עוד, וכל הגבעות התקלקלו, כי הגבעות הם הת"ח, הבחורים הנקראים גבעות, אצל בחי' ההרים הנזכר, הנה הגבעות אלו נתקלקלו לגמרי, כי בראות התלמידים הקטנים, את הגדולים, ההרים הרמים, רודפים יומם ולילה אחרי הפשטים, ואינם עסוקים בחכמה הזאת, ואינם יודעים כי מיראתם ליכנס בה הם נמנעים מלהתעסק בה כנזכר, וע"כ גבעות אלו נתקלקלו, ולבם שורש פורה דאש ולענה, זעלתה בהם חלודת טיט ודפש, לכפור בחכמת האמת, ואומרים שאין בתורה אלא פשטיה ולבושיה בלבד, ע"ד הנ"ל בפ' בהעלותך. ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעוה"ב, כנזכר שם בזוהר. וכבר נתבאר למעלה הסבה, כי תורת עוה"ב איננה כפשטה, רק עד שם, עוסקים ברזי התורה וסודותיה, וזה שלא בחר בה, ולא טרח בעוה"ז מע"ש, לא יאכל בשבת. ועליהם נאמר, הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו וגו'.

וכנגד כת המתעסקים ברזי התורה, ובחכמות הזוהר, אשר הם נקראים אדם, כנזכר בספר התקונין ד"א, אפרוחים אילין מארי משנה. בנים אילין מארי קבלה. עליהם נאמר ראיתי והנה האדם, ולא אמר אדם, אלא האדם, ידצה כי גם שהוא עוסק בחכמה הזאת, ולכן נקרא אדם, עם כ"ז איננו האדם המיוחד הראוי להתעסק בה, כי אין להם שרשים והקדמות להבין דבריו, וכמו שבארנו לעיל, באומרו בנים סכלים המה ולא נבונים, אבל האדם המיוחד איננו בעוה"ז, ואנחנו בזאת החכמה מגששים כעורים קיר, כי חכמי האמת סעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות, וכאשר אין האדם הנזכר נמצא ללמד החכמה, הנה אז גם עופות השמים, אלו התלמידים אשר נגע ה' בלבם, החפצים לעוף השמים בלי כנפיים, ואומרם מי יתן לנו אבר כיונה, נעופה ונשכונה באהלי החכמה הזאת.

והרי נתבארו כל הכתות אשר בעם בני ישראל, אשר כלם כאחד נמנעו מלהחזיק בחכמה הזאת, כל אחד כפי סבתו וסגנייתו, עד שנתקיים בנו בעו"ה, אין מנהל לה מכל בנים ילדה וכו', פי', כי עם היותם בנים מרי קבלה, עכ"ז נתייאשו מלהתעסק בחכמה הזאת, ואין ספק כי דברים אלו בנבואה נאמרו, על דורות אלו האחרונים. שלא כסברת חכמי דורותינו אלה, החושבים בדעתם כי כבר השיגו מה שצריך להם, ושמחים בחלקם, והנה הכתוב מעיד, וירא כי אין איש, וישתומם כי אין מפגיע, בלשון שלילה, אוי לאזניים שכך שומעות, ואוי לעינים שכך רואות, עדותו יתברך עלינו, ואין לנו לב לדעת, לחזור ולהתעסק בחכמה הזאת, להחזיק יתברך, כמ"ש ואביט ואין עוזר, ואשתומם ואין סומך. והוא בהיותינו עסוקים בחכמה הזאת, כי ע"י תתקרב הגאולה, וכביכול ישועתה לשכינת עזו, היינו ממהרים להצמיחה, כמ"ש ותושע לי זרועי, לי

ממש כביכול, וכנ"ל במאמר שהתחלנו בהקדמתנו זאת, כי הכל תלוי בעסק החכמה הזאת, ומניעתינו מלהתעסק בה, היא גורמת איחור ועכוב בנין בית מקדשנו ותפארתנו, המכונה ונקרא הדר הכרמל, כמש"ה ראשך עליך ככרמל. וזמש"ה, ראיתי והנה הכרמל מדבר, כי לסבות הנ"ל, היה הכרמל מדבר שמם בעו"ה, כנ"ל כי כל דור שלא נבנה ב"ה בימיו, הרי הוא כאלו נחרב בימיו. וכל עריו הם ערי יהודה נתצו גם הם וכל הרעה הזאת היא מפני ה' מפני חרון אפו. פי', מפני החכמה הזאת, אשר עסקה להורות, כי כל התורה שמותיו של הקב"ה, וז"ש מפני ה', היא החכמה, שאין מתעסק בה. וגם ומפני חרון אפו פי', כי אין לו להקב"ה קורת רוח בעולמו, אלא כאשר עוסקים בחכמה זו.

וכמ"ש בתלמוד (חגיגה י"ד:) בכל אותם המעשים של ריב"ז, ושל ר"א בן ערך, ור"י הכהן, כשהיו דורשים במעשה מרכבה, ירדה אש שכינתו יתברך, וסבבה כל האילנות, משא"כ בהיותם עוסקים בפשטים. וכמ"ש במדרש משלי, על פסוק לא ירעיב ה' נפש צדיק, וז"ל, אמר ר' ישמעאל, בא וראה כמה קשה יום הדין וכו'. היה ר' ישמעאל אומר, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה וכו', בא מי שיש בידו מקרא ואינו בידו משנה וכו', בא מי שיש בידו ב' סדרים וכו', בא מי שיש בידו הלכות וכו', בא מי שיש בידו תורת כהנים וכו', בא מי שיש בידו ה' חומשי תורה וכו', בא מי שיש בידו אגדה, בא מי שיש בידו תלמוד וכו', והקב"ה אומר לו, בני הואיל ולא נתעסקת בתלמוד, צפית במרכבה, צפית בגאות שלי, שאין הנאה לי בעולם, אלא בשעה שת"ח יושבים ועוסקים ומביטים ומציצים ורואים והוגים המון התלמוד הזה. כסא כבודי היאך עומד וכו', חשמל היאך עומד וכו', ברק היאך עומד וכו', כרוב וכו', וגדולה מכלם, מצפרני ועד קדקדי וכו', וכי לא זה הוא הדרי, זה הוא גדולתי, זהו הדר יפיי, שבני מכירין את כבודי וכו'.

הרי מבואר בפירוש, אף בדברי התנאים, שאין האדם יוצא ידי חובתו לגמרי, בעסק המקרא והמשנה והאגדה והתלמוד בלבד, אלא הוא מחוייב לעסוק בכל יכלתו בסתרי תורה, ובמעשה מרכבה, כי אין הנאה להקב"ה מכל מה שברא בעולמו, רק בהיות בניו למטה עוסקים ברזי התורה, להכיר גדולתו ויופיו ומעלתו, כי בפשטי התורה, ובספוריה ובדיניה ובמצותיה, בהיותם כפשטם, אין בהם שום היכר וידיעה לידע את בוראם יתברך, אדרבה יש בהם מצות וחקים שאין הדעת סובלם, וכל אומות העולם מונין את ישראל, ואומרים להם, וכי מה התורה הזאת אשר צוה אלקיכם אתכם, דברים שנראין כחידות ומשלים ליקח קרן פרה ולתקוע בו ביום ר"ה, ואתם אומרים שעי"כ שטן הרוחני המקטרג העליון מתערב, וכיוצא מדברים אלו כמעט רוב מצות התורה, ובפרט פרטי דיניהם, אין השכל סובלם, וא"כ היכן הוא הדר התורה, ויופיה, וגדולתה.

ועל כיוצא בזה נאמר, אם צדקת מה תתן לו, ואם חטאת מה תפעל בו, כי השכר והעונש אשר עליהם, הוא לך לבדך. אמנם בסודות התורה, ובעסק כוונת המצות, ע"ז נאמר בהפך, אם בטובה, נאמר תנו עוז לאלהים. ואם ברעה, נאמר צור ילדך תשי. ונאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי דיקא, ולא לי, בי ממש כביכול, ודברי אלו מבוארים, לאשר נגע אלהים בלבו. וז"ס מ"ש לעיל, כי הקורא במשנה ובתלמוד, נקרא עבד, המשמש את רבו ע"מ לקבל פרס. משא"כ בחכמת האמת, כי הוא מתקן כביכול, ונותן עוז וכח למעלה, וזהו נקרא עוסק בתורה לשמה בלי ספק.

ולא עוד, אלא שלא נברא האדם, אלא כדי שילמוד חכמת הקבלה. אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה, ע"י המצות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה, והם מוכרחים עכ"פ. ואח"כ תוכל הנשמה, הנקראת נר ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית זכוכית, ומאירה, ונותנת לו כח, להבין סתרי התורה, ומגלה עמוקות מני חשך.

וז"ס מש"ה, מצות ה' ברה מאירת עינים, ר"ל להבין סתרי תורה על ידה, שהם תכלית הכל, כנזכר בזהר שיר השירים, ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי וכו', זכאין אינון כל

דמשתדלין למנדע בחכמתא דמאריהון, ואינון ידעין ומסתכלים ברזין עילאין, בגין דב"נ כד נפיק מהאי עלמא, בהאי איסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תריסר תרעי דאפרסמונא דכיא, דכל חכמתא עילאה תליא בהו. ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בההוא פורפירא, דכל דיוקנין גליפן תמן, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אישתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאיצטריך ליה לב"נ למנדע ולאסתכלא ברזין דמריה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתין, מאן איהי ההיא נפש דביה, ומאן אתייא, ועל מה אתייא להאי גופא סרוחה, דיומא כאן, ומחר בביה קברי. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבתר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאזל לההוא עלמא בלא ידיעה, אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרע"ן דההוא עלמא וכו'. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אע"ג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל הכא, צאי לך וכו'.

גם בס' פקודי ד' רמ"ז ע"א, וז"ל, האי היותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקה, ומטאת לגבה, כדין שאיל לה ברזא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא ואדבק, הכי יהביה ליה אגריה, ואי יכיל לאדבקא, ולא אידבק, דחי ליה לבר, ולא עיילא, וקיימה תחות ההוא היכלא בטמירו בכסיפו, וכד נטלי גדפייהו, אינון שרפים דתחותא, כדין כלהו בטשי בגדפייהו, ואוקדון לה וכו', ואי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעובדין טבין אית ליה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא, כאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולית שיעורא דאינון דידעי חכמתא ביקרא דמאריהון עכ"ל.

ואין ספק, כי לכאורה ישתומם האדם, בראותו מ"ש לעיל, בשני המאמרים, דאע"ג דאית ליה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעא דההוא עלמא, ואתדנת בכל יומא. אמנם המשכיל בדברי ריב"ז, רבן של תנאים מארי משנה (ברכות כ"ח:) שראוהו בעת פטירתו שהיה בוכה, והשיב שיש לפניו ב' דרכים, ולא היה יודע באיזה דרך מוליכים אותו. ובמס' סוכה (דף כ"ח.) ספרו עליו גדולות ונפלאות, ואמרו עליו שלא הניח לא מקרא ולא משנה ולא תלמוד וכו', ומעשה מרכבה שיחת דקלים וכו', ועכ"ז היה מתייירא. גם מצינו בר' אבהו (ב"מ פ"ד. ב"ב נ"ח.) אשר שופריה מעין שופריה דיעקב אע"ה, כפי קשר נשמתו בו, ואמרו בגמרא (חגיגה י"ד. וע"ש בתוס' ד"ה ולמטה). כי עליו נאמר זקן ונשוא פנים, הוא הראש, דא ר' אבהו, שהיו נושאים פנים לדורו בעבורו בשמים, והיה אומר בשעת פטירתו, ואני אמרתי לריק יגעתי, לתהו והבל כחי כליתי, וכל בעל שכל יתמה מדברים אלה, ולא יובנו, זולתי במ"ש למעלה, ענין הפרש עסק התורה בפשטיה, שהם תורת העוה"ז, אשר היא הבל לפני תורתו של משיח, ותורת העוה"ב, וז"ס לתהו והבל כחי כליתי.

ואלו באתי להאריך בביאור כל המאמרים האלו, יכלה הזמן, והמה לא יכלו, אכן נוכל להבין בדרך קצרה כפי הנז"ל, כי שכר מצוה ותורה הפשטיית היא בעוה"ז, ובג"ע הארץ, האמנם למיעל לעלמא עילאה, אי אפשר עד שיעסוק האדם כפי יכלתו, כפי אשר תשיג ידו בחכמת הזוהר, ואי לא כדין, מפקי ליה מכל תרעין דעלמא עילאה, אע"ג דאיהי יפה במצות ובמע"ט.

ולכן חלק הנפש והרוח נשארים למטה בג"ע הארצי. אמנם הנשמה שהיא חלקה בסודות התורה, נענשת, ואתוקדת לבר מהיכלין עילאין דג"ע העליון כנ"ל. וז"ש, האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקה, ולא אמר כד נפשה, או רוחא, והבן זה, ולא תתבהל,

בראותך כמה מאמרי רז"ל חלוקים בענין זה.

והנה היה צריך המאמד של שיר השירים ביאור רחב, אבל מי שיעסוק בחבורינו זה, ובפרט בש"ח בשער הגלגולים, יוכל להבין את דבריו, וכבר נרמז כ"ז גם בדברי חז"ל במדרשי' וכמ"ש בשמות רבה פרשת כי תשא, וכן במדרש תנחומא בפ' כי תשא, ע"פ איפה הית ביסדי ארץ. וגם ע"פ ראו קרא ה' בשם בצלאל וכו'.

כי כל הצדיקים, וכל באי עולם מזרע ישראל, תלוים בגופו של אדה"ר, זה בגופו, וזה בראשו, וזה באזנו, וזה בצוארו וכו'. וכן עד"ז כל הנפשות, תלויות בנפשו. וכל הרוחות, ברוחו. וכל הנשמות, בנשמתו. וכמו שגופו של אדה"ר, כלול מרמ"ח אברים, ושס"ה גידים. כן נפשו רוחו ונשמתו. גם כלם תלויים בתורה, שיש בה רמ"ח מ"ע. ושס"ה מצות ל"ת. אשר ז"ס מ"ש רז"ל, (שבת קיח:) א"ל ר' פלוני אבוך במאי הוה זהיר וכו'. ואל זה רמזו ז"ל המאמר הזה בשיר השירים, במ"ש ועל מה אתיא להאי גופה סרוחה וכו'.

גם כל העולמות כלם, הם בחי' אדם אחד, כלול מתרי"ג אברים וגידים. וכמו שמצינו כנפי הארץ, טבור הארץ, עין הארץ, לב השמים. וכיוצא באלו, וכנזכר בפרשת הזהר, בריש פרשת תולדות דף קל"ד ע"א, וז"ל, לית לך כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בב"נ, דלא הוי לקבליה בריה בעלמא, דהא כמה דב"נ איהו מתפליג שייפין וכו', הכי נמי עלמא, כל אינון ברייו, כלהו שייפין שייפין, קיימין אילין על אילין וכו'. ואל זה רמז מ"ש למעלה, למינדע ליה לגופא, ולאשתמודע מן איהו וכו'.

ואמר עוד, וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן, באופן כי האדם צריך להשיג ע"י טרחו בחכמה הזאת, עד שידע שורשו ואחיזתו בגוף האדם העליון היכן, וכן ברוחו ונפשו ונשמתו, וכן אחיזתו במצות התורה בפרטות, היכן עיקר אחיזתו. ובזה תבין ותשכיל מ"ש חז"ל, כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו, ומאריכין ימיו, ונוחל את הארץ. וכל מי שאינו עושה מצוה אחת, אין מטיבין לו, ואין מאריכין ימיו וכו'. במשנה הזאת נתחבטו בה המפרשים, ודי עתה בביאור מאמר זה, שאין עתה מקומו.

והנה הנביא ירמיה ע"ה, אחר שניבא כל הפסוקים הנזכר, סיים בנחמה, ואמר, כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ, וכלה לא אעשה. ואמר כי, בלשון נתינת טעם, והוא כדי לתרץ ענין קושיא אחת, הנולדת מעתה עם האמור, כי הנה למעלה אמר, ראיתי והנה אין אדם, ר"ל אין מי שיודע בחכמה, וא"כ מעתה האדם פטור, ומותר מלהתעסק בחכמה הזאת, אחר שאין לו מי שילמדנה ויקבלנה, ואם קבלה נקבל, ואם לאו איך נוכל לקבלה, לכן אמר בלשון נתינת טעם, כי אין כך הוא הענין כמו שתחשוב, כי הרי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו (ע"ז ג.) כי כה אמר ה', שממה תהיה כל הארץ, ירצה, כי אע"פ אשר עתידה הארץ להיות שממה, באין מי שעוסק בחכמה הזאת, עכ"ז וכלה לא אעשה, כי ה' צבאות הותיר לנו שריד, כמעט איש רשום בכל דור ודור, הן רב הן מעט, ואף גם זאת בדוד הזה האחרון, לא מאסנו ולא געלנו להפר בריתו אתנו ח"ו. וכמ"ש בתקונים כנ"ל, דבדרא בתראה בסוף יומיא, יתפרנסון מהאי חבורא, ובגיניה וקראתם דרור בארץ וגו' כנ"ל.

גם בס"ה פרשת וירא דף קי"ח ע"א, וז"ל, וכד יהא קריב ליומי משיחא, אפי' הני רביי דעלמא, זמינין לאשכחא דזין טמירין דחכמתא וכו', הרי מבואר, כי עד עתה, היו דברי חכמת הזוהר נעלמת, ובדרא בתראה תתגלה ותתפרסם חכמה הזאת, ויבינו וישכילו ברזי התורה, שלא השיגו הקודמים אלינו. ובזה נסתלקה השגת הפתאים, המקשים ואומרים איכשור דרי, ואם דורות שלפנינו לא השיגוה, איך נדענה אנחנו, ובזה יסכר פיהם.

ואמנם עם היות זה פשוט ומבואר, כי באלו הדורות האחרונים, יתפרנסון מהאי חבורא, ותתגלה אליהם החכמה הזאת, הנה לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, כי רזי התורה וסתריה, לא יתגלו לבני אדם בכח עיונם החומריי, לולי ע"י שפע אלהי, המושפע ממרום קדשו, ע"י שלוחיו ומלאכיו, או ע"י

אליהו הנביא ז"ל, כמו שנבאר בסוף הקדמה זו.

ונביא ראיה מדברי רשב"י ע"ה, בספר התיקונים, וע"ש. עוד ראיה לזה, כי רוב דברי הרשב"י ע"ה בס"ה, ובתיקונים, ובמדרש שיר השירים, הכל נגלה אליו ע"י אליהו הנביא ז"ל וכו', וע"י נשמת הצדיקים, המתגלים אליו בכל דור ודור, אשר זה ענין ספרא דרע"מ, שכלם ויכוח הרשב"י ע"ה, עם נשמת מרע"ה. וכנזכר בהקדמת ספר התיקונים, ע"ש באורך בהקדמה הב' דף י"ג ע"א, וז"ל, בההוא זמנא דאתחבר האי חיבורא, רשותא אתייהב לאליהו הנביא ז"ל, לאסכמא עמהון ביה, ולכל מארי מתיבתן דלעילא ותתא, וכל חיילין דמלאכין עילאין ותתאין, ונשמתין עילאין דצדיקים, למהוי עמהון באסכמותא וריעותא וכו'.

ובזה יסכר פי הדוברי עתק בגאוה ובוז, על הקדוש מלאך ה' צבאות רשב"י ע"ה, ועל ספרו ספר הזוהר, אשר אף בתלמודא דידן, במס' סוכה בפרק לולב וערבה דמ"ה ע"ב, אמרו שם עליו, א"ר חזקיה א"ר ירמיה משום רשב"י, יכול אני לפטור את כל העולם כלו מיום הדין כו', ראיתי בני עליה והם מעטים, אם אלף הם, אני ובני מהם. אם מאה הם, אני ובני מהם. אם ב' הם, אני ובני מהם. עם היות שהיו בדורו כל התנאים, ר"מ שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה, ור"י ור' יוסי ע"ה, וכיוצא בהם ראשי תנאים. וחלילה וחס מלהאמין שהיה משבח את עצמו, אף אם אינו כן, כי לא היה נכתב בתוך התלמוד, ובלי ספק לא יסבור זה, אלא איזה מין, או אפיקורוס.

גם בבראשית רבה פ' ל"ה, וז"ל, ויאמר אלהים זאת אות הברית וגו' לדורות עולם. א"ר יודין לדרת כתיב וכו'. ר' חזקיה מוציא דורן של אנשי כנה"ג, ומביא דורו של רשב"י. ר' חזקיה אמר, כן אמר רשב"י, אי בעי אברהם למקריבה עד גבאי, ואנא מקרבנא מגבאי עד מלכא משיחא. והרוצה לידע זכות דור אנשי כנה"ג, ותכלית מעלתם, יסתכל בפרקי היכלות בפ"ל, ועכ"ז אמר ר' חזקיה, מוציא דורם של אנכה"ג, ומביא תחתיהן דורו של רשב"י ז"ל. ושם ביאר הטעם, כי בזכותו הוא עצמו לא נראתה הקשת, כנזכר שם משמיה דאליהו ז"ל, דריב"ל ז"ל. גם איתא בתלמוד ירושלמי, וז"ל, א"ר עקיבא לר' שמעון, דייך, שאני ובוראך מכירין ערכך עכ"ל.

והנה יש מוציאי דבה על ספר הזוהר, באומרם כי הנה בריש הקדמת התקונים בדף ב' ע"ב, כתב שם ההוא מאמר, של אותו אמורא, שהיה נקרא רבה בר בר חנה, דהוה קאזל בחדא ספינתא וחזא חד צפור וכו'. וכן בפרשת פנחס בר"מ דף רפ"ג ע"ב, וז"ל, והא אתמר דאיהו צפרא דבר בר חנה וכו'. עוד שם בפרשה פנחס דף ר"י ע"ב, ענין ר' אלעזר בן פדת האמורא, וכאלה רבות, ומי פתי יסור הנה ישגיח ויראה, כי כל דברי הרשב"י ע"ה, הם ברוח הקודש, והיה רואה בעיניו, כל נשמות החכמים, אף אותם העתידים להבראות. וכמעשה שאירע גם לר' ישמעאל בברייתות דפרקי היכלות ע"ש. וזה ג"כ ענין ריב"ז ע"ה, שאמרו עליו שלא הניח מקרא ומשנה וכו', והויות דאביי ורבא, עם שהיו אמוראים, ושים לבך והבן בדברים אלו.

וזכור נא מאמר רשב"י עצמו, ובאדרא רבא בפ' נשא דף קל"ב ע"ב, וז"ל, ארשב"י, כלהו בוצינין חברייא דאתיין בהאי עזקא קדישא, אסהדנא עלי שמיא עילאה דעילאין, וארעא קדישא עילאה דעילאין, דאנא חמי השתא, מה דלא חמא ב"נ, מיומא דסליק משה זמנא תניניא לטורא דסיני וכו'. ועוד, דאנא ידע דאנפי נהירין, ומשה לא ידע כי קרן עור פניו וכו'. ואל יפלא האדם מזה, כי עם היות שרשב"י אחרון שבתנאים, זכה למעלה כזו, כי דברים אלו כבשונו של עולם, אין רשות בפה, לפרש עניינם, הכמוס והחתום אצלינו.

ועד"ז, אל תתפלא ממה שנספר בסוף הקדמה זאת, מענין החכם הקדוש, הנגלה אלינו בזמננו ובדורינו זה, ולא אוכל לפרש, ואם תרצה, תבין מ"ש בספר התקונין, על דור הולך ודור בא, דא משה ר"מ, וכנזכר בתיקונים ס"ט דק"י ע"א, אר"ש, חברייא, בודאי קב"ה אסתכם עמנא עילאין ותתאין, למהוי בהאי חבורא, וכאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כוליה האי לאתחדשא ע"י דמשה בדרא בתראה,

לקיימא קרא מ"ה שהי"ה הוא שיהיה, ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד מניינא דס' רבוא וכו'. והדברים סתומים וחתומין.

ונחזור לענין הראשון, כי אין ספק שדברים אלו לא יובנו בעיון אנושי חומריים, אלא בקבלה מפה אל פה, או מפי אליהו ז"ל, או מפי הנשמות המתגלים בכל דור ודור, אל הראוים להם. והרמב"ן ז"ל אחרון המקובלים, קרוב לדורינו, כתב בסוף הקדמת ספרו, על ביאור התורה, בלשון הזה, וז"ל, ואני הנני מביא בברית נאמנה, נותנת עצה הגונה לכל מסתכל בספר הזה, לבל יסבור סברא, ואל יחשוב מחשבה בדבר, מכל הרמזים אשר אני כותב בסתרי התורה, כי אני מודיע נאמנה, שלא יושגו דברי, ולא יודעו כלל בשום שכל ובינה, זולת מפי מקובל חכם, לאוזן מקבל מבין, והסברא בהם אולת, ומחשבה רבת הנזקין, ומונעת התועלת, אל יאמין בשוא נתעה, כי לא תבואהו בסברותיו רק דעה, כי ידברו אל ה' סרה, לא יכלו כפרה, אל יהרסו אל ה' לראות וכו'. ואם הרמב"ן ז"ל, אחרון כל המקובלים, הפליג לדבר בזה, באומרו שלא יושגו דבריו בענייני הרמזים ובסודות התורה כלל ועיקר. איך יעלה בדעת אנושי, להבין בעיונו ובשכלו, דברי אלהים חיים, דברי הרשב"י ע"ה אשר דברותיו כלהבי אש אוכלה, וחתומים וסתומים באלף חותמות.

הלא תראה, כי בעת פטירתו בריש אדרת האזינו, לא ניתן רשות, לשום אחד מאותם שבעה עיני ה', העומדים אז אצלו, לכתוב סתרי הזוהר, אלא לר' אבא, כנזכר שם: וכך אסדרנא לכו, ר' אבא יכתוב, ור' אלעזר ברי ילעי, ושאר חברייא ירחשין בלבהון. ועם שניתן לו רשות לכתוב, מצאנו ראינו בפ' משפטים דף קכ"ג ע"ב, וז"ל, שאל ר"א לר' אבא, כל הני תיקונים אבא גלי לון, בגין דלא ליעול בכסופא לעלמא דאתי, השתא אמאי צריכי לגלאה. א"ל ר' אבא, ההוא דכתבנא אנא מבוצינא קדישא, אמינא כתבוהו לגבי חברייא, דהא אינון ידעין מילין, דהא אתיישבן מילין בלבן. ומכאן ולהלאה סתימין מילין ע"כ.

והנה עם שכבר נתן לו רשות רשב"י לכתוב, וגם כי לא למד רק לאותם הז' חברים, דעלו ונפקו באדרא קדישא, ועכ"ז הקפיד ר' אלעזר בנו, ונתכעס על זה, וגם הוא עצמו השיב לו, דמכאן ולהלאה להוו מילין סתימין בגוונא, אבל לשאר חכמי דורם, עם היותם תנאים, לבם רחב כפתחו של אולם, עם היותם כתובים, הם אצלם מילין סתימים, ולא אתגליין אלא לחברייא האילין בלחוד, ואף גם הם בתוך מחשבות לבם, ולא מן הפה ולחוץ, וכמ"ש סתימים מילים בגוונא, ולא אמר ביננא.

וכן בפרשת ויחי דרי"ז ע"א, אמר שם, בכה ר' אבא, ר' שמעון דטחנין מיניה מנא טבא וכו', ולא אשתאר בעלמא מיניה, בר כמה דכתיב קח צנצנת אחת ותן שמה. מלא העומר מן וכו', למשמרת: לאצנעותא. ואלו בהתגלייא לא כתיב, והשתא מאן יכיל לגלאה רזין, ומאן ינדע לון. גם בפ' אחרי מות דף ע"ט ע"א, וז"ל, בתר דשכיב ר"ש, הוו חברייא אמרי, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

ואין ספק, כי לולי שרשב"י, הכיר וידע ברוח קדשו, כי ר' אבא היה חכם גדול, ויודע להלביש ולהעלים הדברים, דרך חידה ורמז, שלא יבינו אפי' חכמי הדור ההוא, לא היה מצוהו שיכתוב. כי הנה שם באדרת האזינו עצמה, דף רצ"ד ע"ב, אמר, כל מאן דמגלה רזין, בידוע דנשמתיה לאו איהי מגופא דמלכא קדישא. ובג"ד כד תפיק נשמתיה וכו', ווי לי', ווי לנשמתיה. זכאה חולקהון דצדיקים, דמכסיין רזין עילאין דקב"ה וכו'. וכן בפ' פנחס דף רמ"ד ע"א ברעיא מהימנא, על פסוק ועשירית האפה סולת וגו', וז"ל, אמר רעייא מהמנא, מאן דמזלזל בפרורין דנהמא וכו', וכ"ש מאן דמסר רזין דאורייתא, וסתרי קבלה, וסתרי מעשה בראשית, או סתרי אתוון דשמא מפרש, לאנשים דלאו אינון הגונים וכו', עליה אתמר נודד הוא ללחם איה, ללחמה של תורה, ולית מאן דישגח עליה וכו'.

והנה נודע מה שכתב הרמב"ם ז"ל, בהקדמת ספר המורה, על משנת ולא במרכבה ביחיד, וז"ל, ואלו ביאור האדם העניינים אלו בספר, יהיה כאלו דורשם לאלפים מבני אדם

וכו', והטעם, לפי שהכתיבה קיימת לדורי דורים, להגונים, ובלתי הגונים. ורשב"י נאה דורש ונאה מקיים, והגם שציוה לר' אבא שיכתוב, ובהיות שיכתבם בהעלם גדול, כאלו לא נכתבו כלל דמי.

ומעתה יוכל האדם להקשות על דברינו אלה ולומר, א"כ ר' אבא טרח על חנם ללא צורך, לכתוב דברים סתומים וחתומים. אמנם תשובתך בצדך, ממ"א תיקונים הנ"ל, דבדרא בתראה יתפרנסון מהאי חבורא, ועתיד לאתגליא וכו'. וכן ממאמרו בתיקון ס"ט דף ק"י ע"א, דעתיד כוליה האי לאתחדשא, ע"י דמשה נביאה, בדרא בתראה וכו'. וממאמר פ' וירא דף קי"ז ע"א, וכד יהא קריב ליומי משיחא, אפי' רביי דעלמא זמינין לאשכחא רזין טמירין דחכמתא וכו'. ולכן בראות רשב"י ז"ל ברוח קדשו ענין זה צוה לר' אבא לכתוב ספר הזוהר בדרך העלם, להיותו מוצנע למשמרת, עד דרא בתראה קריב ליומיה מלכא משיחא, כדי שבזכות המתעסקים בו, תצמח הגאולה בימינו בע"ה, כנ"ל בפ' ויחי דף רי"ז ע"א, על דא כתיב קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן וכו' למשמרת: לאצנעותא. והבן זה מאד.

והנה אין בכל דור ודור, שלא נמצאו בו אנשים יחידי סגולה, ששרתה עליהם רוה"ק, והיה אליהו הנביא ז"ל נגלה עליהם, ומלמד אותם סתרי החכמה הזאת. וכמו שנמצא כתוב בספרי המקובלים, גם בעל ספר הרקנטי כתב בפרשת נשא בפ' ברכת כהנים, וז"ל, והפי' הא', הוא דעת החסיד רבינו יצחק ן' הרב ז"ל, שהיה ג' לאליהו ז"ל, כי נגלה להראב"ד, ולמד לו חכמת הקבלה, והוא מסרה להראב"ד בנו, וגם נגלה לו. והוא מסרה לבנו, הר' יצחק סגי נהור, שלא ראה מעולם, וגם לו נגלה, והוא מסרה לב' תלמידיו, הא' ר' עזרא, שפי' שיר השירים, והב' ר' עזריאל. ואחריהם נמשכה להרמב"ן ז"ל. והראב"ד עצמו בספר השגותיו להרמב"ם ז"ל, על הלכות לולב פ"ח, גבי דין ההדס שנקטם ראשו כשר. השיג עליו הראב"ד ז"ל, וכתב ז"ל, א"א, כבר הופיע רוה"ק בבית מדרשנו, מכמה שנים, והעלינו שהוא פסול וכו'. גם בה' בית הבחירה בפ' ששי, במ"ש הרמב"ם שהנכנס למקדש בזמן הזה חייב כרת. השיג עליו, וכתב, א"א, וכך נגלה לי מסוד ה' ליריאיו עכ"ל.

והנה היום אביע חידות ונפלאות תמים דעים, כי בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו אל ה' ויאר לנו, ע"י השרידים אשר ה' קורא בכל דור ודור כנזכר. וגם בדורינו זה, אלהי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל, ויקנא לארצו, ויחמול על עמו, וישלח לנו עיר וקדיש מן שמייא נחית, הרב הגדול האלהי החסיד מורי ורבי כמהר"ר **יצחק לוריא אשכנזי** זלה"ה, מלא תורה כרמון, במקרא, במשנה, בתלמוד, בפלפול, במדרשים, והגדות, במעשה בראשית, במעשה מרכבה. בקי בשיחת אילנות. בשיחת עופות. בשיחת מלאכים. מכיר בחכמת הפרצוף, הנזכר ברשב"י בפרשה ואתה תחזה. יודע בכל מעשי בני אדם שעשו, ושעתידים לעשות, יודע במחשבות בני אדם, טרם יוציאום מן הכח אל הפועל, יודע עתידות. וכל הדברים ההווים בכל הארץ. ולמה שנגזר תמיד בשמים. יודע בחכמת הגלגול, מי חדש, ומי ישן. ואיפת האיש ההוא, באיזה מקום תלויה באדם העליון, ובאה"ר התחתון, יודע בשלהבת הנר, ולהבת אש, דברים נפלאים. מסתכל וצופה בעיניו, נשמות הצדיקים הראשונים והאחרונים. ומתעסק עמהם בחכמת האמת. מכיר בריח האדם כל מעשיו, ע"ד ההוא ינוקא בפרשת בלק, וכל החכמות הנזכרים, היו אצלו כמונחים בחיקו, בכל עת שירצה, בלתי יצטרך להתבודד ולחקור עליהם, ועיני ראו ולא זר, דברים מבהילים, לא נראו ולא נשמעו בכל הארץ, מימי רשב"י ע"ה ועד הנה.

וכל זה השיג, שלא ע"י שמוש קבלת מעשיות ח"ו, כי איסור גדול יש בשמושם. אמנם כ"ז היה מעצמו, ע"י חסידותו ופרישותו, אחרי התעסקו ימים ושנים רבים, בספרים חדשים גם ישנים, בחכמה הזאת. ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה, היא הביאתו לידי אליהו הנביא, שהיה נגלה אליו תמיד, ומדבר עמו פה אל פה, ולמדו זאת החכמה.

וכמו שאירע להראב"ד ז"ל, כנ"ל בשם הרקאנטי, ואף אם פסקה נבואה, רוח הקדש ע"י אליהו ז"ל לא פסק. וכמו שהובא בפסוק נביאים, על פסוק ודבורה אשה נביאה, תנא דבי אליהו, מעיד אני עלי שמים וארץ, הן איש או אשה וכו', אפי' עבד, אפילו שפחה, הכל לפי מעשיו, מיד רוח הקדש שורה עליו. ועד"ז הזכירו ג"כ שם, על פסוק ואלה דברי דוד האחרונים ע"ש.

גם נזכר בהקדמת התקונין בכתיבת יד, וז"ל, ואנת אליהו עתיד לאתגלייא בסוף יומיא, ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה אפין באפין, ואית מאן דעתיד לאתגלייא ליה בטמירו בעין השכל דיליה וכו'. והנה מלבד החקירות והנסיונות והמופתים, אשר ראינו בעינינו מן הרב הנזכר זלה"ה, הנה הדרושים והדברים עצמם אשר בחבורי זה, יעידון יגידון, וכל רואיהם יכירום, כי דברים עמוקים ונפלאים כאלה, אין יכולת בשכל אנושי לחברא, אם לא בכח השפעת רוה"ק ע"י אליהו ז"ל. ולמען אל ישט לבך, אל אשר תמצא בקצת ספרי המקובלים המחברים על פי עיון שכלם האנושי, אכין לך הדרך, ואשכילך בדרך זו תלך באורח מישור.

הנה החכמה הזאת, היתה נגלית באתגלייא, עד פטירת הרשב"י ע"ה. ומאז ואילך נסתם חזון, כנ"ל מאותו המאמר דפרשת ויחי דף רי"ז ע"א, כאשר ראה בחזיון חלומו ר' יהודה לרשב"י, דהוה סליק על ד' גדפין מתתקנן, וס"ת עמיה, ולא שבק כל ספרי רזין עילאין ואגדתא, דלא סליק לון בהדיה וכו'. ואמר, ודאי מדשכיב רשב"י, חכמתא אסתלקת מארעא וכו', ולא אשתאד בעלמא, בר כמה דכתיב, קח צנצנת אחת וגו' למשמרת: לאצנעותא וכו'.

וכל אחד מהחכמים היודעים בחכמה הזאת, מאז ואילך, היו עוסקים בה בהסתר גדול, ולא באתגלייא. ולא היה מגלה אותה, אלא לתלמידו היחיד בדורו. ואף זה בראשי פרקים, מפה אל פה, מגלה טפח ומכסה אלף טפחים. והיתה החכמה הזאת מתמוטטת ומתמעטת והולכת מדור לדור, עד הרמב"ן ז"ל, אחרון המקובלים האמתיים.

והנה כל ספרי הגאונים, כמו רבינו האי גאון ז"ל וחביריו, כלם נכוחים למבין, אין בהם נפתל ועקש, אבל דבריהם בתכלית ההעלם. וכן כל דברי אותם החכמים שזכרנו לעיל בשם הרקאנטי, שהיה נגלה עליהם אליהו הנביא ז"ל, כלם דברי אמת, וגם הם סתומים בחזקת היד. גם פי' ספר יצירה, שמכונה בשם הראב"ד ז"ל, עם היות שחברו חכם אחד אשכנזי, ואינם דברי הראב"ד, עכ"ז דבריו אמיתיים, וגם הם סתומים ונעלמים, גם ספר הנקראת ברית המנוחה, היא נעשה ע"ד הנז"ל, כענין מורי ורבי ז"ל, כי נגלה אליו נשמת צדיק אחד, והיה מלמדו, וכל דבריו סתומים וחתומים, כי נאמן רוח מכסה דבר היה, ועמוק עמוק מי ימצאנו. גם החיבור שעשה הרמב"ן ז"ל, אמת ויציב ונכון וקיים, למי שיבינהו, כאשר הוא עצמו כתב שם בהקדמת חבורו, וזכרנוה אנחנו למעלה.

והנה כל ספרי המקובלים האחרונים, שהיו אחר הרמב"ן ז"ל, אל תקרב אליהם, כי מן הרמב"ן ואילך נסתרה דרך החכמה הזאת מעיני כל החכמים, ולא נשאר בהם כי אם קצת ענפי הקדמות, בלתי שרשיהם, ועליהם בנו המקובלים האחרונים ז"ל דבריהם בשכל אנושי, ומעצמך תוכל לדעת לעמוד על המבחן, כי המעיין החריף, יוכל לכלול ולידע רוב הקדמותיהם וכלליהם, בד' או ה' ימים, וכל דבריהם כפול הענין במילות שונות, וכל ספרי הקדמתם היא, היות י' ספי' נמצאות, וחברו תלי תלים של ספרים בענין, אשר כללות דבדיהם יכתבו בב' או בג' קונטריסים.

ולא כן מצינו בראשונים, וכמ"ש ז"ל על פסוק קווצותיו תלתלים, שהיה ר' עקיבא דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות. גם ריב"ז, ור' אליעזר, ור' יהושע, ור' עקיבא, היו אומרים, אם יהיו כל השמים גויליס, וכל הימים דיו, וכל הקנים קולמוסים, וכל בני אדם לבלרין, לא יספיקו לכתוב מה שקבלתי מרבותי, ולא חסרתי בהם ככלב המלקק בים, וכמכחול בשפופרת, וכמריח באתרוג, כנזכר

במדרש שיר השירים רבה. כי הנה התורה שמותיו של הקב״ה, ונקרא תורה: ע״ש הוראה, שהיא להורות על בוראה יתברך, מה הוא, ומה ענינו. וכמו שהוא יתברך אין לו רשות וסוף, כן אין לתורתו קצבה ושיעור, וכמש״ה, ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים.

ואנשי לבב שמעו לי, אל יהרסו אל ה׳ לראות בספרי האחרונים, הבנוים על פי השכל האנושי, ושומע לי ישכון בטח ושאנן מפחד רעה. ולכן אני הכותב הצעיר חיים וויטאל, רציתי לזכות את הרבים בהעלם נמרץ, והמשכילים יבינו.

וקראתי שם החבור הזה על שמי, ספר עץ חיים, וגם ע״ש החכמה הזאת העצומה, חכמת הזוהר, הנקרא עץ חיים, ולא עץ הדעת כנ״ל, בעבור כי בחכמה הזאת, טועמיה חיים זכו, ויזכו לארצות החיים הנצחיים, ומעץ החיים הזה, ממנו תאכל, ואכל וחי לעולם.

ואשכילך ואורך דרך זו תלך, דע מן היום אשר מורי זלה״ה, החל לגלות זאת החכמה, לא זוה ידי מתוך ידו אפילו רגע אחד. וכל אשר תמצא כתוב איזה קונטריסים על שמו ז״ל, ויהיה מנגד מה שכתבתי בספר הזה, טעות גמור הוא, כי לא הבינו דבריו. ואם יש בהם איזה תוס׳, שאינו חולק עם ספרינו זה, אל תשית לבך בקבע אליו, כי שים א׳ מהשומעים את דברי קדשו, לא ירדו לעומק דבריו וכוונתו, ולא הבינום בלי שום ספק. ואם יעלה בדעתך לחשוב, שתוכל לברור הטוב, ולהניח הרע. אל בינתך אל תשען, כי אין הדברים האלו מסורים אל לב האדם, כפי שכל אנושי. והסברא בהם סכנה עצומה, ויחשב בכלל קוצץ בנטיעות חס ושלום, לכן הזהרתיך, ואל תסתכל בשום קונטרסים הנכתבים בשם מורי זלה״ה, זולתי במה שכתבנו לך בספר הזה, ודי לך בהתראה זאת.

וראיתי לחלק הספר לב׳ חלקים, וכל חלק מהם, יתחלק לד׳ שערים. החלק הא׳, יתחלק לד׳ שערים, ואלו הם: השער האחד, במה שהעתקתי מכתיבת יד מורי זלה״ה עצמו, שביאר כמה מאמרים וכמה דרושים. השער הב׳, בהקדמות ששמעתי מפי מורי זלה״ה. הג׳, בביאור כמה מאמרים מן ספר הזוהר, וספר התיקונים, ושאר מאמרי רז״ל, בתלמוד ובאגדות. השער הד׳, בביאור פסוקים נפרדים, בכל הכ״ד ספרים.

והחלק הב׳, גם הוא נחלק לד׳ שערים: השער הא׳, בביאור כונת התפלות של החול, ושל השבתות, וימים טובים, ור״ח, וחנוכה, ופורים, וכל המעשים והמצות הנהוגות בכל זמנים אלו. השער הב׳, בביאור טעמי קצת מצות, וסידרתים כפי מקומם, בכל פרשה מס׳ פרשיות. השער הג׳, שער רוח הקודש, ביחודים, והנהגות, לקבל ולהשיג רוה״ק, ובקצת כונות ותיקונין על קצת עבירות, ודברים אחרים, ולהודיע ענין חכמת הפרצוף מה ענינה, וכיוצא בה. השער הד׳, דרוש הגלגול, ובה יודיע ג״כ שרשי נשמות פרטיים, של הנביאים, ותנאים, ואמוראים.

ודע, כי אע״פ שחלקתי החבור הזה לח׳ שערים, זהו ע״ד כללות, אמנם אין לך אות ואות שאין בו הקדמות, ואין לך שער ושער, שלא נכלל מכל הח׳ שערים. וכמו שתראה בעיניך בע״ה בהקדמת מבו״ש, והם הקדמה כוללות כל הספרים, ויהיה נחלקים ע״ד א״ב ג״ד. ואח״כ יהיה ז׳ היכלות, והן היכל א״ק. היכל נקודים. היכל כתר. היכל או״א. היכל ז״א. היכל נוק׳ ולאה, ודור המדבר, מטה, וסלע, ומן. היכל כללות אבי״ע. אח״כ כל היכל נחלק לשערים, היכל א״ק, שער עצמות, שער אח״פ, שער העקודים כו׳. סליק ההקדמה.

גם צריך שתדע, כי בסוף כל שער ושער, כתבתי כמה דרושים שקבלתי ושמעתי מפי קצת תלמידי מורי זלה״ה, ששמעו מפיו, באיזה זמן שאני לא הייתי יושב שם, וראיתי לכותבם בכל סוף כל שער ושער כפי ענייננו. ע״כ הקדמת הרב המחבר זלה״ה.

עוד הקדמה למהרח״ו, הקדמה

שקבלתי אני הצעיר **חיים ויטאל** ממורי ורבי בוצינא קדישא, הרב האלהי החסיד העניו כמהר״ר **יצחק לוריא** אשכנזי, שלמד עם אליהו ז״ל. גם חברו אליהם קצת כונות התפילות, וכונות היחודים, וכוונות ע״ד אמת,

אשר קראתיו **פרי עץ חיים**, ליחד מאורות עליונים, כאשר יבוא לפנים בע"ה. וקצת ביאורי מאמרי הזוהר, וביאור פסוקים ע"ד האמת, ועפ"י הפשט, מדרושי נשמות וגלגולים, אשר קראנו בשם נוף עץ חיים.

ובענין ספרי הקבלה האמיתים הנמצאים, אמר לנו מורי זלה"ה, כי שלשלת קבלת האראב"ד ובנו הר"י סגי נהור ותלמידיו עד הרמב"ן ז"ל ותלמיד תלמידו, כולם קבלה אמיתית מפי אליהו ז"ל שנגלה אליהם. וביאור הרמב"ן שעשה על התורה, הוא עמוק מאוד, ואין מי שיוכל להבינו, שדבריו סתומים עד מאד, והוא ספר יקר ונחמד מאד למבינים אותו. וביאור ס' יצירה להראב"ד, איננו להראב"ד ז"ל הנ"ל, אלא חכם גדול א', והיה גדול בחכמת הקבלה. וספר הנקרא ברית מנוחה, הוא אמיתי, וחברו חכם גדול בתורה ובחכמה ונאמן רוח, וכיסה את דבריו בעומק, ונעשה עפ"י נשמת צדיק א' קדמון, שנגלה אליו אליהו ז"ל ולמדו. ושאר ספרי הקבלה שלאחר הרמב"ן ז"ל, אל תשלח ידך אליהם כי הם בנוים בשכל אנושי, ולא מקובלים, לא מפי אחרונים, ולא מפי ראשונים. [בע"ח כת"י של החסיד בעל יוש"ה איתא בזה"ל לא מפי ראשונים ולא מפי עליונים].

אלו הן הדברים ששמעתי ממורי הק' **כמהר"י** לוריא, וכל דרוש ודרוש, יש בו הקדמות וכללים שונים זה מזה, מפרטי י"ס דאבי"ע, ועלה בדעתי שלא לפרוד ולחלק הדרושים ולסדר הקדמות וכללות, אשר בכל דרוש ודרוש מהם, כל הקדמה והקדמה בפ"ע, ע"ס י"ס דאבי"ע, כי בזה יהיה נקל בעיני המעיין בהם, למצוא דברי חפץ תאות מבוקשו.

אכן זחלתי ואירא, לפי שיש בדרושים הללו דברים רבים, אשר הרואה יחשוב, שהם דברים המנגדים זה את זה. ולאפס הפנאי לא היה לי זמן אחרי שומעם, לשאול את פי מורי זלה"ה, ינחני במעגלי צדק הדרושים האלו, ולסלק ולהרים מכשול אשר בהם, למאן דעאל ולא נפק. ואם ירצה האדם להעמיק את עמק מחשבתו בהם, ולהעמיד על נכון מי הוא אשר ערב לבו להוסיף ולגרוע אות אחת קטנה, כאשר לא שמע ולא קבל מרבו, כי עונו גדול מנשוא, כנז' בהקדמת הזוהר, ובפרשת יתרו בפסוק לא תעשה לך פסל, ובמקום זולתם, אשר הרואה דברי זוהר ההמה, תסמר שערות בשרו, כנז' במדרש על פסוק תאלמנה שפתי שקר כו', יתפרכון ישתתקון כו'. ע"כ עלתה הסכמתי, שלא להוסיף ושלא לגרוע כמלא נימא, אפי' בענין הסדר בעצמו, כאשר שמעתי מפי מורי זלה"ה, ואח"כ אחבר מראה מקום, כל א' הקדמה בפ"ע בחיבור זה. וזה החלי בעזרת צורי וגואלי, ע"כ מכת"י הרח"ו זלה"ה.

זאת לוקחת ומועתקת מספר פע"ח שבדמשק, מכת"י הרח"ו ז"ל בעצמו וז"ל.

אמר הצעיר והזעיר **הרח"ו**, בראותי תשוקת החרדים אל דבר ה', ראיתי לחבר הספר הזה ולהאיר עיניהם בקצת הקדמות שקבלתי ממורי זלה"ה, כאשר אבאר, ומהם תוכל לאחוז ולקחת מעץ החיים, כאשר תראה בעז"ה דברי בנוים על הקדמות נעלמות שנתגלו למורי זלה"ה ברוה"ק עפ"י אליהו ז"ל.

והיום אביע חידות, ונסים ונפלאות תמים דעים, כי כמו שבכל דור ודור, אלהי הראשונים והאחרונים, הפליא חסדו עמנו, כן היום הזה חשף את זרוע קדשו, ושלח לנו עיר וקדיש מן השמים נחית, הרב החסיד המקובל האלהי [כרשב"י] בדורו, כמהר"י לוריא זלה"ה. וממצר מצרים קראנו י"ה, ועננו במרחב י"ה, בארץ קדושה ורחבת ידים, עיר גדולה לאלהים, של חכמים ושל סופרים, צפ"ת תובב"א, גליל העליון, כי שני שנים קודם פטירת הרב זלה"ה, בא אנוס ממצרים. עפ"י הדבור, כי כן הוגד לו ברוה"ק, כי הגיע עת פקודת רוחו, להשיבה אל מקומה לאלהים אשר נתנה לו.

וגם זה במצרים נצטוה עפ"י הדבור, והפקיד מזער מקצת חכמתו הגדולה והנפלאה, כי כן ציווהו במתיבתא דרקיע, לחיות שארית בארץ והדברים עתיקים כבשים ללבושך, ואז בעלותו מארץ מצרים, סמך ידו עלי, והאיר עיני בקצת הקדמות אמיתיות שורשיות, שמסרו לו ממתיבתא דרקיע וקוב"ה, להחיות

שארית בארץ, ומפי אליהו ז״ל, שנתגלה אליו תמיד, ורשותא יהבי ליה, לגלות תמיד רזין סתימין, על התיקונים והזוהר, שלא נתגלו מימות רשב״י ואילך.

ולולא כי יגורתי מפני אף וחמה, קנאה המתגבר עלי, ימצאו באנשי דורנו חכמים ברעתם, ויקשו ערפם לבלתי האמן, כי יש אלהים בארץ, ויראתי פן מקנאתם בשומעם גדולתו ונפלאותיו ח״ו, יטילו פגם בקדשים, ויאמרו מאן גבר בגוברין, הלא גם בנו דבר ה׳. ולולא זאת, הייתי מספר מקצת דרכיו ונפלאותיו, אשר עיני ראו ולא זר, דברים מבוהלים לא נראו בכל הארץ מימות תנאים כרשב״י וחביריו.

ומרשב״י עד הראב״ד ז״ל, היתה החכמה הזאת הולכת מפה אל פה, ואליהו ז״ל נגלה אליהן, לקצת מהחכמים, עד הרמב״ן. ומהרמב״ן ז״ל עד מורי זלה״ה, לא היה מי שישיג חכמה זו על אמתתה כמוהו, כי היה יודע במשנה, ותלמוד, ואגדות, ומדרשות, על כל דבר ודבר, כמה פנים בפרד״ס. ומעשה בראשית, ומעשה מרכבה, בשיחות עופות, ובשיחות דקלים ואילנות ועשבים, בסוד כי אבן מקיר תזעק .ושלהובי פחמים, ובשיחת מלאכים, והיה מדבר ברוחות מהגלגולים, רוח טוב ורוח רע, והיה מכיר בריח הבגדים, כמו אותו ינוקא דפרשת דברים, ובעופות אלמים, ומביא נשמת אדם בעודו חי, ומדבר עמו כל צרכו וחפצו, ואח״כ מסירהו, [נ״א מחזרים להם] והיה רואה נשמות בעת צאתם מהגוף, ובבתי הקברות, ובעלותן בכל ע״ש לג״ע, והיה מדבר עם נשמת הצדיקים שהם בעה״ב, והיו מגלין לו רזי תורה.

וגם היה יודע חכמת הפרצוף, ושרטוטי הידים ופתרון חלומות על אמיתתם. ובגלגולים ישנים וגם חדשים. והיה מכיר במצח אדם, מה מחשב, ומה שחלם, ומה פסוק קרא בעליית נשמתו לג״ע בלילה, והיה מלמד פי׳ שורש נשמתו, והיה קוראו במצחו זכיות ועבירות שחישב, והיה נותן לכל א׳ יא׳ תיקון [עונם ולחברים נתן להם יחודים לכל אחד] כפי הבחי׳ המיוחדת, או לשורש נשמתו האחוזה בשורש של אדה״ר, והיה יודע כמה טעיות נפלו בספרים. והיה יודע להכות בסנורים, והיה יודע כל מה ששנו החברים, והיה מלא חסידות, ודרך ארץ וענוה, ויראת ה׳, ואהבת ה׳, ויראת חטאו, וכל מדות טובות ומע״ט היה בו. וכל זה היה יודע בכל עת ובכל שעה ורגע, וכל החכמות האלו, תמיד היו מונחים בחיקו, ועיני ראו ולא זר, וכל זה השיג מרוב חסידותו ופרישותו, אחר התעסקו ימים רבים בספרים ישנים גם חדשים בחכמה זו, ועליהן הוסיף חסידות ופרישות, וטהרה וקדושה, וזהו הביאו לידי רוה״ק, והיה אליהו ז״ל נגלה לו תמיד.

וזה ידעתי מפיו באמונה, ואף אם אין גילוי בדורינו זה לנביא וחוזה, אפ״ה לא נמנע רוה״ק, מלהיות מרחפת על פניו המאירות הראוין לו, כמ״ש מענין הראב״ד ז״ל. והנה הדברים עצומים והם יתנו עידיהן, אשר יצדקו ויעידון ויגידון בחיבור זה, כל רואיהם יכירום, כי דברים כזה אי אפשר לשום אדם נברא להשיג, בשום שכל ומדע, לולי עפ״י הופעת רוה״ק ממרום, וע״י אליהו ז״ל, כנזכר בתיקונים, דאת עתיד לאתגלייא בסוף יומייא וכו׳.

ואלו באתי לכתוב, כל אשר קבלתי ממורי זלה״ה, לא יספיקו כל עורות אילי נביות, כמפורסם לקצת ולשומעים לקולי בחברתי. אמנם, רצוני להעלות על הספר קצת מהקדמות הכרחי מאוד, מה שהורשיתי לכתוב, ואף גם בקיצור נמרץ, כמציץ מן החרכים. וקראתיו שם הספר **עץ חיים**, על שמי, וע״ש החכמה, אשר טועמיה חיים זכו, ואכל ממנו וחי לעולם שכולו ארוך, עכ״ל.

עוד הקדמה למוהרח״ו זלה״ה, אני הכותב, משביע בשמו הגדול ית׳, לכל מי שיפלו הקונטריסים אלו לידו, שיקרא הקדמה זאת, ואם אותה נפשו לבוא בחדרת החכמה זאת, יקבל עליו לגמור ולקיים כל מה שאכתוב, ויעיד עליו יוצר בראשית, שלא יבוא אליו היזק בגופו ונפשו, ובכל אשר לו, ולא לאחרים, תחת רודפו טוב, והבא לטהר ולקרב, ראשית

הכל יראת ה', להשיג יראת העונש, כי יראת הרוממות שהוא יראה הפנימית, לא ישיגוהו, רק מתוך גדלות החכמה.

ועיקר מגמתו בידיעה הזה יהיה, לבער קוצים מן הכרם, כי לכן נקראים העוסקים בחכמה הזאת, מחצדי חקלא. ובודאי שיתעוררו הקליפות נגדו, לפתותו ולהחטיאו, לכן יזהר שלא לבוא לידי חטא אפי' שוגג, שלא יהיה להם שייכות בו. לכן צריך ליזהר מהקלות, כי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, כחוט השערה, לכן צריך לפרוש עצמו מבשר ויין כל ימות השבוע, וצריך הזהרת סור מרע ועשה טוב ובקש שלום. **בקש שלום**: צריך להיות רודף שלום, ולא להקפיד בביתו על דבר קטן וגדול, וכ"ש שלא יכעוס ח"ו.

וצריך להתרחק בתכלית הריחוק, **סור מרע**: **א'** ליזהר בכל דקדוקי מצות, ואפי' בדברי חכמים שהם בכלל לא תסור. **ב'** לתקן המעוות, קודם שיבא לעוה"ב. **ג'** יזהר מהכעס, אפי' בשעה שמוכיח את בניו, לא יכעוס כלל ועיקר. **ד'** גם צריך ליזהר מהגאוה, ובפרט בענין הלכה, כי גדול כחה, והגאוה בזה עון פלילי. **ה'** בכל צער שיבא לו, יפשפש במעשיו, וישוב אל ה'. **ו'** גם יטבול בעת הצורך לו. **ז'** גם יקדש א"ע בתשמיש המטה שלא יהנה. **ח'** שלא יעבור כל לילה, ויחשוב בכל לילה מה שעשה ביום, ויתודה. **ט'** גם ימעט בעסקיו, ואם אין לו פרנסה כי אם ע"י משא ומתן, יכין יום ג' ויום ד' מחצי היום ואילך, ובכונה שהוא לעבודת קונו. **י'** כל דבור שאינו של מצוה והכרחי, יהיה זהיר ממנו, ואפי' דבר מצוה ימנע בשעת התפלה.

ועשה טוב: **א'** לקום בחצי הלילה, לעשות הסדר בשק ואפר, ובכי גדול, ובכונה, כל אשר יוציא בשפתיו. ואח"כ יעסוק בתורה כל זמן שיוכל להיות בלי שינה. ובלבד שחצי שעה קודם עלות השחר, יתעורר לעסוק בתורה. **ב'** ילך לבה"כ קודם עלות השחר, קודם חיוב טלית ותפילין. להזהר שיהיה מי' ראשונים. **ג'** קודם שיכנס, ישים אל לבו מ"ע ואהבת לרעך כמוך, ואח"כ יכנס. **ד'** להשלים רמז צדיק בכל יום, שהוא צ' אמנים, ד' קדושות, י' קדשים, ק' ברכות. **ה'** שלא להסיח דעתו מהתפילין בעת התפילה, זולת בעת העמידה יעסק התורה, **ו'** צריך שיהיה עוסק בתורה, מעוטף בטלית ותפילין. **ז'** לכוין בתפלה הכונות כמ"ש בע"ה. **ח'** שישים תמיד נגד עיניו, שם בן ד' אותיות הוי"ה, ויזדעזע ממנו, כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד. **ט'** שיכוין בכל הברכות, בפרט בברכת הנהנין. **י'** צריך שיהיה עמל בתורה, פרד"ס, שנאמר או יחזיק במעוזי. ואל יחשוב שיגלו לו רזי התורה, בהיותו ריק, כרכתיב יהב חכמתא לחכימין. וצריך ליזהר שלא יוציא בשפתיו בחכמה זו, מה שלא שמע מאדם שראוי לסמוך עליו, וכאזהרת רשב"י וחבריו.

השגת החכמה, תנאי הראשון צריך למעט דבורו, ולשתוק כל מה שיוכל, כדי שלא להוציא שיחה בטילה, כמאמר רז"ל (אבות פ"ג מי"ג) סייג לחכמה שתיקה. גם תנאי אחר, ע"כ ד"ת שלא תבינהו, תבכה עליו כל מה שתוכל. גם עלית הנשמה בלילה לעולם העליון, שלא תשוט בהבלי העולם, תלוי שתישן בבכיה, ומרת עצבות מגונה עד מאוד, ובפרט להשיג חכמה יהשגה, אין לך דבר מונע השגה יותר מזה. גם בענין השגת האדם, אין לך דבר שמועיל כמו הטהרה והטבילה, שיהיה האדם טהור בכל עת. ומורי זלה"ה עם היות שהיה לו חולי השבר, שהקור מזיק לו, עכ"ז לא היה מונע מלטבול בכל עת.

העתק ממהרח"ו זלה"ה, לבל יפול לב האדם בהתעסקו בחכמה זאת, כמ"ש כל מאן דעייל ולא נפיק טב ליה דלא אברי, פשטי הדברים: שהנכנס בחכמה זאת, צריך שידע לכנוס ולצאת. אמנם מי שרוצה לכנוס, ולא ידע לצאת, וכמעשה דד' שנכנסו לפרדס, שר"ע א' מהם, שידע ליכנס, וידע לצאת. כי הכיר והשיג הדבר על בוריו. אמנם אחרים, נכנסו, ולא השיגו, ולא ידעו לצאת מתוך החקירה הזאת בשלום. ולזה כפר אלישע אחר. והנה בסבא פ' משפטים (אות קכ"ב), אמר, בר יוחאי לעייל וליפוק וכו'. לכן אסור לעסוק בחכמה הזאת, אם לא שכבר נכנס בחקירות, ויצא

בשלום, ולא נשאר בתוכו מבוכות וספקות. ונלע"ד, שאין הכונה כפשוטו, שא"כ לא ימצא בדור הזה כמו רשב"י שיבאר לו ספיקותיו. לכן לעד"נ, שגם אם האדם מובטח, שאעפ"י שיראה לו כמה ספיקות, ודברים תמוהים, יאמר בלבו רק מחסרון שכלי אני לא משיג, ולא שח"ו בדבר עצמו יש פקפוק, לזה האיש מצוה ללמוד עמו, שמתוך כך מתוך שלא לשמה, בא לשמה. ואין אסור, אלא למי שאין לו כח לעמוד בהיכל המלך, ויבא לידי כפירה ח"ו, וזה בהשבו כי הוא חכם גדול, ואין העדר מצדו עכ"ל.

הקדמה קטנה, מצאתי בע"ח של ר' נחמיא, השייך להקדמה, וז"ל, הספר הזה הוא מכת"י מהרח"ו ז"ל, דהיינו מכמה אופנים. ותחלה נמצא ספר א' שלם, התחיל בזה"ל, ליקוטי הקדמות, והספר הזה שמנוהו באמצע הספר, ונק' מהדורא תניינא, ושמנוהו בפנים. אח"כ נמצא דפים קטנים קרועים מתולעים, וטרח טרחא גדולה מאד, החכם מוהר"ר **יעקב צמח** נר"ו מירושלים תוב"ב, עד שסדרם על נכון, כאשר תחזנה עיניכם, ונק' מהדורא בתרא, ושמנוהו סביב הספר הראשון. אח"כ נמצא אצלינו מכת"י החכם הגדול מוהרח"ו ז"ל, במהדורא קמא, דרושים שלא הזכירם הרב ז"ל בחיבור זה, ושמנוהו ג"כ איש על מקומו, ונק' מהדורא קמא. ולמען ידע כל המעיין שורש כל דבר מהיכן בא, כתבנו זה, אע"פ שנלע"ד, שיפה דרכו זה מהדורא קמא, איש על דגלו, עכ"ז כתבנו שרשים אלו, שאם ירצה המעיין לשנות יוכל לשנות. אבל בב' המדורות ב' וג', אין כח בידינו לשנות, כי כן נמצא מכת"י הרב זלה"ה.

לשון החכם הגאון מהר"ר יעקב צמח נר"ו בהקדמה ספרו רנו ליעקב וז"ל

עוד נ"ל, כי גלוי חכמה זאת עתה בדורות גרועות הוא, כדי שיהיה לו מגן עתה, לאחוז בלבב שלם, באבינו שבשמים. כי באותן הדורות הרוב היו אנשי מעשה וחסידים, והמעשים טובים היו מצילין אותן מפני המקטרגים. ועתה רחוקים משורש העליון, כמו השמרים בתוך החביות, מי יגן עלינו, אם לא קריאתינו בחכמה זאת הנפלאה והעמוקה. ובפרט ע"ד שכתב הרב ז"ל, שהנסתרות נעשו עתה כמו נגלות, כי בדור הזה מושל הזנות, ומלשינות, ולה"ר, ושנאה שבלב, ונתפשטו הקליפות באופן שמתבייש האדם לנהוג דברי חסידות. וה' יגן עלינו, וימחול לעונינו, אכי"ר עכ"ל. עוד העתק מלשון מהרי"ץ בהקדמת ספרו, וז"ל, דברים הבאים בתוך הקדמות, מפי דרושים אלו, ודברים אלו אמת ויציב, עכ"ל.

להרח"ו, דע כי קצת מחברינו כתבו להם ספרים, מה ששמעו ממורי זלה"ה, וזולתו על שמו, וכולם כתבו הדברים בתוספת וגרעון, כפי בחינת הכותבים, וידיעתן. ובהבנתן הניחו מקום לכמה קושיות, לכן אין לסמוך על אותן הספרים, וצריך להרחיק מהם. ודע, כי כל מה שכתבתי כאן, הכל שמעתי ממורי זלה"ה, לכן כתבתי הכל בחיבור אחד לבד, ומה ששמעתי מהחברים, משם מורי זלה"ה, מה שדרש וגילה להם, קודם שלמדתי עמו, הכל כתבתי ג"כ לבדו. וע"ש אמרו מפי מורי זלה"ה.

הקדמה מבעל המחבר ההגהות ומראה מקומות

בתוקף אמונתינו בדברי רבותינו נ"ע שעתידה חכמה זו להתגלות באחרית הימים, ואנו רואים שמבפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצדות. מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתודתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלותינו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שנאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דורש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות „אתערותא דלתתא" בכדי **לקרב קץ גלויותינו**, להחיש פדות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרבה הדעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעבדו את ה', וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביזה והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר השתדלות בלימוד **חכמת הקבלה**, שעל הפסוק (ישעי' מ"ה) קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו חציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם. פירשו חכז"ל (תיקו"ז תי' ל') היא אומרת מה אקרא „כל הבשר חציר" כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר. „וכל חסדו כציץ השדה" כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אוי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביזה והרג ואבדן לעולם, ע"כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה ושקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד **חכמת הקבלה**, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאיב ידי החובה. וכמ"ש שם (תיקון מ"ט) אוי להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכו' עכ"ל. ופירש הגר"א ז"ל: החכמה הפנימית נקרא קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט הנקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קדושת התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין. וכמוש"כ בפרשת בראשית דדא קליפא לדא וכו' עכ"ל.

והרה"ק **מזידיטשוב** ז"ל (בספרו סוד מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל וז"ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכו' אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיין לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכו'. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במו"מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכו' ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכו' כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה האדם שור אוכל עשב וכו' עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב וז"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו. מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי האדם נדמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראוים למאכל האדם. וכן **השל"ה** הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו. וכן אמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י ז"ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

ועוד זאת: כי הירידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן לסיבת מניעת הלימוד הקדוש — **חכמת הקבלה**. ומובא בספר תורת שמחה (דף נ"ז) אשר הרה"ק ר' **בונם מפרשיסכא** ז"ל אמר לו להרה"ק ר' **העניך מאלכסנדר** ז"ל, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק

לצורך זווג תו"מ, שהרי אמרו שם, ז) בשעתא דמלכא עילאה, בתפנוקי דמלכא, יתיב בעטרוהי, כדין כתיב, עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו, דא יסוד, דאפיק ברכאין, להזדווג מלכא קדישא במטרוניתא בהאי דרגא. הרי בפי' שעטרות אלו, הם לצורך זווג תו"מ, אם כן מהראוי היה להם, שלא יהא זווגם, אלא בשעת זווג תו"מ, לא שיהיה לעולם. וכבר הרגיש בקושיא זו, מורינו נר"ו, וכתב וז"ל, ובהיות יחודם תמיד, יהיה עטרת אל הבנים לעת הצורך, ואין זה התירוץ כלום.

והנראה אלינו, כי ב' מיני זווגים אלו צריכין להיות, למלאכים ורוחין קדישין, ולהיות נשמות לעליונים ותחתונים. וע"י זווג חו"ב, מתהוין מלאכין ורוחין קדישין, ומתהוים נשמות [מלאכים] עליונים. ואין כוונתינו נשמות ממש, אלא חיותם, והוא אור השופע בהם להחיותן, כמ"ש, ואתה מחיה את כולם, מחיה לכולם, וזהו תמידי. כמ"ש בזהר בלק, ת"ח, כל אינון מלאכין קדישין לא קיימין, ולא יכלין למיקם, בר בנהורא עלאה דנהיר, ולפיכך לא מתפרשין לעלמין, כי הם צריכין לתת מזון ומחיה לעליונים לעולם ועד. ח) ולהיות מלאכים חדשי' לבקרים. אמנם זווג תו"מ, להיות נשמה לתחתונים. וזהו לפרקים, ולעתים מזומנים.

ובזה הרווחנו, שאין פי' שלא מתפרשין לעלמין, בשעת שלום לבד, כמ"ש רבינו נר"ו, כי זה דוחק מאד, שבפי' נראה באד"ז, שגם בעת הגלות לא מתפרשין, וזה לשונו ט) בספרא דר"ה סבא אמר שלמה מלכא כו', אלא לעולם ועד אין זווגם זה חסר, אפילו רגע א', כי הוא חיי המלאכין, ואין להם חיות אלא ע"י זווג זה.

ודע, כי אין כוונתינו באמרם שאין זווג חו"ב אלא לצורך המלאכין, לשלול בו, שאין בו צורך לתחתונים, כי מבואר בזוהר, כי מזווג חו"ב נעשה עטרות לבנים, ועי"ז מזדווגים תו"מ. אבל כוונתינו לומר, שהזווג חו"ב צריך לעליונים ותחתונים. משא"כ בתו"מ, שאינו כי אם לנשמות תחתונים.

ומזה יעלה לנו תירוץ, למה שנמצא בתיקונים, נשבע הקב"ה שלא יכנס כו', ובכמה מקומות נזכר, דאתתרכת אימא עלאה, וכיוצא בדברים אלו. י) והענין זה, כי כדי להנחיל עטרות לבנים לייחדם, ושיתייחדו, זה חסר בעו"ה בזמן הגלות. וז"ש אימא עילאה, כי בערך שהיה אמא להנחיל עטרה לבנים אתתרכת, כי אינה מזדווגת להנחיל עטרות לבנים ליחדם. וזהו ענין קרבן עולה ויורד, כי אינה מזדווגת י' בה', עד שיתחבר ו' בה'. כי י"ה מורה, שהזווג לצורך בנים, כי יו"ד במלואו ו"ד. שהם ד"ו פרצופים, וה' צורתה ד"ו. נמצינו למדין, שזווג חו"ב לא יחסר תמיד, אלא שבזמן הגלות אינו זווג שלים, ר"ל לצורך בנים, ואינו כ"כ משובח, כדי שיגיע ממנו עטרה לבנים, כדי שיוכלו להזדווג ולהתחבר. אבל יש זווג לצורך עליונים להחיותן, וזה לא יפסוק. ובזה יובן מ"ש בזוהר אחרי מות כ) כתיב ונהר יוצא מעדן וגו', ע"כ מצאתי סליק.

הגהות ומראה מקומות

ז) אחרי אות ק"ב.

ח) נ"א ולהחיות כן הגי' בדברי שלום (ה"ו).

ט) באדר"ז אות פ"ד.

י) עי' בתלמוד עשר ספירות חלק ח' אות ס"ב באור פנימי ד"ה זווג דישסו"ת.

כ) אות ל"ג.

היכל א

מן שבעה היכלות והוא היכל אדם קדמון ובהיכל זה יש שבעה שערים.

השער הראשון

דרוש עגולים ויושר ובו חמשה ענפים.

ענף א

א) **בענין** תכלית הכוונה של בריאת העולמות, נבאר עתה ב' חקירות, שנתעסקו בהם המקובלים. החקירה הראשונה הוא, מה שחקרו חכמים ראשונים ואחרונים, לדעת סיבת בריאת העולמות, לאיזה סיבה היתה. ונמנו וגמרו, וגזרו אומר, כי סיבת הדבר היה, לפי שהנה הוא יתברך, מוכרח שיהיה שלם בכל פעולותיו וכוחותיו, ובכל שמותיו של גדולה ומעלה וכבוד, ואם לא היה מוציא פעולותיו וכוחותיו לידי פועל ומעשה, לא היה כביכול, נקרא שלם, לא בפעולותיו, ולא בשמותיו, וכינויו, כי השם הגדול, שהוא בן ד' אותיות הוי"ה, נקרא כן על הוראות הוויותו הנצחית, וקיומו לעד, היה הוה ויהיה, טרם הבריאה, ובזמן קיום הבריאה, ואחרי התהפכו אל מה שהיה. ואם לא נבראו העולמות, וכל אשר בהם, לא יוכל ליראות אמיתת הוראת הוויותו יתברך הנצחית, בעבר והוה ועתיד, ולא יהיה נקרא בשם הוי"ה כנ"ל. וכן שם

הנחות ומראה מקומות

א) ענף זה נדפס בהשמטות עץ החיים עם פנים מסבירות סוף חלק ג', וזה לשון רבינו זצ"ל בפנים מאירות בתחלתו, הנה המסדר של הע"ח חיסר בכאן התחלת הדרוש הזה, וטוב להמעיין שיסתכל בשער הקדמות בתחילתו, כי שם מובא הדרוש הזה במילואו, ובסדורו האמיתי, כי הדרוש הזה כולל ד' הקדמות: הקדמה א הוא הדרוש המובא כאן במקצתו בענף ה' לקמן, המתחיל ורצוני בענף זה להקדים קצת הקדמות וכו'. הקדמה ב' מובא ג"כ שם באותו הענף ד"ה עוד צריך שנקדים לך הקדמה א' וכו'. ואחר שתלמוד ב' הקדמות הנ"ל, תתחיל כאן, כי זהו הקדמה ג'. ויש שם עוד הקדמה ד' אשר חסרה בע"ח, ומקצתה מובא לקמן בענף ב' בד"ה אחר שנתבאר וכו'.

ודע, שארבע הקדמות הללו, המה ביאורים על זהר חדש שיר השירים בד"ה שלמה אהיה כעוטיה, (ז"ח מן אות תפ"ב עד אות תפ"ז) חכמתא דאצטדיך ליה לבר נש: חד, למנדע ולאסתכלא ברזא דמאריה. וחד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודע מאן איהו וכו'. וחד למנדע ולאסתכלא ברזא דנשמתיה מאי היא האי נפש דביה וכו'. וחד לאסתכלא בהאי עלמא, ולמנדע עלמא דאיהו ביה, ועל מה תתקן וכו'. ת"ח מאי כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים אם אנת אתיא בלא ידיעה ולא אסתכלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עלאה, צאי לך, לית אנת כדי למיעל הכא בלא ידיעה, צאי לך בעקבי הצאן, והוי ידעת גו אינון עקבי הצאן, אלין אינון דבני נשא דשיין לון בעקב, וידעין רזין עלאין דמאריהון ובהו תנדע לאסתכלא ולמנדע וכו' עש"ה.

והנה הקדמה הד' שהוא בענין הא"ס ב"ה, איך התחיל להאציל הנאצלים ממנו, כמ"ש שם בשער הקדמות ה"ס דברי ז"ח הנ"ל, לאסתכלא ברזא דמאריה. הקדמה הב' המביאה סוד הפרצופים, ה"ס למנדע ליה לגופיה. הקדמה הא' המרמזת על סוד הזווגים בעיקר, ה"ס למנדע ברזא דנשמתיך, דהיינו איך שנמשכות ע"י זווג והריון מן העולמות העליונים, צדיק וצדק הפנימיים והחיצוניים סוד הנר"ן

שאנו קורין בחצות לילה אחרונה, מקבל ז"א האירת המוחין. ואחר כך על ידי תפילין שאנו מניחין ביום, אז בטש ג) הא"א, קוצי דשערי בריאשא דז"א, ומאיר בסוד אור מקיף. וז"ס, מניח תפילין. ד) כי הקב"ה הוא ז"א, והתפילין הוא הכאת אורות, ואח"כ כשאנו קורין ק"ש, כבר יש תפילין לז"א, והיחוד הוא, לתת התעוררות לזווג זו"ן דבריאה.

וכבר ביארנו, כי הד' מוחין דז"א כשיוצאין מבינה, הם ד', והם מ דצלם. אח"כ נכנסין בנה"י דתבונה, ונעשית ג', והם סוד ל, דצלם וז"ס, מגדל הפורח באויר, הוא סוד רמז בחי' לאה אשר שם, שהוא סוד מלכות דתבונה, מקבלת הארה שהוא סמוך ליסוד, וקוצי דשערי דעתיקא בטש שם, ונעשה שם תפילין בכח אותו צלם, כמ"ש בזוהר ה) כי בעבור צלם בו"ד, יש לו צלם רוחניות. וז"ס, אך בצלם יתהלך איש. וזה שאותו צלם הוא מגדל הפורח באויר כעוף הפורח באויר. [ס"א ועובר].

והנה, כמו שלמטה בסוד צ' דצלם, שנכנסין המוחין בריאשא דז"א, אז יוצאין תפילין. כן כאן בסוד ל דצלם, שכבר יש שם מלכות דתבונה. משא"כ בסוד ם דצלם, שלא נתלבשו מוחין עדיין. אך בל של צלם, בטש שם קוצי דא"א, ויצאו תפילין בכח, ובדקות יותר משל מעלה. ואז נעשית ג"כ לאה, בסוד או"פ. ואלו הם סוד התפילין של שבת, ו) שהם למעלה מהראש, בסוד ל דצלם. וכשבא שבת, בא פנים חדשות, שהם אלו המוחין דסוד ל' דצלם, שהיו למעלה מראשו, בסוד התפילין, ועתה בשבת, נכנסו הראשונים בראשו, ונעשו לו מוחין חדשים, והם הראשונים, נעשו פנימית עתה. לכן אין אנו מניחין תפילין בשבת, כי התפילין נעשו ממוחין פנימית. ובתחלה היו מקיפין לז"א, והיו בבחי' או"פ ללאה.

והנה נחזור לענין, כי אחר בחי' ל' של הצלם, שהם תפילין לז"א, ואו"פ ללאה. אחר כך נכנסין המוחין בז"א, והוא בחי' צ' דצלם כנ"ל, ואז בטש קוצי דשערי דא"א בריאשא דז"א, ויוצאין התפילין, וחוזרת ההכאה לאחור, ויצאה קשר של תפילין שהיא לאה, ואז נעשה אור מקיף ללאה, ופנימית לז"א.

פרק יג

סוד הנסירה

ודע, כי מ"ש הפסוק, ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויישן. הענין, כי המוחין הבאים לז"א, מסתלקין ממנו, ונכנסין בנוקבא, שהם נה"י דיש"ס ותבונה, עם המוחין שבהם. והם מסתלקין מז"א, ונכנסין בה, שלא ע"י ז"א כבתחלה. וז"ס, ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ממש. ואז לאה נכללת ברחל, לפי שלאה יצאת אחורי ריישא דז"א כנודע, ועתה שהמוחין יוצאין מז"א. ונכנסין ברחל העולה עד למעלה בריישא דז"א, ואז נכללת בה לאה.

וא"ת, א"כ כיון שהמוחין נסתלקו מז"א, וניתנו לנוקבא. א"כ האיך יכול עתה להזדווג עמה. והענין הוא, כי ע"י הדורמיטה, מקבל ז"א מוחין חדשים יותר מעולים, מאו"א, והזווג הוא אז יותר עליון, בהיות שיש לו מוחין מלמעלה. וזש"ה, ויקח אחת מצלעותיו, פי', שנסרו. ומ"ש ויביאה אל האדם, הוא ז"א, שתחלה בהיותה אחורי ז"א, היא יונקת ממנו, ואז נעשין הכלים שלה כולם, ע"י האור של ז"א, היוצא לאחור. ועתה ה' אלהים שהוא או"א, לקחו הכלים שלה שהיו מאחור, ועשאוהו פרצוף שלם, כמו הז"א, ואח"כ ויביאה אל האדם פב"פ. וכשחטא אדה"ר, חזרה לאחורי ז"א.

גם עתה אחר החרבן, היא באחור ז"א, כל ימי החול, חוץ משבת, שאז עולה פב"פ. אך על ידי תפלתנו, אנו מחזירין אותה פב"פ, מהחזה ולמטה. ואפילו בחול, בסוד מלך עוזר ומושיע ומגן, כמבואר. ואחר התפלה, חוזרת

הגהות ומראה מקומות

ג) נ"א ההוא קוצא כ"י (ה"ו).
ד) ברכות ו'.
ה) עי' שער הקדמות דף ל"ח ט"ד.
ו) עי' ז"ח שיר השירים אות ר"ת בסלם.

לאחור כבתחלה. לכן, חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפלה, ואחר התפלה, ושעה בתפלה, כדי לעכב הארת פב"פ אחר התפלה, ולא תחזור תכף אחר התפלה לאחור ז"א. ודע, כי כמו שלאה נכללת ברחל כנ"ל, כך למעלה בזווג חו"ב, נכלל התבונה עם הבינה. וטעם שנכללו אלו הבחי', עם היותם כל אחד פרצוף בפ"ע, הטעם הוא, מפני שבינה ורחל, הם ב' ספירות עצמיות, של י"ס דאצילות. אך תבונה ולאה, אינם רק הארות הנמשכות מבינה לבד, ולכן יכולות להכלל עם הנקודה עצמית של י"ס.

ודע, כי כמו שנכנס צלם דאמא תוך הז"א, כך נכנס צלם דאבא בז"א, וכמו שמן המלכות דתבונה, נעשית לאה כנ"ל, כך ממלכות דאבא, נעשית בחי', הנקרא צפורה אשת משה, שהיא יסוד דאבא, וזה מצד צלם דמוחין דגדלות. והנה, גם כן יש, צלם דמוחין דקטנות דאבא, וצלם דקטנות אמא, וממלכות דאמא דקטנות, יצאה ממנה תמנע, פלגש אליפז. וממלכות דאבא, יצאה כושית אשת משה, כמבואר בד"ה של משה, שמשה הלך ומלך על כוש מ' שנה, ונשא אשת המלך הכושי, ונעץ חרב בינו לבינה, ולא נגע בה. וכן תמנע, באתה לחלות ליעקב שישאנה, ולא רצה. גם יוסף, לקח אסנת בת פוטיפרע, ולא רצה לשכב עם אשת פוטיפרע, הנקרא פוטיפר שר הטבחים. והטעם, שכ"א מאלו הנ"ל, דחו את הדינין.

והענין. כי יש ג' מוחין דקטנות מצד אבא, והם ג' אלהים. וג' מוחין מצד אמא, ונקרא בני האלהים. כי יש באלהים, פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי, ב"ן אותיות. וז"ס ויבואו בני האלהים, וג' אלהים אלו יורדין לגרון, והם גימ' גרון, וגם הם גימט' נח"ר, וזהו נח"ר גרוני, הנמשך מן הדינין אלו אשר שם. וזהו וילך חרנה: חרן ה'. וז"ס ה' זו, כי הלא ש"ך דינין הם, והם סוד ל"ב נתיבות חכמה, כ"א כלול מי', גימטריא ש"ך. ועוד ה', הם שכ"ה דינין. כי מן ה' אלו, משם באו כל [נ"א מיתוק לכל] אלו הדינין. וכוונת ה' זו, הם ה' אלפי"ן של אדני. וז"ס נער נערה, ש"ך שכ"ה, וע"ה גימטריא כו"ש. וז"ס הכושית, שדחה אותה משה, כי היא דינין. ויעקב דחה תמנע, כי כל הדינין וגבורה דקטנות היו בה, כי ב' פעמים מנצפ"ך, גימ' תמנע. וגם יוסף דחה פוטיפרע, שהוא דינין, פוטיפרע גימטריא תנ"ה, שהם סוד אחורים כולם דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. (נלעד"ח שהם גימ' ג' אהיה מלאים, והם דינין).

אמנם אני הכותב, מצאתי נ"א, וכתוב בה גם כן עסמ"ב, אחוריים שלהם. ועוד כתב, תסיר שרש של השמות. ונלע"ד שהוא כך, כי אחורי ע"ב, הוא דפ"ק. תסיר ע"ב, שהוא שורש להשם, נשאר קי"ב. וכן ק"ל דמ"ה, תסיר מ"ה, נשאר פ"ה. וכן אחור דב"ן קד"ם, תסיר ב"ן, נשאר צ"ב. וכן אחור ס"ג קס"ו, תסיר ס"ג, נשאר ק"ג. הרי לכולם לא עשינו, אלא יה"ו לבד באחוריים. אבל האחרון שהוא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, חסרנו אותו, שהוא שורש. א"כ ד' אחורי יה"ו, בד' מלואים, גימ' שצ"ב, חסר לתנ"ה ס"ג, והם אלו ד' אחוריים יה"ו במלוי, הם ס"ג אותיות, ודוק ותשכח, הרי תנ"ה באחוריים ד' שמות שהם דינין. אך לקח את אסנת בתו, שהיא אחור לאה. פי', התפשטות למטה נקרא אסנת, ודחה אשת פוטיפרע, שהיתה אחור תמנע, דינין קשין, עכ"מ סליק.

מ"כ מכת"י מורי זלה"ה בעצמו וז"ל לשון הזהב.

הנה הזווג נמצא, בד' ספירות לבד: חו"ב תו"מ. ונמצא לרשב"י, הפרש גדול בין זווג לזווג. כי חו"ב לא מתפרשין לעלמין, משא"כ תו"מ. וצריך לדעת, מפני מה זווג חו"ב תדיר, ואינו כן בזווג תו"מ. ועוד, לענין מה הוא זווג חו"ב, ומה היא מתחדשת ממנו. כי בשלמא בזווג תו"מ, נותן נשמה לישראל, כדכתיב ונשמות אני עשיתי. אבל זווג חו"ב, מה יתן ומה יוסיף. שמא תאמר להעמיד הויות שהם הספירות על יחודם, וכדי שיעטרו תו"מ, באותם העטרות המשובחים, ויתיחדו. כמ"ש מורינו ורבינו נר"ו, בש' מהות ההנהגה פי"ג, ליתא, שא"כ לא היה ראוי להיות זווגם, אם לא בשעת זווג תו"מ, כדי לעטדם באותן עטרות, כי כן נראה מדברי הזוהר בפי', שעטרות אלו

לא זכה לבינה, רק בהיותה בסוד מ', שהיא כד רביעא על בנין. וז"ס שארז"ל ק) מ"ס שבלוחות, בנס היו עומדין. פי', כי הלא ב' בחי' יש בבינה ותבונה, כנ"ל, כי בהיותה פב"פ עם אבא, נקרא ס', שהיא כנגד ו"ס שבה, שהם כח"ב דח"ג. ונקרא מ', בהיותה בלי זווג, בערך ד' תחתונות שלה שנכנסת בז"א. וז"א ג"כ, באלו ב' בחי', נק' ו' ד', כנ"ל, והם ו' מדות עליונות שבו, שהם כחב"ד ח"ג, שנכנסין נה"י דאמא עד שליש ת"ת שלו, עד החזה. וד', הם תנה"י שבו, שאין בהם יסוד בינה. גם דע, כי ו"ס עליונות שהוא הו', הוא פרצוף א'. וד' תחתונים, שהם סוד הד', הוא פרצוף ב'. ולמעלה ג"כ, סוד מ"ס של הבינה, שהם ב' פרצופים. והנה ז"א, (נ"א אמא) פרצוף א' שהם ו' עליונים שבו, נקרא בינה. פי', בן י"ה. ופרצוף ב', שהוא ד' תחתונים שבו, נקרא תבונה: בן ובת. וז"ס מ"ס שבלוחות, בנס היו עומדין, כי הלוחות הם נ"ה של מ', שהיא של תבונה תחתונה, ונעשה ממנה פרצוף שלם מי"ס. וכן ס' למעלה, שהם ו' בחי', נעשה פרצוף גמור די"ס באמא, ודאי שע"ד נס הוא.

או נאמר באופן אחר, כי כמו שבינה הוא מ"ס כנ"ל, גם בתבונה יש בו מ"ס. כי ו' העליונות שבה, הם ס'. וד' תחתונים, הם מ'. וג"כ נקרא ו"ד, כנ"ל בבינה. כי ו', הם ו' עליונים. וד', הם ד' תחתונים. והנה מ' נקרא תבונה, כי הם ד' תחתונות שלה, שהם תנה"י שלה לבד, והם נכנסין בז"א. והנה נמצא, שכל פרצוף התבונה, בכל בחי' שהם מ"ס ו"ד הנ"ל, לא נעשה אלא מד' תחתוניות, תנה"י דבינה, ונקרא בינה מ', וכנגד מ' זו של בינה, נקרא ג"כ תבונה מ', כי משם נלקחה. ומה שנכנס מן התבונה בז"א, אינו רק חציו לבד, שהם מ' שלה, ד"ס תחתונות שבה, אשר היא ר) חצי מ' של הבינה עלאה. כי כל התבונה, היא מ' אחרונה של הבינה עלאה. נמצא כי חצי מ' לבד נכנס בז"א.

וז"ס מ"ס שבלוחות בנס היו עומדין, כי הלוחות הם נ"ה דז"א, ומ"ס שבלוחות, הוא כללות ז"א, שהוא ס' למעלה, ו' ראשונות שבו. מ' למטה, ד"ת שבו. וכל כללות מ"ס אלו לא נתהוו, רק מן חצי מ' של בינה עלאה, שהיא חצי של התבונה, הנקרא מ' של בינה עלאה. ובחצי מ' ההיא, מתקיימים כל בחי' מ"ס שבלוחות, שהוא הז"א. ונס גדול הוא זה.

או יאמר באופן אחר, כי דע שמן הפה של אמא, יוצא הבל המקיף לז"א כולו, ואין הבל זה יוצא ומקיף לז"א, רק בעת שרביעה על בניה, כדי לתת לו קיום וחיות לז"א. וכאשר מסתלקת מעל בנין, גם אותה הארה מסתלקת מז"א. כפי זה לא היה אפשר להיות לו קיום לז"א. לולי ע"י נס, וזהו בנס היו עומדין. וסוד הנס הזה, המעמידן ומקיימם לזו"ן, באותה שעה שאמא מסתלקת מעליהן, כדי להזדווג עם אבא. ונס זה הוא הנותן קיום להם והעמדה, והוא שם מ"ה דאלפין, מקיים ומעמיד לז"א. ושם אדנ"י, גימ' ה"ס, מעמיד לנוק' וב' שמות אלו מ"ה וה"ס גימ' נ"ס. כי מ"ס שבלוחות, שהם ז"א הנק' מ"ס, הם עומדין בנס, שהם כמנין ב' שמות הנ"ל.

פרק יב

פרצוף לאה וסוד תפילין.

ודע, כי הלא חצי ת"ת תחתון, ונה"י דאמא, נכנס הכל תוך ז"א. והבחי' הראשונה שנכנסה היא מלכות דתבונה בתחלה, כי התחתון נכנס בראשון, כנודע. ומקומה בדעת ז"א, ושם כנגדה מהאחוריים דדעת ז"א, מכח הארה זו דמלכות, יצאה לאה מאחוריים. וז"ס, הראהו הקב"ה למשה קשר של תפילין. ש) ולפי שאין לה כ"כ הארה מהמוחין דז"א עצמן רק מן המלכות לבד, לכך היא בחי' עור לבד, שהוא קשר של תפילין. אך התפילין עצמן, הם הבתים של עור, ובתוכם ד' פרשיות, שהם הארת המוחין עצמן, הבולטים במצחא דז"א.

הגהות ומראה מקומות

ק) שבת ק"ד. ר) תיבת חצי ליתא בכ"י (ה"ו). ש) ברכות ז'.

והענין, כי הא"א יש לו שערות ונימין וקוצין, והנה הנימין של א"א, נמשכין על ראש זו"א, וכשיורדין נימין אלו, יש בתוכם אור גדול, ומכה ברישא דזו"א מאחוריו, ואז מהארת ד' המוחין דזו"א, בכח ההכאה הנ"ל, יוצאין ארבעה בתים בחי' התפילין. ואח"כ חוזר האור של מלכות דאמא אשר שם, וחוזרת עד אחוריו דזו"א, ומוציא קשר של תפילין, וזה נקרא לאה, ונעשה בה ד' מוחין שבה, שהם חב"ד, שהם ד' מוחין, כנודע. וז"ס ד' אלפין, של ד' שמות אהי"ה, אשר כתבנו בסוד היחוד של בשכמל"ו.

ועתה נבאר פרצוף לאה, ואח"כ סוד התפילין. והנה לאה מגעת עד חזה דזו"א, ומשם מתחלת רחל, וז"ס ת) אין מלכות נוגעת בחברתה, אפי כמלא נימא. כי עד שתכלה מלכות עלאה, לאה ממש, אז משם מתחלת מלכות תתאה, רחל. וזהו עקב ענוה יראה ה', שארז"ל א) מה שעשתה ענוה עקב לסנדלה, עשתה יראה עטרה לראשה. כי ענוה היא בחי' לאה. ולפי שמשה השיגה, כי עלה עד ן' שערי בינה, לכן נקרא עניו מאד, כי השיג עד מקום לאה, ובמקום שנשלם עקב ענוה שהיא לאה, שם מתחלת העטרה של רחל, ובחינת שלה נקרא אשת חיל יראת ה', פי' כי היא נקרא יראת היוצאת מז"א שהוא הוי"ה וזהו יראת ה'.

ודע, כי מהחסד דז"א, שהוא זרוע ימין, נעשה כל קו ימין כולה דלאה, שהוא חח"ן, ומזרוע שמאל, שהוא גבורה, מג"פ משם, נעשה קו שמאל דלאה בג"ה. ומקו אמצעי דז"א, עד החזה, נעשה כל קו אמצעי דלאה. ודע, כי בלילה הוא זווג ז"א עם לאה. וז"ס, ויהי בבקר והנה היא לאה, וזווג יעקב ורחל, אינו אלא ביום, בעת תפלת השחר, לכן בתפלת שחרית [הז"א] היא כעין חסד שמעורר אהבה. ובתפלת מנחה, הוא שמאלו תחת לראשי. וע"י ב' התפלות שחרית ומנחה, נתונה לאה בין ב' דרועין דמלכא, וכבר הזווג מוכן. לכן תפלת ערבית רשות, כי כבר מוכן הזווג, ובק"ש של ערבית (ס"א שחרית) נעשה הזווג.

ונלע"ד חיים כי ע"י ק"ש של ערבית, (נ"א שחרית) נעשה הזווג, ולא בזמן ק"ש עצמה, כי אין הזווג עד העמידה.

והנה לאחר הגלות והחרבן, עשאוהו לתפלת ערבית חובה. והטעם, כי הדינין אז מתדבקים בז"א, וגם לאה כולה דינין, כנודע. כי רחל, אע"פ שיש בה ה"ג, עכ"ז היא עומדת נגד נה"י דז"א, שבהם החסדים מגולין, לכן הה"ג שבה ממותקות קצת, כי ז"ס דינין דנוקבא נייחין ברישא. אך לאה היא עומדת עד החזה, ששם כל החסדים סתומים, וצריך הז"א להזדווג עמה, למתק הדינין שבה, כנזכר באדרא, שהזווג הם החסדים היוצאים מדכורא, לבסם ה"ג דנוקבא. לכן אחר החורבן, עשאוה חובה, כי יש בה דינין רבים, וצריכין לנו לזווגה עם ז"א למתקה. ומה שביארנו, הוא סוד מ"ש רשב"י להיא גברא, אתא למתבע סוד תפלת ערבית, דאיהי בין דרועי דמלכא, ע"ש.

וא"ת, והרי לאה בחצי לילה הראשונה, היא כנגד חזה, ויסוד דז"א הוא למטה, ואיך מזדווגים ז"א עם לאה. אך הענין הוא, מש"ל ב) כי כשמתגדל ז"א, עלה שליש עליון דיסוד ז"א, וממנו נעשה ת"ת ז"א, ועל ידו הוא זווג דערבית. ומחצי לילה ואילך, מתפשטת לאה עד סיום דז"א, והזווג הזה הוא בבקר, כשמשחיר השחר. ואמנם רחל, אחר חצות לילה היא בסוד נקודה, ויורד לבריאה. וז"ס, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, שהם העולמות, כי יורדת לבריאה, לתת טרף לביתה, שהם העולמות.

ודע כי מן האור הגדול של לאה, ע"י אותו התפשטות שמתפשטת למטה אחר חצות, משם לוקחת רחל מוחין דבריאה. ובזה תבין, למה אנו מניחין תפלה של יד, קודם. והטעם, כי אלו הם מסוד הארה, שלוקחת רחל מלאה בחצות לילה. אמנם המוחין דז"א, ע"י תורה,

הגהות ומראה מקומות

ת) ברכות דף מ"ח ע"ב, שבת ל' ע"א, יומא ל"ח ע"ב, מו"ק כח ע"א.

א) ירושלמי שבת פ"א ה"ג.

ב) עי' שער ט' פרק ג'.

דעה, שהיו מבחי' יעקב, ולא היו דבוקים בכותל א', מתו כלם, ולא נכנסו לא"י, לכן היה משה רועה שלהם.

ובזה יובן כמה טעמים, למה משה היה רועה שלהם, ולמה נקרא דור דעה, דור המדבר. ולמה נתנה התורה להם. ולמה ישבו מ' שנה במדבר. ולמה לא מצא משה בהם, רק אנשי חיל, ולא מצא בהם נבונים. אך הענין, כי יסוד אבא יוצא מתוך יסוד אמא, ומתגלה מהחזה ולמטה, ושם יוצא לחוץ בחי' יעקב. והנה כמו שיצאה בחי' לאה, אחורי הדעת דז"א, כן אחורי דעת יעקב, יוצאת בחי' לאה אחרת, נוק' של יעקב. לכן נק' דור דעה, דור היוצאים מבחי' דעת של יעקב.

והנה בהסתלקות יסוד אבא, מאליו נסתלק דור דעה, הנמשך משם. לכן משה, להיות ששרשו היה מיסוד אבא, לכן היה רועה לדור המדבר. כי משה מלגאו, ויעקב מלבר. לכן אותן הנכנסין לא"י, אמר להם משה, ואתם הדבקים בה', פי', שהוא ת"ת חיים כולכם, ותוכלו להכנס לא"י. אבל דור דעה, להיות שמשה הוא יסוד אבא, הרועה שלהם, ודור דעה המה ג"כ משם, ממילא כשנסתלק משה, נסתלקו גם הם, כי כולם הם מבחי' חכמה, ואינן נכנסין לארץ. ולכן לא נכנס משה, ולא דור דעה, לארץ.

ולכן ניתנה להם התורה, כי התורה מיסוד אבא, שנבקע ויוצא האור לחוץ, וזה היה בזמנם, שגם הם יצאו מן בקיעה ההיא, לכן ישבו מ' שנה במדבר. כי שם ע"ב דיודי"ן הוא באבא, שהוא בחכמה, ויש בו ד' יודין, שהוא גי' מ', לכן מצא משה בדור דעה אנשי חיל, כי חי"ל גי' מ"ח, כ"ד כ"ד, שהם ב' שלישית דיסוד אבא, המגולים מהחזה. כי בשם של ע"ב, יש ג"פ כ"ד, וב' שלישים הם ב"פ כ"ד, גימ' מ"ח, שהם ב' שלישים המגולים, גימ' חי"ל, גימ' מ"ח. אבל נבונים, הבאים מבינה, לא מצא כי יסוד דבינה אינו משמש כלום ליעקב, רק לזו"ן. וזהו הטעם, שיעקב יצא בפרצוף שלם, בכותל בפ"ע, ואינו דבוק בז"א, כי הוא לבדו לקח מיסוד אבא. אך זו"ן, שניהם באים מיסוד אמא, זה לוקח ה"ח, וזה לוקח ה"ג, לכן יצאו שניהם מחוברים בכותל א', וצריכים נסירה.

ודע, כמו שיש ד' רבתי, וד' זעירא, בשכינה, בחי' עליונה לאה, ובחי' התחתונה רחל, כן יש באמא, ב' בחי' אלו, ב' דלתות ד' עליונה בינה, ד' תחתונה תבונה, וכ"א מאלו יש בהם י"ס.

ודע, שיש בזכר ג"כ ב' בחי' אלו, כי הז"א שיעורו הוא מהחזה דאמא ולמטה, כן רחל היא עד"ז נגדו, מהחזה דז"א ולמטה, כנ"ל הכל. וא"כ, כמו שיש יעקב לתתא, כנגד בחי' התחתונה דשכינה, כן למעלה במקומו, יצא יעקב אחר, והוא יוצא מיסוד חכמה עליונה.

והענין הוא, כי כמו שיש סוד הדעת למעלה באו"א, כשיש זווג. כך למטה בזווג בחי' התחתונה, הנקרא תבונה, עם בחי' תחתונה דאבא, ג"כ יש דעת אחר, לכן למטה בשכינה, יש ב' בחי' אלו. וכמו שב' בחי' עליונות נכללין כא', כך ב' בחי' תחתונות נכללין כא'. וז"ס, כי אל דעות ה'. וז"ס, והיו תואמים מלמטה. שהוא בחי' יעקב התחתון, שהוא מהחזה ולמטה, ויחדיו יהיו תמי"ם, תאומי"ם, הוא יעקב האחר, שהוא שוה בשוה עם ראש ז"א, ומתחילה ועד סוף, הכל נק' ישראל, ממקום שיצאה רחל, יצא יעקב ג"כ מלפניו, ויעקב מזדווג עם רחל, וישראל מזדווג עם לאה. וז"ש בזוהר ויצא ע), ע"פ וישכב עמה בלילה הוא, ולא הזכיר יעקב, כי הכוונה על ישראל.

ודע, כי בינה יש לה ג' בחי': א', כשיש לה זווג עם אבא, ואז נק' בינה. ב', כשאין לה יחוד עם אבא, ואז נק' תבונה, כשעומדת לבדה. ג', כשיורדת ומתפשטת למטה תוך הז"א, נקרא ג"כ תבונה. וכשז"א עולה למעלה, נק' איש תבונות ידלנה. פירוש, ידלנה אותה למעלה. ואיש הוא ז"א, ותבונות, הוא תבונה עולה למעלה עמו, כשהיא עולה למעלה עמו, אמר ידלנה. פירוש יגביהנה. ואחר שעלה ז"א

הגהות ומראה מקומות

ע) אות קצ"ז ואות ר"י.

למעלה, אז נתייחדה הבינה עם אבא, ואז נקראת הב' תבונות, בינות. כי עלו במדרגה עליונ', הנקרא בינ'. וז"ס, כי לא עם בינות הוא.

ודע, כי מציאות אבא, הוא יו"ד של הוי"ה. וקוצו של יו"ד, הוא א"א. והנה יו"ד במלואה, יש בה ג' אותיות כזה: יו"ד. והנה תכה י' על ו', שהוא י"פ ז', גימ' ס'. ואח"כ תכה י' על ד', גימ' מ'. והנה כאשר בינה מתייחדת עם אבא, אז נק' ם [נ"א ס] ר"ל סתומה, שהיא סתומה, שמקבלת כל האורות, וסותמת אותם. לכן הו' ראשה נטוי כלפי הד' של יו"ד, להיות שאבא משפיע אורות לאמא. וכשאין אבא משפיע לאמא, שאינה מזדווגת עמו, אלא היא רביעא על בנין, נקרא מ' פתוחה. ופי' מ', ר"ל משפיע. פי', כשהיא משפעת לבנין. וז"ס אותיות מ"ס הנז' בזוהר פ) על בינה, וזו היא הו' והד'. כשהם בחכמה שהיא באות יו"ד, אז ו' קודם לד'. וכשהם בבינה שהיא אות ה, אז ד' קודם לו', כי צורת ה', ד"ו, כזה ה. אך כשהוא"ו תחת ד' שהוא סוד ה', אז יושבת ו' זו בלתי ראש. וכשהוא"ו קודם לד' שהוא סוד יו"ד, אז יש לה ראש נטוי כלפי ד'.

והכוונה כנ"ל, כי כשהיא מזדווגת עם אבא, אז אותה ו' יש לה ראש. שמשפיע אבא בסוד ראש ו', הנטוי כנגדה. אך כשהוא בסוד ה', אז אין לה זווג עם אבא, אז אותה ו' אין לה ראש, כי האורות נשארים למעלה, ואין אבא משפיע אותן לאמא, ואותו ראש של ו' נשאר למעלה בצורת יו"ד, העומדת אחורי ה'. ומבואר אצלינו בסוד צורת ה', כזה ה, בסוד וחכם בבינה. אמנם ו' של תוך ה', בלי ראש, מתפשטת ומשפעת בכל ז"א עד היסוד שלו. וכבר ידעת כי חכמה בינה דעת של הנקבה, נגד ג' פרקי עליונים דנה"י דז"א, כנודע. והנה ו' זו של ה' דבינה, מתפשטת תוך ז"א, עד היסוד שלו. נמצא שאמא משפיע עד חכמה ובינה דעת דנוק' דז"א, ולא יותר.

והנה דע, כשאמא היא למעלה עם אבא, אז נק' נקבה, בערך נקבה המתקבלת מן דכורא. וכשהיא רובצת על הבנים, ומשפעת להם, אז נק' דכורא, דוגמת הזכר המשפיע בנוק', וז"ס עונש משכב זכור, כי הוא מוריד הכח שיש באמא כשהיא למעלה וגם את אבא המשפיע באמא למעלה, ומורידן עד נה"י דז"א. וז"ס זכור, שהוא גימ' הוי"ה דיודי"ן, ואהי"ה דיודי"ן, ע"ב וקס"א, ושניהם גימ' זכו"ר, והם גימ' רג"ל, להורות שהורידן עד רגליו דז"א, ואז כביכול מתבטל הז"א לגמרי, שאינו יכול לסבול האורות ההם. (שירשו את מקומו) ואז כביכול מתבטל לגמרי, כענין וימת בלע. וז"ס העון הזה הנקרא תועבה, פי', תועה אתה בה. ר"ל כי אתה חושב שהורדתה אמא על הבנים, ומשפעת להם כזכר לנקבה, ואתה עושה אותה נקבה, שאתה שוכב עמה. ולכן תשובה על חטא זה, שיתענה רג"ל תעניות, כמספר ב' שמות הנ"ל שבהם חטא והורידן למטה. ויכוין להעלות בכל יום חלק א' מהם, עד שנמצא שבי' ימים הראשונים, מעלה י' א' דע"ב, וכן עד"ז, עד שישלמו רג"ל תעניות, ואז נגמר להעלותן למעלה במקומן.

והנה החוטא הזה, גרם פגם, גם באחוריים של השמות הנ"ל, שהורידן למטה, לכן גם בהם צריך תיקון, והם קפ"ד ותקמ"ד, גימ' תשכ"ח. וזהו זכו"ר אל תשכ"ח, כי הזכירה היא מהפנים, והשכחה היא מהאחורים. והנה ג"פ רג"ל שהוא זכו"ר, גימ' תשכ"ח, א"כ כשמתקן חלק א' מהפנים, יכוין להעלות ולתקן עמו ג' חלקים מהאחורים, נמצא כי בי' תעניות ראשונים, מתקן יו"ד ראשונה דע"ב כנ"ל, ומתקן ל' חלקים דאחוריים, שהם יו"ד י', מן יו"ד ב' של אחוריים, כי הפנים רג"ל א', והאחוריים ג' רגלים. וביום התעבית האחרון מרג"ל תעניות, יכוין לכלול הכל ביחד, ולהעלות כל הפנים שהם הרג"ל, וכל האחוריים שהם תשכ"ח, בבת אחת, ולהעלותן במקום של או"א.

ונחזור לענין מ"ס של בינה כנ"ל, כי משה זכה לבינה, בהיותם בסוד ס', לפי שהוא יסוד צ) אבא מלגאו. אך יעקב שהוא מלבר,

הגהות ומראה מקומות

פ) תרומה אות כ"א וכ"ב. צ) נ"א סוד (דפו"י).

א', לכן ביאתו ביאה, כי כבר נכנס כל הדעת שלו.

אבל אין ביאה זו מועלת להתעבר הנוקבא, עד שיהיה בן י"ג שנים ויום א', שהם סוד חזרת החסדים לעלות באור החוזר. והג' שנים, הוא עליית שליש החסד דזרוע ימין, אל החכמה, ושליש דזרוע שמאל, אל הבינה, וב' חצאי שליש בדעת, הרי הם ג' שנים. ושנה הד', הוא נגד שליש ת"ת המכוסה אשר נתגלה עתה, ונתגדל, ועלה לכתר ז"א, הרי הם י"ג שנים. ויום א', הוא אותו שבין חצי ת"ת בינה, לגלגלתא דז"א, ויורד ממקומו עד שם. הוא יום א'. או ג"כ אותו מועט, שעלה יותר מחצי שליש המגולה דת"ת ז"א, אל הכתר שלו, והוו יום א'. אך הנוקבא הוא פחות מחצי שליש בכתר שלה, והרי נשלמו י"ג שנים ויום א'.

פרק ט

זמני גדלות נוקבא דז"א

ועתה נבאר בחי' נוקבא דז"א. בג' זמנים דז"א, כשהיה בעיבור, תלת כלילת בתלת. וזמן יניקה. ועיבור ב' דגדלות ז"א, מה היתה אז הנוקבא. והנה כבר ידעת, כי א"א הוא נשמה לכל האצילות, ומתפשט ומתלבש בכולו, וכבר ביארנו כי או"א הם עד חצי ת"ת דא"א, וזו"ן משם ולמטה. והנה בעיבור א' דתכב"ת, כבר ביארנו, כי גם א"א עצמו, העלה נה"י וחצי ת"ת תחתון שלו, ונכללו בחצי ת"ת עליון, ובח"ג שלו. ואז נכלל ז"א ג"כ, ג' כליל בג', ואז נוק' שהיתה נקודה לבד. נגדלה כשיעור יסוד דז"א, הנקרא ישראל. וכבר ידעת, כי היסוד נק' רובע ישראל, פי': רביעי של ת"ת, הוא מדת היסוד, כי שיעורה דגופא, ד' בריתות הוא, והמלכות היתה רביעית היסוד, וכשנתעלו ועלו יסוד ומלכות ונכללו למעלה בחצי ת"ת כנ"ל, הנה היסוד נגדל, ונעשה כמדת ת"ת עצמו, ונגדלה מלכות כמדת היסוד כולו, שהיה בתחלת רובע ישראל, רביעית הת"ת. ואח"כ ביניקה, נגדלה המלכות כמדת הת"ת ממש. אח"כ בגדלות המוחין, נתגדלה גם היא, ונעשה פרצוף שלם.

ודע, כי מחצי ת"ת דא"א, עד סוף היסוד דא"א, נעשה נשמה לז"א, ומעטרת יסוד דא"א, נשמה לנוק' דז"א. נמצא, כי א"א מתפשט ומתלבש בכל אצילות כולו, ואור א"ס עובר בתוך א"א, ועליו נאמר, ואתה מחיה את כולם, כי הוא מחיה כל העולמות, בהתלבשו בתוכם כנ"ל.

פרק י

דרוש יעקב ומשה מיסוד דאבא

והנה מ) כמו שביארנו לעיל, שיש צל"ם דאמא, וב' אותיות ל"ם לראשו דז"א, כך יש בחי' צלם אבא, על ראש ז"א, והם סוד חו"ב, וב' עטרין, מתלבשים בנה"י דאבא, ונעשה מהם בחי' צלם, דוגמת אמא ממש. ואח"כ מתלבשים נה"י נ) דאבא, תוך נה"י דאמא, באופן זה: כי בינה דחכמה, מתלבשת בנצח אמא, ובינה דאמא, בהוד אמא. נמצא, שיש להם ב' בינות. וז"ס, כי לא עם בינות הוא, וחכמה דאמא, תוך הוד אבא, וחכמה דאבא, בתוך נצח דאבא, והם ב' חכמות. וז"ס, חכמות בחוץ תרונה. וה"ג דאבא, הם חסדים דאמא. וה"ג דאמא, נכנסין ביסוד אמא. וה"ת דאבא, מן החסדים שלו וה"ח דאמא, הנעשים גבורות דאבא, נכנסין ביסוד אבא, הם ג"כ ב' דעות, וז"ס כי אל דעות ה'.

והנה נה"י דאבא, מתלבשים בנה"י דאמא, והנה היסוד דאבא, הוא דוכרא, והוא ארוך, ויסוד דאמא, הוא נוקבא, והוא קצר. וא"כ כשמתלבש יסוד אבא, ביסוד אמא, נמצא כיון

הגהות ומראה מקומות

מ) עי' שער הקדמות דף ל"ז דרוש י'.

נ) עי' שער הכוונות דרוש הציצית ד"ג. וע"ת שער כ"ו סופ"ב.

ששיעור יסוד אמא, הוא שיעור שליש א', א"כ יוצא יסוד אבא, חוץ ליסוד אמא, שיעור ב' שלישים מגולים, ונמשך יסוד אבא עד סוף יסוד ז"א עצמו. וז"ס הבל הבלים, פי': הבל, הכולל ב' הבלים, כי הבל היוצא מיסוד דז"א, הם ב' הבלים, א' שלו, וא' של יסוד אבא.

והנה מן האור הגדול של החסרים, שבתוך יסוד אבא, שמתלבש תוך הת"ת דז"א, והוא אור מגולה, בוקע ויוצא האור לחוץ לבטן ז"א, מצד פנים דז"א, ושם נעשה יעקב, לשון בקיעת אור, בסוד אז יבקע כשחר אורך, והוא אותיות יעקב. וזהו אך יצא יצא יעקב, כי ב' יציאות, וב' בקיעות, יש ליעקב. א' הוא אור שבתוך היסוד אבא, שבוקע היסוד, ויוצא תוך ז"א. בקיעה ב' הוא, שחוזר האור לבקוע, ובוקע מבטן ז"א, ויוצא לחוץ בפני ז"א, כי אחוריו של יעקב נגד פני הז"א, מהחזה ולמטה. וכן ער"ז יצאה רחל, מאחורי דז"א, אב"א, מהחזה ולמטה, כי שם נשלם יסוד אמא, והאור שלה יוצא לחוץ.

והנה שם מ"ה מילוי דאלפין, הוא בז"א. והנה א' שבמלוי וא"ו. מקומה שם בשליש ס) אמצעי של ת"ת דז"א, תחת החזה, אחר שכלה יסוד אמא, אז מתגלית א' זו, והוא אהי"ה, בסוד דם האדם באדם, כמבואר אצלינו .ואהי"ה זו במילוי ההי"ן, שהוא קו אמצעי כנודע, והוא גי' קנ"א, וע"ה גימ' קנ"ב, כי שם נעשה נקב, ויוצא אור לחוץ תוך ז"א, מתוך יסוד דאמא.

פי' ב', כי שם זה של קנ"א, שהוא גימ' קנ"ב, הרא נוקב ויוצא אור לחוץ לרחל. באחור ז"א, כי שם מקומה. והיא נקרא ה' תתאה, ואז נתחבר נקב זה, עם ה' תתאה, ונעשה נקבה באחורי ז"א. וכותל א' יש לב' לבד. לכן צריכה נסירה, משא"כ ביעקב, שיש לו כותל לבדו, חוץ מכותל הז"א, ויש הפסק בין ז"א ליעקב, באופן שאור אבא היוצא לחוץ לז"א, נק' יעקב. אך ההארה שהיא יוצאת מיסוד אבא, תוך בטן ז"א בפנים, ז"ס משה. וז"ס משה מלגאו, ויעקב מלבר.

והנה ה' בחי' יש למשה: א' הוא ברעת ז"א עצמו, כי שם יסוד אבא. ב', בשליש עליון המכוסה, כי שם יותר מקום רחב בין הזרועות, יותר מברעת, ואז הוא בחי' ב', שמתפשט שם היסוד דאבא, וכנגד זו הבחי' נאמר במשה, ויסתר משה פניו כי ירא מהביט. פי', כי שם בחי' סתר ומכוסה. בחי' ג', בשליש ת"ת האמצעי, אחר צאתו מיסוד אמא, ושם היתה נבואת משה, וז"ש בזוהר, כי נבואת משה מן דכורא, ושאר הנביאים מן נוקבא. פי', כי משה מתנבא מיסוד אבא שבתוך ז"א, ושאר הנביאים מיסוד אמא, בהיותם תוך ז"א.

בחי' ד', כשמגיע יסוד אבא תוך יסוד ז"א, ואז הוא בחי' שת. וז"ס וחשופי שת. פי', כי הוא שת מקום יסוד, כשמסירין הערלה מהיסוד, מתגלה ונתוסף [ס"א ונחשוף] האור אשר שם, וזהו חשופי שת.

בחי' ה', הוא הבל היוצא מיסוד אבא, חוץ ליסוד ז"א, ושם הוא בחי' הבל. וז"ס משה, ר"ת "משה "שת "הבל. והנה הבל חטא, שהביט בשכינה. פי', שהבל היה רוצה שאור היוצא מן יסוד אבא והוא בוקע ויוצא ליעקב, היה רוצה הבל להפכו לאחוריים, ליתן לרחל, הנקרא שכינה. וזהו הציץ בשכינה, שרצה להאיר ולהציץ בשכינה, מאותו אור הנוגע ליעקב.

פרק יא

דור המדבר ובינה ותבונה ומ"ס שבלוחות בנס היו עומדים.

והנה עם מה שביארנו לעיל, כי זו"ן מתחברים בכותל א', משא"כ יעקב, בזה תבין סוד, מ"ש משה לישראל בכניסתן לא"י, ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום. כי ה' אלהיכם הוא זו"ן, וישראל הנכנסין לא"י, היו מבחי' זו אשר הם דבוקים אב"א, וזהו ואתם הדבקים בה'. אבל דור המדבר, דור

חנוכות ומראה מקומות

ס) עי' שער הכוונות דרוש הפסח ד"א.

ז) (ר"ל רושם) לו ולשכנו, ולכן א"צ חב"ד דז"א, רק שליש א' דחסד לבד, לכ"א מהם משא"כ בשאר ספירות דז"א.

והנה לעיל אמרנו, כי מב' שלישי חסד המגולים דז"א בת"ת ח) הספיק שליש לעצמו, ושליש האחר נעשה כתר דנוק'. דע, כי חצי לבד הספיק לכתר נוק', וחצי שליש נעשה כתר דז"א עצמו, ואדרבא, יותר מחציו עלה לכתר ז"א, ופחות מחציו, ניתן לכתר נוק'. והנה עדיין נשאר בחי' שליש המכוסה שבת"ת כי עתה בחזרת החסדים בבחי' או"מ, נכפל אורו לב' ג"כ, וחצי אור שלו עלה ג"כ לכתר ז"א, עם חצי שליש תחתון דת"ת כנ"ל. ויש לו עתה ג"כ אל הכתר שליש, דוגמת חב"ד המוחין. גם כתר של ז"א נעשה מחצי ת"ת התחתון של אמא, כי מנה"י שלה נעשה ג' מוחין, ושאר גופא דז"א.

פרק ז

ועתה נבאר ענין פרצוף נוק', כי כשהז"א, נעשה גידוליו מנה"י דבינה, וחצי ת"ת התחתון. גם נוק' נעשית מחצי ת"ת התחתון, ומנה"י דז"א כמ"ש. והנה רישא דילה נפקא מאחוריו, ולא פב"פ. והטעם הוא, כי אחוריים הם דינין, ויש בהם אחיזה לחיצונים, ולכן נדבקו האחוריים יחד, שלא יתאחזו בהם החיצונים. וז"ס השיב אחור ימינו מפני אויב (כי המלכות נקראת ימין, כמ"ש הכתוב נצבה שגל לימינך וגו'). ואי"ת, א"כ היה ראוי שתצא נוקבא יותר עליונה, שוה בכל אורך פרצוף ז"א, שלא יאחזו החיצונים בכל קומתו. התשובה הוא, כי ברישא דז"א אין יכולים החיצונים להתאחז, רק לתתא, ממקום שהחסדים מתגלים שם, לכן שם יוצאת נוקבא לכסות האחוריים.

ובזה תבין, ענין שבועות ונדרים, ט) כי מאחר שהשבועה הם כנשבע במלך עצמו, שהוא מלכות. והנדרים הם כנודר בחיי המלך, שהוא בינה, הנקרא חיי המלך, בסוד תפילין, הנקרא חיים, כנודע. א"כ, למה השבועה חמור מנדר. והטעם הוא, כי למעלה נגד בינה, אין אחיזה לחיצונים כ"כ, אבל לתתא במקום מלכות, שם סביב רשעים יתהלכון, ונותן להם כח גדול להתחזק ולהתאחז שם, לכן עונשו מרובה. גם בזה תבין, י) למה נדרים חלין ע"ד מצוה, משא"כ בשבועה. והטעם, לפי שהנדרים למעלה בבינה, והם גבוהין מן המצוה, לכן חלין עליהם. וז"ס התרת נדרים בליל יוה"כ, לפי שבאותו יום אנו (מעלין) [ס"א עולים] עד הבינה, ויש לנו יכולת להתיר נדרים אשר שם. אך השבועה היא במלכות, לכן אינה חלה על המצוה.

ונחזור לענין, כי השליש א' דת"ת דז"א המגולה, נעשה ב' כתרים לזו"ן. והנה מג"פ דנצח ז"א, נעשה קו ימין דנוקבא. ג"ס חח"ן. ומג"פ דהוד, נעשה קו שמאל שלה, בג"ה. ומג"פ דיסוד דיליה, שהוא ארוך, להיותו דכורא, לכן ממנו נעשה קו אמצעי דנוק', דת"י שבה.

ובזה תבין סוד המעשר, כי העשידי יהיה קדש, לפי שהנוק' לא היה בה מתחילה רק נקודה א' לבד, שהיא המעשר שלה, וזהו שרשה ועיקרה, ושאר הט' ספי', באו מבחוץ, ממה שקבלה מז"א, ע"ד הנ"ל, כי בתחלה כשיוצאה אחורי ז"א, אז יצאה בסוד נקודה כלולה מי', ואח"כ נתפשטה נקודה זו בכל י"ס דילה, ע"י מה שקבלה מז"א, א"כ נקודה זו היא עיקר, ונקודה זו נק' מעשר, והיא נקודה עיקרית.

והנה הפנימיות של המוחין שבה, נעשה מאותן החסדים המגולים בנ"ה שבו, המיותרין ועודפין כנ"ל, והדעת שבה, מה"ג שהיו פקדון ביסוד ז"א כנ"ל, וז"ס דעתן של נשים קלה, פי', ק"ל ה', כי ה"ג, הם ה' הויו"ת, והם ק"ל, אך דעת הז"א מה"ח וה"ג, והנוקבא אין לה רק חצי דעת שלו, שהם ה"ג לבד, ואח"כ

הגהות ומראה מקומות

ז) תיבת ר"ל רושם ליתא בכ"י (ה"ו).
ח) ג"א מוסיף בו הספיק (דפו"י).
ט) זהר משפטים אות ת"ב.
י) נדרים י"ג: שבועות כ"ה.

מתפשטים ה״ג שבה, מחסד עד הוד שבה, ואח״כ כללות כולן, נכנסו ביסוד שלה, דוגמת ה״ח המתפשטים בז״א.

ואלו ה״ג הנכללין ביסוד שלה, הם מועילין לה למ״ן שלה, (נ״א הם מעלין המ״ן שלה) וז״ש בזוהר כ) כי דינין דנוקבא נייחין ברישא, ותקיפין בסופא. לפי שהמוחין שלה הנקראים רישא, הם נעשים מהחסדים מגולים, שלוקחת מנ״ה דז״א, ולכן דינין דילה נייחין ברישא, כי החסדים ממתקין אותן. ותקיפין בסופא, כי הגבורות מתפשטין בסופא. אך דינים דדכורא, תקיפין ברישא, שאין שם התפשטות החסדים, אבל מחסד שבו ולמטה, יש התפשטות חסדים, לכן נייחין בסופא.

פרק ח

סדר כניסת פרקי הצלם בז״א ע״פ השנים.

ועתה נחזור לבאר ענין ראשון. ובזה תבין, מה שארז״ל ל) הפעוטות מקחן מקח במטלטלין, מבן ו׳ שנים ויום א׳. ובן ט׳ שנים, ביאתו ביאה. ומבן י״ג ויום א׳, אז הוא גדול. והענין, כי כשנכנסין המוחין שהם נה״י דבינה, תוך הז״א, הם יורדין תחלה לו׳ ספי׳ שבו, שהם כח״ב דח״ג, והם ו׳ שנים. ושליש עליון דת״ת שהוא מכוסה, הם ו׳ שנים וד׳ חדשים, וכולם בחי׳ מכוסים. אח״כ כשחוזרים החסדים בסוד או״ח, דרך ספי׳ אלו עצמם, הם ו׳ שנים ד׳ חדשים אחרים, הרי הכל י״ב שנים וח׳ חדשים. והטעם, שאלו הפרקים ירדו קודם בו׳ ספי׳ של ז״א מבפנים, הוא, כדי להגדילו, והטעם שירדו מכתר החסדים, מפני שמכתר היה הטפה. והנה הם הו׳ שנים וד׳ חדשים, שהיו בסוד ירידה, וז״ס שלא נתברך יעקב עד שהיה בן ס״ג שנה, כי עד שם היו חסדים מכוסים, ושם נתגלו, בסוד הבקיעה שנבקע. וז״ס אותיות יעקב: יבקע. כי הו׳ שנים כל א׳ כלול, י׳, הם ס׳, הם הו״ס כתב״ד ח״ג, ועוד שליש המכוסה, הוא ג׳ שנים אחרות, שליש מי׳ שנים, והכל ס״ג. וז״ס שם ס״ג, שהוא בבינה, כי בינה מתפשטת עד החזה דז״א, ושהוא ס״ג שנים כנ״ל.

והנה אח״כ חזרו החסדים לעלות מבחוץ, בסוד או״מ, כדי שיקבל הז״א מהארת או״א, דרך פנים בפנים. כי תחילה בירידה, היו החסדים מכוסים, וכמו שהבריאה אינה מקבלת מהאצילות אלא ע״י מסך, כן ז״א לא היה מקבל מאו״א, רק ע״י מסך, כי היו החסדים ומוחין שלו כולן מכוסין תוך מסך נה״י דאימא. וז״ס יוצר אור ובורא חושך, יוצר אור גילוי, ובורא חושך, להיותו מסך, כי עד חזה דז״א, יורדין החסדים מכוסין, וכאן מתגלין לצורך עצמן, ועתה אחר שנתגלו, חוזרים החסדים מבחוץ, בסוד או״מ, כדי להאיר לו בדרך אצילות בלתי מסך כלל.

ונחזור למ״ש לעיל, כי בירידתן ובחזרתן הוא י״ב שנים וח׳ חדשים, וצריך ד׳ חדשים אחרים, להשלים י״ג שנים, והם מהשליש המכוסה, שחוזרין בסוד או״מ. ויום א׳ הוא אור שבין חצי ת״ת, בינה לגלגלת דז״א, הרי י״ג שנים ויום א׳.

או באופן אחר, כי הלא זמן היניקה ב׳ שנים, ובד׳ שנים אחרים, נכנסים ב״פ דנצח אמא, וב״פ דהוד אמא, ברישא דז״א, הם ו׳ שנים, והם סוד הפעוטות, מבן ו׳ שנים ויום א׳, שהוא תחלת כניסת פ״ת של יסוד דאמא, בדעת ז״א. לכן, כיון שנכנס דבר מועט מן הדעת, לכן מקחן מקח במטלטלין לבד, שהם נגד ו״ק, המטולטלין מרחמים לדין, ומדין לרחמים, כפי מעשינו.

ומו׳ שנים עד ט׳ שנים, הם ג׳ שנים אחרים, ואז נכנסין ב״פ עליונים, הנקרא ירכין דנ״ה דבינה, ופ״ע דיסוד בינה, כי אין שעורו רק ב׳ פרקים, והנה כבר נכנס שליש א׳, ביום א׳ היותר על ו׳ שנים, ואז נק׳ פעוט, ועתה נכנס פ״ב של היסוד, הרי ט׳ שנים ויום

הגהות ומראה מקומות

כ) עי׳ שער הכונות ענין ר״ה דרוש א׳ ד״ה גם בזה תבין. ל) גיטין נ״ט.

ז"ס ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה, ר"ת יתו"ם, כי נשאר יתום מאמא שהיא בינה, כי שאר הספי' אמא עומדת עמהם, משא"כ ביסוד.

והנה סדר התפשטות הנ"ל הוא כך, כי תחלה נתקן חכמה דז"א, ע"י פ"ע דנצח אמא, ואח"כ בינה עד"ז, ואח"כ דעת, ואח"כ חסד, ואח"כ גבורה, ואחר כך ת"ת, ואח"כ נו"ה, ואח"כ יסוד, ואז נשלם הגדלת דז"א ע"ד הנ"ל.

פרק ה

מוחין וצלם דז"א

ועתה נשלים לבאר הגדלות דז"א, ומ"ש בזוהר בתר דינקת להו, אתעברת מינייהו. ובחי' המוחין שלו, ובחי' הצלם. גם מ"ש בזוהר, כי או"א ירתי תרין עטרין לבנייהו. והענין הוא, דע, כי בדיקנא דא"א יש תרין מזלות: מזל עליון נוצר חסד, שהוא תיקון ח', ומזל תחתון ונקה, שהוא תיקון הי"ג. והנה אבא יונק ממזל ח' עליון. ואמא, ממזל תחתון.

והנה בטש מזל עליון במזל תחתון, ומכח בטישה זו שאין אנו יכולים לפרש פי' בטישה זו מה ענינה, ואז יוצאין משם ה"ח ממזל עליון, וה"ג ממזל תחתון. ואז מזל עליון נותן אותן ההח"ח דיליה לאבא, ומזל התחתון, נותן ההי"ג דיליה לאמא, ואחרי שקבלו או"א חו"ג אלו, מב' מזלות, אז מזדווגים או"א, ואז נותן אבא ה"ח לאמא, ואז נכללין החו"ג במעי אמא. והנה כאשר או"א מזדווגים, הנה זולת החו"ג שקיבלו כנ"ל, הנה אבא מוציא טיפה ממוחין שלו, ונק' חכמה. ואמא מוציא הטיפה הנק' בינה, וכל אלו מתערבין במעי אמא, והם י"ב בחי': חו"ב, ה"ח, ה"ג. נמצא מאבא יצאה חכמה וה"ח ומאמא יצאה בינה וה"ג, וכולם מתערבין במעי אמא, וז"ס, בתר דינקת להו אתעברת מנייהו. פי' כי אחר היניקה, מתעברת אמא ממוחין אלו של זו"ן. ואלו החו"ג, הם ב' עיטרין, הנז' בזוהר, דירית או"א לבנייהו.

והנה, כאשר אמא יולדת מוחין אלו, הם נעשין בחי' ד' מוחין: שהם חו"ב חו"ג. וז"ס, ם של צלם, כי אותיות צלם הם מתתא לעילא. ום זו, כנגד ד' מוחין, כי כ"א מהם כלול מי'.

ואח"כ, אמא עלאה מלבשת וכוללת אלו הד' מוחין תוך נה"י שלה, חכמה בנצח. בינה בהוד. חו"ג ביסוד. ומרכנת ומשפלת עצמה, ונכנסת תוך ז"א, עם המוחין האלו. כי ז"א אינו יכול לקבל מוחין, אלו, לרוב גדלות אורם, אם לא אחר התלבשות תוך נה"י אמא, ואז נכנסים נצח דאמא, ובתוכו מוח חכמה, בחכמה דז"א, והוד דאמא. ובתוכו מוח בינה בבינה דז"א, ויסוד דאמא ובתוכו מוח חו"ג בדעת ז"א. ונמצא, כי קודם התלבשותם היו ד' מוחין, שהם סוד ם דצלם, ואחד התלבשותם שנכללו חו"ג ביסוד אמא, ונעשה ג' מוחין, שהם ל של צלם, הבאה אחר הם, מתתא לעילא. וזחי' ל זו, הוא אחר התלבשות המוחין בנה"י דאמא.

והנה אחר שנכנסו נה"י דאמא, ובתוכן המוחין כנ"ל, ונכנסו בראש ז"א, אז נגמר צ של צלם. כי שם הוא בחי' צ, כי מוחין אלו, אינם נשארים ברישא, רק בכל גופא מתפשטים, שהם חב"ד חג"ת נה"י. הרי צ' ומתחלה היה ו"ק, וע"י מוחין אלו נגדל, בבחי' צ, ע"י כניסת נה"י דאמא, עם המוחין שבתוכם, בתוך ז"א, וכנ"ל בסוד הגדלת השלישים של ז"א ואותו הדרוש שייך עתה. כי ע"י אלו המוחין הגדיל ז"א. גם צ של צלם באופן אחד, כי עתה נעשה דיקנא דז"א בט' תיקונים.

ונבאר עתה ט' תיקוני דיקנא, מהיכן נעשו. והענין, כי הלא כבר ביארנו, כי ג' מוחין חב"ד, נתלבשו תוך נה"י אמא, ואח"כ נתלבשו תוך הכלים של ג"ר דז"א הרי הם ט' בחי', ומכחם יצאו ט' ת"ד דז"א. ואמנם כבר בארנו, כי תרין עטרין דאו"א, הם ה"ח וה"ג שבתוך היסוד, ונעשה דעת דז"א. והכוונה, כי יסוד דאבא נק' חסד, ע"ש שהוא מימינא, ויסוד דאמא נקרא גבורה, ע"ש שהיא משמאלא, לכן נק' חו"ג תרין עטרין, ע"ש המקום שמהם יצאו.

ודע, כי מ"ש לפעמים מלכות דאבא, או מלכות דאמא, הפי', כי עטרת דיסוד אבא,

אשר הם טוד מילה ופריעה. יסוד ועטרה. הנה עטרה זו אנו קורין אותה מלכות דאבא. וביסוד אמא יש בה נקודה אחת, הנקרא נקודות ציון. והב' עטרין הם מורישין לבניהם זו"ן, כדי שיזדווגו יחדו. וז"ס בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו. ומ"ש בעטרה, לשון יחיד ולא אמר בעטרות, אחר שהם ב' עטרין. הטעם, לפי שהחו"ג, תחילה הם נפרדין, ונחלקין לב' מוחין, בסוד ם דצלם, ואחר שיתלבשו תוך נה"י של אמא, אז נכללין החו"ג תוך יסוד אמא, ונעשים חד מוחא מוחא, סוד ל דצלם. ואז נק' חד עטרה, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו, לשון יחיד. וזה סוד ש של תפילין, של ד' ראשין, ושל ג' ראשין. שמתחלה היו ד' מוחין, ואח"כ נעשו ג' מוחין לבד. וז"ס ב) שהקב"ה מניח תפילין בכל יום, פי' שאו"א לא מתפרשין לעלמין, לתת חיות ג) ומזון לזו"ן, כדי שיחיו העולמות. אמנם לתת להם עטרין כדי שיזדווגו זו"ן, אינו תלוי, אלא במעשינו הטובים, ובתפלתנו, ובחוד ק"ש, ואז מתעברת אמא, ומעטרת לז"א בב' עטרין, שהם סוד חו"ג. וז"ס שהקב"ה מניח תפילין.

פרק ו

ירידת החו"ג

ועתה נבאר ענין החו"ג, כי הם ה"ח וה"ג. וז"ש, ובדעת חדרים ימלאו, כי הם י'. וה"ח שבדעת, מתפשטים לה"ח, שהם מחסד דז"א עד הוד שלו. וה"ג, הם יורדין ביסוד, ושם נתנין בפקדון, לתתם לנוק'. וז"ס, והיה האוכל לפקדון לארץ.

וחילוק החסדים באופן זה הוא כי ג' חסדים נותנין לחג"ת, אך חסד של ת"ת, לא יהיה מכוסה, כי אם שליש א'. משא"כ בזרועות, שהחסדים שבהם סתומים ומכוסים לגמרי. גם ב' חסדים של נ"ה. כולם מגולין לגמרי. כי יסוד אמא אשר החסדים מכוסים בתוכו, אינו מגיע רק עד שליש עליון של ת"ת, ואפילו עד כאן לא היה מגיע, לפי שהוא יסוד הנוקבא, והוא קצר מאד. אך על כ"ו, כשמרכנת עצמה, מגיעה עד שם.

נמצא, כי ב' חסדים ושליש א' מהם, מכוסים. וב"ח וב' שלישים, הם מגולים. ולכן היו ב' החסדים ד) המגולים, אורם כפול מן המכוסים כפליים. וכל שליש, מספיק לב' שלישים המכוסים. לכן ב' שלישי ת"ת המגולים, מספיק שליש לבד לעצמו, ושליש ב' לעשות רישא דנוק' מבין חדוהי, ה) כנזכר באדרא. וב"ח המגולין דנר"ה, נכפלים ג"כ, וחציין מספיק לז"א, ומחציין נעשין תרין מוחין לנוק'.

והנה, כאשר ירדו ה"ח וה"ג מיסוד אמא עד יסוד ז"א, ושם נתקבצו כולם, וע"י קיבוץ זה, כאשר חוזרין החסדים לעלות מתתא לעילא, בסוד או"מ מבחוץ, כי דרך ירידה בתוך היסוד הוא או"פ, ועתה עולין מבחוץ ליסוד אמא באו"מ. והנה עם מ"ש כי החסד המגולה הספיק החצייו לבד, א"כ עתה שגם הב"ת ושליש המכוסה נתגלו עתה בסוד או"מ, א"כ גם הם נכפלים לב', וא"כ חציים מספיק להם עצמן לב' זרועות ולשליש הת"ת, והחצי אוה"מ עלה למעלה. כיצד, שליש החסד דזרוע ימין, עלה לחכמה. ושליש חסד דזרוע שמאל, עלה לבינת ז"א. וחצי שליש, לדעת ז"א, לצד החסדים. וחצי שליש, לדעת ז"א, לצד הגבורות.

והנה הטעם שחב"ד דז"א מספיק להם שליש א' לבד לכ"א מהם, וחג"ת נ"ה ז"א צריך שליש וחצי לכ"א, הטעם הוא, לפי ו) שהחו"ב היו מתחילה בדעת דז"א, ושם הניחו רושם שלהם, והוא חארה גדולה מבחי' כל אלו החו"ג, ומתקבצים יחד, לכן מספיק אותה הארה

הגהות ומראה מקומות

ב) ברכות ו'.

ג) נ"א ומוחין (דפו"י).

ד) נ"א ולכן היה ענין זה כי החסדים (דפו"י).

ה) עי' שער לידת המוחין פ"ב, ושער תקון הנוקבא פ"א, ושער הירח פ"ב.

ו) נ"א שהחו"ג, ועי' שכ"ה דרוש ב' ג' ו'.

אחד דהוד אמא, מתחבר עם ב' פרקין עלאין דגבורה דז"א ונעשית, בינה שלו ג"כ, מג"פ בראש הז"א. וז"ס מ"ש בזוהר בלק דרמ"א, חסד חסדים, גבורה גבורות. כי פרק א' דנצח אמא, שהוא קו ימין, הנק' חסד, נתחבר עם ב' חסדים, שהם ב"פ עלאין דחסד ז"א, ונעשה ג"פ, שהם ג' חסדים, ונעשים מהם חכמה דז"א. ועד"ז, נעשית בינה דז"א, מן גבורה גבורות. ועד"ז, נצח נצחים. הוד הודות. שהם ב"פ תתאין דנ"ה אמא, שאלו אינם נקדאים חסדים וגבורות, ומתחברים עם נ"ה דז"א, להשלימם. כמ"ש בע"ה. וקשה. כי כמו שאמרו חסד חסדים, גבורה גבורות כו', למה לא אמרו ת"ת תפארות ג"כ.

ונחזור לענין, כי כן עד"ז, פרק א' דיסוד אמא, נתחבר עם ב"פ ת"ת עליונים דז"א, ונעשה מהם דעת דז"א. ופ"ב דנצח אמא, נתחבר עם שליש א', הנשאר מג' שלישי חסד דז"א, ועם שליש עליון דנצח דז"א, ונעשה חסד דז"א, מג' שלישין. ופ"ג דנצח אמא, יורדת עם ב"פ דנצח ז"א, ונעשה נצח ז"א מג"פ.

ודע, כי כשיורד פ"א דנצח דאמא, ונעשה חכמה דז"א, הנה לא ירד רק פ"ת דאמא, כי כן סדר ירידתו. ואח"כ כשרוצה ליכנס פדק אמצעי של נצח דאמא, כדי לעשות חסד דז"א, כלול מג"פ, אז ירד פ"ת דנצח דאמא שהיה בתחלה בחכמה דז"א, ויורד עתה אל החסד, ונשאד פ"א דנצח אמא בחכמה דז"א. ואח"כ כשרוצה לכנס פ"ג דנצח אמא, להשלים נצח ז"א, הנה אז נכנס פ"ע דנצח אמא, בחכמה דז"א, ויורד פרק אמצעי דאמא, בחסד ז"א, ויורד פ"ת דנצח אמא, בנצח ז"א. ועל סדד זה, נשלם קו ימין דז"א, וכן עד"ז בקו שמאל דז"א, הנעשה מג"פ דהוד אמא. ועד"ז בקו אמצעי דז"א, הנעשה מיסוד אמא.

הנה נמצא, חסד דז"א נעשה, מן חיבור ג' שלישים נפרדין זה מזה, שהוא פרק אמצעי דנצח אמא, ופרק תחתון דחסד ז"א, ופ"ע דנצח ז"א, ומחיבוד שלשתן, נעשה חסד ז"א. וכן עד"ז בגבורה דז"א, וכן בת"ת דז"א. משא"כ בשום ספידה אחדת מי"ס דז"א. כי אלו הולכים, בבחינת שלישים נפרדין זה מזה.

והנה נמצא, כי הז"א בכ"א מי"ס, הגדיל שליש א', שלקח מבינה, כי היה בו ב' שלישים שלו, ולוקח שליש א' מאמא ג"כ, והגדיל. וכן בכל הי"ס שלו. וז"ס שאמרז"ל, ר) כי הידוד מצוה עד שליש, כי כך בז"א מגדילין בו שליש. ובזה תבין, אם שליש זה שארז"ל הוא מלגאו, או מלבר. והנה הטעם, שכל ז"א נעשה ע"י שלישים אלו, הוא סוד הפסוק, וכל בשליש עפר הארץ. כי זו"ן נקראים עפר, בסוד הכל היה מן העפר, ואפילו גלגל חמה. ואלו נמדדין בשלישים.

ופי' הפסוק מי מדד בשעלו מים כו', כי ההפרש שיש בין מדידה לזדת, שהמדה יש לה בית קיבול, לקבל מה שנותנין לתוכה, ולכן אחר שמדד מדה ראשונה, זודק אותה מהכלי, כדי לחזור פעם ב' למלאות המדה, למדוד יותר. אך הזרת, א"צ לזדוק שום דבר, כי אינו בחי' בית קיבול, כמו המדידה. [ס"א המדה] א"כ פי' הפסוק כך, ע"י מ"י, פי' הבינה, אמא עלאה, מדד בשעלו מים, הם ב' מים, תתאין ועלאין, שהם זו"ן, שהפרישן והבדילן זה מזה, בסוד ויבדל אלהים בין המים כו'. וזה נעשה ע"י מדידת המדה, שאחר שמלאו פעם א' מים, בחי' א' של מים עלאין, הנה זורק מה שבתוך מדה זו, ליתן אל ז"א, וחוזרת למלאות המדה פעם ב', של בחי' מיין תתאין אחרים, לצודך הנוק'.

ולכן בענין זו"ן, הזכיר לשון המדה, שצריך להבדיל ולהפריש בין זו"ן, וזה על ידי מדה המתמלאת, וחוזרת פעם אחרת להתמלאות מיין תתאין. משא"כ בזרת, כי כולו לצורך ז"א הנק' שמים, כי מ"י שהוא בראש הפסוק, תיכן השמים בזרת. וענין תיכן, הוא שנותן קצבה וגבול ותחום, וע"י הזדת מדד בו, ואמרה עד כאן יהיה גבול מוח חכמה. וע"כ יהיה חסד.

הגהות ומראה מקומות

ר) ב"ק ט:

וע"כ יהיה נצח, ועד"ז בקו שמאל, ובקו אמצעי. ואחר כך וכל בשליש עפר הארץ, פירוש, כי מדדה הבינה בשליש עליון של ת"ת דז"א, שהוא מקום החזה, ושם בשליש ההוא, יוצאת מדת מלכות נוקב, הנק' עפר הארץ, כנז' באדרא ש) דנפקי מבין חדוהי מבין תרין דרועין דיליה, וז"ס המזוזה, שהיא המלכות כי מזוזה גימטריא אדנ"י, וראוי ליתנה בסוף שליש עליון של הפתח, לרמז אל המלכות, שיצאה בשליש עליון של ת"ת דז"א, בסוד והיה שדי בצריך, שהוא שם שדי, המגין מהקליפות, הנקרא צרי"ך, כי לכך יצאה המלכות שהיא המזוזה באתורי ז"א, כדי שלא יהיה אחוזה אל הקליפות באחוריו כנ"ל, לכן יש כח בשם שדי, להבריח הקליפות, שהם צרי"ך. (שדי ר"ת שומר דלתות ישראל).

דברי יעקב צמח מ"כ דריש התפשטות נה"י דאו"א בז"א להגדילו ורצוני לסומכו לכאן והוא ביאור נאה.

הנה המוחין דז"א, נעשין מנה"י דאמא. וכך סדר הבנין, כי הלא כל מדה, יש בו ג' פרקין, ויורד פ"ת דנצח אמא, במקום שעתיד להיות חכמה דז"א, ועולין שם ב"פ דחסד ז"א, ונעשים חכמה מג"פ. ואח"כ יורד פרק אמצעי דנצח אמא, במקום חכמה דז"א, ונדחה משם פ"ת, ונשאר פ"ק אמצעי בחכמה דז"א, ופ"ת יורד בחסד ז"א, ועולה שם פ"ע דנצח ז"א, ונעשה חסד של ג"פ. אח"כ יורד פ"ע דנצח אמא, במקום חכמה דז"א, ופ"ב דנצח שהוא בחכמה, נדחה משם ויורד בחסד שלו, ונדחה משם פ"ת, ופרק זה התחתון יורד בנצח ז"א, ונעשה נצח ז"א מג"פ.

והנה ההוד הוא קו שמאל, ונעשה בינה שלו מהוד אמא, ויורד פ"ת דהוד אמא, במקום בינה דז"א, ועולין שם ב"פ דגבורה דז"א, ונעשה בינה שלו מג"פ. אח"כ יורד פרק אמצעי דהוד אמא במקום בינה דז"א, במקום אותו פ"ת דהוד אמא, ויורד פ"ת בגבורה, ועולה שם פ"ע דהוד ז"א, ונעשה גבורה שלו מג"פ. אח"כ יורד פ"ע דהוד אמא, במקום בינה דז"א ונדחה משם פרק אמצעי, ונשאר פ"ע בבינה שלו, ופרק אמצעי יורד בגבורה שלו ונדחה משם פ"ת בהוד, [ס"א דהוד דאמא בהוד דז"א] ונעשה הוד שלו מג"פ.

והנה היסוד, הוא קו אמצעי, ויורד פ"ת דיסוד אמא בדעת ז"א, ועולין שם ב"פ דת"ת שלו, ונעשה דעת שלו, מג"פ. אח"כ יורד פ"ע דיסוד אמא בדעת ז"א, ונדחה משם פ"ב, ונשאר פ"ע בדעת, ופ"ב יורד בת"ת דז"א, בשליש עליון.

אמנם נגד היסוד דז"א, אין בו לבוש מצד אמא בפרטות, והטעם, כי גם מוחין אין לו, כי ה"ח נתפשטו עד ההוד דז"א. וז"ס אמא עלאה עד הוד אתפשטת. אך עכ"ז, מהארת התפשטות ה"ח, מתקבץ האהבה ביסוד, ונק' כל. וכמו שמקבל הארת החסדים, כך מתפשטים הארת הלבוש שלהם, מנה"י דאמא, ומכח יסוד דאמא, אשר בו גנוזים החסדים. ת) ברישא דז"א, ויורד משם ומעטרה שלו, ומאיר עד היסוד אשר בו.

א)ונחזור לענין, כי ע"ד שביארנו שנתפשטו ג"פ דנצח דאימא ,בקו ימין דז"א, וכן ג"פ הוד בקו שמאל דז"א, ג"כ נתפשט יסוד דאמא בקו אמצעי, באופן זה. כי מפ"ע דיסוד אימא, נתחבר עם שני פרקים עליונים דת"ת דזעיר אנפין, ונעשה מהם דעת דז"א מג"פ. וכן פ"ב דיסוד אימא, נתחבר עם פ"ת הנשאר מת"ת ז"א, ועלה שם פ"ע דיסוד ז"א, ונעשה ת"ת דז"א מג"פ. ואמנם יסוד דז"א, נשארו בו ב"פ לבד, כי יסוד אמא, הוא יסוד נוק' קצר, ואין בו רק ב' שלישים, ושליש א' יורד לדעת ז"א, וא' לת"ת דז"א, ונמצא שאין מה ליתן ליסוד דז"א מחלק אמא כלל, ונשאר בבחי' ב' שלישים לבד, משא"כ בכל שאר הספירות שיש ג' שלישים בכל א', מהם ע"י שלוקחתם מאמא,

הגהות ומראה מקומות

ש) אדר"ז אות קפ"ג.

ת) נ"א מוסיף כן ברישא (דפו"י).

א) מכאן עד ונמצא נשמט ממקומו בדפוס קארעץ (ה"ו).

להתברר עתה. והנה ז"ס אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה ז' ימים. והטעם, לפי שז"א נשתהה בעיבור, כדי להתברר, ונתבררו בו ז' בחי' הנ"ל, שהם כח"ב חגת"ן, וכשנולד ז"א, אז כל הדינין שהיא הפסולת הנשאר מז' בחי', שלא יכלו להתברר יותר, כי היא פסולת, וכבר נברר האוכל, ויצא הפסולת של ז' בחי', בסוד דם נדה, היוצא בעת הלידה, לכן תטמא ז' ימים, כנגד ז' קליפות ההם. אך אם נקבה תלד, שהם ז' קליפות אלו, הנ"ל, ועוד ז' קליפות אחרים, שהם הפסולת הנשאר בהם, גם מז' בחי' המלכות, שיש בכל א' מהבחי' הנ"ל, כי הנקבה אינה, רק אחר בירור הזכר, לכן טמאה שבועיים י"ד יום, ז' וז'.

והנה אח"כ בזמן היניקה, כמו שהמינקת נהפך לה דם נדה לחלב, כך אותם ג' של הוד יסוד מלכות, שלא נתבררו בזמן העיבור כנ"ל, והיו דינין, כולם בסוד דם, אבל עדיין היה אוכל בתוך הפסולת, ולכן לא יצא בסוד הלידה, כנודע, אמנם נשאר בתוך האמא, והוא להתברר שם באורך זמן היניקה, ונתהווה האוכל שבהם, לבחי' חלב, ומניקה אמא לז"א מחלב זה, כדי שיהיה שלם בכל קצוותיו.

וזמן היניקה כ"ד חדש, והטעם כי ההוד צריך להתמתק בח' חדשים, לפי שהיא כלולה בז' עליונות, והוא ח'. וכן יסוד ח'. וכן במלכות ח'. עד"ז הנ"ל, ס"ה כ"ד חודש. וע"י יניקה מבחי' הוד יסוד מלכות זו, נגדל ז"א, כי בכ"ד חודש נתפשטו התלת שהיו כלולים בג', ונתגדלו, והיו מו' קצוות.

וא"ת, והלא היו מג' כלילן בג', ואיך אמרנו שהג' ספירות הנז', נשארים תוך אמא בסוד החלב. אך הכוונה, שלא נתבררו עד זמן היניקה, כי אז הדינין שהיו בהם, נתמתקו בסוד החלב המניקה אותן, ואז ע"י החלב ההוא, נגדלו בחי' השוקיים, וג' אחרונות שבו. כי תחלה היו חסרים הרבה מבחינתם, ולכן היו ג' כלילן בג', ולא היו נכרים בהם, ואחר שינק ולקח אותן בחי' של הדין שבהם, והוברר ע"י יניקה, אז נשלמו ונגדלו רגליו, כי לא נשארו תוך אימא כל ג' ספירות הי"ם, רק הדינין שבהם, שראוים להתברר, בסוד הדם הנהפך לחלב. והוא דוגמת הנער, שכבר יש לו שוקיים ורגלים, ואינו יכול להלוך בהם, עד שיונק, ואז ע"י יניקה, מתגדלים רגליו, ומתחיל להלוך בהם, ובחי' התפשטות מג' עלאין שהיו כלולים שם, וזהו הגדלתן. אמנם יש לראות, כי כל ב' שוקיים נברים ע"י היניקה, ונגדלין, והרי נצח הוברר בתוך העיבור, צ) אך הטעם, כי בהדי הוצי לקי כרבא, כי נ"ה בסוד תרי פלגי גופא, וכיון שלא הוברר הוד, גם בירור נצח אינו מתגלה, עד שיגמור הוד להתברר ביניקה.

וסוד החלב, הוא שם אהי"ה בבינה, כזה, כי אהי"ה דההי"ן: פשוט, ומלא, ומלא דמלא: אהי"ה, אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה. אל"ף למ"ד פ"א, ה"ה ה"ה, יו"ד ו"ן דל"ת, ה"ה ה"ה. הם אותיות חלב, עם המלה, והכולל. וכבר ידעת, כי אהי"ה דההי"ן, הוא בדעת ובת"ת, ששם מקום השדיים ודדים, בכל קו אמצעי.

גם באופן אחר, כי הלא דם נהפך לחלב, והנה הדם, הוא אחורים של שם אהי"ה, גימ' ד"ם, כזה: א', א"ה, אה"י, אהי"ה. ותסיר ממנו ד' אותיות אהי"ה, ויחזור גימ' חל"ב, שהוא המלוי לבד.

וסוד השדיים והדדים, הם בסוד ויעבור כר', כי סוד ויעבור: ע"ב מימין, ר"ו מהשמאל, הוי"ה באמצעיתא. וכ"ז בבינה, כי היא המנקת. והנה ע"ב ור"ו הוי"ה, גימ' שד"י, שהוא השדיים. גם נקרא דדים, והם סוד אלהי"ם שבבינה, שהוא א"ל מימינא, מ"י משמאלא, ה' באמצעיתא. תצרף א"ל שבימין, עם דד, ויהיה א"ל דד. תצרף מ"י משמאל, עם דד, ויהיה מ"י דד. וז"ס, אל"דד ומי"דד מתנבאים במחנה.

והנה, כאשר אמא היא מניקה לבנים, אז נק' א"ל שד"י, ע"ש השדיים המניקים בהם, וכשעולה למעלה, ומסתלקת מעל הבנים, שכבר

הנהות ומראה מקומות

צ) עי' שער הקדמות דף ל"ד טור ד'.

נגמר יניקתם, אז נק' אמא, אל עליון, גומל חסדים טובים, שאנו אומרים בברכת אבות. וגומל, מלשון ויגדל הילד ויגמל. כי נגמרה זמן יניקה. וסוד אל עליון, הוא בינה, כשעולה למעלה. ושד"י, הוא כשהוא מניקה בשדיים שלה, וכבר ביארנו מה הוא שדי. גם עליון, הוא אחוריים דס"ג, גימ' עליון. ושם א"ל, הוא נגד הפנים דס"ג, שם ייא"י שבו, גימ' א"ל. וזהו א"ל עליו"ן. (גם אהי"ה דיודין עה"כ וד' אותיות גימ' עליון).

ונחזור לבאר אות ה' דבאמצעיתא, הנשאר משם אלהים הנ"ל. כי א"ל מימין, מ"י משמאל, ה' באמצעיתא, כנ"ל. וביארנו, כי א"ל מ"י, הם ב' דדים, בסוד אלד"ד ומיד"ד. וסוד ה', הוא החלב, שמתפשט בב' הדדים האלו, לכן הוא באמצע, כי הוא מתפשט לדד ימין ושמאל, והנה נמצא, כי ב' מיני חלב יוצאין: א' לדד ימין, וב' לדד שמאל. וא"כ צריך שיהיה בה' זו, ב' מיני חלב, והם באופן זה: כי אות ה' יש לה ב' ציורין, ד"ן ד"ל גימ' כ"ד. גם אם תמלא ה' זו בג' מילואים, שסימנם יה"א, הוא גימ' י"ו, ועם כ"ד, גימ' חל"ב. וכל זה מהציור, בלתי מנין הה' עצמה. גם באופן אחר, ג' ההי"ן במלוי, ה"י ה"ה ה"א גימ' א"ל. ועם ו' אותיותיה הרי ל"ו, וג' אותיות המילוי יה"א, הרי גימ' חל"ב. והרי ב' מיני חלב יוצאין מן ה' זו שבאמצע הדדין של בינה, ומן ה' זו מתפשטים ב' מיני חלב, א' לדד ימין וב' לדד שמאל.

פרק ד

עיבור ב' והגדלת השלישים

ועתה נבאר, מ"ש בזוהר פ' אחרי מות דס"ה, בתר דינקא להו אתעברת מנייהו. פי', כי הנער אין לו דעת שלם, עד שיהיה בן ט' שנים ויום א', שאז ביאתו ביאה, להיות דעתו שלם. בסוד, והאדם ידע את חוה אשתו. ק) (ואע"פ שנשלם כל הפרצוף שלו) לכן, אחר יניקה דז"א, חזר להתעבר באמא עיבור ב', כדי להיות לו מוחין, אע"פ שכבר נשלם לו כל הפרצוף של ו"ק בימי יניקתו. וכדי שלא תתמה מזה, איך יש עיבור ב' אחר היניקה, הלא מבשרי אחזה אלוה. והענין, כי כמו שבמלכות עולין נשמות של התחתונים בכל לילה, כשאומר בידך אפקיד רוחי, ומתעברת מהם, ומתחדשים שם, בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתך. כך, אמא עלאה, אתעברת פעם ב', מנשמות זו"נ, ומתחדשין בסוד מוחין חדשים, הניתנין להם.

והנה בעלות זו"ן במעי אמא, אז נעשין שם מ"ן אל הבינה, לזווגה עם אבא. וע"י זווג זה, מולידין ומורידין המוחין לזו"ן.

ונבאר עתה סוד גדלות ז"א, כי הלא בהיות ז"א בעיבור ראשון, ג' כלילין בג' במעי אמו, היה בחי' אות ו' שבתוך ה' של בינה, ה' עילאה, ובאות ו' זו יש פסיעה לבר, וז"ס נקודת ו', הבולטת בסוף הו', וז"ס נקודת המלכות, העומדת עם ז"א, שהוא אות ו' בלתי ראש, בסוד ג' כלילין בג', ו' זעירא. וכשיוצא ז"א לחוץ, אז הוא בחי' אות ו' הנגלית בשם הוי"ה, העומדת אחר ה' ראשונה, ואז יש לזו הו' ראש, וראש הזה הוא רמז לרישא דז"א כח"ב, בסוד הקטנות והיניקה לבד, כי עדיין איברים שלו דקים כקרני חגבים. (נ"ב חגבים ג' ס"ג סוד ס"ג שהם הנקודות) ואינם נקראים רק בחי' ו"ק לבד, אך עכ"ז יש לו ראש של קטנות, והוא ראש של ו', וו"ק שלו הוא התפשטות ו' שלו. ודקות ו' למטה בסופה, הוא בחי' מלכות הכלולה שם עמו בזמן היניקה ג"כ.

ועתה, נבאר בחי' הג' של הגדלות, כי להגדיל אברים של קטן זה, שהם קטנים כקרני חגבים, צריך שיכנסו נה"י דאמא, תוך ו"ק דז"א. ואז פרק עליון דנצח אמא, מתחבר עם ב' פרקין של חסד ז"א, ועולין עד רישא דז"א, ונעשית חכמה שלו, מג' פרקין. ופרק

ק) ספרים אחרים אינו (ה"ו).

השוקיים דא"א בזרועותיו. נה"י שלו, בתוך חג"ת שלו, תלת גו תלת. וגם חצי ת"ת התחתון המגולה, נכלל בתוך חצי העליון. ונצח נכלל בחסד. והוד בגבורה. ויסוד וחצי הת"ת התחתון, בחצי ת"ת העליון.

וכשעלו ליכנס נה"י, בזרועות שהם חג"ת, הנה גם האורות של מאנין תבירין עלו עמהם. אבל דע, כי לא עלה כל האור לגמרי, אבל נשארו קצת ניצוצי הקדושה תוך הכלים הנשברים, להיות חיות לקליפה. ונמצאו, שעלו אורות של הכלים הנשברים למעלה, בחג"ת דא"א, ואז מהם נעשה מציאות זו"ן בחיבור או"א, והיתה אמא מעוברת מהם, ג' כלילן בג' כמ"ש בזוהר ח"ב ד"ג.

וצריך שתדע, כי כשנכללו נה"י דא"א, בחג"ת דא"א, הנה היסוד דא"א, אחר שנכלל בחצי ת"ת, הנה הוא שם מוציא הבל תוך הת"ת, ואותו הבל נחלק לב' צדדים, אותו של צד ימין, נעשו מוחין לאבא. ואותו שבצד שמאל, נעשו מוחין לאמא. ועי"ז שיש להם מוחין, נעשה התעוררות זווג לאו"א, וזה הזווג הוא בלי מ"ן, רק בתורת חסד, כמ"ש אמרתי עולם חסד יבנה. שז"ס מ"ש בזוהר דף צ"ב כד סליק ברעותא וכו' י), ואו"א כשמזדווגים, יש ג"כ בחי' נשיקין, בתחלה נושק אבא לאמא, ואח"כ אמא לאבא, ואבא ממשיך הבל מאמא בעת הנשיקה, כנודע בחוש הראות. וכן בנשיקת אמא לאבא, מושכת ממנו הבל, הרי יש לאבא ב' נשיקים, וב' הבלים, כי בכל נשיקה יש בה כללות או"א. והנה כל נשיקה, נחלק לב', וכן ההבל נחלק לב', בערך מה שנתן, ומה שקיבל. וכן ג"כ באמא, לכל א' וא' ב' נשיקים, וב' הבלים, עד"ז.

והנה באבא, יש תוספות הדיבור, והוא שצריך לפייס בדבורו את אשתו בעת הזווג, אך אמא אין לה דיבור, כי התובעת בפה יוצאה שלא בכתובה.

וכנגד ה' בחי' אלו: ב' נשיקים, ב' הבלים, ודבור א', הם ה' מוצאות הפה, וזה הטעם שמצינו נשמה לנשמה, [הבאה מנשיקין] ודבקות רוחא ברוחא, הבאים מן ההבלים. אך בנפש, לא מצינו נפש בנפש, לפי שהנשיקים והבלים שהם כפולים, יש בעבורם נשמה לנשמה, הבאים מנשיקה, וג"כ יש רוחא ברוחא, הבאים מן ההבלים. אך הנפש היא באה מן הדבור, והדיבור אינו כפול, לכן ג"כ הנפש אינה רק נפש א' מן הדיבור דאבא.

גם צריך שתדע, כי הנשיקות הוציאו בחי' הכלים, חו"ג דז"א, חסד מאבא, וגבורה מאמא. ונצח מהבל דאבא, והוד מהבל דאמא, ות"ת דז"א נעשה, מאותן נשיקים שנכללו אבא באמא ואמא באבא, ומכללות כפל זה, נעשה ת"ת דז"א, כי גם הוא כלול, וכפול מחו"ג, ומכריע ביניהן. ויסוד דז"א, נתהוה מהבל הכולל והכפול מד' הבלים: דאבא באמא, ואמא באבא, ומלכות דז"א נתהוה מדיבור אבא. וז"ס ה' בחכמה יסד ארץ, כי ע"י דבור החכמה, נתהוה המלכות הנק' ארץ. והרי נתבאר ענין ו"ק דז"א לבד, מהיכן שרשם והוויותם.

פרק ג

סוד העיבור ויניקה.

העיבור של אמא מוז"ן. והנה מלת עיבור, הוא: ע"ב רי"ו. ונודע, כי ע"ב מהימין, ורי"ו מהשמאל הוא, שם אהי"ה דיודי"ן, גימ' קס"א, ושם ב"ן דההי"ן עולה רי"ג. אח"כ תחלק שם אלהים: אל מהימין דבינה. ים משמאל ה' באמצע, הרי רי"ו. ונודע כי ג' שמות אלו: אהי"ה, וב"ן, ואלהים, שלשתן באים כ) מאמא.

והנה דע, כי ג' עבורים הם: א', עיבור של ז' חדשים. ב', עיבור של ט' חדשים. ג', עיבור של י"ב חדשים. וביאור הדברים: כי עיבור של ט' חדשים, זה היה בעיבור הבינה מז"א, ג' גו ג', וכ"א מהם נכלל ונתקשר בשלשתן, ונצח נכלל ונתקשר בשלשתן, שהם

הגהות ומראה מקומות

י) אד"ר אות י"ג. כ) נ"א מצדה (דפו"י).

חג"ת. והוד נכלל ונתקשר באותן הג', וכן יסוד נכלל באותן הג'. זהו ג' כלולין גו ג'. ג' תתאין, כל א' [נכלל] בכל ג' עילאין, הרי הם ט' בחי', של כללות, וכנגדן הוצרך עיבור של ט' חדשים.

עיבור ז' חדשים, הוא, שהוצרך לכללות נה"י דא"א, וחצי ת"ת התחתון, בחו"ג וחצי ת"ת העליון דא"א, כנ"ל. וכללות זה, היה לצורך א"א עצמו, לפי שהיו נה"י מגולים, הוצרך ליכלל עד"ז, כדי שיצאו זו"ן, אז, על ידי כללות הזה, וילבישו את נה"י דאריך אנפין. והנה כללות הזה, הוצרך לו ז' חדשים לבד, אך לצורך ז"א, נתוספו ב' חדשים, שהם ט'. כי א"א, נשלם כללותו בז' חדשים, ולכללות [ז"א] ג' גו ג', הוצרכו לט' חדשים. אך הנוקבא דז"א, לא נשלמה, עד תשלום כל י"ב חדש, כמ"ש בע"ה.

ונבאר עתה ענין ז' חדשים דא"א, הם כך: כי ת"ת דא"א, נכלל חצי תחתון בעליון, לכן לא הוצרך ליכלל בכל ג' עילאין, כיון שחציו הוא מכלל העלאין, לכן נכלל בחצי העליון לבד, והוא חדש א'. אך הנצח, הוצרך ליכלל בכל הג' עלאין, כי הוא מדה בפ"ע, וכלול מתחתונים, וצריך ליכלל בכל ג' עליונים, וכן הוד, הרי ששה חדשים לנ"ה, וחדש א' לת"ת, הרי הם ז' חדשים. וז"ס שאמרו רז"ל, שמרע"ה נולד לז' חדשים, כי הוא מבחי' ת"ת הזה, שנכלל חציו בחצי העליון, והם ז' חדשים. אך יעקב מיסוד א"א, ל) וגם הוא נכלל בחצי הת"ת העליון, א"כ צריך יותר מז' חדשים. וז"ס מ"ש בזוהר משה מלגאו מ) שהוא ת"ת. דיעקב מלבר, שהוא היסוד.

עיבור ג' של יב"ח, הוא להוציא המלכות וז"ס ואחר ילדה בת, ר"ת י"ב. כי הבת נולדה אחר יב"ח, [י"ב שבטים] ונשתהה שם יב"ח, וזהו לשון ואחר, מלשון ואחר עד עתה. וענין י"ב אלו, הוא ע"ד הנ"ל, כי נכללה גם המלכות בכ"א מג' עלאין חג"ת, והוצרכו לה ג' חדשים אחרים, כי נכללו תחלה ג' תחתונות נה"י, בכל א' מג' אמצעיות, והם ט' חדשים, ואחר כך נולדה המלכות כנ"ל, ואחר ילדה הבת, ונשתהה ג' חדשים אחרים, כדי לכלול בכ"א מג' אמצעיות, הרי יב"ח.

ונחזור לבאר ענין הכללות דא"א, הנה כאשר עלה הנה"י דא"א, לג' אמצעיות חג"ת שלו, עלו גם כן מובחר האורות של מאנין תבירין למעלה עמהם. ודע, כי במעי אמא היה נכלל מה שהוא יותר זך וברור, נ) ומזה נעשה פרצוף ז"א, וכל נקודה מאותן הנקרא מאנין תבירין, היתה כלולה מי"ס. והנה כשנתקן פרצוף א"א ואו"א, עלה האור יותר זך, ומזה נעשה פרצופים הנ"ל. ואמנם נשאר קצת אור שלא יוכל להתברר, שהי' עב בלתי זך. ס) מג"ר כח"ב, שבכל נקודה מז' נקודות תבירין.

ע) ועתה כשנתקן זו"ן, הוברר גם הג"ר, של כ"א וא' מהנקודות, אשר מהם נעשו פרצוף א"א ואו"א, פ) והיותר עב מהג"ר, שלא יוכל לעלות בג' הנ"ל, הנה הוא לוקחם ז"א לעצמו, כי אע"פ שאינו ראוי לבחי' או"א, ראוין הם לז"א, ואז הוברר מהם אוכל מתוך פסולת, ומכל ג"ר שבכל א' וא' מהז' נקודות, נתהווה מהם רישא דז"א: ג' מוחין, כח"ב דיליה, בהיותו בסוד עיבור במעי אמא כי אע"פ ששם הוא ג' כלולים בג', עכ"ז, גם העובר יש לו ראש אפי' היותו במעי אמא.

ואח"כ נתבררו ד' בחי', שהם חגת"ן מנקודות של ז' נקודות, ומהם נתהווה גופא דז"א, ונתברר מהם היותר זך וברור, ע"ד הנ"ל בג"ר, ונשארו ג': שהם הוד יסוד מלכות, שבכל נקודה ונקודה שלא נתבררו כלל, עד זמן היניקה כמ"ש בע"ה. ולפי שהם תחתונים, והקליפה נאחזת בהם מאד, לכן לא יכלו

הגהות ומראה מקומות

ל) עי' לקמן שער הארת המוחין פ"א, דיעקב הוא מיסוד דאבא וצ"ע (ה"ו).
נ) מכאן עד יותר זך ליתא בכ"י ובדפוס ישן
ס) נ"א מוסיף והמה מג"ר (דפו"י).
ע) מכאן עד אשר בס"א אינו (ה"ו)
פ) נ"א מוסיף ואו"א מהג"ר (דפו"י).
מ) תקון י"ג כ"ט.

ולא היה כח להעלות מ"ן, שהם הניצוצין ההם, והיה העולם שמם ומתמוטט, לכן מסרו גופם למלכות, והיו מ"נ למלכות, ונפשותם העלו למ"ן לאו"א, אותן הניצוצין שבתוך הקלי'. וז"ס, כך עלה במחשבה לפני, הנז' אצל ר"ע. וז"ס ג"כ סבת המלכים שמלכו ומתו. וז"ס בונה עולמות ומחריבן.

ואע"פ שאמרנו, שהמלכים שמתו הם הנז' מאנין תבירין, מחסד עד מלכות, והוצרכו תיקון. הנה חו"ב ג"כ הוצרכו תיקון, כי הלא בינה היתה תחלה מקבלת האור אב"א, כי לא היתה יכולה לסבול פב"פ, ואז נקטן ונתמעט הכלי שלה, וזה המיעוט נפל למטה. (פי' אחוריים דאו"א הם נפלו, ונעשה מהם יעקב ולאה) וכן חכמה, מאחר שהבינה לא יכלה לקבל האור הנ"ל, גם חכמה לא קיבל האור הראוי לה, אם היתה משפעת פב"פ לבינה, ובחי' זו ירדה למטה. וז"ס, ע"ד הצדיק אבד, כי הצדיק שהוא היסוד, כשמשפיע לשכינה, אז נותנים לו חלקו וחלקה. אך כשהוא אינו משפיע לשכינה, אז אין לו רק חלק א', ולא מחמת פגם שלו ח"ו, רק מחמת חסרון המלכות המקבלת, שאינה יכולה לקבל באופן אחר. באופן שגם מהאור שהיה ראוי לקבל החכמה, יותר על מה שקיבל עתה, וגם מן הבינה ירד מהם חלק למטה, במקום ז"א.

וז"ס שארז"ל, ד) נובלות חכמה שלמעלה תורה, ונובלות בינה שלמעלה, שכינה. כי אור שנפל ונובלת מאור חכמה עליונה, שהוא אבא, ממנו נעשה התורה, שהוא ז"א. ומה שנפל מבינה שהיא אמא, ממנה נעשה שכינה, נוק'. כמ"ש, כי ז"א כשעולה למעלה, מעלה עמו מן אותו אור שנפל מלמעלה במקומו, מ"ן לאו"א, וחוזר עתה להעלות את הנובלות, וניצוצי הקדושה שירדו למטה. כי כמו שנשמת הצדיקים מעלין מ"ן לצורך זווג זו"ן, כן זו"נ מעלין מ"ן לצורך זווג או"א, מן אותן הנובלות שנפלו מהם למטה. ופי' הדברים, כי מ"ן של ויחל הוא, שאנו מוסרין נפשותינו למיתה, ע"י נפילת אפים, ועם אותה העלאה של נפשותינו, אנו מעלין שם, מן ניצוצי הקדושה שבתוך הקליפות, אל רחל. וכן הצדיקים במיתתן, עולין ומעלין ניצוצי הקדושה עמהן, לצורך מ"ן של רחל, להזדווג ז"א בנוק', ודוגמא זו בזו"ן, כשעולין באו"א, בסוד יחוד שמע ישראל, ואז מעלין את ניצוצי הקדושה שירדו, מן נובלות של או"א, ומעלין אותם עד בינה, להיות שם בסוד מ"ן, להזדווג עם אבא.

פרק ב

סדר התיקון

והנה, לפי שראה המאציל העליון, כי אלו הכלים נשברו, לסבת היות האור הגדול, ולא יכלו לסובלו. לכן עלה ברצונו לתקן כל העולמות, באופן שיוכלו לסבול האור הזה, וזהו ע"י התפשטות האור, ובהתרחקותם מן המאציל העליון, אשר האורות יבואו יותר מכוסים, ובזה יהיה קיום להעולמות, וכח לסבול האור.

ולכן, מנקודת כתר, נעשה התפשטות של פרצוף א' שלם מי"ס, שהיו כלולים בו מתחלה כנ"ל, ועתה הוציאם אל הפועל, ואז נק' א"א. וכן מנקודה של חכמה, נעשה פרצוף א' שלם מי' ספירות, ואז נקרא אבא. וכן מבינה, נעשה פרצוף א' שלם מי' ספירות, ונקרא אמא. ומן הו' נקודות הנשברים, נעשה מכולם פרצוף שלם מי"ס, ונק' ז"א. ומנקודה עשירית, נעשה פרצוף שלם כלול מי"ס, ונק' בת. והוא פרצוף ה'.

ואלו הה' פרצופים, נרמזין בד' אותיות יהו"ה: קוץ של יו"ד, בא"א. י' עצמה, באבא. ה' ראשונה, באמא. ו' בז"א, ה' תתאה, בבת, הנק' נוק' דז"א.

וא"ת למה המאציל העליון לא עשה מתחלה ה' פרצופין אלו, ולא יעשה אותם נקודות שיהיו נשברים, והלא גלוי וידוע לפניו,

הגהות ומראה מקומות

ד) מדרש רבה בראשית י"ז ז'.

כי בהיותן נקודות לא יוכלו לסבול האור. התשובה, כי כוונת המאציל העליון היתה, כדי שיהיה בחירה ורצון ביד האדם, באשר שתהיה טו"ר בעולם, מפני ששורש הרע בא, ממאנין תבירין, והטוב בא, מהאור הגדול, ואם לא היה כן, לא היה רק טוב בעולם, ואז לא היה שכר ועונש. אך עתה שיש טוב ורע, יש שכר ועונש שכר לצדיקים, ועונש לרשעים. שכר לצדיקים, שע"י מעשיו הטובים, הניצוצין הקדושים שירדו, הם מעלין אותם מתוך הקליפות. ועונש לרשעים, שהוריד ע"י מעשיו הרעים, מאור הגדול אל הקלי', והקלי' בעצמה, היא רצועה של מלקות, ליסר הרשע. ועוד ט"א, כי להיות עתה קודם התיקון, נקודת המלכות במקום ראש א"א, שלאחר התיקון, לכן, יש כח ע"י תפלתינו ומעשינו הטובים, להעלותה למקומה, שהיתה שם בתחלה.

ונחזור לפרש, סדר התיקון של הה' פרצופין, והוא, כי בריחוק האור, תיקן בא"א תלת רישין א', נק' רישא דלא אתיידע. הב', נק' אין. הג', מוחא סתימאה. ושלשתן נגד כח"ב שבשאר הפרצופים, כן ג"כ כאן, ג' רישין נגד כח"ב, ה) ונק' עתיק סתם. והז' אחרים מחסד עד מלכות, נק' עתיק יומין, ואלו הם הנשמה ופנימיות של ו) או"א, ובהתפשטותם בא"א, הם מתקנים בתחלה בגלגלתא, ז' תיקונים. וסימנם: ג"ט קר"ע פ"ח: גלגלתא. טלא דבדולחא. קרומא דאוירא. רעוא דרעוין. עמר נקי. פקיחא דלא נאים. חוטמא. וכ"ז בסוד א"א, עם י"ג ת"ד, שנהפשטו. כנז' באד"ז. ואלו הז' תיקונים נתפשטו עד מקום אשר היו נקודות המאנין תבירין מתחלה.

ואחר שנעשה פרצוף שלם דא"א, נעשו ב' פרצופין דאו"א. וזהו כוונת אדר"ז, ז) כחדא נפקין, וכחדא שריין, ולא מתפרשין לעלמין. והכוונה, שהחו"ב לא נאצלו כמו זו"ן, אשר נוק' יוצאת מבין חדוי ודרועוי מאחוריו, אך או"א כחדא נפקין, הוא, שבעת הלידה יצאו שניהן יחדיו, ולא קדם א' לחבירו. וכחדא שריין, הוא, כי זו"ן אב"א. אבל או"א כחדא שריין, פב"פ. ומ"ש ולא מתפרשין לעלמין, כי זו"ן אין זיווגם תדיר, כמ"ש בזוהר פרשת ויקרא ח) על פסוק אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אכלו רעים: דא אינון או"א. שתו ושכרו דודים: דא אינון זו"ן.

וצריך שתדע, כי מזרוע ימין דא"א, מן ג' פרקין שבו, עם חלק הגוף עד החזה של א"א, נעשה פרצוף שלם של אבא. ומזרוע שמאלי גבורה, עם חלק הגוף עד החזה, נעשה פרצוף שלם אמא, בזה האופן: כי מן פרק א' דזרוע ימין, דהיינו חלק היד והאצבעות, נעשה חב"ד דאבא. ומה שאנו קוראין אל היד פרק עליון, אע"פ שנראה תחתון, הטעם הוא, בסוד עליות הידים אל הראש, כשמגביהין אותם. וז"ס נשיאת כפים בסוד וישא אהרן את ידיו כו'. ומפרק אמצעי של זרוע ימין, נעשה חג"ת דאבא, דהיינו עד הקיבורת. ומפרק תחתון הנק' כתף, נעשה נה"י דאבא. ט) וכן עד"ז נעשה, מתלת פרקי זרוע של שמאל, כל פרצוף אמא.

נמצא, כי מן ב' זרועות דא"א, עד חצי ת"ת שלו, היה נשמה וחיות ופנימי, אל או"א. ומן גרון של א"א, נעשו ב' כתרים: א' לאבא, וא' לאמא. וז"ס, קנה חכמה, קנה בינה, כי מן גרון שהוא צורת קנה, נעשה משם כתר לאו"א.

והנה נשאר חצי ת"ת התחתון של א"א, ונה"י שלו, מגולים בלתי התלבשות, וז"ש, כי מים תחתונים בוכים. פי', שג' ספי' אלו התחתונים, שהם נה"י, היו מגולין, והיה אור שלהן גדול, להיות שהם מגולות, יותר מהאור של זרועות, לפי שהם מכוסים תוך או"א. וז"ס, ברוך כבוד ה' ממקומו, ר"ת בכי"ם. וזהו שהיו בוכים, להיותן מגולין יותר, מאיר של זרועות. כי הכלים הראשונים נתבטלו ונשברו מלהכנס האור בהם.

ולתקן זה, הוצרך המאציל להעשות שיכללו

הגהות ומראה מקומות

ה) ס"א ורדל"א נקרא עתיק.
ו) ג"א א"א כן הוא בכ"י (ח"ו).
ז) אות פ"ה.
ח) אות ל"ז.
ט) עיין שער הנסירה פרק ו'.

שער הכללים

ובו י״ג פרקים

פרק ראשון

א) כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם, כדי להיטיב לברואיו, ויכידו גדולתו, ויזכו להיות מרכבה למעלה, להדבק בו ית׳. האציל נקודה א׳, הכלולה מי׳, (והם י״ס של העקודים שהיו בכלי א׳) ולא היו נראים. דרך משל: האדם מורכב מד׳ יסודות, ואינם ניכרים בו כל א׳ וא׳ בפ״ע. וכן הענין בכאן, נקודה זו היתה כלולה מעשר בתחלת אצילותה, וזו היא למעלה מן הכתר [שהוא] עתה, כי משם שואבים כל הי״ס שפע וחיות מנקודה זו. גם אור וחיות נקודה זו, יורדת מן המאציל בתוכה ביחד, שהיא הכלי עם נשמתו, כהדין קמצא דלבושיה מניה וביה.

והיו בה: י׳ אורות פנימים, וי׳ אורות מקיפים. ואור המקיף מחוץ לכלי. ונודע, כי המקיף גדול מהפנימי, כי או״פ מצומצמת תוך הכלי. משא״כ במקיף. וז״ס, ודברתי אתך מבין ב׳ הכרובים, שהיה מצומצמת שם השכינה.

ומנקודה זו, נתפשטו י׳ נקודות, מכתר עד המלכות, עד״ז, כי מהיותר מובחר ועליון מנקודה זו, נעשה כתר, ונתפשט למטה, ושאר הט׳ כלולים בו. ומה שנשאר בתוכה, ג״כ ממובחר הנשאר, מתפשט למטה מהכתר, ונעשה חכמה, והח׳ כלולים בו. ואח״כ בינה, והז׳ כלולים בה. ואח״כ הו׳ נקודות יחד ואח״כ המלכות וזהו נקרא עולם התהו ובהו, ועולם הנקודות.

והאור העליון היה נכנס בתוכם, ד״ל בתוך הכלי. ואור א״ס מקיף לכתר. [ומתפשט עד סיום מקום כל ח׳ ספירות] ומאו״פ שבכתר, נעשה פנימי ומקיף אל החכמה, והמקיף שבכתר, נעשה מקיף עליון אל מקיף החכמה, וכן כולם. והענין, כי מה שהיה יכולה לקבל מן האור המאיר בתוך הכתר, נשאר בו בסוד או״פ, והשאר היה מקיף מבחוץ. וכן עד״ז מכתר לחכמה, ומחכמה לבינה, ומבינה לו״ק ביחד.

ודע, כי שמש ומגן ה׳ צבאות, וכמו שהשמש אור עליון גדול, ואין יכולת להביט בו, כי אם בהתמעטות: דרך חלון, או ע״י מסך, או ע״י ריחוק מקום, או ע״י נקב קטן. והנה בעולם האצילות, האור בא שלא ע״י מסך כלל, אך כשבא אור א״ס בכתר, אין בו יכולת לסבלו, דק ע״י ריחוק מקום. אך מכתר לחכמה אין בו ריחוק כלל, אבל בא ע״י חלון. פי׳, מיסוד דא״א הנקרא חלון שנתמעט האור מכמות שהיה. גם מחכמה לבינה, בא ע״י חלון. פי׳. מיסוד אבא שהוא חלון אחד קטן. אמנם בו״ק עצמן, חלונותיהם שוין מזה לזה, כי כולם בחי׳ א׳. אח״כ מיסוד למלכות, בא האור מחלון קטן וצד מאד. פי׳, מיסוד דז״א הנקרא חלון ג״כ, וצד מאד דוגמת נקב קטן. אך הו״ק אין בהם שינוי מזה לזה, דק כפי

הגהות ומראה מקומות

א) בספר עץ החיים עם פנים מסבירות למרן האר״י הלוי אשלג זצוק״ל נדפס שער הכללים אחר ענף ל״ח, וכתוב שם הדרושים הללו נשמטו מהסדר משום שמקומם האמתי הוא בסוף הספר להיותם כוללים כל החכמה, ומשום זה, אי אפשר לבארם כאן. אמנם יש בהם ענינים שצריכים לדעתם בטרם שמתחילים בעולם התקון שמטעם זה נסדרו במוקדם בס׳ ע״ח, וגם אנו הוכרחנו להציגם עכ״פ כאן, עכ״ל.

ריחוק וקירוב לבד, לא ברוחב וצרות החלון, כי כולם שוין.

וז"ס ז' הקפות, כי הם בסוד המלכות שיש בה כללות ז' הקפות. ומג"ר שבכתר יצא או"מ אל ז"ת שבו עצמו. ומז"ת שבכתר, יצא או"מ ב', אל ג"ר דחכמה. ומג"ר דחכמה, יצא או"מ ג', אל ז"ת שבו. ומז"ת של חכמה, יצא או"מ ד' לג"ר שבבינה. ומג"ר של בינה יצא או"מ ה', לז"ת שבה ומז"ת שבבינה, יוצא או"מ ו' לו"ק. ומהו"ק, יוצא או"מ ז' אל המלכות. וכל אלו נכללין במלכות. לכן ז' הקפות רומזין במלכות. אך מצאתי להר"ם מינץ באופן אחר, והוא סוד ז' מקיפין אל מלכות ממטה למעלה. האחד, מקיף שלה. ב', מקיף דיסוד. ג', מקיף בינה. אח"כ פנימי ומקיף דחכמה, ופנימי ומקיף של כתר. הרי ז' מקיפין.

ונחזור לענין, כי באצילות לא יש מסך כלל. אך מבריאה ולמטה, האור בא ע"י מסך גמור, והאור עובר בתוכו ומאיר.

ודע, כי כשנתפשטו י' נקודים הנ"ל, הנה הכתר היה בו יכולת לסבול האור הזה, אבל או"א לא היו שוין, כי אבא קיבל האור פב"פ [מן] (עם) הכתר, והיה בו יכולת לסבול האור. אך הבינה, לא קבלה האור מחכמה, אלא אב"א, שלא יכלה לסבלה. וז"ס, וחכם באחור ישבחנה. כי חכם שהיא חכמה, השביח את הבינה, והאיר בה בסוד אב"א. וגם ז"ס הנזכר בזוהר פרשת בראשית, ב) בצורת אות צ', שהם או"א, יו"ד ונו"ן כזה: ׳ נ כפופה והפוכים, אב"א.

והנה כשיצא אח"כ אור מבינה לו"ק, תחלה יצא הדעת, ואח"כ נתבטל, וזהו המלך הראשון, שהוא בלע בן בעור. אח"כ יצא חסד, וגם הוא לא היה יכול לסבול האור ונשבר הכלי שלו ג"כ, וירד למטה. ואח"כ יצא גבורה, וכן כל הז'.

ואלו הם ז' מלכים שמתו, שנאמר בהם וימת וימלוך. תחלה מלכו, ואח"כ מתו ונתבטלו הז' כלים אלו, שלא היה בהם יכולת לסבול האור המתפשט בהם מספירה לספירה. ג) ואע"פ שבחסד כבר נתבטל א', עכ"ז, לא הניח האור מלהתפשט בכל ז"ת, לראות, אולי אינו ימות, ויוכל לסבול, מחמת ריחוק. כי כל מה שהוא יותר רחוק אפשר שיוכל לסבול יותר. אך להיות שהכלי התחתון, הוא יותר קטן מהעליון, לכן גם הוא אע"פ שהוא יותר רחוק, לא היה יכול לסובלו.

והנה כשהגיע האור אל היסוד, באו ב' אורות, א' שלו, וא' לתת אל המלכות, והחלק שלו להיותו גדול, לא היה יכול לסובלו, ונתבטל כמו האחרים. אבל חלק המלכות שקבל, הוא נשאר בו, ולא נתבטל, וז"ס בן ישי חי על האדמה, ולכן נקרא יסוד, חי.

וכשנתן אח"כ היסוד חלק המלכות לה, אלו היה נותן דרך צנור, היה כח במלכות לקבלה. אבל עתה כשנשבר היסוד, נתגלה האור, ובא האור מהיסוד בגילוי ובחוזק אל המלכות, ולכן גם היא נשברה. ולא לגמרי כמו הראשון, אלא נעשה פרצוף א' אחר התיקון. (פי', שזכתה להעשות פרצוף שלם, עם היותה רק בחי' נקודה א', מה שלא זכו הו"ק להעשות כל א' פרצוף א', כנ"ל) כמו שנבאר, לפי שלא קבלה כל האור רק החלק שקבל היסוד לתת לה, גם שלא קבלה ע"י צנור.

ופי', מה שאמרנו שנשברו המלכים, פי', כי האורות נסתלקו למעלה למקומן, ועכ"ז עדיין נשארו קצת ניצוצי קדושה בכלים, ונפלו באלו מאנין תבירין למטה, ומהם נתהוו שורש הקליפות. ואע"פ שנתברר האוכל מהפסולת ועלה למעלה, עכ"ז עדיין ניצוצי הקדושה נשארו בתוכם. וזהו מה שנשאר לנו לתקן, ע"י תפלה ומע"ט, וכן ע"י נשמת הצדיקים. כשהם נפטרים מעוה"ז, עוברים בעולם העשיה, ומעלין מהם ניצוצי קדושה שבקליפה ליצירה. וכן עד"ז בעלותם מיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, ומחזירין האור הגדול למקומם.

וז"ס מ"ן. וז"ס עשרה הרוגי מלוכה, שהיו בזמן החרבן, והעונות גרמו שאז גברה הקליפה,

הגהות ומראה מקומות

ב) בהקדמת ספר הזוהר עם פי' הסלם אות כ"ו. ג) עיין שער ט' פרק ז'.

הקדמה מבעל המחבר ההגהות ומראה מקומות

בתוקף אמונתינו בדברי רבותינו נ״ע שעתידה חכמה זו להתגלות באחרית הימים, ואנו רואים שמבפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצרות, מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתורתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלותינו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שנאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דורש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות ״את־ערותא דלתתא״ בכדי **לקרב קץ גלויותינו**, להחיש פדות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרבה הדעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעבדו את ה׳, וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגורם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביזה והרג ר״ל, הוא מפאת חוסר השתדלות בלימוד **חכמת הקבלה**, שעל הפסוק (ישעי׳ מ״ה) קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה׳ נשבה בו, אכן חציר העם. פירשו חכז״ל (תיקו״ז תי׳ ל׳) היא אומרת מה אקרא ״כל הבשר חציר״ כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר. ״וכל חסדו כציץ השדה״ כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אוי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביזה והרג ואבדן לעולם, ע״כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה וזשקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד **חכמת הקבלה**, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאיב ידי החובה. וכמ״ש שם (תיקון מ״ט) אוי להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכו׳ עכ״ל. ופירש הגר״א ז״ל: החכמה הפנימית נקרא קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט הנקרא תבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע״ג שהכל הוא קדושת התורה, מ״מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין. וכמוש״כ בפרשת בראשית דדא קליפא לדא וכו׳ עכ״ל.

והרה״ק **מזידיטשוב** ז״ל (בספרו סור מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ״ל וז״ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכו׳ אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיין לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכו׳. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במו״מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכו׳ ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכו׳ כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק״ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה האדם שור אוכל עשב וכו׳ עכ״ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב וז״ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו. מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי האדם נדמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראוים למאכל האדם. וכן **השל״ה** הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו. וכן אמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר״י ז״ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

זעוד זאת: כי הירידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן לסיבת מניעת הלימוד הקדוש — **חכמת הקבלה**. ומובא בספר תורת שמחה (דף נ״ז) אשר הרה״ק ר׳ **בונם מפרשיסכא** ז״ל אמר לו להרה״ק ר׳ **העניך מאלכסנדר** ז״ל, חידוש לי על עיר פראג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק

אדנו"ת, נקרא כן, על הוראת אדנות, היות לו עבדים, והיא אדון עליהם. ואם לא היה לו נבראים, לא יוכל ליקרא בשם אדון. ועד"ז בשאר שמות כולם, וכן בענין הכנויים, כגון: רחום, וחנון, ארך אפים, לא יקרא על שמם, זולת בהיות נבראים בעולם, שיקראו לו ארך אפים, וכיוצא בזה בשאר הכינוים כולם. אמנם בהיות העולמות נבראים, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל, ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכחותיו וגם יהיה שלם בכל השמות וכינוים, בלתי שום חסרון כלל ח"ו.

וענין טעם זה, נתבאר היטב בס"ה, פ' פנחס דרנ"ז ע"ב, וז"ל פקודא תליסר וכו' דא ק"ש, ואית למנדע, דאיהו אקרי חכם, בכל מיני חכמות. ומבין, בכל מיני תבונות וכו'. ב) אלא קודם דברא עלמא, אתקדי בכל אילין דרגין, ע"ש בריין דהוו עתידין להבראות, דאי לאו הויין בריין בעלמא, אמאי אתקרי רחום דיין, אלא ע"ש בריין דעתידין וכו'. ובפ' בא דמ"ב, וז"ל דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין, איך ישתמודעון ליה, ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

החקירה ב', היא קרובה אל שאלת מה למעלה, ומה למטה. מה לפנים, ומה לאחור, במס' חגיגה פרק אין דורשין. והנה להיות השאלה זו עמוקה מאד, אשר כמעט מסתכן האדם, בהעמיק הסתכלותו בחקירה זו. ועינינו כאשר הזכירו חז"ל, במשנה הנ"ל, כל המסתכל בד' דברים אלו, ראוי לו שלא בא לעולם [מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, מה לאחור, וכל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם]. וע"כ לא נוכל להרחיב ולהעמיק בחקירתם. אמנם נבאר בע"ה ראשי פרקים, כמציץ מן החרכים, בלתי הסתכלות בדברים העמוקים, והמשכיל על דבריו אלה, ימצא טוב טעם ודעת, אם יבינהו.

והנה, ענין החקירה הזאת, אשר שואלים למה בריאת עוה"ז, היה בזמן שהיה, ולא קודם או אח"כ. ולכן, צריך שתדע את אשר נבאר בחיבורינו, והוא, כי הנה נודע, כי האור העליון למעלה למעלה עד אין קץ, הנקרא א"ס, שמו מוכיח עליו, שאין בו שום תפיסה, לא במחשבה, ולא בהרהור כלל ועיקר. והוא מופשט ומובדל מכל מחשבות, והוא קודם אל כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים, ולא היה בו זמן התחלה וראשית, כי תמיד הוא נמצא וקיים לעד, ואין בו ראש וסוף כלל.

והנה מן הא"ס, נשתלשל אח"כ מציאות המאוד הגדול, הנקרא א"ק לכל הקדומים, כמ"ש בענף ג'. ואח"כ, נשתלשלו ממנו האורות הנתלין בא"ק, הנה הם אורות רבים, היוצאים מתוכו, ומאידין חוצה לו: מהם תלויין ממוחו, ומהם מגולגלתא, ומהם מעיניו, ומהם מאזניו, ומהם מחוטמו, ומהם מפיו, ומהם ממצחו, חוצה לו, ומהם סביבות גופו, שהוא בחי' ז' תחתונים שלו. ובסביבותיהם אורות רבים, מאירים ונתלים בהם, הנקרא עולם הנקודים. ואח"כ נשתלשלו ממנו ד' עולמות: אבי"ע, הידועים ומפורסמים, כנזכר בזוהר ובתיקונים.

ואמנם אצילות א"ק הזה, ומכ"ש שאר עולמות שתחתיו כנ"ל, היה להם ראש וסוף, והיה להם זמן התחלה הויותן ואצילותן, משא"כ בא"ס הנ"ל.

והנה מן העת וזמן, אשר התחיל התפשטות והשתלשלות האורות והעולמות הנ"ל, מאז התחיל הויות הנבראים כולם, זה אח"ז, עד

הגהות ומראה מקומות

לכאו"א. הקדמה הג' המדברת מתכלית כונת בריאת עולם העולמות עד לעוה"ז המלא דינים וקליפות ועבודה רבה. ה"ס לאסתכלא בהאי עלמא דהוא ביה דחיינו בעוה"ז ממ"ש עכ"ל.

ב) בע"ח דפוס לבוב נ"ב הגח"ה אמד מאיד מלשון הזהר דקאמר אלא כו' שקדם בריאת עולם היה הקב"ה נקרא ג"כ חכם דיין רק שהיה בכח ע"ש העתיד אבל עתה היא בפועל אחר שהאציל העולמות, וז"ש בענף ב' לקמן שלימות בכל פעולתו, כי אז היה בכח ולא בפועל ואין הדבר שלם אם אינו ג"כ בפועל.

ושוקיים, וגוף, ורגלים, כמו שאכתוב היטב כולו בענפים בעז״ה לקמן, וזהו ביאורם.

ד) דע, כי טרם שנאצלו הנאצלים, ונבראו הנבראים, היה אור עליון פשוט, ממלא כל המציאות, ולא היה שום מקום פנוי, בבחי׳ אויר ריקני וחלל, אלא הכל היה ממולא מן אור א״ס פשוט ההוא. ולא היה, ה) לא בחי׳ ראש. ולא בחי׳ סוף, אלא הכל היה אור ו) א׳ פשוט, שוה בהשוואה א׳, והוא הנק׳ אור א״ס.

וכאשר עלה ברצונו הפשוט, לברוא העולמות, ולהאציל הנאצלים, להוציא לאור, שלימות פעולותיו, ושמותיו, וכנוייו, אשר זאת היה סיבה בריאת העולמות, כמבואר אצלינו בענף הא׳ בחקירה הראשונה.

והנה אז ז) צמצם את עצמו א״ס, בנקודה האמצעית אשר בו, באמצע אורו ממש. וצמצם האור ההוא, ונתרחק אל צדדי סביבות הנקודה האמצעית, ואז נשאר מקום פנוי, ואויר, וחלל רקני, מנקודה האמצעית ממש. כזה:

והנה הצמצום הזה, היה בהשואה א׳, בסביבות הנקודה האמצעית ריקנית ההוא, באופן, שמקום החלל ההוא, היה עגול מכל סביבותיו בהשוואה גמורה, ולא היה בתמונת מרובע, בעל זויות נצבת. לפי שגם א״ס צמצם ח) עצמו בבחי׳ עגול, בהשוואה א׳ מכל צדדים. והסיבה היתה, לפי ט) שכיון שאור הא״ס שוה בהשוואה גמורה, הוכרח גם כן שיצמצם עצמו בהשוואה א׳ מכל הצדדים. י) ולא שיצמצם עצמו מצד א׳ יותר משאר הצדדים. ונודע בחכמת השיעור, שאין תמונה כ״כ שוה, כמו תמונת העיגול. משא״כ בתמונת מרובע, בעל זויות נצבת בולטות. וכן תמונת המשולש, וכיוצא בשאר התמונות. וע״כ מוכרח הוא כ) להיות צמצום הא״ס בבחי׳ עיגול. והסיבה הוא, בעבור שהוא שוה ל) בכל מידותיו כנ״ל. גם בפ׳ בא דמ״ב איתא, מנא בעיגולא דאיהו ׳, ועיין בפ׳ פקודי דרנ״ח, דקאמר כי היכלות, ומה שבהם הם עיגולים.

עוד יש סיבה אחרת, והוא בעבור הנאצלים, אשר עתיד להאצילם אחר כך, בתוך המקום החלל ההוא הריק ופנוי כנ״ל. והענין הוא, כי בהיות הנאצלים בתמונת העגולים, הנה אזי יהיו כולם קרובים ודבוקים בא״ס הסובב אותם, בהשוואה א׳ גמורה, והאור והשפע הצריך להם, יקבלו מן א״ס מכל צדדיהם, בשיקול א׳. משא״כ אם היו הנאצלים בבחי׳ מרובע, או משולש, וכיוצא בשאר תמונות, כי מ) אז היה בהם זויות בולטות קרובות אל א״ס יותר משאר צדדיהם, ולא היה מקבלים אור א״ס בהשוואה אחת. ובסוף ענף ג׳,

הגהות ומראה מקומות

ד) מכאן עד ענף ג׳ מבואר בעץ החיים עם פנים מסבירות בתהילתו. וכן בתלמוד עשר ספירות חלק ראשון.

ה) נ״א לו (דפו״י).

ו) נ״א ל״ג א׳ (ע״ח עם פמ״ס).

ז) נ״א צמצם את עצמו בנקודה ול״ג א״ס (ע״ח עם פמ״ס) נ״ב הגה״ה אמר מאיר בערכינו אמר הרב זה וק״ל.

ח) נ״א ל״ג עצמו. (ע״ח עם פמ״ס).

ט) נ״א ל״ג שכיון (ע״ח עם פמ״ס).

י) וכתב מוהרח״ו בפ״ב בספר כ״י של השמש זו״ל ונלפע״ד עם הנ״ל בפ״א כי הנקודה האמצעי שהוא שורש העלם הדין נשאר שם במקומו. ואור חסד נסתלק ונתצמצם אל הצדדים. והנקודה האמצעית היא נשארת בבחינת אויר שאינו נתפס כנודע כי גם האויר נברא הוא. והוא ממש ואינו נפרד בלתי ית׳, ואז בהיותה יחידה בלי חסד אז נתגשמו שם הכלים ונתהוו. ואח״כ חזר האור החסד לתוכם ונעשה בחינות א״ק ושאר העולמות ע״כ (ה״ו).

כ) נ״א להתצמצם ול״ג להיות צמצום הא״ס (ע״ח עם פמ״ס).

ל) נ״א ל״ג בכל מידותיו (ע״ח עם פמ״ס).

מ) נ״א אם היו (ע״ח עם פמ״ס).

יתבאר טעם, למה הוצרך ענין הצמצום הזה, ומה ענינו.

מ"ב ענין הצמצום הזה, הוא לגלות שורש הדינין, כדי לתת מדת הדין אח"כ בעולמות. וכח ההוא נקרא, בוצינא דקרדינותא, כמו חטי קרדינותא. נ)

והנה אחר הצמצום הנ"ל, אשר אז נשאר מקום החלל, ואויר פנוי וריקני, באמצע אור הא"ס ממש כנ"ל, הנה כבר היה מקום, שיוכלו להיות שם, הנאצלים, והנבראים, ויצורים, והנעשים. ואז המשיך מן אור א"ס, קו א' ישר. מן האור ס) העגול שלו, מלמעלה למטה, ומשתלשל ויורד תוך החלל ההוא. כזה:

וראש העליון של הקו, נמשך מן הא"ס עצמו, ונוגע בו. אמנם סיום הקו הזה למטה בסופו, אינו נוגע באור א"ס. דרך הקו הזה, נמשך ונתפשט אור א"ס למטה. ובמקום החלל ההוא, האציל וברא ויצר ועשה כל העולמות כולם. ע) וקו זה, כעין צנור דק א', אשר בו מתפשט ונמשך, מימי אור העליון של א"ס, אל העולמות, אשר במקום האויר והחלל ההוא.

ונבאר עתה קצת ענין חקירת המקובלים, לדעת, איך יש ראש תוך סוף, בספירות הנ"ל. אמנם, בהיות כי הקו ההוא, ראשו נוגע באור א"ס מצד העליון, וסופו אינו נמשך למטה, עד מקום אור הא"ס הסובב תחת העולמות, ואינו דבוק בו, לכן אז יצדק בו ראש וסוף. כי אם דרך ב' הקצוות היה מקבל שפע הא"ס, היו ב' הקצוות בחי' ראשים, שוים זה לזה, ולא היה אז בחי' מעלה ומטה. וכן אם היה הא"ס נמשך מכל סביבות צדדי המקום החלל ההוא, לא היה, לא מעלה, ולא מטה, לא פנים ולא אחור, לא מזרח, ולא מערב, וצפון ודרום. אך בהיות אור א"ס נמשך דרך קו א', וצינור דק בלבד, יצדק בו מעלה פ) ומטה, פנים ואחור, מזרח ומערב, וכמ"ש בע"ה בענף זה, בכלל דברינו.

והנה, בהיות אור הא"ס, נמשך בבחי' קו ישר, תוך החלל הנ"ל, לא נמשך ונתפשט תכף עד למטה, אמנם היה מתפשט לאט לאט, ד"ל, כי בתחלה התחיל קו צ) האור להתפשט, ושם תכף בתחלת התפשטותו בסוד קו, נתפשט ונמשך ונעשה, כעין גלגל א', עגול מסביב. ק) והעגול הזה, היה בלתי דבוק עם אוד הא"ס הסובב עליו מכל צדדיו, שאם יתדבק בו, יחזור הדבר לכמות שהיה, ויהיה מתבטל באור א"ס, ולא יתראה כח כלל, ויהיה הכל אור א"ס לבד, כבראשונה. לכן העיגול הזה, סמוך אל עיגול הא"ס, ובלתי מתדבק בו. וכל עיקר התקשרות ודבקות העגול הנאצל ההוא, עם א"ס המאציל, הוא ע"י הקו ההוא הנ"ל, אשר דרך בו, יורד ונמשך אור מן א"ס, ומשפיע בעיגול ההוא, והא"ס סובב ומקיף עליו מכל צדדיו. ר) כי גם הוא בבחי' עגול סביב עליו, ורחוק ממנו כנ"ל. ש) כי הוא מוכרח, שהארה א"ס בנאצלים, תהיה דרך קו ההוא לבד. כי אם היה האור נמשך להם ת) דרך גם מכל סביבותיהם, היו הנאצלים בבחינת המאציל

הגהות ומראה מקומות

ג) פירושו של בוצינא דקרדינותא עי' בזהר בראשית א' אות א' בסלם ד"ה גליף.

ס) נ"א העליון (ה"ו).

ע) ענין זה של הקו מתבאר בתלמוד עשר ספירות חלק שני פ"א.

פ) עי' מ"ש הרב צמח ז"ל במ"ש ש"א ח"א ד"ת שעולם האצילות.

צ) נ"א האור ההוא להתפשט שם ותכף בתחלת (ע"ח עם פמ"ס).

ק) כי מצא שם עיגולים מהרשימו שנשאר בחלל ולכן נמשך גם הוא בסוד עיגולים בתחלת כדי להחיותם ע"כ מסכ"י מהשמ"ש (ה"ו).

ר) נ"א מוסיף ורחוק ממנו בהשואה א' מכל צדדיו (דפו"י).

ש) נ"א כן (ע"ח עם פמ"ס).

ת) נ"א ל"ג דרך (ע"ח עם פמ"ס).

עצמו, בלתי גבול וקצבה. ולא עוד, אלא אפי' גם הקו ההוא, דק מאד. ולא בהתרחבות גדול, כדי שיהיה האור הנמשך אל הנאצלים, במדה וקצבה, אשר לסיבה זו נקראו הנאצלים, י' מדות, וי"ס, להורות, שיש להם מדה, וקצבה, ומספר קצוב. משא"כ בא"ס, וכמ"ש בס"ה פ' פנחס, פקודא תליסר דא ק"ש כו', אבל דלא אית ליה מדה, ולא שם ידיע, כגוונא דספירן כו'. דכל ספירה אית לה שם ידיע, זמדה, וגבול, ותחום. ובהיות הקו דק, ימשיך להם שפע כדי צרכם בלבד, בערך היותם נאצלים, ולא יותר מדאי, בערך היותם מאצילים.

והנה, העגול הזה הראשון, היותר דבוק עם הא"ס, הוא הנקרא כתר דא"ק. ואחר כך נתפשט עוד הקו הזה, ונמשך מעט, וחזר להתעגל, ונעשה עגול ב', תוך עיגול הא', זה נקרא עיגול החכמה דא"ק. עוד מתפשט יותר למטה, וחזר להתעגל, ונעשה עיגול ג', תוך העיגול הב', ונק' עיגול בינה דא"ק. ועד"ז, היה הולך ומתפשט, ומתעגל, עד עגול י', הנק' עיגול מלכות דא"ק.

הרי נתבאר, ענין הי"ס, שנאצלו בסוד י' עיגולים, זה תוך זה, וכ"ז הוא, בחי' עשר ספירות הכוללות דרך סתם, כל בחי' העולמות כולם.

אמנם מבואר ופשוט הוא, שכמה מיני עולמות: נאצלו, ונבראו, ונוצרו, ונעשו, אלף אלפים ורבוא רבואות, וכולם כא' הם תוך המקום החלל הנ"ל, ואין דבר חוצה לו.

והנה, כל עולם ועולם, יש בו י"ס פרטית, וכל ספירה וספירה פרטית, שבכל עולם ועולם, כלול מי' ספי' פרטי פרטית, וכולם הם בצורת עיגולים, זה תוך זה, וזה לפנים מזה, עד אין קץ ומספר. וכולם כגלדי בצלים, זה תוך זה, ע"ד תמונת הגלגלים, כנזכר בספרי תוכניים.

והנה, הבחי' המחברת כל העיגולים יחד, הוא ענין קו הדק הזה, המתפשט מן הא"ס, ועובר ויורד ונמשך, מעיגול אל עיגול, עד סיום תכלית כולם, כנ"ל. ודרך הקו הזה, נמשך האור והשפע, הצריך לכל א' וא' מהם. והרי נתבאר בחי' העיגולים של הי"ס.

ועתה, נבאר בחי' הב' שיש בי"ס, הלא הוא בחי' אור היושר, כדמיון ג' קוים, כצורת אדם העליון. והנה, דרך הקו הנ"ל, המתפשט מלמעלה למטה, אשר ממנו מתפשטים העיגולים הנ"ל. גם הקו ההוא, מתפשט ביושר, מלמעלה למטה, מראש גג העליון של עיגול העליון מכולם, עד למטה מתחתית סיום כל העיגולים ממש, מלמעלה למטה, כלול מי"ס, בסוד צלם אדם ישר, בעל קומה זקופה, כלול מרמ"ח אברים, מצטיירים בציור ג' קוים: ימין, ושמאל, ואמצע. כלול מי"ס בכללות, וכל ספי' וספי' מהם, נפרטת לי"ס, עד אין קץ, ע"ד הנ"ל בענין הי"ס שהם בדרך העיגולים.

והנה, בחי' זאת הב', נקרא צלם אלהים. ועליה רמז הכתוב, באומרו ויברא אלהים את האדם א) בצלמו בצלם אלהים. וכמעט כל ס' הזוהר והתיקונים, רוב דבריהם כולם, מתעסקים בבחי' ב' הזאת בלבד, כמ"ש היטב במ"א. והרי בזה, יתקיימו ב' הסברות הנ"ל, כי יש ב' בחי': דרך עיגולים, ודרך קוים, ושתיהם כא' טובים, דברי אלהים חיים. ובזה יתישבו לך, כמה מאמרים הנראים כחלוקים זה עם זה, בענין סדר ומצב הי"ס.

גם יתבאר לך, החקירה הנ"ל, איך יהיה ראש וסוף, מעלה ומטה בענין הי"ס, והנה הוא מבואר בכל ב' בחי' אלו, הא', בחי' הי"ס בציור עגולים זה תוך זה, וזו פשוט הוא, שעיגול הסובב על כולם, שהוא גלגל הכתר, הנה הוא דבוק עם הא"ס יותר מכולם, ולכן משובח. אמנם גלגל הב' הנקרא חכמה, יש הפסק בינו ובין הא"ס. והוא גלגל הכתר, לכן מעלתו למטה ממעלת הכתר. וכן גלגל הבינה, הוא רחוק מן הא"ס, שיעור ב' עיגולים. ומעלתו למטה ממעלת החכמה. ועד"ז, כל עיגול ועיגול, מכל העולמות כולם, אשר בתוך החלל, כל הקרוב אל אור א"ס יותר מחבירו,

הגהות ומראה מקומות

א) עי' שער הקדמות פרק ד'.

הוא עליון מאד, ומשובח מחבירו. עד שנמצא, כי העה"ז, הארציי ההומרי, הוא נקודה אמצעי, תיכונה, תוך כל העיגולים כולם, בתוך כל המקום החלל, ואויר הפנוי הנ"ל, וגם הוא מרוחק מן הא"ס, הרחקה גמורה, יותר מכל העולמות כולם, וע"כ הוא כ"כ גשמי וחומרי, בתכלית הגשמיות, עם היותו נקודה אמצעית, בתוך כל העיגולים. והבן זה היטב.

ועוד יש סיבה ב', היא קרובה אל הנ"ל, כי הנה נתבאר, איך הקו הנמשך מן הא"ס, היה מתפשט, ואח"כ מתעגל, ומתפשט יותר למטה, ומתעגל עד סיום תכלית כל העיגולים. ועיגול המתהוה ראשון במקום ראשית הקו, הנה הוא מעולה ומשובח מכל העיגולים אשר תחתיו, כי הנה הוא נמשך מראש הקו. ועוד, כי הנה הוא מקבל האורה, בהיותו במקום גבוה יותר מכולם. וזה העיגול העליון שבכולם, יהיה נק' מעלה, והעיגול היותר פנימי, הוא אמצעי ותיכון שבכולם, אשר הוא תחתון שבכולם, אשר הוא מקבל האור מתחתית הקו ההוא, יהיה נק' מטה.

ובענף ג', בענין יו"ד עיגולים דעולם הנקודים, יתבאר איך גם בחי' י"ס של העיגולים, יש בהם בחי' קוים ממש, עם היותם עיגולים. מלבד בחי' הי"ס של היושר, הנעשה בציור מראה אדם, ע"ש, ושם תכלית דרוש העיגולים, ושם יתבאר לך, איך גם בי"ס העיגולים, יצדק בהם ימין ושמאל ואמצע, עם היותן כדמיון עיגולים זה תוך זה. ב).

והנה, גם בבחי' ב' של יושר, שהוא בציור אדם, יצדק שם מעלה ומטה, פנים ואחור. כי פשוט הוא, שהקרוב אל ראשית הקו, יהיה ראש ושלמטה ממנו, יהיה גוף. ושלמטה ממנו, יהיה רגלים. וכיוצא בשאר פרטי פרטות. ובענף ג', יתבאר ג"כ בענין יו"ד עיגולים דא"ק, ע"ש. והנה, ענין זה שנתבאר בענף זה, איך כל העולמות הם בבחי' עיגולים, זה תוך זה, כגלדי בצלים, והוא בחי' א' נרמז בזוהר, בהרבה מקומות, ובפרט בפרשת ויקרא ד"ט ויו"ד, איך אפילו הרקיעים, והארצות, כגלדי בצלים זה תוך זה, ע"ש. וכן בפרשת בראשית די"ט וז"ל, כולא אצטריך קוב"ה למברי עלמא בהו, ולאתתקנא עלמא בהו, וכלא מוחא לגאו, וכמה קליפין חפיין למוחא, וכל עלמא כגוונא כו', כולא איהו דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא כו'. והרי מוכרח, איך כל העולמות, זה סובב לזה וזה סובב לזה.

ואע"פ שמשם נראה להיפך, שהיותר פנימית הוא מות, והחופף עליו הוא הקליפה הגרועה ממנו. עכ"ז, אם תפקח עיני שכלך, תבין ותראה כי מאמר זה מדבר בערכנו, אנחנו שוכני ארץ התחתונה, אשר היותר קרוב אלינו, הוא הנק' קליפה הסובבת בערכינו, אל המוח אשר לפנים ממנו, והוא גלגל הסובב עליו ואח"כ עוד גלגל אחר היותר פנימי ממנו בערכנו, והוא המוח אל הגלגל האחר, וכן עד"ז, עד אשר נמצא, כי הא"ס לפנים מכל הנאצלים, והוא מוח פנימי לכולם, וכל הנאצלים קליפין ולבושין אליו, והגלגל היותר קרוב אלינו, הוא החיצון שבכולם, ונק' קליפה על כולם. האמנם בבחי' העולמות בעצמם, אינו כך. אלא הפנימי שבכולם, הוא הקליפה, והסובב על כולם הוא המוח. גם במאמר זה יובן, הבחי' הב', הנק' ציור אדם ביושר, שכולל כמה עולמות, כנז' בס"ה פ' תולדות דף קל"ד, וכמה דב"נ איהו אתפלג לכמה שייפין, וכולהו

הגהות ומראה מקומות

ב) כי ע"ס דעגולים מקבלים הארת נה"י שנקראת אור הנפש מראש הקו דיושר כמ"ש לעיל, וכייל לך הרב בע"ח שער כ"ח פ"ב דכל מה שיש בחג"ת יש בנה"י. וא"כ ודאי שהעגולים מקבלים מראש הקו דיושר, כל הבחינות דיושר: באורות וכלים וימין ושמאל ואמצע, וזה אמרו, שכל הבחינות דיושר יש בעיגולים. אמנם החילוק הוא, שבעיגולים הם רק אור הנפש וכו'. פירוש שה"ס אור הנקבה, שמקבלת ואינה יכולה להשפיע. ומ"ש בכ"מ שאין קוים אלא ביושר, היינו בבחינת זווג שיוכלו להשפיע. כי קוים מורים בעיקר על קוים דימין ושמאל המזדווגים זה בזה בסוד נוקבא שבגופו דכל פרצוף. וזה אין כלל בעגולים שאין בהם אלא אור נקבה לבד (הגהה בע"ח עם פמ"ס).

קיימין דרגין על דרגין, מתתקנין אילין על אילין, וכולהו חד גופא. ה״נ עלמא. ובענף ד׳ נבאר, איך כל הבחי׳ מצטיירין בציור אדם, והם דא לגו מן דא. ודא לגו מן דא, עתיק לגו מן א״א, וא״א לגו מן אבא ואמא, ואו״א לגו וכו׳, ע״ס כל המדרגות. ושם יובן היטב, כפי [נ״א בחי׳] היותן דא לגו מן דא, דא מוחא, ודא קליפה. ע״ש היטב. הרי נתבאר ענין ב׳ בחי׳ שיש בי״ס: א׳, בחי׳ עיגולים. וא׳, בחי׳ יושר כמראה אדם.

ג) מהדורא תניינא, הקדמה אחת, כוללת מן הא״ס, עד ד) הזעיר אנפין. דע, כי תחלת הכל, היה כל המציאות אור פשוט, ונקרא אור א״ס ב״ה, ולא היה שום חלל. ושום אויר, פנוי, אלא הכל היה אור א״ס. וכשעלה ברצונו, להאציל הנאצלים, ולברוא הנבראים, לסיבה נודעת, והוא ליקרא רחום וחנון וכיוצא, ואם אין בעולם, מי שיקבל רחמיו ממנו, איך יקרא רחום, וכן עד״ז שאר הכנויים. הנה צמצם עצמו, באמצע האור שלו, בנקודת המרכז האמצעי, אל הסביבות והצדדים, ונשאר חלל בנתיים. וזה היה צמצום א׳ של המאציל העליון, וזה המקום חלל עגול בשוה מכל צדדין, עד שנמצא עולם האצילות, וכל העולמות, נתונים תוך עגול זה, ואור א״ס מקיפו בשוה.

והנה כאשר צמצם עצמו, אז דרך צד א׳ מן החלל, המשיך דרך קו א׳ ישר, דק כעין צנור, אור א׳, הנמשך מן הא״ס, אל תוך החלל, וממלא אותו אבל נשאר מקום פנוי, בין האור שבתוך החלל, ובין אור הא״ס המקיף את החלל. שאל״כ, יחזור הדבר לכמות שהיה, ותחזור ותהחבר האור הזה שבתוך החלל, עם הא״ס כבראשונה יחד. וע״כ לא נתפשט ונמשך האור רחב אל תוך החלל, רק דרך קו א׳ דק לבד, ודרך קו הזה, נמשך ויורד אור א״ס, אל תוך החלל העגול, שהוא הנאצל, וע״כ מתדבק המאציל בנאצל יחד. ולא עוד, אלא אע״פ שכל האצילות עגול, והא״ס מקיפו מכל צדדיו בשוה, עכ״ז, אותו המקום הנשאר דבוק בו ממש, ונמשך ממנו ראש הקו הזה, נק׳ ראש האצילות העליונה, וכל מה שנמשך ונתפשט למטה, נקרא תחתית האצילות. וע״כ נמצא, שיש בחי׳ מעלה ומטה באצילות, דאל״כ, לא היה בחי׳ ראש ורגלים, מעלה ומטה באצילות.

והנה האור הזה המתפשט תוך החלל הזה, הנה הוא נחלק לב׳ בחי׳: הא׳ הוא, שכל האורות שבתוך החלל הזה, מוכרח הוא שיהיה בבחי׳ עגולים, אלו תוך אלו. והמשל בזה, אור ספירת הכתר עגול א׳, ובתוך עגול זה, עגול חכמה. וכיוצא בזה, עד תשלום י׳ עגולים, שהם י״ס דא״ק. ואח״כ י׳ עגולים אחרים, והם י״ס דעתיק. ואח״כ בתוכם י׳ עגולים אחרים, והם י״ס דא״א. ואח״כ בתוכן י׳ עגולים אחרים, והם י״ס דאבא. אלו תוך אלו, עד סיום כל פרטי אצילות, וכל עגול מאלו, יש אור מקיף אליו כמוהו, ג״כ עגול אחר כמוהו, נמצא שיש אור פנימי, ואור מקיף, וכולם בבחי׳ עגולים.

והבחי׳ הב׳ הוא, כי הנה באמצע כל האצילות העגול הזה, מתפשט דרך קו ישר, בחי׳ אור, דוגמת העגול ממש, רק שהוא ביושר, ויש בו בחי׳ א״א, ואו״א, וזו״ן, וכולם ביושר. ולבחי׳ זו קראו בתורה, את האדם בצלמו בצלם אלהים, כמ״ש ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו׳. כי הוא קו ישר, ומתפשט בדרך קוים, וכמעט כל ס״ה והתיקונים, אינם מדברים אלא בזה היושר, כמ״ש בע״ה.

ודע, כי יש בזה האצילות, מיני עולמות לאין קץ, ואין עתה ביאורם, אבל נתחיל עתה לבאר עוד פרט אחד. הכולל כל מציאות החלל הזה, וממנו מתפשטים כל העולמות, כמ״ש בע״ה, והוא בחי׳ מציאות א״ק לכל הקדומים, הנז׳ בס׳ הזוהר ותיקונים. ואחריו נמשך סדר כל המדרגות כולם. דע, כי בזה החלל א) נאצל א״ק לכל הקדומים, ויש בו מציאות י״ס,

הנהות ומראה מקומות

ג) הקדמה זו נתבאר בע״ח עם פנים מסבירות ענף ב׳.

ד) נ״א הזו״ן (ע״ח עם פמ״ס).

א) והוא הכולל לכל אלפי אלפים ורבוא רבבות

והם ממלאין כל החלל הזה, אמנם בתחלה יצאו י"ס דרך עגול אלו תוך אלו, ואח"כ בתוך העיגולים, נמשך דרך יושר כציור אדם א', באורך כל העיגולים, הנ"ל בציור הזה, ואין אנו עסוקים כלל בבחי' עגולים, רק בבחי' יושר לבד, ולקמן אבאר בע"ה עוד מציאות העגולים והיושר, מה עניינם.

והנה ה) ע"י הצמצום הזה הנ"ל, אשר נעשה האדם הנ"ל, היה בו בחי' עצמות וכלים. כי צמצום האור, גורם מציאות הוויות הכלים, כמ"ש לקמן בע"ה. ואין לנו רשות לדבר יותר במקום גבוה כזה, והמשכיל, יבין ראשית דבר מאחריתו, כמ"ש בע"ה בדרושים אחרים הבאים לפנינו. ואמנם אינו כלי ממש, אלא שבערך האור שבתוכו, נק' כלי. אמנם הוא זך ובהיר, בתכלית הזכוך והדקות והבהירות.

והנה הא"ק הזה, מבריח מן הקצה אל הקצה מן קצה העליון עד קצה התחתון, ו) בכל חלל האצילות הנ"ל. ובזה האדם, נכללין כל העולמות כמ"ש בע"ה. אבל בבחי' פנימית ועצמותו של אדם זה, אין אנו רשות לדבר בו, ולהתעסק כלל. אמנם נתעסק ונדבר, במה שנאצל ממנו, והוא כי הנה להיות אור א"ס גדול מאד, לכן לא היו יכולין לקבל אם לא באמצעות הא"ק הזה, ואפי' מזה הא"ק לא היו יכולין לקבלו, אם לא אחר יציאת האור חוצה לו, דרך הנקבים והחלונות שבו, שהם: אוזן, חוטם, פה, עינים. כמ"ש בע"ה. ג).

ענף ג

ז) מ"ק עוד צריכים אנו להודיעך, בענין אלו הבי' בחי', שהם: עגולים, והיושר בציור אדם. כי הנה יש באדם התחתון, ה' בחי' אורות, ח) והם ט) זו למעלה מזו, והם סוד ה"פ ברכי נפשי את כו'. כנז' במסכת ברכות פ"ק י), שהם כנגד ה' בחי' שיש לנשמה, והם: נרנח"י שהם ה' מדרגות, זו למעלה מזו, כמ"ש במ"א, בענין אורות הפה דא"ק, הנק' עקודים ע"ש.

והנה בחי' הי"ס דעגולים כולם, יש בהם כל הבחי' הנ"ל, שהם: אורות, וכלים. והאור נחלק: לאו"פ, ואו"מ. והכלי נחלק: לחיצוניות, ופנימיות. וכן בחי' י"ס דיושר בציור אדם. יש בו כל הבחי' האלו בעצמם ג"כ. כ) אמנם החילוק שיש בין העגולים להיושר הוא, כי י"ס דעגולים הם בחי' האור הנק' נפש, ויש בהם אור פנימי, ואו"מ פנימי, וחיצון, שיש לה בחי' י"ס של כלים, ובכל כלי מהם, יש בו פנימיות וחיצונות, וגם יש י"ס של אורות, לכל אור יש בו או"פ ואו"מ.

אבל הי"ס דיושר, הם בחי' האור הנק' רוח, שהוא מדרגה גבוה על מדרגת הנפש, כנודע, גם הם כלולים מאו"פ ואו"מ. גם יש להם י"ס דכלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות.

ופשיטא הוא, שבחי' הנפש נאצלה תחלה, ואח"כ נאצל הרוח, שהוא מדרגה יותר עליונה,

הגהות ומראה מקומות

העולמות עד אין קצבה שהם למעלה מן עולם האצילות, וה"ס הקו האחד שנמשך מא"ס ב"ה עד לנקודה האמצעית ממש שבדשימה. כי הוא קודם לכל הנמצאים, והוא ע"ס הראשונות שנאצלו מהא"ס ב"ה כמ"ש לקמן, לאפוקי מן החברים תלמידי האר"י ז"ל שלא הבינו דבריו, וכתבו שיש עולמות למעלה מא"ק הזה, ואל להזיז מדברי מהרח"ו ז"ל שלא זזה ידו מתוך ידו, כנודע. (הגהה בע"ח עם פמ"ס).

ה) ג"א והנה נמצא ע"י הצמצום הזה הנ"ל כאשר נעשה האדם הנ"ל (ע"ח עם פמ"ס).

ו) בדפו"י מוסיף בסוגרים, פירוש ולא עד בכלל.

ג) לקמן בשער טנת"א ד"ה ונבאר עתה.

ז) ענף זה הוא בהשמטות לספר ע"ח עם פמ"ס דף יג:

ח) נ"א מוסיף בסוגד שהם הנרנח"י (דפו"י).

ט) נ"א מוסיף בסוגד והם ה' מעלות (דפו"י)

י) דף י'. ובראשית רבה פי"ד ט' ובתקונים תי"ג אות כ'.

כ) עי' לעיל אות ב' ד"ה כי ע"ס דעגולים.

ל) כנודע באדם התחתון, שבתחלה קונה נפש, ואח״כ זכה יתיר, יהבין ליה רוח. כנזכר בזוהר משפטים דצ״ר, וז״ל, ת״ח, ב״נ כד איתילד יהבין ליה נפשא. וכו׳ וכן היה באדם העליון, (א) שבתחלה נאצלו ונתגלו בחינת העגולים, שהם בחי׳ מדרגות הנפש, והכלים שלהם. ואח״כ נאצלו בחי׳ ב׳ דיושר, בציור אדם, שהם מדרגות אורות רוח, והכלים שלהם, כנודע כי הרוח נק׳ אדם. והבן זה מאד. ודבר זה היה בכל העולמות כולם, כי בכל בחי׳ ובחי׳ מהם, בתחי׳ נאצל הי״ס שלהם בבחי׳ העגולים של הבחי׳ ההוא, ואח״כ נאצלו הי״ס דיושר, של הבחי׳ ההיא.

אמנם ההפרש בין הכלים של הנפש, והכלים של הרוח, כבר נודע, כי אבר הכבד הוא משכן להאור הנק׳ נפש, וסימן לדבר, כי הדם שהוא כבד שמלא דם, הוא הנפש. ואבר הלב משכן לרוח. ואבר המוח, משכן להאור הנקרא נשמה. ואין זה מקום ביאור לדברים אלו. והנה עם הקדמה שהקדמנו לך בענף זה, יתבאר כ״א ו׳ במקומו הראוי לו, באורך ובפרטות.

הכלל העולה, כי התחלת האצילות בזה האופן הנז׳, כי תחלה נאצלו י״ס בבחי׳ עגולים, והם י׳ כלים, ובכל כלי מהם, יש בו פנימיות וחיצון. ובתוך הי׳ כלים אלו, נתלבשו י״ס עצמות האורות, הנק׳ נפש. ועוד יש י׳ אורות מקיפים על הכלים מבחוץ, וגם הם בחינת נפש, אלא שנקרא אורות מקיפים מבחוץ, והאחרים נקראים אורות פנימית, והכל הוא בבחי׳ עגולים, כי אור פנימי הוא כעין גלגל, והוא מתלבש תוך כלי א׳ מעוגל גם הוא, ועל הכלי הזה יש אור מקיף עליו בעיגול, כדמיון הגלגל סביב לו. וכל הי״ס דעגולים, הם עד״ז, כתמונת הגלגלים והרקיעים הנק׳ אופנים, והם הרקיעים שעלינו בעוה״ז השפל.

ואח״כ נאצלו י״ס בבחינת יושר, כמראה אדם, והם יותר מעולים במעלה מן העגולים. כי הם בחי רוח, והם י׳ כלים בציור אדם א׳, כולל כל י׳ כלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצוניות. ובתוך הכלים האלה, מתלבשים י״ס בבחי׳ העצמות אורות, הנק׳ רוח. ועוד יש י׳ אורות אחרים, המקיפים על הכלים מבחוץ, וגם הם מבחי׳ רוח, והכל הוא בדרך יושר, עשוי כמראה אדם הנ״ל.

ועד״ז בכל העילמות: הנאצלים, והנבראים, והיצורים, והנעשיב אשר נתקנו תוך המקום החלל והאויר הפנוי, כנ״ל, כי במקום הזה, נתהוו כל העולמות כולם, אין דבר חוצה לו, ואור א״ס מקיף וסובב עליהם, ומאיר לכל העולמות, אשר בתוך המקום הזה, מכל צדדיהם, בהשוואה א׳. מלבד, מה שמאיר בהם עיקר הארה האמיתית גדולה וממשית, דרך קו המתפשט ממנו, ונמשך בתוך כל העולמות האלו כנ״ל. וכל עולם ועולם מהם, וכל פרט ופרט שבכל עולם ועולם. יש בו ב׳ בחי׳ הנ״ל, שהם העגולים והיושר.

והעגולים, מ) הם בבחי׳ א׳, כי המעולה מחבירו סובב ומקיף על חבירו. והעגולים היותר פנימים תוכניים מכולם, הם היותר גרועים מכולם, הלא המה, הרקיעים והגלגלים הסובבים על עולם השפל, שהם נתונים תוך כל העגולים, באמצע כולם. אבל היושר הוא להפך, כי היות׳ פנימי, הוא עליון ומעולה

הגהה

(א) צמח היינו כי תחלה נאצלו העגולים, ובעת אצילותם ממש, עלו הי״ס דיושר. שהרי היושר הוא תוך העגולים, כנראה בציור. והכל נעשה בזמן א׳, דהיינו שהתחיל העגול מצד א׳, וקודם שנשלם העיגול, נעשה היושר. וכן נעשה בכל עגול ועגול.

הגהות ומראה מקומות

ל) כי מתחלה בהכרח שמתפשטים הע״ס מראש הקו בלי זווג המכונים עגולים ונפש, ואח״כ מתגלה בהם אור זכר לזווג, המכונה רוח ויושר. ואז מתפשטים גם כן לתוך סוף (הגה״ח בע״ח עם פמ״ס).

מ) נ״א הם בחי׳ א׳ (ע״ח עם פמ״ס).

מכולם. וחיצון שבכולם, הוא יותר גרוע מכולם. ויושר זה מלביש לזה, וזה לזה, עד שהגרוע שבכולם, הוא מלביש לכולם. והבן כל זה היטב.

והנה אחר שהצגנו לך הקדמות הנ"ל, תוכל להבין עתה, ענין סיבת צורך הצמצום, אשר צמצם האי"ס א"ע באמצעית האור שלו, להניח מקום חלל וריק, כנ"ל בענף ב'. והענין הוא, כדי לעשות בחי' כלים, כי ע"י צמצום האור ומעוטו, יש אפשרות אל הכלי להתהוות ולהתגלות. ובהתרבות האור, יתבטל הכלי, ממעוט כחו לקבל האור הרב והגדול. כמ"ש בענין ז' מלכי אדום, והם הנקרא עולם הנקודים, איך מלכו ומתו, ע"ש היטב, איך היה בחי' בריאת והויות הכלים, כי בתחלה צריך צמצום האור ומעוטו, ועי"כ יתגלה הויות הכלי, ואחר שכבר נתגלה ונתהוה, אז חזר האור להמשך בו, ויכול הכלי להתקיים ולא ליבטל. וכן היה כאן, כי צמצם בראשונה את האור, ונתהוו הכלים, ואח"כ חזר והמשיך הקו ההוא, להאיר בהם.

ובזה יתבאר טעם, למה א"ס צמצם עצמו, וטילק האור הרב ההוא, מן המקום ההוא לגמרי, ואח"כ החזירו במדה ובמשקל דרך הקו ההוא, והיה יכול להניח אותו בחי' הקו ההוא במקומו, ויסלק שאר האור הגדול בלבד, כיון שהוא עתיד להחזירו. אבל הטעם היה, לסיבה הנ"ל, כי לא יכלו להתהוות הכלים, עד שיסתלק האור לגמרי, ואחר שנתהוו הכלים, חזר והמשיך האור נ) דרך הקו במדה ובמשקל, כפי שיעור המספיק להם להאירם להחיותן, באופן שיוכלו לסבול ויתקיימו, ולא יתבטלו, ודי בזה.

ענף ד

אחר שכתבנו בענפים הקודמים לזה, בדרך קצרה ודרך כלל, ענין הי"ס בכל מקום שהם, איך יש בהם כמה וכמה בחי', נדבר בענף זה בקיצור ג"כ, בחי' מדרגות העולמות, אשר נבראו תוך מקום החלל הריקני הנ"ל, שאין דבר חוצה לו מן המקום הזה, וכל העולמות כולם הם תוך המקום הזה. ואל יעלה בדעתך, כי הי"ס הנקרא אצילנו בס"ה י"ס דאצילות, אל תטעה לחשוב, שהם יותר ראשונים וגבוהים מכל מה שנאצלו, כי כמה עולמות קדמו עליהם, ולרוב העלמם לא שלחו בהם יד להזכירם בס"ה, אלא ברמז נפלא, כאשר עיניך לנוכח יביטו, ג' מאמרים מס' התיקונים, בענין א"ק לכל הקדומים, כמ"ש בע"ה בענף זה. וכאשר כתוב בס"ה פ' בראשית דכ"ג, וגם בתיקונים דקל"ד, וז"ל, ת"ח, כמה עולמות אינון סתימין, דאינון מהלבשין ומתרכבין בספיראן כו'. וגם מאמר א' הובא בפ' נח דס"ה. גם בפ' פקודי דרכ"ו ע"א, ודף רס"ח ע"ב, וז"ל, אר"ש, אריכת ידי בצלו לעילא כו', ומרזא דמחשבה עילאה ולתתא כולהו איקרו א"ס כו'. ואם תשים עיני שכלך, לדייק היטב כל המלות המיותרות, והכפילים, והרמזים הנרמזים אל המבין במאמרים הנ"ל, תפליא ותשתומם, בראותך כמה מדרגות על מדרגות לאין קץ ומספר, קדמו להי"ס הנקרא אצילנו בשם י"ס האצילות. והמעיין בחיבורינו זה, אם יזכה, ידע, ויבין, ויעמוד על מתכונתם. וכמ"ש בענף זה בסוף.

והנה הגאונים (א) הסתירום במתק לשונם, וקראום עשר צחצחות על ס) כתר עליון, וכיוצא בדברים אלו. ועם היות, כי אין קצבה אל העולמות שבמקום הזה, כי הם אלפים ורבבות, עכ"ז, נבאר קצת מה שיש בידינו יכולת לבאר במקום הזה, דרך קצרה. ובראשונה נתחיל לבאר פרט א', אשר הוא כולל ותופס כל מקום החלל הזה, אשר מן פרט זה מתפשטים כל העולמות כולם, ובו נתלים

ה ש מ ש

(א) הראשונים.

הגהות ומראה מקומות

נ) בדפו"י דרך הקו הוא בסוגר. ס) בדפו"י מוסיף על גבי.

ונאחזים, וממנו הם יוצאים ונתגלים בחוץ, כמ"ש בע"ה. אמנם הפרט הזה, הוא נק' בשם א"ק לכל הקדומים, אשר הוא קודם לכל הנמצאים, ע) כמ"ש בע"ה. ולרוב מעלות הא"ק, לרוב גודל מעלתו והעלמו, לא שלחו בו יד להתעסק בס"ה, כ"א בקצת מקומות מועטים, ואף גם זה היה בדרך העלם גדול, ואזכיר קצתם: בתיקונים סוף תיקון י"ט דמ"א ע"ב, וז"ל, א"ל, אי הכי, אשתמודע דאית א"ק לכל הקדומים, ואית אדם אחר כו'. גם ריש תיקון ע', דקי"ט, וז"ל, אמון מופלא, רקם, וצייר ציורא בהיכליה דא"ק לכל הקדומים, דאית אדם כו'. גם בתיקונים הנ"ל דקל"ב, וז"ל, אשכחנא ברזא דמתניתין, בסתרא דסתרין, טמירא דטמירין, דאדם דבריאה, דאיהו קדמון לכל הקדומים.

ונתחיל לבאר הענין, דע כי האורות הראשונים אשר נאצלו תוך המקום ההוא, דרך הקו היושר המתפשט מן הא"ס הסובב את הכל, כנז' בענף ב', הם בחי' הי"ס, אשר חיבור כללותם, נק' א"ק לכל הקדומים הנ"ל.

והנה י"ס דאדם קדמון הכוללים כל בחי' הנז' בענף ב' ג', הלא הם אלו, כי בתחילה יצאו ונתגלו י"ס אלו בבחי' עיגולים, שהם בחי' נפש דא"ק הזה, ויש להם בחי' י' כלים בצורת עיגולים, ובכל כלי מהם, יש פנימיות וחיצוניות, והכל הוא בחי' כלים. ובתוך כל כלי מהם, יש בתוכו עצמות, או"פ, הנקרא נפש, מתלבש בתוכו ממש. ועוד יש בחי' או"מ סביבו, וגם הוא בחי' נפש, והכל בבחי' עיגולים. והעיגול החיצון שבכולם, אשר כל שאר העיגולים בתוכו, הוא דבוק וקרוב אל הא"ס. וא"ס סובב עליו, ומקיף סביבו. והעיגול הזה החיצון מכולם, הוא המעולה והגדול שבכולם, כנז' בענף ג', והוא בחי' עיגול כתר דא"ק, ותוך עיגול זה מתעגל עיגול ב', הנקרא עיגול חכמה דא"ק וכן עד"ז י' עיגולים זה תוך זה, עד עיגול הי' הפנימי שבתוך כולם, והוא נקרא עיגול דמלכות דא"ק. נמצא, כי אלו הי' עיגולים דא"ק, הם מקיפים כל החלל הזה, בתוך הא"ס, קרובים אליו, והא"ס מקיף עליהם סביב. ואמנם באמצע י' עגולים אלו, נשאר מקום חלל אויר פנוי, לצורך שאר הנאצלים, ושאר העולמות, אשר גם הם בחי' עיגולים זה תוך זה, כנ"ל בענף ג'. וכבר נתבאר ג"כ שם מציאות הויות הכלים איך היתה, כי ע"י צמצום שצמצם הא"ס עצמו, נתמעט האור, ונתגלו הכלים, ואח"כ חזר האור להתפשט תוך הכלים ההם. דא"ק.

ובזה אל תטעה חלילה, כי בא"ק יש בחי' כלים ממש ח"ו, כי הנה בחי' כלים לא נתגלו רק מן עולם הנקודים פ) ואילך. כמ"ש בע"ה. ומה שאנו מכנים אותם בשם כלים, הוא בערך האור והעצמות אשר בתוכם. ואמנם הכלים בעצמן, הם אור זך בתכלית הזכות ודקות, והזהר, ואל תטעה עוד בענין זה.

והנה, אחר שנתגלו ויצאו בראשונה אלו הי"ס דא"ק, בחי' נפש, [בתמונת עגולים] עוד יצאו י"ס אחרות, בבחי' רוח דא"ק הזה, בבחי' יושר כמראה אדם, בעל קומה זקופה, כלול מרמ"ח אברים, בציור קומה: ראש, וזרועות, וכפות ידים, גוף, ורגלים. והוא מתחיל להמשך מן הא"ס המקיף, דרך קו הנ"ל ומשם ולמטה בציור אדם כנ"ל, צ) כולל ג' קוים: ימין,

הגהות ומראה מקומות

ע) עי' לעיל אות א' ד"ה והוא הכולל.

פ) אע"פ שהעקודים הם בחי' כלי [שהוא פה דא"ק ופה נקרא כלי] כנודע, עכ"ז בחי' י' כלים לא נתגלו אלא בבחי' הנקודים, ודייק דקאמר בחי' כלים לשון רבים ולא אמר כלי שהם האותיות (נ"א האורות) היוצאין מהפה והם הכלים, רק ששם היה בכלי א' קשורים ועקודים כנזכר (צמח).

צ) כלומר שעתיד לצאת ממנו ג' קוים ימין שמאל אמצע, וז"ש "כולל". אבל בא"ק עצמו לא היה בו רק קו אחד לבד כמו שהכפיל הרב לעיל, לפרש ולדייק קו אחד בלבד. ועד"ז מ"ש כלול מרמ"ח אברים וכו', הכל ע"ש העתיד ואל תטעה בזה (הגהה בע"ח עם פמ"ס).

ושמאל, ואמצע. ובהם נכללים י״ס יושר שבו, כנ״ל בענף ב׳ (א).

והנה, אע״פ שראשית קו הזה, שהוא צורת יושר דא״ק, מתחיל להתפשט מן הא״ס, ובוקע ונכנס בין כל העגולים מצד גגותיהם העליונים, אל תחשוב, כי כן הקו הזה, נמשך ונתפשט למטה, עד סיום כל העגולים מצד תחתיהם, המתעגלים מתחת רגלי א״ק דיושר, אמנם, שעור התפשטותו אינו, רק עד התחלת קרקעית העיגולים דע״י שהוא בחי׳ פרצוף כתר דעולם האצילות, כמ״ש במקומו, אשר העיגולים הנ״ל דע״י, מתעגלים תחת רגלי היושר א״ק עצמו בלבד, כמ״ש. (ב)

והנה נתבאר, איך א״ק הזה, ממלא בעיגול ויושר שלו, את כל מקום החלל, והאויר הפנוי, שבתוך הא״ס כנ״ל. אמנם נשאר מקום פנוי, בין או״מ של אור יושר שבו, אל הכלים ואו״פ דיושר שבו, ושם נתהוו ונאצלו כל העולמות, אשר כולם נתלים ונאחזים בזה הא״ק, וממנו יצאו כנ״ל.

והנה אבאר לך עתה, דרך קיצור מופלג, כללות כל העולמות, אשר במקום החלל הזה, שבין או״מ דיושר של א״ק ובין הכלים שלו דיושר, כנ״ל. והנה, ענין זה נתבאר במ״א באריכות גדול, כל דבר ודבר בפ״ע, ושם במקומו יתבאר לך, איך מבחי׳ היושר דא״ק, יצאו ונתגלו אורות רבים, אשר כללותיהם, הם האורות הבוקעים ויוצאים מן האזנים שבו ולחוץ, אח״כ יוצאים אורות החוטם. ואח״כ אורות הפה, הנק׳ עקודים. וכל אלו האורות, הם בדרך יושר לבד, ואין להם בחי׳ עיגול כלל. ואח״כ יצאו אורות עינים דא״ק הזה, ואלו נקרא עולם הנקודים, ויש בהם ב׳ בחי׳: עיגולים, ויושר. ומקום מצבן ומעמדן הן, מהטיבור דא״ק הזה, עד סיום רגליו, שהמקום הזה נקרא, כללות נה״י דא״ק.

וזהו סדרן: כי בתחלה יצאו י׳ עגולים דנקודות, ונתעגלו סביב הכלים דנה״י דא״ק, בבחי׳ היושר שלו. ובתוך הכלים מתלבש או״פ שלהם כנ״ל. ואלו העיגולים דנקודות שהם בחי׳ נפש, הם סובבים על הכלים ואו״פ של נה״י דיושר דא״ק. ואלו העיגולים של הנקודים, כבר נתבאר לעיל, שהם כוללים או״פ דנפש, וכלים, ואו״מ על הכלים. וכללות זה נקרא עגולים דנקודים. ועל אלו הנקודים, [נ״א העיגולים] עוד או״מ מבחי׳ דיושר דא״ק. ועל או״מ דיושר דא״ק, סובבים הי׳ עיגולים, דא״ק עצמו, הכוללים: או״פ, וכלים, ואו״מ שלהם, כנודע. וזה היה בתחלה.

אמנם כאשר נאצלו אח״כ, גם הי״ס דיושר דעולם הנקודים, שהוא בחי׳ רוח, אז רוח שלהם, הלבישו הי״ס דיושר דנקודים, הכוללים: או״פ, וכלים ואו״מ דיושר ע״ג הכלים, ואו״פ דיושר דנה״י דא״ק, ועל היושר דנקודים, הלבישו אותם העיגולים עצמן שלהם, ועל העיגולים דנקודים, או״מ דיושר דא״ק, ועליהם היו העיגולים דא״ק עצמו. והנה יתבאר למטה בחיבורינו זה, בענין עולם הנקודים, איך ז׳ מלכי אדום, שמלכו ומתו, ואח״כ נתקנו. וכאשר נתקנו, נעשו מהם בחי׳ ד׳ עולם: אבי״ע. וכל עולם מהם, כולל ו׳ פרצופים כוללים, לבד מפרצופים אחרים פרטים, שהם נעשים ענפים, היוצאים מאלו הו׳ פרצופים. ואלו הם: עתיק, וא״א, ואו״א, וזו״ן.

ונבאר עתה בקיצור, מצבן ומעמדן, ונתחיל מלמעלה למטה. הנה הא״ס, הוא סובב ומקיף,

ה ג ה ה

(א) מהרח״ו ז״ל, צ״ע בדרום העולמות, אם יוצאין העגולים ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, בין בכללות, ובין בפרטות כ״א מהם. או אם הוא בקצתן לבד, שהוא בב״ן דכללות, וכן בב״ן דפרטות כ״א מהם. או אם הוא גם בס״ג דכללות, וגם בס״ג דפרטות, יען כי ס״ג וב״ן הם נקבות, בסוד נקבה תסובב גבר.

(ב) צמח כאן אמר שרגלי א״ק מגיעים עד עיגולי עתיק מצד מטה, ולקמן אמר (שער א״א פ״ב) כי רגלי א״ק הם ברדל״א. ונ״ל כי כשנה״י דא״ק נאסף פנימיותם למעלה מן הפרסא כנודע, כדי לעשות הנקודים, אז נשארו נה״י דא״ק בג״ד דעתיק, שהרי הם למעלה מן הפרסא.

ע״ג י׳ עגולים דא״ק, בכל ג׳ מיני בחי׳: או״פ דנפש, וכלים דנפש, ואו״מ דנפש, וכולם בצורת עיגולים כנ״ל. וכ׳ וצא בזה, בשאר כל העיגולים שבשאר הפרטים, ולא נצטרך להזכיר ענין זה, בכל המקומות. י׳ עיגולים דא״ק, הם מקיפין וסובבין, על או״מ דיושר דא״ק עצמו, ואו״מ דיושר דא״ק, ע״ג י׳ עיגולים דעתיק, וי׳ עיגולים דעתיק, סובבים על אור מקיף דיושר דעתיק עצמו. ואו״מ דיושר דע״י, מקיפים על י״ע דא״א, וי״ע דא״א, מקיפים על או״מ דיושר דא״א עצמו. ואו״מ דיושר דא״א, מקיף על י״ע דאבא, וי״ע דאבא, מקיף על או״מ דיושר דאבא עצמו. ואו״מ דיושר דאבא, מקיף על י״ע דאימא, ק) וי׳ עיגולים דאימא, סובבים על או״מ דיושר דאימא עצמה. ואור מקיף דיושר דאימא, מקיף על י׳ עיגולים דז״א, וי׳ עיגולים דז״א, מקיפים על או״מ דיושר דז״א עצמו. ואו״מ דיושר דז״א, מקיף על י״ע דנוקבא, וי״ע דנוקבא, מקיפין על או״מ דיושר דנוקבא עצמה. ואו״מ דיושר דנוקבא דז״א דאצילות, מקיף על י״ע דבריאה, וגם היא נחלקת לכל הפרטים הנ״ל. וי״ע דבריאה, סובבים על או״מ דיושר דבריאה עצמה. ואו״מ דיושר דבריאה, מקיף על י״ע דיצירה, הנחלק גם הוא לכל הפרטים הנ״ל. וי״ע דיצירה, על או״מ דיושר דיצירה עצמה. ואו״מ דיושר דיצירה, על עיגולי העשיה, הנחלקת גם היא לכל הפרטים הנ״ל, ועיגולי עשיה, על או״מ דיושר דעשיה עצמה.

והנה נשלמו דרך כללות, כל בחי׳ העיגולים, והאורית המקיפים דיושר של כל העולמות אלו כולם, מלמעלה למטה. ומכאן ולהלאה, (נבאר) יצאו בחי׳ הכלים ואו״פ שלהם דיושר, של כל העולמות, אשר בחי׳ אלו, הם הפוכים מן הנ״ל, לפי שאלו, כל מי שהוא גדוע במעלה מחבירו, מלביש את חבירו המעולה ממנו, ומקיף אותו, כנ״ל בענף ג׳. וזה סדרן: או״מ דיושר דעשיה, מקיף על הכלים ואו״פ דיושר דעשיה עצמה. ולא יצטרך לכפול זה בכ״מ. לפי שנתבאר לעיל, כי או״פ דיושר, לעולם קשור ודבוק עם הכלים דיושר שלהם עצמם, והוא בתוכם ממש. וכלים ואו״פ דיושר דעשיה, על כלים ואו״פ דיושר דיצירה. וכלים ואור פנימי דיושר דיצירה, על כלים ואו״פ דיושר דבריאה. וכלים ואו״פ דבריאה, על כלים ואו״פ דיושר, דנוקבא דז״א דאצילות. וכלים ואו״פ דיושר דנוקבא, על כלים ואו״פ דיושר דז״א. וכלים ואו״פ דיושר דז״א, על כלים ואו״פ דיושר דאימא. וכלים ואו״פ דיושר דאימא, על כלים ואו״פ דיושר דאבא. וכלי׳ ואו״פ דיושר דאבא, על כלים ואו״פ דיושר דא״א. וכלים ואו״פ דיושר דא״א, על כלים ואו״פ דיושר דעתיק. וכלים ואו״פ דיושר דעתיק, על כלים ואו״פ דיושר, דנה״י דא״ק. וכלים ואו״פ דיושר דנה״י דא״ק, על או״פ, היוצא מאוד א״ס, המתלבש בתוכו, דרך קו הישר, המתפשט מן הא״ס, להאיר ולהחיות כל העולמות כולם כנ״ל.

והרי נתבאר היטב, סדר התלבשות העולמות, וראית בעיניך, איך א״ס מתעלה בתוך כל העולמות. והמקבל ממנו תחילה, הוא א״ק. ואחר כך עתיק. עד שנמצא, כי כלים דיושר דעשיה, הם יותר חיצונים ורחוקים מאוד מן אור א״ס הפנימי, בתכלית הריחוק, שאין ריחוק גדול ממנו. וכן בערך א״ס הסובב מבחוץ על כל העולמות, נמצאו כלים דעשיה, רחוק ממנו בתכלית הדיחוק, שאין רחוק ממנו. לכן הכלים דיושר דעשיה, הם היותר גדועים במעלה, יותר מכל העולמות כולם, ושם בעולם העשיה, נתהווה עולם השפל החומרי, בתכלית הגסות והעביות שאין כמוהו.

נמצא כי כדור הארץ שאנו עומדים בו, הנה הוא הנקודה האמצעית שבכל העולמות כולם, כעין גרעין התמרה שהוא באמצע האוכל, והאוכל מקיפו מכל צדדיו. וזהו בערכנו, אנחנו בני אדם היושבים בו, אבל בערך א״ס הסובב הכל, אדרבה, עולם העשיה הוא הקליפה החופפה על כולם, וכל מה שנתקרב אל

הנחות ומראה מקומות

ק) עי׳ לקמן שער מ״ב פ״ג ד״ה ונלפע״ד.

הא״ס, הוא יותר פנימי, עד שנמצא י׳ עגולים דא״ק, קרובים אל הא״ס יותר מכל העולמות. וכן בבחי׳ אור א״ס הפנימי, נמצא כי עולם העשיה, הוא קליפה לכל העולמות, וכל מה שמתקרב אל הא״ס הפנימי, הוא היותר פנימי, עד שנמצא י״ס דיושר דא״ק, הם פנימים מכולם, הם מקבלים אור א״ס הפנימי ממש תחילת הכל.

והנה, אחר שביארנו דרושי העגולים והיושר בקצרה, בסדר התלבשות כל העולמות, צריכים אנו לבאר עתה, עד היכן הגיע התפשטות רגלי א״ק ר) הישר שבכל עולם ועולם, כאשר התחלנו לבאר ענין זה, בתחלה ענף זה. והנה מוכרח הוא, כי קו הישר יהיה דבוק ממש בא״ס הסובב, וממנו מתפשט ויורד, ומתלבש תוך פנימיות א״ק כנ״ל, ונמשך ומתפשט עד סיום רגלי א״ק הישר כנ״ל, שהוא ממש עד חצאי עיגולי עתיק יומין, הסובבים תחת רגליו, עד שם מסתיימין רגלי היושר דא״ק. כי אם נאמר, שרגלי א״ק הם מגיעים ומתפשטים עד למטה, בתוך עיגולי עצמו, עד סיומם וסופם, נמצא שחוזר ומתדבק עם עיגול הא״ס בחצי התחתון אשר תחת רגלי א״ק, ואם כך הוא, נמצא כי הא״ס יאיר בו משם ולמטה, דרך קו הישר, ולא יהיה בחי׳ מעלה ומטה, משפיעים ומקבלים, וע״כ לא נמשך ראש הקו למטה, כנ״ל בענף ב׳.

והנה הכלל העולה בקיצור הוא זה, כי רגלי א״ק דיושר, הנה הם מתפשטים ונמשכים, עד חציים התחתונים של עיגולים דע״י מצד מטה, באופן כי עיגולי ע״י מקיפים סביב רגלי יושר דא״ק. אמנם כל שאר הרגלים דיושר, כגון רגלי עתיק, ורגלי א״א, ורגלי ז״א, ורגלי נוקבא, כולם מסתיימים בהשוואה א׳, והוא עד חצאי התחתונים של עיגולי א״א מצד מטה, (א) באופן, כי עיגולי א״א, הם מקיפים

ה ש מ ש

(א) נ״ב, נמצא כפי זה, כי היושר של ז״א, נמשך ונתפשט, ובקע י׳ עיגוליו, מצד מטה, וגם בקע עובי י׳ עיגולי אימא, וי׳ עיגולי אבא, ועמדו רגליו ע״ג עיגול א״א. וכן נוק׳ בקעה כל עובי העיגולים הנז׳ מצד מטה, וגם עיגוליה, ועמדו רגליה ע״ג עיגולי א״א, א״כ איך יצדק מ״ש לעיל, כי עיגולי אבא נתעגלו סביב היושר דא״א, בין המקיף ליושר, והלא לא היה מקום פנוי שם, כי כבר ירד היושר שלו עם מקיפו, ועמד ע״ג עיגוליו עצמם. גדולה מזו, מ״ש כי עיגולי הנוק׳, נתעגלו סביב היושר דז״א, בין המקיף ליושר והלא היושר דז״א ירד מקיפו ויצא מחוץ לעגוליו ובקע עגולי או״א ועמד ע״ג עגול א״א. וכן מ״ש שעגולי הבריאה נתעגלו בין המקיף ליושר דנוק׳, הנה גם היא כבר ירד היושר שלה עם מקיפו, ויצא מחוץ לעיגוליו, ובקע עיגולי ז״א, ועיגולי או״א, ועמד ע״ג עיגולי א״א וצ״ע. ועוד צ״ע, שכפ״ז שכל רגלי פרצוף האצילות, עמדו ע״ג עיגולי א״א, והוא קרקע האצילות, א״כ נמצא שנשארו ג׳ עולמות בי״ע, הם ועיגוליהם, למעלה מסיום הרגלים הנזכר בנקודה האמצעית דאצי׳ל, ואפי׳ העולם החומרי הזה שם היה. ויהיה חציה בעיגולים של כל העולמות, עם כל התפשטות הרגלים הנז׳. תחת העולם הזה החומרי. ואיך אפשר זה, והלא בסמוך כתב, כי רגלי ע״י נתפשטו למטה בגבול עולם הבריאה, ואם כפ״ז הנז׳, הרי הבריאה מסתיימת למעלה מסיום הרגלים הנז׳. וגם במיתת המלכים, היו שברי הכלים נופלים ויורדים אל הבריאה, משמע שכתר דבריאה, מתחיל מתחת סיום כל עולם האצילות, וכן בהרבה מקומות אין מספר נראה, שד׳ עולמות אבי״ע, הם כד׳ תפוחים זו ע״ג זו, ובפרט מ״ש בשער אבי״ע פי״ב ז״ל, להבין הדבר, אמשול לך משל, והוא כי ד׳ עולמות אלו, הם כדמיון ד׳ בתים, זו למעלה מזו, והנה קרקע הבית הראשון שהוא האצי׳, הוא עצמו

הגהות ומראה מקומות

ר) נ״א האדם (דפו״י).

וסובבים מתחת כל רגלי הנ״ל כולם. אמנם, יש בחי׳ פרצופים, שאינם גבוהים קומתם, כגון או״א, ששיעור קימתם מהגרון דא״א עד הטיבור של א״א בלבד, וכן פרצוף לאה, שהיא מתחלת מהדעת דז״א, עד החזה שלו, כמ״ש במקומו. ואלו הפרצופים, אין רגליהם נוטים עד רגלי א״א, כי הם קצרי קומה, וכל אחד יתבאר במקומו בפרטות.

והנה פעם אחרת שמעתי ממו״ר זלה״ה, בענין דרוש תיקון אריך אנפין, איך נולד ויצא וינק מב׳ פרקין תתאין דרגלי עתיק יומין, ושם ביארנו, איך ב׳ פרקין תתאין הנקרא עקביים דע״י, הם מתפשטים יותר למטה מרגלי א״א, והם נכנסים בגבול עולם הבריאה, כנזכר שם. ואפשר לומר, כי לא היה כך, אלא קודם תיקון אצילות, ואחר התיקון, לא הוצרך לזה,

ה ש מ ש

גג של הבריאה, כי בני העליה העליונה שהם זו״ן, וכל פרצופי האצילי׳, רגליהם דרוכים ע״ג קרקע שלהם, שהוא גג בית הבריאה עכת״ל. הרי מפורש בהדיא, באר היטב, איך אבי״ע שהם זה ע״ג זה, ואינם מלבישים זה את זה. ואין לומר כי גם יושרי בי״ע נתפשטו וירדו ובקעו עיגוליהם, וגם העיגולים הנ״ל, עד״ז הזו״ן והלביש היושר דבריאה, ליושר דנוק׳, וגם יושר דיצירה, לדבריאה, ודעשיה לדיצירה, וע״ס וקצה היושר דבריאה, המלבישה מתחת רגלי היושר דנוק׳, עליו נאמר שהבריאה הוא תחת האצילות, וכן שאר העולמות. זה אינו, שהרי המלכות דאצילי׳, היא למעלה מכתר דבריאה, כנודע. ועוד שהנה עינינו הרואות איך עיגולי העשיה שהם הרקיעים שעלינו מקיפים וסובבים עלינו, אשר אינו מבחי׳ סוף היושר שלה. ואי אתמר לא אתמר, אלא בבחי׳ פרטי ה׳ פרצופי העולמות, ולא בבחי׳ כללותו. כי לא מצינו שום בחי׳ יושר של עולם, יוצא לעולם שלמטה ממנו. בכאן השיטה חתוכה עד תיבת ה׳ יאיר עינינו בתורתו. *

---

* הנה בזה שכ״ק מרן בעל הסלם זצוק״ל גילה את ב׳ הנקודות הסיום: א׳ נקודת הסיום של צמצום א׳, שהיא נקודה דעולם הזה. ב׳ נקודת הסיום של עליית מלכות לבינה ושתף מדת הרחמים בדין הנקראת נקודה דעולם הבא. ולכל נקודה יש עגולים המסבבים אותה והיא במרכזם, יתיישבו כל הצ״ע של מרן בעל השמש זי״ע. והוא כי הלא עתיק נתקן בסוד בקע ולא בקע (עי׳ זהר בראשית א׳ אות ב׳) משום שהוא אמצעי בין פרצופי א״ק לפרצופי אצילו׳, ויש בעתיק בחי׳ שהיא בסוד לא בקע וסיום רגליו הוא בנקודה דעוה״ז דוגמת רגלי א״ק. ונוקבא דעתיק נתקנה בסוד בקע ומסתיימת בסיום הנקודה דעוה״ב, דוגמת כל פרצופי אצילות א״א או״א וזו״ן, ולפי״ז יש הפרש גדול בין העגולים דעתיק לבין העגולים דא״א כי עגולי ע״י המרכז שלהם הוא נקודה דעולם הזה, ונבחן סיומם במרכזם. אבל העגולים של פרצופי אצילות הבאים מצמצום ב׳, הרי המרכז שלהם בנקודת הסיום דאצילות, שהיא הפרסא שבין אצילות לבי״ע. וזה אמרו רגלי א״ק מתפשטים עד חצאי עגולים דע״י מצד מטה, כלומר עד נקודת הסיום דעוה״ז, באופן שהוא נוגע בחצאים התחתונים של העגולים, כי הנקודה המרכזית עומדת באמצע בין חצאים התחתונים לבין חצאים העליונים, ולכן רגלי א״ק המסתיימים עם נקודת הסיום נמצאים שנוגעים בחצאים התחתונים של עגולי ע״י. אמנם כל שאר הרגלים רגלי עתיק ורגלי א״א וזו״ן כולם מסתיימים בהשוואה א׳ והוא עד חצאי התחתונים של עגולי א״א, היינו שהם מסתיימים בנקודת הסיום של צמצום הב׳ שהוא המרכז של עגולי א״א, שהוא הפרסא שבין אצילות לבי״ע, וכיון שנוגעים בנקודת הסיום של זה המרכז נמצא שנוגעים בחצאים התחתונים של עגולי א״א. ומה שחושב גם רגלי עתיק שהם מסתיימים בנקודת הסיום דצמצום ב׳ דהיינו בחצאים התחתונים דא״א,

שחזר העתיק לאכוף רגליו למעלה, בהשוואה אחת עם רגלי א"א. וצ"ע.

עוד דבר א' ש) לא נתבאר לנו בעניני עיגולי א"ק, וביושר שלו, איך הם מתחברים יחד. אמנם בענין ע"י נתבאר במקומו, כי אלו י' עיגולים שלו, כולם נמשכים ומתפשטים סביב ג' ראשונות לבד דיושר שלו, ע"ש. ואולי כך יהיה בעניני עיגולי אדם קדמון, וצ"ע.

(וז"ל שער הקדמות דף ה' ע"א.)

ואמנם דבר גלוי הוא, כי אין למעלה גוף, ולא כח גוף חלילה. וכל הדמיונות והציורים אלו לא מפני שהם כך חס ושלום. אמנם לשכך את האוזן, לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחנים, בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי, לכן ניתן רשות לדבר, בבחי' ציורים ודמיונים, כאשר הוא פשוט בכל ספרי הזוהר. וגם בפסוקי התורה עצמה, כולם כאחד עונים ואומרים בדבר הזה, כמו שאמר הכתוב, עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ. עיני ה' אל צדיקים. וישמע ה'. וירח ה'. וידבר ה'. וכאלה רבות, וגדולה מכולם, מ"ש הכתוב, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה וגו'. ואם התורה עצמה דברה כך, גם אנחנו נוכל לדבר כלשון הזה, עם היות שפשוט הוא, שאין שם למעלה, אלא אורות דקים, בתכלית הרוחניות, בלתי נתפשים שם כלל, וכמו שאמר הכתוב, כי לא ראיתם כל תמונה, וכאלה רבות.

ואמנם יש עוד דרך אחרת, כדי להמשיל ולצייר בה הדברים העליונים, והם בחינת כתיבת צורת אותיות, כי כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון, וגם תמונת זו, דבר פשוט הוא, כי אין למעלה לא אות, ולא נקודה, וגם זה דרך משל וציור, לשכך את האוזן, כנזכר. ולכן נבאר עתה הקדמה הנזכר על דרך ציור האותיות גם כן, ובבחי' ציורים אלו: הן ציור האדם, והן ציור אותיות, שהיהן מוכרחים להבין ענין האורות העליונים, כאשר תראה ספרי הזוהר בנוים, על שתי בחי' הציורים האלה, עכ"ל.

ענף ה

רצוני בענף זה, להקדם קצת הקדמות, אל כל הבא למלאות את ידו, ולהתעסק בחכמה זאת, והוא, כי כבר ביארנו לעיל, כי פרצוף אדם, כלול מרמ"ח אברים, בי"ס פרטיות שבו, באופן זה: כי כתר הוא גולגלתא. וחב"ד, הם ג' מוחין. וחג"ת, הם ב' דרועין, וגופא. ונה"י, ב' שוקין, ואמה. ומלכות היא נקבה שלו. אמנם, אם תרצה לחלק ולפרט אלו הי"ס הכלליות, בפרטים רבים, הנה אינם נחלקות רק לה' בחי' לבד, אשר כל בחי' מהם, הוא פרצוף א' שלם, כמראה אדם. וזה סדרן: הנה הכתר, הוא פרצוף א' שלם מי"ס, ונקרא א"א. וחכמה הוא ג"כ פרצוף א' מי"ס, ונקרא

הגהות ומראה מקומות

ש) עי' שער מ"ג פ"א, ומבו"ש שער ב' ח"ג פ"ד, ועי' בספר בית שער לכוונות מאות כ"ז כל ההמשך באור פשוט שם.

אע"פ שבאמת הוא נמשך עד לנקודה דעוה"ז ומסתיים בשוה עם רגלי א"ק, הוא בסוד דז"נ דעתיק שנתקנו בסוד שתוף מדת הרחמים בדין אשר כח הפרסא שולטת עליהם שלא תעביר מהארת אצילות לבי"ע, הגם שמבחינת פרצופו עצמו הוא נמשך עד לנקודה דעוה"ז, ונמצא שמבחי' הארת אצילות הוא מסתיים בשוה עם כל רגלי ה' פרצופי אצילות. ומבחינת הארת בי"ע הוא נמשך עד לנקודה דעוה"ז בשוה עם רגלי א"ק שזה"ס ב' השלישים התחתונים דנה"י דעתיק העודפים ויוצאים לחוץ מן הפרסא שבסוף האצילות ונמשכים לבי"ע בסוד דדי בהמה. ונמצא שג' עולמות בי"ע נמצאים בין ב' הנקודות, והמרחק שבין רגלי א"ק שהוא בנקודה דעוה"ז בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים לבין רגלי פרצופי עולם אצילות, הוא כשיעור גדלם של ג' העולמות בי"ע, העומדים בין ב' הנקודות. הנ"ל.

אבא. ובינה היא ג״כ פרצוף א׳ מי״ס, ונקרא אמא. והו״ק מחסד עד היסוד, הוא פרצוף א׳ מי״ס, ונקרא ז״א. וספירה עשירית שהיא מלכות, היא פרצוף א׳ מי״ס, ונקרא נוקבא דז״א. עוד צ״ל, כי בחי׳ המלכות שבכל פרצוף ופרצוף מאלו ה׳ פרצופים, הוא באופן זה, כי מלכות אשר בפרצוף זכר, כגון אבא וז״א, הנה המלכות שבו, הוא בחי׳ עטרה שעל הצדיק, הנקרא יסוד, בסוד ברכות לראש צדיק, הנזכר בס״ה פ׳ ויצא דקס״ב. וז״ל, ר׳ ייסא זוטא הוה שכיח קמיה דר״ש, א״ל מהו דכתיב ברכות לראש צדיק, לצדיק מבעי ליה וכו׳. ואם הוא מלכות בפרצוף נוקבא, כגון אימא ונוקבא דז״א, הנה המלכות שבה הוא ג״כ בחי׳ עטרת היסוד שבה, כי היסוד שבה הוא הרחם, והעטרה שבה הוא, בחי׳ בשר התפות, שעליה, הנקרא בדברי חז״ל שפולי מעיים, ב׳ענייני סימני איילונות, כנודע.

ואמנם ספירת המלכות הכוללת, שהוא פרצוף אחרון שבחמשה פרצופים, הנקרא נוקבא דז״א, הנה היא ת) נקבה גמורה בפרצוף גמור, כשאר כל הפרצופים, וזכור זה.

ונתרץ קושיא חזקה וגדולה, שנתקשו בה חכמים גדולים, ולא ירדו לסוף עמקה. כי בהקדמת הזוהר ד׳ א׳ אמרו שם, על פסוק שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו׳, כי בכתר ובחכמה לית תמן שאלה כלל, ומבינה ואילך קיימא לשאלה, אבל איהו בארח סתים, ולא אתגיילא כלל, כיון דמטי עד מל׳ הנקרא מ״ה, מה פשפשת, ומה ידעת, הא כולא סתים כדבקדמיתא. ובמקומות אחרים, ע״פ כי שאל נא לימים ראשונים, א) אמר, שהם מחסד ואילך, אבל למעלה משם, אין שאלה בג״ר. גם אמרו בתיקונים תיקון כ״ב דס״ב, כתר עליון דא איהו שלימו דנש״ב, ודא איהו דלא אתייהב למשה, דעליה נאמר נתיב לא ידעו עיט. ועליה אמרז״ל, במופלא ממך אל תדרוש, ובמכוסה ממך אל תחקור, אין לך עסק בנסתרות, במה שהורשית התבונן. ובריש האי תיקון כ״ב קאמר, הנסתרות דא אינון או״א וכו׳. הרי כי בג״ר אסור לדרוש ולחקור בהם, כאשר תמצא בפסק הגאון ר׳ יצחק דלטאש בתחלת ס״ה עי״ש, בישוב זה המאמר וכאלה רבים. והרי בכל ס״ה, ובפרט בב׳ האדרות ובתיקונים, הפליא לדבר בג״ר, ואיך בהקדמת הזוהר אמר בהיפך, שאפי׳ החקירה במלכות אחרונה, עליה אתמר משארז״ל מה פשפשת ומה ידעת וכו׳.

אבל הענין הוא כך, ומובן במ״ש בענף ד׳, ענין א״ק, ואיך כל העולמות הם ענפים ומסתעפים ממנו, עד שנמצא, כי עולם האצילות, אינו רק לבוש אל נה״י דא״ק, שהם בחי׳ רגליו לבד. וכבר ידעת, כי עולם העשיה, הוא ב) נגד המלכות אשר מקומה היה אב״א עם ז״א, ג) בתנה״י שלו לבד. נמצא, כי עולם האצילות אינו, אלא ד) בערך עולם עשיה, שהוא מלכות דא״ק. נמצא, כי כל עסקינו בס״ה בעולם האצילות, אפי׳ בג״ר, אינו [רק] ה) בחי׳ עולם עשיה דא״ק, שהוא מלכות דא״ק, אבל בג״ר דא״ק, ו) אסור לעשות כן, ז) ואפי׳ במלכות דא״ק שהוא בחי׳ עשיה.

עוד צריך שנסדים לך הקדמה א׳, והוא כי כל הי״ס הכוללות, כל עולם ועולם, הנה בכללות יחד כולם כא׳, בחי׳ הוי״ה א׳, בכל מקום שהוא, בין בכללות בין בפרטות כנ״ל, יוצא מכל אות ואות מהם הוי״ה א׳.

והנה קוצו של יו״ד שבאותה הוי״ה, הוא ספי׳ כתר. ויו״ד עצמה, הוא בחי׳ חכמה. וה׳ ראשונה, בינה, והו׳ הוא הת״ת, כולל ו׳ ספירן, אשר כללותם נקרא בשם ז״א, כמ״ש

הגהות ומראה מקומות

ת) בדפו״י המלים נקבה גמורה הן בסוגר.
א) בכת״י לית מלת אמר (ה״ו).
ב) נ״א מוסיף נגד המלכות דא״ק (דפו״י)
ג) נ״א ל״ג אשר מקומה היה אב״א עם ז״א בתנה״י שלו לבד. (ע״ח עם פמ״ס).
ד) נ״א אפילו (דפו״י).
ה) נ״א אפילו (דפו״י).
ו) נ״א לדרוש ולית שום שאלה כלל (ה״ו).
ז) נ״א ל״ג ואפילו במלכות דא״ק שהיא בחי׳ עשיה (ה״ו).

במקומו בע"ה. והה' אחרונה מלכות הנקרא אצלינו נוק' דז"א. וכ"ז הוא, בדרך הוי"ה הכוללת הה' פרצופים יחד, כנ"ל.

וכן אם נחלק הי"ס בכל פרצוף ופרצוף, תהיה גם הוי"ה שבפרצוף ההוא בפרטות, ע"ד הכללות: כי קוצו של יו"ד הוא הכתר, שהוא גלגלתא שבפרצוף ההוא. וי', חכמה. וה', בינה שבפרצוף. והם ב' מוחין, ימין ושמאל. וו' הוא עיקר הגוף, ו"ק שבפרצוף ההוא. וה' אחרונה, הוא מל' שבאותו פרצוף.

עוד צריך להקדים בחי' אחרת, קרובה אל הנ"ל, והוא כי מכל אות ואות משם הוי"ה, יוצא הוי"ה א', ואין חילוק ביניהם, רק באופן מלוייהן, וזהו עניינם. כי י' שהוא רומז באבא, שהוא ספי' הנק' חכמה, יש בו הוי"ה א' במילוי יודין, והוא גימ' ע"ב. והה' נרמזת באימא, שהיא הספי' הנקרא בינה, יש בה הוי"ה במילוי יודי"ן ואלף, כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, והוא גימ' ס"ג. והו' שהוא רומזת בז"א, שהם ו"ס אשר מחסד עד יסוד, יש בה הוי"ה א' במלוי אלפי"ן, והוא גי' מ"ה. וה' אחרונה, שהיא רומזת במל' נוק' דז"א, יש בה הוי"ה א' במילוי הה"ן והוא גי' ב"ן.

ועד"ז ג"כ, בפרטות כל פרצוף ופרצוף, שבה' פרצופים הנ"ל, אשר בכל א' מהם יש הוי"ה בפרטות כנ"ל, יש בה שם הוי"ה דע"ב, בחכמת פרצוף ההוא. והוי"ה דס"ג, בבינת פרצוף ההוא. והוי"ה א' דמ"ה, בז"א ח) שבפרצוף ההוא. והוי"ה דב"ן, בנוקבא ט) דז"א שבפרצוף ההוא. וכמו שכל ספי' וספי' נפרטת לי"ס, ומי"ס לי"ס, עד אין קץ ותכלית כנ"ל, כך הוא חילוק מילוי פרטי י) ההויות, שהם מתרבים ומתחלקים עד אין קץ, כפי חילוק פרטיות הספי', עד אין קץ.

והנה אחר שהקדמנו לך כל ההקדמות האלו, צריכים אנו לעורר אל המעיין הבא לעיין בס"ה, שימצא מאמרים רבים שונים ורחוקים זה מזה בתכלית הריחוק, ואם לא יהיה לו הקדמות אלה, יסתר מעיונו, כי לא ידע להבחין באיזה מציאות כ) הוא מדבר המאמר אשר הוא בו, ולא ידע להבחין באיזה בחי' הוא מדבר המאמר ההוא: אם הוא בא"ק עצמו, ואם בכל אותן האורות שיצאו והאירו ממנו, אם בבחי' אורות האוזן, אם בבחי' אורות החוטם, אם בבחי' אורות הפה, הנקרא עקודים, ואם בבחי' אורות העין, הנקרא עולם הנקודים, שהוא עולם האצילות. טרם תקונם. ואם בבחי' אורות המצח, שהוא בחי' עולם האצילות אחר שנתקן. ואם בעולם הבריאה. ואם בעולם היצירה. ואם בעולם העשיה, וכ"ז דרך כללות. והנה יש עוד להבחין בדרך פרטות: אם מדבר בפרצוף עתיק שבכל עולם מהם, או בפרצוף א"א, או באבא, או באימא, (א) או בז"א, (א) או בנוק' (ב) או בי"ס, או בתבונה, או ביעקב, או בלאה.

עוד צריך להבחין פרטי פרטים, אם מדבר בי"ס דעגולים, או בי"ס דיושר, ואם במקיף, ואם באו"פ, ואם בעצמות, או בכלים. וגדולה מכולם צריך להבחין, כי אופני הי"ס ומצבן

הגהה

(א) צמח, גם אם מדברים בישסו"ת דקאמר יש"ס סתימאה קדישא. ונלע"ד שלא שבגרון דא"א, ונרמז בפרשת פנחס דרע"א, נזכר פה, מפני שהוא מדבר עתה כאן בפרצופי.

השמש

(א) הנקרא ישראל. (ב) הנקרא רחל. כך הגיה הרש"ש ז"ל ועיין דב"ש דף ל"ב ע"א.

הגהות ומראה מקומות

ח) נ"א בר"ק (דפו"י).
ט) נ"א במלכות (ה"ו בשם מוהרש"ש).
י) בדפו"י מלת פרטי מסוגרת.
כ) נ"א בחי' (דפו"י).

ומעמרן, חסרונם ומילואם, עצמו מספר: אם בעת שנאצלו, אם בעת קיטרוג הלבנה, אם בעת בריאת אדה״ר, ואם בעת שחטא שנשתנו כל העולמות, אם ברור המרבר, אם בבית ראשון, ואם בעת חורבנו. ואם בבית שני, ואם בעת חורבנו. גרולה מכולם, אם בחול, אם בשבת, או ביו״ט, אם ביום, ואם בלילה.

ולא עוד, אלא שבכל שעה ושעה משתנים העולמות, ואין שעה זו רומה לשעה זו, ומי שמסתכל בענין הילוך המזלות וכוכבים, ושינוי מצבן ומעמרן, ואיך ברגע אחד הם באופן אחר, והנולד בו יקרה לו מאורעות שונות, מהנולד ברגע שקרם לזה, ומזה יסתכל ויבין בעולמות העליונים, שאין להם קץ ומספר. ואם תפקח עיני שכלך, תדע ותשכיל זו ממוצא רבר, כי אין שכל בלב ארם לעמוד ע״כ פרטים, וע״ז אמר דהע״ה, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתיך. ושהע״ה, שכתוב בו ויחכם מכל ארם, אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. ולך וראה מ״ש בספר ההיקונים, תיקון כ״ב רס״ה, במ״ש, קם ר״ש ואמר סבא סבא כו׳, ולבושין דאיהו לביש בצפרא, לא לביש ברמשא, ולבושא דלביש ביומא דא, לא לביש ביומא תניינא. ובזה תבין, איך משתנה מעמד ומצב העולמות, שהם הלבושין של א״ס, לכמה שינויין, בכל עת ורגע, וכפי השינויין ההם, כך נשתנו בחי׳ המאמרים של ס״ה, וכולם דברי אלהים חיים.

גם תמצא מוזכרים בחי׳ הויות במילויים שונים או במלוי ע״ב, או במלוי ס״ג, או מ״ה, או ב״ן, כנזכר בהקדמת התיקונים שלא נדפסו. וכן בסוף תיקון י״ג, וכן בתיקון ע״ט, וכיוצא בתיקו׳ אלו, כי שם נזכר מילוי של אלו ההויו״ת. וצריך שתרע באיזה בחי׳ מתעסק מאמר ההוא, כרי שתרע אותה הוי״ה באיזה מקום היא רומזת. והנה בהיותך מעמיק ומעיין ועומד על בירורים של דברים אלו, אז אפשר שתוכל להבין מאמרים אלו, אם יהיה אלהים עמך, בהיותך תמים לו, כי לא ימנע טוב להולכים בתמים.

עוד ראיתי לעוררך על ענין אחד, הלא צריך לרעת כי רוב מאמרי הזוהר, וכמעט כולם, אינם מרברים מענין הי״ס של העיגולים. רק בבחי׳ יושר, כמראה אדם, וענין זה כולל בכל העולמות, הן בהיותו מתעסק בא״ק, או בעתיק, או בא״א, או באו״א, או בזו״ן ראצילות, או בשאר עולמות בי״ע. ואם יהיו דברים אלו נוכח פניך, ואל יליזו מעיניך, אם תרוץ לא תכשל, ואז תלך לבטח דרכך.

השער השני

השתלשלות הי״ס תוך (ג) העיגולים

ובו ג׳ סעיפים (ד)

ענף א

השתלשלות הי״ס דרך עיגולים, עניינם הוא, שכבר נודע שהחלק התחתון שבח׳ מדריגות הנשמה, שהיא הנפש, כנורע. ממנה נתפשטו הי״ס דעיגולים בראשונה, דרך הקו והצנור מפאת הא״ס, כרמיון אדם תחתון החומרי, שבתחלה יש לו בחי׳ נפש, ואח״כ זוכה וקונה בחי׳ רוח, אח״כ מדריגות נשמה וכו׳. והסדר הזה היה למעלה ג״כ, כי בראשונה נאצלו י״ס דעיגולים, בבחי׳ כלים, ובבחי׳ עצמות ורוחניות שבתוכם, מבחי׳ מדריגות נפש לבד. ואח״כ חזרו ונאצלו בחי׳ הי״ס דרך קו היושר כמראה אדם כנ״ל, וגם הם כוללים י״ס, בבחי׳ כלים, ועצמות הרוחניות שבתוכם, בבחי׳ מדרגה יותר עליונה, הוא הנקרא מדרגת רוח, שהוא למעלה ממדרגת הנפש. ונמצא שבחי׳ י״ס דעיגולים, הם מדרגת נפש, עם הכלים המיוחסים להם. ובחי׳ י״ס דיושר כמראה אדם שנאצלו אחר כך, הוא מדרגת הרוח, עם הכלים המיוחסים להם. והנה

ה ש מ ש

(ג) דרך העיגולים בקצרה.

(ד) כל הכתוב בהענפים האלו כפולים ויש בהם מעט שינוי ויתבאר בהענפים הקורמים.

בחי׳ הכלים הנ״ל כבר נודע, שאבר הכבד הוא משכן הנפש, והלב משכן הרוח, והמוח משכן הנשמה, ואין כאן מקום ביאור פרטים אלו.

עוד צריך להודיע כללים אחרים, הלא הם אלו, דע, כי בחי׳ עצמות ורוחניות אשר מתלבש תוך הכלים הנ״ל, הלא הוא הנזכר תמיד אצלינו בהיבורינו זה, בחי׳ אורות נעלמים. והנה האורות האלו הם ב׳: בחי׳ א׳ נקרא או״פ, המתלבש תוך הכלים. והב׳ נקרא או״מ, וסובב עליו, שמרוב גודל הארתו, אין הכלי יכול להלבישו, ולקבל כחו בתוכו, ונשאר אור ההוא מקיף וסובב עליו מבחוץ.

ואין לך שום אור בעולם, שאינו כולל ב׳ בחי׳ אלו, שהוא או״פ, ואו״מ. וכמו כן בחי׳ הכלים, אין לך שום כלי בעולם, שאין לו ב׳ בחי׳ ע״ד הנ״ל, הלא הוא בחי׳ פנימיות הכלי, ששם התדבקות והתלבשות או״פ הזה בתוכו. ועוד יש לו בחי׳ חיצוניות הכלי, אשר עליו מבחוץ, סובב ומקיף או״מ הנ״ל. נמצא דרך קצרה, האור שהוא בחי׳ עצמות הרוחניות, מתחלק לב׳ מדרגות, והם: או״פ, ומקיף. ועד״ז, בחי׳ הכלים, גם הוא מתחלק לב׳ מדרגות, והם: פנימיות הכלים, וחיצוניות הכלים, וכבר נתבאר כללים אלו.

הכלל העולה, שמתחלת הכל נאצלו הי״ס דרך עיגולים, הלא הם מתחלקים, וכוללים בחי׳ י״ס דכלים, מעוגלים בציור עיגולים, ובכל כלי מהם יש פנימיות וחיצוניות, ובתוך הכלים האלו, מתלבשים י״ס רוחניות, הנקרא אורות של בחי׳ הנפש. ועוד י׳ אורות מקיפים עליהם, באופן שכל אור מהם, יש בו או״פ ואו״מ, והכל הוא דרך עיגולים, כי או״פ הוא עגול, כעין גלגל, והוא מלובש תוך כלי א׳ מעוגל גם הוא, ועל כלי זה או״מ עליו. וגם הוא עגול כדמיון גלגל סובב, וכן כל י״ס דעגולים עד״ז, כדמיון הרקיעים והגלגלים כנודע.

אח״כ נאצלו הי״ס דיושר, כמראה אדם ישר, והם יותר מעולים מהם, וגם הם כוללים בחי׳ י״ס דכלים, ובכל כלי מהם יש בו פנימיות וחיצונות, ובתוך אלו הכלים מתלבשים י״ס רוחניים, ונקראים אורות של בחי׳ רוח, ובכל אור מהם, יש בחי׳ או״מ על הכלי מבחוץ סביביו, ובחי׳ או״פ מתלבש תוך הכלי הנ״ל, והכל בדרך ישר. והנה הקדמה שהקדמתי לך בענף הזה, הלא היא כוללת: לכל הנאצלים והנבראים, ונוצרים, ונעשים, שבכל העולמות.

ענף ב

אחר שנתבאר לך דרך כללות, ענין י״ס בכל מקום שהם, איך מתחלקים לכמה בחי׳, נתחיל לבאר בענף זה, בחי׳ מדרגות העולמות אשר בתוך החלל הנ״ל, וסדרן איך הם. דע, שהנה האורות ראשונים, אשר נאצלו דרך קו הדק וצינור הנ״ל, וכל בחי׳ מה שנאצלו בזה המקום החלל, הם כמה אלפים ורבבות מיני עולמות, ואין אנו עתה בביאורם, שהזמן לא יספיק לפרט את כולם. אמנם עתה נבאר פרט א׳. אשר הוא כולל את כל החלל הזה, אשר ממנו מתפשטים כל העולמות הנ״ל: האור הא׳ קודם לכל, אשר נתפשט מן הא״ס הסובב את הכל, הם י״ס, אשר בחינת כללותם נקרא א״ק לכל הקדומים. ל)

וענין א״ק זה, נרמז ברמזים נעלמים, בס״ה ובתקונים, ולרוב העלמתו, ולגודל מעלתו, לא שלחו בו יד, להתעסק בו בגלוי, כי אם בהעלם נמרץ, ולא הוזכר, אלא בדרך רמז והעלם גדול ברוב מקומות, ואנו נזכיר קצתם. הלא אחד מהם, הוא בספר התקונים, תי׳ י״ט, דמ״ה, וז״ל, אי הכי, אשתמודע דאית א״ק לכל הקדומים. ובתיקון ע׳ דקל״ב, אשכחנא במתני׳, בסתרא דסתרין, טמירא דטמירין, דאדם דבריאה, דאיהו א״ק לכל הקדומים, דאית אדם וכו׳. ובתיקון ע׳ דקי״ט וז״ל, אמון מופלא, רקם וצייר ציורא, בהיכלא דא״ק לכל הקדומים, דאית אדם ואית אדם וכו׳.

ואל יעלה בדעתך, שי״ס, הנק׳ אצלינו י״ס

הגהות ומראה מקומות

ל) עי׳ לעיל אות א׳ ד״ה והוא הכולל מ״ש שם.

דאצילות, הם יותר גבוהים וראשונים במעלה, מכל מה שנאצל, כי כמה וכמה עולמות לאין קץ, קדמו אליהם, ולרוב העלמם לא הוזכרו בס"ה, אלא ברמז נפלא, כאשר עיניך תחזנה משרים, ג' מאמרים הנ"ל, וכאלה דבים, כאשר כתבו כמה מאמרים רבים, בסוף פ' פקודי דרכ"ו, ורס"ט, ופ' נח דס"ג, וז"ל, אר"ש, ארימת ידי בצלו לעילא, דכד רעותא עילאה לעילא כו', ומרזא דמחשבה עילאה ולתתא, כלהו איקרו א"ס. גם בפ' בראשית דכ"ג ע"א, והובא ג"כ בתקונים תיקון ע', דקל"ד, וז"ל, ת"ח, כמה עלות אינון סתימין, דאינון מתלבשין ומתרכבין בספיראן כו'. ואם תפקח עיני שכלך, לדייק כל מלות, ורמזים הנחמדים, הנרמזים למבין במאמרים הנ"ל. תפלא ותשתומם, בראותך, כמה מדרגות על מדרגות, לאין קץ ומספר, קדמו לאלו י"ס, הנקדא אצלינו י"ס דאצילות. והמעיין בחבורינו אלה, אם יזכה, יבחין, וידע, ויעמוד על תכונתם. גם בפרשת בראשית די"ט, וז"ל, וכלא אצטריך קב"ה למברי בעלמא, ולתקנא עלמא בהו, וכולהו מוחא מלגאו, וכמה קליפין כו'. ובזה תבין מ"ש למעלה, איך כל העולמות זה תוך זה, וזה חופף לזה, וא"ס סובב על כולם, כנ"ל, ולא אוכל להאריך בזה.

ואחזור לבאר ענין הנ"ל, הנה הי"ס הראשונים שנאצלו טרם כל הנאצלים, הם י"ס, הנקרא א"ק לכל הקדומים. וי"ס אלו, יש בהם: י"ס כלים בצורת עגולים, ובכל כלי מהם יש פנימיות והיצונות, והכל נקרא כלים, כנ"ל בענף א', ובתוך כלי הנ"ל, יש בו י' אורות פנימיות, מתלבשים תוך י' כלים, ועוד י' אורות אחרים מקיפים, סביב י' עיגולי הכלים הנ"ל, והכלי העליון הסובב על כל ט' כלים, הוא הנקרא כתר דא"ק. וכלי הב' אשר בתוכו, הסובב על הכלים הנשארים, נק' חכמה דא"ק. וכן עד"ז, עד כלי העשירי הפנימיות שבכולם, היא נקרא מלכות דא"ק. וכולם בצורת עגולים, זה בתוך זה כנ"ל, והנה אלו הי"ס דעגולים דא"ק הזה, הם ממלאים כל מקום החלל הנ"ל, (ד) שבתוך אמצעות הא"ס, כנזכר בענף א'.

והנה הם מקיפים כל החלל הזה, אמנם נשאר באמצע אלו העיגולים, מקום חלל ופנוי, לצורך שאר הנאצלים, שהם ג"כ בצורת עיגולים, זה בתוך זה, והם בחי' אורות הנמשכים מן העינים דא"ק זה, מבחי' היושר שבו, שהוא כמראה אדם, כמ"ש בעז"ה, והם הנק' עולם הנקודים, אשר גם בהם יש ציור עיגולים זה בתוך זה, (ה) וכולם עומדים תוך אלו י' עיגולים דא"ק.

באופן שי' עיגולים דא"ק, הם מתעגלים, ומקיפים, וסובבים, כל שאר עיגולים, אשד בכל העולמות, וכל שאר העיגולים, הם מוקפים תוך אלו, כי כל עיגול המשובח מחבירו, הוא מקיף את חבידו, וסובב אותו. והיותד תחתון במעלה מחבירו, הוא יותר פנימי, והוא מסובב מחבירו, עד שנמצא היותר פנימי מכולם, הוא גרוע מכולם, והם בחי' הרקיעים והגלגלים של עולם העשיה, שהם י' גלגלי הרקיע, הנזכר בהקדמת התיקו', והם נקראים אופנים, אשר הם הרקיעים הסובבים עלינו, בעולם השפל, ובעולם החומדי הזה. ומבואר הוא, שמאחר שהם יותר פנימים ותוכניים שבכל העיגולים, א"כ פשוט הוא, שיהיו יותר תחתונים מהם, כגלדי בצלים זה בזה, שהגלד החיצון העליון מכולם הוא יותר גדול. ועד"ז, הם נכללים, ומתלבשים זה בתוך זה.

ובענין הי' עיגולים דעולם הנקודים, יתבאר בע"ה, ענין דרוש העיגולים בפרטות, ובמקום הזה לא נוכל לבאר בפרטות, דק בכללות, ובקיצור גדול וע"ש. ואחר שיצאו י' עיגולי א"ק הזה, שהם בחי' נפש שבו, עוד נתגלו ויצאו בא"ק זה י"ס, שהם בחי' י"ס אחרות ביושר, בציור אדם, בעל דמ"ח אברים, בראש, וזרועות, ישוקיים כו', והם בחי' רוח שבו, והוא נמשך ונתפשט ביושר, מלמעלה

ה ש מ ש

(ד) אשר בתוכו ואמצעיות.

(ה) וכן כל שאר הנאצלים אחרי עולם הנקודים, הנה גם הם, יש בהם ציור עיגולים, זה תוך זה.

למטה, מראש גג העליון של עיגול עליון שבכל י׳ עיגולים, עד קרוב אל סיום תחתית י׳ עיגולים אלו שלו. מ)

ענף ג

אחר שנתבאר לעיל, היות בכל העולם כולם ב׳ בחי׳: א׳, בחי׳ הי״ס בצורת גלגלים עגולים. וא׳, בחי׳ י״ס בצורת אדם ישר, בקומה זקופה וישרה. נבאר עתה בקצור, קצת פרטים, ובחי׳ אחרות שיש בהם. הנה נתבאר בס״ה פ׳ בא דף מ״ב ע״ב, בר״מ, וז״ל, אבל לבתר דעביד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עילאה, נחית תמן, ואתקרי בהאי דיוקנא כו׳, נקרא אל אלהים, ואי איתבר אומנא אלין מאנין דתקין, יהדרון מיא למקוריה כו׳. ולבתר עביד מאנא רברבא, והוא קרי לגרמיה בה מבין כו׳. וכבר הארכנו בזה בענף ב׳, ע״ש היטב. הרי מפורש, היות י״ס, בצורת אדם, בעל רמ״ח אברים, הנקרא כלים, ובתוכם העצמות של האורות, הנקרא נשמת אדם, והכל כדמיון אדם התחתון, שיש בו גוף ונשמה, כך אדם העליון, כלול מי״ס, שהם עצמות וכלים. והנה ענין בחי׳ העצמות הזה, הם בחי׳ אורות פנימיים, המאירים תוך הכלים, כדמיון הנשמה אשר תוך הגוף של האדם, ומאירה בו. כמ״ש, נר ה׳ נשמת אדם. וזכור כלל זה, כי בכל מקום שתמצא בחבורינו זה, לשון אורות, הכוונה על הנשמה הפנימית שבו, ולא על הכלים עצמן, ואל תשכח ענין זה. כי לא נוכל להזכירו בכל פעם. (א)

ואחר שביארנו ענין ב׳ בחי׳ הנ״ל, שהם: אורות, וכלים, צ״ל עוד פרטים אחרים, דרך קצרה, והוא, כי בחי׳ האורות, שהם עצמות הנשמה הפנימית שבתוך הכלים כנ״ל. הנה אלו האורות מתחלקים, לב׳ בחי׳: והם או״פ, ואו״מ. והענין הוא, כי הנה האור המחיה והמאירה בתוך הי״ס הנקרא כלים, הנה יש בו בחי׳ המתלבשת תוך הכלים, כדמיון נשמה הנכנסת תוך אברי הגוף, ומתלבשת תוך אברי האדם, ומחיה אותם, ומאיר בהם בפנימיותם, וזה יקרא או״פ. אמנם אור זה ממועט, להיותו יכול להתצמצם ולהתלבש תוך הכלים. ויש בחי׳ ב׳, אור גדול ממנו, אשר אין כח בכלים לסובלו ולהגבילו תוך פנימיותם, ונשאר בבחי׳ או״מ עליהם מבחוץ, ומאיר להם בהיותו אור מקיף עליהם. וגם ענין זה הוא, באדם התחתון, כמ״ש במקומו בע״ה, כי אין לך שום אור שבכל העולמות כולם, שאין בו ב׳ בחי׳ אלו, שהם בחי׳ או״פ קטן, ואו״מ גדול, זה בפנימיות הכלי, וזה מקיף סביב מבחוץ לכלי. והנה, כמו שבחלק האור, יש בו ב׳ בחי׳, כן בחלק הכלים, יש בהם ב׳ בחי׳ כיוצא באלו, כי אין לך שום כלי בעולם, שאין בו ב׳ בחי׳, והם: בחי׳ פנימיות הכלי, אשר שם התלבשות והתדבקות האו״פ בו בעצמו בתוכו. ועוד יש בחי׳ ב׳, חיצוניות הכלי, אשר עליו מבחוץ, סובב ומקיף אור הנ״ל. (ב)

הגהה

(א) **מוהרח״ו** ז״ל צ״ע, או״מ דיושר, (נ״א ואור ישר) מה ענייננו ומה, שורשו, אם מן הזכר, אם מן הנקבה הכללית, וכן הפרטית. (נ״א הכוללים, וכן בפרטים) ויש מקיף יושר, ויש מקיף חוזר, (נ״א ישר ומקיף חוזר) ומה ענייננו. וכן ענין או״פ מה ענייננו וצ״ע.

(ב) **מוהרח״ו** ז״ל ענין חיצוניות ופנימיות (בכ״מ הוא כינוי בספי׳) כתוב בפירוש, כי חיצוניות: הוא בשר גוף אדם ועצמות וגולגולת וכו׳. ופנימיות הוא: בחי׳ המוחין המתפשטים בתוך כל הגוף, כנודע. כי גם במוחין יש י״ס כנזכר במ״א, שהם הפנימית. גם נאמר, כי בכלים הראשונים, שהם אחור

הנחות ומראה מקומות

מ) נ״ב וצ״ע דלעיל אמר רגלי א״ק דיושר מגיעים למטה עד חצי עגולי עתיק, וכאן אמר עד סיום תחתית ו׳ עגולים שלו. ועי׳ לעיל דף ל״ט בהשמש ובהג״ה שם והכל ברור ופשוט.

והנה כמ"ש, שאו"מ גדול מאו"פ, כן חיצון הכלי, יותר מעולה מפנימיות הכלי. ואע"פ שבחוש הראות אנו רואין, שפנימיות הכלי הוא יותר זך, ומעולה מחצוניות הכלי, הענין הוא באופן שנבאר עתה.

דע כי הנה האור כולו שוה, וכאשר נכנס ונתלבש תוך הכלי, אין הכלי יכול לסובלו כולו, אז בחי' אור שלא יוכל ליכנס בפנים, נשאר בחוץ בבחי' או"מ (ב) עליו. ואז ב' אורות אלו מאירים בכלי, כי או"פ, מאיר חצי עובי כותל מצד הפנימי. ואו"מ, מאיר חצי עובי הכותל מצד החיצון. וע"י ב' אורות אלו, מאיר ומזדכך הכותל של הכלי, מבית ומחוץ. והנה, האו"פ, להיותו מצומצם ובדוחק תוך הכלי ומתדבק בו היטב, הנה הוא נכנס, ובוקע בחצי כותל של הכלי מצד פנימיותו, ונבלע בו, ועובר בתוכו, ועי"כ מזדכך הכלי, ונעשה זך. אבל אור החיצון, להיותו רחוק ובלתי דבוק בכלי, ובפרט שאינו מצומצם, אינו בוקע בכותל הכלי מצד חיצוניותו, לעבור ונכנס בתוכו ולהאיר בו ולזככו. ולתקן הענין הזה, הוצרך להיות חיצוניות הכלי, יותר מעולה וזך, וגם האור המאיר בו, הוא אור המקיף, שהוא יותר גדול ומעולה מן או"פ, ועי"כ יוכל לקבל חיצוניות הכלי הארה גדולה, אעפ"י שאינו דבוק בחוזק באוה"מ, ויהיה מקבל כ"כ הארה מן או"מ, עם היותו רחוק ממנו, כהארת או"פ בפנימיות הכלי, בהיותם יחד דבוקים, ועי"ז ישתוו פנימיות הכלי שהוא יותר גרוע, עם א"פ הגרוע, ויאיר זה בזה היטב מאד, להיותם דבוקים, אעפ"י שהם גרועים. וכן חיצוניות הכלי, שהוא יותר מעולה, בהיותו מאיר בו גם אוה"מ המעולה, יאיר בו היטב מאד, עם היותם רחוקים זה מזה.

עוד יש סיבה אחרת גדולה, והוא, כי הנה או"מ מבחוץ, חשקו ורצונו וחפצו להתדבק ולהתקרב עם האו"פ, ולהאיר לו. והנה, אם חיצוניות הכלי לא היה זך מאד, לא היה יכול או"מ, לעבור ולבקוע וליכנס באו"פ, להאיר לו, והיה האו"פ בלתי מקבל הארה הזאת הגדולה, לכן הוצרך להיות חצי עובי הכותל מצד חיצון יותר זך מפנימי, ועי"כ, יוכל האו"מ, עם היותו בלתי מתדבק בו, לעבור ולבקוע וליכנס עד חצי עובי של הכותל מצד חוץ, ואו"פ, להיותו מצומצם תוך הכלי בכח, יכול לעבור חצי עובי של הכותל מצד הפנימי, ולהאיר בו חצי עובי הפנימי, אע"פ שאינו זך כ"כ כמו החיצוני, ואז מתדבקים יחד או"פ ואו"מ, ומאיר או"מ באו"פ. וגם הכלי עצמו, מקבל הארה משניהם, ומזדכך מאד. אמנם, אם אנו רואים בחוש הראות, שהפנימי הוא יותר זך כנ"ל, הטעם הוא, כי או"פ אע"פ שהוא קטן מאוד מאו"מ, עכ"ז להיותו מצומצם ומוגבל בכח תוך הכלי ההוא, מאיר הארה גדולה ושלימה בפנימיות הכלי. משא"כ באו"מ, אע"פ שהוא גדול מאד, כיון שהוא בלתי דבוק בחיצונות הכלי, וגם הוא אינו מצומצם ומוגבל בתוכו בכח, לכן איננו מאיר בו בשלימות הארה שלימה, ועי"כ יראה שפנימיות הכלי יותר זך מחיצוניות. ויתבאר זה לקמן, בהארת פה דא"ק.

ה ג ה ה

ואמצע, שניהם נקרא חיצוניות, והפנימי לבד נקרא פנימיות. כי כן נאמר שבחיצון אין בו דעת כלל, ובב' דהיינו אמצעי, יש בו דעת, אלא שהוא דעת חציו. ובפנימי שהוא הג', יש בו דעת הפנימי שלם, וכן נאמר כי מוחין דעיבור ויניקה, להם אלהים, ונמשכים מב' חצוניות דא"א. אך המוחין דגדלות, הם מפנימיות דאו"א (א).

ה ש מ ש

(א) עיין בשער העקודים פ"ב מהיכן נעשה חיצוניות הכלים.

(ב) היא בחי' חיה ועיין בספ"ב משער העקודים מ"ב.

שער השלישי

מ"ב סדר אצילות בקיצור מופלג למוהרח"ו.

פרק א

ראשונה הוא הא"ס ב"ה, מקיף את כל העולמות, וגם הוא מוקף מהם, (א) ומתלבש בתוכם, עד סוף עולם האצילות, ואינו נוגע ודבוק, זולתי בעולם אצילות לבד, ולא בבי"ע, ולכן משם ולמטה ישתנה מהותם, ויקראו בי"ע. אך בחי' המקיף דבוק ונוגע בכל הד' אבי"ע. ותחלה משתלשל ממנו באמצעתו א"ק, הנזכר בתיקונ' תי' ע' דקל"ב. ובבחי' היותו שניות לא"ס, נק' אדם דבריאה, עם שהוא קודם אצילות.

גם נרמז אדם זה בפ' פקודי דרס"ח, במאמר, אר"ש, אריכית ידי בצלותין לעילא כר', שית היכלין כר', כולהו איקרון א"ס עכ"ל. כי זה האדם כלול מי"ס, וכולן נקרא א"ס, בערך עולם האצילות שלמטה הימנו. וזה הא"ק, נחלק לאלפים ולרבבות עולמות, ותחלת התחלקותו, הם ד' עולמות, הנקרא: ראיה, שמיעה, ריחא, דיבור. הנזכר בתיקונים תיקון ע' דקכ"א. ומהם מתחלקים עולמות לאין קץ, וכל אלו הבחי' נרמזו במאמר פקודי הנז"ל למבין. וזה האדם, נרמז בקוצו של יו"ד דשם הוי"ה, כי הוא בחי' הכתר של כללות העולמות, ואור א"ס בכח התלבשותו נ) בחכמה דא"ק זה, האציל תחתיו עולם האצילות, וז"ס כולם בחכמה עשית. ס) וחכמה הנ"ל, נתלבשה במלכות דא"ק. וזה המלכות, ירדה ונתלבשה בסוד ז"ס שלה, תוך י"ס דעולם האצילות. והיה זה, כדי לקשר א"ק בעולם האצילות. ועד"ז בכל עולם ועולם, כמ"ש בע"ה. וראש זו המלכות, שהם ג"ר שבה, נשארו במקומם. וז"ת שהם גופא דילה (ב) של ז' ימי בראשית, (ג) הם נתלבשו בי"ס דאצילות. וזה הבחי' נקרא עתיק יומין, שהם ז' ימים, העתיקן מן מלכות דא"ק, והז"ת נחלקים לי"ס, כי ראשונה כלולה מג', ע"ד היכל ק"ק שכולל ג'.

וזה העתיק, נעשה נשמה לא"א, שהוא כתר דאצילות, וגם הוא מתפשט בט"ס אחרות דאצי', ואור א"ס (ב) תוך (א"ק דא"ק) תוך העתיק, וא"א מלביש לז"ת לזה העתיק. וחו"ב דאצילות מלבישים לא"א. (ד) הז"ת שלו לבדו, (בהתפשטותם בז"א) על דרך הנ"ל, ונקרא או"א. וז"א הוא ו"ס דאצילות, מלביש לאו"א את ז"ת שלהן. וכל קצה הוא צורת ו', הם ו"ק, ופ"ו גימ' אל"ה. ובהם מתלבש הבינה, הנקרא מ"י, ונעשה אלהים, מ"י בר"א אל"ה. ונוקבא דז"א, הוא המלכות דאצילות, מלבשת להז"א ז"ת שלו, בסוד נקבה תסובב גבר. ובעת הזווג שוה היא אליו, פב"פ. ודי בזה.

הרי כשנעריך בדיעה יתירה, נמצא היות

ה ג ה ה

(א) **צמח** היינו הקו היושר הנמשך מן הא"ס לתוך העיגולים.

(ב) **צמח**, היינו הארת ז"ת לבד, ולא הם עצמן, כנזכר סוף דרוש ב'.

(ג) **צמח**, ז"ס ראשונות, שיש להם שם ספירות.

(ד) **צמח**, ר"ל חו"ב דנקודות, נעשו פרצופי או"א.

ה ש מ ש

(א) שער ח' ענף ה' וצ"ל לגבי הא"ס כנז' לקמן בפ"ב.
(ב) בערך האצילות שלמטה ממנו.

הגהות ומראה מקומות

נ) עי' לקמן שער מ"ז פ"א ובתלמוד ע"ס ח"ג פ"ב.

ס) נ"ב כי האצילות לגבי (א) א"ק כעשיה לגבי העולם (אצילות) עי' השמש אות א' (ה"ו).

כל קומת מלכות שיעור ספי' א' לבד, בערך כללות כל עולם האצילות. וז"א יהיה ו"ק של כללות, עם שהוא בעצמו י"ס. ואו"א גבוהים ממנו. וראש הכתר, גבוה מעליהם. האמנם רגלי כולן שוין, עד סוף האצילות. רגלי עתיק, ורגלי א"א, ורגלי או"א, ורגלי זו"ן, כולן שוין. (ד) אכן יתפרדו בראשם, זה למעלה מזה. באופן, כי יהיו כולם מלובשים, זה מלבוש לזה, וזה מלבוש לזה. והעתיק שהוא מל' דא"ק, ובתוכו חכמה דא"ק, בסוד ה' בחכמה יסד ארץ, ובתוכו הא"ס עצמו. כל ג' אלו, מתלבשים תוך האצילות.

וזה נרמז באדרא האזינו דרפ"ח, וז"ל, כד אתתקן, אפיק ט' נהורין, דלהטין מיניה מתיקונוי, ואינון נהורין מיניה מנהרן ומתלהטן, ואזלין ומתפשטים לכל עיבר, כבוצינא דמתפשטין מיניה נהורין לכל עיבר, ואינון נהודין דמתפשטין, כד יקרבון למגדע לון, לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי. כך הוא ע"ק, בוצינא עילאה, סתימא דכל סתימין, ולא אשתכחא, בר אינון נהורין דאתפשטן, דמתגליין וטמירין, ואינון איקרון שמא קדישא, ובג"ד כלא חד. באופן, כי אין ניכר מכל א' מהם, כ"א הראשים, אכן גופם מתלבשים אלו תוך אלו, ואינם ניכרים, רק בחי' ראשיהם, לכן יכנום באדרא האזינו, בבחי' הראשים ד"ל.

והנה כל הי"ס דאצילות, נחלקים לה"פ: כח"ב זו"ן, כ"א כלול מרמ"ח אברים, והם בחי' ד' אותיות הוי"ה, הכולל עולם אצילות לבדו, ועם קוצו של י', הרי הם ה' פרצופים. אכן בערך ההוי"ה הכולל כל העולמות כנ"ל, נמצא כי א"ק קוצו של י', וי"ס דאצילות, הם יו"ד דהוי"ה, הנרמזת בחכמה, והוא אצילות, כנודע. ואח"ז נשלם חוט הא"ס בבחי' פנימיותו הנ"ל. ואז נתעבה האור, ונעשה שם מסך, ודרך המסך ירדה שם המל' דאצילות, ז"ת שבה, והיתה ראש לשועלים, לי"ס דבריאה. וכ"ז אחר התעבותה והתלבשותה דרך מסך הנ"ל. גם הבינה דאצי', נתלבשה אור ז"ת שלה במל' דאצי', וירדה דרך המסך ונתלבשה בי"ס דבריאה. וז"ל בינה מקננה בכורסי' (ה).

ואלו הז"ת דמלכות, נתהוו לע"י דבריאה, וע"י דבריאה, בא"א דבריאה וכו', על סדר הנ"ל באצילות. וגם הוא ה"פ דבריאה, וכולם בחי' ה' דהוי"ה, הכוללת כל העולמות. ואח"כ נפרש מסך ב', וירדו ז"ת דמלכות דבריאה, ובתוכם מתלבשת אור ו"ק דז"ת דאצי' ונתהווה בחי' ע"י דיצירה. וז"ס, ז"א מקנן ביצירה. וזה העתיק מתלבש בא"א דיצירה כר', ע"ד הנזכר בבריאה, כנ"ל. וגם הוא ה"פ דיצירה, וכולם בחי' ו' דהוי"ה הכוללת כל העולמות. ואח"כ ירדו ז"ת דמלכות דיצירה, ובתוכם מלכות לבדה דאצי', מתלבשת (נ"א היא לבדה מתלבשת) תוך א"א דעשיה. וגם זה דרך מסך, שבין יצירה לעשיה. וז"ס מלכות מקננא באופן, ונקרא ע"י, ומתלבשת תוך א"א דעשיה, והכל ע"ד הנ"ל ביצירה, וגם הם ה"פ, וכולם בחי' ה' תחתונה דהוי"ה, הכוללת כל העולמות.

פרק ב

ע) אמנם דע, כי כל בחי' ה' פרצופי', שבכל עולם ועולם הנ"ל, הנה כל א', כלול מרמ"ח

ה ג ה ה

(ד) צמח, אע"פ שאו"א עד טיבורו דא"א, עכ"ז, כשהם מתפשטין בנה"י שלהם, לקוי ו"א, הנה אז כולן מגיעין לקרקע דאצילות. גם שם ב' פרקי דעתיק, תתאין דנה"י, הם צודפים מקרקע דאצילות ועיין לעיל.

(ה) צמח, בינה ז"א מלכות המקננין בבי"ע, נתבאר במ"א, בבחי' בינה ז"א מלכות יותר תחתונים מן הנ"ל וכאן גילה בחי' התחתון בשורשם בא"ק עצמו, וזה כלל לכל השאר שלא נתפרשו כאן.

הגהות ומראה מקומות

ע) פרק זה נתבאר בספר בית שער הכוונות למרן האר"י אשלג זצ"ל מן אות מ"א עד אות נ"ג.

אברים ושס״ה גידין. וצריך המעיין לחקור, על ניתוח אברים שבכל פרצוף ופרצוף, איך יפגשו אבר פרצוף זה, באבר פרצוף המלבשת אותו, כי אין עומדים כל הפרצופים בשוה ובקומה א׳. נמצא כי ראש המלכות דעשיה, נפגשה בהחתית העקב דא״ק, וכעד״ז בכל שאר הבחי׳, לא יכילם העין, כ״א נגולו כספר השמים, וכפי דבוק זה האבר שבזה הפרצוף, באבר הפרצוף שכנגדו, לפעמים יפגשו עין בחוטם. ואזן בעקב, וכיוצא בזה לאין קץ.

וזהו ענין חכמת הצירוף, כ״ב אותיות א״ב, אל״ף עם כולם, וכולם עם אל״ף, וכיוצא בשאר האותיות, והם הם גורמים השינוי, שאין לך יום שדומה לחבירו, ואין צדיק דומה לחבירו, ואין בריה דומה לחבירתה, וכל הנבראים כולם, לצורך גבוה. כי אין יניקת כולם שוה, אף לא תיקון כולם שוה, ותתקן החלבנה בקטורת, מה שלא תתקן הלבונה, לכן היה צריך באלו העולמות טו״ר וביניהם, ובכ״א מינים לאין קץ.

והנה אלו הה׳ פרצו׳ של עולם האצילות, נתבארו באד״ר ובאד״ז, וז״ס בהבראם: בה׳ בראם. כי כל הנבראים היו בחי׳ ה״פ, הן באצי׳, הן בבי״ע. וז״ס ה׳ זעירא, כי כולם יצאו מה׳ זעירא דמלכות דא״ק, (אחר שנתמעטה) [אחר שנתפשטה] בסוף ז״ת שלה לבד, ואז היתה ראש להם, כנ״ל, לכן נרמזו בה׳ זעירא. והנה הי״ס דאצילות, להיותם לבושים למלכות דא״ק, התחילו בהם הסיגים, ונרמזו באלה המלכים, הנזכר בראש אד״ר, כי כולם בני מלכים הם (א) בראשית ברא אלהים, [שהיא מלכות דא״ק, הנקראת אלהים, ומכחה נבראו שמים וארץ דאצילות) ומתחלה לא נתקנו, עד שיצא הדר מלך הח׳. (ממ״ה סא״א) שם הוי״ה, הוא תולדות היסוד דא״ק, מילה שניתנה בח׳, והוא הדרת פני [נ״א פנים] זקן, והוליד טיפת הלובן הנקרא חסדים, והטיל במ״ן דמל׳ שבו (נ״א מ״ד במ״ן במל׳ שבה) שהוא טיפת אודם, ארץ אדום, וכדין עלמין אתתקנו, שהם ז׳ מלכים, הכוללים הי״ס דאצילות, כי ראשון כולל ג״ר וכדין עלמא אתבסם, בזווג יסוד ומלכות דא״ק.

וזהו ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים, שיתף רחמים בדין, ואז נתקן האצילות. גם המלכות עצמה דא״ק, שהיא ראשית דאצילות, והיא עתיק יומין, נתקנה טיפת אודם שלה, [היינו אור ז״ת שלה המתלבשת בי״ס דאצילות] ועלי׳ נאמר באד״ר דקל״ה ע״א, כל רישא דעמא דלא אתתקן איהו בקדמיתא, לית עמא מתתקן. ואין הכוונה ח״ו עליה עצמה,

הגהה

(א) **צמח** י״ס דאצי׳, שהתחילו בהם הסיגים, נלע״ד שרמז פגם בעלמא בכתר, (ג) וביטול באו״א, ומיתה בז״מ, כי בזה הם י׳. וזה נודע בדרושים. ואמר סיגים דרך כלל לבד, שהרי פגם וביטול ומיתה אינם בחי׳ שוות, כנודע. וג׳ אלו נרמזו בזה. כי פגם בעלמא נרמז בכתר, היינו השערות, ונכספים במקומן, לכן נקרא תיקונים, להורות שהיה בהם הקילקול. וזהו נרמז כאן דקאמר, והדרת פני זקן, דהיינו בצאת המלך הדר, דהיינו זהו זקן. לכן שערות הראש דהיינו דיקנא, נקרא תיקון כנ״ל. וביטול אחורי או״א, נרמז, כי נפלו בפנים ואחור דנוקבא דז״א דאצילות. ולא נקרא או״א, אלא ע״ש נוק׳ דז״א, ונתבטל שמם. (נ״א ונתבטלו שמה) ומיתה נרמזת, כי לא נקרא בלע, אלא דעת כו׳. וכבר נתבאר בדרושים, פגם, וביטול, ומיתה. וזה שכתבתי, נרמז לבד במילת סיגים, בי״ס דאצילות כנ״ל. וכלל י׳ ספירות דאצילות הוא, א״א או״א זו״ן.

השמש

(ג) ביטול: ד״ל, שבתחילה נק׳ חו״ב, ועתה נק׳ או״א אבל אינו כמו הז״ק שבהם היה בחי׳ מיתה שבתחלה נקרא בלע, ועתה נק׳ דעת, ושאין נזכר שם ראשון כלל. משא״כ או״א, שלפעמים נק׳ ג״כ חו״ב.

רק על הארת ז"ת שבה, המתלבשים בי"ס דאצי', אך עצמות ממשות ז"ת שבה, נשארו למעלה במקומו, רק ניצוצי אורם, הם היורדין להתלבש באצילות, ונק' רישא דעמא ולכן נקרא אנ"י, ונק' אי"ן, ודא מל' דא"ק, וכתר דאצי', והבין. וז"ש באדר"ז דרפ"ח, ובג"כ אקרי ע"ק אין, דבי תליא אי"ן, בגין דהאי חכמתא סתימאה אקרי אי"ן, דביה תליא, דביה מתפרשין תלת זמנין כו', שהוא חכמה דא"ק, המתלבש' בעתיקא, שהוא כתר דאצילות, ואז נקרא אי"ן.

הרי אם ירצה המעיין להעמיק בדברינו אלה, יסתכל היות א"ס פנימי' לעולמות, ומקיף כל העולמות. ורגלי קומת א"ק המלביש את א"ס, מבריח עד סיום כל העולמות אבי"ע. ואצילות לבוש לז"ת דמלכות שבו. וכל בריאה, לבוש לז"ת דמלכות דאצילות, וכל היצירה, לבוש לז"ת דמלכות דבריאה, וכל עשיה, לבוש לז"ת דמל' דיצי'. והיה (נ"א כי) עקביים דא"ק, מתלבשים בי"ס דעשי'. וכ"א כלולה מק', הרי אלף יומין דחול כי שם הקלי' כולם.

ובהשתלם להזדכך ולהתברר האור מעולם העשיה, שהוא יסוד יעקב: י' עקב, כי הם עשר ניצוצי אורה, הניתנין בעקב, שהוא עולם העשיה, כי אז בעקבא משיחא, הוא א"ק חוצפא יסגא. ואח"כ יעמדו רגליו על הר הזתים, דכתיב ועמדו רגליו וגו', וישתלם קומתו, ועליו נאמר, הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד: ישכיל מעשיה, בסוד ונחמד העץ להשכיל עץ הדעת. ירום מיצירה. ונשא מבריאה. וגבה מאצי'. מא"ד: אותיות אדם, הוא א"ק. אז יבוא משיח בע"ה, ומחת לצלמא על רגלוהי, הם הקלי' שכנגד ג' עולם בי"ע. כי על האצי' נאמר, אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. והבריאה, היא רישא דדהבא, כי היא בחי' זהב, מצפון זהב יאתה, שהיא בינה, עלמא דאתכסיא, המתלבשת ומקננת בבריאה כנ"ל. וקלי' דיצירה, כסף ונחושת. וקלי' דעשיה, פרזלא וחספא, והיא אבן, מל' האחרונה שבכל העולם, הוא עקב א"ק, ואתה תשופנו עקב. בהאי אבן, רציץ מוחא דנחש, ומחת לצלמא על רגלוהי שבעשיה. ואז שמים דעשיה, וארץ דעשיה, נאמר עליהם שמים כעשן כו' והארץ כבגד תבלה. כי בהגלות רגלי א"ק על הר הזתים, אשר בתוכם הא"ס מתלבש כנ"ל, ואז יהיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור ז' הימים הראשונים, ז"ת דמלכות דא"ק כנ"ל, הנקרא ע"י דאצילות.

פרק ג

כלל העולה, כי הא"ס הוא נשמה לנשמה. והאציל ממנו אדם אחד, הכולל כל העולמות כולם, שבחי' עצמות שבו, שהם בחי' נרנח"י, נקרא א"ק. ובחי' הגוף שבו, הוא עולם האצילות. ובחי' המלבושים, הם ג' עולמות בי"ע, שאינם רק עולם א' לבדו, והוא לבוש האצילות כולו, שבין שלשתם אינם רק י"ס דוגמת י"ס דאצילות, הנקרא גוף. וכ"מ בתיקונים די"ח, אימא, בג"ס עילאין, מקננא בבריאה. וכבר ידעת בר"מ פ' בא דמ"ב, כי הי"ס דאצילות נקרא מאנין, ר"ל אברי הגוף, כי הגוף שהם הכלים, שם נגלו באצילות, ולא יותר למעלה כנודע.

וכבר ידעת, כי הנרנח"י אינם מתלבשים בגוף, זולת ע"י אמצעית מלבוש זך לכ"א מהם, והכל נקרא עצמות, כי כן א"ק שהוא בחי' כל העצמות, יש לו גוף זך, שבו מתלבש עצמותו, כדי להתלבש אח"כ בגוף האמיתי, שהיא אצילות. לכן, אפי' הכלים דא"ק, נקרא עצמות. וכמו שהעצמות מלבד היות עקריותו בפנימיות הגוף, עכ"ז משלח פארות מאורו, בכל איברי הגוף מבית ומחוץ, ובתוך עובים, להמשיך בו חיות. כן א"ק, מאיר עצמותו, בכל איברי הגוף דאצילות, ואותו אור נקרא א"ס, בערך האצילות, ונקרא עילת העילות של האצילות.

אך במלבושים, אין אור עצמות מתגלה, לכן בי"ע אינם מבחי' אלהות, אלא נקרא: נבראים, נוצרים, נעשים. וכעד"ז בא"ק, שנעשה בחי' גוף אל הא"ס הזה העליון, אור א"ס מתגלה בו, אך לא במלבוש הא"ס העליון, שהם י"ס דאצילות, כי הא"ס הנגלה בי"ס דאצילות, הוא הנק' א"ק כנ"ל. אמנם אחרי

התלבשות אין סוף עליון בא"ק, בחכמה שבו, שאז מאיר על ידו בי"ס דאצילות. וזה אומרו, כולם בחכמה עשית. וזה אומרו עשית, כי הי"ס דאצילות, הם בחי' עשיה, אל הא"ס העליון, כי הם מלבושים כנ"ל. וכעד"ז א"ק, כדי להאיר במלבושיו שהם בי"ע, מתלבש בבינה דאצילות, ועל ידה מאיר בבריאה, כמ"ש אימא מקננא בכרסייא. וכ"ז שאמרנו, תדע מהקדמה ב' של מרכבת יחזקאל.

וחוץ לאלו המלבושים, שהם בי"ע, הם הקלי'. ולכן תראה, שאפילו הקליפות שכנגד האצילות, אינם שם, אלא בבריאה, כנודע אצלינו. נמצא, כי אף שנאמר, כי אצילות הוא גוף דא"ק, הנה האור שמאיר הא"ק בגוף הזה, נקרא נר"ן של אצילות, ובתוך כולם מתלבש האור עצמו דא"ק, וכן עד"ז בא"ק, נגד א"ס העליון, וכן עד"ז בבי"ע, נגד אצילות הנקרא גוף. וז"ש בתיקונים ובס' הזוהר, דכורסייא דאיהו אמא, כגופא לגבי שכינתא דאצילות. נמצא, כי הקליפות יהיה לבושים באצילות בכללות, עם היות שבפרטות יש גוף באצילות עצמו, ובי"ע הם לבושים אליו.

והנה כל בחי' הכלים של כל העולמות, יש בהם חיצוניות ופנימיות. וכבר הודעתיך, איך כל העולמות אלו, זה נעשה גוף לזה, חה לזה. ונמצא, כי כל העולמות כולם כאחד, אפילו א"ק, כל הכלים שלהם, יש בהם בחי' פנימיות וחיצוניות.

ודע, כי כל בחי' זו"ן שיש בעולמות, כולם נקרא ז"ק [נ"א ו"ק] של גוף, של אותו עולם. כי כן יצאו בעת אצילות ראשון, שנאצלו חסרים ג"ר לז"א, וט"ר לנוק'. ואלו הב' צריכים ג' זמנים, שהם: עיבור, יניקה, ומוחין להשלימם. נמצא, כי כל עולם ועולם, אינם צריכים עיבור יניקה ומוחין, רק זו"ן של אותו עולם, בערך א"א ואו"א של אותו עולם, שהם שלימים, כפי אותו עולם. אמנם בבחי' הכלל, יהיה כל הה"פ שבאותו עולם, נקרא זו"ן אל עולם שלמעלה ממנו, ויהיו חסרי מוחין בבחי' הכלל כנ"ל, והבן זה היטב.

נמצא, כיון שיש ב' בחי', בכל מיני כלים, שהם: חיצוניות, ופנימיות. א"כ מוכרח הוא, שיהיה ע"מ בכלים חיצוניים. ועי"מ, בכלים פנימיים. הנה בר"ה, פ) בתחלה נעשה כלים פנימים, אך בקבלת שבת ובתפלה של שאר ימי החול, תחילה נתקן מוחין כלים חיצוניים, ואח"כ כלים ומוחין פנימים. ולכן כשתעיין בספרינו, אל תתמה אם פעמים יראה, שכבר יש מוחין. ופעמים נראה, שהם עדיין ביניקה, וכיוצ' בזה. כי זה בפנימיות, וזה בחיצוניות. ועיין לעיל, איך כל פנימיות נקרא מוחא, בערך חיצוניות הנקרא גופא.

השער הרביעי

שער אזן חוטם פה ונחלק לה' פרקים:

פרק א

צ) כבר ידעת, כי אין בנו כח לעסוק קודם אצילות י"ס, ולא לדמות שום דמיון וצורה כלל ח"ו, אך לשכך האזן, אנו צריכים לדבר דרך משל ודמיון. לכן, אף אם נדבר במציאות ציור, שם למעלה, אין הדבר רק לשכך האזן.

אמנם דע, כי י"ס דאצילות, הם ב' ענינים: הא', הוא התפשטות הרוחניות. והב', הוא כלים ואברים, אשר העצמות מתפשט בהם. והנה צריך שיהיה לכל זה, שורש למעלה, לב' בחי' אלו, ולכן צריכין אנו לדבר בסדר המדרגות, מראש עד סוף.

והנה נתחיל ונאמר, כי הלא הא"ס ב"ה, אין בו שום ציור כלל ח"ו, כמבואר. ואמנם, כשעלה במחשבה לברוא העולמות לי' מדרגות, ע"י סדר, האציל והמשיך ממנו התפשטות

הגהות ומראה מקומות

פ) עי' לקמן אנ"ך פ"י.

צ) עי' שער הקדמות דף ל"א דרוש ב' דא"ק ובע"ח עם פמ"ס ענף ה' ובתלמוד ע"ס ח"ג פרק י"א.

אורות רבים, להיותם שורשי האצילות, ק) להתאצל האצילות אח"כ.

והנה כאשר נעריך ונמשיל לענין זה, כבר ידעת, היות ד' יסודות לכל, והם: ראיה, שמיעה, ריחא, דבור. והם, ד' אותיות הוי"ה. והם, סוד נשמה לנשמה, ונר"ן. ונתחיל לבאר, מסוד הנשמה ואילך, ואח"כ נתחיל לקודם אליה. ונאמר, כי הלא נמשיל ונצייר האזנים, כי יש בהם רוח דק בתוכם, והנסיון לזה, כאשר יסתום האדם אזניו, ישמע בתוכו קול הברה, מחמת הרוח הנצרר בתוכו. אח"כ מחוטם, יוצא מתוכו הבל יותר גרגש מאזן. ואח"כ מן הפה, יוצא הבל יותר נרגש מכולם. וכפי ערך הדברים ובחינתם, כך יהיה דקותם. כי אוזן להיותו סוד בינה, ההבל היוצא ממנו, הוא יותר דק, מהבל היוצא מחוטם. וכן הבל החוטם, הוא יותר דק מהבל הפה, שהוא למטה ממנו במעלה.

אמנם אם נמשיל ונאמר דרך משל, כי מסוד האוזן נמשך ממנו הבל ורוח מתוכו ולחוץ, והוא סוד נשמה. והבל היוצא מחוטם, סוד רוח. והבל הוצא מהפה, הוא סוד נפש.

ועתה נבאר הענין, כי הבל האוזן, נחלק לב' אזנים. והענין הוא, כי הלא יש בינה ותבונה כנודע. לכן אזן ימנית, הבל שלו, הוא שורש נשמת בינה. והבל אזן שמאלית, שורש נשמת תבונה. גם הבל החוטם, נחלק לב' בחי': בסוד שורש יעקב, וישראל. הימין ישראל, והשמאל יעקב. אך הבל הפה הוא א', כי הוא נגד הנוק' דז"א, ואע"פ שיש לאה ורחל, עכ"ז, עיקר לאה מבחי' מלכות דתבונה. (נ"א זאת היא ו"ק דבי"ן דז"א, ממלכות דתבונ') המתלבשת תוך ז"א כנודע, ולכן אינו נחשב רק לא'. אך עכ"ז, כיון שהם ב' בחי',

גם הבל הפה נחלק לב', עם שההבל הוא מקור א', שלא כדמיון האזנים והחוטם. והוא, כי בהיות הבל זה בגרון, הוא סוד קול, וכשיוצא מחוץ לפה, הוא סוד דבור, בחיתוך אותיות. הקול, נגד שורש לאה. והדבור, נגד שורש רחל. אע"פ שקול הוא בת"ת, שהוא הז"א, (נ"א בת"ת ז"א) עכ"ז, שורש של שניהם הוא במל' דתבונה. (נ"א עכ"ז שורשו במל' בינה) רק שקול נעשה נשמה לז"א, (נ"א לו"ק דב"ן דז"א) והדיבור נעשה נשמה למל', (שהיא דחל) ושניהן מצד הפה, שהוא סוד המלכות דתבונה.

והנה העינים שהם סוד ראיה, שהיא החכמה, הוא סוד נשמה לנשמה, בסוד חכמה. ודע, כי נר"ן מתלבשים תוך פנימיות הכלים, שהוא הגוף. אך הנשמה לנשמה, אין יכולת בגוף האדם לסובלה, ונשארת מבחוץ בסוד או"מ. וכשהוא מקיף את המוח, מדור הנשמה, אז הוא בחי' מקיף אל הנשמה. וכשהיא מקפת את הלב, שהיא מדור הרוח, אז הוא בחי' מקיף אל הרוח. וכשהיא מקפת לכבד, מדור הנפש, אז הוא מקיף לנפש. כי כמו שיש ג' בחי' אלו שהם נר"ן, כך הנשמה לנשמה, צריך שיהיה בה בחינת ג' אלו כולם, בסוד אור מקיף.

אמנם הגלגולת שהוא סוד הכתר, משם שורש לנשמה עליונה, הנקרא יחידה, וטעם קריאתה יחידה, לפי שהיא מקפת כל העולמות בבחי' נשמה לנשמה לבדה, ולא בחי' נר"ן, כמ"ש בנשמה לנשמה כנ"ל. (א) כי הלא לא יש רק ג' בחינת נר"ן, וכנגדם יש ג' בחי' אלו, בנשמה לנשמה. אבל דוגמת הנשמה העליונה, הנקרא יחידה, אין למטה דוגמתה, בחי' ד' כנ"ל, וכולה היא מציאות א', וז"ס

ה ש מ ש

(א) נ"ב עיין בשער המוחין פ"ה שכתב שם ואפשר שמתחלקת ומקפת כל בחי' נרנח"י ועיין ביאור ענין זה בספר מבו"ש בדרוש פנימי ומקיף דרוש א'.

הגהות ומראה מקומות

ק) נ"א שורשים ומקוריים (דפו"י).

הנקרא יחידה, ר) לפי שאין דוגמתה למטה כנ״ל. ש)

הגה״ה דרוש להר״ר גדליה הלוי.

ת) דרוש שכתבתי מענין שרשי אצילות של עצמות וכלים, שנתהוו מאח״פ ועינים. בסוד: ראיה, שמיעה, ריחא, דבור. זה מצאתי להר״ג הלוי. כאשר האורות נתפשטו, מאוזן וחוטם, עד נגד הפה, ששם התחברות כל ההבלים. ואז, במקום שמתחברים, יש לכולם בחינת נפש, לפי שאין הבל האזן יכול להתחבר להבל פה, אלא בריחוק מקום, וכן הבל החוטם, אלא שא״צ ריחוק מקום כ״כ, כמו הבל האזן, כדי להתחבר להבל הפה. וע״ז באה הסתכלות העינים, ובהכאה שהכה בהבל הזה, נעשה הכלים. ובהסתכלות זה, יש פנימי וחיצון, כי יש בכל איברים פנימיות וחיצוניות, ונעשה כללות כליהם. ולפי שאין בראית עינים הבל היוצא, אלא הסתכלות לבד, אינו נעשה אלא הכלים.

והסתכלות ההוא, גדול מכל הג׳ הבלים הנ״ל, כי הראיה היא י׳. שמיעה, ה. ריחא, ו. דיבור, ה. הרי ד׳ אותיות הוי״ה, שהם חבת״ם, א) נרנ״ח הראייה היא חיה, י׳ של השם הנקרא חכמה, כי חכמה עליונה מאירה דרך עינים, אלא שאם היה יוצא הבל ממש דרך העינים, לא היה אפשר למטה לקבלה, לכן לא נמשך ממנו אלא הסתכלות לבד, והיה בו כח לעשות כלים, לג׳ בחינת אלו: י׳ דנשמה בהבל אזן, י׳ דרוח בהבל חוטם, י׳ דנפש בהבל הפה. וז״ס, מרחוק ה׳ נראה לי. ומשאר הבלים, אם היה יוצא מהם הסתכלות לבד, דרך מסך, כמו העינים, לא היה כח בהם לעשות כלים. וכ״ז הוא דין, בין בבחי׳ התפשטות ההבל, בין בהסתכלות הראות. וראיה זו ב) גימ׳ גבור״ה, ודבור גימ׳ רי״ו עם ד׳ אותיות.

והסתכלות זה, בא ומכה במקום שמתחברים ג׳ הבלים ביחד, שהוא בחי׳ נפש. וזהו וירא אלהים את האו״ר, כי האו״ר הוא בחי׳ הבל אזן וחוטם, שהוא בחי׳ נשמה ורוח. את, הוא בחי׳ הפה, שהוא נפש. ואז כשראה את הנפש, אז ויבדל אלהים, שהוא עשיית שרשי הכלים.

והסתכלות זה בדרך ישר, עשה רושם (נ״א ראשים) בכל בחינה ובחי׳, כי פגע בכל בחי׳ ובחי׳ מן ההסתכלות לבחי׳ הבל כתר בכתר, וכעד״ז נעשה כל רושם (נ״א ראשית) הכלים. החיצונים באברים חיצונים. ופנימיים באברים פנימיים. ולא נגמר זה, עד שהכה הסתכלות במקום שמתחברים ההבלים, שהוא התפשטות ההבלים שהוא חיצונות ג) שלהם, ומהכאת אור ההבל אל אור הסתכלות, חזר אור הסתכלות בדרך אור חוזר, ונעשה כלי בכל בחינה ובחי׳ לשאר ד) הגוף: החיצונות לאברים חיצונים, ופנימים לאברים פנימים. וכאשר שבהסתכלות כל הדבוק יותר אל שורשו, הוא יותר עליון, כי כתר (נ״א הכוזר) סמוך לעין יצאה אחרונה, והמל׳ יצאה ראשונה ה) וכשמכה וחוזר, אז כל בחינת הכלים שוין. שאם היסוד ו) היה מתפשט לפנים יותר מן המל׳ ז) היה שוה אל המל׳, אף (שהוא) יסוד, שהרי נתפשט יותר, כי היסוד מרוב אורו על המלכות, היה בו כח להתפשט יותר, ואין בו מעלה יותר על המל׳.

הגהות ומראה מקומות

ר) עי׳ לקמן פ״ה משער עקודים.
ש) עי׳ שער הקדמות דף ע״ה סוף ע״ד.
ת) דרוש זה נתבאר בתלמוד ע״ס ח״ג פי״ג.
א) נ״א שהם נר״ן. (דפו״י).
ב) מלת זו ליתא בכת״י (ה״ו).
ג) ר״ל כי התפשטות נקרא חיצוניות (ע״ח כת״י ה״ו).
ד) נ״א לזה (דפו״י).
ה) נ״א הוא יותר סמוך לעין כו׳ כי המלכות (דפו״י).
ו) נ״א שאף שהיסוד (דפו״י).
ז) עי׳ בפנים מאירות בע״ח עם פמ״ס בהשמטות ענף ט׳ שמפרש כל זה. ועי׳ בתלמוד ע״ס בהסתכלות פנימית חלק שני פרק ט׳ טעם התכללות הספירות זו מזו, וכל ספירה כלולה מעשר ספירות.

(נ"א כי היסוד למעלה אל המלכות) אלא מפני שזה התפשטות, הוא בסוד אור חוזר. שהוא חוזר ומתקרב אל מקורו, אבל בבחי' הכלים עצמן הם שוים. ח)

וכשחוזר האור ומלביש ההבל, נמצא כשהוא סמוך לפה, גדול הבל הפה, מהבל האזן, כי הבל הפה, הוא עתה סמוך לפה, בבחי' ראש, והבל האזן, עדיין הוא בבחי' שאר הגוף, עד שיעלה נגד האזן. וע"ש בביאורינו, ענין היות: ב' נקבי האזן, וב' נקבי החוטם, וב' בחי' פה, קול ודבור, שהם גרון ופה, והם בחי' לאה ורחל.

ואע"פ שקול הוא בת"ת, הענין הוא שמכאן נמשך מקיף אל הדבור, (נ"א מהקול אל הת"ת) ומהדבור אל המלכות, ומה שלפעמי' עלה ישראל לחכמה, אע"פ שהשורש הוא כאן (הוא של ישראל הוא ת"ת) בחוטם, והעינים הוא בחכמה, עכ"ז עולה. כמאן דארח, שעולה ריח ניחוח עד המוח. כי שם הוא חכמה ע"כ. ט)

פרק ב

אמנם סוד הקפה זו, שביארנו בפ"א, אינו מתפשט למטה. רק מקומה היא מקפת מלמעלה למטה, כמ"ש בסוד או"מ. לכן תראה, שלא נזכיר אנחנו רק מסוד הנשמה ולמטה לבד, אמנם תראה איך היותר עליון עתה מן המתפשטים, הוא סוד הבל אזן, כי הוא מתפשט למטה, בסוד הנשמה. לכן אנו אומרים תמיד משל א', כדי לשכך האזן לבד, לפי שאין אנו מגיעים אפי' דרך משל, רק עד האזן לבד, ולא יותר למעלה, ואפי' שם אינו רק לשכך האזן. לכן אין אנו אומרים לשכך את העין, וכיוצא בזה.

ודע, כי בחי' אלו ג' הבלים כולם, נמשכו עד כנגד הפה, ושם מתקבצים כולם, כי הבל היוצא מהאזן הוא מתקבץ נגד הפה, והוא נמשך מלמעלה למטה. כנגד הזקן מב' צדדיו, ונמשך עד כנגד הפה. וכן הבל החוטם, נמשך דרך אותו ארחא שיש על הפה, נגד החוטם, שהוא תיקון ג', מי"ג תיקוני דיקנא הנקרא ועובר על פשע. וכן הבל הפה נמשך דרך אותו ארחא ב' דתחות פומא והוא תקון ה'. י) וג' הבלים אלו מתחברים למטה נגד הפה, והם מתחברים בסוד נר"ן.

אמנם דע, כי טבע של הבל היוצא מפה וחוטם וכיוצא, דרכו להמשיך באורך לחוץ בכח, ואחר שהוא יוצא בקילוח, אח"כ מתפרש לצדדין, כנודע בחוש הראות, ובודאי, (כי) אע"פ שהכל הוא הבל א', עכ"ז יש (קצת ל"ג) חילוק, בין קצת ההבל אשר הוא נגד הפה עצמו, או החוטם, אל שאר ההבלים המתפשטים לצדדין. וטעם שההבל שהיא נגד הפה ממש, הנה הוא דבק במקורו קשר אמיץ, (דבוק קשור ואמיץ ל"ג) ותמיד מגיע השפע אליו. וזהו הנזכר בס"ה, דא"ס מטי ולא מטי, כי הוא תמיד נדבק בא"ס, ע"י אותו קילוח ההבל היוצא מפה בחוזק, ומכה תמיד, וזה קצת ההבל נקרא פנימי, ושאר ההבל המתפשט נקרא חיצון. נמצא כי הבל כ) (זה הבל) היותר קרוב למוצא הפה וחוטם, נקרא פנימי. והיותר רחוק נקרא חיצון. נמצא, כי הבל זה הראשון הוא עצמות האור הא"ס ממש, המתפשט לחוץ, ואפי' הבל המתפשט לצדדין, אשר נקרא חיצון, גם הוא מההתפשטות עצמו, רק שאינו דומה לראשון, שהוא יותר פנימי. עם שהכל הוא הבל א', וענין זה הוא בג' הבלים הנ"ל.

ודע, כי מהבל פנימי של האזן, נעשה

הגהות ומראה מקומות

ח) מצאתי בע"ח כת"י זה הלשון שאף שבהתפשטות היה היסוד מתפשט לפניו יותר מן המלכות כי היסוד מרוב אורו על המלכות היה בו כח להתפשט יותר מן המלכות אלא מפני שזה היה בסוד אור חוזר שחוזר ומתקרב אל מקורו לא היה מתפשט יותר והיה שוה אל המלכות ולכן בחי' כל הכלים שוים וכשחוזר האור ומלביש ההבל וכו' (ה"ו).

ט) עי' שער הקדמות דף ל' ב'.

י) נ"א מי"ג תקוני דיקנא וכן הבל הפה נמשך אותו ארחא ג' הנקרא ועובר על פשע.

כ) ליתא בכת"י (ה"ו).

ממנו בחי' ראש לנשמה, להיותו עליון קרוב יותר אל מוצא מקור ההבל. והבל החיצון המתפשט, הוא בחי' הגוף לנשמה, כי כמו שיש בגוף עצמו החומרי, בחי' גוף וראש, גם בנשמה עצמה, יש לה בחי' ראש וגוף, כי קצת מהנשמה מתפשט בראש אדם, וקצת אחרון היותר עב מתפשט בגוף אדם. גם מהבל החוטם, נעשה ב' בחי' אלו, ראש אל הרוח, וגוף אל הרוח, מפנימית וחיצונית. היותר קרוב אל החוטם, הנקרא פנימי נעשה ראש. וחיצונית נעשה גוף. גם מהבל פה, נעשה עד"ז, בחי' נפש של ראש, ובחי' נפש של גוף, הרי ביארנו ענין נר"ן:

פרק ג (א)

ל) הנה אחר שדברנו בפרק העבר, איך נאצל מציאות נר"ן מאח"פ, הנה עתה נבאר מציאות הכלים שלהם, שהם בחי' גוף אליהם. אמנם כבר בארנו, כי מבחי' הראיה עצמה, נעשה נשמה לנשמה, אך אין הראייה סוד הבל הנמשך למטה, כמו אח"פ. והטעם, כי נר"ן שהם אורות אח"פ, הם מתפשטים למטה, אבל הנשמה לנשמה שהיא הסתכלות העין, אינה מתפשטת, רק נשארת במקומה, בסוד או"מ כנ"ל, ואין בה זולתי הסתכלות דק מאד, והוא סוד הראייה והסתכלות. אכן אינה דומה כמו הבל אח"פ, אשר עצמותו נמשך למטה. לכן מסוד ראייה זו, נעשה ל' כלים, שהוא הגוף. י' כלים להבל האזן, הנקרא נשמה. וי' כלים להבל החוטם, הנקרא רוח. וי' כלים להבל הפה, הנקרא נפש.

אבל ההבל עצמו, שהוא האור הפנים, אי אפשר להתפשט למטה, לפי שבחי' הראייה נמשך מהעינים, שהם יותר עליונים מכולם, לכן בראייה זו לבדה יצאו הכלים, משא"כ מאח"פ, כי לא היה אפשר להאציל מהם שום מציאות, אם לא מהבל היוצא מהם ממש מ).

ואמנם הסתכלות זו הוא כך, כי נמשכה הראייה זו בנר"ן הנ"ל, ומחמת הסתכלות הזה בהם, נעשה שרשי הכלים.

וזהו וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל. כי נסתכל המאציל הנקרא אלהים, שהוא א"ק, באור הנפש, הנקרא את: כי המלכות נקרא א"ת, וז"ס הנפש, הנעשה מהבל הפה, [שהוא עקודים]. אמנם נקרא ר"ן אור, א"ת האור, הנפש עם נשמה ורוח. וכאשר הסתכל המאציל וראה בנפש הנקרא את, (עם האור ל"ג) אז יצאו שרשי הכלים, וזהו ויבדל. כי סוד הגוף, (הוא מובדל ועושה הבדלה ל"ג) שהוא הכלי, הוא הנותן ועושה הבדלה וגבול וקצבה אל האורות.

ואמנם, בסוד ראייה זו, יש אור ישר ואור חוזר, כי מתחלה נמשך הראייה עד סוף בחי' עשירית של הנפש. ואח"כ בחזרה למעלה, היה מבדיל ונעשה בחי' הכלים, (ועושה בה ל"ג) ומלביש את הנפש בכל חלקיה.

ואמנם זה האור הישר, היה בו כח לעשות כלים בסוד הראש, שהם ג"ר. עכ"ז לא היה יכול להיות ניכר, עד שפגע ראייה זו בנפש עצמו, ובהפגעה שם (היה עושה ל"ג) הנה נגמר עשית הגוף אל הראש, שהם ג"ר. אך כלים אל הגוף, שהם ז"ת, עדיין לא היה כח בראייה זו, עד שתפגע בנפש הנפש עצמה, וע"י הסתלקות ב' מלמטה למעלה, שהם אור העקודים, ואור העין, היה האור חוזר ומלביש את ז"ת.

נ) ונחזור עתה לבאר לבחי' נשמה, הנה כבר בארנו, כי הנשמה מן האזן, שהיא בינה. והנה שמיעה גימטריא תכ"ה, ר"ת, כ"ל

השמש

(א) כתב הרח"ו ז"ל שדרוש זה הוא מזולתו משם הרב ז"ל.

הגהות ומראה מקומות

ל) פרק זה מבואר בע"ח עם פמ"ס ענף ה', ועי' שער ההקדמות דף ל"א דרוש ב'.

מ) דהיינו האור הישר. (מכת"י מרן בעל הסלם זצ"ל). נ) עי' היכל נקודים פ"א מ"ב.

הנשמ"ה תהל"ל יה. כי מן האזן סוד הנשמה. והנה אזן גימט' נ"ח. והענין, כי כבר בארנו, ס) כי יש בינה ותבונה, בינה: אהי"ה דיודין, אל"ף ה"י יו"ד ה"י. ותבונה: היא שם ס"ג. אך עכ"ז, ודאי כי גבוה מעל גבוה שומר, כי יש ס"ג הכולל בינה ותבונה, למעלה מאהיה דיודי"ן הנ"ל. אשר משם ס"ג זה ולמטה, (נ"א ימשכו למטה) בינה אחרת של אהי"ה דיודי"ן, ותבונה בשם ס"ג. וכ"ז למטה ע) (נ"א למעלה) משם ס"ג העליון כנ"ל.

ונדבר עתה במציאות שם ס"ג זה, אשר עם היותו למטה (נ"א למעלה) מאהי"ה דיודי"ן, הוא כולל בינה ותבונה. ודע, שיש חילוק בין בינה ותבונה, ללאה ורחל, כי הלא או"א כחדא נפקין ושריין. וא"כ הוא מוכרח, כי החו"ב יהיו שוין בקומתן, נמצא כי התבונה אינה מתחלת אחר סיום בינה, רק יוצאת מהחזה של בינה עצמה, כמו רחל היוצאת מהחזה דז"א, גם התבונה יוצאת מחזה דבינה, כי הבינה ארוכה בכל שיעור החכמה, משא"כ למטה, כי לאה מסתיימת בחזה דז"א, ומשם מתחלת רחל. נמצא עתה, כי כמו שז"א הוא סוד יה"ו, שהם: חו"ב שלו, י"ה. והגוף ת"ת שלו, הוא ו', הרי כי ז"א הוא יה"ו, ואח"כ המלכות נמשכת מקצה הת"ת שלו, שהוא בנה"י שלו, ושם הוא סוד ה' אחרונה שבשם, שהיא הבחי' ד' שלו, כנודע. כן התבונה, אות ד' של הבינה, והיא ה' אחרונה שבשם, כי גם היא אין בה רק כללות נה"י דבינה, אשר שם הוא ה' אחרונה, נמצא, כי יה"ו, הוא ראש והגוף של הבינה, ותבונה היא ה' אחרונה של ס"ג, שנאחזת בנה"י דבינה.

והנה נמצא, כי שם ס"ג שכולל בינה ותבונה, הנה אותיות יו"ד ה"י וא"ו, הם בבינה. ואות ה"י אחרונה, היא בתבונה. וגם דע כלל אחר, כי כפי האמת, בענין הכמות, כ"כ גדול שיעור מהחזה ולמטה, כמן החזה ולמעלה, א"כ היה ראוי, שתבונה תהיה מחצית הבינה. אבל בענין האיכות, אינה רק רביעית, שהרי ג' אותיות יה"ו מהחזה ולמעלה, ואות ה' אחרונה הוא מהחזה ולמטה. נמצא עתה, כי יש ב' בחי': כי בערך האיכות, נמצא התבונה, היא רביעית של בינה, ובערך הכמות היא מחצית של בינה. גם יש מציאות אחר ג', והוא, שכמו שלפעמים עולה רחל להיות בכל פרצוף ז"א, כך זאת התבונה היא שוה בארכה כמו הבינה עצמה, ומתלבשת בינה בתבונה, והם שוות. הרי שלשה מציאות: או שוה כמו הבינה. או מחציתה. או רביעית.

והנה התבונה מתפשטת בז"א, שהוא מן האזן אל החוטם. וכבר ביארנו, שתבונה היא ה' אחרונה שבס"ג, ושיעור סוד התבונה, שלשה ההי"ן, שהם ה"י אחרונה דס"ג, וה"י גימ' ג' ההי"ן, כמנין ה"י. וה' הג' מהג' ההי"ן אלו, מתפשטה בז"א.

והענין, כי הנה נה"י דתבונה מתפשטת בז"א, ונה"י הם שליש גופא, כי הם ג' חלקים: כח"ב, חג"ת, נה"י. והנה נה"י, הוא שליש של התבונה, שהיא ה' ג' מג' ההי"ן הנ"ל, נתפשטה בז"א, ונשאר למעלה ב' ההי"ן. ומה שהיתה תחלה ה"י במילוי יו"ד, עתה נחלק המלוי לב' ההי"ן, ונשאר חצי למעלה, וחצי למטה, ונשאר שם של ס"ג למעלה שלם, רק שה' אחרונה מלאה ה"ה, כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"ה.

אמנם סוד ה' הג', הם ג' קוים נה"י, שצורתה כזה ה, המתפשטים בז"א. וז"ס ה"ה שיש בנוקבא דפרדשקא, שירדה מן האזן אל ז"א, שהוא החוטם.

והנה ענין ה' זו שירדה, היה בחינתה ס"ג, לפי שה' זו מתפשטת בו"ק דז"א, שהם כתב"ד ח"ג, הרי ו' ספי', וצורת ה' זו הוא ד"ן, שהם גימטריא י', הרי יפ"ו גימטריא ס'. ועוד לוקחת יסוד שלה שליש של הת"ת דז"א עד החזה, ושיעור שליש מן י', הוא ג', הרי בין הכל ס"ג. הרי מבואר, ה' זו שהיא מתפשטת בז"א, היא מציאות ס"ג עצמו. ולעולם

הגהות ומראה מקומות

ס) עי' שער או"א פ"ט ובמו"ש דף פ"ו ע"ב. ע) עי' בע"ח עם פמ"ס ענף ט"ז.

יהא בידך זה הכלל, כי לעולם בדבר רוחני, כאשר עולה, או יורד למטה, נשארה הבחי' שלימה במקומה, ואין שום דבר נגרע למעלה, וגם למטה יש לה כל הבחי' עצמה, וכמ"ש בע"ה.

והרי, כי אות ה' זו שירדה למטה, עשתה מציאות התפשטות של ס"ג למטה כנ"ל, לכן יש בז"א, דהיינו חוטם שם של מ"ה, שיש בו ג' אלפי"ן, שהם ג' אהי"ה, שהם גימ' ס"ג.

גם דע, כי הלא ה' זו צורתה ד"ו כנודע, כי הלא תבונה זו, התפשטותה בר"ס דז"א כנ"ל, וכנגד הד' של ה', יצאה מכח זאת התבונה, לאה, מאחורי ז"א, סוד ד', קשר של תפילין. וכנגד ו"ס של הז"א. הרי, כי ה' זו עשתה סוד ו' וסוד ד', שהיא לאה, שהיא ד' אחורי ו', שהם ו"ס ראשונים דז"א.

אמנם בסוף ו' שבתוך הד', יש פסיעה לבר, ואותו הפסיעה הוא כנגד אותו שליש של הת"ת. הרי כי ו' עם הפסיעה לבר, הם ס"ג, שהם ו"ס כחב"ד ח"ג הרי ו', ושליש ת"ת עד החזה, הוא הפסיעה לבר. הנה כשתסיר ה' זו משם ס"ג, ישאר למעלה יו"ד ה"י ואי"ו ה"ה, גימטריא נ"ח, גימ' אזן.

פרק ד

אמנם כל נ"ח זה, הוא בסוד התבונה, שהוא סוד אזן כנ"ל. והענין, שכבר ידעת, שלעולם יש בחי' פנימיות וחיצוניות, הנה ה' זו שירדה מס"ג, הוא מהחזה ולמטה דתבונה עצמה, וכאשר נתפשטה וירדה למטה, הנה חצי עליון דתבונה בכמות, ולא באיכות כנ"ל, ירדה במקום שהיתה חצי תחתון של תבונה, והחצי תחתון של בינה עצמה, ירדה במקום אשר פ) היתה מתחלת התבונה, שהוא חצי עליון דתבונה, וחצי עליון דבינה, ירדה במקום חצי תחתון של בינה עצמה. הרי כי הכל ירדו למטה. נמצא, שכל כללות שם ס"ג, שהיתה תחלה בבינה ותבונה, עתה ימצא הכל, במקום שהיתה מתחלה ראש התבונה, שהוא מחצי בינה ולמטה. לפי שעתה בינה ותבונה הכל נמשך במקום הזה, ונמצא שכל זה יקרא תבונה. וצריך שימצא בה' זו עתה, כל שם ס"ג, שהוא נ"ח, כמבין אז"ן זה, וה' שירדה בחוטם הרי ס"ג.

אמנם נבאר עתה, איך הם נ"ח במספרם. דע, כי כשאנו אומרים שה' נתפשטה למטה בחוטם, אינו רק בחי' חיצוניות שלה, כמבואר אצלינו בסוד עליית התפילות. והנה נשאר למעלה פנימיות ה' זו, וחיצוניות ופנימיות הב' ההי"ן האחרים, שביארנו כי סוד התבונה היא ג' ההי"ן, שהם ה"י אחרונה דשם ס"ג, וחשבון ה"י זו, היא ג' ההי"ן. והנה חיצוניות ה' ג' ירדה בז"א, ונעשה פנימיות אליו, ופנימיות ה' זו נשארה למעלה, ונשאדה גם ב' ההי"ן אחרו', בסוד חיצוניות ופנימיות. והנה זו הפנימיות, שנשאר מן ה' זו שירדה, צריך שתחזור להיות חיצוניות, על חיצוניות של ב' ההי"ן העליונות אחרות שנשארו, ועתה נגדלת ה' זו שיעור ב' ההי"ן, כדי להלביש אל ב' ההי"ן העליונים. נמצא, כי ההי"ן אלו, נעשו ד' ההי"ן, ב' בתוך ב', הרי עשרים. נשאר עתה פנימיות ב' ההי"ן העליונה הנ"ל, והם נעשו חיצוניות, לחיצוניות אותיות ואי"ו העליונה כנ"ל, כי הכל הולך אחר ההתחלה, שכיון שירדה תחלת החיצוניות דאות ה' בז"א, עתה כל המדרגות צריכין לילך אחריה, ולעשות התלבשות אחר חדש.

והנה צ) חיצוניות אות ואי"ו, נעשה פנימיות, לפנימיות ב' ההי"ן, וא"כ צריך שיוגדלו הב' ההי"ן אלו, שהם מספרם י', שיהיו במספר י"ג, כמנין ואי"ו, להלביש אותם. הרי י"ג וי"ג כ"ו, וכ' הראשונים, הרי מ"ו, נשארו עתה פנימיות ואי"ו זו מגולה. והנה, אעפ"י שמן אות ו' ולמעלה, נקרא הכל בינה כנ"ל. עכ"ז, כיון דחיצונ' ואי"ו ירדה להתלבש בב' ההי"ן, שהם של תבונה, ובסיבה זו נשארה אות ואי"ו פנימיות לברה מגולה, (נ"א אותיות

חגחות ומראה מקומות

פ) נ"א ל"ג היתה (ה"ו בשם הרשב"ח).

צ) עי' שער או"א פ"ט.

פנימיות לבדן מגולין) לכן עדיין כ"ז נקרא בסוד תבונה. ואז נעשה פנימיות של וא"ו זו חיצו' למעלה, ויורדין ב' חלקים, מן י' חלקים של י' דמלוי ה"י ראשונה של בינה, ויורד הפנימיות והחיצוניות (נ"א החיצוניות) שלהם, ונעשה פנימיות לי"ג אלו. כיצד, הנה ג' מי"ג אלו של הוא"ו, הג' עליונים מהם, עולים ונעשו חיצוניות, אל פנימיות ב' חלקי י', היורדין למטה להתלבש, ושאר הי' של הוא"ו, הלבישו לחיצוניות בחי' ב' חלקי י' זו, היורדין למטה. כי כך הוא שיעור (ב' העליונות, כג' חלקים של וא"ו הפנימיות, ונשאר עתה חיצוניות הב' חלקים של י' בי' חלקים) (ג' עליונים, כי' חלקים) של וא"ו הפנימים, וכל הי' נעשו כולו חיצוניות אל הב' חלקים, הרי הם י"ב, ועם המ"ו ראשונים, נעשה נ"ח. וכ"ז הוא מכלל התבונה כנ"ל, כי כל הורדת וא"ו הוא לצורך ההי"ן, לכן גם פנימיות וא"ו, הנעשה חיצוניות אל ב' חלקים [עליונים], גם הם יקראו תבונה ע"ד הנ"ל.

הרי מבואר, איך כללות זה הוא נ"ח, במספר אז"ן, ועם ה' תתאה שנתלבשה בחוטמא, הרי ס"ג בתבונה לבדה.

והטעם שאלו הב' חלקים עליונים של הי"ד החיצונה, היו פנימים אל כל הי' של הוא"ו, והטעם הוא, כי הלא כל מה שהיו שיעורם להלביש, (נ"א לא) היו רק ב' לבד כמותם, ונמצא שמה שנתוספו, הוא ח' אחרים להשלים מנין י' של הוא"ו הנשארת, כי כל דבר עליון, הוא גדול ככל מה שלמטה ממנו, והנה מה שנתגדל בתוס' למטה ממנו, היה ח' חלקים, לכן גם הוא"ו [נ"א היא] הוסיפה [נ"א הם הוסיפו] כמו כולם יחד ח' חלקים של תוס', שהנה למטה פנימיות ה' תתאה גדלה ונעשה ב' ההי"ן הרי תוס' ה'. ואח"כ פנימיות ב' ההי"ן גדלו ונעשו י"ג כמו הו', הרי שגדלו ג' חלקים, וה' ראשונים הרי ח'. וכנגדם היה כח בכאן להוסיף ח' אחרים.

ואל תקשה למה גם הוא"ו, שהיא למעלה מן ההי"ן, למה לא הגדילה והוסיפה בב' ההי"ן, ה' חלקים אחרים, כמו שהגדילו הב' ההי"ן, בה' תתאה. כי התשובה מבוארת, כי לא היה צורך רק אלו הג' לבד, כדי שיעשו י"ג, כמנין וא"ו, ולא הוצרכו להגדיל יותר.

ואולם אלו הח' חלקים עליונים, הם סוד א"ז מאו"ן. והענין, כי הנה ב' חלקים עליונים של וא"ו, המלבישים לב' חלקי יו"ד, הנה הם ב' כנגד ב', אך התוס' הם ח'. והנה אלו הב' כאשר תמשיך אורם בח' אלו, הנה החלק העליון ממשיך עד הז', והחלק הב' ממשיך עד הח', כי להיותו למטה מן הראשון, יש לו כח עוד, להמשיך חלק א' יותר ממה שמתפשט העליון, נמצא כי ז' חלקים הראשונים של התוס', הם כלולים מאור (ראשון של ל"ג) ב' חלקים העליונים, אך חלק הח', אינו נמשך רק מן חלק הב' המתפשט עד שם, לכן אלו הח', נחלקים לב' חלקים, והם א"ז מאו"ן, והם ממטה למעלה, כי א' פחותה מן הז', וכן הז' מן הנר"ן, בערך (נ"א בבחינת) אחר, כמ"ש, כי הנר"ן הוא עיקר (עיין תחלת פרק הבא) שהם כ"ה כ"ה דיחודא דשמע ישראל.

והנה כבר כתבנו, איך כל זה הוא מכלל התבונה, ולכן צריך שימצא בה עתה סוד שם ס"ג, שהוא נ"ח עם ה' אחרונה, ס"ג.

אמנם ג' עליונים של וא"ו מהפנימיות שלו, אשר נעשו חיצו' אל הפנימיות ב' חלקים, שירדו למטה בג' של הוא"ו כנ"ל, אינם מכלל התבונה, כיון ששרשם מן וא"ו, שאינה מן התבונה, וגם נכנסו ביו"ד דמלוי ה"י דבינה עצמה, ולכן אינו מצטרף עם הס"ג. אמנם עכ"ז, יש בחי' א', והוא כי עכ"ז חיצוניות של וא"ו זו, נתלבשה בב' ההי"ן של התבונה כנ"ל, לכן הם עדיין בכלל התבונה בבחי' א', והוא כי ג' חלקים אלו, הנעשה חיצוניות לפנימיות ב' חלקי העליונים של הי', הנה הם במספר ה' חלקים, והם סוד ה' אחרת, דוגמת ה' תתאה המתלבש בז"א, וה' זו אינה לא מבינה, ולא מתבונה, ונשארת בסוד מקיף אל כל התבונה, שהם נ"ח וה' תתאה מכולם, הרי ס"ג. והרי עתה, הם ה' לעילא, וה' לתתא, נ"ח באמצעיתא, ואם תחבר נ"ח עם ה' תתאה, יהיה ס"ג. וכן אם תחבר ה' עילאה עם נ"ח, יהיו ג"כ ס"ג. וז"ס, אלה תולדות נ"ח נ"ח, ודרשו רז"ל, נייחא בעלאין, נייחא בתתאין.

והוא מ"ש בענין זה, כי בהתחברות נ"ח למעלה בה' עלאה, יהיה ס"ג. ובה' תתאה ס"ג. והכלל בעצמו, שורש ס"ג, הרי ג' מיני ס"ג. ובפ' בתרא נבאר עניינם.

פרק ה

והנה לעיל פירשנו כסדרן, והוא ממטה למעלה אז"ן, וכבר ביארנו טעם, של א"ז מאז"ן. ועתה נבאר ן' מאז"ן, איך הוא עיקרית מכל. והנה, הלא כאשר נמנה עיקר כל אלו, אינם רק כ"ה, והוא, כי ה' אחרונה כבר ירדה למטה, ולא נשאר בה רק ב' ההי"ן למעלה, ואותיות וא"ו, הרי כ"ג, וב' חלקים מן י' דה"י עילאה, שירדה תוך וא"ו, הרי כ"ה, הוא כ"ה אתוון דק"ש, לכן שמע הם לשון שמיעה, להורות שכולם תלויים באזן, לכן הקורא את שמע צריך להשמיע לאזניו, ק) כי משם מציאותה. אמנם כ"ה אלו, מוכרח שיהיה בהם פנימיות וחיצו', שהם ן', וז"ס ויפן כ"ה וכ"ה, ר) והם ב' יחודים: שמע, ובשכמל"ו, של ק"ש, כנודע. והנה אלו, הם הנו"ן פשוטה, של אזן, שהוא עיקרית, וח' אחרים הם דרך תוס', וגם הם נחלקים לב', שהם א"ז מאזן.

ואמנם כבר ידעת, כי הבינה היא י' [נ"א היא ד"ו] ספירות, וכ"א כלולה מי', הרי ק', סוד אותיות מ"ס, שהם בבינה ותבונה, סוד ק' בגימט'. אמנם כאשר תחבר כל החלקים אלו, יהיה ק'. כיצד, ה' לתתא, ונ"ח באמצע, וה' עלאה הרי ס"ח. ואמנם נשאר למעלה בסוד הבינה, חשבון ל"ג, כי הורדנו מן יו"ד של ה' עלאה ב' חלקים ממנו, לפנימיות ג' הנשארים מן הוא"ו, ונעשה ה' עלאה כנ"ל, ונשאר למעלה בבינה יו"ד ה"י גימ' ל"ה. וכאשר תסיר ב' חלקים מהם, נשארו ל"ג, ל"ג וס"ח הרי ק"א, הרי שכל בחי' אלו הם ק' עם הכולל.

ואמנם, כמו שביארנו שיש ס"ג א' למעלה בכללות הבינה ותבונה, וכנגדה הוא בתבונה לבדה, לפי שבה נתפשט אח"כ כל מציאות הבינה כנ"ל, הנה גם בתבונה צריך שיהיו כל הק' ברכאן כנ"ל עד"ז, והוא שכבר ביארנו סוד הנ"ח מה עניינם, והנה ה' המתפשטת בז"א הוא מ"ב, ונ"ח הרי ק'.

ועתה נבאר, איך ה' זו מתפשטת למ"ב, והוא כי כבר הודעתיך, כי צורת ה', לפעמים בצורה זו ה, שהם ג' קוים נה"י, וה' בכל א', שצורתה ד"ל, הרי ג"פ י"ד, גימטריא מ"ב. וגם סוד הענין הוא, מ"ב אתוון, שיש בשם ס"ג, שהוא פשוט, ומלא, ומלא דמלא, כזה: יהו"ה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"י יו"ד, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"י יו"ד. וכל שם ס"ג, נרמז בה' זו לבדה. הרי שהוא מ"ב אתוון, ועם הנ"ח הרי ק'. ש) גם יש סוד אחר, בענין ה', הנעשה צורת ד"ל, והוא, כי כאן היה סוד, שאמר לעולמו די, והוא כי הלא שד"י, שהוא יסוד דבינה, הוא מתפשט בז"א, עד החזה שלו לבד, ושם הוא שאמר לעולמו די, לכן ה' זו, צורת די.

וגם טעם אחר, כי נגד נה"י דבינה, יצאה, לאה עד החזה לבדו, וזהו טעם שאמר לעולמו די, ע"י יסוד דבינה שנפסק שם.

ונחזור עתה לבאר, ל"ג הנשאר משם ס"ג דבינה, ודע כי אלף צורתה ל"ב, כזה אא י"ו למעלה, י"ו למטה, כמבואר אצלינו, בסוד ל"ב שיניים, וכללותם הרי ל"ג. נמצא כי בינה הוא ל"ג, והוא אלף, וז"ס משרז"ל אלף בינה. והנה אלף במלואה, אל"ף למ"ד פ"א, גימ' רס"ו, וכשמחלקים לג' חלקים יהיה פ"ט, פ"ט, פ"ט, והנה פ"ט, עולה ס"ג עם השם עצמו, העולה כ"ו, גימט' פ"ט. הרי כי ברס"ו, שהוא אל"ף במילוי מילואו, יש ג' שמות ס"ג, וג' שמות הוי"ה. והנה נגד ג' מיני ס"ג אלו. הם ג' מיני ס"ג, שיש למטה בתבונה, בסוד ב"פ נ"ח וה' כנ"ל. וכן בכללות הם ס"ג, הרי ג' ס"ג.

והנה ידעת, כי ג' שמות הוי"ה, הם ג' אלפין, כי אות א צורתה כ"ו, כזה יוי, א. הרי שברס"ו הנ"ל, יש ג' ס"ג, וג' אלפין, וכבר אמרנו, כי כל אלף, גימ' ל"ג, וג"פ ל"ג ל"ג

הגהות ומראה מקומות

ק) עי' שער הקדמות ל"ב ע"ב. ר) עי' זהר שמות אות ר"ז. ש) חגיגה י"ב. זהר פנחס רנ"א:

ל"ג, גימ' ק'. (ע"ה) הוא סוד הק' בבינה עליונה, כמו הק' שביארנו בתבונה.

ואמנם ק' זו, עם רס"ו הנ"ל, הם שס"ו, וזה שס"ה מנין ימות החמה. וכבר הודעתיך, כי אל"ף הוא בינה, וגם ידעת כי בינה היא אז"ן, גם ידעת מ"ש בספר הבהיר, כי אז"ן צורת אל"ף, והוא מובן עם הנ"ל. ואמרנו איך מן הל"ג הזה נמשכו ג' אלפין, שהוא ק', וק' זה הוא שורשו מאדנ"י העליון אשר בכאן. והם סוד מאה אדנים, אשר ידעת ביאורם שהוא אדנ"י גי' ס"ה, ועם מילוי המלוי שלו שהן ל"ד אותיות, הן צ"ט, כמנין ג' ל"ג הנ"ל, ועם כללותם הרי ק'. והנה ידעת סוד אדנ"י שמעה כו', כי השמיעה באז"ן, והיא בינה, לכן ר"ת ש' מעה, ס' לחה, ה' קשיבה, שס"ה, כמנין הנ"ל, שהם ימות החמה, ששורשם בבינה, לכן מתחילין משמיעה, וגם ביארנו איך שייך שם אדנ"י בכאן, ולכן עיקר אמירה זו ביוה"כ, הרומז על הבינה.

גם בזה תבין, איך כל סוד הבינה, הם קולות הנשמעים באז"ן, ואלו הם מ"ש בסוד ה' עינוים דיוה"כ, שאז אין מלכות ות"ת נזונים, אלא מסוד קולות, לא מסוד אכילה ושתיה.

גם תבין, כי הלא התבונה היא ה' אחרונה של בינה, ותבין בזה מש"כ בתקו' מלכות נפש תבונה, כי תבונה היא בחי' מלכות, ובחי' נפש של הבינה.

גם תבין בתבונה ענייניה, שהם בן ובת, אך בבינה לא נרמז רק הבן לבד, והוא כי בבינה עצמה, עדיין לא יש חשבון אדנ"י, רק חשבון של שם הוי"ה, ת) אך בהתחברותה עם התבונה, אז שם הוי"ה אדנ"י, הוא בן ובת, והוא כי ל"ג דבינה, עם נ"ח דתבונה, הם צ"א, כמנין הוי"ה אדנ"י.

גם תבין כאן, ענין ש"ע נהורין דא"א, כי הלא ביארנו, כי יש באזן זה, ג' מיני ס"ג, שהם ה' עליונה, ונ"ח, הרי ס"ג ב', וכל כללותם הם ס"ג, הרי ג"פ ס"ג בימין. וכן ג' מיני ס"ג באזן שמאלית, הרי ו"פ ס"ג, גימ' שע"ח נהורין, ש"ע נהורין הנמשכין אל הפנים, עם ח' אותיות, של ב' הויו"ת דחוורתי, דברישא דחוורתי, מצד פני הראש, הנמשכין אל הפנים.

גם תבין, ענין שם מ"ה דאלפי"ן, שהוא בחוטם דז"א, כי שם מ"ה הוא בז"א, וגם החוטם גי' ס"ג, נגד ה' תתאה דאתלבשת כאן, ונעשה ס"ג, כנ"ל. והוא ג"כ ענין גימ' אז"ן, שהוא נ"ח, הנמשך עם ה' זו, ונעשית ס"ג כמנין חוטם.

השער החמישי

שער טנת"א ויתחלק לז' פרקים

פרק א מ"ת

ונבאר א) עתה עניינם, דע כי אין מציאות ציור קומת אדם בעולם, שלא היה בו כללות ד' בחי', אשר כוללים כל האצילות, וכל העולמות כולם, ואלו הם: ע"ב, כזה, יו"ד ה"י ויו"ן ה"י. ס"ג, יו"ד ה"י וא"ו ה"י. מ"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ב"ן, יו"ד ה"ה ו"ן ה"ה. והנה, אלו הד' הויו"ת, הנחלקים לד' מלואין האלו, הם ד' בחי' אלו: הטעמים, שם ע"ב. הנקודות, שם ס"ג. התגין, שם מ"ה. האותיות, שם ב"ן. וכל אחד מאלו הד' הויות כלול מכולם. ויש בכל הוי"ה מהם, בחי' טנת"א.

והנה בחינת קרקפתא של זה הא"ק, שהוא ראש, עד בחי' מקום האזנים שלו, נקרא בחי' שם ע"ב, והוא סוד הטעמים שבו, כנ"ל. עם היות, שגם בבחי' זו לבדה, כלולה טנת"א, אלא שאין לנו רשות לדבר בזה. והנה, אע"פ שאנו מכנים וקוראים כאן כנויים אלו, כגון אדם, ראש, אזנים, וכיוצא, אינו רק לשכך האזן, לשיובנו הדברים, לכן אנו מכנים כנויים אלו, במקום גבוה כזה, אמנם עיקר כנויים אלו, הם מעולם האצילות ולמטה, שהוא מן א"א

ת) רק חשבון של שם הוי"ה ליתא בכת"י (ה"ו). א) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ו'.

דאצילות ולמטה, כי משם ואילך יש בחי׳ פרצוף, אבל מא״א ולמעלה, אין שם בחי׳ פרצוף כלל, רק לשכך האזן, אנו מכנים כנום אלו. ב)

והנה מבחי׳ האזנים ולמטה, נתחיל לבאר בקיצור נמרץ, דע, כי מהאזנים ולמטה מתחיל שם ס״ג שבו. וכבר נתבאר, כי גם הוא כלול מטנת״א, ונודע, כי לעולם הטעמים והנקודות, נחלקים לג׳ חלקים: כי יש בחי׳ טעמים ונקודות למעלה, ע״ג האותיות. וכן יש למטה מן האותיות. וכן יש באמצעית האות. והנה או״פ שבזה הא״ק, יצא לחוץ דרך הנקבים הנ״ל, והנה ההבל היוצא מן הראש, יוצאים דרך נקבי שערות, וכבר אמרנו לעיל שאין אנו רשאין לדבר ולהתעסק בו. ולכן נתחיל לדבר מן הבל היוצא מבחי׳ האזנים ולמטה, (ההבל היוצא מהם) שהוא בחי׳ ס״ג. ונאמר, כי הנה דרך נקבי אזנים שבו, יוצא אור מפנימיות הא״ק הזה, ופשוט הוא, שבצאתו לחוץ, מתעבה קצת, נמצא כי אור שנשאר בפנימיות א״ק, גדול מזה האור היוצא לחוץ ממנו, אבל ודאי, שזה האור היוצא הוא יותר גדול מבחי׳ כלים והגוף של א״ק הזה, וזה פשוט.

והנה, כאשר יצא האור דרך נקבי האזנים, ימנית ושמאלית, נתפשטו האורות האלו מבחוץ, ממקום האזנים, עד מקום שבולת הזקן, ונמשך בהתפשטותו, מנגד התפשטות שער הזקן, הצומח בלחיים, בצדדי הפנים, וכנגדו נתפשט ונמשך אור הזה, עד שמגיע למטה בשבולת הזקן, ושם מתחברים האורות, היוצאים מב׳ נקבי האזנים. אמנם לא נתחברו בחבור גמור, אבל נשאר ביניהם חלל מעט. ודע, כי אור הזה, אינו דבוק ונוגע בפנים עצמם, אבל חופף וסוכך עליהם, ולא נתפשט האור הזה, לא לאחורי הפנים, ולא בכל הפנים, רק בצדדי הפנים לבד כנ״ל.

ובזה תבין הקדמה א׳, והוא, כי בבחי׳ הראש, אין אנו מזכירין לעולם בחי׳ אחור ובחי׳ פנים, לפי שבמקום שאין שם נקבים וחלונות, אז יוצא האור שוה מכל צדדיו, ומאיר בשוה. אמנם כשמתחיל בחי׳ הנקבים, כגון מהאזנים ולמטה, אז יש בחי׳ פנים ואחור, כי המצח נקרא פנים, והעורף נקרא אחור. לפי שכל הנקבי׳, הם ממשיכי׳ האור לחוץ דרך הפנים, ומה שאין בו נקבים, יקרא אחור. אבל עכ״ז, מן הארת האור הזה, מתפשט ומאיר בכל סביבות א״ק הזה. ג) אבל עיקר האור אינו, רק מה שכנגד האזן, כנגד דרך הפנים, עד שבולת הזקן. והנה בזה האור, יש בחי׳ י״ס שלימות, באופן זה: כי מאזן ימין, נמשכת י״ס מבחי׳ או״מ. ומאזן שמאל, י״ס מבחי׳ או״פ. וב׳ בחינות אלו, הם י״ס שלימות. והנה אזן גימטריא נ״ח, שהוא שם ס״ג, חסר ה׳ אחרונה, כי מכאן מתחיל השם ס״ג כנ״ל, ועניין זה יתבאר בע״ה.

והנה האורות אלו, הם בחי׳ טעמים של שם ס״ג עליונים, אשר הם למעלה על האותיות, כנ״ל. והנה עדיין באלו האורות, לא נתגלה בהם בחי׳ כלי כלל וכלל. גם דע, כי י״ס אלו, יצאו מקושרים בתכלית התקשרות, ולא ניכר מהן, רק שכולן בחי׳ ה׳ אחת, כי אות ה׳ כשתחבר עם אזן, גימטריא ס״ג. ומציאת ה׳ זו, היא בחי׳ הי״ס שנכללין בה׳. ושרשם, המה ה׳ פרצופים: א״א, או״א, זו״ן. ועדיין לא ניכר בהם בחי׳ י׳, רק היותם בחי׳ ה׳ פרצופים האלו לבד. ואפילו אלו הה׳, לא היו ניכרות ונפרדות זו מזו, אלא כולם היו קשורים באות, שהיא ה׳, כי צורת ה׳ זו, היא צורת ד״ו, גימטריא י׳, להורות על היותם י״ס, כלולים בה׳ הנ״ל, ועדיין כולם נקרא אות ה׳ לבד, ואלו הי״ס, באו מרוחקים או״פ מן או״מ שלו, הרחק גדול, והטעם, לפי שאם היו קרובים יותר, לא היו יכולים לקבל האור כלל. ד) ולהיות כי בא או״פ ואו״מ מרוחק זה מזה.

הנחות ומראה מקומות

ב) עי׳ לקמן שער עקודים פרק ה׳.

ג) עי׳ לקמן שער ח׳ פרק ב׳.

ד) עי׳ שער הקדמות דרוש האזן.

לכן לא היה בהם מציאת כלי כלל, כמ"ש למטה בבחינת הפה.

מ"ב ה) ודע, כי ד' בחי' כוללים כל ד' עולמות, והם: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, והם עצמם נקראו טנת"א, וכל אחד כולל ארבעתן. ע"ב, יש בו ע"ב וטעמים. ס"ג, ונקודות. מ"ה, ותגין. ב"ן, ואותיות. וכולם נקרא ע"ב טעמים. וכן בס"ג. וכן במ"ה, וכן בב"ן. גם דע, כי ע"ב הוא כתר, וטעמים. ס"ג, הוא חכמה, ונקודות. מ"ה, הוא בינה, ותגין. וב"ן. ז"ת ואותיות.

והנה (א) מתחלה היה [בא"ק] כך, ג"ר שבו, שהם ע"ב כתר. ס"ג חו"ב. ו) וזה הס"ג, היה מחציו ולמטה שהם הנקודות שבו, מלובש מטיבור ולמטה דא"ק, תוך מ"ה וב"ן דא"ק, וכ"ז הוא פנימיות א"ק עצמו אורות וכלים. ואח"כ הוציא בחי' החצוניות, להלבישו, ותחלה הוציא אורות מן ע"ב הכולל הפנימי, שהוא השערות של הכתר, מקיפים ראשו מבחוץ, עד המצח ועד האזנים כנודע. ואח"כ הוציא שערי הזקן, הנמשכין מן ס"ג (עצמו) ז) הכולל, הנקרא נקודים, שמהם נעשו כללות ג' מוחין שבו. ונמשכין תחלה סוד הטעמים דס"ג, שהוא אח"פ עד טיבורו. ואח"כ לא הוציא שאר בחי' לחוץ, יען כי הם מלובשים תוך מ"ה וב"ן, כנ"ל, כדרך אורות ע"ב הכולל, שלא נתגלה ממנו רק השערות, הנמשכים מע"ב של ע"ב הכולל, ושאר חלקם טמיר תוך ס"ג הכולל. ח)

והנה רצה להוציא גם מן מ"ה וב"ן שלו הפנימים, חיצוניותם לחוץ, ואז עלו כל בחי' ס"ג ט) הפנימים, הטמונים תוך מ"ה וב"ן הפנימים, ועלו עמהם מ"ה וב"ן הפנימים, ואז אלו מ"ה וב"ן, הם מ"ן שלהם, אל הטעמים עצמן דס"ג, שאינם מלובשין תוך מ"ה וב"ן. והם בערך או"א אל ישסו"ת, כי כמו שלצורך עיבור זו"ן, מזדווגין או"א עלאין י) וישסו"ת נכללין עמהם, כן הכא הטעמים דס"ג מזדווגים עם כל ע"ב ומכ"ש שנקודים תגין ואותיות דס"ג, מתחברים עמהם, וטפלים להם, ולכן אינם עולין בשם, דוגמא ישסו"ת, כ) כנ"ל. ואז מולידין בחי' ב"ן דחיצונים, ולבושם לחוץ. הרי נולדה הנקבה עתה תחלה.

ואמנם בחי' מ"ה וב"ן הפנימית של א"ק, חזרו לירד ולהתפשט בתוכו למטה מהטיבור, אחר שנתגלה שם ההיא פרסה באמצע מבפנים, ומשם היתה מאירה בחי' ב"ן פנימית, לב"ן שיצא לחוץ, הנקרא עולם הנקודות. נמצא, כי י"ס של עולם הנקודות, היושב בחוץ, מסבב לא"ק, מטיבורו ולמטה. ויש לו ב' מיני אורות: אחד מלמטה למעלה, בפנימיות, מן הטיבור עד העינים, ומשם יוצא עיקר הארה לצורך הנקודים, שהוא שם ב"ן, נוקבא, אבל נעשה מאור חוזר, כנ"ל. וגם יש לו אור ישר, שהוא נוקב ועובר דרך העור, מן הטיבור ולמטה, ומאיר בנקודים דרך נקבי העור, ודרך פי היסוד, ודרך טבור, ודרך נקב האחור.

הגהה

(א) נ"ב מזל"ן, דהכא איירי במדרגת מעלת העצמות, המתפשט בפרצוף, כי של הכתר, הוא ע"ב. ובחכמה הוא ס"ג כו'. ורק בא"ק ס"ג הוא חכמה כדאמר כאן בסמוך, אבל במאי דנקטינן סוגיין בכל מקום, כי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הם בחו"ב וזו"ן, או חו"ב חו"ג, איירי במוחין המושפעים להם להזדווג. ואלו ארבעתן בסוד ע"ב סמ"ב, דהיינו חנר"ן הנצרכין להולדת הבנים כידוע.

הגהות ומראה מקומות

ה) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ח' ובתלמוד ע"ס בתחלת שיעור ו'.

ו) נוסח הכבוד מלך ע"ב כתר, ס"ג חכמה, מ"ה בינה. (ה"ו).

ז) ליתא בכת"י (ה"ו).

ח) עי' שער הקדמות דף י"א דרוש א"ק.

ט) עי' לקמן שער התקון פרק ד', ובשער הנקודים פרק ב', ובשער השבירה פרק ו'.

י) עי' שי"ד פרק ח' ושער י"ט פרק ד'.

כ) נ"א מוסיף הטפלים באו"א (כת"י ח"ו).

והנה עיקר הנקודים הם מאורות עינים, וכתר ל) (שבהם) לוקח האודות והכלים מבחי׳ אזן, הנכללת גם שם, כנודע. וחו״ב, לוקחים מחוטם ופה, ושיעור מועט מאזן. אך ז״ת, לוקחים מעט מחוטם ופה, ואינם לוקחים כלל מאזן, ומהארת היוצא דרך פי הטבור, והאמה. הנה מהטבור, לקח כתר. ומהיסוד, לוקחים או״א. וז״ת עם ד׳ אחודים דאו״א וישסו״ת, לוקחים מי׳ אצבעות הדגלים, בסוד נעץ צפורניו בקדקד.

ואח״כ חזרו מ) להזדווג ע״ב הכולל, עם טעמים דס״ג [הכולל] בסוד פנימיות, וכל שאד הבחי׳ טפלים להם, ואז הולידו הזכר, והוא שם מ״ה ואז נתחברו מ״ה וב״ן. ונעשה משניהן עולם אצילות, באופן זה: כי עתיק, לוקח ה׳ ראשונות, מטעמים דב״ן, וג״ר, מנקודות דב״ן, וד״ד, מתגין דב״ן, וכתרים של אותיות דב״ן. ואו״א, לקח ה׳ אחרונית דטעמים דב״ן. ואבא, לקח ז״ת דנקודות דב״ן. ואמא, ז״ת דתגין דב״ן. וז״א ו״ת (ו״ת שהם אותיות דב״ן) (נ״א ז״ת) דאותיות דב״ן, ונוקבא, עשירית אותיות דב״ן (נ״א העשירי דאותיות) ואמנם משם מ״ה, לקח עתיק טעמים דמ״ה. וא״א, נקודות דמ״ה. ואו״א, לקחו תגין דמ״ה. וז״א, ו״ת אותיות דמ״ה. ונוקבא עשירית אותיות דמ״ה.

(ב) ענין ה׳ בחי׳ נרנח״י פנימים, והמקיפים הם ב׳, חיה ויחידה, צריך לדעת, כי גם בה׳ בחי׳ פנימית, יש מקיף בכל א׳, כנפש נדב אביהוא ואליהו ז״ל, אבל אלו הב׳ מקיפים. הם אחדים כוללים, זולת ה׳ מקיפים שבפנימיות, ואות לזה, שבאלו המקיפים הפנימים, יש יותד מה׳, שהוא מקיף, ומקיף למקיף, ומקיף לב׳ המקיפים, כנזכד בפרשת בדכת כהנים. (באד״ד) א״כ כל אלו, זולת אותן הב׳ כוללים.

בפנימיות נ) א״ק, יש הויה אחת, אשד א״ק הוא לבוש אליה, ומד׳ אותיותיה יוצאים ד׳ הויות, ונגלים לחוץ של א״ק. והם: הוי״ה דע״ב, ס״ג, ב״ן, מ״ה. והם במצח אח״פ. ומה שקדם הוי״ה דב״ן, להוי״ה דמ״ה, הוא סוד תפילין דד״ת, והוא סוד נקבה תסובב גבד.

פרק ב

ס) מ״ת אח״כ באו הטעמים האמצעיים, והם בחי׳ אוד היוצא מחוטם דא״ק, וחוטם גימטריא ס״ג. גם מכאן נמשך ויוצא אוד, דדך ב׳ נקבי החוטם, ימין ושמאל, ימין מקיף, ושמאל פנימי. ע״ד הנזכד באזן, ונמשכו ביושד עד החזה, של זה הא״ק, וזהו עיקר האוד. אמנם האדתו ג״כ הוא מתפשט אל צד האחוד, ומסבב בכל סביבות א״ק. והנה כאן נתקדבד האודות אלו, הפנימים במקיפים שלהם, יותד מאודות האזנים, כי נקבי החוטם, סמוכים הם. אבל עכ״ז נחלקו לב׳, (נ״א נחלקים הם) ואין

הגהה

(ב) **מוהרח״ו**, ענין מ״ה וב״ן, אפשד כי ב״ן דע״ב סמ״ב, (נ״א דב״ן) נעשה עגולים, לעס״מ (דב״ן ל״ג) (נ״א דע״ב ס״ג מ״ה ב״ן דב״ן) ועס״מ שיש בכל בחי׳ מעסמ״ב דב״ן, זה נשאד ביושד, עם שם מ״ה החדש. וכ״ז בא בסוד תוס׳ וכ״ז נעשה נקבה דיושר, ומ״ה נעשה זכד. ד״ל, (כי) כל הנקבות מב״ן דיושד. (וכל) הזכרים, ממ״ה דיושר. ולכן יהיה הב״ן לעתיד, גדול ממ״ה, כי הוא מבחי׳ ס״ג. ואפשד ג״כ להוסיף, כי מ״ש דשם מ״ה יושר, והוא חדש, והוא מ״ה, קאי גם למ״ה דבכל ד׳ בחי׳ ב״ן כנ״ל, וכמו שזה המ״ה יש בו עסמ״ב, כן בזה המ״ה דב״ן, יש בו עסמ״ב כנודע. ושניהן נקרא רוח ויושר. והעיגולים נקרא נפש לבד, והב״ן שבב״ן ודמ״ה דיושר, נקרא נפש דיושד.

הגהות ומראה מקומות

ל) נ״א שמהם (כ״י).

מ) נ״א לכן נשברו ואחר שנשברו חזרו (כת״י).

ג) עי׳ ע״ח עם פמ״ס ענף י׳ בפנים מסבירות אות ב׳.

ס) ע״ח עם פמ״ס ענף ו׳.

מתחברים ביחד וע"כ גם באורות אלו, לא היה בחי' כלים, ומה שנתוספו באלו יותר (מבחי' אזנים דע כי החוטם הוא אות ו' ל"ג) מבאורות האזנים, הוא, כי צורת אות ו' שבתוך אות ה', אשר באזן היתה כלולה עמו, (נ"א באוצרות חיים עמה) נתגלה עתה, ומה שהיתה אז בחי' ה', נעשה עתה בחי' ב' אותיות ד"ו, להורות יציאת אות ו' לחוץ וגילוייה. והוא סוד ז"א, שבכאן נתגלה. (נ"א ויצא ממעי עמו). ואמנם לא נעשית ו' לברה, אמנם היא נחלקת ג"כ לששה חלקים, והם ו' אלפין. וטעם הדבר, ע) כי הה' פרצופים, הנכללין באות ה', שהם א"א, או"ן, זו"ן, והם נקרא, יחנר"ן. נמצא כי ז"א, הוא בחי' רוח, כנודע. והנה הכתוב אומר, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, להורות כי בחי' רוח נתגלה באפו, שהוא החוטם. לכן בזה החוטם, נתגלה בחי' ז"א, ונתחלק לו"ק שבו.

אבל אות ד', נשארת אות א' מחוברת, ואות ו', נחלק לו' אלפי"ן. וכמו שנחלקה אות ו' שבנקב החוטם הימיני, כך נחלקה אות ו' שבנקב החוטם השמאלי, ובין כולם הם י"ב אלפי"ן, ועם חוטם, הם י"ג כמנין, וא"ו. וכן ב' וי"ן אלו, (הם) עם החוטם, (נ"א עצמו ל"ג) שצורתה א, כנודע כי ב' נקבי החוטם, הם ב' יודי"ן, והכותל המפסיק ביניהם הוא צורת ו', הרי צורתה א, ועם ב' וי"ן הנ"ל, הרי וא"ו, והוא להורות, כי למעלה בבחי' ראש, ששם מקום מוחין, הוא שם ע"ב, הוי"ה דיודי"ן. וכאן הוא שם ס"ג. כי אין הפרש בין הוי"ה דע"ב, להוי"ה דס"ג, דק במילוי דאות ו' כנודע.

ואלו הב' וי"ן, הם בחי' טעמים אמצעים, שבאמצע התיבה, והם: פסק, ומקף. כנודע, כי הוראת הפסק, הוראת ו' של הה' שנפסק, ונעשה ו' אלפין, כנ"ל, ולכן נקרא פסק. וכאשר תחבר זה הפסק, עם המקף, הוא ד' אחד, והוא הוראה על אות ד' של אות ה'.

והנה ד' זו, כבר אמרנו לעיל, שאינה נפסקת, אבל יש הוראה אחרת אליה, והוא כאשר תקח הה' שבאזן ימין, שמספרה י' ספירות כנ"ל, והרי היא בחי' י' אחת, ותצרפנה ותחברנה עם הה' שבנקב ימיני של חוטם, שצורתה ד"ו כנ"ל, הרי הכל הם צורת יו"ד, והוא ציור כזה א, י' למעלה, ו' באמצעיתא, ד' למטה. גם אם תקח י' שבנקב אזן שמאל, ותחברנה עם ו"ד שבנקב חוטם שמאל, הרי אלף ב', שצורתה יו"ד, והרי ב' אלפין בציור יו"ד. ואם תצייר ציור א', והוא שתצרף י' של אזן שמאל, עם ו' של חוטם שמאל, וי' של פ) אזן ימין, הרי א, צורת יו"ד. גם אם תצרף י' של אזן ימין, ו' של חוטם ימין, י' של צ) אזן שמאל, הרי ד' אלפין עם הנ"ל. ואלו הם מורים, קצת גילוי, על ד' של ה' שבחוטם, שנגלית מעט, אבל לא נגלית לגמרי, כמו הו' של הה'. אבל עיקר גמד גילוי הד', הוא למטה, באור הפה, כמ"ש בע"ה.

ודע, כי י"ס אלו, של אורות האזנים, כל זמן שהם נמשכין עד גבול החוטם, אז יחידה בפ"ע. אבל כשנמשך מגבול החוטם ולמטה, כמ"ש, עד שבולת הזקן, אזי מתלבש אור האזן, בתוך אור החוטם, ונעשה (אליו ל"ג) בחי' (פנימיות ל"ג) נשמה פנימית אליו. וכן אור החוטם, כשנמשך מגבול הפה, אז מתלבש באור הפה, ונעשה החוטם בחי' נשמה ופנימיות אל אור הפה.

גם דע, כי אותו האור היוצא מתוך א"ק הזה, הנה הוא כולו אור אחד שוה, רק כי על ידי התרחקותו וירידתו, הוא מתעבה עיבוי אחר עיבוי. כיצד, האור הנמשך ויוצא דרך האזן, הוא זך מאד, וכאשר נמשך האור הזה בפנימיות הא"ק, עד הגיעו אל החוטם, ויצא קצת דרך שם, הוא מתעבה, וקונה איזה עביות וגסות,

הנחות ומראה מקומות

ע) ע' בשער הקדמות דף י"ב ע"א. וי"ב שהם האורות הראויים לששה כלים והם רמז לשיתא אלפי שנין דהוי עלמא בסוד בונה עולמות ומחריבן.

פ) נ"א חוטם ימין (ע"ח כ"י).

צ) חוטם שמאל (ע"ח כת"י).

ואעפ״י שהוא (אורות ל״ג) אור א׳ שוה, עכ״ז, מחמת הריחוק שנתרחק ונמשך יותר למטה, מתעבה יותר בצאתו משם. ועד״ז בהתפשטותו יותר למטה, בצאתו ק) עד הפה, ויוצא קצתו דרך שם, מתעבה יותר בצאתו משם, בהתרחקותו מהמקור העליון, אבל לא לסיבת בחינת האור בעצמו, כי כולו שוה כנ״ל. אך המשכיל יבין, כי אור של מוחין נקרא ע״ב וזה נקרא ס״ג. ודי בזה.

פרק ג

ר) כל העולמות נבראו ע״י כ״ב אתוון שבמלכות, אשר מהם (נוצר הילד וגם יש בהם ל״ג) נוצרה. וגם יש בה ה׳ אותיות מנצפ״ך, שהם ה״ג, היוצאין מז״א אליה, ועי״ז נגמר פרצוף רחל. וה״ג הם, וכנגדם יש ה׳ מוצאות הפה, והם גרון וחיך וכו׳. וכמו שהם ה׳ אותיות מנצפ״ך, שהם ה״ג, כנודע, ונקרא אותיות סתומות ועגולות, כן הפה עגולה כמותם. וז״ש בתיקונים דף ד׳ ע״ב, כי ה׳ מוצאות הפה, נקרא פתוחי חותם, דאמא עלאה. ש)

והענין, כי ה׳ נקודות יש (נ״א שיש) בפתוחֵי חוֹתָם, הם נגד ה׳ מוצאות הפה, שהם פתוחים ונפתחים, (נ״א נפתחים ופתוחים) ע״י אימא עלאה, הנקרא חותם, שהוא יסוד שבה, הנקרא חותם, כנודע, כי שם נחתמים ונצטיירין כל הציורין, ומכח ה״ג שבחותם דילה, נפתחו אלו ה׳ מוצאות הפה, הנקרא פתוחי חותם. נמצא, כי שורש ה׳ מוצאות, נעשה מה״ג דמנצפ״ך, ואז יצאו מה׳ מוצאות, כל הכ״ב אותיות, בסוד אחע״ה כו׳. הנחלקים לה׳ חלקים. ויען הם נמשכין מגבורה, שהם בחינת מלכות הנקרא נפש, ולכן האותיות נקרא נפש כנודע (א) וכנזכר בתיקונים דע״א.

גם בזה תבין, איך כל המקיפין נמשכין מבינה, כי היא נקראת פום ממלל רבבן. גם נתבאר בזה, מ״ש בפ׳ משפטים דקכ״ב, דעת גניז בפומא דמלכא, כי הגבורה של דעת, נגנזו בפה, בסוד ה׳ מוצאות הפה כנ״ל. וכללות הפה נעשה מהם, והם נגנזו שם. גם אמרו גנוז, הוא, כי ברצונה מוציא גניזת האותיות הנ״ל, בסוד קול ודבור, מהפה ולחוץ. וכשרוצה נשארים גנוזות בפנים, בסוד נאלמתי דומיה.

גם בזה יתורצו ב׳ המאמרים מחולקים בתיקונים, אחד אומר שאותיות יצאו מבינה, מחותם שלה, בסוד פתוחי חותם. והב׳ אומר, שיצאו מפומא דז״א, וב׳ צדקו, כי היסוד דאמא, הוא בפומא דז״א (ב) ומשם יצאו האותיות.

ודע, כי (מוחין דאימא) ת) הם בחי׳ כ״ב אתוון, ומהם נעשו כל הכלים דאו״א וזו״ן, כמ״ש בע״ה. והנה א) תראה, כי או״א, להיותן יותר גדולים, עד מאד מזו״ן, לכן נטלו ט״ו אותיות, ונעשו כלים להם, כמ״ש במ״א. והענין הוא, שאו״א הם ב׳ אותיות י״ה משם הוי״ה, גימטריא ט״ו. אך הזו״ן, נטלו ז׳ אותיות לבד, כי הם ז׳ מלכים, כנזכר במ״א. ב)

והנה, הזווג שבסוד האותיות, (והוא) וזה (הוא) להחיות העולמות. ובסוד הנקודות, (והוא) וזה (הוא) לנשמות. והענין, כי זווג הנקודות, הם חכמה ג) דאבא, עם חכמה דאמא. והאותיות, הוא בינה דאבא, עם בינה (ב) גם תירוץ אחר, כי כשאומר מפה דז״א, היינו אותיות בינונות, אשר בכל התורה, הנקרא ז״א, כנודע. צמח.

הגהה

(א) צמח, מצינו בתיקונים דע״א דאמר דנפשא איהי כללא דאתוון ובדק״ז כתוב ואתוון מסטרא דבינה. וי״ל דהתם מיירי באותיות גדולות. וכאן בקטנות.

הגהות ומראה מקומות

ק) נ״א ל״ג בצאתו (כת״י).
ר) עי׳ שער כ״ה דרוש ב׳.
ש) עי׳ שער הכונות דרושי העומר דרוש ה׳.
ת) עי׳ לקמן פ״ה שער זה.
א) עי שער ח׳ פרק ו׳.
ב) עי׳ שער ח׳ פ״ג ובשער הזווגים פ״א.
ג) עי׳ תלמוד ע״ס שיעור ח׳ אות ס״ב באור פנימי ד״ה וזווג דישסו״ת.

דאמא, (והנה ל״ג) כי ב׳ מיני זווגים הם: א׳, להחיות העולמות. וא׳, לנשמות. וגם (החיות ל״ג) אותו זווג דחיות, יועיל לחדש הנשמות ישנות, שנאצלו בבריאת עולם. ד)

פרק ד

מ״ק, סוד התגין: שם אהי״ה באלפי״ן וביודי״ן, שהם קמ״ג וקס״א, הרי ש״ד. הוי״ה אהי״ה, מ״ז. והוי״ה דההי״ן, ב״ן. הרי ב״ן ומ״ז גימ׳ צ״ט, וצ״ט וש״ד, גימ׳ ת״ג.

הנה ה) כתר דאבא הם טעמים וט״ס אחרות הם נקודות. וכתר דאמא, הם תגין. וי״ס אחרות, הם אותיות. ופי׳ ענין זה הוא דע, כי כל ד׳ בחי׳ אלו של טנת״א, הם כולם צורת אותיות ג״כ. אלא שאותיות כתר דאבא, הם צורות טעמים. וט״ס אחרות, הם צורות נקודות ואותיות. כתר דאמא, הם בצורות תגין. וט״ס אחרות הם צורות אותיות ממש, כמו שלנו, הידועים באלפא ביתא. ואמנם ודאי, שכולם הם בחי׳ אותיות ממש. כיצד, הרי טעמים, הם אותיות בצורת טעמים, שהם עגולים, והאות מחוברת ומורכבת מעגולים רבים כזה:

ועד״ז, הם הנקודות שבט״ס התחתונים דאבא, שהם אותיות מורכבים ומחוברים מנקודות, כזה:

ועד״ז, הם התגין שבכתר אימא, שהם אותיות מורכבים ומחוברים מתגין רבים כזה:

וכבר כתוב ענין זה בתיקונים, דקכ״ז ע״ב, וז״ל, אלין נקודין דאתוון, מלאים עינים, וגבותם מלאות עינים, מנייהו כגוונא דא כו׳, ע״ש ציורם. והבן זה היטב.

וביאור ענין זה, כך היא, כי הנה כל מדריגה התחתונה, היא מגלת את העליונה, כי הנה הבינה, יש תגין בכתר שלה, והאותיות שיש בתשעה ספי׳ שלה, הם אותיות של השמות, של צורת תגין העליונים. וכן צורת תגין שבכתר אמא, הם אותיות של שמות הנקודות שבט״ס דאבא, ואלו האותיות נקראו תגין. והמשל בזה, נקודות ח״ג של חכמה, שב״א סגו״ל. וכשאנו רוצים להזכירם בשמות הנ״ל, בהכרח הוא להזכיר ע״י אותיות, והנה האותיות ההם, הם הכתר דאמא, והם אותיות מחוברים מתגין הרבה.

והנה דע, כי האותיות אשר בצורת תגין, אשר בכתר בינה, שהם צורת אותיות של שמות הנקודים שבחכמה כנ״ל, אינם אלא ז׳ אותיות אלו, שהם שב״א סג״ל, וחשבונם גימ׳ ת״ג, וע״כ ו) כתר הבינה, נקרא תגין והבן זה. והטעם אל הנ״ל הוא, כי כבר נתבאר, כי כתר דאמא, הוא בת״ת דאבא. (א) ונשארו ח״ג דאבא, בבחי׳ תגין על הכתר דאמא, ואינם נכנסין בה, רק מאירים מרחוק, כדמיון התגין על האותיות. לכן לא נזכר בכתר דבינה, רק ז׳ אותיות אלו, שהם סגו״ל ושב״א, בצורת

ה ג ה ה

(א) **צמח** היינו כשאמא רובצת על ובשאר הזמנים או״א כחדא נפקין וכחדא האפרוחים אז כתר שלה בת״ת דאבא שריין.

הגהות ומראה מקומות

צ) עי׳ בשער רוח הקודש תקון כ״ז יחוד תגע״ץ.

ה) עי׳ שער כ׳ פרק י׳.

ו) נ״א ל״ג כתר (כת״י).

תגין, לרמוז אל הנ״ל, שח״ג דאבא, שהם סגו״ל שב״א, הם בצורת תגין על אותיות דאמא, גם כי מספרם עולה ת״ג, כנ״ל. נמצא, כי בחי׳ אותיות של ח״ג דאבא, שהם שב״א סגו״ל, הם נעשים תגין על כתר דבינה, והבן זה מאד. ולפי שהבינה היא נקבה, לכן גברה הגבורה, וקדמה נקודתם אל נקודת החסד שהוא זכר, לכן הוא כסדר זה שב״א סגו״ל, ולא סגו״ל ושב״א. (א) וכן הענין בנקודות, של (ז״ת ל״ג) ט״ת דאבא, שהם אותיות, של טעמים שבכתר דאבא, המשל בזה, כי ז׳ דזרקא הוא כזה:

וכן הענין בטעמים שבכתר דאבא, שהם אותיות בציור עגולים, והם אותיות של בחינה אחרת שלמעלה ממנו, ודי בזה, כמ״ש בשער היחודים.

פרק ה

בל״ב נתיבות פליאות ז) חכמה וכו׳.

הנה העולם, הוא מששה קצוות, שהם מעלה ומטה, וארבעה רוחות. והם סוד זעיר אנפין, הכולל ו׳ קצוות. והתחלתם מחסד, כמ״ש אמרתי עולם חסד יבנה וגו׳. הרי כי העולם, הוא מחסד ולמטה, יען היות העולם, כגוף אל הראש, המתלבשת בסוד מוחין דזעיר אנפין, בתוך מוחותיו. והנה הבורא עולם זה, הוא חכמה, ע״י שמזדווג עם אמא. ואבא נותן בה טפה, שכלולה מחומר וצורה. וצריך שהחומר והצורה, יהיה כ״א כלול מי׳, כי אין דבר פחות מי׳.

וז״ס, זרע יעבדנו, שמשעה שנזרע, נותן בה הצורה השכלית (נ״א שנזרעה נתנה הצורה בה) שהוא הנפש, אשר בכחה מצטייר החומר, ונעשה אברים, שהוא בית קיבול אל הנפש. דוגמת אומן, הנופח בכלי זכוכית, וע״י הרוח הנכנס בתוכו, מתפשט חומר הזכוכית ונעשה כלי. וז״ס, ויפח באפיו נשמת חיים, כאומן הנופח בנפיחה תוך האפר והחומר. לכן, הנפש משעת זריעה, אינה נפרדת לעולם מהחומר, ואף כי אחרי מותו, נפשו עליו תאבל, עד תחיית המתים.

וז״ש בתיקונים די״ב ע״א, ונפשא איהי כללא דאתוון, ואיהי שותפא דגופא. ורוחא איהי כללא דנקודין, דנהרין בעיינין. ובענין זה יובן, מאמרי ח) התיקונים, כי פעם יאמר שאותיות הם גופין, כנזכר שם קודם לזה, וז״ל, יזהירו אלין נקודין, דנהרין באתוון וכו׳, וכלהו נהרין בעיינין דגופא, בגנתא דערן. וכן בתיקונים די״ו, אמר בפירוש דאתוון אינון לגבי נקודים, כגופא לגבי רוחא. ובמקומות אחרים מצינו, כי אותיות נפש, ונקודות רוח, כנזכר די״ג. ולהבין הענין, ג״כ נדקדק בדבריהם, באומרו דאתוון לגבי נקודין, כגופא לגבי רוחא. והרי הנפש, מדריגה ממוצעת, בין הגוף והרוח, והל״ל כגופא לגבי נפשא.

אך הענין, דע, כי הטעמים הם מן הכתר, ונקודות מן החכמה, ותגין מג״ר דבינה, ואותיות מז״ת שבה. וגם בזו״ן נמצא, כי אותיות אחר שהם בזו״ן, הנקרא גוף, יען שהם כללות ז״ת דאצילות בכללות, נמצא כי אותיות נקרא גופא לעולם, שהם הכלים. והתגין הם ג״ר דאמא, והם הנפש דאותיות, וכמו שהנפש אינה נפרדת לעולם מן הגוף,

ה ג ה ה

(א) צמח ר״ל כי כשהשתי נקודות הנ״ל באים יחד תחת אות אחד כגון באלהים או בהוי״ה אז מקדים שב״א לסגול כי ב׳ שמות אלו אלהים הוי״ה מורים על אמא.

הגהות ומראה מקומות

ז) ספר יצירה משנה א׳. ח) עי׳ בשער פנימיות וחיצוניות פרק ד׳ ופרק ו׳.

כן התגין אינם נפרדין ט) מאותיות בס"ת לעולם. משא"כ הנקודות וטעמים, שאינם בס"ת, דק ע"י קריאת אדם בס"ת, והבן זה. וז"ש לעיל, ונפשא איהי כללא דאתוון, ושותפא דגופא. והענין, כי התגין הם משתתפין ומתחברין בעצמות האותיות שהם גוף, והתגין הם כללות האותיות, כי ג"ד דאמא, הם י) כלולים מז"ת שהם האותיות, וכללות הז"ת נשרשין ונכללין בג"ד, שהם התגין. ובעבור זה אין התגין דמוזין ונזכרין בתיקונים, יען כי הם ואותיות משתתפין יחד, לכן לזמנין נקרא אותיות גופא, כי כן הוא האמת. ולזמנין נקרא נפש, בבחי' התגין שבהם. והנקודות, הם דוח האותיות. וז"ש דל"ה, דאתוון לגבי נקודין, כגופא לגבי דוחא, והו"ל כאלו אמר כגופא ונפשא לגבי רוחא, כי בהזכיר את הגוף, ממילא הנפש בכלל, כי שותפין הם כנ"ל. ויובן ג"כ מה שכתב כ) כי אתוון ל) מבינה, והיא מז"ת שבה, אך תגין נפשא, והוא מג"ר שבה. ולהיות התגין בחי' נפש, וכל נפש בחי' מלכות, ולכן אמרו שם דפ"ט, דמלכות אתעביד כתר דז"א, בסוד התגין שע"ג אותיות, שכבר ידעת, כי נפש יתידה דאו"א, היא כתר בראש ז"א, בסוד כתר יתנו לך יי' אלהינו, כנזכר בזוהר בפ' פנחס דדמ"ב.

ועתה נבאר ענייננו, דע כי הכלים שהם גוף דז"א, הנקרא עולם, הם בחינת אותיות, ובהם נכללין התגין, שהם הנפש. אמנם מן הכ"ב אותיות, נעשה הגוף, כולל י' שליטים, שהם: כחב"ד חג"ת נהי"ם, כנזכר בהקדמה ב' די"ב, וכן בדי"ג, וז"ל, וכמה גופין תקינת לון, דאתקריאו גופין לגבי לבושין, דמכסיין עליהון, ואתקריאו בתיקונא דא, חסר דרועא ימינא כו'. ואח"כ נבאר, איך מכ"ב אותיות, נעשין י' תקונין. והנה להיות שהתגין משותפין באותיות, לכן נכללין נפש וגוף יחד בכ"ב אתוון, וכולן נקרא כ"ב בחי' אתוון.

והנקודות הם י', כמ"ש בע"ה, והם בחי' דוח, והם נקראו י"ס באמת, בסוד השמים מספרים, כי השמים הוא ז"א, בחי' דוח הכולל י"ס, המספרים ומזהירים למלכות, הנקר כבוד אל. כנזכר בפרשת תרומה דקל"ו ע"ב, מאי מספרים כו', אלא דנהדין ונצצין בנצוצי דנקודה עלאה כו', הדי כי הספי' הם מחכמה, נקודה עלאה. (א)

גם ידעת מפסוק מונה מספר לכוכבים, כי ת"ת נקרא מספר, והוא דוח. כמ"ש די"ו, וקדינן לון י"ס, ואח"כ אמר לבושין תקינת לון, וכמה גופין תקינת לון כו'. הרי כי י"ס הם עצמות, שהם הנקודים שבתוך האותיות, הנמשכין מחכמה עלאה, (ב) הנקרא נקודה עלאה ג"כ, ועל שמה נקרא נקודות. וז"ש אח"כ, מלגאו איהו שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו באודח אצילות. וידוע כי שם זה גימ' אד"ם, הרמוז בחכמה, כ"ח מ"ה, כי הי"ס הן הן הי' אותיות דשם מ"ה.

וז"ש בזוהר, והמשכילים אלין אתוון, דכלילן בב' דבראשית, דאשית נקודה בהיכליה, ט' נקודין תליין מניה, ואתקרון י"ס בלימה. וידוע, כי ב' היא בבינה, דמנה אתוון. ודאשית, כ"ח אותיות, י"פ כ"ח, הם פ"ד של מספר. הגהות מהר"ם מטראן ז"ל) ועתה נדרש בת"ת, כי הוא כולל אותם.

ה ג ה ה

(א) צמח בליקוטים, מספר הוא יסוד, ע"ש ה"ח וה"ג, העולים מספר. (נ"ב, פי', כי ה"ח וה"ג הם י' הוי"ת, הם מ' אותיות, הוא מ' של מספר, ואותן י' הוויית במילוי, הם ק', הם מ"ס של מספר, ומילוי דמילוי הוי"ה, הם

(ב) צמח אבא במלכות.

הגהות ומראה מקומות

ט) עי' שער הנקודים פרק ו' ובספר מבוא שערים דף כ"ו.

י) נ"א כוללים הז"ת (כ"י).

כ) בתקונים דף קד:

ל) עי' שער הפסוקים דף קנ"ד ע"א בפסוק מונה מספר וגו'.

דא חכמה, דמנה נקודין והם י"ס. והנה בתחלה הזריע האב, והוא חכמה, טפת חומר, והוא האותיות, שעליה נאמר והארץ היתה תהו ובהו, כי מעכירת המים, יצא חומר הראשון, הנקרא תהו, כמ"ש בס"י, שלש מים מרוח, חקק וחצב בהן כ"ב אותיות, מן תהו ובהו ורפש וטיט. עשאן כמין ערוגה, הציבן כמין חומה, סבבן כמין מעזיבה. הרי כי חומר האותיות, מן מים שבחכמה יצאו, ותחילה נעשה תהו, ואח"כ בהו, ואח"כ נרשמו ונצטיירו.

ויש אותיות עגולות, כמין חומה. ויש פרוסה וארוכה, כמין מעזיבה. ויש של בית קיבול, כמין ערוגה, ששוהה המים בתוכו. וז"ש, כי לשלג יאמר הוי ארץ, נמצא כי מעכירת המים שבחכמה, יצא חומר (האותיות) הראשון, הנקרא תהו. ואח"כ ניתן בבינה, ונצטיירו במעי אמא, ע"י חומר שבה ג"כ, שהוא אפר של אש, כי (כמו ל"ג) המים מימין שהוא חכמה, וממנו יצא מעכירותיו הכ"ב אתוון, ובהם ה"ח של מנצפ"ך הפשוטים הראשונים, ונעשה עפר לובן, מעכירות השלג, לובן שבלבנון, שהוא חכמה. בסוד, כי לשלג יאמר הוי ארץ. אך האש הוא בבינה, ומעכירותה ושמריה יצא חומר הנקרא אודם, והם ה' אותיות מנצפ"ך כפולים, שהם ה"ג, גימ' אפ"ר, כי אפר עכירות שמרי האש הוא, ואז נצטייר גוף הולד ז"א במעי אמא, בכ"ב אותיות דכורין, וה' אותיות מנצפ"ך הכפולים נוקבין, ומהם נוצר הולד.

וגם בכ"ב אותיות דכורין, יש בהם נוקבין, כי החכמה יש בה צד שמאלי, שכולה נקבה, כגון בג"ה מלכות. לכן יש בשאר הכ"ב בחינת נוקבין, אך בערך הכפולים נקרא כולן זכרים.

ובזה תבין, איך כל רמ"ח איברים, שהם בחינת רמ"ח עצמות, כולם מזכר, המזריע לובן. אך מאודם האשה, אינו רק השחור שבעין, והדם שבתוך הגידין כו'. אך כל העצמות שהם השרשים של רמ"ח איברים, הם מאבא.

והנה באותיות אלו, משותפת הנפש, הם תגין, והיא מאימא, כי אין הנפש נכנסת בחומר, רק אחר שנזרע שהוא במעי אמא. אך אבא, לא נתן בה רק החומר הכ"ב אתוון, שהם העצמות, אך בהכרח היה בתוכה הבל דגרמי, הנז' פ' שלח דף קס"ט, כי וראי טפת אבא לא היה רק חומר יבש, רק קצת חיות בתוכה, הנקרא הבל דגרמי, והם סוד הש"ך ניצוצין, דנפקי מחכמה, דהיינו אבא, כנודע אצלינו. כי זה הוא מחובר חיבור גמור בעצמות אחר המיתה. אך הנפש שהוא מצד אמא, חופפת עליהם מלמעלה, בסוד ונפשו עליו תאבל, עליו דייקא, כי כמו כשהזריע (נ"א שמזרע) אבא, יצא חומר עם הבל דגרמי משותף יחד, (לכן לא נפרדין לעולם ל"ג) כן לעולם אינן נפרדין. אך הנפש באה אח"כ מאמא, וחופפת על ההבל, ואז בבטן אשה נכנסת הנפש בט' חדשים מעט מעט, וכשנגמר, נולד. לכן גם אחר מיתה חופפת על עצמות, ולא בתוכם, כמו הבל דגרמי, דאשתאר בחבורא גו גרמאי, כנזכר בפ' שלח דקס"ט. ואע"פ שבדף ק"ע אמר זה על הנפש, הכוונה הוא על הבל דגרמי, וע"ש.

ואולי דגש ורפה, מ) הוא הבל דגרמי, שאינם לא טעמים, ולא נקודות, ולא תגין, כנזכר בתיקונים סוף תיקון ה'. ולא קבלתי זה ממורי זלה"ה, ועיין מה שחסר בסוף תי' כ"ח של כת"י, שאמר כי הדגש והרפה הם הנפש, ואפשר שהוא הבל דגרמי, שהוא מכלל נפש, וע"ש היטיב בענין דגש ורפה, ואותיות, ונקודות, וטעמים, שהם גוף ונר"ן.

והנה הנקודות הם הי"ס שבתוכם, שהם בחי' רוח והרי כ"ב אתוון, והי"ס, הם ל"ב נתיבות, נמשכין מהחכמה, שבהם נברא העולם, שהוא ז"א. וז"ש, בל"ב נתיבות פליאות חכמה, חקק, והם י"ס בלימה, וכ"ב אותיות יסוד כו'. ונקרא יסוד, לרמז לטפת חומר הזכר, שהוא ראשון ויסוד, שהם עצמות. ואחר כך מצטייר באימא, בה' אותיות מנצפ"ך, הנקרא טפת אודם, והבן זה, למה זה נקרא תמיד בס"י לבחי' כ"ב אותיות יסוד.

והנה אלו הל"ב נתיבות, הם זכרים מחכמה,

הגהות ומראה מקומות

מ) עי' בתקונים ל"ט: ובשער הנקודים פ"ו ובשער העיבורים פ"ב.

ונתונים באימא, תוך מנצפ״ך. שהם נ׳ שערים שבה, כי כ״א כלולה מי׳, הרי נ׳. ולכן נקרא שערים, יען הם פתחים פתוחים, ונקבים של אימא, הנקרא נקבה, כי הנקבה שעריה פתוחים לקבל בתוכה נתיבות חכמה.

ובזה תבין, נ) היות גבורות מנצפ״ך נקבות, וגבורות ש״ך ניצוצין, שהם הבל דגרמי, דכורין. והנה יש ב׳ בחי׳ של י״ס: א׳, י״ס דבחי׳ נפש. וא׳, י״ס דרוח. והנה כשאנו מזכירין האותיות שהם הגופין כלי הנפש, ס) נמצא כי הנפש הם י״ס שלהם, ובין כולם הם ל״ב בחי׳, שהם ל״ב אלהים דקטנות, שכבר ידעת כי כלים ונפש, הם כולם בחי׳ אלהים דקטנות.

אך יש הפרש, כי י׳ אלהים שהם כנגד הנפש, הם יותר מעולים, ונזכר בתיקונים כת״י התסר, והכ״ב אחרים הם כנגד הגוף, שהם כ״ב אתוון. ומאלו הל״ב אלהים, מתקבץ הארתם בצאתם מהחכמה שהוא מוחא, לגבי לבא, ונעשה ל״ב, כמנין ל״ב נתיבות החכמה. ולכן הלב הוא אש שורף, כי הוא האלהים דקטנות. אך הקול שבתוכו, הוא שם הוי״ה, שהוא בחי׳ הרוח השורה בלב, שהוא הנקודות, העושים דפיקו, מכח הנקודות כנזכר דס״ט ופ״ט, וכד ייתי רוחא לגבי לבא, דתמן נפשא, אתמר ביה קול דודי דופק.

והבן זה היטב, כי הנפש והרוח הם שניהם בלב, זה רוח, וזה דם, בסוד כי הדם הוא הנפש, טיפת אדם דנוקבא. והכלי הוא בשר הלב עצמו, שהוא האותיות. ובבוא הרוח, אזי הם הויו״ת דגדלות, ולא אלהים דקטנות. והנה אז נשלם שם מ״ב, שהם ל״ב נתיבות, גוף ונפש, וי׳ אמירן שהם י״ס דרוח דגדלות. כנזכר דכ״ב ע״ש היטיב, איך (הנקודות והאותיות ל״ג) הנקודה, והחוט, ותגא דעל חוטא, הם ל״ב שבילין, ותגא דעליה י׳, הרי מ״ב. והוא סוד י״ס הרוח, שהם נק׳ באמת י״ס. אך י״ס דנפש, הוא שם מושאל, כי עיקר י״ס הוא הרוח, והוא שם מ״ה. (א) כידוע, כי שם ב״ן נפש, ושם מ״ה רוח. כנזכר די״ב, כי מלגאו איהי שם מ״ה.

ובזה תבין מ״ש בזוהר דנ״ז ע״ב, וכד אית בישראל משכילים בחכמה, דאיהו יו״ד, מחשבה עלאה, ידעין לזרקא להאי אבנא, להההיא אתר דאתגזר, והענין, כי כשעולין זו״ן, בסוד מ״ד ומ״ן לגבי או״א, ז״א באבא, ונוקבא באימא, אין עולה רק בחי׳ הרוח שבהם, שהם אלו הנקודים, שהם י״ס דרוח, כי בחי׳ הגוף והנפש שלהם, נשארין במקומן לעולם. ולהיות כי אלו הנקודות שרשם מחכמה, כמ״ש שם, ידעין לזרקא להאי אתר דאתגזרת, וידוע, כי הנקודות נקבות, נקרא אור חוזר, אף שהוא בחי׳ ז״א, מפני שהוא אור חוזר שבו. לכן נקרא אבנים נקבות, עם שהם בחי׳ ז״א שהוא זכר. וז״ס בידך אפקיד רוחי, כי הרוח עולה בסוד מ״ן למעלה, אך הנפש נשארה למטה עם הגוף.

אמנם מה שהיתה הנפש מתפשט תוך הגוף, בשס״ה גידין, שהוא דם, בסוד כי הדם הוא הנפש, עתה מסתלק משם, ונאמר אני ישנ״ה, בגימ׳ שס״ה, כי השס״ה גידין של דם הוא מהנקבה, הנקרא אני, והם הישנים, ומסתלק כל כח הנפש בתוך הלב לבדו. ובזה תבין, למה האדם מתעורר תכף מתוך שינתו, כי אין לו צורך רק שיתפשט מן הלב בתוך הגידין. וזה סיבת אדם המצטער, כשידו מונחת על לבו בשינתו, כי הנפש אינה יכולה לדפוק ע״י הדם בשאר איברים, ואז האדם צועק, ואינו יכול לקום מאליו, עד שיקראוהו ויעורר נפשו, ואז יכול להתפשט באיבריו בכח חוזק הקריאה.

וז״ס פ׳ פנחס, דף רכ״ב, כי בלילה תרעין דג״ע סתימין, דאינון עייניו דלבא, כגוונא דג״ע סתימין, דאינון עייניו דלבא, כגוונא

הגהה

(א) צמח ונרמז בתיבת בלימה: מ״ב מ״ה בגימטריא.

הגהות ומראה מקומות

נ) עי׳ מבו״ש שער ה׳ ח״ב פרק ו׳.

דתיבת נח, דכל נהורין סתימין בגווה, ואינון מלאכין דמתפשטין בכל איברי דגופא, כולהו סתימין בלבא, כי הנפש יש בה אחיזה להקליפות, בהיותן בלי רוח, בסוד גם בלא דעת נפש לא טוב, לכן נסגרת ונסתמת היא וכחותיה תוך הלב, מפני מי המבול הם המזיקין. והענין, כי בהיותה מתפשטת נאחזים בה, ובהסגירה, אין מי שיוכל לינק משם, בסוד גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום. והבן זה, בסוד חותם בתוך חותם, שצריך ליין כדי שלא יתנסך.

והבן איך קרא לכוחות דנפש מלאכים, שהם ווירידי הרם, שלוחי הנפש, להחיות הגוף, והם בחי׳ האותיות, כנזכר בתיקונים דכ״ג, אית מלאכין, דמשמשין לאילין נקודין, ואינון אתוון. והנה, כמו שהי״ס נעשין ז׳ היכלות, כי היכל הא׳ הוא נקרא ק״ק, כולל ג״ר. כך אלו הי״ס של הרוח, (שהן הויו״ת) הן י׳ הויו״ת בנקודות מחולפין, כנזכר בתיקונים דף קכ״ח. ולפעמים נקרא ז׳ הויות, ע״ד ז׳ היכלין, והן הן ז׳ הויות, ז׳ קולות דנפקי מלבא, הנזכר במזמור הבו לה׳ בני אלים וכו׳, ז׳ הבלים דנפקי מלבא, והם בחי׳ י׳ אמירן. כי הנפש בחי׳ דבור, והרוח בחי׳ אמירה, לכן נקרא אלו י״ס דבחי׳ רוח, בחי׳ י׳ אמירן, הנזכר דס״ג, בסוד אומר ועושה. אומר אבא בסוד הויו״ת. ועושה אמא, בסוד אלהי״ם. הנזכר ברקפ״ד ודק״ד ע״א, ע״ש בב׳ נוסחאות, ותמצא כי שם מ״ב, הוא ל״ב אלהי״ם וי׳ אמירן שהם הויו״ת.

פרק ו

הכלל העולה, כי כ״ב אתוון, הם רמ״ח איברים של הגוף. וה׳ דמנצפ״ך, הוא הרם. ששורה בו הנפש שהם, תגין, ועיקר ישיבתה בלב. ורוח הוא נקודות, וגם הם נקבות כנ״ל, כי הם אור חוזר, והטעמים הם הנשמה, זכר. והל״ב נתיבות הוא כללות הגוף, והנפש. וי׳ אמירן, הם י״ס דויות. והנה נקודות הם ט׳, לפי שכבר ידעת כי ז״א אינו רק ט״ס, כמנין א״ח. והמלכות אין בה נקודה, כי היא בחינת נפש לבד. לפי שכבר ידעת, כי הזעיר אנפין אין לו רק ט״ס, ובין כולם הוא אחד.

ואמנם הטעמים, צריכין לחלק לי׳ חלקים. וכן האותיות, אף על פי שהם כ״ב, נחלקים לי׳ ספירות. כי הכתר של רוח נקודות, יש לה אות א׳ כלי שלה, וכן בכל שאר י״ס דרוח, כי כ״א יש לה אותיות ידועות, שהוא הגוף וכלים שלהם. ויש ספי׳ שיש לה אות א׳, ויש ספי׳ שיש לה ב׳ אותיות, וכנזכר פ׳ אחרי דע״ח ע״ב, וז״ל, אר״ש לר״א, ח״ח, הנהו כ״ב אתוון, כולהו מתפרשן בהנהו י׳ אמירן כו׳, וע״ש, ושם נאמר, כי הא אוליפנא לן, כל אינון אתוון דרשימין וידעין בכל כתרא וכתרא, ואנו לא זכינו בהן, אמנם ממוצא דבר נוכל להבינם מס״י, ומזוהר שיר השירים, כמ״ש בע״ה.

והנה נאמר בס״י, כי **אמש** הם באופן זה: כי ג״ר, הם ג׳ קוים של ע) **ש**, כי ראש נברא מאש. **וא׳** כוללת ג׳ אמצעיות, חג״ת, כי גוייה נבראת מרוח, והם ח״ג ב׳ יודין **רא׳**, ו׳ מן **א׳**, רא ת״ת באמצעיתא. כנזכר בס״ה בכמה מקומות. **מ׳** פתוחה ביסוד, בכללות ג״ת, כי בטן נברא ממים כו׳. ואותיות **בג״ד כפר״ת** הם, (בז׳ אותיות דג״ר כי הם) בז׳ נקבי הראש: **ב׳**, אזן ימין, חכמה. **ג׳**, אזן שמאל, בינה. **ד״כ**, עיניין, נ״ה. **פ״ר**, חוטם, ת״ת, דעת. **ת׳**, פה, מלכות שבראש. י״ב פשוטים: ה׳, בחסד. ז׳, בגבורה. (נ״א ו׳ בגבורה) פ) ב׳ ידים. וכעד״ז, כל הי״ב פשוטים, בו״ק הגוף.

ודע, כי הרוח, שהם י״ס, אינם כסדר הכלים, כי החסד של הרוח, הוא בכלי הגבו׳. וגבורת הרוח, הוא בכלי החסד. וז״ס התכללות שמאלא בימינא, וימינא בשמאלא, הנזכר בזוהר ובתיקונים ע״ש. וכן בפ׳ ויקרא דנ״ד. ובסוף שיר השירים, בסוד הנקודות, בפסוק יהי רקיע בתוך המים. וזכור זה היטב. נמצא, כי הם ב׳ בחי׳: א׳, ד׳ רוחות דרום צפון מזרח מערב. בחי׳ ב׳, היא ד׳ יסודות: ארמ״ע. והם בחי׳

הגהות ומראה מקומות

ע) עי׳ לקמן סוף פ״ז, ובשער פרקי הצלם סוף פ״ח. פ) נ״א בת״ת (כת״י).

רוח וגוף דרום חם ויבש, ובו מים קרים לחים. וכן כולם ע״ז הסדר. צ) גם דע, כיון שכללות ז״א אינו רק ו״ק, בחי׳ גופא, אלא שבבחי׳ רוח נשלם לי׳, לכן גם האותיות אינם רק בו״ק. לכן אות א׳ מתחיל בחסד, כנזכר בתרומה דקנ״ט. גם בזוהר שיר השירים, גבי הביאני המלך חדריו, באדרא תניינא, וז״ל, כ״ב אתוון מתפשטים, ושריין לאתנהרא מרישא דנהורא קדמאה וכו׳. כי כבר ידעת, כי רישא דמלכא בחו״ג אתתקן וכו׳, פ׳ משפטים דקכ״ב.

נמצא, כי כל הכ״ב אתוון הם בי״ס, ק) ועצמותם אינם רק ו״ק, נמצא כי האותיות הם נפש. ואז זו״ן הם שמות אלהים, לכן הם ד״ו פרצופים, נדבקין יחד, אלא שזה אחור, וזה קדם. אך בבא הויות שהם רוח, והם סוד המוחין דז״א, כידוע, אז נגדל הז״א, ואז נעשו בן י״ס גמורות, אף בבחי׳ הכלים, ואז ננסרת הנקבה ממנו, ולקחה הדין של אלהים, והזכר הויות, ואז נקרא הוי״ה ר) אלהים, שמא שלים, והבן. ולכן ננסרת ממנו, כי הויות דוחין אלהים, וניתנין ש) לנקבה. ומה שאנו אומרים תמיד, חצוניות העולמות, הם הכלים האלו, הגוף ונפש. ופנימית העולמות, הם י״ס דרוה, שהם מלגאו בארח (נ״א באורות) אצילות, כנזכר די״ז, כי הנשמות של אדם, באים מזה האדם דאצילות, שם מ״ה מלגאו, הנק׳ י״ס דרוה. והמלאכים, מן החיצוניות, שהם הגוף ונפש. וזה הגוף של אלהים, יורד לפעמים בבי״ע, ת) ושם מתקשטת, ומתלבשת באותן הלבושים, להתנאות בפני בעלה, לומר ראה גידולים שגדלתי. ולהיות כי אור הנקודות הם אור החוזר, לכן עולה תמיד בסוד זרקא.

וזהו כת״י הרב ז״ל ומזכיר בו דרוש דלעיל.

פרק ז

אמ״ש, בג״ד, כפר״ת:

הנה נודע מן הכתוב לעיל, כי אמ״ש הם ג״ר, שהם יסודות אל ז״ת, ובג״ד כפר״ת, הם ז״ת, יען שיש בהם דין ורחמים, שהם אור ישר ואור חוזר, שהם בחי׳ עצמן רחמים, ובחי׳ מלכות שבכל אחד ואי הוא דין, לכן הם כפולות. וי״ב פשוטות: הם ספירת ת״ת לבד. שהוא א׳ מז׳ כפולות עצמן, נחלקת לי״ב חלקים, שהם י״ב פשוטות. והיותם י״ב הוא: כי כל ז״ת נשרשים בגוף, שהוא הת״ת. והז׳ כפולות עם ת״ת בעצמו, יהיה י״ד. אך הז״ת זולת ת״ת, בהיותן כפול, הם י״ב. נמצא כי הת״ת בעצמו, הוא מב׳ בחי׳, שהוא אות (א׳) א) ר׳, מבג״ד כפר״ת והיא כפולה.

עוד יש בו י״ב שרשים של ו״ת, שהם כפולות, והם י״ב, ונכללין בת״ת. ואלו י״ב פשוטות, נקרא י״ב גבולי אלכסונים בס״י, כי מאחר שהם עצמן בחי׳ ו״ת כפולות, אשר בת״ת נשרשים, א״כ צריכין להיות מצויירין שם בציור גבולי ב) אלכסונים, כי חלק א׳ גבול א׳ שבו, יהיה נוטה באלכסון, נגד ספי׳ החסד. וחלק גבול הב׳, יהיה עומד ונוטה נוכח ספי׳ הגבורה. ועד״ז כולם. כדי שאלו י״ב חלקי הת״ת, יהיו נוטים פניהם, נגד הו״ס, שהם שרשים, לאלו י״ב חלקי׳ שבת״ת, לינק מהם. כי הרי בחי׳ חסד שבת״ת, צריך שיהיה בקו ימין הת״ת, בראשית הקו, ויהיה נחלק לב׳ חלקים כפולים: דגש ורפה. ובסוף קו הימין דת״ת, יהיה בו ב׳ חלקים דנצח, וכיוצא בזה בשאר.

ודע, כי גם ביסוד, יש בו שנים עשר

הנהות ומראה מקומות

צ) עי׳ זהר וארא אות ל״ד ובסלם מאמר ד׳ יסודין ארמ״ע.

ק) עי׳ סדר התחלקותם בזהר בראשית א׳ אות ל״ד ובשער הכוונות בברכת אבות דרוש ב׳.

ר) עי׳ באד״ר אות שכ״ג ובסלם מאמר הנסירה. ובסוף האדרא זוטא ועי׳ בשער הזווגים פ״ב.

ש) עי׳ שער חיצוניות ופנימיות פרק ד׳.

ת) עי׳ שער המלכים סוף פרק ז׳

א) נ״א ד׳ מבג״ד (כת״י).

ב) עי׳ מבוא שערים דף קכ״ד ע״א.

בחי׳ גבולי אלכסונים אלו, כי כל הז״ת, צריך שיהיו נרשמים בו, בסוד, אלה תולדות יעקב יוסף. וז״ס, וקרא זה אל זה: י״ב בי״ב, דת״ת ודיסוד. ואלו הי״ב גבולי אלכסון דיסוד, הם בחי׳ י״ב מזלות עצמן. ובחי׳ ז׳ ככבי לכת, הם הז״ת מפאת עצמן, ולא מבחי׳ התכללותן ביסוד. וענין היותם י״ב פשוטות, הוא שהרי הם בחי׳ ז״ת, הרומזים בת״ת, או ביסוד, בהיותם כפולות, ולכן עלו בחשבון י״ב, וע״כ הם י״ב פשוטות, כי ו׳ כפולות, הם י״ב פשוטות. וע״כ הי״ב אינם כפולות, רק פשוטות לבד.

הכלל העולה, כי י״ס, יש בהם י׳ אותיות, אות א׳ בכל ספירה, על סדר זה: והם י׳ אותיות הנזכר, **אמ״ש בג״ד כפר״ת. א׳** הוא כתר, שהוא א׳, והוא אות א׳ מן אל״ף בי״ת. **ת׳** במלכות, שהא אחרונה, וכן ת׳ היא אחרונה בא״ב. נמצא כי ד׳ שהוא בת״ת, ובת״ת זה יש בו י״ב אותיות פשוטות, שהם בחי׳ ז׳ אותיות **בג״ד כפר״ת** כפולות, ועתה הם י״ב פשוטות. וז״ס מ״ש בפ׳ פקודי, בהיכל רצון, שהוא כולל שית היכלין אחרנין בגווה, שהם ו׳ כפולה, ונעשין י״ב, בסוד ו״ו, כי ת״ת נקר׳ ו׳, כנ״ל בענין ז׳ כפולות וי״ב פשוטות.

והנה האותיות, הם כחות אצילות, ועצמות הספירות. וסוד המלכות והצירופים (נ״א כח אצולים מעצמות הספירות וסוד המלות והצירופים) שבס״י. הענין הוא, שכל הכחות לא יפעלו, אלא בסוד חזרתן וצירופם אל מקוריהם, ואז יושפע עליהם שפע רב וחזק, לשיוכלו הם לפעול פעולתן בחוזק. וז״ס המליך אות פלוני, הנזכר בס״י, כי יחדה, וקשרה אל שרשה, ואז הוציא פעולה אחת ממנה.

וי׳ אותיות הנ״ל, כוללת כל הכ״ב, והם: אמ״ש בג״ד כפר״ת, כנזכר בסוד י״ס כסדרן, מלמעלה למטה. (נ״א מלמטה למעלה) י״ב פשוטות, הם י״ב גבולין. ג)

וסוד **אמ״ש וי״ה** ד) הם ג״ר. וטעם הקדמת **א׳** באמ״ש, כי גם (כי) כל הדברים מורכבים מאש מים ורוח, עכ״ז, עיקר הכל הוא ע״י הרוח, שהוא אות **א׳**, לכן בזכר **וי״ה**, רוח מים אש, כי הרוח עולה על הכל, ואחריו **מ׳** מים, שהוא חסד, ואחריו **ש׳**, אש, שהוא דין, וזהו אמ״ש. והנקבה בהפך ממש, כי בא ממטה למעלה, והוא **אש״ם, וה״י**. וכשהמליך אות מ׳ תחלה זכר, **מא״ש**, **וא׳** קודם אל **ש׳**, **יר״ה**. והנקבה **מש״א, יה״ו**. וכשהמליך **ש׳** בזכר, **שמ״א**, כי להיות שעיקרו **ש׳**, שהוא דין, הקדים **ש׳** אל **מ׳**, **הי״ו**. אמנם להיות כי המים רחמים גמורים מן הרוח, שהוא ממוזג, לכן הקדים **מ׳** אל **א׳**. אך הנקבה **שא״מ, הו״י**.

השער הששי

שער העקודים ויתחלק לח׳ פרקים.

פרק א מ״ת א)

אח״כ באו הטעמים התחתונים, שמתחת האותיות, והם בחי׳ אורות היוצאים דרך הפה של א״ק, משם ולחוץ, והנה בכאן נתחברו האורות חיבור גמור, כי הרי הם יוצאים דרך צינור א׳ לבד. והטעם כי כל מה שהאורות מתרחקים ומתפשטין למטה, כך יש יכולת להשיגם ולקבלם, לכן אין חשש אם נתחברו המקיפים עם הפנימים יחד.

והנה כיון שכבר נתחברו האורות המקיפים ופנימים יחד, לכן ב)מכאן התחיל להתהוות בחי׳ כלים, אלא שהם זכים בתכלית הזכות, כמ״ש. לפיכך עדיין לא נתגלה כאן רק בחי׳ כלי א׳

הגהות ומראה מקומות

ג) עי׳ בתקונים עם פירוש מעלות הסלם אות קי״ט במעלות הסלם ד״ה וכדי להסביר.

ד) נ״א ויה״ו (כת״י).

א) עי׳ ע״ח עם פמ״ס סוף ענף ו׳ ד״ה ואח״כ.

ב) מכאן התחיל בחינת הסתלקות, אבל לא בראש כמ״ש במאמרי רשב״י בראשית י״א ד״ה מרב אונים (מכת״י בעל הסלם זצ״ל).

לבד, אבל האורות הם נחלקים לי', ואלו האורות נקראו עקודים.

ופי' הענין, כי ג) הנה כתיב וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים. וגם כתיב, כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך. ובפסוק זה רמוז, כל בחי' אלו שאנו מדברים בכאן, כי לבן הוא סוד ליבון העליון אשר הוא קודם כל האצילות הזה, והוא (היה) העושה כל אלו הבחי', שהם: עקודים, נקודים, ברודים, לצורך האצילות שיאציל אחריהם, אשר הוא נקרא בשם יעקב.

והתחיל בעקודים, כי הם האור היוצאים מפה דא"ק, אשר בהם התחיל גילוי הויות הכלים, להיות י' אורות פנימים ומקיפים, מקושרים ומחוברים יחד בתוך כלי א', אשר לסבה זו נקרא עקודים, מלשון ויעקד את יצחק, ר"ל ויקשור, וכמ"ש בע"ה. אבל האורות עליונים, של אזנים וחוטם, לא נתבארו בפסוק כיון שעדיין לא נתגלו בהם הויות הכלי, ואח"כ נבאר בע"ה נקודים וברודים.

והנה בהתחברות האורות פנימים עם האורות מקיפים מחוברים ד) תוך הפה, לכן בצאתם יחד חוץ לפה, קשורים יחד, הם מכים זה בזה, ומבטשים זה בזה, ה) ומהכאת שלהם אתייליד הויות בחי' כלים. לכן נקרא המקום הזה פה: כי פה גימ' ס"ג וכ"ב אתוון. והנה בחי' אותיות הם הכלים, כנודע. לכן נרמז בפה שם ס"ג, ועוד כ"ב אותיות, לרמוז על ו) מה שנתחדש במקום הזה, ענין גילוי הויות הכלים שנתגלה בכאן, ע"י הכ"ב אותיות.

והנה מן הפה הזה, יצאו י"ס פנימים, וי' מקיפים, ונמשכין מנגד הפנים, עד נגד הטבור של זה הא"ק, וזה עיקר האור, אבל ג"כ מאיר דרך צדדים, לכל סביבות זה האדם, ע"ד הנ"ל באורות אזן חוטם. והנה באזן וחוטם, לא היה רק ב' בחי' של אור: והם, פנימי ומקיף. אבל כאן בפה, נכפלו הבחינת, והיו ב' שהן ד', כי הנה הם ז) היו בחי' אורות וכלים, והאורות נכפלו לב', בסוד פנימי ומקיף והכלים ג"כ, פנימי וחיצון. ואלו ד' בחי', הם: בחי' גילוי אותם ד' אלפין הנ"ל, שהיו בחוטם, כי האור עבר ונמשך דרך פנימיות האדם הזה, ויצא דרך הפה.

והנה הב' אלפי"ן שציורם יו"י, הם אור פנים, ואור מקיף. והב' אלפי"ן שציורם יו"ד, הם ב' בחי' הכלי, פנימי וחיצוניות. ואלו הד' בחי', הם עצמן בחי', ב' אזנים, וב' נקבי החוטם, שנתגלו כאן בפה. כי מן אזן ימין, נמשך האור ויוצא דרך הפה, בסוד או"מ. ומן החוטם ימין, נמשך ויצא דרך הפה, או"פ (וב' אלפין שציורם יו"ד הם בחי' הכלי פנימי וחיצון) ומנקב חוטם שמאל, נמשך ונעשה פנימיות הכלי, ומן אור אזן שמאל נמשך ונעשה חיצונות הכלי. ואלו הד' בחי' נכנסו בפה, כי הנה בפה יש בחי' הבל ובחי' דבור, והנה ההבל הוא בחי' אור, והדבור הוא בחי' הכלי. והנה יש הבל ודבור עליון בלחי העליון, סוד גיכ"ק, שהוא בחכמה. והבל ודיבור תחתון בלחי תחתון, סוד אחה"ע, שהוא בבינה. ונמצא כי הבל עליון הוא או"מ, והתחתון הוא פנימי. ודבור עליון כלי חיצון, (ר"ל פנימיות הכלי וחיצוניות הכלי) ודבור תחתון כלי פנימי. והאורות שהם ההבלים, הם בימין הפה. והדבורים שהם הכלים, הם בשמאל הפה.

פרק ב מ"ת

הנה, אותן הד' אלפין שציירנו לעיל בחוטם, הם נכנסין בפה, ונעשים שם ד' ח) הבלים. והנה ד"פ הבל גימ' קמ"ח. כי ע"י

הגהות ומראה מקומות

ג) עי' בתלמוד ע"ס חלק ד' פרק א' אות ג'.

ד) נ"א ל"ג מחוברים (כת"י).

ה) בשיטה הנ"ל ה"ס זווג דאבא תוך יסוד דאמא וע"י הארת יסוד זה בזה יוצא ז"א והוא כלי לאו"א שאח"כ מתלבשים נה"י דאו"א תוך ז"א, וכמו כן הוא כאן במקום העליון וגבוה (רנ"ש).

ו) עי' בפתיחה כוללת לעץ חיים עם פמ"ס אות ח'.

ז) נ"א ל"ג היו (כת"י).

ח) א"מ כאן סוד גדול והוא כי הב' אלפין

השינים שבתוך הפה, נטחנים אותן הד' הבלים, ונעשים קמח, ונגמרת פעולתן. ואל יקשה בעיניך מ"ש לעיל, ט) כי מן אור אזן שמאל, הנכנס בפה, נעשה ממנו חיצוניות הכלי, ומן נקב חוטם שמאל, נעשה פנימיות הכלי, ועם היות כי אור מקיף גדול ומעולה מאור פנימי, עם כל זה, פנימיות הכלי, גדול מחיצוניות הכלי, כנראה בחוש העין, מה שאין כן בחינת האורות, כי אור הגדול שלא יוכל הכלי להקביל, ולקבל בתוכו, מאיר מבחוץ בסוד אור מקיף, ואור המועט נשאר בפנים, משא"כ בכלים. וא"כ איך מבחי' אזן שהוא עליון, יהיה חיצוניות הכלי, ומן החוטם שהוא יותר תחתון יהיה פנימיות הכלי.

התשובה בזה, דע, כי האור כולו הוא שוה, בהשוואה א', וכאשר רצה לכנוס ולהיות מוגבל תוך הכלי, אז האור ההוא שאינו יכול לכנוס בכלי, נשאר מבחוץ בבחי' מקיף. ואו"פ הוא מאיר מבפנים בכלי, ועובר האור עד חצי עובי דופני הכלי מצד פנימיותו. ואור המקיף הוא מאיר מבחוץ לכלי, ועובר עד חצי עובי דופני הכלי מצד חיצוניותו. וע"י ב' אורות אלו, מאיר הכלי ומזדכך. והנה אנו צריכין, שחצי הכלי שמבחוץ, יאיר מחמת אור המקיף, והנה או"מ גדול מאד, ולא היה עובר הארתו להיות נבלע ומאיר תוך הדופן של הכלי, כי יש הרחק והפרש והבדל גדול ביניהם, ולכך הוצרך, שפנימיות הכלי הגרוע, ישתווה עם או"פ הגרוע, ויאיר זה בזה. וכן חיצוניות הכלי המעולה, יאיר בו או"מ המעולה, דאל"כ היה נשאר חיצוניות הכלי בלי הארה.

גם יש סיבה אחרת, והיא קרובה אל סיבה הראשונה ממש. והוא, כי הנה אוה"מ, חשקו ורצונו הוא להתחבר עם או"פ, ולכן אם חצי הדופן של הכלי, מצדו החיצון, לא היה זך יותר, לא היה עובר בו אור המקיף, והיה או"פ חסר מלקבל בו אוה"מ, אמנם בהיות חצי הכלי של הדופן החיצון זך, אז יש יכולת באור המקיף, לעבור עד חצי עובי הפנימי של הדופן, ואז מאיר זה בזה, אע"פ שחציו הפנימי של הדופן לא יהיה זך, אין בזה חשש, כי האור פנימי עובר (נ"א עבה) ומאיר בו עד חצי עוביו הפנימי, אע"פ שאינו זך יותר.

וא"ת, כי עדיין יש להקשות ולומר, שהרי בחוש הראיה אנו רואין, שפנימיות הכלי זך יותר מחיצוניות. התשובה בזה הוא כך, כי אעפ"י שאו"פ קטן מאו"מ, עכ"ז להיותו מוגבל תוך הכלי, לכן הכלי מקבל הארה שלמה ממנו. אבל אוה"מ, אע"פ שהוא אור גדול, עכ"ז כיון שאינו דבוק ומצומצם עם הכלי, אינו מאיר כ"כ בחיצוניות הכלי, כמו שמאיר הפנימי בפנימיות הכלי, ובזה יבא הכל על נכון.

מ"ב דע, כי אין לך שום בחי' פרצופים שבעולם, שאין לו ה' חלקים: נרנח"י, והם כפולים, כי הם ה' בחי' פנימים. וה' בחי' מקיפין. וכ"א מאלו, יש לו ב' בחי': א', אורות פנים, וגדולים. ב', בחי' אורות אחוריים, ומתמעטים. וכ"ז הוא באורות. וכעד"ז הם בכלים, כי יש בחי' כלים דפנים, ויש בחי' כלים דאחוריים, (והכלים ג"כ פנימי וחיצון).

ודע, כי כל הנ"ל הוא, הן בכללות העולמות, הן בפרטותיהן, בכל פרצופים בפ"ע. ואמנם ענין הכללות, גם הוא נחלק לכמה בחי', אם כללות כללי. ואם כללות פרטי. ועד"ז מדרגות רבות. פי', כי הנה היחידה, לעולם אינה נכנסת בחשבון הפרצוף, כי הוא נמנה אליו לבחינה עליונה, ונפרדת ממנו, יען הוא סוף המדרגה עליונה, וראש המדרגה התחתונה. דוגמת מלכות דאצילות, שנעשית מלכות אל אצילות, ועתיק אל הבריאה, והבן זה.

ולכן נמצא עתה ד' בחי' דרך כללות ונאמר: כי הנה ע"ב טעמים, בכתר. וס"ג נקודות, בחכמה, ומ"ה תגין, בבינה. ובן אותיות בת"ת. (נ"א בז"ת) וכבר ביארנו, כי

הנהגות ומראה מקומות

שציורם יו"י הם ב' הויות ולכן הם בחי' אור כי דכורא אור, וב' אלפין שציורם יו"ד הוא בחי' חושך ולכן הם בחי' כלי, כי שם אהיה נוקבא חושך בערך הזכר, והנוקבא כלי לזכר בעלה, ולכן הזכרים בימין, והנוקבא בשמאל ודוק (ה"ו).

ט) פרק א'.

ע״ב הוא בכתר, יש בו אריך ונוקבא. וכן ס״ג בחכמה, או״א. וכן מ״ה ישסו״ת. וכן ב״ן, זו״ן, כי הם הבנים. וישסו״ת מ״ה, גימ׳ אד״ם, כי הם האבות של הבנים דב״ן. ועד״ז פרטות כל א׳ מאלו, יש לו ד׳ בחי׳ הנ״ל.

אמנם דע, כי כ״ז בהשלמתן, אך להיות שהעולמות אינם לגמרי בשלימות, עד שיושלם הבירור ותיקון של המלכים, לכן אינם שלמים, אמנם יש זמן שנשלמים הו״ק, אך לא לגמרי. כנ״ל.

ודע, כי העולמות העליונים, כל מה שהם יותר תחתונים במדרגה זה מזה, הם יותר מחוסרי השלימות זה מזה, לכן תמצא, עד עולם הנקודים, היו ה׳ בחי׳ או״פ, ומקיפים נגלים. י) אלא שהשינוים ביניהם הוא, כי באלו, היו מתקרבים המקיפים עם הפנימים. ובאלו, יותר מתרחקים. ואמנם מעולם הנקודים ולמטה, שהוא עולם האצילות, היה חסרון א׳, שלא נתגלה להם (נ״א בהם) בכל פרטיהם, יותר מה׳ אורות פנימים, וב׳ מקיפים, שהם: מקיף ליחידה, ומקיף לחיה, אך לשאר הג׳ פנימית, לא יש להם בחי׳ מקיפים, מבחי׳ נר״ן, רק מבחי׳ יחידה וחיה, אשר מקיף כולם, ולא מפאת עצמן. אמנם יש בהם שינוים וגרעונות עוד אחרות, כפי סדר הפרצופים והעולם. אך הכלל שבהם, כי אי אפשר להיות פחות (נ״א יותר) מה׳ פנימים, וב׳ מקיפים עליונים.

ודע, כי כאשר לא יש בפרצוף בחי׳ חיה פנימים, שהוא בחי׳ הטעמים, שנקרא מוחין, כי כל המוחין בסוד חכמה, הוא שם ע״ב, א״א להזדווג, ועדיין שאר האורות שיש לו, שהם נר״ן פנימית, נקרא אורות אחורים, ואז עומדין אב״א.

והטעם, כי כאשר אין לו בחי׳ הנ״ל, עדיין הם דינין, ונקראו נקודות, שהוא ס״ג, שהוא הנשמה, דינין, ולכן כדי שלא יהיה בהם אחיזה אל החיצונים, הם מוכרחים להיות אחוריים היותר חיצונים, שהם בחי׳ אותיות ותגין, שהם נפש ורוח, להיות דבוקים יחד, ואינם נגלין, רק או״פ, שהם נשמה, בינה.

אך בבא חיה פנימי, שהם המוחין, אז אין הקליפות יכולין להתאחז כלל, אפילו באחוריים, כי אור החיה מאיר עד שם. אך בעוד שאין בה אלא נשמה בינה, אמת הוא שאין כח בקלי׳ לאחוז בנשמה עצמה, שהוא בפנים, אך באחוריים שולטין, לכך עומדין אז אב״א. ובבוא חיה, אין יכולין אז לאחוז החיצונים, אפי׳ באחוריים, (א) מרוב האור שמאיר החיה באחוריים, ונגדלים יותר, ואז חוזרת פב״פ ומזדווגים ביחד.

וביאור הענין זה יותר הוא, כי בעוד שאין בו אלא נשמה, עדיין יש פחד מהחצונים, שלא יתאחזו באורות האחוריים, שהוא נפש לבד, כיון שצריכין שמירה, לכן צריכין להיות אב״א, אך יש עדיין פחד, שמא יכנסו החיצונים בין הדבקים, בין אחור לאחור וינקו משם, ולכן בעוד שעדיין אין בהם רק בחי׳ נשמה לבד, עשה המאציל סדר א׳, שגם אורות של הנקבה לא ימשכו, רק ע״י הזכר, ואז הזכר יקח ב׳ בחי׳: שלו, ושלה, ויצאו אורות ממנו אליה, דרך נקב, אל אחוריו, ושם תדבק, ותקשרת עמו הנקבה לגמרי, בכותל א׳ לבד, ואין שם מקום פנוי בין הדבקים, לכנוס שם זרים.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, עיין שער ל׳ שער הפרצופים דרוש א׳, ד״ה ודע, כי בבא אחוריים כו׳ עד סופו, ששם כתב שבבוא המוחין דנשמה שהוא הפרצוף הג׳, אז חוזר פב״פ, ואין עוד אחיזה לחיצונים בפרצוף החיצון, וגם לקמן בסוף הפרק הזה עצמו כתב כן, ועי״ש במ״ש.

הגהות ומראה מקומות

י) עי׳ תלמוד ע״ס ח״ד אות ז׳, והיינו דוקא בראשים של הפרצופים ממלכות של ראש ולמעלה, אמנם ממלכות של ראש ולמטה אפילו בפרצוף א׳ של א״ק לא היו יותר מה׳ פנימיים וב׳ מקיפים, כדלקמן פ״ג ד״ה והענין הוא.

והבן ותראה, כי כן כיוצא בזה, בהיות האדם התחתון בסוד נפש, אז הוא דבוק ונאחז עם היצה״ר, שהוא הקליפות. בסוד, ונפש כי תחטא. ובהיותו בסוד רוח, אינו כל כך חוטא, בסוד לב טהור ורוח נכון וגו׳ ובהיותו בסוד נשמה, הוא רחוק מן החטא, אך צריך שמירה מן האחוריים. ובהיות נשמה לנשמה, אז אינו חוטא כלל ועיקר, ודי בזה.

כ) ונחזור לענין, כי בהיות זו״ן בסוד נפש לבד, הוצרכו להיות שם בסוד עיבור במעי האם, שלא יאחזו בהם זרים. ואפי׳ שם, עומדים אב״א. ובצאתם, בזמן שבא להם הרוח, בזמן היניקה, ואז האם רובצת עליהם בסוד על גוזליו ירחף, ל) ועכ״ז הם אב״א. ואח״כ בגדלות, בא להם הנשמה דגדלות, והם מוחין מצד אמא, ועדיין חסר להם המוחין מצד אבא, שהוא חכמה, הנקרא חיה, להכנס בהם. אבל עכ״ז (כבר) הם פב״פ, מ) (א) ומזדווגים. ועדיין הוא חסרון. אמנם אח״כ בבוא להם גם החיה ויחידה, ואח״כ מקיף חיה, ואח״כ מקיף יחידה, אז הם שלימים. ואין זה אלא בעלותם בדיקנא דא״א, ודי בזה. (נ״א אח״כ יבא להם גם החיה ויחידה פנימי, ומקיף חיה, ואח״כ מקיף יחידה, ואז הם שלמים. ואין זה וכו׳).

פרק ג מ״ת

נ) והנה נתבאר ג׳ בחי׳ הטעמים. אמנם גם ג׳ בחי׳: הנקודות, ותגין, ואותיות, כלולים בהם, אלא שאינם נגלים כלל כאן, עד למטה באורות עינים, כמ״ש במקומו בע״ה.

ונבאר יציאת אורות אלו, הנקרא עקודים. דע, כי בעת שיצאו, לא יצאו שלימים. וכמ״ש בע״ה. וטעם הדבר, הוא כי כוונת המאציל היה, לעשות עתה התחלת הויות הכלים, (נ״א בתחלה הויות הכלי) להלביש האור לצורך

ה ש מ ש

(א) נ״ב צ״ע והלא כבר לעיל כתב בפ׳ זה, שאינם חוזרים פב״פ, עד בא להם החיה, שהם מוחין דאבא. ונלע״ד לומר, כי לעיל מיירי בזמן שבאים לזו״ן מוחין מצד בינה דאימא לבד, שאז אינם חוזרים פנים בפנים, עד בא להם מוחין מצד בינה דאבא. והכא מיירי, בזמן שבאים להם מוחין מצד בינה דאמא ובינה דאבא, שהם בחי׳ נשמה דנשמה, ונשמה דחיה, ואז חוזרים פב״פ, ומזדווגים. ואשמועינן הכא, כי אע״פ שעדיין לא נגמר כניסת המוחין, לא דאבא ולא דאמא כבר הם יכולים לחזור פב״פ ולהזדווג. ואל תתמה על סדר כניסת המיחין באופן הנזכר, ואיך נכנס בינה דאבא, קודם גמר כניסת החכמה וכתר דאמא, כי כך הוא הסדר בכ״ז כנודע, ואין מקום להאריך. וראיה לכל זה היא, תפלת לחש דשחרית דחול, שבה נכנסו המוחין מצד בינות דישסו״ת, ועי״כ חזרו פב״פ ונזדווגו, ובחזרה נכנסו המוחין מצד חכמות דישסו״ת, ועי״כ עלו יעקב ורחל לחג״ת, ושם חזרו פב״פ ונזדווגו. ואע״פ שבס׳ הכוונות כתב, שאין זווג אלא בנ״א, ומשמע שכיון שעדיין לא נכנסו המוחין דחכמות דישסו״ת אין זווג. כבר כתב בשער או״א, דאין זה אלא בזווג הגדול דחב״ד, אבל לא בזווגים הקטנים דנה״י וחג״ת, שאלו כבר היו בלחש ובחזרה כנ״ל. עוד י״ל, כי לעיל מיירי בזווג דזו״ן הגדולים הכוללים, שאין זווגם רק בשבת, אחר שמקבלים מוחין דאו״א עלאין, שהם חיה דכללות. והכא מיירי בזווג דיעקב ורחל, שמזדווגים בחול, כי בערכם, המוחין הנמשכין מישראל סבא ותבונה, לזעיר ונוקבא בחול, בערך זו״ן הם נשמה, ובערך יעקב ורחל הם חיה, כי הם מדרגה שלישית שלהם.

הנהות ומראה מקומות

כ) עי׳ שער החשמל פרק ב׳.

ל) נ״א וכיוצא בזמן שבא להם רוח בזמן היניקה ועדיין האם רובצת על הבנים וכנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (ה״ו).

מ) עי׳ לקמן פרק ח׳.

נ) פרק זה מתבאר בתע״ס חלק ד׳ פ״ו.

המקבלים, שיוכלו לקבל. ולכן בהיות שיצאו בלתי שלימים וגמורים, חזרו לעלות לשורשן להתתקן ולהשתלם, ועי״כ נעשה כלי כמ״ש.

והענין הוא, כי בודאי שבחי׳ הכלים היה בכח, אף כי לא היה בפועל בתוך האור, כי היה בבחי׳ האור היותר עב וגס. רק שהיה בו מחובר בעצם היטב, ולכן לא נגלה בחינתו, כי (נ״א אבל) כאשר יצא האור דרך הפה ולחוץ, יצא הכל מעורב יחד, וכשחזרו לעלות ולהשתלם כנ״ל, אז ודאי, ע״י יציאת האור חוץ לפה, הנה אותו אור בחי׳ הכלים, שהוא יותר עב, קנה עתה עביות יותר, ועי״כ לא יוכל לחזור גם הוא למקורו כבראשונה, ונתפשט האור הזך ממנו, ועלה למקורו כנ״ל, ואז נתוסף באור עב כנ״ל, עביות יותר על עוביו, ואז נגמר ונשאר בחי׳ כלי.

וא״ת, כאשר יחזור האור הזך, לירד ולהתפשט בכלי, יחזור ויזדכך הכלי כבראשונה, ויתבטל מלהיות בחי׳ כלי. (נ״א ויתבטלו מלהיות בחי׳ כלים) התשובה בזה הוא, כמ״ש במ״א. כי לא חזרו כל הי״ס שנתעלו למקורם, לחזור ולירד כולם. אמנם הט׳ תחתונים לבדם ירדו, והעליונה שהוא הכתר, נשארה תמיד עם המאציל, ובזה נמצא, שאור החכמה, הוא שחזר להתלבש בכלי הכתר, וכן כל שאר הספירות, ויכולין הכלים לקבל האור הממועט ממנו עתה, ממה שהיה להם בתחלה.

והנה דע, כי כולם יצאו בבחי׳ נפש לבד. וז״ס פסוק, נשבע ה׳ בנפשו, כי האצילות הנקרא נקודים כמ״ש, והוא הנקרא הוי״ה, נשבע במי שגדול ממנו, והוא עולם העקודים, אשר יצאו בבחי׳ נפש לבד.

ובזה תעמיק ותראה, כמה עמקו מחשבותיו יתברך, כי אפילו עולם עליון של העקודים, אינו רק בבחי׳ נפש לבד.

והנה, כל הי״ס יצאו, אבל לא יצאו יחד כולם, רק תחלה יצאה בחי׳ מלכות, מעולם העקודים. היפך מעולם הנקודים. וכמ״ש במקומו בע״ה. ומלכות זו יצאה בבחי׳ נפש לבד, כי אין לך ספי׳, שאין לה בחי׳ נר״ן, כנודע. ואמנם לא יצאו עתה, רק בבחי׳ נפש לבד.

ס) והנה תחלה יצאה מלכות בבחי׳ נפש, ואח״כ כאשר יצאה בחי׳ היסוד, לא נתגלה (בחי׳ היסוד) ביסוד, רק בחי׳ נפש לבד לעצמו. אבל נתוסף הארה במלכות, שנתגלה בה בחי׳ רוח. וטעם הדבר הוא, לפי שסוד הרוח בא מו״ק, כנודע. ולכן בבא היסוד, התחיל להתגלות במלכות בחי׳ הרוח, ואינו נשלם לגמרי, עד שיצאו כל הו״ק, שהוא מיסוד עד החסד, ואז נגמר בחי׳ הרוח כולו של מלכות. ובבא כ״א מהם, היה מתגלה במלכות קצה א׳ מבחי׳ רוח, כמ״ש בזוהר תרומה. וכבר נודע, כי היסוד אינו מכלל הו״ק, כי אינם רק ה׳ חסדים: (נ״א קצוות) מחסד עד הוד. אך היסוד אינו לוקח חסד פרטי לעצמו, רק שנכללין כל ה׳ קצוות בו. (נ״א הו״ק בו) נמצא, (שכל) כי בחי׳ כללות של הרוח זה, הוא שנתגלה במלכות, כאשר בא יסוד. אבל בצאת ההוד, או הנצח, וכיוצא משאר ספי׳, אז היה מתגלה בחי׳ הקצוות ממש של הרוח במלכות.

והנה כל זה הוא, מה שנוגע אל בחי׳ המלכות, אמנם מה שנוגע אל הו״ק דז״א, הוא באופן זה, כי בצאת היסוד, אז מתגלה בחי׳ כללות ה״ק דז״א, בבחי׳ נפש לבד. ע) אך בבא ההוד, אז מתגלה קצה א׳ דנפש דז״א, וכן עד שנשלמו כל הו״ק.

עוד יש הפרש א׳, בין היסוד, לה״ק

הנחות ומראה מקומות

ס) בה״ו הגה״ה בשם מוהרח״ו ונלע״ד לקשר דרוש זה עם דרוש שכתבנו במקומות אחרים כי בחי׳ אזן הוא הנשמה והחוטם הוא הרוח והפה הוא הנפש וכמו שיתבאר למטה בדרוש זה עצמו והנה אני חושב ששמעתי ממורי זלה״ה כי ודאי הוא שכאשר יצאו כל הי״ס האלו באו כל בחי׳ של נרנח״י (נ״א נר״ן) (כלולים בהם אלא לא נתגלה בתחלה) אלא שבתחלה לא נתגלה בהם רק בחי׳ נפש בלבד וכמו שביארנו בדרוש נשמת האדם התחתון שבתחל׳ באים כלולים יחד ואח״כ מתגלה כל אחד ואחד בפני עצמו נפש ואח״כ רוח נשמה.

ע) עי׳ לקמן שער דרושי הנקודות פרק ה׳.

אחרים. והוא, כאשר בא ההוד, נתן כח כללותו מחדש ביסוד, בחי' נפש לבד, וכן כולם, עד שיצא החסד, וגם הוא נתן בצאתו כח כללותו ביסוד. משא"כ בשאר ה"ק, כי בבא אחד, לא היה מוסיף שום תוס' בחבירו כלל ועיקר, כי כולם שוים. רק כאשר נשלמו כל הששה, אז נמצא שנגמר כל הז"א בבחי' נפש.

ואח"כ יצאה הבינה, בבחי' נפש לבד לעצמה, ובחי' רוח לז"א, ובחי' נשמה למלכות. ואח"כ יצאה החכמה, בבחי' נפש לעצמה, ובחי' רוח לבינה, ובחי' נשמה לז"א, ובחי' חיה למלכות. אח"כ יצאה הכתר, בחי' נפש לעצמה, ובחי' רוח לאבא, ובחי' נשמה לאמא, ובחי' חיה לז"א, ובחי' יחידה למלכות. והרי כי בבוא כתר, שהוא אחרונה מכולם, לא יצאה כי אם בבחי' נפש לבד. וז"ס הפסוק, נשבע ה' בנפשו, ע"ד הנ"ל. ואפילו בחי' זו של נפש הכתר, לא נשארה בעולם (הנקודים) עקודים, כנ"ל כי חזרה להתעלם, ונשארה דבוקה במקומה במאצילה.

ואמנם, בבוא כתר, נמצא המלכות שלימה מכל ה' אורו' פנים, שהם נרנח"י. ועתה היו חסרים עדיין כל הספי', כנ"ל שיצאו חסרים בלי תשלומין. והי' זה ממש בכוונה גמורה כנ"ל. ולכן הוצרכו לחזור ולעלות אל המאציל, לקבל ממנו תשלומיהן.

ואמנם עתה בחזרה, היה הכתר חוזר בתחלת כולם. נמצא שיצא אחרון ונכנס ראשון. והמלכות היה להיפך, כי יצאה ראשונה, ונכנסה אחרונה. וז"ס הפסוק, אני ראשון ואני אחרון. וביאור זה הפסוק, יצדק, בין בספי' הכתר, בין בספי' המלכות. אלא שזה היפך זה, והוא כמו שנודע, כי אנ"י, הוא כינוי אל המלכות, ובהפוכו אי"ן, כנוי אל הכתר.

והנה, בהתעלם הכתר במקומו, (נ"א אל מקורו) עלתה החכמה במקום הכתר, ובינה במקום חכמה. וכן על דרך זה כולם, עד שנמצא המלכות במקום היסוד. וע"י עליה זו במקום היסוד, ניתוסף בה האור, והיה לה בחי' מקיף א', אשר כנגד בחי' חיה הפנימי. גם ז"א עלה במדרגה א', וניתוסף בו בחי' יחידה, מן אורות פנימים, ועתה נשלם לו ה' אורות פנימים. ובינה ניתוסף בה, בחי' חיה הפנימי. וחכמה ניתוסף בה, בחי' נשמה הפנימי.

ואח"כ עלתה החכמה במאציל, ועלתה בינה במקום הכתר, וניתוסף בה בחי' יחידה הפנימי, ונשלמה בכל אורות ה' פנימים. וז"א ניתוסף בו, מקיף א', כנגד חיה הפנימי. ומלכות נתוסף בה, מקיף יותר עליון, אשר כנגד יחידה הפנימי.

ואח"כ עלה חסד במקום כתר, כי בינה עלתה במאצילה, ואז ניתוסף בז"א, גם בחי' מקיף ב' עליון, שכנגד יחידה הפנימי. ומשם ואילך, לא הרויחו ז"א ומלכות, ולא ניתוסף בהם עוד תוס' אור.

והענין הוא, בהקדמה א' שצריך שתדע, והוא, כי הרי נת"ל, כי בכל בחי' ובחי' מכל עולם ועולם, ובכל פרצוף, יש בו י"ס, לא פחות ולא יותר. והם או"פ עשרה. ומקיף עשרה. אמנם י' פנימים, נכללין בה' לבד, שהם כנגד הה' בחי' פרצופים, שיש להם, כנז' במ"א. והם: א"א, ואו"א, וזו"ן. והם עצמן נקרא נרנח"י, של כללות של כל עולם ועולם לבדו. וכעד"ז במקיף, שהם י', ונכללין בה' (נ"א ובהם נכללין) כנ"ל. אמנם דע, כי בכל האורות והעולמות והפרצופים, שיש מן החוטם של א"ק ולמעלה, בכל פרצוף, יש תמיד כל הבחי' האלו שלימות, שהם ה' או"פ הכלולים מי"ס פרטיות כנ"ל, וה' מקיפים הכלולים מן י"ס פרטיות כנ"ל, אך מפה דא"ק ולמטה, עד סוף כל העולמות, לא יש רק ה' או"פ, וב' מקיפים העליונים, שהם כנגד יחידה וחיה. ולא עוד, כי האור נתמעט משם ולהלאה, לכן בעולם (נ"א העקודים) הזה, שהם אורות היוצאין מפה דא"ק ולחוץ, לא היה בו רק ה' אורות פנימים, וב' אורות מקיפין, ואין עוד. וזכור הקדמה זו.

והנה כאן בעולם העקודים, היו זו"ן גדולים מאו"א, כי זו"ן היו פב"פ, ואו"א היו אב"א. והענין, כי הנה זו"ן השלימו כל צרכם הצריך להם, שהם ה' או"פ וב' מקיפין, קודם שחזרו לעלות במאצילם. משא"כ באו"א, כי עדיין לא היו שלימים, שהרי לאבא לא היו רק ג' פנימים לבד, ובלי שום מקיף. ולאימא

לא היה רק ארבע פנימים ובלי שום מקיף.

ועוד, כי אפילו קודם שתחזור שום ספי׳ להתעלות במאצילה, כבר היה מה שצריך להם אל זו״ן, לצורך הזווג. והענין הוא, כי כבר ידעת, כי הזווג הוא נמשך מן המוחין שהוא מחכמה ולמטה, וכבר היה לו״א בחינת חכמה, שהוא חיה פנימית, קודם שיתעלה כתר במאציל, שהוא הראשון שחזר קודם כולם. ואע״פ שהמלכות היתה גדולה ממנו, שהיה לה יחידה פנימית, אין בזה חשש. משא״כ באבא, שאין לו בחי׳ חיה, אפילו אחר שמתעלה הכתר אל המאציל.

וא״ת, למה עלו זו״ן במאצילם, אחר שכבר היו שלימים. והתשובה, כי כל חיותם הוא מאו״א, וכיון שנסתלקו או״א למעלה, אין זו״ן רוצין להפרד מהם, וחושקים להדבק ולהתקשר בהם, ועולין אחריהן, לקבל מהם. וגם סבה אחרת כנ״ל, כי עיקר חזרה הוא, כדי לעשות בחי׳ כלים, לכן גם הם עלו לסבה זאת.

פרק ד מ״ת

פ) ודע, כי כאשר עלה הכתר אל המאציל, אז באותו שיעור והמשך הזמן שהיה עולה, אז המלכות נסתלקה ממנה בחי׳ גילוי יחידה, שהיא אור שהיה נמשך לה מן הכתר, שכיון שכתר היה עולה ומסתלק, לא היה כוונתו להאיר בה. אמנם נשאר בה הרשימו לבד, וכאשר סיים הכתר להתעלם, וסיימה המלכות לעלות, עד סיום היסוד, אז חזר להאיר בה בעצם (המאציל) כבתחלה, בחי׳ יחידה שבה, כי אחר שעלה הכתר במאציל, גם היא עלתה ביסוד, והיתה מדריגה אחת קרובה יותר אל המאציל, והיתה מקבלת עתה ממנו, (נ״א יותר ממה) מה שהיתה מקבלת מקודם מן הכתר, אך כל זמן שלא סיים הכתר לעלות, אז היה הכתר מפסיק, בין מאצילה ובינה, והכתר עצמו ג״כ לא היה מאיר בה. וכעד״ז הוא (נ״א גם הז״א) בבחי׳ חיה, שמקבל מן הכתר. וכעד״ז החו״ב, וכיוצא בהם. וכן כשעלה חכמה למעלה במאצילה, נסתלקה מן המלכות, החלק שהיה מגיע אליה ממנו, ולא נשאר בה רק רשימו לבד, עד שהשלימה החכמה לעלות למאצילה, ואז חזר האור כבתחלה. (אליהם) וכן תקיש מזה אל כל השאר, כי הם חלוקות רבים, כי כשכלתה (כשהתחילה) החכמה לעלות בכתר, נסתלקה הארתה (נ״א תסתלק הארתו), מכל אשר למטה ממנה, (נ״א ממנו). וכשכבר עלתה בכתר, אז חזר כבתחלה. וכשחזר פעם ב׳ לעלות במאציל, נסתלק האור פעם שני, וכשנגמר לעלות, חזר האור לאיתנו. והמעיין, מעצמו יבין שאר חילוקים עד״ז, בענין המקיפים דזו״ן, שלוקחים בעת חזרתן והסתלקותן למעלה.

פרק ה מ״ת

ונבאר עתה ענין חזרתם והסתלקותם למעלה, איך ע״כ נעשו הכלים. והענין הוא, כי כאשר נתעלו האורות למעלה, נשאר למטה, האור העב יהגס, שהוא בחי׳ הכלי כנ״ל. והנה יש בטבע האורות, להשאיר רושם שלהם למטה במקום שהיו שם בראשונה. ולכן כל האורות האלו, בעת עלותם, הניחו רשימו למטה, במקום שהיו שם בראשונה. ולכן כל הכתר הניח רשימו, להאיר אל החכמה. וכן חכמה לבינה, ובינה, לז״א. וז״א, לנוקבא כי לעולם בטבע העליון, להאיר לתחתון, ויש לו חשק להאיר בו, כמו חשק צ) אמא לבנים. ולכן מניח ומשאיר רשימו בו. נמצא, שכולם מניחין רשימו, חוץ מן המלכות, כי אין ספי׳ אחרת תחתיה להאיר בה, ולכן אין המלכות משארת רשימו למטה.

ונתחיל לבארם מן היסוד, שהוא אחרון מן המניחים רשימו, ונאמר, כי בעת עלייתו (נ״א עלות) מן היסוד, אל מקום ההוד, עד למעלה, מניח רשימו, במקום שהיה היסוד, לצורך המלכות, ואותו הרשימו אינו מסתלק

הגהות ומראה מקומות

פ) פרק זה מתבאר בתלמיד ע״ס ח״ד פ״ו אות כ״ו. צ) נ״א אב לבן (ה״ו).

לעולם משם, אפי' כאשר המלכות חוזרת ועולה להמאציל. וכן עושין כל שאר הספי', חוץ מן המלכות כנ"ל. והנה זה הרשימו, הוא מן האור הראשון, שהיה יורד דרך יושר, ואור הבא ביושר, הוא רחמים. והאור הבא בדרך חזרה למעלה, הוא אור חוזר, והוא דין. והנה הרשימו זה, הוא דרך יושר, והוא רחמים. והנה נודע, כי כשבאו הספי' של העקודים, היו פניהם למטה, כי כוונת ביאתן היה, להאיר למטה, לכן פניהם היו דרך המקבלים. אבל בחזרתן לעלות למעלה, אז הפכו פניהם למעלה נגד המאציל, ואחוריהם למטה. והנה בעלות הכתר אל המאציל, אין ספק, כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפילו רגע א', מן המקבלים הנאצלים, רק ההפרש הוא, כי בעת ההיא אשר הכתר היה עולה למעלה, אז האור ההוא היורד מהמאציל, יורד ממנו אל הספי' (נ"א האחרת והיה בא) דרך אחוריו, שהרי הוא הפך פניו למעלה, ואחוריו לנאצלים, והי' דינין כנ"ל. (נ"א וא"כ אותו האור הבא אל הספי' הוא בא דרך אחורי הכתר והוא דין) ועד"ז בשאר ספי', בעת שהיו חוזרין ועולין.

אמנם יש הפרש א' ביניהן, והוא כי החכמה אינה מקבלת, אלא מאחוריים אחד, דהיינו מן הכתר לבד, והבינה מקבלת מב' אחוריים, דהיינו דכתר ודחכמה, והוא יותר דין ועד"ז עד המלכות, נמצא שהמלכות קבלה מט' אחוריים.

ועוד יש הפרש א', כי מלבד חילוק תוס' ריבוי או מיעוט בחי' אחוריים, יש בהם עוד שינוי, והוא, כי הנה הת"ת מקבל מן אחוריים דגבורה, שהם אחוריים קשים עד מאד. אמנם הספי שלמעלה ממנו, אינו באופן זה. וכפי הבחינות כן יהיה שינוי באותו אור הנמשך להם, או דין גמור או ממוצע או חלוש. ואין כח בקולמס להרחיב בפרטות חלקים אלו, כי הם רבים, והמ"י. (א)

נמצא, שיש כאן ג' מיני אורות: א', האור הא' שבכולם, והוא נקרא עקודים, כנ"ל. ב', הוא הרשימו שנשאר מזה האור, שבא דרך יושר, והוא רחמים. ג', הוא האור הבא אליו דרך עליית הספי', שאז הוא דרך אחוריים, שהוא דין. והנה בבא אור הג', שהוא דין, פוגע באור הרשימו הנשאר, שהוא רחמים, ואז מכים ומבטשים זה בזה, משום שהם ב' הפכים, זה אור ישר והוא רחמים, וזה אור חוזר והוא דין, וזה חפץ לעלות אל מקורו, והוא אור הרשימו, אע"פ שאינו עולה ממש, עכ"ז חשקו וחפצו הוא להדבק, ולקבל ממנו. והאור חוזר, הוא חפץ לירד, נמצא ששניהם אינם שוים בטבעם, לכן מכים זה בזה. כנודע, כי כל בחי' הכאות ובטישות אורות זב"ז, הוא כאשר אינן שוין, ואז נופלין ניצוצין מאור היורד שהוא דין, והוא גרוע מאור הרשימו, וזהו אור אחר רביעי.

והרי הוא ד' בחי' אור והם סוד ד' ק) בחי' טנת"א כנ"ל. שהיו כולם נכללין כאן, בענין העקודים. וזה פרטן: אור א', טעמים, אור אחוריים, נקודות, כי הנקודות הם לעולם דין. ואור רשימו, תגין. ואור של ניצוצין, הנופלין ע"י הכאות האורות זה בזה כנ"ל, הוא אותיות. אשר מהם נעשה בחי' הכלים. והרי נתבאר, איך נעשו בחי' הכלים, והוא מהכאות ובטישת האורות כנ"ל.

ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי כבר היו בחי' כלים בעולם העקודים, רק שאלו הניצוצין הנ"ל נתערבו עמהן, והוא בדוגמת הרפ"ח נצוצין שנשארו בכלים של עולם

הגהה

(א) **מהרח"ו** ז"ל כל מציאות הנקודות ענינם בסוד נוקבא והענין כי הם באים מכח אור המכה ונוצץ וחוזר ממטה למעלה אך הטעמים הם אור פשוט וזה הענין נודע (הוא) בכל האצי'.

הגהות ומראה מקומות

ק) עי' שער רפ"ח נצוצין סוף פרק ה'.

הנקודים, כמ"ש במקומו בע"ה. וראיה לזה, כי הרי נתבאר למעלה, כי כשהיה האור חוזר ועולה למעלה, היה נשאר הכלי בבחי' אור עב וגס ר).

ונתחיל לפרש הענין, הנה אור המלכות לא השאיר רשימו, וכל בחינ' נסתלקה כולה ועלתה. וזה הטעם, שנק' מלכות, אספקלריא שאינה מאירה, דלית לה מגרמה כלים. כי לא השאיר בה שום רושם, אך מן הרשימו שנשאר ביסוד לבדו, מאיר ג"כ אליה.

עוד יש טעם אחר אל הנזכר, והוא מש"ל, כי כאשר חזרו האורות לירד, נשאר כתר דבוק במאציל, ולא ירד כלל, נמצא שחכמה חזרה למקום הכתר כו', ומלכות במקום היסוד, ונשאר כלי של המלכות בלתי אור כלל, ולכן נקרא כלי של מלכות, אספקלריא דלא נהרא, וכבר נתבאר זה במ"א באורך בדרוש עקודים.

חנה כשעלתה המלכות במקום היסוד, הלא היסוד היה מאיר בה דרך אחור כנ"ל, ואז אותו אור היסוד, הכה באור הזה של המלכות, ונפל מן האור היורד דרך אחוריים ניצוצין אל ש) כלי המלכות. וכשעלה יסוד, הניח רשימו במקומו, וכשבא האור לו דרך אחוריו, הכה בזה הרשימו, ונפלו ממנו נצוצין, ונעשה ממנו בחי' כלים של היסוד. ואז אותו הרשימו, היה מאיר בכלי זה מרחוק, ולא נכנס בתוכו, והם סיד החגין. וכמ"ש בע"ה בדרוש הנקודים ע"ש, וכן עשו כל הספירות, חוץ מכתר, שהניח הרשימו לצורך החכמה, אבל לא עשה בחי' כלי, לפי שבשלמא שאר הספירות, בהעלותם למעלה, (א) ע"י הכאה במה שלמעלה מהם, (נ"א הכאה של הרשימו) היה נעשית בחי' הכלים. אך הכתר, לא יש מי שיכה ברשימו שלו, (נ"א אותו בעלייתו) לכן לא נגמר עדיין הכלי שלו. והרי, כי הכתר הניח רשימו, ולא כלי. ושאר הספי' הניחו רשימו וכלי. ומלכות הניח כלי, ולא רשימו.

אמנם אחר קבלת אלו הספי' מן המאציל, חזרו למקומם, חוץ מן הכתר כנ"ל. ואז הכלי של הכתר, לא נעשה, רק בחזרה. כי כשחזרה חכמה, ונכנסה בו, אז הכה אור החכמה, ברשימו, שהניח בו הכתר במקומו, והיו אלו הכאות כפולות, שלפי שרשימו של כתר, להיותו בחי' עליונה מן החכמה, לכן הוא מכה בחכמה, ומוציא ניצוצין. וגם החכמה, להיותו בא עתה מלמעלה, ונמצא עומדת על הרשימו, והוא גבוה ממנו, לכן הכה עתה ברשימו, והוציא ניצוצין אחרים, לכן נעשה עתה ב' כלים: אחד, לרשימו של הכתר. וא', לחכמה שבא

ה ש מ ש

(א) נ"ב, צ"ע, כי לא מצינו זה, רק בכלי של המלכות, לפי שלא הניחה רושם, אבל שאר הספי' כולם, הכלים שלהם נעשו מבחי' אור האחוריים של אותה הספי' העולה, עד שלא הגיעה למקום הספירה שלמעלה ממנה, אבל משהגיע, היא הופכת פניה למטה, ואותו אור האחוריים שלה, שהיה יורד, הוא יורד, ומכה ברושם שלה עצמה, ומהניצוצות נעשה לה כלי, וכעד"ז כולם. וא"כ צ"ע, למה הכתר לא עשה כלי, כי הוא מן המניחים רשימו. ואל תשיבני לאמר, כי בשלמא שאר הספירה, שהיה להם המשך זמן מה, בין ספירה לחברתה, ובאותו המשך הזמן היה יורד מהם אור האחוריים, והיה יורד ומכה ברשימו, אבל הכתר לא היה הפסק בינו למאציל, ובאותו זמן שרצה לעלות, תכף באותו רגע נכנס במאציל, ולא ירד ממנו אור האחוריים, לפיכך לא היה מי שיכה ברשימו שלו להוציא ניצוצות. זה אינו, כי בפירוש אתמר למעלה בפ"ז, כי גם ממנו ירד אור האחוריים כו', וצ"ע.

הגהות ומראה מקומות

ר) עי' שער הקדמות דרוש העקודים דף י"ג
ש) אמר הכותב חיים הנה ראיה כי הנצוצים הם בחינה אחרת זולת בחינת הכלים כנ"ל שער הקדמות שם (ה"ו).

עתה. וכבר הארכנו בזה במקום אחר, ת) איך יש בכתר זכר ונוקבא. והמה אלו הב׳ שזכרנו פה, שהם הרשימו והחכמה וע״ש היטב.

והנה מכאן תוכל להבין, איך יש ג״כ בעולם העקודים, מציאות ביטול מלכים, בצד מה, כמו כדמיון אותם מלכים, שמלכו בארץ אדום שמתו ונתבטלו, כנזכר בדרוש עולם הנקודים. שהרי ענין התעלמות האורות של העקודים, ועלייתן במאצילם, הוא ג״כ ביטול מלכים בכאן א) דוק ותשכח. אמנם ההפרש אשר ביניהן הוא זה, כי כאן בעקודים, היה הקלקול ע״מ לתקן, וסותר ע״מ לבנות. כי זה היה עיקר הכוונה, לעלות, כדי לעשות בחי׳ כלים. אבל בנקודים, היה ביטול ומיתה גמורה ממש.

ואמנם, לפי שמן העקודים התחילו הכלים להתגלות קצת, לכן גם בכאן היה קצת ביטול, והמ״י, כי גם (נ״א כאן) בא״ק, היה כל אותו צמצום שביארנו למעלה. גם אותם שנבאר לקמן בע״ה, בענין צאת הנקודים ממנו, איך צימצם עצמו, ופריס חד פריסה בטיבורא דיליה, כ״ז קרוב לביטול המלכים, ודברים אלו אסור להרחיב בהם ולהוציאם בפה והמ״י.

ודע, כי במלכות של עולם העקודים, נשארו בה י׳ שרשים, של י׳ הנקודים, כמו שנבאר בע״ה. ועד״ז, בכל אצילות, כי המלכות של השרשים אשר בפה א״ק, היא כלולה מי׳, והם י׳ שרשים, אל י׳ דעקודים. ובמלכות דעקודים, יש י׳ שרשים, אל י״ס דנקודים. וכן במלכות דנקודים, יש י׳ שרשים, והם שרשים די״ס דברודים. ועד״ז בשאר העולמות ב).

מ״ק ג) בכל בחי׳ ובחי׳, יש ד׳ מציאות, שהם: א׳, כלים. ב׳, נר״ן פנימים. ג׳, חיה מקיף. ד׳, יחידה מקיף אל מקיף. וב׳ בחי׳ אלו האחרונים, הא׳ נקרא חיה, שהוא מקיף א׳, ונקרא נשמה לנשמה, והוא מן החכמה, בסוד והחכמה תחיה את בעליה, וכן חיי״ם גימטריא חכ״ם. והב׳, שהוא מקיף הב׳, נקרא יחידה, והוא מן הכתר, לפי שאין נוקבא לאריך, ד) כמו שיש לז״א, לכן נקרא יחידה, ואין שני, דעליה אתמר כי אחד קראתיו וגו׳, וז״ס מ״ש רז״ל, ה׳ שמות יש לנשמה, והם נגד ה׳ פרצופים: נפש מלכות. רוח ת״ת. נשמה בינה. חיה חכמה. יחידה כתר. והמלכות יש בה כל הה׳ בחי׳ אלו, כי היא עצמה נפש, ומאיר בה נפש של הת״ת, והוא רוח אל המלכות. ובינה נפש שלה, נשמה למלכות. וחכמה נפש שלו, נשמה לנשמה למלכות. ונפש כתר, יחידה למלכות. וכן בת״ת, יש בו בחי׳ רוח של מלכות, נפש אליו, והוא עצמו רוח. ורוח בינה נשמה אליו, ורוח מאבא חיה אליו, ורוח מכתר, והוא יחידה אליו. גם בבינה, יש נר״ן מצד עצמה. ונשמה דאבא, הוא חיה. ונשמה דא״א, היא יחידה אליה. גם באבא יש לו כל ד׳ בחי׳ אלו, חוץ מיחידה, שנוטל מן חיה דא״א.

והנה באדם, יש לו חיות פנימי, שהוא נר״ן. ולא היה מספיק זה האור להאיר בחומר הגופני שלו, ולכן צריך שיהיה לו ג״כ נשמה לנשמה מקיף מבחוץ. כי בהיות הנשמה שבפנים בחינת אמא, והנשמה לנשמה (נ״א והמקיף עצמה) מקיף אותה מבחוץ בחי׳ אבא, ששניהם הם בחי׳ או״א דלא מתפרשין לעלמין, הנה האר״י דאמא מרוב חשקו להדבק בשל אבא, מכה ויוצא בחוזק, ועובר דרך הגוף החומרי, ומאיר בחוץ, (נ״א ומשם) ושם נדבק באבא. וכן להיפך, אור אבא עובר ונוקב ונכנס מבפנים, ושם נדבק באמא. ה) וע״י זה, הגוף מתקיים, שמאירין בו מכל צדדיו.

והנה מקיף זה, הוא נשמה לנשמה הנקרא חיה, והנה הוא מקיף לכל הגוף בכללות, אבל

הגהות ומראה מקומות

ת) שער מטי ולא מטי פרק ג׳.

א) נ״א וכפי מ״ש בסוד הנקודים ענין טנת״א איך מורים על מיתת המלכים משם ג״כ תבין מציאותם בכאן (ה״ו).

ב) נ״א ל״ג מן וכן במלכות עד דברודים (אוצרות חיים).

ג) עי׳ שער הקדמות דרושי אבי״ע פרק י״ב.

ד) נ״א לא״ק (ה״ו).

ה) עי׳ דרוש עגולים ויושר ענף ה׳.

הוא מקיף ומאיר בכל חלק כפי מה שהוא, כי בחלק הנשמה, מקיף לה בבחי׳ אור נשמה. ולרוח, מקיף בבחי׳ רוח. ולנפש, מקיף בבחי׳ נפש. אבל המקיף הגדול, שהוא יחידה, שהיא בבחי׳ (נ״א מבחי׳) א״א, אינו מקיף בצד חלקים, רק מקיף את הכל בהשוואה א׳, ולכולם נותן אור של בחי׳ נשמה. ולכן נקרא יחידה, מפני שאין לה אלא בחי׳ א׳ לבד, בהשוואה א׳.

והנה נר״ן, שהם פנימיות דאדם כנ״ל, הנה הנשמה מאירה בראש האדם, במוח. ורוח בלב. ונפש בכבד, ובבשר ודם. ודע, כי גם בראש עצמו, יש כל ג׳ בחי׳, רק שגובר בראש, הנשמה, ועיקרה במוח. ורוח בחוטם. ונפש בפה. וכן בכל בחי׳ ובחי׳ יש כל הנזכר.

פרק ו מ״ת

ו) הנה בעולם העקודים, בעת ירידת האורות של הי״ס שבו למטה, היה אור נמשך להם מן המאציל, בבחי׳ אור ישר. ואח״כ בחזרתן לעלות למעלה, הנה נמשך להם האור בבחי׳ אור חוזר.

וצריכים אנו להודיעך עתה בהקדמה אחרת, כוללת כל העולמות, (נ״א כלולה בכל המקום) והוא בענין חזרת האורות אל המאציל, כי זולת מה שביארנו במ״א, כי אע״פ שהם עולין ומסתלקין, הנה ממשיכין מלמעלה למטה מן המאציל, בחי׳ אור, הנקרא אור חוזר. עוד יש בחי׳ אחרת גדולה ורב התועלת, והוא, כי לעולם אפילו כשמסתלקין, אינם מסתלקין לגמרי בכל בחינותיהן עצמן ועולין, אמנם מניחין מכחן ומבחי׳ עצמן, קצת הארה למטה, במקום אשר עמדו שם בראשונה, וזה הארה, אינה נעקרת משם לעולם ועד, אף גם בעת עליתן למעלה. הארה הזאת, נקרא רשימו, בסוד שמני כחותם על לבך, הנזכר סוף פ׳ משפטים בסבא דקי״ד ע״א. והטעם הוא, כי האורות העליונים, הם לאורות התחתונים, בבחי׳ האב על הבנים, אשר חשקו תמיד להשפיע בהם, כמבואר אצלינו בכבוד אב ואם, כי ניצוץ א׳ מהאב, נמשך אל הבן, ואינו זז ממנו לעולם, וכן הענין בכאן בי״ס, כי העליונים מניחין במקום הא׳ קצת הארה, הנקרא רשימו, כדי שמשם יומשך הארה לתחתונים.

ונמצא, כי בהעלות הכתר, ובהסתלקותו, מניח רשימו אחד במקומו בכלי החוא שלו, כדי להאיר ממנו, לחכמה אשר תחתיו, אחר שהוא עצמו יעלה ויסתלק, (נ״א אחרי שיעלה ויסתלק) ואחר שהוא עלה ונסתלק, אז נמשכת הארה אל אור החכמה, מאותו הרשימו שהניח הכתר בכלי שלו. ואע״פ שאח״כ יתעלה ויסתלק ג״כ, אור חכמה אל המאציל, אע״פ כן אותו רשימו שנשאר בכלי של כתר, אינו זז ממנו, אף אחר שעלה החכמה אל המאציל. וכן אח״כ כשעלה החכמה למאציל, מניח רשימו בכלי שלו, להאיר ממנו לבינה, אחר הסתלק עצמו, ואף גם אחר עלות בינה למאציל, אין רשימו של חכמה, מסתלק מכלי החכמה. ועד״ז כולם, עד היסוד ז)

אבל אור המלכות כאשר מסתלקת, אינה מנחת רשימו בכלי שלה, לפי שאין שום ספירה תחתיה לקבל הימנה. ואע״פ שעתיד להיות עולם אחר (נ״א שיש עולמות אחרות) תחתיה, מקבלים מינה, אינה היא מסוג שלהם. ואין לה דביקות עמהם, כמו שיש דביקות אל הי״ס דבכל עולם ועולם בפ״ע. נמצא, כי כל אותן הספי׳, הם מניחין רשימו במקומן, ובכלי שלהן, כאשר רוצין להסתלק ולעלות. אמנם אור המלכות, אינו מניח רשימו בכלי שלה, רק מן הרשימו שמשאיר אור היסוד בכלי שלו, משם נמשך הארה אל כלי של המלכות, אחר הסתלקות האור שלה. וזה סבה אחרת, למה נקרא מלכות עניה, דלית לה מגרמה כלום, וגם נקרא אספקלריא דלא נהרא, והטעם הוא, כי הכלי שלה בהעלותה, והסתלק האור ממנה, לא נהרא, כלום, כי לא נשאר בה שום אור, אפי׳ בבחי׳ רשימו, ואפי׳ חיות הכלי ההוא,

הגהות ומראה מקומות

ו) פרק זה מתבאר בתלמיד ע״ס חלק ד פרק ב. ז) עי׳ לעיל פרק ה׳.

אינו מבחי׳ אור שלה, רק מבחי׳ הרשימו שנשאר בכלי יסוד כנ״ל, ומשם מחיה ומאיר בכלי המלכות, וזה אומרו דלית לה מגרמה כלום.

הנה נתבאר לנו, ע״י ב׳ הקדמות אלו, איך הכלים של הספי׳, אף בעת חזרת אורותיהן, והסתלקותם אל המאציל, עכ״ז יש בהם ב׳ מיני אורות: א׳, הנקרא אור חוזר, והוא דין. והב׳, הוא אור הנשאר בכלי, הנקרא רשימו, אשר הוא אור ישר, והוא רחמים. כי הרי (נ״א גם) הוא נשאר שם מבחי׳ האורות, אשר יצאו למטה, בבחי׳ אור ישר. ונמצא, כי בעוה״ז של העקודים, אע״פ שעדיין בעת הזאת לא נגמרה מלאכת הכלים, עכ״ז בחינותיהן ומציאותן שמהם נתהוו, (נ״א נתהווה) שהוא אור העב, (נ״א שהיא כלי מחובר עם אור) המחובר עם האור הזך, כנ״ל במקומו, כבר היה שם. ובחזרת האור הזך למעלה, נשאר אור העב למטה, שהוא בחי׳ הכלים עצמן, ושם בזה האור העב, שהוא הכלים, שם הניחו האורות הזכים, ב׳ בחי׳ (נ״א ושם הניחו האורות מהם) הנ״ל, א׳ אור ישר רשימו, וב׳ אור חוזר.

זכור ביארנו במ״א, כי בהעלות האורות למעלה, ניתוסף בהם איזה בחי׳, ובעלות אור הכתר במאציל, ניתוסף באור המלכות, או״מ התחתון, שהיא בחי׳ חיה. וניתוסף באור הז״א ג״כ, בחי׳ אור א׳, יותר על מה שהיה לו בתחילה, טרם חזרת עליית האורות, והוא יחידה פנימית. ובאור בינה, ניתוסף חיה. ובאור חכמה ניתוסף נשמה.

אח״כ עלתה אור החכמה במאציל, וחזרו אורות שאר הספי׳ שתחתיה, לנסוע נסיעה ב׳, עד שנמצא אור של בינה במקום כתר, ואור המלכות במקום הוד, ועתה ניתוסף באור המלכות, מקיף עליון של יחידה. ובאור ז״א, מקיף תחתון של חיה. ובאור בינה, יחידה פנימית. ועתה המלכות כבר נשלמה בכל בחינותיה.

ואח״כ אור הבינה עלתה במאציל, ואז עלה אור החסד דז״א, במקום כתר. ואור המלכות, במקום נצח. ואז, ניתוסף בז״א לברו, או״מ העליון, של יחידה. ועתה כבר נשלם גם הוא בכל בחי׳, ומכאן ואילך בעלות שאר אורות התחתונים, לא היתה עוד תוספות לז״א, ולא לנוקבא, כי כבר נשלמו כנ״ל, כי מעולם העקודים ואילך, לא יצאו רק ב׳ מקיפים עליונים לבד, שהם: מקיף של חיה, ומקיף של יחידה.

ודע, כי זה שאמרנו, כי בחזרת כל אור ואור להתעלות במאציל, היה ניתוסף הארה, ושלימות גמור באורות שתחתיו, אין הדבר הזה, (נ״א אין זה מדבר) בהיותן עולין ומסתלקים, כי אדרבא, אז היה חסרון אור בכל האורות שתחתיו, לפי שכיון שאורות ראשונים הפכו פניהם לעלות ולידבק במאציל, אין רצונם להאיר למטה, וגם המאציל אינו מאיר באורות תחתונים, כי באמת אורות עליונים בהיותם מסתלקים, הם מפסיקים בין המאציל אליהם, כי העליונים אינם רוצים לקבל הארה לתת לתחתונים, בעודם חשקים ותאבים לעלות להדבק במאציל, ואדרבא, יש חסרון באורות התחתונים, ממה שהיה להם בראשונה. אמנם תוס׳ אורות הנ״ל אינם, אלא לאחר שנגמר האור העליון להתעלות בשורשו.

ונבאר סדר ענין זה, איך הוא. כי הנה, כאשר התחיל הכתר לעלות, בראשית כל שאר האורות, ולהתעלם בשורשו, ובמאצילו, אז בעודו עולה ומסתלק, גם יחידה פנימית שניתן למלכות, בעת ירידת הכתר, היתה עתה מסתלקת ממנה. וכן בחי׳ חיה פנימית שבז״א, שנמשכת לו בעת ירידת הכתר, היתה עתה מסתלקת ממנו. ומן הבינה, מסתלקת הנשמה. ומן החכמה, הרוח.

ואמנם, עדיין נשארו בכולם, רשימו של אותן האורות, שהוא רשימו דנשמה, ורשימו דרוח, וכיוצא בזה. כי אף על פי שנסתלקו האורות, לא היתה כוונתן להסתלק לגמרי לעולם, לכן רושם האורות שהיו באלו אורות תחתונים נשאר במקומן, כי אפי׳ בהסתלקותן. בהכרח מאירין קצת הארה בתחתונים, דאל״כ יתבטלו לגמרי, כמ״ש בע״ה.

ואחר אשר הושלם אור הכתר, להסתלק ולהתעלם במאציל לגמרי, אז כל האורות שתחתיו, חוזרים להאיר כבראשונה ממש, וגם

ניתוסף בהם אורות הנוספות כנ״ל. וטעם הדבר הוא, כי הנה כאשר נשלם הכתר להתעלם במאציל, גם שאר אורות עלו במדריגה א׳, יותר ממה שהיה להם בתחלה, וכולן עלו זה אחר זה, עד שנמצאת אור המלכות, במקום שהיה בו בתחלה אור היסוד, והיא יותר קרובה מדריגה א׳ אל המאציל, ממה שהיה בה בתחלה, והיא מקבלת עתה מן המאציל, כל מה שהיה בה בתחלה, והיא יחידה פנימית, ועוד אור הנוספת, שהוא מקיף התחתון דבחי׳ חיה כנ״ל. וכן היה הענין בז״א, ובחו״ב שכולם חזרו לקבל הארה א׳, עם תוספות האורות.

וכן, כאשר גם אור החכמה היה מסתלק לעלות אל מקום אור הכתר, אז מסתלק מאור (נ״א מתוך) המלכות, מה שקבלה ע״י אור החכמה, וכן מכל שאר האורות, והוא בחי׳ חיה פנימית מן המלכות, וכעד״ז בשאר אורות: ז״א, ובינה, ולא נשאר בהם רק בחי׳ רשימו בלבד הנ״ל, וכאשר נגמרה עליית אור של חכמה במקום כתר, אז חזר בחי׳ האור כבראשונה להאיר להם, כל הבחי׳ שהיו בתחלה, ועוד אורות נוספים כנ״ל.

ואח״כ, כאשר התחיל אור החכמה להסתלק עוד מן מקום הכתר, לעלות אל המאציל, אז חזרו כל האורות התחתונים, לגרוע כל האורות שהיו נמשכין להם, על ידי אור החכמה, ולא נשאר בהם רק הרשימו לבד. וכאשר נגמר להתעלם במאציל, אז חזרו בהם כל האורות, ועוד הארה נוספת, לפי שגם הם נתקרבו אל המאציל, יותר מבראשונה.

וכעד״ז היה בעליית שאר אורות תחתונים, כי כשהיה אור העליון עולה, היה אור התחתונים גורע, ואחר גמר הסתלקות העליונים, היו חוזרים כל האורות התחתונים כבראשונה, וגם בתוס׳ אור כנ״ל. אלא שיש הפרש ביניהם, והוא כי בעת הסתלקות אור הכתר, לא היה רק הסתלקות אור א׳ לבד, שעלה ונסתלק במאציל, וע״כ לא נמצאו בו רק ב׳ בחי׳, אחד בעת הסתלקותו, שאז נגרע (נ״א נגמר) אור התחתונים. והב׳, אחר גמר הסתלקותו במאציל, (אז חזרו האורות כנ״ל ל״ג) כי אז חזר האור אל האורות שתחתיו. אבל בחכמה היו ב׳ בחי׳ הסתלקות: א׳, בהסתלקותו עד מקום הכתר. והב׳, בהסתלקו במאציל. ובכ״א מב׳ הסתלקות אלו, היה לה ב׳ בחי׳, שהוא גירעון, ותוס׳ האור. וכעד״ז היה בבינה, ג׳ מיני הסתלקות, ויוכפלו לו׳. וכעד״ז עד תשלום חזרת כל י׳ אורות בשרשם, שהוא המאציל, והוא (נ״א והנה) בחי׳ הפה דא״ק, כמ״ש, כי הוא (ענין) השורש שלהם.

וזהו (נ״א והנה) שינוי א׳ שיש בעולם העקודים, משא״כ בעולם אצילות, כי בעולם האצילות, היו או״א, יותר שלמים מזו״ן, שאינם כ״כ שלמים בבחי׳ עצמן, כמ״ש במקומו בע״ה. אבל בעולם העקודים, זו״ן נתקנו יותר מאו״א, ונשלמו בחינותן יותר מהם, והוא כי זו״ן היו פב״פ, ואו״א היו אב״א. כי הנה נודע כי טפת זווג של הזכר, היא נמשכת מן המוחין שבו, והוא נשמה לנשמה, והנה קודם שחזרו כל ספי׳ וספי׳, אפי׳ כתר העליון, לעלות במאציל, כבר היו לזו״ן, כדי צורכם אל הזווג, שיוכלו להזדווג, כי הנה ז״א כבר היה לו בחי׳ חיה כנ״ל, שהוא חכמה שבו. גם המלכות, כבר היתה בה עוד יתרון אחר, שהיתה בה בחי׳ יחידה, וע״י כן היו יכולין להיות מאז פב״פ. ואע״פ שהיה יתרון למלכות מן הז״א, אין בה חשש.

ולא עוד אלא שאפי׳ קודם שזו״ן עצמם יעלו אל המאציל, כבר היו זו״ן שלימים, בכל בחי׳ הראוי להם, המצטרכים להם, שהם: ה׳ בחי׳ פנימים. וב׳ מקיף, דיחידה וחיה ומכ״ש שהי׳ להם, כל מה שצריכים להם, שיוכלו לחזור פב״פ, שהם מבחי׳ חיה ולמטה כנ״ל. אמנם או״א, אפי׳ שכבר אור הכתר חזר לעלות במאציל, לא היה באבא בחי׳ חכמה שבו, שהוא חיה, (נ״א נמצא) ומכ״ש שלא היו שלימין, בכל בחי׳ המצטרכים להם, שהם ה׳ פנימי׳, וב׳ מקיפים, כי לאבא אחר תכלית שלימותו, היה לו רק ג׳ מהם, נר״ן פנימים. ולאימא היו ד׳ פנימים, וחסר ממנה בחי׳ יחידה הפנימים, וב׳ מקיפים, וכיון שעדיין אבא לא היה לו בחי׳ חיה, להוציא טפת המוחין לזווג, לכן נשארו אב״א.

ואם תשאל ותאמר, מאחר שזו״ן היו

אורותיהן שלמין בכל בחינותם. למה עלו אח״כ אל המאציל ללא צורך. והענין הוא, שכל חיותם ושלימותם, הוא נמשך להם מאו״א, כנודע. וכיון שנתרחקו מהם או״א, ועלו למעלה עלו גם הם אחריהם, כי החשק במקבלים לרדוף ולהדבק במאצילם, ורוצים להתקרב ולקבל מהם, ולא רצו להפרד מן או״א שעלו למעלה, כדי שלא ישארו רחוקים מהם. עוד טעם אחר כנ״ל, כי סיבת חזרת האורות האלו במאצילם היו, כדי שבעודם מסתלקים, יוכלו הכלים להתעבות (נ״א להעשות) ולגמור מלאכתם, וע״כ גם אורות זו״ן, גם הם עלו לצורך בנין כליהם.

פרק ז מ״ת

וצריך עתה לבאר, מה הארה היתה נמשכת אל האורות התחתונים, בעת עליית אורות העליונים מהם, כמו שהתחלנו לבאר למעלה ענין זה. וכדי לבאר ענין זה, יתבאר לך כלל גדול, שיצטרך לך בכל שאר מקומות, והוא ענין אור ישר, ואור חוזר, מתתא לעילא, כנזכר בתיקונים ובזוהר במקומות רבים. דע, כי אין ספק, כי לעולם השגחת השפעת המאציל בנאצלים, אינה נפסקת אפי׳ רגע א׳, ואף גם בהיות פגם בתחתונים, שאז (נ״א נמצא ניצוצי) האורות העליונים מחזירין פניהם מן התחתונים, ומסתלקין מהם, ועולין למעלה, עכ״ז, השגחת הארה עליונה המוכרחת להחיות התחתונים די ספוקם, אינה נפסקת כלל, כמ״ש ע״פ כי רגע באפו חיים ברצונו.

ובודאי הוא, שלא תהיה הארה זו הנמשכת מן המאציל, המאיר בתחתונים, בעת הסתלקות האורות למעלה, דומה אל הארה הנמשכת בתחתונים, בעת ירידת אורות העליונים למטה, להאיר בתחתונים. ונמצא עתה, ב׳ בחי׳ אורות נמשכין מן המאציל לתחתונים: א׳, הוא בעת ירידת האורות למטה. והב׳, הוא בעת הסתלקות האורות למעלה. זאת דרך עליה. וזאת דרך ירידה. ואמנם, (נ״א כשרצון בעליונים) כאשר יש רצון, ויש כח בתחתונים, ושלימות, לקבל אור העליון של המאציל, אז האורות העליונים, חשקם וחפצם להאיר למטה, וע״כ הופכים פניהם למטה להמקבלים, לירד להאיר בהם, דרך פנים בפנים מאירים. ואמנם כשאין שלימות בתחתונים, והאורות מסתלקים, הם הופכים (נ״א והופכים) פנים אל המאציל, אשר כוונתן לעלות שם, ומחזירין את אחוריהן נגד המקבלים התחתונים, ואז אותו הארה שמאירה בתחתונים בעת ההיא, באה דרך אחוריהם, ומאחוריהם מקבלים התחתונים הארה המוכרחת להם כדי חיותם, ולא יותר.

והנה האור הנמשך דרך ירידה, הוא אור ישר ורחמים, ונק׳ אור פנים. ואור החוזר דרך עליה, נק׳ אור חוזר, ואור אחור ודין. והנה ב׳ בחי׳ אלו, נמצאים בכל הי׳ ספירות. אמנם יש חילוק ביניהן, בבחי׳ אור חוזר, והוא זה, כי הנה כאשר אור הכתר מסתלק, ועולה והופך פניו למעלה כנגד המאציל, ואחוריו למטה כנגד החכמה, הנה אז החכמה מקבלת אור חוזר ההוא הנמשך מן המאציל ע״י אחור א׳ לבד, שהיא אחור הכתר. אמנם בעלות החכמה גם היא אל המאציל, וגם היא תתהפך אז אחוריה למטה אל הבינה, אז מקבלת הבינה אור החוזר הנמשך מהמאציל דרך ב׳ אחוריים: שהם אחור הכתר, ואחור החכמה. וכעד״ז בכל הספירות, עד שנמצא כי המלכות תקבל אור הנמשך לה מן המאציל, דרך ט׳ אחוריים. ועבר נתב״ל, כי אור האחוריים הם דינין, א״כ כל מה שנתרבו האחוריים, יהיה האור הנמשך דין קשה ויותר חזק, והרי זה חילוק א׳ בענין ריבוי אחוריים, או מעוטן.

והנה עוד יש חילוק אחר, בענין איכות אחוריים בעצמן, שאין כולן שוין, שאין אחוריים של חסד, דומין לאחוריים של גבורה, כי האחוריים של גבורה הם דינין קשים עד מאד. וכעד״ז בכל ספי׳, בחי׳ הדינין אשר באחוריהם, אינם שוין זה לזה. כי ספי׳ הת״ת, אשר מקבל האור דרך אחוריים של הגבורה, יהיה אור ההוא דין קשה עד מאד, יותר מאשר למעלה ממנו. ונמצא כפי החילוקים שיתהוו באור החוזר ההוא הנמשך לו, אם נמשך דרך אחוריים רבים, או מועטים, או אם יהיה דרך אחוריים ממוחקים, או קשים, בערך ההוא יהיה

אור החוזר ההוא, או דין קשה, או דין רך, או דין ממוצע, וכיוצא בזה פרטים אחרים רבים מובנים מעצמן. והנה כל העניינים האלו, היו באלו הי״ס בעולם העקודים (נ״א הטעמים האלו, היה בערך ההוא באלו, בעולם העקודים) והנה כדי שנבין היטב, בחי׳ אור ישר וחוזר, פנים ואחור, אבאר לך למציאות זה בזו״ן, ומשם תקיש אל השאר.

פרק ח

ענין אחור ופנים, וחיצוניות ופנימיות. כפי (מה שמוכרח) הנראה, ח) מוכרח, שהכל דבר א׳. והענין, שבהתפשט האור להאיר למטה, הוא שיש לו חשק להשפיע תוספת, (ל״ג לתועלת), נשמות חדשות בתחתונים, מה שלא היה עד עתה. וא״כ יהיה האור רחמים (א) גמורים, כי לולי שהתחתונים ראויים אל הרחמים, לא היה יורד ומתפשט למטה, להאיר תוספת נשמות, שלא היו עד עתה, ולכן נקרא אור זה, אור ישר, שבא ביושר מעילא לתתא, כי כן דרכו ויושרו להאיר בתחתונים, ומטבע החסד והרחמים הוא, להיות מטיבים בעולם, ונקרא אור של רחמים, ג״כ לסיבה הנ״ל, ונקרא אור זכר, כי כן דרך הזכר להשפיע לזולתו, שהיא הנקבה. ועוד, כי טבע של הזכר, הוא להשפיע נשמות חדשות ממש, ונקרא אור הפנים, כי הוא מביט בעין יפה, ובפנים מאירים אל התחתונים, וע״כ הופך פניו אליהם, ונקרא אור של פנימיות, שהרי הנשמות מזווג הפנימית של המוחין באים, והם שמות של הוי״ה, המורים רחמים, ולא שמות אלהים, המורים דין.

אמנם כשאין התחתונים ראוים, האורות מסתלקים, וחוזרין למעלה, שאינם רוצים להאיר למטה. אמנם עכ״ז, לא יחפוץ המאציל ב״ה בהשחתת העולם, ומאיר לתחתונים, שיעור חיות ומזון ושפע הראוי לעצמן בלבד, ולא להוציא תוס׳ נשמות חדשות, וכיון שהשפעת אור זה בלתי רצונו, הנה הוא ממשיך אליהם אור מהיצוניותו בלבד, שהוא אור מספיק לחיות העולמות, די הכרחן, ולא יותר, ע״כ נקרא אור חיצוניות, ונקרא אור האחור, שהוא היפך פניו בכעס עמהם, בסוד דומה דודי לצבי, ט) ומאיר להם אור ההכרח, עם היותו מסתלק, ואינו נותן להם האור, אלא בהפיכת האחוריים אל התחתונים. ונקרא אור דין לסבה זו, ונקרא אור חוזר, כי בעת חזרתו והסתלקות למעלה, שלא להשפיע בהם שפע גדול, אז נמשך להם אור ההכרחי הזה.

ונקרא אור נקבה, לב׳ סבות, ע״ד הנ״ל, אם לפי שהוא כדרך טבע הנקבה, שמקבלת ואינה משפעת. ואם בסיבה שאין בה כח להוליד נשמתין, כמו הזכר, אלא בחי׳ המזון לבד, כמ״ש ותתן טרף לביתה וגו׳, והם שמות אלהים, שהוא דין.

גם יש עוד חילוק אחר, שאור ישר כמעט שהוא נפרד ממקומו כדי לרדת ולהשפיע לתחתונים, לכן הויו״ת שלהם פשוטות ומלאים, כולם הם הויו״ת באותיות נפרדות זו מזו. אמנם אור החוזר, הוא רבוע י) כזה: א׳, א״ל, אל״ה, אלה״י, אלהי״ם. שתמיד האותיות הם מחוברים, להורות שהם עולין ומחוברים זו בזו, עד שמתחברין עם שרשם ומאצילם, כי רצונם להסתלק מן התחתונים.

השמש

(א) אחור, ג׳ אלהים ברבוע, בט״ו אותיות שלו. וב׳ פעמים אחור, גי׳ ת״ל, שהם ה׳ פעמים אלהים. ופנים גימ׳ ע״ב ס״ג מ״ה, שהם אורות זכרים, וכן פנים בפנים גימ׳ ש״ס. ה׳ פעמים ע״ב, בסוד ה׳ חסדים, וזה סוד פנים בפנים. שמש כת״י.

הגהות ומראה מקומות

ח) ע׳ מבוא שערים שער א׳ ח״ב פרק ג׳.

ט) ע׳ זהר שמות אות רל״ה ובסלם שם מאמר ברח דודי.

י) ע׳ בספר המצות פרשת ואתחנן ובשער רפ״ח נצוצין פרק א׳ המבואר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״ב.

גם יש חילוק אחר, כ) כי המוחין של בחי' חיה אשר בז"א, הבאים מחכמה, הם הגורמים זווג זו"ן, כדי להוציא נשמות חדשות, והם בחינת פנים, כי הוא זכר, והמוחין דז"א מצד אימא הנקרא נשמה, הם ענין אחור והם נקבה.

והנה, צריך להבין מאוד, אמיתות הענין פנים ואחור, כי באורות יקראו התפשטות והסתלקות, ונקרא יושר וחוזר. ובכלים, נקרא פנים ואחור. דהיינו שבאור לא שייך פנים ואחור, שהכל פנימית. אמנם ודאי, שהוא כולל דין ורחמים, ובהיותו מתפשט ויורד למטה, ונכנס במקום הראוי לו, נקרא אור יושר. כי הוא מאיר בבחי' הרחמים שבו, וכשהוא חוזר לעלות, אז מאיר במקומו, בהיותו שם למעלה בבחי' דינין שבו, הנקרא אור חוזר, ואז הכלי לא יקרא כלי דפנים, כמו בהיותו מקבל אור יושר, רק יקרא כלי דאחור.

נמצא, כי מ"ש בענין זו"ן שעומדין פב"פ, או אב"א, אז הענין הוא, שכשבאו המוחין דז"א שהם בחי' חיה דחכמה שבו, אז האור ההוא נקרא יושר, שהם אלו המוחין עצמן, שהם נשמה לנשמה. ואז הכלים שלהם נקרא, פב"פ. אך כל זמן שאין לו מוחין בבחי' חכמה, שהם עיקר אור יושר שלו, ומסתלק למעלה, ובהכרח שמשם מאיר בו בבחי' (נ"א אז מאיר בו) אור חוזר, שהם הדינין, שהוא שאר חלקי האור ז"א, שמתחת מדריגת חי"ה ולמטה, ואז הז"א עומד אב"א, ומקבל בכלי של אחוריים שלו, ואז אינו יכול להזדווג.

ומ"ש בזוהר, שהנשמה של אדה"ר, יצא מזווג אב"א, ר"ל שעלו זו"ן למעלה במקום או"א, ושם קבלו המוחין ל) אור ישר, ושם חזרו כליהם בבחי' פב"פ ונזדווגו. אמנם אין בהם כח, לקבל אור המוחין, בסוד התפשטות למטה במקומו, שאז נקרא אור יושר. כי בעמדם למטה, אינן מקבלים רק אור חוזר, וע"כ למטה אינו רק אב"א, וכשיעלו אז הם פב"פ. ואמנם מה הם ב' בחי' (נ"א מה שהם בבחי' הללו) הללו, בין באורות, בין בכלים צ"ע מה ענינם (א).

ואפשר לומר, שג' בחי' צלם, שהם נר"ן שבמוחין דז"א, הם ג' בחי' הפנימים, שהם: עיבור, יניקה, ומוחין, וכולם פנימים, כנודע כי המוחין הם פנימים. אלא שקשה לזה, למה לא נשאר לחיצוניות רק אלו ב' בחי', שהם עיבור ויניקה לבד. או אפשר לומר, שבחינת הפנים הוא כשבאין לז"א מוחין מבחי' חיה שהוא חכמה, (נ"א בחכמה) כנ"ל, שאפי' בינה

ה ש מ ש

(א) ר"ל, מה שלא מצינו בכאן, רק ב' בחי' באורות, שהוא יושר וחוזר, ובכלים פב"פ ואב"א, והם הם פנימיות וחיצוניות. צ"ע, איך לא נזכר ג' בחי' באב"א, וג' בחי' בפב"פ, כמבואר אצלינו בשער פנימיות וחיצוניות, כי ג' הם: עיבור, יניקה, ומוחין, בחיצוניות, ונקרא אב"א, וכנגדם בפנימיות, ונק' פב"פ. ואפ"ל בא כמתרץ ולומר, שג' בחי' נר"ן דבצלם, הם בחי' עיבור ויניקה ומוחין דפנימי. אלא שקשה לזה, שלא נשאר לחיצוניות רק ב' בחי', עיבור ויניקה, כי הצלם דנר"ן שהוא המוחין הוא משלימו לי"ס. ולפי מ"ש, כי הצלם דנר"ן הוא ג' בחי' דפנימיות, א"כ לא נשאר לחיצוניות רק ב' בחי' עיבור ויניקה לבד. או אפשר לומר, שבחי' הפנים הוא כשבאין לז"א מוחין מבחי' חיה שהוא חכמה, כנ"ל, שאפי' בינה תירץ התירוץ הב', באומרו או אפשר לומר, שבחי' הפנים הוא, כשבאים לז"א מוחין דחיה וכו', ר"ל לעולם הצלם דנר"ן הוא הבחי' הג' דחיצוניות, שהוא המוחין, ומבחינת החיה נעשו כל הפנימית. וראיה לזה וכו', ועוד ראיה גדולה מזה וכו'. כי לא מבעיא כי צלם דנר"ן מוחין דחיצוניות, והם אב"א, אלא אפילו בבא החיה, אם לא יקבלוה למעלה במקומה האמיתי, כגון בחול, לא נשלם הפנימיות דז"א לגמרי, עד עליתו לקבלה במקומה למעלה, כגון בשבת, ואז הוא זיווג דזו"ן גמור.

הגהות ומראה מקומות

כ) עי' מבוא שערים שער א' ח"ג פ"ד.

ל) עי' מ"ן ומ"ד פ"א ושער פו"ח פ"ח.

נק׳ אחור, בערך החכמה, שאינה יכולה להוליד נשמות חדשות, אלא בחכמה שהוא הזכר. וא״כ אין בחי׳ פנים לז״א, רק אחר היות לו בחי׳ חיה, שהם מוחין דאבא, ואז יכול להוליד. וראיה לזה מענין ברכת כהנים, שהם מקיפים דצלם אבא, קודם ויעבור, שהוא זווג ז״א ולאה, ואח״כ בא הזווג דיעקב ורחל, בנפ״א. ועוד ראיה גדולה מזה, כי אפי׳ שזכרנו כי החיצוניו׳ והאחוריים של עליון, הם הפנים של תחתון, ואז אינו זווג בז״א עצמו, אלא ביעקב ורחל, עכ״ז, יש צלם דאבא ג״כ בברכת כהנים. ונ״ל הטעם, שאלו היה הזווג דז״א עצמו, אז היה כעין שבת, שעולה בצלם דאו״א למעלה בבחינותיהן, ובמקומם האמיתי. אך עתה יורד מ) הצלם למטה, ואינם מוחין גמורים לז״א, ועכ״ז בערך יעקב הם גמורים, ונקרא פנים. ועיין בדבר זה, שהרי נודע מהתיקונים, שנשמת ז״א הפנימיות, (נ״א הפנימים) אשר עליו (נקרא אדם) הוא שם מ״ה דאלפין, והוא בחכמה כ״ח מ״ה, והוא בחי׳ חכמה דז״א, כי חכמה עילאה דאבא, הוא ע״ב דיודי״ן.

גם בזה תבין ענין (העלאת) ירידת מ״ד, ע״י שם מ״ה בז״א, כנודע. נ) והענין, שמ״ד שהיא (נ״א הוא) הטפה בהוצאות נשמות חדשות, אינו מוריד אותה, אלא ע״ש הזכר, שהוא החכמה דז״א, (נ״א ע״י שם הנ״ל דמ״ה שהוא שם החכמה בז״א) שהוא החיה שבו, ואינה זו החכמה בבחי׳ עיבור, או יניקה, רק החכמה הנזכר בבחי׳ חיה דז״א.

והנה נודע, כי שם ב״ן המעלה מ״ן, הוא בנימין, ס) ושרשו דכורא, משם ע״ב דיודי״ן, שהוא חכמה, והוא כמנין חסד. והנה החסד שבע״ב, יכול להעלות מ״ן לצורך זווג אבא ואמא, וזה נמשך אל הז״א מאבא שהוא חכמה, לכן נקרא רוחא, כי הוא זכר ממש, שהוא בחי׳ רוח, שהוא ז״א. ע) והנה הזכר בחי׳ חיה, שהוא ג׳ מקיפי נר״ן. ואפשר שהוא ג׳ אותיות צלם דאבא, כנ״ל.

הגה״ה, פ) וזווג אב״א, אינו כפשוטו, רק דע, פירושו, כי הזווג היא, שהזכר מוליד ומוריד מ״ד, והנוק׳ מעלה מ״ן של הברורין, וכשהם עדיין אב״א, אין בה עדיין כח לברר מ״ן, ואין ביסוד (נ״א בהיסוד) שלה מ״ן להעלות, וא״כ איך יהיה הזווג, ולזה צריך, שיהיו שניהן עולין זו״ן למקום או״א עילאין, ואז היא מעלה מ״ן עצמה (נ״א עצמן) דבינה, והוא מוריד מ״ד, ובהיותם שם, ודאי שחוזרין שניהם פב״פ, (נ״א פניהם) לצורך הזווג צ) שלהם, כי א״א להזדווג, אם לא פב״פ. ובהיותן למטה, עדיין אין להם תיקון גמור, להיותן עומדין פב״פ, מחמת הקליפות, שלא יתאחזו בהם החיצונים באחוריים, כנזכר. לכן עלו למעלה עד או״א, ושם חוזרים פב״פ, כי אין שם פחד הקליפות, ואז שם מזדווגים, ע״י מ״ן דבינה עצמה, שלקחה היא ביסוד שלה, ומעלה אותן בסוד מ״ן. נמצא, כי כמעט זווג זה, הוא עליון, ואינו נקרא על שמם, רק ע״ש או״א, שהרי ע״י כח מ״ן שלהם עצמן, הם מזדווגים. ואחר שנגמר תיקונם בבחי׳ פב״פ, ויכולין להיות למטה במקומם פב״פ, אז יש בה יכולת להעלות מ״ן, וזה נקרא זווג פב״פ.

שער השביעי

שער מטי ולא מטי ובו ה׳ פרקים.

פרק א

ק) כבר בארנו באורך בכ״מ, כי האצילות העליון, התהיל להיות, עקודים, נקודים, ברודים. ועתה נחזור לבאר הענין באורך, ונבאר מציאות העקודים, מה ענינם.

הגהות ומראה מקומות

מ) עי׳ עולת תמיד דף ס״ה ע״ב ובשער הכוונות דף נ״ט א׳. נ) עי׳ שער מ״ן ומ״ד.
ס) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״ד בתשובה לפירוש המלות אות כ״א.
ע) נ״א והנה הזכיר עי׳ מבו״ש ש״א ח״ב פ״ב.
פ) עי׳ שער מ״ן ומ״ד פ״א.
צ) נ״א ל״ג שלהם כת״י.
ק) פרק זה נתבאר בע״ח עם סמ״ס ענף ט׳.

הנה קודם מציאות העקודים, לא היה האור העליון יכול להתלבש בשום כלי, כי לא היה יכולת בכלים לסובלו, ושם היה האור בלתי מתלבש בכלי, עד שהגיע התפשטות האור הגדול ההוא, אל בחי׳ העקודים, ושם נעשה מציאות כלי א׳, אל האור הגדול ההוא, ואז התחיל האצילות, (א) להיות בו איזה מציאות הגבלת האור, מה שלא היה יכול להיות הדבר עד עתה.

אמנם, תחלה היה האור כולו של החלקים המגיעים לאצילות, כולם נעלמים תוך כלי א׳ לבד, ואותו הכלי היה בו בחי׳ כלי של כתר העליון. אח״כ נתפשט האור יותר למטה, מבחי׳ הנ״ל הנקרא עקודים, ואז נעשית י׳ כלים, אך כולם עדיין בסוד בחי׳ כלים דכתר. פי׳, שידוע הוא, כי כל ספי׳ מהי״ס, היא נכללת מי״ס, ויש בכל א׳ בחי׳ כתר, ואותו (ג״א אמנם) חלק של הכלים, שנוגעין למציאת הי׳ כתרים של הי״ס, היה בהם יכולת להעשות בהם כלים, ושם היו נגנזים כל הי״ס כולם, כי שאר חלקי הספי׳, לא היו יכולים להעשות בהם כלים, כי הכלים שלהם לא יכלו לסבול האור ההוא עדיין, וזה היציאה ר) הנק׳ נקודים. והוא מה שאנו קורין יו״ד נקודות, קודם אצי׳. ובחי׳ העקודים (נ״א לי׳ נקודות אצי׳ בבחי׳ העקודים) בראשונה, נקרא נקודה. א׳ לבדה, ואח״כ נעשה סוד האצי׳, כמ״ש בע״ה.

ונתחיל לבאר מציאות עהקודים, מה ענינו. דע, כי האור העליון, אשר הוא חלק הראוי להתלבש באצי׳, אשר יש בו כח הי״ס, אע״פ שעדיין לא ניכר היותם י׳ אורות, רק אחר גמר העקודים, וכמ״ש בע״ה. אמנם ודאי, שהכח של י׳ אורות אלו היה בהם תחלה, רק לפי שלא היה האור נגבל תוך הכלי, לא היה ניכר עדיין מציאת היותן י׳.

והנה, כאשר רצה המאציל העליון, להוציא בחי׳ הכלים ההוא, הנקרא עקודים, מה עשה, המשיך האור שלו למטה, עד מציאות סיום שיעור, הראוי להיות נעשה ממנו בחי׳ עקודים, שהוא עד הטבור. ואחר שהמשיכו, חזר ונסתלק האור ההוא למעלה במקורו בפה. ונודע הוא, כי האור העליון, כשהוא מתפשט, וחוזר ונעלם, מניח רושם חותם למטה בהכרח. והנה אותו האור, שהוא הרשימו הנשאר למטה, כאשר נסתלק אור עליון ונעלם במקורו, אז נשאר אור רשימו ההוא למטה, בלתי אור עליון ההוא, (הנסתלק) ואז ע״י התרחקו ממנו אור עליון, אז נעשה אותו (נ״א באותו) אור הנשאר, ונתהווה בחינת כלי. כי סיבת התפשטות האור והסתלקותו אח״כ, גרם להעשות מציאות כלי.

ולפי שכאשר האור הא׳ חזר ונסתלק, היה מסתלק בבת אחת וברגע א׳, לכן כל מציאות אור הנשאר, (מהם) נעשה (רק) מציאות כלי א׳, והוא נקרא בחי׳ כלי הנקרא כתר. (ב) כי עדיין האור עליון לא היה נבדל בי״ס, כי עדיין לא היה ניכר היותן י״ס, ומה שנקרא כתר, ולא ספירה אחרת. הטעם הוא, כי לעולם הכתר קרוב אל המאציל. (ג)

והנה הכלי הראשון אשר האציל המאציל, נקרא כתר בוודאי. אך מה שהאציל אח״כ, עי״ז הכלי הנקרא כתר, אז יקראו חו״ב כר. (ד) אך עתה עדיין כולם בסוד י׳ כתרים, ואחר התפשטות הב׳, ש) אז נעשה שאר חלקי הספי׳. (ה) סוף דבר, הכלי שהאציל המאציל

ה ש מ ש

(א) נ״ב, זה האצילות אמנם הוא עולם העקודים. (ב) נ״ב וזה נקרא עולם העקודים.
(ג) נ״ב יותר משאר הספי׳.
(ד) נ״ב וזה נקרא נקודים.

(ה) נ״ב, כשיחזרו אח״כ להתאצל כלים אחרים, ע״י הי׳ כתרים האלו, אז יתהוו כלים לשאר חלקי הי״ס, שהם הט׳ חלקים התחתונים, שבכל ספי׳ וספי׳ כנז״ל.

הגהות ומראה מקומות

ר) נ״א המציאות (כת״י).
ש) היינו בעולם התקון עי׳ בפנים מאירות הספירות (כ״י).

סוף ענף ט׳ נ״א ל״ג אז נעשה שאר חלקי

העליון, לא יקרא אלא בחינת כתר לבד.

ת)ונבאר עתה, מציאות זה ההסתלקות של האור העליון. כי הנה כאשר נעריך, שמציאות זה הכלי שכולל כל האור, הנה בהכרח הוא, כאשר מסתלק האור ממנו, יהיה בו חלקים הראויין להביט אל האור ההוא, [המסתלק מהם] ובהתרחקו מהם, יתרחק מהם הבטת פנים אל פנים, כפי שיעור התרחקו. והמשל בזה, כי כאשר האור מסתלק מהחלק הי', של הכלי הזה, אשר יקרא אח"כ בשם בחינת מלכות, כמ"ש, הנה אותו החלק הי' מן הכלי ההוא, אשר ממנו נסתלק מהם האור ההוא, שעי"כ נעשה כלי, כנ"ל, ואז הכלי הפך פניו למטה, כי כיון שנעשה עתה בחי' כלי, בהפרדו מן שורש האור שלו, אין בו יכולת להסתכל בו פב"פ, ואז הופך פניו אחר שנעשה בחי' כלי, ואז אינו מסתכל באור עליון שנתרחק ממנו, אלא דרך אחור.

והנה גם האור העליון, יקרא עתה אחור בעת הסתלקותו, ויהיה הכלי עם האור ההוא אב"א, ואחרי אשר נסתלק האור ההוא ג"כ, עוד שיעור חלק א', אשר יקרא אח"כ בחי' היסוד, ונסתלק מכולו, אז גם החלק הזה יהפוך פניו מן האור העליון, כי לא יוכל לקבלו, ואז גם בחי' [כלי] ראשונה הנקרא מלכות, כיון שהאור נתרחק ממנה, תוכל להפוך פניה למעלה, ואז יהיה המלכות ויסוד פב"פ, רק היסוד יהיה עם אור עליון אב"א.

וכן כאשר יסתלק בחי' אור של ההוד, אז ההוד יהיה אב"א עם האור העליון, ואז היסוד הפך פניו אל ההוד, ויהיה ההוד ויסוד פב"פ, ומלכות תהיה פנים באחור, פני המלכות באחורי יסוד, כי תאוות וחשק הספירות להחזיר פניהם אל האור, אך הספי' הקרובה אל האור, [אשר מסתלק ממנו] לא תוכל להחזיר עדיין פניו אליו, עד שיתרחק מהאור שיעור ספירה אחת. וכן כאשר יסתלק האור מבחי' הנצח, אז הנצח יהיה אב"א, עם אור העליון, ופב"פ עם ההוד, ויסוד יהיה פנים באחור עם ההוד, ומלכות ג"כ פנים באחור עם היסוד, וכן עד"ז, עד שתסתלק האור מכל י' חלקי הכלי, ואז, יהיו כל הספירות פנים באחור, פני תחתונה באחור עליונה, אך הכתר עם החכמה יהיו פב"פ, כי הכתר עם האור [העליון] הם אחור באחור לטעם הנ"ל, ובזה מוכרח שכתר וחכמה יהיו פב"פ.

הרי ביארנו סוד הסתלקות, ואיך נתהוו הכלים עי"ז. אמנם, אע"פ שביארנו היות בכלי זה, מציאות כלי מלכות ויסוד וכו', לא מפני זה יקראו י' כלים, כיון שעדיין לא יש היכר להיותן י"ס, וג"כ כי האור נסתלק ביחד, רק הענין הוא, כדמיון כלי ארוך אחד, אשר חלקים שלו אינם שוים, כפי התרחקות של החלקים ההם, מקצתם אל קצתם. והרי ביארנו, מציאות האור והתפשטותו, והסתלקותו. והם ב' בחי', כמ"ש בעזרת האל.

ועתה יש התפשטות והסתלקות אחר, כאשר יתבאר בע"ה. ואז ישלימו ד' בחי'. והענין הוא, שכאשר נשלם בחי' הכלי הזה, ונעשה כלי, ע"י הסתלקות האור, אז כאשר יחזור האור להתפשט בו, אז ישאר בחי' אורות וכלים. אמנם כאשר נתפשט האור בכלי זה פעם ב', אינו מתפשט כסדר הא', אך נגלה ונעלם, וז"ש בזוהר מטי ולא מטי. ואלו הב' בחי', נקראו התפשטות והסתלקות (נ"א בחי' שניים יקראו הסתלקות והתפשטות) הנ"ל, שבהם יושלמו הד' בחי'.

והענין, כי תחלה מטי האור תוך הכלי של הכתר, ואח"כ מסתלק ממנו, ואח"כ מטי האור בכלי של חכמה, וחזר אח"כ להסתלק, וכן עשה בכל י' כלים, וזה (נ"א ואז) נקרא מטי ולא מטי הנזכר בזוהר תמיד. ולעולם יש בטבע האור ההוא לבא (נ"א להביא) ולהאיר, ואח"כ מסתלק. כמו שיש בטבע שלהבת הנר, שהיא מתנועעת, וכן נשאר תמיד האור ההוא, להיות מול"מ בכלים האלו, הנקרא עקודים. כי לסבת היותן בכלי א', אין כח בכלי הזה לסבול האור, אם לא בהיותו מטי ולא מטי. והרי

הגהות ומראה מקומות

ת) מכאן עד סוף הפרק מתבאר בתלמוד ע"ס שיעור ה' מן אות ט"ז עד אות כ"ז.

בארנו בזה ד׳ בחי׳, שהם: התפשטות הא׳, והסתלקותו. והתפשטות הב׳, והסתלקותו.

וגם בארנו, שזה התפשטות והסתלקות הב׳, נקרא מטי ולא מטי, ולכן נקרא הכלי ההוא עקודים, לפי שהוא כלי א׳, והוא מקשר ועוקד י׳ אורות בתוכו. ובזה ג״כ נתבאר, איך הכלי נקרא כלי א׳ לבדו, והאורות נקרא י׳, לפי שכשנסתלק האור א) (יש סילוק א׳ לעשות הכלי כנ״ל (נ״א הסתלקות ההוא נעשה כלים כנ״ל) ואז נסתלק האור בבת אחת ולכן) הכל נקרא כלי א׳ לבד, ולא י׳ כלים. משא״כ באורות, שבתוכם שכאשר יחזרו להתפשט התפשטות האמיתי, שהוא התפשטות הב׳, הנה אינו מתפשט בפעם א׳ בתוך הכלי, כמו שנסתלק. אלא נכנס ויוצא, י׳ יציאות, וי׳ הכנסות, נכנס ויוצא י׳ פעמים: א׳ בכתר, וא׳ בחכמה, וכן בכולם. ולסיבה זו נקרא י׳ אורות, אבל הכלי בבת א׳ נעשה, ע״י הסתלקות א׳, שנסתלק בפעם אחת, ולכן יקרא כלי א׳. והנה ד׳ בחי׳ אלו, הם מציאות ד׳ אותיות הוי״ה. כי י״ז הם ב׳ בחי׳ התפשטות. וה׳, הם ב׳ בחי׳ הסתלקות. וכבר ידעת, כי שם הוי״ה אינו מתחיל אלא מחכמה ולמטה. והטעם, לפי שד׳ בחי׳ אלו, לא שייכים אלא מחכמה ולמטה, אבל בכתר, לא יש בו, רק ב׳ בחי׳ בלבד, וכנגדן נקרא, י״ה, יהו״ה. וז״ס, כי ביה ה׳ צור עולמים. לפי שבהם התחיל לצייר ולברוא את העולם מתחלה, שהוא סוד עקודים. אשר הם סוד, י״ה הוי״ה. כי י״ה בכתר, והוי״ה בשאר ב) פרצופים כולם.

והטעם, כי הנה למטה בט״ס, יש בה ד׳ חסרונות. (האור, אשר זה עצמו יגרום כינוי [נ״א שינוי] השם באור העליון, לשיוכל לקרות בשם הוי״ה לד׳ חסרונות אלו, אשר) ג) ואלו הם: הא׳, הוא התפשטות האור פ״א, כי אז התחיל האור להתפשט בכתר, ראשון מכולם, ואז כל הט׳ שלמטה ממנו, היו חסרים מאותו אור, באופן זה כי בעת שנתהווה האור במציאות הכתר, עדיין כל השאר היו חסרים, והרי זה חסרון א׳, בהתפשטות הא׳, בט׳ כלים, ואין חסרון זה נוהג בכתר.

גם בהתפשטות הב׳, יהיה חסרון זה פ״ב בט״ס ולא בכתר. הרי שיש ב׳ חסרונות בט״ס, ולא בכתר. כי כאשר לא נאצל שום אור, לא יקרא זה חסרון, אך אחר שהתחיל כבר זה האור להתפשט, ונתפשט בכתר תחלה, אז ט״ס יקראו חסרי האור ההוא, לפי שקדם אור הכתר אליהם. אך הב׳ חסרונות אחרים, (היו נוהגים) הם בין בכתר בין בט״ס, והוא ב׳ בחי׳ הסתלקות, כי זה נקרא חסרון אמיתי, בין אל הט״ס, ובין אל הכתר עצמו.

ובבאר ענין זה מ״ש, כי בחי׳ אלו נקראו כי בי״ה ה׳ צור עולמים. והענין, כי ז״ס הפ׳ סולו לרוכב בערבות בי״ה שמו, ויש לדקדק בפסוק, דהול״ל י״ה שמו, מאי בי״ה שמו. אך הענין הוא, כי כל השם כלול בי״ה, וזהו בי״ה שמו. כי י״ה במילואו, הוא יו״ד ה״א, גימטריא כ״ו, שהוא הוי״ה. הרי, כי בי״ה הוא שם הוי״ה ממש, ושם י״ה בכתר, לרמז איך ממנו יצא שם הוי״ה, ובו כלולין כל ד׳ אותיות הוי״ה.

אמנם ד) מציאות מטי ולא מטי, צריך לבאר היטב, מה ענינו. ונאמר, כי תחלה מתחיל האור לבא בכתר, וכל הט׳ אורות כלולים בו, ואח״כ חזר להיות בחי׳ לא מטי, (נ״א בחי׳ מול״מ) שחזר ויצא משם, אור המגיע אל הכתר, אך הט׳ אורות אחרים, היו נשארים בכתר, כי יש כח בכתר לסובלם. ואז בעת אשר לא מטי בכתר האור אליו, אז ממשיך כתר אל החכמה פב״פ כנ״ל, את הט׳ אורות, ונתנם בחכמה. ואז החכמה הפכה פניה, אחר שקבלה הט׳ אורות, ומאירה לבינה פב״פ, הארה לבדה, אבל אינה נותנת לה עדיין את הח׳ (נ״א את הז׳) אורות.

הנהות ומראה מקומות

א) בסילוק א׳ אשר לסבת הסתלקות ההוא נעשה כלי הנזכר אז היה הסתלקות האור ההוא כולו בפעם אחד ולכן וכו׳ (ה״ו).

ב) נ״א ספירות (כ״י). ג) נ״א ל״ג כ״ז.

ד) פרק זה מתבאר בתלמוד ע״ס שיעור ה׳ מן אות ל״ה והלאה.

אח״כ חזר אור הכתר, להיות מטי בכתר, ואז אור החכמה, חזר להתעלם בכתר. מחמת החשק שיש לה להתחבר עם הכתר, ואז כלי חכמה הפך פניו אל הכתר, ונתן לו את האור שלו, אך אור הבינה, שהוא [שהיה] בחכמה, אינה עולה עמו בכתר, מחמת חשק הבנים שהיא אמם.

וכבר ביארנו, כי אין מציאות חזרת פנים ואחור, רק בבחי׳ כלים, אבל באורות עצמן, לא יצדק בהם פנים ואחור, רק התפשטות והסתלקות.

ואמנם, אחרי הפכו כלי של חכמה פניו, נגד הכתר, ועלה שם האור שלו, הנה אח״כ חזר והפך פניו למטה נגד הבינה, ונתן לה את הח׳ (נ״א הז׳) אורות. ודע, כי כל נתינת אורות, הוא לעולם בבחי׳ פב״פ.

ואמנם הבינה לא הפכה פניה להאיר למטה בחסד, כי לא היה כח בחסד, ובו״ק, לקבל אור גדול כזה פב״פ, רק אב״א. כי הלא יש כאן אור של הו״ק, ועוד אור הבינה, שהוא יותר גדולה מכולם יחד. אך תחלה, כאשר לא היו עדיין אורות בבינה, רק שנתנה לחכמה, אז הפכה חכמה פניה והאירה אל הבינה הארה לבד (נ״א יחד וזהו) פב״פ. משא״כ בחסד, לפי שיש בבינה כח לקבל האורות ההם, לפי שז׳ אורות תחתונים, היו בטלים לגבי האור שלה, וגם האור שלה ודאי שתוכל לקבל. והאור של החכמה, אף על פי שאור שלו גדול מהאור שלה, עכ״ז, כבר ידעת, כי אבא ואמא כחדא שריין וכחדא נפקין, ויכולה היא לקבל אור החכמה, מה שאין כן בחסד, כי יש הפרש גדול בינו לאור בינה, ואינו יכול לקבלו פב״פ.

ונחזור אל הענין, כי כאשר חזר להיות לא מטי בכתר, הנה אז הוא מטי בחכמה, ויורד אור של חכמה בה, ואז כבר הז׳ בנים שיש בבינה, הם גדולים, ואינם צריכין לאמם, ואז בינה עולה לחכמה, מחמת חשק שיש לה להדבק עמה, וזה נקרא לא מטי באור הבינה, ואז כלי הבינה הפכה פניה למטה, ויורדין הז׳ אורות שבה וניתנין כולם אל חסד פב״פ.

ואח״כ חוזר להיות מטי האור בכתר, ואז אור חו״ב שניהם עולין שם, מחמת חשק שיש להם, ואז נמצא שיש הרחק גדול בין הבנים לבין אור הג״ר, כי יש ביניהם ב׳ מרחקים: בינה, וחכמה, שאין בהם (נ״א ביניהם) אור, לכן אור החסד עולה אז לבינה, ונקרא לא מטי בחסד. ואז הופך כלי החסד את פניו, ונותן הו׳ אורות למטה בגבורה.

אח״כ חזר להיות לא מטי בכתר, ואז הוא מטי בחכמה, אז הבינה היה ראוי להיות נשארת שם בחכמה כבתחלה, אך מחמת אור החסד אשר במקומה, לכן יורדת להיות שם עמו, וזהו כי חפץ חסד הוא, וכבר ידעת כי בינה נקרא הו״א, וכאשר ירדה הבינה במקומה, אז החסד א״צ אליה, ויורד למקומה, ונקרא מטי בחסד, ואז עולה אור הגבורה בחסד, וזה נקרא לא מטי בגבורה, ואז הופכת כלי הגבורה פניה למטה, וניתנת הה׳ אורות למטה בת״ת, וזה נקרא מטי בת״ת.

אח״כ חזר להיות מטי בכתר, ואז לא הוי מטי בחו״ב, כי ב׳ עולין שם ביחד לכתר, ואז הוי לא מטי בחסד, כי הוא עולה למקום הבינה כאשר בתחלה, מפני ב׳ מרחקים שביניהם כנ״ל, ואז הוי מטי בגבורה, ואז לא הוי מטי בת״ת, כי אור הת״ת עולה בגבורה, מחמת החשק, ואז כלי הת״ת הופך פניו, ונותן הד׳ אורות בנצח, וזה נקרא מטי בנצח.

אח״כ חוזר להיות לא מטי בכתר, ואז הוי מטי בחכמה, גם בבינה הוי מטי, מחמת חסד אשר שם, כנ״ל כי חפץ חסד הוא, ואז הוי ג״כ מטי בחסד, כי אז חסד יורד למקומו, ואז הוי לא מטי בגבורה, כי הגבורה עולה עם החסד, ואז הוי מטי בת״ת, ויורד אור בת״ת, ואז הוי לא מטי בנצח, כי אור הנצח עולה עם הת״ת, ואז הוי מטי בהוד, כי אז הופך כלי הנצח פניו, ונותן הג׳ אורות להוד, ואז ההוד הופך פניו אל היסוד, ומאיר בו. [נ״א בחכמה]. וכן הענין בכל הו״ק, כי כאשר האורות נתנין בהם, הם הופכים פניהם ומאירים למטה, כי דוקא הבינה היא שלא הפכה פניה לחסד, כי אין כח בחסד, לקבל אור הבינה. אך הו״ק הם בעצמם, יש להם יכולת לקבל אחד את האור חבירו זה מזה, כי כל הו״ק הם שוין.

אח״כ חזר להיות מטי בכתר, ואז לא מטי בחו״ב, כי שניהן עולין שם, גם בחסד לא מטי, כי עלה לבינה, והוי מטי בגבורה, ואז הוי לא מטי בת״ת, ואז הוי מטי בנצח, ולא מטי בהוד, ואז הפך ההוד פניו, ונותן הב׳ אורות ליסוד, ואז הוי מטי ביסוד, ואז היסוד הפך פניו, ומאיר למלכות, כנ״ל בכל הו״ק.

אח״כ חזר להיות לא מטי בכתר, ואז הוי מטי בחו״ב וחסד, ואז הוי לא מטי בגבורה, ומטי בת״ת, ולא מטי בנצח, ומטי בהוד, ולא מטי ביסוד, כי עלה בהוד, ואז הופך פניו, ונותן אור למלכות למטה במקומה, ואז הוי מטי במלכות. ה)

והרי עתה נשלם בחי׳ הראשונות, שהיא מציאות התפשטות, והנה הגיעו כל י׳ אורות עד המלכות, ועתה הבחי׳ הב׳, היא פשוטה. כי עתה חזר להיות מטי בכתר, ואז לא מטי בחו״ב ובחסד, ומטי בגבורה, ולא מטי בת״ת. ומטי בנצח, ולא מטי בהוד. ומטי ביסוד, ולא מטי במלכות. ואח״כ חזר כמתחילה. והרי עתה כמה בחי׳: הא׳, כי לעולם חשק אור התחתון להדבק בעליון, וכאשר הוי מטי ביסוד, הוי לא מטי במלכות. כי אז אור המלכות עולה שם ביסוד, מחמת החשק. וכן בכל שאר הספי׳, חוץ מן החסד עם הבינה, כי כאשר הוי לא מטי בבינה, אז הוי לא מטי בחסד, מפני ב׳ מרחקים. וכשהוא מטי בבינה, אז הוי ג״כ מטי בחסד, כי אין שוה אור חסד לכל אור בינה. אמנם אותו רגע לבד .שיורד בינה במקומה, אז מוצאת החסד במקומה, ו.ברגע יורד החסד למקומו. וזה ענין, שהו״ק הם בפ״ע, מדריגה א׳. ואינם יכולים להדבק בבינה, שהיא מג״ר.

גם ענין מטי ולא מטי בג״ר, הוא בענין אחר, כי כאשר הוא מטי בכתר, אז עולין שניהן חו״ב, למעלה בכתר. ולטעם זה, נקרא ג״ר חשובים כאחד. וכשלא מטי בכתר, אז הוי מטי בחכמה. ומהראוי שתשאר שם הבינה, ותהיה לא מטי בבינה, רק משום כי חפץ חסד הוא כנ״ל, הוי מטי גם כן בבינה. גם דע, כי שיעור הזמן אשר לא מטי האור בספי׳, הוא רגע אחד לבד. וז״ס, כי רגע באפו. כי הסתלקות האור, שהוא לא מטי, היה מחמת זעם, ואף מחמת התחתונים, שאין בהם כח. אך המשך בחינת מטי, שהוא חזרת האור למטה, להחיות העולמות, אין בהם שיעור, כי כפי מעשה תחתונים, כך יהיה. וזהו חיים ברצונו, כפי הרצון שיהיה אז, ר״ל כפי מעשה בני אדם, כך ימשך זמן החיים ההם.

ואמנם לעיל ביארנו, כי הסתלקות הא׳ של האורות, היה כדי לעשות כלי. והנה, כאשר חזרו האורות לבא פ״ב, בהתפשטות ב׳, הנה היו חוזרים הכלים להתבטל כעת הראשון, לכן הוצרך שישאר אור הראשון שבכולם, שהוא אור הכתר, למעלה, ולא יכנוס בכלים אלו, ולא באו רק ט׳ אורות לבדם, על הסדר זה: אור החכמה, בכלי של הכתר. ואור בינה, בכלי של חכמה. וכן עד״ז, עד שנמצא, שאור מלכות, נכנס בכלי יסוד. ועתה, אחר שלא חזר בכלי, אותו אור הראשון, הנוגע אליו, אשר תחלה נסתלק ממנו, אלא הגיע לו אור אחר זולתו, קטן ממנו, ע״כ נשארו הכלים בבחי׳ כלים, ולא חזרו להיות אורות כבראשונה.

והנה, כאשר התחילו האורות לכנוס בכלים, אז נכנסו הט׳ אורות בכתר, וזה נקרא מטי בכתר כנ״ל. ואחר כך נסתלק אור המגיע לכתר שהוא אור החכמה וזה נקרא לא מטי כנ״ל, ואין להאריך בזה, כי כבר הארכנו לעיל בחי׳ מטי ולא מטי, די ספוקו.

ואמנם, טעם למה עתה נכנסו כל הט׳ אורות יחד בכלי הכתר, משא״כ בהתפשטות אחר, כי נכנסו א׳ לא׳ כנ״ל, שנכנס אור המלכות בכלי של כתר, ואח״כ נדחה אור הזה למטה במקום החכמה, ואח״כ נכנס אור היסוד בכתר, וכעד״ז, עד שנכנסו כל י׳ אורות כשיעור הי׳ כלים, הטעם הוא מובן עם הנ״ל, כי מתחלה שהיה אור הכתר עמהם, וגם כולם היו מאירים מצדו, לכן לא היה כח בשום כלי

הגהות ומראה מקומות

ה) עי׳ שער הקדמות ט״ו ע״ב דרוש מטי ולא מטי.

מהם, לקבל בתוכו רק אור א' לבד, אבל עתה שאור הכתר אינו נכנס עתה תוך הכלי, והוא נשאר למעלה, והופך אחוריו למטה, כמ"ש בע"ה. לכן עתה, יש כח ליכנס כל האורות ביחד, תוך כלי א', כי כל הט' אורות הנכנסים עתה בכתר, הם קטנים מן אור הכתר הראשון, ויש כח לקבלם. וכן כשנכנסו כל הח' אורות בתוך כלי של חכמה, יש בה כח לקבלם, כי כולם קטנים מאור החכמה (נ"א הראשונה) ועד"ז בכולם.

פרק ג

והנה ו) דע, כי הלא קודם בחי' העקודים אלו, יש למעלה מהם שרשי אלו הי': כתר, חכמה, בינה כו', עד המלכות. ולמטה משורש מלכות זו, שם הוא התחלת אור הכתר הנ"ל, פניו למעלה נגד השורש שלו, ואחוריו למטה, נגד כלי הכתר של בחי' העקודים. והנה, כל החיות הצריך אל העקודים האלו, כולם נמשכין אליהם, מהשרשים אלו העליונים, ועוברים דרך אור הכתר הנ"ל. וכ"ז בחי' חיות לבד, אך לא בחי' שפע ממש. רק כאשר יהיה אור הכתר לא מטי בכלי שלו, כי אז יעלו, ויקבלו שפע גדול משרשיהם. כמ"ש בע"ה.

ונחזור אל הענין, כי הלא ביארנו לעיל ז) כי כאשר האור מטי בכתר, אז ניתנין ט' אורות בכלי שלא כתר. וכשחזר להיות לא מטי, אז ניתנין ח' אורות אל החכמה, וגם החכמה הופכת פניה למטה לבינה, ומאירה בה, אך אינה נותנם אל הבינה, עד היות פ"ב מטי בכתר.

וצריך להבין, א"כ מה ענין הפיכת פב"פ אלו, להאיר אל הבינה, כיון שעדיי"ן אינו נותן הז' אורות בה. והענין, כי הלא צריך שתבין, כי אחר שבארנו שבאים עתה האורות מחולפים, נמצא כי אור החכמה ניתן בכתר, ואור הבינה ניתן בחכמה, ואור החסד ניתן בבינה, א"כ קשה, כי העולמות נהפכו, כי במקום דכורא, נכנס הנוקבא. ובמקום הנוקבא, נכנס דכורא.

והענין הוא, כי ראוי שתדע, שכאשר היה הסתלקות הא', לעשות כלי, לא היה החלק ההוא נעשה כלי, ונגמר להקרא כלי, עד התרחק ממנו האור, ג' מקומות. פי', כי האור היה מתחיל להסתלק, מחלק אשר אח"כ יקרא מלכות, ואז היה מתחיל להתחשך, ואחר שהיה מסתלק האור מן הכלי אשר אחר כך יקרא בשם כלי יסוד, אז היה החלק הראשון מחשיך יותר, עד שנמצא, שכאשר היה האור הנוגע אל המלכות, רחוק ממנו ג' ח) מקומות שלימות, שהוא כאשר נתעלה בחלק הנוגע אל הת"ת, אז נגמר הכלי דמלכות ט) להעשות כלי. כי כל פחות מג', כלבוד דמי, עד שנמצא, כי בהתרחק אור החסד אל (נ"א על) הכתר, שהם ג' מרחקים, אז נגמר הכלי של חסד, לעשות כלי של חסד. נמצא כי הכח"ב (נ"א החו"ב) עדיין לא נעשו כלים, לפי שעדיין לא נתרחק האור מהם ג' מדריגות שלמות, וכל פחות מג' כלבוד דמי, ולא היה עדיין נעשה כלי גמור בכל א' מאלו הג"ר.

אך עכ"ז, בודאי שיותר יקרא חלק בינה כלי גמור, מב' הראשונים, לפי שכבר הם ג' רחוקים ממנו, אל האור שנסתלק, והוא למעלה מן הכתר, נמצא שיש הפרש בין בינה, אל החכמה והכתר, כמ"ש בע"ה.

ובזה יתורץ קושיא א', והוא, שהרי בעת הסתלקות אורות לעשות מציאות כלי, היה אור הכתר מאיר בהם, ואיך היו יכולים להעשות כלים, ועתה בעת התפשטות האור, אשר לא היה אור הכתר מתפשט בהם כנ"ל, איך היו נקראו אורות.

אך התשובה הוא, כי לא נגמר לעשות כלי, עד התרחק האור ממנו, ג' בחי' גמורות. אך כאשר יכנס בתוכם ממש, אע"פ שאין אור

הגהות ומראה מקומות

ו) עי' שער הקדמות פרק א' ופרק ג'.

ז) היינו אור החכמה עי' לעיל פרק ב'.

ח) עי' לקמן שער דרושי הנקודות פ"א שנו"ה הם תרי פלגי גופא.

ט) בשער הקדמות דף י"ד כתוב שכשנתרחק אור המלכות מכלי ההוד נגמר כלי המלכות.

הכתר נכנס בהם, עכ"ז האור שבתוכם נקרא אור. וקושיא הנ"ל שהקשינו, תצדק היטב בג"ר, אשר עדיין אור הכתר קרוב אליהם, איך הם נעשים כלים, ואח"כ בעת שיחזור האור ליכנס, איך נקרא אורות, ואדרבה אור שלהם מועט יותר מבתחלה, כי באים אלו אורות חסרים מן אור הכתר, אשר היה מאיר בעת הסתלקות.

אך הענין, כי לעולם סוד הסתלקות עושה כלי, בהפיכתן פנים מהכלי, והנה כאשר חזרו האורות ליכנס, נכנס אוד החכמה בכתר, ואז אור הכתר שבתוכו, שנשאר בעת הסתלקות כנ"ל, כי אין הכלי נגמר עד התרחק ממנו האור ג' מדריגות, וזה לא שייך בג"ר כנ"ל, אז נכנס אור הכתר שנשאר שם, תוך אור י) החכמה הנכנס עתה, ומתלבשת בתוכה, ונעשית נשמה אליה. לפי שהוא אור הכתר, ונעשה דכורא, והחכמה שסביבותיה נעשית נוקבא. ואז אור המובחר יותר, מתלבש תוך החכמה, ומה שהחשיך מעט, מחמת ריחוק האורות משם, זה ישאר בחי' כלי, לב' טעמים: א', מחמת התרחקות אור משם, וגרם לו גרמת חשך. ועוד, כי אפי' המובחר ממנו, מסתלק ומתלבש תוך אור החכמה הנכנס שם, ואז נגמר (נ"א נגרע) אור הראשון הנשאר מן הכתר, ונעשית כלי לכתר, כי אור החכמה מפסיק ביניהן. באופן, כי אדרבה, ביאת האורות בהתפשטותן עתה, הוא הגורם בג"ר אלו להעשות כלי, ולא נעשו כלים בעת הסתלקותם כנ"ל.

ועוד טעם א', כי הלא כאשר אור בחי' הכתר נשאר למעלה כנ"ל, כי מעולם לא נכנס עוד תוך הכלים אלו, רק נשאר בסוף הי' שרשים, של האורות למעלה, והפך אחוריו למטה, לכן האורות עתה הם מועטים יותר מבתחלה, ואפי' בעת הסתלקות.

וכעד"ז בכלי הב' של חכמה, שנכנס בתוכו אור הבינה, ואז אור החכמה מתלבש בתוכו, והאור הנשאר נחשך, ונעשה כלי מחמת התרחקו, אע"פ שאינו הרחק גמור.

והרי עתה, יש זכר ונקבה ביחד בכתר. וזכר ונקבה בחכמה. נמצא, כי מעולם כתר וחכמה, אינם מתבטלים ממציאותם, להעשות מזכרים נקבות, כי הרי האורות שלהם עצמן, נשארים במקומן. אע"פ שאינם גמורים כמו מתחלה. ואדרבא, שאר האורות שבאו עתה, נתוספים עליהם, ונעשים נקבות עליהם. (נ"א אליהם).

וכן הענין ג"כ בבינה, רק שיש בה הפרש, והוא שנשאר בה אור הבינה מועט, בעת הסתלקות כנ"ל, ועתה נכנס בה אור החסד, והנה חסד בן הבינה כנודע, ולא יתכן שיהיה הוא הזכר, ואור הבינה עצמה נקבה אליו. ואם נאמר שאור הבינה יהיה זכר, ואור החסד יהיה נקבה, גם זה לא יתכן. ולזה צריך אותו הפיכת פב"פ שביארנו למעלה, שהופכת, חכמה פניה למטה, בעת שניתנין אליה (נ"א קודם שניתנין) הח' אורות, ואז מזדווגים שם במקומן, זכר ונקבה של חכמה, ומוציאין ע"י זווגם, אור אחד הנקרא יו"ד, ואז ניתן למטה, בהפיכת פניהם לבינה, ואז אותו היו"ד, מתלבש תוך אור הבינה, ע"ד (נ"א בדרך) האחרות, ונעשה הי' זכר, והבינה נוקבא. ואח"כ כאשר נתנו הז' אורות בכלי של בינה, אז ניתן בה אור של החסד, ונשאר בה אור החסד תמיד, בבחי' מ"ן. (בס"א כמן בצנצנת).

ואע"פ שאור זה של הבינה, היא מן האורות הראשונים שנשארו שם, וזו היו"ד שבא לתוכה, מזווג דזו"ן שבתוך החכמה, הוא מחודש, וא"כ איך תעשה הבינה, שהיא השורש נקבה אל זה אור המחודש שהוא מחכמה.

והתשובה הוא, שכבר בארנו, שזה האור של הבינה, אינו אור גדול, אחר שיש ג' מרחקים, בינו ובין האור, כנ"ל. אע"פ שאינם ג' מרחקים גמורים. משא"כ בחכמה שלמעלה. ועוד, כי אור הבינה הזו, נשארה כאן בעת הסתלקות, אשר לא היתה כוונתו להאיר. אך הנוקבא (נ"א אשר נשארה כאן בעת ההסתלקות לא היתה כוונתה להאיר רק

הגהות ומראה מקומות

י) היינו הרשימו.

הנוקבא) העליונה שבחכמה, באתה בעת התפשטות, שכוונתו להאיר. לכן הבן היוצאת מבין שניהן, יכול להיות יותר פנימי מבינה זאת, מכ"ש מן החסד שבא עתה, אע"פ שבא גם הוא מבחי' של התפשטות, אבל עכ"ז, הנה הוא ג' מדריגות למטה מהחכמה.

כלל הדברים: כי בכ"ע, יש שם י"ה, שהוא זו"ן, כתר וחכמה. ובחכמה, כ) יש זכר ונקבה, והוא שם י"ה אחר, והוא חו"ב. ובינה, שם י"ה אחר, שהוא זו"ן, והוא החכמה (נ"א י' מן חכמה) המתחדשת מן הזווג העליון שבזו"ן שבחכמה, י'. ובינה היא נקבה אליו, והיא אות ה'. הרי שם י"ה ג"כ בכאן, ועוד יש בה אור החסד, שהוא בחינת בן.

גם כל א' מאלו ג"ר, נקרא אות יו"ד במילוי, כי הכתר יש בה זו"ן, י"ו, והכלי עצמו, הוא ד' של היו"ד. גם חכמה יש בה יו"ד, שהוא י"ו זו"ן, והד' היא הכלי. אך הבינה נק' יו"ד, בבחי' ג' אורות שבה, וסדרן יד"ו, והם: חכמה. בינה. חסד. אך הכלי אינו נזכר עתה.

גם טעם אחר, למה טפת י' מזווג חכמה, הוא בעלה של בינה הזו התחתונה. לפי, שכשמזדווג זו"ן שבחכמה, אינן מוציאין טפת ההיא מעצמותה, רק מלמעלה שהוא מן הכתר, לכן גדול כחו מאור בינה התחתונה.

פרק ד

ל) אמנם בשאר ספי', לא היה בהם שום מציאות זו"ן, כי כולם זכרים, וגם שהם כלים גמורים, ואין בהם אור, רק אותו שנכנס מחדש. נמצא אור הגבורה, נכנס בחסד, וכעד"ז, עד שנמצא כי אור המלכות, בכלי של יסוד. ובכאן יש קושיא ראשונה ג"כ, איך יעשה מזכר נקבה. אך דע, שלכן הוצרכו זו"ן שבבינה להזדווג, להוציא ה' אחד דוגמתה. ונחלק לב', שהם: ד"ו. ואות ו' נכנסה בכלי יסוד, בסוד זכר של מ) מלכות אשר שם. כי יותר גבוה כמה מדרגות הוא אות ו' זו מן אור המלכות שביסוד. לכן הם זו"ן. ואח"כ אות ד', ירדה במלכות, והשלימה שם במקומה. הרי, כי בד' בחי' יש בהם זו"ן, והם כח"ב יסוד. והוא לטעם קושיא הנ"ל, שיש באלו הד', משא"כ בשאר.

ועתה צריכין אנו לבאר, מציאות לא מטי בכתר, מה ענינו. והענין, כי אחר שבארנו שיש בכלי של כתר זו"ן, והם: כתר, חכמה. ואלו צריכין לעלות אל שורשם לינק משם. ואמנם חשק הזה שיש להם, ליקח אור מן השורש שלהם, הוא הגורם להם לעלות, שהרי כל הי' שרשים כולם פניהם למטה להאיר בעקודים הללו, ואמנם אחר שעולין ויונקים משם, אז אותו הכתר דעקודים הנשאר בסוף השרשים, הוא הופך אחוריו להם, ואז אינם יכולים עוד לינק, ולכן חוזרין זיורדין ונכנסין בכלים שלהם, כמ"ש בע"ה.

והענין, כי הנה כל השרשים העליונים, הופכין פניהם למטה, להשפיע אור בסוד חיות לבד שלהם, ולא לצורך זווג. אמנם גם שורש הכ"ע, יש לו חשק להשפיע למטה, כי לעולם השרשים, רצונם להאיר בענפים. אך סיבת הדבר הוא, היות אור הכתר בסוף אותן השרשים כולן, הופך אחוריו למטה. ואז כראות השורש העליון בכ"ע, כי אור הניתן שם, אינו משפיע למטה, אז הוא אוסף חלקו למעלה, כמ"ש הצדיק אבד, כי כאשר אינו מזדווג עם המלכות, גם הוא מפסיד, כי אין נותנין לו או"א, רק כאשר ישפיע למטה, וכעד"ז בכאן, (כי) כאשר הכתר אינו משפיע למטה, אז גם השורש של כתר עליון, אוסף חלקו, ולא ברצונו, כי רצונו להשפיע, רק בשביל חסרון התחתונים, שאינן יכולין לקבל.

וגם טעם הדבר, שאם ימשך האור ההוא תמיד, הנה יחזרו הכלים אל בחי' אורות כבתחלה, ויתבטלו כבתחלה. אבל עתה שאין

הגהות ומראה מקומות

כ) עי' שער הקדמות דרוש ה' דף ט"ז. ל) עי' שער הקדמות דרוש מטי ולא מטי פ"א ופ"ד.
מ) עי' בתלמוד ע"ס שיעור ה' אות ג"ד.

אור נמשך בכלים, רק אחר עליית אור הכלים למעלה לינק, ובזה אין הכלים בטלים. והנה אחר שינקו אלו האורות למעלה, אז חוזר הכתר ההוא להפוך פניו למעלה, ואז יורדין למטה בע"כ, כי אין להם מה לינק.

ועוד ט"א, לפי שגם אלו האורות, יש להם חשק לחזור אל הכלים, דוגמת הנשמה כשיוצאת מן הגוף, לכן אחר יניקתן חוזרין לירד. ואז אין אותו כתר דעקודים, שבסוף השרשים, יונק מן השורש של כתר עליון של השרשים, רק חיות לבד הצריך לו ולא יותר.

ג) ונבאר עתה מציאות עלייה זו ונאמר, כי הלא כאשר לא מטי בכתר, הוא לפי שעולין זו"ן של הכתר למעלה, במקום זה הכתר, שבסוף השרשים העליונים, יכולין להיות שם ביחד, כי הוא גדול מהם, ולכן הם נשארים במקומו, והוא עולה במקום השורש של המלכות, ואז גם השורש של המלכות, עולה בשורש של היסוד, ושם נשארים שניהם בסוד היסוד, שהוא זו"ן. ואז שורש כתר עליון משפיע למטה, אחר שכבר יש הכנה לתחתונים לקבל, ואז הנוקבא של הכתר נכללין בזכר.

ופירוש הענין, כי הנה יש כמה כללות: א', כאשר יהיו ב' אורות בב' כלים, כל א' בפ"ע, ואח"כ כאשר יכנסו ב' האורות בכלי א', זה יקרא כללות, שנכלל זה בזה, בכלי א'. ועוד יש מציאות אחר, והוא בהיות בחי' ב' אורות אלו זו"ן, (י"ל בב' כלים) שאז אירע להם, מ"ש בפ' תרומה דקמ"ז, כי אז יש בהם סוד אהבה. פי', כי נכלל הארת זכר בנקבה, ושניהם בכלי א', וכן חוזר הארת נוקבא להכלל בכלי של הזכר, הרי הם ד' אורות, ב' בכל כלי, כלולים זב"ז, והם סוד ד' אותיות של אהב"ה.

ועוד יש מין כללות אחר, והוא זה המציאות שאנו בו, שהם ב' אורות בלתי כלים, שהם זו"ן של הכתר, שעלו למעלה, ואינם בכלי, כי כללותם אז יהיה, בבחי' שיקבל הארה זו מזה, וזהו כללות שלהם.

והנה עתה הנוקבא נכללת ברכורא, כי להיות שהנוקבא הוא אור של החכמה כנ"ל, והזכר הוא אור של הכתר שנשאר בכלי, א"כ הזכר הוא שמקבל עתה מן השורש שלו, שהוא שורש הכתר. וזה נמשך לו, ע"י שמזדכך אותו הכתר, שנשאר למעלה בסוף השרשים, וע"י הארה העליונה של שורש הכתר, הוא מזדכך מאד, ואז מאיר אור רב בזה הזכר של הכתר, ואז נכללת הנקבה בזכר, ומקבל הארה ממנו, עד שנמצאים עתה ג' בחי' אלו (הם) שוים בהארתן, והם זו"ן של כלי הכתר. ואותו הכתר שעליהם. ואחר שהן שוין, יקבלו האור שלהם, מצד שורש כתר עליון.

ואז צריך, שהנוקבא של הכתר, תקבל גם היא משורש עליון שלה, שהוא חכמה עליונה. לכן השורש של החכמה העליונה, יורדת בבינה, ובינה בחסד כו', עד שיורד יסוד במלכות, ואז אותו הכתר שעלה במקום שורש המלכות, יורד במקומו, כי אינו יכול להיות שם, כי אין לו דמיון עם שורש המלכות, וגם הוא ענף, והמלכות הוא שורש, לכן הוא גרוע ממנה, אע"פ שהוא מקבל מן הכתר, אמנם יורד במקומו, ושם יוכל להיות ביחד עם זו"ן ס) שהי' במקומו, כי אז שלשתן שוין, אחר שכולן שוין בקבלתן משורש הכתר עליון, ואז נמשך הארת שורש חכמה למטה, ואז הזכר נכלל בנוק', שהנוקבא מקבלת תחלה, לפי שהוא נשתוה במעלה עם הזכר, כי שניהן שוין, וקבלו משורש הכתר עליון. ולפי שעתה מקבלים משורש חכמה, לכן הנוק' מקבלת תחלה מכל הג' שבכאן, והן מקבלין ממנה, ונכללין בה, בסוד אשת חיל עטרת בעלה.

אמנם טעם ירידת שורש חכמה למטה, במקום שורש הבינה וכו', הוא לכמה טעמים: הא' הוא, לפי שכשהיא קרובה לשורש כתר, אינה יכולה להאיר, ואורה מתבטל באור הנמשך מן הכתר. ועוד, כי צריכה היא להתקרב

הגהות ומראה מקומות

ג) פרק זה מתבאר בתלמוד ע"ס מן אות ו' עד אות ט"ו. ס) נ"א שהם. (ה"ו).

למטה, כדי שתוכל הנוקבא שבכתר לקבל תחלה ממנו כנ"ל, וזהו גורם קריבת השורש אליה מדריגה א', יותר מקורבת הזכר שבכתר אל שורשו.

ועוד, כי בארנו, כי לעולם השרשים אינם נמנעים מלהשפיע למטה, בהיות התחתונים רוצים לקבל, לכן שורש הכתר אינו נמנע מלהשפיע למטה, כל זמן היותן זו"ן חוץ מן הכלי שלהם, וא"כ אין החכמה יכולה להשפיע. ולכן כאשר תתרחק החכמה, ותרד למטה במקום הבינה, אז ישאר המקום שלה פנוי, ואז בעוד שהשפע הנשפע משורש הכתר ממלא אותו מקום החלל הפנוי, אז החכמה היא משפעת למטה, נמצא כי אז גם אם הכתר משפיע, אינו מבטל הארת החכמה.

ואמנם ירידת החכמה למטה, לא תפסיד הארתה בהתרחק מן המאציל מדריגה א' כנ"ל, היא מזה הטעם, אחר היות הכתר עליון ממלא אותו מקום החלל. כי בשלמא אם היה נשאר שם מקום פנוי וחלל, היה נפסק האור מן המאציל לחכמה, ואדרבא היתה מפסדת החכמה, ויותר טוב היה להשאר במקומה. אמנם עתה שאור הכתר ממלא מקום החלל ההוא, יש דרך ומעבר אל האור המאציל להשפיע בשורש החכמה, ואינה מפסדת כלל.

והנה אחר שקבלו זו"ן מן השורש החכמה ג"כ, אז אינן צריכין לינק עוד, ואז יורדין זו"ן בכלי שלהם, ואז שורש החכמה נתעלה (נ"א נתגלה) במקומה, וגם שורש הכתר אוסף חלק אור אליו, ואותו הכתר שבסוף השרשים, אינו מקבל רק חיות הצריך לו לבד, ועתה נקרא בחי' מטי בכתר אל הכלי, כי חזר האור בכלי שלו. אמנם ע) שורש כתר עליון, נקרא לא מטי למטה בעקודים. הרי העלינו מכל זה, שהאור שבכלי ראשון נק' כתר, ואין בו רק אור החכמה, כי אור הכתר נשאר למעלה בסוף השרשים, וז"ס כולם בחכמה כו'. פ)

פרק ה

ועתה אחר שהוא מטי בכתר, צריכין אנו לבאר מציאות לא מטי בחכמה ובינה. נודע, כי כל האורות שבחו"ב, הם עולין בכתר, בהיות הזו"ן שבכתר במקומה כנ"ל. (נ"א במקום הנ"ל). הנה כבר ביארנו, שיש ה' אורות בב' כלים, כי בכלים של חכמה יש זו"ן, ובכלי של בינה יש זו"ן וב"ן, [עם חסד הנ"ל] ועליית אלו תלוי במעשה התחתונים, לפעמים יעלו כל ה' אורות, ופעמים לא יעלו כי אם ד', ואור החסד שהוא ב"ן, נשאר למטה בכלי של בינה. והנה ביארנו למעלה, כי יש זו"ן בכל א' מאלו הג"ר, ונקרא י"ה, י' בזכר, ה' בנוקבא. ודע כי כל אלו הה' אורות, כשעולין בכתר, לפעמים נכללין בנוקבא. ולפעמים בדכורא, ולפעמים קצתם בנוקבא, וקצתם בדכורא. ודע כי לעולם, כשאין עולין אלא ד' אורות, אינם נכללין רק בנוקבא.

ונבאר עתה חלוקה זו ונאמר, כי קודם שיעלו אלו האורות למעלה להכלל בכתר, אז שם י"ה שבכתר, הוא פשוט, ואינו במילוי. אך בעליית אלו האורות למעלה, אז יהיה בהם מילוי. והנה ג' מלואים הם: או ביודי"ן, או בההי"ן, או באלפי"ן. והנה כשאין עולים רק ד' אורות, הם כולן נכללין בנוק', שהוא ה', של שם י"ה שבכתר. ואז מילוי אותו ה', הוא ביו"ד, כזה ה"י. והענין, כי ד' אורות כשעולין בנוקבא, הנה ג' תתאין בטלין בראשון, כי לעולם אור החכמה, הוא המבטל את האחרות, ואז שלשתן מתבטלין באות י', שהוא החכמה, לכן מילוי ה' זו היא בי'.

אך דע, כי כאשר זו"ן שבכתר עולין (נ"א עליון) למעלה בשרשיהן, שהוא סוד לא מטי, הנה ט"ס שבכל א' מהם, הם העולין, ונשארים למטה במקומם ב' מלכיות: מלכות הזכר, ומלכות הנקבה, בב' כלים, הנקרא י"ה כנ"ל, בהיותן פשוטים בלי מילוי.

הגהות ומראה מקומות

ע) נ"א ל"ג שורש (הרשב"ח).

פ) נ"ב פי' שכולם מתחילים מחכמה ואילך כי בחכמה זו נאצלו כל העולמות אשר למטה ממנו כך הוא הגירסא בשער הקדמות (ה"ו).

ואמנם דע, כי אז ב׳ צ) מלכים אלו שוין, כי אע״פ שהזכר הוא גדול מהנוקבא, עכ״ז עתה הם שוין, לפי שבחי׳ אור הזכר הוא בסוד הסתלקות כנ״ל, כי כאשר רצו להסתלק אותן האורות, כדי לעשות כלי, אז נשארו אותן אורות בכח״ב כנ״ל, ר״ל הרשימות, נמצא, כי אור הזכר של הכתר, הוא בסוד הסתלקות, ואור הנוק׳ שבכתר, הוא בסוד הפנים, כנודע. לכן אור הזכר ואור הנקבה הם שוין בפעם הזאת.

ועוד, שלפי שהזכר הניח את עצמו מבחוץ תחת השרשים, לכן תאוות של הזכר שבכתר הוא גדול לחזור ולעלות, משא״כ בנוקבא. ולכן, כמעט שכל אור הזכר עולה למעלה, ולא נשאר רק מיעוט מהאור. אך הנוקבא שאין לה למעלה שורש כנודע, כמו הזכר שבכתר, לכן אין לה כ״כ תאוה וחשק לעלות, ונשאר האור רובה ממנה בכלי שלה, לכן יוכלו להיות שוין אז ב׳ המלכות ביחד זכר ונקבה. אך כאשר חוזרין הזו״ן לבא, אז בא הזכר בכל אורו, וגם כי הוא לוקח אור גדול משורש הכתר שלמעלה ממנו, ואז כשחוזרין, אין יכולת בנוקבא לקבל אור הזכר כולו, רק מסוד ו״ק לבד.

והנה כדי שיתבאר לך זה, צריך לדעת הקדמה א׳, והוא, כי יש חילוק בין פעם א׳ בעת אצילות, לזמן שאחריו. כי בפעם א׳ שבכולם, שהוא כאשר נשאר אור הזכר של הכתר בעת הסתלקות הא׳, ואח״כ בהתפשטות ב׳ כשנכנס החכמה בכל הכתר, אז לא נכנס בכלי של הזכר, רק נכנס בכלי הנוק׳ עצמה, שהוא בסוד ה׳ של י״ה, והיה זו״נ בב׳ כלים. אך בהסתלקות ב׳, אשר היו עולין זו״ן שניהם למעלה, ואז נשתוו שניהן יחד, וקבלו כולם ביחד הארה מן כתר עליון, ולכן כאשר באים וחוזרין בכלים שלהם, אז נכנסין שניהן בכלי של הזכר, והמלכות של הנוקבא נשאר (נ״א אשר) בכלי של הה׳ שלה כנ״ל. וכן הענין תמיד, אחר הפעם הראשון, כי לעולם הזו״ן נשארין בכלי הזכר, ושם מזדווגים ביחד. נמצא כי היו״ד שהוא הכלי (נ״א בכלי) של הזכר, שם היו שניהן זו״ן, ואז כאשר הם מזדווגים, אין הנוקבא סובלת אור הזכר, רק מן הו״ק שלו, ומזווג זו״ן אלו אשר נכללו באות י׳ פשוטה, אז יוצא מהם דוגמתן ב׳ בנים זו״ן, והם סוד ו״ד מילוי יו״ד.

והענין הוא, לפי שהזכר אינו מזדווג בנוקבא, רק בסוד ו״ק שלו לבד, לכן גם הבן שלו הוא צורת ו׳ ג״כ. אמנם הנוקבא היא צורת ד׳, לפי שיש לה כל הי׳ ק) כלים, רק שהאור ו״ק שלה, בטלים בד׳ ראשונים שלה. לכן נקרא ד׳, הרי מילוי יו״ד, שהוא ו״ד. וכל זה נקרא יו״ד, שהם זו״ן. (נ״א שהוא דזו״ן) ואח״כ היא אות ה׳ של י״ה, שהוא הכלי של הנוק׳, ושם נשארת המל׳ של הנוק׳, כנ״ל. והנה כאשר עולין הד׳ אורות התחתונים באות ה׳ זו, אז היא מתמלאת באות י׳, ונעשית ה״י, כנז״ל, אמנם צורת ה׳ זו כזה: ו״ד, לפיכך היא עשרה.

(לא נמצא יותר מכאן ואילך גם בע״ח לא יש יותר).

נשלם היכל ראשון

הגהות ומראה מקומות

צ) נ״א מלכיות (ה״ו) פרק זה מתבאר בתלמוד ע״ס שיעור ד׳ מן אות נ״ה עד סוף הספר.

ק) נ״א כולם (כ״י).

היכל שני

היכל זה הוא הנקרא היכל נקודים ובו ד׳ שערים.

השער הראשון

שער דרושי נקודות ובו ו פרקים.

פרק א מ״ת

ר) ונבאר עתה עולם הנקודים, והם בחי׳ אורות היוצאין דרך נקבי עינים דא״ק. והנה כבר ביארנו לעיל, כי ד׳ בחי׳ יש, והם ד׳ הויות: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן. ובכל בחי׳ מהם, יש טנת״א. והנה המוחין של א״ק, הם הוי״ה דע״ב ש). ומן בחי׳ האזנים ולמטה, עד תשלום כל סיום א״ק, הוא בחי׳ ס״ג, עד סיום הרגלים שלו.

אמנם ענין זה היה בתחלה, קודם מיתת מלכים בעולם הנקודים, ואח״כ היה בחי׳ מ״ה וב״ן, ממקום טיבור שלו עד למטה בסיום הרגלים. כמ״ש בע״ה.

והנה כבר ביארנו, כי בשם ס״ג יש טנת״א, והטעמים נחלקים לג׳ חלוקות, שהם אח״פ. ואמנם הנקודות, הם בחי׳ אורות, הנמשכים מן העינים שלו. והענין הוא, כי הנה ההבל היוצא מנקבי אזנים, הוא הבל מועט, כי אם יניח אדם אצבע על נקב האזן, ויסתום אותו בחוזק, ירגיש קול הברה בתוכו, וזה מחמת תנועת ההבל שבתוכו, שרוצה לצאת לחוץ, ואינו יכול, אמנם בהסיר האצבע אינו נרגש. והנה מן ההבל הזה, יצאו י״ס מבחינת האזנים, כמבואר למעלה. ואח״כ בחוטם, יש הבל יותר מורגש, ויצאו בחי׳ י״ס של חוטם, כנ״ל. ואח״כ בפה, יש הבל יותר נרגש מכולם, לפי שכל מה שהאור יורד למטה, הוא ניכר ונרגש יותר, ומתגלה שם. ומשם ״״ הי׳ דעקודים, ואלו השלשה מקומות הם בחינת הטעמים דס״ג.

ואח״כ מן העין, יצאו הנקודות דס״ג. ולכן אין כ״כ הבל בעין, כמו בג׳ מקומות הנ״ל. כי אין דומה אור הנקודים הקטן, כמו הטעמים. אבל עכ״ז, מצינו קצת כח בהסתכלות העין, כנראה בחוש העין, בטבע, כענין ביצת בת היענה, שנולד האפרוח, על ידי הסתכלותה זמן מה, בלתי שתשב על הבצים לחממם, כמו שאר העופות. וזה יורה, היות כח ממשית, בהסתכלות העינים.

והנה, מבחי׳ הסתכלות הזה, של העינים, יצאו הנקודות. ובזה תבין מ״ש בתיקונים תיקון ע׳ דקכ״ו, שמצייר צורת הוי״ה של בן ד׳ אותיות, בציור עינים ונקודים, בסוד וגבותם מלאות עינים, כזה:

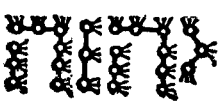

כי כל בחינת עינים, הם נקודות כנ״ל.

והנה, כשתמנה מן ע״ב, יהיה כל בחי׳ ע״ב, י׳ מן הוי״ה. וס״ג, אות ה׳ ראשונה של הוי״ה. ומ״ה, אות ו׳. וב״ן, אות ה׳ אחרונה.

וכשנמנה השם מבחי׳ ס״ג לבדו, יהיה הטעמים של ס״ג, אות י׳. והנקודות, אות ה׳

הגהות ומראה מקומות

ר) פרק זה מתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף י״ד. ובתע״ס סוף שיעור ו׳.

ש) עי׳ שער הקדמות דף י״א ע״א, ודף י״ח ע״ב.

ראשונה. ותגין, אות ו'. ואותיות, ה' אחרונה.

וכאשר נחלק גם את הטעמים, תהיה אות י' באזן. ואות ה' ראשונה, בחוטם. ואות ו', בפה. ואות ה' אחרונה בעינים.

הרי, כי העין, יש לו בחי' ה' אחרונה, וה' ראשונה. וז"ס מ"ש בתיקונים, אני ישנה, נגד ה' אחרונה, כי בביטול אור הנקודים, אני ישנה, בסוד השינה. (פי' בסוד המיתה שלהם אחר שנתבטלו כי שינה א' מס' במיתה) גם אני ישנה, אותיות שניה. כי חכמה היא ה' ראשונה, והיא שניה לכתר. כי נודע, שהטעמים הם כתר, והנקודות הם חכמה, והתגין הם בינה, ואותיות ז"ת. נמצא, כי העין הוא בחי' חכמה. שהם הנקודות. וזהו הטעם שחכמי העדה, נקראו עיני העדה, כמ"ש והיה אם מעיני העדה וגו' ובאלו הנקודות, הם בחי' המלכים שמלכו בארץ אדום שמתו. כמ"ש בע"ה.

וז"ס, והארץ היתה תהו ובהו. כי הארץ היא ה' אחרונה, שהיא בחי' העין כנ"ל, והיא אשר היתה תהו ובהו, שהוא ענין מיתת המלכים. עד שבא התיקון שלהם, ואז נאמר, יהי אור ויהי אור. וזהו פקח עיניך וראה שוממותינו.

ולהבין פסוק זה, נבאר מציאות הענין, (נ"א מציאת העין) ונאמר, כי הנה הנקודות הם ט', שהם: קמץ, ופתח, צירי, סגול, שבא, חולם, שורק, חירק, קיבוץ. אמנם ג"כ יש בהם בחי' עליונות, שהם ניקוד חולם. ואמצע, כגון שורק. וכל השאר הם תהתונים, שמקומם הם תחת האותיות, ואח"כ יתבאר כל זה בע"ה. והנה כל הז' אחרונות של הנקודות, הם צורת יודי"ן. חוץ מב' נקודות הראשונים, שהם קמץ פתח, שהם ב' ווי"ן ויו"ד.

והענין, כי כאשר נמנה כל היודי"ן, שיש בז' נקודות אלו, הם י"ג יודי"ן, גימטריא ק"ל, כמנין עי"ן. להורות, כי מן העין יצאו הנקודות. ונשאר קמץ פתח, שהם י' וב' ווי"ן, שהם גימט' כ"ב. והוא סוד כ"ב אותיות, שמהם נעשו הכלים של הנקודים,

וא"ת, למה נרשמו ונרמזו הכלים, בב' נקודות הראשונים שבכולם והמעולות. אמנם הענין הוא, כי מאלו ב' נקודות הראשונים, שהם כתר חכמה של הנקודות כנודע, מהם נעשו כלים (נ"א יצאו כלים אלו) אל השאר, והם אשר הולידו והוציאו כלים לספי' אשר תחתיהן.

עוד טעם ב', לפי שנודע, כי הז' נקודות תחתונים, הם ז' מלכים שמתו, אבל הראשונים לא מתו. ונודע, כי בחי' המיתה, היא שבירת הכלי. לכן הז' נקודות אחרות נשארו בלא כלי, רק אור לבדו, שהוא בחי' הנקודות. אבל הראשונים שלא מתו, ונשאר (נ"א נשארו) עם הכלים שלהם, הנה האורות נעלמים ומתלבשים תוך הכלים, ונקרא ע"ש הכלים, שהם הכ"ב אותיות הרמוזין בקמץ ופתח כנז'. והנה הקמץ מורה על הכתר כנודע, והכתר הוא טעמים, והפתח מורה על החכמה, והם הנקודות. ולכן נקראים ב' נקודות אלו, קמץ ופתח, כי הם מורים על ענין הנ"ל. והוא, שכל זמן שעדיין לא יצאו רק הטעמים דס"ג, שהם בחי' אורות אח"פ, עדיין היו האורות סתומים וקמוצים. וכשבאו בחי' הנקודות, שהם חכמה, שהוא פתח, והוא בחי' העין, כנ"ל, אז הם נפתחו בפתיחו דעייניך, כנזכר בתיקונים. וזהו ענין נקודות פתוח, אבל בתחלה (היו) בבחי' הטעמים שהם כתר, הוא קמץ, כי האורות היו קמוצים וסתומים.

ונחזור לענין הפסוק, פקח עיניך, כי כאשר בא בהי' העי"ן, שהם הנקודות, אז נאמר פקח עיניך, שאז הוי בפתיחו דעייניך. והנה כבר נתבאר, כי כל בחי' האלו הם בשם ס"ג, ושם זה רומז לבינה, שהוא גבורה עלאה, דבה תליין הדינין. לכן בזו הבחי' של ס"ג, היה ענין ביטול המלכים. גם בפרטות ס"ג עצמו, יש בו בחי' הטעמים, שגם הם נקראים ע"ב, עם היותם בס"ג. אבל הנקודות דס"ג, הם עיקריות דס"ג עצמו, שהם ס"ג דס"ג, ושם היה ביטול ומיתה. וז"ש, הכל ס"ג יחדיו, כי בשם ס"ג היה כל הביטול. וס"ג עצמו מורה ע"ז, שהוא מלשון נסוגו אחור, שהוא ביטול המלכים.

והנה העין נקרא ג"כ ע"ש ס"ג, כמו אח"פ הנ"ל, והוא בענין זה: כי הלא כאשר היה ג' בחי' הנ"ל, שהם אח"פ, שהם הטעמים, היה שם ס"ג שלהם, בחי' הוי"ה שהוא ס"ג, יו"ד

ה״י, וא״ו ה״י. אמנם בעין שהוא בחי׳ הנקודות, הוא ס״ג, של ג״פ אהי״ה, שהוא גימ׳ ס״ג ג״כ, וזהו ס״ג אשר בעין. והנה כל אהי״ה מאלו הג׳, (ע״ה עולה כ״ב כי) לוקח כל בחי׳ כ״ב אתוון, הנרמזים בקמץ פתח, כדי לעשות מהם כלים, ע״י הסתכלות העין בהם. וא״כ כל שם אהי״ה מהם, כולל כל בחי׳ כ״ב אותיות, ונמצאו ג׳ שמות אהי״ה, עם ג״פ כ״ב אותיות, עם הכולל, עולה ק״ל, גימ׳ עי״ן. הרי, איך שם ס״ג, רומז ג״כ בעין וזהו פקח עיניך וראה, כי באח״פ יש ג׳ פעמים ס״ג, גימטריא פקח ע״ה. ואחריהם בא בחי׳ עינים, וזהו פקח עיניך, כי ג׳ אהי״ה אלו שבעינים, הם בחי׳ אהי״ה ביודין, גימ׳ קס״א, מנין עיניך ע״ה, וזה וראה שוממותינו, כי כאן היה שממון גדול, וביטול המלכים.

מ״ב כבר נת״ל בענף ד׳, משער דרושי העגולים ויושר, כי אותן האורות שיצאו כולם הם מבחי׳ היושר. (ולא מבחי׳ העגולים כי כל זה לא שייך אלא ביושר לפי שהוא דרך קוין כמראה אדם) ואותן האורות הנ״ל שיצאו באח״פ של א״ק, אין בהם בחי׳ עגול ויושר, רק הכל יושר לבד. אך בחי׳ ת) המצח והעין של זה האדם, שהם סוד הנקודות האלו, יש בהם בחי׳ עגולים ויושר, דוגמת א״ק, ויוצאין מנה״י וחצי ת״ת של זה הא״ק ולמטה, מבחי׳ היושר, ושם יוצאין תחלה העגולים של הנקודות, והם מעגלים ומקיפים את הנה״י וחצי ת״ת דא״ק, (שהם) סוד היושר שלו, ומקיפים אותו יושר, והוא באמצען.

והנה כבר בארנו, שיש או״פ ואו״מ בזה הא״ק, וכולם בסוד היושר. והנה אלו העגולים של נקודות, (גם הם) מפסיקין בין אור המקיף של זה היושר, ובין או״פ עם הכלים, של זה האדם שבסוף היושר. נמצא, שאלו העגולים, מקיפין וסובבין הכלים של זה האדם, מכל סביבותיו. ואח״כ המקיף של יושר של זה האדם, הוא מקיף וסובב, את כל אלו העגולים של הנקודות, ובתוך אלו העגולים, שם יש היושר של הנקודים ביניהן, דוגמת היושר של הא״ק, בתוך עגוליו.

ואמנם יש הפרש אחד, והוא, שאלו העגולים אשר הם מקיפים את נצח הוד יסוד וחצי ת״ת של זה האדם קדמון, אינם מקיפין אותו מב׳ הצדדים, כי עיקר האור היה בצד הפנים של זה הא״ק של יושר שלו, אך מהארה זו מתפשט אל אחוריו ג״כ. בין בחי׳ יושר, ובין בחי׳ העגולים של הנקודות. נמצא, שנה״י וחצי ת״ת של זה הא״ק, מלובשים ומוקפים מנקודות אלו, בין מבחינת העיגולים שלהם, ובין מבחי׳ היושר שלהם, וא״ק בנתיים.

ואמנם, זה שאמרנו שיש בנקודים בחי׳ עיגולים ובחי׳ יושר, לא היה זה מתחלה. אך מתחלת האצילות הנקודים, נאצלו בבחי׳ עיגולים שלהם לבד, בלתי יושר, ואלו הם בחי׳ נפש של הנקודים כנ״ל, ולכן היתה שבירתן, כי לא יצא להם רק בחי׳ נפש לבד, שהם עגולים, ולא יכלו לקבל אור העליון, ואז היה כל בחי׳ מיתת המלכים וביטולם, כמבואר באורך בפרקים.

וז״ס הפסוק, אשר עשה אלקי״ם את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים. כי א״ק היה בו בחי׳ יושר, וזהו עשה את האדם ישר. והמה, שהם הנקודים, בקשו חשבונות רבים, שהם העגולים, ולא נעשה בהם בחי׳ יושר, ולכן נשברו ומתו. ואח״כ נבאר, איך הם בקשו חשבונות רבים, שהם בחי׳ העגולים, ולמה יצאו הנקודות כך, בעגולים יותר משאר אורות של אח״פ, שכולם לא יצאו אלא בדרך יושר.

והנה, תיקון של המלכים שמתו, היה ע״י ביאת הרוח שלהם, והחיה אותן, שהוא סוד היושר של הנקודים. והוא סוד אדם, כי צודת אדם, דכר ונוקבא, לא שייך אלא ביושר. ואז הוא דכר ונוקבא ממש. גם האדם הוא שם מ״ה, שהוא גימטריא אד״ם. והוא בא ביושר, ויצאו מהארת (נ״א מאורות) המצח. גם תבין,

הנהות ומראה מקומות

ת) עי׳ לקמן שער התקון פ״ד.

איך זה השם של מ"ה, והוא בז"א, וביצירה, שהוא בחי' רוח, וזהו רוח של הנקודים א).

ואני מסופק, אם שמעתי ממורי זלה"ה, אם שם ס"ג הם המלכים שמתו הנ"ל, והם העגולים, ואח"כ בא שם מ"ה לבד, וממנו נעשה היושר, ושם הס"ג נשאר לעגולים. או משם ס"ג נתקן תחלה העגולים, ואחר כך בתיקון, יצא היושר דס"ג, (נ"א או משם ס"ג נתקנו העגולים והיושר) ומשם מ"ה היושר לבד, ונצטרף היושר של ס"ג, עם היושר של מ"ה, כמבואר אצלינו, שהוא סוד עתיק ונוקביה, שם מ"ה וב"ן. או אם נאמר, כי משם ס"ג יצאו (תחילה עגולים) אח"כ בעת התיקון, עיגולים ויושר, (יצא היושר דס"ג) וכן משם מ"ה יצאו עגולים ויושר, ונתחברו עגולים בעגולים, ויושר ביושר. ב)

ונבאר עתה הטעם, למה יצאו הנקודות עגולים, יותר משאר האורות של אח"פ. והענין הוא, דע, כי אין דומה אור של העינים, לשאר אורות. כי העין, בהיות אדם עומד ברוח א' ובצד א', יכול להסתכל כל צרכו, ולנענע ראייתו בעין, אף שלא ינענע גופו וראשו כלל, אך ינענע עיניו, ויסתכל בצדדיו, משא"כ בשאר האורות, כמו אורות אח"פ, שיצא ההבל במישור, (נ"א הכל ביושר) ולכן האורות היוצאין ביושר, נעשו בחי' יושר. אך הנקודים שיצאו מבחי' עינים, הם מתפשטים סביבות א"ק, בדרך עגולים.

טעם ב', לפי שהאורות עליונים יוצאים דרך צינור הפה, או החוטם, או האוזן. לכן הם נשארים ישרים, משא"כ בנקודות, שהבל היוצא מנה"י של הא"ק, הוא בוקע בכלים של א"ק, ויוצא לחוץ, בסוד ואחר עורי נקפו זאת, שהאור הוא בפנים, ונוקף, ומכה בעור, ויוצא לחוץ, מכל צדדי האדם כולו. ואם היה טיבורו פתוח, והיה יוצא האור משם אל הנקודים, היה נקודים ביושר, כנגד אור הטבור, וקילוחו ביושר. אך אור ההוא, יוצא מכל צדדי העור, דרך גומות ושערות שבעור, לכן הנקודים הם עגולים.

טעם ג', ובו יתבאר גם כן טעם ב', היטב, והוא כי הלא בארנו במ"א, ענין צמצום ב' של א"ק, כי כדי להאציל נקודים אלו, הוצרך לצמצם אורות נה"י וחצי ת"ת שלו למעלה, ושם פריס פריסה א' במקום הטבור, ואותו אור שהיה שם תחלה, יצא דרך העינים, ומשם יצא לחוץ, וירד למטה כנגד נה"י של א"ק מבחוץ, ושם נתהוו הנקודים. ובהעלות אור זה למעלה, היה בדרך (נ"א צריך) מ"ן, ויצא אור חדש, וירד דרך פנימיות של זה האדם, וירד דרך הפרסא, וירד לנה"י של זה האדם, ובוקע משם זה האור חדש הפנימי, ויצאו לחוץ דרך העור, ומשם מאיר אל הנקודות, כנז' ע"פ ואחר עורי נקפו זאת בטעם הב'. נמצא, כי הנקודות נעשה, ע"י ב' אורות: אור היוצא לחוץ, והוא אור הראשון. וע"י או"פ החדש, הבוקע ויוצא לחוץ, והנה זה או"פ יצא לחוץ מכל צדדין אחורי העור, ולכן נעשו עגולים, כנזכר בטעם ב'.

גם היה ענין אחר, כי כיון שהאור הראשון, היה במקום החזה, (נ"א הזה) ושם נשאר שורשו להאיר לחוץ, וכשיורד אור החדש, נפגעו יחד שם הג' אורות: אור הא"ק עצמו, מבחי' ת"ת שלו. ואור הראשון, שעלה מנה"י. ואור החדש. ולכן הם דחוקים הרבה, ובפרט כי כשעובר והולך להאיר לנה"י, הוא צריך לבקוע בחוזק אותו הפרסא, ולעבור ולירד, לכן מכח אלו הבחי', כשהוא בוקע ויוצא בעור, להאיר לאלו הנקודות, הוא יוצא בחוזק נמרץ, והוא נעשה עגול.

וטעם הג' הוא, מחמת אור הראשון הוא בדוחק גדול, (כי הוא יוצא מן העינים) וכשיצא מן העינים, יצא בחוזק, ונעשה עיגול. ואמנם האו"פ הבוקע מכל צדדיו, רצה להדביק כל צינורות הארה זו בזו, ומכה בחוזק כנ"ל, לכן מתעגלין אור הצינורות היוצאים, בחינת פנים ומקיפין, (נ"א פנימי ומקיף) זפוגעין עם

הנחות ומראה מקומות

א) עי' בספר מבוא שערים דף ח':

ב) עי' שער שבירת הכלים פרק ח'.

צבורות היוצאין מהאחור, ונדבקים, ואז נעשה האור עגול. ובזה תבין, איך העינים רומז לנ"ה, כי האור של נ"ה של זה הא"ק, יצא לחוץ, מהעינים, ולכן נ"ה, רומזין אל העינים.

מ"ת. ע"ב דא"ק, הוא ברישא דילי'. אח"כ בא הס"ג דיליה, והתחיל מן אח"פ. וכל אלו הג' חלוקים, הם טעמים, והם ע"ב דס"ג. ובחי' ג' שהיא הפה, נקרא עקודים. אח"כ בא הס"ג דס"ג, והיא נקודות, מתחילין מן העין דא"ק, והם ט' נקודות, ה' מלכים, ד' עבדים, כנודע. וב' נקודות עליונים, שהם קמץ ופתח, שהם כתר חכמה, לא מתו, וז' אחרים מתו.

וכאן יש קושיא, שאמרנו כי ב' נקודים הראשונים בלבד נתקיימו, ובמ"א כתבנו, כי ג' נקודות הראשונים לא מתו, שהם כח"ב. והז' אחרות, שהם ו' נקודות הנשארים מט', והמלכות שהיא מלך בלתי נקודה כנודע, אלו הז' מתו. ואפשר לתרץ ולומר, שכיון שהפנים של או"א לא מתו, הכל (נ"א להכי) נקרא נקודה א', בסוד יו"ד, שהוא אותיות י"ה, בסוד הבן בחכמה. ולכן הכל נקרא חכמה לבד, והאחורים שנפלו מאו"א, הם הה' שבשם, בסוד וחכם בבינה. והכל נקרא בינה לבד, שהוא סוד אחוריים, אל הפנים שהוא זכר, חכמה. נמצא, כי נקודת הפתח, הוא ב' פנים דאו"א, שהכל נקרא חכמה. ונקודת צירי, הוא ב' אחוריים שלהם, שהכל נקרא בינה. ובזה צדקו ב' בחי' הנ"ל, כי הצירי גם בה יש מיתה, שהוא כללות האחוריים. גם צודק מ"ש, שגם הבינה לא מתה, והוא בסוד הפנים שלה. ואפשר, שהפנים הם חו"ב. והאחוריים הם של יש"ס ותבונה. בסוד יעקב ולאה, שהם אחוריים שלהם, ודי בזה.

פרק ב מ"ת

ג) ונחזור לענין לבאר תחלה איך יצאו הנקודות, ואח"כ נדבר בפרטות עצמן. כי כבר אמרנו, כי הכל יצא מא"ק הנ"ל, ואמרנו, כי העקודים הגיעו עד טבורו, ואע"פ שאמרנו שהאורות יוצאין דרך נקבי פה, או חוטם, וכיוצא. זהו עיקר האורות, אבל ודאי שגם דרך כותלי דופני של זה הא"ק, בוקע ויוצא אור, ומאיר תדיר בהם, וכבר נת"ל, כי כאשר רצה המאציל, להאציל בחי' נקודים, כוונתו היה, לעשות בחי' כלים, לשיוכלו העולמות התחתונים, לקבל אורו, שמאיר בהם. והנה ראה המאציל, כי עדיין לא היה כח במקבלים, לקבל האורות של העינים האלה, אשר מקום התפשטותן הוא, ממקום הטבור, עד סיום הרגלים של א"ק כנ"ל, ולכן מה עשה, טרם שהוציא האורות האלו דרך העינים, צמצם עצמו צמצום א'. והוא, שכל האור שהיה מתפשט בתוך הא"ק הזה, מטבורו עד סיום רגליו, העלהו בחצי גוף העליון, מהטבור ולמעלה, ונשאר המקום שמן הטבור ולמטה, (א) ריקן בלתי אור.

והמשכיל ד) יבין וידמה מלתא למלתא, איך בכל אצילות, בחי' חצי ת"ת ונה"י, תמיד המאירין בעולם שלמטה. כי נה"י דז"א, מאיר

ה ש מ ש

(א) נ"ב, כתב הרב מבו"ש שע"ב ח"א פ"ג ד"ח ע"א, כי כאשר נתרוקנו הכלים דתנה"י דא"ק, אז לא יכלו לעמוד במקום הגבוה ההוא, ואז חיצוניות הכלים דתנה"י ירדו לבי"ע. חיצוניות הפנים לבריאה, וחצוניות האחור ליצירה, וחיצוניות דחיצוניות האחור לעשיה. ואחר שנתפשטו העיגולים והיושר הנקודים סביב הכלים דפנים דתנה"י דא"ק, וחזרו האורות דתנה"י למקומם, אז חזרו הכלים דחיצוניות הנ"ל שירדו לבי"ע, וחזרו לעלות למקומם, ולא מצאו מקום, כי כבר לקחו מקומם עיגולי הנקודים, ואז עמדו שם מחוץ לעיגולי הנקודים באחור כנגד מקומם הראשון ביושר, והיו שם עד היום הזה כו'.

הנהות ומראה מקומות

ג) פרק זה מתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ט"ו. ד) עי' בתע"ס שיעור ו' אות ח'.

אל הנוקבא. ונה"י דאר"א, מאיר אל הז"א. ונה"י דא"א, לאו"א. ונה"י דעתיק, לא"א. ונה"י דא"ק, לעתיק. ולכל בחי' האצילות, כמ"ש בע"ה.

גם תבין, כי בכל בחי' הוצאות האורות חדשים, היה קודם להם, ענין הצמצום. כי כן מצינו בא"א, שצמצם נה"י שלו, כדי לאפקא לזו"ן, כנזכר במקומו. וכן היה בזה הא"ק, ואין להאריך בזה. (א)

והנה אחר שצמצם עצמו, הניח חד פרסא, באמצע גופו, במקום טבורו מבפנים, כדי שיפסיק בנתיים. וז"ס, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים, כנזכר בזוהר בראשית ד' ל"ב, אית קרומא חדא באמצעית מעוי דב"נ, דאיהו פסיק מעילא לתתא, ושאיב מעילא, ויהיב לתתא. ואז נשאר כל האור לעילא מהאי פרסא, והיה שם דוחק ומהודק, ואז בוקע בהאי פרסא, ויורד והאיר בשאר הגוף מהטבור ולמטה.

וזהו בחי' פרסא, הנזכר בריש אדרא, בדרוש ואלה המלכים. וזהו מ"ש בזוהר, דאית חד פרסא בין המאציל לכתר. ואמנם אמת הוא, כי כמה גולגלתין אית, דלית להו חושבנא, כנזכר ריש אדרא. והכתר דז"א, יהיה פרסא דאמא מפסיק אליו, וכיוצא בזה. אבל הכתר של כל האצילות, הוא נפסק ע"י ההוא פרסא של הא"ק.

ואמנם, ודאי שע"י הסתלקות האור למעלה מהטבור, היה מספיק לשיהיה יכולת בעולם אצילות לקבל האור שלהם, אבל לא היה מספיק לתת כח לעולם הבריאה (לשיוכל גם הוא לקבל אורו) ג"כ, ולכן הוסיף בחי' אחרת, להניח שם אותו מסך והפרסא הנ"ל. נמצא שהם ב' דברים: צמצום האור למעלה, שיוכל האצילות לקבל האור שלו. וענין הפרסא היה, כדי שיוכל גם הבריאה לקבל אורו. [והטעם, שע"י עלייתו למעלה, יצא אור חדש, ובודאי שהאור ההוא בא ממועט, אפי' שהוא משם ס"ג עצמו, היו יכולין לקבלו מפי מורי זלה"ה]. ותבין ותשכיל בזה, איך יש פרסא, בין אצילות לבריאה.

והנה ע"י עליית האור הזה שבחציו התחתון למעלה מהטבור כנ"ל, אז נתרבה אור גדול ורב בחצי גוף העליון, ואז נעשה זה האור בבחינת מ"ן, אל טעמים דס"ג, שהם אזן חוטם פה, ר"ל אל השרשים הפנימים שלהם, בתוך הגוף, ולא אל האורות היוצאים לחוץ דרך הנקבים, ואז ע"י מ"ן אלו העולין שם, נזדווגו שם ע"ב שבגלגלתא דאדם קדמון, עם בחי' הס"ג שבו, שהם שרשים של אזן חטם פה, שהם טעמים כנ"ל. ואז נמשך אור חדש מלמעלה, מן הזווג הזה, ובוקע ויורד דרך הפרסה מהטבור ה) ולמטה.

אמנם, האור הראשון שהיה בתחלה למטה, ועלה למעלה, שוב לא ירד, ונשאר שם מהטבור ולמעלה, ושם הניח שורשו תמיד, ומשם נתפשט ויצא דרך העינים, והם הם הנקודים, ונמשך ונתפשט בחוץ, עד סיום רגליו דאדם קדמון, כנ"ל.

והנה, כל האור הנמשך עד הטבור, אפי' וס"ג הכוללים, כדי להזדווג, כדרך זו"ן שעולים למ"ן לאו"א. ואח"כ יצא חיצוניות ב"ן מן העינים, שהוא הנקודות. ופנימיות ב"ן ופנימיות וחיצוניות מ"ה, בקעו הפרסא, וירדו למקומם. ואח"כ חיצוניות מ"ה יצא מהחיצוניות כו' והוא כו' ובכאן הכתיבה חתוכה.

ה ש מ ש

(א) נ"ב, עיין לעיל בפ"א דשער טנת"א מ"ב, ותקרא כל פרק המתחיל דע כי ד' בחי' כו' ותראה מה בחי' עלה למעלה מן הפרסא, ומה בחי' ירד ובקע הפרסא, ומה בחי' יצא מן העינים. וכללות דבריו שם הוא, כי ב' בחי' מ"ה וב"ן הכוללים דא"ק, הם שעלו למעלה בבחי' פנימיות וחיצוניות, ועלו למ"ן לע"ב

הגהות ומראה מקומות

ה) עי' תע"ס שיעור ו' אות ט"ו וכל ההמשך.

שהוא מבחי' העינים, הכל הוא נבלע ונכלל בעקודים, ולכן איננו ניכר, אבל האור הנמשך מתחת הטבור עד רגליו, זהו לבדו נקרא בשם נקודות, לפי שהוא עומד עתה לבדו. וכן אותו אור שיורד דרך הפרסא מחדש, ע"י זווג הנ"ל, גם הוא בוקע הגוף והכלי דאדם קדמון, ויוצא לחוץ, ומאיר באלו הנקודים. הרי ב' מיני אור, לצורך הנקודים. ועוד יש אור ג', והוא, בהכרח כי כאשר יורד ומתפשט אור העין למטה דרך העקודים, (נ"א ועוד אור ג' הוא לקח כי בהכרח כשירד אור העין הוא עובר דרך אזן חטם פה) הנה הוא מסתכל באורות אח"פ ההם, והוא שואב משם, ולוקח מהם אור, לצורך עשיית הכלים של הנקודות, ולוקח מג' בחי' שהם אורות אח"פ.

והענין הוא באופן זה, כי הנה נתב', שאורות האזן, נתפשטו עד שבולת הזקן. ואורות חוטם ופה, עוברים ג"כ דרך שם, וא"כ מוכרח הוא, שכאשר נמשך אור העינים דא"ק דרך שם, יתערב עמהם, ויקח אור שלהם. והנה ו' נקודות הם, והג' ראשונים שבהם, הם לוקחים אור, ממה שנמשך מהסתכלות העין באח"פ ממקומם, עד מקום התחברות בשבולת הזקן כנודע. ואינם מקבלים אותם, רק בשבולת הזקן, כי משם מתחילין הן, ולא ממה שבשבולת הזקן ולמעלה. (נ"א בשבולת הזקן ולא ממה שבשבולת הזקן ולמעל' ואינם מקבלי' רק בשבולת הזקן כי משם מתחילי' הן ולא ממה שכנגד העין עד שבולת הזקן) אבל ז' נקודות התחתונים, אין לוקחין רק ממה שנמשך מהסתכלות באורות החוטם והפה, משבולת הזקן ולמטה, כנודע, כי החוטם מגיע עד החזה, והפה עד הטבור, ולא משבולת הזקן ולמעלה.

ונמצא כי לפי זה, ג' נקודות לוקחין הארה לצורך הכלים שלהם, מן ג' האורות שהם אח"פ, בשבולת דוקא. אבל ז"ת, אינן לוקחין רק מב' אורות לבד, שהם חוטם ופה, משבולת ולמטה עד הטבור, כי אור אזן העליונה, כבר נגמרה ונסתמה בשבולת הזקן, ולכן גדולה היא הארה ג' נקודות עליונים, מן הז"ת. ולסבה זו, ג' מלכים הראשונים לא מתו, לפי שיש להם הארה גדולה, והכלי שלהם מעולה מאד, לפי שנעשה מבחינת אזן העליונה ומהחוטם ופה, כי בהסתכלות העין באורות האזן חוטם פה, נעשו הכלים שלהם כנ"ל, כי לקחו כליהם ממקום שעדיין אורות האזן, שהם בחי' נשמה נמשכים שם, שהוא עד שבולת הזקן כנ"ל.

אמנם הז' מלכים תתאין מתו, לפי שכליהם נעשו מהסתכלות עין בחוטם פה לבד, והיה חסר מהם אור האזן העליונה. והנה גם בג"ר עצמם, יש בהם חילוק, בין זו לזו, והוא: (נ"א והנה) כי מן הכתר, לא ירד ממנו, אפילו האחוריים, אלא האחוריים של נה"י ו) בלבד, אבל באו"א של הנקודים, ירדו האחוריים שלהם לבד, ונשארו הפנים במקומה.

וטעם הדבר הוא, כי אלו האורות שנמשכים עד שבולת הזקן, נחלקו לג': כי הכתר לקח מבחי' האזן עצמה, ממה שהראייה שואבת בהסתכלות באור האזן, ומכ"ש שנכללים בו ב' אורות אחרים, ומזה נעשה כלי, לכתר נקודים. ואבא לקח, ממה שהראייה שואבת מאורות החוטם, וגם אור הפה נכלל בו. והנה הכתר, שלקח מן האזן, הארתו גדולה מאד, לא נשבר כלי שלו. אבל או"א, שאין לוקחין רק מן החוטם ופה, נשברו האחוריים של כליהם.

והנה או"א, אם היו מקבלים אור זה של חוטם ופה של א"ק, בהיותו למעלה, קרוב אל מקום נקבי האזן, אף על פי שלא היו מקבלין מאורות האזן עצמה, רק קצת הארה, היו מתקיימין האחוריים של כליהם, אבל כיון שאין מקבלין רק מסיום האזן, שהוא מקום שבולת הזקן, לכן אע"פ שלוקחין קצת הארה, אינו מועיל להם, ולכן נשברו האחוריים של כליהם. אבל הכתר, כיון שלוקח אור האזן ממש, אע"פ שלקחו בסיומו, כיון שהוא לוקח עצמותו, די בזה, ולא נשבר אפי' האחוריים של כלים דידיה. משא"כ באו"א, שאינן לוקחין רק הארה בעלמא, וגם שהוא ברחוק מקום.

הגהות ומראה מקומות

ו) עי' לקמן פרק ו'.

והרי נתבאר ג׳ בחי׳ אלו, והם: כי הכתר נתקיים כולו. ואו״א, נשברו ונפלו האחוריים שלהם. וזו״ן, נפלו פנים והאחוריים שלהם. והנה זהו הטעם, שנרמז בפסוק והארץ היתה תהו ובהו, אשר הוא מדבר בענין מיתת המלכים של הנקודים כנ״ל, נרמז בו, ב״פ מלת תהו, א׳ מפורש בפסוק, וב׳ בר״ת למפרע ״והארץ ״היתה ״תהו. והוא כנגד ב׳ בחי׳ הנ״ל, כי תהו הישר המפורש בפסוק, הוא בחי׳ ז׳ מלכים, שמתו ונתבטלו, אפי׳ הפנים שלהם, הישרים. ותהו שבר״ת למפרע, הוא בחי׳ ביטול האחוריים דאו״א, כי כל למפרע, הוא בחי׳ האחוריים.

והנה בודאי, כי גם בנקודים יש בחי׳ אורות מקיפים ופנימים. ועניינו הוא, כי הנה נתבאר, כי מהג׳ אורות אח״פ, שואב מהם הסתכלות העין, לצורך הנקודים. וזהו בחי׳ אור הג׳ הנ״ל שבארנו, שהוא לצורך כלים אל הנקודים. וצריך שתדע, כי אור זה נחלק לב׳: ומה שלוקח מצד ימין, הן אורות ממש. ומה שלוקח מצד שמאל, הם כלים. וכבר נת״ל, כי באור, יש בחי׳ פנימי ומקיף. ובכלי, יש פנימי וחיצון. נמצא, כי כל אלו ד׳ בחי׳, לוקח הסתכלות העין, מג׳ אורות אח״פ. וזה סדרן: כי הנה כשמסתכל העין באורות האזן ביושר, נגד הסתכלות העין בעצמו, שהוא שבולת הזקן עצמו מצד ימין, הוא בחי׳ או״מ. ומה שהוא ג״כ בצד ימין, אלא שהוא רחוק, והוא מן הצדדים, זה או״פ, שהוא מועט. וכעד״ז בצד שמאל, מה שהוא כנגד הסתכלות העין ממש, הוא חיצונית הכלי. ומה שהוא לצדדים, הוא פנימיות הכלי. ומה שהוא לוקח מאורות החוטם הוא באופן אחר, כי מה שלוקח מאור החוטם קודם שמגיע אל הפה, והוא מצד ימין, הוא או״מ. ומהפה ולמטה, הוא או״פ. ועד״ז בצד שמאל, הם כלים, בחי׳ חיצוניות ופנימיות, וכן הוא, מה שלוקח מן הפה נחלק לשנים, כי מה שלוקח מהפה עד שמגיע לשבולת הזקן מצד ימין, הוא אור מקיף. ומהדיקנ׳ למטה, הוא פנימי. וכעד״ז הוא בצד שמאל, לעשות כלים, בפנימיות׳ וחצוניות.

מ״ק בנקודים אלו, יש ג׳ מיני אור: א׳, הוא האור שמן הטבור דא״ק ולמטה, שבא מחדש, אחר עליית האור שהיה שם מתחלה, ועלה למעלה מן הטבור, ונשאר שם, וגרם זווג ע״ב וס״ג פנימים דא״ק, ויורד שם אור חדש, בוקע דרך העור, ויוצא לחוץ. אור ב׳, הוא האור שהיה תחלה למטה, ואחר כך עלה משם, ויצא דרך העינים, ומאיר למטה מהטבור ולחוץ. אור הג׳, הוא אור הזה הנ״ל, שיוצא מן העינים, ומתחברים עמו שאר אורות אח״פ, ויורדין ג״כ עמו למטה. ומזה האור הג׳, נעשו כלים, ומב׳ ראשונים נעשה העצמות.

פרק ג מ״ת

ז) והנה, כאשר נתפשטו אלו הנקודים מבחוץ, מכנגד הטבור של א״ק, עד סיום רגליו כנ״ל. היה בוקע אותו האור שבא מחדש בפנימית, דרך הפרסא כנ״ל, ויוצא לחוץ, ומאיר אל הנקודים. ונמצא כי אור החדש הזה, עובר תחלה ויורד דרך הפרסא, למטה בחצי התחתון, למטה מטיבור, ואח״כ חוזר ובוקע דופנות הגוף, ויצא לחוץ, ומאיר בניקודים. וז״ש בתיקונים, דשוי חד פרסא, בין כתר לעלת העלות. כי כל בחי׳ המאציל לזולתו, נקרא עלת העלות. וכתר זה, הוא כתר דנקודים כנ״ל.

והנה אלו הנקודים, נתפשטו מטבורא דא״ק עד סיום רגליו, כסדר זו״ן המלביש לא״א. אלא ששם מלביש זו״ן לא״א מכל צדדיו וסביבותיו. אבל בכאן, עיקר הארתן אינו, אלא דרך פנים דא״ק, אלא שמתפשט קצת הארה, מאלו הנקודים, בין מבחי׳ אורותיהן, בין מבחי׳ כליהן, ומלבישין זה הא״ק מכל צדדיו, ע״ד שביארנו למעלה באח״פ, אבל עיקר הארתן דרך פנים.

והנה, הכתר מן הנקודות, מקומו הוא מן הטבור דא״ק, עד סיום הגוף. וחב״ד הם בג״פ

הגהות ומראה מקומות

ז) פרק זה מתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף י״ז.

קדמאין דנה"י דא"ק. וחג"ת, בג"פ אמצעין. ונה"י, בג"פ תתאין. ע"ד הנ"ל בזו"ן, המלביש לא"א, כנזכר במקומו.

והנה ב' מיני אורות, יוצאין מתוך הגוף דא"ק, והם: א', מן הטבור. והב', מפי היסוד. ויוצאין דרך שם, ב' הבלים. וכפי הראוי לומר, היה ראוי, שיהיה ג' הבלים, כנגד ג"ר, שקבל מאח"פ, כנ"ל. אבל לפי שחסר אור אזן מן או"א כנ"ל, לכן ג"כ חסר בחי' ההבל, מה שכנגד האזן. ולא יצאו רק ב' הבלים, שהם: נגד חוטם, ופה לבד. אשר מהן קבלו או"א למעלה, וגם כאן למטה, מקבלין מהן. אבל אור הז"ת, שלא לקחו רק מן הגוף ולמטה, שהוא מסיום שבולת זקן ולמטה, כנ"ל, לכן ג"כ לא יש להם הבלים להאיר להם, אבל נרמזו, בסוד ויפוזו זרועי ידיו, שהוא סוד י' טפין, דאזדריקו מבין הצפרנים, כנזכר בתיקון ס"ט כנודע. כי הם עצמם בחי' המלכים, כי הנה ביטול המלכים היה, לפי שלא נתקן עדיין כחדא, אדם, דכר ונוקבא.

וזהו עצמו סוד טיפי הזרע של יוסף, שיצאו בלתי נקבה, אלא מזכר לחוד. והם הם י' הרוגי מלוכה, והבן מלת מלוכה, כי הם ממש אלו הז' מלכים, שנשברו כליהם וגופם. והסיבה היה ג"כ, לפי שהיו בלתי תיקון דו"נ, עד שבא הדר מלך ח', ואז נתקנו.

וזהו ג"כ סוד, מ"ש במסכת שבועות בפ"ג, מי שאמרה לו אשתו בשעת תשמיש נטמאתי, ינעוץ צפורניו בקרקע, והזרע יוצא דרך צפורני רגלים, ויפרוש באבר מת.

והנה הבלים הראוין למלכים אלו ז', יצאו דרך צפורני רגלים, ואע"פ שהצפורנים הם י', והנקודות שנשברו אינן אלא ז"ת לבד כנ"ל. הענין הוא, כי גם יש ב' מיני אחוריים דאו"א שנשברו, הרי הם ט' בחי', והעשירית הוא, כי גם מן הכתר היה בו קצת פגם, כמ"ש לקמן בע"ה, והוא בחי' נה"י שלו, שנכנסו והיו בסוד מוחין לאו"א, וגם הם נשברו. הרי הם י' בחי', כנגד י' הכלים, שיצאו מצפורני רגליו. וכל בחי' יציאת אלו הי' הבלים דרך צפורניו, היו כולם, לסיבת חסרון קבלתן מאור האזן העליונה כנ"ל, ולכן סבה זו גרמה לכל זה, ולביטול המלכים.

מ"ק כאן מקום קושיא, שכ' שיש פגם בנה"י דא"א, המתלבשים באבא ואמא, והנה ידענו, כי אבא ואמא מלבישין חג"ת דא"א. ואולי קודם שמתו, היו בנה"י למטה, ואחר התיקון עלו בחג"ת דא"א. או אפשר, כי נה"י דא"א, הם באחוריים דאו"א, שהם יש"ס ותבונה, ואינם אלא נגד נה"י דא"א. אך או"א עצמן הנקרא פנים למעלה בחג"ת. (א)

ונחזור לעיל, כי הנה בארנו, שהנקודות נחלקים לשלשה חלקים: העליונים על האותיות, כמו החולם. ובאמצע, כמו השורק. ותחתונים, כמו שאר הנקודות. והנה נקודת החולם, הוא ההבל היוצא מן הטבור, אשר שם עומד הכתר כנ"ל, לפי שהכתר, איהו חולם על הת"ת, כנודע, כי עיקר חולם בת"ת דא"ק. אמנם, נעשה כתר לנקודות וז"ש בתיקון ה', כי חולם כתר באתוון, כנודע. וניקוד שורק בוא"ו, שנקרא מלאפום, שהוא באמצע, הוא ההבל היוצא מן היסוד, לאו"א. ונחלק לב': כי הנה נקודת השורק, הוא ו' י' באמצע. והנה י' של שורק, הוא לאבא, הנקרא י' ראשונה של השם. והוא"ו

ה ש מ ש

(א) נ"ב, נלע"ד שאין כאן מקום שאלה כלל, כי בעת השבירה עדיין היו הכח"ב בסוד נקודות, ולא נתפשטו בסוד פרצוף, והיו עומדות הכח"ב כדמות סגולתא, והחו"ב עומדות אב"א, ואחר שנתן הכתר לחכמה ע"י זיווג הט' אורות, חזר ונזדווג הכתר מיניה וביה, והמשיך ה"ח וה"ג והלבישם בנה"י שלו, ודרך אחורי הנה"י נתנם בראש או"א, ועי"ז חזרו פב"פ. וכשנתבטלו אחורי או"א, אז נפגמו אחור הנה"י דכתר, שהיו מלובשים תוך או"א, באופן שלא נתפשט א"א עד סוף האצילות, ואו"א הלבישו את חג"ת שלו, כי אם אחרי התיקון כו'.*

---

* עי' בתע"ס שיעור ח' דף תקל"ד באו"פ ד"ה ג"ר, ותבין הדברים באר היטב.

של שורק, הוא אל אמא, להוציא ולהוליד הו"ק דז"א, וזהו בחי' הוא"ו זו שלוקחת אמא.

וגם ט"א, כי הנקודה שהיא כעין יו"ד שבשורק, היא יותר עליונה, וממנו יונק אבא דנקודים, והוא"ו של השורק, שהוא אות ו', ממנה יונקת אמא דנקודים, כנודע כי נקודות חכמה, ואתוון בינה. וז' נקודות תחתונות, עם ג' בחי', שהם: א', נה"י של הכתר. וב' אחוריים דאו"א. הרי הם י' אלו, שיצאו דרך צפורני הרגלים. ואין כוונתינו לומר, שאלו הם הנקודות עצמן, רק שמכל אלו הבלים, יצא אור אל י' נקודות, שיצאו דרך העין כנ"ל, וזכור זה.

והנה יש בזה מקום שאלה, והוא, כי לעולם היסוד הוא בחי' הדעת, כי הרי מצינו שהיסוד דאמא הוא דעת דז"א, וכן יסוד של זה א"ק, הוא דעת הנקודים, וא"כ איך יונקים או"א, מהבל היוצא מיסוד א"ק הנ"ל. והתשובה הוא, כי בחי' היסוד לעולם הוא גבוה למעלה מב' פרקין עלאין דנה"י, כנראה בחוש, ומבשרי אחזה אלוה, וא"כ מוכרח הוא, שהדעת יהיה גבוה למעלה מאבא ואמא, וכן היה הענין כאן. אבל שם בז"א אינו, ח) כן לפי שכשהבינה נכנסה בו, לתת אליו מוחין, היא משפלת עצמה, ומרכנת עצמה, בסוד האם רובצת על האפרוחים, ואז מוכרח הוא שתגביה רישי ירכין לעילא, ובחי' היסוד שלה נשפל למטה מהם, ואז נמצא שהדעת למטה מחו"ב, והבן זה. אמנם א"ק, הוא עומד, ולא רובץ, ואז פרקא קדמאה דיסוד הקבוע בתוך הת"ת, הוא הגוף, ודאי שהוא גבוה מנה"י.

ונמצא, כי בנקודים, הדעת שלהם גבוהים למעלה מחו"ב, נמצא כי מסיום היסוד דא"ק, הנתון בדעת דנקודים, משם מסופו, יוצא הבל והארה לחו"ב דנקודה, שהם תתאין מניה. וכבר ידעת, כי נקודת שורק הוא ביסוד, כנזכר בתיקונים תיקון ע', ולכן אמרנו כי נקודת שורק שהוא באמצע אותיות, היא בחי' היסוד, שהוא באמצע הנ"ה, והבל היוצא ממנו נקרא שורק, והרי בארנו הויו"ת דנקודות.

פרק ד ט) מ"ת

ונבאר עתה מציאת יציאתן לחוץ. הנה כאשר יצאו אלו הנקודות, שהם מכתר עד מלכות. היתה יציאתן, היפך יציאת העקודים, כי שם ביציאת העקודים, יצאת מלכות תחילה, וכתר באחרונה. וכאן בנקודים, הוא להיפך. כי הכתר שלהם יצא בראשונה, ובו היו כלולים כל הט' אחרים, ואח"כ יצאה החכמה, ובו כלולים כל הח', וכעד"ז יצאה אמא, ובה היו כלולים כל הז' אורות, י) ואז היתה היא נקראת אם הבנים, ואח"כ הוציאה היא הז' כלים, כלולים בחסד, ואח"כ מתגלים הגבורה, וכעד"ז עד לבסוף, עד שנמצאת שיוצאת המלכות באחרונה מכולם.

עוד יש הפרש ב', והוא כי בעקודים תחלה יצאו האורות, ואח"כ נעשו הכלים, כנ"ל. אבל בנקודים, יצאו תחלה י' כלים, זה למטה מזה, ונעשה ע"י הסתכלות העינים בג' אורות של אח"פ, כנ"ל, לכן אחר שיצאו הי' כלים, והונחו במקומן, זה תחת זה כל א' לבדו, אז יצא האור אח"כ, (נ"א אח"פ) עד"ז, שיצא הכתר תחלה, ונכנס בכלי שלו, ובו כלולים כל הט' אורות, וכן החכמה יצאה אח"כ, ובו כלולים כל הח', וכעד"ז עד שיצאה המלכות לבדה באחרונה. נמצא שיצא הכתר תחלה, ונכנס בכלי שלו, והיו כלולים בו כל הט' אורות, ואח"כ נשאר אור הכתר בכלי שלו, ויצא אור החכמה, עם ח' אחרים כלולים בו, ונכנס בכלי החכמה. ועד"ז, עד שסיימו כולם לכנוס בכלים שלהם.

אבל דע, כי כאשר אור הכתר נכנס תחלה בכלי שלו, היו שאר האורות בטלים בו בערכו, שהוא גדול מכולם יחד, ולכן היה יכולת בכלי שלו לסובלו, ולסבול ט' אורות האחרים, ולא נשבר. וכן כאשר יצאה אור החכמה, ונכנס

הגהות ומראה מקומות

ח) עי' שער הכונות חזדת העמידה דרוש א'. מסבירות ענף י"ח. ועיין מבו"ש דף י"א ע"א.
ט) פרק זה מתבאר בעץ החיים עם פנים י) נ"א אחרות (כת"י).

בכלי שלו, היו הח' אורות כלולים בו. וכן בצאת אור הבינה, כלולה מז' אורות, ונכנסים בכלי שלה, היו הכלים יכולים לסבול, ולא נשברו, כי כולם הם בטלים בערך או"א, דמיון הבנים שבתחלה עומדים כלולים במוח אביהם, בסוד טיפת מוח. וכן בהיות בנים בסוד עיבור במעי אמן, יכולין להיות שם, והיא יכולה לסובלם.

כ) (ונתנה החכמה בבינה, בסוד זווג פנים בפנים, והיו כולם בכלי הבינה, כי תחלה היו אחור באחור, ונזדווג הכתר מניה וביה, והמשיך מוחין להם, ואז חזרו פנים בפנים. וז"ן ניתנו בה, והיו בה בסוד מ"ן, והיו מעמידין מוחין דאו"א על עמדן, ואחר כך נזדווגו יחד או"א, והוציאו ז' מלכים אלו).

ולכן היה בחי' התיקון בג"ר, ולא נשברו כלל. וכאשר היו הז"ת כלולין במעי אמם, היו שם בבחי' מ"ן, המעוררין זווג עליון. אמנם בצאת משם הז"ת, שהם הז' מלכים שמלכו בארץ אדום, ורצו ליכנס בכלים שלהם, ולא יכלו הכלים לסבול, ונשברו ומתו, כמ"ש בע"ה.

ולכן נבאר תחלה סדר ז' מלכים אלו, כי הנה הם מהדעת ולמטה, דעת א'. חסד ב'. גבורה ג'. ת"ת ד'. נ"ה הם תרי פלגי גופא, והם ה'. יסוד ו'. מלכות ז'. כי הנ"ה נחשבים כ"א חצי הגוף, ובין שניהם הם אחד לבד.

מ"כ בשם הרב זלה"ה, כי המלכים, הם אותיות, הם כלים. לפני מלוך מלך, דהיינו קודם התיקון, לבני ישראל. ונקרא מלכים, כי כולם בני מלכים הם, מלכות דא"ק. עד שבא הדר מלך הח', הוא היסוד דא"ק, טפת הלובן. גם המבול רומז לשבירת הכלים, רבוי מים על הארץ, כן רבוי האורות נפלו על המלכות, וארעא אתבטלת. וז"ס ויכסו כל ההרים הגבוהים, חג"ת נקרא הרים, כנזכר בתיקונים, שהרים חג"ת, וגם נה"י בכללם בו"ק, וכל ההרים רמז לביטול חו"ב. וז"ס, חמש עשרה אמה מלמעלה גברו, כי האור שהיה משבר הכלים, היה מי"ה דס"ג, סוד הי' דהיינו חכמה, שהיא נקודים. וה', סוד ה', בערך עקודים, כנז' במ"א. ולכן אמר אמה, שהוא גי' ל"ז, מלוי דס"ג, עם מילוי הט"ס הנחרבים. כי המלך הראשון דעת, כולל פגם כתר, וביטול חו"ב, כענין ההיכלות שהיכל ראשון כולל ג"ר בו. וז"ס גברו, כי שם ס"ג סוד קוי הגבורה.

ל) ודע, כי כל אלו הם ענין המלכים, הנזכר בפרשת וישלח, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. וזה פרטן: בלע בן בעור, זה דעת. וכבר הודעתיך, כי בלעם הוא בלע, כשארז"ל, והוא בסוד דעת דקליפה, אשר ע"כ היה שקול באומות העולם כמשה בישראל. לפי, שמשה בחי' דעת עליון דאבא שבז"א. והנה זהו הענין ויודע דעת עליון הנאמר בבלעם, שיצא מהסוגי דעת זה, כמבואר אצלינו במ"א באריכות.

יובב, הוא חסד. וזהו בן זרח, לשון זריחה, כי הוא בחינת חסד, הנקרא אור כנודע. חשם, הוא גבורה. כי הוא סוד ה"ג. ואותיות חשם, הוא חמש. וס"ת חשם מארץ התמני, מי"ץ. ור"ת חמה. והם סוד הפסוק, כי מיץ חלב יוצא חמה. כי חמה וחמאה הם אותיות שוין. והם בחי' הגבורות, שהם דם, ונהפכים בבטן המלאה לחלב, ומן אותו המיץ נעשה חמאה להאכיל התינוק.

מ) (והדד בן בדד, הוא הת"ת, ונקרא כן, כמה שנודע, כי לפעמים אבא ויש"ס, נעשים חד פרצוף. וכן בבינה ותבונה, חד פרצוף. וזה מה שהיה תחלה מקום היסוד דבינה, הוא עתה מקום החזה של בחי' כל הפרצוף, ושם נעשו הדדים, וזהו הדד בן בדד: ב"פ דד, שהם בחזה הת"ת. וכן אותיות בדד, ב' דד. ובמות זה המלך, צמקו דדי בינה, כדרך האשה שדדיה צומקים, במות הילד שלה. והיא בחי' התפשטות הה"ג ביסוד אמא עלאה,

הנחות ומראה מקומות

כ) כל המוקף כאן, בע"ח כת"י הוא הגה"ה ואינה מן הספר (ה"ו). ל) עי' מבו"ש פ"ח דף כ"ו. מ) כל המוקף בע"ח כת"י הוא הגה"ה ואינה מגוף הספר. (ה"ו).

כנזכר בפ״ו, שנפלו אז, אשר הם דם, ונעשו חלב, ועתה צמקו).

ושמלה ממשרקה, (ובעל חנן בן עכבור) הם נ״ה, תרי פלגי גופא. והנה שאול מרחובות הנהר, הוא יסוד, בסוד מה שהודעתיך, כי יסוד בינה, הוא רחב, להיותה נקבה, ונקרא רחובות הנהר. ור״ת שאול מרחובות הנהר, משה. כי משה הוא יסוד דאבא כנ״ל, ושאול המלך היה מבחי׳ זו. וז״ש בשאול, והנה הוא נחבא אל הכלים. פי׳, כאשר נשברו אלו המלכים, כמ״ש במ״א, כל האורות נסתלקו מתוכם, ונשארו מאנין תבירין, ולא נשארו בהם רק בחי׳ רפ״ח ניצוצין, כמ״ש בע״ה בשער מיוחד. ואמנם בכלי של היסוד, נשאר אור אחד זולת הרפ״ח ניצוצין, כדי להחיות את כלי המלכות, דלית לה מגרמה כלום, וזה האור שנשאר שם, בחי׳ שאול הנחבא אל הכלים, שם בכלי היסוד, מה שלא נשאר בכלי אחר, ולפי שהיה (שלא) בעת השבירה ומיתה, נקרא לשון מתחבא, כי הראוי היה שיסתלק גם הוא, ונשאר שם בהחבא. וסיבה זו היתה לצורך המלכות, לכן זכה שאול למלוכה, והבן זה.

פרק ה מ״ת

נ) ונחזור לבאר סדר יציאת ז׳ מלכים אלו מתוך הבינה, ואיך נשברו. הנה ראשונה יצאו כולם מתוך הבינה, והיו כלולים באור הדעת, ונכנסו עמו בכלי שלו. והנה נודע, כי ו׳ (נ״א ז׳) מלכים אלו, הם בחי׳ ו״ק דז״א. וכל א׳ אינו גדול מחבירו, כי כל א׳ הוא קצה א׳ גדול כחבירו, ולכן לא היה כח בשום כלי מהתחתונים, לסבול בתוכו יותר, מחלק אור המגיע לחלקו בלבד. וכאשר יצאו כולם כלולים בדעת, לא היה יכול הכלי לסבול את כולם, ונשבר, וירד למטה, כמ״ש בע״ה. אח״כ יצאו ו׳ אורות האחרים בכלי חסד, וגם הוא לא היה יכול לסובלם, ונשבר. וירד למטה, כמ״ש בע״ה.

וכבר נת״ל, כי ז׳ אורות הם, אלא שנ״ה נחשבין לא׳, כי ב׳ פלגי דגופא הם. ואח״כ ירדו הה׳ אורות, בכלי של גבורה, וירד ג״כ עמהם הרשימו של חסד. פי׳, ס) כי נודע, שכל הה׳ ספירות: מחסד עד הוד, כל אחד מהם, נותן חד רשימו שלו, בספירה יסוד. כי לסבה זאת נקרא יסוד, כל. לפי שהוא כולל כולם, וע״כ כ״א מוריד רשימו חד ליסוד, ולא יכול לסבול ומת ונשבר. ואח״כ ירדו הד׳ אורות, וב׳ רשימין של חו״ג, בכלי הת״ת, ונשבר גם הוא וירד, וכעד״ז עד שירדו שש (נ״א ב׳) אורות, וה׳ רשימין, בכלי היסוד, ולא היה יכול לסובלם, ונשבר, וגם הוא ירד. וכשבא אור המלכות, לא בא אלא הוא לבדו, ועכ״ז לא היה יכול לסבול, ונשבר גם הוא וירד. וטעם הדבר, כמו שהודעתיך למעלה, כי העקודים כאשר חזרו האורות שנית להכנס בכלים שלהם, לא נכנסו ממש בכליהם, רק בכתר נכנס אור החכמה וכו׳, ובכלי היסוד נכנס אור המלכות, ונשאר כלי המלכות ריקם, אשר לסבה זאת נקרא המלכות אספקלריא דלא נהרא, דלית לה מגרמה כלום, ונקרא עניה ודלה, (וכל זה) כי האור שנכנס אח״כ בכלי של המלכות, אינה אור שלה, רק אור חדש מזווג או״א, כמבואר אצלינו. וזה ענין מ״ש לעיל אספקלריא דלא נהרא, דלית לה מגרמה כלום, רק האור שלה הוא ממקום אחר, וזכור ענין זה. והנה כיון שכל אלו הכלים של הנקודים, נעשים בהסתכלות העין בעקודים כנ״ל, לכן כיון ששם (נ״א שכאן) היה חסר בחינת אור המלכות, מן הכלי שלה, גם זה הכלי של המלכות דנקודים היה חסר, ולא יכלה לקבל אור שלה ונשברה.

פרק ו מ״ת

ונבאר עתה ענין אחוריים דאו״א, שגם הם נפלו ונשברו, ותחלה צריך לבאר הקדמה: פב״פ, ואב״א. והענין כנ״ל, כי מקום הקליפות

הגהות ומראה מקומות

נ) פרק זה מתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף י״ט.

ס) עי׳ לעיל שער עקודים פ״ב.

והחיצונים, הם אחורי נוקבא דז״א, ושם הם נדבקים. ואמנם ג״כ באחור ז״א, יש קצת אחיזה, והנה טרם ברא אלקים אדם על הארץ, היה כוז בקליפות לינק שפע מקדושה, בסוד ואדם אין לעבוד את האדמה. ואחד מעבודת האדמה, הוא כיסוח קוצים מן הכרם, אשר לזה צריך מצות מעשיות. אבל כאשר נאצלו ז״ת, עדיין לא היה אדה״ר התחתון נברא בעולם, יצאו זו״נ אב״א, מפני פחד החיצונים, שלא יינקו, כי אם היו עומדין פב״פ, הי׳ לקליפות מקום להתאחז במקום אחוזתן, שהמה אחוריים, לינק, כי מפנים לא יוכלו לינק, ולכן הוצרכו להיות מתדבקים אב״א, כדי שלא יוכלו החיצונים לינק משם.

וכאשר נברא אדה״ר, ועשה מצות מעשיות, החזירם פב״פ, ואז לא היה פחד מן הקליפות, כי כבר חפר וזעק וסקל וכרת קוצים מן הכרם. והנה בהיותם אב״א, אין לזו״ן רק כותל א׳ לשניהם, וכותל א׳ לבד מספיק בין שניהם, ומשתמשין בכותל א׳, חצי כותל לז״א, וחצי כותל לנוק׳. וכאשר אדם החזיר׳ (נ״א וכשאדם מחזירם) פב״פ, ע״י מצות ומעשים הטובים, אז נגמר ונשלם אחור א׳ שלם לזה, ואחור א׳ שלם לזה, ויכולין להחזיר פב״פ.

וטעם הדבר, כי האדם התחתון ע״י מעשיו, גורם זווג עליון, ויורדין טפין עלאין למטה, שהם בחי׳ המוחין דז״א, והם בחי׳ החו״ג, אשר הם (נ״א משם) עיקר הטפה, כנודע, כי אין יוצא מיסוד דבינה רק חו״ג, ע) כי מן החכמה ובינה דז״א, אינו יוצא רק הארה בעלמא, שמכים פ) החסדים המגולין שם, ומוציאין אורותיהן לחוץ. והנה בבא אלו החו״ג בראש ז״א, כדין איהו נקיט החסדים ומשתלים אחור דידיה, ואיהי נקטא גבורה ומשתלים אחור דידה, וכדין אתהדרו פב״פ, כמ״ש בברכת אבות.

והרי בארנו, איך החו״ג גורמין הגדלת אחוריים: ועי״כ יכולין לחזור פב״פ. נמצא כי בודאי הוא, (נ״א הלא) שבערך בחי׳ זו, יותר גדולה הארה של החו״ג הבאים להם מחדש, מהארה שהיתה להם בראשונה, לפי שהארה ראשונה הניחה בבחי׳ אב״א. והארה זו החדשה, החזירם פב״פ. נמצא כי זו הארה המחודשת, היא נקראת פב״פ. אבל בערך בחי׳ אחרת, לא תקרא אלא בחי׳ אב״א, לפי שלא הגדילה רק בחי׳ אחוריים כנ״ל, וממילא הוחזרו פב״פ מאליהם, ובבחי׳ זו, תהיה הארה זו, פחותה וגרועה מהראשונה, כי הראשונה תיקנה ועשתה כל פרצופים, כולם שלימים. וזאת לא עשתה רק הגדלת החצי אחוריים כנ״ל.

והנה מ״ש שנפלו האחוריים דאו״א, הוא על בחי׳ חו״ג, המגדילים האחוריים, ומחזירים פב״פ. לכן אל תתמה, אם אנו אומרים ומכנים בחי׳ זו פעם פב״פ, ופעם אב״א, והוא על בחי׳ החו״ג אלו, (שהם הבחי׳ שהגדילו האחוריים וכל זה נפל למטה) והוא (על) בחי׳ חו״ג, שלוקחים או״א מן הכתר, שהוא א״א, כדי להחזירה פב״פ. כי גם באו״א היה בהם בחי׳ אב״א, כמ״ש בע״ה. וכבר ידעת, כי הטפה המציירת הולד, ומגדיל, והוא הבחי׳ זו, (נ״א זהו החו״ג) החו״ג, ואלו הם סוד האותיות, שמהם נוצר הולד. ועוד, כי האותיות תמיד לעולם, הם בחינת הכלים כנודע, ואלו נעשים כלים לאו״א, בסוד האחוריים, כנזכר. ואלו הם שירדו למטה, עם שארית החסדים, (נ״א האורות החו״ג) היורדין לצייר הכלים של הולד, שהם ז׳ מלכים דבחי׳ זו״ן.

והנה כל אלו, הם בחי׳ כ״ב אותיות התורה, וז׳ מהם, הם כלים לז׳ מלכים, וט״ו מהם, הם כלים לאו״א. וכנ״ל, כי יותר גדולים הם או״א, מכל זו״נ, וסי׳ לאותיות או״א, הם י״ה, כי או״א הם ג״כ סוד י״ה שבשם כנודע, ואותיות ז״א, הם: שעטנ״ז ג״ק. והט״ו אותיות הנשארים, הם דאו״א. ו׳ מהם, הם אחוריים דאו״א, שהם: בד״ק חי״ה. וכנזכר בתקונים ובזהר. ושאר

חגחות ומראה מקומות

ע) עי׳ שער הקדמות דף כ״א. פ) עי׳ שער דרושי הצלם פרק ב׳ כלל ג׳ ובדרוש ג׳.

אותיות הם אוכ"ל מספר"ת צ) הם פנים דאו"א.

וזהו הטעם, של אלו אותיות של שעטנ"ז ג"ץ, צריכין ג' זיניי"ן, ותגין על כ"א מהם. ואמנם באותיות בד"ק חי"ה, צריכה תג א' על כל א' מהם. וגם למה נשתנו אלו (ט') האותיות, משאר אותיות, שאין בהם שום תג. אבל הענין, כי האותיות שעטנ"ז ג"ץ, הם סוד הז' מלכים שמתו, ולפי שמהם נתהוו ויצאו הקליפות כנודע, לכן הם אותיות: שט"ן, ע"ז, ג"ץ. פי', שהם תגבורת וחוזק עוז הדינין העזים, אשר ירדו ונעשו מהם השטן, שהם הקלי'. וכבר נודע מ"ש בזוהר, באדר"ז, ובס"ד דרצ"ב ע"ב, כי אלו הז' מלכים, הם נצוצין דאזדריקו, כהאי אומנא דאכתיש בפרזלא, ואפיק זיקין לכל סטר, וזהו ג"ץ, כמ"ש גץ היוצא מתחת הפטיש כו'.

מ"ק ק) (אבל הענין הוא כנזכר למטה כי) הבטול ושבירת כלים ונפילתן, גרם אל הקליפות. וזה היה, כדי שיהיה בחירה ורצון, ולא יצא התיקון מעיקרא, כי כן הוא מוכרח, ואין להרהר, דהיינו מה למעלה, מה למטה, מה לפנים, מה לאחור. (ע"כ מ"ק)

וכבר נת"ל, כי אלו ז' מלכים, לקחו אורם מגוף א"ק, שתחת שבולת הזקן, ולא מלמעלה. נמצא שהם חסרים בחי' ג' אורות עליונים, שהם: אח"פ, כי לכן נשברו הפנים והאחוריים שלהם, ואלו הם בחי' ג' תגין שיש למעלה, על כל אות מאלו הז' הנ"ל, כי הם מורים, על הסתלקות האורות והחיות מן הכלים, שהם אותיות, ונשאר האור למעלה מהם, ולא בתוכם, כדרך צורת התגין על האותיות.

אבל האותיות בד"ק חי"ה, הם אחוריים דאו"א, שירדו. וכבר ביארנו לעיל, כי או"א לוקחים ב' אורות של ח"פ, ולא חסר מהם רק אור אזן, אשר ע"כ לא ירדו מהם רק בחי' אחוריים, וכנגד אותו אור שחסר מהם, אנו מתייגים תג א', על כל אות מהם, כנגד אותו אור הפרטי, שחסר מהם. וכבר ביארנו, כי מה שיורד מאו"א, הוא נקרא אחור, וגם נקרא פנים. כי להיותו חסר אור אזן העליונה מן ב' אורות אחרים, לכן החסרון הנמשך מצדו הוא גדול, כי הוא הבחי' העושה אותו פב"פ.

והנה מוחין אלו שהם חו"ג, הם נמשכין לאו"א, עם הכלים דנה"י דיא"א. דוגמת מוחין דז"א, שבאים עם נה"י דאו"א, וגם נה"י אלו ירדו למטה, ובערך שבאו מא"א, נמצא כי זה נקרא חסרון בא"א עצמו. וכבר ביארנו הטעם, כי מה שגרם לו ענין זה, הוא לסבת לקיחתו אור האזן בסופו, לא בתחלה. ואמנם בערך שכבר לקחו או"א, לא יקרא חסרון זה חסרון דא"א, אלא חסרון דאו"א עצמן.

והנה בענין העקודים, כבר נת"ל ענין בחי' טנת"א שבהם, ונבארם פה בבחי' הנקודים. ונאמר, כי בחי' הנקודים, הם האורות הראשונים שיצאו בראשונה, והאותיות הם הכלים, ואח"כ כשנשברו הכלים, ונפרדו איש מעל פני מתו, האורות נשארו בבחי' תגין על האותיות שהם הכלים. והטעמים, הוא שם מ"ה החדש, שיצא אח"כ מאור המצח, לתיקון המלכים כמ"ש בע"ה. וזה טעם הס"ת, שיש לו בחי' כתיבת אותיות ותגין, וחסרים ממנו טעמים ונקודות. כי כבר ידעת, כי ס"ת הוא בחי' היסוד דאבא, ר) וכבר נודע בזוהר בהרבה מקומות, דבמחשב' איתבריר כלהו. ולכן הס"ת (נ"א ולשון ס"ת) מורה על זה הנ"ל, וע"י מה שהש"ץ קורא הפרשה בתורה, בטעמים ונקודות, לתקן מה שחסר ממנו, לכן תמצא, כי הטעמים יש בהם הוראה בהוצאת הבל הפה, כי יש ניגון פרטי לכל טעם בפ"ע בהוצאתן מהפה ולחוץ. וכן הנקודות יש להם הברת כמו: א א א א א א א א או. אבל (נ"א כי) התגין, אין להם שום תנועה ונדנוד, בעת קריאת האותיות, והטעם כי בחי' הטעמים והנקודות, הם מורים בזמן שהאורות בתוך הכלים, ולכן הם נרגשין

הגהות ומראה מקומות

צ) יש סימן אחר והוא מלאכת סופר (בספר הפליאה).

ק) בכת"י ליתא כל המוקף (ת"ו).

ר) עי' שער הקדמות דף כ' ע"ד.

ונדנדים, בעת קריאת האותיות. יען כי ע"י הנקודות והקריאה, הם מאירין בתוך כליהם, שהם האותיות. אבל התגין, מורים על זמן היות האורות ע"ג האותיות, וחוץ להם, שאז אין לאותיות שום נדנוד ותנועה, כי רוחניותם נסתלק מתוכם, (מן הכלים הנקודים) אמנם עומדין עליהם מרחוק, להאיר להם הארה מועטת, כדמיון התגין העומדים זקופים על האותיות, לא בתוכן.

עוד יש שינוי אחר, כי הטעמים והנקודות, יש מהם הרבה שעומדין תוך האותיות, כגון דגש ש) ורפה, ופסק ומקף בטעמים, ושורק בנקודות. ויש מהם שעומדים תחת האותיות. אבל התגין, כל בחינתם אינם אלא ע"ג האותיות תמיד מבחוץ להם, אמנם עכ"ז, עומדים אצלם להאיר להם, אף על פי שאינם בתוכם כמ"ש.

ואמנם למטה בע"ה, נבאר סדר או"א ומציאותן, ושם נאמר כי אבא כולל י"ס. וכן אמא כלולה מי"ס וכן זו"ן מי"ס. והנה כמו שז"א הנקרא ישראל, כלול הוא מי"ס, ונחלק לב', נגד: לאה ורחל, ונמצא שרגלי לאה עד שליש ת"ת דז"א, שהוא בחזה שלו. ומשם ולמטה, מתחיל ראש רחל. כן הענין באו"א, כ"א מהם נחלק לב' חצאין, וב' חצאי העליונים של או"א, נקרא או"א עלאין. וב' חצאי התחתונים, נקרא יש"ס ותבונה. וכאשר נעריך כל זה בבחי' א', נמצא כי ראש יש"ס ותבונה, הם בחזה, ספי' שליש ת"ת דאו"א עלאין עיין לקמן.

ונחזור לענין, ונאמר, ענין סדר ירידת ז' כלים של מלכים, איך נשברו וירדו. הנה אמרנו לעיל, כי בתחלה יצאו כל הכלים, ואח"כ יצאו כל האורות, כלולים בכתר. ואח"כ כולם בחכמה. ואח"כ כולם בבינה. ואז היו ז' מלכים אלו במעי הבינה, כדמיון העובר בבטן המלאה. ת) ונבאר ענין יציאתן משם, הנה נת"ל, כי אדה"ר גרם ע"י מעשיו, חזרת פב"פ לזו"ן, כי קודם שנברא אדה"ר, היו זו"נ א) אב"א. ודע, כי א"א לעולם לחדש שום זווג, אפילו בבחי' אב"א, אם לא ע"י מצות מעשיות התחתונים. ואמנם קודם בריאת אדה"ר, בעת האצילות, היה בהכרח שאותו פעם ראשון, תהיה מאליו הזווג, שלא ע"י מצות, כי אדם אין עדיין, עד אחר הזווג ההוא, אמנם לא היה אלא בבחי' אב"א, וכשנולד אדה"ר ע"י הזווג ההוא, החזירה פב"פ ע"י מצותיו ומעשיו. אמנם מאז ולהלאה, אנו צריכין לעשות כל הבחינות, אפילו בחי' זווג אב"א על ידינו, כמ"ש בברכת אבות.

והנה כל זה, אינו אלא בזו"ן, אבל באו"א, לא הוצרכו מעשה ידי אדם, כי על ידי עצמן מאליהן, שלא ע"י אדה"ר, חזרו פב"פ והנה זה הזווג הא', טרם שנברא אדה"ר, עליו נאמר בזוהר פעמים רבות, וז"ל, כד סליק ברעותא למברי עלמא. פי', כי אז לא היה עדיין התעוררות התחתונים, אלא מאליו סליק הכי ברעותא, וזה היה להכרח, כי אדם אין, לכן היו האורות התחתונים עולין למעלה, בסוד מ"נ, תמורת מה שעושין נשמות הצדיקים עכשיו, שהם עולין בסוד מ"נ. וז"ש כד סליק ברעותא, שהוא העלאת מ"נ, כי אז היו עולין שלא ע"י מעשה התחתונים.

השער השני

שער שבירת הכלים ובו ח' פרקים.

פרק א מ"ת

ב) ונחזור אל הכוונה ונאמר, כי הלא או"א היו מתחלה פב"פ, לפי שנעשה להם מוחין מהכתר, כנ"ל. אמנם מ"ן שלהם, הגורם

הנהות ומראה מקומות

ש) עי' לעיל שער טנת'א פ"ב. ובשער העבורים פ"ב.

ת) עי' שער הקדמות דף כ"ה ע"ד. ובתלמוד ע"ס שיעור ז' מן אות כ"ג עד אות ל"ט.

א) עי' שער מ"ן ומ"ד פרק ב'.

ב) פרק זה מתבאר בתלמוד ע"ס שיעור ז' מן אות ל"ט עד אות מ"ט. ובע"ח עם פנים מסבירות ענף כ"ב

להם העמדה וקיום הבחי' דפב"פ, היו מציאת ז' מלכים אלו, אשר היו במעי בינה, ואלו היו מ"ן דילה. כי כן הוא תמיד, שהבנים הם מ"ן דאמא. ובעוד שאלו הז' מלכים היו תוך הבינה, היו מעלין מ"ן, וגורמין זווג לאו"א, ונמשכו להם מוחין, והוחזרו או"א פב"פ ונזדווגו יחד, כדי להוציא ז' מלכים אלו.

ובעת צאת המלכים אלו, אם לא מתו, אלא שהיו קיימים, היו מעמידין לאו"א פב"פ, אפילו שיצאו למטה, והיו מועילין למ"ן שלהם, אמנם יען שנשברו ומתו, לכן גם או"א, האחוריים שלהם המעמדת אותם פב"פ, ירדו למטה, ואז חזרו להם אב"א, כי כבר אין להם מי שיעלה להם מ"ן, ומקיים חזרתן פב"פ. והנה פשוט הוא, שלא נגמרו אחוריים דאו"א לירד, עד כלות שבירת ז' כלים, שכל בחי' שבירת מלך א', היה גורם ירידת קצת מאחוריים דאו"א.

וזהו ביאור הענין: הנה כאשר נעריך מציאות הז' מלכים, אלו בד' פרצופים: של חו"ב יש"ס ותבונה, כנ"ל. נמצא, כי עד שליש ספי' ת"ת, שהוא המלך הד', אז נגמרו לירד אחוריים דאו"א עלאין. וכאשר נשברו כל הז' מלכים, אז ירדו גם אחוריים דיש"ס ותבונה.

והנה הדעת, הוא המלך הראשון שיצא, ובו היו כלולים כל הז' כנ"ל, והנה כבר ידעת, כי עיקר העלאת מ"ן, הם הכלים [נ"א הבנים] שנולדו כבר בעולם, ולכן עיקר העלאת מ"ן עד עתה, היה ע"י הדעת, אשר כבר יצא לעולם בראשונה, כי [נ"א כי בראשונה) כבר ביארנו, שלא הוצרכו תחלה מ"ן לאו"א, רק סליק ברעותא לבר. ומ"ש שאלו הז' מלכים היו מ"ן, אין הכוונה לומר שהם המשיכו חו"ג, כי כבר נמשכו בתחילה. וראי' לזה, שהרי החזירו או"א פב"פ, ואח"כ נתן חכמה בבינה ז' מלכים אלו, אשר היו במעי בינה, ואלו היו מ"ן אל הבינה. אמנם הכוונה, שהם היו מעמידין אותם בבחי' פב"פ לאו"א, ע"י העלאת מ"ן שלהם, אחרי ג) שהיו כבר בבינה, ואז היו ממשיכין עוד החו"ג ד) כבתחלה.

ונחזור אל הענין, כי הנה אחר שיצא אור הדעת, ונכנס בכלי שלו, העלה מ"ן, והמשיך חו"ג באו"א, כי הלא הדעת הוא כלול מחו"ג. ועוד, כי הלא הז' מלכים היו אז כלולים בו, ולכן היה בו כח להוריד חו"ג כנ"ל. ואמנם לפי שאין שאר המלכים מעלין מ"ן, לפי שעדיין היציאה לא היתה להם אלא אל הדעת, לכן א"א להוריד מוחין שלמים רק ע"י זו"ן ביחד, ולכן מה שהוריד הדעת, היה בחי' חו"ג בראש דאו"א עלאין, במקום הדעת שלהם הדומה אליו כמוהו. וכאשר נשבר כלי המלך זה הנקרא דעת, אז גם הדעת דאו"א עלאין, ירד למטה במקום הגוף דאו"א, אבל כלי המלך הזה הנקרא דעת, אחר שנשבר, ירד לעולם הבריאה, כמ"ש בע"ה.

ושאר הששה (נ"א הז') אורות שהיו עמו, נכנסו בכלי המלך הנקרא חסד, ואז עדיין או"א עלאין היו פב"פ, כי אינן חוזרין אב"א, עד שיגמור הכל לירד, כי הם דבוקים פב"פ, וצריך שיגמור להסיר התדבקות הזה לגמרי, ואח"כ יחזרו אב"א, אבל כל זמן שעדיין נשארו קצת דבקות בהם, אינם חוזרין אב"א, ולהלן בע"ה נבאר ענין הדבקות גמור דאו"א בהיותן פב"פ, מה ענינו.

והנה כשירדו ה"ח וה"ג מרישא דאו"א עלאין עד למטה בגופא, (בין התרין כתפין) בהכרח הוא, שגרם חסרון האור, אע"פ שלא חזרו לגמרי אב"א. והנה ענין (נ"א עדיין)

הגהות ומראה מקומות

ג) נ"א אחר שיצאו כבר אשר היו בבינה (ח"ו בשם כ"י).

ד) נ"א מן הכתר לאו"א כבתחלה, הגה"ה מן היסוד דכתר כי נה"י דכתר נתלבשו במוחין דאו"א. (ה"ו בשם כת"י).

חסרון הזה, הוא חסרון הסתכלות עיני או"א (א) זה בזה. וכאשר מלך מלך הב', שהוא חסד, המשיך הה"ח שיתפשטו בגופא דאבא, כנודע. וכשמת, ירד הוא בבריאה, והה' אורות ירדו בגבורה, במלך הג', ואז נפלו האחוריים דאבא, הנעשין ע"י התפשטות ה"ח כנ"ל, ועתה נפלו כולם, והחסדים ירדו ביסוד דאבא, ואז אבא החזיר אחוריו אל פני הבינה, אשר בחי' זו נקרא אחור בפנים, כי פני הבינה נוכח אחורי החכמה עומדין.

מ"ק כאן כתבתי שאחור כל הד' נפלו, ובמקום אחר כתבתי שאחוריים של יש"ס ותבונה לבד נפלו, ואפשר שכל זה נקרא בסוד ישראל סבא ותבונה. (ע"כ מ"ק)

וא"ת, הרי פרצוף אבא אינו נגמר (לירד) עד שליש הת"ת כנ"ל. וי"ל, ה) כי אותו שליש של ת"ת הוא אל אבא בערך היסוד והוא דוגמת ז"א עם המוחין שלו מצד הבינה וכל דרוש זה צריך שתבינהו ע"ד הדרוש ההוא, והכל בציור א' ואז תבינהו. והנה היסוד כולו הוא בחי' פנים, ואין לו אחוריים שירדו ממנו, לפי שכל היסוד של זכר, נכנס תוך היסוד של נקבה, וכולו הוא בחי' פנים, משא"כ בשאר הגוף, שיש בו בחי' אחוריים החוזרים (נ"א פנים הנחזרים) נגד פני הנקבה, אבל אחוריו אינם דבוקים עמה, ולכן סיום האחוריים דאבא, הם נגמרים לירד, טרם היות פגם וגרעון ביסוד דאבא.

ואח"כ מלך מלך הג', שהוא גבורה, והמשיך התפשטות הה"ג באמא עלאה, (בגופא) וכשמת, ירד לבריאה. והד' מלכים (אורות) ירדו בכלי הד', שהוא הת"ת, ואז נפל התפשטות הגבורות ביסוד דאמא, (נ"א ה"ג דאמא עלאה שהיו בגופה) ונפלו גם האחוריים שלה למטה. ואז ג"כ אמא החזירה אחוריה, והיה אחור דאמא באחור דאבא.

ואח"כ מלך המלך הד' והוא ת"ת, ובהגיע אור אל שליש עליון שלו, שהוא עד החזה, אז המשיך בחי' כללות ה"ח ביסוד אבא, וה"ג ביסוד אמא, כנודע. כי לכן היסוד נקרא כל, שכולל ה"ח וה"ג, וכבר בארנו זה הציור, כי דעת כולל רישא דאו"א, והחסד הוא גופא דאבא, וגבורה הוא גופא דאמא, ושליש ת"ת עליון, הוא היסוד דאו"א. וכאשר הגיע האור לב' שלישי תחתונים דת"ת, אז ו) (נגמרו כל אחורי או"א עילאין לירד, והמשיך החו"ג ברישייהו דיש"ס ותבונה, כי שם הוא מקום ראשם יחד, וכשמת, ירדו ג' מלכים בכלי הה' שהוא נצח), ואז ירדו החסדים מרישא דיש"ס, וגבורות מרישא דתבונה, עד למטה בגופא דילהון, וגם ישסו"ת נגרע מהם הבחי' דהסתכלות עיניהן זה בזה, ע"ד הנ"ל באו"א עלאין.

ואח"כ מלך הנצח, והמשיך ה"ח בגופא דיש"ס, וכשמת, ירדו שאר מלכים בהוד, וירדו האחוריים דיש"ס, והחזיר אחוריו נגד פני תבונה. אח"כ מלך ההוד, והמשיך הה"ג בגופא דתבונה, וכשמת, ירדו ב' מלכים ביסוד, ואז הכלים דנ"ה ירדו אל הבריאה, כי שניהן מלך א' בלבד, כנ"ל דתרווייהו אינן רק פלגי דגופא. ואע"פ שמלכו זה אחר זה, עכ"ז שניהן מלך א' בלבד נקרא, ואז ירדו גם אחוריים דתבונה, וחזרו יש"ס ותבונה אב"א.

אח"כ מלך המלך ו', שהוא יסוד, והמשיך כללות ה"ג ביסוד תבונה, וכללות ה"ח ביסוד יש"ס, וכשמת ירדו גם בחי' אלו. אח"כ מלך

ה ש מ ש

(א) נ"ב, לפי שה' חסדים הם ה' הויות, והם גימ' עין ימין. וכן חמשה גבורות, הם ה' הויות, גימ' עין שמאל. וכשירדו חו"ג אלו מן ראשם, בהכרח שנמנע הסתכלותם זה בזה. וצ"ע, כי מה שנפל מאו"א הם בחי' הכלים דאחוריים לבד. ובחי' העינים וההסתכלות הוא מבחינת הכלים דפנים, כנראה בחוש, אלא שהוא פנימיות דחיצוניות.

הגהות ומראה מקומות

ה) עי' מבוא שערים דף כ"ב.

ו) עי' שער הקדמות דף פ"א ע"ב.

מלך הז', שהיא המלכות, בכלי שלה, היא לבדה, ואז המשיכה כללות ה"ח במלכות דישראל סבא, וכללות ה"ג במלכות תבונה, כי גם המלכות יש לה כללות, על דרך הנ"ל ביסוד. כי (לכן) גם היא נקרא כלה, כמו שהיסוד נקרא כל. וכשמתה היא, אז ירדו כללות ה"ח וה"ג, ממלכות דיש"ס, וממלכות דתבונה. והכלי דמלכות, ירד לבריאה, גם עתה נגמרו כל אחוריים של ד' פרצופים דאו"א ויש"ס ותבונה, ליפול לגמרי.

וא"ת, למה באו"א לא נכנס בחשבון כללות החו"ג במלכות דאו"א עלאין, ע"ד שנכנסו בחשבון המלכות דיש"ס ותבונה. וי"ל, כי נודע, כי בשליש עליון דת"ת, שם הוא בחי' העטרה, שהוא בחי' המלכות, והרי היה נכללת ביסוד. אבל כאן היא יותר נגלית המלכות דתבונה, ממלכות דבינה, כי מלכות דתבונה היא ממש מלכות, בערך כללות בינה ותבונה יחד בפרצוף א'. אבל המלכות דבינה עלאה, היא בחי' גופא של כללות, והוא מקום החזה של ת"ת, של כללות הפרצוף יחד דבינה ותבונה, כנודע, ואינה מלכות ממש.

פרק ב מ"ת

ז) והנה נתבאר, מה שנפל מאו"א, גם בחי' היותן נחלקים לד' פרצופים כנ"ל. וגם נתבאר סדר יציאת ז' מלכים. ונמצא, כי ירדו ז' המלכים, שהם זעיר ונוקבא, ועוד ד' אחוריים, דאו"א עלאין וישסו"ת. סך הכל הם י"א בחי' שירדו. ח) ומהם נתברר, ומהסוגים שלהם, נעשה קליפות, והם י"א סמני הקטורת, שהם י"א אורות, שנשארו מאלו הי"א בחי', כנ"ל, שירדו ולא יכלו אורות אלו להתברר, ונשארו נתונים תוך הקליפות, כמבואר אצלינו בסוד פטום הקטורת.

והנה לא ירדו אחוריים דאבא, עד שמת המלך הב', שהוא חסד. ולא ירדו אחוריים דאמא, עד שמת המלך הג', שהוא גבורה. באופן, כי במות הגבורה, אז נשלמו אחורי או"א לירד. והענין הוא, כי אע"פ שבמיתת החסד, ירדו אחורי אבא, עם כל זה, אין אלו נקראים אחוריים גמורים, לפי שעדיין היתה הבינה בבחי' פנים עמו, והיתה מאירה באחוריו, נמצא כי עדיין לא ירדו בעצם כל אחורי אבא, רק כשירדו גם אחורי אמא, אז ירדו שניהן לגמרי, ואז היו אחור באחור, כמ"ש עב"ה, באורך בדרוש פרצופי יעקב ולאה ט) מהיכן יצאו ועי"ש.

נמצא, כי אין ירידת אחורי או"א נקרא ירידה לגמרי, עד מות הגבורה שהוא מלך הג', אבל מיתת השבעה מלכים, היא מיתה גמורה תכף מן העת הראשונה, כי הרי במות החסד, נשברו כל בחי' לגמרי, ונאמר בו מיתה ממש. נמצא, כי מיתת המלכים מתחלת להקרא, מן העת שמת מלך הראשון. אבל ביטול האחורים דאו"א, אינו ביטול עד שמת המלך הג'.

ובזה תבין סוד שם מ"ב, שהוא: אב"ג ית"ץ. קר"ע שט"ן. נג"ד יכ"ש. בט"ר צת"ג. חק"ב טנ"ע. יג"ל פז"ק. שק"ו צי"ת. כי כבר ידעת, כי שם מ"ב הוא ביצירה, ויצירה הוא בחי' ז"א כנודע, שהוא סוד הז' המלכים, נמצא כי שם מ"ב זה, מדבר בסוד המלכים. ואם תסתכל תראה, איך שם ע"ב הוא במוחין, והוא נקרא טעמים, והוא נקרא אצילות. אח"כ הטעמים של ס"ג, הוא בבריאה. והנקודות שלו ביצירה. והם סוד מלכים שמתו, כי הנקודות הם בחי' זו"ן, שהם יצירה ועשיה. (נ"א הוא בבחי' ז"א שהוא יצירה) אמנם כוונת מ"ב זה הוא, להעלות כל הברורים משם, אשר נשארו מזעיר ונוקבא ביצירה ועשיה, כי כל שם מ"ב הוא להעלות כנודע, אם כן ודאי הוא, כי בשם זה נרמז מיתת המלכים. ועל סדר מיתתן, הוא סדר העלתן ע"י בירור, בכח שם זה, ולכן מיתת שבעה מלכים נרמז בשם הראשון זה,

הגהות ומראה מקומות

ז) פרק זה מתבאר בעץ חיים עם פמ"ס ענף כ"ג.

ח) עי' שער המצות פרשת תרומה דף כ' ע"ב.

ט) עי' שער יעקב ולאה פרק א' ופרק ב'.

וביטול אחוריים דאבא ואמא, נרמז בשם הב׳.

והענין, כי מן האדר״ז נראה, שלא ירדו רק הז׳ מלכים בלבד, וממדרשים אחרים בס׳ הזהר משמע, כי גם באו״א יש ביטול ופגם, וכמעט אפי׳ בכתר. ואמנם הענין הוא, כי ודאי שמכל י׳ נקודות נפלו מהם בחי׳, ובכולם היה ביטול. רק זו״נ, נפלו כולם, בין בבחי׳ היותן אב״א, ובין בבחי׳ היותן פב״פ. והנה זו נקרא מיתה, כי הכל ירד לגמרי. אבל אבא ואמא, שלא ירד מהם רק בחי׳ אחוריים, יקרא ביטול, ולא מיתה. וכתר, שלא נפלו ממנו רק בחינת נצח הוד יסוד שלו, שנכנסו בסוד מוחין דאבא ואמא כנזכר לעיל, אשר אין בחינת זו נכנסה אפי׳ בערך אחוריים, לכן לא נקרא ביטול בכתר, רק פגם בעלמא.

עוד יש טעם אחר, והוא, כי אינו נקרא מיתה, רק מי שהולך מעולם לעולם, ונבדל מעולמו. ולכן שבעה מלכים שהיו באצילות, וירדו אל הבריאה, יקרא מיתה ממש. כמ״ש באדרא קל״ה, לא תימא דמיתו, אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוי ביה, קרי ביה מיתה, כמו שכתוב וימת מלך מצרים. אמנם אחורי או״א, אע״פ שנפלו, לא ירדו בבריאה, אלא נשארו בעולם האצילות עצמו, לכן להיותן שלא במקומן, יקרא ביטול אבל לא יקרא מיתה.

ונבאר עתה שם מ״ב הנ״ל, והוא, כי שם אבגית״ן הוא בספי׳ חסד כנודע, לפי שממנו מתחיל (ביטול) מיתת המלכים כנ״ל, לכן בשם זה נרמז מיתת שבעה מלכים. וזהו פי׳ אבגית״ן, כמו אבג״י ת״ן. כי אבג״י, גימ׳ י״ו, והם, סוד ז׳ מלכים. כי י׳ הוא במלכות, שהיא נקודה א׳ לבד, והוא י׳ של אבג״י. ואותיות אב״ג, הם ו׳, בגימ׳, והם ו״ק דז״א, והרי הם ז׳ מלכים. וז״ס שארז״ל י) כי רה״ר, רחבו י״ו אמה, כי הרי אלו הז׳ מלכים, הם הנקראים רה״ר, בהיותן קודם התיקון. ואמנם אחר התיקון נקרא רה״י.

והנה הז׳ מלכים, הנקרא אבג״י, הלא הם נתצו ונשברו ומתו, וז״ס ת״ן של אבגית״ן, ויען שמן החסד התחיל מיתת המלכים כנ״ל, לכן נרמזו בשם זה הראשון.

ויש מפרשים, אבגית״ן, מלשון הגמ׳ כ) ההיא אבגא דבי רב, פי׳ השטן, שהיה נמצא בבה״מ, ההוא ונמצא כי אב״ג (נ״א אבגית״ן) הוא ממש, ע״ד מ״ש לעיל, באותיות שעטנ״ז ג״ן, שצירופו שט״ן, ע״ז, ג״ן.

והנה השם ב׳, הוא קר״ע שט״ן, הוא בגבור׳, שהוא המלך הב׳, אשר במיתתו, נפלו אחורי דאמא גם כן. ולכן נרמז ביטול אחורי או״א בשם זה. וזהו ביאורו: קר״ע, ר״ל, כי כאן לא היתה מיתה ונתיצה ממש, כמו ז׳ מלכים, רק קריעה ושבירה בעלמא, ונשאר במקומה, אבל בנתיצה, היא הפלת אבן בכח ממקומה, למקום אחר כנ״ל. וע״י קריעה זו, יצאה הקליפה, הנקרא שטן. וזהו קר״ע שט״ן.

והנה אר״א בחי׳ פב״פ, הוא הוי״ה דיודין באבא, ואהי״ה דיודין באמא. ושניהן גימ׳ רג״ל, והוא גימ׳ זכור, כי הזכירה בה מצד פנים. ובחי׳ אב״א, הם אחוריים של ב׳ שמות הנ״ל, שהם אחוריים דהוי״ה כזה: יו״ד, יו״ד ה״י יו״ד ה״י וי״ו, יו״ד ה״י וי״ו ה״י, באבא. ואחורי אמא, כזה: אל״ף, אל״ף ה״י, אל״ף ה״י יו״ד, אל״ף ה״י יו״ד ה״י. אשר שניהן גי׳ תשכ״ח. כי השכחה מצד אחוריים. ואמנם קר״ע שט״ן, גי׳ תשכח עם הכולל, כמנין האחוריים, לרמז על נפילת אחורי אבא ואמא.

ונחזור לענין ראשון, כי הנה כאשר עדיין לא מת שליש ת״ת, עדיין לא נגמר ירידת ונפילת אחורי דאבא ואמא לגמרי, וכאשר היו המלכים האלו, נכנסים בכלים שלהם, היו מגולין באור גדול. אבל אחר שמת שליש עליון דת״ת, אשר אז נפלו שם האחוריים דאו״א, הנה כאשר יצאו שם שאר האורות הנשארים, כדי לכנוס בכלי שלהם, היו מלובשים באלו האחוריים שנפלו, ונשארו באצילות כנ״ל, והיו יוצאין המלכים האחרונים, מלובשים באחורי או״א, וזה נשאר להם (נ״א ועד״ז נעשים) תמיד, עד שיכלו כל הברורים לצאת, עד לע״ל ב״ב. וז״ס

הגהות ומראה מקומות

י) שבת צ״ט. כ) קדושין דף כ״ט: וע׳ סוף ספר רזיאל המלאך.

העלאת מ״ן, אשר מעלין זו״נ, אל אבא ואמא, והוא מסוד אלו האחוריים דאו״א, שירדו שם למטה באצילות עצמו כנ״ל, אשר לקחום הם.

והנה נמצא, שאלו האורות שהמחזה ולמטה, באים מכוסים, וכבר ידעת, כי התעלמות האור וכיסויו, הוא מציאות תיקונו. כי עי״כ יש כח בכלי לסבול האור, להיותו בא מלובש, וא״כ לא יהי׳ שוין שבירת הכלים שמחזה ולמטה, שהם ב״ש תתאין דת״ת, ונה״י, ומלכות, אל שבירת הכלים, של הדעת וח״ג, ושליש עליון דת״ת. כי ודאי יותר גדולה תהיה שבירת העליונים, משבירת תחתונים.

ולכן בבא התיקון, ז״א, בעת התיקון פרצופו, בא להיפך, כי מב״ש דת״ת ולמטה, היו אורזתיו והחסדים שבהם מגולין, וזהו לפי שיש בהם יכולת לקבלם, שלא ע״י מסך בינה, לפי שלא היתה שבירתן גדולה. אבל העליונים, שהם מרישא דז״א, עד החזה, באו בתיקון סתומים, ומלובשים עתה תוך מסך בינה שהוא יסוד שלה, כנודע. וזהו, לפי שבתחלה היו מגולין, והיתה שבירתן גדולה. ואע״פ שגם שהנו״ה (א) הם מכוסים וסתומים, עכ״ז הרי נתבאר במקומו, כי החסדים ל) המגולין, מכים בהם, ואורם יוצא לחוץ.

והנה במיתת ז״א עד שליש עליון דת״ת שלו, כבר ירדו אחורי או״א, אבל אחורי יש״ס ותבונה, לא נגמרו, עד מיתת נוקבא דז״א. ולכן האחוריים דאו״א, לוקחתם ז״א והאחוריים דיש״ס ותבונה, לוקחתם המלכות. ומתלבשים האורות שלהם בהם, דוגמת המוחין דז״א.

ובזה תבין, מ״ש, כי כאשר הזו״ן הם שוין יחד, פנים בפנים, (ב) אז הנצח הוד יסוד דאו״א, הם מוחין לז״א. והנה״י דיש״ס ותבונה, הם מוחין, ונכנסים ברישא דנוקבא.

ה ש מ ש

(א) נ״ב ר״ל המוחין דנו״ה דז״א הם מכוסים וסתומים תוך תרי פרקי תתאין דנו״ה דאמא עכ״ז הנה הב׳ חסדים דנו״ה אחר שחתרין לעלות באור חוזר להגדיל החסדים העליונים חוזרים להתפשט תוך נו״ה דז״א ומפסיקים בין נו״ה דאמא לנו״ה דז״א ומכים בנו״ה דאמא ומגלים אור המוחין שבתוכם לחוץ לתוך נו״ה דז״א.

(ב) נ״ב, צ״ע, איך אפשר דכשהזו״ן שוים בקומתם פב״פ, הוא שהנה״י דאו״א בז״א, והנה״י דישסו״ת בנוקבא, והלא או״א מלבישים לא״א מהגרון עד החזה, וישסו״ת תחתיהם מן החזה עד הטיבור דא״א, כנזכר בכמה מקומות. ונלע״ד, שהוא ע״ד מ״ש בכמה מקומות, ובפרט בשער א״א פט״ו, כי כשנחלקו מ״ה וב״ן, בין ששה פרצופי האצילות, אז אבא לקח חכמה דב״ן וחצי עליון דבינה דמ״ה, ומהם נעשו או״א, ושניהם נקרא אבא לבד, חכמה דאצילות. ואימא לקחה בינה דב״ן, וחצי תחתון דבינה דמ״ה, ומהם נעשו ישסו״ת, ושניהם נקרא אימא לבד, בינה דאצילות. הרי כי או״א עם ישסו״ת, הם זה כנגד זה, ולא זה תחת זה, כי או״א הם חכמה דאצילות, וישסו״ת הם בינה דאצילות, שתמיד הם מכוונים זה כנגד זה, כנודע. נמצא, כי בכללות או״א, הם חו״ב דכללות האצילות, ובפרט יש בכללם ישסו״ת, והם פרצוף אמא דכללות. וכן עד״ז בחצאי פרצופיהן התחתונים, הנקרא ישסו״ת בכללות, המלבישים את א״א מהחזה עד הטיבור, הנה בפרטות גם בהם יש או״א, והם יש״ס דכללות וישסו״ת והם תבונה בכללות כנ״ל. ובזה יובן ג״כ ב׳ בחי׳ יעקב ולאה, היוצאים אחד מז״א ואחד מנוקבא.

הנחות ומראה מקומות

ל) מן ד״ה ונחזור לענין ראשון עד והבן הקדמה זו מאד נתבאר בתלמוד ע״ס שיעור ז׳ מן אות מ״ט עד אות נ״ה. ועי׳ בשיעור ט״ו דף א׳ רצ״ו או״פ ד״ה וזה אמרו תכלית, שזהו המצב של גמר התקון. עי׳ שער דרושי הצלם פרק ב׳ כלל ג׳ ובסוף פרק ג׳.

גם תבין מ״ש, שכשהיו פב״פ, אז יוצאין ב׳ בחי׳ יעקב: (א) א׳ בז״א, ואחד בנוקבא. כי האחד שהוא ממוחין דז״א, הוא מאו״א. והב׳, שהוא ממוחין דנוקבא, הוא מישראל סבא ותבונה. ואז הם שני המאורות הגדולים, לא היא גדולה ממנו, ולא הוא גדול ממנה, ואינם צריכין זה לזה כלל. אמנם האחוריים של אבא, הם בצד ימין, בחסד דז״א. והאחוריים דאמא, הם בצד שמאל, בגבורה דז״א. וזה הדרוש יצטרך במקומו, ושם יתבאר בע״ה.

והנה כאן במקום הזה, הוא מקום ירידת ונפילת אחורי או״א, שאמרנו לעיל, שירדו באצילות עצמו, כי אע״פ שהכלים דז״א נשברו, עם כל זה, האורות דז״א, נשארו מלובשים, באלו האחוריים דאו״א עילאין. כל קו החסד דז״א, באחורי אבא. וכל קו הגבורה, מלובש באחוריים דאמא. והבן הקדמה זו מאד.

ונחזור לפרש, פרשה של וישלח, בענין ואלה המלכים, כי הנה נתבאר, איך ירדו ד׳ אחוריים: דאו״א, ויש״ס ותבונה. ולכן תמצא, כי באלו המלכים, לא נזכר בכולם שמות אביהם, רק בד׳ בלבד. והם: בלע, יובב, ובעל חנן, והדד. גם תמצא שינוי אחר, כי אפי׳ באלו ד׳, לא נזכר שם אביהם, רק בעת המלוכה ולא בעת המיתה. מ) כמ״ש וימלוך באדום בלע בן בעור, ולא כתיב, וימת בלע בן בעור, רק בלע סתם. כן בשאר ג׳ מלכים.

והענין הוא, להורות, כי ד׳ בחי׳ אחוריים ירדו מן האבות, ולא יותר, ולא ירדו עם בניהם כנ״ל, וכיון שלא מתו אבות, רק ביטול בעלמא, לכן לא הוזכרו בעת המיתה האבות, רק הבנים לבדם, אבל להורות שגם בהם היה ביטול, לכן הוזכרו האבות בעת המלוכה.

וא״ת, הרי חשם, שהוא מלך הג׳, היה ראוי להזכיר בו שם אביו, ולכתוב פלוני בן פלוני, שהרי נתבאר לעיל, כי הוא המעורר גבורה דאמא, והוא המבטל (נ״א ביטול) אחור שלה בעת מיתתו, כנודע. וי״ל, כי אין הבן נקרא, אלא על שם אביו, וכיון שהוא לא ביטל רק אחוריים דאמא, אין להזכיר השם פלוני בן פלונית אמו, רק פלוני בן פלוני אביו, ולכן לא הוזכר שם אביו, כי לא ביטל אחורי אביו, רק אחורי אמו, כי חשם רומז לחמש, לה׳ גבורות דהנוקבא, לכן לא נאמר בן פלוני.

והדד בן בדד, שהוא המלך הד׳, והוא בחי׳ הת״ת, נקרא כך, לפי שהוא למעלה בבחינת שליש העליון, מקום החזה, מקום הדדים. וזהו הדד, דד אחד. וכן בדד, דד ב׳. וכן אותיות בד״ד, פי׳, ב׳ ד״ד. ר״ל דד הב׳. והענין, כי כאשר נעריך שאבא ויש״ס נכללין בפרצוף א׳, ובינה ותבונה בפרצוף א׳ כמו שיתבאר במקומו, כי יש זמנים שמתחברין על דרך הזה, נמצא כי מקום שליש עליון של הת״ת דז״א, הנקרא הדד בן בדד, שם הוא מקום הדדים של הבינה, ולכן נקרא שמו הדד בן בדד, כי בעת מיתת המלך זה, צמקו דדי בינה להניק, כדרך האשה שדדיה צומקים, במיתת הילד.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, וצ״ע, כי האחוריים דאו״א, מהם נעשה התפשטות הנזכר לקמן בפ״ג, ובעת התיקון חזר התפשטות הנזכר להאסף למעלה למקומו כבראשונה במקום ג״ר, ומבחי׳ אחוריים דישראל סבא ותבונה יצאו בחי׳ אחת של יעקב ולאה.

הגהות ומראה מקומות

מ) בע״ח כת״י והובא במבוא שערים כתוב, אמר נתן קשה וניתי ספר תורה ונחזי שהזכיר בעל חנן בן עכבור שם אביו במיתתו. אמנם האמת יורה דרכו שבדברי הימים אשר מזכיר מלכים כמו כאן בתורה, ושם לא הזכיר שם אבא בעת מיתה, וכוונת הרב שכתב כאן שבעת מיתה לא נזכרו שמות אביהם, כוונתו כמו שהוזכרו בדברי הימים. ומ״ש בתורה שם אביו דמלך זה בעת המיתה, נלפע״ד להורות שיש בחי׳ אחוריים דנה״י דאו״א שמתו ממש כמו הז׳ מלכים, כמבואר לקמן בסוד י״א סמני הקטורת, כנלפענ״ד נכון וברור בלתי ספק (ה״ו).

פרק ג מ"ת

נ) ונבאר עתה, איך בעת מיתת המלכים אלו, ירדו הכלים שלהם לעולם הבריאה, כנ"ל. משא"כ בד' אחוריים דאו"א. כי הנה נתבאר החילוק שהיה בין או"א לז' המלכים, שהם זו"נ. ואמרנו, כי הז' מלכים שהם זו"נ, מתו ממש, וירדו אל עולם הבריאה הכלים שלהם, ואחוריים של או"א נתבטלו, ולא מתו, אלא שירדו למטה בעולם אצילות עצמו. ושם ביארנו טעם לזה. ואמרנו, שהיה לסיבה שהז' מלכים לא קבלו אורות אח"פ דא"ק, רק מגופא דילה ואילך.

והנה לטעם זה עצמו, היה ג"כ שינוי אחר, בין ג"ר שהם כח"ב, אל הז' מלכים התחתונים, כי הג"ר, יצאו בקצת תיקון בראשונה, והוא כי כאשר יצאו בראשונה, נתפשטו כסדר ג' קוין. משא"כ ז"ת, שיצאו זו למטה מזו. וז"ש באד"ר, ס) עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא, ר"ל נתקן התיקון שהוא דרך קוין, אבל מקודם שהיו זעג"ז, הוי קיומא דחד סמכא.

וכבר ביארנו, כי התיקון האצילות הוא, בהיותו ו"ק, עשוי בבחי' ג' קוים, קשורים זה בזה, בסוד הג' המכריע ביניהן, ואז נקרא רח"י. אבל בהיותן זעג"ז, והם נפרדין אחת מחברתה, אז נקרא רח"ר. ולכן הג"ר נתבטלו אחוריהם, ולא מתו. וז' מלכים מתו פנים ואחור, כי יצאו בלי תיקון כלל.

ונבאר סדר יציאת ז' מלכים, ונתחיל מן הראשון, שהוא הדעת, אשר זה יצא ראשונה, וכאשר לא היה יכול הכלי לסבול כנ"ל, נשבר הכלי, וירד למטה בעולם הבריאה. ר"ל, במקום שהיה עתיד להיות עולם הבריאה, אח"כ, כי הרי עדיין לא נברא עולם הבריאה. ונפל הכלי הזה, במקום הדעת (א) דבריאה, להיותו מתייחס אליו כמוהו. ואמנם אור של הדעת, ירד גם הוא, אלא שנשאר באצילות עצמו, במקום כלי המלכות של האצילות. ואמנם לא ירד שם לסיבת פגם אשר בו, כי הרי נת"ל, כי השבירה היתה בכלים, לא באורות, ואלו היה יריתו שם משום פגם, היה ראוי שנייחס ביטול אל האורות, ע"ד שייחסנו ביטול אל הכלים דאחוריים דאו"א, שנפלו דוגמתן באצילות עצמו. ואמנם יריתן היתה, כדי להאיר מרחוק בכלי שלו, העומד בבריאה, שלא ימות לגמרי, וישאר בלתי תקוה, לכן מאיר בו מרחוק, בהיותו עומד הוא באצילות, והוא בבחי' תגין על האותיות כנ"ל.

ואח"כ יצא החסד, ונשבר הכלי, וירד בבינה דבריאה. והאור ירד במקום כלי היסוד דאצילות. כי כבר אור הדעת, הקדים לקחת מקום של המלכות.

ואח"כ יצאה גבורה, ונשברה, וירד הכלי בחכמה דבריאה. והאור ירד בלבי דנצח הוד דאצילות, שהם ב' פלגי דגופא. ואח"כ יצאה הת"ת, ונשבר, והכלי ירד בכתר דבריאה. והאור נשאר במקומו, שהוא בת"ת דאצילות.

והנה עתה, לא יש הרחק בין שום אור מן האורות הנ"ל, אל הכלים שלו, יותר מג' מדרגות, כי יותר מג' מדרגות, הוא הרחק גמור, ואינו יכול להאיר בו. ואמנם שאר האורות, גם הם ירדו ממקומם, חוץ מת"ת שנשאר במקומו כנ"ל, ולא ירד. ונמצא, כי בלי ספק, שאורות האחרים שירדו ממקומם, אע"פ שביארנו, בכלים דא"ק, כמבואר בספר מבו"ש. וז"ת דעתיק, במקום עתיק דבי"ע. ודא"א, במקום א"א דבי"ע. וכן עד"ז כולם, כל פרצוף במקום פרצוף המתייחס אליו בבי"ע.

ה ש מ ש

(א) נ"ב, ודאי שהוא ע"ד מ"ש לקמן פ"ז, שפנימיות הכלי בדעת דבריאה, וחיצוניותו בדעת דיצירה, וחיצוניות חיצוניותו בדעת דעשיה. וכן עד"ז כולם, על דרך מה שהיה

הנחות ומראה מקומות

ג) פרק זה מתבאר בתלמוד עשר ספירות חלק ז' מן אות נ"ה עד אות ע'. ובע"ח עם פמ"ס ענף כ"ד.

ס) אות א'.

שהיתה ירידתם לצורך הכלים להאיר להם, עכ"ז, בהיותם למטה ממקומם, נחלש כוחם מעט, ולכן אין להם כח לעלות למעלה. אבל אור הת"ת, אשר עמד במקומו, ולא נשתנה טעמו, וכחו בו חזק, וע"כ בראותו עצמו בלתי כלי, אפשר לו שיעלה למקום אשר יצא משם, כי לא יחפוץ להשאר ערום מגולה בלי לבוש, ויחזור אל הבינה, אל המקום אשר עמד שם בראשונה, ואם ככה יעשה, נמצא שיהיה מרוחק מאד מכלי שלו, וימות לגמרי. ולכן רצה המאציל העליון, והמשיך והגדיל את כלי הכתר, אשר לא נשבר כנודע, ונמשך דרך קו האמצעי, כמ"ש, כי הג"ר כבר היו מתחלה בציור ג' קוין, ונמשך דרך קו האמצעי, עד מקום הת"ת, עד אמצעיתו לבד, שהוא עד הטיבור לבד. ואז עלה אור הת"ת, ונעלם תוך כלי הנ"ל של הכתר, שנתפשט עד מקומו. ונמצא כי לא נתעלה רק חצי אור הת"ת התחתון, כי חצי העליון עומד במקומו, שכבר נתפשט דרך בו כלי הכתר.

ואז אור הדעת שירד למטה במלכות דאצילות, בראותו כי כבר היה כלי חדש במקומו, כי הנה גם מקומו הוא בקו האמצעי, בין הכתר והת"ת, ואז גם הוא נתעלה ועלה במקומו, ואז הכלי שלו, כיון שנתרחק אורו ממנו, ירד עד למטה במלכות דבריאה. אמנם הכלי של הת"ת, נשאר במקומו, שהוא בכתר דבריאה, לפי שלא נתעלה כל אורו, רק חציו לבד, וחציו העליון נשאר במקומו.

וא"ת, והרי אמרנו למעלה, שהוא מוכרח שלא יהיה הפרש בין הכלים והאור שלו, רק ג' ספירות, וא"כ איך ירד הכלי של הדעת עד מלכות דבריאה. התשובה הוא, כי ודאי הוא, דהיכא דאפשר אפשר, והנה תחלה, הי' זה נהנה, וזה אינו חסר. כי בתחלה היה הכלי נהנה מאורו, בהיות הדעת למטה, והאור אינו חסר ג"כ, כי גם אם יעלה במקומו בדעת האצילות, אין לו שום כלי שם, ולכן היה חפץ להאיר בכלי שלו, וכיון שירד שוב לא יעלה. אמנם כאשר ראה שיש בחי' כלי במקומו, קרוב הוא אל הנאת עצמו ותועלתו, יותר מלהועיל אל הכלי שלו, כי עתה בעלותו למעלה במקומו, יש לו כלי, ושם יוכל לקבל האור לעצמו, מלמעלה מן המאציל, ומן הכתר, בקירוב גדול, ולכן עלה למעלה.

והנה טעם זה יספיק, לבחינת תועלת (נ"א מעלת) האור לעצמו, ואמנם גם לבחינת חסרון הכלי שלו, ברדתו למטה במלכות דבריאה כנז', אינו הפסד גדול כ"כ, כי מה שאנו אומרים שצריך שלא יהיה הרחק בין האור ובין הכלי שלו ג"ס לבד, הוא כשיעור ג"ס דאצילות, אשר שיעורם גדול. אבל בבריאה, כל הי"ס דבריאה, אינן שיעורם אפי' כשיעור ספירות א' דאצילות, וא"כ, הרי הוא כאלו עומדת בראש הבריאה, כי כל הי"ס דבריאה, כשיעור ספירה א' נחשבין.

וא"ת, הרי יש הרחק בין הכלי דדעת, לאור שלה, ז' ספירות דאצילות, כי הרי הוא עומד למעלה בדעת דאצילות. וי"ל, כי אפי' בספי' דאצילות עצמן, אין כ"כ הפסד, זולתי בהיותו ביניהן, בין האור והכלי, שיעור ג"ס ג"כ ריקניות, בלתי אור כלל, לא הוא, ולא זולתו, אבל כאן, אע"פ שהאור שלה עצמו עלה למעלה, הנה יש אורות אחרים, עומדים בסוף האצילות, קרובים אל הבריאה, ותוכל לקבל הארה מהם, וגם תוכל לקבל הארה מן האור שלה בעצמה, ע"י האורות ההם הקרובים אליה, וזכור כלל זה בכל שאר הספירות כי לעולם לא יש בין הכלי ובין האור, יותר מג' ספירות דאצילות ריקנית, ולא נצטרך לחזור ולומר הענין בכל א' מהם.

והנה בעלות אור הדעת במקומו למעלה, אז הגדיל הכלי של הכתר [ונלעד"ה, כי בתחלה עלה הת"ת במקום הדעת, כנודע כי עד הטבור היה סיומו, ובעלות הדעת לקחת מקומו, הוצרך להגדיל עוד הכלי, עד סיום ת"ת כנ"ל]. ונמשך עד נגד מקום סיום כל הת"ת. ואז חצי התחתון של אור הת"ת, שעלה למעלה כנ"ל, חזר עתה לרדת במקומו האמיתי כבתחלה. וסבת הגדלת כלי הכתר היה, לסבת אור הדעת, שנתלבש בו, והגדילו. וגם כי הנה הדעת, הוא כולל כל הו"ק, והוא נשמה להם כנודע, לכן כיון שעלה, נתן כח בכלי, והגדילו,

כדי להטיב את אור הת"ת שירד, ויהיה במקומו הראוי לו.

אחר כך מלכו נצח הוד, והיו צריכין לבא למלוך במקומם, בכלי הראוי להם, והנה לא מצאו מקומם פנוי, כי שם ירד אור הגבורה כנ"ל, ולכן הוצרכה הבינה להתפשט דרך קו שלה שהוא צד שמאלי, עד מקום הראוי להיות אח"כ מקום הגבורה האמיתי אחר התיקון, כי עתה היו כולם זה ע"ג זה, ואז כראות אור הגבורה, כי כבר היה בחינת כלי במקומה, עלתה לה במקומה, והכלי שלה בהתרחק האור שלה ממנו, נתרחק גם הוא וירד, עד היסוד דבריאה. ואז ירדו נ"ה במקומם האמיתי, ומלכו שם בכלי שלהם, ונשברו, ואז האור שלהם עולה עד הגבורה, כי עלה שם הוד, להיותו גם הוא קו שמאל, ואז גם הנצח עלה עמו שם, כי נצח הוד ב' פלגי דגופא אינון, כנ"ל, והכלי שלהם ירד בנצח הוד דבריאה.

ואח"כ יצא אור היסוד, והנה היה במקומו אור החסד כנ"ל, ואז הוצרכה כלי החכמה, להתפשט דרך קו ימיני, עד מקום הראוי להיות חסד האמיתי אחר התיקון. ואז עלה שם אור החסד, ונכלל בכלי החכמה, והכלי של החסד, ירד עד הת"ת דבריאה, ואז יצא היסוד ונכנס בכלי שלו, ומלך במקומו, ונשבר, ועלה האור דרך קו האמצעי, ועלה עד מקום דעת העליון, והכלי ירד בגבורה של בריאה. ואח"כ נבאר, למה עלה אור היסוד למעלה מן הת"ת עד הדעת.

ואח"כ יצא אור המלכות למלוך בכלי שלה, ומלכה שם, ונשברה. ואז האור שלה עלתה ג"כ בדעת, דרך קו האמצעי. והכלי שלה ירד בחסד של בריאה. נמצא, כלי הת"ת במקום כתר דבריאה. וכלי המלכות, במקום חסד דבריאה. נמצא כי אין מקום פנוי, בין כלי לכלי דבריאה, רק ג' מדרגות לבד, שהם חב"ד. ובאצילות, אין מקום פנוי, רק ב' מדרגות, שהם: מקום ע) יסוד, ומלכות.

ועתה צריך לתת טעם, למה אור היסוד ומלכות, שניהם עלו עד הדעת, למעלה מן הת"ת. ואמנם הטעם הוא, כי היסוד נקרא משכיל לאיתן האזרחי, כמ"ש בסבא דמשפטים, פ) שאמר, כי זה המשכיל שהוא יסוד, הוא לעילא, והוא לתתא, גם רמזו בזוהר פקודי בהיכלות, צ) כי יוסף איהו לעילא ואיהו לתתא. והענין הוא, כמ"ש אצלנו, בענין תפלת המנחה, כי אז ז"א מזדווג עם לאה, ורגלי לאה מסתיימים במקום החזה דז"א, וא"כ איך מזדווג ז"א מחציו למעלה עם לאה. ק) (שאינה מגעת רגליה אלא כנגד היסוד החזה שלו) אבל הענין בקיצור הוא, כי שליש היסוד התחתון דז"א, עולה בשליש עליון דת"ת, ושם מזדווג עם לאה. כי זאת היא המעלה שיש אל היסוד, יותר משאר ספירות, שהוא יכול לעלות עד הדעת, בכל זמן שרוצה לעלות. וז"ס תפלת יוצר דשחרית דשבת, שתקנו בו ז"פ הכל. ר)

והטעם היות לו יתרון זה הוא, כי אם לא היה בו כח שיוכל לעלות עד הדעת, שהוא נשמת הו"ק, ושם הוא מקום הה"ח כנודע, שהם בחי' טפת הזרע, לא היה בו יכולת וכח להוריד טפת הזרע (נ"א הזווג) בנקבה בעת הזווג, ולהמשיכם ממש משם מן הדעת.

ודע, כי אין ענין זה נאמר אלא בפנימיות ש) היסוד, כמ"ש במ"א ת) כי משליש עליון של היסוד, ממנו נעשה בחי' ת"ת ז"א בעת הגדלתו, ושם הוא אותו בחי' היסוד, אשר נעשה

הנחות ומראה מקומות

ע) עי' בתלמוד ע"ס אות ס' באור פנימי ד"ה אור הת"ת, ובאות ס"ה ד"ה נצח הוד סדר נפילת המלכים וירידתם לבי"ע בביאור ישר ופשוט ואכמ"ל.

פ) אות ש"א.

צ) אות תשמ"ב.

ק) עי' שער לאה ורחל פרק ב'.

ר) ג"א ו' פעמים (ה"ו).

ש) עי' שער הקדמות דף כ"ב ע"ד.

ת) עי' שער הכללים פרק י"ב, ושער פרצופי זו"ן פ"ג.

ממנו הת״ת, ובבחי׳ זו הוא מזדווג עם לאה. (א)

ונחזור לענינינו, כי להיות שהיסוד דרכו לעלות שם אל הדעת, לכך עלה עתה אור היסוד עד הדעת, למעלה מן הת״ת, ועוד, כדי לקשר כל הו״ק יחד, ולהביא להם הארה משם.

ועתה נבאר טעם אל המלכות, למה היא ג״כ עלתה עד הדעת, למעלה מן הת״ת, והענין הוא, כי המלכות (נ״א לפי שהמלכות להיות) נקראת עטרת בעלה, ועולה למעלה מן הת״ת. ובפרט עתה, אשר היה לה רשימו מן הדעת, כי כאשר ירד אור הדעת עד מקום המלכות דאצילות, בעת שנשבר הכלי שלו כנ״ל, הניח שם רשימו דיליה, וכאשר מלכה (נ״א המליכה) המלכות במקומה, לקחה את הרשימו הזה, ועלתה עד מקום הדעת עצמו. וגם סיבה אחרת, כי ע״י עלייתה שם, הוא קושרת מלמטה למעלה כל הו״ק. ועי״ז הקשר מתתקן יותר, לפי שנ״ה היו שניהם בקו השמאלי, במקום גבורה, ועתה נפרד הנצח מן ההוד, והלך ועלה עם החסד בקו ימין שבו.

ונבאר ענין זה מפורש יותר, דהוא, כי הנה רשימו הזה שהניח הדעת במקומה של מלכות, ודאי שהוא בחי׳ המלכות שבדעת, שבצד הגבורות, והבן זה היטב, וכאשר עלתה המלכות עד הדעת ועלה עמה גם הרשימו הנ״ל, שהוא בחי׳ הגבורה, ושם נתחבר זה הרשימו שהוא המלכות של הגבורות שבדעת, עטרה דגבורה דנוקבא, עם החסדים שבדעת עטרה דדכורא, אז נתפשט דעת ע״י הקשר הזה, והאיר בו״ק. והרשימו שהוא בגבורה, האיר בקו שמאל, והשאיר שם את ההוד במקומו. ואותו הדעת עצמו עטרא דחסד, האיר בקו ימין, והמשיך שם את הנצח, ועי״ז נתקן האצילות. [אמר חיים, צ״ע מה רשימו הניחו שאר המלכים].

פרק ד מ״ת

א) ועתה צריך שנבאר, מה היה ענין התפשטות הנ״ל, שנתפשט חו״ב, דדך ב׳ קוין ימין ושמאל, עד מקום החו״ג כנ״ל. והענין הוא, כי היה ע״י (אותן) כח האחוריים דאו״א שנפלו עד מקום חו״ג. (ב) ואלו הם הבחי׳

ה ש מ ש

(א) נ״ב, עדיין יש להקשות, כי שליש העליון דיסוד, ממנו נעשה שליש תחתון דת״ת, ולאה אינה מגעת כי אם עד שליש העליון, ורגליה נתפשטו עד תוך כתר דרחל. עד חצי שליש האמצעי, ולא יותר, ואין לה חלק בשליש התחתון, וא״כ במה מזדווג עמה. אמנם עיין מה שכתב בשער כ״ט פ״ד וז״ל שם אמנם קו האמצעי דז״א, שהם ת״ת ויסוד, לא הוצרכו להתפשט אל ג׳ בחי׳, כי גם התבונה אין בה רק ב׳ פרקין: יסוד, ועטרה. לכן לא נתחלק לג׳, רק לב׳ בחי׳, כמו שהם. אך מה שנתחדש בהם הוא, שהת״ת דז״א, שנתעלה ונעשה בחי׳ דעת שבו, והיסוד שבו נתעלה ונעשה בחי׳ ת״ת שבו, ובתוכם נתלבשו יסוד ועטרה דתבונה, והיסוד שבו נתהווה ונעשה ע״י כפיפת ראש א״א, [כמבואר בפ״ח עכ״ל. ובזה יובן במה מזדווג ז״א עם לאה, כי כל הת״ת נעשה מן כל היסוד, ובשליש עליון שבו הוא מזדווג עמה. ועיין בשער לאה ורחל פ״ב, שכן כתב הרב בפירוש]. (כל זה היה חסר מהגהות השמ״ש). א״ה עיין, שער כ״ט פ״ד ומה שכתב שם השמ״ש זלה״ה.

(ב) נ״ב, וגם בספר מבו״ש שע״ב ח״ב פ״ו כתב וז״ל שם והתפשטות הזה, הוא עצמו בחי׳ האחוריים דאו״א, שנפלו עד שם, ולא נפלו יותר למטה, כי שם נגמרה נפילתם במיתת החג״ת. ולכן נשארו שם, ואח״כ נתעלמו, ונתלבשו אורות חג״ת ונה״י בהם, אלא שהכל למעלה במקום חג״ת עכ״ל. וצ״ע, והלא בעת מיתת חו״ג, נפלו האחוריים הנזכר, ולא עתה

הגהות ומראה מקומות

א) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף כ״ה.

שנתפשטו [נלד"ת, כי מה שנתפשט מהכתר, הוא הנה"י שלו, שגם הם נפלו]. דרך הקוין, והלבישו את החסד וגבורה, ואת הנ"ה.

ואמנם הטעם, למה נתפשטו עד מקום החו"ג, ולא נתפשטו עד מקום נ"ה. הענין הוא, כי הנה קודם שנתפשט הכתר דרך קו האמצעי, היו החו"ב מאירין זה בזה, שלא ע"י הפסק ביניהן כלל, עם היות שהיו בבחינת אב"א, אבל אחר שנתפשט כלי הכתר ע"י ת"ת כנ"ל, אז הפסיק ביניהן, ואז פשוט הוא, שבא קצת הפסד אל או"א, שהיו מתחלה מאירין זה בזה, משא"כ עתה, ולכן לא היה בהם כח להתפשט בכל אורך הקוין עד נ"ה, אבל עכ"ז מקבלים קצת אור מן הכתר שנתפשט ביניהן, באופן שבבחי' אחד, נמשך להם תועלת בהתפשטות הכתר. ובבחי' אחרת, נמשך להם הפסד. ולכך היה להם כח להתפשט, אך לא בשלימות.

והטעם למה נתפשט הכתר עד הטבור, אמצע הת"ת, ולא יותר. הנה זה צריך ביאור רחב, אמנם בקיצור נמרץ, הענין הוא, כי הנה מקום כל התפשטות ב) הלא הוא כנגד רגלי הא"ק הנ"ל, מטבורו עד רגליו, והנה כאשר יבא אח"כ התיקון האמיתי של האצילות, הנה הכל הוא עומד במקום הזה כנודע, ושם הוא מקום האצילות בלבד, ומשם ולמטה הוא עולם הבריאה.

והנה כאשר נעריך כל אלו ג) הפרצופים, מתלבשים זה תוך זה, עד שנמצא הכל פרצוף א' לבד, ופרצוף א' דא"א, שהוא כתר, הוא הכולל כל האצילות מלמטה למעלה. ונמצא כי הכתר כולל כל המקום הזה, ונעשו פרצוף א', והנה כאשר הוא עתה מתפשט עד הת"ת, הוא

ה ש מ ש

בעת מלוכת הנה"י, ועוד שסדר נפילת האחוריים הנזכר הוא, שתחילה נפלו אחוריים דאבא, ואח"כ נפלו אחוריים דאמא, ובזה ההתפשטות היה להיפך, תחילה נתפשטה אמא, ואח"כ אבא. ואין לומר שההתפשטות הזה כבר היה מעת מיתת החג"ת. ומה שכתבו הרב עתה בעת מלוכת הנה"י, לא לומר שעתה נתפשטו, אלא לומר כי מה שנתפשטו החו"ב במיתת חו"ג עד מקום החו"ג, היה לצורך זה כדי שיעלו אורות החו"ג והנה"י, להתלבש בהם עתה אחר מיתתם. אמנם האחוריים הנזכר, כבר היו מפושטים מעת מיתת החו"ג. זה אינו, כי אם היה כך, היה להם לאורות החו"ג להשאר שם מלובשים בהם, ולא ליפול למטה אור דחסד ליסוד ואור הגבורה לנו"ה, וכמו שעשה האור הת"ת. ואע"פ שיש לומר, כי מה שירדו למטה, היה כדי להאיר לכלים שלהם, הואיל והיו כלים רקנים למטה, עד שלא באו בעליהם למלוך, וכשבאו בעלי הכלים אז עלו למעלה להתלבש באחוריים הנזכר דחו"ב, כי גם זה אינו, כי כבר כתב הרב לעיל בפרק ג', על אור הדעת, כי מה שירד להתלבש בכלי המלכות, היה לסיבת שלא היה למעלה במקומו כלי, הא אם היה כלי לא היה יורד וצ"ע. איך שיהיה מכאן למדנו שאחוריים דאו"א מהם נעשה ההתפשטות הנזכר, ובעת התיקון חזר ההתפשטות הנזכר להאסף במקומו למעלה במקום ג"ר כמו שכתב לקמן בשער יו"ד פ"א. והאחוריים דישסו"ת, מהם נעשו יעקב ולאה. וצ"ע, כי לעיל פ"ב כתב, כי כשהזו"ן פב"פ, שאז נה"י דאו"א בז"א, ונה"י דישסו"ת בנוקבא, אז יוצאים ב' בחינת יעקב ולאה א' בז"א, ואחד בנוקבא, וצ"ע. עיין לעיל בהגהת שכתבתי בפ"ב. *

הגהות ומראה מקומות

ב) עי' מבו"ש דף כ' ע"א.

ג) מוסיף כל אלו הי' בבחי' פרצוף א', כי אע"פ שביארנו שהם ו' פרצופים והם פרצוף עתיק פרצוף אריך ופרצופי או"א ופרצופי זו"ן עכ"ז הכל הוא פרצוף א' לבד, כמו שנודע כי כל אלו (כ"י).

* עי' בתע"ס שיעור ז' דף ת"ס ענין אחוריים דאו"א מבואר היטב.

עצמו מה שיהיה אח"כ בעת התיקון, מקום הת"ת שלו ממש, והנה או"א, היו מלבישין ב' זרועותיו ימין ושמאל, עד מקום הטבור שלו, ולכן איך יתפשט הכתר עתה, יותר ממקום אשר א"א להתפשט לאו"א, אפי' אחר התיקון, ואיך יהיה כתר קטן ושפל למטה מהם, כי הלא מקום התפשטות האמיתי של או"א אפי' אחר התיקון, אינו רק עד טבור ת"ת דא"א, ואיך עתה מתפשט כתר יותר תחתון למטה מהם, ולכן זו היתה הסבה שלא נתפשט הכתר עתה, רק עד הטבור ת"ת לבד.

ועתה ראה והבן, איך האצילות לא נתקן בפ"א, רק לאט לאט באו תקונם, זה אחר זה, ובכל פעם היה נוסף בו קצת תיקון, כי הרי בתחלה לא נעשה בחי' כלי בשום אופן. והנה נודע, כי כל תיקון אינו, אלא היות האור מתלבש בכלי, כדי שיוכלו לקבל התחתונים אור העליון, והנה לא התחיל בחי' הויות הכלי, רק בעולם העקודים. אמנם לא נתהווה רק כלי א', מכל הי"ס שלו. ואח"כ בעולם הנקודים, קודם שנשברו, נתוסף בהם קצת תיקון, והוא כי נתהוו י' כלים, לי' ספירות שבו. גם תיקון ב', כי הג"ר יצאו ונתקנו דרך קוים, משא"כ בז"ת, שיצאו זע"ז, ולא נתקשרו, ואח"כ שנשברו הנקודים, נתוסף בהם תיקון אחר, והוא כי גם ז"ת, האורות שלהם נתלבשו דרך קוי כח"ב כנ"ל.

אח"כ כאשר רצה המאציל לתקנם, העלה גם את הכלים באצילות, בסדר קוין כמ"ש בע"ה. ואח"כ שנעשו בבחי' קוין, בא עיבור א' של זו"נ, ונתוסף תקון ב', שנכנסו האורות תוך הכלים. אמנם עדיין לא היה רק בבחי' ג' קוין בלבד. אשר זה נקרא אצלינו ג' כלילין בג'. ואח"כ נתפשטו בסוד ו"ק, רזמן היניקה. ואח"כ בזמן המוחין, נשלמו כל הי' כלים. עוד היה שינוי אחר, כי בתחלה קודם שהיה שום עיבור, אפילו הראשון דזו"נ, לא היה רק אור בכלי מצומצם, ואח"כ נגדל הכלי ונתרחב בסוד פרצוף גמור, כדי להמעיט האור, כי זה עיקר כוונת התיקון כמ"ש.

פרק ה מ"ק

ד) כאשר היו הי' ניקודים קודם התיקון, הנה הג"ר יכולין היו לקבל אור העליון, אך הז"ת לא היו יכולין לקבל אור העליון. כי אותו האור היורד מלמעלה, היה בו פרצוף שלם, וע"כ הוצרך התיקון, כי אחר שיתוקן ויעשו פרצוף, יוכלו לקבלו. ואחר שנתקנו ג"ר א"א ואו"א, אז א"א אסף אליו נה"י שלו, והעלם למעלה בג' אמצעית שבו, ושם נתלבשו בתוכם ה) של חג"ת שלו, והטעם, כי מתחלה כל הקלקול שהיה בז"ת היה, מפני שנה"י הם דינין כנודע, והיו רוצין הם להתגבר על הרחמים, שהם חג"ת, והיו רוצין לעלות עד מקום האמצעים, כדי להלבישם, ולכללם בתוכם, ובזה יתבטלו הרחמים, בהיותן נתונין תוך הדינין, ולכן יתבטלו.

ואני חיים שמעתי, כי להיות הנה"י יותר מגולים, (נ"א דינים גדולים) לכן היו מתגברין על האמצעים, כי האמצעים היו קצת מתוקנים, בסוד פרצוף או"א, משא"כ בנה"י, ולפי שאורם מגולין, היו מתגברין על האמצעים, וכמבואר אצלינו זה קצת, בסוד אמרפל וחביריו יע"ש. ולכן עתה אספם א"א עצמו לנה"י, והכניסם לתוך חג"ת שלו, ו) ואז נמתקו הדינין תוך הרחמים, ולכן אז יצא ז"א ג"כ בסוד עיבור, בבחי' ג' כלילין בג', ואחר שיצאו נה"י דא"א לחוץ, יצאו מתוקנים, ונתגלו אז כל הו"ק, ולכן יצא גם ז"א, בבחי' ו"ק מתפשטין וממותקין.

והנה א"א אסף אליו הניצוצין של חלקו, שהיו בסוד אותן ז' מלכים שמתו. וכן עשו באו"א, וזו"נ, וכן בשאר עולמות בי"ע. והנשאר שלא היה יכול להתברר, ירדו בעמקי הקליפות, סוף עשיה. ונשארו שם קצת ניצוצי קדושה, ולכן היו סוד י' הרוגי מלוכה, כדי שיעלו אותם משם.

הגהות ומראה מקומות

ד) פרק זה נתבאר בעץ חיים עם פמ"ס ענף כ"ו.

ה) נ"א ל"ג של (כת"י).

ו) עי' שער העבורים פרק ב'.

פרק ו מ"ב

ז) א"ק כולל: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, בעצמותו. וכל א' מאלו הד', נכלל מארבעתן, ויוצאין ממנו ג"כ אורות לחוץ, שהם ענפיו. והע"ב הוא במוחין דיליה, נגד א"א ואבא דאצילות. ח) ולעילא מגלגלתא דילה, יש בו דוגמא בחינת עתיק דאצילות. וס"ג דיליה, מאוזן ולמטה, עד טבורו, והוא כנגד בינה דאצילות. ומ"ה וב"ן דיליה מטבורא ולמטה, כנגד זו"ן דאצילות.

והנה עד"ז שבפנימותו, כן הוא באורות שיוצאין, ממנו שהם ענפיו, כנז', כי שערות ראשו כנגד ענפי ע"ב, ושערות דיקנא הם מאח"פ, כנגד ענפי ס"ג, שבהם כלולים או"א, שבין שניהם, לקחו בינה דמ"ה אחר התיקון, שהוא שם ס"ג הכולל שניהן, והם נכללות במזלא דדיקנא דא"א, והבן זה מאוד, כי כן הוא כאן. ואז עדיין היה מתפשט ס"ג, עד רגלי א"ק.

ואח"כ כשרצה להוציא מ"ה וב"ן, שהם ענפי זו"ן, אז נזדווגו ע"ב ס"ג הפנימיים, שהם חו"ב ממש, ואז נברא העולם במדה"ד, ויצאה בת מתחלה שהיא שם ב"ן, בפנים דא"ק. ואח"כ יצאו ענפיו לחוץ דרך העין, מטבורו דא"ק ולמטה, ולא נתקיימו הענפים שבחוץ, עד שחזרו להזדווג, והולידו בן, שהוא שם מ"ה, בפנים ובחוץ, והוא מדה"ר, ונתקיים העולם. כמשארז"ל ט) על פסוק ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. והבן אמרם העולם, כי מציאת העולם הם הז"ת לבד, שהם זו"ן, אלא בראשונה היו זו"ן נקבות, מצד דין, שהוא שם ב"ן. ואח"כ היו זו"ן זכרים, משם מ"ה, כי כל מ"ה וב"ן, נקרא בשם עולם.

והנה בצאת ב"ן שהיא הנקבה, וכולה דינין, הנה נודע כי בכל אחד מהד' הנ"ל, יש בו כללות ארבעתן. והנה בשם ס"ג, כבר נת"ל, היות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, שהם: טנת"א. וכולם נכללין בי"ס דעקודים, ע"ש ותמצאנו, והנה גם בשם ב"ן כלולים מארבעתן, וכבר ידעת, כי ד' אלו כלולין מי"ס, ונמצא כי שם ב"ן, נחלק לי' נקודות, ולד' בחי'. אמנם כפי האמת, הם ה' בחי', כי הכתר למעלה מהד' הוא, ועמו הם ה' פרצופים, הכיללים י"ס, כנודע.

והנה בכל א' מאלו ה' פרצופים, יש בו י"ס גמורות. והנה בראשונה יצאה נקודה ראשונה דב"ן, והוא הכתר דב"ן, והוא כלולה מי"ס, ויצאו כל הי"ס שבה, כלולים בכלי הכתר שבה, שהיא הכתר דכתר. ונשאר שם אור הכתר, וחזרו וירדו הט' אורות, בכלי חכמה דכתר, ונשאר שם אור החכמה, וחזרו וירדו ח' אורות בכלי הבינה דכתר, ונשאר שם אור הבינה, ואח"כ יצא אור הדעת, בכלי הדעת, ונשבר, והאור שלו עלה למעלה, והכלי נפל למטה.

ואח"כ יצא אור החסד, ובו כלולין ז' אורות, (נ"א ששה) ונשבר, והאור עלה למעלה, והכלי נפל למטה. ואח"כ יצא אור הגבורה, בכלי הגבורה, ובה כלולים ה' אורות, ואירע בה כנ"ל, וכיוצא בזה, עד התחתונה שהיא מלכות דכתר דב"ן, גם היא נשברה, ואירע בה כנ"ל, הרי כי אירע מיתת ז' המלכים בכתר דב"ן, שהם הז"ת שבכתר זה.

אח"כ יצאה הנקוד' הב', שהיא חכמה דב"ן, וגם היא כלולה מי"ס, ואירע לה כמקרה כתר. כי ג"ר שבה יצאו, ולא נשברו. ובצאת הדעת, התחילו להשבר, (נ"א לשבור) עד תשלום הז"ת, שהם ז' מלכים שבה.

אח"כ יצאה נקודה שלישית, שהיא בינה דב"ן, וגם היא כלולה מי"ס, ואירע לה כמקרה ראשונה, כי ג"ר שבה נשארו שלימות, והז"ת המתחילין מן הדעת שבה, כולם נשברו.

ואח"כ יצאו ז' נקודות דב"ן, שהם כללות ב' נקודות לבד, כנודע, שהם זו"ן דב"ן, אשר

הגהות ומראה מקומות

ז) פרק זה נתבאר בתלמוד ע"ס שיעור ו' בתחלתו. ובע"ח עם פמ"ס ענף כ"א.

ח) עי' בפמ"ס ענף ט'. דף נ"ח ד"ה והנה.

ט) ב"ר סוף פרק י"ב.

כל נקודה מב' בחי' האלו לבד, כלולה מי"ס, וכל אלו נשברו ע"ד הנ"ל. (א)

והרי, שבין בכללות, ובין בפרטות, קרה להם מקרה א' זה, כי בכללות הנה הז' נקודות דב"ן, אשר בחינתם אינה אלא ב' נקודות לבד, הנה כולם נשברו. ואם בפרטות, כי כל הז"ת של כ"א מן הג"ר, ג"כ נשברו. ואמנם יש הפרש א' ביניהן, והוא כי ג' נקודות הראשונים כולם, כל נקודה מהם יצאה בבחי' י' נקודות, אלא שהג"ר של כל י' וי' הנ"ל נשארו שלימות. וז"ת שבכל י' וי', נשברו. אמנם ב' נקודות תחתונים, (א) שהם כללות ז"ת דב"ן, כנודע, לא יצאו כל אחד בבחי' י"ס, כמו הג' נקודות ראשונים. אמנם הנקודה הד', שהוא כנגד ז"א דב"ן, נשארו ג"ר שבו, וכן העשירית שבו, י) בנקודה שלישית דב"ן, שהיא בחי' אימא דכללות דב"ן, והיא שורש הבנים. ומנקודה הה' שהיא מלכות דב"ן, נשארו כל הט' אחרונות שבה למעלה. כדרך ז"א, ולא יצאתה רק כתר שבה לבד. ובזה יובן, איך הם ז', והם ב' נקודות לבד.

נמצאו, כי בין בג' נקודות הראשונים דכללות דב"ן, בין בב' נקודות אחרונים דכללות דב"ן, שהם בחי' ז"ת דכללות דב"ן, בכולם היה השבירה שוה, שלא נשברו רק הז' לבד. כ) ואמנם יש הפרש, בג' נקודות הראשונים, יצאו גם ג"ר שבכל נקודה ונקודה, ולא נשברו. אך בב' נקודות התחתונם, שהם כללות הז', לא יצאו הג' ראשונות שבכל נקודה מהם כלל ועיקר.

ודע, כי ע"ד שביארנו בכללות הב"ן, כי ב' נקודות התחתונים, שהם כללות ז' מלכים, לא יצאו ג"ר שבהם, כן בכל ז' מלכים דכל אחד, מהג' נקודות הראשונות דב"ן דכללות, לא יצאו הג"ר דז' מלכים עצמו בפרטות, ונשארו בבינה שלהם, שבאותו הנקודה עצמה.

ואל תתמה, איך יצאו התחתונים, אחר שבירת העליונים, וגם איך כל הג"ר שבכל נקודה ונקודה של ה' נקודות לא נשברו, והז"ת דנקודים ראשונים נשברו. התשובה הוא, כי בכל נקודה ונקודה, יש מין אור א' שוה לערך הנקודה ההוא, ואז האור ההוא שלהם, הג"ר יכולים לקבלו, והז"ת שבו לא יכלו לקבלו. וכעד"ז בכל נקודה ונקודה מהה' נקודות, אירע כך.

אח"כ חזרו להזדווג ע"ב ס"ג דא"ק, שהם חו"ב שבו, והולידו הבן זכר, שהוא שם מ"ה, בפנים ממש, ואז יצאו ענפי המ"ה דרך המצח אמר לקמן שנשארו בחי' ג"ר דנקודים דזו"ן, ועיין לקמן.

(א) צמח גם צריך להבין, כי האורות נפלו ממקומם, ונשארו בעולם האצילות, וכן

ה ג ה ה

ה ש מ ש

(א) נ"ב, דע כי מהרח"ו ז"ל חזר בו, בספר מבוא שערים בשע"ב ח"ג פ"ו, וכתב שם, שגם הב' נקודות התחתונות, שהם כללות זו"ן, גם הם יצאו הג"ר של כל אחד ואחד ונתקיימו, והז"ת של כל אחד נשברו, באופן שכל הה' פרצופים שוים בזה. וההפרש היה בין הזו"ן דכל פרצוף, לג"ר של אותו הפרצוף, כי הג"ר דכל פרצוף, שהם בחי' עתיק וא"א ואו"א, יצאו כ"א בי"ס, אבל הזו"ן של אותו פרצוף, יצאו חסרים מג"ר, ודוק כי זה אמיתות הענין. ועיין לקמן, מ"ש בגליון ר"ל, במ"ש בפ"ז משער הזה כו'.

הגהות ומראה מקומות

י) נ"א ל"ג וכן העשירית שבו (ה"ו). כ) עי' במבוא שערים דף ל"ט סוף ע"א. ועי' היטב בפנים מסבירות ענף י'.

(א) חוץ [נ"א ולחוץ] מטבור דא"ק ולמטה. ועתה נשלמו ד' בחי': ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן דא"ק, השרשים שבפנים ובחוץ, שהם הענפים הנ"ל, ואז התחיל התיקון מעתיק וא"א, ונניח תיקון העתיק, ונדבר בא"א, כי הנה מהז"ת שבו, התחיל השבירה.

והנה, כיון שג"ר שבו נשארו, שם התחיל להתתקן שהוא בחי' רישא ושערות ונקבים ואז נתמעט האור היוצא מהם, ואז היה יכולת בז"ת לתקן, בבחי' כלים דגופא, ומיעוטים, ומסכים ג"כ, דומיא דרישא, ונעשה כ"ז בחי' ב"ן נוקבא דא"א, וזה היה בכח דכורא דא"א, שהוא מ"ה החדש. כי תחלה נזדווגו ג' ראשונות דמ"ה דאריך אנפין, עם ג"ר דב"ן דא"א, שלא נשברו, והעלו ז"ת דב"ן דנוקבא דא"א שנשברו, ונתחברו עמהם ז"ת דמ"ה דדכורא דא"א, ונתקן הכל.

אח"כ נזדווגו זו"ן, שהם ז"ת דא"א, המ"ה וב"ן, ותיקנו ג"ר דחכמה דב"ן, עם מ"ה. ואז, הג"ר תקנו, הז"ת שלהם, דמ"ה וב"ן. וכעד"ז, עד תשלום הי"ס, שהם ה' פרצופים דאצילות, ואז נקרא ברודים. כי נקודים הוא ב"ן, וברודים הוא מ"ה וב"ן יחד.

ואמנם, לא יכלו להתתקן לגמרי, עד ביאת המשיח, כי אלו נתקנין לגמרי, היו מתתקנים י"ס דמ"ה, עם י"ס דב"ן. ואמנם לא הי' [כן] כ"א ע"ד האמור בקונטריס זה, כי עתיק לקח כל הכתר דמ"ה, וה' ראשונות לבד, מכתר דב"ן. וא"א לקח כל החכמה דמ"ה, וה' אחרונות דכתר דב"ן. וכן אבא, לקח חכמה דב"ן, וחצי בינה דמ"ה. וכעד"ז כולם, כי לא יכלו בחי' ב"ן, להתברר לגמרי, כל חלוקותיהן שבכל בחי' ובחי' מהם, ע"כ לא נשתוו י"ס דב"ן, עם י"ס דמ"ה, כנ"ל. וזה יושלם לעתיד לבא בב"א.

פרק ז

ביאור המלכים, וענין מ"ה וב"ן, החדש, והישן. וענין הרפ"ח ניצוצין, וש"ך ניצוצין. דע, כי אין לך ספי' וספי', אפי' בי"ס הפרטיות שבכל פרצוף ופרצוף, שאין בו בחי' זכר ונקבה. והם: ב"ן נקודות, ומ"ה החדש. ואמנם, אין ענין ב"ן הזה, והנקבה זו, בחי' מלכות העשירית שיש בכל ספי' וספי', שהיא בחי' עשירית, שבכל ספי' וספי'. אלא, שיש בכל ספירות י' בחי', וכולם דמ"ה. וי' בחי', וכולם דב"ן. והט' ראשונות דמ"ה וב"ן, הם נקרא ט' בחי' הראשונות של ספירות ההוא. והבחי' עשירית שהוא מלכות, שבאותו ספירה עצמה, היא כלולה ממ"ה וב"ן.

כלל הדברים בקיצור נמרץ, כי אין לך שום ניצוץ קטן בכל האצילות, שאין בו מ"ה וב"ן. נמצא שהזכרים שבאצילות ל) שהם: כתר, חכמה, ת"ת, יש להם בחי' מ"ה וב"ן. והנקבות שבאצילות, שהם: בינה, ומלכות, יש בהם מ"ה וב"ן. ועד"ז, בכל הי"ס שבכל פרצוף. ועד"ז, כל הה' פרצופים שבהם, כלולים ממ"ה וב"ן.

ובעת אצילות עולם הנקודים, יצאו כל הה' פרצופים, כל אחד כלול מי"ס, וכולם משם ב"ן. ונודע, כי שם ב"ן הכולל כל האצילות, הוא מלכות דא"ק. ושם מ"ה החדש, הכולל כל האצילות, הוא ז"א דא"ק. וע"כ כל הנקודות נקראו מלכים, כי כולם בחי' ב"ן, שהיא מלכות הכוללת, אבל אה"נ שיש בשם מ"ה הכולל בחינת מלכות בפרטות, ובחי' בינה פרטיות, אע"פ שהם נקבות, ומ"ה הוא זכר. וכן יש בשם ב"ן, אף על פי שהיא נקבה, יש בו כתר, וחכמה, וז"א, זכרים, על דרך הנ"ל, שמ"ה וב"ן כוללים כל האצילות, בכל פרטיו.

ה ג ה ה

(א) **צמח** אע"פ שיוצא דרך המצח עכ"ז עיקר הארה לנקודה שהם מטיבורו ולמטה כנודע.

הגהות ומראה מקומות

ל) עי' שער הקדמות דף כ"ה ע"ב. ובע"ח עם פמ"ס ענף כ"ז מתבאר כל פרק זה.

והנה כאשר יצאו כל האצילות מבחי' ב"ן לבד, והיה כולל עתיק, וא"א, ואו"א, וזו"ן. ואז יצאו תחלה כל הכלים שלהם, זה תחת זה, עד סיום עולם האצילות (א). (א) ואח"כ יצאו אורות דב"ן, כל פרטי אצילות. ויצא תחלה כתר דעתיק דאצילות, שבו נכללין כל האורות, ונתקיים. ואח"כ יצאה חכמה דעתיק, בכלי שלו, ובו היו כלולים כל שאר האורות, ונתקיים. ואח"כ יצאה בינה דעתיק, ובו כלולין כל שאר האורות, ונתקיים. ואח"כ יצאו ז"ת דעתיק, (נ"א דדעת) הדעת למטה, כ"א כלול בכלי שלו, ובו כלולים כל שאר האורות, והיה נשבר. וירד פנימית הכלי, לבריאה. (ב) וחיצוניות הכלי, ירד ביצירה. וחיצוניות של חיצוניות,

הגהה

(א) צמח, צריך תירוץ, למה נזכר ירידה בכלים דעתיק בבי"ע, מאחר שכלים דאבא, נשארו באצילות. ונלע"ד, כי לא ירדו רק ג' בחי' של כלים, ולא הכלים עצמן, כי בודאי כל הכלים מאו"א ולמעלה, נשארו באצילות, ולא ירדו הכלים לבריאה כו'. כמ"ש בז' כלים דזו"נ, ששם ממש נפל הכלי שבדעת, בדעת בריאה. ונלע"ד, כי כמו שכל הפרצופים הם ה' לבושים זה לזה, כנודע, גם אלו הבחי' שנפלו בפנימיות וחיצוניות [נ"א וחיצוניות דחיצוניות] דחיצונות דעתיק וא"א כו', הם לכסות נה"י דא"ק, המתפשטים עד עגולי עתיק (נ"א רגלי עתיק) שמצד מטה, כנ"ל, או לכסות מלכות דא"ק, אשר הארתו מתפשט באבי"ע. ועי' בקונטרס אחר, כי בדרך הזה ירד מנה"י דא"ק, וע"ש היטב. וגם שם כתב, כי כל המלכים הם מאותו המלכות, ולכן הבחי' שירדו, הם לכסות המלכות הנ"ל, כנלע"ד. וכן לקמן אמר, שרגלים דא"ק מבריח עד סיום בי"ע. ועיין לקמן, כי הכלים מכסים אלו על אלו.

השמש

(א) נ"ב, מפני שמה שכתב הרב לעיל בפרקים שעברו, ענין וסדר שבירת הכלים הוא בכללות, אמנם עתה בב' פרקים אלו, הודיענו שכל אותו ענין (וסדר) שבירת הכלים הנזכר בפרקים שעברו, שהכלים ירדו לבי"ע, ואחורי נה"י דכתר, ואחוריים דאו"א שנשארו באצילות, כל זה בפרטות בכל אחד מהששה פרצופים: ע"י, וא"א, ואו"א, וזו"ן, שאחורי נה"י דכתר ואחוריים דאו"א דכל אחד מהם נשארו באצילות, והכלים דז"ת דכ"א מהם נפלו לבי"ע. ואי קשיא לך, איך נתקיימו התחתונות אחר שבירת העליונות, כבר תירץ הרב לעיל בסוף פ"ו, שלכל פרצוף היה מין אור שוה לערך הפרצוף ההוא, ע"ש, ואפילו זו"ן דכללות, יצאו כ"א בי"ס שלמות, והג"ר דכ"א נתקיימו, והז"ת דכ"א נפלו לבי"ע. וכמ"ש הרב מהרח"ו ז"ל בספר מבו"ש, שכך היתה קבלתו מהרב ז"ל, שהמלכים הנזכר בפרשת וישלח, עם אחוריים דאו"א, ואחורי נה"י דכתר, הכל הוא מדבר בז"א דכללות. והנזכר בדברי הימים, הם דנוקבא דכללות, אבל המלכים הנזכר בפרצופים הגבוהים מזו"ן, לא נזכרו בתורה, כי גבהו מהתורה, שהיא הז"א, עכת"ד, ודי בזה, כי כן אמיתות הענין, ולא כמו שכתוב לעיל בפ"ו ודו"ק. וכן לקמן בפרק זה, ומ"ש לקמן שער י"א, ובכמה מקומות, כמה טעמים למה יצא הז"א בן ו"ק, ונוקביה נקודה אחת, היינו בזו"ן דכ"א מהששה פרצופים, שהם בזו"ן דפרטות, ולא בזו"ן דכללות. באופן, שאחר התיקון, היה בכ"א מהו' פרצופים, שהם: ע"י, וא"א, ואו"א, וזו"ן דכללות, היה כ"א שנים עשר פרצופים: עתיק ונוק', א"א ונוק', או"א, ישסו"ת, זו"ן, יעקב ולאה. באופן שכל מ"ש הרב בספר ע"ח, ובס' הכוונות, הוא בכללות פרצוף אחד, מהו' פרצופים אצילות דכללות. וכן עד"ז ממש, כ"א מהו' פרצופים, ולפי שבחי' תיקונם שוה בכולם, לפיכך כתב הרב סתם בכללות, ולא פרט, וסמך על מ"ש בכאן, ודי למבין, כי הענין זה נפרט לענינים רבים, ואין מקום להאריך כו'.

(ב) נ"ב, ר"ל בדעת דבריאה, וכן בדעת דיצירה, ובדעת דעשיה, וכן עד"ז כולם, על

בעשייה. ואח"כ האור ההוא, נשאר בלי כלי. ושאר האורות ירדו בכלי הב' של הז"ת, וגם הוא נשבר ע"ד הנ"ל, (נ"א נשאר ע"ד הנ"ל) והאור שלו נשאר בלי לבוש, ושאר האורות ירדו לכלי שלמטה ממנו. וכעד"ז, עד שנגמרו ז"ת שלו.

אח"כ נכנס הכתר דאריך אנפין בכלי שלו, ובו כלולין שאר האורות, ע"ד הנז' בעתיק. ואח"כ נכנס הכתר דאבא, בכלי שלו, ובו כלולים שאר האורות, ונתקיים, וירדו שאר האורות בכלי החכמה שלו, ונתקיים. ושאר האורות ירדו בכלי בינה דאבא, ונתקיים. אח"כ ירדו האורות של ז"ת, בכלי אחד שלהם, ונשברו, וידדו בבי"ע, ושאר האורות נכנסו לכלי ב' דז"ת, ונשברו, וירדו לבי"ע וכו', ע"ד הנ"ל, עד תום כל הז'.

ודע, כי למעלה בעתיק וא"א, לא הרשיני לדבר, אבל נדבר כאן מאבא ולמטה, ונאמר, (א) כי אחר שירדו כל הז"ת שבו, פנים ואחור, בבי"ע. גם האחוריים לבד, דחו"ב שבו, ולא הפנים, ירדו באצילות עצמו בסופו, אבל לא בבריאה, ולכן אין בהם מיתה, רק ירידה. ואז ירדו גם נה"י דאחור דכתר אבא, המתלבשים בחו"ב דאבא, ירדו באצילות גם הם, ואין בהם מיתה. ועד"ז היה בי"ס דאמא, ככל הנזכר באבא ממש. אח"כ בז"א, לא יצאו הג"ר (ב) שבו, אלא נשארו כלולים תוך אמא, ויצאו ז"ת מדעת ולמטה בלבד, וכולם יצאו מן בינה דז"א, הכלולה תוך אמא עלאה (ג) כנ"ל, שלא יצאה, ואז כל הז' מתו פנים ואחור, וירדו בבי"ע. ואח"כ יצאה הנוקבא דז"א, המלכות עשירית לבד שבה, ונשברה ומתה.

ואח"כ יצאה שם מ"ה, ונתחבר עם ב"ן, בכל ספי' וספי', כנ"ל בכל הפרטים. נמצא, כי יש באבא ויש"ס, מ"ה וב"ן בכל אחד מהם. וכן באמא ותבונה. וכן בזו"נ: רחל עלאה, (שהיא לאה) ויעקב ונוקבא רחל תתאה, מהחזה ולמטה, יש מ"ה וב"ן, בכ"א מהד' פרצופים. אמנם בא"א, לא היה כן, יען אין לו נוקבא נפרדת, לכן כל צד ימין מ) היה מ"ה לבד. וכל צד שמאל היו ב"ן. או אפשר, שצד ימין כלול מ"ה וב"ן, ושניהם זכרים. (ב) וצד שמאל, מ"ה וב"ן, ושניהם נוקבא, וצ"ע.

הגהה

(א) **צמח**, בדף הנ"ל כ', שכלים התחילו מבינה ולמטה, וכאן נאמר שנשברו כלים דעתיק וא"א ואבא. ואפשר לומר, כי כאן מדבר ברושם הכלים ההם, והוא הרשימו (נ"א השורש) לבד, ולא כלים ממש. וזהו תי"ו רשים רשימו לעתיק יומין, הנזכר באדרא ד' קכ"ח ע"ב. ונלע"ד, שהרשימו דאותיות שהם הכלים, נרשמים שם.

(ב) **צמח**, מ"ה וב"ן שניהם זכרים. משמע ב"ן דמ"ה, [מ"ה דב"ן] מ"ה דמ"ה. ושניהן נקבות, משמע מ"ה דב"ן, [ב"ן דמ"ה] וב"ן דב"ן.

השמש

סדר מה שנת"ל בפ"ג, כן היה ממש, בכל ז"ת דכל פרצוף מששה פרצופי האצילות, שהפנימיות ירד לבריאה, על הסדר ההוא, וחיצוניותם ליצירה, על הסדר ההוא, וחיצונות חיצוניותם לעשיה, על הסדר ההוא. אמנם צ"ע, היכן עמדו הכלים דז"ת דא"א, כשנפלו לבי"ע, וכן דאו"א וזו"ן, שהרי כבר לקח מקומם עתיק. ואפשר לומר, שהז"ת דעתיק נפלו למקום עתיק דבי"ע. וכמ"ש בשער השמות ע"ש.

(ב) עיין לעיל מה שכתבנו בפ"ו ופ"ז משער זה.

(ג) עיין לקמן, מה שכתבנו בגליון ר"ל במ"ש פ"ו משער המלכים.

וכעד"ז בעתיק, דו"נ בבחי' פנים ואחור, כנודע במקומו. (א)

נמצא כי כל הז"ת שבכל פרצוף ופרצוף, דה' פרצופים, שבשם ב"ן, הם ז' מלכים, באופן שהם ה"פ ז' מלכים, וכל בחי' מאלו יש פנים ואחור בכלים, וכן באור, והכל מבחי' ב"ן. וכל מלך מאלו כלול מי"ס, (ה) ונכללות בד' בחינות, שהם הוי"ה של הספירה ההוא. שהם חבת"ם שבאותו הספירה. וכל אחד מאלו הד' פרטיות, כלול מי' בחי', וכל בחי' נקרא שם אלהים א', פנים ואחור, כי כ"א מאלו הז' מלכים, הוא ספי' א', כלולה מד' ספי' ראשונות. (נ"א ראשיות ר"ל חבת"ם) כנ"ל, וכ"א מהם כלול מי' כנ"ל, הרי יש בו מ' שמות אלהים, בכל מלך ומלך מן הז', וז' פעמים מ', גימטריא מנצפ"ך. כי שרשם ה"ג, שהם ה' אותיות אלקים, שהוא שורש לכל אלו הפ"ר אלקים. נמצא, כי פ"ר אלקים יש בז' מלכים דנוקבא. ופ"ר אלקים, בז"מ דז"א ופ"ר, בז' דאמא. ופ"ר, בז' דאבא. ופ"ר, בז' דעתיק. וה' אותיות אלהים, השורש אל כל הז"מ דנוקבא, או דז"א כו', הרי נעשה פר"ה כו' ואם תחבר ם אלקים, שבמלך הח' הנק' הדר, הרי זה שכ"ה ניצוצי הדין. אבל הרפ"ה הם דב"ן, והמ' הם מהדר מ"ה החדש (ב).

פרק ח

מ) ודע, כי באצילות המלכים, לא יצאו בזו"ן, רק הז' מלכיות, שבב' בחינות: החיצונה, והתיכונה. והם המלכות, דנה"י, חג"ת. ולכן נקרא המלכים נקודות, כי נקודה היא מלכות כנ"ל. (ולכן) ולא די בזה, אלא שאפילו אלו, לא היו מלובשים זה תוך זה, ומקושרים יחד, גם לא היו נחלקים לקוין, כל הרחמים לקו ימין, וכל הגבורות לקו שמאל, והמכריעים לקו אמצעי. אמנם היו כל א' וא' נחלקין בפ"ע, לכן מתו, אך עתה שנתלבשו זה בתוך זה, וכן היה ע"ד קוין, לכן נתקיימו. ושום מעייני דעתך בזה.

ודע, שהמלכים (א) יצאו תחלה, בחי' העגולים שבהם לבדם, שהיא בחי' ז' מלכיות שבהם, ולכן נקרא מלכים, שהם בחי' ב"ן של מלכות, והם בחי' נפש לבד. ויצאו הו' נקודות שבז"א, (נ"א שבזו"ן) שהם הז' מלכות שיש לבד הם שיצאו, ולא כל הי"ס דכל מלך. י"ל, שאותם המלכיות היו כלולים כל אחד מי"ס.

(א) עיין בשער התיקון מ"ב פ"ד, בג' ספקות, כי שם נסתפק הרח"ו ז"ל, אם השבירה היתה גם ביושר, והפשיטו מקונטרס דא"ק, שגם ביושר היתה שבירה, שהם המלכות דיושר ע"ש הטעם.

הגהה

(א) **צמח** סדר הזה הוא בעתיק לבד כנודע. ואולי כי ההפרש הוא, (ד) כי בעתיק הב"ן שבו הוא דמ"ה. ובא"א המ"ה שלו הוא דב"ן. ובזה יש מעלה יתירה לעתיק שכולו דמ"ה, וא"א כולו דב"ן, (נ"א, המ"ה וב"ן שלו הוא ועיין לקמן).

(ב) **צמח**, לפי שהמלכים יצאו מארץ אדום, והם עולין פר"ה, ולכן נקרא פרה אדומה

השמש

(ד) נ"ב, נ"ל שר"ל, כי עתיק נעשה ממ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן, וא"א מב"ן דמ"ה, ומב"ן דב"ן. דאי לא תימא הכי, איך אפשר לעלות על הדעת, כי הר"י צמח יסבור, כי עתיק נעשה דכורא ונוקבא שבו כולו ממ"ה, וא"א דכורא ונוקבא שבו הכל מב"ן, הפך כל הדרושים של הרב ז"ל.

(ה) נ"ב, ואע"פ שלקמן כתב, שהמלכיות

הגהות ומראה מקומות

מ) ענף זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף כ"ח.

בזו"ן. (א)כי השש מלכות הם בז"א, והז' הם מלכות שבמלכות, ולכן לא נתקיימו. ואח"כ (ב) בעת התיקון, יצא מלך הח', והוא הדר, והוא יסוד, כנודע באד"ד, והוא גבוה מהז' מלכים, שכולם בחי מלכות שיש בזו"ן, ולכן יצאו המלכות בסוד העגולים, בסוד נקבה תסובב גבר. ואח"כ יצא הדר, שהוא בחי' יסוד שבכל א' מז"ת, והיה כלול מהו"ק כולם, שהם חג"ת נה"י שבהם, והרי הם עתה ז' מלכים ראשונים שמתו, וז' שניים דהדר, וכולם כלולים בו, שהוא התחתון שבהם, והם סוד ב' שבתות. ז' וז' נ), והבן, ככתוב אצלינו.

וזהו הדד הכולל ו"ק, נקרא שם מ"ה, הוא רוח, והוא יושר, והוא זכר ונקבה, שגם בחי' חג"ת נה"י שבמלכות, יצאה עמו עתה. כי המלכות שבמלכות היא שיצאת תחלה, והיתה מלך האחרון שמת. ונמצא, שבחי' ז' מלכיות שיש בו"ק דז"א, ובספי' מלכות דנוקבא דז"א, אלו הם הז' מלכים, שיצאו תחלה ומתו. ואח"כ יצאו בחי' חג"ת נה"י שבז"א, נקרא הדר, ויצאו בחינת חג"ת דנה"י דנוקבא, ונקרא מהיטבאל אשתו, ואלו יצאו בתיקון אדם, כנזכר באדרא דקל"ה ע"ב, והבן זה מאוד.

וב' בחי' אלו, הם ביושד, דרך קוין, ולכן נקרא אדם, כנודע. ושניהם נקרא שם מ"ה הכללי. ועכ"ז נחלקין לב', שגם בשם מ"ה, יש בחי' ב"ן, כנודע. ומ"ה הם ו"ק דז"א, וב"ן הם ו"ק נוקבא (ג) ואמנם שבעה מלכיות דזו"נ, שהם בחי' ז' מלכים קדמאין, הם מ"ה וב"ן דב"ן הכללי, שגם בשם ב"ן יש מ"ה, וב' בחי' אלו נקרא ב"ן, ונעשה מהם עגולים.

כלל העולה, ששם ב"ן הכללי הוא הנפש, והוא ז' מלכיות שיש בזו"ן, ואלו יצאו בבחי' עגולים, והם מ"ה וב"ן, שבשם ב"ן הכללי. ואח"כ יצאו הדד ומהיטב"אל, והם מ"ה וב"ן שבשם מ"ה הכללי. והם ו"ק זו"ן, ואלו נעשה פרצוף אדם ביושד, ובסיבתם נתקיימו גם העגולים, כי הם בחי' רוח, המקיים הנפש. (ד)

והנה בעת העיבור, שהוא התיקון, אז אותן המלכים נתבררו ונתקנו בסוד העיבור,

הגהה

המימה. (ובזה תבין כוונת של אדני דעמידה) אשר אין בה מו"ם, היינו בינה כמנין אלהים.

(א) **צמח**, נלע"ד, שהם הז' מלכים, שבז' קצוות, ואע"פ שהם דב"ן, שהם היו אז נקודה, עכ"ז כל נקודה כלולה מיו"ד נקודות, דאל"כ איך כתב דעתיק לקח הכתרים של ז"ת דב"ן, ע"כ תשלום זו ההג"ה (ב).

(ב) **צמח**, מלכות שבמלכות שלא נתקיימה, נזכר בדברי הימים, ולכן נזכר שם מיתה בכל המלכים, אבל שאר הבחי' שלא מתו, דהיינו קצוות הנקודות המלכות שלא מתו, לא נזכרו. ועיין בפרשת וישלח, ועיין לקמן.

(ג) **צמח**, מ"ה וב"ן אלו, נכללין בשם מ"ה יטבאל, כנודע.

(ד) **צמח**, כי עגולים הם בחינת נפש, אפילו שיש בהם מ"ה, שהרי הוא מ"ה דב"ן, הנקרא נפש. והיושד בחי' רוח, אע"פ שיש בו ב"ן, שהרי הוא ב"ן דמ"ה, הנקרא רוח. וזהו אמרו, כי הם: דהיינו הם מ"ה וב"ן דמ"ה, שהם בחי' יושר, בחי' רוח, המקיים הנפש, דהיינו המ"ה וב"ן דב"ן, שהם עגולים בחי' נפש.

השמש

(ב) נ"ב אמת שכל אחד היתה כלולה מעשר הנז"ל, אמנם הז' כתרים שלקח עתיק לא של המלכיות האלו, אלא של כללות הט"ס העליונות של הז"ת דב"ן, אותם שיצאו עם שם מ"ה, אשר לא היתה בהם שבירה, שהם הבחי' היותר עליונות שבז"ת דב"ן.

הגהות ומראה מקומות

נ) עי' שער מאמרי רשב"י אד"ר דף קל"ה.

תוך העגולים דאו"א, והבן זה. ואח"כ נעשו עגולים ג"כ, ולא נשברו פעם ב'. וגם בחי' הדר מהיטבאל, היו בחי' ר"ק, ונכנסו בעיבור בתוך או"א ביושר, (שלהם) ויצאו זו"ן דיושר בבחי' ו"ק לבד, שהוא ענין הרוח לבד, לקיום הנפש שהם העגולים. ואח"כ בהגדלת ז"א, נגדלו גם ג"ר ז"א, וג"ר דנוק', שהם בחי' יחידה חיה נשמה, ואז נשלמה בכל הפרטים. ובזה תבין, למה הז"א אין בו רק ט' ספי', שהמלכות שבו הוא בחי' עגולים, ויושר אין בו, רק ט' ספירות, וכן בנוקבא.

שער השלישי

שער התיקון ויתחלק לחמשה פרקים ס)

פרק א מ"ת

והנה כאשר עלה ברצון המאציל, להחיות את המתים, ולתקן את המלכים האלו הנשברים והנפולים בעולם הבריאה, גזר והעלה מ"ן מתתא לעילא, וע"י כך היה זווג עליון דחו"ב דא"ק פנימים, והוציא שם מ"ה החדש, ונתקנו המלכים. וכבר נתבאר לעיל, כי ז' אורות של מלכים דב"ן, נתעלו, ונתכללו, ונתלבשו, בג' קוי חו"ב וכתר, שנתפשטו עד סוף המקום הנ"ל, שהם חג"ת.

והנה עתה חזר התפשטות הנ"ל להאסף למעלה, וחזר להיות כבראשונה, שלא היו רק ג"ר במקומן למעלה, והעלה עמהן למעלה במקומן, את הז' אורות התחתונים. ונמצאו עתה, כל הז' אורות התחתונים למעלה במקום הבינה, כי היא אם הבנים, ושם הוא מציאת מקום הריון ועיבור. וכאשר (א) עלו הז' אורות למעלה, עלו גם הכלים שירדו בבריאה למעלה באצילות, אך לא נתחברו יחד. וכמו שהז' אורות היו בבחי' עיבור, וג' כלילן בג', ונקודה מלכות היתה שביעית אליהם, בסוד פסיעה לבר, כמ"ש למטה בע"ה. (ב) גם הכלים היה באופן זה, ג' כלילין בג', והמלכות עמהן, והיה באופן זה, כי הכלים של נצח וחסד, עלו דרך קו ימין באצילות, ושניהן עמדו וישבו, במקום ספי' נצח דאצילות. וכלים של הוד וגבורה, עלו באצילות דרך קו שמאל, ועמדו בספי' הוד דאצילות. והכלים של הדעת ות"ת, עלו מן הבריאה אל אצילות, דרך קו האמצעי, ועמדו במקום היסוד דאצילות. והכלים של היסוד והמלכות, עלו מבריאה לאצילות, ועמדו במקום מלכות דאצילות.

ונמצא, שגם הכלים היו כלולים ג' בג', והמלכות עמהם. ולא היה מרחק בין האורות והכלים, יותר מג' ספי' ריקנית. שהם חג"ת. כי האורות כולם בבינה הן עומדים, כנזכר. ואמנם הכלים הז' אלו, לא עלו יחד כולם, בפעם א', רק כשיעור מ' ימים, של יצירת הולד. באופן זה, כי בכל י' יום, היו עולין ב' ספי', כי בי' ימים הראשונים, עלו חסד ונצח. ובי' שניים, עלו הדעת ות"ת. ובי' השלישים, עלו גבורה והוד. ובי' הרביעים, עלו יסוד ומלכות.

אמנם, בחי' המ"נ שאמרנו לעיל, שעלו לצורך הזווג העליון, הוא עצמו ענין עליית ז' אורות למעלה בבינה, וזכור הקדמה זו, מה הוא ענין העלאת מ"נ. והנה בזווג זה, צריך שיתוקנו כל הי"ס, מכתר עד מלכות. כי אפי' ג"ר אינן מתוקנים. ולכן בחי' העלאת מ"נ אלו היו למעלה בע"ב ס"ג דא"ק, כמ"ש בע"ה. וע"י זווג ועיבור זה, נתקן כל עולם האצילות כולו, מעתיק יומין עד מלכות.

ה ש מ ש

(א) נ"ב, נלע"ד שהיא בינה דא"ק, כמ"ש לקמן בסוף העמוד.

(ב) נ"ב, זה הסדר היה בכל כלים בז"ת דכל פרצוף, שעלו ונכללו בנהי"ם דאותו פרצוף על סדר הנזכר.

הגהות ומראה מקומות

ס) פרק זה נתבאר בתלמוד ע"ס שיעור ח' בתחילתו. ובע"ח עם פמ"ס ענף מ"א.

ובתחלה נתקן ע״י. ואח״כ היה הזווג בעתיק יומין, והיה תיקון לא״א. ואח״כ היה הזווג בא״א, והיה תיקון לאו״א. ואח״כ זווג לאו״א, והיה התיקון לזו״נ. ואח״כ זווג לזו״נ דאצילות, והיה תיקון לכל העולמית האחרים.

ולכן הוצרך בחי׳ עיבור זה, להשתהות ולהתאחר שיעור י״ב חודש, כנזכר ע) בתיקונים במאמר הנקרא קו המדה, והטעם הוא, כדי להתתקן כל אצילות, שהם י״ב בחי׳: עתיק ונוקבא. א״א ונוקבא. ואו״א עלאין. ויש״ס ותבונה. וזו״נ. ויעקב ולאה. אלו הם י״ב פרצופים שלימים, לכן הוצרך זמן העיבור זה. להשתהות יב״ח. ושכחתי מה שנאמר מפי מורי זלה״ה, (א) אם היב״ח העיבור היה בזווג ראשון העליון, (נ״א הראשון של העליון) שהוא לצורך עתיק לבדו כנ״ל, או אם נאמר כי עתיק נגמר בחודש א׳, ונוקבא בחודש ב׳, וא״א בחודש ג׳, כו׳, אמנם פי׳ הראשון נראה עיקר. שהיב״ח הם לצורך עתיק לבד, כי הרי נתבאר אצלינו, כי בזווג או״א לצורך תיקון זו״נ, היו ג׳ עיבורים: או די״ב חדשים, וא׳ דט׳ חדשים, וא׳ דז׳ חדשים.

פרק ב מ״ת פ)

והנה ע״י עליית מ״נ הנ״ל, שהם (נ״א ששם) האורות הנ״ל, נזדווגו בחי׳ הוי״ה דע״ב דיודי״ן, אשר הם כללות בחי׳ המוחין דא״ק, עם בחינת הטעמים דס״ג, שהם אח״פ, כנ״ל, כי אלו הטעמים דס״ג לא היה בהם שום שבירה, ולכן הם נזדווגו יחד, עם בחי׳ הע״ב דא״ק. ואין הכוונה על האורות היוצאין מן הבל אח״פ, רק על בחי׳ עצמן ופנימותן ממש. וכאשר נזדווגו יחד, נולד מהם אור חדש, ע״י הזווג הזה, וזה אור חדש, הוא בחי׳ מ״ה דאלפין.

וגם הוא נחלק לד׳ בחי׳ טנת״א הכוללים כל האצי׳, והוא כזה: כי הטעמים דמ״ה, הוא בחי׳ ע״י. והנקודות דמ״ה, הוא א״א. והתגין דמ״ה, הם או״א. ואותיות דמ״ה הם זו״נ, וכמ״ש היטב כל זה לקמן.

וזה מציאת שם מ״ה דאלפין הזה, יוצא מן המצח דא״ק, וכבר ביארנו לעיל, כי הדברים הולכין במדרגה, כי הבל האזן אינו נרגש, ומועט מן הבל היוצא מן החוטם, והבל החוטם מועט מהבל הפה, אמנם בזה נשתוו שלשתן, שמעלין הבל. אך העין אין לו הבל, אלא הסתכלות בלבד, וטעם השינוי זה, לפי שהג׳ הם בחי׳ טעמים. אך העין, הוא בחי׳ נקודות, ס״ג, שהוא למטה ממדרגת הטעמים.

והנה אור שם מ״ה החדש הזה, היוצא מן המצח דא״ק, הוא אחרון מכולם, לכן אין בו, לא בחי׳ הבל כמו הג׳, ולא בחי׳ הסתכלות,

ה ש מ ש

(א) נ״ב, באופן שבפירוש קבל מפי הרב ז״ל, שבעיבור זה נשתהו י״ב חדש, והשכחה היתה, אם בעיבור זה שנשתהו י״ב חדש נתקנו כל הי״ב פרצופים, או אם עתיק לבדו. והפשיטא, ממה שמצאנו בז״א, ג׳ עיבורים: אחד דז׳, ואחד דט׳, ואחד די״ב. אמנם עיין היטב ותבין, כי בעיבור זה, נתקנו כל הי״ב פרצופים הכוללים. (עיין דב״ש דף י״ג ע״ב ד״ה תשובה וכו׳ מ״ש בזה) הנז״ל שיצאו מהעינים דא״ק, מהבינה עצמה דא״ק ולא יצאו זה מזה אלא מהבינה עצמה דא״ק, כי היא אם הבנים. ולכן הוצרכו לחזור להתעבר בתוכה, להתתקן ע״י. ומ״ש במקום אחר (א״ה עיין שער מ״ב שער דרושי אבי״ע פ״ג) כי עתיק תיקן לא״א, וא״א לאו״א, ואו״א לזו״ן, הוא בפרטות הי״ב פרצופים הפרטיים דכל פרצוף, מהי״ב פרצופים הכוללים כנ״ל, ובו ניתנו תשלום הי״ס דב״ן עם הי״ס דמ״ה, דשאר הי״א פרצופים שבו. ואח״כ יצאו מהעיבור הנזכר, ואח״כ היה זווג בעתיק דכ״א, לתקן את א״א דכ״א, ואח״כ זווג בא״א, לתקן או״א, ואו״א לזו״ן, ובזה יבא הכל על נכון.

הגהות ומראה מקומות

ע) מאמר קו המדה הוא בז״ח פרשת ואתחנן.

פ) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף מ״ב.

כמו נקודת העין. ואין בו, רק בחי' הארה לבד. וזו שנזכר תמיד בזוהר באדר"ז במצחי אתגלי כו', כי אין בה רק גילוי הארה לחוד. צ) גם זה מ"ש בזוהר במקומות רבים, כד סליק ברעותיה למברי עלמא דאצילות פירוש כי מצח הרצון דא"ק, סליק ברעותיה למברי עולם האצי'. ע"י אור מ"ה הדש, היוצא ממנו, אשר ע"י נתקן כל האצי', כמ"ש בע"ה. ונמצא כי פי' רעותא הוא סוד מצח הרצון הנז', כי תרגום רצון רעותא.

והנה, לפי שבחי' ע"ב הוא בראש א"ק, שהם בחי' המוחין, ומקומם ק) הוא מבפנים, כנגד מקום המצח, ושם נזדווגו המוחין, שהם: בחי' ע"ב, עם בחי' ס"ג, שהם אח"פ הטעמים דס"ג, שהם למטה מהמוחין, בסוף הראש. ולכן מרוב האור שיש שם בזה המצח, ע"י הזווג הנ"ל, יצא אור חדש ממנו ולמטה, שהוא שם מ"ה החדש.

והנה כאשר יצא זה האור החדש, שם מ"ה דאלפין, בירר מהנקודות דס"ג, שבהם היתה השבירה, מה שיוכל לברר מהם, ונשתתפו ונתחברו עמו, ואז נעשה המ"ה בחי' דכורא, וס"ג נעשה בחי' נוקבא. אלא שלהיות שהס"ג זה, נעשה נוקבא אל המ"ה, לכן קנה לו עתה שם אחר והוא שם ב"ן דההי"ן. כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. ואינו נקרא עתה בשם ס"ג, אלא בשם ב"ן.

והענין הוא, כי שם ס"ג הוא כללות טנת"א, אמנם אלו שהם נקודה דס"ג בלבד, אינו נקרא ס"ג, כמו הכלל, כי אינם אלא פרט א' שבשם ס"ג, ולכן כאשר זה הפרט, שהם הנקודה, נתחבר עם שם מ"ה, ונעשה אליו בחי' נוקבא ולכן נקרא עתה בשם ב"ן כנ"ל.

ואמנם, אעפ"כ בהכרח הוא, שאפי' שהם בחי' הנקודות לבד, בהכרח הוא, שיש בהם בחי' המתחברת עם הטעמים דמ"ה, ובחי' המתחברת עם הנקודה דמ"ה, וכן בשאר חלוקות, עם היות כולם יחד בחי' נקודות לבד דס"ג. וע"י חיבור שם מ"ה עמו, נתקנו עתה אלו הנקודות, ונעשו נוקבין אליהם, ולכן נקרא בשם מלכים, מלשון מלכות להורות: כי נעשו נוקבא לשם מ"ה דאלפין. (נ"א כי הם בחי' נקודות נעשה נוקבא בשם מ"ה) נמצא, כי כאשר עלו אורות הנקודות דס"ג למעלה, העלו מ"נ, ואז יצא אור מ"ה החדש, ונתחבר עם הז' אורות האלו, ובירר מהם מה שיוכל לברר ובהם נעשה תיקון אל כל האצילות, ולכך לעשות תיקון זה, הוצרך עיבור כנ"ל. וכבר ביארנו, כי מן הטעמים דמ"ה, נעשה עתיק יומין, בחי' הדכורא. ואמנם מבחי' הטעמים דב"ן, שנעשה משם ס"ג זה, כאשר אמרנו, שאע"פ שבכללות הם נקודות, עכ"ז נחלקים גם הם בעצמם לד' בחי' טנת"א של ב"ן הזה, וטעמים אלו שיש בהם ב"ן, נעשה נוקבא דעתיק יומין. וכן מנקודה דמ"ה נעשה צד הדכורא דא"א. ומנקודת של ב"ן, נעשה צד נוקבא של א"א. וכעד"ז בשאר חלוקים האצילות, כמ"ש בע"ה, במקומו כל פרט ופרט.

פרק ג מ"ת ר)

והנה, מציאת מקום התפשטות כל אלו פרצופי הזכרים והנקבות, הנעשין מהתחברות מ"ה וב"ן כנ"ל, הנה מקומם, במקום שהיו תחלה הנקודות, שיצאו דרך נקבי העינים, והוא מטבורא דא"ק, עד סוף רגליו. ואור המצח הנקרא שם מ"ה, אע"פ שיצא מלמעלה מן המצח, הנה מתפשט משם ולמטה, ומתחיל מציאותו מן הטבור, עד סוף סיום רגליו כנ"ל. אבל מה שנשתנה עתה מבראשונה, בעת יציאת נקודות העינים, הוא זה, כי אז היתה נקודת הכתר במקומה לבד בפ"ע, ואחריה נקודת החכמה לבדה בפ"ע. וכעד"ז היו כל הי"ס, אבל עתה נתוסף תיקון גדול, והוא כי נקודת הכתר נמשכה ונתפשטה ממקומה, עד למטה קרוב אל סיום רגלי א"ק, כמ"ש בע"ה. וזה

הגהות ומראה מקומות

צ) נ"א ל"ג גם (כת"י).

ק) נ"א מוסיף ומקומם הנז' (דפו"י).

ר) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף מ"ג ובתלמוד ע"ס מן אות י"ג עד אות י"ז.

ההתפשטות, הוא כל שיעור הנקרא בשם עולם אצילות. ונקודה זו היא נקראת נוקבא (נ"א נקודת) דע"י. וכעד"ז עתיק יומין דדכורא, הנעשה מטעמים דמ"ה, כנ"ל, גם הוא מתפשט לשיעור הנ"ל, וכן עשו כל השאר א"א ונוקבא, ואו"א, וזו"ן, והלבישו זה את זה, עד בחי' זו"ן, באופן שכל רגלי הפרצופים דאצילות, בין דעתיק, בין דא"א, בין דאו"א, בין דזו"ן, כולן שוין בסיומם, והם מסתיימים יחד, מעט (א) למעלה מסיום רגלי א"ק, ושם הוא סיום האצילות כולו, ועי"כ נעשה נשמה זה לזה, וזה מלביש לזה. וגם כי עי"ז, יוכלו הנבראים לקבל אורות העליונים, שהם עתה מכוסים, ומתלבשים זה תוך זה. וגם כי הכלים שלהם הגדילו, ע"י שנתפשטו עד למטה, ובזה יש בהם כח לקבל האורות שלהם, בהיותן כלים גדולים.

והנה, האור הזה דמ"ה החדש, היוצא מן המצח כנ"ל, הוא סוד המלך הח', הנזכר בפ' וישלח, הנקרא הדר, אשר לא נזכר בו מיתה בתורה, כי לא מת כמו האחרים, אדרבא הוא מתקן ומקיים הז מלכין קדמאין שמתו, הקודמין אליו, כנ"ל. כי כבר הודעתיך, כי אלו המלכים כולם, הם מלכים, הנזכר בפ' וישלח, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. ולפי שכאשר יצא התחיל תיקף לברר בחי' אלו המלכים, לעשות בחי' נוקבא אליו, שהם נקרא עתה ב"ן דההי"ן כנ"ל, לכן נאמר בו, וימלוך תחתיו הדר ושם אשתו מהיטבאל, כמ"ש בזוהר דעד השתא לא אידכר דכר בנוקבא כלל, בר השתא, ובג"כ אתקיים כלא, דהשתא הוי דכר ונוקבא כדחזי, ונזכר באד"ר.

והענין, כי הם בחי' מ"ה וב"ן הנ"ל, והשתא נקרא אדם, לפי שאדם כולל זו"ן, ולכן תמצא, כי שם מ"ה בגימטריא אדם.

וא"ת והלא בשם מ"ה לא נעשה רק הדכורין שבאצילות, ובחי' הנוקבא נעשה משם ב"ן, ואיך נקרא אדם, והענין הוא, כמ"ש כי שם מ"ה בצאתו, היה מברר משם ב"ן, ומחברו אליו, ונתקן עמו, ונמצא כי אז היה אור הנוקבא טפל אליו, והיה יונק ממנו, כדמיון הבן עם הבת, שהכל נקרא ע"ש הבן. והוא יורש הכל, ואינו נותן לבת, אלא מה שיוטב בעיניו, כרצונו. וא"כ נמצא, כי הבת טפלה וכלולה בבן, ולכן שם ב"ן שהיא הבת, נוקבא וטפלה לשם מ"ה, שהוא הבן הזכר, והיא כלולה בו. כי שם מ"ה הוא המברר עמו, והוא נתקן ע"י המ"ה. ולכן כאשר מברר, הוא לוקח התחלה מה שמברר לעצמו, כנודע בסוד תרין עטרין דיריית ברא. ב' חסדים וגבורה, דמ"ה ודב"ן, ולבתר יהיב ברא לברתא, בשעתא דמזדווג עמה, עטרה דגבורה, וכאלו נותן לה משלו דמי. ולכן הוא לבדו נקרא אדם, כלול תרוייהו.

והרי עתה, כי ב' בחי' יש לנוקבא דז"א, א', בהיותה כלולה בתחלה עם הזכר. הב', כשנפרדת ממנו, והוא נותן לה עטרה דגבורה. וזה סוד הכתוב, ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד, כי הנה בשם זה, יש כללות מ"ה (ובן) וי"ט, שהוא המלוי של ד' אותיות הראשונים שבו, כי אדם הוא שם מ"ה, והנקב' י"ט, בהיותה כלולה עמו, כי אז נוקבא נקרא מילוי שם מ"ה, גימטריא י"ט. ש) כמו ענין אדם וחוה, כי אדם שם מ"ה, וכאשר היתה הנוקבא עמו, היתה נקרא חו"ה, שהוא גימטריא י"ט, שהם, בחי' מילוי דשם מ"ה, כי כל בחי' מילוי, הוא גימטריא (נ"א בחי') אלהים, שהיא בחי'

ה ש מ ש

(א) נ"ב, שיעור מעט זה, הוא שיעור עובי עשרה עיגולי א"א מצד מטה, שע"ג עיגולי א"א נסתיימו כל הרגלים הנזכר, ורגלי אדם קדמון נסתיימו יותר למטה שהוא ע"ג עיגולי עתיק המתעגלים על עיגולי א"א.

הגהות ומראה מקומות

ש) עי' שער הפסוקים פרשת בראשית סימן ג'.

הנוקבא, שהוא דינין. ובזה תבין, למה בחי' הנוקבא, היא תמיד דינין. והוא, לפי ששרשה הוא בחי' המלכים שמתו, שע"כ נקרא מלכים, מלשון מלכות.

מ"ק, ונלע"ד חיים, שז"ס מ"ש באדר"ז, על בת מטרד, בת מאמא, דדינין מתערין מינה, דטרדין לכולא. פי', כי אמא היא שם ס"ג, ומשם היתה זה הבת, שנעשית אח"כ ב"ן. באופן, כי לא נשאר באמא, רק טעמים דס"ג, ומשם ולמטה שהם נקודות דב"ן, נק' בדתא, שהוא שם ב"ן הנ"ל. גם נלע"ד, כי לכן אנו מוציאין בד' אותיות השם ב' ההי"ן, כי הה' לבדם כפולה, לפי שהה' ראשונה שהיא ס"ג, ממנה עצמה יצא ה' שנייה, אלא שנשתנית, שנקרא שם ב"ן, באופן כי שניהן אינן רק אות אחד, ונחלקו לב', ולכך ג"כ עיקר השם (נ"א הם) יה"ו, שהם ג' אותיות ראשונות מהשם. (ע"כ מ"ק)

מ"ב צ"ע ענין המלך הח', שהוא הדר, שהוא היסוד, ואיך (נ"א ואח"כ) יצאו ז' מלכים מתוקנים. והענין, כי הז' מלכים כולם הם בחי' ב"ן, שהוא מלכות לבדה. והדד הוא שם מ"ה החדש, שהוא נגד הו"ק כנודע, אשד סופם הוא יסוד, הכולל זכר ונקבה, שהוא עטרה שבו. והנה הדר ומהיטבאל שהם בחי' מ"ה וב"ן שבכללות שם מ"ה, ומזיווגם יצא תיקון אל ז' מלכין קדמאין וכולם (נ"א שכולל) בחי' מלכות לבד, שהוא שם ב"ן דכללות.

ואמנם כאשר נפרדת מעליו, ונעשה בחי' לעצמה, ואז שניהן בסוד בעל ואשתו, דכורא לחוד, ונוקבא לחודה, אז נקרא מהיטבאל, כי שם ת) זה נחלק: למ"ה יטבאל. כי מ"ה הוא דכורא, וי"טבאל, גימטריא ב"ן, שהוא נוקבא, בהיותה לעצמה, הוי"ה דההי"ן, המתבסם עמו, זה עם זה, דכורא ונוקבא. ולכן נקרא בשם טוב, להורות שיצא מהם הרע, והוברד מהם הטוב. וז"ש, ואתבסמו דא בדא כו'.

ואמנם צריך לתת טעם אל הנ"ל, כי הרי אלו הנקודות הנ"ל, הם בחי' ס"ג, ואיך יהיו גרועים וטפלים לשם מ"ה החדש, ויהיה מ"ת זכר, ונקודות ס"ג נקבה. ונודע בכמה מקומות, כי בחי' שם ס"ג גדול משם מ"ה. והתשובה היא, כי שם מ"ה החדש הנ"ל, יצא מבחינת הזווג דע"ב וס"ג כנ"ל, לכן כיון שהוא נמשך מכח ע"ב עצמו, לכן הוא גדול מס"ג. ועוד טעם אחר, כי בשם מ"ה לא היה בו מיתה ושבירה, כמו שהיה בשם ס"ג עצמו. ועוד טעם ג', והוא כי אלו בחי' נקודות לבד של ס"ג, אבל המ"ה החדש, הוא כולל טנת"א כנ"ל. וכיון שיש בחי' טעמים, ודאי שהוא מעולה על הנקודות דס"ג, אבל לא על הטעמים דס"ג.

ועוד טעם ד', כי ס"ג יש בו גרעון גדול עתה, והוא כי עדיין לא הושלם להתברר כנודע. ולכן עתה מ"ה גדול ומעולה ממנו. אבל לע"ל, אשד יתוקן כל בחי' ס"ג, ויחיו כל המלכים, ויתבררו לגמרי בסוד בלע המות לנצח, אז יחזור שם ס"ג לקדמותו ולתועלתו, (נ"א ולמעלתו) ושם ס"ג ישלוט ויאיד בעולם, ואז יתבטל שם מ"ה, אשד זהו ענין חזרת העולם לתהו ובהו, כנזכר בדרז"ל לימות המשיח. ז) ואז יתבטל מ"ה, ואז לא יהיה דק ב' אודות של ע"ב וס"ג. ודי בזה.

פרק ד מ"ב

ז) אח"כ יצא שם מ"ה מהמצח דא"ק, והוא סוד טעמים ונקודות הראשונות מס"ג, נקרא עתה ב"ן, ונתחברו עתה מ"ה וב"ן, ומהם נתקנו כל הנקודות, שהם המלכים שמתו, ושאד המלכים שלא מתו. שבין כולם נקרא אצילות. ועתה אחר התיקון, נקרא ברודים. והוא שבא, אחד הנקודים. וזש"ה, עקודים, נקודים, ברודים.

שם של מ"ה, היוצא עתה ממצח החדש,

הגהות ומראה מקומות

ת) עי' שער הירח פרק ב'.

ו) ר"ה ל"א. ועי' בהקדמה לספר הזהר בסלם פנימיות וחיצוניות פ"ד.

מאמר דטעין חמרי אות צ"ג צ"ד. ועי' בשער

ז) עץ החיים עם פמ"ס ענף מ"ד.

יש בו טנת"א, כמו ע"ב וס"ג. טעמים של מ"ה, דכורא דעתיק. והטעמים דב"ן, נוקבא דעתיק. ונקודה של מ"ה, דכורא דא"א. ונקודות דב"ן, נוקבא דא"א. תגין דמ"ה, או"א. אותיות דמ"ה, זו"נ.

אך למטה כתבתי ח) שכל בחי' דמ"ה, הוא דכורא. וכל בחי' ב"ן, הוא נוקבא. וא"כ קשיא, הא (א) קאמר הכא דתגין דמ"ה או"א, ואותיות דמ"ה הם זו"נ. ואפשר לומר דלא דק, אלא שאמת הוא כמ"ש למטה. ואם תסתכל תראה, כי כל אחד מה' פרצופים, נחלק לב' ג"כ. הכתר של ע"ס, ממנו נעשה עתיק וא"א. דהיינו עתיק עד ת"ת שבכתר, וא"א משם ולמטה. וכעד"ז חכמה ויש"ס, בינה ותבונה, וז"א ויעקב, ורחל ולאה.

ואם תסתכל תראה, כי שם מ"ה הוא כללות כל השם, שהוא טנת"א, של כל כללותו. ואמנם שם ב"ן, אינו רק הנקודות דס"ג לבד, אלא שהנקודות אלו דס"ג, נחלקים לטנת"א ג"כ. דכ"מ שנזכר טנת"א בשם ב"ן שהוא ס"ג כנודע, אינו רק בנקודות לבדו של ס"ג, הכלולים בהם טעמים ונקודות, ושמור כלל זה.

נמצא שכל אחד מהשמות הד', שהוא (טנת"א) ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. הם הא' טעמים. והב', נקודות. והג', תגין. והד', אותיות. וכ"א מאלו הד' כולל כל הד' בחי', שהם טנת"א. אמנם בשם ס"ג, מצינו תוספת א', כי גם בחלק הנקודה שבו, גם הוא כלול מד' בחי', טנת"א. נמצינו למדין מהם, כי שם ב"ן, הוא חלק הנקודה לבד דס"ג, וזהו ט) השם של ב"ן, נחלק לד' בחינות, ושאר בחי' של ס"ג שהם תגין ואותיות, אפשר שהם בבי"ע, כנלע"ד חיים להבין כפי הנ"ל.

גם נלע"ד, כי שרשם אינם זולת ב' בחינות, שהם: ע"ב וס"ג. והם שורש החסד ודין. ואמנם הע"ב כולל טנת"א. וכן הס"ג ג"כ. והטעמים דע"ב הם ברישא, כנודע. והנקודות שלהם ממצחא ולמטה, שהוא שם מ"ה. ושם זה כולל ג"כ טעמים ונקודות וכו'. נמצא הטעמים דע"ב, הם נגד הטעמים דס"ג, ונקודות דע"ב, הוא שם מ"ה במצחא, והם כנגד הנקודו' של ס"ג, שהם בעינים, וזה נקרא שם ב"ן.

אמנם קשה לפ"ז, כי הרי נקודות הם ס"ג, ולא מ"ה, א"כ היה ראוי שיצא ס"ג דע"ב, שהם נקודה דע"ב, ולא מ"ה שהם תגין. ונשארו עתה תגין ואותיות דע"ב, ותגין ואותיות דס"ג, ואיני יודע מה נעשה בהם. (ב) ואולי מהן נעשה בי"ע, ושמור כלל זה, שאפשר שהוא אמיתי, ויובן בו כמה דברים, או אפשר שמתגין ואותיות דע"ב ס"ג, נעשה מהם כלים של אצילות חדשים.

וזה מ"ש כתוב מכת"י הרח"ו ז"ל
מקונטרס הקיצור.

(מהרח"ו ז"ל, נסתפק לי ג' ספיקות באחר התיקון: או דשם ס"ג נשאר עגולים, וממ"ה לבדו נעשה יושר לבדו דכל אצי'. או שתחלה יצא ס"ג דעגולים, ואח"כ בעת התיקון אז יצא גם היושר דס"ג ויושר דמ"ה, שהוא מהיטבאל מלך החי' הדר כלול זו"ן דמ"ה, ונשארו עגולים מס"ג לבד, ויושר ממ"ה ומס"ג, וע"כ הס"ג דיושר נקרא ב"ן, כי הס"ג דעגולים לא נשתנה שמו והוא ס"ג כבראשונה, אך היושר דס"ג נקרא ב"ן. או שתחלה יצאו

ה ש מ ש

(א) נ"ב, לא קשיא מידי, דמתגי"ן דמ"ה שלקחו או"א, מהם נעשו אבא ויש"ס. ואותיות דמ"ה, מהם נעשו ז"א ויעקב, כנזכר בכמה מקומות.

(ב) נ"ב, והלא כבר כתב הרב לעיל פ"א משער טנת"א, שנקודות ותגין ואותיות דע"ב ס"ג דא"ק, לא נתגלו ולא יצאו, כי בחי' נת"א דע"ב, טמירין תוך הס"ג, ודס"ג תוך המ"ה דא"ק

הגהות ומראה מקומות

ח) עי' שער הקדמות דף כ"ה ע"ב.

ט) נ"א וזה (כת"י).

עגולים דס״ג, ובתיקון יצאו יושר דס״ג הנקרא ב״ן וגם עגולים ויושר דמ״ה, ונתחברו עגולים דמ״ה ועגולים דס״ג, וכן יושר דמ״ה עם יושר דס״ג הנקרא ב״ן. ומהקונטרס הגדול דא״ק משמע בהדיא, כי העגולים והיושר דס״ג שניהן יצאו תחלה אך שהיו בבחי׳ נפש, ואח״כ יצאו בתיקון רוח, שהוא עגולים דמ״ה ויושר דמ״ה, והוא פי׳ ד׳, קרוב לפי׳ ג׳ שנסתפקתי. והראיה, כי במיתת המלכים נכתב שם שהיו בדרך קוין, שנפלו אחוריים דאו״א, שהג״ר לבדו היו בדרך קוין, וע״כ לא מתו אלא הז״ת, ונודע כי אין קוין אלא ביושר, וכן אין פנים ואחור אלא ביושר. ואמנם לפי שנכתב בראש הקונטרס שלא היה רצונינו לדבר כלל בעגולים אלא ביושר, לכן לא נתבאר שם ענין מיתת המלכים העגולים, אלא דיושר לבד, ולכן לא נזכר בתיקונים אלא דיושר. וכן נראה מקונטרס הקיצור, שכתב כי באח״פ לא יש רק יושר, אך בעין ומצח, שהם הנקודים, יש יושר ועיגולים, והנה נראה, כי בעין לבדו שהוא ס״ג, וכן במצח לבד שהוא מ״ה, יש יושר ועגולים בכ״א מהם. ע״כ מהרח״ו ז״ל.)

פרק ה׳

י) תחילה היו הי״ס כוללים כל עולם אצילות, עצמות וכלים, אלא שהעצמות היה שלם והכלים קטנים, ולכן מתו. פי׳, כי כלי נקודת עתיק היה חצי כתר (דעתיק) עד הטבור שלו, וכלי נקודת א״א היה חצי התחתון של הכתר, ובו נכללין כל הי״ס שלו, וכן בעתיק. וכלי אבא היה חכמה לבד, ובו כלולים כל הי״ס. וכלי אמא היה בינה לבד, ובו כלולים כל הי״ס שלה. וכלי זו״ן היו כ) ז׳ כלים: הא׳ מחסד לבד, וב׳ מגבורה, ג׳ מת״ת, ד׳ מנצח, ה׳ מהוד לבד, ו׳ מיסוד לבד, הז׳ ממלכות לבד. וכל י״ס שלו כלולים בהם. וכלי המלכות היה של מלכות ממש שבה לבד, וכל הי״ס שבה כלולים בה.

ועוד שינוי אחר היה בהם מקודם התיקון, כי כל אחד היה זה למעלה מזה ואין זו מתלבשת בזו כלל, ואז נמצא: שהכל נקרא פרצוף אחד, וגם בלתי התלבשות שום ספירה בחברתה, והיתה שיעור קומתה כמו שהוא עתה ממש כל אורך האצילות.

ואחר כל התיקון, אז נתוספו ט׳ כלים וחצי תחתון, בכתר דעתיק. וגם שנתלבשו ונתפשטו אלו באלו, ובזה נתרחבו הכלים לאין קץ, ויוכלו לסבול כל האורות, עד שנשארו בקומתן שוה.

ונתוספו ט׳ כלים וחצי התחתון דכתר, בא״א. וגם שנתלבשו אלו תוך אלו, וגם נתלבשו כל הכלים דעתיק בתוך כלים דא״א.

ונתוספו ט׳ כלים באבא, זולת כלי החכמה שבה שכבר היה בה מעיקרא, וגם נתלבשו אלו באלו, וגם נתלבשו כל הכלים דא״א ועתיק תוך כלים דאבא.

ונתוספו ט׳ כלים באמא, זולת כלי הבינה שבה שכבר היה בה מעיקרא, וגם נתלבשו כל כלים: דעתיק, ודא״א, ודאבא, בתוכה.

ונתוספו בז״א ג׳ כלים הראשונים דכח״ב, וכלי האחרון דמלכות, זולת ו׳ כלים דו״ק שכבר היה בו, ולא עוד אלא שכל כלי שבו כלול מכל הי׳ כלים כנודע, וכן בכל שאר הפרצופים, והבן זה. ונתלבשו אלו באלו, וגם נתלבשו כל הכלים: דעתיק, ודא״א, ודאו״א, בתוך ז״א.

ונתוספו ט׳ כלים הראשונים בנוקבא, זולת כלי מלכות שבה שכבר היה בה מעיקרא, וגם נתלבשו אלו באלו, וגם נתלבשו כל כלים: דעתיק, ודא״א, ודאו״א, וז״א, בתוך כלים שלה. וכבר ידעת, שמלבד שהם י׳ כלים גמורים בכל פרצוף, וגם כל כלי מהם כולל י׳ כלים וכו׳, ונמצא כי י׳ כלים נתרחבו לאין תכלית, ושיעור קומתן לא נשתנה, כי הרי נתלבשו

הגהות ומראה מקומות

י) פרק זה הוא בעץ חיים עם פמ״ס ענף מ״ה.

כ) נ״א ז״א היה (דפו״י).

זה תוך זה, והבן זה מאד מאד, ובזה יוכלו לסבול האורות.

והרי נתבאר, מה שהיה קודם התיקון, ומה שהיה אחר תכלית כל התיקון, אבל באמצע היו שינוים רבים, כי התחילו להתקן מעט מעט: כי כשנתקן עתיק, נתקן כל בחי' עתיק שיש בכל הי"ס שממנו ולמטה. ל) וכשנתקן א"א, נתקנו כל בחי' כתרים, שיש בכל הכלים ממנו ולמטה, ונעשה הכלים דכתרים בהם. וכשנתקנו או"א, נתקנו כל בחי' כלים של חו"ב, שיש מהם ולמטה. וכשנתקן ז"א, נתקנו כל הכלים של ו"ק, שיש מהם ולמטה בכל כלי מהם. וכשנתקן הנוקבא, שהיא מלכות, נתקנו כלים של מלכות בכל כלי מהם, ואז נתקנה הנוקבא. הרי ביארנו דרך כלל.

עוד שורש א' בתיקון ז"א, וממנו נלמד לכל השאר. כי אינו דומה עת תיקון ג' תחתונים, לעת תיקון ג' אמצעים ולעת תיקון ג"ר. והנה הז"א, הז' כלים שבו היה באופן זה, כי תחלה היו ז' כלים, וכל כלי מהם היה א' לבד: חסד מחסד, וגבורה מגבורה, ת"ת מת"ת, נצח מנצח, הוד מהוד, יסוד מיסוד, מלכות ממלכות. ובעיבור, נתוספו נה"י, בכל א' שבכל כלי וכלי שבהם, שבז' כלים. אח"כ ביניקה, נתוספו חג"ת, בכל כלי מהם מן הז' כלים הראשונים. ואח"כ במוחין, נתוספו ג"ר, בכל א' מז"ת. ועוד נתוסף גידול אחר, והם ג' כלים ראשונים כל א' כלול מי', וכל זה נעשה בגדלות האמיתי.

והנה ג' כלים הראשונים, יש בהם: אחור, ואמצע, ופנים. ובג' כלים האמצעים ג"כ ג' לבושים, וכן בג' כלים התחתונים גם כן ג' לבושים.

ונמצא, כי בעיבור נעשה כלים דאחוריים לבד בג' תחתונים דנה"י, כל כלי כלול מנה"י ומלכות שבו, כי קודם העיבור לא היו רק ג' כלים דאחור: זה מנצח לבד, וזה מהוד לבד, וזה מיסוד לבד. מ) [וע"י העיבור ניתוספו כלי נהי"מ בכל אחד מהם.] ובחג"ת. ניתוסף ע"י עיבור, ג' כלים בכל כלי מהם, כי תחלה היו ג' כלים דאחור: זה מחסד לבד, וזה מגבורה לבד, וזה מת"ת לבד, נ) כנ"ל, וע"י העיבור נעשה ג' ס) כלים דאחור בכלי החסד, והם חסד ונהי"ם שבו ע). וג' כלים דאחור בכלי דגבורה, והם גבורה ונהי"ם שבו. וג' כלים דאחור בכלי הת"ת, והם ת"ת ונהי"ם שבו. פ) אך בג"ר, לא היה עדיין שום כלי כלל ועיקר.

וביניקה, נתוסף כלי דגבורה ות"ת, בכלי חסד. ובכלי גבורה, נתוספו כלי חסד ות"ת, ובכלי ת"ת, נתוספו כלי ח"ג. ובכלי הנה"י, חג"ת בכל א' מהם. הרי הם ו' כלים, כל א' כלול מז"ת.

ובגדלות, נתוספו ג"ר, בכל כלי וכלי מז' כלים תחתונים, ונתוספו לגמרי עוד ג' כלים ראשונים, כל אחד כלול מי' כלים גמורים.

השער הרביעי

שער המלכים ויתחלק לאחד עשר פרקים

פרק א מ"ק

צ) ביאור מציאת המלכים שמתו, מה ענינם. וגם מציאות נקודות הראשונים, שהיו קודם האצילות. דע כי, הלא קודם מציאת התיקון של האצילות, יצאו י' נקודות, וכולם כלולים בכח נקודה א', והוא מציאת הכתר. באופן, שכל י' היו בסוד הכתר נכללין בה.

הגהות ומראה מקומות

ל) בדפו"י המלים שממנו ולמטה הם בסוגר.

מ) בדפו"י כל המסוגר ליתא.

נ) נ"א וכן בחג"ת ונתוספו ע"י עיבור ג' כלים בכל כלי מהם, כי תחלה היו ג' כלים דאחור זה מחסד לבד וזה מגבורה לבד וזה מת"ת לבד

ס) נ"א ח' (דפו"י).

ע) נ"א וח' כלים (דפו"י).

פ) נ"א וכן בנה"י דכלים (דפו"י).

צ) פרק זה נתבאר בע"ח עם סמ"ס ענף י'.

וז"ס, עקודים, נקודים, ברודים. כי תחילת הכל היו עקודים מקושרים זב"ז, והכל בסוד הכתר. אח"כ יצאו כולם יחד מהנקודה ראשונה, ואז נתהוו י' נקודות, כל א' נקודה בפ"ע, וז"ס נקודים, באופן שלא היו מחוברים הי' נקודות, רק בהוותן בכתר. אך אח"כ יצאו כולם כא', ונתהוו אלו י' נקודות, כל א' בפ"ע. וכאשר נתקן רישא דעתיק, אז נקרא ברודים, כאשר נבאר בע"ה.

ואמנם י' נקודות אלו, היו זעג"ז, ואורך שיעור קומתן, היה כמו עתה אורך אצילות, ושיעור קומתו. כי עד מקום אשר הגיעו אותן הנקודות, עד שם היה בחי' [נ"א הוא עתה] עולם האצילות, ומשם ולמטה עולם הבריאה.

ודע, כי י' נקודות אלו, יצאו בסוד עצמות וכלים. וסוד הכלי שלהם, הם סוד שכ"ה ניצוצין, כנזכר פ' פנחס רנ"ח, שהם שרשי הדינין.

ואמנם אין שכ"ה ניצוצין אלו כלים, רק אל ז' נקודות האחרונים. והם סוד ז"פ אדם, שהם גימטריא שט"ו, ועם ה"ג הרי ש"ך, ונודע שה"ג הם כפולים, לכן הם שכ"ה. אך הג' כלים הראשונים, אינם מאלו הש"ך ניצוצין.

ואמנם אור אלו י' נקודים היה רב מאד, גם נתוסף בהם אור העליון, ולא היה בהם כח לקבל, ואז אותן הכלים מתו. פי', ירדו למטה, במקום שהוא עתה בריאה, וירידה זו היתה מיתתן. ואמנם אין זה רק בז' נקודות תתאין, כי ג"ר, היה כח בכלים שלהם, לקבל אור שלהם, ולא מתו. אך הז' כלים של ז' תתאין, הם אשר מתו, וירדו במקום שהוא עתה בריאה, וזהו מיתתן.

ואמנם זמן מיתתן היה, כאשר יצאו בסוד נקודים, כי כאשר יצאו מסוד עקודים, שהוא היותן יחד בכתר נכללין, ומשם יצאו ונחלקו לי' נקודין, אז היה יציאתן, ומתים תכף, כמ"ש באדרא, כהני זיקין דאכתש אומנא בפרזלא, ונפקי זיקין ודעכין לאלתר.

והנה, הז' אורות אלו, של הז' נקודות תתאין, נשארו שם במקומן בלי לבוש. והג' נקודות עלאין, נשארו האורות בתוך כליהם, ולא מתו.

(א) ועתה נבאר מציאת תיקון האצילות, איך נתהוה. הנה הג' ראשונות, כבר נתבאר שכליהם לא ירדו, והנה מסוד הכלים של הג' נקודות אלו, נעשה מהם רישא חדא, ובתוכו ג' מוחין, וזהו נקרא רישא דל"א. ונקרא רישא דעתיק יומין, הרי שג' נקודות הראשונים, מן הי' נקודות, הם סוד רישא דל"א.

והנה ג' אורות שבתוך אלו הנקודות

ה ש מ ש

(א) נ"ב, מהרח"ו במבו"ש דג"ן שע"ג תחילת פ"ה, כשבא לכתוב דרוש זה, כתב וז"ל, אחר שנתבאר למעלה סדר תיקון עתיק יומין, ומאיזה בחינה נעשה, בין בכלים בין באורות כו', וכל זה קבלתי ממורי זלה"ה, אח"כ, והוא עיקר, והאמתי על נכון, והנה בתחילת למודי עם מורי זלה"ה, היה מעלים ומכסה ומלביש הדברים, לסיבת שעדיין לא הייתי יודע התחלת הדברים על הסדר שביארתי לעיל, ולכן כשהתחיל לבאר לי אז ענין עתיק יומין, ביאר לי דרוש א', ונכתב פה, ולא יכולתי לקשרו עם מה שביארתי עד עתה. (פירושו הוא עם דרושי דעתיק הנזכר שם במבו"ש דף ב"ן, בעניני סדר תיקון עתיק, וענין הספיקות כנזכר שם בפ"ד, ועיין לקמן בע"ח שער עתיק, דשם כתב, דעתיק נתקן ע"י ג"ר דאבא, וד' ראשונות דאימא, וז' כתרים דז"ת יע"ש. שמן ששון) ועכ"ז רצוני לכותבו, ואולי המעיין יוכל לקשרו עם הנז"ל, כי נראים דברים סותרים את הנז"ל, וכתב דרוש הזה ע"ש. *

---

* עי' בפנים מסבירות ענף י' שרבינו בעל הסלם זיע"א מקשר הדברים ואין שום סתירה ח"ו ואלו ואלו דא"ח.

הראשונים, הם מתפשטין ומוציאין עד חשבון י', והם בחי' י"ס דעתיק.

והנה הז' נקודות הנשארים, מן הי' נקודות הראשונים, הם סוד: א"א, או"א, זו"נ. כמ"ש בע"ה. והענין, כי בג"ר אין בהם רק בחי' ע"י לבד. אך מהז' ולמטה, שם יש כח א"א ואו"א וזו"נ, הכל מעורבין יחד, וכולל ביחד בכל נקודה מהז', וגם כח הע"י מעורב בהם, כי כל דבר תחתון, יש בו כח עליון בהכרח המתפשט בו. ואמנם עתיק יורד בכולם, ומתפשט ומתערב בהם, אך כח התחתונים, אינו מוכרח שיהיה בעליונים, לכן הג"ר אין בהם רק סוד עתיק לבד.

והנה עד"ז, הוא בז' כלים תחתונים, כי יש בהם בחי' כלים דעתיק, א"א, או"א, זו"נ, והכל מעורב ביחד.

ועתה נבין דרושינו, כי הכלים ירדו למטה בעולם הבריאה. אך האורות נשארו למעלה במקומם, בלתי לבוש. והנה כאשר הגדילו הג' נקודות ראשונות, ונעשו בסוד י', הנה הג' מהם, כבר היו תחלה במקומן. אך הז' לבד, הם באים בסוד תוס', ואז כאשר באו אלו ז"ת דעתיק בסוד תוס' אח"כ, אז ברדתן, היו דוחין את הז' נקודות הראשונות, העומדין בלתי לבוש, ונשארו במקומם.

ונמצא שהז"ת דעתיק, לקחו מקום של אותן הז' נקודות הראשונות. ובזה תבין, כי שיעור קומת ע"י, הוא כל האצילות כולו.

ואמנם כאשר היו דוחין אותן הז' נקודות, ודאי שלא דחו אותן למטה, שהרי ביארנו לעיל, שאין מיתה רק בכלים, והוא סוד הירידה, א"כ האורות שלא מתו, לא ירדו, רק מה שאמרנו שדחאום, פי' לצדדין. פירוש, שהיה נכנס הנקודה דעתיק, בתוך נקודה א' של אותן הז' נקודות, בסוד פנימותן, ואז היתה נשארת אותה הנקודה הא', בסוד לבוש אליה. וכן היה בכל ז' הנקודות, כי ירדו הז"ת דעתיק, ונתלבשו בז' נקודות הראשונות, ואורות הז' הנקודות הראשונות, נשארו מקיפים, וסובבים אותן, בסוד מלבושים כמ"ש, וזהו הדחייה שהיו דוחין אותן. הרי ביארנו, פנימית ועצמות העתיק, איך נעשו הי' שלו.

פרק ב

ק) ועתה נבאר הכלים שלהם, כי הנה הג' כלים הראשונים שלא מתו, נשארין בסוד רישא. אך כלים של הז"ת דע"י, היו מצד אותה בחי' דע"י, שיש בז' כלים תתאין שמתו, כנ"ל. ואז אותן הז' כחות דעתיק, שיש באותן הז' כלים, עלו למעלה, ונתחברו עם תוספת אור, שהוסיפו ג' כלים עליונים, שנשארו שלא מתו, וכולן נתחברו יחד, ונעשין כלים אל ז"ת של ע"י.

והטעם שהיה עתה בהם כח לעלות, הוא מפני שבתחלה היו כלים אל הז' אורות, ולא היו יכולים לסבול גודל האור, אבל עתה, אינן כלים רק אל ג' אורות לבד כנ"ל, כי הג' אורות עליונים נתפשטו, והיו י' אורות, וא"כ עתה יש בהם כח לסבול, ולקבל אותו אור, ואז עלו למעלה, ונתהוו שם בסוד כלים.

וביאור מה שאמר למעלה, כי הג' אורות נתפשטו, ונעשו י' אורות. וכן בכל מקום שנזכר מציאת התפשטות, אין הכוונה שנמשך להם אור עליון מא"ס, ואז נתפשט, דאם כן הקושיא [נ"א הקדושה] במקומה עומדת, שהרי גם עתה היו י' אורות. אך הכוונה, כי מה שהיה תחלה ג' אורות, נתחלק אורם כל א' לג' חלקים, ונעשו י', ואז נתפשטו עד סוף האצילות, כנ"ל. ובזה היה כח בכלים, לקבל אותו אור.

ואמנם יש חילוק א', בג' נקודות העליונים, בין האורות עצמן, ובין הכלים שלהם. והוא כי סוד כלים שלהם, פשיטא הוא, שנשארו כל הג' כלים למעלה, בסוד רישא דעתיק. ר) ואחר כך הגדילו, ונעשו מהם (כלים למטה בז' כלים שמתו סכ"י) ולמטה, עד תשלום

הגהות ומראה מקומות

ק) עי' בספר הלקוטים דף ט' עמוד ג'.

ר) עי' בשער הקדמות דף י"ז ע"ב.

י' כלים דעתיק, עם אותם הבחי' שיש למטה בז' הכלים שמתו כנ"ל.

ונמצא, כי הג' כלים, נתהוו מהם כלי לכתר, וכלי לבינה, וכלי לחכמה. ואח"כ מהאור שלהם, נתפשטו ז' כלים תתאין, אל העתיק, רק שרשם הוא למעלה בכח"ב דע"י, אבל בג' אורות שבג' כלים הראשונים, יש ספק בהם, אם נאמר שג' אורות אלו נעשו כח"ב דע"י, ואח"כ מנקודת כתר נתפשט קו אמצעי, ומנקודת חכמה נתפשט קו ימין, ומנקודת בינה נתפשט קו השמאלי. אך שורש שלשתם הוא למעלה בראש עצמו, כמ"ש בבחי' הכלים. או אם נאמר, כי מנקודה א' מהם נעשה ג"ר, ומנקודה הב' ג' אמצעית, ומנקודה ג' ג"ת. באופן, כי הנקודה הראשונה היא לבדה בתוך רישא עלאה דעתיק, וב' נקודות האחרות הם גוף אל העתיק. או אם נאמר, כי שלשתן הם ברישא דעתיק, ואח"כ נתפשטו אל הגוף בסוד ג' קוין.

וז"ס, מ"ש באדר"ז רפ"ח, דהאי רישא אקרי רישא דל"א מה דאית בהאי רישא, כי הספק מה דלא אתיידע, הוא בפנימית האור שבתוך האי רישא, כי אין אנו יודעין אם יש שם כל הג' נקודות עליונים, רק שאחר כך נתפשטו בשאר הגוף. או אם נאמר, שאין שם רק נקודה א', הנחלקת (נ"א אור אחד הנחלקים) לג', והב' נקודות האחרות, נתפשטו למטה בסוד הגוף, וזהו הספק, לכן נקרא רישא דלא אתיידע מה דאית בגו האי רישא. אבל ברישא עצמה, כבר אנו יודעין מציאותו, שנעשה מג' הכלים של הג' נקודות כנ"ל.

וטעם הדבר, למה הוא יותר פשוט לנו בכלים עצמן, ששלשתן הם למעלה ברישא, ואין ספק אצלינו אם הכלי א', תועיל לג' ראשונות, וב' כלים האחרים נשארו למטה בסוד (נ"א בסוף) הגוף דע"י, הטעם הוא, מפני שיש לנו הקדמה ושורש, כי סוד השערות, בין דאריך אנפין, בין דזעיר אנפין, כולם הם, מן סוד אותן מלכים שמתו, ולכן צריך שימשך אור אליהן דרך השערות, כדי שיוכלו לקבלו. גם כי השערות עצמן בסוד המלכים דמתו, בסוד הן עשו אחי איש שעיר. והנה שערות אלו, ישנם בראש דאריך אנפין, ורישא דאריך אנפין, הוא בחסד גבורה דעתיק יומין, כמ"ש בע"ה. והנה, אם ח"ג דע"י, היו כלים שלהם, מסוד הכלים דג"ר, א"כ למה נתהוו שערות כנגדן ברישא דא"א, אבל עתה שג' כלים ראשונים דלא מתו, נתהוו לעילא ברישא דעתיק, א"כ נמצא, כי הכלים של ח"ג דע"י, הם מסוד המלכים שמתו, כנ"ל, ולכן יצאו כנגדן שערות ברישא דא"א, שהוא כנגד ח"ג אלו דע"י.

הרי ביארנו מציאת העתיק יומין, איך נתהוה כל פרצוף שלו, בסוד עצמות וכלים. ועדיין נשאר שם מקום שאלה, והוא, אחר שביארנו שבז' נקודות מן הי' נקודות, יש בהם בחי' ע"י, בין בבחי' הכלים, בין בבחי' אורות, אם כן, כמו שלעשות כלים לז"ת, הוצרך ליקח אותן ז' כלים שמתו, מבחי' עתיק שבהם. א"כ, גם אורות הז"ת דעתיק יומין, למה היו מסוד התפשטות הג' ראשונות דע"י כנ"ל, למה לא יהיו, מן אותן הכחות שלו, שיש בז' אורות, הז' נקודות הראשונים.

התשובה בזה, כי אותן ז' כוחות שיש לע"י, באותן הז' אורות של הז' נקודות הראשונים, מהם נעשה אח"כ סוד אור מקיף לאצילות.

ורצוני לגלות אזניך מעט מזעיר, בענין אור המקיף, מה ענינו. דע, כי אור פנימי, הוא אור גדול מאור המקיף, וזהו בבחי" ע"י דוקא, ולא בשאר האצילות. ולכן מאור ג"ר, נתפשט אל ז"ת, בסוד או"פ. ש) ומז' כחות

הגהות ומראה מקומות

ש) אמר מאיר אפשר שבזה נבין טעם למ"ש הרב בדרוש ק"ש כי אי אפשר להמשיך טיפת המוחין כי אם מחצון של עתיק ולא מהפנימי כי פנימיות עתיק נקרא א"ס וכתב שם הרח"ו שצ"ע למה. ומובן עם זה כי מאחר שהפנימיות הוא אור ג"ר דנקודים שהיה אור א"ס טרם התלבשותו בבחי' פרצוף, ודו"ק בכת"י מהשמש (ח"ו).

של אורות התחתונים, נעשה מהם או״מ. וסוד או״מ מה הוא, כבר ידעת, כי ע״י הוי ארכו שיעור כל האצילות. ואח״כ יש לו מלבוש א׳, והוא הא״א. רק שאינו מלביש אותו כולו, אלא לז״ת שלו ולמטה. ואח״כ אבא ואמא, והם מלבוש ב׳ עליו. ואח״כ ז״א ונוקבא, הם לבושים החיצונים עליו. והעתיק באמצע כולם, ובפנימיותו.

ואמנם בסוד אור מקיף, הוא להיפך כי או״מ דנוקבא, הוא פנימי מכולם, והוא חופף על נוקבא דז״א. ואח״כ או״מ דז״א חיצוני, והוא מקיף, על מקיף נוקבא דז״א. ומקיף דאו״א, הוא מקיף, למקיף דז״א. והמקיף דא״א, מקיף, על מקיף דאו״א. ומקיף דע״י, מקיף, על כל המקיפים כולם. נמצא, כי בבחינת או״פ, העתיק הוא פנימי מכולם. ובבחי׳ או״מ, הוא יותר חיצוני לכולן. והענין הוא, שבהיותו פנימי מכולם, וחיצוני מכולם, בוקע האור שלו, ונוקב בכל מה שבנתיים, בין אור פנימי שלו, ואור מקיף שלו, ומאיר לכל מה שבנתיים. כי כל האצילות, שהיא מא״א עד נוקבא דז״א, עם כל המקיפים כולם, נתונים בין או״פ דעתיק יומין, ובין אור המקיף שלו, וכולם מאירין ממנו.

פרק ג

ת) ועתה נבאר מציאת הא״א, כי הנה פנימית שלו, הם מאותן הז׳ נקודים ראשונים. כי כבר ביארנו, שבכל נקודה מאלו, יש בה כללות: העתיק, ואריך אנפין, ואו״א, וזו״נ, בכללות. אלא שהג״ר כולם, הם בחי׳ עתיק לבדו, כי אור הקטן בהיותו נכלל בעליון, מתבטל, ואינו עולה בשם. מה שאין כן העליון בתחתונים.

והנה, הכחות שיש מן בחי׳ א״א, בבחי׳ הז׳ נקודות הראשונים, מהם נתקבצו ונתבררו, (נ״א ונתחברו) ומהם נעשה סוד א״א, והנה אינם. רק ז׳ כחות דא״א, בז׳ נקודות, ומהם נעשו י׳ דא״א, באופן זה, כי כבר כתבנו, כי יש חילוק בין א״א, לכל שאר הפרצופים. והוא, כי ב׳ מוחין דחו״ב, שיש לכל פרצוף ופרצוף, שניהם בראש, זה אצל זה, זה מימין, וזה משמאל. אבל חו״ב דא״א, הם זה למטה מזה, כי הבינה שלו, לא היה בה כח להיותה למעלה אצל חכמה, לקבל אור דע״י שבא אליה בלתי לבוש, ולכן החכמה בלבד נשארה סתומה בראש, והבינה בגרון דא״א, כי שם תוכל לקבל אור העתיק, בהיותה רחוקה למטה.

גם יש חילוק אחר, והוא, כי בשאר הפרצופים, יש בהם בחי׳ ג׳ מוחין חב״ד, אבל הא״א, אין בו רק חכמה לבד, ובינה בגרון, והדעת מתפשט מחסד עד הוד שלו, ואין לו מקום קיבוץ בפ״ע כמו בשאר פרצופים. וא״כ נמצא, כי רישא דאריך אנפין, אין הכח״ב שלו כעין סגולתא כשאר פרצופים, רק זה ע״ג זה בקו ארוך.

והנה אור דא״א שיש בז׳ נקודות כנ״ל, הנה מן האור שבח״ג, שהם נקודה ד׳ וה׳, הנה בכל חלק מהם, יש ג׳ שלישים, הנה הם ו׳ שלישים, ונחלקו לג׳ חלקים, נמצא, כי מב׳ שלישים חסד, נעשה כתר דא״א. ומן השליש האחרון של החסד, ושליש עליון דגבורה, נעשה חכמה דא״א. ומן ב׳ שלישי התחתונים דגבורה, נעשה בינה דא״א. אח״כ, מאור הנצח, שהוא נקודה ז׳, נחלק לג׳ שלישים, וב״ש עליונים, נעשה מהם חסד דא״א. נשאר שליש אחרון, לנצח דא״א. ואח״כ מאור הת״ת, שהוא נקודה הו׳, נחלק לג׳ חלקים. ומב״ש עליונים, נעשה ת״ת דא״א, ושליש האחרון, נצטרף בנצח דא״א, עם השליש האחר שיש בו, ומהם נעשה נצח דא״א, וז״ס הנצח שירד מת״ת.

אח״כ מאור ההוד, שהיא נקודה הח׳, נחלקה לג׳ חלקים. ומב״ש העליונים, נעשה מהם גבורה דא״א. ושליש אחרון, נשאר להוד דא״א. אח״כ מן האור היסוד, שהוא נקודה

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ בתע״ס מן אות ל״ו עד אות נ״ב ובמו״ש ש״ג ח״ב פ״ג.

הט', נחלק לג' חלקים, א) ב' שלישים העליוני' מהם, נעשה יסוד דא"א. ושליש הג' מצטרף בהוד דא"א, עם השליש האחד שהיה בו כנ"ל. וז"ס היסוד, שנמשך מההוד. והאור של המלכות, שהיה נקודה י', ממנה נעשית המלכות דא"א. וטעם הדבר היא, לפי שאח"כ, מנקודת המלכות, נעשה פרצוף שלם, לכך צריך שיכלול בה מדה א' שלימה.

ודע, כי בע"י ובא"א, לא נמצא בו מציאת נוקבא בפ"ע, כמו אמא לאבא, ונוקבא לז"א. אך המלכות דע"י, ומלכות דא"א, הם בחינת העטרה שבהם לבד. וסוד הדבר הוא, שמתחלה יצא פרצוף א' לבדו, והוא סוד העתיק. אח"כ העתיק, לא הוציא רק א' לבדו כמוהו, והוא א"א. אך אח"כ, שכבר הם ב' פרצופים, שהם ע"י וא"א, ואז יצאו אח"כ דו"נ, שהם או"א. דהיינו אבא מצד עתיק, ואמא מצד א"א. וכן ז"א מצד אבא. ונוקבא מצא אמא.

והנה, בדוגמא שביארנו בפנימית הא"א, כן היו בכלים שלו, כי לקחו מכח הז' כחות דא"א, שיש באותן הז' כלים, הם ז' מלכים שמתו, ומהם נעשו י' כלים לא"א. ואמנם ענין עליית עתה אלו המלכים הוא, כי מה שירדו תחלה, היה לפי שלא היו יכולין לקבל האור, ולכן ירדו למטה. אבל עתה שנתקן הע"י, אז היה בהם יכולת לקבל האור, ואז עלו למעלה.

פרק ד

ב) ועתה נדבר, איך מתלבש הע"י, בא"א. כי הלא ריש"א דע"י נשאר מגולה, ואין הא"א מלבישו, רק מז"ת דעתיק ולמטה. ואמנם, חג"ת דע"י, מתלבשין בכח"ב דא"א, לפי שהם סוד ריש"א, וצריכין כ"א מהם מדה בפ"ע. אך גופא דא"א, אין הע"י מתלבש בו כסדר הזה, אך הנצח דעתיק, נחלק לג' פרקין, פרק א', בחסד דא"א. פרק ב', בנצח דא"א. ונשאר פרק ג', למה שנבאר. וההוד דעתיק נחלק לג"פ, פ"א, בגבורה דא"א. פ"ב, בהוד דא"א. ופ"ג, נשאר למה שנבאר. ויסוד דעתיק נחלק לב', כמבואר אצלינו, שאין בו רק ב"פ: יסוד, ועטרה. ואז היסוד נתלבש בת"ת דא"א. ועטרה, ביסוד דא"א. ומלכות דעתיק, ג) נתלבש במלכות דא"א. לפי שאח"כ, צריך להוציא ממנו פרצוף שלם של הנוקבא, לכן לקחה מדה שלימה, כנ"ל.

ועתה נשארו ב"פ תתאין דנ"ה דעתיק, ואלו נתחברו יחד במלכות דעתיק, ושם נתלבשו. ונעשה מהם בחי' ב' דדין של בחינת המלכות דא"א, בב' צדדין שהם עתה (נעשו) בחינת דדי בהמה, שהם למטה, ואז היו מניקים לז' נקודות הראשונים, שהם ז' כלים, הנקרא ז' מלכים שמתו, שהם למטה בבריאה כנ"ל, ומשם היו יונקים להחיות עצמן לבדן. וז"ס עתיקי משדים, כי הם השדים דע"י. וזהו המלך הח', הנקרא הדד בן בדד, שהם אותיות ב' ד"ד. ואח"כ נעשה שמו הדד, שהוא בחי' יסוד. ואמנם דע, כי אלו המלכים דנחתו לתתא ומתו, הנה ירד עמהן כח חיות להחיות, רפ"ח ניצוצין, לעת התחייה. והוא בערך דורמיטא שיש באדם, ולא יותר מזה, אבל לא מתו לגמרי.

והנה, כסדר התלבשות ע"י בא"א, וכיוצא בזה התלבשות אריך אנפין באו"א, כך עניינם. ואל תתמה, אם פנימיות א"א היה מלבוש לכלים דעתיק, עם היותו גדול מערכם. כי הלא סדרן הוא כסדר איברי אדם עצמו, כי האדם יש לו איברים פנימים, ואיברים חיצונים. והמשל בזה, הלב והגוף האדם, ואין ספק, כי ערך כלי הלב, עם ערך כלי הגוף עצמו, יותר גדול כלי של הלב, וזך ומעולה מאד, כנודע לחכמי הטבע והרפואה. גם אין ספק, כי עד"ז גם חיות הלב, גדול מחיות הגוף, לאין קץ. אבל לא נאמר, כי כלי הלב יותר פנימי ומעולה, מחיות המתפשט בגוף האדם, כי זה לא יעלה על הדעת. אבל יהיה עד"ז, כי הם ב' כלים, זה לפנים מזה, וכ"א מהם

הגהות ומראה מקומות

א) עי' שער הקדמות דף י"ז. הקדמות דף י"ח.

ב) עי' שער א"א פרק ב' ופרק י' ובשער ג) עי' מבוא שערים דף מ"ז פרק א'.

מתפשט החיות הראוי לו. אבל לא נאמר, כי כלי הפנימי, יותר גדול מחיות החיצון. וכן כאן ב' כלים, עתיק וא"א, הם זה בתוך זה, ובכל כלי מאלו, נתפשט בכל א' וא' בתוכו, החיות הנוגע לפי ערכו.

מהחברים, הנה תחלת האצילות, יצאו י' נקודות, עצמות וכלים, כהדין קמצא דלבושא דיליה מגופיה, (נ"א דלבושא מניה וביה לבושיה מגופיה) וכבר נת"ל. והנה הבינה, לא יכלה לקבל אור החכמה, אלא פנים באחור. וכאשר הבינה הוציאה ז' מלכים תתאין, לא הוציאתן אחד לאחד, רק כולם ביחד, ששה משמותן על אבן אחד, שהם ו"ק, עם המלכות השביעית, הנקרא אבן. ולא היה בדרך ג"ר, כי כ"א יצא בפ"ע, ולא יכלו לסבול בשביל זה לקבל האור, ואז נתבטל החסד תחלה, ואח"כ הגבורה, וכן כולם עד המלכות.

אח"כ נתקנו כולם, ע"י שנעשה פרצוף, ונתמעט המשכת האורות בכתר, ונעשה בו א"א, ובו ג' רישין, עוד י"ג ת"ד. ואח"כ פרצוף אבא, ובו ח' ת"ד, וז"ס זקן אהרן, ר"ת ז"א, והם ח' ת"ד דאבא. ואמא אין לה ת"ד, כי היא נוקבא. ועתה ע"י התיקון הזה דאו"א פב"פ, אח"כ נתקן ז"א. ואמנם בזמן הגדלתו כנודע, אז נזדווגו או"א, ואבא הוציא טפת המוחין שלו, ובעברה הטפה בו דרך הו"ק דאבא, מחסד שבו עד ד) יסוד שבו, נתערבה שם עם חסדים המתפשטין שם, ולקחה ה' חסדים, וכשירדה הטפה זו עד יסוד דאבא, נעשו כל ה"ח חיבור חסד א'. וכעד"ז באמא, עטרה דגבורה. ואח"כ כשנתלבשו המוחין תוך נה"י דאו"א, לכנוס ברישא דז"א, אז נתלבשו נה"י בנה"י, ואז יסוד אבא נתלבש ביסוד אמא, ונתערבו שם יחד החו"ג כנודע, לכן נקרא היסוד מערב, כי שם הוא עירוב החו"ג יחד ע"כ.

פרק ה מ"ת

ה) הקדמה כוללת, ענין אלו המלכים כולם, הכוללים כל עולם אצילות. ונתחיל מן המאוחר אל המוקדם, ונאמר, כי נודע הוא, שעולם אצילות הנזכר בכל ס"ה, הנה הוא נעשה מבחי' אותם הי' נקודות, היוצאין מנקבי עינים של א"ק, הנזכר בדף הנ"ל באורך, ותחלה יצאו בלתי תיקון, ואח"כ נתקנו באופן זה שנבאר בקיצור.

והוא, כי הנקודה א' שנקרא כתר, נתקנה עתה, והיתה בג' בחי', שהם: ג' רישין, דא לעילא מן דא, הנזכר בתחלת אדר"ז, והם: כתר נחלק לב' רישין, והם ע"י וא"א תחתיו, אשר גם הוא מכלל כתר. וא"א זה הנקרא כתר, יש בו בתוכו רישא תליתאי, שהוא מוחא סתימאה, שבו הנקרא חכמה, כמבואר ענינם באורך, בדרוש עתיק לקמן. וג' אלו נתלבשו זה תוך זה.

ואח"כ, מן הנקודה הב' והג' חו"ב, נעשו עתה ב' פרצופים, הנקרא אי"א, וגם הם מלבישים עתה את חג"ת דא"א, כנזכר שם. ואח"כ מן הו' נקודות, שהם: ד', ה', ו', ז', ח', ט', הנקרא חג"ת נה"י, נעשה עתה פרצוף א', הנקרא ז"א.

ואח"כ מן הנקודה עשירית, הנקרא מלכות, נעשה פרצוף אחד, הנקרא נוקבא דז"א. והנה גם זו"נ, הם מלבישים את א"א, בחי' נה"י שלו, כנזכר באורך לקמן.

ועתה נבאר תחלתן, איך היו בעת יציאתן הראשונים, בהיותן בלי תיקון. דע, כי כאשר יצאו אלו הי' נקודות, יצאו בבחי' אורות וכלים. ואמנם יצאו בלתי תיקון, ולסבה זו לא יכלו הכלים לסבול האורות שלהם, שהם עצמות שבתוכם, ונשברו ומתו, כמש"ל בע"ה.

והנה הטעם לזה, שלא יצאו ע"ד התיקון, ולא יצטרכו לשבירה ואח"כ יהיה התיקון. הסבה לזה, כי תכלית הכוונה היה, להוציא ולעשות בחי' קליפות החיצונים, כי הם צריכות בעולם, לתת שכר טוב לצדיקים, ולהעניש לרשעים, שהיה עתיד לברוא אח"כ. וע"כ יצאו הנקודות הנ"ל בלתי תיקון, כדי שהכלים

הגהות ומראה מקומות

ד) נ"א עד הוד כת"י. ה) פרק זה נתבאר בעץ החיים עם פמ"ס ענף י"א.

שלהם לא יוכלו לסבול את האור, וישברו, ושבירתן, זו היא טהרתן, כי אז נתבררו הזוהמא והסיגים שבהם, ונעשו קליפות, הם הטומאות, כאשר היה בדעתו יתברך. ואח"כ חזר לתקנם, והקדושה שבאותן כלים נתעלו למעלה ע"י התיקון, אך לא הוברר הקדושה לגמרי, כמ"ש בע"ה.

וטרם שנבאר, מהו ענין היות הנקודות הנ"ל בלתי תיקון, ומה הפי' של תיקון. צריך שנעורר קצת שאלות, ו) והם: כי אחר שנת"ל, כי כל הי' נקודות נכללו כולם בעת התיקון, דנעשו בחי' ה' פרצופים, שהם: א"א, ואו"א, וזו"נ, מלבד עתיק, כי הוא נכלל באו"א, כמ"ש בע"ה. א"כ, מה נשתנה השינוי הזה, שתחלה יהיו י' נקודות, ואח"כ נעשו ה' פרצופים לבד, ולמה לא היו בתחלה ה' נקודות לבד, או יהיה באחרונה י' פרצופים.

גם בכלל השאלה, מה נשתנה הז"א מכל השאר, כי כ"א מהד' פרצופים, היא נקודה א' בלבד, מן הי' נקודות הראשונים. וז"א, נעשה מו' נקודות ביחד, ולמה לא היה תחלה גם הוא מנקודה א' לבד, כמו האחרים. או יהיו כל האחרים כ"א מהם ו' נקודות, כמוהו.

ועוד בכלל זה, כי נודע שלעולם אנו מוציאים, שכל אחד מנקודה, כלול מי' נקודות ממש, א"כ כיון שכל פרצוף ופרצוף כלול מי"ס כנודע, א"כ (נ"א אנו מוציאין שנזכר או נקודה אחד מי' או יו"ד נקודות ממש וא"כ) למה זה יצא ז"א בתחלה בסוד ו"ב, ולא יצא אז בסוד י' נקודות, או בסוד נקודה א', כמו האחרים.

גם יש לשאול, למה לא מצינו בשאר הד' פרצופים, בחי' עיבור, ויניקה, ועיבור דמוחין, לצורך תיקונם, כמו שמצינו בז"א לבדו, ואין כך לא בג"ר, ז) ולא בנוקבא.

והתשובה בזה, כי ודאי שמאותן י' נקודות הראשונים, לא היו רק ה' נקודות לבד, זו גדולה מעלתה על זו, והם בחי' ה' פרצופים הנ"ל, שנעשו אחר התיקון. והנה, כל נקודה ונקודה מהם, צריך שתהיה כלולה מי' נקודות פרטיות שבה, כדי שיעשו אח"כ כ"א מהם, בחי' פרצוף א', כלול מי"ס. ואמנם לא היה כך מתחלה, והיה הילוק באלו הנקודות, באופן זה, כי הנקודה א' ב' ג', כולם היו שלימות בכל חלקיהם. פירוש, שבכל נקודה מהם, היה בחי' י' נקודות פרטיות, וכ"א מאלו הג"ר, היתה כלולה מי' נקודות. אמנם הנקודה הראשונה כתר, היתה גדולה מכל הי' נקודות, [נ"א מכל הנקודות] אשר למטה ממנו. וכן הב' נקודות, שהם הב' וג', חו"ב, היו גדולים מכל מה שלמטה מהם. אבל הנקודה הד', אשר היא בחי' ז"א, לא יצאה כלולה מי' נקודות פרטיות שבה, רק יצאתה כלולה מו' נקודות, שהם ו' נקודות התחתונים הנקודה ההוא, וחסרו ממנו ג' נקודות הראשונים הפרטיות בה. באופן, שאע"פ שאמרנו שז"א כלול מר' נקודות, אינם אפילו נקודה אחת שלימה, רק ו' נקודות פרטיות, שבנקודה אחת, וחסרו ממנו שלשה ראשונים. והרי יצא ז"א חסר, משאר הפרצופי הג' העליונים. ואמנם הנקודה הה' שממנה נעשה הנוקבא דז"א, אין לומר בה שיצאה כלולה מי', על דרך ג' ראשונות, שא"כ נמצאת מעלתה גדולה מז"א. אמנם נקודה זו, היא נקודה פרטית, מן י' נקודות שהיו צריכין להיות בנקודה שלה, והיא בחי' הכתר שלה בלבד.

באופן, שג' נקודות הראשונים, יצאו כ"א מהם, כלולה מי' נקודות. ונקודה רביעית, יצאה כלולה מו' נקודות תחתונים שבה לבד. ונקודה הה', לא יצאה רק החלק העליון שבה, שהיא כתר שבה לבד. וכדי לידע חשבון, מה שיצא מן הז"א, אנו אומרים שיש לו ו' נקודות, אמנם ודאי, שאינם רק ו' חלקים, של נקודה א' לבד. והרי נתבאר, איך הם י' נקודות, וכפי האמת אינם רק ה' נקודות. והרי נתבאר, שינוי א' שיש, בין הג' נקודות ראשונים, אל הז' נקודות התחתונים.

עוד שינוי אחר היה בהם, אשר בו יתבאר

הגהות ומראה מקומות

ו) עי' מבו"ש דף י"ג ע"ב. ז) עי' לקמן פרק ו'.

מלת בלתי תיקון מה עניינו. והוא, כי ג' נקודות הראשונים, מלבד מה שיצאו כ"א מהם כלולה מי', עוד זאת היתה בהם, שהיו י' שבו מחוברות יחד, ולא נפרדות זו מזו. אמנם ו' נקודות דז"א, מלבד היותן ו' חלקי נקודה א', וחסרו מהם הג"ר שבהם, עוד שינוי אחר בהם, שהיו נפרדות זה מזה, ולא מחוברות.

באופן, שב' שינוים נמצאו בז"ת מן הג"ר, שהם א"א ואו"א ח) וזה סדרן, בתחלה כאשר היה בלתי תיקון, כי אלו הי' נקודות כאשר יצאו בראשונה, היו כל הי' דומין, כאלו ביחד היו פרצוף א' לבדו, ולא שהיה ממש כך בציור, אלא בדמיון. פי', כי הנקודה העליונה, היתה אז בחי' כתר, והשניים הם הב' והג', היו בחי' חו"ב, והו' היו בבחי' גוף, בעל ו"ק, אמנם לא היו ממש מצוירות כמו שהוא עתה אחר התיקון, אמנם בנקודה א' היו בה כללות י' בחי', אלא שהיתה קטנה, וגם כי לא היו היו"ד שלה (נ"א לא היה שלם) בסוד פרצוף ממש, רק בסוד כללות.

פי', כי אז היתה בסוד ג' בחי', שהם: עתיק, וא"א, וחכמה שבו, ששם ג' רישין הנ"ל, ואלו הג' בחי', היו מתפשטין בבחי' קוין, בתוך ט' נקודות האחרות, כמו שהוא עתה, והם היו לבושין אליו, ומלבישין אותו. גם הי' נקודות שבה, היו קשורים כולם זב"ז, בסוד קוין מתפשטין זו בזו. ופי' ענין הקוין האלו, נתבאר למעלה.

וכן ע"ד זה, גם ב' הנקודות של חו"ב, היה כך, שכ"א היתה כלולה מי', וכולן קשורין זב"ז דרך קוין. אבל אלו הו' חלקים נקודות של ז"א, יצאו נפרדות זו מזו, שלא כדרך קוין, רק זעג"ז נפרדות, ולא מקושרות יחד.

ואז היו נקראים אלו הו' רה"ר, כי לא היה בהם יחוד והתקשרות ואחדות, רק כדמיון אנשים נפרדין, איש לדרכו פנה, ולא היה ביניהם אהבה וחבה, ולכן לא יוכלו לסבול אלו הכלים שלהם בחי' האורות ומתו, כמו שכתוב, חבור עצבים אפרים הנח לו, כי החבור גורם קיום והעמדה. ומשל הדיוט אומר, אם תקח י' קנים כל אחת לבדו ישתברו, ואם תקח ג' לבד ביחד, יתקיימו ולא ישתברו.

מ"ב צ"ע, בענין יציאת הנקודות של המלכים, שיצא נקודות ז"א, בבחי' ו' נקודות לבד, והשאר לא יצא. וכן דנוקבא, לא יצאת אלא חלק העשירית לבד כנ"ל, היכן נשארים שאריתם, אם נשאר בשרשם בעולם העקודים במלכות, או אם נאמר הניחום באמא שלהם, אם הבנים, (א) בין בכללות, בין בפרטות, כי ממנו יצאו, וצריך עיון.

גם צריך עיון, כי הרי מז"א לא יצאו רק ו' נקודות, א"כ איך אמר שנתבררו ט"ס הראשונים, שהם מן הכתר (נ"א עד היסוד) בט' חדשים של עיבור. ואפשר לתרץ זה, בסוד הראש דקטנות, שגם בו יש ג"ר. גם אפשר לתרץ, שהם בחי' של הו' נקודות, כי כ"א מהם ודאי שהיה כלולה מי"ס, ונמצא כי בט' חדשי עיבור נתקנו ט"ס הראשונים, שיש בכל נקודה ונקודה מן הז' [נ"א הו'] נקודות. כי פרצוף גמור דבריאה, אינו, כ"א נקודה קטנה דאצילות (ב).

ה ש מ ש

(א) נ"ב, (עיין תו"ח דקי"ח ע"ב בסופו) כן כתב לעיל בפ"ו משער שבירת הכלים, כי ג"ר דז"א, וט"א דנוקביה, נשארו בבינה אם הבנים דכללות, אמנם זו"ן דפרטות, (צ"ל הג"ר דזו"ן דפרטות ה"ר שב"ח). דע"י ואו"א ואו"א, נשארו בבינה דפרטות שלהם. אבל בס' מבו"ש כתב, שגם זו"ן דכללות יצאו כ"א כלול מי"ס, והג"ר דזו"ן שבהם נשארו בבינה דפרטות שלהם כו'.

(ב) נ"ב, (עיין שער כ"ז פ"א) כי נה"י כל היוד דומים זכו' (עי' ע"ח עם פנים מסבירות ענף י"א).

הגהות ומראה מקומות

ח) נ"א וזה סדרן כי בתחילה כאשר אלו הי' נקודות היו בלתי תקון כאשר יצאו בראשונה היו

גם צ"ע בענין הז"א ונוקבא, שלא יצאו ג"ר דידיה, לא ט' ראשונות דידה, א"כ איך אנו אומרים שהמלכים דז"א יצאו מבינה דידיה, הנקרא אדום, וכן מבינה דנוקבא, הנקרא ארץ אדום, והרי לא היה בהם בינה (ג) כמ"ש בקונטרס מורי זלה"ה.

מ"ק להר"א הלוי. קודם התיקון, לא היה אהבה בי"ס רק יראה לכ"א. כיצד החכמה היה לה יראה לעלות לכתר וכן יראה שנית, מלירד לבינה. ועד"ז לכולן. גם לא היה ביניהן יחוד, רק נפרדות זה מזה. (ואפילו הו"ק נפרדות זו מזו) כמ"ש רז"ל בבראשית רבה, כי העולם נברא בדין, שהוא היראה הנ"ל, ולא היה עומד, כי נתבטלו המלכים אלו, עד ששתף עמו מדה"ר, שהוא התיקון, שאז נמשך ביניהן אהבה ויחוד, ונתיחד ו"ק בבחינה אחת.

פרק ו מ"ת

ט) ועתה צריך לתת טעם אל כל הנ"ל, מה נשתנו נקודות זו"ן, מנקודות הג"ר. דע, כי כל העולם כולו מתנהג ע"י זו"ן, וכמו שהם נקראו בניים של או"א, גם אנחנו נקראים בנים של זו"ן, בסוד בנים אתם לה' וגו'. וגם כי הכתוב אומר, כי אמרתי עולם חסד יבנה, ר"ל, שהעולם מבחינת החסד ואילך, שהם ז"ת, שהם כללות זו"ן. וז"ס ז' ימי בראשית, כנודע. ולכן, כל הפגם שגורמים התחתונים ע"י מעשיהם הרעים, אינו מגיע בג"ר שהם א"א ואו"א, (א) רק בז"ת, שהם זו"ן.

והנה, גם בזו"ן עצמן, יש שינוי ביניהן, כי פשוט הוא, שאין הפגם הנוגע בנוקבא, שוה אל הפגם הנוגע עד ז"א ממש, שהוא גדול ומעולה ממנה. והחילוק שיש בזה הוא, כי

ה ש מ ש

דבכל נקודה נקרא עשיה. וחג"ת יצירה. וחב"ד בריאה. וג"ר דכללות הפרצוף נקראים אצילות.

(ג) נ"ב, עיין לעיל פ"ו מ"ב משער שבירת הכלים, שכתב שיצאו מן הבינה שלהם, שנשארה כלולה תוך אמא דכללות. אמנם ע"ז צריך לעיין, שהנה כתב הרב לעיל, שמיתת המלכים היתה ג"כ בכל פרצוף, שהג"ר נתקיימו, והז"ת שלו מתו, כי לכל פרצוף היה לו מין אור שוה לערך הפרצוף ההוא, ואותו האור היה כלול מעשר אורות, וכולם ניתנים לכלי הכתר שבו, שהוא אריך שבו, ואז הוא מזדווג מיניה וביה, ונותן הט' אורות לכלי אבא שבו, ואז אבא מזדווג עם אמא שבו, ונותן לה הז' אורות, ואמא מוציאה את הז' אורות שהם זו"ן שבו ומתו. והנה כפי זה, שהג"ר דז"א וט' ראשונות דנוקבא נשארו באמא דכללות, ומשם יצאו מן הבינה שלהם הכלולה תוך אמא, איך יצדק זווג באריך ואו"א שבכל אחד, בהיותם נתונים תוך אמא דכללות. לכן נלע"ד, שהאמת הוא כפי מ"ש בס' מבו"ש, שכל הששה פרצופים יצאו כ"א כלול מי"ס, וגם זו"ן דכללות, ומה שכתב שהג"ר דז"א וט' ראשונות דנוקבא נשארו תוך הבינה, הוא על זו"ן דפרטות דכל פרצוף.

(א) נ"ב, (עיין תו"ח דקי"א סוף ע"א) וז"ל, ודאי שהם א"א ואו"א שבכל פרצוף מששה פרצופי האצילות, אותם אשר לא היתה בהם שבירת הכלים, כנז"ל בפ"ז משער שבירת הכלים, אבל בזו"ן שבכל פרצוף ופרצוף מהם, אשר השבירה בהם היתה שוה, וכולן נפלו לבי"ע כנזכר, הפגם מגיע בהם ח"ו, וכן כל המעשים טובים שעושים התחתונים, פועלים בהם כולם בשוה, וכל הכוונות הנזכר בתפלות ובמעשה המצות כולם שוים בהם ואין חילוק ביניהם כלל, כי השבירה היתה בהם בשוה, ומכל זו"ן וזו"ן נשארו רפ"ח ניצוצין, וע"י התפלות והמצות כל זו"ן וזו"ן מעלה מהרפ"ח שלו מספר שלם בכולם כו'.

הגהות ומראה מקומות

ט) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף י"ב.

(ע"י) הפגם המגיע עד נוקבא לבד, אפשר שיהיה כח בפגם ההוא, אם יהיה החטא גדול, באופן שיגרום שיסתלקו ממנו הט' חלקים כולם, ולא ישאיר בה רק חלק עשירית, שהיא כתר שבה. אבל בז"א אין כח בפגם מעשה התחתונים שיסתלקו ממנו הו"ק, רק הג"ר לבד.

וצריך לתת טעם לזה, ובכלל הדבר נבאר מ"ש לעיל, כי ביציאת נקודת ז"א, יצאו ו' חלקי תחתונים, ולא ג' ראשונות, ובנקודות הנוקבא, יצאה נקודה העליונה כתר שבה בלבד, וט' חלקי התחתונים לא יצאו.

אמנם ב' הטעמים לב' השאלות האלו הם נתלין זה בזה והענין י) תלוי כמ"ש בפרקי אבות כ) בעשרה מאמרות נברא העולם. וכך פי' הדבר, שבחי' הז"א שהוא עולם, מתחיל מהחסד ולמטה, והוא נקרא עולם, בסוד אמרתי עולם חסד יבנה, מחסד ואילך יבנה כנ"ל. ובחי' זו הנקרא ז"א, היה המאציל העליון יכול לבוראו מחובר יחד כל הי"ס שבו, ולא להיותן י' מאמרות נפרדות זו מזו, ולא היה בדרך ג"ר שהם א"א ואו"א, שכל י' חלקיהם יצאו מחוברים יחד כנ"ל.

ונתן לזה טעם ואמר, להפרע מן הרשעים כו', פי' כדי להיות בעה"ז שכר ועונש ל) לצדיקים ולרשעים. ולכן היה הדבר הזה, שיהיה זו"ן מחולקים לי' חלקים, שהם עשרה מאמרות, ולא יצאו כלולים יחד, ע"ד ג' נקודות הראשונים.

והטעם הוא, לפי שכפי גודל שיעור הפגם שיפגמו הרשעים, כך יגרעו במאמרות האלו, ויפרע אז מהם, כפי הערך ההוא, וכן להיפך זה אצל הצדיקים.

והנה הפגם המגיע אל נוקבא דז"א, יש בחי' פגם, שיגרום שיסתלק ממנה חלק א', ויש שיגרום לסלק ב' חלקים, ועד"ז, עד שאפשר שיהיה בחי' פגם, שיגרום שיסתלקו ממנה הט' חלקים תחתונים, ולא ישארו בה רק חלק א' העשירי העליון בלבד, שהיא הכתר שבה. אשר ז"ס מה שנאמר אל הירח, לכי מעטי את עצמך והבן זה.

ואמנם אם מה שהיה נשאר קיים ממנה, לא היה חלק העליון מכולם, אלא האחרון שבכולם, ע"ד הז"א שנשארים התחתונים, ומסתלקים העליונים. הנה אז לא היה כח כלל בחלק ההוא, ואז אפילו אותו החלק, היתה מתבטל, להיות תחתון שלה, והיה נחרב ומתבטל העולם. ולכך הוצרך, שחלק הנשאר יהיה העליון שבה, שהוא הכתר שבה, מחמת היותה כולה נמונה תוך הקליפה, כמבואר בסוד רגליה יורדות מות. והנה מ) החלק הזה הנשאר, הוא בעצמו בחי' החלק, שיצא מתחלה קודם התיקון כנ"ל, כי אז לא יצא מכל חלקי נקודת נוקבא דז"א, רק חלק עשירית ממנה, והוא עליון שבה.

וטעם הדבר, כי כל דבר שבא בתחילה בבחי' שורש ועיקר, אינו מסתלק אח"כ בעת הפגם, אמנם מה שבא לה בסוד תוספת בעת התיקון, שהם ט' חלקים האחרים, אלו הם מסתלקים בעת הפגם, משא"כ אם באו מתחלה קודם התיקון בסוד שורש ועיקר, שאז אם יפגמו התחתונים, לא יוכלו להסתלק.

וא"ת, ויותר טוב הי' שלא יסתלקו. לזה ביאר הטעם ואמר, להפרע מן הרשעים כו', ויהיה שכר ועונש, נ) ודין ודיין, ובהסתלק, יפרע מן הרשעים על שגרמו הסתלקות, לבחי' היותן י' מאמרות נפרדות, כי אם יצאו מחוברים כא', לא יהיו מסתלקים. וזה שאמר, שמאבדין את העולם, שנברא בעשרה מאמרות. פי', ואלו נברא במאמר א' כלול מכולם, לא היה כך. וכן עד"ז לתת שכר טוב לצדיקים, שמחזירין אותן אחר הסתלקותן. משא"כ אם לא היו מסתלקין מעליהן ע"י הפגם, לא היה שכר לצדיקים המחזירין אותן, והבן זה.

הגהות ומראה מקומות

י) עי' בספר עולת תמיד דרוש יבום וחליצה דע"ז ע"א.

כ) אבות פ"ה משנה א'.

ל) נ"א שכר לצדיקים ועונש לרשעים ולכן (כת"י).

מ) נ"א והוא (דפו"י). נ) נ"א דין ורחמים (דפו"י).

ועוד יש טעם ב', מצד עצמם, והוא, כי אם היו תחלה בסוד שורש ועיקר, באופן שאח"כ לא היו יכולין להסתלק, הנה היה ח"ו מגיע הפגם בהם. אבל עתה, כאשר חוטאים תחתונים, הם מסתלקות למעלה, (א) ואין הפגם מגיע בהם, ס) ואז יפרע מן הרשעים, שגורמים נזק בעולם התחתון, על מיעוט השפע, מחמת שגרמו הסתלקותן, אבל בהם עצמם אין הפגם מגיע, כנ"ל, כי הרי הם מסתלקין. וז"ש שמאבדין את העולם כו', ולא אמר שפוגמים בעשרה מאמרות עצמן.

ואמנם החלק העליון שבה, אע"פ שנשאר קיים בה, ואינו מסתלק בעת הפגם, אין הפגם מגיע בו, להיותו עליון מאד יותר מכל השאר. אבל החלקים התחתונים שבה, הקרובים אל הקליפות, היה הפגם מגיע בהם, אלו לא היו מסתלקין.

ואמנם הז"א, שאינו קרוב אל הקליפות כמו נוקבא, לכן היו בו ב' שינויים מנוקבא. הא' הוא, שיצאו ששה חלקים של הנקודה שלו, בקבע מתחלה קודם התיקון, מה שאין כן בנוקבא, שלא יצאת רק חלק העשירית לבד. והב' הוא, כי יצאו חלקים תחתונים שבהם, ולא העליונים.

וטעם הדבר הוא, ע"ד הנ"ל, כי כיון שאין בו החשש כמו בנוקבא, כי אינו קרוב אל הקליפות, ולכן היה הענין בו בהיפך.

ומצורף לזה טעם אחר, והוא זה, כי הנה ג"ר דז"א, הם אורות עליונים, ואם היו יוצאין בתחלה, היו נשארים קבועים כנ"ל, ולא היו מסתלקין בעת הפגם, והיה עון התחתונים גדול עד מאד מנשוא לאין קץ, בתתם פגם במקום העליון הזה, והיה העולם חרב, לכן היה בהיפך, כי הג"ר יצאו בסוד תוספת לבד, כדי שיוכלו להסתלק בעת הפגם, ולא יגיע בהם פגם ח"ו.

ובזה עצמו יהיה טעם לכל הג"ר, למה באים ביחד בסוד תוספת, ע) והוא, כי ג"ר דז"א חשובים כאחד, ובעת הפגם צריך שיסתלקו יחד, או שיחזרו יחד, שלא בעת הפגם, כי אם יסתלק א', וישארו ב', או להפך, אין פגם גדול מזה, לעשות פירוד בין ג"ר דז"א ח"ו, ויותר טוב שיסתלקו שלשתן, ויהיו מחוברים, משיסתלק א', ויהא הב' בפירוד ממנו.

והנה הו' אחרונים שלו, באו תחלה בסוד שורש ועיקר. ואמנם אם בג"ר היה יכול הפגם לנגוע בהם, כ"ש בו"ק, וא"כ איך יצאו בסוד שורש, ולא יוכלו להסתלק בעת הפגם.

אך הענין מבואר, במה שנתבאר ג"כ טעם של הב' שאלות הנ"ל, הא' הוא, למה יצאו ו' חלקי נקודות לבד, ולא יצאו הי' כולן, וגם למה יצאו הששה חלקים בעצמן נפרדות, ולא מחוברות ומקושרות.

אבל הענין הוא, כי הלא המאציל ראה, שאם היו יוצאין הג"ר, לא יהיו יכולין להסתלק בעת הפגם, והיה הפגם נוגע בהם ח"ו. ואם נאמר שהיה יכול להוציאם נפרדות בפני' העמידה, כי ט' תתאין דמלכות נחתי בבריאה, והכתר נשאר באצילות, והיה לו להיות להפך. ונוכל לתרץ חצי הקושיא, כי גם מז"א נופלים, בסוד במסתרים תבכה נפשי וכו'. אך עכ"ז קשה, שהיה לו לצאת ב' הנקודות באופן אחד, ולא הפכיים, כיון ששניהם שוים בנפילה עכ"ל.

ה ש מ ש

(א) (עיין תו"ח דף ל"ז ע"א) הנה בשער תיקון הנוק' פ"ב כלל א' כתב מהרח"ו וז"ל, וצ"ע, כי כיון שנקודת המלכות לא יצאה כי אם הכתר, א"כ על דרך שבז"א, שמסתלקין מוחותיו, שלא ישלטו בהם החיצונים בעת הפגם, לפי שהם מובחרים, גם במלכות ט' תתאין דילה היה להם להסתלק, ואדרבא, כתוב

הנחות ומראה מקומות

ס) עי' שער הפסוקים דף קמ"ג בפסוק כי מדה ה' את יעקב. ובספר עולת תמיד דף ה' ע"א.

ע) נ"א מוסיף ולא דרך עיקר בראשונה (דפו"י).

זה מזה, כי אז לא היה הפגם מגיע בשלשתן יחד, רק בבחי' ההוא המיוחסת פ) אל הפגם ההוא, הנה אין לך פגם גדול מזה, שג' דאשונות יהיו נפרדין זה מזה כנ"ל, ולכן הוכרח שלא יבואו כלל בסוד שורש, אלא בסוד תוספת, כדי שאם יפגמו התחתונים, יוכלו להסתלק, ויסתלקו שלשתן בחיבור, ולא בפירוד.

אבל הו' חלקים התחתונים, הוציאם נפרדין זו מזו בכוונה ממש, כדי שלא יפגמו כולם, כי יש פגם שנוגע ביסוד לבד, ויש פגם שנוגע בהוד לבד, וכיוצא בזה, והוא לבדו יפגום, והשאר כיון שאינם מחוברים יחד אינן נפגמים, ונמצא שבעת הפגם לא יהיה כל כך גדול, וטוב יותר שיפגמו התחתונים, ולא הג' ראשונות, וגם יותר טוב שהתחתונים עצמן יהיו בפירוד מתחלה קודם התיקון, כדי שאפי' אחר התיקון, כאשר חס ושלום יהיה פגם, לא יגיע פגם רק באותו חלק לבד שנתפגם, אף על פי שאז אחר התיקון הם מחוברים, כנודע, כיון שמתחלה היו נפרדות, אין הפגם מגיע לכולם.

אבל בנוקבא, אלו היו התחתונים שבה חס ושלום נפגמות, היה העולם חרב לגמרי, להיותה קרוב מאד אל הקליפות, והם ג"כ תחתונים שבה, היו נאחזין בהם הקליפות לאין קץ, ולא יהיה שום תיקון ח"ו.

ובזה יתבאר היטב הטעם, למה הוצרך בזעיר אנפין, עיבור יניקה ומוחין. כי הג' ראשונות יצאו כולם כל אחד כלולה מי', ולכן לא הוצרכו לכל זה רק לעיבור אחד בלבד.

והז"א, תחלה צריך עיבור ויניקה, לתקן יחד הו"ק אלו, אשר הם לבדם יחד, יצאו בסוד שורש ועיקר, קבועים מתחלה, קודם התיקון. ואח"כ עיבור ב', להביא אליו יחד כל הג"ר שלו, הם המוחין, הנזכר אצלינו תמיד, ובאים לו אז בתוספת ביחד, כי כך בראשונה, נשארו שלשתן יחד, שלא יצאו כנ"ל.

אבל נוקבא, שכל ט' חלקי התחתונים לא יצאו תחלה, הנה אחר התיקון יצאו כולם צ) בפ"א, בסוד תוספת ברגע ק) א' ביחד, ואינה צריכה לכל אותן התיקונים דזעיר אנפין, ודי לה בעיבור ראשון ר).

ש) מ"ק מעיקרא היו העשר עצמות פשוט, והיו כלולים מי', ולא ניכרת בהם, והג"ר שהיו רחמים, היו יכולין לקבל אור הא"ס, וכשהיה מגיע אל הו' נקודות, היו מתבטלות, ואלו הם המלכים שמתו, לפי שהם דין, והאור שבא הוא רחמים, ולא היו יכולין לקבלו, וכיון שלא קבלו החיות, מתו. לכן הוצרך לתקן, שנעשו כלים אל הכתר, ועי"כ נתבסם האור, שבא ועובר דרך מסך, ועוד שניכרין בו הי'.

ואלה המלכים הם למטה ממלכות דאצילות, ולא נשאר מהם אלא הדר, מפני שהיו דו"נ, והם ת"ת ומלכות, ואז נעשה עיבור א' דאו"א, (נ"א דא"א) והטפה היתה י' אחת, ונלקחה הו"ד ממילוי (נ"א ונחלקה לו"ד מילוי) היו"ד שבחכמה, והם סוד ו"ד דיו"ד דאבא, שהוא גימטריא י', ושם אבא הדכורא גובר, לכן ו' קודמה לד', וזהו ו"ד. אך טפת הבינה, נוקבא גוברת, לכן גוברת ד' על ו', וזהו צורת ה': ד"ו. כי משם נלקחו האותיות ד"ו, מן הבינה שהיא ה', וז"ס אדה"ר ד"ו פרצופים בראו. כי בבינה הוא הד"ו, וביאורו הוא, שהטפה בסוד ת) אור מים רקיע. כי ברישא דאבא, הוא אור. ובבטן דאמא, נעשים מים, ואח"כ נעשים רקיע. (דהיינו התפשטות ג' כלילן בג' שהוא נקרא א) זעיר, והוא נקרא רקיע).

וז"ס, יום ליום יביע אמ"ר, יום ליום, הב': קצוות דז"א, הנקרא ימים, ונמשכו עליהם

הגהות ומראה מקומות

פ) נ"א שנתוסף (דפו"י).
צ) נ"א בפ"ע ונתקנו כולם (דפו"י).
ק) עי' שער אנ"ך פ"ו ומבו"ש דף ט"ז ע"א ודף צ"א ע"א ושער פרטי עי"מ פ"ג.
ר) נ"א מוסיף ויניקה (דפו"י).
ש) עי' בתלמוד ע"ס שיעור ו' אות מ'.
ת) עי' בתלמוד ע"ס חלק ב' אות א' באו"פ אות ד'.
א) נ"א ו"ק ז"א (כת"י).

סוד אמ"ר, שהוא ר"ת "אור "מים "רקיע. אך ולילה ללילה, סוד קצוות דנוקבא דמלכות, יהוה מלשון חוה, כנזכר בס"ה תרומה, (ד' קל"ז) כי היא סוד חוה.

ואח"כ בלידה נתפשטו, ונעשו הו"ק, כ"א מלובש בכלי, והיו בסוד ו', אח"כ ע"י היניקה, (נ"א ע"י התיקון) הגדילו הו"ק אלו, בו' שנים, לכן הפעוטות מקחן מקח, כי כבר הגדילו בחי' ו"ק של נשמתו ועצמותו, כל מה שיוכל להגדיל. ואח"כ הוצרך עיבור ב', להשלים המוחין. וז"ס שינה, שמעלין הז"א ינוקבא הפנימיות שלהם בבטן אמא, להיותו שם בסוד מ"ן. וזהו כמו שאנו מעלין נשמותינו בסוד השינה במלכות, להיות מ"ן דילה. כן הענין בזעיר ונוקבא, כי נשמתן ופנימיותן, הם מעלין מ"ן לאו"א.

והענין, כי אחר שאבא עשאה כלי, נשארה ההוא רוחא גניז במקומה, משום דלא היה אפשר אל הנוקבא שהוא דין, לקבל זכר, אלא באותו רוח שמטיל בגווה, וזהו הכלי שתקבל בגווה בחי' זכר, וזהו עשאה כלי. ואחר כך שהיא מקבלת, ומתהוות הוולד, ויולדת, כבר כלו מ"נ, ונשאר האי כלי, שהוא האי רוחא בלתי מ"נ, ועי"כ צריכין הבנים שנתהוו באותו כלי, לחזור ולעלות נשמתן שם באותו הכלי, ונעשים מ"נ, ואז היא יכולה לקבל מ"ד, ליתן להם המוחין.

וענין המוחין שנותן להם, הם אחסנתיה דאו"א, וב' עטרין, שהם ד'. וזהו, כי ב) החו"ג דא"א, הפרקין הראשונים, מהם נעשה מוחי או"א. והפרקין השניים, הם ב' ג) עטרין לת"ת. ואו"א נותנין לז"א, [מאותן] אותן הפרקים שיש להם מוחין ג"כ. וזהו אחסנתא דאו"א, וז"ש במשפטים ד) ובאדמתו, רישא דמלכא בחו"ג אתתקן. וכולן נכללין בנה"י דבינה, אוירא דכיא ואשא דכיא בנ"ה, דהוי אחסנתא. ואוירא ואשא דהוו הב' עטרין, נכללין ביסוד דילה, וזה נעשה דעת לת"ת, ועי"כ הוא מכריע, כי הוא חסדים וגבורות.

נמצא, שהד' נעשו ג', ונכנסין למוחין, ואלו הם סוד ד' פרשיות דתפילין. והם ד' פרשיות, בבחי' קודם שנכנסו בנה"י דאימא, שהם (היו) אור מקיף אליו. ה) וכנגד מציאת הא', (נ"א הב') כשנכנסו בה, קודם שיכנסו בז"א, הוא ש' דד' רישין. והבחי' הב', הוא ש' דג' רישין. (נ"א הוא ש' דג' רישין והבחי' הא' הוא ש' דד' רישין) ובחי' הפנימי רמוז בהם, כי הם רמז למקיף שהוא מבחי' חוץ.

ואח"כ, כמו שהאדם מעלה נשמתו להיות מ"נ, אחר שהוא מבן י"ג ויום א'. כן הת"ת מעלה נשמתו, אלא שהאדם אין לו עלייה זו עד י"ג שנים. והת"ת ו) מעלה אותן, בעודו בן ט' שנה, קודם המוחין, כדי לקבל המוחין, וזהו בן ט' שנים ויום אחד, ביאתו ביאה.

והנה בו' שנים, נגדלו הו"ק אלו כל הצורך, וצריך לקבל אחסנתא וב' עטרין, בז' (נ"א בב') בחי', ד' וג' הנ"ל, הרי ז'. וזהו בן י"ג ויום א'. ואלו הז' הוא, בתחלה צריך ג' שנים עד שיהיה בן ט', כי באלו הג' שנים נעשה לו הכנה לקבל מוחין, ואז אחר שנעשה הכנה, מקבל המוחין בד' שנים אחרים, והרי הם י"ג שנים.

ובמאי דאמרינן שהעושה אותה כלי, משאיר בה רוחא, יובן ענין היבום, ז) דכיון שמת אחיו, השאיר הרוח שם, דע"י טפה דאחיו, שהוא קרוב אליו, קודם שיבא בה הרוח דאח, [נ"א דאחר] הוא (הנה) היבם החי, מקדים נשמתו הראשון, ומתחבר ברוחו. ובא זה בג' הכנות א', הרוח דשביק בגווה כנ"ל. ועוד, טפת אחיו. ועוד, כוונת היבום, שמכוין להביא נשמת אחיו הראשון המת שם. וז"ס, אם ישים אליו לבו היבם, ומכוין לבו

הגהות ומראה מקומות

ב) עי' שער הנסירה פרק ו'.

ג) נ"א עטרין לאו"א ואו"א נותנין לז"א עם אותם הפרקים שהם להם (כת"י).

ד) אות תק"כ.

ה) נ"א שהיו ד' או"מ אלא (כ"י).

ו) עי' שער הנסירה פרק ג'.

ז) עי' בספר עולת תמיד סדר יבום וחליצה ובשער הגלגולים הקדמה ג' דף ד' ע"ב.

רוח של מת דבגווה, וגם נשמתו אליו יאסוף, פי', כי הוא מקבץ ומאסף נשמה עם רוח שהיו שם, וז"ס רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

פרק ז מ"ת

ח) ונבאר עתה, מה היה ענין מיתת המלכים. הנה נתבאר בפרק הקודם, כי יש שינוי בג' נקודות הראשונות, שהם בחי' א"א ואו"א, שכולם יצאו, כל אחד מהם, כלול מיוד. וגם שיצאו כל א', מחובר כל היוד שבהם, בכלולות זו בזו דרך קוין, משא"כ בזו"ן, כנזכר היטב. ולכן, לא היה הפגם והשבירה שוה בהם, וההפרש הוא, כי להיות נקודות של או"א יותר מתוקנים, וגם שהיו כלולים כל א' מיוד. לכן, היה בהם ב' שינוים. הא' הוא, שהכלים שירדו מן או"א, לא ירדו מבחי' כלים שלהם, רק אחוריים דאו"א בלבד, אבל הכלים דבחי' פנים לא נשברו. משא"כ בזו"נ, שכל בחי' הכלים דפנים ואחוריים, נפלו ונשברו.

עוד היה שינוי ב', כי הכלים דאו"א, לא נשברו שבירה גמורה הנקרא מיתה, רק ירידה לבד למטה ממקומם, אבל נשארו עומדים בעולם אצילות עצמו, במקום שהיה עתיד להיות מקום נוקבא דז"א. לכן, לא נזכר בהם בחי' מיתה, רק בז' מלכים תחתונים, שבהם נאמר וימת, כי ירדו למטה מעולמן, ונפלו לעולם הבריאה, כנ"ל באורך, ונפלו ממש תוך הקליפות, ונתבטלו שם בתוכם. ושם לקמן נתבאר באורך השינוי שהוא בג"ר עצמן, כי גם בהם היה חילוק וע"ש. אמנם בכאן נבאר מאו"א ולמטה, מה ענינם.

ותחלת הכל, נקדים לך הקדמה א', והוא, כי בכל בחי' שיש זכר ונקבה, יש ד' בחי', וזה סדרן, לפי מעלתן ממש מלמטה למעלה: תחלה היא מדרגת אב"א, פי', שיהיו זו"ן אחוריהם דבוקים זה לזה, והפוכים אחור נגד אחור. למעלה מזה מדרגה ב', והוא, שיהיו אחור בפנים, שיהפוך הזכר אחוריו נגד פני הנקבה. ואז, יש מעלה בזה, שמקבלת הנוקבא מהזכר דרך הפנים, אבל עדיין אינה מקבלת רק אור של אחוריים מהזכר, ואינה יכולה לקבל אור הפנים שלו.

למעלה מזה מדרגה ג', המעולה ממנו, והוא פנים באחור, שפני הזכר מביטים באחורי הנקבה. ובזה יש מעלה יתירה, שמקבלת הנקבה אור הפנים ממש, אלא שלהיותו אור גדול אינה מקבלתו אלא דרך אחור שלה, ואז שם מתעבה האור, וכאשר יתעבה, יוכל אח"כ האור לילך דרך אחור, ולהגיע עד הפנים שלה, ואז תוכל לקבלו. וז"ס הפסוק, חכם באחור ישבחנה, כי כאשר החכמה שהוא זכר, יפנה בפניו אל אחורי הנוקבא, שהיא בינה. ישבחנה יותר ממה ט) שהיה בעת היותו להיפך, אחורי הזכר בפני הנקבה.

מדרגה ד' למעלה מכולם, הוא פב"פ. פי', שניהן זכר ונקבה פונים פניהם זה לזה, ומדרגה זו היא תכלית השלימות.

ודע, כי באו"א, היו בהם ג' מדרגות הנזכרים, שהם: אב"א, ופנים באחור, ופב"פ, וחסר מהם מדרגה ב', שהיא אחור בפנים. אבל בזו"ן, היו ארבעתן כולם.

וטרם שנבאר חלוקות אלו נבאר בקיצור, ענין התיקון מה עניינו, הנה נתבאר, כי לא היתה השבירה אלא בכלים, שלא יכלו לקבל האור שלהם, נמצא, שכאשר בא התיקון, עיקרו היה לבחי' כלים, אבל בענין האורות והעצמות שלהם, לא נתחדש דבר בהם מחמת העיבורים והיניקות, רק ענין אחד, והוא, שבתחלה בהיות הכלים בחי' נקודות קטנות בלתי פרצוף, לא היו האורות מוציאין חלקיהם לפועל, ולא היו יכילים להראות פעולתן וכחם, כי היו נכללין בנקודה קטנה, ואחר שנתקנו הכלים בבחי'

הגהות ומראה מקומות

ח) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף כ"ט. ובתלמוד ע"ס אות כ"ג וע' בשער הקדמות דף ג"ו ד"י ענין י' נקודות.

ט) נ"א שהיה בהיותו, ומלת בעת מסוגרת. (דפו"י).

פרצוף גמור, אז גם האורות יכלו להראות פעולתם וכחם ולהוציאם לחוץ, כי הרי הנקודה הקטנה, נעשית כצורת ראש ואזן ופה, וכיוצא, ואז יכלו להראות פעולתם לחוץ.

ואמנם הכלים עצמן, נתוסף בהם, שנעשה בהם בחי' פרצוף ממש, והענין, כי תחלה נעשה מנקודה הא' עתיק וא"א, כנ"ל. ואח"כ, מן הב' והג', נעשו בחי' ב' פרצופים דאו"א, כי עלו אותן אורות ב' נקודות הנ"ל, והלבישו לחג"ת דא"א, כנידע, כי שם מקומם. וע"י אותו הכסוי והלבישה, נעשה להם בחי' כלים ופרצוף שלם, עם הבחי' של הכלים הראשונים שלהן עצמן שנשברו בתחלה, ועתה הוברר הקדושה מהם, ונתעלו ונעשו י) פרצופי או"א. ואחר כך, ע"י עיבור ראשון של ז"א במעי אמו, בהיותו ע"ג נה"י דא"א כנ"ל. כי נכללו ג' בג', שהכוונה היתה להלביש אותן ו"ק דז"א, שהיו האורות בלי כלים, כי הכלים ירדו בבריאה כנ"ל, ואז, נעשה להם שם בחי' כלים בפרצוף שלם, ואז, גם הכלים שלהם הראשונים שירדו ומתו, נתעלו גם הם, ונתחברו עם כליהם האחרים החדשים, ומהכל נעשה יחד פרצוף שלם א' אל הז"א. וכן לנוקבא על דרך הנ"ל.

אמנם החילוק שהיה בהם, הוא מה שביארנו למעלה, כי או"א וא"א, נתקנו בפ"א, אבל ז"א, אשר לא יצא מתחלה רק ו' חלקי נקודות לבד, שהם בחי' ו"ק שלו, ולכן אלו הו' נתקנו תחלה, בט' חדשים של עיבור ויניקה, ואח"כ, באים לו בסוד תוספת, אותן ג' החלקים הראשונים, שהם המוחין שלו שלא יצאו בתחלה. ולפי שבתחלה חסרו ג' ביחד ממנו, לכן גם עתה באים לו כל שלשתן יחד בעיבור הב', והבן היטב, מה ענין עיבור ויניקה ומוחין דז"א, המוזכר אצלינו בכ"מ, ושים דעתך לזה.

וכן בנוקבא דז"א, אשר כל הט' חלקים התחתונים שלה, לא באו תחלה בסוד שורש ועיקר, לכן בעת התיקון, באים כולם יחד אליה בבחי' תוספת לבד, ברגע אחד, ואין בה הבחי' שיש בז"א, שהם: עיבור, ויניקה, ועיבור ב', לפי שהכל באים ביחד.

והנה אחר שנתקן ז"א, נקרא רה"י, כי הנה טעם וסבת העיבור של ז"א היה, מפני זה, לפי שבתחלה, היו ו' חלקים נפרדין זה מזה בסוד הרה"ר, כנ"ל, לכן נכנס בסוד העיבור תוך אמא, כדי לאסוף החלקים האלו הנפרדין, תוך מעי בינה, ואז, מחמת היותן מקובצים יחדיו, וגם לסבת שנתוסף בהם עתה אור אמא, בכח ב' סבות אלו, יתחברו יחד ויתקשרו יחד. ואז, בזה העיבור הראשון, נתחברו יחד ו' חלקים בבחי' קוין, כנודע, והוא: כי חסד נכלל בנצח, וגבורה בהוד, ות"ת ביסוד, כ) ואין זה נקרא, ג' כלילן בג' הנ"ל.

וזהו עד שיעברו ג' ימי קליטה, ואז, נתחברו כולם יחד חיבור אחד יותר מעולה, והוא, שכל חלק וחלק מהם, נכלל מכל ז"ת, כמבואר אצלינו בענין התפילין, שיש בהם כ"א אזכרות. לפי שבהיותן שם בסוד עיבור ראשון, היו בסוד ג' כלילין בג', ולא ל) ניכרו רק הג' לבד, והיה כל א' מהם כלול מכל הז', הרי כ"א, כי הז' היא נקודת המלכות. ואז הז"א, בסוד ו', שבתוך אות ה' ראשונה שהיא אמא, והם ו"ק. והמלכות, היתה נקודתה בסיום הוא"ו, (הו"ק) בסוד אושיט פסיעה לבר, הנזכר פ' בלק דר"ג בפסוק אשורנו ולא קרוב כמבואר אצלינו, ואז נעשה רה"י, כי נעשו כולם יחוד ואחדות אחד.

וז"ס שאמרו בתיקונים קס"ו, רה"י גבהו עשרה, דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ורחבו ד', יהו"ה. פי', כי נודע, דהוי"ה דמ"ה דמלוי אלפין, הוא בז"א, אשר המלכים הששה שלו נתחברו יחד, ונתקנו ונתקשרו, ונעשה מהם בחי' הוי"ה זו דאלפין, מקושרת אות באות יחד, בשם אחד יחיד ומיוחד, ונקרא רה"י.

הגהות ומראה מקומות

י) נ"א ונתעלים ונעשים (דפו"י).

כ) נ"א וענין זה נקרא ג' כלילן בג' כנ"ל עד שיעברו ול"ג וזהו (דפו"י).

ל) נ"א נשאר ומלת ניכרו מסוגרת (דפו"י).

ודע כי אע"פ שאנו אומרים, שנתקנו אלו הז' מלכים של זו"נ, עכ"ז, בהכרח הוא, שלא נגמר בירור שלהם להצטרף, ונשאר קצת ניצוצי קדושה שלהם בתוך הקליפות, הנקראים סיגים שלהם, והם נקראים רה"ר, בסוד הן רבים עתה עם הארץ, שהם הקליפות, לפי שלא נתקנו ונשארו נפרדין בבחי' רבים. מ)

והנה בימות החול, השכינה שהיא נוקבא דז"א, היא בגלות בין הקליפות, והבן ענין השכינה בגלות מה ענינה. והנה היא נקראת שם ב"ן, שהיא הוי"ה דמלוי ההי"ן, כנודע שהיא מבררת ברורין מתוך הסיגים, והיא מעלה אותן למעלה בבחינת מ"נ, ושם נתקנים, והבן זה מאד היטב ביאור מ"נ, מה ענינה.

אמנם בשבת, עולה מתוך הקליפה למעלה, ואינה בגלות. ואמנם הזווג אשר לה בשבת עם ז"א, (הם נשמות חדשות) הם חדשים, ולא מן ברורים האלו. נ) והנה זהו, סוד איסור שבת המוציא מרשות לרשות, כי הנה המוציא מרה"י לרה"ר, גורם להמשיך הברורים הקדושים שכבר הובררו ונעשו רה"י, ומוציאין לרה"ר, שהם הסיגים והקליפות, ומערבב קודש בחול. והמכניס מרה"ר לרה"י, הוא גורם שהשכינה תרד בשבת למקום הסיגים, ותברר מהם ברורים, להעלותן משם שהוא רה"ר, למעלה אל רה"י, וגם זהו פגם גדול מאד מאד. נמצא, כי איסור המכניס מרשות הרבים לרשות היחיד, תלוי במלאכה אחרת, והוא הבירור מכלל ל"ט מלאכות דשבת, כי כן הבורר עצמו גורם דבר זה הנ"ל, שתגלה השכינה בין הקליפות, ותברר ברורין מהקליפות והסיגים.

פרק ח מ"ת

ס) ואחר שנתבאר בחי' התיקון בדרך קצרה, נחזור לבאר כסדר המדרגות הנ"ל, שהם: אב"א ואחור בפנים, ופנים באחור, ופב"פ. הנה טרם שהיה שום תיקון כלל בכל האצילות אפילו בעתיק יומין הנה בצאת האורות של א"א, ונכנסו בתוך הכלים שלהם בהיותן עדיין בסוד נקודים, כנ"ל, היו אב"א, לפי שהנה נודע, כי או"א עומדין בב' צדדי א"א, זה בחסד שלו, וזה בגבורה. ובהיות או"א פב"פ, אז אור הפנים של א"א, יורד ונמשך ביושר, באמצע, בין פני אבא לפני אמא, ומאיר בפני שניהם.

והנה בהיותם עדיין בסוד נקודה בלתי תיקון, כבר נתבאר אצלינו שזה גרם שבירת הכלים, לפי, שכאשר לא היה עדיין שום תיקון, היה האור בא בלתי מסכים, והנה הם אורות גדולים ובלתי מסכים, ואז אין הכלים יכולים לקבלו, ומתבטלים. ואחר התיקון, בא האור ממוצע דרך מסכים, ויכולין הכלים תחתונים לסבול ג"כ. והנה כאשר עדיין לא היה שום תיקון אפילו בע"י, היה אור גדול ורב בלתי מסכים. ועי"כ אם היו או"א פב"פ, הנה בהמשך אור פני א"א ביניהן כנ"ל, דרך החזה שלו, לא היו יכולין לקבלו כלל, לפי שבחי' הפנים הם יותר זכים ובהירים ודקים מהאחוריים, והיה האור מובלע ונכנס בהם מאד, והיה בלתי אפשר שיהיו יכולין לקבלו, והיו נשברים ונופלים גם הם למטה כמקרה זו"נ, והיתה בהם מיתה ממש ח"ו, וע"כ נשארו אב"א. ואז, בהמשך אור פני א"א דרך החזה שלו, ונמשך ונכנס בין ב' האחוריים דאו"א, אשר הם עבים וגסים מאד, יותר מבחי' הפנים, ואז אין האור ההוא נבלע ונכנס בהם מאד, כי הוא רוחניות בתכלית, והם חשוכים וגסים, לכן אינו נכנס בהם רק אור מועט, ויכולין לקבלו.

ולכן עמדו בתחלה או"א אב"א, ובזה לא מתו כשאר מלכים, שמתו ממש וירדו לעולם הבריאה. אמנם האחוריים שלהם, אותן אשר לא יכלו לקבל אור עליון אפי' בהיותן בסוד

הגהות ומראה מקומות

מ) עי' שער טנת"א פ"ה ובשער המצות פרשת בהר בענין השמיטה.

נ) נ"א נשמות חדשות ומלת חדשים מסוגרת.

ס) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ל'.

אב"א, נתבטלו, והכלים שלהם של בחי' האחוריים ההם, ירדו למטה, ונשארו בעולם אצילות, במקום שהיתה נוקבא דז"א בבחי' הכלי של הנקודה שלה, כנודע וכמבואר, שכל הי"ד כלים יצאו, קודם שיצאו האורות. ועי' לעיל, ע) אימתי נשתברו האחוריים דאו"א. כי שם נתבאר באורך.

והנה כאשר ירדו אלו האחוריים, ירדו אחורי אבא כלולים מי"ס, ואחורי אמא כלולים מי"ס ג"כ, ואחורי אבא ירדו ונפלו יעמדו נגד הפנים של נוקבא דז"א, ואחורי אמא ירדו גם הם ונפלו ועמדו נגד האחוריים של נוקבא דז"א, והיא נשארת עומדת באמצעיתא, אלו באחור ואלו בפנים, ונשארו או"א אב"א.

נמצא כי הכלים של מלכים דזו"ן, כאשר נשברו, מתו ממש ונפלו לעולם הבריאה במקום הקליפות, אשר היא בחי' המות, כנודע בסוד בלע המות לנצח וגו' שהם הקליפ'. אבל אחוריים דאו"א, נקרא ירידה מגדולתם לבד, כי נפלו ממדרגתן העלינה שהיו באחורי או"א, והיה למטה במקום נוקבא דז"א באצילות, באופן, כי מתחלה היו האחוריים האלו נקרא מלכים ממש, וברדתן למטה נעשו שרים, וזה סוד הפסוק, כי יאמר הלא שרי יחדיו (כולם) מלכים, כי השרים האלו, שהם נקראו שרים בהיותם למטה, במקום נוקבא דז"א, הנה בתחלה בהיותן למעלה היו מלכים. וכמ"ש בע"ה, כי מאלו האחוריים נתקנו ונעשו, בחי' יעקב ולאה. ונוקבא דז"א, נקרא רחל, והוא נקרא ישראל. והנה שרה היא רחל, ושרי אשת אברם היא בלאה. וז"ס הלא שרי, כי אותיות הל"א, אותיות לאה, כי מן השרים האלה נעשית לאה, כמ"ש למטה בע"ה, ענין מציאותן היטב.

והנה כאשר התחיל ע"י להתתקן תחלת כולם, כי הוא הראש העליון שבג' רישין, הנזכר בריש אדר"ז, אשר שלשתן אלו, כלולין בנקודה א' של אלו י' נקודות כנ"ל, ונודע, כי כשנתקן, נעשה פרצוף גמור בי"ס.

והנה כשהתחיל להתתקן עתיק יומין, ונעשה לו בחי' הראש שבו, הנה הג"ר שבו נתקנו תחלה ביחד, שהם כח"ב שבו, שהן כללות רישא דעתיק, אשר לבחי' זו הראש, קראוהו באדר"ז רישא עלאה דלא אתיידע. פי', כי הנה בחי' פרצוף עתיק, הג"ר דילי' אינן מתלבשין ומתעלמים כלל תוך א"א, ונשארו בגלוי, כי איננו יכול להשיגו ולהלבישו, ולכן זה הראש נקרא רדל"א. אמנם ז"ת שבו, שהם סוד ז' ימים אלו, הם מתלבשים תוך א"א כנודע, כי יש לו בהם קצת השגה, ולבחי' אלו הז"ת שלו, הם הנקראים עתיק יומין, ר"ל עתיק של בחי' ז"ת, הנקרא ז' ימי קדם, כנודע ובהם יש קצת השגה וידיעה.

והנה אחר שנתקן רישא דע"י כנ"ל, נתמעט האור קצת ע"י רישא דעתיק, שנתקן ונעשה פרצוף, ועובר אור העליון דרך המסכים ההם. ועתה, יש באבא כח לקבל אור העליון אפי' דרך הפנים שלו, לפי שהוא זכר והוא רחמים, אבל אמא שהיא נוקבא, דינין, עדיין אין בה כח לקבל אור עליון דרך הפנים שלה, אלא באחור. ולכן, החזיר או אבא פניו במקום חזה דא"א, והיה מקבל האור עליון דרך פנים, ואמא נשארה כמו שהיתה תחלה, ונמצא עתה עומדים או"א, פנים ואחור, שהיא מדרגה הג', וחסר מהם מדרגת ב' של אחור בפנים, ותכף עלו במדרגת מעלת הג', שהיא פנים באחור.

וטעם הדבר הוא, לפי, שכיון שהחו"ב שבראש עתיק יומין, שניהם נתקנו יחד, וכלל לא הקדים זה לזה, לכן גם או"א, שהם בחי' חו"ב כנודע, היה בהם ב' תיקונים ביחד, כי היו בתחלה במדרגה ראשונה אב"א, ותכף עלו ב' מדרגות יחד, והיו פנים באחור, שהיא מעלה ג' כנ"ל.

ואמנם פשוט הוא, כי האור הנמשך מן אבא אל אמא, בין אם יהיה בבחי' פב"ס, או בחי' פנים ואחור, לעולם הוא בא מן י"ס

הנחות ומראה מקומות

ע) עי' לעיל שער דרושי הנקודות פרק א'.

שבו בשווי אחד, לפי שלעולם אבא הוא עומד בבחי' פנים בב' המדרגות, כנ"ל, אבל השינוי הוא באמא, כי בהיותן פב"פ, גם היא עם אבא, אז הארה הבאה מן י"ס דאבא אליה, מקבלת הארתה בפנים שלה בתחלה, ושם הם מאירין עיקר הארה, ואח"כ מהאורות שנשארו, הם הולכים אל האחוריים שלה, ומאירין בה. ואינם חלק אחד ממאה חלקי האור, כי כולם ניתנין פ) אל בחי' הפנים שלה. אבל בהיותה אחוריה נגד פני אבא, אע"פ שהארה עצמה צ) אינה משתנית כנ"ל, כי גם עתה באה דרך פנים שלו, עכ"ז האורות האלו עיקרו מאירין ק) באחוריים שלה, ואע"פ שהם גסים ועבים, עכ"ז ההארה שלוקחים, אם מעט ואם הרבה, הנה עיקרו ניתן באחוריים שלה, ושיורין מאירין בפנים שלה.

נמצא, כי בהיות אמא פב"פ עם אבא, הפנים שלה מרווחים יותר מן האחוריים. ובהיות אחורי אמא נגד פני אבא, האחוריים מרווחים הרבה, כי האחוריים שלה, עתה מאירין בהם פני אבא ממש, ומתמתקין מאד, יותר מכאשד היתה פב"פ שלה. אבל הפנים ר) עתה הם גרועין.

ש) נמצא עתה, כי האחוריים דאמא נמתקו ונתקנו תיקון נוסף על אחורי אבא, כי אחורי אבא, אין אור פנים העליונים מהם מאירין בהם, כמו שיש אל אחוריים דאמא. אך בבחי' הפנים, יש יתרון לאבא על אמא, כי פני אבא היה בהם כח כדי לקבל אור העליון, ופני אמא לא היה לה כח לקבלו, ונשארה בסוד פנים באחור.

ואמנם שינוי ב' בחי' אלו שיש באו"א, שבבחי' א' יש יתרון ומעלה לאבא, ובבחי' אחרת יש יתרון לאמא על אבא, זה גרם שינוי אחר, בענין ב' אחוריים הראשונים שנפלו תחלה למטה, שנעשה מהם יעקב ולאה, כמ"ש למטה בע"ה. והנה עדיין א"א, בסוד נקודה בלתי תיקון, ומכ"ש השאר אשר תחתיו.

ואח"כ נתקנו החו"ג דעתיק יומין, ואז נתקן ג"כ כתר חכמה דא"א, שהם התרין רישין תתאין, מג' רישין הנזכר באדר"ז. והטעם הוא, במה שנתבאר אצלינו, כי חסד וגבורה דע"י, מתלבשין תוך כתר חכמה דא"א. ואמנם הבינה דא"א, עדיין לא נתקנה עמהם. והרי בזה שינוי א', שיש בין עתיק לא"א. כי עתיק, נתקנו ג"ר שלו ביחד. וא"א לא נתקנו ביחד, אלא ב' ראשונות שבו לבד. והטעם הוא, כמ"ש עתה הקדמה א', והוא כי יש שינוי אחד, בין פרצוף א"א, לכל שאר פרצופים דאצילות.

והנה הענין הוא, כי בכל פרצוף של ע"י ואו"א וזו"ן, יש בכל ראש מהם ג"ר, שהם כח"ב, של בחי' פרצוף ההוא. אבל בחי' פרצוף של א"א, אין בראש שלו רק כתר וחכמה בלבד, וכתר נקרא גלגלתא דא"א. והחכמה נקרא מוחא סתימא שבו. ובזה תבין, למה באדר"ז מזכיד ג' רישין, שהם: א' רישא דעתיק, וב' רישין דא"א, שהם: כתר, וחכמה עלאה, ולמה לא הוזכר בינה דא"א, ויהיו ד' רישין. אבל הטעם הוא, כי רישא דעתיק יומין, אע"פ שיש בה ג"ר, עכ"ז לרוב העלמן נקרא רישא חדא לחוד. וגם שנקרא רדל"א כלל, וכתר חכמה שבראש א"א, נחשבין לב' לרוב גילויין, בערך רישא עילאה. והרי הם ג רישין, כי כולם בחי' רישין (א) באדר"ז.

ה ש מ ש

(א) נ"ב, של עתיק וא"א, אשר הם ביחד נקרא כתר דאצילות, עם היותם שני פרצופין, והבן טעם זה מאד, שתצטרך אליו להבין המאמר הנזכר של תלת רישין, ע"כ.

הגהות ומראה מקומות

פ) נ"א מוסיף ניתנין בהם (דפו"י).

צ) נ"א עצמה של אבא (כ"י).

ק) נ"א אע"פ שהאורות עצמן של אבא אינו משתנה כנ"ל כי גם עתה בא דרך פנים שלו עכ"ז האורות אלו העיקרים מאירים (ה"ו).

ר) נ"א ל"ג הפנים (כ"י).

ש) עי' שער יעקב ולאה.

ואמנם בינה דא"א, לא יכלה לעלות ולהיות בראשו, ונשארה למטה בגרון דא"א, ולכן אינה נקרא דישא.

וטעם ירידתה שם בגרון, משא"כ בשאר פרצופים כנ"ל, הוא, לפי שא"א מלביש לעתיק לז"ת שבו, כנודע, ואור עתיק יומין גדול מאד מאד, ואין כח בבינה דא"א, לקבל אור דע"י, בהיותה קרובה ברישא דא"א, וכאשר ירדה למטה בגרון דא"א, ונתרחקה מעט, יכלה לקבל אור עתיק יומין שם. אבל בשאר פרצופים, שאור עתיק יומין מרוחק הרבה מאד מהם, כי א"א מלבישו, וסותם הארתו, לכן יש יכולת וכח, אפילו בבינה שבכל פרצוף ופרצוף, להיות ביחד עם חברתה, שהיא החכמה של הפרצוף, יחד שניהן למעלה בראש הפרצוף ההוא.

ואחר שבארנו מה שנתקן בא"א, נבאר מה שנתקן באו"א, והוא, כי עלו במדרגה ד', והוא שחזרו יחד פב"פ. אמנם עדיין הם, בבחי' נקודות בלתי תיקון.

ואח"כ נתקנו נה"י דע"י, וגם אז נתקנו חג"ת דא"א, וגם התחילו לתקן ב' רישין דאו"א, אשר כל אחד מהם כוללת ג' רישין הנ"ל. והענין הוא כנודע, כי נה"י דעתיק מתלבשין תוך חג"ת דא"א, וחג"ת דא"א תוך כח"ב דאו"א, ולכן כל אלו הבחי' נתקנו יחד זא"ז (א). והנה נתבאר ענין או"א, שלא היתה

ה ש מ ש

(א) נ"ב, (עיין תו"ח פ"א פ"ב ובדף ק"ט סוף ע"א) וצ"ע, כי בשער מ"ד ומ"ן, (א"ה שם לא מצאתי זה הלשון, ועיין שער מ"ב, שער כללות אבי"ע פ"ג, דשם מפורש כמ"ש, ועיין שע"י פ"ח ומ"ש שם השמ"ש זלה"ה) [המעיין שם בתחילת הדרוש, מפורש יוצא כמ"ש השמש זי"ע, וז"ל שם, וצריך שתדע, כי בעת שהתחיל בירור האצילות, אז עדיין לא הוברר הבריאה כלל, וכעד"ז בשאר העולמות, וכן באצילות עצמה, בעת שהוברר עתיק, עדיין כל מה שלמטה לא הוברר כלל, וכן כיוצא בזה בכל פרטי פרטים כו' יע"ש. הרי בפירוש כמ"ש השמש זי"ע. עוד שם, והענין, כי אחרי אשר הוברר או"א לגמרי כו', אז ביררו בירורי זו"ן יע"ש בפירוש, והוא היפך ממש מכאן, שכולם היו מתבררין בתיקון עתיק וא"א ג"ר שלהם היו נתקנים גם הפרצופים שלמטה מהן, וע"ז קאי הצ"ע של הרב זי"ע. אבל האמת פשוט אצלו, אלא שמעורר אותנו, שיש חילוק משער זה, לשארי מקומות, ושהלומד יתן דעתו, והקושיא הוא עצמו התירוץ. אפ"ר יצחק] פ"ד כתב, כי כשנתקן עתיק, עדיין כל הבחי' שלמטה ממנו לא הוברר, ולא נתקן מהם כלום, עד שנשלם עתיק להתברר ולהתקן לגמרי, ואז התחיל הוא עצמו לברר ולתקן פרצוף א"א, עד שהשלים לבררו ולתקנו לגמרי, ואז א"א התחיל לברר ולתקן פרצופי או"א, עד שהשלים לבררם ולתקנם לגמרי, ואז או"א התחילו לברר ולתקן פרצופי זו"ן, וע"ד זה בפרטי פרטים. והטעם הוא, כי הברורים והתיקונים הנזכר, היו ע"י שהיה הפרצוף העליון מזדווג עם נוקביה, היה מברר חלקי הפרצוף אשר למטה ממנו, ומתקנו בסוד פרצוף, ואם לא יהיה הפרצוף העליון מתוקן לגמרי, איך יוכל להזדווג. (ולענ"ד נראה לומר, שכאן בפירקין בפרטות, בנקודת ע"י לחוד, אשר היא כוללת ד' פרצופים אשר תחתיו, דהיינו שא"א מלביש לחג"ת דע"י, ואו"א לחג"ת דא"א, המלביש לנה"י דע"י. אבל אח"כ כשרצה להוציא הנקודה אשר תחתיה, כבר היה עתיק יומין שלם בכל בחינותיו דכר ונוקבא. ועיין תו"ח דף פ"א ודף ק"ט וז"ל, א"כ, מ"ש הרב ז"ל, שעד שלא נשלם ע"י להתתקן לגמרי, לא התחיל לתקן את א"א, מדבר על הכוללים. ומ"ש שמתחילין להתתקן א"א ואו"א קודם גמר התיקון עתיק, מדבר על א"א וע"י עצמו, שהפרצוף העליון מע"י, הוא המתקן כל הי"ב פרצופי עתיק מעט מעט, שכבר הוא מתוקן לגמרי, ויכול להזדווג עם נוקבא, כדי להתתקן כל הי"ב פרצופי ע"י, עכ"ל. שמן ששון).

בהם רק ג' מדרגות, וחסר מהם מדרגה ב', שהוא אחור בפנים לסבה הנ"ל.

ונבאר ענין זו"ן, שבהם היו כל המדדגות הנ"ל, וזהו סדרן, הנה נודע כי זו"ן הם מבחי' נה"י דא"א, כי שם מקומם כנ"ל, ולכן לא קבלו שום תיקון והארה, כאשר התחיל תיקון רישא עלאה דע"י כנ"ל, על דרך או"א שחזרו אז פנים באחור כנ"ל, אבל זו"נ לא התחילו (להתתקן) התיקון והארה בהם, עד שהתחיל התיקון דרישא דא"א.

וכבר נתבאר לעיל, כי רישא דעתיק, נתקנו כח"ב שלו יחד למעלה, במקום הראש. משא"כ בא"א, שתחלה נתקן כתר חכמה שלו בראשו, ואח"כ נתקן הבינה שלו למטה בגרון, ולכן נתוספה בזו"ן מדרגה הב', משא"כ באו"א. והוא, כי כאשר נתקנו כתר וחכמה דא"א בראשו, אז חזרו להיות אחור בפנים, פי' אחור דז"א נגד פנים דנוקבא. וכאשר נתקנה בינה דא"א, חזרו בסוד פנים באחור, ד"ל, פנים דז"א נגד אחור דנוקבא. וכאשר נתקן נה"י דעתיק, שאז נתקנו ת) חג"ת דא"א ואז נתקנו כח"ב דאו"א, שהם הראש שלהם, אז חזרו זו"נ פב"פ. ועדיין הם בבחי' נקודות בלתי תיקון כלל, א) ואחר שנתקנו או"א אז היה מציאות לתקן זו"נ, ואז ז' המלכים ב) שהם הכלים שלהם, שנפלו למטה בעולם הבריאה, העלם המאציל באצילות תוך בטן אמא עלאה, ושם היו בסוד העיבור וכו', כמ"ש בע"ה.

פרק ט

ז"א היה בו תחלה בימי המלכים ו"ק, ובתוכם מוחין דנפש דנה"י דאמא החיצוניות, כשנולד קודם התיקון, ואח"כ נשברו, ונפרדו, והאורות דנה"י עלו למעלה, וו"ק הכלים ירדו למטה בבריאה.

ובתיקון נתעברו עיבור ראשון, והיו מתבררין מעט מעט הכלים דו"ק, שהיו כולם בתוך אמא, וכל בחי' הכלים מתבדרין לטובה, והיו (סכ"י המתבררים לטובה והיו נכנסין וכו' שהוא הולד) נכנסין בהם המוחין, שהם הולד עצמו. ג) ומה שלא נתברר מן הכלים, ונשארו מעורבין טו"ר, נשארו בבטן אמא, ואז כשנולד הולד הזה, לפי שנגמר בחי' הכלים חצריכין לבחינת כלי הנפש, ואז נעשו מוחין דיניקה, בנה"י האמצעים בעת הלידה, כנודע כי מן הלידה מתחלת זמן היניקה.

ואז מתבררין כלים שהם בחי' הרוח, ויונקים בסוד החלב ד) ובתוכם הדוחניות של הרוח, שהם המוחין דיניקה, ונגמרין עד הגדלות. ואז חוזר הגדלות שהוא הנשמה, נה"י דאבא ונה"י דאמא, וצדיך [נ"א ואז צדיק] בירור אחד אל האורות לבדם, למוחין דיניקה, העולין למעלה. ויוצאין המוחין דגדלות בנה"י הפנימים, והם נכנסין ה) בז' שנים, שהם משנת י"ג, עד כ'. והרי, כי למוחין הראשונים כבר הקדים להם עיבור א', של קודם התיקון הנ"ל, ואלו הם עצמם שנשארו בה ו) בעיבוד דאשון של אחר התיקון, והבן זה מאד. ואז בזמן העיבור ראשון בסופו בעת הלידה, יוצאין מוחין שניים דדוח, ויען דאינם נכנסין אלא על ידי היניקה, לכן נקרא מוחין דיניקה, אבל ודאי שקדם להם עיבוד כנ"ל. ואח"כ למוחין שלשיים דגדלות, היה עיבור ג', אך בערך היניקה אינו אלא עיבוד ב', והבן מאד.

הגהות ומראה מקומות

ת) ג"א מוסיף נתקנו בו (דפו"י).

א) עי' מבו"ש דף צ' ע"ב שער א' ח"א פ"ח.

ב) עי' בשער הקדמות בדרוש סדר תקון זו"ן דף מ"ז ע"ב.

ג) עי' שער אנ"ך פרק א' ושער המוחין פ"ת. ובמו"ש שער ה' ח"א פ"א.

ד) עי' שער רפ"ח נצוצין פרק ו' וז'.

ה) עי' לעיל פרק ו'. ושער אנ"ך פ"ז. ושער העיבורים פרק ב'.

ו) ג"א ל"ג בה (כ"י).

פרק י

ענין ז) י״א סמני הקטרת, וענין י״א יריעות עזים, וי״א ארורים בפ׳ כי תבא. הם: י׳ קליפות דנוגה, ויש בהם חיות דקדושה להחיותן. והנה בי״ס של הקדושה, החיות שלהם נבלע אז בתוכם, ונחשבין לי׳ בלבד. אבל בקליפה, אין החיות נבלע בתוכם, כי אין קודש מתערב בחול, אך עומד על ראשם, ומשם מאיר להם, ואז הם נחשבין לי״א, וזהו כל המוסיף גורע.

וי״א ארורים של פ׳ כי תבא, הראשון הוא, ארור אשר יעשה פסל ומסכה, והוא כנגד א״א, וזהו ושם בסתר, וארז״ל בסתרו של עולם, והוא א״א המסתתר ומתלבש תוך האצילות כנודע. ולכן יש עד תיבת בסתר, י״ג תיבין, נגד י״ד ת״ד. ואח״כ ארור מקלה אביו ואמו, נגד או״א. ואח״כ ה׳ ארורים, נגד ה׳ ראשונות דז״א, חב״ד ח״ג. ואח״כ ארור שוכב עם אחותו נגד ת״ת דז״א, ששם רישא דנוקבא, נגד החזה, כי שם הוא הת״ת, עם אחותו ביחד, משא״כ בה׳ ראשונים. והנה שרשן ועצמותן נעשה בסוד המלכים שמתו, והם ז׳ וד׳ אחוריים ח) דאו״א, הרי י״א סמני הקטורת. וכנגדו י״א יריעות עזים, בסוד ע״ז בחצונים, כנודע בזוהר אחרי מות, יעו״ש.

הגהות ומראה מקומות

ז) עי׳ שער הפסוקים פרשת כי תבא.

ח) עי׳ שער שבירת הכלים פרק ב׳.

היכל שלישי

היכל זה נקרא היכל הכתרים ובו שני שערים

השער הראשון

שער עתיק ובו ה' פרקים

פרק א מ"ת

ט) ועתה, נתחיל ונבאר, איך נתקן כל עולם האצילות, הנעשה מב' בחי' הנ"ל, שהם מ"ה וב"ן, שהם המלכים שמתו. והם בחי' הנקודות דס"ג, ושם מ"ה החדש. וצריך לבאר, מה הוא החלק שלוקח עתיק משם מ"ה. ומה שלוקח משם ב"ן. כי כבר נתבאר לעיל, שיש בעתיק זכר ונקבה. וכעד"ז בא"א. ובאו"א. ובזו"ן. וכבר ידעת, כי שם מ"ה יש לו בחי' טנת"א. וכעד"ז בשם ב"ן, שהם הנקודות של ס"ג, נחלק לד' בחי' הנ"ל, שהם טנת"א. גם דע, כי כמו ששם ב"ן שהוא הנקודות דס"ג, יש בו י' נקודות, שהם י"ס, וכנ"ל. כך שם מ"ה, יש בו י"ס, וכאשר מתחברים אלו ב' שמות מ"ה וב"ן, בחיבור זכר ונקבה כנ"ל, הם מתחברים י"ס בי"ס.

וצריך לבאר תחלה, ענין הטעמים (נ"א טנת"א) והתחלקות לי"ס. ודע, כי בזוהר אמרו, שהטעמים בכתר. ונקודות בחכמה. ותגין בבינה. ואותיות בז"ת דאצילות, שהם נקראו זו"נ, י) אבל דע, כי זה ההתחלקות הוא בענין י"ס עצמן של מ"ה, שהם מתחלקים בסדר הזה, אמנם כאשר בחי' אלו מתחלקים בעתיק וא"א וכו', אין סדרם כך, אלא באופן אחר, וזכור הקדמה זו.

וזה פרטן, הנה עתיק וא"א שניהן נכללין בכתר דאצילות, כמ"ש בע"ה.

(הגה"ה, ודע כי עתיק בירר משם ב"ן, ה' ראשונות דכתר דב"ן, וג"ד דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, וז' כתרים מז"ת דב"ן, ומכל זה נעשה נוקבא דעתיק. אמנם דכורא, נעשה מכתר כולו דמ"ה. אמנם מצבן ומעמדן הוא כן, כי בכל א' משניהן יש פנים ואחור. והנה הנקבה והזכר נדבקו אב"א, ואז נשארו פני הזכר מגולים מצד א', ופני הנקבה מגולים מצד א', וב' אחוריים דבוקים יחד. ואז הפנים דנוקבא, נעשה אחור נגד פני הזכר, שנקרא פנים בערכה. ואמנם כל זה בחיבור פרצוף א' לבד, פנים ואחוד הם זו"ן).

והנה העתיק לקח משם מ"ה, בחי' כתר כולו, שהם הטעמים. ומב"ן לקח ה"ר של כתר שלו, שהם גם כן בחי' הטעמים. כ) ועוד לקח ג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, וז' כתרים דז"ת דב"ן, כנ"ל.

וא"א לקח משם מ"ה, בחי' חכמה, שהם הנקודות. ומשם ב"ן לקח, ה' תחתונות דכתר של ב"ן, שהוא מן ה"ת שלו ולמטה.

והנה גם מבחי' האחרות, שהם ח"ב של ס"ג, הוברר מהם קצתם, לעשות מהם עתיק, כי מבחי' הכתר לא לקח רק חציו כנ"ל.

[ונלעד"ה, שאינו מחציתו ממש בצמצום, רק הוא על דרך שאר פרצופים, כי עתיק לוקח עד שליש ת"ת, כנודע משאר הציורים,

הגהות ומראה מקומות

ט) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף נ"ב.

י) עי' במו"ש דף ל"ג ע"ב.

כ) נ"א מוסיף כי כבר ידעת כי כל א' מהי"ס כלול מעשר (דפו"י).

כי עד שליש ת״ת בכ״מ, הוא ציור פרצוף אחד, ומשם ולמטה פרצוף ב׳].

והנה מה שלוקח מחכמה, הם ג״ר. נמצא כי נשארו לחכמה עצמה, ז״ת. ומהם נעשה אבא. וזה שאמר בזוהר, אבא אחיד ותליא בחסד. כי מחסד ולמטה של חכמה, משם מתחיל אבא.

ומבינה לקח ד״ר, באופן כי אמא אין לה רק מגבורה ולמטה של הבינה. וזה סוד, אמא אחיד ותליא בגבורה.

הרי ביארנו בחי׳ עתיק, שיש לו כל הכתר דמ״ה, וממנו סוד הדכורא. וגם לקח ה״ר דכתר דב״ן, [נ״א דס״ג] וג״ר דחכמה דס״ג, וד״ר דבינה דס״ג, ומאלו ג׳ בחי׳ של ס״ג נעשים נוקבא דעתיק. וא״א לקח חכמה ממ״ה כולו. וה״ת דכתר דב״ן, כי ה״ר דב״ן לקח עתיק. ואבא הוא חכמה דאצילות, ולוקח משם מ״ה חצי בינה, שהם תגין. ומשם ב״ן לוקח, ז״ת של חכמה דב״ן, כי הג״ר לקחם עתיק כנ״ל. ואמא היא בינה שבאצילות, ולוקחת משם מ״ה חצי בינה, שהם תגין. ומשם ב״ן לוקחת ו״ת של בינה דב״ן, כי ד״ר לקחם עתיק. וזו״ן ל) לקחו אותיות משם מ״ה, שהם הז״ת דמ״ה. ומשם ב״ן לקחו ז״ת שבו, חוץ מן הכתרים של אלו הז״ת דב״ן, שגם הם לוקחם עתיק לעצמן.

ואל תטעה בדברינו לומר, שהם בחי׳ א׳, ומה שלוקחים הם דבר אחר. אבל כוונתינו הוא, כי עתיק יומין דאצילות, כל עצמותו נעשה מב׳ בחי׳ אלו, שהם מ״ה וב״ן. ובחי׳ המ״ה שבו, הוא הנקרא עתיק דכורא. ובחי׳ הב״ן שבו, הוא הנקרא נוקבא דעתיק, וזכור ואל תשכח.

כלל העולה, כי בעולם אצילות יש בו י״ס, והכתר הוא עתיק וא״א. וחכמה, הוא אבא. ובינה, היא אמא. וו״ק, הם חג״ת נה״י, הוא ז״א. ומלכות, היא נוקבא דז״א. וכל בחי׳ אלו, נעשה עצמותן מבח׳ בחי׳ מ״ה, וב״ן. וכל בחי׳ הדכורים, הם ממ״ה. והנוקבא מב״ן כנ״ל, עוד יתבאר כל זה לקמן בע״ה.

ונבארם עתה דרך פרט ונאמר, ונתחיל לבאר ענין עתיק יומין, ותחלה נבאר מי הוא הנקרא ע״י. הנה בתחלת אדר״ז דרפ״ח ע״א, וז״ל, האי ע״ק טמיר וגניז וכו׳. ג׳ ריישין אתגלפין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא וכו׳. והביאור הוא, דע, כי זה הע״ק הנזכר כאן, אינו מדבר על הזכר, הנעשה משם מ״ה, אלא על נוקבא דעתיק ודא״א, הנעשים מבחי׳ ספירת הכתר דב״ן, של נקודות של המלכים שמתו, וזכור הקדמה זו, כי היא צריכה לך בכל האדרא, לכל הדרושים דעתיק ודא״א כנ״ל. והנה כתר הזה בכללות כולו, נקרא ע״ק, והבן זה מאד.

והנה הכתר שהוא כללות ע״ק, מתחלק לב׳ חלוקות, שהם ג׳. פירוש, כי הנה נחלק לע״י זלא״א, ואח״כ, גם הא״א נחלק גם הוא לב׳ ריישין, והם כתר שלו של א״א עצמו, והחכמה דא״א עצמו, שהוא מוחא סתימתה שבו בא״א. באופן, כי ע״ק הנ״ל כאן, הוא כולל ג׳ ריישין: ריישא א׳ הוא הנקרא ע״י, והוא החלק של ראש העליון אשר בע״ק. וב׳ ריישין תתאין אשר בע״ק, הם הנקרא א״א, הנחלק: לכתר ולחכמה שבו עצמו, כי ע״ק הוא שם כולל לע״י ולא״א, בבחי׳ שם ב״ן שבו, והבן זה מאד. ולכן נקרא ע״ק, כי הוא מבחי׳ נקודות כתר הזקן שבכל י״ס, אשר ממנו נעשה עתיק וא״א. משא״כ בשם מ״ה הזכר, כי עתיק לבדו נעשה מן הכתר דמ״ה, אבל א״א לא נעשה אלא מחכמה דמ״ה.

והנה מה שלוקח משם מ״ה, שנעשה ממנו בחי׳ עתיק דכורא, כבר נתבאר ענייננו, שהוא הכתר שהם הטעמים דמ״ה. אבל נוקבא דע״י, אשר הוא הראש העליון שבג״ר, שהם נקרא דרך כללות ע״ק כנ״ל. הנה יש בה ספיקות גדולות, מה הם הבחי׳ שלוקח משם ב״ן, כדי להעשות ממנו הנוקבא דעתיק.

וז״ש באדר״ז, ג׳ ריישין מתגלפין וכו׳. וביאר ענינם ואמר, כי ראש התחתון שבהם,

הגהות ומראה מקומות

ל) נ״א הוא ז״ת דאצילות לקחו ז״ת משם כ״ה שהוא אותיות (ת״ו).

הוא מוחא סתימאה דא"א, שהוא בחינת החכמה שבו, וז"ש, רישא חדא, חכמתא סתימאה דאתכסיא, ולא אתגלייא, ולא מתפתחא וכו'.

ולמעלה ממנו הוא רישא עלאה, ע"ק, סתימאה דכל סתימין, והוא בחי' הכתר עצמו דא"א, אשר גם הוא נקרא ע"ק, להיותו בחי' כתר.

ולמעלה ממנו הוא רישא דכל רישין, רישא דלאו רישא, דלא ידע ודלא אתיידע כלל, מה דהוי בההוא רישא וכו'. והנה זה הראש הג' ממטה למעלה, שהוא עליון שבכולם, הוא בחי' נוקבא דע"י, ולכן אמר דלא אתיידע מה דהוי בההוא רישא, לפי שבעתיק דכורא, כבר ביארנו דאתיידע מה דהוי ביה, שהוא הכתר משם מ"ה. אבל מה שלוקח משם ב"ן, להאי רישא תליתאה, יש בו כמה ספיקות, כמ"ש בע"ה, וז"ש דלא אתיידע מה דהוי בההוא רישא.

ולכאורה צריך לדייק, למה לא אמר ולא אתיידע מה הוי האי רישא, א"כ משמע, שכבר אנו יודעין מציאת הרישא בעצמה, מה ענינה, שהוא הע"י כנ"ל. אבל מה שיש בתוכה, הוא שאין אנו יודעין מה הוא, וביאורו הוא על בחי' שם ב"ן אשר שם, כי הוא מברר מן הבירורין (נ"א מן הכתרים) שיש בשם ב"ן, ומתחברים עמו, ונעשים נוקבא אליו, זהו שאין אנו יודעין, כמה בירר ממנו וחיברו אליו.

פרק ב מ"ת

מ) ותחלת כל צריך, שטרם נבאר הספיקות האלו, נבאר תחלה, ענין אלו הנקבות, שיש בעולם האצילות, הן בע"י, הן בא"א וכו'. והענין הוא, כי הנה הודעתיך לעיל, שיש בחי' עתיק ונוקבא, וא"א ונוקבא, ואו"א וזו"ן. אמנם יש חילוק בענין הנקבות הנ"ל, והוא, כי הנה הנקבה היא דינין, והיא מבחי' בירור המלכים, ואיך יצדק שם נקבה בעתיק וא"א, שהם תכלית הרחמים, כנזכר בב' האדרות.

ועוד כי הנה היות בחי' זכר ונקבה, מורה על מיעוט ופירוד, ואין אחדות גמור, כמו בהיות הזכר לבדו. והנה מצינו ראינו בהרבה מקומות בזוהר, ובאד"ר דקמ"א ע"ב, בהאי דיוקנא דאדם, שארי ותקין כללא דכר ונוקבא מה שאין כך בעתיקא. וכן בהרבה מקומות מצינו, שלא התחיל בחי' זכר ונקבה, אלא מאו"א ולמטה, כנזכר באדר"ז דר"ץ ע"א, האי חכמתא אתפשט, ואשתכח דו"נ, שהוא חכמה אב, בינה אם, ובגינייהו כולא אתקיים בדו"נ וכו'. א"כ איך אנו אומרים, שאפי' בעתיק וא"א יש בחי' נוקבא. והנה מצינו היפך זה בהרבה מקומות, ובפרט בס"ה פ' בראשית דב"ך ע"ב, דעילת כל העילות אמר האי קרא, ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי וגו', דאית אחד בשתוף, כגון דו"נ, ואתמר בהון כי אחד קראתיו, אבל איהו חד, ולא בחושבן, ולא בשתוף, ובג"כ אמר ואין אלקים עמדי (א) שהיא בחי' הנוקבא, הנקרא אלהים, שהיא דין.

והנה ליישב המאמרים אלו, צריך שתדע, כי בודאי שבכל הי"ס יש דכר ונוקבא, אלא שיש חילוק במציאותן, איך הם. וביאור הענין הוא, כי הנה זו"ן אשר בהם עיקר המיתה, כי [הרי] בהם היו ענין ז' המלכים שמתו, ולכן יש בהם בחי' זכר ונקבה, בפרצופים נפרדין, א' מחבירו. ומה שתמצא לפעמים, שהם מחוברין, אינן אלא בהיותן אב"א, כי דינין כמ"ש, ובגין כך אמר ואין אלקים עמדי. (א"ה, וכן מצאתי הנוסח בגוף ע"ח כת"י, של החסיד בעל יוש"ה ז"ל).

ה ש מ ש

(א) נ"ב, הרי מוכח בהדיא, שכל השאר חוץ מעילת על כל העילות, הם בסוד דכר ונוקבא. גם משם יש הוכחה, כי הנוק' היא

הגהות ומראה מקומות

מ) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף נ"ג.

אז אחוריהם דבוקים יחד, וכותל א׳ משמש לשניהן, וצריך נסירה באחור להפרידם.

ואמנם או״א, אשר היה בהם ביטול, ולא היה בהם מיתה בפועל, כמו שהיה בזו״נ כנ״ל. לכן היה בהם ג״כ בחי׳ זכר ונקבה, כל א׳ בפ״ע, פי׳ בבחי׳ ב׳ פרצופים, כדמיון זו״ן. אבל נתוסף בהם חיבור עצום, והוא שהם דבוקים יחד פב״פ תמיד, בכותל א׳ בלבד משמשת לשניהן, ואין ביניהן פירוד כלל, לא כמו זו״ן, שבהיותן אב״א מתחברים, ובהיותן פב״פ נפרדין. וזהו הטעם שאמרו בהרבה מקומות בס״ה, פ׳ אחרי דס״א, ובאדר״ז דר״צ, אבל או״א לא מפסיק רעותא דתרוייהו לעלמין, כחדא נפקין, כחדא שריין, לא אפסוק דא מן דא, ולכן זווגייהו תדיר, דלא פסיק.

ואמנם א״א, שהוא מבחי׳ הכתר של הנקודות, לא היה בו אפילו ביטול, וכנ״ל, ואמנם הוא מן ה׳ אחרונות של הכתר דב״ן כנ״ל. ונודע, כי בנה״י של הכתר דנקודים, היה קצת ביטול, כאשר ירדו להעשות (כלים) מוחין לאו״א, ולכן גם בו היה בחי׳ זו״ן, אלא נ) שנתוסף להם תיקון וחיבור נוסף, והוא ששניהן היו פרצוף אחד הזכר ונקבה שבו, באופן זה: כי בחי׳ שם מ״ה שבו, ס) נתון בכל צד ימין. ובחי׳ שם ב״ן שבו, היה בצד שמאלי שבו, ושניהם דבוקים יחד בבחי׳ פרצוף א׳. וזהו ענין מ״ש בזוהר, שהכתר הוא זכר לחוד, בלי נוקבא. ר״ל, בלי נוקבא נפרדת ממנו. ומה שאנו אומרים שיש זכר ונוקבא, הוא היות נמצאים בו ב׳ בחי׳ אלו, של מ״ה וב״ן, בימינו ובשמאלו, אשר הם בחי׳ זכר ונקבה בכ״מ, אבל לא שיש בו זו״ן נפרדין בב׳ פרצופים, והבן זה מאד.

ובזה תבין, איך או״א מלבישין לא״א, זה לימינו, וזה לשמאלו. כי כן הדבר בא״א עצמו, צד ימין שבו הוא מ״ה דכורא. וצד שמאל, הוא ב״ן נוקבא. ואמנם בע״י, שהוא מבחי׳ ה״ר של כתר של הנקודים, ששם לא היה שום ביטול כלל מעולם, לכן בחי׳ זכר ונקבה שבו, שהם מ״ה וב״ן, נתערבו יחד לגמרי, ושניהן מעורבים יחד זב״ז, בימין בפ״ע וכן בשמאלו, ואינם כמו א״א. וז״ש באד״ר דקכ״ט ע״א, לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה, כולא ימינא. והענין, כי בא״א הזכר בימין, והנקבה בשמאל. אבל בע״י צד ימין שבו כלול ממ״ה וב״ן, וכן בצד שמאל, א״כ שוין הם, ואין הפרש בין ימינו לשמאלו.

אמנם בחי׳ הנקבה והזכר שבו, הוא באופן אחר, והוא שהם ב׳ בחי׳ פנים ואחור. פי׳, כי בין צד ימינו, ובין צד שמאלו, יש בו בחי׳ מ״ה מצד פנים, ובחי׳ ב״ן מצד אחור. ובזה הוא חיבור נפלא גדול מאד.

ובזה תבין, כי לא תמצא שיש בעתיק פנים ואחור, כמו שיש בכל השאר ממנו ולמטה. והענין, כי העתיק מצד א׳ יש לו מ״ה, ומצד השני יש ב״ן. והוא באופן זה, כי ודאי שבשם מ״ה יש פנים ואחור, וכן בשם ב״ן יש פנים ואחור, והם דבוקים, אחור דמ״ה באחור דב״ן, והפנים דמ״ה מצד זה, ופנים דב״ן מצד זה. ונמצא שמצד זה ניכרים ונראין פני מ״ה, ומצד זה פני ב״ן, והאחוריים דשניהם דמ״ה וב״ן מכוסים זה לזה מבפנים, תוך ב׳ בחי׳ פנים. א״כ אין מתגלה בעתיק בחי׳ אחור כלל, ולכן כולו נקרא פנים.

אבל א״א, אשר שם מ״ה עומד לברו לימינו, הפנים מצד זה, ואחור מצד זה, וכן בשמאלו, פנים דב״ן מצד זה, והאחוריים מצד זה, נמצא שב׳ הפנים של מ״ה וב״ן הם מצד א׳, וב׳ אחוריים של מ״ה וב״ן מצד האחר, ולכן יצדק בו בחי׳ פנים ואחור.

ואמנם מה שאנו אומרים לפעמים, גם בעתיק בחי׳ פנים ואחור, הכוונה על ב׳ בחי׳ של מ״ה ושל ב״ן. כי בחי׳ ב״ן, ואפי׳ הפנים שלו, יקרא אחור בערך המ״ה, העומד בצד אחר. ונמצא, כי הפנים דמ״ה שמצד זה נקרא

הגהות ומראה מקומות

נ) נ״א לכן אין בו בחי׳ זכר ונקבה בב׳ פרצופים גמורים נפרדים אמנם הזו״ן שבו הם נכללים בפרצוף א׳ (שער הקדמות).

ס) עי׳ שער שבירת הכלים פרק ז׳.

פנים. ובחי' הפנים דב"ן העומדים מצד א', נקרא אחור בערך שם מ"ה.

פרק ג מ"ת

ע) ונחזור עתה לבאר ענין הספיקות הנ"ל, שאמרנו שיש בע"י, בבחי' מה שלוקח לעצמו מחלק בחי' ב"ן, שהם הנקודות, שהם בחי' המלכים. הנה נתבאר, שאין לך שום אור שאין בו ב' בחי' פנימי, ומקיף. ונמצא כי בשם ב"ן, יש פנימי ומקיף, וכן בשם מ"ה.

והנה צריך שנציע לך הצעה א', והוא, כי הנה הע"י הוא של כתר דמ"ה, [נ"א דכתר] ויש בו י"ס כנודע. ואלו הי"ס שבכתר הזה, מתחלקים ומתפשטים ונעשים פרצוף שלם, שנקרא עתיק יומין דכורא.

וכאשר הוא היה מברר מבחי' שם ב"ן, שהם המלכים כנ"ל, אשר יש בהם י"ס, הנה הוא מברר חלק א', ומחברו מבחי' כתר דב"ן, אל הכתר דמ"ה. ואח"כ מברר עוד חלק א' מן החכמה דכתר דשם ב"ן, ומחברו עם החכמה שבכתר דמ"ה, וכן כולם, עד שיברור חלק העשירי משם ב"ן, ומחברו עם המלכות דכתר דמ"ה, ואז יושלם בחי' פרצוף ע"י.

והספק שיש בזה הוא, לידע איזה חלקים היא מברר, ומחברם ברישא דיליה. ואיזה חלקים מברר, ומחברם בגופה. והנה כבר הוא פשוט אצלינו, כי בחי' הכתר דעתיק, נעשה מן הכתר דכתר דמ"ה, ומן בירור ה"ר דכתר ב"ן, ואין כאן עוד שום בירור אחר אלא זה. אבל הספק הוא, מה שנבאר עתה, והוא כי יש כאן ב' בחי', ובבחי' האחת יש בה ב' ספיקות. ובבחי' ב', יש בה ספק א'.

הבחי' הא', אם נאמר שאור המקיף דשם ב"ן, לסבת רוב גדלותו, לא הוצרך לו שיתקנהו שם דמ"ה, כי אור מקיף גדול ומעולה מן הפנימי, כנודע. ולכן הוא נשאר למעלה בשרשו, ולא יצא להתחבר עם שם מ"ה כנודע, אלא הפנימי דב"ן בלבד, הוא שהוצרך לחזור ולצאת, והוא אשר נתחבר עם שם מ"ה.

והבחי' הב' הוא, אם נאמר שאור המקיף ואו"פ של ב"ן, הוצרכו לבא להתתקן ולהתחבר בשם מ"ה.

והנה, כפי הבחינה א', יש בה ב' ספיקות אלו, והם: אם נאמר, שכיון שלא בא רק הפנימי דב"ן לבד, גם משם מ"ה לא בא רק הפנימי, ואז הפנימי דב"ן אשר שרשו הוא נקודות דס"ג כנ"ל, נעשה בחי' מקיף של או"פ דמ"ה, כי לעולם שם ס"ג, גדול משם מ"ה בבחי' א', כנ"ל. ונמצא כי שם ב"ן הפנימי, נעשה מקיף אל פנימי דמ"ה. ואם הענין כך, נמצא שיש עתה או"מ א', ואו"פ א' לבד. והוא כי הכתר דכתר דמ"ה, נעשה או"פ בכתר דעתיק. ואו"פ של ה"ר דכתר דב"ן נעשה אליו או"מ.

או אם נאמר באופן אחר, והוא, שמשם ב"ן ודאי לא הוצרך לבא רק הפנימי לבד, אבל שם מ"ה, בא או"מ ואו"פ, ואז נעשה הפנימי דב"ן, ג"כ בחי' מקיף. ונמצא, ב' מקיפים: א' דמ"ה, וא' דב"ן. ופנימי א' לבד דמ"ה.

הבחי' הב', אם נאמר כי משם ב"ן באו שניהם, או"מ ואו"פ, וכן משם מ"ה באו שניהם, או"מ ואו"פ. ונמצאו ב' מקיפים דמ"ה וב"ן. וב' פנימים דמ"ה וב"ן. והרי נתבארו הספקות, שיש בכתר דכתר דעתיק, ואיך פ) אין הספיקות בו, רק באורות לבד.

עוד יש ספיקות בחו"ב דעתיק, והספיקות האלו תלויין, כפי הספיקות שיש למעלה בכתר דעתיק. אלא שכאן יש ספק, בין בענין האורות. ובין בענין הכלים.

והענין הוא, כי גם כאן נודע לנו, שיש בהם חו"ב של כתר דמ"ה. ואמנם בבחי' דב"ן ג"כ נודע לנו, כי לקח העתיק, ג' ראשונות דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, ופשוט הוא, כי אפי' בחי' הכתרים שיש בחו"ב דב"ן, א"א שיעלו בכתר דעתיק כלל. כי הרי כתבנו לעיל,

הגהות ומראה מקומות

ע) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף נ"ד. פ) נ"א ל"ג ואיך (ה"ו).

שלא נעשה הכתר דעתיק, אלא מכתר דכתר דמ"ה, ומה"ר דכתר דב"ן. והטעם, כי הרי כל בחי' עתיק כולו, מראשו ועד רגליו, הכל נקרא בחי' כתר, בערך חו"ב. וא"כ איך הכתרים של חו"ב, יעלו בכתר שבו, א"כ מוכרח הוא ופשוט, שאין עולין בכתר דעתיק, אלא ודאי שהם משם ולמטה.

ובזה הוא הספק, אם ב' הכתרים של חו"ב דב"ן, עולין בחו"ב דעתיק, או נאמר שאע"פ שהם כתרים, עכ"ז הם בחי' חו"ב הגרועים מבחי' עתיק, וא"כ איך יעלו בחו"ב שלו, וא"כ לא עלו רק בגופא דיליה לבד, וספק הזה, בין בבחי' הכלים, בין בבחי' האורות, ויש בב' בחי' אלו, כמה פרטי שאלות, כמ"ש למטה בע"ה. אמנם, בחו"ב דחכמה דב"ן, ובחו"ב וחסד דבינה דב"ן, באלו פשוט הוא, שאינן יכולים לעלות למעלה ברישא דעתיק בחו"ב דיליה, ודאי הוא שנשארו בגופיה דיליה.

עוד יש ספק בענין ז"ת דעתיק, אשר הוא פשוט, שלקחו להם ז"ת דכתר דמ"ה, והספיקות הוא, אם לוקח משם ב"ן בחי' ז' כתרים, שיש בז"ת דב"ן, או לאו. כי שאר הבחי' שלהם, אפי' חו"ב שבהם, פשוט הוא, כיון שכל כללות הז' מלכים התחתונים דב"ן, אינם רק בחי' גופא כנודע. א"כ נמנע הוא מלעלות אפילו בגופא דעתיק, אבל הספק בז' הכתרים שבז"ת דב"ן, אם נאמר שכיון שהם בחי' הכתרים, יוכלו לעלות בגופא דעתיק, ולהתחבר ג"כ עם חו"ב דחכמה דב"ן, ועם חו"ב וחסד דבינה דב"ן, אשר אלו נשארו בגופא דעתיק בודאי כנ"ל.

או אם נאמר, שז' כתרים אלו, לא יעלו כלל בעתיק, אפילו בגופיה דיליה כלל, ואלו הספיקות הם, הן באורות הן בכלים ע"ד הנ"ל.

והבן וראה עתה טעם אל כל הנ"ל, והוא, כי בשם מ"ה, כיון שלוקח העתיק ממנו, כל ספי' הכתר שלימה (נ"א של שם מ"ה) אשר יש בה י"ס כנודע. לכן הספיק לו לדוכרא דיליה. אמנם הנוקבא דיליה, הנעשה משם ב"ן, ואינו לוקח משם ב"ן, רק חצי הספי' דכתר דב"ן, שהם ה"ר שבה לבד, א"כ מוכרח הוא שיקח ממקומות אחרים, לתשלום תמורות ה"ת שחסרו בו מכתר דב"ן, ולכן יקח ג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, והז' כתרים דז"ת דב"ן, וכל אלו הלואי יספיקו, לשיעור תמורת ה"ת דכתר דב"ן שחסר ממנו כנ"ל.

וכל הספיקות אחרונים, צ) יהיו בענין בחי' ב"ן, שהם ה"ר כתר דב"ן, וג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, והכתר שבכל אחד מז"ת דב"ן. ובאלו הבחי', הם הספיקות, איך יתחלקו במציאות י"ס נוקבא דעתיק. והמשכיל יבין, כי עצמו מספר, הבחי' של החלוקים שאפשר להיות בזה.

פרק ד מ"ת

ק) ואחר שבארנו הספיקות דרך כללות, צריך שנבאר דרך פרטי. ותחלה צריך שתדע, כי הספיקות הנופלין בענין של האורות, הוא אם יש או"פ או או"מ, ואם יש אור דאחור, או אור דפנים. והספיקות הנופלין בענין הכלים הוא, אם יש בחי' אחור לבד, או בחי' פנים לבד, או שניהן יחד.

גם צריך שתדע, כי בחי' הכלים תלוין כפי בחי' האורות, כי אם האורות רבים, גם הכלים צריכין שיהיו גדולים, כי כל עיקר התיקון הוא, גדלות הכלי, והעשותו בבחי' פרצוף, כדי שיתמעט האור, ויתרחב הכלי, ויכול לסובלו.

והנה מבחי' ב"ן, לא לקח עתיק כלים, רק מהר דכתר דב"ן, וזה ודאי לא יספיקו להיותן כלים לי"ס שבו, ולכן כמו שלקח אורות אחרים משאר ספירות שם ב"ן, כך צריך שיקח כלים משאר ספי' של ב"ן.

גם צריך שתדע הקדמה א', והוא, כי א"א להיות בחי' הכלים, אלא ע"י הכאת האור

הגהות ומראה מקומות

צ) נ"א ל"ג אחרונים (ה"ו). ק) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף נ"ה.

מקיף באו"פ, ומשם נעשה בחי' כלי, מתולדת הכאה ההיא, וזכור זה.

ונתחיל לבאר הספיקות שיש בג"ר, הנקרא רישא דעתיק. הנה כבר נתבאר, שהספיקות נתחלקו בשני בחי': הבחי' א' הוא, אם לא בא רק או"פ לבד של שם ב"ן, ונעשה או"מ אל אור פנימי דמ"ה. והנה בבחי' זו יש ב' חלוקות: אם נאמר שאו"פ דכתר דב"ן, הוא לבדו נעשה מקיף, אל כח"ב שבכתר דמ"ה, אשר הוא פנימי. ואם כך הוא, ודאי שמספיקין אורות אלו לכל הראש דעתיק, כי אע"פ שכבר ר) יש בו כח"ב דכתר דמ"ה בראש הזה, עכ"ז ש) יספיק לו, כי הרי בחי' מקיף שלו אינו, אלא בחי' פנימית הכתר דב"ן כנ"ל, וא"כ לא יהיה ת) או"פ גדול מן האור המקיף. וכפי זה א) לא הוצרכו ב' האורות, של הב' הכתרים, דחו"ב דב"ן לעלות בכאן.

ב) אבל בחי' האחוריים של הכלים שלהם, הם עלו בחו"ב דכתר דמ"ה, לפי שאין כאן בחו"ב דמ"ה, שום כלי כלל, שכאשר לא יש או"פ ואו"מ להכות זה בזה, אינו נולד ומתהווה בחי' כלי כלל. וכאן אע"פ שיש בחי' מקיף דב"ן, ופנימי דמ"ה, עכ"ז, מקיף הזה, אינו בחי' או"מ, אלא או"פ, שנעשה מקיף לפנימי דמ"ה, ואינו יכול להוציא כלי ממ"ה, ולכן הוצרכו לעלות אותן האחוריים של כלי הכתר דחו"ב דב"ן, אבל האורות שלהם לא עלו לשעם הנ"ל.

והנה הסימן של ספק זה הוא, **אא"ג**, פי': א' מקיף. וא' או"פ. וג' כלים, שהם ג) כלי דכתר ד) דב"ן, וב' כלים של חו"ב דב"ן.

ספק הב' והוא, אם נאמר שג"כ היה מקיף דמ"ה, ונמצא עתה שיש או"פ א' דמ"ה, וב' מקיפים: א', הוא מקיף דמ"ה, עוד אור פנימי דב"ן, אשר נעשה מקיף אל מקיף דמ"ה.

וכפי זה צריך, שישתווה או"פ עם או"מ, והוא שיעלו ב' אורות של ב' כתרים דחו"ב דב"ן, למעלה בחו"ב דעתיק, וזה אינו אלא האורות של בחי' אחוריים לבד, ועי"ז יהיה או"פ מרובה ג"כ כמו מקיף.

וכן בחי' אחוריים של הכלים של ב' האורות הנ"ל, בב' הכתרים דחו"ב דב"ן, יעלו עם חלק האורות שלהם, שגם הם בבחי' אחוריים.

וסי' של ספק זה, הוא **בג"ד**, פי': ב' מקיפים, וג' פנימים, וד' כלים, שהם כלי דה"ר דכתר דב"ן, וכלי כתר דמ"ה, לפי שכבר יש למ"ה, או"מ ואו"פ אשר על ידו מתייליד הכלי הנ"ל. וב' כלים דאחוריים כנ"ל.

וצריך לידע ענין א', והוא, כי באלו הספיקות הנ"ל, יש ג' בחי' בעניין עליית אורות חו"ב דב"ן בעתיק כנ"ל: הא' הוא, אם עלו האורות של בחי' פנים לבד, והנה אז הם מתערבים עם חו"ב דכתר דמ"ה עצמו, כיון שגם הם בחי' פנים.

אמנם אם אינן עולין רק בחי' אחוריים שלהם, אז א"א שיתערבו עם חו"ב דכתר דמ"ה עצמו, כיון שאינם בחי' פנים, אמנם האורות דמ"ה יהיו בחי' פנים, ואלו האחוריים העולין, יהיו בחי' אחוריים אל הפנים הנ"ל דמ"ה.

ואם הוא בחי' ג', שעולין שניהן בבחי' ה) הפנים ובבחי' האחוריים, ואז הפנים מתערבים עם אורות דמ"ה, ואחוריים נשארים בבחי' אחור להם, אבל בחי' הכתר דב"ן, ודאי הוא שמתערב עם כתר דמ"ה. והנה ג' בחי' אלו הנ"ל, כבר נתבאר א' מהם בזה הספק הב'. וב' בחי' האחרונים, יתבאר בשאר הספיקות.

הבחי' הב' יש בה ג' ספיקות, והוא אם נאמר שבאו או"פ ואו"מ שניהן דב"ן ג"כ, ואלו הן ג' ספיקות: א', אם נאמר שיש ב'

חגהות ומראה מקומות

ד) נ"א כי כבר (דפו"י).
ש) נ"א ובזה (דפו"י).
ת) נ"א כדי שלא יהיה. ונ"א לא היה (דפו"י).
א) נ"א ל"ג וכפי זה (כ"י).
ב) נ"א מוסיף בפנימיות רישא דעתיק (ה"ו).
ג) נ"א כלי דה"ר דכתר (כ"י).
ד) עי' מבו"ש דף ג' ע"א.
ה) נ"א הפנימית (דפו"י).

אורות מקיפים, א' דמ"ה, ואי דב"ן, וב' או"פ, א' דמ"ה, ואי דב"ן. וכפ"ז אינו צריך שיעלו האורות של ב' כתרים דחו"ב דב"ן, שהרי האורות פנימים הם כ"כ רבים, כמו המקיפים. אמנם בחי' כלים הוא שצריך שיעלו, והטעם לפי שאין כח בכלי דמ"ה, לקבל או"פ דס"ג. כי אם יהיה כל אור ואור בכלי שלו ניחא, אבל עתה הכלי דמ"ה, מקבל אור דמ"ה, ואור דב"ן. וכן הכלי דב"ן, מקבל שניהן, ואין יכולת בכלי של מ"ה, לקבל או"פ של ב"ן שהוא ס"ג. ולכך צריך שיתגדל הכלי זה, ע"י הכלים של כתרים של חו"ב דב"ן, וא"כ צריך שכל בחי' כלים דפנים דאחור יעלו למעלה, אבל האורות שלהם ו) ישארו למטה בגופא דעתיק, כי אין צורך בהם לעלות שם בראשו כנ"ל.

סימן הוא **בב"ן**, פי' ב' אורות מקיפים, וב' פנימים, וו' כלים, שהם כלים דב"ן ודמ"ה, וב' פנים, וב' אחוריים, דב' כלים, דב' כתרים דחו"ב דב"ן.

הספק הב', הוא סי' **בד"ד**. פי': כי אולי לא הוצרך שיעלו למעלה, רק הפנים של הכלים דב' הכתרים דחו"ב דב"ן. (א) והסימן **בד"ד**, פי': ב' מקיפים, ד' פנימים, א' דמ"ה, יא' דב"ן, וב' או"פ, דב' כתרים, דחו"ב דב"ן. יד' כלים: ב' דמ"ה ודב"ן, וב' בחי' הפנים, של הכלים דב' כתרים (דחו"ב) הנ"ל.

וא"ת, למה למעלה בספק א', [כפי] שאמרנו ז) שעלו הכלים של פנים ואחוריים, ואמרנו (נ"א אמרנו) שלא עלו האורות שלהם כלל, ח) וכאן אמרו שעלו הפנים של הכלים, ואמרנו שגם האורות שלהם דפנים, עלו עמהן. והענין, כי בספק א', כיון שעלו בחי' הפנים ואחוריים של הכלים, אי אפשר שיעלו האורות מחציתן למעלה, וישארו מחציתן למטה, כי הנה לעלות כולם, אין כח בכלי דרישא דעתיק, לסבול בו כ"כ אורות, ולכן לא עלה שום אור. אמנם כאשר עולים הפנים של הכלים לבד, כנזכר בספק זה, אז אפשר שיעלו אורותיהם עמהם, ויוכל הראש דעתיק לסובלם, כי מועטים הם.

וכעד"ז בספק הג' שנכתוב עתה, והוא אם עלו האחוריים של הכלים, אפשר שגם אורותיהן עלו עמהן, כי מועטים הם. משא"כ אם עלו הפנים והאחור של הכלים, שאז אם יעלו כל אורותיהן עמהם יחד, לא יוכל הראש לסובלם, ואם נאמר שיעלו מחציתן, ג"כ אי אפשר, כנודע, ולכן נשארו כולם למטה.

ספק הג', הוא ג"כ שסימנו **בד"ד**, והוא ע"ד הנ"ל, אלא שיש שינוי אחר, והוא במקום שנסתפק לנו בספק הב' הנ"ל, אם עלו הפנים של הכלים דב' הכתרים דחו"ב דב"ן, חנה עתה נסתפק לנו, אם לא עלו אלא האחוריים לבד כלים שלהם, ואורות כנ"ל, והנה הרי נתבאר כל הספקות.

ועתה צריך שנבאר מ"ש למעלה, והוא, כי כאשר אנו מסתפקים ואומרים, שאפשר שעלו בחי' האחוריים דב' כתרים דחו"ב דב"ן, אל תטעה לומר, כי בחי' הפנים שלהם נשארו למטה בגופא דעתיק, כי דבר זה א"א, שהאחוריים יעלו למעלה ברישא, והפנים שהם יותר מעולים, יהיו למטה בגופא. ואמנם צ"ל שבחי' הפנים נשארו במקומם, שהוא באו"א לצורך עצמן.

וא"ת, עדיין קשה הדבר לומר, שהאחוריים יעלו ברישא דעתיק, ופנים באו"א, הלא או"א גרועים מגופא דעתיק. וי"ל לזה תשובה, ובכללה יתורץ תמיהות אחרות, שיש כאן

ה ש מ ש

(א) נ"ב (ההגה"ה זו נמצא בגוף הע"ח כת"י) ואחוריים שלהם נשארו למטה בגופה דעתיק, ונמצא שאורות שלהם ג"כ בבחי' הפנים שלהם עלו למעלה ברישא דעתיק.

הגהות ומראה מקומות

ו) נ"א נשארו (דפו"י).

ז) נ"א שאולי (דפו"י).

ח) נ"א וכאן בספק הב' שאמרנו שאולי עלו (דפו"י).

בספיקות האלו. ט) הנה נת"ל, כי יש בחי', שהפנים מעולים מהאחוריים, ויש בחי', שהאחוריים מעולים מן הפנים: כי בערך שאור הפנים הוא המחברם לחזור פב"פ, נמצא כי אור הפנים גדול. ובערך שהאור של האחוריים הם בונין כל פרצוף העיקרי, אבל אור הפנים אינו רק להחזירו פב"פ, לכן אור האחוריים גדול מאור הפנים.

והנה, כיון שיש ב' בחי' אלו, נכריע ונאמר, כי ודאי הוא, כאשר אלו ב' בחי', פנים ואחוריים באים ביחד, אז ודאי שאור הפנים מעולה, לפי שהוא בא בסוד תוספת, על היות לו כבר אור האחור, וזה נתרבה ונתוסף עליו, ומחזירם פב"פ. ולכן אמרנו בספק ב', שאפשר לומר שאור הפנים עלו למעלה בראש, ואור האחוריים נשאר למטה בגופא דיליה. אבל בספק הג', שלא בא בעתיק רק בחי' האחור לבד, אז אין לומר שגם בחי' הפנים יבואו, י) ויהיו למטה בגופא דעתיק, דא"כ הרי הם מחוברים, ואיך יהיו הפנים למטה, והאחור למעלה. לכן נשאר הפנים באו"א, ואור האחור יעלה בעתיק, שכיון שאינן מחוברים יחד בפרצוף א', ודאי הוא, שאור האחור, גדול מאור הפנים, כי אם אור הפנים לא נתוסף על האחור אלא שיהיה לבדו, הנה גרוע וקטן מאור האחור, לכן נשאר לאו"א.

מ"ק ולי הכותב נשאר לי ספק, יהוא שכבר למדנו, שמן הכתר של ס"ג, אינו לוקח העתיק, רק ה"ר כנ"ל. ולי יש ספק, אם נאמר שכולם נתערבו, עם כתר שבכתר דמ"ה לבדו. או אם נאמר, שאלו הה' אורות, כיון שהם בחי' פרצוף אחד, אח"כ גדלו ונכפלו ונעשו פרצוף אחד מי"ס, ואז היו הי' ספירות אלו, נגד י"כ דכתר של מ"ה ע"כ.

פרק ה מ"ת

כ) והרי נתבאר הספיקות, שיש ברישא דעתיק. ועתה נבאר בחי' ז' כתרים, של ז"ת, שהם מלכים שמתו. ואמרנו לעיל, שאפשר שעלו בעתיק. ואמנם בחי' גופא דעתיק, כפי מה שיהיו הספיקות בענין רישא דעתיק, ימשך ממנו מה שנשאר, למטה, בגופא דיליה, מבחי' חו"ב דב"ן, כי כפי מה שעלו ברישא דעתיק, עד"ז יוודע ל) מה שנשאר למטה בגופא דיליה, מבחי' חו"ב דב"ן.

אמנם מבחי' הכתרים דז"ת דב"ן, צריך לבארם, עתה, כל הספיקות הנופלת בהם. והנה כפי הבחי' הא', וספק א', שסימנו **אא"ג**, הנה אז (א) נשארו האורות דאחור דחו"ב דב"ן מ) למטה בגופא דעתיק, שהם ז"ת, ואור הפנים נשאר באו"א.

וזה מקומם, בהסתלקותם שם, כי אור האחור דכתר דחכמה דב"ן, הוא בחסד דעתיק, ומשם מאיר אל הג' אמצעית, שהם חג"ת שבו. ואור האחור דכתר דבינה דב"ן, הוא בנצח דעתיק, ומשם מאיר אל ג"ת, שהם נה"י שבו.

ואמנם דע, כי אע"פ שהכלים שלהם עלו למעלה ברישא דעתיק כנ"ל, הנה אלו האורות שלהם, ממשיכין ומשלחין הארה אל הכלים, ממטה למעלה, להאיר להם.

והנה אלו הכתרים של ז"ת דב"ן, הם מתחלקים בז"ת דעתיק: הא', בחסד שבו. והב', בגבורה שבו. וכן בכולם עד"ז, עד הז', שהוא במלכות שבו. ולא נתחלקו על סדר חלוק חו"ב

ה ש מ ש

(א) נ"ב, החמשה ראשונות דכתר דב"ן דאחוריים דכתרים דחו"ב דב"ן נשארו שברישא דעתיק, מאירים לג"ר, והאורות וכו'.

הגהות ומראה מקומות

ט) עי' שער הנקודים פרק ו'.
י) נ"א יאיר בגופא דעתיק א"כ (דפו"י).
כ) פרק זה נתבאר בע"ח עם סמ"ס ענף נ"ז.
ל) נ"א יודע (דפו"י).
מ) נ"א ל"ג האורות דאחור דחו"ב דב"ן (דפו"י).

דב"ן, להיות ג"ר שבהם, עם חכמה דב"ן בחסד דעתיק, וד"ת שלהם עם בינה דב"ן בנצח דעתיק. והטעם הוא, לפי שהאורות דכתרים חו"ב דב"ן הם מאירים מלמטה למעלה, בכלים שלהם שעלו ברישא דעתיק כנ"ל. ואם אלו השבעה כתרים יהיו מחולקים ג"כ ע"ד כתרים חו"ב דב"ן כנ"ל, יעלה גם אור שלהם למעלה, ויהיו חסירי אור למטה במקומם, ולכן נפרדו ע"ד הנ"ל.

ודע, כי ז' כתרם אלו, כ"א מאיר לחבירו הקטן ממנו, ובדרך הקוין, כיצד: החסד מאיר אל הנצח. וגבורה מאיר אל ההוד. וכעד"ז השאר.

וכפי הספק הב', שסימנו **בג"ד**, הנה אז, עלו האורות דאחור דכתרים דחו"ב דב"ן למעלה ברישא דעתיק, ועכ"ז, המה מאירין מלמעלה נ) למטה בדרך קוין, בגופא דעתיק. והנה הז' כתרים של הז"ת, הם מתחלקים בז"ת דעתיק ע"ד הנ"ל, והם מאירין זה בזה דרך קוין כנ"ל.

והנה למעלה בספק **אא"ג**, שהאורות דחו"ב דב"ן היו למטה, ומשם היו מאירין למעלה בכלים שלהם, לכן היה בהם כח להאיר בז' כתרים, ולתת בהם כח, שיאירו זה בזה דרך קוין כנ"ל, אמנם להיות שכוונתן להאיר למעלה, לכן לא היה בהם כח לקבץ את הז' כתרים במקומם שלהם, בחסד ובנצח כנ"ל. וכאן בספק **בג"ד**, אשר האורות למעלה, לכן אין בהם כח לקבץ ז' כתרים בחסד ובנצח. ואמנם, לפי שהאורות הנ"ל, אע"פ שעומדין למעלה, עכ"ז משלחין הארתן למטה, לכן הן מאירין בז' כתרים, ונותנין בהם כח שיאירו זה בזה, בדרך קוין. כנ"ל.

והבחי' הב' כפי הספק הא', שסימנו **בב"ו**, הנה אז האורות דכתרים דחו"ב דב"ן נשארו למטה בגופא דעתיק: בחי' פנים, ובחי' אחור, ומתחלקים ע"ד הנ"ל, כתר חכמה, בחסד דעתיק. וכתר בינה, בנצח דעתיק. ועתה אינן צריכין להאיר ממטה למעלה, בכלים שלהן, אשר עלו ברישא דעתיק, לפי שכבר יש למעלה ב' אורות פנימים, ומספיק להם. וכיון שכן הוא, יש להם הארה גדולה, וכח גדול, להאיר בז' הכתרים, ולקבצם עמהם ג"ד, בחסד דעתיק. וד"ת, בנצח דעתיק. והם מאירין ע"ד כתרי חו"ב עצמן אשד שם, והוא כי הג' שבחסד, מאירין בג' אמצעים. והד' שבנצח, הם מאירין בד"ת.

וכפי הספק הב', שסימנו **בד"ד**, שאז האורות שלהם דחו"ב דב"ן דפנים, עלו ברישא דעתיק, והאורות שלהם דאחור, נשארו למטה בגופא דעתיק, אור כתר החכמה בחסד, ואור כתר הבינה בנצח כנ"ל, ואז אור הפנים שעלו בראש עתיק, הנה הוא מתפשט דרך קוין, עד למטה, באופן זה, כיצד: חכמה מתפשט בדרך קו ימין, ומאיר דרך הקו, בבחי' התפשטות עצמה ממש, ואינה הארה בעלמא ממקומה לבד. עד"ז ג"כ מתפשט הבינה, דרך הקו השמאל, והכתר דס"ג ומ"ה, מתפשט דרך קו האמצעי.

וכפי זה נמצא, ג' ספיקות בז' כתרים: הא' הוא, אם נאמר, שהם עומדין כל אחד ואחד במקומו בז"ת דעתיק. או אם עומדין הג' שבהם, בחסד דעתיק. והד' אחרונות בנצח דעתיק, על דרך שעומדין כך האורות של האחוריים דחו"ב דב"ן. או אם נאמר, כיון שמתפשט אור הפנים שלהם ממש למטה כנ"ל, א"כ אין צריכין להתחבר עם האחוריים, ולכן כל אחד עומד במקומו כנ"ל.

גם יש ספק, כיון שאור הפנים העליונים, מתפשטין עד למטה דרך קוין, א"כ גם הם מאירין דרך קוין זה לזה. או אם נאמר, שהם מאירין זה לזה, שלא בדרך קוין, אלא זה למי שעומד למטה ממנו, והדברים הם בספק.

וכפי הספק הג', שסימנו ג"כ **בד"ד**, אשר אז האורות של האחור דחו"ב עלו למעלה בראש דעתיק, אך אורות הפנים הם למטה באו"א כנ"ל, ואמנם האורות האחור, אע"פ שעלו למעלה, עכ"ז ממקומם הם מאירין

הגהות ומראה מקומות

נ) נ"א ממנו (דפו"י).

למטה בז"ת, שלא בדרך קוין, ע"ד הנ"ל, אלא חכמה מאירה ממקומה בג' אמצעית. ובינה מאירה ממקומה, בד"ת.

והנה עתה יש ב' הפסדות: א' הוא, שהאורות אינם למטה. ועוד שאפי' הם למעלה, אינם מאירין בדרך קוין. וע"כ אין הארה וכח גדול אל הז' כתרים, ולכן אינן מתקבצין ע"ד הנ"ל, בחסד ובנצח דעתיק. ועוד שאינן מאירין דרך קוין, רק זע"ז. וזכור בחי' הארה דרך קוין מה ענייננו, ונתבאר פירושו לעיל בבחי' ב' בספק ב'.

והנה נתבאר כל הספיקות ששמעתי מפי מורי זלה"ה. ועוד יש ספיקות לאין קץ ותכלית, ואין חקר, ולא זכיתי אליהם. גם כפי אלו ספיקות אשר בעתיק, יפלו ג"כ כפי אלו בשאר סדר אצילות. והמשל בזה: אם או"א לוקחים פנים דחו"ב דב"ן, או לא.

כלל העולה מכל זה, שלסיבת כל אלו הספיקות, נקרא עתיק יומין רישא דלא אתיידע, כי אין נודע מה בחי' יש בו.

והנה ישעי' הנביא ע"ה, נסתפק גם הוא באלו הספיקות, ואליהם רמז, והשביע בצחצחות נפשך. ודרשו בזוהר פרשת ס) ויחי, צח חד, צחות תרין. וביאורו הוא, כי היה הדבר ספק אליו, אם יש בעתיק צח א', או ב' צחות, כנודע כי בחי' הצחצחות הם בעתיק, וזכור הקדמה זו. והנה יש ספק, אם לקח צח א', או ב' צחות.

והענין הוא, כי כבר בארנו שעתיק מורכב מב' בחי', שהם: מ"ה, וב"ן. שהם גימטריא צ"ח, עם הכולל. והיה אפשר לומר, שאין ברישא דעתיק, רק כתר דב"ן, וכתר דמ"ה, והרי צח א', או אם נאמר, שג"כ עולין חו"ב דב"ן, והם מתחברים עם חו"ב דמ"ה, והרי צח א', והם ב' צחין. ובענין א"א ואו"א, יתבאר ענין עתיק יותר.

מ"ק אודיעך, כי כבר ביארנו, שעולים האורות דאו"א ברישא דעתיק, ומתחברים עם הו"ב דמ"ה עצמו, והם לא עלו רק אחור, ואין מתערבין, רק של מ"ה נעשו פנימי, ושל או"א חיצון ואחור. גם כן כשעולים שניהם פנימי ואחוריים למעלה, אז הפנים מתערבים, ואחוריים נעשו חיצונים. אך הכתר דס"ג וכתר דמ"ה מתערבים תמיד. ע"כ ההגה"ה.

שער שני

שער א"א ובו י"ד פרקים

פרק א מ"ת

ע) ונבאר תיקון א"א, אשר נתקן אחר עתיק יומין. הנה נת"ל, פ) שנעשה מבחי' חכמה דמ"ה, שהם בחי' נקודות דמ"ה, ומן ה' אחרונות דכתר דב"ן. והוא כולל זכר ונקבה, מ"ה בימינו, וב"ן בשמאלו כנ"ל.

והנה הוא מלביש לע"י, באופן זה: כי הנה ג"ר דעתיק, אי אפשר שיתלבשו תוך א"א, וגם אי אפשר לקבל אורם, ולכן נשארין מגולים, והם עומדין לבחי' מקיף אל א"א.

והז"ת דעתיק לבדם, מתלבשין תוך א"א. באופן זה: כי כח"ב דא"א, מלבישין לחג"ת דע"י. וז"ת דא"א, מלבישין לנה"י דעתיק. באופן זה, כי הנה ג' פרקין יש בנצח דעתיק, וב"פ קדמאין, מתלבשים תוך חסד צ) ונצח דא"א. וכן ב"פ קדמאין דהוד דעתיק, מתלבשין תוך גבורה והוד דא"א. ונשארו ק) פרק תחתון דנצח דעתיק, ופ"ת דהוד דעתיק, מגולין בלתי התלבשות, ואלו נשארו למטה בבריאה,

הגהות ומראה מקומות

ס) אות תקי"ב ובפרשת ויקהל אית שי"ד.

ע) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף נ"ז. ועי' בשער הקדמות דף כ"ו.

פ) שער או"א פרק א' וב'.

צ) עי' לקמן פרק ז'. ושער המלכים פ"ד ושער הולדת או"א וזו"ן פרק ד'.

ק) עי' שער הקדמות דף י"ח ע"ב. ועי' בתלמוד ע"ס שיעור ח' אות מ"ב באור פנימי ד"ת וראוי.

תחת האצילות, כדי להאיר שם לעולם הבריאה.

ואלו הם כדמיון ב׳ דדי בהמה, שעומדין שם אצל הרגלים, אשר כל אלו הבחי׳ של א״א ואו״א וזו״נ, כשנתקנו (נ״א שהם נתקנו) בעת שנאצלו, היו למטה שם בבריאה, והתחילו לעלות, וינקו תחלה מב׳ בחי׳ דדי בהמה, ואחר כך הגדילו יותר, וינקו מדדי אדם, כמ״ש בע״ה בתחלת דרוש תיקון ז״א.

והנה יסוד של עתיק, מתלבש תוך ת״ת דא״א עד ר) החזה, ושם הוא מסתיים. ודע, כי ביסוד דע״י, יש שם ה״ח וה״ג, ואע״פ שעתיק הוא זו״נ, שהם מ״ה וב״ן כנ״ל, וא״כ היה מן הראוי, שיהיה בו ה״ח וה״ג מצד הזכר, וכן מצד הנוקבא, ע״ד שיש באו״א וזו״נ, כמ״ש במקומו. אבל, לפי ששם, הזכר והנקבה הם פרצופים חלוקים, לכן יש שם חו״ג בכ״א מהן. אבל כאן, שהזכר והנוקבא דעתיק, הם פרצוף א׳ מחוברים כנ״ל, לכן לא היה בו רק ה״ח וה״ג בלבד. ואלו ה״ח וה״ג, יוצאין ומתגלין מתוך פי יסוד דעתיק הנעלם, ומתלבש תוך א״א, ומתפשטין ה״ח בקו ימין דא״א מבפנים. וה״ג בקו שמאל. כמ״ש בע״ה לקמן בענין או״א. ש)

פרק ב מ״ת

ת) ועתה נבאר דרוש א׳, מדרוש א״א. והוא ביאור ג׳ רישין שבו, הקדמה כוללת י״ס דאצילות, והוא מיוסד ע״פ מאמר, תלת רישין אתגלפין דא לגו מן דא, והוא באדר״ז דרפ״ח, וז״ל, תלת רישין אתגלפין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא כו׳.

הנה המאציל העליון, אשר האציל עולם אצילות, הוא הנקרא בשם א״ס, לרוב העלמו, עמוק עמוק מי ימצאנה. ואל מציאות הא״ס, הוא הנקרא באדר״ז, בשם עתיקא א) דכל עתיקין.

והענין הוא, כי טרם התלבשותו, אין מי שישיגנו כלל ועיקר, ולכן כדי שיהיה אפשרות בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו, נתלבש ונגנז בספי׳ הכתר, כנזכר בס״ה ובתיקונים, דאמר, דא״ס טמיר וגניז גו כתרא עלאה, ואחר התלבשותו בו, יש כח בתחתונים, לקבל קצת הארה ממנו.

ואמנם, כאשר הא״ס מתלבש במה שלמטה הימנו כנ״ל, הנה הוא מתלבש בג׳ רישין אלו, הנזכר כאן באדרא, ובהיותו מתלבש ומתעלם בתוכם, אז נקרא הא״ס, עתיקא דכל עתיקין. וגם הג׳ רישין עלאין עצמן, נקרא עתיקא קדישא ג״כ, בהיות א״ס מתלבש בתוכם, וז״ש אח״כ, הא ע״ק אשתכח, בג׳ רישין. ופי׳ אשתכח: ר״ל, שהוא נמצא לנו, ונגלה אלינו, בהיותו מתלבש גו אלו תלת רישין הנ״ל, שאם לא היה מתלבש, לא היה נמצא ונגלה אל התחתונים.

ונמצא כפי זה, כי עיקר שם ע״ק, הוא הא״ס עצמו, שהוא מטבורא דא״ק ולמטה, המתלבש בעתיק. (נ״א בע״ק ע״ש א״ס הגנוז בתוכו) אמנם, בבחי׳ היותו מתלבש גו אינון ג׳ רישין, נקראו גם הם בשם ע״ק. וזכור כלל זה.

ועם היות שאמרנו, כי הא״ס מתלבש גו ג׳ רישין, ודאי כי אין הא״ס מתלבש באמיתות, רק גו רישא עלאה דכולהו, שהוא עתיק. ורישא תנינא, מקבל אור א״ס דרך מסך רישא עלאה. ורישא תליתאי, מקבל דרך מסך ב׳ רישין. אך להיות כולן בבחי׳ ראשים, לזה אמר אור א״ס מתלבש בכולם. (נ״א מלובש בתוכם) כי אלו ג׳ מקבלין אור א״ס יותר בזכות, משאר אצילות.

ונבאר עתה ג׳ רישין אלו, והוא, כי הנה נודע, כי הסדר של הספירות הנאצלים, הם כח״ב חג״ת נה״י, והם ט״ס נעלמות מאד,

הגהות ומראה מקומות

ר) עי׳ שער המלכים פרק ז׳. ושער או״א פרק א׳ וכמו״ש ש״ג ח״ב פרק ב׳.

ש) שער או״א פרק א׳ וב׳.

ת) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף נ״ח ובתלמוד ע״ס שיעור י״ג מן אות ו׳ והלאה.

א) עי׳ שער סדר אצילות פרק א׳.

ולמעלה מאלו הט״ס (א) יש בחי׳ אחרת הנקרא רישא עלאה דל״א, והוא הראש העליונה, שבג׳ רישין אלו, ונקרא ע״י. ושאר הט״ס הנ״ל אשר תחתיו, נקרא בשם א״א.

ונמצא, כי הג׳ רישין הנ״ל, הנה הראש העליון שבהם הנקרא רדל״א, הוא הנקרא ע״י, שהוא נוקבא דע״י כנ״ל. ב) שהוא נקרא רדל״א, ע״ש הספיקות שיש בה. וג״כ יש פי׳ אחר, כי הנה גופא דיליה, אתלבש גו א״א, והוא מושג ונודע אצלינו ע״י א״א, אך רישא דיליה דלא אתלבש גו א״א, לא אתיידע, כי אפי׳ א״א עצמו לא ידע ליה.

וב׳ רישין שתחתיו, שעמהם הם ג׳ רישין, הנה הם כתר חכמה דא״א כנ״ל, כי כתר וחכמה שבו, נקרא כל אחד מהם בחי׳ ראש. אבל מבינה דא״א ולמטה, אינם מכלל הג׳ רישין הנ״ל.

וג׳ אלו, נמנו ונתבארו כאן באד״ז, ג׳ רישין אתגלפין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא. והתחיל לבארם ממטה למעלה, והתחיל ביותר תחתונה שבהם, והוא חכמה דא״א. ואמר, דישא חדא חכמה סתימאה דאתכסייא כו׳, ועליה ראש ב׳ והוא כתר דא״א, וכנגדה אמר רישא עלאה קדישא, עתיקא סתימאה דכל סתימין. ועליה ראש הראשונה ועליונה שבג׳, והוא הנקרא עתיק יומין, וכנגדה אמר רישא דכל רישא, רישא דלאו רישא, ולא ידע ולא אתיידע כו׳.

נמצאו, שהם י׳ ספי׳ נעלמות בתכלית ההעלם, ומתלבש בתוכם הא״ס, והם עתיק ורדל״א, ותחתיו ט״ס, מכתר עד יסוד, ונקרא בשם א״א, ובין כולם הם י״ס, שהם שורש ומקור וחיות, אל כל האצילות כולו.

אמנם, אלו הט״ס הנ״ל, אשר הם למטה מן רדל״א, הנה הם אותן הט׳ היכלין, הנזכר פ׳ נח דס״ה, ובסוף פ׳ פקודי דרס״ט ודרכ״ו, וז״ל, אר״ש, אריכת ידי בצלו לעילא כו׳, וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתיידע, בטיש בנהרא דפרסה, ונהרא כחדא, ואתעבידו ט׳ היכלין, והיכלין לאו אינון רוחין, ולאו אינון נהורין, ולאו אינון נשמתין, ולא אית מאן דקיימי בהו כו׳. ולאלו הט׳, שמכתר עד היסוד, שהם למטה מהאי רדל״א, הנה הוא שקראה במקומות אלו, ט׳ היכלין, דלאו אינון רוחין, ולאו אינון נשמתין.

גם אלו הט׳, נזכרו באדרא דרפ״ח ע״א, פתח ר״ש ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו וגו׳, עתיקא דכל עתיקין, סתימאה דכל סתימין, אתתקן ולא אתתקן כו׳, כד אתתקן, אפיק ט׳ נהורין דלהטין מיניה מתיקונוי, ואינון נהורין מתפשטין לכל עיבר, כבוצינא דמתפשטין מיניה נהורין לכל עיבר כו׳.

ובביאור לשון זה, נסתפקתי במה ששמעתי ממורי זלה״ה, כי תחלה אמר אתתקן, ואח״כ אמר אפיק נהורין דלהטין מיניה. ר״ל, כי אחר שנתקן עתיק, ע״י התלבשות ז״ת בא״א, ג) אז אפיק הני ט׳ נהורין דלהטין מיניה, כי באמצעית העתיק, הנ״ל, אפיק נהורין הנ״ל, שהם ספי׳ כתר דאצילות, הנקרא א״א, המתחלק לט׳ נהורין לבד. והנה אלו הט״ס דא״א, הם ט׳ נהורין, דלאו אינון רוחין, כנז׳ במקומות הנ״ל.

השמש

(א) נ״ב, עיין בשער מ״ב שער אבי״ע פ״א מ״ב, כי (עיין תו״ח דקס״פ רע״ב) זאת הבחי׳ נקרא אפס, והיא למעלה מהכתר שבכל עולם, והוא בחי׳ אמצעית בין המאציל לנאצל, ונקרא אפס: שאין בו תפיסת מחשבה כלל ועיקר. ואחריו בא הכתר, ונקרא תהו, כי מתהא מחשבת בני אדם, והוא דוגמת החומר הנקרא היולי, ואחריו יצא הבהו שהם חבת״ם, דוגמת ד׳ יסודות, יע״ש באורך.

הגהות ומראה מקומות

ב) שער עתיק פרק א׳. ועי׳ שער המלכים פרק ח׳. ג) נ״א בז״ת דא״א (דפו״י).

ופ"א שמעתי ממורי ז"ל, כי הט"ס הנ"ל, נתחלקו בג' חלקים: כי הנה הג"ר שבהם, שהם כח"ב, נתפשטו בא"א. וחג"ת בז"א. וזה"י בנוקבא. ובזה תבין, למה בחי' מציאות או"א לא נזכר באדרא רבא, אלא באחרונה באדר"ז, כי או"א במזלא תליין.

וזה מה ששמעתי ממורי ז"ל בענין זה, והוא דע, כי הנה ביארנו תחלה, כי הט"ס המקוריות ד) עם רדל"א, והם י"ס מקוריות ושרשיות לכל האצילות. אבל ענין מציאת ספי' המלכות, לא נתגלה עדיין עתה, אמנם נבאר תחלת הכל האי רדל"א, ובזה תבין מעלת מלכות, כי היא עטרה בראש צדיק, והיתה לראש פנה, ויהיה לעתיד אורה גדולה מן השמש והבן זה.

ה) מ"ק, סוד ז"ס ו) דא"א, איך נעשו מהם י' פרצופים שלמים. כי כבר בארנו, כי ג"ר דא"א נשאר למעלה, בסוד רישא מגולה. והנה בינה דא"א, שהוא בצואר, גרון שלו, כנודע, ממנו נעשה ב' כתרים לאו"א.

וחסד דא"א מתלבש באבא, וגבורה באמא, הנקרא בינה. וז"ס, אני בינה לי גבורה. וחסד דא"א, נחלק לב' פרצופים: אבא, וישראל סבא. וגבורה דא"א, נחלק לב': בינה, ותבונה. הרי ד' פרצופים.

ות"ת דא"א, מאיר בזו"ן, וזעיר אנפין הנקרא (נ"א בז"א, ואז הז"א נקרא) ישראל, כלול בו ג"כ יעקב, והכל פרצוף א'. וכן בנוקבא, כלול לאה ורחל, והכל פרצוף א'. הרי ב' פרצופים כלולין בת"ת דא"א, ועם הד' ראשונים, הרי ו'.

ואח"כ מתחלקים ב' פרצופים הנ"ל. לד' פרצופים, כי נצח דא"א מתלבש בז"א, הנקרא ישראל. והוד דא"א, מתלבש בלאה. ויסוד דא"א, מתלבש ביעקב. ומלכות דא"א ברחל, הרי ד' פרצופים, ועם ו' הראשונים, הרי י' פרצופים מז"ת דא"א. ז)

והנה המלכות דא"א, לא היתה ניכרת, כמבואר אצלינו בהקדמת ביאור אדר"ז, כי לא היה בא"א, רק ט"ס, מכתר עד יסוד. כי רדל"א הוא בחי' עתיק, ונשאר א"א בבחי' ט"ס לבד, אבל מן האור של התפשטות נה"י דע"י, המתלבשין בא"א, משם נעשה בחי' המלכות דא"א, ונשלמו בו י"ס. ובזה תבין, איך לעולם בחי' המלכות, גדולה מהזכר העליון ממנה, ולכן נקראת עטרת בעלה.

ח) מ"ב ע"ק, הנזכר בזוהר, היא בחי' נוקבא דעתיק, הנעשה משם ב"ן, ולא בבחי' דכורא הנעשה משם מ"ה.

ט) א"א בירר משם ב"ן ה"ת דכתר לבר, ונעשים נוקבא דא"א. אמנם א"א דכורא, נעשה מחכמה כולה דמ"ה, ואמנם מצב מעמדן הוא כן, כי הזכר ונוקבא שניהן פרצוף אחד לבדו, כמו בעתיק. אלא שהזכר לוקח צד ימין כולו, ויש בו פנים ואחור שלו לבד. והנוקבא לקחה צד שמאל, ויש בה פנים ואחור הכל שלה לבדה. וענין זה הוא הרחק גדול והבדל יותר מבעתיק, כי שם בכל צד וצד נתחברו יחד הזכר והנקבה אב"א כנ"ל. וא"א הזכר נפרד מהנוקבא, כי כל פנים ואחור דדכורא, הם בימין. ופנים ואחור דנוקבא, בשמאל. אמנם הם מחוברים יחד בפרצוף א', בגוף א', והרי זה פירוד נוסף בא"א, יותר מבעתיק, הזכר שבו, מן הנקבה שבו.

והנה המוחין דא"א, נעשו ע"י נה"י דעתיק ואז היסוד דעתיק, שיש בו בחי' דעת דא"א, שהם חסדים דמ"ה, וגבורות דב"ן, ועומד בחזה דא"א, ומסתיים שם, ויוצאין החסדים דמ"ה דדעת דא"א, מתוך יסוד דעתיק, ומתפשטין בקו ימין דא"א, יען כי הוא הזכר כנ"ל, ויוצאין גם הגבורות ומתפשטין בקו שמאל דא"א, כי היא נקבה כנ"ל.

הגהות ומראה מקומות

ד) נ"א הנקודות (דפו"י) ונ"א האחרונות (כ"י).
ה) זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף נ"ט.
ו) נ"א י"ס (דפו"י).
ז) עי' שער אנ"ך פרק ט' ושער ז"א פ"ב.
ח) זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ס'.
ט) נ"א מוסיף כי א"א (דפו"י).

ונמצא כי ביסוד דא״א, צ״ל דעתיק י) כיון שהוא קו האמצעי, מוכרח הוא שיתקבצו שם אורות זכרים ונקבות, שהם (נ״א ששם) חסדים דמ״ה וגבורות דב״ן. ואמנם כי המ״ה וב״ן כל א׳ יש בו חו״ג, אמנם להיות שהמ״ה וב״ן דעתיק שהם זכר ונקבה עצמן, הם מחוברים יחד בפרצוף א׳, ע״כ החו״ג דמ״ה נקרא ה״ח לבד, והחו״ג דב״ן נקרא ה״ג. אמנם בב׳ הקוין ימין ושמאל דא״א, אינו כן, רק החסדים דמ״ה מצד ימין, והגבורות דב״ן צד שמאל.

פרק ג מ״ת

כ) ונחזור עתה לבאר, ע״פ סדר ששמעתי ממורי זלה״ה, כי ענין זה הוא ששמעתי ממורי זלה״ה בפרטות יותר, והרחבת דרושים כמ״ש בע״ה, וזה החלי בע״ה. תחלה צריך לדעת, כי אין האורות הנ״ל, יכולין התחתונים לקבל אורם, אם לא אחר התיקון שנתקנו בבחי׳ פרצוף כנ״ל, וכמבואר אצלי באורך, כי מתחלה היה אור שלהם רב ועצום, ואין כח בתחתונים לסובלו, וכאשר נתקנו שהוא בבחי׳ פרצוף שלם, שאז נמשך האור דרך מסכים, והתלבשות בתוך הלבושים, הנה נתעבה האור מעט, וגם נתמעט, ויצא ונמשך דרך נקבים וצינורות, וחלונות דקים, ושערות דקים מאד, (בסו׳ הפרצוף) ל) ונתקן הפרצוף ע״י ב׳ דברים אלו, שהם: התעבות האור, וגם מיעוטו, אז היה כח בתחתונים לקבל אור העליון. והרי נתבאר לך, ענין התיקון, הנזכר בב׳ אדרות, מה ענינו.

ונתחיל לבאר סדר תיקונם, הנה אותו ראש העליון דל״א, הנקרא עתיק יומין, הנה הוא הראשון שבכל י״ס הנ״ל, הנקרא מקוריות ושרשיות לכל האצילות, אמנם בראש זה אין בו תפיסה כלל, ולא נוכל להרחיב בו הדיבור, והביאור הצריך לו. אבל דע, שהנה הוא כלול מי״ס שבו, שהם כחב״ד, חג״ת, נה״י.

והענין, כי הנה כל אחד מהי״ס המקוריות והשרשיות הנ״ל, כל א׳ וא׳ מהם כולל יו״ד, כי כל דבר שנקרא ראש, הוא כלול מי׳ והנה רישא עלאה כבר נתבאר שנקרא עתיק יומין, וכלול מי׳. אמנם הט׳ ספירות אחרות, חלוקים הם באופן זה, כי כח״ב שבהם, הם ג׳ רישין דעתיק, שהוא א״א. וחג״ת שבהם, הם ג׳ רישין דז״א. ונה״י שבהם, הם ג׳ רישין דנוקבא דז״א. אשר ענין זה תבין, במה שהודעתיך, כי ג׳ מוחין דנוקבא דז״א, הם בחי׳ נה״י, והבן זה מאד. מ)

והנה ההוא רדל״א, הנה הוא מתלבש בא״א, שהוא בחי׳ כללות אותן ב׳ רישין תתאין מאותן הג׳ רישין, הנזכר באדר״ז. כי נודע הוא, שכל עליון וגבוה מחבירו, הוא מלובש בתחתון, כדי להאיר בו ולהחיותו.

וכבר הודעתיך לעיל, כי אלו ב׳ רישין תתאין שבג׳ רישין הנ״ל, הנה הם (סוד) כתר חכמה דא״א, שהם ב׳ ספי׳ הראשונות, מן הט״ס מקוריות ושרשיות כנ״ל. ואלו התרין ראשין, שהם כתר חכמה דא״א, הנה הם בחי׳ גולגלתא ומוחא סתימאה דא״א, הנזכר באדר״ז הנ״ל.

ואמנם תרין רישין אלו, מתחלקין ונעשין תלת רישין, מלבד הרישא עילאה דל״א. אמנם השנים לבדם, נחלקים ונעשין ג׳ רישין, וג׳ רישין, אלו, נקרא: גולגלתא. ומוחא. ואוירא. והם למטה מהאי רדל״א כנ״ל.

לכן נבאר עתה המאמר הנ״ל, שבתחלת אדר״ז דרפ״ח, מאמר תלת רישין אתגלפין, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא וכו׳. וכבר נת״ל, כי הם מתבארות שם ממטה למעלה. והם: רישא חדא הוא חכמה סתימאה שבא״א, שבתוך הכתר שלו. ולמעלה מממנו הוא ע״ק, לכן אמר בה רישא עלאה, לפי שהיא יותר

הגהות ומראה מקומות

י) נ״א בעתיק (דפו״י).

כ) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״א זבתלמוד ע״ס שיעור י״ג מן אות כ׳ והלאה.

ל) נ״א ל״ג ונתקן הפרצוף (דפו״י).

מ) עי׳ שער עי״מ פרק ב׳ וד׳.

עליונה מן האחרות הנ״ל, והוא כתר דא״א, הנקרא גולגלתא דיליה. ולמעלה מכולם רישא דכל רישין וכו׳.

והנה ביאור ג׳ רישין אלו הוא, כי הנה בכל ראש וראש מאלו ג׳, צריך שיהיה בו בחי׳ כלים, ובחי׳ עצמות ורוחניות שבו. וכפי זה, יהיה ו׳ בחי׳, וכל א׳ מאלו הו׳ בחי׳, מתחלק לג׳ אחרות, ונמצא כללותן עולה ח״י. אשר הוא סוד חי העולמים, כי מאלו החי׳ בחי׳, מתפשט החיות בכל העולמות כולם, וגם בעולם אצילות.

ועתה נבאר ח״י בחי׳ אלו בע״ה, הנה רדל״א שהיא עליונה שבג׳ רישין, אינו בכלל ג׳ רישין הנ״ל שהזכרנו עתה, שנעשין ח״י בחי׳. כי רדל״א היא עליונה מאד, ואין בנו רשות לבאר ענינה, לפי שבתוך האי רישא מתלבש א״ס, ואינו דומה אל ב׳ רישין תתאין מיניה, לפי שאלו הב׳ רישין, כל א׳ מהם יש בו בחי׳ כלי, ובתוך הכלי יש בחי׳ הרוחניות והעצמות שבה. ואח״כ הראש הב׳, בב׳ בחי׳, מתלבשות תוך הראש הג׳, בב׳ בחי׳. אמנם רדל״א, שהוא בחי׳ מלבוש לא״ס, אינה מתלבשת תוך הראש הב׳ דוגמת הראש הב׳ המתלבש תוך הראש הג׳ כנ״ל, כי ראש הא׳ אינו כך, לגו מן הראש הב׳, רק למעלה ממנו, כי לרוב רוחניותו כנ״ל, אין ראש הב׳ יכול להלבישו.

וז״ש תלת רישין אתגלפין כו׳, וביאר כי הם בחי׳ דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא. פי׳, כי ראש הב׳ הוא לגו מן הג׳, ומתלבש בתוכה כנודע. אבל ראש העליונה עם הב׳, אינו בבחי׳ דא לגו מן דא, רק בבחי׳ דא לעילא מן דא, כי הראש העליונה נקרא רדל״א, והוא לעילא מן ב׳ רישין הנקרא א״א, ואינה מתלבשת כלל רק ז׳ התחתונים כנודע, המתלבשין באי״א.

והנה אריך אנפין, הוא שם כולל ב׳ רישין, דהיינו כתרא, ומ״ס. שאלו הם ב׳ רישין שתחת רדל״א. והנה כל ראש, צריך שיהיה כלול מי׳, ולכן מתחלקין לב׳ בחי׳, והוא כי כל א׳ מב׳, יש בו בחי׳ י״ס, כי בכתר יש י״ס, וכן בחכמה סתימאה, הנקרא רישא ממש.

והענין הוא, כי הראש הראשונה שבהם, הוא בחי׳ כתר, ויש בה י״ס כנ״ל, והנה הוא מסבב את מ״ס, ונקראת גולגלתא באדרא, וכן מלת כתר, מלשון כותרת, ר״ל מקיף, כי גולגלת מקיף המוח.

ובתוך הגולגלת הזה, יש בתוכו בחי׳ מוח סתום מאד, מלבד מ״ס דא״א, שהוא תחת י׳ דכתר, לכן המוח הזה מאד עליון וסתום, ונקרא בשם אוירא עלאה, כנזכר בב׳ אדרות, ובספ״ד. והאי אוירא הוא בין גלגלתא לקרומא, דחפיא עליה דחכמה דמ״ס, ואתקרי בספ״ד בפ״ק, קרומא דאוירא דאוזדכך כו׳.

ולמטה ממנו, יש בחי׳ חכמה דא״א, נקרא באדרא מ״ס דעתיק. והנה המוח העליון ההוא שבכתר א״א, הנקרא בשם אוירא, אע״פ שבערך כתר עצמו הוא נקרא בשם מוח שבו, עכ״ז הוא נעשה גלגלתא ממש בערך חכמה דא״א, שהיא מ״ס דא״א. וע״כ גם המוח העליון ההוא, הנקרא אוירא, נקרא גם רישא ממש, בערך החכמה, מ״ס דא״א.

והרי נתבאר, איך הב׳ רישין שהם כ״ח שבו, נכללין בג׳ רישין ממש, והם: כתר, רישא עלאה. ואוירא, רישא תניינא. ומ״ס רישא תליתאי. מלבד רישא דל״א, הנק׳ ע״י, שאע״פ שבאדרא, נקרא הכתר וחכמה דא״א, בבחי׳ ב׳ רישין בלחוד, עכ״ז הם ג׳ רישין ממש, אשר אין מכללם רדל״א.

פרק ד מ״ת

נ) ועתה נבאר ג׳ רישין אלו, אשר נקראו באדרא, ב׳ בחי׳, ב׳ רישין לבד, כנ״ל. הנה לעיל ביארנו, כי כל ראש וראש מאלו הג׳ רישין, אשר כללותן ב׳ רישין בלחוד, הנה כל אחד מהם, יש בו עצמות וכלים, והם ו׳ בחי׳. וכל בחי׳ מהם, כוללת ג׳, הרי הם כולם ח״י

הגהות ומראה מקומות

נ) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ב. ובתלמוד ע״ס שיעור י״ג מן אות ל״ד והלאה.

בחי׳ כנ״ל, אשר אין הרזל״א נכלל בכללותן כלל ועיקר.

ואמנם למטה, בסדר התלבשות רדל״א הנקרא ע״י, בתוך ס) רישא דא״א, יתבאר, איך האי רישא תניינא, הנקרא אוירא דיתבא על האי מ״ס, שהיא רישא ג׳ דא״א, הנה היא נמשכת מבחי׳ האי ע) רדל״א דעתיק יומין, שלא יכלה להתלבש באריך אנפין, ואחזי נהוריה בהאי רישא כו׳, הנקרא אוירא, והבן זה. ועיין למטה, פ) מה ענין האי אוירא.

ונבאר תחלה, בחי׳ העצמות אשר בג׳ רישין אלו, שהוא הרוחניות שבתוך כל אחד ואחד מהם, מתחלק כ״א וא׳ מהם, לג׳ בחי׳. נמצא שהם ג׳ בחי׳, כ״א וא׳ מהם ג׳ ג׳, ובין כולם ט׳ בחי׳ של עצמות. וכנגדן, ט׳ בחי׳ אחרות, בסוד הכלים שלהם, ובין כולם הם ח״י בחי׳. ונתחיל בענין ט׳ בחי׳ העצמות, שהם ג׳ של ג׳ ג׳, והנה סבת היותן בחי׳ ג׳, הוא, לפי שכבד נתבאר אצלינו, שכל בחי׳ אורות עליונים, יש בהם ג׳ בחי׳, הוא: או״פ, ועליו יש אור עליון ממנו, הנקרא או״מ עליו. ועליהן, אור עליון וגדול משניהן, והוא מקיף לשניהן.

והנה ג׳ בחי׳ אלו, הם ג׳ רישין הנ״ל, כי רישא עלאה דעתיקא, שהוא כתר, הנקרא גולגלתא דא״א, הוא מקיף עליון, הגדול מכולם. ותחתיו יש רישא תניינא, הנקרא אוירא, והוא מוחא בערך הגולגלתא הנ״ל, וגם הוא נעשה גולגלתא, בערך רישא תליתאי, הנקרא חכמה כנ״ל, וזו הרישא תניינא, הנקרא אוירא, הוא מקיף קטן, שהוא מקיף לאו״פ. ותחתיו יש רישא תליתאי, הנקרא מ״ס דא״א, הנקרא חכמה דא״א, והיא סוד או״פ.

והנה אלו הג׳ רישין, הם בחי׳ נר״ן שבא״א. כי גולגלתא הוא נשמה. ואוירא הוא רוח. וחכמה סתימאה היא נפש.

ואחר שנתבאר ג׳ רישין אלו בכללות, נבאר כ״א מהם בפרטות, והוא כמ״ש בסוד הכללות, שהם ג׳ בחי׳, וגם כ״א וא׳ מאלו הג׳, כלול מג׳ בחי׳ אלו ג״כ, וזהו פרטן: הנה, ברישא עלאה הנקרא נשמה, ונקרא כתר דא״א, ונקרא גולגלתא דיליה, ונקרא או״מ הגדול, הנה יש בו ג״כ ג׳ בחי׳ אלו עצמן, והם: או״פ שבו, ואו״מ שעליו, ואו״מ עליון משניהן, ושלשתן נקרא נשמה, בערך כללות, ונקרא או״מ הגדול, ונקרא כתר א״א, ונקרא גולגלתא דיליה.

והנה ג׳ בחי׳ אלו, הנקרא נשמה, הנה הם ג׳ שמות הוי״ה, וכ״א מהם הוא במילוי יודין. כי גם כלל זה יהיה בידך, שכל בחי׳ הנשמה הוא הוי״ה דיודין.

אמנם ההפרש שיש בג׳ הויות האלו דיודין, הוא בענין צ) הנקודות שבהם. והענין הוא, כי גם כלל זה יהיה בידך, שבא״א, כל הויות שבו, הם בסוד מילוין. וגם בסוד נקודות. כי כולם מלאים, ומנוקדים. אבל ההפרש שבהם הוא, בענין סדר הניקוד, איך הוא.

כי הנה בחי׳ רישא קדמאה, אור הפנימי, הוא שם כזה: יוֹד הֵי וָיו הֵי. ואינו מנוקד, רק בד׳ אותיות הפשוטות בלבד שבו, כזה, שהם: חולם ביו״ד, וצירי בה״י, וקמ״ץ בוי״ו, וציר״י בה״י. וניקוד זה, הוא, כפי תנועת האותיות, כנודע בספרי המקובלים.

והנה יש אור ב׳, המקיף עליו, והוא הוי״ה במילוי יודין ג״כ, כזה: יוֹדְ הֵיְ וָיְו הֵיְ. אמנם מנוקדת בכל י׳ אותיותיה, בניקוד הנ״ל, כי ג׳ אותיות יוד, יש בו ג׳ נקודות חולם. ובב׳ אותיות ה״י, יש בכ״א מהם, צירי. ובג׳ אותיות וי״ו, ג׳ קמצין, תחת כ״א מהם נקוד קמץ, ובב׳ אותיות ה״י, יש תחת כ״א מהם, צירי.

עוד יש אור ג׳, המקיף על שניהן, והוא ג״כ הויה במילוי יודין: יוֹדְ הֵיְ וָיְו הֵיְ. אמנם אופן הניקוד הוא, כי בד׳ אותיות הפשוטות, הם מנוקדים ע״ד התנועות האותיות: חולם, צירי, קמץ, צירי. ושאר אותיות אחרות של

הגהות ומראה מקומות

ס) נ״א בערך (דפר״י).

ע) עי׳ במבו״ש דף ס׳ ע״ב.

פ) לקמן פרק ו׳.

צ) עי׳ שער רוח הקודש דף מ״א.

המילוי, כולם מנוקדים בקמץ תחת כל אות מהם.

והרי נתבאר, ג׳ הויות שיש ברישא עלאה, הנקרא כתר גלגלתא דא״א. והם: בסוד או״פ, ומקיף, ועוד מקיף אחר על שניהן. אמנם בערך הכללות של שאר רישין, כל ג׳ בחי׳ אלו, אינם רק בחי׳ אור המקיף העליון שבכולם, והוא נשמה.

רישא תניינא, והוא הנקרא אוירא, יש בו ג״כ ג׳ הויות של שם ס״ג, גם כן על דרך הנ״ל ממש, ובנקודים הנ״ל, כזה: יוד הֶי וְאו הֵי. יוֹד הֶֽי וָאָו הֵֽי. יוֹדְ הֶֽי וָאָו הֵֽי. אלא שבמקום כל נקודת צי״ר, יש נקודת סגול תמורתן, ושלשתן: או״פ, ומקיף, ומקיף לשניהן, בבחינת הפרטות, אבל בערך הכללות כל ג׳ בחי׳ אלו, אינם רק בחי׳ אוה״מ הקטן, שעל הפנימי, והוא רוח.

דישא תליתאי, והוא הנקרא חכמה, מ״ס דא״א, ויש בה ג״כ ג׳ הויות אחרות, כזה: יוד הָא וְאו הָא. יוֹד הָאָ וָאָו הָאָ. יוֹדְ הָאָ וָאָו הָאָ. במילוי מ״ה דאלפי״ן, בנקודת הנ״ל של רישא תנינא, שהם סגול במקום ציר״י, ועוד נוסף באלו שינוי ב׳ והוא, כי גם במקום ניקוד קמץ, הם באלו ניקוד פתח, תמורת הקמץ. ושלשתן: או״פ, ומקיף, ומקיף לשניהם בבחי׳ פרטיות, אבל בבחי׳ הכללות כל ג׳ בחי׳ אלו, אינם רק בחי׳ או״פ בלבד, שבג׳ רישין הנ״ל.

וג׳ רישין הכלולין מן ט׳ בחי׳, הם בחי׳ נר״ן שבא״א בנ״ל. והויות הנשמה, במילוי יודי״ן שהוא ע״ב. והויות הרוח, במילוי ס״ג. והויות הנפש, במילוי אלפין. ואמנם הפרש נקודתן, כבר נתבאר לעיל. וכל אלו, הם ט׳ הויות, של העצמות והרוחניות שבתוכן.

ועוד יש ט׳ בחי׳ אחרות דאהי״ה, הנקרא כלים שלהם, שבתוכם מתלבשים הט׳ הויות של העצמות. והם ט׳ שמות של אהי״ה. והם ממש, ע״ד מילוי הט׳ הויות של העצמות. הרי בין כולם ח״י שמות, שהם ח״י העולמים כנ״ל. ג׳ כלים של רישא קדמאה, כזה: אלף הֵי יוד הֵי. אלף הֵֽי יוֹדְ הֵֽי. אלף הֵֽי יוֹדְ הֵֽי. ג׳ כלים דרישא תנינא כזה: אלף הֵי יוד חֵי. אלף הֵֽי יוֹדְ הֵֽי. אלף הֵֽי יוֹדְ הֵֽי. ג׳ כלים דרישא תליתאי, כזה: אלף הָא יוד הָא. אלף הָאָ יוֹדְ הָאָ. אלף הָאָ יוֹדְ הָאָ.

פרק ה מ״ת

ק) והנה בזה תבין, מאמר באדרא דף קכ״ח ע״ב, ר) האי גלגלתא, חוורא דיליה, אנהיר לתליסר עיבר גליפין, דא בסטרא דא, ודא בסטרא דא כו׳. ושם דקכ״ט ע״א ש) אמר, וז״ל, י״ג נימין דשערי, קיימי מהאי סטרא, ומהאי סטרא. וכאן באדר״ז דדפ״ח ע״ב ת) אמר, בגין דהאי חכמה סתימאה ביה, אתפרש ג׳ זימנין לד׳ ד׳ כו׳. והרי בג׳ מקומות אלו, מצינו בחי׳ י״ג, וצריך להבין מה ענינם.

אבל הביאור הוא, במה שנת״ל, כי ג׳ מיני הויות של העצמות, יש בג׳ רישין. שכל ר׳אש משלשתן, יש בה ג׳ הויות משונות, כי ג׳ הויות עליונים דדישא עלאה, הנק׳ גולגלתא דא״א, הם במלוי יודי״ן, הנקרא ע״ב, ובהם י״ב אותיות הפשוטות שבהן, עם כללות שלשתן, הרי י״ג. וכן ג׳ הויות אחרות ברישא תניינא, הנקרא אוירא, במלוי ס״ג, והם י״ב אותיות, ועם כללות השם בעצמו, הרי י״ג. וכן ג׳ הויו״ת אחרות במילוי מ״ה דאלפי״ן, ברישא תלתאי, הנקרא מ״ס, ובהם י״ב אותיות, ובכללות השם בעצמן, הרי י״ג. והרי נתבאר ג׳ בחי׳: של י״ג, י״ג, י״ג, הנזכר בב׳ אדרות.

ונבאר הענין, הנה הראש עליון הנקרא גולגלתא, רישא חוורא, שהוא סוד הכתר דא״א, ויש בו י״ג תיקונים, שהם י״ג אותיות, שבג׳

הגהות ומראה מקומות

ק) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ג.
ר) אד״ר אות י״ח.
ש) אד״ר אות ל״א.
ת) אדד״ז אות ל״ט.

הויות שבו, כנ"ל, עם כללותן והם י"ג, הנזכר באדרא נשא דקכ"ח ע"ב, וז"ל, האי גולגלתא, חוורא דיליה, אנהיר לי"ג עיבר גליפן. הענין הוא, כי האי רישא חוורא, יש בה י"ג תקונין, דמתפשטין בה, מהאי חוורתא דיליה, והוא בחי' הלבנונית שיש בגולגלתא, בין שער לשער, כנזכר שם. וסודו הוא, כי השערות עצמן הם בחי' צורת אותיות, הנכתבות בדיו. והלבנונית הוא בחי' הנייר, והקלף הלבן, שעליו כותבין האותיות. ויש בחינת שערות מעולין מן הלבנונית. ויש בחי' אחרת, שהלבנונית מעולה מן השערות. כמ"ש במ"א, בענין היחודין, ביחוד ה'.

וזהו טעם, שמן החוורתא, מנהורא דיליה, ירתין צדיקייא, ת' עלמין דכסופין. ומן השערות, יונק הז"א עצמו. ולמטה בע"ה נבאר, איך ע"י מתלבשין ז"ת דיליה ברישא דא"א, ונ"ה שלו מתלבשין בב' בחי' של א"א. והם: ב' אזנים, וב' עינים שבו.

והנה בב' בחי' אלו אין שער גדל בהם, אמנם כאשר אורם חוזר מהתא לעילא דרך האי קרומא דאוירא דא"א, אשר שם מתלבש ת"ת דע"י, שהוא בחי' ו', כנודע, אז ההארות ד'הם יוצאין על הגלגלתא דא"א, ונעשין נימין ושערות כדמיון צורת ווין, כי השערות יוצאין מבחי' נ"ה הנקראים ווי העמודים, והבן זה.

ולכן מכח אלו הבחי', נתהוו ב' בחי' ברישא עלאה דא"א בגלגלתא, והם: החוורתא, השערות, זה בבחי' כתיבת אותיות עצמן, וזה בבחינת קלף והנייר הלבן הסובל הכתב עליו.

והנה זאת החוורתא מתחלקת לי"ג ארחין: כי כבר בארנו לעיל שיש בהאי רישא חוורתא ג' הויות, ובהם י"ב אותיות, ועם הכולל הרי י"ג. והם מתחלקין באופן זה: כי באחורי רישא, יש הוי"ה א', ובה ד' אותיות. ובצד הפנים, יש ב' הויות בב' הלחיים. זו מצד ז' וזו מצד זו והחוטם מפסיק ביניהן. והרי הם ג' עיבר, ובכל עיבר ד' אותיות הוי"ה א'. וכבר נת"ל כי אין אנו מונין אלא אותיות הפשוטים, אבל הם ממולאים במילוי יודין.

והנה בעיבר האחור, יש שם ד' חוורתא כנ"ל, שהם ד' אותיות הוי"ה א', שהם ממולאים ביודין. והנה הם נמשכין מצד ב' בחי' נ"ה דעתיק יומין, המתלבשות בב' אזנים ובב' עינים דא"א, כנ"ל, והרי הם ד', שהוא ב' אזנים וב' עינים, וכנגדן הם ד' חוורתא בצד אחורי רישא.

ולכן אמרו שם באדרא קכ"ח, ת' אלף עלמין אתפשט חוורא דגלגלתא דרישא. ואין כל החוורתא נכללין בהם, כי הרי הם י"ג חוורתא, כנזכר שם אח"כ, האי חוורתא גלגלתא חיוורא דיליה אנהיר לי"ג עיבר כו'. אמנם הת' אלף עלמין, הם אותן ד' חוורתא שבאחור לבד, שכ"א מהן עולה לחשבון ק' אלף עלמין. והטעם הוא, לפי שהנה הם הוי"ה א' במילוי יודין, ויש בה ד' יודין, וכל י' כלול מי', הרי הם ד' מאות. אמנם להיותם בסוד א"א, הם עולין לחשבון גדול, בסוד ת' אלף, כמבואר אצלינו, שיש א) חשבונות בא"א והוא בסוד אלפים, ובאו"א הם מאות, ובזו"ן הם בסוד עשרות ואחדות.

והנה אלו ד' חוורתא שבצד האחור, יורדין דרך שם, ונמשכין עד ב) י"ג נימין דשערי, שנבאר למטה בע"ה, שהם נמשכין ג"כ דרך אחורי הראש, והוא סוד הלבנונית שבעורף א"א, דוגמת מה שכתוב בענין כתר ג) דז"א. ע"ש היטב, וזה הלבנונית מתפשט שם באחוריים דא"א ע"ג כתפין דיליה, עד מקום שמתחיל רישא דז"א, כמ"ש בע"ה לקמן ענין זה, ודרך האי חוורתא מתפשט השפע ונמשך לרישא דז"א, ומאיר בו.

אמנם דרך הצדדין, אינם מתפשטים,

הגהות ומראה מקומות

א) ע' שער או"א פרק ז' כלל ד' ובשער מאמרי רשב"י פרשת חיי שרה. ועי' בפתיחה לפירוש הסלם אות י' בענין ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות ותראה שאלו ואלו דא"ח.

ב) נ"א עם (כ"י).

ג) בשער דרושי הצלם פרק ח'.

כנזכר שם (א) דשערוי סליק מבתר אודנין בגין דלא לחפייא עלייהו. ואינם מתפשטים, רק דרך האחור ע״ג ב׳ כתפין כנ״ל.

והנה נבאר תחילה ענין ט׳ חוורתא האחרים, הנמשכין מצד הפנים דא״א, מה ענינו, ואח״כ נחזור לבאר ענין המשכות אלו הד׳ חוורתא דאחורי רישא. דע, כי אותן הט׳ חוורתא האחרים שמצד הפנים דא״א, הם נמשכין ויורדים ג״כ דרך הפנים עד רישא דז״א. ושם מתחברים בדיקנא דז״א, ואז נעשים לו ט׳ תקוני דיקנא, כנז׳ שם, בט׳ תיקונין אתתקן דיקנא דז״א כו׳. וכאשר נמשכין גם אותן הד׳ חוורתא דרישא דאריך אנפין דרך אחור, עד רישא דזעיר אנפין, אז נגמרין ונעשים בזו״ן י״ג ת״ד כמו שיש בדיקנא דאריך אנפין, כמבואר אצלינו בכוונת ויעבור שם י״ג כו׳. (ב)

עוד יש מציאות אחד להעשות י״ג תיקונים בדיקנא דז״א. והוא בזמן שמתעלה ועולה ז״א אל מקום או״א, כי אז נכלל ז״א בד׳ תיקונין בתראין דדיקנא דא״א, כי שם מקום מעמד או״א. ואז בעלות שם ז״א יש לו ג״כ ד׳ תיקונים אחרים, ואז נשלמים בו י״ג ת״ד, כמו א״א.

ובאדרא קכ״ח, אז מנהירו דהאי חיוורתא דילהון ירתין צדיקייא ת׳ עלמין, כנזכר שם. ומנהירו דהאי חיוורא ירתי צדיקייא ת׳ עלמין דכסופין, הה״ד ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. כי אע״פ שבהיותם למעלה בא״א הם בחשבון גדול של ד׳ מאות אלף, הנה ברדתן למטה הם אז בחשבון מועט, ואינן רק ד׳ מאות לבד, ומהם נהרין צדיקייא בעלמא דאתי. וז״ס ארבע מאות שקל כסף, כי הנה הוי״ה זאת הוא במילוי יודין שהם ג׳ ע״ב, וגי׳ חסד, שהוא כסף כנודע, ולכן הם בחי׳ שקל כסף. ועוד, כי הנה כסף הוא לבן, והוא סוד חוורא דרישא שמשם נמשכים אלו הד׳ חוורתא. והיותן חשבון ת׳, כבר בארנו, שהוא להיות במילוי הוי״ה זו ד׳ יודין. וכ״א מד׳ יודין כלול מי׳ הרי ת׳, והם ב׳ אותיות ש״ק מן שקל, והוי״ה עצמם גי׳ כ״ו, ועם ד׳ אותיות הרי ל׳ מן שקל. וזהו ענין ד׳ מאות שקל כסף עובר לסוחר. שהוא גלגולת הנקרא כתר, הסובב הראש, ותרגום סביב, סחור. וזהו עובר לסוחר הוא הכתר.

מ״ב. ד׳ כללים כלל א׳:

ד) הנה א״א יש לו שערות רישא, שהם חוורתא והנימין הנמשכים מאחוריו, ויש לו שערי דיקנא הנמשכין מלפניו. ומקום סיום ב׳ בחי׳ אלו הם עד טבורא דלבא, כנזכר באדרא. וביאור טבורא דלבא הוא, שת״ת דא״א נקרא לב, ונקודת מחציתו, נקרא טבורא דלבא. כי טבורא דגופא הוא, בסוף ב׳ שלישים של ת״ת.

והנה גופא דיליה מן הגרון עד חצי ת״ת, מתלבש א״א ע״י או״א, אך ב׳ בחי׳ שערות הנ״ל, מלבישין לאו״א מבחוץ, מאחוריהם ומלפניהם. ונמצא, שב׳ בחינת שערות מגיעין עד טבורא דלבא שהוא חצי ת״ת, ומסתיימין שם, וגם שם מסתיימין או״א.

ה ש מ ש

(א) על ידי תפילת הצדיקים מפנים השערות מעינים ואזנים וז״ס הטה ה׳ אזניך פקח עיניך וראה ומכסים לעורף וכשחוטאים ח״ו נאמר כי פנו אלי עורף ולא פנים. ממורינו הרב וכאן השיטה חתוכה.

(ב) נ״ב ומאירים ברישיה ממש למעלה ולא בדיקנא אמנם אחר שמאירה ברישיה נמשכת אח״כ הארה ג״כ ויוצאת לחוץ ומשלמת לו י״ג תיקוני דיקנא בז״א כי עוברת ובוקעת גולגלתיה מאחוריו ומאירה ועוברת אח״כ עד הפנים דיליה ג״כ כדי להשלים לו י״ג תיקוני דיקנא.

הגהות ומראה מקומות

ד) זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ג.

ומשם ולמטה, מלביש ז״א את שארית א״א (ואו״א), ונמצאו ב׳ בחי׳ שערות ה) אלו, מגיעין עד רישא דז״א פנים ואחור, ואינם נכנסין בו, כי אינם ארוכים, ואין שיעורן אלא עד שם בשוה, ומהם נמשכין חיות ושפע אל שערות דרישא דז״א, שאע״פ שהם שערות והם דינין, עכ״ז להיותן שערות דא״א, הם יותר רחמים גמורים מן הרחמים דז״א. ומשם ולמטה, ז״א, אין לו שערות חופפין עליו, לא מפנים ולא מאחור, כמו או״א. וז״ס, ואנכי איש חלק, בלא שערות דא״א להלבישו.

אמנם השערות, מהם יונק ז״א עצמו, אך החוורתא, מנהירו דילהון ירתין צדיקיא ת׳ עלמין דכסופין דעלמא דאתי. וכבר נתבאר במ״א, שבבחי׳ א׳, השערות מעולים מן החוורתא, ובבחי׳ אחרת הוא להיפך. ו) ודע שאין נמשך אל הז״א משום א׳ מן החוורתא, רק מחד ארחא דאזיל בפלגותא דשערי, ומשם נמשך אל ארחא אחרא דרישא דז״א בפלגותא דשערי ג״כ. ומד׳ חוורתא נשלם י״ג תקונים, כנודע, וט׳ חוורתא דפנים נעשה בז״א ט׳ תקונים, ככתוב אצלינו במ״א.

כלל ב:

דע כי ברישא דז״א, שם שורש הקליפות הנאחזין בשערות השחורות שלו, אך רישא דנוקבא, שורש הדינין לבד, ואין נאחזין שם הקליפות, והם אדומים. והסברא נראה להיפך. והטעם, כי ראה המאציל שאם שורש הדינין היה ברישא דז״א, היו דינין קשים עד מאד, כי דינין דדכורא קשין ותקיפין ברישא, כי הם מוחין מבחי׳ נה״י דתבונה נוקבא, והיו הדינין קשים מתגברין ונאחזין שם מאד. וכן אם היה שורש הקלי׳ למטה ברישא דנוקבא, אשר כל הקלי׳ סובבים אותה בסוד כשושנה בין החוחים, היו נאחזין שם תמיד, והיה העולם חרב. ולכן, ראה המאציל העליון בחכמתו לשנות הסברא, והיו שורש הקלי׳ יונקים מרישא דדכורא, אשר האור בא עליהם מרחוק, ואין יכולין להתאחז שם כמו אם היו למטה ברישא דנוקבא. וכן שורש הדינין למטה בראש הנוקבא, אשר מוחין דילה מנה״י דז״א זכר. אשר שם החסדים מגולין, והם נייחין ברישא, ובזה יהיו הדינין ממותקים.

מ״ק כלל ג:

והנה השערות רישא דא״א, לבנות כעמר נקי, ושל ז״א, שחורות, כמ״ש קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. ושל נוקבא, אדומים כארגמן, כמ״ש ודלת ראשך כארגמן. וסימנו, אש״ל: ״אדום ״שחור ״לבן, מתתא לעילא. וז״ס, ויטע אש״ל בבאר שבע. כי ע״י המים, מדת אברהם, צומחין שערות הנקרא אש״ל.

כלל ד:

שערות הראש, מן הכתר שהוא אריך אנפין, שנתלבש בו החסד דע״י לעולם, ואפי׳ בא״א הוא חסד. וישערות דדיקנא, מצד החכמה, שנתלבש בה הגבורה דעתיק לעולם, ואפילו בא״א הוא גבורה, ולכן שערי דרישא שעיעין, ושל דיקנא קשים יותר.

פרק ו מ״ק

ז) אמנם מציאת ז׳ תקוני גולגלתא דא״א הנזכר בספ״ד הם כך: גלגלתא א׳, טלא דבדולחא ב׳, קרומא דאוירא ג׳, עמר נקי ד׳, רעוא דרעוין ה׳, פקיחא עלאה ו׳, תרין נוקבין דפרדשקא והוא חוטמא ז׳.

והנה כבר נתבאר במ״א, כי סוד ההוא רדל״א מתלבש בא״א, וכל דבר שהוא גבוה מחבירו מתלבש בחבירו להאיר בו ולהחיותו. והנה דע, כי סוד ההוא רדל״א הוא מתלבש בכתר וחכמה דא״א, שהוא כללות הב׳ רישין כנ״ל.

ותחלה נבאר, איך הוא מתפשט בב׳ רישין

הגהות ומראה מקומות

ה) עי׳ שער הולדת או״א וזו״ן פרק ו׳.

ו) עי׳ שער מאמרי רשב״י דף ל״ג ע״א.

ז) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ה ועי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״ג בתחלתו.

אלו. ואמנם כבר ידעת, כי לעולם כשהגבוה מחבירו מתלבש בתחתון כנ״ל, הנה אין כח בתחתון לסבול אורו רק מז״ת שבו לבד, כי ז״ת דרדל״א שהם מחסד עד מלכות שבו, הם מתלבשין בב׳ רישין תתאין דא״א ומאירין בו.

כיצד, דע, כי חסד שברישא עלאה, הוא מתפשט ומאיר בגלגלתא. וגבורה, במוחא. כי אלו הם סוד הב׳ רישין תתאין, כנ״ל. ובזה תבין, איך הכתר רחמים גמורים, אך החכמה יש בה דינים, רק שהם נכפין במקום הזה ואתכפיין תמן. וזהו מ״ש החייט בס׳ מנחת יהודה. כי חכמה הוא דין, והבן זה מאד. וזהו מאמר הזוהר קכ״ח, מוחא דשקיט ויתיב ושכיך כחמר טב על דורדייא, כי הוא סוד יין על שמריו, רק שהם נכפין כאן.

והת״ת, הוא מתלבש בהאי קרומא דאוירא שהוא תיקון הג׳, שהוא סוד רקיע המבדיל בין מים למים, והוא נתון בין גלגלתא ומוחא שהם ח״ג, והקרום בנתיים, והוא סוד ת״ת המבדיל בין ח״ג, ומכריע בנתיים.

ונ״ה יש בהם ב׳ בחי׳: א׳, הוא סוד היותן סתומים, שהם סוד תרין ביעין דדכורא. והרמז להם, הם ב׳ אזנים דעתיקא. ולהיותן ב׳ ביעין שהם סתומים, לכן לא נזכר אזנים כלל בעתיקא, לא באד״ר ולא באדר״ז. ולהיות, שלעולם נצח כלול בחסד והוד בגבורה, לכן נ״ה אלו רמזים בגלגלתא ומוחא, וטמירי תמן.

ולהיות, שלעולם נ״ה הם סוד הדינין כולם, כנזכר פ׳ צו בסוד וערבי נחל, ולכן מתפשטין מהם השערות, שהם סוד הדינין כנודע. ולכן סודם הם אור חוזר הוא ממטה למעלה. כי יוצאין מנ״ה ולמעלה על הגלגלתא, ומשם יוצאין.

ולהיות ששרשם מן האזנים, שהם נ״ה, לכן צריך לבער שערי מעל אודנין, והבן זה, כדי שלא יהיה להם כח וחוזק גדול.

ואמנם בחי׳ אלו, הם למעלה מן היסוד, כי אלו ב׳ אזנים, ויסוד דנוקבא ודכורא דעתיק, שניהם במצח, כמ״ש. כי כמו שבמצח דז״א הוא יסוד דאו״א, כן במצח דא״א הוא סוד היסוד דרדל״א. לכן נ״ה (ר״ל אלו הב׳ ביעי שהם נ״ה הסתומים) אלו, מתגלין במצח. כי הם יריקו השפע ליסוד. ולכן יש במצח סוד הדינין, כנודע. כי כ״ד בתי דינין במצח ז״א מיסוד דאמא, אשר שם, רק שבכאן בעתיקא, הם נכפין. ולכן, מצח ונצח כולא חד באתוון רצופים, כנ״ל, כי הלא נ״ה הם גלוים ביסוד. ואמנם הבחי׳ ב׳ ח) דנ״ה, שהם סוד הירכים. שהם תחת היסוד, הם ב׳ עינים.

והיסוד מקומו במצח, ולכן תמצא, כי כמו שהחסד הוא גנוז ונחית בפומא דאמא, גם חסד עלאה דרדל״א נחית הכא במצחא, ששם הוא היסוד, ושם מתגלה כח האי טורנא נאה בסימא. ונקרא רצון, כי נמשך מן החסד דרדל״א. וז״ש באדר״ז, ט) מצחא דמתגליא בע״ק רצון איקרי, דהא האי רדל״א פשוט חד טורנא נאה כו׳.

ואמנם המלכות, מקורה בחוטם, וז״ס ותהלתי אחטום לך, כי לעולם תהלה במלכות, רק שהיא המלכות דרדל״א. הרי ביארתי לך, איך ז״ת דרדל״א הם גנוזים באא״א בסוד ז׳ תקוני דגלגלתא, הנזכר בריש ספ״ד, שהם: ג״ט, קע״ר, פ״ח. הא׳, גלגלתא, ושם חסד. הב׳, טלא דבדולחא, והוא מוחא, ושם גבורה. הג׳, קרומא דאוירא, ושם הת״ת. הד׳, עמר נקי, ושם נ״ה. הה׳, רעוא דרעוין, והוא המצח, ושם הוא יסוד. הו׳, אשגחא פקיחא, והם ב׳ בחי׳ ירכים נ״ה, כי עמר נקי סוד אודנין. (ר״ל אלו ב׳ ביעי שהם נ״ה) ואלו ב׳ ירכין, סוד עיינין. הז׳, ב׳ נוקבא דפרדשקי, ושם המלכות. אמנם סוד הדעת דרדל״א, הוא גנוז מאד, ולכן הוא בסוד הפה דע״ק, הנזכר בזוהר, דעת גניז בפומא.

אך ג״ר שלו הם בסוד אור המקיף, כי

הגהות ומראה מקומות

ח) נ״א שבב׳ (פרקין תתאין) (דפו״י). ט) אות מ״ג.

אינן יכולין להתלבש כנ״ל: בינה י) דעתיק לא נתלבשה כלל, אמנם נמשכת הארה ממנה מבחוץ עד מצח דא״א. גם בריאשא דא״א הוא דעת דידיה. כ) ובתוכו יסוד דעתיק, וגם יוצא הארה מיסוד הנ״ל, ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר בחוץ, ומכים זה בזה. וזה שבפנים יוצא לחוץ, וזה שבחוץ נכנס לפנים, ואז הארה ההיא נמשכת עד למטה עד מצחא דאר״א מבחוץ, ומאיר במוחין דילהון, ומשם נמשכין עד מצחא דז״א, ומתכפיין הדינין והגבורות משם, מכח עטרא דגבורה ששם בדעת תוך מצח דז״א, ומתבסמין, ומשם, נמשכת עוד הארה ההיא עד עייניו דז״א, ואז יכול להגביה עיניו ולהסתכל במצח דא״א, ויורד לו משם אור גדול אח״כ.

והנה ברדת כל אלו האורות מבינה דעתיק כנ״ל, בהכרח הוא שאור החכמה דעתיק תרד נעלמת בתוך הארת הבינה, ומאירה גם היא עד למטה במצחא ע״ד הנ״ל, כי יש שם חכמה דז״א ומקבל הארה הנ״ל.

ודע כי כבר בארתי ל) לך, כי כללות רדל״א, אחזי נהוריה בהאי אוירא שבין גלגלתא ומ״ס. וסוד האי אוירא, הוא סוד הנזכר בס״ה בכ״מ, מ) יהי אור יהי אויר, כי יצאה י׳ מאויר, ואשתאר אור. לכן, הקרום מפסיק בין האי אוירא למ״ס, כדי שיוכל לסובלו.

והנה כל ז״ת אלו, הם בגלגלתא דא״א בז׳ דיליה. והנה כל ז׳ אלו דגלגלתא הם נמשכין מצד הגולגלת שהוא הכתר, שהוא תמיד כמו כותרת מקיף אל המוח, אך המ״ס, הוא נגלה ומתפשט בסוד דיקנא דעתיקא, ולכן דע, כי ב׳ רישין אלו, שהם גלגלתא ומוחא, כ״א מתפשט אל י״ג, כי הם י׳, והם י״ג.

והענין הוא, כי מ״ס מתפשט בי״ג ת״ד כמ״ש, והגולגלת מתפשט בי״ג ג״כ, כי כל רישא צריך שיהיה כלול מי״ג. והנה כבר ידעת כי ב׳ אזנים, ב׳ עינים, ב׳ נוקבי דפרדשקי, בעתיקא, כולן נחשבין לא׳ לבד. וסדר הי״ג דגלגלתא, שבהם מאירין ז״ת דעתיק, סדרן כך: כי כתר, גולגלתא. חו״ב, ב׳ אזנים. דעת, מוחא. ח״ג, ב׳ עינים. ת״ת, החוטם קו המישור. נ״ה, ב׳ שפוון. יסוד, לשון. מלכות, פה. וב׳ לחיים, הם תרין תפיחין. הרי לך י״ג כלולים בגולגלת.

והנה כ״א מן הפרצופים, בין א״א, בין או״א, בין זו״נ, כולם יש בהם י״ג. כי אחר שכבר ידעת שאין העליון מתלבש בתחתון רק ז״ת שבו, וצריך שיהיה בתחתון סוד ג׳ אחרים לקבל מג״ר איזה צד הארה, ולכן הם הולכים כולם על סדר י״ג י״ג.

ודע כי הנה מעתיק נמשכו נר״ן לא״א, ולכן נאצלו ונתלבשו ז״ת בו כנ״ל, כי ז׳ אחרונה נקרא נפש, ו׳ רוח, אמנם הנשמה הוא מג״ר, ומרוב אורם אינה יכולה להתלבש באא״א, כי אם נשארה למעלה בסוד מקיף, לכן הוצרך להתלבש דעת שלו באא״א בסוד הנשמה. וז״ס שרמזתי לך, אוירא יתיב על האי קרומא דחפיא על מוחא. כי הוא סוד הדעת המתגלה שם, ועכ״ז היה שם מכוסה מאד, והוצרך להתגלות יותר בפומא נ) כנ״ל. ועכ״ז הוא סתום עדיין, דביה אבהתנא עתידין ס) למלבש [נ״א להתלבשה בה].

ודע כי כבר בארנו, כי אותו קרומא דאוירא הוא סוד ת״ת, [דע״י והנה ת״ת] נקרא וי״ו. וכבר ידעת בתיקונים, שכל נימין ושערות הם סוד ווי״ן. גם ידעת, כי הווי״ן הם לעולם סוד נ״ה, הנקרא ווי העמודים, כי נ״ה הם סוד ווי״ן, היוצאים מת״ת ו׳ הגדולה. והנה בזה תבין, איך י״ג נימין דשערי נפקי מקרומא דאוירא שהוא הת״ת, והם נ״ה עצמן, שהם רמז אל אינון עמר נקי דתליין בשיקולא. וז״ס אלה המלכים לפני מלוך מלך וגו׳. כי הלא

הגהות ומראה מקומות

י) ע׳ שער רוח הקודש סוד יחוד י״ו.
כ) ע׳ לקמן פרק ח׳, ובמבו״ש דף פ׳.
ל) לעיל פרק ד׳.
מ) בראשית א׳ אות ל״ב.
נ) ע׳ מבו״ש שער ב׳ ח״ג פרק ג׳.
ס) חלק ג׳ דף קל״ד:

מלוך מלך לבני ישראל הוא סוד התקון, כנודע, שהנה ע״י שערות מתעבה האור ויש כח במלכים הנ״ל לקבלו. והבן וראה, כי עמר נקי הוא התיקון הד׳ מז׳ דגלגלתא הנזכר בריש ספ״ד, והם סוד הנקרא בני ישראל, שהם נ״ה. וזהו: לפני מלוך, א׳. מלך, ב׳. לבני, ג׳. ישראל, ד׳. כי כשבא תיקון ד׳. שהוא בני ישראל, שהם השערות, היה כח לקבל האור ע״י השערות. וסוד ויי״ן אלו, בארנו באד״ר ד׳ קכ״ח, תאנא בגלגלתא דרישא תלייא אלף אלפין רבוא רבבן ע״ש.

פרק ז

ע) והנה כבר נתבאר, כי ז״ת דעתיק הנה הם מתגלין בז׳ דגלגלתא דא״א, והוא סוד הנזכר בזוהר, עתיק יומין. פי׳, שאין מתגלה רק בחי׳ יומין, שהם ז׳ ימי בראשית, ז״ת דילי׳. ובכ״מ פי׳ עתיק יומין, הם ז״ת המתגלין בז׳ דגלגלתא, ובערך שהוא מתלבש בא״א, כתיב ביה פ) ושער רישיה כעמר נקי. ואע״פ שאין זו ראשו ממש, רק שמתגלה בכאן. ודע כי אע״פ שכל אלו הם שערות בסוד שורש הדינין, עכ״ז הנה הם יותר רחמים מרחמי ז״א, ולכן מאלו השערות נמשך השפעה לז״א ואינן מגיעין רק עד רישא דז״א ולא יותר, ושאר כללות הז״א הוא חלק, וז״ס ואנכי איש חלק, כמ״ש בסוד שק ואפר. (ז״א מאירין בו כמה מיני אורות במוחין דיליה: צ) א הוא שמתפשטת הארה מהחסד העליון שמתלבש בכתר דא״א, ומשם מתפשטת עד מזל הי״ג דאריך, ומשם מתפשט עוד הארה ההיא עד הדעת שבין או״א. ומיחד אותן, ואז בכח הזה נעשה מוחין דז״א המתלבשין בנה״י אמא. ב הארה נמשכת ממ״ס דא״א, ויורדת דרך שערות דרישא, ודרך שערות דדיקנא דא״א ג״כ, ונמשכין עד דיקנא ק) דז״א ומאירין במוחין דיליה. ג הארה יוצאת מיסוד דעתיק, אשר תוך (מ״ס פנימים,) מוחא דדעת א״א, ובוקע מצח דא״א ויוצא הארה עד מצחא דז״א, ומאיר במצחא דיליה בפנים של המוחין בתוך מצחא דיליה. ואז מתבטלין כל הדינין שבמצח ר) דז״א. (א)

והנה לעיל נתבאר, כי החוורתא מתחלקים לי״ג ארחין, והד׳ לבדה שהם אחורי הראש, הם נמשכין עם י״ג נימין דשערי דרישא הנמשכין אחורי הראש עד רישא דז״א, ומשם יורד השפע לרישא דז״א, הנה א״כ, כי או״א מושפעים מסוד מזלא דע״ק, כי הם נמשכין ממ״ס חכמה דכתר, והז״א מושפע יותר מלממעלה מכתר דא״א, שמשם נמשכין י״ג ש) חוורתא, ומפאת בחי׳ זו היא יותר מעולה הז״א לפעמים מאו״א, אך להיות, כי אין יורד לו השפע רק דרך או״א, בבחי׳ זו הם גדולים ממנו.

וז״ס הנרמז באדר״ז רצ״ב, או״א מהאי מוחא נפקא, ז״א בעתיקא תליא ואחיד. והבן זה ע״ד מ״ש, כי ז״א יונק מכתר א״א, ואו״א ממוחא דע״ק, ע״י המזל היורד משם.

והואיל ואתא לידן, נבאר מ״ש תליא ואחיד. דע, כי כבר נתבאר כי חצי ת״ת דא״א

הגהה

(א) ונלע״ד חיים שזו דמיון אור המצח שיצא מא״ק המחיה הנקודים עוד יש בחינת האחת פה דא״א שיוצאין מפיו הבלים ומקיפין בסוד או״מ לז״ת דא״א [נ״א דז״א] גם זה נלעד״ח שהוא דמיון פה דא״ק המוציא העקודים.

הגהות ומראה מקומות

ע) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ו.
פ) עי׳ שער הפסוקים דניאל סימן ז׳.
צ) זו אינו מן הספר אלא היא הגה״ה עד תיבת דז״א (הרמ״ט).
ק) נ״א רישא ועי׳ בשער רוח הקודש דף י״ד ע״ב.
ר) נ״א שבמוחין (דפו״י).
ש) עי׳ שער או״א פרק ח׳ ושער מאמרי רשב״י דף כ״ד ע״א.

ונה״י שלו הם מתלבשין בז״א, וז״ש בעתיקא אחיד ותליא. כי הוא אחיד שם ממש בנה״י. אך בערך אלו י״ג תקוני חוורתא כנזכר, על זה אמר תלייא, כי נתלה ז״א ולא אחיד. ובערך ב׳ בחי׳ אלו, אמר אחיד ותליא. (גם זה בעצמו הוא באו״א, כי הם תליין בעתיקא קדישא במזלא קדישא הנמשך ממ״ס, והם ג״כ אחוזים בבינה חג״ת דא״א).

נמצא, כי א״א מתלבש בכל אצילות כולו, אך ראשו אינו מתלבש, כי אין העליון מתלבש בתחתון אם לא בז״ת, כי הג״ר נשארים בסוד מקיף. וז״ס הנרמז באדר״ז ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי. והנה נראה דקשה לזה מ״ש באדר״ז דק״ל ע״ב, כי דיקנא תלייא עד טבורא דלבא, (דא״א) דנראה שיש לו קומת הגוף. אך זה תבין במ״ש לא אתגלייא, ולא אמר ולא הוי, כי יש לו קומת כל הגוף, ואינו נגלה רק הראש לבד, כי אין דרך להלביש הראש רק הגוף.

והנה מתחלת הגרון עד טבורא דלבא דא״א, שם מציאת או״א, כי עד שם מלבישין אותו, ומשם ולמטה מלבישו ז״א. וז״ס התי״ת שנקרא לב, והבן זה. ומטבורא ת) דלבא שהוא חצי ת״ת שלו, מתחיל משם סוד רישא דז״א, ובתוך הז״א מתלבש א״א מטבורו עד סיום יסוד שבו, לכן אמרו, בעתיקא לא אתגליא אלא רישא בלחודוי.

ונחזור לענין, כי ז״ת דעתיק אף על פי שאמרנו שהם מתלבשין בז׳ דגלגלתא דא״א, עכ״ז בהכרח הוא שיתפשטו בכל קומת א״א. ועיקר מה שהם ברישא דא״א אינם אלא ב׳ שהם חסד וגבורה: חסד ברישא בגלגלתא, גבורה במוחא. כי גלגלתא ומוחא, הם תרין רישין תתאין, והם שרשים לכל מציאת רישא, אבל שאר המתגלין בז׳ דרישא, אינם רק הארה בעלמא, אך עיקר התלבשותם למטה, בשאר שיעור קומה דא״א.

כיצד: ת״ת בבינה דא״א, שהוא גולגלתא דאו״א. נ״ה, בח״ג דא״א, שהם מוחין לאו״א. ואח״כ מהיסוד, מתפשט הארה בת״ת ונה״י דא״א, כי כבר ידעת, כי לעולם כל נה״י, הם באים מסוד תוספת, ואינם עיקרין, לכן הם באים תמיד בדרך הוספה, ולא שורש ועיקר. לכן, מסוד יסוד עתיק, מתפשטין נה״י דא״א, וכן הענין בכל נה״י דאצילות.

ואם תדקדק תמצא, כי תמיד ת״ת, נעשה ממנו הכתר, שהוא גלגלתא. כי ת״ת דעתיק, תמן גלגלתא דאו״א, שהוא סוד בינה דא״א, ומת״ת [נ״א וכן ת״ת] דא״א, נעשה כתר וגלגלתא דז״א. וכן מת״ת דז״א, נעשה כתר וגלגלתא דנוקבא.

גם דע, כי סוד ת״ת דא״א, נחלק לב׳ חצאין: חציו למציאת או״א, לצורך גופם. וחציו, לכתר ז״א. הרי כי או״א וז״א, הם ב׳ מלכים משתמשין בכתר א׳. גם ת״ת דז״א, נחלק לב׳, חציו לגוף דז״א, ע״ד הנ״ל. א) וחציו לכתר דנוקבא. וגם ב) הוא סוד, א״א לב׳ מלכים להשתמש בכתר א׳.

ולעולם כל הת״ת, נחלק לחצאין. אך החילוק הוא, כי סוד ת״ת דע״י, הגנוז בבינה, מתחלק בשוה זה בצד זה לאו״א כחדא. אך ת״ת דא״א, נחלק לב׳ חצאין, זה למעלה מזה. א׳ לו לעצמו, וחציו הב׳ למטה, בז״א. וכן ת״ת דז״א, (לכתר דנוקבא) נחלק לב׳ חצאין, חציו לעצמו, וחציו לנוקבא, זעג״ז. ובדרוש או״א, יתבאר זה באורך. ג)

ואמנם הארת העתיק, הוא מתגלה בב׳ רישין תתאין דא״א, כחדא. אף על פי שמהראוי היה, שיהיה הא׳ מתגלה בב׳, והב׳ בג׳, הטעם, כי הנה מציאת אלו הב׳ רישין, מתגלין אח״כ באו״א, ואו״א כחדא נפקי וכחדא שריין, לכן גם אלו הב׳ רישין, יהיו כחדא. והראשון ד)

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ לעיל פרק ה׳ ושער הולדת או״א וזו״ן פרק ה׳.

א) נ״א עד סיומו וחציו לכתר דנוקבא וזהו סוד (כ״י).

ב) נ״א הם (כ״י).

ג) עי׳ שער או״א פרק ז׳ ובשער לידת המוחין פרק ב׳.

ד) נ״א מוסיף והראשון שהוא עליונה דעתיק

מתלבש בשוה בהון ג״כ ולכן תמצא, כי החסד שבו מתגלה בגלגלתא, והגבורה מתגלה במוחא, ואז נכלל חסד בגבורה, וגבורה בחסד.

גם אנו מוצאין, כי היסוד מתגלה במצח, שהוא סוד רישא תניינא, ומשם מתגלה בדיקנא, בסוד הרצון. כנז׳ באדר״ז דרפ״ט. גם כבר ידעת, כי סוד הוד זקן [נ״א הוא זקן דא״א] הנזכר באדרא, ה) גם דדיקנא (כי גם בו נכלל ההוד כי הדיקנא) אינו אלא בבחי׳ יסוד לכן הנשים ו) אין להם זקן, הרי דב׳ רישין אלו, כלולין זה בזה.

פרק ח

ז) ועתה, נבאר מציאות דיקנא דא״א, מה הוא. הנה נודע, כי א״א מלביש לעתיק, כנ״ל. וכבר ביארנו, כי בא״א יש גלגלתא, והוא סוד הכתר דא״א, ובגווה חד מוחא לחוד, דלא אתפליג לג׳ מוחין, כמו בז״א, רק חד לחוד. והאי מוחא, הוא סוד חכמה דא״א, ונקרא מ״ס.

אמנם, שינוי זה יש בא״א, יותר מבשאר פרצופים, כי בגלגלתא שלו, יש כתר וחכמה, אבל בינה ודעת, אין בגלגלתא שלו. ואמנם בינה דא״א, הוא סוד הגרון דא״א, ותמן נחתת, ולא קיימא ברישא. ומכאן תבין, איך בינה נקרא גרון, ונקרא כתר, ונקרא שופר. כי הלא בגרון דא״א, נעשה כתר לאו״א.

נמצא, כי ג״ר דא״א, יתבי דא על דא: כתר, ותחתיו חכמה, ותחתיו בינה, ואינם בסוד קוין, כתר למעלה, וחו״ב למטה מב׳ צדדי הכתר. ועיקר התיקון הזה הוא, להיות קוין, כנ״ל בכמה מקומות.

וטעם ושינוי זה דא״א היה, כי כבר הודעתיך, סוד המלכים שמתו, הם סוד הנקודות. ואח״כ נתקנו. ואמנם [ברישא] דעתיק, לא היה בו שום בחי׳ מלכים שמתו, כמבואר אצלינו. אך מאריך אנפין ולמטה, היה בו בירור ז׳ מלכים, לכן, א״א המלביש ומקבל אור דע״י עצמו, לא היה כח אל הבינה שבו, לקבל אורו, ולכן ירדה בגרון, כי ממקום רחוק תוכל לקבל הארה. והטעם, לפי שבינה דינין מתערין מינה, לכן אין בה כח לקבל החלק של אור דעתיק, כמו החכמה, לכן החכמה נשארה במקומה, והבינה ירדה בגרון.

ואמנם בשאר פרצופים, כגון או״א וזו״ן, כולם מקבלים אור דעתיק, ע״י לבוש א״א, ויש בה יכולת להשיגו, ואין צורך להבינה שלהם לירד ולהתרחק.

ואמנם אחר שירדה הבינה בגרון, ידד הדעת ונתלבש בו״ק דא״א עצמם, והיה רוחניות אליהם, ואין לו מקום מקובץ, כי אם בין תרין כתפוי דא״א הוא עומד, כנזכר במ״א.

ונחזור לענין, כי ברישא דא״א יש כתר וחכמה לבד, והנה כל זה הוא בבחי׳ הכללות, אבל כבר ידעת, כי כל מדה ומדה מנהון כלולה מי׳, וא״כ כתר וחכמה יש בכ״א י״ס, והנה כל שיעור הראש שהוא עד המצח, שהוא מקום השערות, שם יש כללות י״ס מן הכתר, וי״ס מן החכמה. וכן למטה מן המצח, עד הגרון ששם הבינה, יש ג״כ כללות י״ס מן הכתר, וי״ס מן חכמה, וכל זה בבחי׳ ח) פנימית.

והנה ג״כ בבחי׳ או״מ, יש י׳ מקיפים מן הכתר, וי׳ מקיפים מן החכמה בראש. וכן י׳ מקיפים מן הכתר, וי׳ מקיפין מהחכמה, יש ממקום המצח, עד הגרון. ועתה [אין] ט) אנו עסוקין במקיפי הראש, ונדבר במקיפי הפנים.

הנה סוד י״ג ת״ד, הם סוד מקיפי פנים, ע״ד שנבאר בע״ה. והענין, כי אמת הוא שבבחי׳ או״פ, יש י״ס מן הכתר, וי״ס מן החכמה. אך בסוד מקיף, לא יש רק י״ג מקיפים,

הגהות ומראה מקומות

מתלבש בהון בשוה ולכן (ה״ו). נ״א ל״ג מתלבש בשוה בהון ג״כ (דפו״י).

ה) באד״ר אות רפ״ח.

ו) נ״א מוסיף והסריס (דפו״י).

ז) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ז.

ח) נ״א פנימים (ע״ח עם פמ״ס).

י) נ״א כי א״פ (ע״ח עם פמ״ס).

ט) נ״א ואין אנו (ע״ח עם פמ״ס).

מכתר וחכמה לבדם, כי השאר אינן יכולין להתגלות.

ואמנם י) עשר פנימים, עומדין זה ע״ג זה כסדרן, כתר חכמה בינה כו׳, עד המלכות האחרונה. ומחזיקים שיעור המקום, המחזיק וסובל לי״ג אורות מקיפין, ושיעורם שוה. וז״ס שערות הדיקנא, שיוצאין האורות דרך נקבי השערות, ומאירין בסוד מקיפים.

ואמנם יש חילוק א׳, בין פנימים למקיפים, והוא, כי י״ס הפנימיות דכתר, הם זעג״ז. וכן י״ס של פנימיות החכמה, הם ג״כ כסדרן, זעג״ז. אמנם המקיפים הם להיפך, כי הם מתחילין ממטה למעלה, מלכות בראש כל י״ג ת״ד, והכתר בסופם. וכן כ) הי״ס מקיפים של חכמה, הם ל) ע״ז הדרך ג״כ, ולא די בזה אלא, שג״כ כל הספי׳ מקיפים של חכמה, הם עליונים, מכל י״ס מקיפים של הכתר. נמצא, כי האחרונה שבכולם, שהוא מלכות דחכמה, עומדת למעלה מכולם, והגבוה ומעולה שבכולם שהוא כתר שבכתר, עומד למטה מכולם.

והטעם, כי להיותו אור מגולה מקיף, לא הי׳ כח בתחתונים לסבלו, ולכן אורות העליונים לא נתגלו, רק למטה ממדרגתן. ולפיכך כתר שבכתר, שהיא מדרגה עליונה יותר, נתגלה במדרגה היותר תחתונה שבכולם, וכן המלכות שבחכמה, שהיא היותר קטנה שבכולם, נתגלית למעלה מכולם. כי יש כח בתחתונים לקבלה, וכיוצא בזה בשאר הספירות.

ומה שאני אומר, שכתר שבכתר נתגלה במדרגה התחתונה, לא דייקת למילתי, שהרי אינם רק י״ג ת״ד לבד, ואינם ך׳. אך הכוונה לומר, כי המדרגה היותר עליונה שבכתר, שהוא נקרא ונקה, שהוא החסד, נתגלה במדרגה תחתונה, כמ״ש בע״ה מ) כי אין תלוי בזה.

גם דע, כי אין גדר המקומות, כמו שנראה בעיניך לסדרם, זעג״ז ממש, כי אין סדר המדרגות כפי היות המקום עליון או תחתון, כי הלא יש מקום למטה, ונקרא עליון. ויש מקום למעלה, ונקרא תחתון. כי הלא המקום שתחת הפה, הוא יותר תחתון מכולם, ואמנם הוא מכלל מקומות העליונים, להיות סמוך אל הפה, ומקבל האור וההבל היוצא משם, יותר מכמה מקומות העליונים, להיותו סמוך לפה, וכן הסמוך לעינים. וכן הסמוך אל החוטם. כי גם מהם יוצא הארה.

וא״ת, מקום שתחת הפה, היה ראוי לקראו תיקון ראשון. אך דע, כי אין הדבר תלוי בזה, רק ראוי להעריך המקום עצמו, אם הוא עליון, אם לאו, וקרוב למקום ההבל, ולפעמים יש מקומות עליונים, שהם גבוהים ממקום ההבל. ודבר זה תלוי, בהערכה שהעריך המאציל יתברך, נ) המקומות בסדר י״ג תיקוני דיקנא, על דרך שנבאר.

פרק ט

ס) אמנם פי׳ י״ג מדות, בסוד י״ג ת״ד דא״א, נבאר מקום הי״ג תיקונים, היכן הם בדיקנא. ואמנם נמנה תחלה התיבות, איך הם י״ג. א׳, מי אל כמוך. ב׳, נושא עון, ג׳, ועובר על פשע. ד׳, לשארית נחלתו. ה׳, לא החזיק לעד אפו. ו׳, כי חפץ חסד הוא. ז׳ ישוב ירחמנו. ח׳, יכבוש עונותינו. ט׳, ותשליך במצולות ים כל חטאתם. י׳, תתן אמת ליעקב. י״א, חסד לאברהם. י״ב, אשר נשבעת לאבותינו. י״ג, מימי קדם.

ואמנם הי״ג מדות אלו דמיכה, הם השפע הפנימיות, הנמשכין ממ״ס, בתוך שערות הזקן, והם הנקראים שבחא דעתיקא. אך שערות הזקן עצמו, שהם הצינורות, וכלים, ומעברים, שיריק המשחתא קדישא בהם, הם י״ג מדות שנזכרו

הגהות ומראה מקומות

כ) נ״א היה ספירות מקיפין של חכמה שהם (ע״ח עם פמ״ס).

ל) נ״א הם זה על זה. ונ״א ג״כ על סדר זה (כת״י).

מ) המלים כי אין תלוי בזה הן סגורות (דפו״י).

נ) נ״א ל״ג המקומות (ע״ח עם פמ״ס).

ס) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ח. ועי׳ תע״ס שיעור י״ג מאות ד״ח עד סוף הספר.

בתורה, בפרשה כי תשא. והם כמו [נ״א נמי] י״ג דז״א.

כי כבר ידעת, שאין בז״א רק ט׳, והם, של פרשת שלח לך, וכשמאירין בו י״ג אלו, אז נקרא בשמם, והם ע״ז הסדר: אל א׳. רחום ב׳. וחנון ג׳. ארך ד׳. אפים ה׳. לפי שארך אפים. מורה על ב׳ מדות יחד, ולזה לא אמר ארך אף, אלא אפים. ורב חסד ו׳. ואמת ז׳. נוצר חסד ח׳. לאלפים ט׳. נושא עון י׳. ופשע י״א. וחטאה י״ב. ונקה י״ג.

ועתה נבארם, בפנים האדם עצמו, איך הם י״ג תיקונים. ואמנם תחת שני פאתי הראש, הם מתחילין ב׳ רישין דדיקנא, והם קצרים ולא רחבים, והם כנגד האזן, וזהו תיקון א׳, נקרא אל.

ואח״כ תיקון הב׳, והוא שורות השערות הגדלים בשפה עליונה על הפה לאורך, וזהו רחום.

ג׳ וחנון, הוא אותו ארחא, שכנגד האמצעית החוטם.

ד׳ ארך, הוא שורת שערות שתחת שפה התחתונה.

ה׳ אפים, הוא ארחא תנינא, המפסיק באמצע הזקן, והוא מכוון נגד ארחא קדמאה, שתחת החוטם.

ו׳ ורב חסד, הוא תחת תיקון קדמאה דא״ל, והוא סיום שיעור אותן השערות הקצרות של שער הזקן, והוא במקום שהתחיל להתרחב מעט, שהוא מקום התחלת עצם הלחיים עצמו, שהוא יוצא כמין זוית תחת האזן, ומשם ולמטה הוא רחב יותר משל מעלה, וזהו נקרא ורב חסד, וזה נמשך עד המקום שכנגד הפה.

ז׳ ואמת, הם ב׳ הפנים החלקים מן השער, תרין תפוחין קדישין.

ח׳ נוצר חסד, והוא נקרא מזלא קדישא, והוא הזקן מכנגד הפה ולמטה, שהוא כללות הזקן בכללותן, בחיבור א׳, כי מה שלמעלה מזה, הוא נחלק לב׳, כי ב׳ תפוחין וחוטמא מפסיקין בנתיים. ואמנם מכנגד הפה ולמטה, הוא עובי הזקן, והתחברותן יחד, ואמנם הוא מאד עבה, והם שערות ע״ג שערות, ואלו נחלקין לב׳, כיצד: צד הזקן מכנגד מעלה, שהוא מקום הזקן המגולה, הוא תקון א׳. וצד הזקן המכוסה, שהוא כנגד הגרון, הוא תיקון ב׳. נמצא, כי אנו מחלקין עביות הזקן, כי צד העליון הנגלה לעינים, תיקון א׳. ומה שהוא כנגד הגרון, הם השערות שתחת אלו הראשונים והם מתכסים באלה, הם תיקון ב׳.

והנה אלו ב׳ תיקונים נקרא מזלא, והם ב׳ מזלות. ופי׳ מזלא, מלשון תזל כטל אמרתי, שהוא משך השערות באורך, מלמעלה למטה. ואין בכל הי״ג תיקונים האלו, שיהיה נקרא כך, אלא אלו השנים, העליון נקרא נוצר, תיקון ח׳. והתחתון נקרא ונקה, תיקון י״ג. ושניהן, כל אחד נקרא מזלא. ואמנם אלו השערות הם ארוכות, עד הטבור שלו.

ט׳ הוא לאלפים, כי בין אלו השערות הארוכות, מובלעים קצת קטנים, וזהו לאלפים.

י׳ נושא עון, אחר כל ב׳ מזלות אלו, יש שערות קטנים, סמוכות לגרון, והם למעלה ממנו מעט, ואינן מובלעים במזלא הנ״ל, רק ניכרין לבדם, וחפיין אגרונא.

י״א ופשע, הוא היות אלו השערות קטנות, שוין בארכם, ולא נפקי דא מן דא.

י״ב וחטאה, הוא הפה עצמו, להיות פנוי משערות. ע)

י״ג ונקה, הוא המזל הב׳, ונקרא תיקון י״ג. ואמנם ב׳ מזלות האלו, שוכבים זה ע״ז, והם דכורא ונוקבא. ואבא פ) יונק מן הח׳. ואמא יונקת מן הי״ג. הרי ביארנו י״ג ת״ד.

פרק י

צ) ועתה, נבאר שמות הספי׳, בי״ג ת״ד. והוא, כי הלא ח׳ ת״ד קדמאין, הם ח׳ ספי׳ דחכמה, והם ממלכות עד הבינה, כי הכתר

הגהות ומראה מקומות

ע) עי׳ מבו״ש ח״ב דף ע״ב ע״א.

פ) עי׳ בשער או״א פרק ד׳ וח׳.

צ פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ס״ט ובתלמוד ע״ס סוף שיעור י״ג.

וחכמה של מ״ס לא נתגלו כלל, כי לא היה יכולת בתחתונים לקבל הארתן, אף על פי שיתגלו למטה.

וסדר מקומם וסדרן, כך: א״ל, מלכות. רחום, יסוד. וחנון, הוד. ארך, נצח. אפים, ת״ת. ורב חסד, גבורה. ואמת, חסד. נוצר חסד, בינה. הרי ח׳ תקונים דחכמה, כי ב׳ הראשונים לא נתגלו כלל.

וה׳ תקונים [אחרים] (עלאין) הם ה׳ קצוות הכתר, כיצד: לאלפים, הוד. נושא עון, נצח. ופשע, ת״ת. וחטאה, גבורה. ונקה, חסד. הרי נשלמו י״ג ת״ד.

אמנם ג״ר דכתר, לא יכלו להתגלות. אך בחכמה, הב׳ הראשונים בלבד, לא יוכלו להתגלות. אך הבינה שלה, נתגלית. כי חכמה מציאותה למטה מכתר, ואין בינה שלה מאירה כמו בינה דכתר, ויש יכולת בתחתונים לקבל הארתה. אמנם המלכות דכתר, לא נתגלית, כי בא״א אין מציאות נוקבא ניכרת ובפרט בכתר שבו. אך בחכמה שבו, שהוא טוד נוקבא דיליה, כנזכר אצלינו, יש יכולת להתגלות המלכות שבה.

והיסוד דכתר, נתגלה בבינה דחכמה, שהוא נוקבא דיליה, בתיקון הח׳, וז״ס נוצר חסד, נוצר היא הבינה דחכמה, וחסד הוא היסוד שבכתר, ושניהן נקראו תיקון א׳. והטעם, כי שם למעלה אין פירוד בין דכורא שהוא הכתר, ונוקבא שהיא חכמה, בשום פנים. לכן יסוד דכתר, לעולם הוא דבוק בג״ר דחכמה. ולפי שאינו ניכר בהם דק הבינה לבד, לכן אנו מחברים אותו עם הבינה.

ואמנם מקום אורות הפנימים, הם מכוונים ממש מבפנים, נגד המקיפים אלו. ואין הפרש, אלא שאלו הם מתתא לעילא, ואלו הם מעילא לתתא כנ״ל. לכן ראוי לכוין ג״כ באר״פ שכנגד אלו, ואכתוב סדרן.

אל, פנימי דבינה. רחום, פנימי דחסד. חנון, פנימי דגבורה. ארך, פנימי דת״ת. אפים פנימי דנצח. ורב חסד, פנימי דהוד. ואמת, פנימי דיסוד. נוצר, פנימי דמלכות. כי בפנימית, מתחילין מן בינה עד המלכות. ובמקיפים, מתחילין ממלכות עד הבינה.

אח״כ בה׳ אחרונות, תכוין: חסד שבמלת נוצר חסד, הוא חסד פנימי ממש דכתר. לאלפים, פנימי דגבורה. נושא עון, פנימי דת״ת. ופשע, פנימי דנצח. וחטאה. פנימי דהוד. ונקה, פנימי דיסוד. הרי ג״כ באלו האחרונים, התחיל בסוד הפנימי, מחסד עד יסוד. והמקיפים, הם מיסוד עד החסד.

ואמנם ב׳ הראשונים דחכמה, וג״ר דכתר הפנימים, אין בהן מקיפים כנ״ל, ומקום אלו, הם בה׳ מקומות אחרים שיש בפנים דא״א, ואין עתה זמן ביאורם.

אך יש לספק, אם הם מכוונים ממש, נגד המקיפים, ח׳ מקיפים דחכמה, עם ח׳ פנימים דחכמה עצמה. וה׳ מקיפים דכתר, עם ה׳ פנימים דכתר בעצמו. וזהו הפי׳ יותר אמיתי, כי בזה יבואו מכוונין, ח׳ נגד ח׳, וה׳ נגד ה׳, ואין שום הפרש ביניהן, רק שאלו הם מתתא לעילא, ואלו הם מעילא לתתא. ואם כך הוא הפי׳, נמצא כי אפי׳ בפנימים, עומד החכמה למעלה מכתר, והוא דחוק.

או אם נאמר, שלעולם ודאי שהפנימים הם, כתר על חכמה, והמקיפים דכתר, יבואו מכוונים נגד פנימי דחכמה, ומקיפים דחכמה, מכוונים נגד פנימי דכתר, וקצתם נגד חכמה. וצ״ע.

ואמנם הפי׳ הראשון יותר אמיתי, כי מורי זלה״ה אמד לי הסדד הא׳, הפנימי דחסד שבכתר, נגד מקיף דיסוד שבכתר, וכן כל שאד התיקונים, וא״כ מוכרח הוא, שגם בפנימית יהיה חכמה למעלה מכתר, וזה אמיתי, קרוב אצלי יותר לודאי.

פרק יא

ק) ועתה נבאר ב׳ שמות י״ג ת״ד, דהיינו יהו״ה יהו״ה, שקודם להם בתורה. דע, כי כבר

הגהות ומראה מקומות

ק) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ע׳.

ביארנו, כי בגלגלתא יש י״ס עד המצח. ואמנם הם כסדרן, כתר לעילא, ומלכות לתתא.

והנה הספי׳ האחרונה, שהיא מלכות, הוא סוד פאה שבראש, כי בכ״מ, פאה היא מלכות. והנה ברישא דא״א, פאה זאת היא השם מצפ״ץ, והם ב׳: א׳ מימין, וא׳ משמאל, מימין נגד (ז״א) (א״א) (או״א) שמאל נגד (נוקבא) (ז״א) כי גם בעתיקא ר) יש ז״א ונוקבא (ואו״א).

והנה כל אחד מאלו השמות, כולל י״ג ת״ד. באופן זה: כי ד. תיקונים עלאין, הם סוד ז׳ מוחין, וז״ס מ׳ דמצפ״ץ. וט׳ תקונים הנשארים, הם צ׳ דמצפ״ץ.

והטעם, כי הד׳ ראשונים דת״ד, נכללין בכתר חכמה שבו, כי אלו יש להם מעלה יתירה, כי הם כוללים רישא דעתיק כנודע. אח״כ הט׳, נמנין מבינה ולמטה.

ואח״כ, להיות שעכ״ז, יש יתור לבינה משמונה שתחתיה, לכן חזר למנות החׄ בפ״ע, והם פ׳ דמפצ״ץ. ואח״כ צ׳ אחרונה, הם ט׳ דז״א. הרי שבכל שם מאלו, נכללין הי״ג תיקונים.

והנה אלו הב׳ שמות, משתלשלין מפאת הראש, כי הם גי׳ ש׳, והנה שם אלהים דיודין גי׳ ש׳, כזה: אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם. ואלהים זה בא״א, הוא בחי׳ מצפ״ץ, כי עליה אתמר, ואין אלקים עמדי, ואין בו אלא הוי״ה. ובמקום שיש אלקים בז״א, או בא״א מתחלף הוי״ה במצפ״ץ, כי סוף סוף כל חלוף הוא ש) דין. ולהיות שאלקים יש לו י״ג אותיות במלואו לכן הם י״ג ת״ד, הנמשכין משם.

וכבר ידעת, כי מציאת הדיקנא כולו דינין, ועל ידו אתכפיין דינין דלתתא, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו. והנה לפי שמציאות פאה זו היא מלכות, והמלכות הוא דין. ונקרא אלהים, כנודע כי ג׳ אלהים הם: א׳ בגבורה, ב׳ בהוד, ג׳ במלכות. לכן המלכות של י״ס דרישא עלאה, הוא אלהים. גימטריא פא״ה, רק שהוא במלוי יודין, להיות בסוד ראש, וזהו בז״א. אך בא״א, הפאה הוא שם מצפ״ץ, כנ״ל.

והנה ב׳ פאות הם, בב׳ צדדי הראש, והם סוד שני המאורות הגדולים: מצפ״ץ, מצפ״ץ, כנזכר זוהר בראשית דכ״ב, והם ב׳ שמ״ת, קודם י״ג מכילין דרחמי, שהם ה׳ ה׳ אל רחום כו׳. ופי׳ הענין הוא, כי ז״א יצא ממצפ״ץ הימיני, ונוקבא ממצפ״ץ השמאלי, ואלו הם שורש ב׳ המאורות הגדולים, כי אין הפרש בין זה לזה, וכ״א יש לו הוי״ה שלימה, רק שזה ימין, וזה שמאל.

והענין, כי כבר נתבאר לעיל, שבא״א יש בו חו״ג, והם זו״נ, לכן מצד ימין דראש, שמשם ה״ח עטרא דדכורא, יצא פאה א׳, שמכוונה יונק ז״א, כי הלא השערות מותרי מוחא אינון. וה״ג ת) דשמאל יצאה פאה שמאלי, שממנה יונקת נוקבא דיליה.

ואמנם מ״ש בזוהר, כי ב׳ שמהן קדמאין מנינין לי״ג מכילין כו׳, הענין הוא כמ״ש, כי הלא תיקון ראשון שבדיקנא, הוא א״ל. והוא מלכות, ופאה בחינת מלכות, נמצא שב׳ מלכיות סמוכים ודבוקים זה לזה, כי במקום שמסתיימת מלכות שבראש, שהיא פאת הראש, משם מתחלת מלכות דדיקנא, שהוא תיקון ראשון. ואז יונקת זו התחתה מן העילאה, כי מכח שערית הראש הנשארות בפאת הראש, מהם יוצאין שערות הי״ג ת״ד כנ״ל, א״כ נמצא, כי כל הי״ג מכילין, יונקים מב׳ פאות הראש, לכן בתחלתן אנו מזכירין ב׳ הויות אלו, שהם

הגהות ומראה מקומות

ר) עי׳ זהר בראשית א׳ אות קי״ב ובמראות הסלם שם. נ״א, ונוקבא בסוגר, ואו״א בלי סוגר (דפו״י). ש) עי׳ שער הכונות דרושי הפסח פרק ג׳.

ת) נ״א ומהגבורות (ח״ו).

סוד, מצפ״ץ מצפ״ץ בחילוף, ואח״כ אנו מזכירין הי״ג מדות. (א)

ואמנם כבר ביארנו, כי אין לז״א מציאת י״ג ת״ה, רק ט׳ לבד, ואפי׳ כשאנו מזכירין י״ג ת״ד בז״א, אינו אלא שנכללין הארת י״ג בט׳ דז״א, ויש בהם י״ג הארות. אך הי״ג תקונים, אינם אלא ט׳ לבד, וא״כ הי״ג ת״ד הם בא״א, שהם ממשיכין עד ט׳ דז״א, ולכן הם ב׳ שמות מצפ״ץ מצפ״ץ, כי אם היו בז״א, לא היו אלא ב׳ אלקים דיודין כנ״ל.

ואמנם מב׳ אלהים שבפאות הראש, נמשכו ב׳ א״ל לתיקון הא׳, והב׳ י״ה י״ה שבב׳ אלקים, נמשכו לתיקון הו׳. וכנזכר באדרא, בביאור מן המצר קראתי י״ה. ואמנם כבר ידעת, כי בתיקון א׳ יש בו א״ל קוצי דשערי, ולכן נקרא א״ל. והוא נמשך מא״ל דאלקים, ואמנם ב) בתיקון הו׳, (הא׳) הוא (במצר) במקצת (נ״א הוא בסוד) הדיקנא, יש שם י״ה דאלקים, י׳ בימין, ה׳ (דאלקים) בשמאל. וזהו מן המצר קראתי י״ה, ואח״כ למטה במקום שמתחיל להתרחב הזקן, שהוא בב׳ (שהוא נגד ב׳) תפוחין, יש ג״כ י״ה הב׳, מאלקים הב׳, י׳ מימין ה׳ משמאל. ואח״כ מ׳ סתומה דאלקים, הוא בפה, שהוא כעין מ׳ סתומה, והם ב׳ ממי״ן, כי שפתים הסוגרים הפה, הוא כעין מ׳ סתום. ואח״כ השיניים, הוא ג״כ כמין חומה עגולה, כעין ם סתומה, והם ב׳ ממי״ן דשם אלקים.

וכך פי׳ הפסוק, מן המצר קראתי י״ה, כי שם התחיל האל להתגלות, ולכן היה כוונתו להמשיך גם שם, י״ה [הנשאר] מאלהים. אך לא ענני [השם יה במצר, כי אין שם מקומו] כ״א במרחב י״ה, כי ירד במקום המרחב, בתיקון ו׳, ולא נשאר במצר.

הרי נתבאר איך כל הדיקנא הוא סוד הדינין משם אלקים, והטעם, כי כל דיקנא הוא ממוחא, והמ״ס שם שרשי הדינין הכופין כל מה שלמטה מהם, ולכן אמרו כי סוד דיקנא לאכפיא דינין.

פרק יב מ״ת

ג) ועתה נבאר מציאות החוטם והפה דא״א. דע, כי בפה דא״א, יש בו חיצוניות ופנימיות, והפנימית הוא שם ס״ג, שהוא פנימית רוחא שבפה זה. ובהתחברו בשם אהי״ה בסוד זווג, יהיה פה עם הכולל. והם בחי׳ זכר ונקבה, שבתוך י״ס של הפה, והם חיך זכר, וגרון נקבה.

ואז יוצאין שאר הכ״ב אותיות מזווג זה, כי אחע״ה הם מ״ן דנוקבא, שהוא בגרון, גי׳ פ״ד. וגיכ״ק, אותיות החיך, מ״ד, ומתחברים יחד אחע״ה וגיכ״ק, ואז יוצאין תחלה אותיות הלשון דטלנ״ת, שהוא בחי׳ הדעת, הנקרא לשון. אח״כ יוצאין אותיות השיניים, שהם זסשר״ץ, והם ה״ג מנצפ״ך. אח״כ יוצאין אותיות שפתיים, שהוא יותר חיצוניות והם בומ״ף. ואלו הג׳ מוצאות, של: שיניים, ולשון, ושפתיים, הם ג׳ שמות יה״ו, ששלשתן גי׳ ס״ג, כמו השורש שממנו יצאו, שהוא פנימית רוחא של הפה, כנ״ל, והם במלוי יודין ואל״ף.

ה ג ה ה

(א) נל״ח, שאפשר שזהו כוונת רז״ל, באמ׳ א) אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא, הנה דקדקו באמרם, כמלא נימא, שהוא פי׳ שער, לרמז על מה שכתב כאן, שהמלכות שבשערות הראש, והמלכות שבשערות דיקנא, הם סמוכים זה לזה, ואינן נוגעין זה לתוך זה אפילו נימא א׳, כנכתב לעיל שער א׳, אלא ממש במקום שמסתיימין מלכות של שערות, שם מתחיל מלכות של הדיקנא.

חגהות ומראה מקומות

א) ברכות מ״ח: שבת ל׳. יומא ל״ח: מו״ק כ״ח.

ב) נ״א בתקון הו׳ שהוא מקצת במיצר הדיקנא.

ג) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ע״א.

ונשאר בחי׳ א׳ בתוך הפה, (א) והשאר יוצא לחוץ, בסוד הבל היוצא מן הפה דא״א, והוא אור המקיף, (ב) והרי נרמז השורש של הפה בפנים, שהוא ס״ג, ושם אהי״ה.

ואח״כ תולדות היוצאין, והם ג׳ יה״ו, שהם ס״ג וכ״ב אותיות, העולין ג״כ פה. ועוד יש בחי׳ פה החיצוניות, והוא אחוריים דמ״ה, העולים ק״ל, תסיר מהם מ״ה, נשאר פ״ה. וז״ס מי שם פה לאד״ם. כי מאדם שהוא ג׳ מ״ה, וממלואו מרבועו, נעשה פה. ואז יוצאין אותן התולדות, והבל של הפה, כנ״ל, על דרך בחי׳ זאת של הפה, החיצוניות.

והנה בחותם דא״א, גם הפנימית שבו, הוא ס״ג, כמנין חותם. והחיצונית, הוא ג׳ שמות אהי״ה, שהוא גי׳ ס״ג, חות״ם. (ג) ואלו הג׳ אהי״ה, יוצאין מג׳ אלפין שיש במילוי מ״ה דאלפין, שהיא פ״ה דא״א, כנ״ל, ומשם נמשכין למעלה, ונעשה בחי׳ חיצונית דחותם.

והנה אלו הב׳ בחינות דחותם ופה דא״א, יוצאין מהם בחי׳ הבלים ואורות מקיפין, ונמשכין הארתן, עד זו״נ, כמ״ש בע״ה. ואורות דחותם נמשכין עד הפה, ושם מתלבשין תוך אורות הפה, ונעשים אורות הפה, בבחי׳ או״מ אל האורות החותם, ומלבישין אותן.

ואם תסתכל, כל זה הוא בבחי׳ אורות אח״פ דא״ק, היוצאין אל הנקודים, ד) שהוא דמיון זו״נ, ודי בזה.

ואמנם פנימית החותם, הוא ס״ג, כי ה׳ ראשונה, בנוקבא דפרדשקא, בצד ימין, כנזכר באדר״ז. והוא ה׳ על י׳, כסדר כל מ״ן. ומתמן נשיב רוחא דחיי לז״א, ויו״ד הוא רוחא דגניז, והה׳ הוא הנקב. ובצד שמאל היא ה׳ שניה, ונשיב מתמן רוחא דחיי, לנוקבא. והוא״ו הוא הכותל המפסקת.

ואמנם יו״ד דס״ג, נחלק, כי י׳ פשוטה רוחא דגניז בנקב ימין לז״א. ו״ד דמילוי יו״ד, רוחא דגניז בנקב שמאלי, לנוקבא.

והנה מאלו האורות נמשכין האורות עד זו״נ, וגם עד או״א, כדי לעוררם אל הזווג. והענין, כי הנה הוי״ה אהי״ה, הם או״א. ובזו״נ, הם הוי״ה אלהים, והוי״ה אדני. והנה יה״ו הראשון דפנימית הפה, נמשך עד אבא, להאיר בו, כדי לעוררו אל הזווג. ולאמא נמשך יה״ו (הב׳) הנזכר, מפנימית הפה, וגם יורד י׳ פשוט, בחי׳ חוטם, שהוא ס״ג דפנימית, וגם אהי״ה הא׳ ה) דחיצוניות (והם אותן ג׳ אלפין אשר שם בפה) ואח״כ אל הז״א, בבחי׳ הראשונה יורד יה״ו הב׳ דפנימיות. וגם יו״ד (נ״א ה׳) ראשונה דס״ג פשוטה פנימית דחוטם שבנקב ימין. ולנוקבא בבחי׳ ראשונה דאלהים, יורד מן החוטם לבד ו״ד מילוי דס״ג שבנקב שמאלי דחוטם פנימית, וגם האהי״ה הב׳ דחיצוניות דחוטם. ואח״כ אל הז״א, בבחי׳ [דהוי״ה] הב׳, יורד יה״ו הג׳ דפנימית הפה, וגם י׳ פשוטה הראשונה דס״ג, דפנימית דחוטם בנקב ימין, ולנוקבא בבחי׳ הב׳ דאדני, יורד מן החוטם בלבד, וד׳ דמילוי יו״ד דס״ג דנקב שמאלי דחוטם בפנימית. וגם יורד מאהי״ה הג׳ דחיצוניות החוטם. (בנקב ימין) (וצ״ע, איך אפשר שאמרנו, שמג׳ אלפין שבפה דא״א, נעשין ג׳ אהי״ה דחיצוניות דחוטם שלו, והרי החוטם גבוה מן הפה. ואפשר שהוא ע״ד הנ״ל, שאור א׳ שבשם מ״ה דאלפין במלוי וא״ו, הוא בחי׳ אהי״ה דאמא, ויורדת שם להחיות

ה ש מ ש

(א) נ״ב, שער רוח הקדש, יחוד ג׳ (בנמ״ח דמ״א ע״א) והיא הוי״ה אחת מקובצת משלשתם, כזה: י״ה (צ״ל יו״ד) מיה״ו הא׳, ה׳ מיה״ו הב׳, וה׳ מיה״ו הג׳, והשאר יוצא כו׳.

(ב) נ״ב, זוה סדרם במילואם: ה״י וי״ו מיה״ו הא׳, יו״ד וי״ו מיה״ו הב׳, יו״ד מיה״ו הג׳, והרי נרמז כו׳.

(ג) נ״ב, עיין במבו״ש שע״ח, שאומר שאלו השלשה אהי״ה, הם נמשכין מג׳ אלפין דמ״ה, דבמוחא סתימאה.

הגהות ומראה מקומות

ד) נ״א העקודים (ה״ו). ה) נ״א הג׳ (ה״ו).

ז״א שהוא מ״ה, וכן הוא כאן. אבל אין הכוונה ממש, שאחר שירדו למטה בפה, חזרו לעלות ונעשו חוטם, אלא תחלה נעשו חוטם, ואחר כך ירדו בפה). (א)

פרק יג

ו) ענין הסתכלות מצחא דעתיקא במצחא דז״א, הנזכר באדרא דקל״ו, הוא, כי הנה כבר ביארנו, איך ברישא דא״א, יש בחי׳ כתר שבו, אשר משם מתפשטין י״ג חוורתי דרישא, שהם בחי׳ לבנונית הכתר, ע״ד מש״ל. ואמנם החוורתי אלו, הם כוללים ג׳ הויות, כנגד ג׳ מוחין אשר שם בפנים. והבן זה היטב.

וכל הוי״ה, הוא משם ע״ב דיודי״ן, והוי״ה ג׳ שהוא חוורתי דרישא מבחי׳ דעת, נמשכת דרך אחורי רישא דא״א, דמיניה ירתין צדיקייא, ת׳ עלמין דכסופין, כי הם ד׳ אותיות השם ע״ב, ובו ד׳ יודין, וכ״א כלול מי׳, הרי ת׳. אמנם ב׳ הויות אחרות, שהם בחי׳ ב׳ מוחין חו״ב אשר בכתר, שיש בהם ח׳ אותיות, ובהם ח׳ יודין, הם נמשכין כנגד הפנים, והם מתפשטין בבחי׳ הפנים דעתיקא, ששם מאירין אלו הח׳ חוורתי, והרי בין הכל י״ב חוורתי.

ועוד יש חד חוור, הכולל כל י״ב חוורתי, שעמו נקרא כולם י״ג חוורתי דרישא. וזהו החוור הי״ג, נשאר למעלה ברישא דגלגלתא.

ונבאר אלו הח׳ חוורתי שנמשכין על הפנים, והם ב׳ הויות, שבהם ח׳ אותיות כפשוטן, אמנם הם במילוי יודין, והם מתחלקין: הוי״ה א׳, בפן א׳. הוי״ה ב׳, בפן ב׳. ואמנם כ״א מאלו הויות, יש בהם מ״ב אותיות, שהם: ד׳ אותיות הפשוט, וי׳ אותיות המילוי, הרי י״ד. וכ״ח אותיות דמילוי המילוי, הרי מ״ב אותיות, בפן א׳. ומ״ב אותיות, בפן הב׳.

וכבר נתבאר במקומו, כי בחי׳ הפנים, הוא תיקון ז׳ דת״ד דא״א, כנזכר באדרא, והוא תיקון תרין תפוחין קדישין. והנה כל פן ופן משניהם, כולל י״ס, כנודע, כי אין דבר שבקדושה פחות מי׳.

ונבאר ענין הפן א׳, וממנו יובן הפן ב׳, הנה נודע כי ענין נ׳ שערים שיש בבינה, לפי שהוא ענין מ״ב הנ״ל שיש בבינה, ולפי שהוא ז׳ שמות, שבהם מ״ב אותיות, ועם ז׳ שמות עצמן, הרי מ״ט. ויש שער ן׳ הכולל כל המ״ט, והוא כתר עליון שבהם, הרי ן׳ שערי בינה, כנזכר תיקון כ״ב. ובזה אל תתמה, אם שער הן׳ הוא לבדו כתר. (וכל המ״ט הם בט״ס האחרות) כי הרי הוא כולל כל המ״ט שערים, (כולם) ואינו חלק שער פרטי.

והנה לא נדבר עתה, בענין כללות הז׳ שמות, אשר עמהם הם מ״ט, ועם הכולל ן׳. אבל נדבר בשם מ״ב עצמו, שהוא שם מ״ב אותיות, והם מ״ב שערים. והנה נחלקים אל י״ס, הכוללים מ״ב שערים. והנה כתר (עליון) שבהם, הוא שער העליון, שהוא שער המ״ב, הכולל כל המ״ב שערים. אמנם ט״ס תחתונים, אין כל ספי׳ מהם כוללת כל המ״ב שערים, רק כל ספי׳ מהם כוללת כל המ״א שערים לבד.

והענין, כי שער המ״ב, הוא בכתר כנ״ל, ומ״א שערים, הם בט״ס, וכל ספירה מהם, כוללת ג״כ כ״א כל מ״א שערים, א״כ הם בט״ס של הפן א׳, ט״פ מ״א, והם גימטריא שס״ט, ועם כללותם הם ש״ע שערים. אבל הכתר שלהם, הוא כולל כולן, כי הוא (שער) מ״ב, הכולל כל המ״א שערים התחתונים. והנה הם נחלקים בכל ט״ס, וכל ספירה כוללת כל מ״א, שהם ש״ע בין כולם.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, עיין בשער רוח הקדש יחוד למטה בפה, חזרו לעלות למעלה לעשות ג׳, שכתב כמ״ש למעלה, שאחר שירדו החוטם.

הגהות ומראה מקומות

ו) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ע״ב.

והרי נתבאר, כי בפן א׳ דעתיקא, יש בו הוי״ה דיודי״ן, ובה מ״ב אותיות, ובחי׳ שער העליון מן המ״ב, הוא הכתר אשר שם. והמ״א אותיות הם ט״ס, אשר כ״א מהם כולל כל המ״א, שהם ש״ע, ושער העליון של תשלום המ״ב, כולל כולם, והוא ג״כ גי׳ ש״ע. וכמו שיש הוי״ה בפן א׳, כעד״ז בפן ב׳, והוי״ה הב׳ אשר שם.

והנה נודע, כי שם בעתיק, לית שמאלא, כי כולא ימינא, כנזכר באדרא דקכ״ט. וב׳ הפנים נחשבין כא׳. וז״ש שם דקכ״ח, דעתיקא נתפשטו אנפוי לש״ע רבוא עלמין, עם היות שיש ש״ע בפן א׳, וש״ע בפן ב׳, והכל הוא התפשטות ההוא חוורתא כנ״ל.

ועוד יש טעם בזה, כי הנה ב׳ הויות אלו, הם (ב׳) מוחין חו״ב, אשר משם (נמשכו) או״א, כמ״ש בע״ה. ודע, כי או״א כחדא שריין, ועכ״ז אבא טמיר וגניז יתיר, כנזכר באדר״ז דרצ״א, כי להיותו טמיר וגניז יתיר, הוא נכלל באמא. לכן כל ב׳ הפנים נחשבין כא׳, ואינן נזכר אלא ש״ע רבוא עלמין לבד. אבל כפי האמת, הם ב׳ ש״ע, כמבואר אצלינו ע״פ, ושעשע יונק על חור פתן.

והנה ב״פ ש״ע, גי׳ תש״ם. והוא נרמז בפסוק, מפני שיבה תקום, ר״ת מש״ת. כי מפני שיבה, הם ב׳ תפוחין דע״ק, וזהו שעש״ע, גי׳ תש״ם. וז״ס, והאדמה לא תש״ם, (א) כמ״ש בע״ה. ועוד ט״א, כי הנה אבא טמיר וגניז יתיר, לכן סוד הכתר של אמא, כלול באבא. כי שער המ״ב העליון שהוא כתר שבה, כנ״ל, כלול באבא. נמצא כי נשארין מ״א לבד באמא. וגם באבא.

וז״ס גם צפור מצאה בית, כי צפ״ר חסר ר׳, גי׳ ש״ע נהורין, היוצאין מן מ״ב שערים הנ״ל, ואבא לוקח הג״ם הכוללין (נ״א הכ״ע הכולל) כל צפ״ר, ש״ע נהורין.

וז״ס, כי א״ם לבינה תקרא. כי הבינה נקרא א״ם, מפני שחסר ממנה הכתר, והיא נכללת באבא. ולכן לעולם הבינה נקרא אם, והבן זה.

גם צפור מלא ו׳, גי׳ שע״ו, וש״ע הם ש״ע נהורין של החוורתא, הנמשכין אל הפנים. ואות ו׳ רמז אל הפנים עצמן, שהם תיקון ז׳ מי״ג ת״ד. וזה תיקון ז׳, כולל כל ו׳ תיקונים הקודמין אליו, שהם ו׳ של צפ״ר.

ודע, כי כמו שאותן החוורתא מתפשטות בפנים של עתיקא, כן ג״כ מבחי׳ המצח הרצון של עתיקא, נמשך הארה אל הפנים שלו. והענין כמ״ש במ״א, כי היסוד דעתיק גנוז תוך מצח דא״א, ולכן נקרא מצח הרצון, והיסוד נקרא שלום, כי הוא כולל כל שע״ו נהורין הנ״ל, ואלו מתפשטין במצח, ומשם נמשכין עד העינים, וג״כ עד הפנים.

גם ידעת מ״ש באדר״ז דרצ״ב, בענין ז״א, מכח הדעת דברישא, אתפשטו אנפוי, ונהרין אנפוי, ואסהידו אנפוי באו״א, כנודע. שעד״ז יהיה ג״כ בא״א, כי דעת שלו הגנוז במצחא שלו, אשר בתוך הדעת הזה הגנוז יסוד דע״י, וא״כ גם דעת הזה מתפשט עד אנפוי דא״א, ואנהירו אנפוי מסוד הדעת שבו.

והנה נתבאר, כי הנה הפנים הם תיקון ז׳, מי״ג ת״ד דעתיקא. והנה באדרא קל״ב אמרו, דיקנא דכהנא רבא, בתמניא תיקונין אתתקן. והענין, כי י״ג ת״ד הם, וה׳ תיקונים קדמאין, הם בסוד מוחין של הדיקנא, שהם עד החסד. לכן תיקון ו׳ ורב חסד, כנודע. ומשם עד תשלום י״ג, הם ח׳ תקונים, וכולם נקרא ע״ש החסד. וז״ש, דדיקנא דכהנא רבא בח׳ תיקונים אתתקן, כי החסד נקרא כהן, כנודע.

גם ביאור ענין זה, הוא ע״ד הנ״ל, כי הנה ח׳ חוורתא דרישא דא״א, הם מתפשטין בתרין תפוחין דיליה, כנ״ל, ומהם נמשכין ח׳

ה ש מ ש

(א) נ״ב, כי כשא״א מאיר פניו למטה, שהם ש״ע ש״ע כמנין תש״ם, גורם זוג לזו״ן, ואז והאדמה לא תש״ם. (עיין שער הקדמות דמ״ד ע״א וע״ב, שלא תשם היינו מצד תשם דקליפה, ונכון יעו״ש. אב״ן ח״ן). והבן זה מאד, כי זה גורם אל זווג זו״ן.

ת"ד דכהנא רבא, שהוא סוד החסד, בחי' זה החוורתא, שהוא שם ע"ב דיודין, גימטריא חסד. והנה אח"כ מתפשטין אלו הח' חוורתא, בגרון דא"א, ושם נעשין ב"פ ע"ב, שהם שורש הח' חוורתא הנ"ל, ואלו הם בחי' אהה"ע בגרון, שהוא גימטריא מ"ב מ"ב. ולפיכך יש שם בחי' זווג א', הנעשה ע"י החיך והגרון, כמבואר אצלינו. והנה סוד אחע"ה, הוא זווג שם ס"ג, עם שם אהי"ה, שהם גימטריא אחע"ה, כי אלו הם ג"כ זווג חו"ב.

ואם תסתכל בכל הנ"ל תבין, כי כל בחי' האלו, הם זווג חו"ב, ולכן כל אלו המשכות והתפשטות הנ"ל, הם בחי' חו"ב, ובזה תבין ענין או"א וזו"ן, איך נמשך מכאן אליהם כח הזווג.

והענין, כי מאלו הפנים נמשך הארה לזו"ן ואו"א, וכן מן המצח דעתיקא, לפי ששם היסוד דע"י, מלובש בדעת דא"א עצמו, וכל זה הוא בחי' זווג, ומשם נמשך אל הגרון אל הזווג אשר שם, ומשם יצא הזווג אל או"א, אשר שם בגרון דא"א, כי שם ב' הכתרים שלהם כמ"ש.

ונבאר תחלה, איך נמשכים מכאן הזווגים שלהם, דע, כי כאשר או"א, או זו"ן, מסתכלין במצח של א"א, אז הזווגים שלהם הם שלמים, לפי שאז הם שוין בקומתן למעלה. אבל כאשר מסתכלים בפנים דעתיקא, ולא במצח, אז אין זווגם שלם, ולא שלמים בקומתן, והזווג הוא בסוד הרכנת הראש. ד"ל, אע"פ שהזווג הוא פב"פ, עכ"ז הוא בהיות בחי' ז"א, בבחי' חצי ת"ת ונה"י שלו לבד, עם נוקבא ז) קצרות הקומה, (שלה) כשיעור הנ"ל. וכעד"ז באו"א, ב' בחינות, וכמ"ש לקמן בע"ה.

זדע כי ב' מיני הסתכלות הם: א', הוא הסתכלות הז"א, או או"א, בעתיקא. הב', הוא הסתכלות דעתיקא בהם. וכ"א מאלו הב', נחלק לב' אחרים, והם ד': או כאשר הסתכלות הוא במצח או"א, (נ"א א"א) או כאשר הסתכלות הוא בעין לבד. וכ"א מאלו, נחלק לד' בחי', או הסתכלות עין א', או הסתכלות ב' עיינין. וגם כזה יהיה בז"א המסתכל בעתיקא. וכן ב' חלוקות אלו, כאשר עתיקא מסתכל בז"א. סוף דבר, הם חלוקות רבים, ואנו לא ביארנו למעלה, רק ב' בחי' לבד, כנ"ל, שהם אלו הסתכלות או"א, או ז"א, במצח דעתיק. או הסתכלות בפנים לבד.

מ"ק סוד הש"ע נהורין דאנפין, יש בכל צד של הפנים רבוע ע"ב, דהיינו קפ"ד מימין, וקפ"ד בשמאל, והם גי' עם הכוללים, ש"ע נהורין. ואלו קפ"ד דאחוריים של ע"ב דיודין, הם שורש לש"ע נהורין אחרים, שיש בפנים ג"כ, והם ב' א"ל במלואם, בב' צדדי הפנים, ימין ושמאל. וא"ל במילואו, גימטריא קפ"ה. ושניהם גימטריא ש"ע. ויש א"ל ג' גם כן, בחוטם, שהוא בין ב' עינים. וא"ל זה יוצא, מן יי"א"י דס"ג, שהוא גימטריא א"ל.

פרק יד

ח) ובענין הש"ע נהורין הנזכר באדרא קכ"ח, ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לש"ע רבוא עלמין. שמעתי ממורי זלה"ה, כמה בחי', (הם) וכולם הם ג"כ ש"ע נהורין: א', הוא ע"ד הנ"ל, כי הנה יש ש"ע נהורין מצד החכמה, וש"ע נהורין מצד הבינה. ואותן ש"ע דאבא, הם טמירין. אמנם ש"ע של הבינה, הם מתגלים, בפנים העליונה, מצד הבינה, שהיא אהי"ה, אשר יש בפשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי, א"ם אותיות. והט"ס, שהם בפנים העליונים, המתגלים מצד הבינה, כל ספי' שבה שם אהי"ה, בסוד א"ם אותיות, וכולם גימטריא ש"ע נהורין. רק כי של אבא, הם טמירין, ולכן ש"ע אחרים, אינן נזכרים.

גם יש ש"ע באופן אחר, והוא, מן י"פ מילוי ס"ג, שהוא גימטריא ל"ז, וי"פ ל"ז גימט' ש"ע. גם יש ש"ע באופן אחר, כי הנה בחי' פנים העליונים, הוא תיקון ז' של י"ג ת"ד, ובמקומו ביארנו, כי הם מתחילין ממטה

הגהות ומראה מקומות

ז) נ"א שקצרה קומתה. ח) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ע"ב.

למעלה, תיקון א' הוא א"ל, והוא המלכות כו', תיקון ז' שהוא ואמת, הוא בחסד, הנקרא א"ל, וא"כ בב' פנים הללו, יש ב' שמות א"ל, זכשיהין במילוי, אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד, הם גימטריא ש"ע.

גם באופן אחר, כי הפנים הם תיקון ז', הנקרא ואמת. והנה הוא כללות פרצוף פנים, עם החוטם, כי ג' שמות ס"ג, יש בפן אחד. וג' שמות ס"ג, ט) יש בפן ב', והרי הם גימטריא שע"ח. וס"ג א' בחוטם עצמו, כי כן חוטם גימטריא ס"ג. וז"פ ס"ג גימטריא אמת. אמנם הששה ס"ג לבד, אשר הם בב' הפנים, הם גימטריא שע"ח, וה"ס ח' חוורתא דרישא, המתפשטין בפנים לש"ע נהורין כנ"ל. והרי הם ש"ע, ועם ח' חוורתא הם שע"ח כנ"ל.

והנה דע, כי אלו הש"ע נהורין דאנפין עלאין, נמשכין עד היכל הו' דהוד, הנקרא היכל עצם השמים, ושם האי רוחא דביה, הנקרא אור פני"אל, ואותו הרוח של ההיכל, נקרא כך, כנזכר פ' פקודי רמ"ו, לפי שאלו השע"ח נהורין נמשכין שם, והם גימטריא אור פניא"ל. וגם ההבנה (נ"א ההכנות) שלו, הם אותיות נחלקות: אור פנ"י א"ל ר"ל, אור הפנים העליונים, הנמשכין מא"ל, שהוא ב' א"ל במילוי, וב' ס"ג, עם י' אותיות בכל אחד, הם גימטריא פני"ו, והם לשון רבים, ב' ס"ג, ב' א"ל כנ"ל, גם נקרא חשמ"ל, כנזכר שם, שגם הוא גימטריא שע"ח.

ודע, כי יש בקליפה בחי' ש"ע, ואלו ש"ע הם נגד ש"ע דקדושה דא"א, והם נקרא ע"ש, בסוד כבגד יאכלם ע"ש. כי הוא האוכל ומכלה בגדים העליונים, שהם בחי' מלבוש, כמנין חשמ"ל. והענין הוא, כי יש בחי' בקליפה והחשמ"ל הנ"ל, אשר צרופה הוא: ח' שמ"ל, כנזכר פ' ויקהל, שהוא בחי' הקליפה, שרוצה ליקח האור הזה, ואינו יכול ליקח, רק בחי' הש"ע לבדו, ומהם נעשה ע"ש הנ"ל, אבל ח' היתירים שהוא בחי' ח' חוורתא כנ"ל, שהם עליונים, המאירין בש"ע נהורין שבפנים, אין הקליפה לוקח אותן. וגם ז"ס, עושה ע"ש כסיל וכימה. גם יש פי' אחר, כמ"ש באדרא קכ"ח, ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לש"ע רבוי נהורין כו'.

ובזה תבין מ"ש פ' תרומה דקמ"ה, ויהי שירו חמשה ואלף. כי הם סוד ה' תרעין, מחסד עד הוד, ואלו הם חמשה, ואלף, הם בחי' היסוד, שהוא אילנא דחיי, ההולך עד חו"ב, דרך חוט השדרה, כנודע. והנה נודע, כי כל הי"ס כלילין בעתיקא, והג"ר הם ש', לפי שהם עליונים, הם בחי' מאות. אך ז"ת, אין כ"א מהם כלולה אלא מי', הרי הם ע', והרי בין כולם ש"ע רבוא.

אבל ז"א, אין בו רק ק"ן רבוא נהורין לבד, לפי שכנגד ת"ת עצמו, הם ק', וכנגד ה' תרעין שיש מחסד עד הוד, כ"א כלול מי', הרי נ', הרי בין הכל ק"ן רבוא. והנה מן הש"ע הנ"ל, תסיר ממנו ק"ן הנ"ל, נשאר אר"ך. ואלו הם בחי' הנשארין בא"א, אשר על שמם נקרא אר"ך אנפין, דאתפשט אנפוי דיליה, לאר"ך רבוא. וז"א, לק"ן רבוא. כנזכר באדרא קל"ה ע"ב, ובין כולם ש"ע רבוא.

ונבאר ענין הז"א, למה אינו לוקח רק ק"ן רבוא נהורין, כנזכר באדרא נשא קל"ה, ומהאי אוירא דכיא, נתפשטו אנפוי לק"ן רבוא כו', וצריך שתדע, כי גם אמא עלאה, כאשר היא בבחי' הזווג הב', של רביצה על האפרוחים הנ"ל, שאז גם אבא מרכין ראשו, ואינם שלימין בקומתן, כנזכר במ"א, בסוד כי יקרא קן צפור לפניך, והוא כאשר אין או"א יכולין להסתכל במצח דא"א, אלא באנפין דידיה, שאז הוא הזווג תחתון של או"א, ואז אין בה רק ק"ן רבוא לבד, כמו שיש אל הז"א.

וענין הק"ן הזה באמא (נ"א דבאמא) הוא, כי כאשר או"א הם שוין בקומתן, אז יש ט"ס באמא, וכל א' כלולה ממ"א שערים כנ"ל, שיש באנפין דא"א, אותן הש"ע נהורין, הנכללין גם באמא עלאה, ומקבלת אותן, כאשר היא שלימה בט"ס, ואז מסתכלת במצח א"א.

חגהות ומראה מקומות

ט) עי' שער אח"פ פרק ה'.

אבל כאשר אינה מסתכלת במצח א״א, רק באנפוי דא״א, אשר אז כאשר אין לאמא שיעור קומה, רק מהחזה דתנה״י דאבא לבד, ואע״פ שהיא שם פב״פ עם אבא, ע״י הרכנת הראש. והנה בג״ס נה״י, הם ג״פ: א״ם, א״ם, א״ם, גי׳ קכ״ג, ובב׳ שליש הת״ת, שהוא מחזה ולמטה כנודע, הוא ב׳ שליש של א״ם, שהוא כ״ז, ועם קכ״ג, הרי ק״ן רבוא לבד. כן הענין בז״א, כי הלא שיעורו מחצי ת״ת ונה״י דא״א ולמטה, והוא דוגמת אמא, כשהיא מן החזה דאבא ולמטה, לכן גם בז״א אין בו רק ק״ן רבוא, דוגמת ק״ן דאמא.

אבל עכ״ז, יש הפרש בין ק״ן דאמא, לק״ן דז״א. כי אמא נמשך אליה זה הק״ן, מא״א עצמו, להיותה דבוקה עמו שם עדיין, אבל הז״א הוא רחוק מאוד מהפנים דא״א, לכן אין נמשכין אלו הק״ן רבוא מא״א עצמו, אלא ע״י אמא, הנקרא אוירא דכיא, כמבואר אצלינו. ואלו הב׳ הק״ן אלה, הם נרמזין במשנה, אל תסתכל בק״ן ק״ן אלא במה שיש בו. ועיין בשער הכוונות בתפלת ר״ה, י) בברכות אבות, ענין ש״ע נהורין שיש באנפין דנוקבא, ודז״א. כ)

הגהות ומראה מקומות

י) פרק ו׳ ושער הפסוקים פרשת נשא. כ) בסכ״י הובא עוד אחר זה ב׳ פרקים ט״ו וט״ז, והם לקמן בשער אנ״ך פרק ח׳ וט׳.

היכל הרביעי

היכל זה נקרא היכל אבא ואמא ובו שלשה שערים.

השער הראשון

שער אבא ואמא ובו י פרקים.

פרק א מ"ת

ל) ונבאר ענין תיקון או"א, הנתקן אחר תיקון א"א, וגם הם ינקו תחלה מדדי בהמה בבריאה, ואח"כ עלו באצילות, וינקו מדדי אדם, כמ"ש בע"ה לקמן, בענין זו"נ.

ונבאר עתה, איך או"א מלבישין את א"א, כנ"ל שכל בחי' האצילות מלבישין זה את זה, הנה נת"ל, שאו"א לקחו בינה דמ"ה, שהוא בחי' התגין דמ"ה, ועוד לקח אבא, ז"ת דחכמה דב"ן, ואמא ו"ת דבינה דב"ן, כי ג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, כבר אמרנו ובארנו, שלקחם ע"י, אלא שנסתפק לנו כמה בחי' לקח מהם, אם אורות דפנים, או דאחור. וכנ"ל בענין עתיק, ועד"ז נשאר לנו ספק, גם באו"א כנ"ל. וא"כ נמצא, כי מבחי' חכמה דב"ן, לא לקח אבא, אלא מספי' החסד שבה ולמטה. ואמא לא לקחה מבחי' בינה דב"ן, אלא מספי' הגבורה שבה, ולמטה. ובזה תבין מ"ש בזוהר, דאבא אחיד ותלייא בחסד. ואמא אחיד ותלייא בגבורה, והבן זה היטב.

והנה נת"ל, כי גם א"א כלול מזכר ונקבה בחד פרצוף, הזכר בקו ימין, והנקבה בקו שמאל. ולסבה זו, כאשר באו או"א להלביש את א"א, אבא הלביש את קו ימין דא"א, ואמא את קו שמאלו כמ"ש.

והענין הוא באופן זה, כי ב' כתרים דאו"א, הלבישו את הגרון דא"א, זה מימין וזה משמאל, ושאר הפרצוף של אבא ושל אמא, הלבישו את א"א מהגרון ולמטה, עד הטבור של א"א, אבא מימינא, ואמא משמאלא, זה בזרוע החסד, וזה בזרוע גבורה. וגם זה פי' שני, במ"ש לעיל שנזכר בזוהר, דאבא אחיד ותלייא בחסד, ואימא אחיד ותלייא בגבורה.

וצריך שנפרט בחי' אלו, כי הלא נת"ל, שאו"א נחלקים לד"פ: והם או"א, וישסו"ת. וצריך שנדע, איך ארבעתן מלבישין לא"א, מן הגרון עד הטבור, כנ"ל. ולכן צריך תחלה לתת סיבה, מי גרם לאו"א שילבישו לא"א מ) באופן זה.

והטעם הוא, בחי' היסוד של עתיק, המתלבש בתוך פנימית א"א כנ"ל. וכמ"ש במקומו בענין ז"א, שלסבת היותו בתוכו ב' יסודות דאו"א, גרם שיצאו ממנו לחוץ, בחי' יעקב ורחל ולאה, המלבישין את ז"א. כן הענין בא"א, כי האורות החו"ג, היוצאין מן היסוד דעתיק, המתלבש תוך א"א, הם הממשיכין, ומלקטין, ומאחיזין האורות דאו"א, וכן הכלים שלהם, ומתקנים אותם שם, ולבישים המקום ההוא, ונעשו שם פרצופים גמורים. נ)

והענין הוא, כי היסוד של ע"י, הוא יסוד דכורא, והוא צר וארוך, ואינו רחב כמו היסוד

הנהות ומראה מקומות

ל) פרק זה הוא בע"ח עם פמ"ס ענף ע"ד.

מ) בדפו"י המלים באופן זה הם בסוגר.

נ) עי' מבו"ש דף נ"ח ע"ב.

דנוקבא, שהוא עמוק ורחב, ולכן אין בו מקום לסבול בתוכו החו"ג שלו. אמנם, בתחלה נכנסין ומתפשטין ויורדין מלמעלה הגבורות בתוכו, לפי שעטרא דגבורה הוא במוח הד', התחתון מכל הד' מוחין, כנודע, לכן מוח התחתון יורד תחלה, ומתפשט ונכנס ביסוד דעתיק.

וכאשר באים אח"כ החסדים, הם דוחין את הגבורות, ומוציאין אותם לחוץ מן היסוד, דרך פיו לחוץ, תוך גופא דא"א. והגבורות מחמת חשקן ותאוותן להדבק בחסדים הזכרים, כדרך הנוקבא, הנאמר בה ואל אישך תשוקתך, ולכן לא ירדו למטה בגופא דאריך, להתפשט (בנוק') בנ"ה ע"ד הז"א, אמנם כאשר הם יוצאין מפי היסוד, הם חוזרין ועולין סביבות היסוד דע"י מבחוץ, ומקיפין ומסבבין אותו, בסוד אור חוזר, נוקבא, מתתא לעילא. ועי"כ נמצאו מתחברים החו"ג יחד, אלו מבפנים, ואלו מבחוץ. וכבר נת"ל, ס) כי מקום סיום היסוד דעתיק, היה במקום החזה דא"א, נמצא שהחו"ג הנ"ל, הם עומדין כולם תוך א"א, ממקום החזה שלו ולמעלה.

וא"ת, למה בז"א, כשיוצאין תחלה הגבורות, מתוך יסוד בינה, ויורדין ברגע עד היסוד דז"א. ובכאן, הם עולין כנ"ל. וי"ל, כי הז"א נפרד מן הנוקבא, בפרצופים חלוקים, והז"א נתקן ע"י החסדים, והנוקבא ע"י הגבורות, ולכן הם מוכרחים הגבורות לירד ליסוד דז"א, שהוא מכוון כנגד הדעת של הנוקבא, כדי שדרך שם יתפשטו אל הנוקבא, להגדילה ולתקנה. אבל א"א, הזכר והנוקבא שבו, הנה הם מחוברים בפרצוף א', זה בקו ימין, וזה בקו שמאל. ולכן הגבורות שבו, מתחברים אל החסדים, אלו מבפנים, ואלו מבחוץ כנ"ל.

גם לסבה אחרת, כי החסדים באים מן כ"ה דעתיק, והגבורות מב"ן דעתיק, וגם שם הם מחוברים ונקשרים מ"ה עם ב"ן, בקשר אמיץ כנ"ל.

והנה גם החסדים יוצאין אח"כ מפי יסוד ולחוץ, ומתגלין תוך א"א להגדילו, ע"ד הנ"ל בז"א, והם מוצאין את הגבורות, שהם מקיפין ומסבבין את היסוד דעתיק: חציים בימינו, שהם ב' גבורות וחצי, וחציים משמאלו, ב' גבורות וחצי אחרים. ואז הגבורות ממשיכות אותן, ומעלין אותן למעלה, ואז החסדים רוצין לעמוד מבחוץ בימין היסוד, לפי ששם הוא בחי' מ"ה שביסוד, אשר החסדים הם ממנו, כנודע. אז הם דוחין את הגבורות העומדות בימין, ואז הולכין הגבורות אל השמאל, והנה אין מקום להכיל מהחזה ולמעלה, כל ה"ח וה"ג, ואז אלו הב' גבורות וחצי, שהיו בימין, הם יותר מעולים, ועומדין בקו שמאלי למעלה מהחזה, וב' גבורות וחצי האחרים שהיו בשמאל, ירדו למטה מהחזה, בצד שמאל עצמו.

ונמצאת עתה כל הה"ג כולם, מתפשטות בקו שמאלי, מלמעלה למטה, ב' וחצי למעלה כנגד יסוד הסתומה, וב' וחצי למטה, כנגד גילוי היסוד. ועד"ז החסדים מתפשטין בקו ימינו: ב' וחצי למעלה, במקום הסתום. וב' וחצי במקום הגלוי. ונמצא עתה, היות כאן ד' בחי'. ולכן גרמו, להוציא מכנגדן ד' פרצופים. והם: החסדים העליונים ע) הוציאו פרצוף אבא, בימין, למעלה והגבורות העליונים, פ) הוציאו פרצוף אימא, בשמאל, למעלה וכן לכיטה, החסדים שבימין, צ) הוציאו פרצוף יש"ס. והגבורות התחתונים, ק) הוציאו משמאל את פרצוף התבונה.

ונמצא, כי היות ב' בחינות: גלוי, וסתום, בחסדים. גרם התחלקות החכמה לב' פרצופים, בימין. והיות ב' בחי': גלוי, וסתום. בגבורות. גרם התחלקות הבינה לב' פרצופים, בשמאל.

הגהות ומראה מקומות

ס) עי' שער א"א פרק א'.

ע) נ"א ל"ג הוציאו פרצוף אבא בימין למעלה (דפו"י).

פ) נ"א ל"ג הוציאו פרצוף אימא בשמאל למעלה (דפו"י). צ) נ"א ל"ג הוציאו פרצוף יש"ס (דפו"י).

ק) נ"א ל"ג הוציאו משמאל את פרצוף התבונה (דפו"י).

וזה מה שנלע"ד, ששמעתי ממורי זלה"ה, בתחלה.

ואח"כ אמר לי מורי זלה"ה, כי במה שכתבתי למעלה, שהחסדים יוצאין לחוץ מיסוד דעתיק, שאין הענין כן, אלא כך הוא הענין: כי ב' חסדים וחצי, נשארו סתומים בתוך היסוד דעתיק. וב' חסדים וחצי האחרים, ירדו בגלוי, למטה מזה היסוד. משא"כ בגבורות, שכולם הם עומדים מגולות לחוץ, מצד השמאלי. (נ"א וב' גבורות וחצי כנגד הסתום, וב' גבורות וחצי) ירדו בגלוי למטה מזה היסוד.

פרק ב מ"ת

ר) ועתה (א) צריך לידע, שא"כ במה יתחלקו הד' פרצופים, אחר שהכל בגלוי. אבל הענין הוא, כי אינם כן רק בחו"ג ראשונים, שבאו בעת שנתקנו או"א, וגם להגדיל את א"א, ועד"ז היתה הגדלתו ותיקונו בפעם ראשונה, ש) כשנתקן עולם אצילות. אמנם משם ואילך, שכבר נתקנו א"א ואו"א עילאין, אלו ת) החו"ג הראשונים, הנה כאשר מזדווג א"א (ב) בנוקבא, ומוריד חו"ג חדשים, או לצורך או"א, או לצורך זו"ן, אז אותן חו"ג, אינן עומדין כסדר הנ"ל, שעולין למעלה כנ"ל, אמנם הם יורדין במרוצה למטה ממקומם.

רק שאלו החו"ג הראשונים שהם למעלה, תמיד הם מקבלים הארה מן החדשים הבאים אח"כ, כי זווג א"א ואו"א לא פסיק, ובפרט מה שהוא צריך לחיות העילמות. ותמיד נמשכין חו"ג חדשים, אז: חו"ג ראשונים שהם למעלה, הם מקבלין הארה מן החדשים, דרך מסך היסוד, בסיתום גמור. והגבורות והחסדים אשר הם למטה, מקבלין הארה מן החדשות, בגילוי גמור. וסיבה זו, הוא מה שגורם, אל התחלקות ד' פרצופין, להיות שינוי הבדל בין התחתונים, אל עליונים.

נמצא עתה, כי או"א מתחילין להלביש את א"א, מן הגרון שבו, עד סיום היסוד דעתיק שבתוכו, שהוא עד סיום שליש עליון דת"ת דא"א, והוא עד החזה שלו. ואבא מלביש הימין. ואמא מלביש השמאל. ואח"כ (ג) באים יש"ס ותבונה, גם הם מלבישין את א"א, מהחזה הנ"ל עד טבור של א"א, שהוא יותר למטה מעט, מן חצי ת"ת שלו, יש"ס בימין, ותבונה משמאל. ואלו הד' פרצופין, הן מלבישין לא"א, מן הגרון עד הטבור, כנ"ל, מכל צדדיו וסביבותיו, ימין ושמאל, אחור (ד) ופנים.

וכבר נודע, מ"ש בענין לאה ורחל בהיותן עומדין באחורי ז"א, שאז העקביים של לאה, נכנסין תוך ראש רחל, העומדת תחתיה. וכן הענין בכאן, שעקביים של רגלי הבינה, נכנסין תוך ראש תבונה. משא"כ באבא ויש"ס העומד תחתיו.

וטעם הדבר הוא, לפי שהגבורות יצאו תחלה מהיסוד, ונתגלו, ואח"כ יצאו החסדים,

ה ש מ ש

(א) נ"ב, בשער ההקדמות שער או"א, לשון השאלה היא כך, וא"ת, אחר שאמרנו כי הגבורות כולם הם מגולות, הרי אין בהם ב' בחינת, ואיך נתחלקו לב' פרצופים בינה ותבונה. וי"ל, כי אין הדבר הזה רק בחו"ג הראשונים כו'.

(ב) נ"ב, צ"ל עתיק ונוק', כדמשמע מדבריו אח"כ, וכמבואר בספר מבו"ש שער א"א.

(ג) נ"ב, צ"ע, והלא כבר כתב לעיל פט"ו משער א"א, כי ישסו"ת הם כללות אמא, שהיא בינה דאצילות המתלבשת לגבורה דא"א, וע"ש מה שתירץ.

(ד) נ"ב, עיין בסוף פ"ג, ששם נראה שכל בחי' פרצופים או"א, פנים ואחור, נתונים בפני הא"א, זה בימינו, וזה בשמאלו. וצ"ל אופן זווגם, ואופן הכנסת המוחין בו"א מלובשים בנה"י שלהם, ובמה שכתב כאן יובן הכל, וק"ל.

הגהות ומראה מקומות

ר) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ע"ת.

ש) עי' שער ז"א פרק ב'.

ת) נ"א בהחו"ג.

ואז הוא הגילוי בשוה לכל הגבורות, ולכן נתקשרו הגבורות קשר אמיץ, העליונים עם התחתונים, ולכן אע״פ שאח״כ נחלקו לב׳ פרצופים, נשאר ביניהן קשר אמיץ וחזק, ע״י עקביים הנ״ל, אשר על ידם מתקשרים הבינה עם תבונה. וזהו מ״ש בגמ׳, א) לא נצרכה אלא למקום החתך, והוא בחי׳ מקום ההפסק, וההבדל, והחיתוך, שיש בין רגלי בינה, אל ראש תבונה, כאשר נחתכו הגבורות לחצאין, כנ״ל, ואותו אור שהיה במקום החתך הנ״ל, נכנס בסוד בחי׳ העקביים בתוך ראש תבונה, ובחי׳ אור הזה לקחה הבינה לחלקה, יותר על חלק התבונה.

והנה תבין עתה, למה הבינה נקראת אשת חיל עטרת בעלה. והטעם הוא, כי היא נעשית מבחי׳ גבורות, אשר הם מגולות, כולם בגלוי, יותר מן החסדים כנ״ל. אבל אבא שהוא מן החסדים, שאינם כ״כ בגלוי, אמרו עליו בזוהר, וע״ד אבא טמיר וגניז יתיר, והבן זה.

עוד סבה אחרת, כי הגבורות יצאו ונתגלו תחלה, טרם החסדים, ואז קבלו הארה גדולה בתחלה, בהיותן מגולים. אשר ז״ס הפסוק, טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, כי יותר טובים ומאירין הגבורות, הנקראים תוכחת, להיותן מגולים, יותר מהחסדים הנקראים אהבה, לסבת היותן נסתרים ומכוסים.

ולכן נקראת בינה, עטרת בעלה, כנ״ל, כי משרז״ל, ב) לע״ל צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהם, היא הבינה, הנקרא לע״ל, ועלמא דאתי. לכן בזמן ממשלתם, שהוא עה״ב, (לעת״ל) אז החסדים הזכרים, הנקראו צדיקים, יושבין. ועטרותיהם, שהם הגבורות, בחי׳ הנקבה, בסוד עטרת בעלה, עטרות בראשיהם, גדולים מהם.

גם בזה תבין מ״ש בזוהר, ג) על פסוק מי ימלל גבורות ה׳, כי בינה נקרא גבורות, בסוד זאם בגבורות שמונים שנה. וכן אמרו בזוהר, כי הבינה דינין מתערין מינה, כנזכר פרשת אחרי מות, ופרשת ויקרא, וכן בהרבה מקומות, והטעם הוא, לפי שכולה אינה נעשית ונבנית, אלא מגבורות לבדם. משא״כ ברחל ולאה, שאע״פ שהם נקראים נקבות, יש בהם ג״כ חסדים. וזכור הקדמה זו. גם ז״ס הפסוק אני בינה לי גבורה, כי הוא לוקחת הגבורה דב״ן דא״א, ומשם נבנית.

והנה עתה יש מקום שאלה, והוא, כי אם הטעם של מעלת הבינה על החכמה, הוא גילוי הגבורות, ואם כן היה מהראוי, שיהיו יש״ס ותבונה, עם היותן תחתונים, גדולים במעלה על או״א. לפי שהתחתונים הם בגלוי, והעליונים הם במקום הסתום. אבל הענין כך הוא, כי הנה אם כאשר יצאו הגבורות תחילה, היו מיתפשטין ויורדין תכף למטה במקום הגלוי, או ודאי שהיו מאירין למטה במקום הגלוי, והיו יותר גדולים תחתונים מן העליונים, אמנם אפילו הגבורות התחתונים, עלו למעלה במקום בינה עליונים, והאירו שם עיקר הארתן, ונצטרף עם האור העליון, ואז היו העליונים יותר מעולים וגבוהים, מהתחתונים של מטה. גם ט״א, כי המחצית של הגבורות והחסדים העליונים, כל בחי׳ נתינתן, לאו״א. אבל מחצית התחתונים, שמהם נעשו יש״ס ותבונה, אין כל הארתן ניתנת להם לבדם, כי גם הם צריכות להתפשט, ולתת הארה לשאר התפשטות הגוף, מטבורו ולמטה, ד) והירכיים והיסוד דא״א, וגם הם צריכין להאיר אל זו״ן, המלבישים את א״א מהטבור ולמטה, ונמצא שלא נשאר מהארתן אל יש״ס ותבונה, רק הארה מועטת. ובזה נמצא, שאו״א גדולים ומעולים מהם.

פרק ג מ״ת

ה) ונבאר עתה קצת חילוקים, שיש בין א״א אל ז״א, עם שכבר ביארנו לעיל קצת שנויים אחרים. כי הנה הז״א, החסדים מתפשטים בכל גופו, וגבורות ניתנו כולם

הגהות ומראה מקומות

א) ברכות ס״א. שבת צ״ה. עירובין י״ח.
ב) ברכות י״ז.
ג) בשלח אות תכ״ט.
ד) נ״א להירכים.
ה) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ע״ז.

לנוקבא, משא"כ כאן. והטעם הוא, לפי ששם הזכר והנקבה הם פרצופים נפרדין, לכן הזכר לוקח החסדים, והנוקבא לוקחת הגבורות. אמנם בא"א, שהזכר ונקבה שבו פרצוף א', אלא שזה עומד בצד ימין, וזה בשמאל, לכן ג"כ מתפשטין עד"ז: החסדים בקו ימין, אשר שם הזכר, והגבורות בשמאל, אשר שם הנקבה.

עוד יש חילוק אחר, כי בא"א יוצאין ד' פרצופין, מבחי' יסוד אחד בלבד שבתוכו, שהוא היסוד דעתיק כנ"ל. ושם בז"א, מב' יסודות שיש בתוכו, שהם: יסוד דאבא, ויסוד דאמא, כנודע. אין יוצאין רק ד' פרצופים לבד, שהם: יעקב, ודור המדבר, ולאה, ורחל, כמבואר במקומו.

והענין הוא, כי גם ו) (בא"א) בעתיק יש ב' בחי', שהם: זכר, ונקבה, כנודע אצלינו, אלא שהם מחוברים יחד כנ"ל, ולסבת ההתחברותם, גרם שינוי אחר מכאן אל הז"א, כי בכאן, אפילו הנקבות, שהם: בינה, ותבונה, יוצאין דרך הפנים דא"א, אבל לא באחור. משא"כ בז"א, שלאה ורחל הם באחור ז"א, כנ"ל.

עוד יש חילוק אחר, והוא, כי בז"א יצאו ב' נקבות שהם לאה ירחל, אחת נגד מקום המגולה למטה מיסוד, ואחת כנגד מקום המכוסה, כמו שהם כאן בינה ותבונה. אבל ביעקב ודור המדבר, אינם יוצאין שניהם, אלא למטה, במקום הגלוי.

והטעם הוא, לפי ששם בז"א, יש למעלה במקום המכוסה, ב' מסכים, שהם: מחיצות יסוד דאבא, ויסוד דאמא, המלביש ליסוד אבא, כנודע, והנה יעקב ודור המדבר, שתיהן יוצאין מן יסוד דאבא, שמתעלם תוך יסוד דאמא, ואין להם כח לצאת לחוץ שם למעלה. אבל למטה במקום המגולה, שאין שם מסך דיסוד דאמא, רק מסך דאבא לבד, יכולין לצאת שם. משא"כ בלאה, שהוא מיסוד אמא, ואפילו למעלה אין לה אלא מסך אחד, לכן יצאתה אפילו במקום עליון המכוסה. אבל כאן בא"א, אין בו רק יסוד אחד לבד דעתיק, ואפילו למעלה לא יש רק מסך א' בלבד, ולכן יכול לצאת פרצוף אחד שם למעלה במקום הסתום. ופרצוף אחד למטה במקום הגלוי.

וצריך שתדע ענין אחד, והוא כולל בכל בחי' הפרצופים, והענין: כי בא"א באמצע גופו, יש חד פרסא, ומסך מבדיל, בין חצי העליונה, לחצי התחתונה, כנראה בחוש הראות, ומבשרי אחזה אלוה, איך יש קרום א' מחיצה, המפסקת בין איברי הנשמה, (הנשימה) שהם: הריאה והלב, ובין איברים התחתונים, שהם: כבד, ובני מעיים, כנודע. והנה זה הפרסא, אינו ביושר, רק כי כאשר מתחלת מצד הפנים, היא מתחלת מתחת החזה ממש, וכשמתרחבת ומתפשטת עד האחור, היא עומדת (נמוכה עד) כנגד מקום הטבור, כנראה בחוש הראות בחוש הטבע, וזהו נקרא יותרת הכבד, קרומא דפסיק גו מעוי דב"נ, כנזכר בזוהר פ' בראשית ז) ע"פ יהי רקיע בתוך המים.

והנה או"א, עומדין בב' הצדדין דא"א: זה בימין, וזה בשמאל, ועומדין פניהם איש אל אחיו פב"פ. (א) והנה בחוש הראות אנו רואין, שמקום חיבור ב' בחי' הבטן, והכרס של שניהן בולט ויוצא לחוץ משאר הגוף, ושם במקום סיום הכרס שלהם של או"א, שם כנגד מקום

ה ש מ ש

(א) נ"ב, (עיין תו"ח דקכ"ב ע"ב) נמצא כפ"ז, שפני או"א נוטים, זה לצפון, וזה לדרום. אבל פני הא"א נודע, שהם ניטים לצד מערב, וצ"ע, דבשער ל"ז פ"ב כתב ז"ל, הנה נודע שפני אבא ופני אימא ופני ז"א בהיותם מלבישים את א"א, הנה כולם פניהם עומדין בסדר עמידת פני הא"א, כדי לקבל הארת פני דא"א, הכופף קומתו, ומאיר ומסתכל בפניהם עכ"ל. הרי מוכח בהדיא, שפני האו"א נוטים לצד נטיית פני הא"א, ואיך כתב כאן שהם

הגהות ומראה מקומות

ו) נ"א בא"א ומלת בעתיק מסוגרת (דפו"י). ז) בראשית א' אות שס"ט.

זה בא"א, מתחיל הקרום הנ"ל להתפשט עד אחוריו, וכאשר הולך ומתפשט ונמשך זה לאחורי א"א, שם הוא הירכיים של או"א, שהם יותר ארוכים מן הכרס שלהם, ויורדין ונמשכין למטה, עד מקום הטבור של א"א, ושם מסתיימין אורך התפשטות ירכין דאו"א, וגם הקרום עד שם מתפשטת באחור, והולך ונשפע ויורד, עד שנמצא גמר התפשטותו באחור, נמוך מכנגד מקום הטבור, ודבר זה ניכר בחוש הראות ואין להאריך.

מ"ב. אבא (ב) אין לו (ג) אלא דעת, חסדים (ד) דמ"ה לבד. ונחלקים לחו"ג. וכן יש"ס, (ה) וכן ח) בינה ותבונה, (ו) כל אחד מהם יש לו דעת, וגבורה דב"ן לבד, ונחלקים לחסדים וגבורות. ואחר הזווג, מתערבין ונכנסין הגבורות דמ"ה וב"ן ביסוד דאמא, והחסדים דמ"ה וב"ן ביסוד אבא. נמצא, כי או"א לקח כל א' או חסדים דמ"ה ודב"ן, או גבורות דמ"ה ודב"ן קודם הזווג. אבל זו"נ, כל א' מהם נוטל חסדים דמ"ה וגבורות דב"ן, (ז) יען כי נתערבו ביסוד דאו"א, כנ"ל. ובזה יובן, איך זעיר אנפין לקח בירורים דב"ן ג"כ עמו, עם שהוא דכורא. ועיין ט) איך ז"א לוקח ג"כ בירורים דב"ן.

מ"ב אבא ואמא: זה מחסד י) ולמטה. וזה מגבורה ולמטה. נמצא: כי חג"ת דבינה, ונצח הוד יסוד דתבונה, כנזכר בסוד ליל פסח. אך ג"ר הם א"א כ) ואבא ביירר משם ב"ן, ז"ת דחכמה דב"ן. ואמא ביירה ו"ת דבינה דב"ן. ושניהן או"א, לקחו בינה דמ"ה.

ואו"א נחלקו לד' פרצופים: כי אבא נחלק, לאבא, ויש"ס. ואמא, לבינה, ותבונה. והנה המוחין שלהם נעשו, ע"י חג"ת דא"א, אשר בתוכם נה"י דעתיק, שהם מוחין דאו"א. ואז אבא ויש"ס עומדין זה תחת זה, בקו ימין דא"א, כי שם החסדים דמ"ה, תוך זכר דא"א. ובינה ותבונה, זה תחת זה, בקו שמאלי דא"א, כי שם נוקבא דא"א, שבתוכה גבורות דב"ן. והמוחין נעשין ע"י זווג מזל הת' דדיקנא דא"א, עם מזל הי"ג: זה זכר, וזה נקבה, ונעשין מוחין לאו"א, כנ"ל, וכן בקונטרס החברים ששמעו הם.

ה ש מ ש

עומדין זה בימינו וזה בשמאלו, ופניהם איש אל אחיו. ובמ"ש לעיל בפ"ב, שמלבישים את הא"א מכל צדדיו פנים ואחור, ובזה יובן הכל וק"ל. ושמא י"ל, כי מ"ש שם, היינו אחר שמתלבשים ומתפשטים או"א בזו"א בסוד מוחין, שאז מטים פניהם כלפי צד נטיית פני ז"א, כמבואר בכמה מקומות, ובפרט בשער מוחין דצלם פ"ד ע"ש, וה' יכפר בעדי, כי דברים אלו אינם כפשוטן ולזה נופל כמה קושיות, ואם היה אפשר להבין אמיתות כל העניינים, לא היה מקום להקשות ע"כ.

(ב) פ"ז משער או"א, ופ"ג משער זו"ן, ופ"ה משער אנ"ך, ופ"ט משע"ך.

(ג) נ"ב, כי הוא חצי בינה דמ"ה.

(ד) נ"ב, כי הוא מלביש לזרוע ימין. ששם הוא דכורא דא"א, הנעשה מחכמה דמ"ה, וכל חסדים ממ"ה.

(ה) נ"ב, כי הוא חצי בינה דמ"ה.

(ו) (עיין תו"ח דף קל"ג ע"א) נ"ב, שנעשו מחו"ב דב"ן, ומלבישים זרוע שמאלי דא"א, ששם נוקבא דא"א, ונעשה מחצי כתר דב"ן, וכל גבורות מב"ן וכו'.

(ז) נ"ב, כי ז"א נוטל נה"י דאבא ואימא עילאין, ונוק' נה"י דישסו"ת, (והשתא מחלק לפי הגהות השמש לח' פרצופים, והם ד' בחי' בז"א, וד' בנוקבא. ולהבין זה, עיין שער השבירה ספ"ב, ובהגהות השמש שם, ומשם תבין).

הגהות ומראה מקומות

ח) ז"א אך (כת"י).

ט) שער ז"א פרק ג'.

י) עי' מבוא שערים דף פ"ב

כ) נ"א בע"י (ע"ח עם פמ"ס).

ומזל ל) הח', נותן לבדו ה"ח, לאבא. ומזל הי"ג, נותן לבדו ה"ג, לאמא. והנה מ) מ"ה דאבא, הוא לאבא. וב"ן דאבא, לנוקבא דאבא, הנקרא בינה, בסוד הבן בחכמה, והוא י' שבשם. (נ"א ו"ד שביו"ד) ומ"ה דאמא ליש"ס, וב"ן דאמא לתבונה, בסוד וחכם בבינה, והוא ה שבשם כזה יה. נמצא, כי אבא ויש"ס, כולו מ"ה. ובינה ותבונה כולו ב"ן. יען כי ב' אלו בימין דא"א, כי שם החסדים דמ"ה, וב' אלו בשמאל דא"א, ששם הגבורה דב"ן. ועיין במ"א (א) איך בינה דאבא, מזדווג עם אמא. וכפי הנראה, כי בינה דאבא הוא יש"ס, (ב) או אפשר שהוא ב"ן דאבא עצמו (ג).

פרק ד מ"ק

נ) נסתפק לי ענין או"א, שכל אחד (ד) מהם לוקח מ"ה וב"ן, ואח"כ נתחלקו לד' פרצופים: ספק, אם אבא ויש"ס הם, זה מ"ה, וזה ב"ן דאבא. ובינה ותבונה, הם מ"ה וב"ן דאמא, ובזה ניחא, שמזדווג אבא עם בינה, שהם מ"ה ומ"ה. ויש"ס ותבונה, שהם ב"ן וב"ן. גם בזה ניחא, כי אבא עצמו נחלק לב': אבא ויש"ס, ואמא עצמה נתחלקת לב': בינה והבונה. או אם נאמר, כי מ"ה וב"ן (ה) דמ"ה ס) הם או"א. ומ"ה וב"ן דב"ן ע) הם יש"ס ותבונה. שהם סוד, הבן בחכמה, וחכם בתבונה. ובזה ניחא, כי לעולם הזכרים ממ"ה לבד. והנקבות, מב"ן לבד. כי לא מצינו זווג דמ"ה עם מ"ה, כי הזווג הוא לתקן המלכים דמתו, שהם ב"ן, ע"י מ"ה, (ו) וצ"ע.

והנה מקונטרס דא"ק (ז) משמע בהדיא, כי או"א לקחו בין שניהם בינה דמ"ה, אמנם מב"ן, לקח אבא ז"ת דחכמה דב"ן, ואמא לקחה ו"ת בינה דב"ן. וכן ז"א לקח ו"ס דמ"ה, ונ"ס דב"ן, חוץ מהכתרים דב"ן. ונוקבא לקחה

השמש

(א) נ"ב, בספ"א משער ט"ו שער הזווגים.

(ב) נ"ב, כפי הספק הראשון הנז"ל ריש פ"ד, שישסו"ת נעשה מב"ן דאבא, ולעולם הזווג עתה בגלות הוא מישסו"ת כנ"ל כו'. או אפשר, שכוונת הרב באומרו שהוא ב"ן דאבא עצמו, ר"ל דב"ן דמ"ה אבא עילאה, מזדווג עם אמא עילאה.

(ג) עיין בסופט"ו בשער א"א, ועיין דב"ש שם.

(ד) עיין תו"ח דקל"ב ע"א. נ"ב, איני יודע מה מקום לספקות אלו, שכבר כתב ענין זה בכמה מקומות סתם בפשוט, בלי שום ספק, כמו הספק הב', וכפי הנוסחא אחרת, ועיין בשער א"א פרק ט"ו.

(ה) נ"ב, נ"א כי מ"ה וב"ן דאבא, הם או"א. ומ"ה וב"ן דאמא, הם ישסו"ת. (ה"ג בספרים שלנו כאשר הגהתי. ונלע"ד, הגרסא אמיתות, דלשיטתו אזיל, כדלקמן, כדאמר דמ"ה דאבא, הוא לאבא, וב"ן דאבא, לנוק', וכן לעיל שער א"א (פט"ו) ובכ"מ, ודוק היטב כי לא באנו עתה לחלק בב"ן דמ"ה וב"ן דב"ן, כי הב"ן שאנו עסוקים בו, הוא הב"ן אמיתי, הצריך בירור, כנראה מתוך הלשון וד"ל, נלע"ד מדלי').

(ו) נ"ב, עיין בשער אריך פט"ו, ששם כתבו לזה הדרך בלי ספק. וכן בשער ז"א פ"ג, ובכמה מקומות ע"כ.

(ז) נ"ב, אם הרב בא לזה לתרץ הספקות, עדיין אינם מתורצים כלל, כי הספקות נפלו לו בענין או"א וישסו"ת, איך חלקו בין ארבעתם את שתי בחי' דמ"ה וב"ן דאבא, ואת שתי בחי' דמ"ה וב"ן דאמא, ומהקונטרס הנזכר לא משמע כלום מזה, אלא מה שלקחו או"א

הגהות ומראה מקומות

ל) עי' לקמן פרק ח' כלל ג' ובשער טנת"א פרק ג'.

מ) עי' לקמן פרק ד' ובשער המוחין פרק י'.

נ) בע"ח עם פמ"ס כתוב כאן מהרח"ו ז"ל.

ס) נ"א דאבא.

ע) נ"א דאמא.

מלכות דמ״ה, ומלכות דב״ן, חוץ מהכתר דב״ן. וע״כ היו דכר ונוקבא נפרדים זה מזה, כי כ״א מהם יש בו מ״ה וב״ן בין באבא, בין באימא, בין בז״א, ובין בנוקבא. אמנם בעתיק וא״א, הזכר והנוקבא שבכ״א משניהם, אינם נפרדין, רק זכר ונקבה בפרצוף א׳. והטעם, כי זכר דעתיק לקח כתר דמ״ה לבד, ונוקבא לקחה ה״ר דכתר דב״ן, וג״ר דחכמה דב״ן, וד״ר דבינה דב״ן, וז׳ כתרים דז״ת דב״ן, וכיון שהזכר דעתיק אין בו רק מ״ה לבד, ונוקבא רק ב״ן לבד, ע״כ אינו יכול להפרד, שאין קיום ותיקון לב״ן, אלא ע״י מ״ה החדש. אך אמא ונוקבא דז״א, יש בהם מ״ה וב״ן, ויכולין להפרד מהזכרים. וכן לסבה זו עצמה, נקראים אמא ונוקבא דז״א נוקבין ממש, בפרצופים גמורים, כי אינו נקרא פרצוף, אלא בשתוף מ״ה וב״ן. ואמנם בעתיק וא״א, אינו ניכר פרצוף נוקבא, כי אין בהם רק ב״ן. והוא, כי א״א הזכר לוקח חכמה דמ״ה לבד, וצד הנוקבא שבו לקחה ה״ת דכתר דב״ן בלבד. ודע, כי ג׳ ראשונות דחכמה דב״ן, וד׳ ראשונות דבינה דב״ן, שלקחם עתיק כנ״ל, יש בהם ספיקות: א׳, אם לקח הפנים והאחור, ב׳, אם לקח האחור לבד, והפנים נשארו לאבא ואמא.

מ״ק כבר בארנו פ) כי מן יסוד דעתיק (נ״א א״א) יוצא הבל, ונחלק לב׳ ראשים, לאו״א, והנה ראשם דאו״א מגיעין עד דיקנא דא״א, דבמזלא אתכלילין. ולכן אין האורות שלהם צריכין לחזור בסוד אור חוזר, ממטה למעלה, דרך השערות, כמו ג״ר דא״א, ואמנם צ) כוונתם לתת מוחין אל בניהם זו״ן, מחמת חשקם ואהבתם אל בניהם, בסוד ושמים לא זכו בעיניו, כי ז״א נקרא שמים, לא זכו בעיניהם של או״א, ותמיד נראה להם, שעדיין צריך תיקון יותר, ולכן מתקנים אותם תמיד, ומנחילין להם עטרות, שז״ס בורא שמים וגו׳ טיהם. והאור שהיה (א) ראוי לעלות וליצא דרך השערות, יורדין למטה להיות מוחין לזו״ן לכן או״א הם חלקים בלא שערות, לא כמו א״א וז״א, כי השערות הם תכליתן לאור המקיף כנודע, וכיון דאתכלילן במזלא, המקיף אותן, אין להם צורך לשערות שלהם, לכן יורדין האורות ההם להיות מוחין לזו״ן, ונשארים הם חלקים בלי שערות, וסוד השערות שהם לבחי׳ או״מ, הוא סוד ואחר עורי נקפו זאת. פי׳, כי השערות היוצאין מאחורי העור מבחוץ, הם בחי׳ המקיפים, וזהו נקפו.

ה ש מ ש

דכללות דאצילות ממ״ה וב״ן, וזה הענין הוא פשוט בכל המקומות, דאם אינו פשוט לו במה נסתפק. וענין התחלקותם לאו״א וישסו״ת כפי הספק השני, הוא מוסכם ופשוט בכמה מקומות, ובפרט בשער אריך פט״ו, ובשער הז״א פ״ב, ובכמה מקומות, וכן לעיל מ״ב ד״ה אבא אין בו כו׳. ואפשר שכוונתו בזה, לאמת הספק הב׳, כי כמו שמצינו שהמ״ה והב״ן דעתיק ודאריך הם מחוברים חבור גמור, ואי אפשר להם להפרד זה מזה, והם הדכר ונוק׳ שבו, כן המ״ה והב״ן דאבא, אי אפשר להם להפרד זה מזה, כי אין תיקון לב״ן, אלא במ״ה. ומהם נעשו או״א עילאין, ומן המ״ה והב״ן דאמא, נעשו ישסו״ת.

(א) נ״ב, עיין במבו״ש שע״ב ח״ג פ״ה, ששם אומר, שגם באו״א יש אור דרך שערות ראשם יע״ש. עיין שער מאמרי רשב״י בפי׳ אד״ז. (א״ה בשער מ״ה פ״א ובשער מ״ב פ״ג ועיין דב״ש דף י״ז ע״ג שאלה ן׳ ובדב״ש הנדפס מחדש בשנת תרמ״ב הוא שאלה צ״ע. ועיין שער הקדמות דף נ״א ע״ד דרוש ד׳ ודו״ק).

הגהות ומראה מקומות

פ) שער המקיפין פרק א׳. צ) עי׳ שער הקדמות דף נ״א ע״ב. נ״א ל״ג כוונתם (כת״י).

פרק ה מ״ב

ק) הנה תבין היטב, כי אבא הוא כללות או״א, והם הוי״ה ע״ב, ואהי״ה דיודין בפנים, וכן באחוריים. ואמא כוללת יש״ס זתבונה, והם הוי״ה דס״ג, ואהי״ה דיודין בפנים שלהם, וכן באחוריים. ותראה במ״א, שאין כל זה רק בז״ת של כ״א מהן, אך בג״ר של כ״א מהם, הוא מ״ב אתוון, שהם ד׳, י׳, כ״ח. ומספרם וחשבונם, הם ר) מ״ב, במלכות של כ״א מהם, וכן במ״ה, וכן בב״ן, ש) וכן בזו״ן, ד׳ ת) פרצופים. וענינם (הוא) כך בשם ע״ב, וממנו תבין לכל השאר.

כתר דאבא, הפנים שלו, הם ד׳ אותיות הוי״ה פשוטה, בט׳ ראשונות שלו, שהם: קוצו של י׳, בכתר. י׳, בחכמה. ה׳, בבינה. ו׳, ו״ק. ה׳, עטרת יסוד. וכל ט׳ בחי׳ אלו, הם בחי׳ הפנים הזכר.

ואחוריים שלו, הוא: י׳, י״ה, יה״ו, יהו״ה, שהוא נקרא רבוע פשוט, כנודע. ומלכות הכתר דאבא, פניה, הם חשבון הפנים הראשונים, שהוא, הוי״ה שמספרה כ״ו. ואחוריים, הוא רבוע הנ״ל, בבחי׳ מספר, שהוא ע״ב.

הרי ד׳ מדריגות נזכרים, שהם בכתר לבדו דאבא, וזהו סדרן: פנים דט׳ ראשונות, בכתר דאבא. ואחריהן אחוריים דט׳ הנ״ל. ואחריהן פנים דמלכות דכתר אבא. ואחריהן אחוריים דמלכות. הרי ד׳ מדרגות בכתר הנזכר לעיל דאבא.

ואח״כ חכמה דאבא, פנים דט׳ ראשונות שבה, הוא י׳ אותיות דמילוי דע״ב דיודין, בבחי׳ אותיות לבד. ואחר כך אחוריים לבד, שהוא רבוע שלהן, כ״ו אותיות. ואח״כ פנים דמלכות חכמה דאבא, שהוא מספר הוי״ה דע״ב דיודין, בבחי׳ מספר דע״ב. ואח״כ אחוריים דמלכות, שהוא מספר רבוע דע״ב דיודין, שהוא גימטריא קפ״ד.

אח״כ ד׳ מדרגות אחרות בבינה דאבא, פנים דט׳ ראשונות שבה, והם כ״ח אותיות דמילוי המילוי דהוי״ה דיודין. ואחריהן, רבוע דכ״ח אותיות דמילוי המילוי, שהם קנ״ו אותיות. [נל״ח שצ״ל ע״ד וכן איתא לקמן בפ״ז]. ואח״כ פנים דמלכות דבינה דאבא, שהוא מספר כ״ח אותיות מילוי המילוי, שהוא גימטריא תר״י. ואח״כ, אחוריים דמלכות הנ״ל, שהם מספר אותיות רבוע דאחוריים דמלוי המילוי, שהוא גימטריא של קנ״ו (ע״ד) אותיות, וחשבונם ב׳ אלפים קע״ב.

נמצא, כי כל מה שהוי״ה א) הולכת ומתמלאת, הוא יותר דין, ועצמותם בפשיטותם, הוא תכלית הרחמים. והנה ג״ר אלו דאבא, הפנים שלהם, הם מ״ב אותיות של הט׳ ראשונות, שבכל א׳ וא׳ מן הג׳, שהם זכרים. וז״ס שם מ״ב דאיהי ברישא, כנזכר בתיקונים קל״ב. וגם בג׳ מלכיות שבהם יש מ״ב אתוון עצמן, אלא שהם בסוד מספר. ב) וז״ס, עיניך בריכות בחשבון, כנזכר בזוהר פנחס, דכל החשבון וגימטריא אינון במלכות, ר״ל במלכיות של כל ספי׳ וספי׳, כי היא בחי׳ מספר של הזכר שלה.

והנה הז״ת ג) של אבא, כל הז׳, אין להם אלא הוי״ה א׳, דע״ב דיודין. והטעם, כי כולם הם פרצוף א׳. לבד שהוא ז״א, דאבא. משא״כ בג״ר שכ״א הוא פרצוף א׳. ונ״ל, שכיון שגם שם הם דו״נ, א״כ ו״ת לבד, יהי׳ שם ע״ב דיודין, בבחי׳ אותיות. ונוקבא השביעית, יהיה בחינת מספר ע״ב, ע״ד הנ״ל. והענין, כי ז״א וחכמה, הכל א׳ וכמו שהחכמה י׳ אותיות דע״ב, כן הז״א.

הנהות ומראה מקומות

ק) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״ה.
ר) נ״א ל״ג מ״ב (כת״י).
ש) נ״א ל״ג וכן (כת״י). ת) נ״א בד׳.
א) עיין שער רפ״ח נצוצין פרק א׳ ושער אורות נצוצין כלים פרק ב׳ ושער לאה ורחל פ״ב.
ב) עי׳ שער הפסוקים דף קנ״ד בתהלים קמ״ז. ובזהר פנחס אות קל״ט.
ג) עי׳ שער המלכים פרק ב׳.

או אפשר, (א) שגם הנוקבא תהיה בחי׳ כ״ה אותיות המילוי, דמיון הבינה.

אמנם המלכות של זו״ן, הם יהיה מספר ע״ד הנ״ל בחו״ב, וצ״ע. והנה כל (שם) זה באבא דאבא. אמנם באמא ד) דאבא, הוא שם אהי״ה דיודין ע״ד הנ״ל, ואח״כ בישי״ס שם ס״ג, ובתבונה שם אהי״ה דיודין, על דרך הנ״ל. ואח״כ בו״א, שם מ״ה דאלפין, על דרך הנ״ל. ובנוקבא שם ב״ן דההין, על דרך הנ״ל. או אפשר, כי הז״א הוא שם מ״ה דאלפין. ובנוקבא לאה, אהי״ה דאלפין, ע״ד הנ״ל. וביעקב שם ב״ן דההי״ן, על דרך הנ״ל. וברחל שם אהי״ה דההי״ן, ע״ד הנ״ל. וצ״ע. ונחזור לעיל, כי או״א הם הוי״ה דע״ב, ואהי״ה דיודי״ן. וישי״ס ותבונה, הם שם ס״ג, ואהי״ה דיודי״ן, כנ״ל עכ״מ.

פרק ו מ״ת

ה) הנה נתבאר בדרוש רפ״ח ניצוצין, כי יש באו״א פנים ואחוריים. ואלו הפנים ואחור, הם נחלקים לב׳ בחי׳: הא׳ הוא פנים אחוריים של ט״ס העליונים שבהם, שיש בהם פנים ואחוריים. הב׳, הוא מלכות שבהם, שיש בה פנים ואחור. ונבאר ענין אמא, ומשם תקיש אל אבא. הנה אמא יש לה י״ס, ט״ס ראשונות יש בהם פנים ואחור, והם תופסים כל שיעור קומת אמא עלאה, אח״כ המלכות שבה, מתחלת מתחלת החזה ולמטה שבה, ומלבשתן.

נמצא כי אינם מגולים מאמא, רק ו׳ ראשונות שלה, ולהיות כי אמא זו היא ו״ד של מילוי יו״ד של הוי״ה. בסוד והבן בחכמה כנודע, ולכן כ״א מן י׳ ראשונים, כלולה מי׳ של אבא, והם ס׳. וזו נקרא אמא סתימאה, ושאר ד׳ הם מתלבשים תוך המלכות שלה, ששיעור קומתה הוא ד׳ תחתונים דאמא לבד. ולכן נעשים מוחין אליה, (פי׳ לתבונה) ואינה נקרא בחי׳ אמא, רק ו׳ עלאין, שהוא ס׳. ושאר הד׳, היא ם סתומה, הד׳ תחתונות, לכן נקרא (נ״א דד׳ תחתונות שלה נקראים) ע״ש מלכות שבה, שהם מוחין שלה, ונעשין חלק אבר שלה, ועל שמה נקרא. והרי כי ו״ד דמילוי יו״ד של הוי״ה, היא אמא עלאה, ו׳ אמא, ולכן ו׳ זו יש לה ראש, לרמז ו) כי יש בה י״ס.

ד׳ המלכות שבה, ובתוכם מתלבשים ד׳ תחתונות דאמא. לכן אינן ב׳ (ב) דלתי״ן, רק ד״ל״ת א׳, והם יו״ד בשלימות. והנה זה ד׳ של מילוי יו״ד, שהיא מלכות דאמא, היא י״ס גמורות, אלא שכיון שכל שיעורם אינם רק ד׳ תתאים דאמא, המתלבשין בה בסוד מוחין כנ״ל, לכן כל י״ס שבה נקרא ד׳, ע״ש ד׳ מוחין שלה, שהם ד״ת דאמא.

גם ענין ד׳ זו היא, כנודע כי לעולם אין העליון מתלבש בתחתון, רק האחוריים שבו לבד, ונעשים פנימים להתחתון, והנה נודע כי אין העליון מתלבש בתחתון אלא המלכות שבו לבד, נמצא א״כ כי האחוריים של מלכות דאמא עלאה (ג) הם מתלבשים בתבונה, ונעשין שם פנים, והבן זה מאד.

והנה אחוריים של ח״ב דמלכות דאמא עלאה, (דאהי״ה) הם תקמ״ד, וב׳ אלפים קנ״ו, מילוי המילוי ברבוע, ואחוריים של כתר מלכות

ה ש מ ש

(א) נ״ב, עיין לקמן פרק ז׳ ד״ה ונלע״ד, ותראה היאך הרחיב הרח״ו ז״ל, בביאור זו הסברא הב׳, כי היא צריכה ראיות, משא״כ בסברא הא׳, כי קרובה לודאי, וא״צ חיזוק כי היא כלולה בדברי הרב ז״ל, כי א״א לאותיות בלי מספר.

(ב) נ״ב, ר״ל המלכות דל״ת אחת, והנהי״ם דל״ת שנית, אלא אינם רק דל״ת אחת.

(ג) נ״ב, ר״ל נוקבא שבז״א שבגופו, שהיא עטרת יסוד דז״א דאמא, עיין בסוף פ״ז דאו״א.

חגחות ומראה מקומות

ד) נ״א ל״ג דאבא כת״י. ה) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ע״ט. ו) עי׳ שער הזווגים פרק ד׳.

דאמא, הם מ"ד, הרי מ"ד ותקמ"ד, וב' אלפים קנ"ו, כח"ב (א) דאחוריים דמלכות דאמא, ואלו הם בחי' פנים בעצמן, כח"ב דתבונה עצמה, ולא במלכות שבה, וכמו שכתבתי.

וכ"ז בחי' אהי"ה, שהוא פנימיות, וכנגדן בחי' אלקים דחיצוניות. וא"כ נמצא, כי ד' זו דמילוי יו"ד, הם בחי' אחוריים דמלכות דאמא, בבחי' כח"ב שבה, שהם מוחין דתבונה, המתלבשין בזו הד', שהיא אחוריים דמלכות דאמא, בהיותה למטה בנה"י שלה. א"כ זו הד' היא כח"ב דמלכות דאמא, בבחי' האחוריים שבה, אשר בה מתלבשין המוחין דתבונה.

ונחזור לענין הו', שהיא אמא, אשר יש בה פנים ואחור בכל י"ס שלה, והם י"ס פנים, וי"ס אחוריים. וכן ד' שהיא מלכות דאמא, יש בה י"ס פנים, וי"ס אחוריים. והנה יש בכ"א מהם, ב' מיני שמות, אחד דאהי"ה, ואחד דאלקים, בסוד חיצוניות ופנימיות כנודע. וגם באלו אלהים, יש ד' בחי', שהם י"ס דאלקים באמא, הנקרא ז) י' (נ"א ד') בחי' הפנים, וי"ס דאלקים דאחוריים. וכנגדן במלכות דאמא, שהיא ד' דמילוי יו"ד כנ"ל, יש בה י"ס דאלקים דפנים, וי"ס דאלקים דאחוריים. אך החילוק הוא, דוגמת אהי"ה, כי כמו שאהי"ה שהוא הפנימיות, יש בו בחי' אותיות פשוטים בפנים, ומרובעים באחוריים. ח) אך במלכות הם בסוד חשבונות ט).

כלל העולה, כי באות ו' של מילוי הי"ד, יש פנימיות דאהי"ה, והוא פנים ואחור, ויש בה חיצוניות דשמות אלקים, פנים ואחור, וב' בחי' אלו דחיצוניות ופנימיות, הם בסוד מספר אותיות עצמן. ובאות ד' של מילוי יו"ד, יש בה פנימיות אהי"ה פנים ואחור, וחיצוניות דאלקים פנים ואחור, והוא בסוד חשבון וסכום האותיות בחשבונם, כמה עולה כל אות ואות בגימטריא.

ואח"כ בא ה' ראשונה דהוי"ה, וצורתה ה כנודע, בסוד חכם בבינה. ונדבר בה', שהיא נקרא תבונה לעולם, ואמנם צורת ה', היא: ד' על ו'. והענין, כמו שידעת בענין הצלם דז"א, שהם ג' אותיות צלם: ם בג' בחי' ראשונות. ל, בג' אמצעיות. צ, בג' תחתונות דתבונה, הנכנסים ממש בפנימיות ז"א, וכן הוא כאן, כי תחלה מוחין אלו הם מלובשים בד' ראשונות, באחוריים י) דמלכות דאמא, והם ד' של מילוי יו"ד כנ"ל, והם ם דצלם.

ואח"כ ד' על ו', שצורתה ה, הם מוחין דתבונה עצמה, מלובשים בג' אמצעיות דאחוריים דמלכות דאמא, והם ל דצלם. ואח"כ ו' שבצורת ה' ראשונה, הם מוחין דתבונה

ה ש מ ש

(א) נ"ב, (עיין תו"ח דקל"א ע"ב) צ"ע, כי לא נמצא מספר זה, רק באחוריים דמלכות דכח"ב דכללות אמא, לא הכח"ב דמלכות דאמא, כנז"ל בפ"ה, ולקמן בפ"ז ע"ש. אבל המלכות דאמא, אין בה רק מספר קס"א בפניה, ובאחוריה מספר תקמ"ד, שהוא מספר פנים ואחור דקס"א שבז"ת דאמא, כנזכר בפ"ה, כפי הנלע"ד הראשון הנזכר שם. וכפי הנלע"ד השני הנזכר שם, הנה דמיון מלכות דבינה דאמא כו'. ואין לומר שט"ס נפל בספרים, וכתב כח"ב דמלכות במקום מלכיות דכח"ב, כי הרי היסוד של דרוש זה הוא זה, שהמספר הזה של מ"ד ותקמ"ד וב' אלפים קנ"ו, הם נעשים מוחין לתבונה, ולא מצינו שעלתה התבונה להלביש המלכיות דכח"ב דאמא, אפילו כשעולה להלביש לאמא, אמא (תיבת אמא ליתא בכ"י). אינה עולה כ"א להלביש למלכות דאמא, כנזכר לקמן, וצ"ע. אמנם נלע"ד

הגהות ומראה מקומות

ז) נ"א ו' (כת"י).

ח) נ"א א' א"ת אח"י אהי"ה (ה"ו).

ט) נ"א מוסיף כנודע כן הוא בסוד החיצוניות שהוא שמות אלקים שהם אותיות פשוטות בפנים ומרובעות באחורים כזה א' א"ל אל"ת אלה"י אלקי"ם אך במלכות הם בסוד חשבונות (כת"י).

י) נ"א דאחוריים (ש"ש).

עצמה, מלובשים בג״ת דאחוריים דמלכות דאמא, והם צ דצלם, מוחין פנימים. (א)

אמנם צריך שתדע, כי כל זה הוא בהיות בינה ותבונה נכללין בפרצוף א׳, כי אז זו ה׳ ראשונה שבשם, הנקרא תבונה, עולה למעלה בר״ד של מילוי יו״ד, שהוא צורת ה׳ אחרת, וזו נעשים אחוריים אליה, אך ברדתן למטה, ונעשים ה׳ ראשונה, שאז נקרא האם רובצת על אפרוחים, הנה ירדה ממקומה, ואז המוחין הם בסוד מקיפים, שהם ד׳ על ו׳, נפרדין זה מזה, ואין לו׳ זו ראש, רק ו׳ קצרה, מו״ק בלי מוחין, כנודע. אך בעלותה, יש לה מוחין פנימים.

ונחזור לענין, כי הנה כשמתחלקין, נעשה בינה ותבונה, ואז האחור דמלכות דבינה, יורדין בתוכה של התבונה, ואז אותן האחוריים עצמן דמלכות דבינה, נעשה פנים דתבונה ממש, באופן כי הי״ס עצמן דאחור דמלכות דבינה, בחי׳ הפנים עצמן של תבונה, כי ד׳ ראשונה דאחוריים דמלכות דבינה, הם עצמן ד׳ ראשונות דפני תבונה, וו״ק דאחוריים דמלכות דבינה, הם עצמן ו״ק דפני תבונה. ונמצא, כי כשעלה תבונה להכלל עם בינה בפרצוף א׳, נמצא פנים של תבונה, נעשה אחוריים אל המלכות דבינה.

והנה גם למעלה בבינה, הין אחוריים מן בחי׳ אלהים. והנה כל הפנימיות בבחי׳ פנים ואחזר, הם משם אהי״ה. אך החיצוניות כולו בבחי׳ פנים ואחור, הם משם בוכ״ו, תמורת אהי״ה, ואז זה הבוכ״ו מאיר בחיצוניות הנק׳ אלקים, כי הנה הוא כולל כל אלקים, שהוא ק״ך צרופים. כ) והם נחלקים: ד״פ ל׳, הם ק״ך. וכן בוכ״ו המתפשט בכולם, והוא קו המדה להם, והוא גימטריא ד״ל, ר״ל ד״פ ל׳.

והענין, כי במלכות של בינה, הנקרא ד׳ של הבינה, להיותה עומדת בד״ת דבינה, שם בחיצוניות, הם שמות ק״ך צרופים אלקים כנ״ל, ואז מתפשטת בהם הארת בוכ״ו כנ״ל, ונחלקים לד׳ בחי׳ ג״כ, והם: ל׳ צרופים בת״ת, ל׳ בנצח, ל׳ בהוד, ל׳ ביסוד. והם מהחזה דבינה ולמטה, שהם תנה״י כנ״ל. ואח״כ, כמו שהאחוריים דאהי״ה דבינה דמלכות, מתפשטים ויורדין ונעשין לתבונה בבחי׳ פנים. כן האחוריים של אלקים דמלכות דבינה, יורדין ונעשים מהם אחוריים (פנים לחיצוניות) דתבונה. (צ״ל פנים) והנה תבונה זו, גם היא יש בה ט״ס, ועוד מלכות שבה, דוגמת הבינה הנ״ל והנה אלו אלהים הנקרא אחורי תבונה, גם הם אינם מתגלים פה, רק בד״ת (בז״ת) של התבונה, ששם הוא מלכות שבה. ועוד בבחי׳ הגבורה שבה, כי להיותה תבונה תחתונה, נגלית הדינין אפי׳ מן הגבורה שבה, ואז אלו הק״ך צרופי דאלקים, נחלקים בה לה׳ חלקים, נגד ה׳ אותיות אלקים, ונחלקין כ״ד בכל ספי׳ מהם. כ״ד המתחלת בא, וכ״ד המתחילין בל, כו׳, וכל הכ״ד מהם הוא שם אלקים א׳, הרי ה׳ אלקים, והם ת״ל, ועם בוכ״ו המאיר בהם, הרי גימטריא תבונה ל) עם הכולל.

ה ש מ ש

להבין (עיין דב״ש ד״ז ע״א שאלה ד׳) זה, עם מה שנתבאר לקמן סופ״ו, כי כשמזדווגים חו״ב דאמא, לתת מוחין לזו״ן דאמא, הנה החו״ב עצמן, שהם האיתיות, מתלבשים בז״א, והמלכיות שלהם במלכות דז״א עצמו. וכנודע לעבדי ה׳ המכוונים בתפלה, והבן היטב מאד.

(א) נ״ב, ועל צ׳ דצלם מוחין פנימים שנכנסים בתבונה, היינו בהיות בינה ותבונה כו׳ נכללים בפרצוף אחד, כי אז עולה התבונה למעלה בו״ד, ואז מתבטלת צורת הה׳, אך ברדתה למטה נעשית צורת ה׳ כו׳.

הגהות ומראה מקומות

כ) ע׳ שער הזווגים פרק ו׳ ובשער הקדמות דף נ״ב ע״ב. ל) ע׳ שער הזווגים פרק ו׳.

פרק ז מ"ב

מ) דע, כי יש כמה מדרגות פנים ואחור, והם שמות פשוטים, ומלואים. לכן נבאר בחי' או"א, ומהם תקיש אל השאר. והנה כתר דאבא, הוי"ה פשוט. וכן כתר דאמא, אהי"ה פשוט. זו פנים שלהם. ואמנם האחוריים שלהם, הם י' אותיות: י', י"ה, יה"ו, יהו"ה, אחורי כתר דאבא. א', א"ה, אה"י, אהי"ה, אחורי כתר דאמא. וכל זה, בט"ס הכתר דאו"א.

ואמנם המלכות של הכתר דאבא, הוא בחי' חשבון, ר"ל חשבון ד' אותיות הוי"ה פשוטה. שהוא כ"ו. ומלכות דכתר אמא, חשבון אהי"ה פשוט, שהוא כ"א. ואלו הם הפנים, של הב' בחי' מלכיות הנ"ל. והאחוריים שלהם הם אלו: אחורים מלכות כתר דאבא, הוא חשבון י' אותיות פשוטים דאחורים שלו, והם ע"ב. ואחורי מלכות דכתר דאמא, הם חשבון י' אותיות דאחוריים דאהי"ה, שהוא מ"ד.

והנה החכמה דאבא, ט"ס שלו הראשונים הפנים, הם י' אותיות המילוי, כזה: יו"ד ה"י ויו"ו ה"י, וט' ראשונות דחכמה דאמא, הפנים שלהם, הם י' אותיות מילוי אהי"ה, כזה: אל"ף ה"י יו"ד ה"י. ואחוריים הם אלו, כ"ו אותיות המילוי, והם: יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י יו"ו, יו"ד ה"י ויו"ו ה"י. הם אחוריים חכמה דאבא. וכ"ו אותיות: אל"ף, אל"ף ה"י, אל"ף ה"י יו"ד, אל"ף ה"י יו"ד ה"י, הם אחוריים חכמה דאמא.

והפנים דמלכות דחכמה דאבא, הם חשבון הפנים שלו, שהם ע"ב. ואחוריים דמלכות דחכמה דאבא, הם חשבון אחוריים, שהם קפ"ד. והפנים דמלכות דחכמה דאמא, הם חשבון הפנים שלה, שהם קס"א. ואחוריים, הם חשבון האחוריים שלה, שהם תקמ"ד.

ובינה דאבא, הפנים שלה דט"ס, הם כ"ח אותיות דמילוי המילוי: יו"ד ויו"ו דל"ת, ה"י יו"ד, וי"ו יו"ד ויו"ו, ה"י יו"ד. והאחוריים, הם: יו"ד ויו"ו דל"ת. יו"ד ויו"ו דל"ת, ה"י יו"ד. יו"ד ויו"ו דל"ת, ה"י יו"ד, ויו"ו יו"ד ויו"ו. יו"ד ויו"ו דל"ת, ה"י יו"ד, ויו"ן יו"ד ויו"ו, ה"י יו"ד. ע"ד אותיות. ומלכות דבינה דאבא, הפנים הם חשבון כ"ח אותיות של הפנים שלהם, הם יתר"ר. והאחוריים, הם חשבון ע"ד אותיות דאחוריים שלו, שהם ב' אלפים קע"ב.

ובינה דאמא, הפנים דט"ס שלה, הם כ"ז אותיות מילוי המילוי: אל"ף למ"ד פ"א, ה"י יו"ד, יו"ד ויו"ן דל"ת, ה"י יו"ד. ואחוריים שלה: אל"ף למ"ד פ"א. אל"ף למ"ד פ"א, ה"י יו"ד. אל"ף למ"ד פ"א, ה"י יו"ד, יו"ד וי"ו דל"ת. אל"ף למ"ד פ"א, ה"י יו"ד, יו"ד ויו"ו דלת, ה"י יו"ד. שהם ע' אותיות.

ומלכות דבינה דאמא, הפנים, הוא חשבון כ"ז אותיות הפנים שלה, שהם תתי"ב. והאחוריים, הם חשבון ע' אותיות דאחור, שהם ב' אלפים קנ"ו.

וז"ת דאבא, נ) אינם רק הוי"ה א' במילוי יודי"ן באותיותיו, דוגמת החכמה כי כבר ידעת, כי כל הז"ת אינם רק פרצוף א', ז"א דאבא. אך ס) (כמו) החכמה שהיא פרצוף א' ג"כ אבא דאבא. וכבר ידעת, כי אבא וברא שוין, בסוד מה שמו ומה שם בנו, וזה מה שקבלתי ע"כ.

(ונלע"ד, (א) כי אינו זה בפרטות (בדוקא) ז"ת, רק בו"ת. והענין, כי כל מדרגות הנ"ל, שהם בחכמה דאבא, יש בו"ק. וכל המדרגות שנזכר לעיל בבינה דאבא, יש

ה ש מ ש

(א) נ"ב, זו היא הסברא הב' הנ"ל בסוף פ"ה ד"ה או אפשר כו', וכאן בא לאמת אותה, עם כללים ידועים אמתיים.

הנחות ומראה מקומות

מ) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ע"ט. נ) ע' שער רפ"ח נצוצין פרק ב'.
ס) נ"א ל"ג אך (כת"י).

בשביעית, שהיא הנוקבא של ו"ק, כנודע, ובזה נתבאר הנזכר במ"א, (א) כי כל כ"ח אותיות מילוי המילוי, נקרא אדם רוכב על הכסא, שהוא בד' רגלים. ע) פי', הפנים דאו"א גימטריא רג"ל. ואחורי דאו"א, גימטריא תשכ"ח, שהם מלכיות דאו"א, ר"ל, המלכות שיש בז"א עצמו דאו"א, ואין אנו מדברים בנוקבא דז"א ממש דאו"א, רק במלכות דז"א עצמו דאו"א, והנה הוא דוגמת המלכות שיש בחכמה דאו"א, שהוא חשבון ע"ב דפ"ק, קס"א תקמ"ד, פנים ואחור וכשמתלבשים חו"ב דאבא, לתת מוחין לז"א דאבא כנודע, ודאי שהחכמה מתלבש ורוכב על הז"א עצמו, הנעשה כסא לו. והבינה פ) דאבא, רוכבת ומתלבשת על המלכות דז"א, שהוא חשבון ע"ב קפ"ד, והנה הבינה דאבא, הוא כ"ח אותיות דע"ב, מילוי המילוי. וכעד"ז בינה דאמא, יש בה כ"ז אותיות מילוי המילוי דאהי"ה דיודי"ן. ורוכבת על הכסא שהוא מלכות דז"א דאמא, שהוא בחשבון קס"א ותקמ"ד, אך החכמה דאמא רוכבת על הז"א עצמו דאמא.

נמצינו למדין, כשנכנסין מוחין דאו"א בז"א, צ) הנה אבא יש לו חו"ב וחו"ג, וכנגדן באמא, וכשנכנסין בז"א, אז אבא, חכמה וחסד שבו, מצטרפין עם חכמה וחסד דאמא, מתלבשין בנה"י שלו. ובינה וגבורה שלו, מצטרפין עם בינה וגבורה דאמא, בנה"י שלה, ואז או"א כלולין ממ"ה וב"ן. כי קודם לכן היה אבא כולו מ"ה, ואמא כולה ב"ן, ועתה שנתחלפו ונמזגו כנ"ל, לכן בהכנסם תוך ז"א, נמצא כי חלק חכמה וחסד דאבא, ניתנין אל הזכר, מ"ה שבז"א. וכן חלק חכמה וחסד דאמא, שגם הם בחי' מ"ה כנזכר. אך בינה וגבורה דאבא, ובינה וגבורה דאמא, ניתנין לצד ק) הנוקבא שבז"א עצמו, הנק' מלכות שבגופו עצמו. ואחר שאלו ינקו והגדילו, אז יצאו הארת המלכות שבהם, שבמוחין עצמם, מצד הב' בינות, וב' הגבורות, אל אחור ז"א, להגדיל הנוקבא דז"א, שהיא נפרדת ממנו, ונגדלת גם היא מעט מעט. ואמנם אחר שכבר נגדל ז"א, צד הזכרות והנקבות שבו, אז מסתלקים המוחין, ובאים המוחין דבינה וגבורה דאו"א לבדם, תוך נוקבא, ונגדלת לגמרי. והרי נשלמו כל אלו המוחין, הנקרא בחי' אב"א. ואח"כ באים המוחין חדשים דפב"פ, ומגדלין שניהם כבראשונה.

ה' חלוקים יש בין או"א לזו"נ, והם מבוארים בזוהר:

א', או"א כחדא נפקין. פי', שהם שוין בקומתן. משא"כ בזו"ן, כי הנוקבא לא יצאת, רק אחר שהוא יצא עד חצי ת"ת שבו, ואח"כ יצאה היא משם ולמטה, ובערך זו אמרו כחדא נפקין. **ב'**, כי או"א אחר התקון כנזכר באדרא, היו תמיד פב"פ, משא"כ בזו"ן, ובערך זה אמרו וכחדא שריין. **ג'**, כי או"א, זווגם תדיר, משא"כ בזו"ן, ובערך זה אמרו ולא מתפרשין.

ד', שאו"א לעולם רחמים, כי אפילו בינה שדינין מתערין מינה, אינה אלא אחר צאת זו"נ ממנה, אבל בהיותה ר) לטעלה, הכל היא ש) רחמים. אבל זו"נ, לפעמים הוא רחמים, ולפעמים הוא דין. וז"ס הנזכר פרשת חיי שרה דקכ"ג ע"א, ק' שנה, כ' שנה, וז' שנים. כי ת) בכתר ואו"א הם ק"ך שנה, והיינו ק' בכתר, וך' באו"א, הנה הם כולם בסוד שנה.

ה ש מ ש

(א) נ"ב, בסוף פרק י' ד"ה והנה הפנים ואחור דהיינו ע"ב קס"א כנ' ע"ש, פי' הענין הכסא כי כאן שייך.

הגהות ומראה מקומות

ע) עי' לקמן פרק י'.
פ) נ"א ל"ג דאבא (כת"י).
צ) עי' שער ז"א פרק ג' ובשער אנ"ך פרק ו'.
ק) עי' שער פנימיות וחיצוניות פ"ז.
ר) נ"א בהיותם. ש) נ"א הוא.
ת) עי' שער אריך אנפין פרק ה'.

אך הזו"נ שהם ז"ת, ז' שנים, הנה הם שנים, ולא שנה, משום דאית בהו דין. ורחמים.

ה', כי באו"א לעולם יש חיבוק, כנזכר בזוהר כתרין רחימין דאינון מתחבקין. עוד יש חילוק אחר, והוא, כי או"א חד גופא ממש, מתדבקין דא בדא.

והנה כבר הודעתיך, שיש ב' מיני זווגים: א', להוריד נשמות חדשות. ואחד, לתת חיות לעולמות התחתונים. ואמנם הזווג שהוא כדי לתת חיות, זה אינו נפסק לעולם מאו"א, כדי שלא יתבטלו העולמות ח"ו. אבל בזו"נ, אפי' הזווג זה נפסק לפעמים. וז"ס לא ידון רוחי באדם, ר"ל לא ימשוך רוח חיות העליון באדם, שהוא ז"א לעולם, כי אם ימשוך זה לעולם, יאריכו ימים ויהיו רשעים, אך בראותן שהם מתים בקצרות שנים, אז עי"ז יחזרו בתשובה, לכן אין רוח חיות זה נמשך תמיד בז"א.

פרק ח מ"ב

א) הנה נת"ל, כי יש בינה ותבונה ראשונים, התבונה היא מחזה (נ"א ותבונה ראשונה ותבונה זה מחזה) דבינה למטה, דוגמת רחל עם לאה, וכנגדה ב' חלקים שבחכמה. ונמצא, כי זאת הבינה הראשונה, מזדווגת עם חלק העליון של החכמה, ועל אלו נאמר, כחדא נפקין ולא מתפרשין לעלמין, כנזכר באדרא. ועל התבונה, ועל חלק התחתון של החכמה, אינו כן, דלזמנין מתפרשין.

וזה התבונה מחציה ולמטה, שהוא מהחזה שלה ולמטה, היא מתלבשת בז"א, בסוד מוחין דילה. ואלו הב' חצאין של תבונות זו, עליהם נאמר, ואיש תבונות ידלנה, כנזכר בדרוש אחר. ולעולם נקרא ב' תבונות, בערך ב' חצאין אלו, ואמנם שניהם אינם רק פרצוף א' לבד.

ודע, כי גם הבינה עם התבונה, לפעמים נכללת יחד, ויש בזה פנים א', שתעלה התבונה ונכללת בבינה. ב', שיורדת הבינה ונכללת בתבונה. אמנם הזווג שהוא להוציא המוחין דז"א, הנקרא עיבור ב', הוא שירדה בינה ונכללה בתבונה, ושם הוא הזווג למטה. ב) אך עיבור הראשון היה, כי נתלבשו חו"ב עלאין, בחו"ב תתאין, (נ"ב דהיינו שעלו ישסו"ת והלבישו החו"ב עלאין) ונכללו בהם, ובתוכם, ונכללו חג"ת נה"י דא"א אלו באלו, וחג"ת בנה"י דז"א אלו באלו. נמצא, כי ז"א בתבונה, ולא בבינה.

ובינה נקרא אם, לפי שאהי"ה הוא בבינה, ובמילוי יודין ואלפין כ"א יש בפשוטו ובמלואו ומילוי מלואו א"ם אותיות, לכן נקרא אם, אמא עלאה. ואלו הם ב' אהי"ה אשר אהי"ה, אמנם אהי"ה הג', אשר עליו נאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם, הוא מילוי דמילוי ההי"ן, שאין בה רק כ"ה אותיות, וז"ש כה תאמר אהיה כו'. והנה כשנסיר מהם ד' אותיות הפשוטות של אהי"ה, ישאר במילוי דמילוי, כ"א אותיות, כמנין אהי"ה כו'. (נ"א והנה) ג' כלי התבונה, הם ג' צלמים דז"א, וכנגדן ג' כלי בינה, ג' צלמים אחרים דז"א, ואח"כ תכף עולה לא"א.

ה' כללים א' ג) במוחין דאו"א יש מקיפין, ושם מאירין י"ג ת"ד דא"א. בי"ג חוורתא דרישא, יש ג' הויו"ת דיודין, ובהם ט' ווי"ן, ומשם נמשכת הארה לדיקנא דז"א, ד) הנקרא ו', ואין בו רק ט' תקוני דיקנא לבדו. ובחוטם דא"א, יש בה ה' אחת בנקב ימין, ומשם מאיר בחי' הטעמים. ומנקב ימין נמשך רוח דחיי אל ז"א.

ב' המוחין דאבא, כיון שמתלבשין במוחא דאמא, נקרא אהי"ה כמותן. ג ענין או"א, שעליהן נאמר באדר"ז כחדא נפקין וכחדא שריין כו'. דע, שעכ"ז יש בהם ב' מיני זווגים:

הנהות ומראה מקומות

א) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף ע"ט ג'. ב) נ"א עם חכמה שלהם, ועי' בס' התקונים עם פירוש מעלות הסלם תקון י"ח אות צ"ט ד"ה ביאור הדברים. ג) עיין שער אריך אנפין פרק ז'.

ד) עי' באדרא רבא אות ס"ד ובשער או"א פי"ב.

ה) א', נקרא זווג שלים. והב' זווגא דלאו שלים, והוא כמ"ש במ"א, שב' מזלות הם בדיקנא דא"א, מזל ח', ומזל הי"ג. הח' משם יונק אבא. והי"ג, משם יונק אמא. והנה, כשמזל הי"ג הוא לבדו משפיע באו"א, ומזדווגין על ידו, אז נקרא זווגא דלא שלים. וכאשר ב' מזלות משפיעים, זה באבא, וזה באמא, ומזדווגין על ידם, אז נקרא זווגא שלים.

ד', אמא נקרא אהי"ה, ובכ"א מי"ס שבה, יש שם אהי"ה א', וכל שם אהי"ה שהוא בקו ימין שלה, הוא דיודי"ן. ושל שמאל באלפי"ן. (נ"ל בהיפוך) ושל קו אמצעי בההי"ן. וכל זה בלבושים ובכלים שלה.

ה', ד' בחי' נשים באמא עלאה: בחי' חב"ד שלה, נקרא אמא עלאה. וחג"ת שלה, נקרא תבונה ראשונה. ונה"י שלה, תבונה שניה. ומלכות שלה, נקרא תבונה שלישית, והיא רביעית בערך בינה. ובי"ס של תבונה זו הנ', מתלבשת כל צלם דז"א.

פרק ט

סידור בינה ותבונה על מתכונתם

ו) דע, כי אמא עלאה יש לה הוי"ה דס"ג, והוא נוקבא אל אבא, שהוא הוי"ה דע"ב. והנה הוי"ה זו דס"ג, נקודתה בנקודת אלהים, כנודע, כי הבינה, הוי"ח בניקוד אלהים, כנודע. והנה הוי"ה זו, נחלקת לד' בחי', בד' אותיותיה, והם: ב' אהי"ה דיודי"ן, וא' דאלפי"ן, וא' דההי"ן. והיא רמוזה, בה' ראשונה דהוי"ה, הכוללת כל האצילות. ואבא, הוא י' של שם הוי"ה כנ"ל. ואמא זו, היא י"ס גמורות. ואמנם בהתחלקותה לב' בחינת כמ"ש, אז בחי' ראשונה, נרמזת במילוי ו"ד דיו"ד דהוי"ה הכוללת הנזכר לעיל. ובחי' ב', נרמזה בה' ראשונה דהוי"ה הכוללת כל האצילות, כנודע. ואז בחינה ז) הראשונה הנרמזת במילוי יו"ד, נקרא אהי"ה דיודין. ובחי' ב', נקרא שם ס"ג, גם הראשונה נקרא אמא עלאה, או בינה. והב', נקרא תבונה.

ודע, כי הבינה היא בחי' ט"ס הראשונים. והתבונה, היא בחי' המלכות של הבינה הנ"ל. ודע, כי כמו שרחל נוקבא דז"א, עם שהיא בחי' מלכות שלו, עכ"ז מלבשתו מהחזה ולמטה. כן תבונה זו, שהיא המלכות דבינה, מלבשת את הבינה מהחזה ולמטה בלבד. ודע, כי הבינה יש בה פנימיות וחיצוניות. וכן במלכות שלה, הנקרא תבונה, יש בה פנימית וחיצונית, שאין לך דבר בעולם, שאין בו פנימית וחיצונית. ואמנם כדי שלא נאריך הענין, נבאר ענין התבונה, ומתוכה, תבין את הבינה, בהיקש.

ונבאר עתה בלבד, ענין המלכות דבינה, הנקרא תבונה, ונקרא ה' ראשונה של הוי"ה הכוללת, הנקרא שם ס"ג. הנה בחי' זו כולה, היא שם ס"ג א' שלם, כולל כל ט"ס שבה, בפנימית וחיצונית. והנה ג"ר שבה, הם דוגמת ג' פרצופים, והם כח"ב, ונרמזין ביו"ד ה"י דס"ג הכולל.

והנה ה"י ראשונה דס"ג, היא בינה דתבונה, שהוא הפרצוף הג' דס"ג הכולל, ויש בה ג' ההי"ן (נ"א ג' שמות ס"ג) א', נגד ג"ר שבה. וא', נגד ו"ק שבה. וא', נגד מלכות שבה. ואמנם ה' זו, ג' ג' ההי"ן, כי יו"ד של המילוי נעשין ב' ההי"ן, והרי הם ג' ההי"ן. לפי שג' קוין יש בצורת ה', לכן ה' ראשונה בג' קוין, כח"ב שלה, ולכן ה' זו פשוטה ועיקרית. אך י' של מילוי ה', נחלקת לב' ההי"ן כנ"ל, והם בו"ק שלה. הא' בג' קוין חג"ת שלה, וה' אחרונה בג' קוין בנה"י שלה, וכנגדן יש ג' ההי"ן אחרים דחיצוניות.

אח"כ הוא ו' דס"ג הכולל, והוא ו"ק, ז"א שלה דתבונה. ואז ב' נקודים תחתונים מן י', שיש ביו"ד דמילוי ה' דבינה כנ"ל, ענף ט"ז ובתלמוד ע"ס שיעור י' מן אות ס"ז עד אות פ"ד.

ז) עי' שער אח"פ פ"ג.

הנחות ומראה מקומות

ה) עי' בתלמוד ע"ס שיעור ח' אות ס"ב באור פנימי ד"ה וזווג דישסו"ת.

ו) פרק זה נתבאר בע"ח עם פנים מסבירות

בבחי' פנימית עם חיצונית שלהם ג"כ, יורדין להעשות בחי' מוחין אל הו"ק אלו, שהם ו' דס"ג הכולל, כדמיון החבונה, שמתלבשת בסוד המוחין אל ז"א. ואמנם חיצונית ב' חלקי היו"ד דמילוי ה' ראשונה כנ"ל, אלו ירדו בתוך פנימית י' חלקי תחתונים של זו הוא"ו. ופנימיות ב' חלקי יו"ד הנ"ל, יורדין תוך פנימיות ג' חלקים עליונים של זו הוא"ו, שכולה גימטריא י"ג.

ונודע שיש י"ג פנימיות, וי"ג בחיצוניות. ואמנם י"ג הפנימית, נעשו בחי' חיצונית, אל בחי' ב' חלקים מילוי י', של ה' ראשונה האחרונים, לחיצוניתן ולפנימיותן, ע"ד הנ"ל. אך דע, כי כמו שיש בז"א מוחין פנימים ומקיפין כן יש לפנימית וא"ו זו דס"ג כולל, פנימי ומקיף, כי חיצוניות ב' חלקים הנ"ל, נעשו הם פנימים, תוך י' חלקים התחתונים דוא"ו זו, דבחי' פנימית. אך פנימית ב' חלקים הנ"ל שנעשו גם הם פנימים, תוך ג' חלקים העליונים דו' זו, ונמצא שהם ב' תוך ג', וכללותן נעשה ה' אחת, וזה הה' נעשה בחי' מקיפין מוחין על ו' זו.

ואמנם חיצונית ו' זו, שהם י"ג חלקים, יהבאר אח"כ מה נעשה בהם, כי הנה יש בוא"ו זו פנימית וחיצוניות הנ"ל, שהוא פנימית מבינה, ופנימית עצמה, נעשה חיצוניות אל פנימית הבינה.

אח"כ ה' אחרונה דס"ג הכולל, היא מלכות דפרצוף דס"ג הכולל, וגם היא דוגמת ה' ראשונה, שהם ג' ההי"ן, ה' בג' קוין ראשונים, כה"ב. ה' בג' קוין אמצעים, חג"ת. ה' בג' קוין תחתונים, נה"י. וכל ג' ההי"ן אלו, הם בסוד פנימיות.

גם יש אחרת בסוד חיצוניות, והם ג' ההי"ן אחרות, המתחלקים ע"ד הנ"ל. ואמנם כמו שרחל לוקחת האחוריים דז"א בסוד פנימיותה, ונעשה בה מוחין, כך הוא פה, כי החיצוניות של ו' דס"ג הכולל, שלא הוצרך במקומו כנ"ל, הנה הוא יורד, ונעשה פנימית אל ה' אחרונה זו, שהיא המלכות דס"ג הכולל כנ"ל.

והענין, כי הנה ביארנו, כי מלכות זו דס"ג הכולל, יש בה ג' ההי"ן בה' דפנימיות, וג' ההי"ן בה' דחיצוניות, והנה ה' הג' תחתונה שבחיצוניות, שהיא בחי' החיצוניות של נה"י דמלכות זו דס"ג, ירדה תוך ז"א דאצילות, לעשות לו מוחין פנימי, כנודע. נמצא, כי המלכות דס"ג (יצא) חסרה, ואז נעשית לה נה"י חדשים דחיצוניות, כנזכר במ"א איך היו עודפים, ותלוין על העורף מאחורי ריש"א דז"א עד החזה מבחוץ, כנזכר שם.

והנה עשיית נה"י אלו החדשים, הוא זה, כי הנה פנימית ה' הג', שהם נה"י דמלכות דס"ג הפנימית, הגדילו ונכפלו, ונעשו ב' ההי"ן דפנימית, ואז ירדו ב' ההי"ן עליונות דחיצוניות שנשארו במקומן, ונכנסו תוך אלו ב' ההי"ן פנימית, ונעשין פנימיותן, ואלו ב' ההי"ן התחתונים הפנימית נעשין חיצוניות להם, נשארו עתה למעלה ב' ההי"ן פנימים, ואז ירדה וא"ו דחיצוניות הנשארת הנ"ל, ונתלבשה בתוך ב' ההי"ן אלו, והוא נעשה פנימית להם, והם נעשו חיצוניות, ואז גדלו כמוהו, ונעשו גם הם י"ג, שהוא גימטריא וא"ו, הרי הם י"ג תוך י"ג, שהם פנימית וחיצונית. ח)

ונלע"ד, אך לא שמעתי, והוא, כי אפשר כי גם וא"ו, תתחלק לב' בחי', כי ו' ב', תכנס בתוך ה' ב', בסוד מוחין פנימית, ואות א' הוא כתר שבה, אך ו' ראשונה שנתלבשה תוך ה' ראשונה, יהיה אור מוחין בבחי' מקיף על ראש מלכות, ע"ד שנתבאר לעיל, שיש ה' א' בסוד מקיף על ראש הו', אלא ששם שבאו מהתבונה, ט) נקרא ה', וכאן שבאים מן ו' נקרא ו', וצ"ע לפע"ד. והרי נתבאר עתה, כי חצוניות נה"י דמלכות דתבונה, נעשו מוחין פנימית דז"א.

כלל העולה, כי ה' ראשונה של השם, היא שם ס"ג א', כולל י"ס פנימית וחיצוניות, ונקרא תבונה, ויש בה ג"ר הנקרא בינה, וי"ק

הגהות ומראה מקומות

ח) עי' שער אח"פ פ"ד. ט) נ"א מהבינה.

הנקרא תבונה, ומלכות שבה נקרא תבונה, וחיצוניות נה״י של המלכות זו, נקרא ג״כ תבונה. והרי הם בינה א׳, וג׳ תבונות, וכל ד׳ בחי׳ אלו, נקרא תבונה דס״ג דה׳ ראשונה.

ועוד יש בינה עליונה, רמוזה ביו״ד של הוי״ה, ויש בה דמיון כל בחי׳ אלו, אלא שנקרא בינה דאה״ה דיודי״ן. והרי יש בינה עליונה ותבונה, והם סוד ס״ם דאפרסמון. זכן בתבונה עצמה יש בינה ותבונה, וגם אלו ס״ם דאפרסמון.

והבן ותראה, איך כל החיצוניות העליון, נעשה פנים אל הפנימית תחתון הימנו, וחוזר הפנימית התחתון ההוא, בסוד חיצוניות, ואז החיצוניות הראשון שהיה בתחלה על הפנימית התחתון, א״א לעמוד שם, ויורד להעשות פנימית תוך פנימית יותר תחתון ממנו, וכעד״ז עד סוף כל המדרגות כולם, באופן שא״א להיות שם רק ב׳ בחי׳ לבד, שהם פנימית א׳, וחיצוניות א׳.

וגם תבין, שלעולם אין העליון מתלבש בתחתון, אלא חיצוניותו, ושם למטה חוזר להיות פנימים גמורים, כי אע״פ שבערך העליון נקרא חיצוניות, הנה ברדתו למטה, יהיה שם במדרגת פנימית. י) גם תבין, איך גם בפרצוף א׳ לבד, יורדין מוחין מספירה זו, לספירה זו, אלא שאין זה, רק מכתר לחכמה, ומחכמה לבינה, ומבינה לת״ת, ומת״ת למלכות. וכ״ז בפרצוף עצמו, וכעד״ז מפרצוף זה לפרצוף אחר.

גם תבין, כי החיצוניות של העליון שיורד, אינו מכולו, רק מלכות שבחיצוניות דמלכות שבו, כי הרי כשאנו אומרים שנה״י החיצוניות יורדין, ר״ל המלכות שבחיצוניות ההוא, העומדת בנה״י של החיצוניות, אשר כל החיצוניות ההוא, אינו רק י״ס המלכות של הפרצוף ההוא.

ו׳ היכלות דבריאה, הם ו׳ דרגין. והיכל ז׳ העליון, ד׳ מוחין כחב״ד, הם ד׳ רגלים. ובאלו ד׳ עליונות, יש ד׳ מוחין, בבחי׳ אורות ונשמת הבריאה, והם נאצלות מי״ס דמלכות, (דאצילות) שבכל שיעורו הוא ד׳ תחתונות דז״א לבד. ואלו הד׳ אורות הכוללים י״ס, הם הכסא עצמו. אך דע, כי כל הד אורות, הם ד״ת שבה. ואמנם באלו הד׳ אורות הנאצלים ממנה, ירדה בסוד מיעוט הירח, ונתלבשה בהם, בסוד אדם הרוכב על הכסא, בסוד אמא מקננא בכרסייא. אך מיצירה לעשיה, ומבריאה ליצירה, אינו יורד רק ממלכות למלכות כ) לבד, בסוד אדם על הכסא, ולא כל י״ס שבה.

פרק י

ל) דע, כי כל שם מאלו הנזכר בפרק ז׳, כולל כל י״ס שבאותה ספירה. המשל בזה: כתר דאבא, הוא הוי״ה פשוט, ונחלק לי״ס דכתר ההוא: קוץ י׳, הוא הכתר. י׳, חכמה. ה׳, בינה. ו׳, ו״ק. ה׳, מלכות. הרי י״ס שבכתר דאבא דפנים, וכן באחוריים, שהם: י׳, י״ה, יה״ו, יהו״ה. והוא י׳, כתר. י״ה, חכמה ובינה. יה״ו, חג״ת. יהו״ה, נהי״ם.

וכן בחכמה דאבא, יש יו״ד ה״י וי״ו ה״י, ונחלקים כך: קוץ הי׳, כתר. יו״ד, חכמה. ה״י, בינה. וי״ו, ו״ק. ה״י, מלכות. ואלו הם הפנים. וכן אחוריים, יו״ד, כתר. יו״ד ה״י, חו״ב. יו״ד ה״י וי״ו, חג״ת. יו״ד ה״י וי״ו ה״י, נהי״ם. ועד״ז תקיש לכולם.

הנה בארנו, היות ע״ב דיודין בחכמה, וס״ג בבינה, ומ״ה בז״א, וב״ן בנוקבא. אך דע, כי הג״ר שיש בכ״א מאלו, יש בה סוד מ״ב אתוון, דפשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי, אשר אין בחי׳ אלו בחינת מספר וחשבון וגי׳, רק חשבון אותיות לבד, ואין נקרא חשבון, אלא סכום, כמה עולה כל אות והבן זה.

והנה ד׳ אותיות הפשוטים, הם בכתר דאבא. ויו״ד אותיות דע״ב דיודי״ן, בחכמה שבו. כי לעולם האותיות במלואן, הם בחכמה,

הגהות ומראה מקומות

י) עי׳ שער מוחין דצלם פרק ה׳.

כ) נ״א לקדשי קדשים.

ל) פרק זה נתבאר בעץ חיים עם פמ״ס ענף ע״ת.

והבן זה. וכ"ח מילוי דמילוי דע"ב דיודי"ן, הם בבינה שבו, כנודע כי הבינה נק' ג"כ כ"ח מ"ה. מ) ואח"כ בז"ת שבו, גם הוא הוי"ה א' לבד, במילוי יודי"ן כולל כל ז"ת, בי' אותיות.

והנה כתבנו בענין סדר המעלות השמות, כי יש בחי' כפי סדר מספר כמה אותיות הם, ואין זה נקרא חשבון, אמנם החשבון הוא, כמה סכום כל אות ואות בגימטריא. והנה הבחי' ההיא הנקרא חשבון, לעולם הוא בבחינת המלכות, בכ"מ שתהיה. ע"ד משל, במלכות דאבא הנ"ל, יהיה בחי' חשבון הוי"ה דיודין, בבחי' היותה חשבון ע"ב. וכן במלכות דאימא. הוא חשבון הוי"ה דס"ג. ועד"ז בכל שמות שבעולם, הנה חשבונם הוא במלכות, שבאותו בחינה. וזכור הקדמה זו.

והנה הפנים ואחור, דהיינו (א) ע"ב קס"א, העולין רג"ל ודפ"ק ותקמ"ד, העולין תשכ"ח, הם בחי' המלכות דאו"א, כי שם הוא בחי' החשבון כנ"ל, והנה החשבון כ"ח היתירים, העודפים על ג"פ רג"ל, מחשבון תשכ"ח הנ"ל, (ב) הנה הם יו"ד ה' וג' בחי' מן י' דמילוי ה"י, והם ראשונים מן יו"ד ה"י וא"ו ה"י של בחי' הפנים, ואלו הם מעולים יותר משאר הבחי' שתחתיהם, שהם גימטריא ד"פ (ג"פ) רג"ל כנ"ל. אמנם אלו הכ"ח, מתלבשים בד' רגלים אלו, שהם סוד ד' רגלי הכסא הזה, שהוא באו"א כנ"ל, הנרמז פ' קדושים בר"מ דף פ"ב. והכ"ח אלו הם הכסא עצמו וכל זה בבחי' המלכות האלו דאו"א. והנה הרוכב על הכסא הזה, ומתלבש בו, הוא הכ"ח אותיות דמילוי המילוי דהוי"ה של מילוי יודי"ן, כי הם כ"ח אותיות, ואינם כ"ח אותיות בסוד החשבון, כי אותן דחשבון הם אחרונים בבחינת המלכות כנ"ל.

שער שני

שער הזווגים בזווג דאו"א ומצות שלוח הקן

זבו ו' פרקים.

פרק א מ"ק

נ) שני מיני בחינות זווגים, יש באו"א דאצילות: הא', נקרא פנימי. הב', נקרא חיצון, שהם סוד הכלים והעצמות, (נ"א או העצמות) והוו בב' בחי'. או כשהם פב"פ שוה. או

השמש

(א) נ"ב, עיין שער ההקדמות דקמ"ז א', וז"ל, אמנם פעם אחרת שמעתי ממורי זלה"ה, ענין א', וצריך להסתכל, אם חולק על הנז', אם לאו, וזה ענינו, מה שנמצא בזוהר, כי או"א הם כסא למה שלמעלה מהם, והענין הוא, דע, כי הכסא יש בו ד' רגלים כנודע, והם מה שנתבאר אצלינו, כי בחי' הפנים של או"א, הם ע"ב וקס"א כו'.

(ב) נ"ב, אמר שלום, פי' הענין הוא, כי הנה בשתי המלכיות האלו דאו"א, יש ד' מדרגות, וסדרם ומעלתם כך הוא מלמעלה למטה: ראשונה הוא בחי' הפנים דמלכות דאבא, שהיא ע"ב. הב', היא הפנים דמלכות דאמא, שהיא קס"א. הג', היא אחורי מלכות דאבא, שהיא דפ"ק. הד', היא אחורי מלכות דאמא, שהיא תקמ"ד. והנה כשנמנה מתתא לעילא, שהוא המדרגה הד' והג', עולים תשכ"ח, כמספר ג"פ רג"ל, ועוד כ"ח יתרים. נוסף עליהם מספר המדרגה הב' שהיא קס"א, על הכ"ח הנז', העודפים על ג"פ רג"ל, יעלו קפ"ט, נוסיף על קפ"ט הנזכר ממדרגה הראשונה מספר וי"ו ה"י דע"ב, ועוד מספר ז' חלקים, ממספר י' דמילוי ה"י ראשונה דע"ב, יעלו

הגהות ומראה מקומות

מ) עי' רעיא מהימנא עקב אות מ"א ועי' בתקונים תקון ס"ה ובשער הקדמות דף נ' ובמבוא שערים דף פ"ה.

נ) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ'. ועיין בתלמוד עשר ספירות שיעור ט"ז אות קצ"ג.

בהרכנת הראש, כמבואר אצלינו. וב' בחי' אלו בפנימיות, שהוא העצמות. וב' בחינות אלו בסוד החיצוניות, שהם (י') הכלים. הרי הם ד' בחי' זווג או"א. ועד"ז ד' בחי' כיוצא באלו, זווג זו"נ. והנה לעולם בחי' זווג חיצון, למלאכים. וזווג פנימי לנשמות.

עוד יש בחי' אחרת בסוד הזווג, אם לברוא נשמות חדשות, או לחיות הנשמות, שכבר יצאו, לחדש להם מוחין. ואחר החורבן שאין זווג לזו"נ להוציא נשמות חדשות, גם באו"א לא יש זווג לנשמות חדשות. ס) וז"ס לא אבא בעיר וגו'. באופן שעתה אחר החורבן, לא יש זווג פנימי, לא שוה בשוה, ולא בהרכנת הראש, לא באו"א, ולא בזו"נ. וגם לנשמות ע) ישנים ליכא, אלא לחיות בלבד, ולתת מוחין חדשים להם.

מ"ב, דע, כי יש פ) ב' מיני זווג אל או"א: הא', בהיותן שניהן שוין למעלה במקומן, שוין בקומתן, פב"פ, אשר זה נקרא בחי' זווג או"א עלאין. והב', הוא בחי' אמא רביעא על בנין, והוא, כאשר אמא, הנה"י שלה מתלבשין המוחין דז"א בתוכם, ואח"כ מתלבשים הנה"י דאמא תוך ז"א, ואז נקרא ואם רובצת על האפרוחים, לפי שהיא יורדת למטה משיעור קומת (אבא) ומשפלת עצמה למטה, ואז היא דומה אל הנוקבא דז"א, כאשר היא מזדווגת עם ז"א פב"פ, בסוד ג"ת שבו לבד, כנודע, וכן עתה היא אמא עלאה פב"פ עמו, נגד חצי ת"ת התחתון ונה"י של אבא לבד. ואז בהיותן כן, צריך שגם אבא ירכין ראשו וישפיל עצמו למטה, כדמיון ז"א עם נוקבא בג"ת שבו כנ"ל. וזווג זה, הוא זווג דיש"ס ותבונה, וזכור זה ולא נצטרך לחזור ולהזכירו בכל פעם ופעם.

והנה זה הזווג הב', נחלק לב' אופנים: הא', כאשר אמא מתלבשת בז"א לבד. צ) והב', כאשר אמא מתלבשת במלכות עצמה, ניקבא דז"א, ושניהן נקרא זווג אחד. והנה ההפרש שיש בין הזווגים הנ"ל הוא, כי בזווג (הא') הנ"ל, שהוא בהיותן למעלה שוין בקומתן, זהו עיקר הזווג שלהם האמיתי, אבל זווג הב', נקרא זווג לפרקים של מקרה, והוא כאשר גברו עונות של התחתונים, ואין בהם כח לקבל השפעה העליונה, אז צריכה האם העליונה למעט אורה, כדי שנוכל (שיוכלו) לקבלו, ואז יורדת למטה, להיותה רובצת על בניה, כדרך העוף והנשר, המתרחפת על בניה, שלא יטרפוה עופות נכרים, ורובצת עליהם לשומרם, ואז הוא בזמן שהבנים צריכין לאמם, שזה מורה חולשה שבהם, עד שצריכין שאמא תרביץ עליהן לשומרן, ואותו הזווג הנעשה אז, נקרא זווג לפעמים של מקרה.

והרי נתבאר ב' מיני זווגים שיש לאו"א בבחי' עצמן, מה שינוי יש בהם. ועתה נבאר ב' מיני זווגים בבחי' הזווג עצמו, מהו התכלית וההפרש שלו, הנה זווג אחד הוא נקרא זווגא

ה ש מ ש

למספר רג"ל הרביעית של הכסא, ואלו הם ד' רגלי הכסא. ונשאר ממספר ע"ב דמדרגה ראשונה, מספר יו"ד, ומספר ה"א ראשונה פשוטה, ועוד ג' חלקים ממספר י' דמילוי ה"י ראשונה, מספר כולם כ"ח, ואלו הכ"ח, הם הם הכסא עצמה, העומד על הארבעה רגלים הנז"ל. והרוכב על הכסא הזה. הם הכ"ח אותיות עצמן כו'.

הגהות ומראה מקומות

ס) עי' שער הכללים פרק י"ג ובשער או"א פרק ז' ובמאמרי רשב"י על האדרא דף נ"ט ע"ב, ובתלמוד ע"ס שיעור ח' אות ס"ב באו"פ ד"ה וזווג דישסו"ת. ע) עי' שער הקדמות דף נ"א ע"ב. ובתלמוד ע"ס שיעור י"ד בתחלתו.

פ) עי' שער הכוונות דף ל"ג ע"ב ובשער סדר אבי"ע פרק א' וג'.

צ) עי' שער הקדמות דף ע"ב. ועי' בספר התקונים עם פירוש מעלות הסלם תקון ו' אות נ"ז בד"ה הנה בכדי.

שלים, כנזכר זוהר פרשת אחרי דס״א ע״ב. והזווג הב׳, נקרא זווגא דלא שלים. וביאור הדברים הוא, כי זווג שלים הוא, כאשר תכלית הזווג הוא, כדי להוריד עטרות ומוחין אל הבנים זו״נ, כדי להוציא נשמות חדשות ע״י זווגם של זו״ן עצמן. וזווגא דלא שלים הוא, כאשר תכלית הזווג הוא, כדי להוריד חיות ומזון אל העולמות, מה שהוא מוכרח, בעת בריאת העולם, וצורך להם, וגם לתת כח (נ״א מוחין) לזו״ן שיזדווגו, ויולידו נשמות ישנים, שכבר נבראו בעת בריאת עולם, ולחזור לחדשם. ופי׳ הענין יתבאר לך, בהקדמה שנבאר לך, בענין נשמות חדשות וישנות במקומו בדרוש הגלגולים פ״ז.

ואמנם ענין שינוי ב׳ זווגים אלו, כי כאשר מזדווג אבא עם אמא, ע״י חכמה שלו, שהם סוד הנקודות, כנודע, כי כל השמות שיש בחכמה הם בנקודות, אבל אותיות השמות שהם בבינה, אין בהם ניקוד. והנה כשמזדווג אבא עם אמא מבחי׳ חכמה שלו, אשר השמות הם מנוקדים, אז הוא זווגא שלים, שהוא זווג ק) חכמה עם בינה. אבל כאשר הזווג הוא מבחי׳ בינה דאבא, שהם שמות בלתי ניקוד, אז נקרא זווגא דלא שלים, כי נקרא זווג בינה עם בינה, כי הרי אין אבא מזדווג עם אמא, אלא בבחי׳ בינה שבו, והבן מאד.

והנה זו היא משארז״ל, נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושלים של מעלה, שהוא זווג או״א, עד שיכנס בירושלים של מטה, ר) שהוא זווג שלים דזו״ן לגמרי.

גם מצינו בזוהר באדר״ז, דאו״א לא מתפרשין לעלמין, והוי זווגייהו תדיר, והנה מצינו במקומו רבים, דאמא מתתרכת מעל בנין, ואין לה זווג, כנזכר בתקונים על שלח תשלח את האם, וע״פ ובפשעכם שולחה אמכם. אבל הענין מובן עם הנ״ל, כי זווג השלים שהוא זווג דאו״א, בבחי׳ חכמה שהם הנקודות, זה נפסק בעונותינו מימות החורבן, וכמ״ש פרשת פקודי דרנ״ג ע״א, על היכל אהבה, כי מן החורבן ואילך, לא נכנסו שם הנשמות חדשות. אמנם זווגא דלא שלים, שהוא לחדש נשמות ישנות, או להחיות העולמות, אין זווג זה נפסק לעולם.

ודע, כי העולה מכל זה, כי ב׳ מיני זווגים הם, כ״א כלול מב׳ זווגים, כי הנה הזווג העליון, שהוא בחי׳ (בהיותה) למעלה במקומה, יש ב׳ (מיני) זווגים, דלא שלים, וזווג שלים. ובזווג הב׳, שהוא בהיותה למטה, בסוד הרביצה על האפרוחים, יש בו ב׳ זווגים הנ״ל, זווגא דלא שלים, וזווג שלים.

מ״ב, מדרוש שלוח הקן תבין, שיש ג׳ (מיני) יחודים אל זו״ן, הנקרא נ״ר, והם: הוי״ה אהי״ה, הוי״ה אלהים, הוי״ה אדני. ש) והם נגד ג׳ פרצופים שיש (בנוקבא דז״א) בזו״ן, א׳ י״ס דאחוריים, שהם עיבור שלה, בעמידה דלחש, שהיא למטה בנה״י שבו, שהוא ג״כ פרצוף שלם דעיבור, ואז חיבורם פב״פ, נקרא הוי״ה אדנ״י. וכשהזווג פב״פ בסוד פרצוף שלו דיניקה, עם פרצוף שלה דיניקה, שאז הוא נקרא חג״ת דז״א, ואז היא עולה עד שם ג״כ בחזרת עמידה, אז הוא חיבור הוי״ה אלקים. וכשהזווג פב״פ, בסוד פרצוף גדלות שבו, עם פרצוף גדלות שבה, שאז נקרא חב״ד דזעיר אנפין, ועלתה עד שם, אז הוא חיבור הוי״ה אהי״ה, שכבר הוא בחי׳ בינה, הנקרא אהי״ה שלימה, בי״ס דגדלות, ואז הוא בעת נפילת אפים, שנבקע היסוד (דאמא) בויעבור.

או נ״ל, שאינו אלא בשחרית דשבת, ועיין במקומו ותראה, כי כל עמידה דלחש, וחזרה דחול בשחרית, יש זווג, וא״כ איך [אמר שאין] זווג אלא בנפילת אפים, ובזה מתורץ

הגהות ומראה מקומות

ק) עי׳ שער טנת״א פרק ג׳.

ר) תענית דף ה׳ ועי׳ בשער הלקוטים פרשת וירא על פסוק וירא אליו ה׳ באלוני ממרא ובספר לקוטי תורה פרשת וירא. ובשער המצות פרשת תצא בסוד מצות שלוח הקן. ש) עי׳ שער הכוונות דרוש שים שלום, ובדרושים של חנוכה.

כי בכ"א יש זווג, אלא שהזווג עליון הוא בנפילת אפים, ואינם דיעקב ורחל הקטנים דלחש, והבן מאד. (א)

פרק ב

ת) ועתה צריך שנבאר, מה תועלת נמשך מכל אלו הזווגים, כי הנה כאשר הוא לזווג העליון בהיותן למעלה, והוא זווגא שלים, להוריש עטרות לבנים, אז כל מציאת הזווג ההוא עיקרו לתת מוחין גמורים דגדלות אל זו"ן שבאצילות, להוליד נשמות חדשות כנ"ל, ומשם נמשך ג"כ הארה בעולמות בי"ע. והענין כמ"ש בדרוש אבי"ע, כי בעולם הבריאה, א"א ואבא אשר שם, אין להם רק בחי' ו"ק, ואמנם אמא וזו"ן דבריאה, יש י"ס לכל א' פרצוף שלם. גם יש הקדמה אצלינו, כי כל מה שהיא הארה מועטת למעלה, תהיה למטה כפי ערכה,

השמש

(א) עיין תו"ח דף ק' ע"א וע"ב, ד"ה ונחזור וכו' הנה נודע, כי שני מיני זווגים יש באו"א, וכן בכל הפרצופים, והם: זווג דחיצוניותם. וזווג דפנימיותם. וזווג דחיצוניותם, להמשיך שפע ומזון וחיות לכל העולמות, וממנו נמשכין מוחין דעיבור ויניקה לזו"ן, (ל"א בערך הכולל) וזווג דפנימיותם, הוא להוציא נשמות חדשות, ולחדש הנשמות הישנות, וכללות שניהם, נקרא זווגא שלים, וזווגא דלא שלים. כי זווג דפנימיות, נקרא שלים, והוא זווג דג"ר, שהוא פרצוף הפנימי, והוא נקרא זווג דאו"א, כי או"א נקרא ג"ר, בערך ישסו"ת. וזווג דחיצוניות, נקרא דלא שלים, והוא זווג דו"ק, שהוא פרצוף החיצון, והוא זווג דישסו"ת, כי ישסו"ת נקרא ו"ק, בערך או"א, הנקרא ג"ר, וכל זווג כלול משניהם: שלים, ודלא שלים. כי או"א עילאין, הנקרא בכללות שלים, כלולים משניהם, כי זווג דג"ר שלהם, נקרא שלים, וזווג דו"ק שלהם, נקרא דלא שלים, ושניהם נקרא שלים דפנימית. וכן הוא בישסו"ת, הנקרא בכללות דלא שלים, כלולים משניהם, זווג דג"ר שלהם, נקרא שלים. וזווג דו"ק שלהם, נקרא דלא שלים, ושניהם נקראים בכללות, דלא שלים. והנה מזווג שלים דג"ר דאו"א, נמשכין מוחין דגדלות, לג"ר דזו"ן, המזדווגים (ל"א ומזדווגים) זווג שלים, להוציא נשמות חדשות דצדיקים. ומזווג דלא שלים דו"ק דאו"א, נמשכין מוחין דגדלות לו"ק דזו"ן, ומזדווגים, לחדש הנשמות הישנות. והנה זווג שלים דאו"א, נפסק מהחרבן, ומזווג דלא שלים דאבא ואמא, נמשכין מוחין דגדלות לזו"ן. ומשני מיני הזווגים דישסו"ת, נמשכין מוחין דעיבור ויניקה לזו"ן. (ל"א וכל אלו הזווגים הם באבי"ע דחיצוניות ובאבי"ע דפנימיות). גם כל זווג מד' זווגים הנז"ל, נחלק לשני זווגים: זווג הג"ר: וזווג דו"ק, שלים, ודלא שלים. והרי הם ח' זווגים. והנה הזווג העליון דג"ר דאו"א, (ל"א דג"ר דג"ר דאו"א) הוא שנפסק מהחרבן, ומהזווג דו"ק דג"ר, נמשך מוחין דגדלות לו"ק דג"ר דזו"ן, להוציא נשמות חדשות, אותם אשר כבר נבראו, ועדיין לא יצאו לעולם. ומזווג (עי' תו"ח דפ"ה סוף ע"א) דג"ר דו"ק דאו"א, נמשך מוחין דגדלות לג"ר דו"ק דג"ר זו"נ, לחדש הנשמות הישנות. ומזווג דו"ק דאו"א, (ל"א דו"ק דו"ק דאו"א) נמשך מוחין דגדלות, לו"ק דו"ק דג"ר דזו"ן, ומזווגם נמשך הארה ושפע וחיות ומזון. והם בחי' שאר וכסות לאו"א דיצירה, להזדווג לתת מוחין דיניקה, לזו"נ דיצירה, והם מוחין שלמים, אלא שנקראים דיניקה, יען מוחין דיצירה נקראים כן. ומשני זווגים דג"ר דישסו"ת, נמשך מוחין דעיבור ויניקה, לג"ר וו"ק דו"ק דזו"ן, ומזווג זה דו"ק דזו"ן, נמשך הארה ושפע וחיות ההוא (ל"א והוא) בחי' כסות לאו"א דעשיה, להזדווג להמשיך מוחין דעיבור לזו"ן דעשיה, והם מוחין

הגהות ומראה מקומות

ת) פרק זה הוא בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ב.

גדולה משל מעלה. א) ונמצא, כי בהיות הזווג העליון דאו"א למעלה שוין בקומתן, ויהיה ג"כ זווג שלים, אז יש הארה גדולה מאד באצילות, ואז יש מוחין גמורים דגדלות אל זו"נ דאצילות, להוליד נשמות הצדיקים, שהם מבחי' פנימית העולמות. ואז ג"כ ע"י הארה זו, נוספים בחי' מוחין דגדלות לאבא דבריאה ג"כ, משא"כ קודם זה, כי לא היה בו רק ו"ק, שהיא בחי' היניקה, ואז בגדלות, גם אבא דבריאה, יש לו פרצוף שלם. אבל בהיות שאינו זווג שלים דאו"א דאצילות, רק ע"י מקרה לפעמים, שהוא ברביצת האם על האפרוחים, אז אין הזווג הזה לתועלת הבנים עצמן זו"נ דאצילות, כי אחר שזווגם הוא בהיותן רבוצים תוך זו"נ עצמן, בהיותן בבחי' מוחין בתוכם, כנודע, א"כ נחשב זה, כאלו הוא זווג זו"נ עצמן, ולכן אין כח בזווג זה ההחתון, לתת מוחין אל זו"נ דאצילות, רק סוד יניקה לבד, דוגמת האם רובצת על האפרוחים להניק אותם. וכבר נודע כי בחי' היניקה הוא בחי' ו"ק לבד, ואז ע"י הארת יניקה דו"ק אל זו"נ דאצילות, אז עדיין אבא דבריאה, אין בו רק ו"ק, ומזדווג עב אמא דבריאה שיש לה פרצוף שלם, והם מולידין מוחין גמורים לזו"נ דבריאה, שהארה קטנה למעלה, היא גדולה למטה. וכאשר זו"ן דאצילות בבחי' ג' על ג', אז יש יניקה לזו"ן דבריאה, בבחי' ו"ק לבד.

והנה נת"ל, כי גם בזווג זה התחתון של רביצת האם על האפרוחים, יש בו ב' אופנים: או בהתלבשותן תוך ז"א עצמו, כנודע שהנה"י שלה, נעשין מוחין אליו. או בהתלבשותן בנוקבא. והענין הוא, כי זווג או"א הוא לעולם, כדי לתת מוחין לזו"נ, כפי מה שהם, או היניקה, או דגדלות. ואמנם עתה אנו מדברים ביניקה, כי הנה בעת נתינת המוחין, אז נקרא זו"נ, הוי"ה אלקים, הוא הוי"ה, והיא אלקים. (והנה) בהיותן בסוד אב"א, אז הז"א לבדו נקרא הוי"ה אלהים, כי תחלה נותנין לו לבדו, ואחר כך ממנו נמשכין אליה. וכשהם פב"פ, אז נמשכין אל שניהן ביחד, (ואז הם סוד) יחוד הוי"ה אלהים, הנזכר בכ"מ.

גם יש בחי' אחרת, שגם הוא בחי' הוי"ה

ה ש מ ש

שלמים, אלא שמוחין דעשיה נקראים כן. ומשני זווגים דו"ק דישסו"ת, והוא בהתלבשם בזו"ן, (נמשך מוחין ג"ר וו"ק דו"ק דזו"ן) והוא נקרא זווג דמקרה, ומהם עצמם ולא ע"י זו"ן, נמשכים מוחין, והם שאר כסות ועונה לאו"א דבריאה, להזדווג, לתת מוחין לזו"ן דבריאה, להזדווג להוליד נשמות מלאכים ליצירה, כי עד מקום שמגיע התפשטות עצמות אור המוחין דג"ר דאצילות, שהם או"א וישסו"ת, עד שם יש יכולת להוציא נשמות, ולפיכך היה יכולת בזו"ן דבריאה, להוציא נשמות, אלא שהם המלאכים לבד, לפי שהמוחין שקבלו הם מישסו"ת עצמם, הנקראים ו"ק דג"ר, ולא ע"י או"א. (לישנא אחרינא מישראל סו"ת עצמם ולא ע"י זו"ן הנקרא ו"ק דג"ר דאצילות). אבל מזווג דיצירה ועשיה, אינו יוצא נשמות, לפי שכל קבלתם הוא מהזו"ן, שהם הו"ק גמורים דאצילות ועד היצירה, יש זווג דפב"פ, אבל בעשיה אין זווגם אלא אב"א, כי העשיה נשאר כך. וידוע משער היחודים, ומכמה מקומות מדברי הרב ז"ל, כי הזווג העליון דג"ר דג"ר דאו"א, שנפסק מהחרבן, כנז"ל שנשבע הקב"ה ולא אבוא בעיר, שהוא זווג דנקודות חכמה עם חכמה, היינו באצילות דאבי"ע דאצילות דפנימיות, אבל בבי"ע שבו, ובכל אבי"ע דחיצוניות, ובבי"ע התחתונות מותר, כי לא עליהם היתה השבועה, כנודע. וכתב בשער כ"ח שער העיבורים, כי הנשמות יוצאות מזווג החיצוניות ופנימיות דאבי"ע דפנימיות, ולא מחיצוניות ופנימיות דאבי"ע דחיצוניות, והנה בבקר כו', נה"ש דל"ט ע"א ודנ"א ע"ב.

הגהות ומראה מקומות

א) ע' בתע"ס שיעור ט"ז אות רכ"ב. נ"א מטה (ש"ש).

אלקים, והוא כי לפעמים אמא המתלבשת בנה"י (הנה"י) שלה בז"א לבדו בפנימיות, ואז הוא נותן אח"כ המוחין לנוקבא, ואז הז"א לבדו נקרא הוי"ה אלהים. אמנם כאשר יורדת ומתלבשת בנוקבא, אז אין אמא מתלבשת בתוכה, רק נשארת עליה בסוד אור מקיף, כי (כמו) כאשר יורדת הבינה אל המלכות בסוד תפילה של יד, נשארה בסוד אור מקיף, והנה"י של עצמות זעיר אנפין, נכנסין בפנימיותה, ואז נקרא הזו"ן בין שניהן, יחוד הוי"ה אלהים.

והנה כאשר יורדת אמא במלכות, אז יש במלכות מציאות מ"נ, שעל ידם מזדווג אמא עם אבא, בהיותן שם למטה כנ"ל. אך בהיות אמא תוך ז"א, אז היסוד דז"א מתעלה בה בסוד מ"ן, וע"כ נעשה זווג לאו"א הנ"ל. נמצא, כי כאשר הזווג הוא בהיות אמא תוך ז"א, אז ז"א דאצילות יש בו בחינת ו"ק, בלתי מוחין. (דגדלות) אבל גדפין יש לו, ונקרא אפרוחים. אבל כאשר מתלבשת במלכות לבדה, אז הוא ביצים, שהוא ו"ק בלתי גדפין. [**נלע"ד**, כי גדפין הם מוחין מקיפין דיניקה.]

והנה כבר בארנו בדרוש א"א, ענין או"א, מהיכן נמשך בהם כח הזווג, ואמרנו בביאור אדר"ז, איך ב' שמות דהוי"ה דיודין, שהם ח' חוורתא דרישא דא"א, הם נמשכין דרך ב' פנים דאו"א, (דא"א כצ"ל) וכל הוי"ה יש בה מ"ב אותיות: דפשוט, ומלא, ומילוי דמילוי. ובפן א' יש מ"ב, ובפן הב' יש מ"ב ב' כנ"ל, וכל פן ופן כולל י"ס, והכתר לוקח שער ראשון של מ"ב, והוא כולל כל המ"ב. אמנם המ"א הנשארים, מתחלקין לט"ס, וכל ספי' מן הט', כולל כל מ"א, והם גימטריא ש"ע ע"ה. והכתר לבדו הכולל כולם, הוא ש"ע. נמצא כי בפן א יש ט"ס, כל א' כלולה מן המ"א, הם ש"ע נהורין. וכן בפן הב' ש"ע נדורין, ממ"א אותיות הוי"ה הב' כנ"ל.

גם נתבאר שם, כי במצח דא"א ב) מתלבש הדעת דעתיק, (צ"ל דא"א) ג) ובתוכו מתלבש היסוד דעתיקא, וגם מזה המצח יורד הארה עד או"א, כדי שיזדווגו, כי הרי הוא נמשך מבחי' יסוד ודעת, שהם בחי' זווג. ושם נתבאר, איך יורדים אורות אלו עד הגרון דא"א, ושם נעשה הזווג מהחיך והגרון, ונעשה בחינות אחע"ה שבגרון, שהוא בחינת שם ס"ג ואהי"ה, שהוא בגימטריא אחע"ה, והם בחי' ב"פ מ"ב אשר בפנים דא"א, אשר נעשו ש"ע נהורין, כנזכר שם.

גם נתבאר שם, כמה בחי' יש בענין הסתכלות, הנזכר באדר"ז, ושם ביארנו ב' בחי' מהם בלבד, א', כאשר או"א הם מסתכלין למעלה במצחא דא"א, שאז הם בבחי א"א, ויש להם ש"ע נהורין, וגם הזווג שלהם הוא פב"פ, שוין בקומתן למעלה, בב' זווגים: שלים, ולא שלים. אבל כאשר אינה מסתכלין, אלא בתרין הפוחין, שהם הפנים דא"א, אז אין להם רק ק"ן נהורין, כדמיון ז"א, כנזכר באדרא דקל"ה, ואז הם קצרי הקומה, בבחי' הזווג הב', הנקרא רובצת על האפרוחים. ואלו הם הב' זווגים שיש להם כאן למטה, שלים, ולא שלים.

ונבאר עתה ענייננם, דע, כי או"א ב' הכתרים שלהם, הם בגרון דא"א, כמבואר בניקומו, והם נמשכין מס"ג ואהי"ה אשר שם, שהם סוד אחע"ה הנ"ל, והנה בגרון דא"א נתבאר לעיל, שעד שם מגיעין החוורתי, שהם מ"ב ב"פ, של ב' הויו"ת, ונעשו שם אחע"ה. ואמרנו, כי להיות שאבא גניז וטמיר יתיר, לכן הכתר דאמא, כלול בכתר דאבא, נמצא כי ג"ם באבא, וא"ם באימא. וז"ס גם צפור מצאה בית, כי אבא יש לו ג"ם, שהוא בחי' הש"ע נהורין, כמנין צפור. והו' היתירה, הוא בחי' הפנים עצמו דא"א. אבל אמא, אין לה רק א"ם, וזהו הטעם שנקרא בינה אם בכ"מ. ד)

הגהות ומראה מקומות

ב) עי' שער א"א פרק י"ג ובתלמוד ע"ס שיעור י"ג אות צ"ז באור פנימי ד"ה הדעת דרדל"א וד"ה בינה דעתיק.

ג) נ"א במצח דעתיקא מתלבש הדעת דא"א שהוא ג"כ נקרא עתיקא כנ"ל.

ד) עי' שער טנת"א פרק ג'. ועי' בהקדמת תקוני זהר אות ל"ט במעלות הסלם ד"ה ונמצא.

והענין הוא, כי הנה ב' מזלות שיש שם בי"ג ת"ד דא"א, והם תיקון ח', שהוא מזל העליון. ותיקון י"ג, שהוא מזל תחתון. והנה אבא, נאחז במזל העליון. ואמא, במזל תחתון. ותרווייהו נחתי בשקולא עד טבורא בשוה, אמנם בראשיהם למעלה, המזל חח' שרשו גבוה למעלה בדיקנא, יותר מן המזל הי"ג, ואותו הפרש מועט שלקח אבא, הוא זה הא' שלקח אבא יותר מאמא, ונקרא אבא ג"ם, ואמא א"ם.

פרק ג

ה) ונבאר עתה מצות שלוח הקן, כי יקרא קן צפור וגו', הנה כאשר הזווג דאו"א, הוא בבחינת רביצת על האפרוחים כנ"ל, וזה מורה על חולשת הבנים זו"נ, שהם חלשים בבחי' י"ק. הנקרא אפרוחים, והם קטנים, וצריכין עדיין לאמא, וצריכה אמא לרבוץ עליהם, לשומרם מן החיצונים. ואז גם אבא יורד עמה, ומרכין ראשו למטה, כמבואר לעיל, שאין זה הזווג העקרי של או"א, אלא זווג המקרה, (א) כאשר הבנים בסוד יניקה צריכין לאמא, לכן ארז"ל, כי יקרא, קן צפור, פרט למזומן. גם אמרו, שיהיו צריכין לאמם.

ואמרו ק"ן צפו"ר, הענין הוא כמש"ל, כאשר הזווג הוא למעלה שוין בקומתן, אז יש להם ש"ע נהורין כמנין צפור כנ"ל, וכשהוא זה הזווג של מקרה, שהוא התחתון, אז אין לאמא רק ק"ן נהורין מכל הצפו"ר, שהם הש"ע נהורין הנ"ל, וביאור כל זה, נתבאר לעיל בענין הש"ע נהורין דא"א, ע"ש.

אך הענין בקיצור, כי כבר ביארנו לעיל, כי הש"ע נהורין הם ט"ס, כל אחד כלול ממ"א שערים, וא"כ כאשר הזווג דאו"א עלאין, בהיותן פב"פ, שוין בקומתן, ואז מסתכלין במצח דא"א, אשר שם בחי' היסוד דעתיק, מלובש תוך הדעת דעתיק, והדעת תוך המצח דא"א, אשר כל זה הוא בחי' זווג, ומשם נמשך זווג הגרון והחיך, שהם אחע"ה ב"פ מ"ב לאו"א, ושם מלבישין הכתרים שלהם את הגרון דא"א, ומשם נמשך הזווג העליון דאו"א, ואז קומה דאמא שיעורה ט"ס, כל א' כלולה ממ"א. הרי ש"ע רבוא.

אבל בהיות אמא מסתכלת בפנים דא"א, ואז האמא היא קצרת הקומה, מהחזה דאבא ולמטה לבד, עד סוף נה"י שלו, הם ג' ספי', כל א' כלולה ממ"א, הם קכ"ג, וב' שלישי ת"ת הם כ"ז, ועם קכ"ג הרי ק"ן רבוא לבד. וז"ס ק"ן צפור, שבזווג של מקרה הזה, אין לה רק ק"ן רבוא נהורין, מן הש"ע שהם בגימטריא

ה ש מ ש

(א) נ"ב, משמע שאין מצות שלוח הקן נוהגת, אלא בזמן שהזו"ן הם בסוד יניקה. ולכן צריך להזהר, שלא לעשות מצוה זו בעת שיש לזו"ן מוחין דגדלות, כגון בעתות התפלה וכיוצא, ולא במ"ט ימי העומר. (והטעם הוא פשוט יען שכל מוח הנמשך ע"י ספירת העומר של אותו יום, אינו מסתלק, לא כן בשארי ימות השנה, דאחר התפילה מסתלקים המוחין כמ"ש בשער הכוונות יע"ש. שמן ששון) ולא מראש השנה עד שמיני עצרת, (ולא בכל שנת הז', ולא בשנת היובל בזמן הזה אחר החורבן, כך הוא הגירסא בס' שמן ששון) וכנודע, כי בכל העתים האלו יש מוחין דגדלות לזו"ן תמידין, ואינם מסתלקים עד עבור העת ההוא. (הרב שמן ששון כתב וז"ל, שמעתי מקשים, מאי שנא מצוה זו יותר מכל המצות. אחר זמן, ראיתי בספר ע"ח כת"י, תשלום הגהות השמש, אחר תיבת ההוא ואפילו בזמן שהיה בהמ"ק. ותשובת רשב"י לר"א בנו, הוא על שאר ימות השנה ,בערך הימים והעיתים כנזכר, ואפילו שאין לך מצוה שאין לה מקום, המשכיל על דבר ימצא טוב טעם, כי הדברים עתיקים ועמוקים מאד, כמבואר אצלי בתשלום הקדמת רחובות הנהר עכ"ל.

הגהות ומראה מקומות

ה) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ג.

צפו"ר, עם בחי' אנפין עצמן שהם ו' דצפור כנ"ל, וכל זה הוא באמא, לפי שיורדת למטה, משא"כ באבא.

ומה שקרא לזווג זה קן צפור, לשון ק"ן. ר"ל, כי עתה בזווג זה נקרא מקננא על בנין, כי הבן שהוא ז"א נקרא צפור, והיא מקננת עליו, ונעשית קן צפור. ולזה לא אמרו בהיקונים, דאמא יתבא על בנין, רק מקננת על בנין, כי לשון קינון מורה על הזווג, שמזדווגת אז עם אבא, בהיותה היא אם על הבנים, שהוא הזווג הזה הב' הנ"ל, הנקרא מקרה לפרקים.

ואמרו לפניך יתבאר במ"ש, ו) כי יש חילוק, כשאומר מלפניך, או לפניך. כי בינה נקרא מלפני ה', שהוא יותר פנימי מן הוי"ה. אבל המלכות, נקרא לפני ה', שהוא לפניו של ה"ת, ולזה אמר לפניך, כי עתה בזווג זה, האמא יורדת למטה, ומתלבשת בז"א, ונקרא לפניך, ולא מלפניך.

ואמרו בדרך רמז אל הנ"ל, כי ב' מיני יחודים הם, של הוי"ה אלקי"ם: הא', הוא, כי ענין זווג או"א, לעולם הוא, כדי לתת מוחין אל הבנים, ובעת נתינת המוחין, נקרא זו"ן הוי"ה אלקים. אלא שכאשר זווגם אב"א, אז ז"א לבדו נקרא הוי"ה אלהי"ם, לפי שמתחלה ניתנין אלו המוחין לו, ואחר כך נמשכין אליה, אך כשהם פב"פ, אז נמשכין לשניהם ביחד, וז"ס יחוד הוי"ה אלקים בכ"מ.

ויחוד הב' של הוי"ה אלקים, הוא ג"כ כמ"ש לעיל, כי בזה הזווג הב' התחתון דאו"א, יש ב' מציאות: או כשיורדת בז"א, שאז נכנסת בתוכו כמ"ש, ונה"י שלה, נעשין מוחין אליו, או כשיורדת במלכות, שאז אינה נכנסת בתוכה, אלא נשארת למעלה, בסוד או"מ, כמבואר אצלינו, כי כשיורדת (נ"א כמו שיורדת) בינה במלכות, בסוד תפלה ש"י, נשארת (נ"א ע"י שנשארת) בסוד מקיף, והנה"י דעצמות ז"א, הם נכנסין בתוכה ובפנימותה, להעשות לה כיחין של פנימותה.

והנה כאשר נכנסת בז"א, אז הז"א לבדו נקרא הוי"ה אלהים, כי הוא לוקח הכל, ואח"כ הוא נותן לה המוחין שלה. וכשיורדת על המלכות, ולא בתוכם ממש, אז שניהן ביחד זו"ן נקרא ה' אלהים. והרי ב' מיני יחודים הם של הוי"ה אלהים, הנמצא בזווג זה הב' של מקרה, ורבנגדן אמר בדרך, שהוא גימטריא ב"פ הוי"ה אלהים הנ"ל.

וביאר ב' מיני הירידות האלו של הבינה וכנגד הא' אמר, בכל עץ. כי הז"א נקרא עץ, וכשיורדת נכנסת לתוכו, וזהו בכל עץ. וכנגד ירידתה בנוקבא, הנקרא ארץ, אמר או על הארץ, ולא אמר בארץ לטעם הנ"ל, כי אז נשארת עליה בסוד או"מ, ואינה נכנסת בתוכה ממש כמו בז"א.

ואמרו בכל עץ, ולא בעץ, הוא, כי הנה ברדתה על המלכות, אז המלכות יש לה מ"נ. אבל כשיורדת בז"א, אז כדי שתזדווג עם אבא, זה הזווג הב', צריך שהיסוד דז"א הנקרא כל, תעלה בה בסוד מ"ן, כדי שתוכל להזדווג עם אבא בעלה, ומה שהיה נקרא כל, יהיה עתה בבחי' בכל, שהוא גימטריא ב"ן דההי"ן, שהוא מ"ן כנודע.

ואמרו אפרוחים, או בצים הוא, לרמוז אל הנ"ל כי ענין הזווג דאו"א, זווג עליון, בהיותן שוין בקומתן למעלה, אז הוא לתת מוחין דגדלות אל זו"ן דאצילות, וע"י הארה זו, ניתנין גם מוחין דגדלות אל אבא דבריאה, שאין לו רק ו"ק, כנודע במקומו ועתה יהיה לו ג"כ מוחין. אבל כשהזווג הוא התחתון, בבחי' רביצה, שאין שוין בקומתן, אז הוא לתת מוחין דיניקה לבד אל זו"ן דאצילות, ואז יש בו ב' בחי': או ברדתה בז"א, או ברדתה בנוקבא. וכנגד הירידה בז"א, אמר אפרוחים, כי אז הז"א בסוד אפרוחים, שהוא בבחינת ששה קצוות, בלתי מוחין דגדלות, אבל אית ליה גדפין. וכשיורדת במלכות, אז הוא בסוד ביצים, שהם ו"ק לבד, בלתי גדפין. אמנם בב' בחי' אלו לעולם, אין בהם רק ו"ק לבד. וכנגד

הגהות ומראה מקומות

ו) זהר תרומה אות תתי"ב.

שנים אלו אמר, אפרוחים, או ביצים. אפרוחים, כנגד בכל עץ. או ביצים, כנגד על הארץ.

ואמר לא תקח האם על הבנים, ר"ל כי זווג זה התחתון דאו"א, הוא בהיות זו"ן קטנים, צריכין לאמם, בהארה מועטת דיניקה, וצריך שלא תמשיך בחי' הזווג זה התחתון, שהוא בהיות האם בבחי' רובצת על האפרוחים להניקם בזמן יניקה, אמנם תעשה באופן שתשלח האם, והם או"א שנרמזין בב' תיבות שלח תשלח, ובב' תיבות את האם, הנזכר בהקדמת תקונים, הרין שלוחין תעשה, באופן שיעלו מעל הבנים, ויוגדלו, ולא יהיו צריכין לאמם להניק אותן, ויעלו למעלה, ויזדווגו בבחי' זווג עליון, בהיותן שניהן שוין בקומתן, ועי"ז תגרום שני תועליות גדולות: א', הוא שע"י זווג עליון, ימשכו מוחין דגדלות בזו"ן דאצילות, כי כל לשון טוב, הוא מוחין, כמבואר אצלינו בברכת אבות, בענין גומל חסדים טובים, וזהו למען ייטב לך. ז) תועלת ב' הוא, והארכת ימים, שימשכו ג"כ מוחין דגדלות באבא דבריאה, שלא היו בו רק ו"ק, ו' ימים, ועי"ז יתארכו, ויהיו לו מוחין. משא"כ בזווג של כי יקרא, שהוא התחתון, שאין בו שום תועלת מאלו השנים. ח)

פרק ד

ט) ודע, כי למעלה באמא עלאה, יש ג' בחי': א', נקרא סמ"ך, ונקרא בינה. והב' נקרא ם סתומה, ונקרא תבונה. והג', נקרא ד', ונקרא ג"כ תבונה. י) וזאת התבונה, שהיא בחי' הג', היא אשר מתלבשת נה"י שלה תוך ז"א, להעשות לו מוחין. וכאשר ז"א ותבונה זו, שהיא הבחי' הג', המתלבשת בו"א, בהיותן שניהן עולין למעלה אצל הבחי' הב', שהיא ם סתומה, תבונה ראשונה, אשר היא ב' אל הבינה, ועליה נאמר אני ישנה, אותיות שני"ה, ואז נכללת תבונה הב' בתבונה הא', ואז שתיהם נקרא תבונות, ואז ז"א נאמר עליו, ואיש תבונות ידלנה. כי הרי עולה עמהם למעלה, ונכלל בשתיהן, ועתה דולה ומשקה אפילו מאותה תבונה הא', וזהו ידלנה, לשון יחיד.

וכאשר הוא נכלל בשתי התבונות, עולין שלשתן למעלה עד הבינה, ואז כולן נקרא בינות, על שם הבינה, ואז נקרא ז"א עם בינות. וכל זמן שלא הגיע ועלה שם, נאמר עליו, כי לא עם בינות הוא, כי בינה עליונה, היא רחמים פשוטים, ואין שם אחיזה אל הקליפות, אבל כשלא עלה שם, יש בו אחיזה אל הקליפות, וע"כ לא ירחמהו עושהו, ר"ל שאינו רחמים גמורים.

ונבאר ענין בינה ותבונה, ובו יתבאר מ"ש בס"י, הבן בחכמה, וחכם בבינה. והענין, כי הנה ב' אותיות ראשונות של הוי"ה, הם בחי' חו"ב, אבל באות יו"ד לבד שהוא חכמה, שם יש בחי' בינה, וזהו ענין הבן בחכמה. ופי' הוא, כי יו"ד במלואו, י' הוא חכמה, וב' אותיות ו"ד נעשית צורת ה, שהוא צורת ו"ד, שבאות יו"ד, והיא נקרא בינה עלאה הנ"ל.

ואמנם ה' ראשונה עצמה שבשם הוי"ה, זו היא תבונה ראשונה הנ"ל, וכבר הודעתיך ברמוז תפילין, בענין כתיבת שם הוי"ה, שצריך לכתוב תחלה י' בקרן זוית של ה' הזאת, כזה ה, ואות י', הוא בחי' חכמה של זאת התבונה ראשונה, וזו החכמה נקרא יש"ס. וז"ש, וחכם בבינה. והרי נתבאר כי באות י' של הוי"ה, יש בחי' או"א עלאין. ובאות ה' ראשונה של הוי"ה, יש בחי' יש"ס ותבונה, שהם תתאין.

ועתה צריך לבאר, למה הבינה הראשונה, נרמזת בב' אותיות ו"ד של מילוי היו"ד, אשר צורתם ה', ושם קדמה ו' אל ד'. והתבונה נרמזת באות ה' ראשונה של הוי"ה, ושם קדמה ד' לו', כנודע כי ה', צורתה ד' על ו'. גם שינוי אחר, כי ו' של מילוי יו"ד, יש לה ראש, שמורה, היותה כלולה מי"ס, כמבואר אצלינו.

הגהות ומראה מקומות

ז) עי' שער המצות פרשת כי תצא בסוד מצות שלוח הקן. ח) נ"א הפנים (כת"י).

ט) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ד ובתלמוד ע"ס שיעור י' מן אות כ"ט עד אות ל"ו.

י) עי' שער או"א פ"ח ובמבו"ש שער ד' ח"א פרק י"ח ול"א.

ואות ו' שבתוך הה' ראשונה, אין לה ראש, שמורה היותה בבחי' ו"ק לבד, בלתי ראש.

אך הענין הוא, כי הנה אות ו' של מילוי הי"ד, היא בחי' בינה העליונה, ובינה עליונה יש בה י"ס עם מוחין, לכן ו' זו יש לה ראש, והוא מורה על כל פרצוף הבינה עצמה. אמנם אות ד' של מילוי יו"ד, אינה בחי' הבינה עצמה, רק בחי' ד' מוחין הנמשכין מן הבינה, ומתלבשים בתחלה באחוריים של חצי ת"ת ונה"י שלה, ואח"כ הם מתלבשין בראש התבונה, שהוא אות ה' ראשונה של הוי"ה.

ואמנם ה' ראשונה של הוי"ה, שהוא צורת ד"ו, והוא גימטריא י', כולם בחי' התבונה ראשונה עצמה, לכן שם בב' אותיות ו"ד, הם ב' אותיות נפרדין. אבל ב' אותיות ד"ו אלו של התבונה, הם כלולין באות א', שהוא אות ה', לכן אין לו' שבתוך הה' צורת ראש, לפי שהוא בחי' ו"ק לבד בלי ראש. והד', הם ד' מוחין של התבונה עצמה, לכן קדמה ד' על ו'.

והנה צריך שתדע, כי זו הד', אינה בחי' ד' מוחין של התבונה פנימית, שאם היה לה מוחין, היא (היה) בחי' ראש אל הו' שבתוך הה', אבל כמו שאין מוחין בראש ז"א, עד שנתלבשו בתוכו הנה"י של התבונה, וכן עד"ז אין לנוקבא דז"א מוחין, עד שנתלבשו בתוכה נצח הוד יסוד דז"א, א"כ גם התבונה הזו אין לה מוחין, עד שתעלה למעלה עד הבינה, ואז היה לה מוחין מנה"י דבינה עליונה. ואמנם עתה זו התבונה הא' הוא למטה, ואינה כלולה עם הבינה למעלה, הנרמזת באות י' כנ"ל, לכן אות ו' שבתוך הה' אין לה ראש, לפי שעדיין אין לה מוחין פנימים. ואות ד' שע"ג הו', הוא בחי' או"מ מלמעלה בגלגלתא מבחוץ, ולכן נתרחקה זו הד' מן הו', ואינה דבוקה בו ממש, רק מתפשטת ומקפת אות ו', בסוד או"מ, ואינה נכנסת בסוד פנימית, לכן אינה דבוקה עם אות ו', נמצא כי זו תבונה הראשונה, הוא בבחי' ו"ק לבד.

וז"ס כי ימצא חלל באדמה, כ) כי כרעא דה' תלויה, ואינה דבוקה עם הד', ונשאר שם מקום פנוי וחלל בלתי מוחין, והנה זו התבונה נקרא אדמה, ר"ל אדם ה', והנה באדר"ז דרצ"א אמרו, כי אותיות תבונה הם: ב"ן וב"ת, דאינון ל) ו"ה. פי' הדברים, כי ב' אותיות ד"ו, שיש בצורת ה' ראשונה דהוי"ה הנ"ל, הם דעצמות התבונה, שהם ו"ק שלה, וד' מוחין. ולפי שאחר כך נמשכין זו"נ הנקרא ב"ן וב"ת, מב' אותיות ו"ד אלו, והם סוד ו"ה, לכן הם נקראים תבונה, אבל אין פי' שב' אותיות ו"ד אלו הם זו"נ עצמם.

פרק ה

מ) גם דע, כי הנה זאת הד' שע"ג הו' בצורת ה' ראשונה, כבר בארנו, שיש לה עוקץ מאחריה, בצורת י', והוא בחי' י"ס. גם דע, כי הנה נחלקת ד' זאת, לג' חלקים, שהם יו"ד באמצע, וב' וי"ן הנמשכין ממנה, כזה ד' והם גימטריא כ"ב אתוון, הניתנין מן חכמה אל הבינה.

ועתה צריך ליתן טעם, למה באות יו"ד נעלמת בינה, ונגלית החכמה. ובאות ה', נגלית הבינה ונעלמת החכמה. והענין, כמ"ש בדרוש אחר, כי ב' כתרים דאו"א הם בגרון א"א, אשר שם הוא בחי' בינה דא"א, גם בארנו, בפסוק יומם יצוה ה' חסדו, כי יש ב' מיני חסד: א', הוא חסד עליון, אחר הבינה, נ) אשר מקום זה הוא ברישא דכתפין דא"א, קודם ההפשטות והתחלקות הב' זרועות, ושם הוא מקום החסד העליון, הנקרא יומא דכולהו בס"ה. וכבר ידעת, כי לעולם חסד מצד הזכר, והנה

הגהות ומראה מקומות

כ) ע' מבו"ש שער ד' ח"ג פ"ח, ושער ה' פרק ט"ז ובשער הקדמות דרוש בענין או"א דף נ"ב ע"א. ל) נ"א ל"ג דאינון (כת"י).

מ) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ה ובתלמוד ע"ס שיעור י' מן אות מ' עד אות מ"ד ומן אות ל"ו עד אות מ'.

נ) עי' מבו"ש דף פ"ג ע"ב ובשער הכללים כללי החו"ג סימן ז'.

האור הנמשך מגרון העליון דא"א, מתלבש (ירד ונתלבש) בחסד זה, וכאשר יצא לחוץ, אז אבא נעשה בבחינת החסד ההוא, והבינה נעשה בבחינת הגרון, לפי שהוא בינה דא"א, כי להיות גרון גבוה מהחסד, לכן מתלבש אור הגרון בחסד ההוא, נמצא כי אמא שיצאת מבחי' הגרון, היא יותר מעולה, והיא נעלמת תוך החכמה, וזהו בחי' אות יו"ד, שהחכמה נגלה בה, והבינה נעלמת בה, ואינה נגלית. אבל כאשר התחילו ב' זרועות דא"א להגלות (להתחלק) ולהתפשט, אז נתלבש חסד בגבורה, ומשם יצאו ישסו"ת, ואז היה הדבר להיפך, כי אבא טמיר וגניז יותר מן הבינה, לכן נרמזו באות ה', שהחכמה בהעלם, ובינה בגלוי.

וז"ש באדר"ז דר"צ, קרוב ללשון זה, לבתר אשתכחו דחכמה אבא, בינה אמא. פי', כי תחלה הם נעלמים בינה תוך חכמה. אך לבתר, ר"ל לאחר דאתפשטו דרועוי דא"א, אז נתגלו בחי' או"א. והרי נתבאר היטב, ענין בינה ותבונה הראשונה, וענין אבא ויש"ס, אשר הם נרמזין בב' אותיות י"ה הראשונים שבשם הוי"ה.

ודע, כי ג' חלקי הבינה, שהם: בינה, ותבונה הראשונה, ותבונה שניה, כולם הם פרצוף אחד. נמצא, כי כאשר היה עיבור ראשון דז"א, שהוא אז בבחי' ג' כלול גו ג' כנודע, היה בזו התבונה ראשונה, שהיא ה' ראשונה, של השם, לפי שכיון שג' חלקים הנ"ל נעשו פרצוף א', נמצא כי זו התבונה הראשונה, היא מהחזה ולמטה של כללות הפרצוף הנ"ל, ושם הוא מקום העיבור, שהוא מקום הבטן, אשר בתוכו נוצר הולד. אבל בבינה העליונה, אין שם בחי' הריון ועיבור.

והנה בינה עליונה נקרא סמ"ך, ותבונה ראשונה נקרא ם סתומה כנ"ל. והענין הוא, כי בינה עליונה הוא שיעור ו' ספירות עליונות, שהם: כחב"ד ח"ג, ולהיותן נמשכות מסוד החכמה, שהוא י', נמצא כי בינה עליונה נקראת ס', לפי שמקומה נגד ו"ס עליונות שלו, כ"א כלול מי', הרי ס'.

אבל התבונה, שאין בה רק שיעור ד' תחתונות, וכ"א כלול מי' לטעם הנ"ל, לכן היא ם סתומה, גם נקראת ם סתומה, דיתבא רביעא על בנין, וגם לסיבה זאת, נקראת זאת תבונה ראשונה עה"ב. והטעם, כי הנקבות נקראות עולם, כמ"ש בזוהר ויחי ס) על פסוק מן העולם ועד העולם, וזה התבונה נקרא עולם הבא, עלמא דאתי, לפי שהיא יורדת למטה ומתגלית תמיד. אבל בינה עליונה, נשארת למעלה, ואינה יורדת, לכן בינה נקראת לע"ל, כי המוחין עליונים דז"א, המלובשים בנה"י דבינה עליונה, הם עתידין לבא אח"כ, כאשר יהגדל מעלתו, ויהיה לו מוחין עליונים יותר. מן בינה, ולא מן התבונה, ואז יהיה לע"ל. אבל מוחין דנצח הוד יסוד דתבונה, הם נמשכין בו תמיד, ולעולם הם נמשכין ובאין, וזהו פי' עולם הבא, עלמא דאתי, כי תמיד נמשך ובא, ו־הו ההפרש שיש בין עולם הבא, ובין לעתיד לבא. כי זהו בתבונה, וזהו בבינה, בבחי' הנצח הוד יסוד שבהם, הנעשין מוחין דז"א. וזהו מ"ש בס' הבהיר, ע) ששאלו התלמידים לר' רחומאי מהו עולם הבא. א"ל, עולם שכבר בא, והדבר מובן עם הנ"ל שכתבתי.

פרק ו

פ) כבר בארנו לעיל, כי כאשר עולין ז"א וב' התבונות, עד בינה עליונה, אז נקרא ז"א עם בינו"ת הוא. והטעם הוא, עם הקדמה שנקדים לך, בענין הכללות הנזכר בכ"מ, כי כל מקום אשר התחתון עולה למעלה במקום העליון, להיותו נכלל שם עמו, הוא שהעליון עומד בבחי' פנים, והתחתון עומד שם בבחי' אחוריים שלו. ובזה תבין ענין זה, כי הנה

הגהות ומראה מקומות

ס) צ"ל ויגש אות ק"ב ובדפו"י הוא בדף ר"י.

ע) בהשמטות מספר הזהר אות של"ד ועי' בשער ציור עולמות בסופו.

פ) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ו ובתלמוד עשר ספירות שיעור י' מן אות מ"ד עד אות ס"ד.

זאת התבונה, יוצאת מן האחוריים של בינה עליונה, ואותן האחוריים של בינה, הם שמות דאלקים כנודע, כמ"ש בע"ה, כי כל האחוריים הם שמות אלהי"ם, וז"ש בזוהר פ' אחרי מות דפ"ה, כי הבינה נקראת רחמים בלחודוהי, אך מסטראה דינין מתערין, צ) ופי' מסטראה, ר"ל מצדדיה, שהם האחוריים שלה, שהם הדינין, אבל היא עצמה בבחי' הפנים, שלה היא רחמים.

ודע, כי בכ"מ שנמצא בזוהר, שהבינה נקרא אלהי"ם, היא בתבונה זאת, היוצאת מאחוריים של הבינה, שהם אלהי"ם. וא"כ כאשר התבונה זאת היא למטה, אז יש אל החיצונים אחיזה בה, אמנם כאשר תעלה למעלה, ותהיה שם בסוד אחור בינה עליונה, אז אין אחיזה אל החיצונים בה, וזהו סומך ה' לכל הנופלים, כי כאשר זאת התבונה תחתינה, תרד מאחורי בינה ולמטה, אז גם הז"א יורד למטה ממקומו, וכן גם הנוקבא דז"א תרד ממקומה, ואז כל אלו נקראו נופלים, שאף גם בתבונה הזו יש בה אחיזה אל החיצונים כנ"ל, ואינן עולין אלא ע"י הבינה העליונה, הנקרא סמ"ך כנ"ל, לפי שהיא סומכת אותם, כאשר כולם יעלו למעלה ע"ד הנ"ל, שיכללו זה בזה, ותעלה התבונה להיותה בסוד אחוריים דבינה עליונה, הנקרא סמ"ך כנ"ל.

ונבאר ענין בינה ותבונה בשמות אשר בהם, דע כי מן האחוריים של ד' עליונות של הבינה, משם נעשו ד' עליונות דתבונה, בבחי' פנים שלה, ומאחוריים של ו"ק של בינה עליונה, נעשו ו"ק בבחי' פנים של תבונה. והנה בינה עיליונה, ואבא עלאה, הם ב' שמות: אבא נקרא הוי"ה, ע"ב דמילוי יודי"ן. ואמא נקראת אהי"ה דיודי"ן, גימטריא קס"א. והנה אחוריים דבינה, אע"פ שיש בהם י"ס, עכ"ז בחי' אלקים שהם באחוריים שלה כנ"ל, אינן נכרים ונגלים בה, אלא באחוריים שמחציה ולמטה, שהוא מהחזה שלה, שהם ד' ספירות תנה"י.

והענין, כי נודע ששם אלהים, יש בו ק"ך צרופים, מתחלקין לד' חלקים, והם שם אלקים א', הכולל ל' צרופים בספירה א', ושם אלקים ב' הכולל ל' צרופים בספי' ב', ושם אלקים הכולל ל' צרופים בספי' ג', ושם אלקים, הכולל ל' צרופים בספירה ד'. והנה ע"ש ק"ך צרופים אלו, נקרא סמ"ך בינה עליונה כנ"ל, כי סמ"ך גימטריא ק"ך, ובעלות הז"א והתבונה ראשונה שמ באחוריים שלה, נאמר סומך ה' לכל הנופלים כנ"ל.

והנה הם נהלקים לד' בחי', וזהו ענין הפסוק אורך הירעה ל' באמה, ורוחב ארבעה באמה. שהם ק"ך צרופי אלקים, הנחלקים לד' פעמים ל'. והנה זה ענין בוכ"ו, הנזכר פ' פקודי רס"א, שהוא ענין חילוף אהי"ה באבג"ד, כי הנה שם אהי"ה הוא בפנים שלה, ושם בוכ"ו הוא באחוריים שלה, כי הנה הוא גימטריא ד"ל, שהם בחי' האחוריים האלו, שהם ד"פ ל' צרופי אלקים.

והנה משה רע"ה, היה כלול ק"ך צרופים אלו ע"ד הנ"ל, הם ד' שמות אלקים, גימטריא מש"ה עם הכולל. וכל אלהים מאלו ד' הכולל שלשים צרופים, והרי ארבעתן הם כוללים ק"ך צרופים של אלהים, וזהו בשג"ם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה, כמ"ש בתיקונים על בשג"ם זה משה, וכבר ידעת, כי משה זכה לבינה, והוא בבחי' זו.

אמנם בחי' התבונה ויש"ס, כאשר האחוריים של או"א עלאין מתפשטין בהם, נעשו ישסו"ת בבחי' אחוריים של שמות הוי"ה ואהי"ה דיודי"ן ברבוע שלהם, כי ריבוע של הוי"ה גימטריא קפ"ד, וריבוע של אהי"ה גימטריא תקמ"ד, כי לעולם הפנים שלהם בחי' יושר, ובחינת אחוריים הם בבחי' חשבון ורבוע, נמצא, כי או"א בבחי' הפנים שלהם, שהם הוי"ה אהי"ה דיודי"ן, גימטריא רג"ל. וישסו"ת הפנים שלהן, הם ב' אחוריים של ב' שמות הנ"ל, כי מה שהוא אחוריים למעלה, הוא בבחי' פנים למטה.

ואמנם זהו שאנו אומרים, כי אלו הרבועים

הגהות ומראה מקומות

צ) עי' שער ל"ב פרק א'.

הם אחוריים של או"א עליונים, זה בבחינת כשמתפשטין אבא ואמא בסוד יש"ס ותבונה, אבל כל זמן שלא נתפשטו, אז אחוריים עצמן דאמא, הם ק"ך צרופי אלקים, אלא שאין ק"ך צרופים אלו ניכרין, אלא באחוריים של ד"ת דאמא, והנה כאשר האחוריים דהיינו האלקים האלו מתפשטין מהם לעשות היש"ס והתבונה, הפנים שלה, ושל יש"ס, הם ב' רבועים הנ"ל של הוי"ה אהי"ה. ואמנם בחי' אלקים עצמן, אינן נגלין בפנים דפנימיות שלה, רק בפנים דאחוריים. (נ"א בפנים שלה רק באחוריים שלה כמ"ש).

ונחזור לבאר ענין הפנים והאחוריים דיש"ס ותבונה, והנה הפנים שלהם, הוא רבוע דהוי"ה דיודי"ן, והוא גימטריא קפ"ד, וזהו פנים דיש"ס, ורבוע דאהי"ה עולה תקמ"ד, והיא פנים דתבונה. ולכן הפנים של יש"ס הוא גימטריא קפ"ד, לרמז כי עי"ז שהוא הפנים שלו, הוא מזדווג עם התבונה, ופוק"ד אותה. וגם גימטריא מקר"ם, להורות, כי מה שהיה שם, זה למעלה באבא בבחי' אחור, בכאן ביש"ס פנים, הנקרא קדם, בסוד אחור וקדם צרתני. וז"ס ויישכן מקדם לג"ע. וגם הפנים של התבונה, שהוא גימטריא תקמ"ד, הוא סוד קדמ"ת עדן, להורות, כי למעלה היה זה בבחי' אחור בבינה העליונה, וכאן הוא פנים שהוא קדמ"ת, מלשון אחור וקדם צרתני, כנזכר בזוהר.

והנה כשנצרף ב' שמות האלו, יהיו גימט' תשכ"ח, כי הנה אלו הם אחוריים העליונים כנ"ל, ומהם נעשה פנים למטה מהם. ונמצא שיש בהם בחי' בינה הנקרא ס', ובחי' תבונה הנקרא מ' סתומה, והקלי' שכנגד בינה ותבונה נקרא מ"ס. וזהו הטעם, ששר של שכחה נקרא מ"ס, כי אלו השמות שהם גימטריא תשכ"ח, הם בבינה ותבונה, הנקרא מ"ס, ומשם יש שכחה, לפי שהם אחוריים והקליפות הנקרא מ"ס, אוחזין בהם. וז"ס שארז"ל, ק) אינו דומה שונה פרקו ק' פעמים, לשונה פרקו ק"א פעמים, לפי שעד ק' פעמים, יש לו שליטה, כמנין מ"ס ולא יותר. ואמנם הפנים של או"א, הם עולין גימטריא רג"ל כנזכר, והם גימטריא זכור, ומשם בא הזכירה, שהם אותיות: זכ"ר י"ה, שהם או"א, הנקרא י"ה, לפי ששם אין קליפה נאחזת.

והנה ענין אחוריים דתבונה שביארנו לעיל, כי הם בחי' ק"ך צרופי אלקים ג"כ, כמו שהוא באחוריים של בינה, אמנם יש שינוי, כי בבינה לא נתגלו כל הק"ך, רק באחוריים של ד"ת שבה לבד, בסוד ד"פ ל' צרופים, אבל כאן באחוריים של תבונה, מתחילין להתגלות בכל הה' תחתונות שבה, מן הגבורה שבה ולמטה, שגם גבורה יש בה שם אלקים. אבל בחסד שבה, אין שם אלקים יכול להתגלות בו עדיין, וא"כ כאן הם מתחלקים לה' חלקים, כנודע כי כ"ד צרופים מתחילין מאות א דאלקים, וכ"ד מתחילין מאות ל, וכ"ד מתחילין מאות ה, וכ"ד מאות י, וכ"ד מאות ם. והנה הם ה"פ כ"ד, נמצא שהם ה' שמות אלקים, בה' תחתונות שבה בבחי' אחוריים, וכל שם אלקים כולל כל כ"ד צרופים, עד שבה' אלקים יכללו כל הק"ך. והטעם לזה, כי כל שם א' של אלהים, כולל מדרגה א' של (ק"ך צרופים) כ"ד צירופים, שכולם מתחילין באות א שלו. וכן כל הה' (אותיות) אלקים.

ר) וגם טעם ב', כי הנה אלו הכ"ד צרופים, וגב כללותן, הם כ"ה, והנה שם אלקים הוא ה' אותיות, וכל אות כלולה מה', הרי כ"ה. והרי כל כ"ד צרופים נכללים בשם א' דאלקים. ונמצא שיש ה' שמות אלקים, גימטריא ת"ל, וכאשר תחבר עמה שם פוכ"ו הנ"ל, שהוא חילוף אהי"ה, שהוא שורש דינין, והאחוריים האלו הנקרא אלהים, כי גם הוא מתפשט עד התבונה גם כן, ונמצא שו' שמות אלו, הם גימטריא תבונה ע"ה, לרמז שבתבונה זו נכלל שם בוכ"ו, שהוא שורש הדינין, וכל הק"ך צרופי אלהים. וז"ס ואם ד"ל הוא ואין ידו משגת, כי התבונה נקראת אם הבנים, היא

הגהות ומראה מקומות

ק) חגיגה ט': ר) עי' מבו"ש פרק י' דף פ"ו ע"א.

בחי' ד"ל, שהוא שם הנ"ל אשר הוא למעלה באחוריים של ד"ת דבינה, בבחי' ד"פ ל' צרופים הנ"ל, ועתה נתפשט בתבונה גם כן הנקראת אם הבנים.

השער השלישי

שער הולדת או"א וזו"ן ובו ז' פרקים.

פרק א

ש) הקדמה בענין הולדת או"א וזו"ן, ומיוסדת על המ"ב זווגים, הנזכר בס' הזוהר פ' בראשית דט"ו. דע, כי הלא כבר ביארנו, שהיה בז"א ג' בחי', ובעיבור ראשון היה בסוד ג' כלילין בג', ואמנם עיבור זה היה, ע"י נה"י דא"א שנתעלו למעלה תוך חג"ת שלו, ושם ביסוד עצמו דא"א, הוא שנזדווג עם העטרה שבו. ומשם יצא ז"א. נמצא, כי הזווג היה בא"א עצמו, וכבר ידעת מ"ש רז"ל, היכי דמי לאלתר, כל זמן שהרוק מצוי בפה, ת) והוא נשיקין הקודמין לזווג, כי הם בחי' זווג עליון בפה עצמו, לכן תחלה היה זווג עליון דפה דא"א, להוריד כח הטפה ההיא כלולה במ"ב זווגים, כי כבר הודעתיך, כי החיך הוא החכמה. והענין, כי החכמה (מ"ס) דא"א יש בה י"ס כלולות בראש לבדו, ויסוד שלה הוא החיך, והוא המזדווג עם הגרון, שהוא המלכות, ונקרא בינה בערך שאר הגוף, כנודע.

והנה באלו הי', יש כל ד' שמות ע"ב, כ"ג מ"ה, ב"ן. והנה בעת שנזדווגו חיך וגרון, להוציא או"א מסוד הגרון וחג"ת של א"א, א) כנודע, הנה אז יצא הטפה, ולעולם הטפה הוא משם ע"ב כנודע, ואח"כ נתלבשה בשם ס"ג שהוא בבינה, שהוא לעולם סוד הגרון, כפי איזה בחי' שתהיה, ואז יצאו או"א, והתחיל הכתר שלהם, מן הגרון דא"א.

ואמנם לפי שבשם ס"ג יש בו ב' מציאות, שהם: מילוי יודי"ן, ומילוי אל"ף, לכן יצאו או"א, כחדא נפקין, וכחדא שריין. (כי) כולם בשם א' של ס"ג רמוזין בו, אבא מן הי"ד, ואמא מן אל"ף. ואמנם עתה להזרעת זו"נ, הוא מוכרח, שלא יהיה בבחי' זו, רק שזה יהיה גדול מזה, ולכן לא הועיל שם ס"ג עתה רק למעבר לבד, ב) אך עיקר מה ששמשו כאן, הוא שם ע"ב, שמשם בא הטפה לעולם, ואח"כ משם מ"ה וב"ן, שהם שורש זו"ן. אך או"א שניהם יצאו משם ס"ג לבד. אך זו"נ, מב' שמות מ"ה וב"ן, לכן אינם שוין כאו"א.

אמנם סוד הטפה, כבר ידעת שהוא שם יה"ו, שהוא סוד חב"ד, והנה הטפה הזו כלולה מג' יה"ו של ע"ב מ"ה ב"ן, וג"פ יה"ו גימטריא ס"ג, הרי כי גם בזה נרמז שם ס"ג. ואמנם שם יה"ו של ע"ב, הוא למעלה בג"ר, והוא גימטריא נ"ז, ג) והוא סוד (עלמא הניינא) מהנהו תלתא עלמין, הנזכר בריש אדרא נשא, שעולם הב' הוא נ"ז עלמין.

ויה"ו של מ"ה, גימטריא ט"ל, ועם נ"ז הראשון הוא גימטריא צ"ו, כמספר עולם הג', שהוא צ"ו עלמין. אמנם יה"ו הראשון, נעלם ביה"ו ב' של מ"ה, שהוא בג' אמצעית. אח"כ יורדין אלו, ומתלבשים בשם יה"ו האחרון דב"ן, שהוא גימטריא מ"ב, והוא בג' אחרונות, ואז יורדין בחיך שהוא היסוד של החכמה כנ"ל, והוא נותנם אל הגרון.

ואמנם לפי שכולם מתלבשים ביה"ו האחרון, שהוא מ"ב, לכן נקרא הטפה מ"ב זווגים, כי כולם מתלבשים בו, שהוא התחתון, וזהו ענין הח"ך, הרמוז בסוד החכמה, כי אותיות חיך הם כח, ולעולם הכ"ח הם סוד ד) מ"ב, כנודע כי הח"ך עם י"ד אותיות גימטריא למ"ה וב"ן לעשות זו"ן (כת"י).

ג) יו"ד ה"י וי"ו (כת"י).

ד) עי' שער הפסוקים דף צ"ז פרשת שלח סימן י"ד.

הגהות ומראה מקומות

ש) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ז.

ת) נדה ט"ז: ס"ד:

א) נ"א גרון וחיך דא"א, ועי' במבו"ש דף צ"ח.

ב) נ"א שעברה הטפה דע"ב דרך ס"ג וירדה

מ"ב. וזהו רמז אל יה"ו האחרון, העולה מ"ב. וכשתחבר צ"ו עם מ"ב, גימטריא קל"ח. והוא סוד, כי ה) חלק ה' עמו. והוא סוד חק"ל תפוחין. כי עתה יורדין כל יה"ו הג', בג' אחרונות, ואז נשלם בסוד חק"ל תפוחין. (קדישין) אמנם, אם תחבר עמהן יה"ו של שם ס"ג, העולה מ"ח, יהיה כולם גימטריא (שם) של הוי"ה), (בהכאה) העולה (רבוע) מקום, וז"ס, הנה מקום אתי.

פרק ב

ו) ונחזור לענין, כי כבר ביארנו מציאת המ"ב, שיורד מהחיך לגרון, בזווג פה העליון של א"א, להוציא זו"ן. והנה אותיות גיכ"ק הם בחיך, והם רומזים אל הג' יה"ו, העולין חק"ל, כי גיכ"ק עם הד' אותיות, ועם המלה, הכל גימטריא חק"ל. והרי כאן טפת מ"ד, שעולה מ"ב. וכבר ידעת, שאין טפה יורדת מלמעלה, שאין טפיים עולה מלמטה (למעלה) כנגדה, והם סוד מ"נ של הגרון. והענין, כי כבר ידעת כי מגרון א"א, נעשה כתר לראש או"א, והגרון כבר ידעת שהוא בינה דא"א, והנה הוא מוכרח שיהיו ב' בחי': א' לאבא, ואחד לאימא, ושניהן ב' שמות של אהי"ה, המורים על היותן מבינה דא"א. וז"ס אהי"ה אשר אהי"ה, כי כל מה שאמר הקב"ה למשה, הוא שהודיעו ענין יצירה דז"א, מתחלתו ועד סופה. כמבואר בזוהר ויקרא די"א, וזהו הענין, כי האהי"ה הא' בסוד אבא, ואהי"ה הב' בסוד אמא, ואשר (הם) אותיות ראש, באמצע ב' שמות אהי"ה, להורות, כי גרון זה, נעשה ראש לב' אהי"ה הנ"ל, שהוא או"א, ולכן הושם מלת אשר באמצע הב' אהי"ה, כי אשר אותיות ראש.

וכבר ידעת, כי ראש הוא לזכר, ואשר הוא לנקבה, אך לפי שאו"א שניהם מן הגרון, שהוא הבינה, לכן שניהן נקראין אשר, ושניהן נקראין אהי"ה, אמנם לפי שעתה בבחי' הגרון יש ב' בחינת או"א, לכן הוכרח שיעלו ב' טפין, כי מן החיך ירד טפה אחד, שהוא יה"ו אחד, ומלמטה עולין ב' טפות, שהם ב' אהי"ה, (כי אהי"ה גי') יה"ו, נמצא כי ב' אהי"ה הם ב' יה"ו, והם ב' טפות.

ועתה צריך לדעת,(והנה) כמו שמן הי"ס של החיך, ירדו ב' יה"ו, והם מלובשים ביה"ו האהרון, כן עתה יעלו כפלים מן הגרון, והם ו' אהי"ה, וכוללים בב' אהי"ה לבד. ואמנם מציאות אלו הו' אהי"ה, הוא כמו שביארנו בג' שמות (נ"א ואמנם הם בחי' ג') יה"ו, כי ב' אהי"ה הם בג"ר דאבא וג"ר דאמא, ושניהן במילוי יודי"ן. ואח"כ בג' אמצעיות דאבא ושלש דאמא, הם ב' אהי"ה דאלפי"ן. ואחר כך בג"ת דאבא וג"ת דאמא, הם אהי"ה דההי"ן. הרי ו' אהי"ה. וכמו שלמעלה כולן נכללין ביה"ו האחרון, כן עתה נכללו בב' אהי"ה. ולכן לא נזכר בכתוב, רק ב' אהי"ה, אבל באמת כי ג"פ הם נקרא אהי"ה אשר אהי"ה: ביודי"ן, בההי"ן, באלפי"ן. כי בג"ר נקרא אשר בחי' כתר, וב' אהי"ה הם חו"ב. וג' אמצעיות ב' אהי"ה הם חו"ג, ואשר בת"ת. וג' אחרונות הם ב' אהי"ה בנ"ה, ואשר ביסוד. כי הת"ת ויסוד שניהן נקראו אשר, כנודע. אך כולם נכללו באהיה אשר אהיה העליונים של יודי"ן, כי אלו עולין מלמטה למעלה. אך ביה"ו הוא להיפך, שנכללין ביה"ו האחרון של ההי"ן, שיורדין מלמעלה למטה.

ואל תטעה במה שאמרתי, שכל האהי"ה הללו הם באבא ואמא, כי כולם הם בגרון של א"א עצמו, אך הכוונה לומר, כי לפי שמן הגרון הזה, היה בו כח להוציא או"א, א"כ הוא מוכרח שיהיו בו ב' בחינות בערך או"א. ונמצא, כי הכתוב לא הזכיר רק ב' אהי"ה, שכל השאר נכללין שם ועתה נמצא, שמן הזכר יורד טפת יה"ו, א', ועולין כנגדו ב', שהם ב' אהי"ה אשר אהי"ה. וכמו שביה"ו הנ"ל, יש בו מ"ב הנ"ל, כי הוא במילוי ההי"ן, הוא גי'

הגהות ומראה מקומות

ה) עי' שער הפסוקים פרשת האזינו דף קכ"א ע"ב.

ו) פרק זה נתבאר בע"ח עם פמ"ס ענף פ"ח ועי' בתע"ס שיעור י' מן אות ק"א כל ההמשך.

מ״ב, לכן מכחו יצאו מן הגרון שהוא הנוק׳ ב״פ אהי״ה הנ״ל, שהם גי׳ מ״ב, א׳ לאבא, וא׳ לאמא.

ועתה, גם בזה תבין, איך יצאו ב׳ אהי״ה בנוק׳, מיה״ו א׳ של הזכר, כי יה״ו של הזכר העולה מ״ב, נתהווה בנוק׳ ב׳ אהי״ה, העולין מ״ב והבן זה. והטעם לצורך או״א, שיצאו משם. נמצא, שכ״כ גדולה טפה א׳ של יה״ו, כשנים של אהי״ה. גם תראה, כי כמו שטפת יה״ו, הם ג׳ יה״ו, שהם גימטריא ס״ג, (כך) באהי״ה הם ב׳, כנגד ב׳ טיפות, כי הם ו׳ אהי״ה, והם ב׳ שמות ס״ג.

והנה נרמז בכתוב מציאת הולדת זו״ן, ואחר הולדתו אז נזכר עיבורו, שהוא השתהות הולד במעי אמו ט׳ חדשים, ואז כל הולד עם היותו נעשה מזכר ונקבה, נקרא כולו בשם הנוקבא. וז״ס אהי״ה הג׳ הנכתב בפסוק, כי כל מציאות הז״א הנ״ל, נקרא עתה בשם אהי״ה, להיותו במעי בינה, ואחר שנולד ויצא, אז ניכר מציאותו, ונקרא יהו״ה, כנזכר בפסוק הב׳ ז) עצמו.

ונחזור לענין, כי כמו שביה״ו הא׳, היה בחי׳ מ״ב, כן צריך שבב׳ אהי״ה הללו, יהיו ב״פ מ״ב, והוא כי ד׳ אותיות של אהי״ה, וי׳ של המילוי, ועם הכ״ח של מילוי המילוי, הם מ״ב. הרי ב״פ מ״ב, בב׳ אהי״ה. ואלו הם סוד המ״ב זווגים, הנזכר בפרשה בראשית, ח) כי מ״ב זווגים הם כפולים, ב״פ (מ״ב והם ב״פ) מ״ב הנ״ל, והם מב׳ שמות אהי״ה, וכל אלו ירדו אח״כ למטה ליסוד של א״א, ושם מזריע ההוא ברית קדישא במ״ב זווגים, היורדין מזווג עליון של חיך וגרון הנ״ל, והנה הב׳ מ״ב אשר בב׳ אהי״ה של הגרון, הם סוד ד׳ אותיות של אחע״ה של גרון, שהם גימטריא פ״ד, ב״פ מ״ב הם (פ״ד).

פרק ג

ט) ונחזור לענין, כי כבר בארנו, איך ג׳ אהי״ה הם באו״א, א׳ למעלה במילוי יודי״ן בג״ר, וא׳ בג׳ אמצעיות במילוי אלפי״ן, וא׳ בג״ת במילוי ההי״ן. וגם בארנו, כי ג׳ מ״ב הם: א׳, מיה״ו של הזכר, אשר אח״כ נחלק לב׳ אהי״ה, שהם ג״כ מ״ב. וב׳ מ״ב אחרים, הם בב׳ אהי״ה דיודי״ן ואלפי״ן. כי באהי״ה הג׳ דההי״ן, אין במילוי מ״ב אתוון, כנודע.

ואמנם המ״ב הא׳ של הזכר, ממנו נעשה החלב, שהוא לובן דז״א. ומאהי״ה דאמא, נעשה הדם, שהוא אודם. והנה דם וחלב, הם כמספר ב״פ מ״ב. ולכן חלב ודם לעולם לגבוה סלקי. אמנם האהי״ה הב׳, שהוא מ״ב הב׳, שהוא בג׳ אמצעיות, במקום דדים של האשה, ושם אחר לידת הולד חוזר הדם העליון להיות חלב. והנה חלב וחלב ודם, הם גימטריא ג״פ מ״א, (נ״א מ״ב פחות ב׳) י) והם סוד ג״פ מ״א כ) (נ״א ב״פ מ״ב) של אהי״ה, (דההי״ן) ל) שאין בהם רק מ״א אותיות של מילוי כנ״ל, כי לכן נקרא בינה א״ם, כי אין בה רק מ״א אותיות.

והנה סוד הדם כפי האמת, הוא יורד למטה באהי״ה של ההי״ן דג״ת, ושם נעשה הדם מ) כי אז נעשה באחוריים של ג״ת, שהם רבוע של אהי״ה, העולה מ״ד, ושם הוא ד״ם.

הגהות ומראה מקומות

ז) נ״א ל״ג עצמו (כת״י).

ח) עי׳ בשער מ״ן ומ״ד פרק י״ד ובשער מאמרי רשב״י תחלת בראשית.

ט) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף פ״ט.

י) כך היא הגירסא הם גימטריא ג״פ מ״ב פחות שנים. והם (ר״ל הב׳ שחסר הוא) מבחי׳ הב׳ שמות אהי״ה שאין בפשוטם ובמלואם ובמילוי מלואם רק מ״א מ״א אותיות כי לכן נקרא בינה אם כו׳ והוא משער הקדמות נ״ו ע״ד (הרשב״ח).

כ) ב׳ פעמים מ״א של מילוי אהי״ה שאין בהם (כת״י).

ל) והחסרון בב׳ אהי״ה שבנקבה שאין בכל א׳ רק מ״א אותיות. אך היה״ו הוא שלם בגימטריא מ״ב (כת״י).

מ) צ״ל הדם לפי ששם באחוריים של ג׳ תחתונות שם הוא רבוע כו׳ וכן הוא בשער הקדמות שם (כת״י).

אמנם ב' אהי"ה הראשונים דיודי"ן ואלפי"ן, הם גימטריא ש"ד, כזה: אל"ף ה"י יו"ד ה"י, אל"ף ה"א יו"ד ה"א, ומהם מתהוים ונעשו שדים ודדים, שיורד אהי"ה דיודי"ן למקום אהי"ה דאלפי"ן, שמקומו בת"ת נגד החזה, ושם מתחברים שניהם, ונעשו שדים ודדים. ואז גם אהי"ה האחרון העולה נ) דם, עולה למעלה באהי"ה דאלפין, ושם מתחלף ונעשה חלב, לינק הולד אחר שנולד.

והנה אחר מציאות ס) יצירת הולד, ז"א היה בבחי' אהי"ה א', ע) שהוא אהי"ה דההי"ן, הרמוז בפסוק, כה תאמר אהיה שלחני אליכם. והנה אהי"ה פ) של ההי"ן מילוי המילוי, אין בו רק כ"ה אותיות, אך בב' אהי"ה דיודי"ן ואלפי"ן, הם כ"ז, וז"ס כ"ה תאמר אהיה שלחני אליכם, כי בשם זה אין בו רק כ"ה אותיות במילוי דמילוי שלו, וכשתסיר מהם ד' אותיות השורש עצמן, ישארו כ"א אותיות, גימטריא אהי"ה. אמנם הב' אהי"ה שיש בהם כ"ז אותיות בכל אחת, הוא סוד כ"ב אתוון דאלפא ביתא, עם ה' אותיות מנצפ"ך, שכל אותיות הם בבינה, כנודע.

והרי נתבאר זווג העליון של פה דא"א, להוציא טפת זו"ן, כלולה ממ"ב זווגים, שהם ב' אהי"ה הנ"ל, שבהם ב"פ מ"ב אתוון הנ"ל, ומאלו נמשכו אח"כ אל היסוד דא"א, ליתנה במלכות, שהוא עטרא, אשר הוא שליש היסוד, ושם הוא מלכות דא"א, ואמנם זווג זה לא היה בא"א לבדו, אלא שנתעלה נה"י דא"א, צ) (ונתלבש באו"א) ונכלל בחג"ת שלו, אשר האו"א הם מלבישין אותו, או נכללו אלו באלו, הנה"י בחג"ת, (נ"א חג"ת בנה"י) והיו ג' כלילין בג', ואז יצא הז"א בסוד הלבוש אל נה"י דא"א. ונמצא כי עיקר הזווג זה הוא של א"א, רק שהיו באמצעות או"א, הרי מבואר, כי גם הנה"י של א"א עצמו, היו ג' כלילין בג', בתוך החג"ת העליונים, ואז גם הז"א יצא עד"ז ג"כ ג' כליל בג'.

פי' כי הלא הנה"י של א"א, הם נשמה אל כל הט' של ז"א, כי הנצח, ק) הוא ג' פרקין של ג"פ דז"א, שהוא קו ימין, חח"ן. וכן ההוד, בקו שמאלי, בג"ה. וכן היסוד, בקו האמצעי, דת"י. אמנם מן הראוי היה, שימשכו כל הט"ס דז"א מאלו הג' ר) נה"י דא"א, רק לפי שגם נה"י של א"א, הם כלולים בג' אחרים שהם חג"ת דא"א, והיו ו', שהם כלולים ג' גו ג' דא"א, לכן גם הז"א יצא כדוגמא דא"א, ג' גו ג', ז"ק לבדם, וכל זה נעשה במעי התבונה, כי שם הוא סוד הזווג.

והענין, כי נתלבשו חו"ב עלאין ביש"ס ש) ותבונה, ונכללו (שם) בתוכם החג"ת ונה"י של א"א, ושם היה העיבור דז"א. והטעם, כי בינה התפשטותה עד החזה, והתבונה מן החזה ולמטה, והנה מקום בית הריון האשה, והרחם שלה, הוא למטה מהחזה, ששם מקום התבונה, הרי מבואר, איך ההריון הזה, הוא בתבונה, לכן היא נק' אם הבנים.

אמנם ת) עיבור זה של ז"א, למקוטעים היה, שהם ז' חדשים (א) ופחות מעט, כמו

ה ש מ ש

(א) (עיין תו"ח דל"ג ע"ב) נ"ב, צ"ע, כי זה העיבור זמנו י"ב חדש, כמבואר בכמה מקומות, ובפרט בשער העיבורים שער כ"ח פ"ב כי הנה ד' מיני עיבורים הם: עיבור א' בחיצוניות, והוא עיבור הזה הנזכר כאן, והוא ע"י שנכללו נה"י דא"א בחג"ת שלו, וזמנו

הגהות ומראה מקומות

נ) עי' שער הקדמות דף ל"ה ע"א.
ס) נ"א והנה כיון שכל מציאת יצירת וכו' (ה"ו)
ע) נ"א האחרון (ה"ו).
פ) נ"א וזהו אהי"ה של ההי"ן שמילוי כו' (ה"ו).
צ) נ"א שהיה למטה מאו"א ונתלבש באו"א (כת"י). ק) נ"א מוסיף דא"א.
ר) נ"א ל"ג הג' (כת"י).
ש) עי' שער או"א פרק ח' ושער אנ"ך פרק ד'.
ת) עי' מבוא שערים דף קי"ג ע"א.

שנולד משה ושמואל ופרץ וזרח, וכמה צדיקים.

ואמנם, הלא ביארנו, שכל א׳ נגדל ונכפל כפליים, כי מג׳ נעשה ו׳, אמנם נעריך עתה ערכים אלו, כי הלא סוד עטרת היסוד, הוא שליש שיעור של היסוד, והוא סוד המלכות. אמנם שיעור ז״א, הוא מטבור ולמטה דא״א, כי או״א אם היה שיעורם מראש א״א, היה סופם עד החזה, כמו לאה בז״א, וכמו ז״א בתבונה, שיוצא מהחזה, אך או״א מתחיליו מהגרון דא״א, לכן סיומם הוא למטה, בסוף ב׳ שלישי של הת״ת, שהוא הטבור. נמצא, כי אין לז״א בת״ת של א״א, רק שליש לבד, וכנגד שליש זה שהוא לוקח מת״ת דא״א, כנגדו לוקח המלכות, שליש א׳ מן היסוד דא״א, שהוא סוד העטרה.

והנה, כשנעריך כ״ז בז״א, נמצא שיש לו לז״א, שליש א׳ מת״ת, וב״ש מהיסוד, הרי ג׳ שלישים, כמנין מדה א׳ שלימה, וזאת המדה גדלה עד כפלים, ונעשה ב׳ מדות ת״ת ויסוד של ז״א, שבהם ו׳ שלישים, הרי כאן ב׳ מדות, וגם נ״ה כל אחד הגדיל כפלים, כי מנצח נעשה ב׳ מדות, והם חסד ונצח. ומהוד ב׳ אחרות, והם גבורה והוד. הרי ד׳ מדות, וב׳ הראשונים ת״ת ויסוד, הרי ו׳, והנה שליש היסוד שהוא העטרה של המלכות, גם היא גדלה, ונעשית ב׳ שלישים, הרי מדה פחות שליש, הרי הכל ז׳ מדות פחות שליש, ולכן ז״ס כל היולדת לז׳, יולדת למקוטעין, שאינן ז׳ שלמים.

ואם תשאל, כי הלא לא היו רק ג׳ כלולים בג׳, ואיך הם עתה ז׳, והיה ראוי להיות ו׳. זו אינה שאלה, לפי שכבר ידעת, כי גם אותו שליש ת״ת, (נ״ל שצ״ל היסוד) נתחבר עם שאר הת״ת עליון, שהוא ב׳ שלישים העליונים, וגם היא הגדיל, אך להיות שאינה מדה בפ״ע, לכן אינה עולה בשם, ואינו נזכר רק ג׳ כלילן בג׳, ואמנם חשבון עצמו זה של ז׳ חדשים, הוא ג״כ בחי׳ ט׳ חדשים (ב) שלימות, והוא כשנעריך נ״ה שגדלו כפליים, ונעשו ד׳, ות״ת נגדל ג״כ, ונעשה ב׳, הרי ו׳. שאע״פ שאין בת״ת רק שליש, עכ״ז נחשב למדה בפ״ע, להיות שרשו שהיא ת״ת מדה בפ״ע, ואינו בכלל השאר. ולכן אנו מונין אותו למדה בפ״ע, והנה גדל כפלים, הרי ב׳, ועם הד׳ נ״ה, הם ו׳. גם היסוד, אף שהם ב׳ שלישי היסוד לבדה, שהם של ז״א, עם כ״ז אנו מונין אותה למדה בפ״ע, לטעם הנ״ל בת״ת. והנה גדל כפליים, הרי הוא ב׳ מדות, והו׳ הרי ח׳, ועטרה של המלכות, הרי תשעה חדשים.

פרק ד

א) כבר ביארנו, כי לעולם כל בחי׳ נה״י, הם סוד תוספת, ואינם עיקרין, ולכן הם לבר מגופא. והטעם לפי שמרישא עלאה דעתיק אינו מלובש בא״א, כי אם ז״ת שבו, א״כ נמצא, שאין קיום לא״א, רק לז׳ ראשונות שבו, והג״ת שהם נה״י, אינן יכולין לבא, רק בסוד תוספת,

ה ש מ ש

היה י״ב חדש. ואח״כ היה עיבור הב׳, דמוחין דחיצוניות, וזה היה ע״י או״א, וא״א טפל להם, וזמנו היה ט״ח. ואח״כ היה עיבור א׳ דפנימיות, וזה היה ע״י שנכללו נה״י דא״א חג״ת שלו, וחג״ת בחב״ד, ולא ע״י התלבשות או״א, וזמנו היה ט״ח. ואח״כ היה עיבור הב׳ דמוחין דפנימיות, וזה היה ע״י ז״ת דעתיק, המתלבשות בז׳ תיקוני גולגלתא דא״א, וזמנו היה ו׳ חדשים. הרי מבואר, כי העיבור השבעה חדשים, הוא העיבור שני דמוחין דפנימיות, הנעשה ע״י ז״ת דעתיק, אבל העיבור הנעשה על ידי התכללות נה״י דא״א בחג״ת שלו כנזכר כאן, הוא העיבור ראשון דחיצוניות, שזמנו י״ב חדש, וצ״ע.

(ב) (עיין דב״ש דמ״ב ע״א) נ״ב, לא ידעתי טעם לתשעה חדשים אלו, ומה שייכות

הגהות ומראה מקומות

א) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף צ׳. ועי׳ בשער מאמרי רשב״י על האדר״ז דף נ״א ע״ב.

כי אין להם עיקר וקיום במציאות העליון ממנו, וכעד״ז כל האצילות.

גם דע, כי כמו כשאנו רוצין להמשיך נה״י לז״א, אנו עושין זווג בין חו״ב, כדי שיתנו מוחין לז״א, ואז ע״י כח זה נתוספים לו נה״י, ב) כנודע, גם או״א להיות להם נה״י, הם צריכין תחלה לזווג א״א, כי כמו שתמצא שזו״ן נאצלו ע״י זווג או״א, והוצרכו להיות בסוד עיבור, כן היה באו״א, כי הוצרך להם זווג עליון שבפה דא״א, ושם הזווג כיצד, בינה שבגרון מעלה מ״נ, מן הה״ג שלה, והם אותיות אחע״ה, כי כבר נתבאר בשער א״א, כי הבינה עומדת בגרון, ואותיות אלו הם אותיות הגרון, והם ה״ג שבה. והחיך שהוא חכמה, הוא מוריד מ״ד, ה״ח, אותיות גיכ״ק ונזדווגו יחד, ע״י דעת, המכריע, הלשון שביניהן, סוד ברית הלשון.

וסוד זה נרמז באדר״ז רצ״ה, אשא ומיא מתקנין, ויאן בציורוי, ע״י לישן ממלל רברבן. וכבר ידעת, כי אש ומים, הם סוד חו״ב, (ח״ג כצ״ל) נמצא, ג) כי אותיות אחע״ה מצד ה״ג בינה, והם עולין פ״ד, סוד ב״פ מ״ב, והם מ״ב זווגים הנזכר פ׳ בראשית ד״ט, כי מ״ב זווגים הם פ״ד, והם אותיות אחע״ה, וז״ס זרעא דאזדרעא במ״ב זווגים.

והנה סוד הזווג הזה שבפה, נמצא בכל מציאות אצילות, בין בא״א, בין באו״א, בין בזו״נ, והם בסוד נשיקין הקודמין אל הזווג, והבן כי מתחלה המעוררת היא הנוקבא, וז״ס הנרמז במסכת כתובות, ה״ד לאלתר בעוד שהרוק לתוך פיה, כי מבשרי אחזה אלוה, כי כשאדם מזדווג באשתו, בהכרח מתמצה הרוק בתוך פיהם. וז״ס סימן הזווג הנזכר בגמ׳, נמצא כי הנשיקין הם זווג רוחני מאד.

אך יש הפרש, [בין א״א ואו״א וזו״ן] כי בא״א, הזווג בפה א׳, ולכן אינם נמצאים רק ב׳ הארות, אחע״ה גיכ״ק. אך באו״א וזו״ן, הם ב׳ פיות, בסוד מ״נ ומ״ד, בזכרים מ״ד, ומ״נ בנקבות. כי הנשיקין הם כפולים, בסוד ד׳ רוחין, הנזכר בזוהר פ׳ תרומה קמ״ו, והם ד׳ אותיות אהבה, והבן סוד גדול הנעלם הזה, ויהיו כבושים ללבושך.

כי הנה כבר ידעת, כי רדל״א הוא למעלה מכל האצילות, ותחתיו הם סוד ט״ס, דלאו אינון נהורין, ולאו אינון רוחין, והם סוד ט״ס מקורית דא״א, המתפשטים בכל האצילות כמ״ש במ״א. והנה לא מצינו בא״א, סוד המלכות, וא״כ איך נאצלו כל השאר שהם או״א וזו״נ, אך סוד הענין, כי כבר ידענו, כי מחסד דא״א נתהווה מוחין דאבא. ומגבורה דא״א, נתהוה מוחין דאמא. והענין, כי צד דכורא דא״א, מ״ה שבו, הוא בימין דכורא. וצד ב״ן שבו נוקבא, הוא צד שמאל. והנה יש בו ב׳ זווגים, א׳ בסוד הפה שלו, אחע״ה וגיכ״ק. והב׳, בסוד יסוד שלו, כי גם הוא כלול מב׳, מזכר ונוקבא, וצד זכרות שבו, מזדווג עם צד נקבות שבו, והנה כדי להוליד ד) או״א, הספיק להם זווג הנשיקין והוא זווג הפה כנ״ל.

ואמנם איך יצאו או״א מזווג זה ה) הוא, כי כבר נתבאר לעיל, כי לא הוצרך זווג זה, רק לצורך מוחין ונה״י שלהם לבד, לכן הספיק להם זווג הפה, כי הלא תמיד או״א הם נכללין

ה ש מ ש

יש להם בזה העיבור, כי עיבור דט׳ הוא דעיבור ראשון דפנימיות, והיה ע״י שנכללו נה״י דא״א בחג״ת, וחג״ת בחב״ד שלו, ולפיכך היה זמנו ט׳, כנגד התשעה ספירות, אבל זה העיבור הוא עיבור ראשון דחיצוניות, שזמנו י״ב חדשים. ועיין שם בשער העיבורים פ״ב, טעם הי״ב חדשים, ואע״פ שכתב בפרק זה, שזמן עיבור זה הוא ז׳ חדשים, כבר כתבתי שצ״ע, ואם כן הט׳ חדשים אין להם שייכות בזה העיבור, וצ״ע.

הגהות ומראה מקומות

ב) עי׳ בשער הכונות דרוש ב׳ מדרושי העמידה. ובשער הנסירה פ״ח. ג) עי׳ שער מ״ד ומ״ן דרוש י״ד. ד) עי׳ שער הנסירה פרק ח׳, ה) עי׳ בשער מאמרי רשב״י דף נ״א ע״ב.

במזלא, תיקון ח' (די"ג) ת"ד, כי הלא תליין בשקולא עד טבורא. והנה יש הפרש א', והוא, כי לפעמים אין או"א שלימים, רק חסירים מנה"י, אע"פ דאתכלילו במזלא, אך כאשר נעשה הזווג הזה של הפה דא"א, אז נעשו כל התקונים של הד', העומדין בין תיקון ח' לתיקון י"ג, וכולם נתחברו יחד, ונכללין בהם או"א, כי כבר ידעת, כי הגרון סוד גולגלת דילהון, והנה אם תביט באדם כשכופף ראשו, אז הגרון מכוסה, ונכלל בסיום לחיי הראש. אך כשזוקף ראשו, אז מתראה הגרון, וכשהזווג עליון דפה דא"א נעשה בסוד נשיקין, אז יורד למטה מסיום הפה, בסוד כפיפת ראש, ואז נכלל הגרון בהם ממש, והוא סוד ראש דאו"א ויורד עד נה"י דאו"א, שנכללו בראש ז"א, גם אלו הד' תקונים, שבין ב' מזלות, תיקון ח' וי"ג, הם מתחברים ונכללים ברישא דאו"א, שהוא הגרון, ונעשים שם מוחין ובעבור אותו שפע המתרבה אז מכחם מתארך גוף או"א, ונה"י שלהם, כי אותו החלק הג' ו) מת"ת דא"א, שנשאר (שם) מב' חלקי הת"ת, שנעשו ב' דעות לאו"א, נעשה ממנו חלק הגוף לאבא, כולל חג"ת, וחלק הגוף לאמא, כוללת חג"ת, וזה סוד הגוף. ומרבוי ז) השפע, נעשין ג' אחרים, נה"י לאבא, ונה"י לאמא.

והנה נמצא, כי זווג זה דפה, הוא לצורך או"א, ואינו לצורך עצמן, רק למוחין ונה"י שלהם. והטעם, כי ב' המזלות דיקנא, נחתי בשקולא עד טבורא, מצד פנים, ובאחור יש המשך שערות הראש, היורדין דרך אחור עד ראש ז"א, ומאותן האורות דשערות נעשין או"א. כי בהכרח שיעשה שם בנתיים, מציאת אור א', ע"י ב' מיני שערות אלו: דדיקנא, ודרישא, מצד אורם הגדול, המקיף פנים ואחור. ולכן הספיק להם זווג הפה לבד.

אך זו"נ, אין להם שום מציאות כלל, ולכן הוצרך להאציל מציאותו ממש, בעיבור א'. וכדי לעשות לו מוחין ונה"י הוצרך זווג ב', משא"כ באו"א.

והנה בכאן תבין סוד רז"ל ח) כל דיבור שיצא מפי הקב"ה, נברא מלאך א', כי הלא הוא סוד זווג ממש. לכן מצינו לרז"ל, שכינו הזווג, בלשון דיבור. ט) ראוה מדברת בשוק. ולכן מטעם זה נקרא הזווג בלשון אכילה, אכלה ומחתה פיה. ונחזור לענין, כי לפי שב' מזלות הח' והי"ג, הח' הוי"ה דיודי"ן, והי"ג אהי"ה דההי"ן י) כנזכר במקומו, לכן מצדן הם או"א, הא' הוי"ה, והב' אהי"ה, והדעת המזווגן, יאהדוניה"ה והבן.

פרק ה

כ) אמנם בהולדת ז"א, היה ב' מיני זווגים, וי"ש ביניהם הפרש גדול, כי הזווג הא' שהוא כדי להמציא אותו מציאות ז"א, אינו אלא ע"י א"א, שמכחו כל האצילות. אך הזווג הב', הוא באו"א, לעשות להם מוחין.

והענין, כי הלא ז"א מלביש א"א מטבורא דלבא, שהוא חצי ת"ת, ובתוכו מתלבש א"א, עד סיום יסוד שבו. והנה מאותו חצי ל) הת"ת, נעשה גלגלתא שלו, אך ג' מוחין שלו, נעשין מנה"י דא"א. מ) וז"ס הרומז בתוספתא פ' בשלח ד"ן, עד לא אשתכח אוירא דכיא כו', כי כבר הודעתיך, כי ג' בחי' היה לז"א: א', במעי אמא, כי אז היה ו' זעיר"א, ג' לבד, והם נה"י דז"א, כי הג' נתעלו למעלה במעי אמא, ושם לא היה רק ג' כלילן בג'. פי', שכבר הודעתיך, כי או"א שיעורם עד טבורא דלבא, והם כללות חג"ת דא"א, ואז כאשר נתעלו אלו הג' נה"י, למעלה באו"א, נכללו בג' דחג"ת

הנחות ומראה מקומות

ו) עי' לקמן פרק ו' ובשער העבורים פ"ב ובשער הנסירה פ"ו ובשער מ"ד ומ"ן פרק י"ד.

ז) עי' בשער מאמרי רשב"י בפירוש האדר"ז דף נ"א ע"ב.

ח) חגיגה י"ד.

ט) כתובות י"ג.

י) נ"א דיודי"ן עי' לקמן פרק ו'.

כ) פרק זה נתבאר בע"ח עם סמ"ס ענף צ"א.

ל) עי' שער א"א פ"ה וז'.

מ) עי' שער הקדמות דף נ"ז ע"א.

של א״א, יו״ס ג׳ כלילן בג׳, ולכן אלו הג׳ הם ו׳ זעיר״א, כנודע כי ו׳ גדולה הם חג״ת, ושם בסוד העיבור נתארכו הטיפין אלו, ונעשו לז״א בהיותו תוך מעי אמא מסוד הבינה ג׳ אחרים, ואז יצא לחוץ, כלול ו״ק, מחסד עד היסוד. ובזה תבין מ״ש באדרא, מענין ב׳ עטרין דאו״א, נ) שהם חו״ג, והבן זה, כי שם מקומם באו״א.

ונחזור לענין, כי הנה סוד הזווג ב׳ דא״א, נעשה ביסוד שלו, הכולל ימין ושמאל, זכר ונקבה. ואמנם להיות מציאת הזו״ן תחתון, למטה מאו״א, א״כ הוצרך שיעשה ג״כ זווג זה ע״י או״א, לכן מה עשה, אותן נה״י דא״א, שהיו למטה מאו״א, נתעלו למעלה באו״א, בתוך חג״ת שלהם, ולא חג״ת דא״א עצמו, כי לא נתעלו בסוד מוחין דאו״א, רק נתעלו בחג״ת דאו״א, ס) ואז היו שם ג׳ כלילין בג׳, כנזכר בתוספתא פ׳ בשלח.

נמצא, כי נה״י דא״א, הם סוד ג׳ טיפין דסגול, הנזכר בתיקונים, שמהן נעשה אדם תתאה, שהוא ז״א ואז מחמת ג׳ טיפין אלו דנה״י דא״א, הטמונים בחג״ת דאו״א, משם נתהוו סוד זו״ן, נמצא, כי מציאת זו״ן, נתהווה מא״א עצמו, בזווג היסוד שלו, אמנם היה ע״י או״א, מסוד חג״ת שלהם. ואז יסוד אבא אפיק טפה חדא. ואעיל לה באמא, ותמן במעוי דאמא אתעביד ז״א ו׳ זעיר״א, ג׳ כליל בג׳ לחוד, לפי דאתיא מסוד ג׳ נה״י דא״א. ובסופו של ו׳, פסיעה לבר, סוד נוקבא עמו, כמ״ש.

ואמנם, בזה תבין סוד נעלם, שהוא סוד הדדין של אשה, מה מציאותן, ומהיכן נתהוו, ולמה הם בחזה, ולמה אין חלב בדדי הזכר, כמו בדדי האשה. והענין, כי כבר בארנו כי נכלל נה״י דא״א בחג״ת דאו״א, ונעלמו בתוכם, ושם אפיקו ההוא טפה, ויצא מדרך יסוד אבא לאמא ולכן אותו אור הגדול, שנתוסף עתה אל נה״י דא״א, כדי לעשות זווג, ולהאציל לז״א, אור (אחר) זה נתהווה תחלה בחג״ת אבא, ואח״כ בחג״ת אמא, כי בתוכם כלולין נה״י דא״א (נ״א דאמא) כנ״ל, לכן סוד אותה הארה העצומה, ע) היוצאת ובקעה לחוץ והאירה דרך שם בחזה דאו״א, לכן יש דדים בזכר ונקבה, רק שאותן של זכר הם קטנים, ואין בו חלב, ושל אשה גדולות, ויש בהם חלב. והטעם, כי בהיות ז״א תוך חזה אבא, לא היה כי אם מציאת טפה קטנה, אך בהיותו בחזה אמא, שם מתגדל, בסוד העיבור, עד שנעשה ו׳, כלול מתוך ג׳, לכן גם דדי האמא נתגדלו, מרוב אור, ונעשין בהן חלב.

ועתה תבין כי הלא סוד החלב, היא עילוי הדם למעלה, ומתהפך לחלב ומתמתק, וכן נה״י, לעולם למטה הם דם, סוד הדינין, כי לכן הם בכ״מ לבר מגופא כנ״ל, ובעלותן למעלה בהתכללותן למעלה בחג״ת, אז הם מתהפכין לחלב, ואח״כ יצא ז״א לחוץ, דמיון תינוק היונק, ומרוב אותו חלב נתגדל, ונעשה ו׳ גדולה, בו״ק, לבד, שהוא ו׳ דשמא קדישא. אך בתוך בינה, היה סוד ו׳ זעיר״א, כלול מג׳, תוך ה׳ דבינה, אמא עלאה, ולכן אין שום דמות ראש לזו הו׳.

והנה, מה שבארנו חילוק בין הולדת או״א, ובריאותן, לבריאת זו״ן, זה נרמז פ) בזהר פרשת תרומה דף קס״ז, בסוד אדם קדמאה, אגליף ציורא דיליה, גו משחתא וכו׳, שפי׳, כי א״ק הוא מציאת א״א, (צ״ל או״א) ואגליף בסוד הזרעת הטפה, ציורא דיליה, גו משחתא, שהם או״א, תוך שערות רישא דא״א, ודיקנא יקירא דיליה, הנקרא משחתא. אך אדם תניינא ז״א, היה ע״י זווג נה״י דא״א, תוך בינה כנ״ל.

ואם תשאלני, הרי עיקר מציאת הולד כשהוא בבטן ולא בחזה, אם כן היה מהראוי, שיהיו הדדין בבטן, ולא בחזה. אך הענין, כי האדם או האשה, אינן רומזין לת״ת ומלכות לבדם וכיוצא, אך, כל אדם נרמזין בו כל הי״ס, מא״א עד הנוקבא, וא״כ כשנצייר צורת דדים, לא נצטייר בציור בינה לבדה, או נוקבא לבד,

הגהות ומראה מקומות

נ) נ״א דא״א (כת״י).

ס) ע׳ מבו״ש דף צ״ו ע״ב.

ע) נ״א יצאה (ה״ו).

פ) ע׳ שער מאמרי רשב״י דף ו׳ ע״ב.

רק במציאת כוללת כל אורך י״ס, שהם קומת א״א עד הנוקב, וא״כ כשנעריך בערך זה, נמצא כאשר נתעלו נה״י דא״א בחג״ת דאו״א כנ״ל, להתעבר ולהוציא ז״א, הנה הוא סוד הז״א בחג״ת דאו״א, שהוא נה״י דא״א, והנה חג״ת דאו״א הם באמצעית ממש, כי כח״ב למעלה, ונה״י למטה, וחג״ת באמצע, והנה שיעור או״א בחצי גוף העליון דא״א, מגרון עד חצי לב, ואם תעריך דדי אשה, תמצאם שהם ממש במקום הזה, באמצע חצי גוף עליון, שמן הצואר עד טבורא דלבא. והטעם הוא כנ״ל, כי מין האדם כולל מציאת כל הי״ס. אך בבהמות וחיות שהם בסוד מין א׳ לבד, ואינו כולל כמו האדם, לכן באו בהם הדדים בבטנם ממש.

ועיין צ) בביאור מצות שעטנז, חטא קין והבל, בהקריבם צמר ופשתים, ושם תבין דיקנא דז״א, שנאצלה מצמר הכבש העליון, שהוא הדעת דדיקנא עלאה, שהוא הזקן התחתון שבא״א, סביב לאות ברית קדש דא״א, בסוד ק) גדולה מילה, שנכרתו עליה י״ג בריתות. וז״ס הפסוק מן המצר קראתי י״ה, הנאמר על דיקנא דז״א, שהוא מצ״ר, דנפיק מן צמ״ר העליון, שהוא סוד אותן שערות לבנות, שסביב ברית קדש דא״א, וכבר ידעת כי דיקנא דא״א, כל שערותיו לבנים, כמ״ש ושער ראשו כעמר נקא, והוא הצמר הנ״ל.

גם תבין, כי יסוד דא״א, זהו סוד השופר, שהוא צר. וגם אמרו עליו, מן המצר. ואמרו בזוהר אמור, ר) דשופר זה אפיק קול, והוא אש ומים רוח. והוא ענין זווג א״א, להוציא ז״א, ג׳ כליל בג׳, חסד דין רחמים, אמ״ר, והוא סוד ו׳ זעירא, קול דנפיק משופר.

ואמנם אופן כללות נה״י בחג״ת ש) דאו״א הוא עד״ז הענין, שהרי נשאר ג״כ חצי ת״ת דא״א עצמו למטה מנה״י שלו, והנה נתעלה זה ת״ת, בחציו האחר שנשאר באו״א, ונתעלה ג״כ נ״ה בח״ג דאו״א, ושם נכלל נצח בחסד דאבא, והוד בגבורה דאמא. ואמנם אע״פ שאנו אומרים שנצח באבא, עכ״ז היה כלול ג״כ מהוד, באופן כי נצח ת) הכלול מהוד עלה לאבא, והוד כלול מנצח עלה לאמא, ואז מכח ב׳ בחי׳ אלו שבכל א׳ וא׳, נמשכו הדדים, מרוב האור שבקעה ויצאה, רק כי באדם דהיינו אבא, יהיה בלי חלב, וזה לפי שאין הדבר שם רק לפי שעה, בסוד טפת הזרע. אך בסוד בינה, ששם נתהוו כל איברי הגוף דז״א, היתה הארה גדולה בהתפשטותו, וממנו נמשך החלב, לכן היו ב׳ דדים לכל א׳, נגד ב׳ בחי׳ שבכל א׳ מהם. ואמנם היסוד נתעלה ונחלק לב׳, חציו ביסוד אבא, וחציו ביסוד אמא.

וראה והבן, שכבר בארנו, שאין האשה מתעברת מביאה ראשונה, רק צריך להכניס בה תחלה חד רוחא כנ״ל, ואמנם יש בזה פקפוק מענין יעקב, שאמר כחי וראשית אוני, שנראה שנתעברה לאה מביאה א׳, וכמו שארז״ל ביבמות דל״ד ב׳, שכל מעכות של בית רבי תמר שמן, ע״ש שמעכו באצבע, ולא הוצרכו אלא ביאה ראשונה. והענין הוא, כי הלא להיות כי א״א הוא זכר בלי נוק׳, והזווג הוא מקצתו אל קצתו בלי נוק׳, לא הוצרך לזה לעשות כלי, ומכח זה נמשך אל יעקב, ולכל מעכות של בית רבי. ועכ״ז הוצרך להיות חצי היסוד דא״א באבא, בסוד מ״ד, וחצי באמא בסוד מ״ן, ביסוד שלה, אך לא הוצרך לביאה ב׳ לטעם הנ״ל.

ואמנם מנה״י אלו דא״א, נתהווה ז״א, בסוד ג׳ כליל בג׳, בסוד ו׳ (א) זעירא לבד, אך סוד

ה ש מ ש

(א) נ״ב, כי מנצח דא״א, נעשו חסד ונצח. ומהוד, גבורה והוד. ומיסוד, תפארת ויסוד דז״א ומחצי תפארת דאריך חב״ד לז״א. והוא, כי מאנ״ך דר״ק דמלכים, נבררו, ונעשו ו״ק לז״א,

הגהות ומראה מקומות

צ) עי׳ שער המצות קדושים דף כ״ט ע״ב.
ק) גדרים ל״א: ר) אות רט״ז.
ש) נ״א דא״א (ה״ו).
ת) עי מבוא שערים דף צ״ז ע״א.

חצי ת"ת דא"א שעלה למעלה, ממנו נתהוו מוחין אל תינוק הזה הייתו במעי אמו, ונשמה לאלו המוחין היה אותו חצי היסוד דרישא עלאה שנשאר כאן לז"א.

והנה כשנתפשט ויצא ז"א לחוץ, יצא כלול מו"ק לבד, ד' גדולה. והטעם, שכבר ידעת כי נ"ה אית בהון ו' פרקין, והנה אם נחשוב מה שנשאר מן א"א אל הז"א, הנה הם ו' בחי': א', חצי ת"ת. ב', יסוד. וד' פרקין דנצח הוד, הרי הם ו'. שמהם נתהוו ו"ק לזעיר אנפין, כי הב' פרקין עלאין דנ"ה אלו נשארו למעלה, פ"א דנצח באבא, ופ"א דהוד באמא, ואלו הם שם תמיד לעולם, ומכח זה נמשך החלב לתינוק גם אחר צאתו משם. ובזה תבין, איך מזון התינוק מצד החלב, כי בשמת הז"א נה"י דא"א, ומצד אותן ב"פ דאשתארו באו"א, הם יותר מעולים. ונמצא, כי כשנמשך משם החלב, הוא ממבחר נשמתו, ומשם הוא ניזון. וכבר בארנו, כי נ"ה הם סוד הדינין, והם דם, וכשמתעלין נהפכין לחלב. א) כי כן אירע הדבר באשה המעוברת כפי הטבע.

ואמנם סוד השפעה זו, כבר ידעת, כי הלא סוד דיקנא דא"א, אינה מתלבשת כלל, כי ארכה מהגרון עד טבורא דלבא, ושם מתחיל ראש ז"א, נמצא כי מגיעין שערות אלו עד ד) שערות דז"א, ועל ידם נמשך השפעה לראש ז"א, כנזכר באדרא. א"כ נמצא, כיון ששיעור קומת או"א הם מהגרון עד טבורא דלבא דא"א, ודיקנא דא"א נמשכה עד הטבור דיליה, א"כ נמצא דהאי דיקנא חפיא על או"א, כי אינו מתלבש בהם כנ"ל, נמצא חופף עליהם, ואינון אתכלילו ביה.

פרק ו

ב) אחר שבארנו סיד הולדת או"א וזו"ן, נבאר עתה סוד התלבשותן את א"א. כי כבר ידעת, כי א"א מתלבש תוך או"א. והנה דע, כי חיות ונשמה של או"א הוא נמשכת ג) מב' רישין: כתר, ומ"ס. גלגלתא, ומוחא. כי הם משפיעין לבינה, שמבינה נתהוו גלגלתא או"א, מן הכתר לאבא, ומחכמה לאמא.

וז"ס הנרמז באדר"ז דרפ"ט, אתנהרו ג' רישין עלאין וכו', ובמזלא תליין, ואתכלילין ביה. כי או"א הם ב' רישין, דאתכלילו במזלא, והבן זה. ולכן אינן יכולין להזדווג או"א, רק ע"י דעת עילאה, שהוא מזל הי"ג דדיקנא. וביאור מזלא הוא, כי כבר בארנו לך בפ' נשא בר"מ, כי י"ג ת"ד, הם ג' שמות הוי"ה דיודי"ן, והנה ג' הויות הם י"ב אותיות, והם סוד י"ב ת"ד, ותיקון הי"ג הוא כולל כולם, כי בו יש כל ג' הויו"ת (פעם ב') הנ"ל, שהם י"ב אותיות, והי"ג הכוללת. והנה ג' הויו"ת הם ע"ח, גימטריא מזלא. או מזל עצמו עם המלה והבן זה.

והנה בזוהר אמרו, כי ב' ת"ד, הח' והי"ג, שניהן נקראו מזלא. והענין, כי ב' מסוג א', כי הם יורדים תרוייהו בשיקולא עד טבורא. כנזכר באדרא קל"א, ואלו הב' מזלות, מהם יונקים או"א השפע הנ"ל, מכתרא ומ"ס, כי או"א אתכלילו במזלא, ושיעור או"א הם עד טבורא של א"א, נמצאו אלו הב' מזלות חפיין

ה ש מ ש

והלבישו לנה"י דא"א, ע"ד הנזכר. ומאנ"ך דג"ר דמלכים, נעשה חב"ד לז"א, והלבישו לחצי התחתון דתפארת דא"א. והיא שמועה ב' הנזכר בספר מבוא שערים שע"ה ח"א פרק ט', ועיין לקמן שעי"ז פ"א, ובסוף שער זה, ובשער כ"ה פרק ששי, ובשער כ"ו פ"ה, והם שלשה שמועות הנזכר בספר מבוא שערים הנ"ל יע"ש.

הגהות ומראה מקומות

א) עי' מבוא שערים שער ח' חלק ב' פרק ג'.

ב) פרק זה נתבאר בעץ חיים עם פמ"ס ענף צ"ב.

ג) עי' שער או"א פרק ג' ובשער הכוונות דדושי העמידה במלת קונה הכול.

ד) עי' שער א"א פרק ח'.

עלייהו. ואבא עיקר יניקתו ממזל הח׳, ואמא מן הי״ג. ולפי שמזל ח׳ עליון מן הי״ג, לכן אבא דיניק ממנו, הוא גדול מאמא, אך בערך דתרוייהו כחדא נפקי ונחתין בשיקולא עד טבורא, לכן גם או״א כחדא נפקי, וכחדא שריין. והנה בזה ידעת, איך או״א כחדא שריין, ואיך אבא גדלה מעלתו מאמא.

וראוי שתדע, כי מזל הח׳ הוא סוד א, ה) שציורו יו״ד. ומזל י״ג, צורתו א, יו״ד. כנזכר בתיקונים, שיש ב׳ מיני א׳. והנה להיות שמאלו הב׳ מזלות הם יונקים או״א, לכן א׳ שצורתו יו״ד, הוא באבא. וא׳ שצורתו יו״ד, באמא. כי הד׳ היא נקבה. (א) והנה טעם היות מזל הח׳ צורת יו״ד, כי הרי הוא נחית בשקולא עד טבורא, לכן בו נכללין כל י״ג ת״ד, שהם י״ב, ועמו י״ג. והי״ב שהם מתגלין בו, הם צורת ו׳, שבאמצע אות א׳, וכבר בארנו כי כל ו׳ כפולה: ו״ו הרי י״ב. ו)

גם הודעתיך בענין ווי עמודים, שהוא סוד ו׳ שבאמצע אות א׳, שבשם צבאות, שנחלקת לב׳, בזה האופן: א. וכן הוא עד״ז ממש. והנה זה המזל, כולל את אלו הי״ב, בב׳ מציאות: א׳, בערך היותו עליון מהם, וזהו בהיותו בסוד י׳ עלאה דאות א׳, והם נשפעים ממנו. הב׳ בערך היותם כלולין בו׳ והוא מקבל מהם, וזהו בסוד י׳ תתאה דאות א׳. אך ב׳ בחי׳ אלו הם א׳ לפי האמת. והנה הם עתה י״ג.

והנה י״ב אלו שבו, נחלקים לג׳ שמות הוי״ה, הם י״ב אותיות, ימילואי שמות אלו הם ביודי״ן, מספרם ריי״ז, ומזל י״ג הוא א׳ שצורתן יו״ד, והוא ג״כ על סוד הנ״ל, רק שלפי שמציאותה הוא בחי׳ ד׳, לכן שמותיו הם ג׳ אהי״ה, והם י״ב אותיות, ומלואם הוא ג״כ ע״ד הנ״ל במילוי יודי״ן. נמצא איך מזל הח׳, מתלבש במזל הי״ג בסוד הוי״ה אהי״ה. לכן הוא עד״ז באו״א, אשר הם יונקים מאלו, הוי״ה באבא, אהי״ה באמא, והבן כל זה. ולכן ע״י ב׳ מזלות אלו, נכללין או״א, ומזדווגים על ידו.

ואמנם מה שאו״א הם מלבישין גוף א״א, הוא בינה וחג״ת דא״א, והבינה נעשה כתר לשניהן. ובבחי׳ זו אנו קורין הבינה כתר. אך החג״ת, נעשה גוף לשניהן, צד ימין לאבא, וצד שמאל לאמא. ואמנם כבר ידעת, כי ח״ג הם ב׳ דרועין, שהם ו׳ פרקין, כנזכר פרשת ויחי דרס״ב, תמיד, חסד חסדים, גבורה גבורות. והנה מאלו הב׳ זרועות נעשו או״א. וסדר פרקין אלו, הם כך: ב׳ פרקים עליונים, הם הכמה דאבא, וחכמה דאמא. מזרוע ימין לאבא, ומזרוע שמאל לאמא. וב״פ האמצעים, הם בינה לאבא, ובינה לאמא, מחסד לאבא, ומגבורה לאמא, ע״ד הנ״ל, הרי ב׳ מוחין חו״ב לאבא מזרוע ימין חסד. וב׳ מוחין חו״ב לאמא, מזרוע שמאל גבורה. נשארו ב״פ, א׳ מזרוע ימין חסד, וא׳ מזרוע שמאל גבורה, והם ב׳ עיטרין חו״ג, דאחסינהו. או״א לברייהו ת״ת. כנזכר באדרא רצ״ב.

ואמנם סדר ו׳ פרקין אלו, הם היפך מה שנראה, ז) והנה הראשונים הם ב׳ ידים. ואח״כ האמצעים. ואח״כ האחרונים, והם סמוכים לכתף, ומחוברים שם. והטעם הוא, דע, כי הנה אדרבה, סוד הידים והפרקין אמצעים, הם יותר גבוהים, בסוד וכל אחוריהם ביחה, משא״כ בראשי הכתפים שהם פנים ואחור, וה״ז מעלה א׳. עוד מעלה ב׳, כי הנה הידים יש יכולת באדם להגביהן עד המוחין, משא״כ בפרקין הסמוכים לכתף, שאין כח לכתפיים להגביהם למעלה.

ה ג ה ה

(א) צמח, אבא הוא הויו״ת, העולין מזלא, לכן הוא יו״ד, והכולל גימטריא אהי״ה, לכן יו״י גימטריא הוי״ה. ואמא בסוד אהי״ה.

הגהות ומראה מקומות

ה) עי׳ שער הלקוטים דף ל״א ע״א וב׳.

ו) עי׳ שער השמות פרק ג׳.

ז) עי׳ בזהר בראשית א׳ אות קכ״ט, ובזהר ויקהל אות רס״ט בסלם ד״ה פירוש. ובתקוני הזהר אות פ״ז ובשער מאמרי רשב״י דף מ״ח.

גם מעלה אחרת, כי כל הפרקים הסמוכים לכתף, הם דבוקים ממש בגוף, כי הם סוד ב׳ עטרין הדבוקים בזעיר אנפין, אך שאר הפרקין אינם דבוקים בגוף, ויכולין להעלותן אל המוחין.

ובזה תבין, סוד הגבהת ידים בעת הנטילה, שהם סוד חו״ג ב״פ הידים, הנעשין מוחין, והבן זה.

והנה תוך חג״ת המקוריים, שהם כחב״ד דאו״א, יש נה״י דעתיק, וכבר ידעת, כי גם בשוקיים יש ששה פרקין, והם נחלקים ממש ע״ד הנ״ל, עד שנמצאת שנשארו ב״פ תחתונים, שהם בסוד הרגלים, מגיעין (א) בב׳ עטרין דז״א, ובזה נאחז עם רישא עלאה דעתיק וכן סוד ב״פ תתאין דחג״ת דא״א, הם ג״כ בז״א.

ואמנם חצי ת״ת דא״א שבאו״א, ממנו נעש׳ ב׳ דעות לאו״א, כיצד, ידעת ענין וקרא זה אל זה, כי הת״ת נקרא זה, נגד י״ב פרקין שבו כמנין ז״ה, שהוא י״ב, ונחלקין לב׳, ו׳ זעירא, ו׳ רבתי. והנה ת״ת ו׳ רבתי, ו״ק שבו, שהם נגד ו״פ דב׳ דרועין. והיסוד ו׳ זעירא ו״ק שבו, נגד ו׳ פרקי רגלים. ובזה תבין מ״ש בפ׳ בראשית, כי יש בהיכל הרצון ו׳ היכלים כלולים בו, כי לעולם יש בחי׳ זו בת״ת, וביסוד, ו׳ בכל א׳, והנה אם תחלק הת״ת לחצאין, ישארו ג׳ ג׳, והג׳ הם לאו״א, והג׳ לז״א, מהטבור ולמטה, כמ״ש. והנה ג׳ חלקי הת״ת הזה, ב׳ מהם מתהוים ב׳ דעות לאו״א, והחלק הג׳ מתחלק לב׳ גופין דאו״א, ושאר קומתן נשלם ע״י זווג הפה הנ״ל, ח) שמרוב השפע נעשין נה״י אחרים לאו״א.

הרי כלל הדברים, שמחצי ת״ת, נעשין ב׳ דעות דאו״א, עד סיום הרגלים שלהם. והנה בדוגמא זו, הוא יסוד דעתיק, הגנוז בת״ת דא״א, גם הוא נחלק דוגמת הת״ת, לו״ק, ג׳ מהם לאבא ואמא, וגם מהם לזעיר אנפין, ע״ד הנ״ל בת״ת דא״א, כי כבר נתבאר, שגם היסוד הוא ו״ק, כנזכר באדרא ט), וצדיק יסוד עולם דכליל שית בקרטיפא חדא.

פרק ז

י) אמנם סדר התלבשות ז״א את נה״י דא״א, כך הוא: כי חצי ת״ת כ) המקוריי נעשה גולגלת לז״א, כנזכר באדרא, כי נתחברו אוירא ובוצינא, ואפיקו האי גלגלתא תקיפא. כי מ״ס להיות שבו סוד הגבורה דעתיק, לכן נרשם בה סוד הבוצינא דקרדינותא, ושם שרשה, כי

ה ש מ ש

(א) נ״ב, (עיין תו״ח דף קי״ח ע״ב) צ״ע, והלא כבר כתב בשער העיגולים ענף ד׳, וז״ל, אמנם כל שאר הרגליים דיושר, כגון רגלי עתיק ורגלי א״א ורגלי ז״א ורגלי נוקבא כולם מסתיימין בהשואה אחת, והוא עד חצאים התחתונים של עיגולי א״א מצד מטה עכ״ל. אמנם על מה שכתב בכמה מקומות, שתרין פרקין תתאין דנו״ה דעתיק יוצאין אל הבריאה בסוד דדי בהמה, כבר הקשה על זה מהרח״ו ז״ל, וכתב שאפשר שזה היה קודם התיקון, אמנם אח״כ חזר לאסוף רגליו למעלה בהשואה אחת עם הרגלים הנזכרים וצ״ע. (הרב שמן ששון כתב דמצא בע״ח מעיר תוניס יע״א סיום הגה״ה זאת וז״ל אמנם מ״ש כאן הוא ע״פ שמועה א׳ מג׳ שמועות בענין התלבשות ע״י בא״א הנזכרים בספר מבו״ש דף נ״ז ועיין בהקדמת רחובות הנהר שכולם אמת עיי״ש).*

הגהות ומראה מקומות

ח) עי׳ לעיל פרק ד׳.
ט) אד״ר אות של״א.
י) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף צ״ג.
ועי׳ שער הנסירה פרק ז׳. כ) לעיל פרק ה׳.

---

* עיין לעיל דרוש עגולים ויושר דף ל״ט בהשמש ובהגהה שם.

בוצינא ל) דקרדינותא הוא שורש לכל הדינין שבעולם, רק ששם הם נכפין. וממו״ס נתפשט לאמא (נ״א לאו״א) כנ״ל, כי גלגלתא ומוחא ד״א״א, הם שורש או״א. וחסד דעתיק הוא בגלגלתא, והגבורה במוחא. ודוגמתן הם למטה, באו״א חסד באבא, וגבורה באמא. והנה אלו הב׳ נקרא בוצינא דקרדינותא גבורה, ואוירא דכיא חסד. לכן תבין, כי מת״ת שבא״א, (נ״א שבאו״א) מהם נעשה גלגלתא דז״א, כי הנה החו״ג שעל הת״ת נתחברו, ואפיקו האי גולגלתא, מסוד הת״ת שלאחריהן. וז״ס אתחברות בוצינא ואוירא דכיא. נמצא, כי סוד בינה דא״א, היא כתר על או״א. וחג״ת דא״א, הם נעשין מוחין מקיפין לז״א. ומנה״י דא״א, נעשה לו מוחין פנימים, ומתפשטין בו, כסדר נה״י דאו״א, כמ״ש במקומו.

ז״ל מוהרח״ו בספר מבו״ש דקי״ב ע״ב. גם ראיתי שינוי אחר, בענין הת״ת דא״א, כי פ״א שמעתי, כי כל חצי התחתון ניתן אל הז״א, ורוב פעמים שמעתי בדקדוק, מ) שאינו רק שליש התחתון לבד, ואיני יודע תירוץ, אם לא שנאמר על דרך הת״ת דאימא המתלבש בכתר דז״א, כי בהיות לו מוחין דאימא לבד, אינו לוקח רק שלישו, ובהיות לו גם מוחין דאבא, לוקח הציו כנזכר ע״ש, וכן יהיה כאן כנלע״ד.

הנחות ומראה מקומות

ל) עי׳ בזהר בראשית א׳ דף א׳ בסלם ד״ה ופירושו המלא של בוצינא דקרדינותא. ועי׳ שער א״א פרק ט״ו.

מ) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״א לוח התשובות תשובה קל״א שמתרץ את זה.

היכל החמישי

וחיכל זה נקרא היכל זעיר אנפין ובו שבעה עשר שערים

שער הראשון

שער ז"א ויתחלק לד' פרקים

פרק א מ"ת

נ) ונבאר ענין זו"ן, אשר תקונם באו אחר תיקון או"א. והנה נת"ל, כי זו"ן נעשו מבחי' ז"ת דמ"ה, ובחי' ז"ת דב"ן, זולת הכתרים שבז"ת דב"ן, כי אלו עלו בגופא דע"י. ואמנם מקומם הוא, למטה מו הקרום ואותה פרסה, (הנ"ל) שמפסקת באמצע גופא דא"א, כי עד אותה הפרסא עד שם, מגיע סיום יש"ס ותבונה, ומהפרסא ולמטה, מתחיל זו"ן, הנעשים מלבוש של א"א למטה, שהוא מטבורא דא"א ולתתא, עד סיום רגליו של א"א כמ"ש בע"ח.

ונבאר עתה, מה שיעדנו למעלה בדרוש א"א, לבאר איך כל בחי' אצילות כאשר נתקנו, ינקו מתחלה בסוד דדי בהמה, ואח"כ ינקו מדדי אדם. ונתחיל לבאר מבחי' תיקון א"א ונאמר, כי הנה נת"ל, כי הנה תיקון כל האצילות היה בעיבור י"ב חדש, (א) ולא ידעתי לפרש היכן היה מקום עיבור זה, והמשכיל יבין מדעתו. ס)

והנה כאשר א"א היה בסוד עיבור, נולד ויצא לחוץ, וירד למטה לעולם הבריאה, ע) ר"ל מה שיהיה אח"כ עולם הבריאה, כי אז עדיין לא נברא עולם הבריאה, וירד למטה מאותן ב"פ תחתונים של נ"ה דע"י אשר ביארנו לעיל, פ) שהם עומדין למטה בעולם הבריאה, ושם היה יונק א"א מאותן הב"פ שלהם, שהם בסיום הרגלים, כדמיון ב' דדי בהמה, שדדיהם סמוך לרגלים. והמשכיל יבין איך נעשו ממש בחי' דדים למטה, ואין להאריך. ואחר שינק משם, הגדיל יותר, ועלה באצילות, והלבישו י"ס שבו, לז"ת דע"י כנ"ל. והרי נשלם תקון דא"א.

ואר"א גם נתקנו, [אח"כ] וגם תקונם ע"י עיבור, ואחר זה העיבור נולדו ויצאו לחוץ, וירדו גם הם למטה בבריאה, תחת אותן ב"פ תחתונים דעתיק, וינקו משם ואח"כ הגדילו יותר, ועלו והלבישו לאותן ב"פ תתאין דנ"ה דעתיק, ואח"כ הגדילו יותר, ועלו באצילות במקומם, והלבישו את א"א מהגרון עד הטבור כנ"ל.

ה ש מ ש

(א) נ"ב, (עיין תו"ח דף קי"ז ע"א שיטה ל"ב). זהו כפי הספק השני שנסתפק מהרח"ו ז"ל, בשער התיקון ספ"א, שהי"ב חדש הם לצורך כל הי"ב פרצופי האצילות, וצ"ע, כי שם הסכים לספק הראשון, שי"ב חדש לכל פרצוף כנ"ל. ע"ש.

הגהות ומראה מקומות

נ) עי' שער עתיק פ"ה ובמו"ש שער ג' חלק א' פ"ד.

ס) עי' שער עתיק פרק א' ובתע"ס שיעור ח' אות י"ז.

ע) עי' שער הולדת או"א וזו"ן פרק ו'.

פ) עי' שער א"א פרק א'. ובתע"ס אות מ"ב באור פנימי ד"ה וראוי שתדע.

והסבה שהיתה בהם ב׳ עליות הוא, כי כאן יש להם לעלות ב׳ מדרגות: בחי׳ עתיק, ובחי׳ א״א, שהם אותן ב׳ פרקים תתאין דעתיק, והתלבשותן את א״א ולכך הוצרך להם ב׳ עליות. אבל א״א שאין עליו רק מדרגה א׳, די לו בפעם א׳, לעלות כל ז״ת דעתיק, בעלייה א׳, כי כולם מדרגה א׳, לעלות כל ז״ת דעתיק.

אח״כ היה תיקון זו״ן, ותחלה היו בעיבור, במעי בינה. ואח״כ בא זמן לידתם, וירדו למטה לעולם הבריאה, תחת אותם ב״פ תתאין דנ״ה דעתיק, וינקו משם זמן היניקה, ואח״כ נתגדלו והלבישו אותן הב״פ תתאין דעתיק. אח״כ הגדילו דא״א ולמטה, והלבשוהו שם. אח״כ הגדילו יתר, ועלו למקום נה״י (ב) דתבונה של בחי׳ קטנות, (ג) וינקו משם מג׳ אמצעיים שלה, שהוא מקום החזה עלייה בלבד מבחוץ, כדרך שמגבהת האם את התינוק מבין ירכותיה, ויונק מבין זרועותיה, ובחי׳ זו נקרא אצלינו תמיד בחי׳ היניקה, כמבואר במ״א, כי יש ג׳ זמנים לזו״ן, והם: עיבור, ויניקה, ומוחין דגדלות.

ודע כי היניקה זאת, היא יניקה אמיתית, הנזכר בדברינו תמיד, (ד) ואמנם כל שאר הבחי׳ שהיה לזו״ן, אחר שנולדו כולם נכללין עמהם, [ס״א עמה] ונקרא בחי׳ יניקה, אבל עיקרה אינה אלא זו הנ״ל.

ואח״כ בא זמן הגדלות האמיתי של זו״ן, והוא זמן כניסת המוחין דגדלות בראשו, שאז הנה״י דתבונה נכנסין ממש בראשו, להיות לו מוחין, ואין זה כמו זמן היניקה, אשר עלה עד ירכותיה שהם הנה״י דתבונה, לינק מן הדדים שבחזה, כי אז אינה רק עלייה מבחוץ כנ״ל, אבל עתה נכנסין ממש תוך פנימיות הז״א, בבחי׳ מוחין ממש. הרי נת״ל כל תיקון שיש בזו״ן.

ונבאר עתה תחלה באיזה אופן מלביש ז״א את א״א (ה) מהטבור ולמטה.

הנה הכתר דז״א, הוא מהטבור ולמטה, עד סיום הגוף, הנקרא ת״ת, שהוא עד רישי ירכין. וג״פ דנצח דא״א, מתלבשין בקו ימין דז״א, שהוא חח״ן. וג״פ דהוד דא״א, מתלבשין בקו שמאלי דז״א, שהוא בג״ה שבו. ויסוד דאריך אנפין, מתלבש בקו האמצעי דז״א, שהוא ד״ת. ונוקבא דז״א, יצאה מהחזה דז״א ולמטה, כדמיון הז״א, היוצא מא״א ממש, ונמצא שהז״א מלביש א״א עד סיום רגליו מכל צדדיו, ושם ג״כ מסתיימין רגלי דזו״נ, ושם הוא סיום עולם אצילות. אמנם רגלי עתיק,

ה ש מ ש

(ב) נ״ב כתב הרח״ו ז״ל, ששמע בודאי, שביניקה האם רובצת על הבנים, ויורדת ומשפלת עצמה למטה למקום הזו״ן להניקם, והם אינם עולים, אבל בגדלות עולים הם, לקבל המוחין, אלא שיש לו קצת ספק בזה, אם הוא להפך. מבו״ש שע״ה ח״ב פ״ב.

(ג) נ״ב, (עיין תו״ח דף קי״ז ע״ב) צ״ע, והלא נודע מכמה מקומות, ובפרט בשער כ׳ פ״ה ופ״ו ופ״ז, כי בעיבור נכנסו בז״א מוחין דקטנות, מלובשים תוך נה״י החיצוניים דישסו״ת, שהוא פרצוף העיבור שלהם, הנקרא נפש. וביניקה נכנסו בו מוחין דקטנות מעולים מן הראשונים, מלובשים תוך נה״י האמצעיים דישסו״ת. שהוא פרצוף דיניקה שלהם, הנקרא רוח. ובגדלות, נכנסו בו מוחין דגדלות, מלובשין תוך נה״י הפנימיים דישסו״ת, שהוא פרצוף דגדלות שלהם, הנקרא נשמה.

(ד) הוא לאפוקי יניקה דדדי בהמה.

(ה) נ״ב וז״ל צ״ע, כי בשער כ״ט פ״ה, כתב סדר הלבשה זו, באופן אחר. וזה תוכן לשונו שם, כי חצי תחתון דת״ת דא״א, נתלבש בחכמה. והיסוד בבינה. וב׳ פרקין תתאין דחו״ג, בדעת. ופרק אמצעי דנצח, בחסד ונצח. ופרק תחתון, בת״ת ויסוד. ופרק אמצעי דהוד, בגבורה והוד. ופרק תחתון דהוד, בנוק׳ דז״א. ויסוד דעתיק, בכתר דז״א. אבל התרין פרקין עלאין דנו״ה דא״א, נשארו למעלה בחזה דאו״א, בסוד דדים, ואינם נעקרים משם לעולם, וצ״ע. אח״כ ראיתי בספר מבו״ש, כי ב׳ שמועות הם, ועוד שלישית, כי נה״י דא״א, נתלבשו בכח״ב דז״א, לבד ואינם מתפשטים.

הב״פ תחתונים שבו, שהוא פרק תחתון דנצח, ופ״ת דהוד דעתיק, אלו נכנסים יותר למטה, ועומדים בגבול עולם הבריאה, אשר הוא למטה מעולם אצילות, ועומדין שם בבחי׳ דדי בהמה, כנ״ל באורך. (ב) (ואפשר לומר כי לא היה כך, אלא קודם תיקון אצילות, כנזכר כאן. ואחר התיקון, לא הוצרך זה, וחזר עתיק לאסוף רגליו למעלה, בהשוואה א׳ עם רגלי א״א).

הג״ה, וז״ס, שארז״ל צ) עתיד הקב״ה להנחיל לכל צדיק ש״י עולמות. והענין, כי א״א הוא בחי׳ הכתר של כללות עולם האצילות כנודע, והנה א״א זה, יש בו תר״ך אורות, כמנין כת״ר, כמ״ש בספר הבהיר. והנה צדיק עליון הוא ז״א, ולוקח מחצית הכתר שהוא מלביש לא״א, מהחציו ולמטה. והנה מחצית הכתר הוא ש״י, ואלו הם ש״י עולמות, שהוא הצדיק, שהוא ז״א. עיין פ׳ תרומה דקס״ו, במאמר זה שביארנו שם.

פרק ב מ״ת

ק) ונבאר עתה בחי׳ זמן העיבור של זו״נ איך היה. וכבר נת״ל, כי נעשו מב׳ בחי׳, שהם ז״ת דמ״ה, וז״ת דב״ן, זולת הכתרים הז׳. ונבאר סוד העיבור ונאמר, כי הנה אחר שנתקנו או״א, נשארו עתה בחי׳ ז׳ מלכים שמתו, ועדיין היו בלי תיקון. ואמנם הם בחי׳ ז״ת דב״ן, כנודע. גם אז היה עדיין א״א, בלתי התלבשות מטבור ולמטה, עד סיום רגליו, והיה מגולה מבלי לבוש. וכדי לתקן הז׳ מלכים שמתו, אשר מהם נעשה זו״נ הנ״ל, היה צריך שיהיה בסוד העיבור בתוך אמא, וז״ס העיבור.

הנה תחלה אסף א״א את רגליו, ר״ל כי נה״י שלו, שעדיין היו מגולין כנ״ל, נתעלו למעלה עד הג׳ אמצעית, חג״ת דא״א עצמו, המתלבשים תוך או״א מקודם זה כנ״ל. גם עתיק התחיל לאסוף ב׳ פרקין האמצעים שלו, (על גבי) ב״פ הראשונים דנ״ה שלו, והיו מלובשים ב״פ עליונים, תוך ב״פ אמצעים, אבל היסוד דעתיק אינו צריך לעלות, כי הוא מסתיים למעלה בחזה דא״א. ואח״כ הלבישו החסד והגבורה וחצי ת״ת העליון דאריך אנפין, לאותן ב״פ אמצעים דנ״ה, ואת היסוד דעתיק. ואח״כ הלבישו נ״ה דא״א, לח״ג שלו עצמו, וחצי ת״ת התחתון שבו, הלביש את חצי העליון, והיסוד דא״א הלביש אח״כ, את חצי ת״ת תתאה שבו, ועלתה העטרה אל יסוד שבו, והלבישה את היסוד עצמו שבו. ואח״כ עלו חג״ת דז״א, והלבישו לנ״ה ועטרת היסוד דא״א, ואחר כך עלו נה״י דז״א, והלבישו לחג״ת דז״א עצמו. ואח״כ עלתה הנוק׳, שהיא המלכות בסוד העטרה, והלבישה את היסוד דז״א. ונמצא שעלו בחי׳ זו״ן למעלה, ונמצא ז״א כלול ג׳ גו ג׳, שהם ו״ק שבו, ג׳ כליל בג׳, ונרמז זה פרשת בשלח ד״ן ע״א בתוספתא, ג׳ רוחין דכלילין בג׳ הוי שקיעין כו׳, ונודע כי ז״א הוא בחי׳ רוח, והמלכות נקראת אבן, וזהו אבנין שקיעין. ודי בזה.

ועתה יתבאר איך נתלבשו גם הם תוך או״א, והוא, כי אחר כל הנ״ל, הלבישו או״א זיש״ס ותבונה, את כל הבחי׳ הנ״ל, כי כבר נת״ל, שאורך אלו הד׳ פרצופים, הם כשיעור אורך הנ״ל, שהם חג״ת דא״א, נמצא כי או״א נשארו כמו שהיו בראשונה תמיד, לפי שהם קצרי קומה כנ״ל, אבל עתיק וא״א שהם ארוכים הוצרכו לעלות קצוותם התחתון, ולכלול אותן בקצוותן העליון.

והנה גם זו״ן היו יכולים לישאר שם כמו שהוא, ולא להלביש קצוותם התחתון בעליון, כי אורך הו״ק אינם כ״כ גדולים, וא״כ למה

השמש

(ב) נ״ב, עיין לעיל פ״ו, בשער הולדת או״א וזעיר אנפין.

הגהות ומראה מקומות

צ) סוף עוקצין. ק) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י׳ מאות פ״ד כל ההמשך.

הוצרכו לכלול, ולהיות בחי׳ ג׳ כליל בג׳. ר) ואמנם תשובת שאלה זו נתבאר באריכות, כי הכוונה היתה לקבצם ולקשרם יחד, שיהיו ר״ה״י באחדות, ולא ר״ה דרך פירוד, כי זו היתה סבת מיתת המלכים בראשונה, ובזה נמצא, כי זו״ן הם עומדין באמצע, בין נה״י דא״א, ובין פנימית או״א, ואז היו שם בתוך פנימית או״א, בסוד עיבור, כדרך הולד הניתן במעי אמו.

ואין תימא בזה, אם או״א שהם יותר עליונים ורוחניים, מלבישין לזו״ן בתוך מעיהם ופנימותן, כי כן צריך לצורך העיבור בהכרח. ועוד כפי האמת, אין זה חציצה והפסק בין א״א לאו״א, לפי שזו״ן הוא קטן מאד בערכם, ובפרט עתה שאין לו י״ס, רק ו״ק בלבד, ואפילו אלו הו״ק, אינן מתפשטין רק ג׳ כליל בג׳ כנ״ל, נמצא שמקום ומצב ומעמד הז״א, אינו רק בחצי ת״ת התחתון דאמא, אשר שם מקום הריון ועיבור הולד, אבל בכל שאר הפרצוף אין שום הפסק בין או״א לא״א, ואין זו נקרא חציצה, והפסק.

והנה ע״י כל הכללות והתלבשות הנ״ל, נמצא שעתה יש אורות רבים וכפולים בתוך או״א, וא״כ אע״פ שהיה הז״א נתון בתוכם, והיה מפסיק בינם לבין א״א, אין זה מעלה ומוריד. נמצא עתה, כי נצח וחסד, וחצי ת״ת, וחצי יסוד, וחצי מלכות של ז״א, נתונים מצד ימין בתוך אבא. וחצי האחר, נתונים בצד שמאל תוך אמא, אמנם אח״כ כולם מתקבצין במעוי דאמא, ואבא נותן המחצה שלו במעי דאמא, כי שם הוא מקום העיבור האמיתי, וכמ״ש בע״ה.

ונחזור לענין, כי הנה מכח עליית כל האורות הנ״ל, וכללותן למעלה, וכן מכח עליית ב״פ האמצעיים דנ״ה דעתיק למעלה בב״פ קדמאין, נוסף שם אור גדול ועצום, ואין בו כח ביסוד דעתיק לסבלו, כי הוא צר מאד, ואז נבקע (א) ונסדק מלמעלה למטה לארכו, ויצא האור לחוץ, ואז חכמה ויש״ס העומדין בימין, מתחברים ונעשו פרצוף אחד בלבד. וכן אמא ותבונה שבצד שמאל, נעשו פרצוף אחד לבד. כי עתה אורות היסוד שוין בענין גילוי בהשוואה א׳, ואין עתה כסוי וגלוי הגורם חילוק פרצופים, ש) ועתה אין שם רק ב׳ פרצופים לבד, אחד מאבא, ואחד מאמא. ושיעורם למעלה, מן הגרון עד למטה בטבורא דא״א. וזכור הקדמה זו, כי בכל פעם שרוצין או״א להזדווג, לצורך מוחין לז״א (ב) נעשה הכל פרצוף אחד לבד, לאבא ויש״ס. ופרצוף אחד, לבינה ותבונה. וזכור זה לכל המקומות שתצטרך להקדמה זו.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, (עיין תו״ח דף קכ״ט ע״ב) לא ידעתי מי גרם ליסוד דעתיק שיבקע, כי הוא נתון תוך גופא דא״א, והאורות הנזכר הלבישו מבחוץ עד גופא דא״א, ואפילו הנו״ה דעתיק, המלובשים תוך גופא דא״א, הנה הם עלו להלביש קצתם בב׳ הקוים ימין ושמאל, תוך חו״ג דא״א, אבל בתוך הת״ת ששם נתון היסוד כנשמה בתוך הגוף, לא היה כלום מי שילביש עליו. ועוד שראוי היה שגם הת״ת דא״א, גם הוא יבקע החילה, כי הוא מלביש ליסוד דעתיק, ועליו עלו יסוד ומלכות דאריך אנפין, ות״ת ויסוד ומלכות דזעיר אנפין כנז״ל.

(ב) נ״ב, צ״ע, מאי טעמא, בכל פעם שרוצים או״א להזדווג, נבקע היסוד דעתיק, בשלמא בעיבור הראשון דבריאת העולם שנבקע, היה מכח עליית כל האורות הנ״ל, והתכללותם למעלה כנז״ל. אבל בכל פעם שרוצים או״א להזדווג, אין שם עליית והתכללות לאורות הנז״ל. ושמא י״ל, שהוא מכח ריבוי שפע הטיפה היורדת מא״ס. אבל צ״ע, כי אינה עוברת דרך יסודו, אלא דרך נו״ה שלו, ומשם למזלות, ומשם לאו״א, כמבואר שעכ״ט פ״ו ע״ש. אמנם נלע״ד, כי בכל יום נעשה ככל מה שנעשה בבריאת העולם, כמבואר בכמה

חגהות ומראה מקומות

ר) עי׳ מבו״ש דף צ״ז ע״ב. ש) עי׳ שער או״א פרק א׳

פרק ג מ״ת

ת) ז״א בירר ו״ק דמ״ה, ונעשים דכורא. זבירר מן ב״ן ו״ק, זולתי הכתרים, והיא מלכות שבו. א) ונוק׳ ביררה הז׳ דמ״ה, והז׳ דב״ן, זולת ב) הכתר. והמוחין שלהם הם ב׳ בחי׳: נה״י דאו״א. ואבא הזריע ד׳ מוחין משלו, משם מ״ה. ואמא הזריע ד׳ מוחין משלה, משם ב״ן. ואח״כ ג) נתחלפו באופן זה: חכמה דמ״ה וחכמה דב״ן, הם חו״ב דצלם דאבא. בינה דמ״ה ובינה דב״ן, הם חו״ב דצלם דאימא. וחסדים דמ״ה וחסדים דב״ן, הם דעת הכולל חו״ג, דצלם דאבא. וגבורה דמ״ה, וגבורה דב״ן, הם דעת הכולל חו״ג, דצלם דאמא.

והטעם, כדי שיהיה צלם דאבא (ג) חו״ב, זכר ונוק׳, מ״ה וב״ן. וכן הצלם דאמא, חו״ב, זכר ונוק׳, מ״ה וב״ן. וכן חו״ג דצלם דאבא, זכר ונוקבא, מ״ה וב״ן. וכן חו״ג דצלם דאמא, זכר ונוקבא, מ״ה וב״ן. דאל״כ, איך יזדווגו זכר (עם) זכר, ונוק׳ עם נוק׳, והבן (ד) זה.

נמצא, כי כיון שז״א מלביש לבדו לכל נה״י דא״א, אשר שם החו״ג דימין ושמאל, ע״כ לקח הז״א לבדו, חו״ג חו״ב דמ״ה וב״ן בזכר. ועד״ז בנקבה. כי היא מלבשת לז״א, המלביש את ב׳ צדדי א״א, באופן ד) כי אין בכל הי״ס, מי שיהיה בו מ״ה וב״ן בזכר, ומ״ה וב״ן בנוקב׳, כי אם זו״ן לטעם הנ״ל.

ועוד ט״א עם הנ״ל, כי בכל בחי׳ דעתיק וא״א ואו״א, נתוסף בו שינוי א׳, בענין הזכר ונקבה שבהם, וע״כ השינוי שנתוסף בזו״ן הוא זה, כי כל אחד משניהן כלול ממ״ה וב״ן.

ועוד ט״א, כי למעלה אין ניכר רק זכר לבד, והנוק׳ כלולה בו, וע״כ המוח של הזכר מ״ה לבדו, ושל נוק׳ ב״ן לבדו. אך או״א זכר ונקבה גמורים, בפרצופים גמורים נפרדין, וכ״א צריך לתת מחלקו, לכל אחד מבניו, לבן ולבת, וע״כ הבן שהוא ז״א, יורש או״א, ולקח מ״ה וב״ן, ונקבה יורשת או״א, בסוד ויבן ה׳ אלהים את הצלע, ולקחה מ״ה וב״ן ועיין פרשת פקודי

ה ש מ ש

מקומות, כי מה שנתקן בבריאת העולם, קודם ברוא אדם, היה א״ק ואבי״ע דמחצב הספירות, וכשנברא האדם, בירר ותיקן והעלה שאר המחצבים דנשמות, ומלאכים, וחושך, ואחר החטא חזרו ונפלו כולם, וגם במחצב הספירות הגיע הפגם כ״ב יכו״ל, אע״פ שלא נתקנו על ידו, ולא נשאר מתוקן ומבורר מכל המחצבים דספירות ונשמות ומלאכים, כי אם חלקי א״ק ואבי״ע, הנוגעים ומתייחסים אל יום הששי דבריאת עולם, ומשם והלאה, בכל יום מתבררים ועולים ברורים, מכל חלקי פרטי פרצופי א״ק ואבי״ע המתייחסים לאותו היום, ממחצבי הספירות והנשמות והמלאכים. כמבואר כל זה בטוב טעם, בספר מבו״ש, ובס׳ עולת תמיד, ובדרוש ברכת המפיל ע״ש, ושלא כדברי ספר שערי קדושה וכו׳.

(ג) נ״ב צ״ע, והרי לקמן שער י״ט, שער אורות ניצוצות כלים פ״ו, כתב הפך זה ממש, וכתב שאבא מעיקרא היה כלול ממ״ה דמ״ה וממ״ה דב״ן, ואמא מב״ן דמ״ה ומב״ן דב״ן, ואח״כ נתחלפו, והיה צלם דאבא כולו מ״ה מ״ה וב״ן דמ״ה, וצלם דאמא כולו ב״ן מ״ה וב״ן דב״ן. והנלע״ד בזה, הלא הוא כתוב בגליון שם יעו״ש, וכללות הענין, כי כאן כתב בפרטות או״א, ושם כתוב בכללות או״א, וע״ש פירוש הדברים, כי כאן קצר המצע וכו׳.

(ד) עיין שער י״ד פ״ד בתחילה כי הניחו בצ״ע. (ועיין דב״ש דמ״ו ע״א).

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ בתע״ס שיעור י״ב אות ב׳, ולעיל פרק א׳.

א) עי׳ שער או״א פרק ז׳ ובשער פנימיות וחיצוניות פרק ז׳ ט׳.

ב) עי׳ שער אנ״ך פרק ו׳ ז׳.

ג) עי׳ שער או״א פרק ד׳ ושער המוחין פרק א׳.

ד) עי׳ שער אנ״ך פ״ה ושער המוחין פרק י׳.

דרכ״א, ונשא דף קכ״ח, ותבין איך הז׳ מלכים הם זו״ן דב״ן.

ואח״כ יצאו ז׳ מלכים אחרים דמ״ה, והם זו״נ דמ״ה, ונקרא הדר, שהוא ז״א דמ״ה, שהם ו׳ מלכים. ומהיטבאל נוק׳ דמ״ה. וע״י אלו נתקנו ה) ז״ת, וכללות ז׳ אלו דמ״ה, נקרא הדר ומהיטבאל.

ונלע״ד, ודאי שיצאו י׳ דמ״ה, אלא כיון שעיקר התיקון הוא אל ז׳ מלכים דב״ן לבד, לכן נזכרו בשם שבע, אבל ודאי היו כלולים מי״ס, כי גם ג״ר, שהם: עתיק, וא״א, ואו״א, נתקנו ע״י שם מ״ה כנ״ל.

גם תירוץ אחר, כמ״ש שם בנשא קכ״ב בפירוש, כי ז׳ מלכים היו בא״א, וז׳ מלכים בז״א, וז׳ מלכים בנוק׳ וא״כ הז׳ הנ״ל, ר״ל הז׳ שבכל בחי׳ מהג׳ אלו, א״כ גם בא״א היו בו הז׳ מלכים קדמאין, בז״ק שלו, ובאו הז׳ אחרים דמ״ה לתקנם. וכן בזו״נ. א״כ גם מכאן ראיה אל הנ״ל, כי בז״א לבדו יש מ״ה וב״ן, וכן בנוק׳ לבד יש מ״ה וב״ן. (א).

גם ממקום אחר תבין, איך ז״א עצמו אחר התיקון, לקח ו״ק של מלכים שמתו, שהם ב״ן. וכן הנוקבא, נטלה ז׳. א״כ ודאי, כי ז״א יש בו מ״ה וב״ן, וכן בנוק׳ מ״ה וב״ן.

ודע, כי המ״ה יש בו החו״ג, שהם מ״ה וב״ן. וכן בב״ן, יש בו מ״ה וב״ן, שהם החו״ג. כי כבר ידעת, כי המ״ה דכללות שהוא הדר, כולל: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן. וכן הב״ן דכללות, כולל: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן. שהם המלכים שמתו כנ״ל. ובפרשת נשא קל״א כתבנו שם, כי ד׳ מיני מלכים היו בא״א, ובאו״א, וזו״ן. וכל בחי׳ היו ז׳ מלכים.

והנה תראה, כי ה׳ פרצופים הם, ובכל אחד יש בו מ״ה וב״ן. אמנם פרצוף הא׳ לבד ו) הוא בלי נוק׳. והד׳ פרצופים אחרים, כ״א נעשה נקבה לחבירו. אע״פ שיש בכל אחד מ״ה וב״ן, כיצד: א״א יש בו מ״ה וב״ן. והוא פרצוף אחד, שאין כנגדו בת זוג כלל, בפרצוף אחד. וכן היה בעתיק, שהוא למעלה מה׳ פרצופים, ואינו נכנס במנינם, כנודע, כי הוא שורש הכל, והוא מלכות (נ״א מלביש) העולם העליון, המתלבש בהם. אח״כ פרצוף דאבא, הוא חכמה, כלול ממ״ה וב״ן, שהוא אבא ואמא, והכל פרצוף א׳, בסוד והבן בחכמה, ויש לו פרצוף א׳ בת זוגו, נקרא בינה, נכללת ממ״ה וב״ן, שהוא ישסו״ת, ושניהן פרצוף א׳. וכ״ז הפרצוף הוא בת זוגו, לפרצוף העליון דחכמה. (א) אח״כ הפרצוף דז״א, כלול ממ״ה וב״ן, ויש לו פרצוף אחר בת זוגו, הנקראת מלכות הכולל מ״ה וב״ן. ז) וכל זה הפרצוף, הוא בת זוג

הגהה

(א) **צמח**, מכאן משמע, כי בכל פרצוף ופרצוף מן הנ״ל, יצא הדר חדש לתקן כל השבעה עלאין, של כל פרצוף ופרצוף.

השמש

(א) נ״ב), אבל אין אבא שהוא כללות הפרצוף העליון, מזדווג עם כללות הפרצוף התחתון. כי כללות הפרצוף העליון, הם או״א עילאין, והם בחי׳ חיה. וכללות פרצוף התחתון, הם ישסו״ת, והם בחי׳ נשמה. ואיך יזדווגו שניהם מין בשאינו מינו, וכנודע משער הזווגים, כי באו״א לבדם, יש ב׳ מיני זווגים. וכן בישסו״ת, ב׳ מיני זווגים. ועוד, או״א הם מהגרון דא״א, ועד החזה. וישסו״ת הם מהחזה ועד הטבור. ואע״פ שלכל זה כוונה והבנה אחרת, עיין מ״ש בגלילין של שער א״א סוף פרק ט״ו, (והוא בשער אנ״ך פרק ח׳).

הגהות ומראה מקומות

ה) נ״א ז׳ הראשונות (ה״ו).

ו) נ״א מוסיף שהוא אריך. עי׳ שער מאמרי רשב״י דף ל״ו: ושער הכוונות דף נ״ב:

ז) נ״א ושניהם פרצוף א׳ ויש פרצוף א׳ הנקרא יעקב ורחל ושניהם פרצוף א׳ (הגהות וביאורים).

לפרצוף העליון שהוא ז״א, וא״כ אל תתמה אם ז״א כלול ממ״ה וב״ן, וכן נוק׳, כי כך חו״ב, כל פרצוף מהם כלול ממ״ה וב״ן הנ״ל, והבן זה מאד.

פרק ד מ״ת

כללים מזו״ן: **א׳** בז״א יש שם הוי״ה מ״ה, ונוקבא שם אלהים דההי״ן, גי׳ צו״ר ע״ה. והם דינין. ולהמשיך אור מז״א אליה, צריך להכות בצור ההוי״ה דז״א, שיכה אור מסוד דהוי״ה דז״א, ויהיה יפ״י, יפ״ה, ק״ן. הפ״ה, הפ״ו, נ״ה, ופ״ו, ופ״ה, הפ״ה, גי׳ צ״א, גי׳ צו״ר ג״כ. ואז יוצא הארה לצו״ר דאלהים דההי״ן, שבמלכות, וז״ס והכית בצור.

ב׳ מן הפה דז״א, ח) יצאו ז׳ הבלים דקהלת והם מקיפין אל ז״ת דנוק׳ דז״א, דוגמת הבל הפה דא״א, המאיר לז״א כנ״ל. והנה אלו ההבלים, כלול כל אחד: מאש, רוח, מים, עפר. וכל זה נותן ז״א לנוק׳, בהיותן פב״פ עמו, מהחזה שלו ולמטה. ואלו המקיפים הם בחי׳ אהי״ה, כי כל או״מ, הוא שם אהי״ה. ולפעמים בעונות התחתונים, כשיש שבועות שקר, גורם לבטל ממנה (אורות) המקיפים, שהם הבל דקדושה, וח״ו כביכול מתלבשת בז׳ הבלים דקלי׳, הנקרא הבל ורעות רוח.

ואלו ז״ת דנוק׳, הם ז׳ הויו״ת, שהם כ״ח אתוון. ואח״כ היא נגדלת יותר למעלה מהחזה דיליה. (וע״י) שנמשכין בה ג׳ מוחין דיליה ממש, שהם ג״ר, ואז היה שוה בשוה עמו פב״פ עד הכתר שבו, ואז הז״א מסתכל עם בחי׳ מצח דיליה, במצח דילה, ששם המוחין, ומאיר במוחין דילה, בחי׳ הסתכלות מצחו לבד, ואינו הבל ממש, כמו הבל היוצא מהפה כנ״ל, רק יוצא אור מתוך מוחין דילה, ובוקע מצחו ויוצאין, ואח״כ בוקעים מצחא דילה, ונכנסין תוך מוחין דילה, ומאירין שם פב״פ עמה, ועדיין אין בה אז רק ב׳ מוחין וחצי, כי דעתה קלה, שהוא חצי הדעת, שהוא עטרא דגבורה נוק׳.

ואח״כ מזדווג עמה, ובביאה ראשונה, יהיב בה רוחא, כנודע, שהוא ב״ן, דההי״ן, ונתוסף אז שם ב״ן בדעת דנוקבא, ונשלמו ג׳ מוחין שלמים בה, ובכח זה הב״ן, היא מעלה מ״ן, וכשיש עונות למטה, אין הקלי׳ שולטין בג׳ מוחין דילה, כמו ששלטו באו״מ דז״ת דילה, רק שהארת ג׳ מוחין דילה, נמנעין ומסתלקין, ואין המוחין דז״א מאירין בה דרך המצח.

והנה הז״ת, הם ז׳ הויות, שהם כ״ח אותיות כנ״ל, והמוחין הם ו׳ אורות, שהם ג׳ מוחין דידה, ומקבלין הארה מג׳ מוחין דיליה דרך המצח כנ״ל, והנה ו׳ וכ״ח הם ד״ל, שהם במלכות כנודע. גם בחי׳ אחרת, שכל קומתה עם המוחין דילה, הם כח״ב חג״ת, הרי ו״ס, וכ״ח כמנין ד״ל. וכ״ז בבחי׳ מילוי אדנ״י, כי מילוי המילוי הוא ט) ד״ל אותיות, והוא ג״כ חילוף שם אהי״ה, בוכ״ו שבמלכות כנודע, ועולה ד״ל, והוא ג״כ שם אגל״א שבמלכות, כי ג׳ שמות אלו מורים על המלכות בהיותם פב״פ עם ז״א, כמבואר בברכת אבות, ובאתה גבור.

השער השני

שער רפ״ח ניצוצין ובו ו׳ פרקים

פרק א מ״ת

י) ועתה צריך שנבאר, באיזה אופן היה עיבור ז״א, בתוך פרצוף זה הכולל בינה ותבונה, כנ״ל. ומתחילה צריך שנבאר, ענין ג׳ בחי׳ אלו שיש אל ז״א, ולכולם צריך תיקון על ידי עיבור זה.

הא׳, הוא בחינת אורית של המלכיות, שנסתלקו מהכלים, ועלו למעלה כ) ומתו

הגהות ומראה מקומות

ח) עי׳ שער רוח הקודש דף י״ד ע״א. ובשער א״א פרק ז׳ וי״ב. ט) עי׳ בשער הכוונות דרוש ה׳ מברכת אבות ובשער מיעוט הירח פרק ב׳.

י) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״א.

כ) נ״א למעלה מהם והכלים ירדו לבריאה (ע״ח עם פמ״ס) נ״א למקומם (ח״ו).

הכלים וירדו לבריאה. הב׳ הוא בחי׳ רפ״ח ניצוצין של אור, שנשארו בתוך הכלים, בהיותן שבורים, כדי להחיותן חיות מציאם, כדי שעי״כ יהיה בהם מציאות, לחזור ולהתתקן ולהחיות ע״י עיבור.

ואל תתמה מזה, כי כן האדם התחתון בעה״ז, אחר שמת ויצאה נפשו ממנו, נשאר חלק מנפשו בתוך הגוף, כדי שעל ידי זה יוכל לקום בתחיית המתים. וכמ״ש זוהר פרשת שלח לך דק״ע, אבל השתא פקדונא איהו לנפשא, דאיהי משתככא, ואשתארת בשכוכי גו גרמי, ובג״כ בריש כל ליליא פקדונא (כלילא) דרוחא לנפשא, ולא על בשרא. גם בדקס״ט, ענין הבל דגרמי דאשתאר בקברא, במעשה בעלת אוב בשמואל. וז״ס פסוק והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ.

הג׳ הוא בחי׳ הכלים עצמן, שנשברו וירדו לבריאה. וכל אלו הג׳ בחינת, צריכין להתתקן על ידי עיבור כמ״ש.

ותחילה נבאר ענין הרפ״ח ניצוצין הנ״ל מה ענינם, ואחר כך נחזור אל הדרוש הנ״ל, ובכ״מ שאנו מזכירין בחבורינו זה ענין רפ״ח ניצוצין, הם אלו שנבאר עתה בע״ה.

הנה נת׳, כי ז׳ נקודות תחתונים, הנקראים ז׳ מלכים, שהם בחי׳ זו״נ דשם ב״ן הנ״ל, שיצאו מנקבי עינים דא״ק, כאשר יצאו בחי׳ הכלים תחילה, וכאשר יצאו אח״ך אורות לכנוס בכלים שלהם האלו, לא יכלו הכלים ההם לסבלם, ונשברו, וירדו הכלים למטה, במקום שהוא עתיד להיות עולם הבריאה אח״כ, והאורות נסתלקו, ועמדו למעלה באצילות, כמבואר אצלינו לעיל באורך. וירידה זו נקרא מיתה, לפי שכל שיוצא מעולמו, ויורד והולך לעולם אחר זולתו, נקרא אצלו מיתה.

והנה אלו ז׳ מלכים, הם בחי׳ ז״ת, שהם הנקרא זו״נ של עולם האצילות. וכיון שירדו אל הבריאה, נקרא אצלם מיתה. משא״כ באחוריים דאו״א, שנפלו ולא מתו כמ״ש. והוא אצלם כדמיון אדם התחתון בעה״ז, כשמת, שאז נפרדת נפשו מגופו, ונפשו מסתלקת, ותשוב למקומה האמיתי אל האלקים אשר נתנה, וגופו שהוא עפר, ישוב אל הארץ, ויורד ממדרגתו, שהוא בחי׳ אדם. וענין זה נקרא מיתה. וכך אירע אל המלכים האלו, כי נשמתן שהם אורות שלהם, עלו אל מקומם הראשון, שהוא אצילות. אמנם גופם שהם הכלים שלהם, ירדו לעולם הבריאה, ושם היה קבורתם.

והנה כמו שגוף האדם התחתון בעה״ז, כשנקבר בקבר, נאמר בו ונפשו עליו תאבל, ונשאר בו אותו הבחי׳ של הרוחני של עצמותיהן, הנקרא בזוהר הבל דגרמי כנ״ל, כדי שיהיה לו איזה חיות, כדי שיוכל להתקיים עד זמן התחייה, כי אם לא היה נשאר בהם שום לחלוחית, לא היו קמים בתח״ה. וזהו ענין שארז״ל, יש מי שאינם קמים בתח״ה לסבת עון, כמו עון רבית וכופר בתח״ה ל) וכיוצא בזה. כי אותו העון גורם, להסתלק רוחניות המלחלח העצמות ההם בקבר, ונשארים יבישים, ושוב אינן יכולין לחיות.

וז״ס והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, כי ע״י לחלוחית ממי האורה (נ״א מעט והארה) אשר נכנס בעצמות, לא יכזבו מימיו, ויקים בתח״ה. וזה מ״ש יחזקאל בענין העצמות היבישות ההם, שארז״ל שהיה איש א׳ שבנשך נתן ובתרבית לקח, ועי״כ נתייבשו עצמותיו בלתי שום לחלוחית מצוה, ולא קם בתח״ה. והנה עד״ז גם בז׳ מלכים, נשאר בהם קצת רוחניות, כדי להחיות את הכלים ההם בזמן תחייתם, שהוא זמן תיקון האצילות.

ודע כלל זה, כי כל מה שיש בעה״ז, הכל הוא כדוגמת מה שהיה באלו ז׳ מלכים, ואין כל חדש תחת השמש, ומיתת המלכים ותיקונם, הוא ענין תח״ה להם, וכך יהיה לגופים השפלים בעה״ז לע״ל. והנה הרוחניות הנשאר בהם, הנקרא הבל דגרמי, הם בחי׳ ניצוצין של האורות העליונים, שנשארו בכלים המתים ההם, ועיקרי האורות נסתלקו למעלה, וקצת ניצוצין

הגהות ומראה מקומות

ל) סנהדרין צ׳.

מהם נשארו בכלים להחיותן, בזמן תיקון של אצילות.

והנה מספר הניצוצין ההם, היו רפ״ח ניצוצין. וז״ס והארץ היתה תהו ובהו, שהם בחי׳ המלכים, הנקרא ע״ש המלכות דא״ק, הנקרא ארץ אדום, אשר מתו, ונשתברו, ונעשו תהו ובהו, ונשאר קצת ניצוצין, הנקרא רוח אלקים מרחפת עליהון. ותיבת מרחפת, הוא: מ״ת רפ״ח. כי הרפ״ח ניצוצין היה תוך המתים הנ״ל. ופשוט הוא, שהאור המעולה עלה למעלה, ובחי׳ הגרועה שבהם, הם ניצוצין ההם אשר נשארו בתוך הכלים כנ״ל, שהם בחי׳ דינין גמורים, כמ״ש.

לכן נבאר תחילה סדר האורות והמדרגות, ומעלתן זה למעלה מזה. הנה נודע, כי כל האורות של האצילות, הם כולם בחינת הויות. ונודע כי ד׳ בחי׳ הוי״ה הם, או הוי״ה במילוי יודי״ן, שהוא ע״ב, כזה: יו״ד ה״י ויו״ו ה״י. או הוי״ה דס״ג, כזה: יו״ד ה״י וא״ו ה״י. או הוי״ה דמ״ה, כזה: יו״ד ה״א וא״ו ה״א. או הוי״ה דב״ן, כזה: יו״ד ה״ה ו״ו ה״ה.

ונבאר עתה בחי׳ הוי״ה דע״ב, וממנו יתבאר שאר הויות. הנה פשוט הוא, כי שורש האורות ועיקרן, הוא ד׳ אותיות הוי״ה פשוטים, בלתי מלואים, והם בחי׳ עצמות אור. ואמנם זהו, בהיות האותיות ממש בצורתן. אמנם ג״כ יש בחי׳ אחרת, והוא בהיותן בבחי׳ מספר וחשבון, באופן זה, כגון אם נאמר ד׳ אותיות הוי״ה, מספרם כ״ו. ואין ספק, כי צורת האותיות עצמן, הם יותר שורש ועיקר האור, יותר מבחי׳ מספרם וחשבונם. והנה כל זה בבחי׳ הפנים. כי גם יש בהם בחי׳ אחרת, והוא של האורות, וגם בהם יש ב׳ בחי׳ הנ״ל, שהם צורת האותיות, כמו שהם. או בחי׳ מספרם.

גם יש בחי׳ אחרת, והוא ד׳ אותיות השם, בהיותן במילוי, כי אז הם בחי׳ דינין, כי מילוי גי׳ אלהים. ועוד, כי שורש הוי״ה הם ד׳ אותיות עצמן, אבל מ) מלואם הוא ביאור הוי״ה, ויציאת אותיותיהן לחוץ. וגם בבחי׳ המילוי, יש בהם בחי׳ אותיות בעצמן, ובחי׳ מספרם, וכיוצא בזה בחינות רבות לאין קץ, במילוי, ובמלוי המילוי וכו׳, עד אין קץ.

פרק ב מ״ת

נ) ונבאר סדר מדרגתן בקצרה זה למעלה מזה: **א׳**, הנה העיקר והשורש לכל, הם אותיות הוי״ה בעצמן ובצורתן. **ב׳**, מדרגה ב׳ הוא אחוריים שלהם, בחינת עצמותן וצורתן, כזה: י׳, י״ה יה״ו יהו״ה, והם י׳ אותיות. **ג׳**, מדרגה ג׳, חשבון ומספר ד׳ אותיות, הנקרא פנים, שהם בחי׳ הוי״ה מספרן כ״ו. **ד׳**, מדרגה ד׳, הוא חשבון ומספר י׳ אותיות, הנקרא אחוריים, שהוא בחי׳ היות מספרן ע״ב. **ה׳**, מדרגה ה׳, הוא במילוי של השם, ונקרא פנים, והם יו״ד אותיות: יו״ד ה״י ויו״ו ה״י, בצורתן עצמן. **ו׳**, מדרגה ו׳, אחוד של המילוי הנ״ל, בבחי׳ אותיות בצורתן, לא בחשבונם, והם כ״ו, אותיות: יו״ד, יו״ד ה״י, יו״ד ה״י ויו״ו, יו״ד ה״י ויו״ו ה״י. **ז׳**, מדרגה ז׳, חשבון ומספר י׳ אותיות המילוי, שהוא היות מספרן ע״ב. **ח׳**, מדרגה ח׳, מספר וחשבון כ״ו אותיות האחוריים של המילוי, שהוא קפ״ד. **ט׳**, מדרגה ט׳, הוא כ״ח אותיות המילוי דמילוי, הנקרא פנים, כזה: יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י יו״ד, ויו״ו יו״ד ויו״ו, ה״י יו״ד. **י׳**, מדרגה י׳, הוא אחוריים של המילוי דמילוי, והם ס) קנ״ו אותיות, כזה: יו״ד, יו״ד ויו״ו, יו״ד ויו״ו דל״ת. יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י. יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י יו״ד. יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י יו״ד ויו״ו יו״ד. יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י יו״ד ויו״ו יו״ד ויו״ו. יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י יו״ד, ויו״ו יו״ד ויו״ו, ה״י. יו״ד ויו״ו דל״ת, ה״י יו״ד, ויו״ו יו״ד ויו״ו, ה״י יו״ד. **י״א**, מדרגה י״א, מספר וחשבון כ״ח אותיות מילוי המילוי דפנים. **י״ב**, מדרגה י״ב, מספר וחשבון קנ״ו

הגהות ומראה מקומות

מ) עי׳ דרוש עגולים ויושר ענף ה׳ ובשער לאה ורחל פרק ב׳.

נ) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״ב.

ס) עי׳ שער או״א פרק ה׳.

אותיות אחוריים, מילוי המילוי. ועד״ז תלך, עד אלף אלפים מדרגות לאין קץ, ע״ד הנ״ל וכיוצא.

והנה זהו שבארנו הוא בהויות דע״ב, וכיוצא בזה בהויות דס״ג, ובהויות דמ״ה, ובהויות דב״ן, וכן בכל השמות וכינוים שבעולם.

והנה כל מדרגה הקודמת לחברתה, הוא מעולה ממנה, ואורה גדול מאור המדרגה אשר תחתיה, וא״כ כשירדו הניצוצין בודאי שהיותר תחתון, הם נשארו בכלים כנ״ל.

ודע, כי לא כל הבחי׳ שוין, כי הנה שם ע״ב גדול במעלה מכולם. ותחתיו במדרגה שם ס״ג. ותחתיו במדרגה שם מ״ה. ותחתיו במדרגה שם ב״ן. ופשוט הוא, כי כל הוי״ה מאלו הד׳, יורדין מהם בחי׳ נצוצין להחיות הכלים, וניצוצי הויות דע״ב, ירדו בכלים דע״ב. וניצוצי דס״ג, ירדו בכלים דס״ג כו׳. והוא, כי אין כח בניצוצי דהוי״ה זו, להחיות כלים דהוי״ה אחרת, לכן לא ירדו כל הניצוצין משם ב״ן, הגרוע מכולם, להחיות הכלים. אמנם מכל הוי״ה והוי״ה ירדו ממנו ניצוצין להחיות הכלים שלה, אלא שמה שירד מהוי״ה דע״ב, היו הניצוצין הגרועים מכולם אשר בשם ע״ב, וכן הניצוצין שירדו משם ס״ג, הם הגרועות מכולם אשר בשם ס״ג, להחיות הכלים שלה, וכיוצא בזה בכלים האחרים.

גם צריך שתדע, כי מספר ניצוצין שירדו מכל הוי״ה מאלו ד׳, אינם שוין, לפי ששם ע״ב עליון שבכולם, לא היתה בו כ״כ שבירה גדולה כמו בס״ג, וכיוצא בזה בשאר, ובודאי כי משם ב״ן ירדו יותר ניצוצין מכל השאר, וממ״ה פחות מב״ן, ומס״ג פחות ממ״ה, ומע״ב פחות מס״ג. וטרם שנבאר מספר כ״א ואחד, צריך שנקדים הקדמה א׳, והוא זה.

דע, כי כאשר יצאו הי׳ נקודים מנקבי עינים דא״ק כנודע, הנה בצאתן, הניחו רושם שלהם בעולם אצילות, והוא מנקידת הכתר שלהם, נעשה ממנה אח״כ, כשנתקן עולם האצילות, בחי׳ פרצוף א״א. ומנקודת חר״ב, נעשה ב׳ פרצופים, או״א. ומן חסד עד היסוד שבהם, הם ו״ס, נעשו פרצוף ז״א. ומן י׳, נעשה פרצוף נוק׳ דז״א.

ואמנם כאשר היה אח״כ זמן התיקון, אשר אז הלבישו זה לזה כנ״ל באורך, ולא הונחו במקומם הראשון ממש, אמנם היה באופן אחר. והוא, כי הנה נודע, כי א״א מתפשט עד סיום אצילות ממש, (א) ומהראוי היה, שאו״א יהיו למעלה, במקום חו״ב דא״א, כי הרי הם חו״ב. אבל לא כך היה, אלא שהלבישו

ה ש מ ש

(א) נ״ב (עיין תו״ח דף ט״ו ע״א. ועיין לקמן ש״ל פ״ב, ומ״ש שם השמש ז״ל, ועיין דב״ש דנ״א ע״ג) צ״ע, היכן מצינו שירדו או״א למטה ממקומה, כי זה היה מקומם הראשון כשיצאו מנקבי העינים, כי החילוק שיש בין עתה כשיצאו, הוא התפשטותם לפרצופים, והלבשתם זה לזה, כי הנה שיעור הכתר שבנקודות בעת שיצאו, היה כשיעור הכתר דא״א של אחר התיקון, כנזכר בשער התיקון פ״ג, ונשלם כל שיעורו למעלה, ע״ג חו״ב שבנקודות, שהם או״א. וכך היו אחרי התיקון, ומה שנתוסף אחר התיקון הוא, שנתפשטו למטה, והוא, כי חג״ת דא״א, נתלבשו בתוך או״א. ונה״י, תוך ז״א. אבל כח״ב דא״א, לא לקחו מקום בפני עצמם, כי החכמה שהיא מוחא סתימאה, נתונה תוך הכתר, והיא נכסית בו, ואינה נגלית כלל, רק הכתר לבדו, שהיא הגולגולתא, הוא הנגלה, והבינה בגרון, ועליה מלבישים ב׳ כתרים דאו״א, היא נכסית בהם, הרי כי אין מגולה מא״א, רק הכתר שבו, והוא עומד על גבי או״א, שהם החו״ב שבנקו׳, כמו שהיו קודם התיקון, וצ״ע. ועוד צ״ע, שכפי משמעות הדברים זה היה בעת התיקון, לא בעת השבירה, ואיך מונה ע״ב ס״ג בכלל הנשברים והנופלים. ואם כוונתו על בחי׳ האחורים דאו״א שנפלו בעת השבירה, הנה נתבאר, כי האחוריים ההם לא ירדו לבריאה, וצ״ע. (א״ה עיין בהקדמת רחובות הנהר דצ״ח ע״א) באופן שכל הקדמה זו לא הבנתי אותה, איך נמנים

את ח״ג דא״א, וכן מהראוי היה, שז״א אשר בחינתו ו״ק, מחסד עד יסוד, ילביש ו״ק דא״א, ולא כך היה, אלא שאינו מלביש רק מחצי ת״ת דא״א ולמטה כנ״ל. ואמנם נוק׳ דז״א, נשארה במקומה הראשון, והוא שהיא מלבשת את המלכות דא״א.

כלל העולה מכל זה, כי שם ע״ב, אשר מקומו בחכמה, ושם ס״ג, אשר מקומו בבינה, ירדו למטה, ולא הלבישו אלא את חו״ג דא״א. ונמצא כי שם ע״ב, בחסד, ולכן חסד גימ׳ ע״ב. ושם ס״ג, בגבורה. ושם מ״ה, בחצי ת״ת ונה״י בלבד, עם היותו כולל ו״ק גמורים. הרי איך הז״א, שהוא בחי׳ ו״ק דאצילות, שהם בחי׳ שם מ״ה, הוא שם בחצי ת״ת דא״א, (מ״מ די לו, לסבת גודל אצילות, שכל בחי׳ שם מ״ה הושם בחצי ת״ת דא״א ומנה״י בלבד. ושם ב״ן הוא במלכות לבדה). והנה נתבאר, איך כל הד׳ הויות: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן. כולם הם בז״ת דא״א לבד. והרי נתבאר הקדמה א׳ הנ״ל.

(א) ועתה נבאר הסדר שלהם: הנה מהוי״ה דע״ב אשר בחסד, האורות שלו שעלו למעלה באצילות כשנשברו הכלים, היו ו׳ מדרגות הראשונות, ושאר המדרגות מן הז׳ ואילך, והיא בכלל, שהוא חשבון ומספר י׳ אותיות המילוי, שהם גי׳ ע״ב, ומשם ואילך, כולם ירדו בבריאה, עם הכלים, בסוד הניצוצין. ופשוט הוא, שכל המדרגות שלמטה ממנו נכללין בה, ואינם נחשבים בה כדבר בפ״ע, ולכן אינה עולה במספר, ולכן אינו נחשב רק מדרגה זו, בחי׳ מספר י׳ אותיות המילוי, שהוא גי׳ ע״ב, וכל שאר הניצוצין שלמטה מהם, נכללין באלו ע״ב. וכבר נת״ל במקומות רבים, כי מציאת מספר רפ״ח ניצוצין, הם ד׳ בחי׳ ע״ב, שירדו מאלו הד׳ הויות, וכולם יחד הם רפ״ח ניצוצים.

והנה נתבאר ע״ב ניצוצין, שירדו מכלל הרפ״ח ניצוצים, והם מהוי״ה ראשונה דע״ב. ומשם ס״ג שהוא יותר תחתון משל ע״ב, לא עלו האורות שלו באצילות, רק ד׳ מדרגות הראשונים בלבד, נמצא כי ירדו בבריאה, ב׳ מדרגות אחרות יותר עליונים, שהם י׳ אותיות דמילוי הס״ג, ובחי׳ האחור שלהם, שהם מדרגה ה׳ וז׳. וכאשר נמנה בחי׳ המדרגה הה׳, שהם י׳ אותיות דמילוי ס״ג בבחי׳ אותיות עצמן, ונמנה גם מספרם שהוא ס״ג, הרי ע״ג ניצוצין, שירדו משם ס״ג.

ומשם מ״ה שהוא הת״ת, ירדו ב׳ מדרגות עליונים יותר, לפי שהוא גרוע במעלה מן ס״ג, ולא עלו באצילות רק ב׳ מדרגות ראשונים לבד, וכל השאר ירדו בבריאה. נמצא כי הניצוצין שלהם, הם ע״א ניצוצין, כ״ו ומ״ה. ופי׳, כי מספר ד׳ אותיות הפשוטים, הם מספר כ״ו. ומספר י׳ אותיות מילוי, הם מ״ה, והנה כ״ו ומ״ה, הם ע״א ניצוצין, הרי הם ג״פ ע״ב.

ומשם ב״ן, ירדו כל המדרגות, חוץ מן העליונה והראשונה, לפי שלהיות בחי׳ ב״ן אצלינו. (כי כל הד׳ הויות, כל א׳ מהד׳, כוללת כל הד׳ כנלע״ד).

הגהה

(א) ונלע״ד, כי כל אלו ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, כולם הם בשם ב״ן הנ״ל, שהוא כולל י׳ נקו׳, והוא מתחלק לד׳ הויות אלו, כמבואר

השמש

הע״ב ס״ג בכלל הרפ״ח, ואם נאמר שכוונתו על בחי׳ ז׳ מלכים דאבא, וז׳ מלכים דאמא, שנתבאר בשער שבירת הכלים פ״ו ופ״ז שגם הם נפלו, אמנם גם אותם הז׳ מלכים דאבא או דאמא, הם מ״ה וב״ן דע״ב, או מ״ה וב״ן דס״ג, ולא ע״ב דס״ג דאותה בחינה, ובכאן הוא מונה המדרגות דע״ב וס״ג עצמם, באופן שבין בכללות בין בפרטות, מה שירדו לבי״ע, הם מ״ה וב״ן, בין הכללות בין הפרטות, אבל ע״ב וס״ג בין בכללות בין בפרטות נשארו באצילות, ולא ירדו לבי״ע, וצ״ע.

מלכות, והיא תחתונה מכולם, היה בה שבירה יותר מכולם שלמעלה ממנה, ולא עלו ממנה רק ד׳ אותיות פשוטים, בבחי׳ אותיות עצמן, וכל השאר ירדו לבריאה. וז״ס שאנו אומרים בכ״מ, כי המלכות נשארה באצילות. בבחינת נקודה א׳ בלבד, וכל השאר נתמעט ממנה, וירדו אל הבריאה. והבן זה, כי הנה נקודה ההיא, היא בחי׳ מדרגה ראשונה שבכולם בלבד.

ואמנם מספר הע״ב ניצוצין שירדו ממנה, הם בחי׳ המספר והחשבון של י׳ אותיות דאחור דב״ן, ולא הפנים דשם עצמו, שהוא מדרגה א׳, רק אחוריים, שהם גימ׳ ע״ב. הרי ד״פ ע״ב שירדו מן ד׳ הויות, ומספר כולם הם רפ״ח ניצוצין, אלא שיש ביניהן הפרש, כי אין בחינתם שוין, לפי שהע״ב ניצוצין שירדו משם ע״ב דיודי״ן, הוא הע״ב דחשבון ומספר י׳ אותיות המילוי הזה, שזו היא מדרגה הז׳. ומשם ס״ג הע״ב שלו, הוא י׳ אותיות, וס״ג, שהם ע״ג, והם המדרגה הה׳ וז׳. ומשם מ״ה הע״ב שלו, הוא מ״ה וכ״ו, שהם גי׳ ע״א, שהם המדרגה ג׳ וז׳. ומשם ב״ן עצמו, הע״ב שלו, הוא מדרגה הד׳.

פרק ג מ״ת

ע) ועתה צריך לבאר כמה שאלות שיש בכל הנ״ל, והוא כי צריך לידע, למה היו השינוים האלו, שבשם ע״ב אנו לוקחין חשבון מדרגה הז׳. ומס״ג ב׳ מדרגות, שהם ה׳ וז׳. וממ״ה ב׳ מדרגות, שהם ג׳ וז׳. ומב״ן מדרגה א׳ בלבד, והיא הד׳.

והתשובה, כי הנה נת״ל, כי הצד השוה שבד׳ הויות הנ״ל, שהם ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, הוא, שהמדרגות שהם ממדרגה הז׳ ולמטה, כולם נפלו בבריאה, ולכן בשום חשבון אין אנו מחשבין משם ולמטה כלל, רק ממדרגה הז׳, או למעלה הימנו, ולא למטה ממנו, כי כל שלמטה ממדרגה הז׳, כלולים בה, כי כולם גרועים ממנה, ואינו עולה בשום חשבון כלל, ולכן אין אנו מזכירין ומחשבים באלו הרפ״ח ניצוצין, רק אלו הד׳ מספרים, שיש בד׳ מלואים של ד׳ שמות אלו, שהם ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, ולהיותם משונים במילויהן, לכן נזכרים כל הד׳ מלואים, לפי שזה גי׳ ע״ב, וזה ס״ג, וזה מ״ה, וזה ב״ן, ואין מספרם שוים במילוייהן.

גם צריך שתדע, כי במקום שאנו מחשבין בחי׳ הפנים, אין האחוריים עולים בשום חשבון, כי טפלים הם אל בחי׳ הפנים הראשונים המעולים מהם, לכן אין אנו מחשבין באלו הרפ״ח ניצוצין בחי׳ האחוריים כלל, רק משם ב״ן האחרון, כמ״ש הטעם למטה בענין המלכות.

גם צריך שתדע, כי כ״מ שיש ב׳ מספרים וחשבונם שוין, אין אנו מחשבין את שניהן, אלא א׳ בלבד. והוא, כי הנה י׳ אותיות דס״ג, וי׳ אותיות דמ״ה ירדו בבריאה, עכ״ז לא השבנו בחי׳ י׳ אותיות דמ״ה, כיון שכבר נחשבו י׳ אותיות דס״ג הראשונים מהם, כי כבר ביארנו שאפילו בחי׳ הד׳ מילוין הנ״ל, לא היינו מונין ומחשבין אותן ד״פ, אלא להיותם משונים זה מזה, כי זה ע״ב, וזה ס״ג, וזה מ״ה, וזה ב״ן, משונים במילוייהם.

וטעם הדבר הוא, במה שנקדים לך הקדמה א׳ והוא, כי הנה כאשר הניצוצים שירין במציאותן ומספרם, נשארו שניהן במקום פ) שנשברו ונפלו העליונים, ושם נשארים התחתונים עמהם. כיצד, הרי שנפלו י׳ אותיות דס״ג, ואח״כ נפלו י׳ אותיות דמ״ה, והנה עם היות י׳ אותיות דמ״ה גרועים במעלה מי׳ אותיות דס״ג, עכ״ז בנפלו למטה, לא נפלו רק עד מקום שירדו י׳ אותיות דס״ג, ושם נתערבו ונתקשרו עמהם י׳ אותיות דמ״ה, לפי שבחי׳ ס״ג נשבר קודם מ״ה, כנודע כי תחילה מלכו העליונים ונשברו, ואחר כך התחתונים, ולכן בעת שירדו י׳ דמ״ה, פגעו ומצאו י׳ אותיות דס״ג שירדו שם בבריאה

חגהות ומראה מקומות

ע) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״ג. פ) נ״א שנשארו (כת״י).

החילה, ונתערבו עמהם, ולא ירדו עוד למטה מהם ונדבקו עמהם, לסבת היות מספרן שוה. אבל כאשר אין ב׳ הבחי׳ במספרם שוין, כל אחד יורד במקומו הראוי לו לירד, ולכן כל הבחי׳ השוות, לא כפלנו אותן למנות בחשבון, ולכן בחי׳ י׳ אותיות דמ״ה, אשר נתקשרו במקום נפילת י׳ אותיות דס״ג, אינן נמנין בפ״ע. אבל המדרגה הז׳ של מ״ה, אשר איננה דומה למספר מדרגה הז׳ דס״ג, נחשבת בפ״ע, כי זו מספרה ס״ג, וזו מספרה מ״ה.

וכן מדרגה הג׳ משם מ״ה, שמספרה כ״ו, נכנס בכלל החשבון, לפי שמשם ע״ב, ומשם ס״ג, לא נפלה מדרגה הג׳, לכן אנו מחשבין גם אותה, בחשבון של הע״א של מ״ה.

וכן בס״ג, אשר המדרגה הה׳ שבה, לא ירדה כמוה משם ע״ב, לכן נמנים בחשבון הע״ג ניצוצין דס״ג, וכן מדרגה הז׳, שהוא החשבון משונה מן ז׳ של ע״ב, ושל מ״ה, גם היא נחשבת.

ונשאר לנו לבאר עתה, ע״ב הד׳ של ב״ן, שהיא במלכות הנה הוא המדרגה הד׳, שהוא בחי׳ האחוריים, והנה אמרנו למעלה, כי כאשר יורדין הפנים, אין האחוריים נכנסין בחשבון כלל, וכאן היה הדבר להפך, כי האחוריים נכנסין בחשבון, ולא הפנים.

והתשובה הוא, כי בג׳ שמות אשר חשבנו בחי׳ פנים, לכן לא חשבנו בחי׳ האחוריים, אבל כאן במלכות, שאין הפנים נחשבין במספר, אז נחשבו האחוריים.

ועדיין נשאר לנו לתרץ, כי אדרבא, אעיקרא דדינא פירכא, למה אין בחי׳ הפנים נמנין במלכות, ולא היו האחוריים נכנסין במנין, כדמיון שאר האחוריים. לכן צריך שנבאר לתרץ, לכל המדרגות, מלמעלה למטה, ונאמר, כי הסבה שאין אנו מחשבין המדרגה הג׳, שהיא בחי׳ הפנים, והוא מספר ד׳ אותיות הפשוטים, הטעם הוא כמ״ש למעלה, שכשיש ב׳ מספרים ומניינם שוים, אינן נמנין רק פ״א, ומדרגה זאת כבר נכנסה בחשבון ע״א ניצוצות דשם מ״ה, ואלו הכ״ו נשארו ונתקשרו שם למעלה כנ״ל. וכן מדרגה הז׳, שהוא מספר הט׳ אותיות המילוי, שהוא גי׳ ב״ן, לא נמנית, עם שהוא בחי׳ הפנים, וגם שאינו דומה לשאר מלויים, כי לסיבה זו נמנית לעולם, המדרגה הז׳ בע״ב, ובס״ג, ובמ״ה, אבל הענין כמ״ש ענין הוי״ה דשם ב״ן, ומה ענייננה.

דע, כי שם של ב״ן דמילוי ההי״ן, אשר במלכות, הוא ב׳ הויות יחד ממש, והיא הוי״ה כפולה, ונקרא מערת המכפלה, כנודע כי ר״ד דמילוי יר״ד, גי׳ י׳, כחשבון אות הפשוט, וכל השאר הם אותיות הוי״ה כפולה ממש. והנה ענין ב׳ הויות אלו, עניינם הוא, כי הוי״ה א׳ בחי׳ ז״א, והוי״ה הב׳ הוא בחי׳ הנוק׳ עצמה, וכאשר מתחברים הז״א בנוק׳, אשר אז מאיר ז״א בנוק׳. הנה אז הז״א נותן הארת הוי״ה שלו אליה, ואז נעשין ב׳ הויות בנוקבא, ואז נעשית בה שם ב״ן, שהוא בחי׳ ב׳ הויות, וזכור הקדמה זו.

והנה בהקדמה זו, הותרה השאלה הנ״ל, כי להיות שעיקר האותיות של שם ב״ן, הוא מן הז״א כנ״ל, לכן אין ראוי למנותן בפ״ע בבחי׳ המלכות, לכן אין המדרגה הז׳, שהוא מספר ב״ן, נכנס בכלל החשבון ע״ב ניצוצין שלה. וכן מדרגה הג׳, שהוא מספר כ״ו, אינה נכנסת בחשבון, לפי שנשארת דבוקה למעלה עם מדרגה הג׳ שבז״א, שכבר נכנסת בחשבון.

אך י״ל, למה אין אנו חושבין מדרגה ב׳, שהוא אחוריים הפשוטים, כזה: י׳, י״ה, יה״ו, יהו״ה. ולא שייך לתרץ כדמתרץ כאן. ואי לאו דמסתפינא, הוה אמינא, שנכנסו במקום אותיות דמ״ה שנכנס בו, כדלקמן פ״ד, אך בפ״ד לא משמע כן, וצ״ע.

וכן המדרגה הה׳, שהיא בחי׳ הפנים, והם ט׳ אותיות המילוי כצורתן, עם היותם משונים מן האחרות, שהם י׳ בכל מילוי, עכ״ז לא נכנס בחשבון, והטעם עם הנ״ל, שכיון ששורש שם זה במילוי ב״ן הוא מן ז״א, לכן לא נמנה בנוק׳.

פרק ד מ״ת

צ) ועתה נשאר לנו לבאר ענין א׳, והוא כי נת״ל, כי מן הח״ג, ומן הת״ת והמלכות, ירדו רפ״ח ניצוצין, שהם ד״פ ע״ב. (א) ועתה צריך לבאר, כי בהכרח הוא שגם מן הנה״י ירדו ניצוצין, א״כ מה עניינם, ואם ירדו למטה, למה לא נכנסו ונכללו גם הם במספר ניצוצין.

ונבאר תחלה מה הם בחי׳ הניצוצין שירדו מהם. הנה נודע, כי נ״ה הם ב׳ פלגי דגופא כנ״ל, לכן אין הוי״ה גמורה בכל א׳ מהם, רק הוי״ה א׳ בין שניהם. נמצא כי חצי הוי״ה הוא אור של נצח, וחצי הוי״ה הוא אור של הוד. ופשוט כי כשהוי״ה נחלקת לב׳, אינה עולה בשם בפ״ע, רק חצי העליון, שהם ב׳ אותיות י״ה, כמ״ש כי יד על כס י״ה. כי ב׳ אותיות ו״ה, אינן שם בפ״ע, נמצא כי נצח נקרא י״ה, וכן ההוד, וכן היסוד י״ה. כי היסוד אינה בחי׳ בפ״ע, רק הארה כלולה מהאורות עליונים, כנודע.

ועוד ט״א, ק) במה שנבאר, כי ב׳ יסודות דאו״א מתלבשין תוך ז״א, וכל א׳ מהם יש בו ה״ח וה״ג, וה״ח דיסוד דאמא, הם מתפשטין בז״א, בח״ג ה״ת ונ״ה שלו. וההי״ג דיסוד דאמא, וכן ההי״ח וה״ג דיסוד דאבא, אשר לא נתגלו ולא יצאו, הנה כל אלו הם יורדין אל היסוד דז״א, וכבר ידעת כי סיום היסוד דאבא, הוא מסתיים ביסוד דז״א עצמו, נמצא כי ט״ו חסדים וגבורות, יש ביסוד דז״א, אשר מספרם י״ה.

עוד ט״א, והוא בענין ה״ח עצמן, המתפשטים בז״א, מצד יסוד אמא, והוא, כי הלא נת׳ אצלינו, כי ג׳ בחי׳ יש אל החסדים דז״א: א׳, הוא למעלה במקום הדעת דז״א, כי שם הוא שורש החסדים. ואח״כ מן הארתן, מתפשטין ה״ח מן החסד שבו עד הוד שבו. ואח״כ מהארתן של החסדים המתפשטין, מתקבץ הארתן ביסוד דז״א, ה״ח אחרים, אשר לסבה זו נקרא היסוד כל, כנודע. והרי הם ט״ו חסדים, כמנין י״ה.

נמצא כי נה״י אינן הויות גמורות, רק ג׳ שמות של י״ה ר) כנ״ל, והנה כל בחי׳ המדרגות שנת״ל בשם יהו״ה, כולם ג״כ יש בשם י״ה, ודוגמת מה שירד משם מ״ה, כך ירד מג׳ שמות י״ה הנ״ל, כי לא נשארו באצילות, רק ב׳ מדרגות הראשונים לבד, שהם ב׳ אותיות י״ה, וגם האחוריים שלהם בבחי׳ אותיות לבד, שהם: י׳, י״ה. ואמנם מהמדרגה הג׳ ולמטה וגם הוא בכלל, כולם ירדו בבריאה, ע״ד מה שירד מהת״ת, שהוא שם מ״ה.

ואמנם, הטעם למה אין בחי׳ כל הניצוצין האלו נזכר בפ״ע, ע״ד שהוזכרו שאר הנצוצין.

השמש

(א) נ״ב צ״ע, שכפי ההקדמה הנז״ל, שהוא פ״ב משער הנזכר שהוא היסוד של דרוש זה, הנה הע״ב והס״ג ירידתם הוא מחו״ב, שירדו למקום חו״ג, כי החו״ג נדחו למטה, והיה כל הו״ק דז״א במקום נה״י דא״א. ועוד (עיין תו״ח דף קכ״ו ע״א) צ״ע, כי לא מן הת״ת לבדו ירד המ״ה, אלא מכל הו״ק, כי הוא כולל את כולם, ובו נתלים ונאחזים, ועל שמו נקראים כנודע, וכל הו״ק מצבם ומעמדם במקום נה״י דא״א, כנ״ל בהקדמה הנ״ל, וא״כ מה הכרח היה לירד ניצוצות אחרים מהנה״י, והלא הניצוצות דשם מ״ה הם הניצוצות דכל הו״ק, הנקרא בשם ת״ת, כנודע כי שם מ״ה כולל ו״ק דז״א, וכולם נקראו בשם ת״ת דאצילות. *

הגהות ומראה מקומות

צ) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״ד.

ק) עי׳ שער דרושי הצלם דרוש ב׳. ובספר עולת תמיד דרוש התפילין דף מ״ב ע״ב.

ר) עי׳ שער ההקדמות דרוש ה׳ מטי ולא מטי דף ט״ז ע״ב.

---

* עיין בפנים מסבירות הקדמת רפ״ח נצוצין מענף ל׳ עד ל״ו ותבין הדברים על בוריים.

הענין הוא, לפי שכל הנצוצין שירדו מן נה״י, מתחברים כולם עם הניצוצין של ת״ת, וכבר נת״ל, שכל מה שמתחבר עם מה שלמעלה הימנו, אינה עולה בשם בפ״ע.

והנה בבחי׳ ניצוצין האחוריים שלהם, אינו צורך לתת טעם למה לא נמנו, כי כבר נת׳, שבמקום שנמנו הפנים, לא נמנין האחוריים. אבל בחינת הפנים, צריך לבאר, איך הם מתקשרים עם הבחי׳ של מעלה מהם, אשר לסבה זו לא נמנו כנ״ל. הנה הם ג״פ י״ה, הם מ״ה, לכן ניצוצותיו מתחברים עם ניצוצות מ״ה כנ״ל, ואע״פ שאין מספרם שוין, כי חשבון של זה מן המילוי, וחשבון של זה מן הפשוט, אין בזה חשש, כמ״ש בע״ה, אבל אין הכוונה עתה, רק למצוא מציאות שיתחברו שניהן יחד, אע״פ שלא יהיה חשבונם שוין.

וכן מילוי ג׳ שמות י״ה הנ״ל, הוא באלפין, לפי שנה״י אלו הם נה״י של ז״א, שהוא בחי׳ מילוי אלפין, והנה י״ה דמילוי אלפין, הם גי׳ כ״ו, ולכן הוא מתחבר עם שם מ״ה במדרגה הג׳ שלו, שג״כ מספרה כ״ו, ואע״פ שאין שוין במציאותן.

והענין הוא, כי כבר בארנו שי׳ אותיות המילוי דשם מ״ה של ת״ת, עלו עם י׳ אותיות דס״ג למעלה, ונתחברו עמהן, והנה מתיראים אנחנו, כי כיון שעלו אלו הי׳ אותיות למעלה, שלא יעלה ג״כ עמהן המספר שלהם, שהוא גי׳ מ״ה, יהוא מדרגה הז׳, לפי שהמספר נגרר אחר האותיות שהם שרשם, ואם יעלו גם הם, נמצא שהכלי של הת״ת, יהיה בתכלית הגרוע, ריקן בלתי ניצוצין, ולא יוכלו אח״כ להתתקן בעת תיקון שאר הכלים, לכן עולין ניצוצין של נה״י למעלה בת״ת, שיתקשרו עם מספר מ״ה מדרגה ז׳ של הת״ת, ואז לא יעלה מספר ההוא למעלה בשם ס״ג, ולכן כיון שאין עליית הניצוצין אלו רק לסבה זו, לכן אין חשש וקפידא בדבר ההוא למעלה, שיהיה חשבונם שוין, ובלאו הכי עולין לסבה הנ״ל. (א) וא״ת, למה בשם של ע״ב, אין אנו חוששין אולי יעלה המספר של שם ע״ב, שהוא המדרגה הו׳, עם שרשו, שהוא המדרגה הה׳ של ע״ב, שהוא [נ״א שהם] בחי׳ הי׳ אותיות, [דמילוי ע״ב] ומטעם פחד זה, היה ראוי שיעלו ג״כ יו״ד אותיות דמילוי ס״ג למעלה עמהם, כדי לקשרם שלא יעלו. התשובה הוא, כי שם בע״ב לא ירדו י׳ אותיות המילוי כלל בבריאה, כי נשארו באצילות, והמספר שלהן בלבד ירדו אל הבריאה, ולכן אין חשש שיעלו, כי אין עולין מעולם לעולם אחר, כי אינן יכולין. ובפרט כי הרי בעל כרחם ירדו מאצילות לבריאה, לפי שלא היה להם כח לעמוד שם ונשברו, ואיך עתה יעלו אל האצילות אחד שנשברו ונפלו, אבל המספר של מ״ה, הוא יכול לעלות אל שרשו, שהם י׳ אותיות דמ״ה, אשר עלו ונתקשרו עם י׳ אותיות דס״ג, לפי שכולן בבריאה הם עומדין, והם יכולין לעלות.

וצריך לבאר, כי מאחר שסבת עליית ניצוצין נה״י עם המ״ה, אינן אלא כדי שלא יעלה מספרו עם שרשו, אשר עלה עם י׳ אותיות דס״ג, וא״כ היה צריך שימצאו בחי׳ י׳ אותיות באלו הנה״י מחמת המילוי, כדי

ה ג ה ה

(א) ויש להקשות למה אנו מחשבין לעיל ג״פ י״ה וכאן אין אנו מחשבין רק פ״א כ״ו ולא ג״פ. וי״ל כי כל זמן שיש איזה בחי׳ להתחבר עם שלמעלה ממנו אז הוא מתחבר עמו ולכן בשם של י״ה אין להם שום בחי׳ עם שלמעלה מהם עד שיתחברו שלשתן ואז מתחברים עם שם של מ״ה אבל בשם של כ״ו יש בכל בחי׳ להתחבר למעלה לכן כל אחד בפ״ע מתחבר למעלה במספר כ״י של שם מ״ה. ויש להקשות הלא המספר של ס״ג יכול ג״כ לעלות לשרשו שהם י׳ אותיות דס״ג ולמה אין אנו חוששין שלא יעלו. וי״ל בשלמא שם מ״ה כיון שי׳ אותיות עלו ונתקשרו בשם ס״ג ועתה יעלה המספר של מ״ה ג״כ לשם א״כ ישאר הכלי של מ״ה בלתי אור כלל ויש לחוש אבל בשם ס״ג אין לחוש אף אם יעלה המספר אל שרשו כיון שהכל הוא בכלי שלו.

שיהיה תמורת אותן הי׳ אותיות של מ״ה אשר עלו. אבל הענין הוא, כי הרי בב׳ שמות של י״ה, יש במילואם י׳ אותיות, ואלו הם במקום אותן הי׳ אותיות של המילוי דמ״ה, שעלו לשם ס״ג כנ״ל, ואמנם אע״פ שהם ג׳ שמות י״ה, וא״כ יש במלואם ט״ו אותיות, אין קפידא רק אם יהיו אותיותן מועטות ממספר י׳, אבל אם הן יתרים מי׳ אין חשש בזה.

נמצא, כי כל ניצוצין של נה״י כולם עלו ונתחברו עם ניצוצין של מ״ה שבת״ת, לכן אין עולין בחשבון, רק הניצוצין של ד׳ שמות ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן שהם רפ״ח כנ״ל, אלא שהג׳ בחי׳ הראשונים דע״ב, הם בחי׳ הפנים, והע״ב הד׳ הוא בחי׳ אחוריים, ובין כולם הם רפ״ח ניצוצין, אשר אנו מזכירין בכ״מ בחבורינו זה. ועתה תבין ותראה, איך נשארו הכלים של נה״י בלתי ניצוצין עצמן, ולכן יניקת הקליפות הוא מהם.

פרק ה מ״ת

ש) ודע, כי בחי׳ אלו הרפ״ח ניצוצין הנ״ל, הם כולם בחינת גבורות ודינין גמורים, ואליהם רמזו בזוהר במקומות הרבה, כנזכר פ׳ פקודי, ת״ח, רישא דמהימנותא, בטש מחשבה בוצינא דקרדוניתא, וסליק גו מחשבה, ואפיק ניצוצין, זריק לש״ך עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה וכו׳. ובפ׳ תזריע דמ״א ע״ב, תנא, מן בוצינא דקרדינותא נפקין שכ״ה ניצוצין וכו׳, מסטרא דגבורה, דאתקריאן גבורה כו׳. ובאדרא קל״ב, מסתכל הוינא, וארו חמינא נהורא יקירא דבוצינא עילאין, נהיר וסליק לשכ״ה עיברין וכו׳. ואע״פ ששם נראה שהם ש״ך ניצוצין, וכאן אנו קוראין אותו רפ״ח (נ״א שכ״ה) ניצוצין, הכל הוא ענין א׳, ויתבאר למטה בע״ה. ת)

והנה היותן מספר ש״ך ניצוצין הוא, כי אלו הניצוצין הם מבחי׳ ז׳ מלכים שמתו, והנה הם מבחי׳ ז״א, והנה ז״א נקרא אדם, לפי שהוא הוי״ה במילוי אלפין, ג׳ אד״ם. וכל מלך א׳ מאלו, הוא אדם א׳, נמצא כי ז״פ אדם, הוא ג׳ שט״ו, אשר כולם הם ניצוצין של גבורה, ודינין גמורים של מלכים שמתו, וכאשר נתקנו במעי אמם בינה, כבר נתבאר שהיה ע״י טיפת אבא, שנתן בה מחדש, והיא כוללת ה״ח, ואמא ג״כ נתנה בהם טיפת מ״נ הכוללת ה״ג, וע״י נתקנו אלו השט״ו הנ״ל, ובין כולם הם ש״ך ניצוצין דז״א, כי ה״ח דאבא אינן ניצוצין, רק חסדים, שהניצוצין הם גבורות בלבד, באופן שהשט״ו ניצוצין הם ישנות של המלכים, וה׳ ניצוצין אחרים הם חדשות, וסך כולם הם ש״ך בז״א.

וכבר ידעת, כי גם נוק׳ דז״א, שהוא מדה הז׳ שבמלכים, יש בה כללות כל הז׳ מלכים, כנודע דלית ספי׳ דלא אתכליל בה בחי׳ המלכים, ונמצא כי הם ש״ך ניצוצין אחרים בנוקבא דז״א. (א)

ונודע, כי הגבורות והדינין הם כפולות,

הגהה

(א) מ״ק, א) סוד תמ״ר, שהוא ג׳ י״פ דין, והם ב״פ ש״ך דינין, שהם סוד דין מאדנ״י, ואם תשלים עליהם שם א״ל, יהיה ג׳ תרע״א, כמנין אדנ״י במלואו, ושם א״ל זה, מקורו מן ו׳ אלפין, שיש באחוריים דמ״ה, שהם ג׳ א״ל. כי יש בהם ו׳ אלפין, והנה ה״פ ו׳ הם א״ל עם הכולל, וא״ל זה הוא בעשיה, שאנו מושכין מאחורים דמ״ה דיצירה, אל העשיה. גם אם תתן על תמ״ר, שהוא י״פ דין דאדנ״י, י׳ אלפין, יהיה י״פ אדנ״י, יהיה ג׳ תר״ן, וזהו ותר״ן לשון אלם, כי המלכות לשון הז״א, לפי ששכינה גימטריא לשון הז״א, הנקרא אל״ם, שהוא שם מ״ה וכ״ו שלו, ג׳ אל״ם.

הנהות ומראה מקומות

ש) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף ל״ו. ועי׳ במבו״ש שער ה׳ ח״א פרק ג׳.

ת) עי׳ מבו״ש דף כ״ח ע״א. א) עי׳ שער הקדמות דף ע״א ע״ב דרושי נוקבא דרוש ה׳.

ונמצא שיש ב״פ ש״ך בז״א, אשר לסבה זו נקרא הז״א שמ״ש, שהם בחי׳ הניצוצין האלו. וב״פ ש״ך בנוק׳, אשר לסבתם נק׳ היא תמ״ר, שהם בחי׳ הניצוצין שבה, וכל אלו הניצוצין שלו ושלה, הם מתערבים במעי אמא, ומצטיירין ונתקנו שם.

ולהבין ענין השכ״ה, וענין הרפ״ח, צריך לבאר המאמרים הנ״ל, וגם המאמר בפרשת בא דף ל״א ע״ב, וז״ל, כי יהיה נערה בתולה, נער כתיב, מ״ט, שכל זמן דלא קבילת דכר, אתקריאת נער כו׳. כי הנה שם אדנ״י, מורה על הדין כנודע, וכן ג׳ אותיות האחרונות הם די״ן, ונשאר אות ראשונה שהוא אל״ף, והוא בחי׳ הרחמים, המשותפים עם הדין שבה, ואות א זה, מורה ע״ש אהי״ה, שהוא רחמים, וזה הטעם שנקרא מלכות בספר הזוהר דינא ב) רפיא, לפי שמתחברת (דין) עם אל״ף, שהוא רחמים כנ״ל, ואז הוא דינא רפיא.

וכבר ידעת, כי שורש כל הדינין, הם הה״ג, וכל גבורה מהם נקרא דין, שהם ג׳ אותיות אחרונים שבשם אדנ״י, וה״פ דין יהיה גי׳ ש״ך, נמצא כי הה״ג הם ה׳ דין, מתפשטין עד ש״ך ניצוצין, הנכללין בה״ג אלו.

וז״ש בפרשת פקודי כנ״ל, בטש בוצינא דקרדינותא, וזריק לש״ך עיבר, פי׳, כי בוצינא דקרדינותא הוא סוד בחינת שורש כל הגבורות והדינין דמעיקרא, והנה היא עומדת בגו אמא, כי לסבה זו אמרו בזוהר, דדינין מתערין מינה. וז״ש באדר״ז, דהאי בוצינא דקרדינותא גנוז גו מעוי דאמא, כנזכר שם דרצ״ב, ולכן הבוצינא הזאת, היא נותנת קצבה ומדה ומרד משחתא לכל ספי׳, כנזכר במאמר קו המדה בכת״י, ובריש תיקון ה׳ שבתיקונים, ובמקומות רבים. והטעם, לפי שכל המדידה והקצבה, אינם אלא מצד הגבורה, לפי שמצד החסד מורה התפשטות יותר מן השיעור בכל הדברים, אבל הגבורה אינה מנחת לאור עליון שיתפשט, אלא נותנת לו קצבה ומדה, עד מקום שצריך שעד שם יתפשט האור ולא יותר, וזהו הבוצינא דמדיד ועביד משחתין בכל ספי׳ וספי׳. וכבר נתבאר, כי היא גנוזה במעוי דבינה.

והנה כל אלו המלכים שמתו, יצאו מגו האי בוצינא דקרדינותא, וכמ״ש באדר״ז רצ״ב, ניצוצין אפיק זיקין ד״ש״ך עיבר, וכל אלו ניצוצין דזריק האי בוצינא דקרדינותא, הם המלכים ועלמין קדמאין, דאתברו ומיתו, שהיה בהם מספר ש״ך ניצוצין כנ״ל, וע״י אותן הה״ג קדישין אחרינן, שהם טפה דאבא, (נ״א דאמא) וכנ״ל, וכנזכר באדרא קל״ז וקמ״ב, בהם נתבסמו ונתקנו אותן מלכים קדמאין, שהם ש״ך ניצוצין הנזכר פרשה נשא דקל״א, ואז נצטרפו ונתבררו, ויצא מהם פסולת, והמבורר עלה למעלה בסוד העיבור גו מעוי דאמא, כנ״ל בדרוש, ובפרשת פקודי דרע״ז, בוצינא דקרדינותא זרק ניצוצין לש״ך עיבר, שהם ז׳ מלכים הנ״ל, ואח״כ בירר פסולת מגו מחשבה, ע״י ה״ג קדישין אחרים.

והנה בהתחבר עמהן אלו ה״ג קדישין אחרנין, נעשה כמספר שכ״ה, הנזכר פ׳ תזריע דמ״ה, תנא, מן בוצינא דקרדינותא נפקי שכ״ה ניצוצין. גם ז״ש פ׳ בלק, שכ״ה זגין לסטר חד כו׳, ואלו הם סוד פעמונים זהב של גבורה, אשר הם מתפשטין בכל ז׳ קצוות בינה אמא עילאה. וז״ש באדרא, א״ר חזקיה, מסתכל הוינא כו׳, נחית וסליק לשכ״ה עיבר כו׳, כי מתחילה היה ש״ך בלבר, שהם ה״פ דין משם אדנ״י, שהם ש״ך ניצוצין, וכאשר נתחברו עמהם הה׳ אלפין, עם הה׳ דינין, שהם בחי׳ ה׳ שמות אהי״ה, שהם רחמים גמורים יותר מהם, נמתקו ונתבסמו ה״פ דין, ונעשה ה״פ אדנ״י, שהם גי׳ שכ״ה ניצוצין ואז נקרא המלכות דינא רפיא כנ״ל, כי שם אדנ״י, א׳ שבו, הוא מורה רחמים, ושאר אותיות די״ן, ולכן הוא דין מזוג ורפיא, באופן כי שם אדנ״י נקרא דינא רפיא, ואז הם שכ״ה גבורות, ובהיותם שכ״ה הם ממותקים, ונמצא

הגהות ומראה מקומות

ב) עי׳ שער הפסוקים דף קכ״ד ע״א. ובמו״ש שער ח׳ ח״א פ״ב. ועי׳ לעיל שער עקודים פרק ה׳.

כי אז הש״ך מנהרין מצד אות א׳, המתחברת עמהם, וז״ס ונהיר וסליק לשכ״ה עיבר כו׳, כי אז הם מאירין, ואינם חשיכין.

ובזה תבין מ״ש פ׳ תזריע, ענין נער ונערה, כי נער ג׳ ש״ך ניצוצין, עד לא אתבסמו איקרי נער, ונערה ג׳ שכ״ה, כאשר נתבסמה ע״י שם אהי״ה, שהוא בה׳ עילאה, בינה, המורה על אות א׳ שבשם אדנ״י, ונתבסמו ע״י ה׳ אלפין, שיש בה״פ דין כנ״ל, נגד ה׳ ראשונה, שהיא בינה, הכוללת ה׳ אלפין, ה״פ אור הנזכר בתקונים תיקון ה׳, ואז נקרא נערה יתיר ה׳, כי אז היא בבחי׳ שכ״ה דינין מבוסמים וממותקים, ואז יכולה להיות מקבלת עמה זווג הזכר המזווג בה, משא״כ בתחלה עד שלא נתבסמו.

ואמנם ענין הה׳ יתירה הממתקת ומבסמת את הש״ך ניצוצין, הם ה״ג הנקרא ה׳ אותיות מנצפ״ך, הנזכר אצלינו בתקונים, ובמקומות רבים. והנה מנצפ״ך ג׳ פ״ר, והחילוק שיש בין שכ״ה, ובין ה״ג מנצפ״ך, הוא, כי אלו שכ״ה ניצוצין, הם גבורות הנקבה עצמה, והם בחי׳ ספי׳ המלכות שלה, כמבואר אצלינו לעיל, כי כל ג׳ בחי׳ הכלים של ספי׳ זו, הם ג׳ שמות אדנ״י, וכבר נת״ל כי שכ״ה הם ה׳ שמות אדנ״י, אמנם ה״ג מנצפ״ך הם בחי׳ הגבורות הזכר עצמו, שאח״כ ניתנין אליה, והם מתקבצין בספי׳ היסוד שבה, הנקרא נקודת ציון כנ״ל.

הרי נת׳ אצלינו, ענין שכ״ה ניצוצין, או פ״ר ניצוצין, הנזכר בכ״מ בזוהר, שהם בחי׳ ניצוצין שהיו בז׳ מלכים, שיש בהם ג׳ בחי׳: כלים, וניצוצין, ואורות, ונתקנו ע״י פ״ר ניצוצין דמנצפ״ך, שגם הם בחינת ניצוצין, וכולם הם דין וגבורות, אלא שאלו של המנצפ״ך הם ממותקות, יותר משכ״ה ניצוצין.

וזכור הקדמה זו, של שכ״ה ניצוצין, או פ״ר ניצוצין של מנצפ״ך, מה ענינה בכ״מ, ועיין לעיל ענין ד׳ אורות טעמים ונקודות תגין אותיות, שהם ניצוצות, ותבין משם כי אלו ניצוצין הם דמיון אלו הרפ״ח ניצוצין שבכאן, שהוא בחי׳ הד׳.

או אפשר, שהוא בחי׳ ב׳, שהם בחי׳ הנקודות שבנקודות, היוצאין מן העין, שהם דינין, ואור חוזר, ואור האחוריים, המאירין בכלים אחר היותן נשברים, שנתעלו מהם ונסתלקו האורות הנק׳ אור ישר וצ״ע.

מ״ק ג) בענין בירור של זו״ן בעיבור ויניקה, הנה זמן העיבור הוא ט׳ חדשים. וכבר ידעת, כי ז״א יש בו ט״ס שלימות, רק שהם בסוד ההעלם, ואינם ניכרין אלא הו״ק, אבל בודאי שצריך להיות בו י״ס גמורות. והנה נודע, כי ימי העיבור אינם רק ח׳ חדשים, כי ביום א׳ שלוקח מחודש ט׳ יספיק כנודע, ואפי׳ אותו היום עיקר לקיחתו הוא, מפני ספק יום הקליטה כנודע, נמצא כי עיקר חדשי עיבור הצריכין, הם ח׳ חדשים לבד, והענין, כי כבר ביארנו ענין הרור זו״ן מה הוא, כי הכל נמשך מסוד ז׳ מלכים קדמאין שמתו ונתבטלו, והיה בהם סיגים כנודע, ואותן הסיגין מעורבים הם, עם כל הקדושה שבהם, לכן צריך לנקותם, ולברר את הקדושה, להוציא ממנה סוד הסיגים, וכבר נודע שהסיגים היוצאין מן הכסף הטהור, א״א שלא יתערב בהם קצת כסף טהור, ואז צריך לנקות את הסיגים פעם ב׳, להוציא אותו המיעוט של ניצוצות הכסף הנשאר מעורב בהם.

וענין בירור זה, תלוי במחשבה עילאה, שהוא אבא, כמ״ש פ׳ פקודי, במחשבה אתברירו כולהו, כי הלא יסוד אבא, הוא מוציא טיפת המוחין לצייר ממנו הולד, והאב הוא המברר במוחין שלו הנקרא מחשבה, ומברר הטוב, ושדי להו בפומא דאמה, והוא נותן באימא, והיא מתעברת ממנו, ואח״כ בהיותן במעי אמא עילאה, פל אותן החדשים הוא מתברר יותר. ומזה תבין הטעם, אין הוא סוד העיבור, שיכנוס הז״א תוך מעוי דאמא. והענין כי באמא אין חיצונים נוגעים בה כלל, ואין להם שום אחיזה כלל, וא״כ בהיות

הנהות ומראה מקומות

ג) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״ב מן אות כ״ב עד אות כ״ז.

הז״א שם, אתברר מעט מעט, והקלי׳ נפרדין ממנו.

גם הענין הוא, כי האורות של ז״א, כשהם תוך אורות של אמא, הם מקבלים הארה גדולה מאד, ואז ע״י העירוב הב׳ אורות ביחד, הם מתגברים, ואז הם מתבררים ומבדילין הקליפות שבתוכו, ונמצא שע״י עיבור ז״א תוך אמא הוא מתברר.

ואמנם ראה המאציל העליון, שאין מציאות לברר ז״א תוך עיבור, רק עד הנצח, כי בכל חדש וחדש הוא מתברר ספי׳ א׳ ממנו, ומן הכתר עד נצח, הם ח׳ ספירות, כשתמנה הדעת עמהם. והנה בחדש הח׳, נשלם להתברר נצח של ז״א, אבל הוד יסוד ומלכות, לא יוכלו להתברר, מרוב הקלי׳ והסיגים, שבהם, שהם ג׳ תחתונים סמוכים לקלי׳.

וגם עם מה שכבר הודעתיך, כי השקר אין לו רגלים, והוא סוד החיצונים הנקרא שקר, ואין לו ב׳ רגלים שהם נ״ה, רק רגל א׳ שהוא הוד לבד, ושם יש לו אחיזה בסוד הוד דוה, כמ״ש כל היום דוה, ובו נחרב הבית באלף הה׳, הרמוז בהוד, והוא סוד רגל של ק׳ של שקר. נמצא כי מהוד ולמטה, יש להם אחיזה אל החיצונים גדולה מאד, ולכן אין כח בעיבור להשלים ולברר אותן, ואז נולד ז״א ויצא לחוץ, כנלע״ד ששמעתי. אך אני זוכר שא״ל מורי זלה״ה, שגם הנצח נתברר, ואינה עולה מן המנין העיבור, והטעם כי בהדי הוצא לקי כרבא, כי להיות נ״ה הרי פלגי דגופא, לכן כיון שההוד לא נתברר, גם הנצח לא עלה בחשבון בירור, אע״פ שנתברר, ואיני יודע איך הוא מתיישב.

פרק ו

ד) **מ״ק**, אכן מסיד היניקה ולמטה, אני זוכר היטב מ״ש לי מורי זלה״ה, והענין, כי ימי היניקה הם כ״ד חדש, והוא, כי נשאר ג״ס להתברר, והם ה״י״מ׳, וכבר ידעת שהאשה אחר שילדה, היא זבה דמים, והענין, כי כבר ביארנו, שבמעי האשה נתברר הולד, ובהמשך ימי העיבור, הם מתבררין מעט מעט, עד שנמצא בסוף ימי העיבור, אז נשלם להתברר, וכל מה שיוכל להתברר נתברר, ונעשה ממנו גוף הולד, ולכן הולד הוא מתגדל תוך מעי אמו מעט מעט, כי מתברר מעט מעט, ומתגדל גופו מאותו בירור, עד שנשלם להתברר, ומה שהוא סיגים גמורים שאין בו תועלת, הוא נעשה דם טמא, ואז כשיולדת, נפתח רחמה, ויצא ממנה דם טמא, שהם הסיגים, ויצא הולד מבורר ומתוקן, וכל הסיגים הללו, הם מאותן ח׳ ספירות שנתבררו כנ״ל, ונשארו ג״ס ה) שלא נתבררו כלל, ואלו הסיגים שלהם נשארו תוך מעוי דאימא, והג״ס עצמן יצאו לחוץ עם ז״א, כי בודאי שלא יצא חסר.

ואמנם הסיגים שלהם המעורבים עם מעט הקדושה, לא יכלו להתברר מטעם הנ״ל, כי הם תחתונים שבכולם, וז״ס הדם, שארז״ל שנשאר תוך אשה שלא יצא לחוץ עם השאר, כי השאר כבר נתברר ואין בו תועלת, לכן יצא לחוץ בסוד דם טמא, אך זה הדם שעדיין לא נברר, נשאר תוך מעוי דאמא, וע״י אריכות זמן היניקה, הוא מתברר בתוכה, ונעשה חלב. וזה נעשה ע״י עלייתו אל מקום הדדים, וכמ״ש בע״ה בסוד הדם, איך הוא מתברר ומתהפך לחלב. וכשתחלק הכ״ד חדשים דיניקה, לג״ס, יהיה ח׳ חדשים לכל ספי׳.

והטעם שצריך ח׳ חדשים בירור, לכל ספי׳ מאלו הג׳, הוא, כי החלב אינו יונק הולד כולו ביום א׳, רק יונק מעט מעט, ועל ידי שהוא יונק הוא מתגדל כנודע, כמו שבסוד עיבור מתגדל מעט מעט, כן עתה ע״י בירור זה, שהוא יונק הוא מתגדל.

ובזה תבין, למה ב׳ שנים הראשונים, הילד אינו אוכל מעצמו, רק צריך יניקת חלב,

הגהות ומראה מקומות

ד) עי׳ בתע״ס שיעור י״ב מן אות ל״ד עד אות ל״ח ומן אות נ״ט ואילך.

ה) עי׳ מבו״ש דף קט״ז ע״א ובו׳.

הטעם, שצריך שתברר לו אמו אותן הג״ס שנשארו, כי הוא אין כח בידו לבררם, והחלב שיונק התינוק, הנה בודאי שהלב שבו מוליך הכל תחילה אל הכתר שבו, ואח״כ אל המוחין, ואח״כ אל הגוף, כי כן סדר מעלתו, כנודע מסוד אכילת אדם, כי המלך שהם המוחין אוכלין תחילה.

והנה מן הכתר עד נצח, שהם הספי׳ מבוררים, הם ח׳, ולכן צריך ח׳ חדשים עד שיתברר ההוד, ותתחלק ותעבור אורה דרך הח״ס הנ״ל. וכן ח׳ חדשים לספי׳ יסוד. וכן ח׳ חדשים לספי׳ מלכות. הרי כ״ד חדשים של ימי היניקה.

וא״ת, בשלמא ספי׳ ההוד אינה עוברת רק דרך הח׳ ספי׳, אבל היסוד צריך ט׳ ספי׳, כי צריך לעבור גם ספי׳ ההוד, וספי׳ מלכות צריך י׳. והתשובה הוא, כי ח״ס הראשונים, כולם נמצאו מתוקנים יחד, קודם זמן יניקה, אבל אלו הג״ס, שלשתן ביחד באים להתברר, וביחד הם מתבררין, ואין אנו נותנין זמן לזו קודם לזו, רק שאנו אומרים שבצירוף שלשתן אז הם צריכין כ״ד חדש, אך הם כולן ביחד מתבררין, ואין בהם קדימת זמן כלל, עד שיצטרכו לחשוב כל אחד בפני עצמו וזה מבואר.

אך נלע״ד, כדי לקיים מ״ש למעלה בענין הנצח, שעליו נאמר בהדי הוצא לקי כרבא, ו) וכיון שהם תרי פלגי דגופא, והוא מתערב בהוד שאינו מתוקן, לכן גם הנצח נפגם עמו, ועדיין צריך תיקון, והוא נמנה בכלל ספי׳ של ימי היניקה, א״כ כפי זה הדרך, צריכים אנו לומר, כי ג״ס שנתבררו בימי היניקה, הם נה״י, ג״ת של ז״א, כי המלכות הנוקבא של ז״א, אינו בכלל ימי היניקה, כי ימי היניקה הם צריכין לז״א לבדו, כי הבת יונקת ג״כ כ״ד חדשים בפ״ע. ואנו מוציאין ספי׳ המלכות ומניחין במקומה ספירת הנצח, כנלע״ד ליישב כנ״ל.

וזה שאנו אומרים, שהדם היוצא מן מקור האשה בעת לידתה היא טמא, על כל זה דע, כי יש ברירה, וברירה דברירה, הכל הוא כפי העולם שאנו מדברים בו, כי אם הוא בנוק׳ דאצילות, או באמא עילאה. אם הוא באמא עילאה, הנה אותו הדם היוצא ממנה, אע״פ שבערכה הם סיגים, עכ״ז הם עדיין צריכין להתברר בנוק׳ תתאה מלכות. וכן הדם היוצא מנוק׳ דז״א דאצילות, שאינו דאוי להיות משם חלקי אצילות, הנה הם סיגים בערך האצילות, אך הם יורדין בבריאה, ומתברר מה ששייך ממנו לבריאה, והשאר יורד ביצידה, בסוד דם. וכן הולך עד שיתברר מכל עולם ועולם, עד שיורד בנוק׳ תתאה דעשיה, ושם מה שיוכל להתברר הוא סיום הבירור, ומה שיוצא משם בסוד דם, הוא סיגים יקליפות גמורות, אשר לא יוצלח לכל, והם סוד הקליפות שתחת העשייה, ששם מקומם.

ונחזור לענין, כי משם תבין הטעם, למה התינוק בזמן היניקה אינו הולך ברגליו, רק כפי הזמן שהוא יונק, כך ניתן כח ברגליו לילך, עד שבסוף ימי היניקה, כבר הולך ברגליו. הענין הוא, כי הז״א הוא ו״ק, מחסד עד יסוד, ובהיותו בסוד עיבור, הוא ג׳ כליל בג׳, שהם נה״י כלולין ונעלמים תוך חג״ת, ולכן כשהוא יוצא ממעי אמו, ויונק סוד החלב, הנעשה מברור נה״י כנ״ל, אז מתפשטין נה״י שלו שהם הרגלים, ואז הם מתחילין להתגלות מעט מעט, וכאשר כלו להתברר אחר כ״ד חדשי היניקה, אז הוא הולך על רגליו, כי כבר נתגלו רגליו ונתקנו. גם תראה, כי לפעמים בשנה וחצי, התינוק יכול להלוך, והענין הוא, כי אחר שנתקנו בחי׳ נ״ה שהם הרגלים, כבר הוא יכול להלוך, אע״פ שאין היסוד נברר, כי עיקר ההליכה ברגלים תלוי.

הגהות ומראה מקומות

ו) ב״ק צ״ב.

שער השלישי

שער אורות ניצוצין וכלים ובו י׳ פרקים

פרק א מ״ת

ז) ונחזור עתה לענין ראשון, כי ג׳ בחי׳ יש בז״א, והם: אורות, ניצוצין, וכלים. וכל ג׳ בחי׳ אלו, נכנסין תוך מעוי דאמא, בינה, להתקשר ולהתחבר ולהתתקן שם, בבחי׳ עיבור. לכן נבאר עתה ג׳ בחינות מקומות שיש בבינה, אשר בהם נכנסו ג׳ בחי׳ הז״א הנ״ל, בסוד העיבור, והוא, כי הלא נתבאר שבינה ותבונה נכללו, ונעשו פרצוף א׳ בלבד.

והנה, הג׳ מקומות שבבינה, הם אלו: א׳, הוא המקום אשר היה בתחלה בחי׳ יסוד דבינה העליונה, בהיותה נפרדת מן התבונה. ב׳, הוא המקום אשר היה בתחלה יסוד תבונה. ג׳, הוא מקום החתך שבין רגלי הבינה, לראש התבונה.

ח) והנה, אע״פ שעתה נתחברו בינה ותבונה בפרצוף א׳, עכ״ז, הרושם של מקום הנ״ל, נשאר שם, כנודע אצלינו בהקדמה, שאין לך שום אור שאינו מניח רשימו במקומו, אף אחר הסתלקותו משם. והנה, במקום שהיה יסוד דבינה, שם נכנסו האורות. ובמקום החתך, שם נכנסו הניצוצין. ובמקום יסוד דתבונה, שם נכנסו הכלים. ובהיות ג׳ ט) מקומות אלו, ובהם ג׳ בחי׳ אלו הנ״ל, זה נקרא בחי׳ עיבור דז״א במעוי דבינה.

והנה פשוט הוא, שג׳ בחי׳ אלו, אין זמן תקונם שוה, כי הכלים צריכין זמן רב להתתקן. והניצוצין פחות מהם. והאורות זמן מועט מכולם. וזה פרטם, כי האורות אינן עומדים בסוד העיבור, רק י) ז׳ חדשים, ואח״כ נגמרו להתתקן. והניצוצין נגמרים אחר ט׳ חדשים. והכלים נגמרים, אחר י״ב חדשים. ולכן תמצא ג׳ עיבורים שיש בעולם: זמן ז׳, וט׳, וי״ב. כנזכר בגמרא, כ) בהאי עובדא דאשתהי תריסר ירחי שתא, ואכשריה רבה ותוספאה. והענין, כי האמת שאין האורות נגמרים להתתקן עד גמר זמן ז׳ חדשים, אבל הם מתחילין להתתקן מתחלה הז׳ קצת, עד שנגמרים בסוף הז׳, כי בחודש ראשון נתקן קצתם, ואז נכנס מה שנתתקן בתוך הכלים. ובחדש שני שנתקנו בחי׳ אורות יותר, ונכנסו בכלים, עד שבכללות ז׳ חדשים, נגמרו כל האורות להתתקן, ולכנוס תוך הכלים.

ועד״ז בניצוצים, נתקנו מעט מעט, ונכנסים בכלים, עד גמר ט׳ חדשים, שאז נגמרו להתתקן ולהכנס בתוך הכלים, ואח״כ נשארים שם עם הכלים עד גמר יב״ח, שנגמרו גם בחי׳ הכלים, ואז נולד הולד ויצא לחוץ לאויר העולם, במקום הראוי לו.

ונבאר עתה, איך מתחילין להתתקן כל הג׳ בחי׳, ונאמר, כי פשוט הוא, כי בג׳ ימים הראשונים הנק׳ ימי קליטה, אז מתחילין לכנוס קצת אורות, וקצת ניצוצין בכלים, כי כבר נתבאר לעיל, שכל הג׳ בחי׳ נתקנו מעט מעט, והנה נת״ל, כי אורות וכלים וניצוצין, כולם נכללו, ונעשו ג׳ כלילין בג׳, והלבישו את נה״י א״א, ואבא מכסה ומלביש מצד ימי א״א, ואמא מצד שמאל א״א, ונמצא כי מחציתן אלו ג׳ בחי׳, עומדין בתוך אבא, ומחציתן תוך אמא. והנה אבא נותנן כולם אל אמא, בסוד ג׳ ימי קליטה, כמ״ש בע״ה.

והנה הענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי כל הפגם והשבירה והמיתה שאירע לאלו המלכים, היתה לסבת הפירוד אשר ביניהן, שיצאו זעג״ן, שלא כדרך קוין. ולמעלה בענין תיקון עתיק, נתבאר פי׳ דרך קוים מה ענינו, ע״ש בדרוש הספיקות שיש ברדל״א. ואז היה רה״ר, בסוד הפירוד, ונמצא כי בחי׳ התיקון הוא, כדי לחברם, עד שיהיו בבחי׳ קוין מאירין זה בזה, ועי״ז יהיה להם תיקון, והבן מאד ענין קוין מה ענינם, ואיך זה עיקר

הנחות ומראה מקומות

ז) עי׳ תע״ס שיעור י״א בתחלתו. ח) עי׳ מבו״ש דף ק״ג ע״א. ט) נ״א הז״א בג׳ (ה״ו). י) עי׳ שער הגלגולים הקדמה ל״ט דף ס״ו ע״א. כ) יבמות פ:

התיקון, וזכור זה שתצטרך אליו בהרבה מקומות.

והנה, כאשר עלו הז׳ מלכים, בג׳ בחי׳, להתתקן בסוד עיבור בתוך או״א כנ״ל, נמצאו החסד והנצח, וחצי ת״ת וחצי היסוד וחצי המלכות הימיני, עומדין תוך אבא, ומחציתן האחרת בתוך אמא, והנה ביום א׳ של הקליטה, נתחברו יחד אותן החצאין שהיו בתוך אבא, והיו לאחדים, ונכלל חסד בנצח, ל) ויסוד בת״ת, ומלכות ביסוד, ונתקשרו בבחי׳ קוין זה בזה, ונתאחזו ביחד. ואח״כ ביום ב׳ של הקליטה, נתאחזו ונתקשרו החצאין אשר בתוך אמא יחד זה בזה, בבחי׳ קוין כנ״ל. ואח״כ ביום ג׳, נתקשרו יחד אותן שבתוך אבא, עם אותן שבתוך אמא, ואז נותן אבא לאמא המחצית אשר היו בו, ונמצא כי כל הז״א נתון תוך אמא, בסוף שלשה ימי הקליטה. ואמנם כל זה הוא בבחי׳ הכלים.

ודע, כי בחי׳ התקשרות הכלים ואחיזתן כנ״ל, היה ע״י זווג שנזדווגו אבא עם אמא, ואבא נתן טפה דדכורא, ואמא נתנה טפה דנוקבא, ועי״ז נתקשרו הכלים הנ״ל, אשר כבר היו בעולם בתחלה, ונתקנו על ידם. (א) ואחר כך נגמרים להתתקן הכלים ביב״ח העיבור כנ״ל.

והנה הם ז׳ כלים, נמצא שבכל נ״א יום וחצי, נתקן כלי ספי׳ אחת. ואמנם בחי׳ אורות, הם ז׳ אורות, בז׳ חדשים. נמצא כי בכל חודש נתקן אור א׳. ואם תשכיל תבין, כי בג׳ חדשים נ) הראשונים שהוא זמן היכר עובר כמארז״ל, וכמ״ש לקמן, הנה בהם נתקנו אורות חסד ת״ת ויסוד, לפי שת״ת ויסוד הם בקו האמצעי שהוא רחמים, ולכן הם נתקנו תחלה עם החסד, שהוא קו ימין. ואמנם נצח אע״פ שהוא קו ימין, אינו נתקן תחלה, לפי שהוא בחי׳ הרגלים, וגם לפי שהוא קשור בהוד, וכמ״ש ס) בדרוש בהדי הוצא לקי כרבא, הנאמר על נ״ה, שאין מתבררים לגמרי עד זמן היניקה, שמן היותם דם חוזרים לחלב, ויונק הז״א, ואז נגמרים להתתקן, וע״ש.

ובחי׳ הניצוצין, צריך בהם ביאור רחב, והוא תלוי בדרוש רפ״ח ניצוצין שנתבאר לעיל, ושם נתבאר, כי הרפ״ח הם ד׳ שמות: ע״ב, ס״ג, מ״ה, ב״ן. ע״ב ניצוצין מכל א׳. והנה ג״ר שהם ע״ב ס״ג מ״ה, הם בז״א לבדו כנ״ל, כי הם בחי׳ חסד ע״ב, וגבורה ס״ג, ת״ת עם נה״י מ״ה. אבל ב״ן הוא בנוקבא דז״א, והבן הקדמה זו היטב. ונמצא, כי ג׳ שמות אלו, של ע״ב ס״ג מ״ה, הם ניצוצין שנכנסו באלו הכלים דז״א להחיותו. ואחר כך נבאר ענין הנוקבא בעזרת האל.

פרק ב מ״ת

ע) והנה מה שנכנס תחלה באלו הכלים להחיותן, אינם הג׳ שמות בעצמן, רק המילוי שלהן נכנסין תחלה, שהם מדרגות השפלות מן השמות עצמן, כמ״ש בדרוש רפ״ח ניצוצין,

ה ג ה ה

(א) ונלעד״ת, כי טיפות אלו דאו״א, הם משם מ״ה החדש, אשר על ידו נתקן הב״ן כנ״ל.

מ״ק, סוד הטפה שמזריע אבא באמא, הוא אות י׳. והנה אות י׳, יש בה ג׳ קוצין, והם נחלקין בבטן, לג׳ יודי״ן, בבחי׳ ג׳ כלילי בג׳, שהם חג״ת לבד. ולפי שהם סוד יודי״ן, נמצא שהם ג׳ שמות ע״ב דיודי״ן, שהם רי״ו, והם ע״ב גשרים, מ) של מימי החסד. והד׳ של אות ה׳ מקפת עליהם, ורי״ו הנ״ל עם ל״ב נתיבות, גימט׳ רמ״ח איברים המתפשטין בו.

הגהות ומראה מקומות

ל) נ״א נצח בחסד (ח״ו).

מ) עי׳ שער מאמרי רשב״י תרומה דף קס״ז. ובמבו״ש שער ה׳ חלק א׳ פי״א. נ) יבמות מ״א).

ס) שער רפ״ח נצוצין פרק ז׳.

ע) פרק זה נתבאר בתע״ס שיעור י״א מן אות י״א ואילך.

והנה מספר המלויין לבדם של אלו השמות, אחר שנסיר מהם שמות הפשוטין, הם אלו: מילוי ע״ב, כשתסיד הפשוט שהוא גימ׳ כ״ו, נשאר מ״ו. ומילוי ס״ג ע״ד הנ״ל, הוא ל״ז. ומילוי מ״ה ע״ד הנ״ל, הוא י״ט.

וגם צריך שתדע, כי תחלה נכנס המילוי התחתון שבמדרגה, שהוא י״ט ממילוי מ״ה. אם לסיבת שהוא קטן שבכולם במדרגה. ואם לסבה אחרת, יהוא, כי ענין היות בז״א ג׳ שמות אלו ע״ב ס״ג מ״ה, הוא, כי תחלה לוקח בחי׳ חיות עצמו, שהוא מילוי מ״ה, ואח״כ לוקח חיות יותר גדול, והוא מילוי ס״ג, ולוקחו מן אמא. ואח״כ לוקח מן אבא, חיות יותר גדול מכולם, שהוא מילוי ע״ב. וא״כ מוכרח הוא שתחלה יהיה מילוי י״ט, שהוא חיות עצמותו, ואח״כ של ל״ז, ואח״כ של מ״ו, כי כך הוא מעלות המדרגות.

ועתה נבאר סדרם, דע כי הנה נתבאר בגמרא, במעשה דרבי ואנטונינוס, דא״א לבשר חי לעמוד בלי מלח יותר מג׳ ימים, פ) שיסריח יותר מזמן זה, וא״כ מוכרח הוא, שבג׳ ימי קליטה נכנס איזה בחי׳ חיות ודוחניות בולד, והנה אז בג׳ ימים אלו, נכנסין בחי׳ הי״ט ניצוצין, דמילוי מ״ה הנ״ל, אשר הם בחי׳ ח״י, לרמוז היות בהם כבר חיות, ועם כולל הרי י״ט, כי בפחות ממילוי האחרון זה דמ״ה התחתון שבג׳ שמות הנ״ל, אין לו חיות בלעדו.

והם מתחלקים בג׳ ימים, כי ביום א׳ של הקליטה נכנס בו ו׳ ניצוצין, לפי שאז נתקשרו יחד בזה בזה, כל אותו המחצה הנתון תוך אבא כנ״ל, אשר מצד ימין, ואז נמשך להם ו׳ ניצוצין של חיות, כי בחי׳ ו׳, הוא קו א׳, והוא קו ימין, שע״י נתקשרו ונתחברו יחד. וביום ב׳ נקשרים ומתחברים יחד זה בזה, כל המחצה של קו שמאל הנתון תוך אמא, ואז נמשכין לו ו׳ ניצוצין אחרים של חיות, לקשרם ולחברם, והוא ו׳ ניצוצין בקו שמאל, שהוא צורת ו׳ ג״כ. וביום ג׳ אשר כולם מתקבצים יחד, מחצית דאבא עם מחצית דאמא, (ג״א דאבא) ונתחברו, ונמצא כי חצאי קו האמצעי לא נתחבר עד היום הזה, וכנגד זה נכנסין לו צ) ו׳ ניצוצין אחרים, כנגד קו אמצעי. הרי נשלמו בג׳ ימי הקליטה לכנוס כולם תוך אמא, ולהתקשר יחד כולם בסוד (ג׳) קוין, ולכנוס בהם י״ט ניצוצין של חיות, שהם מילוי מ״ה, שהוא חיות של ז״א עצמו, כנ״ל.

והנה מציאות של ג׳ ווין אלו, הם בחי׳ ג׳ אלפין שיש במילוי מ״ה. והנה כבר נתבאר לעיל, כי הניצוצין נגמרין להכנס ולהתתקן, בזמן ט׳ חדשי עיבור, וכאשר תמנה כל חדש מהם ל׳ יום, יהיו כולם ר״ע ימים. והולד נולד ברע״א יום, וכמ״ש בגמרא ע״פ ויתן לך ה׳ הריון כי המשך ימי העיבור הם ג׳ הריו״ן שהם בגימטריא רע״א ק) והענין הוא, כי בג׳ ימי קליטה, נתקנו הי״ח ניצוצין, והשאר ר״ע ימים, נתקנים ר״ע ניצוצין, ניצוץ אחד בכל יום, שבין כולם הם רפ״ח ניצוצין הנ״ל. ונודע כי הרע״א יום, הם זולת ימי הקליטה, כי לכן אמרו בגמ׳ אין האשה יולדת, או לרע״א, או לרע״ב, או לרע״ג יום, לפי שהרע״א ימים הם ימי הריון המוכרח, שהם ט׳ חדשים, וג׳ ימי הקליטה, שיש בהם ספק אם נקלט ביום א׳, או ביום ב׳, או ביום ג׳, ונחלקים עתה בחי׳ ר״ע ימי הריון, בר״ע ניצוצין, הנשארין מרפ״ח ניצוצין.

והנה נודע כי ארז״ל ר) שביום ארבעים נגמר צורת הולד. והענין הוא, כי אחר ג׳ ימי הקליטה, שבהם נכנסו י״ט ניצוצין דמילוי מ״ה, שהוא בחי׳ חיות דז״א, אח״כ נכנס מילוי ס״ג דאמא, הם ל״ז ניצוצין, ואם תוסיף על ג׳ ימי קליטה, יהיה מ׳ יום, שאז נגמר מילוי ל״ז דס״ג דאמא, אשר היא נותנת ציור הולד, כנודע מפ׳ וייצר ה׳ אלהים את האדם. וגם לסיבה זאת נקודת הצירי היא באמא

הנחות ומראה מקומות

פ) סנהדרין צ״א: צ) עי׳ מבו״ש דף ק״א ע״א ושם כתוב ז׳ נצוצין. ק) נדה ל״ה: ר) ברכות ס׳.

כנודע, והרי כי במ׳ יום נגמר צורת הולד, שהוא כניסת ל״ז ניצוצין אחרים דמילוי ס״ג, והרי כי במ׳ יום שנגמר צורת הולד, יש בו בחי׳ מילוי מ״ה וס״ג.

גם אם תמנה בחי׳ ניצוצין עצמן, י״ט ל״ו, יהיה נ״ו, והם גימטריא א״ל יהו״ה ע״ה, כי כבר נתבאר אצלינו, כי שם הוי״ה הוא בז״א, וגם נתבאר אצלינו, (בחיבור) [כי בחי׳] ב׳ שמות א״ל יהו״ה, הוא בעולם היצירה, כי עתה נגמר, ונשלם לקרא בב׳ שמות אלו.

ואח״כ יש זמן ג׳, שארז״ל ענין ג׳ חדשים הראשונים שאז ניכר עובר, כמארז״ל במשנה ש) היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם, עד שיהיה לה ג׳ חדשים, שאז ניכר העובר. והענין הוא, כי אחר מ׳ יום של יצירת הולד, שנכנס שם מילוי דס״ג, שהוא המצייר צורת הולד, עוד נכנסין בו מ״ו ניצוצין של מילוי ע״ב, במ״ו ימים אחרים, והנה בין כולם הם פ״ו ימים, אשר נכנסו בהם ג׳ מלואים: דע״ב ס״ג מ״ה, וכבר נשלם טפת דכורא שהוא ע״ב להצטייר, ואז נקרא היכר העובר לגמרי, ואף על פי שאינן ג׳ חדשים לגמרי, אין חשש, כי מ״ש בגמרא ג׳ חדשים לאו דוקא בצמצום, ובפרט אם תמנה החדשים החסרים, יהיו פ״ז ימים, והם פ״ו הנ״ל עם הכולל.

פרק ג מ״ת

ת) אמנם אם תמנה בחי׳ הניצוצין עצמן, יהיה ק״ב ניצוצין, והוא מ״ש בגמ׳ רוצה אשה בקב ותיפלות א) מט׳ קבין ופרישות ב) גם ז״ס חנינא בני די לו בקב חרובין מע״ט לע״ש. ג) פי׳, כי בהיות ג׳ מלויין אלו חסרים מז״א, היה נקרא קב חרובין, שהם בחי׳ מלכים דאתחרבו, עלמין קדמאין, כנזכר באדרא ובספ״ד. וכאשר נכנס בו זה הקב, שהוא ג׳ מלויין הנ״ל, אז הוא מתוקן ושלם, ואז חייב בחלה, כמ״ש במשנה במס׳ עדיות ד) ב״ש אומרים מקב לחלה, וב״ה אומרים מקביים כו׳. כי אז חייב בחלה. וז״ס ה) אדה״ר חלתו של עולם היה.

ואמנם ביאור משנה זו, הענין הוא, כי הנה ב׳ קבין הם: א׳ טוב, והוא סוד ג׳ מלויין דע״ב ס״ג מ״ה הנ״ל, שהם י״ט ל״ז מ״ו, גימטריא ק״ב, והוא מבחי׳ פנים, שמקבלת בעת הזווג פב״פ, וזהו הקב שהאשה רוצה בה. מט׳ ופרישות. כי האשה היא השם ד׳, שהוא ב״ן, שהוא במלכות הנקרא חלה, כנ״ל ומקבלת ג׳ מלויין הנ״ל הנקרא קב טהור.

ויש קב אחר, הנקרא חרובין, אשר זה היה מיתה וחרבן של מלכים הנ״ל, וזה אינו כ״כ טהור כמו הראשון, לפי שהוא מבחי׳ אחוריים, אשר הקליפות נאחזין בו, שהם גרמו חרבן המלכים כמ״ש בע״ה, והם בחי׳ ד׳ אחוריים, שיש בד׳ שמות ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, שהם מדרגה הו׳, שיש בכל שם מהם כנ״ל, אשר יש באחוריים המילויים של כל שם מהם, יש בו כ״ו אותיות מילוי, חוץ מן שם ב״ן, שאין במילוי האחוריים שלו רק כ״ד אותיות, סך כל אותיותיהן הם ק״ב. וכנגד ב׳ בחי׳ אלו, שהם ב׳ קבין, פסקו ב״ה שאז חייב בחלה, כיון שכבר יש בהם ק״ב ראשון של חרובין, ונוסף עליו קב הב׳ הטהור, הרי נתחייב בחלה. אבל ב״ש סברי, כיון שיש קב א׳, כבר יש בו רמז אל הקב הטהור, ודי בזה.

גם ז״ס משנה מס׳ חלה ו) קב ישן וקב חדש שנשכו זה בזה כו׳, והם ב׳ קבים, א׳ ישן בימי חרובין, וא׳ חדש במלואם עתה בימי עיבור. גם ז״ס מס׳ שבת ז) הקיטע יוצא בקב

הגהות ומראה מקומות

ש) יבמות מ״א.

ת) פרק זה נתבאר בתע״ס שיעור י״א מן אות כ״ג ואילך.

א) כתובות ס״ב: סוטה כ׳. וע׳ שער מאמרי רז״ל בדרוש פסיעותיו של אברהם אבינו.

ב) ברכות י״ז:

ג) ע׳ שער מאמרי רז״ל דף י״ג ע״א.

ד) משנה ב׳ ה) עירובין י״ח:

ו) חלה פרק ד׳ משנה ד׳.

ז) שבת ס״ה:

שלו דר״מ כו׳, וביאור הדברים, כי הנה המלכים שמלכו בארץ אדום ומתו, שהוא שבירתן וירידתן בעולם הבריאה, ושם נתגלו בחי׳ הקליפות, ואלו המלכים נתאחזו בקליפות, ונעשו בחי׳ נשמה אליהם.

וכבר נת״ל, כי אלו המלכים הם בחינת ז״ת של י׳ נקודות, שיצאו מנקבי עינים, כנ״ל באורך. ואלו הז״ת, הם בחי׳ ז״א, שהוא כולל ו״ק. והז׳, היא נוקבא, ואלו כולם יצאו נפרדין זה מזה, שלא בדרך קוין כנ״ל, ולא היו מקושרים זה בזה, אלא כ״א ואחד בפ״ע, זו תחת זו כנ״ל, וזו נקרא רה״ר, כי אין רבים אלא אבהן כנ״ל, דאינון חג״ת, כנזכר בזוהר ובתקונים ח) ואח״כ כאשר נכנסו במעי אמם בינה בסוד עיבור כנ״ל, נתקנו, ונעשו רה״י, אשר גבהו י׳, ורחבו ד׳. והענין, כי נתחברו ונתקשרו ט) ונאחזו זו תוך זו, ומלובשים זו תוך זו, כמבואר היטב לעיל בדרוש א״ק ועתיק ע״ש. ואז נקרא כל הו״ק פרצוף א׳ ומיוחד, הנקרא ז״א, אשר רחבו ד׳, שהם ד׳ אותיות הוי״ה, וגבוה י׳, שהם י׳ אותיות במלוי אלפי״ן, שהם בז״א כנודע.

והנה אלו המלכים, עדיין לא נגמרו להתברר, עד ימות המשיח, כי אז יובררו לגמרי, והסיגים יתבטלו, בסוד בלע המות לנצח, והטוב שבהם יתברר ויתחבר עם הקדושה, אשר בהמשך זמן זה מתברר מעט מעט בכל יום, ובביאת המשיח יושלמו להתברר.

והנה אלו המלכים אשר עדיין שם בסוד נשמה אל הקליפות, נקרא רה״ר, וכל מזונם והשפעתן אינם רק בסוד קב, שהוא בחי׳ מילוי הנעלם, בשם ע״ב ס״ג מ״ה, מ״ן ל״ז י״ט זכנ״ל.

ודע, כי לעולם כשהשם לבדו בלתי מילוי, אז הוא יותר גרוע מהמילוי עצמו שהוא לבדו. י) אמנם בהיות שניהן יחד השם והמילוי, אז השם בעצמו בפשוטו, הוא יותר חשוב ומעולה מן מילוי שבו, וצ״ע כ).

ואמנם אלו המלכים הנ״ל, הנשארים למטה בסוד רה״ר, אינן נזונין ומתפרנסים, אלא מזה הק״ב הנ״ל, והוא סוד הקב חרובין, שהמלכים נשארו חרובין ויבשים, בסוד ומלכין קדמאין מיתו, הנזכר בספ״ד פ״ק. אבל מן השם עצמו, אינן יכולין להתפרנס.

והנה מילוי גימטריא אלהים, לרמז על המלכים הנ״ל, הנקרא אלהים, בסוד דינין. ולכן אינן מתפרנסין אלא מהמילוי, שהוא גימטריא אלהים, והוא עולה גימטריא ק״ב, כנ״ל.

והנה ביום השבת, אסור לטלטל ברה״ר, שהוא רשות אלו המלכים הנ״ל, והנה הוא מוכרח שיתפרנסו, ויוציאו להם מזון מרה״י שהוא ז״א אחר התיקון. ור״מ סבר, שהז״א בהיותו בבחי׳ קטוע לבד, אז יוצא בקב שלו שם ברה״ר לפרנסן, ולהיות שאינו יוצא רק בחי׳ הק״ב הנ״ל לבדו, לכן נקרא ג״כ קיטע, כי השם עצמו נקטע ועלה למעלה, אבל הק״ב שלו בלבד, שהוא מלואו, הוא היוצא לפרנס ברה״ר.

וכבר הודעתיך לעיל, כי הג׳ שמות של ע״ב ס״ג מ״ה, אשר מלואם הוא הק״ב הנ״ל, הנה שלשתן הם בז״א לבדו, בבחינת תג״ת שלו הנ״ל, ולסבה זו נקרא הז״א קיטע על שמם, קטע גימטריא ע״ב ס״ג מ״ה ע״ה, כי הם עולין למעלה, ומלואן שהוא הק״ב יוצא לחוץ.

גם דע, כי הנה נתבאר בענין שבת, כי כל אחיזת הקליפות ביום השבת, הם בנה״י, שהם רגלין דז״א בלבד, אשר הם מתעלין ביום השבת למעלה ממקומם, ואז נשאר מקום פנוי וחלל, בסוד מחלליה מות יומת, ולכן נקרא הז״א קיטע, בסוד אלו רגלים שנקטעו,

הגהות ומראה מקומות

ח) ת״ז א: בדפו״י, ובתקונים עם מעלות הסלם אות ט׳.

ט) נ״ב ונתאחזו כלם בבחי׳ קוים מקושרים, אשר הדברים הזה נקרא פרצוף והבן הקדמה זו וזכרה שתבין מילת פרצוף הנזכר תמיד אצלינו שהוא היותם מקושרים זו בזו ע״י קוים מתפשטים (כת״י).

י) עי׳ מבו״ש דף כ״ח ע״ב.

כ) עי׳ שער רס״ח נצוצין פרק ב׳.

ועלו למעלה למקומן כנ״ל, ולא ירד אלא הק״ב הנ״ל.

גם בזה תבין מ״ש בתקונים דק״ג, שמענא דעובדא הוה בחד ב״נ בעלי קבין כו׳, ופי׳ כמ״ש לעיל, כי הז״א יש לו קב הזה, ממילוי ג׳ שמות ע״ב ס״ג מ״ה אשר בו כנ״ל, וגם קב זה גימטריא אלהינו, ולהיותו מבחינת מלואין, הוא דינין, כי מילוי גימטריא אלהים כנ״ל, ואלו הם הז׳ מלכים שמלכו בארץ אדום, ומתו כולם, וירדו למטה, והוברו שם, ל) והם עומדים שם בבחי׳ רוחניות ונשמה אל הקליפות.

והנה יש בג״ע תחתון, מקום אשר שם הוא נקודת בינה, ושם קרוב אליה, עומדין אותן המלכים, אשר מלכו בארץ אדום, ואותן נשמות הצדיקים אשר שם, כולם הם מבחי׳ בעלי קבין, כי הם מזה סוד הק״ב הנ״ל, לכן צריכין להתלבש באותן קבין, מ) ודי בזה.

גם בזה תבין מ״ש בתיקונים בהקדמה, נ) כל רבי מא״י, ורב מבבל, וכל רבא משאר ארעאין. פי׳, כי בצאת הז״א להשפיע באותן המלכים העומדים בחו״ל, אינו יוצא רק בבחי׳ המלואים לבד כנ״ל, והנה האחוריים של מ״ה דאלפין פשוטים, הם ע״ב, ומלואם הם ק״ל, ושניהן גימטריא רב, וזהו כל רב מבבל.

וזה סוד, הנה ה׳ רוכב על ע״ב ק״ל ובא מצרים, כי בצאתו למצרים, שהוא חו״ל, יוצא בסוד ע״ב ק״ל, שהוא גימטריא ר״ב. וגם רב״א הוא ע״ב ק״ל עם הכללות. אבל בא״י הוא בסוד רבי, בתוס׳ י׳, שהם י׳ אותיות של מילוי השם בעצמו, בבחי׳ פנים, המתייחדים עם ע״ב ק״ל, ונעשין רב״י. והנה ע״ב ק״ל, עם ד׳ אותיות הפשוטים עצמו, של שם הוי״ה, שהוא גי׳ כ״ו, הרי רוכב: ר״ל, כ״ו ור״ב. כי שם הוי״ה רוכב, על ע״ב ק״ל, ובהתחברותן נעשה רוכב כנ״ל, והבן זה.

פרק ד מ״ב

ס) ענין אורות והניצוצין והכלים, שהם ביסוד בינה, ובמקום החתך, וביסוד תבונה, נלע״ד ששמעתי ממורי זלה״ה, שהחו״ב עלאין, נתלבשו ממש תוך יש״ס ותבונה, ע) ובמעי תבונה הזאת, היה עיבור ז״א, לכן ליישב כל זה נלע״ד שכך הוא, שבהעשות התבונה לבוש גמור אל בינה, נמצא שהבינה הלבישה את הוד וחצי יסוד דא״א השמאלי, ועל בינה זו הלבישה התבונה, אך לא נכנסה כל בינה תוך התבונה, אמנם כל הבינה הלבישה את הוד וחצי יסוד השמאלי דא״א, שזה שיעור ארכה תמיד, כי גם קודם זה שנכללו נה״י דא״א בחג״ת שלו, אז היתה הבינה מלבשת גבורה וחצי ת״ת השמאלי דא״א, ותבונה אינה מלבשת הבינה, רק מהחזה ולמטה, ושם הם ג״ר דתבונה, ומלבישין בטן דבינה, ובג״ר דתבונה דהיינו בבינה אשר לתבונה, שם היה עיבור ז״א, ונמצא שהוא מכוון ומלביש בטן דאמא, והרי העיבור הוא בבינה דתבונה, ובבטן דבינה שהוא יסוד בינה עלאה.

והנה בבטן בינה, שהוא יסוד שלה, שם עלו האורות. ובבינה פ) דתבונה, עלו ניצוצין. וביסוד דתבונה, עלו הכלים. ובצאת ז״א בסוד הלידה מתבונה, אז נתלבש בסוד צלם, תוך התבונה הב׳, שהיא תבונה הג׳, אשר ראש שלה בבטן, והיסוד של תבונה א׳ שהיא הב׳, שגם היא מלבשת תבונה דאשונה, על דרך שמלבשת תבונה ראשונה את בינה. אמנם לענין מקום החתך, ששם הם הניצוצין, פי׳ היטב בדרוש רחל ולאה, בענין עקב ענוה יעו״ש.

הנחות ומראה מקומות

ל) עי׳ במבו״ש שער ג׳ ח״ג פרק י״ד ובשער מאמרי רשב״י בפירושו על התקונים תקון ס״ט.

מ) עי׳ מבו״ש שער ב׳ חלק ג׳ פ״ח. ובשער מאמרי רז״ל בדרוש פסיעותיו של אברהם אבינו.

נ) כתב י״ד.

ס) עי׳ בתע״ס שיעור י׳ מן אות קמ״ו ואילך ובאור פנימי ד״ה מה שהיה כל התמשך.

ע) עי׳ בתע״ס שיעור י״א בלוח התשובות לענינים תשובה קס״ה. פ) עי׳ מבו״ש שער ה׳ ח״א פרק ט׳ ובשער הקדמות דף כ״ח ע״ב.

נמצא, שמה שאנו אומרים צ) שנעשו שתיהן בינה ותבונה פרצוף א׳, ר״ל שלפעמים יורדת התבונה ראשונה אם הבנים ממקומה, לרבוץ על הבנים, ונמצא פרצוף א׳ זולת הבינה פרצוף אחר, אך עתה שהיא מלבשת לבינה היא הכל פרצוף א׳, ודוק ותשכח. גם בזה תבין רביצת אם על הבנים. נמצא שתבונה ראשונה עצמה, היא רובצת, כי תבונה הב׳ נעשה צלם דז״א, ונקרא זעיר אנפין ממש, ולא תבונה, וצלם זה יונק מתבונה א׳.

פרק ה מ״ב

ק) פרטי תכלית התיקון כנ״ל, על פי הדרושים הנזכר, הוא זה, אחר תכלית העיון. הנה כל האצילות, שהם ה׳ פרצופין, נעשין מב׳ בחי׳, שהם: שם מ״ה, וב״ן שהיה נקרא תחלה שם ס״ג, ולהיותה בחי׳ נקודות דשם ס״ג, לכן נקרא שם ב״ן, עולם הנקודות, וזכור זה. ושם מ״ה זכר. ושם ב״ן נוקבא. וזה רוח. וזה נפש.

והנה עתיק יש בו שם מ״ה דכורא שבו, וב״ן נוקבא שבו. וכן א״א, מ״ה דכורא, וב״ן נוקבא. אך משם ואילך, לא היה כך, והיו שם ב׳ שינוים, ושניהן א׳. והענין, כי בא״א ועתיק, היה הזכר והנקבה שבכל פרצוף מהם, מחוברים יחד בפרצוף א׳, כי עתיק הוא ונוקבא פרצוף א׳, לכן הזכר היה ממ״ה לבדו. והנוקבא דב״ן לבדו. וכן הענין בא״א. אך משם ואילך, נפרדו הזכרים מהנקבות, כי אבא זכר, ואמא נקבה, ואינם מחוברים כמו עתיק וא״א, אמנם הם נפרדין בב׳ פרצופים, זכר לעצמו, ונקבה לעצמה.

וגם בזה גרם שינוי אחר, כי כיון שהם נפרדין, אם יהיה הזכר ממ״ה לבדו, והנוקבא מב״ן לבדה, יהיה פירוד גמור ביניהן, ואין שם מתוק הדינין, ולכן מוכרח שיהיה הזכר כלול ממ״ה וב״ן, חסד דין. וכן הנוק׳, כלולה ממ״ה וב״ן, חסד דין. ועם זה, יהיה בין הזכר ובין הנקבה קצת חיבור, אע״פ שאינן חיבור גמור ר) בזכר ונקבה, כמו פרצוף עתיק, או בפרצוף א״א, וכן הענין בזו״ן.

נמצא כי כפי זה, הם ד׳ זכרים, וד׳ נקבות, כוללים האצילות. ואמנם ב׳ זכרים וב׳ נקבות העליונים, כל זוג מהם פרצוף א׳, והזוג הא׳ הם פרצוף א׳, הנקרא עתיק, והזכר מ״ה לבדו, והנוקבא ב״ן לבדה. והזוג הב׳, הם פרצוף א׳ דא״א, והזכר מ״ה לבדו, והנוקבא ב״ן לבדה. אך הזוג ש) הג׳, או״א, ב׳ פרצופים, זכר ונקבה, והזכר מעורב ממ״ה וב״ן, והנוקבא ממ״ה וב״ן.

נמצא, כי כל כללות האצילות נעשה ממ״ה וב״ן בכללותן, ואמנם כל א׳ מאלו, יש בו ד׳ בחי׳. כי שם מ״ה, יש בו ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן. וכן בשם ב״ן, יש בו ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן.

והנה, הזכר דעתיק, לקח ע״ב דמ״ה, שהוא כתר דמ״ה. ונוקבא לקחה חצי עליון דע״ב דב״ן, שהוא חצי כתר דב״ן. ודכורא דא״א, לקח ס״ג דמ״ה, שהוא חכמה. ונוקבא, לקחה החצי תחתון דע״ב דב״ן, שהוא חצי תחתון דכתר דב״ן. ואבא דכורא, לקח חצי מ״ה דמ״ה, שהוא קו ימין, וחצי האמצעי של בינה דמ״ה. ואמא נוקבא, לקחה חצי מ״ה דמ״ה, שהוא קי שמאלי, וחצי קו אמצעי דבינה דמ״ה. ואמנם משם ב״ן היה באופן אחר, כי אבא לקח חכמה ס״ג דב״ן. ואמא לקחה בינה מ״ה דב״ן. וז״א, לקח ו״ק דב״ן דמ״ה, וו״ק דב״ן דב״ן. ונוקבא, לקחה מלכות דב״ן דמ״ה, ומלכות ב״ן דב״ן.

והנה שם מ״ה, יש בו פנים ואחור, פנימי יחיצון, וכל זה בכלים. וכן באורות, אחור ופנים, פנימי ומקיף, וזכור זה מאד.

והנה המלכים שמלכו בארץ אדום, הם י״ס דב״ן הכולל הנ״ל, ונקודה ראשונה היא כתר דב״ן, והיא נוקבא דעתיק ודא״א. ונקודה ב׳ הוא אבא, צד ב״ן שבו. ונקודה ג׳ אמא, צד

הגהות ומראה מקומות

צ) עי׳ שער או״א פרק ו׳.

ק) פרק זה נתבאר בע״ח עם פמ״ס ענף מ״ו. ועי׳ בתע״ס שיעור ח׳ מן אות נ״ב ואילך. ר) עי׳ שער א״א פרק ט״ו. ש) עי׳ שער ז״א פרק ג׳

ב״ן שבה. וכל אחד מג׳ נקודות אלו, היו כלולים מי׳ נקודות שלימות, אך אח״כ יצאה נקודה הד׳, (א) ולא יצאה כלולה מי׳ נקודות, רק בר׳ נקודות התחתונות שבה לבד, ולכן נקרא בשם ר׳ נקודות, ועם ג״ר, הרי ט׳ נקודות. אח״כ יצאה נקודה ה׳, ולא יצאה כלולה מי׳ נקודות שלה, רק נקודה א׳ לבד, חלק עשירית שבנקודה ההיא. הרי נמצא, ששרשם אינם רק ה׳ נקודות, ונקרא י׳ נקודות דב״ן, ואלו יצאו ראשונה, ונשברו ומתו.

ודע, כי לא די אלו שיצאו בבחי׳ האצילות, שהם הפנים דב״ן, אלא גם אחוריהם, שהם בי״ע, יצאו עמהם. ודע, כי גם באצילות יש פנים ואחור, אך כולם נקראו פנימים, בערך בי״ע, שהם חיצונות. (א) והענין, כי בבריאה היה חיצונית הפנים דב״ן, ויצירה חיצונית דאחוריים דב״ן, ועשייה חיצונית יותר חיצון דאחוריים דב״ן, וכאשר נשברו, לא נתקנו כל מה שנשברו, רק מעט, ולא יושלמו להתברר עד ביאת המשיח בב״א.

פרק ו מ״ב

ת) והנה בעיבור ראשון דוו״ן, התחילו להתברר ו״ק דב״ן, שהם המלכים שמתו, וזה בכח שיצאו עתה, ונתערבו עמהם ו״ק דמ״ה. ונודע, כי כל קצה היא כלול מי״ס, והנה תהלה בעת הזווג, נתבררו ו׳ מלכיות שבו״ק דב״ן, ואלו היו ניתנין חציים הימיני ביסוד דאבא, וחציים השמאלי ביסוד דאמא, ואז ירדה טפת מ״ד, שהם ג׳ מלכיות מג׳ קצוות דמ״ה החדשים ימינים, ונשתתפו יחד, וניתנו כולם תוך אימא. וגם היא נתנה טיפת מ״ן, שהם ג׳ מלכיות דג׳ קצוות שמאלי דמ״ה החדשים, ואז נתקנו בתוכה, ונקלטו בג׳ ימי הקליטה.

אח״כ בהמשך כל הט׳ ימי חדשי העיבור, נתחברו נה״י שבכל קצה מו״ק דב״ן, ע״י שבאו גם כן נה״י, שבכל קצה מו״ק דמ״ה החדש, והרי שבעיבור היו ג׳ כלילין בג׳, כי היו ו׳ מלכיות, א) אמנם כשנגדלו בחי׳ נה״י, לא נגדל רק בחי׳ נה״י שבכל קצה מהם. ולכן ענין העיבור, רק בחי׳ נה״י לבד, אלא שהוא בכל קצה וקצה מו״ק.

אח״כ ביניקה, מתבררין גם בחי׳ חג״ת שבכל קצה מו״ק דב״ן, וכן באו ונתחברו חג״ת שבכל קצה מו״ק דמ״ה החדש. והרי עתה נגמרו הו״ק, כל קצה כליל מו״ק דב״ן, וכן דמ״ה.

אח״כ בגדלות, באו תחלה חב״ד, שבכל קצה דו״ק דב״ן, וחב״ד שבכל קצה מו״ק דמ״ה, נמצא שכבר ו״ק דז״א נגמרו כל א׳ מי״ס דמ״ה וב״ן. לכן הם נקרא מוחין דגדלות דו״ק, דשמות דמ״ה וב״ן, והבן זה מאד.

ואח״כ באו ג״ר בפעם אחת, שכל אחד כלול מי״ס דב״ן, וי״ס דמ״ה, ואז הז״א נקרא גדול ושלם, בן י״ג שנים. ואח״כ נכנס כתר

ה ג ה ה

(א) צמח, וז״ס בקשו פניו תמיד, הם פנים, והם י״ס דאצילות כדמשמע מזוהר פ׳ אמור.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, דע, כי בס׳ מבו״ש שער ב׳ ח״ג פ״ו כ׳, שגם הזו״ן יצאו כל א׳ כלול מי״ס. ומ״ש בשאר המקומות, שז״א יצא בר׳ נקודות, ונוק׳ יצאה בבחי׳ נקודה א׳, היינו בזו״ן דפרטות דכל א׳ מו׳ פרצופי דאצילות, ודוק כי הוא אמיתות הענין, ועיין לעיל בשער תשיעי, פרק שביעי מ״ש שם.

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ בתע״ס שיעור י״ב מן אות ר׳ עד אות ר״ז ועי׳ בתע״ס שיעור ט״ו מן אות ע״ט ואילך.

א) עי׳ שער עתיק פרק ח׳.

ד״ג, ב״ן דב״ן, בביאה א׳. (א) ואחר כך בזווג ב׳, נותן בה גם החסדים דאמא, מ״ה דב״ן. ואז יוצא הולד, כלול דכר ונוקבא, דכר ממ״ה דב״ן, ונוקבא מב״ן דב״ן, (ב) ושניהם הם גבורות מב״ן.

וזהו שורש קין, כי הוא יוצא משם ב״ן, שתחילתו שם ס״ג, גדול משם מ״ה. ושת יצא זכר ונקבה שלו, מן החו״ג דאבא, שהם מ״ה דמ״ה, וב״ן דמ״ה. אך הבל, יצא לחצאין, חצי ממ״ה דמ״ה, וחצי ממ״ה דב״ן. ונוקבא, חצי מב״ן דמ״ה, וחצי מב״ן דב״ן. ולכן נחלקו לב׳ תאומות. ואיתה שהיתה מב״ן דב״ן, נקרא האומה יתירה, יען כי הוא מבחי׳ קין, לכן נתקנא בה קין, והבן זה.

ובזה תבין, איך יש אנשים זכרים, באים מן הגבורות, י) שהוא שם ב״ן. הענין, כי הם ממ״ה דב״ן, והנוקבא שלהם מב״ן דב״ן גרועות מהם. ויש זכרים ממ״ה דמ״ה, ונקבות מב״ן דמ״ה. גרועות מהם. אך בערך מ״ה הכולל, וב״ן הכולל, יש יתרון גדול לב״ן הכולל, על מ״ה הכולל, יען כי שם ב״ן הוא בחי׳ ס״ג, והוא עליון ממ״ה, כמבואר בספר אחר, בענין המלכים, שהם מס״ג. וזהו ענין א״א, שכתף ימין שלו, הם חסדים ממ״ה הכולל. וכתף שמאלי, הם הגבורות, מב״ן הכולל. ואלו הם דעת דז״א.

פרק ח מ״ב

כ) לא נזכר במקום אחר ל) ב״ן, רק בנקבות לבד. וצ״ע, שהרי גם בזכרים יש בהם בחי׳ המלכים, כנודע דיש בבחי׳ אבא וז״א במלכים מב״ן, וכנגדן בחי׳ שם מ״ה החדש, אף בנקבות, באמא ובנוקבא דז״א. ונ״ל בקיצור, כי הנה שם ב״ן יש בו י״ס, וכן בשם מ״ה י״ס, והנה העתיק הוא לוקח י״ס דכתר דמ״ה, ועוד לוקח ה״ס ראשונים דכתר דב״ן, וג״ר דחכמה דב״ן, וד״ר דבינה דב״ן, וז׳ כתרים דז״ת דב״ן. כל מ״ה דכורא. וכל ב״ן נוקבא. אך ז׳ כתרים דז״ת דב״ן, יש ספק מ) אם לקחם עתיק בגוף שלו, או לא שלא לקחם כלל.

ונחזור לענין, כי א״א לקח דכורא דיליה, כל י״ס דחכמה דמ״ה. גם נוקבא דיליה, לקח ה׳ תחתונות דכתר דב״ן. ודע, כי הגלגלתא שלו, הוא בינה שבכתר דחכמה דמ״ה, מעורבת עם איזה חלק דכתר דב״ן. וחכמה שבו הוא חכמה דחכמה דמ״ה, מעורבת עם חלק מכתר דב״ן. וב׳ אלו נקרא חו״ב שבמוחין. ולפי שבינה זו היא מכתר דחכמה דמ״ה, (ג) גדלה עשירי משער המוחין, כי קין מב״ן דב״ן יצא, והבל מב״ן דמ״ה ע״ש.

(ג) נ״ב, (עיין לקמן פ״ט, בהגהת מוהרח״ו ז״ל הא׳, ובסוף הגה״ה הב׳. ודו״ק) נ״א דב״ן, כ״כ מוהר״פ. וכן נראה, ודוק שכן הוא האמת, כי זאת הבינה, אינה בינה דכתר החכמה, אלא החלק שמכתר ב״ן, שנתערב עם הכמה דחכמה דמ״ה, והבן היטב, כי החכמה דא״א, שהיא מוחא סתימאה, שהיא זאת החכמה, עם חלק הב״ן המעורב בה, הם הנקרא בוצינא דקרדינותא כו׳.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, צ״ע, כי בפ״ט משער המוחין כתב, שתחילה נותן לה הז״א הארת ב״ן דב״ן וב״ן דמ״ה, ואח״כ בנסירה, לוקחת עצמותם, וזה לצורך בנין גופא. ואח״כ בביאה ראשונה, נותן לה מ״ה דב״ן, ובזווג שני, נותן לה מ״ה דמ״ה.

(ב) נ״ב, (עיין תו״ח דף קכ״ה ע״ב) ו״ל, כי קין ממ״ה דב״ן, ותאומתו מב״ן דב״ן. ושת ממ״ה דמ״ה, ותאומתו מב״ן דמ״ה. אך הבל ותאומתו, יצאו מעורבים, ממ״ה ומב״ן. וצ״ע, כי הנה כתב מהרח״ו ז״ל לקמן בפרק

הגהות ומראה מקומות

י) עי׳ באד״ר אות שכ״ו בסלם מאמר קין והבל. ועי׳ שער תקון הנוקבא פרק ג׳.

כ) עי׳ בתע״ס שיעור ח׳ מן אות נ״ט עד אות ס״ג. ל) נ״א מ״ן של המלכים רק (כת״י). מ) עיין שער עתיק פ״ג.

מעלתו, על חכמה דחכמה דמ״ה, ולכן היא שם טמירא, ולא אתגליא, ונקרא בוצינא דקרדוניתא, אשר שם היא נעלמה יתיר מחכמה, ומתלבשת בתוכה, ולכן לא אתגליא בינה תמן כלל, וממנה יצאו כל הגבורות כולם.

והטעם שהבינה דכתר דחכמה דמ״ה היא גלגלתא, לפי שכמו שא״א הנקרא כתר דכללות דעולם אצילות, אין ג״ר מתלבשת באו״א, וכן בכל פרצופים. כן כתר חו״ב נ) של אריך הפרטי, אין מתלבשין (א) בחכמה שבו, אלא ז״ת של כתר, נמצא כי בינה שבו נשארה על החכמה, דוגמת גלגלתא עליה, והבן זה, כנזכר בכת״י מורי זלה״ה.

אמנם בינה שבו, היא הבינה דחכמה דמ״ה, ועמה חלק מכתר דב״ן, וירדה בגרון כנודע, ומשם יצאו או״א, זה ממ״ה, וזה מב״ן, כי גם שם יש חו״ב, כי בינה דמ״ה, נעשית חכמה, בערך חלק דב״ן, הנקרא בינה דב״ן. והענין, כי אלו הב׳ בחי׳, הם דוגמת או״א וישסו״ת, כי או״א במוחא סתימאה. ושניהן נקרא חכמה לבד. וישסו״ת הם בגרון, ושניהם נקרא בינה לבד. וכמ״ש לקמן, גבי או״א האמיתים, ע״ש.

והנה מן הגרון שהוא ישסו״ת שבא״א, יצאו או״א האמיתיים של כללות האצילות, ואותן או״א נחלקו לב׳ בחי׳ אחרות: או״א, ויש״ס ותבונה. (ב) ודע כי או״א עלאין, נעשו (ג) אבא מן הנקבה, חצי בינה עליון דמ״ה. ואמא מן הזכר, (ד) חכמה כולה דב״ן. אך נקרא חכמה זו דב״ן אמא, להיותה בחי׳ ב״ן. ובינה דמ״ה נקרא חכמה, להיותה דמ״ה, והבן זה.

נמצא א״כ, כי כפי האמת שניהן נקרא חכמה לבד, והם בחי׳ י׳ ראשונה שבשם, ולפי שאמא גדולה לאין קץ מאבא, מג׳ בחי׳: א׳, הוא כי זה חצי בינה דמ״ה, וזה חכמה שלימה דב״ן. הב׳, כי זה חכמה, וזה בינה. הג׳, כי זה מ״ה, וזה ב״ן שגדלה מעלתו ממ״ה, להיותו בחי׳ ס״ג, כנודע כי המלכים שמתו הם כולם ס״ג.

ולכן נמצא, כי אמא יצאת עתה טמירא, ומלובשת תוך אבא, ולכל אלו הסיבות הנ״ל, נקרא שניהן אבא, או חכמה לבד, כי היא לא נגלית כלל, לכן שניהן הם י׳ שבשם. כי ו״ד גי׳ י׳, צורתה ד״ו. הרי כי אמא היא נעלמת תוך הי׳, ואינה נזכרת רק י׳ פשוטה, שהוא אבא. וז״ס עטרת בעלה.

אמנם יש״ס (ותבונה, נעשין) מחצי תחתון דבינה דמ״ה, ותבונה מבינה שלימה דב״ן. ואז הם שניהן בבחי׳ בינה דמ״ה וב״ן. לכן נקרא שניהן בינה לבד, והיא ה׳ ראשונה שבשם, ואז אבא טמיר וגניז, כי גם הוא י׳ דמילוי ה״י כי הרי עתה אין לה גדולה עליו, שעתה שניהן מבחי׳ בינה, ולהיותו מבחי׳ זכר, לכן

ה ג ה ה

(א) צמח, מס׳ זוהר הרקיע די״ג משמע, כי י״ס של הכתר, כ״א כלולה מי׳, מדקאמר שם בינה שבבינה של הכתר, ואולי שזה בג״ר דוקא.

ה ש מ ש

(ב) נ״ב בשער המוחין, פי׳ (עיין שער המוחין פ״ט כי שם חלקם) הרב באופן אחר ע״ש, ועם מה שאכתוב לקמן בעמוד זה למטה יובן כי הכל א׳.

(ג) נ״ב, עיין בשער או״א פ״ד, שהניחו הרב בצ״ע, אמנם בפ׳ הנזכר במ״ק ובתרא, ובכמה מקומות פשוט הוא כפי זה הדרך.

(ד) נ״ב, עיין בשער י״ט פ״ה, ובשער כ׳ פ״י, שכתב שאבא לקח מבינה דמ״ה קו ימין, וחצי קו אמצעי. ואימא לקחה קו שמאלי, וחצי קו אמצעי. וא״כ תיבת עליון ותיבת ההתון הנזכר למטה ל״ג.

הגהות ומראה מקומות

נ) נ״א ל״ג חו״ב (כת״י).

גובר עליה. משא״כ באו״א, שאז יש לאמא יתרון גדול מאד על אבא כנ״ל. (א)

הרי נמצא, כי כפי האמת, אבא הוא כללות או״א עלאין, יו״ד שבשם. ואמא היא כללות יש״ס ותבונה, ה׳ ראשונה שבשם. אך לפרקים אנו קוראין אבא, לאבא ויש״ס, להיותן שניהן בינה דמ״ה. ואמא בינה ותבונה, להיותן שניהן בחי׳ ב״ן לבד, שהיא נקבה.

ובזה תבין מ״ש במ״א על (ב) ולא אבא בעיר כו׳, כי (יש) זווג יש״ס ותבונה, (נ״ב, נ״ל שצ״ל הוא אינו תדיר דפסיק זווגייהו, וז״ש ולא אבא בעיר) הוא זווג דלא פסיק כנודע, ונקרא זווג בינה ובינה כנ״ל. אך ולא אבא בעיר, הוא חכמה עם בינה, שהוא או״א עלאין, דפסיק ס) זווגייהו. ונודע בדרוש אחר, כי אמא נפקא מבין דרועין דאבא, והוא סוד ישסו״ת, הנקרא אמא, נפקא מתחות ב׳ דרועין דאו״א עלאין, הנקרא שניהן אבא לבד.

פרק ט מ״ב

ע) והנה תראה, כי עתיק כולל מ״ה וב״ן, ושניהם זכר ונקבה, פרצוף א׳. והנה אחוריים דמ״ה וב״ן, באמצע זה הפרצוף. ופנים דמ״ה מצד א׳, ופנים דב״ן מצד הב׳, וב׳ בחי׳ אחוריים ביניהן.

וא״א, גם הוא זכר ונקבה, מ״ה וב״ן, פרצוף א׳. אלא שהוא באופן אחר, כי בכל הציו הימיני, יש מ״ה בפנים ואחור. ובכל חצי שמאל, יש ב״ן דפנים ואחור.

אך באו״א, יש מ״ה וב״ן, אלא שהם ב׳ פרצופים, דבוקים יחד תמיד, פב״פ, דוגמת עתיק, וכל כך הם דבוקים, עד שנחשבין שניהן לפרצוף א׳, ונקרא אבא. וכן באמא היא כך, כי הם ב׳ פרצופים דמ״ה וב״ן, אלא שהם דבוקים מאד פב״פ דוגמת עתיק כנ״ל.

ובזו״ן יש גרעון אחר, כי כל מה שהולכין הפרצופים ויורדין ממדרגתן, מתגלה מאד

ה ש מ ש

(א) נ״ב, (עיין דב״ש דף ח׳ ע״א שאלה י״ג) נמצא כפי זה, כי או״א הם חכמה דאצילות, מלבישים לחסד דא״א. וכללות ישסו״ת, בינה דאצילות, מלבישים לגבורה דא״א, כנודע. וצ״ע מכמה מקומות, ובפרט בשער או״א פ״ב, שכתב שישסו״ת הם חצאי פרצוף או״א עילאין, ומצבם ומעמדם של או״א, מלבישים לא״א מהגרון עד החזה, ותחתיהם ישסו״ת, מלבישים אותו מהחזה עד הטיבור, הרי שישסו״ת הם תחת או״א, ומלבישים לא״א מהחזה עד הטיבור. ומכאן נראה, שישסו״ת הם בצד או״א, מלבישים לגבורה דא״א. ונלע״ד, כי מ״ש כאן, הוא בכללות או״א, עם ישסו״ת, שבכללות כולם נק׳ או״א, המלבישין לא״א מהגרון עד הטבור. ומ״ש שם, הוא בפרטות, כי חצאי פרצופים אלו של הכללות, נקרא ישסו״ת, והם מלבישים לא״א מהחזה ועד הטבור. וכמו שכל כללות אבא נקרא או״א, כן חצי פרצוף כללותו הנק׳ יש״ס, נקרא א״א (או״א), ובכללות נקרא יש״ס לבד, והוא בכללותו עומד תחת כללות אבא עילאה. וכן כמו שכל כללות אמא נקרא ישסו״ת, כן חצי פרצוף כללותיה הנקרא תבונה, נקרא ישסו״ת. ובכללותיה נקרא תבונה לבד, והיא בכללותיה עומדת תחת כללות אמא עילאה, כי אלו ואלו דא״ח, אבא ואימא עם ישסו״ת, הם זה כנגד זה, והם זה תחת זה כנ״ל.

(ב) נ״ב, עיין בשער ט״ו שער הזווגים פ״א ע״ש היטב, ותבין כי הנוסחא האמיתית הוא ככתוב כאן, ישסו״ת הם כללות אמא, וזווגם נקרא זווג בינה עם בינה, כי יש״ס הוא חצי בינה דמ״ה, ותבונה היא בינה דב״ן כו׳.

הגהות ומראה מקומות

ס) נ״א דלא פסיק (כת״י).

ע) מכאן עד ד״ה והענין כי הנשמה נתבאר בתלמוד עשר ספירות שיעור ח׳ מן אות ס״ג עד אות ע״א.

פירודם, בחי׳ המ״ה מבחי׳ הב״ן. ולכן נתוסף פירוד בחלק מ״ה וב״ן שבזו״ן. והענין, כי הז״א כולו בחי׳ מ״ה. והנוקבא כולה בחי׳ ב״ן. והם נפרדים, לזמנין אב״א, ולזמנין פב״פ. והנה דוגמת או״א, הם ז״א ורחל, השוין בקומתן. ודוגמת יש״ס ותבונה, הם יעקב ורחל הקטנים, מהחזה דז״א ולמטה, והבן זה.

ודע, כי יש יעקב שהוא חצי תחתון דז״א, והוא המזדווג עם רחל הקטנה. ויש יעקב ולאה, בחי׳ האחוריים דאו״א.

כלל העולה, כי יש עתיק וא״א דמ״ה, ועתיק וא״א דב״ן. וכנגדן אבא ממש ויש״ס דמ״ה, בינה ותבונה דב״ן. וכנגדן ממש ז״א ויעקב דמ״ה, רחל ולאה (ס״א רחל) דב״ן. הרי (הם) ג׳ בחי׳, (שהם ד׳ ד׳ ד׳) כי כך היא א״א דכורא, לגבי עתיק דכורא, כמו יש״ס לגבי אבא, וכמו יעקב לגבי ז״א. וכן כך היא נוקבא דא״א, לגבי נוקבא דעתיק, כמו תבונה לגבי בינה, וכמו רחל הקטנה, לגבי רחל עלאה.

נמצא, כי כשנחבר כל הבחי׳, יהיה ג׳ בחי׳ דזכר ונקבה, והם: א׳ עתיק ונוקבא, ובהם נכללין א״א ונוקבא. ב׳, או״א, ובהם נכללין ישסו״ת. ג׳, זו״נ, ובהם נכללין יעקב ורחל.

וכשתחברם באופן אחר, יהיה א״א ונוקבא, דעת הכולל חו״ג, מכריע בין החו״ב, שהם עתיק ונוקבא. וכן ישסו״ת, הם ת״ת, מכריע בין או״א, שהם חו״ג. וכן יעקב ורחל, הם יסוד, המכריע בין נ״ה, שהם זו״נ. כנודע דאיהו בנצח, ואיהי בהוד. והבן זה מאוד.

אך כפי הנראה מדרוש אחר, בענין עיבור יב״ח, צ״ל לאה ויעקב, במקום יעקב ורחל. נמצא, כי אלו שהם עתיק ונוקבא, וא״א ונוקבא, הם נשמה, והם ג׳ רישין. ואח״כ או״א וישסו״ת, הם רוח, והם ג׳ רישין, ואח״כ זו״ן ויעקב ולאה, הם נפש, והם ג׳ רישין. וז״ס באדרא דרפ״ט, ואינון מתתקנין, כמה דע״ק ג׳ רישין מתעטרין ביה, הכי כולם בג׳ רישין.

והענין כי הנשמה עצמה יש בה נר״ן. וכן ברוח. ובנפש נר״ן. כנודע כי חב״ד הם כהן לוי ישראל, והם נר״ן. וכן חג״ת, וכן נה״י. ובזה תבין, איך נקרא חכמה בלשון נקבה, כי הרי הוא בינה דמ״ה, וחכמה דב״ן, שלהיותה בחי׳ חכמה דב״ן, הוא בחי׳ נקבה, והבן זה מאד.

גם בזה תבין, מ״ש המקובלים, וכן בזוהר פ׳ פקודי רנ״ט ע״ב, כי כל דינין במחשבה אתברירו, והוא להיות שם חכמה דב״ן שהוא דינין, וזהו בוצינא דקרדינותא דבטש במוחא (א) ודוגמא אל הנ״ל, יש בענין אורות העקודים, במטי ולא מטי, ובטישא שכתבנו במ״א.

גם תבין עם הנ״ל, כי כל א׳ מי״ס, הוא פרצוף גמור. חוץ מהג׳ המכריעים, שהם: דעת, ת״ת, יסוד, שכ״א כלול ב׳ פרצופים, להיותן מכריעים. והרי הם י״ב פרצופים, בט״ס. ולכן הם סוד הנטיעות, דאשתהי י״ב ירחין והבן זה. ואפשר כי בספי׳ העשירי, או תהיה בחי׳ הכתר שהוא למעלה מעתיק, או בחי׳ מלכות, שהוא למטה בג׳ עולמות בי״ע כנודע.

הגהה

(א) **מהרח״ו**, יאולי אפשר לומר, כי אע״פ שזה מ״ה, (נ״ב שהיא דינין, וזו חסדים) וזה ב״ן, עכ״ז נתהפך הדבר, כי כיון שזה חכמה, אע״פ שהיא דב״ן, נעשה זכר. ובינה דמ״ה, אע״פ שהיא דמ״ה, נעשית נקבה, לערך חכמה דב״ן. וזהו ענין דבטש בוצינא דקרדינותא בהאי אוירא, (נ״א מוחא) והול״ל להיפך, כי בטישה זו היא זיווג והורדת הטפה כנודע. ונראה אם כן, כי שם בוצינא דקרדינותא נעשה זכר, להיותו חכמה. וז״ס אמא, כי היא עטרת בעלה. ואפשר, כי עד״ז הוא בחכמה דא״א, כי היא כלולה מחכמה דמ״ה, ומכתר דב״ן, וא״כ כתר דב״ן היא בוצינא דקרדינותא, דבטש ונעשה זכר, ובטש בהאי מוחא שהוא חכמה דמ״ה, גרוע ממנה, והיא נקבה כנגדה. ונמצא כי האי מוחא סתימאה דא״א, אתתקן כעין דוכרא, כנזכר באדרא כנל״ח.

גם תבין, כי זו״ן כיון שהם נפרדין לגמרי, הוכרחו להדבק בראשונה דיבוק גמור, שיהיה ז״א כולל מ״ה וב״ן, חו״ג, כדי שאחר הנסירה, המיד יהיה לו דיבוק עם נוקבא, ואז נשאר הוא במ״ה, והיא בב״ן.

גם תבין מ״ש באדר״ז דר״צ, ובהאי חכמה שירותא וסיומא אשתכח פ) וזה מכח ב״ן אשר שם, ומבתר דאתפשט חכמה, אתגלייא אמא, בינה, ה׳ ראשונה שבשם, הכוללת יש״ס ותבונה.

מהרח״ו, ואולי אפשר לומר, כי הג״ר הנזכר באדר״ז, הם עתיק ונוקבא, תרין רישין, ושניהן בחי׳ כתר דמ״ה ודב״ן. ולכן נקרא עתיק עילת כל העילות, ונוקבא דעתיק עילת העילת. ורישא ג׳, הוא א״א ונוקבא, שהם מכריעין בין העתיק לנוקבא, ולפי שא״א לא נעשה רק מחכמה דמ״ה, נקרא חכמה סתימאה, ורישא תנינא שהיא כתר דב״ן, נקרא כתרא עלאה. ורישא קדמאה (נ״א תליתאי) נקרא רדל״א, עתיק דכורא.

ויש לזה סמך בכת״י מורי זלה״ה, בפי׳ ספרא דצניעותא, שאמר שם, כי ראש הא׳ שורש העצמות, וראש הב׳ שורש הכלים. וזה להיותו נוקבא דעתיק, שכל הכלים מצד הנוקבא יצאו, שהם המלכים דב״ן. וראש הג׳ כלול מב׳ השרשים, שורש העצמות מא״א דכורא, ושורש כלים מנוקבא דא״א, שהוא ב״ן. ולפי ששניהן נקראו מכריע א׳, נקרא ראש אחד לבד.

ונמצא, כי א״א כולו נקרא חכמה סתימאה, כי הלא הוא חכמה דמ״ה כולו. ואפשר כי כתר דב״ן, מחציתו תחתון, נעשה לו בסוד אור מקיף, והוא גולגלתא, ונקרא בינה דיליה, עטרת וכותרת לבעלה, בסוד גולגלת דמוחא. אך ממקומות רבים נראה, כי רישא עלאה עתיק לבד, וב׳ רישין הוא באריך.

פרק י מ״ב

צ) דע, כי תחלה יצאו ז׳ כלים, עם ניצוצין ואורות. וכלים, עיבור יב״ח. וניצוצין, ט׳ חדשים. ואורות, ז׳ חדשים. והנה הכלים, הם ג׳ בחי׳: חיצון, ואמצעי ופנימית. חיצונית הם כ״א אזכרות של תפילין, גימטריא אהי״ה, כי עיבור ויניקה ע״י אמא, דנקראת אהי״ה. ק) והניצוצין (הם האמצעות) הם המוחין שבתוכן, והם אלהי״ם.

ואח״כ באין פנימים דז״א, והם האורות, והם המוחין דהויות, והם באים מלובשים תוך הנה״י דאמא. והויות דמוחין דעיבור, תוך החיצונית נה״י דאימא. והויות דמוחין דיניקה, תוך אמצעית נה״י דאמא. ר) והויות דמוחין דגדלות, תוך פנימיות נה״י דאמא.

והנה, המוחין דאלקים, שהם מוחין דחיצוניות דג׳ כלים, הם נעשין קרומות, בערך המוחין דהויות, שהם פנימים.

אח״כ בעיבור ב׳ דהגדלה, נתוספו ג״ר דז״א, בבחי׳ כלים דחיצוניות, לכל ספירה מהם. ובזה נשלמו י״ס דכלים, בג׳ בחי׳. וכל זה נקרא חיצוניות, וגם נתוספו ג׳ מוחין דחיצונית, שהם אלהים דג״ר, והם מהניצוצין. וגם נתוספו פנימית ג״ר, שהם המוחין דהויות, והב מתלבשים תוך פנימית נה״י דאמא.

כלל העולה, כי החיצוניות הם בחי׳ הכלים דז״א, עם המוחין שלהם, שהם אלקים, שהם ניצוצין. ופנימית, הם ג׳ בחי׳ הכלים דנה״י דאמא, עם המוחין שלהם דהויות, שהם אורות.

אח״כ נכנסו בהם נר״ן, ונשמה לנשמה, מבחי׳ הט׳ הויות שבתשעה נקודות. למו שידעת. ונתלבשו תוך המוחין דהויות.

ודע, כי המוחין דקטנות ועיבור, הם מוחין ש) דהויות דנה״י דז״א, ובתוכם הנפש, יען אז היה כליל ג׳ בג׳. אחר כך ביניקה, נכנסו המוחין דהויות דחג״ת, ובתוכם הרוח,

הגהות ומראה מקומות

פ) עי׳ שער הזווגים פרק ה׳.

צ) עי׳ בתע״ס שיעור י״א מן אות ע״ו עד אות צ״ו.

ק) נ״א דחיצוניות והם הנצוצין (כ״י).

ר) עי׳ מבו״ש שער ח׳ פרק י״ג דף ק״ח.

ש) נ״א ל״ג דהויות (כ״י).

ונעשה בן ו״ק. ואח״כ בגדלות, נכנסו המוחין דהויות דחב״ד דז״א, ובתוכם הנשמה, ונשלם קומתו.

אך ת) צריך שתדע, כי המוחין של חג״ת נה״י, שהם עיבור ויניקה, הם כל אחד במקומו, יען כי הו״ק, אין אחד גדול מחבירו. אך המוחין דגדלות, הם מתפשטין בכל הגוף, דוגמת או״א שמתלבשין תוך ז״א, כן חב״ד דז״א מתפשטין תוך ו״ק עצמן, ואפשר שאינו כך.

גם מ״ש לעיל, כי בגדלות נתוספו מוחין דאלקים, זולת הויות, אפשר (ס״א אי אפשר) שאין בגדלות אלקים. ובזה מתיישב מ״ש לעיל בכללות האצילות, וגם בענין ג׳ כלים ונשמה שלהם, ואור המקיף, כי הכלים דז״א יש בהם הויות בלי ניקוד, אך הנשמה הם בניקוד, והמוחין שלו הם אלהים, כיון שהם ניצוצין דין. ואין תימא אם הכלים הם הויות, כנודע. כי יש אלהים גדול מהוי״ה, כנ״ל בענין אחוריים של הויות.

ואפשר, כי כמו שיש פנים ואחור בכלים, יש ג״כ בנר״ן. וכן כתבנו במ״א. אך אלהים דמוחין יורדין עד בריאה, כי (גם) ג׳ כלים חיצוניות דז״א, ירדו בהכרח עמהם, כי הם יותר חיצונית מהם.

וכבר ידעת ממקום אחר, איך הג׳ כלים יורדין בבי״ע, אף על פי שבמ״א אמרנו, שאין אלקים יורדין רק עד הבריאה, הוא להיותן מוחין. אך הג׳ כלים, יורדין בבי״ע.

נמצא, כי כל חיצונות דז״א, עם המוחין דקטנות, יורדין בבי״ע, ונשאר הוא בפנימות לבד. ואז ג״כ ג׳ כלים דחיצוניות אמא, נשארין עם המוחין דגדלות. כי א) כבר ידעת, כי חיצוניות עליון נעשה פנימית, תוך פנימיות שלמטה ממנו, ואז החיצונות התחתון, מוכרח לירד להעשות פנימיות אל שלמטה הימנו יותר, והבן זה היטב.

נמצא, כי בהכרח שיורד החיצוניות דז״א, עם מוחין דאלקים דחיצוניות, בבי״ע. וזהו ענין העמידה, שתמצא שם, איך יורדין האלקים ממדרגה למדרגה. גם תראה, איך יש כמה זווגים, לתועלת זו״ן, ואיך מתמעטין ונגדלין כמה פעמים. והטעם, כי החיצוניות שלהם יורד למטה בבי״ע, והם עצמן עולין בחג״ת דאמא, ווהו סבת כמה מעוטים שיש, וכמה שינויים ועליות, זו אחר זו והבן היטב.

גם תבין ממ״א, איך הפנימית יש בו עיבור יניקה ועיבור, והם מן ט׳ חדשים, וז׳ חדשים. והחיצונית, הם מט׳ ויב״ח. ובמ״א כתוב, כי האורות הם מז׳, והכלים מיב״ח, והבן זה. ובמ״א כתוב, כי תחלה נעשה פנימית, ואח״כ חיצוניות. ובמ״א להיפך. ב)

ונראה לתרץ, כי אין חשש, כי בתחלה בבריאת עולם, הוצרך לעשות חיצוניות תחלה, כי כן סדר שתחלה נכנס הגוף, ואח״כ הנשמה. אך אח״כ הוא להיפוך, כי החיצוניות אינו יכול לכנוס, אם לא יכנוס תחלה הפנימית.

גם מ״ש, כי היה כ״א בפ״ע, זה היה בבריאת עולם, או בעת שהוא דוגמת בריאת עולם, אמנם בכל יום בעת התפלה, נעשה ביחד.

גם ביארנו במ״א, כי הכל היה בשעם א׳, אמנם בערך שזה היה בעיבור ט׳, וזה היה יב״ח, חלקם בפ״ע. או אפשר להיפך, כי מ״ש שם, שהאורות היו במקום יסוד בינה, אינו בעת התיקון של הכלים, רק אח״כ.

וגם תבין, בענין הציצית, ובענין הק״ש ביארנו, כי הויות דמוחין, אינם ג׳ הויות דג׳ בחי׳ הכלים. גם תבין, מה שאנו אומרים תמיד, כי המוחין הם פנימית עולמות, שמשם הנשמות. גם תבין, מ״ש כי החיצוניות שם אלקים, ופנימית הויות, כי זה איירי בניצוצין, וזה באורות, ושניהן בחי׳ מוחין, לא בכלים.

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ שער פנימיות וחיצוניות פרק ד׳. א) עי׳ שער או״א פרק ט׳.

ב) עי׳ סדר אצילות למוהרח״ו פרק ג׳.

שער הרביעי

שער המוחין ויתחלק לי״ב פרקים

פרק א מ״ת

ג) זנחזור [לעיל ונאמר, כי] הנה נתבאר ג׳ בחי׳ של ו״ק, שהם נקראו מלכי ארץ אדום, אימתי נתקנים. עתה צריך לבאר, עוד בחי׳ אחרת, והוא מה שנתבאר אצלינו בהרבה מקומות, כי גם בזמן עיבור יש מוחין אל ז״א, שהם ג״ר, אלא שהם שמות אלהים. וכאשר ד) נעריך הד׳ כלים של המוחין, בזמן י״ב חדשים, נמצא כי בג׳ חדשים נגמר בו כלי הראוי להיות בו מוח אחד.

והנה כלי המוח ההוא, מבחי׳ אלקים. והוא גימטריא פ״ו, כמנין הנ״ל, שהוא קרוב לשיעור הימים, שיש בג׳ חדשים, שאז נגמר (כלי) מוח אחד דאלקים. ונמצא שבתשלום יב״ח עיבור, נגמרו ד׳ מוחין, וכל זה בבחי׳ הכלים, שזמנם יב״ח. אמנם בבחי׳ הניצוצין, שזמנם ט׳ חדשים, הוא באופן אחר, כי הנה נודע, כי המוחין פרטן ד׳, וכללותם הם ג׳ לבד, שהם חב״ד דז״א, כי הדעת כולל חו״ג. נמצא, כי מוח א׳ מבחי׳ הניצוצין, נגמר בג׳ חדשים. וג׳ מוחין נגמרים בט׳ חדשים, שהם זמן עיבור הניצוצין. וגם לסבה זו ארז״ל, כי לג׳ חדשים ניכר הולד, לפי שכבר יש לו מוח אחד מתוקן.

אמנם אני מסופק מה ששמעתי ממורי זלה״ה, אם המוח הא׳ שהתחיל להתתקן בג״ח הראשונים, הוא מוח הנקרא חכמה, להיותו ראשון, וגם שהוא קו ימין, או אם הוא מוח הדעת, שהוא אחרון, אשר בו סוד חו״ג, המגדלין את הולד. וכפירוש הראשון נראה יותר, כי הימין נתקן תחלה, שאינו כ״כ דינין.

והנה גם יש במוחין שהם הג״ר בחי׳ אורות כנ״ל, כי ג׳ בחי׳ הם: כלים, וניצוצין, ואורות, לכן שים בדעתך להבין ענין הקדמה זו, כי הוא מוכרח לך, להבין רוב דרושי ז״א. והיא הקדמה בענין דרוש דמוחין דקטנות, ויניקה, וגדלות דז״א.

ודע, כי עיקר הז״א, הוא בחי׳ ו״ק לבד. בבחי׳ כללות כל עולם אצילות, בהיותו כל עולם האצילות מצויר בבחי׳ פרצוף אחד בלבד. ואמנם בבחי׳ פרטות עצמו, הוא פרצוף שלם, כולל כל י״ס שבו, וא״כ מוכרח הוא, שמלבד היות לו ו״ק הנ״ל, עוד יש לו בחי׳ ג״ר שבו, וענין זה הוא לעולם, ר״ל בג׳ זמנים שיש אל ז״א, הנקרא עיבור, ויניקה, ומוחין, ר״ל דגדלות שבו. כי אע״פ שאנו קורין ומכנים (אותו) בחי׳ מוחין אל זמן הגדלות, אינו סבה דבעיבור ויניקה אין לו מוחין, כי מוכרח הוא שיהיה תמיד כולל י״ס שבו, אשר מכללן הם ג״ר, שהם נקרא מוחין (א).

וביאור הענין דע, כי בימי עיבור ויניקה, אשר עדיין אז נקראים הקטנות של ז״א, יש בו ג״כ בחי׳ ג״ר שבו, שהם תמיד נקרא אצלינו בשם מוחין, זולת ו״ק שבו. והנה כמו שנתבאר, שבו״ק יש כלים, ויש ניצוצין, ויש אורות, שהם ג׳ בחי׳ שבהם. והנה הכלים הם האיברים שבאדם והניצוצין הם הנפש שבאיברים החיצונים שבאדם, הכוללים בשר וגידין ועצמות. והאורות, הם הנפש של איברים הפנימים, שאין בהם גידין ועצמות, כגון הלב, והריאה, וכליות, וכבד, וכיוצא בזה, ואין כוונתינו אל נפש לבד, כי שם נפש כולל לכל חלקי רוחניות נר״ן. (נ״א נרנח״י) (ב).

ה ש מ ש

(א) נ״ב, והבן זה מאד. אבל הסיבה היא, כפי מ״ש עתה, כי המוחין שיש לו בעיבור ויניקה, אינם חשובים, אלא אותם דגדלות, ולכן נכנה זמן הגדלות בשם מוחין, והבן זה מאד.

(ב) נ״ב, עוד שמעתי ממורי ז״ל, כי

הגהות ומראה מקומות

ג) לשון מהרח״ו בכת״י ענין זעיר על מתכונתו. ד) ע׳ שער אנ״ך פרק א׳:

והנה גם בג״ר, יש הם ג׳ בחי׳ אלו, והם הכלים והניצוצין והאורות, והם ממש ע״ד הנ״ל, כי אורות הם הרוחניות והנפש ונשמה, אשר באבר פנימי שבו, שהוא במוח עצמו, שאין בו בחי׳ בשר גידין ועצמות, אלא דומה ללב וריאה. והניצוצין, הם נפש אל האיברים החיצונים שבראש, שהם כוללים בשר גידין ועצמות. והכלים, הם האיברים עצמם. (א)

ואמנם התחלקות ג׳ בחי׳ הנ״ל עד״ז, הוא בזמן הגדלות. אמנם בזמן הקטנות, שהם ימי עיבור ויניקה, מתחלקים ג׳ בחי׳ הנ״ל באופן אחר, והוא כי מן הכלים נעשין איברים החיצונים, שהם העצמות, הנקרא ג׳ חללי דגלגלתא, הנעשין מן עצמות ממש היבשים, ונעשו בצורת ג׳ כלים חלולין, הנקרא ג׳ חללי דגלגלתא. ומן הניצוצין נעשו ג׳ קרומות ממש, שיש בתוך ג׳ חללי דגלגלתא, החופפים על המוחין כנ״ל, ואלו הקרומין הם הנזכר אצלינו תמיד, מוחין דאלקים, לפי שהם בחי׳ רפ״ח ניצוצין שהם דינין, אשר בסבת היותן דינין, ירדו הניצוצין גם כן עם הכלים לעולם הבריאה, כנזכר בדרוש רפ״ח ניצוצין.

ומבחי׳ אורות, נעשו הג׳ מוחין עצמן, שהם כעין הבשר רך מאד, כמו ליחה לבנה, והם מוחין חומריים ממש, אלא שהם יותר צחים וזכים מן הבשר של שאר האיברים. ואלו המוחין חומריים, הם נעשין מבחי׳ האורות, הם הויות ממש, אפי׳ בימי עיבור ויניקה. והקרומות לבד, הם נקרא אצלינו תמיד מוחין דאלקים דקטנות. וזכור זה מאד, לפי שהם מבחי׳ הניצוצין, שהם הדינין, אבל המוחין הם שמות הוי״ה.

והנה כל זה הוא בעיבור ויניקה, כי בזמן הגדלות הוא באופן אחר כנ״ל, כי הכלים הם באיברים, והניצוצין הם נפש לאיברים החיצונים, והאורות הם נפש לאיברים פנימים, והם בחי׳ נפש ונשמה ורוחניות גמור, אל המוחין חומריים הנ״ל, שנעשו בזמן הקטנות, והם ג״כ בחי׳ שמות של הוי״ה אחרים, יותר מעולים ורוחנים מן שמות הויו״ת של המוחין הומריים עצמן כנ״ל.

כלל העולה, כי המוחין דימי קטנות, הם מוחין חומריים, והם הויו״ת. וקרומיהן, הם שמות אלקים. אבל המוחין שבזמן גדלות, אינם בחי׳ החומריים, רק נשמה ורוחניות המוחין לבד, אשר אלו השמות ו) של המוחין, הם נמשכין מן הרוחניות של האורות, שיש במוחין דאו״א עצמן, והם ממשיכין ג״כ מלמעלה מהם, שהם א״א ועתיק כמ״ש במקומו בע״ה.

נמצא כי בכ״מ שנזכר בחי׳ מוחין דגדלות, אין הכונה על בחי׳ המוחין החומריים, כי אלו

ה ג ה ה

(א) ונלע״ד, כי הכלים כוללים איברים חיצונים ופנימים. אלא שנחלקים לב׳ בחי׳ שיש בכלי, שהוא (נ״א אלא ב׳ חלקים יש בכל בחי׳ שבכלים) פנימית וחיצונית ה) כנ״ל. וזה עצמו הוא בחינת אברים החיצונים והפנימים. והבן זה מאד כנלע״ד.

ה ש מ ש

הניצוצות הם בחי׳ נפש, אל האיברים חיצונים. והאורות הם בחינת נפש, אל האיברים הפנימים, כמו הלב והריאה, וכיוצא באלו. ואיני יודע איך נקשר ומתיישב דרוש זה, עם דרוש הנז״ל, שאמרנו שהניצוצות נעשו קרומות, והאורות נעשו מוחין. ואפשר לי לישב קצת ולומר, כי הניצוצות שהם הקרומות ממשיכים חיות אל האיברים חיצוניים, שגם הם בחי׳ קרומות, אל האברים הפנימים. והאורות שהם המוחין עצמן, ממשיכים חיות אל האיברים הפנימים, שגם הם בבחי׳ מוחין, בערך האברים החיצונים.

ה) עי׳ שער פנימיות וחיצוניות פרק י״. ו) נ״א הנשמות (כת״י).

כבר נעשה בימי עיבור ויניקה. רק הכוונה הוא, בנשמה ורוחניות המוחין, הנמשך לו בימי גדלותו, וזכור (כלל) זה ואל תטעה.

פרק ב מ״ת

ז) ונחזור לענין ראשון, כי הנה בת״ל, איך ג׳ בחי׳ יש בז״א, או בנוקבא, לתקן. והם: אורות, ניצוצין, כלים. ונכנסו לתקן בסוד עיבור, בג׳ המקומות, שיש בפרצוף הכולל בינה ותבונה, והם: יסוד דבינה, ויסוד דתבונה, ומקום התחך שבין זו לזו.

וז״ס שארז״ל ח) בג׳ חדשים הראשונים, תולד דר במדור התחתון. וג׳ אמצעיות במדור האמצעי. וג׳ אחרונים במדור העליון. הנה הם ג׳ מדורים הנ״ל. ויובן ג״כ מ״ש ט) בג׳ חדשים הראשונים, תשמיש קשה לאשה ולולד. והב׳, קשה לאשה, ויפה לולד. וג׳ אחרונים, יפה לזה ולזה. כי בג׳ חדשים הראשונים, בחי׳ התשמיש קשה לאשה ולולד, כי הזווג הוא למטה, ביסוד התבונה, ולכן כיון שכבר היתה שם ביאה ראשונה לצורך העיבור, נמצא שכל הזווגים שהיו שם מאז ואילך, הם כמעט לבטלה, י) כי כבר הספיק לאשה ולולד הביאה ראשונה.

וג׳ חדשים אמצעים, אז הזווג במקום התחך, ואז (א) הזווג הוא יפה לולד, שהוא לצורך הניצוצין אשר שם. אבל לאשה עצמה קשה, לפי שאין שם בחי׳ יסוד הראוי לביאה ולזווג.

וג׳ חדשים אחרונים, אשר הזווג ביסוד הבינה למעלה, אז יפה לולד, שהם בחי׳ אורות אשר שם. וגם יפה לאשה, אשר שם יסוד, שהוא מקום הביאה וזווג ואין לה צער.

ודע, כי אע״פ שאמרנו, כי בג׳ האמצעית, הזווג הוא במקום התחך, ובג׳ אחרונים הזווג הוא ביסוד הבינה, הענין הוא, כי בכל בחי׳ הג׳ כ) של הולד, עולין למעלה, אפי׳ בחי׳ הכלים, ממדור למדור, עד מדור העליון. ואחר כך בעת הלידה, מתגלגל הולד כלול משלשתן, ויורד מלמעלה עד למטה, ואז הוא זמן הלידה.

פרק ג מ״ת

ל) ועתה נבאר הלידה, איך ילדה אימא עילאה את זו״ן. והנה בביאור של התפילות, בענין ק״ש, נתבאר שם אצלינו ענין לידת אמא עילאה את זו״ב, בסוד ו׳ תיבות דשמע ישראל, ע״ש היטיב, כי הנה שם נתבאר.

וסוד הענין הוא, כי הנה הז״א, הוא הולד הנתון בעיבור במעי אמא, שהוא ט׳ חדשי העיבור, וכאשר נשלמו ט׳ חדשי העיבור, אז נולד ויצא לחוץ. ואמנם יש בחי׳ לידה, ביז בז״א עצמו, בין בבחי׳ המוחין שלו של זמן הגדלות כנ״ל, שהם בחי׳ רוחניות ונשמות המוחין דז״א, וב׳ הבחי׳ שיין, כי כבר נתבאר אצלינו, כי תמיד נכנסין ומתלבשין נה״י מ) דאמא, ומתפשטין תוך ז״א עצמו, בין בבחי׳ זמן עיבור, בין בבחי׳ קטנות, שהוא זמן יניקה, גם הם העולים בשלשה אמצעיים, אל המדור האמצעי, ובשלשה אחרונים עולים הכלים והניצוצות במדור הראשון וכו׳.

ה ש מ ש

(א) נ״ב, ז״ל הרב, ואל תטעה בדברינו לומר, כי באמצעים הוא הניצוצות, ובאחרונים הולד הוא האורות. כי הנה זה הוא עיקר העומדים שם, אבל אה״נ, כי בחי׳ הכלים

הגהות ומראה מקומות

ז) עי׳ שער החשמל פרק ג׳ ושער רוח הקודש דף ה׳ ע״ב.
ח) נדה ל״א.
ט) שם.
י) עי׳ שער המצות פרשת בראשית.
כ) נ״א כי כל הג׳ בחי׳ (ה״ו).
ל) עי׳ בתלמוד עשר ספירות שיעור י״ב בתחילתו.
מ) נ״א דאו״א (כת״י).

ובין בזמן הגדלות, הנקרא אצלינו מוחין דגדלות, שהוא רוחניות המוחין כנ״ל.

והנני מתחיל לבאר, בחי׳ לידת המוחין דגדלות ז״א, שהוא בחי׳ רוחנית ונשמות כנ״ל, וממנו יתבאר לך לידת ז״א עצמו ממש, כי הכל א׳.

דע, כי הנה הפסוק אמר, בילדכן את העבריות, וראיתן על האבנים, וארז״ל נ) כי האבנים הם הירכיים של אשה, שכאשר יולדת, מצטננות ומתקשות כאבנים, ולכן נקרא אבנים. ולהבין זה, נבאר תחלה מה ענין הלידה, ומי גרם אותה. והענין הוא, כי יש אורות רבות שם בבטן אמא עילאה ע״י העיבוד כנ״ל, וזהו גורם, שהולד שהוא ז״א, רוצה לצאת ולהולד. ולהיות פי רחמה צד וסתום, א״א אל הולד לצאת מתוכה, לכן כאשר בא זמן הלידה, שנגמר זמן העיבור, וכבר נתקן ונצטייר העובר, אז בחי׳ האורות והרוחניות שיש בנה״י דאמא, מסתלקין משם, ועולין למעלה בגוף אמא עצמה, במקום שהעובר עומד שם בבחי׳ עיבור, ואז מתרבים שם האורות, כי הנה יש שם אור של הת״ת עצמו דאמא, והאודות של מחצית גוף התחתון שלה כנ״ל, וכל האורות דזו״נ אשר עומדין שם בסוד העיבור, ואין הבטן שלה יוכל לסבול כל רבוי אורות ההם, ואז האורות של בחי׳ אמא עצמה, שהם בעל הבית, הם דוחקין את האורות של זו״נ, שאינם שלה, שהוא אורה, ומוציאין אותה לחוץ דרך פי היסוד שלה, ונבקע ונפתח דחמה, ויוצא הולד לחוץ.

ונמצא, כי עליות והסתלקות אודות דנה״י דאמא מלמטה למעלה כנ״ל, הוא לב׳ תועליות: א׳, לצורך הלידה כנ״ל, כי ע״י עלייתן, מתרבים שם האורות, ודוחקין את העובר, ומוציאין אותו לחוץ. והב׳ הוא, לצורך המוחין דז״א, כמבואר אצלינו, שאינן נכנסים בז״א, אלא אחר היותן מלובשים בנה״י דאמא, ולכן הוצרכו להתרוקן מן האורות שלהם, כדי שיתלבשו במקומם אורות המוחין דז״א, כי ב׳ בחי׳ האורות שלה ושל ז״א, א״א להיות שם ביחד.

והנה כאשר עולין ומסתלקין אורות הנה״י דאמא, הם עולין ועומדין בחצי ת״ת התחתון דאמא עצמה, שהרי שם הוא מעמד ז״א בסוד העיבור, ודוחקין אותו לחוץ. וא״כ נמצא, שהם עומדין תחת המקום החזה של האמא. ששם עומדין ב׳ דדים של האשה, והרי הם עושין תועלת ג׳, בעלייתן למעלה. כי אז נתוסף הארה גדולה, ובולטין אותן האורות לחוץ, ונעשים במקום הזה כעין ב׳ דדים, ונבקעים, ומהם יוצא החלב להניק הולד אחד הלידה. וזהו סבה וטעם, למה אין באיש בחי׳ ב׳ דדים בולטות כמו באשה.

והנה זה נרגש בחוש הראות, שתכף אחר הלידה, זב החלב, ויוצא דרך הדדים, משא״כ בתחלה. והנה נודע, כי הנה החלב הוא דם מתחלה, שהיה למטה ברחם שלה, ועלה למעלה משם עד מקום דדין, ונהפך לחלב, כי ע״י עליית האורות הנ״ל שם למעלה, גודם שיתהפך לחלב.

ובזה יובן משארז״ל, ס) ע״פ אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. כי התורה הוא ז״א כנ״ל, שהוא תורה שבכתב, והקיום שלו הם המוחין, ואין התורה יכול להתקיים להיות לו מוחין, המקיים אותו, אלא ע״י בינה, הנקראת מי כנודע, אשר היא ממיתה עצמה, בשביל התורה, כי נה״י שלה, מסתלקין האורות שלה, ונשארין כמתים, כלים בלי עצמות, וגוף בלי נשמה. ועושה כן, בשביל התורה, שהוא ז״א, כדי שיתלבשו בתוכה המוחין, שהם הקיום שלו. ועיין לקמן ענין התלבשות הזה מה ענינו.

גם ז״ס הפסוק הנ״ל, ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים, כי הנה בעת זמן הלידה, מסתלקין האורות, מן הירכיים של האשה, שהם נ״ה שלה, ונשארים קרים ויבשים כאבנים, כמו ירכי אדם במותו, כי הנה אורות שבתוכו שהוא רוחניות, הוא כמו אש,

הגהות ומראה מקומות

נ) סוטה י״א: ס) ברכות ס״ג: שבת פ״ג:

בסוד נר ה׳ נשמת אדם, ומחממת האדם בעודו בו. ואחר שמת, מתקרר ומתקשה, לכן קרא הפסוק הזה, לנ״ה של האשה בעת לידתה אבנים, לטעם הנ״ל. גם הוא לסבת טעם אחר, כנודע מזוהר ומתקונים, כי חג״ת הם אבות, ונה״י נקרא בנים, לכן נקרא אבנים מלשון בנים. עוד טעם ג׳, כי נה״י שלה, חוזרין להעשות בחי׳ הגוף, אל זו״נ, שהם בני התבונה, כאשר מתלבשין בתוכם ע).

פרק ד מ״ב

פ) ה׳ פנימים, וה׳ מקיפים בכלים. צ) וכנגדן באורות. ג׳ כלים דז״א, וכנגדן ג׳ לבושין אמא, להלביש ג׳ מיני מוחין, שגם הם לבושין, אל ג׳ מיני נשמה שבנר״ן. ועד״ז יהיה ג״כ ג׳ לבושים אבא, להלביש ג׳ מיני מוחין, שגם הם לבושין אל ג׳ מיני חיה שבנר״ן. ועד״ז יהיה ג״כ ג׳ לבושים א״א, לג׳ מיני יחידה כו׳. וכנגדן המקיפין.

נמצא, שהחיצוניות הם הכלים, והפנימיות הם הג׳ מוחין הנ״ל, שגם הם לבושין. ולכן לפעמים נקרא הנפש פנימיות, ולפעמים גם המוחין נקרא פנימיות. ודע שהלבושין הפנימים אינם מוחין עצמם, אלא ג׳ חללי דגלגלתא.

הקטנות בליל פסח, הוא היניקה, ובו כולל גם העיבור. וכן בקטנות שני, הוא היניקה, וכולל גם קטנות דעיבור. ונמצא, שבהולד ז״א בעיבור, נעשה לו צלם דתבונה שלישית. וביניקה, צלם דתבונה שנייה. ובגדלות, צלם דתבונה א׳. ואח״כ עיבור, צלם בבינה ג׳. וביניקה, צלם בבינה ב׳. ובגדלות, צלם בבינה ראשונה. ונמצא, שג׳ כלים תבונה, הם: עיבור, יניקה, ומוחין. וכן ג׳ כלים דבינה, הם: עיבור, יניקה, ומוחין. (א)

פרק ה מ״ק

ענין זו״ן על מתכונתו

ק) והנה נת״ל בדרושים שעברו, כי יש פרצוף בינה עילאה, דאהי״ה דיודי״ן, ופרצוף תבונה דס״ג. ונדבר עתה בפרצוף תבונה דס״ג לבדה, אשר יש בה כח״ב, וג׳ תבונות, כנ״ל. וכבר נת״ל, כי החיצוניות העליון, נעשה פנימיות בתחתון. וכל זה בבחי׳ כלים.

והנה זו״נ, אינן יכולין לקבל הארתן בבחי׳ נשמתן, אלא באמצעית חיצוניות התבונה שנתלבש תוך פנימותן בסוד מוחין, כנודע.

ואמנם יש כמה בחי׳ באורות הנשמה, והם נרנח״י. גם יש כמה בחי׳ תבונה, וכמה בחי׳ בינה כו׳. ונמצא, כי לפעמים יש בז״א, ה׳ בחי׳ אורות נרנח״י הנ״ל, כולם ע״י אמצעית חלק התבונה. ולפעמים כולם באמצעית הבינה. ולפעמים ע״י אמצעית א״א.

ואמנם דע, כי כשאנו אומרים שלוקחין כולם באמצעית תבונה, ר״ל וגם מיש״ס. וכן כשאנו אומרים שלוקחין ע״י הבינה, ר״ל וגם מאבא עילאה.

ופי׳ הענין הוא, כי הלא כל בחי׳ אלו, הם נמשכין מזווג או״א, וא״כ צריך שבכל בחי׳ מאלו הה׳, שהם נרנח״י, יהיה בהם חלק או״א. אך דע כלל גדול, כי הנפש לבדה, כלולה מכל ה׳ נרנח״י, וכולם נפש לבד. ודוגמתן ה׳ בחי׳, וכולם נקרא רוח. וכן בנשמה. וכן בחיה. וכן ביחידה.

ונודע, כי הז״א כולו נקרא רוח, ויש בו

הגהה

(א) צמח, נלע״ד שנבין עם מה שנאמר, בסוד פרקי העיבור, יהוא, שבינה זו שהוא נגד תבונה ב׳, נקרא בינה ב׳, ומה שהוא נגד תבונה ג׳, נקרא בינה ג׳.

הגהות ומראה מקומות

ע) עי׳ בתלמוד ע״ס מן אות י׳ עד אות י״ד.

פ) עי׳ בתלמוד ע״ס חלק ג׳ פרק ט״ו ובאור פנימי שם.

צ) נ״א ה״פ וח״מ באורות וכנגדו ג׳ כלים.

ק) מכאן עד ד״ה אמנם נבאר נתבאר בתע״ס שיעור י׳ מן אות קנ״ד עד אות קנ״ח.

נרנח״י. ובנפש ר) שלה יש בה ה׳ בחינות נרנח״י. וכן הרוח כו׳. באופן שהם ה׳ בחי׳, כל א׳ כלולה מה׳, שהם כ״ה בחי׳, וכולם נקרא רוח לבד. וכן כ״ה בחי׳ בנוקבא, וכולם נקרא נפש. ש)

אמנם נבאר ענין ז״א, ומשם תקיש אל השאר. הנה ג׳ כלים יש בז״א: חיצון, ואמצעי, ופנימי. ואין לך אבר ואבר, שאין בו ג׳ בחי׳ אלו, עובי החיצון מצד אחור. ועובי הפנימי, מצד הפנים. ומה שביניהן, בסוד אמצעי.

אכן ג׳ שרשי כלים אלו, החיצון שבכולם, נמשך חיותו מן הכבד, ע״י וודידי הכבד, שבהם שולח המזון שהוא הדם, אל אותו החיצון. והכלי אמצעי, נמשך חיותו מן הלב, ע״י עורקים הדופקים, הנמשכין מן הלב, שבהם שולח (המזון) החיות הרוחני, כעין דוח דק וזך, והוא בחי׳ דם חומרי ג״כ, אלא שחזר ונזדכך בלב, כנודע כי הכבד שולח דם הממשי, אל כל אבר ואבר, והיותר מובחר שולח אל הלב, ואז הלב חוזר ומזככו, (פעם ב׳) ונעשה בו בחי׳ (דם) רוחניות זך, ומשלחו אל כלי האמצעי, אשר בכל אבר ואבר. ואח״כ הלב שולח (דם) דוחניות היותר זך אל המוח, ושם הוזר ומזדכך פעם ג׳, ואז שולחו המוח, אל הכלי הפנימי של האבר, דרך גידין הנמשכין מן המוח, כנודע, ואותו הרוחניות הזך נקרא כח ההרגשה.

אמנם הצד השוה שבשלשתן, שכולם הם מיני דם, אלא שזה מזוכך מזה, וזה מזוכך מזה.

והנה בתוך ג׳ שרשים אלו, שהם: מוח, לב, כבד, אשר הם ג׳ שרשים, של ג׳ בחי׳ הכלים, של כל אבר ואבר כנ״ל, הנה בתוכם הוא נר״ן. וא״כ נמצא, כי הנפש שורה בכבד, ובאמצעיתו משלח הארותיה, אל הכלים החיצונים, ע״י ווידי הדם כנזכר. וא״כ נמצא, כי אורות הנפש, יאירו בכלי החיצון.

ורוח שורה בלב, ובאמצעיתו שולח פארות הארותיו, אל הכלים האמצעים, ע״י העורקים ת) הדופקים כנ״ל. והמוח שורה בו הנשמה, ובאמצעיתו שולח הנשמה, פארות הארותיו, אל הכלים הפנימים, ע״י הגידין כנ״ל.

ואמנם א) נגד חיה ויחידה, אין עוד בחי׳ כלים דז״א כנגדן, כי אורם גדול, ואין כלי סובל אודם. (א) אמנם החיה מתלבש פנימותיה תוך הנשמה. ואור המקיף שלה, נשאר בסוד אור מקיף על הז״א מבחוץ, ג׳ בחי׳ מקיפין, כנגד נר״ן הפנימית. והיחידה פנימיותיה מתלבש תוך החיה, ואור המקיף שלה, נשאר בסוד אור מקיף אל הז״א מבחוץ. ב) והיה אפשר לומר שמתחלק לד׳ מקיפין, נגד: חיה, נשמה, רוח, נפש, הפנימים. וא״כ יהיו ד׳ בחי׳ היחידה מקיפים, מ׳ דצלם. ואח״כ ג׳ בחי׳ מקיפים דחיה, ל׳ דצלם. והצ׳ דצלם, הם אורות הפנימים, שהם ט׳, בט׳ דז״א. ג) והנה נתבאר ה׳ בחי׳ הנ״ל של ז״א.

אמנם, לפעמים לוקח כולם ע״י בינה הכללות, שהם בחי׳ יש״ס ותבונה. ולפעמים עולה יותר, ולוקח כולם ממקום החכמה הכללות שהם או״א עלאין. ולפעמים עולה יותר, ולוקח

ה ש מ ש

(א) נ״ב, פנימיותה, דהיינו צ׳ דצלם דחיה מתלבשת תוך צ׳ דצלם דנשמה, ואור מקיף שלה, דהיינו ל״מ דצלם שלה, על מקיף דל״מ דצלם דנשמה. כן פנימיות היחידה, דהיינו צ׳ דצלם שלה, מתלבש תוך פנימיות צ׳ דצלם דחיה, שבתוך צ׳ דצלם דנשמה. (ואור) מקיף שלה, דהיינו ל״מ דצלם שלה, מקיף על מקיף דל״מ דחיה, שעל מקיף דל״מ דנשמה. וזה בפרצוף הנפש, וכן בכל פרצוף ופרצוף מחמש פרצופי הנרנח״י דז״א.

הגהות ומראה מקומות

ר) נ״א שלו.

ש) עי׳ שער פרטי עי״מ פרק ג׳ ושער פנימיות וחיצוניות פרק י״ב ושער החשמל פרק א׳.

ת) עי׳ שער רוח הקודש דף ב׳ ע״ב.

א) עי׳ שער פו״ח פ״י. ב) עי׳ שער אח״פ פ״ג.

ג) נ״א ט׳ היות בט׳ או״פ דז״א (ה״ו).

כולם שהם ממקום הכתר הכללות, שהוא א״א ונוקבא.

אמנם דע, כי לעולם א״א שיקחם, אלא ע״י ישסו״ת, כי הרי הם עליונים ממנו. אך הענין הוא, כי א״א לעלות למעלה ממדרגתו, כי הרי אין מקום פנוי וחלל, אמנם צריך שתחלה תתעלה יש״ס ותבונה למקום או״א, (א) ואז זו״ן יעלו למקום יש״ס ותבונה,

ה ש מ ש

(א) נ״ב, לא הבנתי הקדמה זאת כלל, כי הנה בחי׳ המוחין, יה״ו בחי׳ נרנח״י שלוקח הז״א, או ע״י ישסו״ת, או ע״י או״א, (או ע״י א״א) הנה הם טיפות עליונות, יורדים מרום המעלות, כנודע. ואי אפשר לז״א לקבלם, אם לא ע״י התלבשותם, תוך ה׳ פרצופי ישסו״ת, או או״א, או א״א. וה׳ בחי׳ הנה״י של ה׳ פרצופים ההם, יתלבשו ויתפשטו תוך ה׳ פרצופים של הז״א. המשל בזה, בתחילה לוקח נפש, ע״י התלבשותה בצלם דפרצוף מלכיות דישסו״ת, והנה״י של המלכיות ההם, שהם צ׳ דצלם, מתפשטים בפרצוף מלכות דז״א, וחג״ת וחב״ד שלהם, שהם ל״מ דצלם, מקיפים על הפרצוף ההוא דמלכות דז״א. אח״כ בא לו הרוח, מלובש בצלם דפרצוף ז״א דישסו״ת, והוא מתפשט בפרצוף (ו״ק) בינה של הז״א, על דרך הנזכר בצלם הנפש. אח״כ בא לו הנשמה, מלובשת בצלם דפרצוף בינה דישסו״ת, והוא מתפשט בפרצוף בינה של הז״א, ע״ד הנזכר בצלם דנפש. אח״ך חיה, מלובשת בצלם דפרצוף חכמה דישסו״ת, והוא מקיף על הז״א. אח״כ בא לו יחידה, מלובשת בצלם דפרצוף כתר דישסו״ת, והוא מקיף על המקיף הראשון דחיה. הרי לקח ה׳ בחינות נרנח״י, מה׳ פרצופי ישסו״ת, ע״י שעלה הז״א, והלביש ה׳ בחינות פרצופיהן. והז״א לא נעתק ממקומו, וישסו״ת לא עלו, ולא זזו ממקומם, כי כפי מה שהיה עולה ומתגדל הז״א, כפי אותו שיעור היו מתלבשין ומתפשטין בתוכו ישסו״ת, עד שהשלים לקחת כל ה׳ פרצופיהם, וגדל כמידתם, והם עומדים במקומם, והרי הוא במדרגת ישסו״ת, והם לא הוצרכו לעלות במקום או״א. ואם היו מסתלקים ועולים למקום או״א, היו מסתלקים ממנו הנרנח״י, והיה חוזר למידתו הראשונה מטיבור דא״א ולמטה, תחת ישסו״ת, כי כל מה שנתגדל, היה ע״י ה׳ פרצופים ישסו״ת, ובהסתלקותם, חוזר למידתו הראשונה, בעל ו״ק, כי ע״י הט׳ פרקים שבנה״י שלהם, נשלמו לו י״ס כנודע. ואי אפשר לומר, שיסתלקו הכלים דישסו״ת, וישארו האורות בתוך הז״א, כמו שהוא תמיד, שהכלים עולים, ולא האורות. לפי שא״א לז״א לקבל בלתי כלים שלהם. וגם א״א לומר, שכשיעלו ישסו״ת להלביש אורות דאו״א, שיעלה הז״א עמהם, מלביש לחמש בחי׳ נה״י שלהם, עד מקום נה״י דאו״א, ושם יקבל ה׳ בחי׳ נרנח״י דחיה דאו״א, בתוך הנרנח״י דנשמה, שקיבל מישסו״ת. וכן עד״ז בעלותם למקום א״א, לקבל יחידה, דע שגם זה א״א לומר. כי הנה דע והבן, כי יש לז״א בתשלום גידולו, ה׳ פרצופים כוללים דנרנח״י, והם בחי׳ י״ס שבו, וכל אחד כלול מנרנח״י. ובעת שנאצל, נאצל בשני הפרצופים דחיצון והאמצעי, נפש ורוח שבו, שהם ו״ק דכללות זו״ן שבו, כל אחד כלול מנרנח״י שבו, בלי הצטרכות מוחין, אלא מצד עצמן היו שלמים לגמרי, וכל אחד בי״ס, והיו חסרים לו כח״ב, ג׳ פרצופים דנשמה חיה יחידה. ואח״כ ע״י עיבור יניקה ומוחין ראשונים, בא לו פרצוף הג׳, בינה שבו, ובתוכו קיבל ה׳ בחי׳ נרנח״י דנשמה מישסו״ת, וגדל כמותם, ע״י שנתפשטו בפרצוף זה השלישי, ה׳ בחי׳ נה״י, דה׳ פרצופי ישסו״ת, הנקרא נשמה. אח״כ בא פרצוף הד׳ דחיה חכמה שבו, והיה לו עיבור ויניקה ומוחין שניים, וקבל ה׳ בחי׳ נרנח״י דחיה מאו״א, וגדל כמותם, ע״י שנתפשטו בפרצוף זה הרביעי, ה׳ בחי׳ נה״י, דה׳ פרצופי או״א, הנקרא חיה. ואח״כ בא לו פרצוף הה׳ דיחידה, ובו קבל ה׳ בחי׳ נרנח״י דיחידה מא״א, ע״ד הנזכר. וכנזכר כל זה לקמן, בסוף פ״ז, ובתחילת פ״ח למדנו, ובשער שלשים דרוש ה׳ בפירוש. ומ״ש לקמן בסוף פי״ב, כי מוחין דחיה יחידה, מתלבשים תוך הנשמה,

ויעלו או״א למקום א״א ונוקבא, ויעלה א״א ונוקבא, למדרגה שעליו. וכעד״ז, עלייה למעלה מעלייה, עד שיתנענעו ויתחלפו כולם ממקומם.

נמצא, כי בעלות יש״ס ותבונה למעלה במקום או״א, הנה נמצא זו״ן, במדרגת ישראל סבא ותבונה. וכשעלו יש״ס ותבונה למעלה בא״א ונוקבא, יעלו זו״ן במקום או״א עצמם. ונמצא, כי הרי הם נקרא או״א עצמן. אמנם אינם מקבלים הארה והמוחין שלהם, אלא ע״י ישסו״ת, שגם הם עלו, ודי בזה.

ונתחיל ונבאר, ענין ה׳ בחי׳ נרנח״י שמקבל ישסו״ת בלבד, הנה בעת העיבור, נכנסה בו בחי׳ נפש לבד. והענין, דע, כי א״א בשום אופן להצטייר הולד, אלא ע״י נפש הנותן כח בו. ואמנם נפש הזה, אינה יכולה לכנוס, עד שהתחיל איזה התחלה, להצטייר בגוף הולד, ולכן הוכרח שתחלה יטילו הזכר והנקבה טפת זרע החומריים, וזה נמשך, מחלק אבר הכבד, של הזכר יהנקבה עצמן, ואז נמשך בטפת הדם קצת רוחניות מנפש האב ואם עצמן, כנודע לחכמי הטבע. ואז כבר יש שאור להחמיץ, ואז מתבררין הבירורין של ז״א מעט מעט, ומבררתן אמא לבד, ע״י אכילתה. ובזה נתוסף החומר בולד, וגם בנפשה מבררת בירורי נפש דז״א, באופן שמתחילין להתברר, מבחי׳ כלים ומהניצוצין ומאורות הנפש מעט מעט.

ואמנם, טפת הזרע נמשכת מהחומר של אב והרוחניות שבו, מן הנפש עצמה שבאב, וכן כיוצא בזה בטפת האם, יש בה חומר האם עצמה, ורוחניותיה שבה, מהנפש שבה.

והנה, הנפש ההוא נקרא, רוחא דשדי בגווה כנודע, ומשם נותנה קצת מן אותה הרוח, בתוך הטפה ההוא, ונמצא עתה, כי התחלת שאור להחמיץ העיסה, שהם בירורי הולד עצמן, הנה הם ב׳ טפות, זכר ונקבה, עם ב׳ ניצוצין נפשות או״א עצמן. והנה כפי אותן הניצוצין

ה ש מ ש

דע, כי כל זה הוא בפרטות, לא בכללות, כי כן היתה קבלת הרח״ו זלה״ה, וכמו שכתב לעיל בסמוך מעבר לדף, וכנזכר במקומות הנז״ל, וע״ש הטיב ותראה, כי כן הוא האמת, שהמוחין דחיה דיחידה דנשמה, או דחיה, או דיחידה, הבאים מצד אבא ואריך דישסו״ת, או דאו״א, או דא״א, מתלבשים תוך הנשמה דאותה הבחי׳ דישסו״ת, תוך הנשמה דפרצוף השלישי, ודאו״א, תוך הנשמה, דפרצוף הרביעי. ודא״א, תוך הנשמה, דפרצוף החמישי. כי אין להם עוד כלים בפרצוף ההוא, כי כל פרצוף כלול מג׳ כלים לבד, כנגד נר״ן הפנימיים. וח״י, פנימיותם מתלבש תוך הנשמה, ומקיפיהם נשארים מקיפים על הפרצוף ההוא. ועל אלו, הוא שכתב בפי״ב, שהחיה יחידה מתלבשים תוך הנשמה, לא על הכוללים, כי איך נאמר שאין לו כלים לחיה יחידה הכוללים, והרי הם ספירות גמורות, כתר יחכמה שבו, שנתבארו בשער השמות שיש לכל אחד ג׳ כלים, כמו שאר ספירותיו, והם הם השני פרצופין דחיה יחידה, שבהם מתלבשים מוחין או״א וא״א. והבן היטב מאד ותראה, כי כן הוא האמת, כי אין המוחין דחיה הבאים מאו״א, מתלבשים במוחין דנשמה הבאים מישסו״ת, כי המוחין דחיה, צריכים להיות מוחין בפרצוף החיה דז״א, שהוא פרצוף הרביעי. ודישסו״ת, בפרצוף הנשמה דז״א, שהוא פרצוף השלישי. כי לא ראי זה, כראי זה, ורב המרחק ביניהם. ומוחין דיחידה, בפרצוף החמישי, ודי בזה, מה לי להאריך בדבר פשוט. והרי נמצא, כי אין ישסו״ת ואו״א וא״א עולים ממקומם, ומתחלפים ממקומם, אפילו ברגע (שעולה) הז״א למקום א״א, כי אין גדלות הזה דז״א, דולג ועולה כמקום למקום, אלא שנכנסים ונתוספים בו פרצופים, ולכל פרצוף יש מוחין מיוחדים לו, מישסו״ת, או מאו״א, או מא״א, עד שבקחתו פרצוף החמישי דיחידה, הגדיל עד אריך, לקחת מוחין ליחידה מא״א, ינראה כאלו עלה ונעתק ממקומו, ואינו כן, כי לא זז ממקומו, ודי למבין. וצל״ע להבין הקדמה זאת, וה׳ יתברך יאיר עינינו בתורתו, אמן. ועיין במ״ש בהקדמת רחובות הנהר, (דף ק׳ ע״א ד״ה האמנם וכו׳) ושם נתבאר ענין זה היטב בס״ד.

הנ״ל של או״א, כך דוגמתן הם מתבררים ברורי נפש הולד, עם הכלים ג״כ, ר״ל אם עשו איזה מצות התלויין בעין, ממשיכין ברורי נפש התלויה בעין, וכיוצא בזה, ודי בזה.

ונחזור לענין, כי אלו הניצוצין שנמשכו מאב ואם, בתוך הטפות שלהם, הנה מהניצוצין, נעשה מלבוש אל הנפש של הולד, בסוד בבגדו בה, כנזכר בסבא. ומן הטפות עצמן, נעשה פנימיות החומרים של גוף הולד, לפי שבתוך טפת אלו, נכנסת נפש הולד להצטייר, ולברר הכלים שלו, וזה הטעם הנזכר לנו במצות כבוד או״א.

ואמנם, אחר שכל טפות אלו, כל א׳ מהם נמשכת מרמ״ח איברי או״א, לכן יש בכללותיה רמ״ח ניצוצים, ותחלה מתחלת אותה ניצוץ הנפש, שנמשך מאו״א, שגם בה יש כללות רמ״ח ניצוצין, ואז הניצוץ הראשון והמעולה, מתחיל להצטייר טפת איברי הכבד, שיש בתוך אותה טפה, כנודע לחכמי הטבע. ואז ממשיך אותם הבירורים של הולד עצמו, מבחי׳ הכבד שלו, ומתחיל להצטייר בחי׳ הכבד של הולד, ונמשך שם חלק הנפש, מכבד של הולד, ומצטייר הכלי של הכבד. וכל זה ע״י טפת האב, עם ניצוץ הנפש אשר שם משל אב כנודע, כי זהו דמיון הקום, שנותנין בתוך החלב, שהוא טפת האם, ונקפית, ומצטיירת.

ואז משם ואילך, מתחיל הכבד לברר בירורי הולד, לצורך רמ״ח איבריו, ונעשה בו דם. ואז משתלח הדם ההוא, דרך הווריד׳ין, ומצטיירין האיברים, ונעשו בשר וגידין ועצמות. וכפי מה שמתבררים ניצוצי נפש הולד, ונכנסה שם בכבד, כך הוא שיעור הבירור בחי׳ איברים של הולד. וכן כפי מה שנתרבה ונגדל בחינת הכבד עצמה, כך נגדלים כל הכלים של רמ״ח האיברים של הולד, עד״ז הם הולכים ומתגדלים, כל ט׳ חדשי העיבור, ונגמרים ט״ס ד) דז״א, בבחי׳ כלים ונפש וניצוצין של זעיר אנפין עצמו, וכל זה היה, לסבת השאור של הטפה של או״א, בחומר וצורה. באופן, כי כשנולד ז״א, כבר יש בו בחי׳ רמ״ח איברים, דכלים וניצוצין ואורות, מבחי׳ נפש של ז״א.

ואמנם ניצוצין נפשין דאו״א, נעשו לבושים אל הנפש עצמו דז״א כנ״ל, באו מלובשים הוך ניצוצי טפת החומר דכלים דאו״א. נמצא סדרן כך הוא, חוץ מן הכל, הם רמ״ח איברים דגופא דז״א, ובתוכם טפת אמא, כלולה מרמ״ח, בהומר שלה, ונפש שלה. ובתוכו טפת אבא, כלול מרמ״ח, בחומר שלו, ובנפש שלו. ובתוך הכל, הוא נפש אדם עצמו דז״א, נתון שם, ונמצאת נפש דז״א עומדת בכבד, מלובשת תוך טפת נפש אבא ונפש אמא, והם מלובשים בטפת הכלים, ומשתלחים ענפים וניצוצות נפש דז״א, ברמ״ח איבריו, בהיותן מלובשים תוך נפש דאו״א, בתוך טפת כלים שלהם דאו״א כנ״ל, נמצא כי מתחלת הריון התחילו להצטייר כל הבחי׳ הנ״ל ביחד.

אמנם ראשית כולם, היו טפת או״א, חומר וצורה, והיו ממשיכין שם בירורים, מהכלים והנפש דז״א עצמו, מעט מעט, בין מהכלים, בין מהאור, באופן שבהשתלם זמן העיבור, נשלמו ביחד כל הבירורין של רמ״ח איברים, בבחי׳ כלים, ובבחי׳ נפש שבהם.

אמנם דע, כי עדיין לא נכנסו שם רק בחי׳ נפש שבנפש דז״א, ולכן לא נתבררו רק הכלים של החלק של הנפש שבנפש דז״א, כי כפי הנברר מן הנפש, נתברר מהכלי. ולכן עדיין קומת גוף העובר, קטן מאד, עם היותו כלול מי״ס, ומרמ״ח איברים שלו, שהם מבחי׳ נפש שבנפש כנ״ל.

ואמנם הטפה הנ״ל, שהטילו או״א בחומר וצורה, לצורך שאור של העיסה כנ״ל, נמשכה מבחי׳ החיצוניות, של מלכות יש״ס, ומלכות דהבונה, ובכל זוג וזווג שבזמן העיבור, היה נמשך ומתרבה אותו הטפה, באופן שבהשתלם ימי העיבור, נגמר החיצוניות דמלכות הנ״ל, כל י״ס שלהם, לכנוס תוך זו״נ.

וכבר ידעת, כי זה החיצוניות, נקרא צלם דמוחין דעיבור, ויש בו צלם, והם ב׳ צלמים:

הגהות ומראה מקומות

ד) נ״א י״ס עצמו (ה״ו).

א׳ דיש״ס, וא׳ דתבונה. וכולם נכנסו בזמן העיבור, שהם בחי׳ כל ט׳ ספירות דחיצוניות, דמלכות יש״ס ותבונה, כי הרי ביניקה, נכנסין מדרגות אחרות מעולות מאלו, כנלע״ד. והיותר נלע״ד, (א) כי עד עתה לא נתבררו רק נפש שבנפש, בבחי׳ אור וכלים, לכן גובה הולד קטן מאד.

פרק ו

ה) אח״כ נולד ז״א, ואז מתבררין בחי׳ ניצוצי הרוח דז״א, עם בחי׳ הכלים שלהם. ואז מזדווגים שנית או״א, והם מוציאין טפה, מחומר וצורה של בחי׳ רוח שלהם, והוא מבחי׳ ו״ק של יש״ס ותבונה, שאלו הם יותר פנימים, מן הטפות שנמשכו לו לנפש דעיבור, שאותן היו ממלכות ישראל סבא ותבונה, ואלו הם מו׳ קצוותיהן, וכמו שאותן צלמים דעיבור, היו מחיצוניות דמלכות ישסר״ת, כן אלו הצלמים דיניקה, הם מחיצוניות דו״ק דישסר״ת.

וכבר נודע, כי החיצוניות עליון, נעשה פנימית, תוך פנימית ותחתון. והנה, כל הבחי׳ שנתבררו לצורך הולד להגדילו, הנה כולן נמשכו אח״כ בזמן היניקה, רק שהם נמשכין בו מעט מעט, ע״ד הנ״ל בעיבור, בכל פרטם.

ואמנם עתה נגדלו רמ״ח איברים דז״א, בב׳ בחי׳: א׳ באורך, וא׳ ברוחב, שהוא עובי הכלי. והענין, כי מהארת רוח, הבא עתה, מתגדל אפילו כלי נפש, והנפש עצמה, אע״פ שכבר נכנסה כולה כנ״ל.

או כפי פי׳ הב׳ הנ״ל, ו) יהיה, שעתה נתוסף רוח שבנפש, ואז נגדל הכלי קומתו. ועד״ז נמצא הולד גדל ביניקתו, וגבה קומתו, וגם גדל ברוחב ובעובי, כי נכפל עתה עובי הכלי כפליים, בכל בחי׳ רמ״ח איבריו. ונמצא כי עובי החיצון שגדל בעיבור, נקרא כלי הנפש, וזה העובי שניתוסף בו עכשיו, הוא הכלי האמצעי של הרוח, שהוא תוך כלי החיצון של הנפש.

ואמנם תחלה גילוי כניסת ניצוצי הרוח הם בלב, ומשם משתלחין פארותיו וענפיו, דרך העורקים הדופקים, בכל רמ״ח איברים, תחת עוביו של הכלי החיצון שגדל בעיבור, ועד״ז גדלים י״ס דז״א דרמ״ח איבריו בימי היניקה בגובה ובעובי, בגובה הוא, שהכלים של הנפש עצמה גדלה למעלה, ובעובי הוא בחי׳ כלי אמצעי של הרוח, והם גדלים מעט מעט עד שנשלם לכנוס כולו.

ודע, כי בודאי גם בעיבור, יש מוח לב כבד בשר עורקין דופקים ועצמות, אלא שהענין הוא כך, כי בכל בחי׳ מאלו יש בה בחי׳ נר״ן, שהם קטנות עיבור ויניקה וגדלות, אלא שמן הנפש שבנפש, נתגדל הכבד, וכל בחי׳ חיצוניות, שבבשר וגידין ועצמות. ומרוח שבנפש, נגדל הלב וכל בחי׳ הכלי האמצעי, שבבשר גידין ועצמות. ומנשמה שבנפש, נגדל מוח, וכל בחי׳ כלים הפנימים, שבבשר גידין ועצמות.

ותחלה נכנס נפש שבנפש, ומתחיל להצטייר הכבד, ואחר כך הרוח שבנפש, ומתחיל להצטייר הלב, ואח״כ הנשמה שבנפש, ומתחיל להצטייר המוח. ואח״כ בבא היניקה, הנפש של הרוח מגדיל הכבד, גדלות יותר גדולה, וגם הכלים החיצונים. ובבא רוח דרוח, נגדל הלב, וכל כלים האמצעים. ובבא נשמת הרוח, נגדל המוח, וכל כלים פנימים. אך עדיין אין בכולם, רק בחי׳ רוח האמיתי, ונפש האמיתי. נמצא, כי טפת או״א, מחומר וצורה של הרוח שלהם, נעשו פנימים אל הכלי האמצעי, והרוח עצמו דזעיר אנפין, נתלבש בתוך טפת רוח דאו״א,

ה ש מ ש

יא) נ״ב, שבעיבור לא נכנס בז״א, רק חלק נפש שבנפש דמלכיות דישסו״ת, ונמצא כי עד עתה לא נתבררו כו׳.

הגהות ומראה מקומות

ה) עי׳ בתע״ס שיעור י״ב מאות פ״א ואילך. ו) סוף פרק ה׳.

ע״ד הנ״ל בנפש דעיבור, והם ב׳ צלמים: א׳ ביש״ס, וא׳ בתבונה.

פרק ז

ז) אח״כ מתחיל ז״א, להגדיל גדלות האמיתי, והוא כניסת הנשמה. והטעם היות נקרא בחי׳ זו גדלות האמיתי, הוא, לפי שעד עתה, היה אל הז״א בחי׳ רוח, אשר כל זה נקרא (בחי׳) ז״א, (שהוא) רוח כנודע. אך בבא לו נשמה, אז הוא גדלות האמיתי, שגדל יותר מבחינתו, כי כל שרשו הם ו״ק, הנקרא רוח. ועתה נגדל לו ג״ר, שהם בחי׳ נשמה, המוזרין להגדיל כלים דז״א, בג׳ בחי׳: החיצון, ואמצעי, ופנימי, בין בעובי, בין בגובה. וזה ע״י הארת הנשמה בהם, בנפש ורוח עצמה. נמצא, כי אע״פ שמתחלה ג״כ היה לו בחי׳ מוחין, כיון שעדיין אין בהם רק בחי׳ הארת נפש בלבד, או הרוח בלבד, שאינם בחי׳ אור הראוים להם, הרי הוא כאלו אין בהם מוחין. אך עתה שבא הנשמה בתוכם, וגם שנגדלו כנ״ל, לכן נקרא עתה גדלות דמוחין. והבן.

וגם כניסת הנשמה זו, היא מעט מעט, ע״ד הנ״ל ברוח ונפש, ונגדל מעט מעט, וגם בזה הוא ככל הנ״ל בנפש ורוח, כי ח) הם (כח) טפת הזווג דאו״א, ממשיכין טפת חומר וצורה, מבחי׳ כלים הפנימים שלהם, ומבחינת הנשמה שלהם, ועל ידם מבררת בירורי ז״א עצמו, מהמלכים שמתו, מבחי׳ הכלים ומבחי׳ הנשמה.

וצריך שתדע כלל א׳ בכל הצלמים דנר״ן ח״י, והוא, כי בחי׳ נפש של הצלם ההוא, באה תחלה. ואח״כ רוח דו״ק של הצלם. ואחר כך, כל ג״ר ביחד, שהם נשמה חיה יחידה, כי ג״ר חשובות כא׳. אמנם הם נכנסין א׳ א׳, שהוא: תחלה נכנס הנשמה, אח״כ חיה, אח״כ יחידה.

והנה בצלם, יש בו צ׳. ובו נכלל הרוח. כי בחי׳ נפש, נקראת דמות, וזה ניתנת אל הנוקבא. אך הצ׳ דצלם, הוא אל הזכר, והוא בחי׳ רוח, והוא נקרא דעת, ט) המתפשט בכל הגוף, בסוד ובדעת חדרים ימלאו.

ויש בדעת זה, ג׳ מוחין, הנקרא חב״ד, ומתפשטין בג׳ קוין דז״א, עד נה״י שבו. ואמנם החו״ב שבו, הם חו״ג שבדעת, ונקרא תרין עטרין הנודעים, והוא מ״ש בזוהר משפטים דקכ״ב, כי רישא דמלכא בחו״ג אתתקן. ויש בחי׳ דעת תחתון, המחבר ב׳ עטרין י) אלו. ואלו הג׳, מתפשטין בכל גופא דז״א, בסוד צ דצלם, והוא בחי׳ דעת, כנודע כי בז״א יש בחי׳ שם יה״ו לבד, ובנוקבא ה׳ אחרונה. וו׳ של יה״ו, הוא דעת, כי כל העצמות ז״א, אינו אלא ו׳ שבהוי״ה.

ואח״כ ל דצלם, היא בינה דז״א, והיא הנשמה שלו. ואח״כ מ דצלם, הוא חכמה דז״א, והיא החיה שלו, ואח״כ בא כתר שלו.

כ) והנה הנפש נקרא דמות, באה ממלכות של הפרצוף דמלכות דיש״ס ותבונה. והרוח שהוא צ דצלם, בא מו״ק דמלכות דיש״ס ותבונה. והנשמה שהיא ל׳ דצלם, באה מבינה דמלכות דישסו״ת. והחיה שהוא מ דצלם, באה מחכמה דמלכות דישסו״ת. ויחידה, בא מכתר דמלכות יש״ס ותבונה. וכל זה הוא הצלם דעיבור, וכולם נקרא נפש לבד.

וכעד״ז בצלם דיניקה, (הכולל נרנח״י) וכולם נקרא בחי׳ רוח, והם נמשכין מחיצוניות ו״ק דיש״ס ותבונה, אשר הוא כלול מכח״ב, וו״ק, ומלכות. ועד״ז הוא בצלם דנשמה דגדלות, הכוללת נפש רוח וכו׳. וכולם נקרא נשמה לבד, והם נמשכין מחיצוניות בינה דיש״ס ותבונה, אשר היא כוללת: כח״ב, וו״ק, ומלכות שבה.

ואמנם כבר יש לו עתה אל הז״א, ג׳ בחי׳ נר״ן, בתוך ג׳ כלים, ובתוך ג׳ צלמים, מחומר וצורה של ישסו״ת, ממלכות וז״א ובינה שלהם כנ״ל. וכל צלם מאלו הג׳, הוא כפול, שהוא צלם דיש״ס, וצלם דתבונה. וכבר נת״ל, שכנגד

הנהות ומראה מקומות

ז) עי׳ בתע״ס שיעור י״ב מאות ר״ד ואילך. ח) נ״א ל״ג הם (כת״י). ט) עי׳ שער דרושי הצלם פרק א׳. י) עי׳ שער דרושי הצלם כלל ז׳. כ) נ״א מוסיף והיא יחידה שלו (ח״ו).

חיה ויחידה, לא יש עוד כלים בז״א, אמנם נכנסין ומתלבשין תוך נשמת ז״א. ואח״כ נכנס צלם דחיה בז״א, מבחי׳ חכמה דיש״ס ותבונה, כלול מה׳ בחי׳ נרנח״י, וכולם נקרא חיה. אח״כ נכנס צלם דיחידה בז״א, מבחי׳ כתר דיש״ס ותבונה, כלול מה׳, מבחי׳ נרנח״י, וכולן נקרא יחידה. והרי נשלם עתה ז״א בנרנח״י, וכולם מה׳ בחי׳ דיש״ס ותבונה.

פרק ח

ל) אח״כ יש לו עלייה אחרת, וחוזר כבראשונה, ועולה ולוקח ה׳ בחי׳ נרנח״י, מן ה׳ בחי׳ או״א עצמן עלאין, ולכן חוזר לקטנות ויניקה ומוחין אחרים, בנזכר בליל פסח. ואח״כ יש לו עלייה אחרת ככל הנ״ל, ולוקחם כולם בא״א.

וביאור הדבר, כי תחלה היה לו בחי׳ עצמו, שהוא רוח, ובחי׳ נוקבא הכוללת בו, והוא נפש. (א) ובלקחו מיש״ס ותבונה כל אותן הצלמים, אז יש לו נשמה שלימה, כי הרי יש״ס ותבונה נקרא בינה, כנודע. ובלקחו אותם שנית מן או״א עלאין, הנקרא חכמה, יש לו חיה בשלימות. ובלקחו אותן ג׳ מ) כלים מא״א, הנקרא כתר, (ב) נשלם בו יחידה בשלימות.

ועתה אנו צריכין לומר, (לבאר) כי הרי

ה ש מ ש

(א) נ״ב, ואלו יצאו מעינים דא״ק, בר׳ ימי בראשית, בעת המלכים, וחזר אח״ך לעלות בעיבור ההוא העליון, להשתלם ולהתקן, ע״י ע״ב וס״ג דא״ק, ובאו להם ט״ס העליונות דב״ן, וי״ס דמ״ה, דכל פרט, ויצאו אח״כ שלימים ומתוקנים, בי״ס דב״ן, וי״ס דמ״ה, והלבישו לנה״י דא״א דאצילות, ולא הוצרכו להתקן עוד, ע״י או״א וא״א דאצילות, כי באו בסוד שורש ועיקר, באופן שכל העיבורים והתיקונים הנעשים מאז ועד עתה, הוא לג״ר כח״ב דז״א, שהם הג׳ פרצופים העליונים, הנתקנים ע״י ישסו״ת ואו״א וא״א. ועיין בהקדמת רחובות הנהר ענין זה באורך.

(ב) נ״ב, (א״ה ועד סימן מ״ג נדפס לקמן בשער ל׳ סופ״ה) הנה מכאן מסימן מ״ג מבואר, כי תחילה קודם שבא לז״א, שום בחי׳ צלם מאותן הצלמים דנרנח״י דישסו״ת, ואפילו צלם דעיבור, כבר היה לו מבחי׳ עצמו ב׳ הפרצופים, החיצון והאמצעי, נפש ורוח דכללותו, שהם בחי׳ ו״ק דכללותו, שלימים לגמרי כל אחד בנרנח״י, עם כל המוחין דנפש ורוח דכללותו מצד עצמו בלי הצטרכות המוחין ההם להתלבש במה שלמעלה ממנו ולהכנס בתוכו כשאר המוחין, כי אם מצד עצמו מעת שנאצל. והוא הוא הדבר בעצמו אשר כתבנו לעיל בסי׳ כ״ג יע״ש, כי הנה נודע כי ה׳ פרצופים כוללים כל עולם האצילות, שהם: א״א, ואו״א, וזו״ן. והם בחי׳ כללות נרנח״י דאצילות. והנה א״א ואו״א וישסו״ת, שהם נשמה חיה יחידה, יצאו שלימים, כל א׳ בנרנח״י, שהם ה׳ פרצופים שבפרצוף ההוא, הנפרטים בעשר ספירותיו, אבל לא מנרנח״י דכללות, כי הנה מכתר דאצילות נעשו ע״י וא״א, והם יחידה דכללות דאצילות, ומחכמה דאצילות נעשו או״א, והם חיה דכללות דאצילות, וחסר מיחידה דכללות האצילות. ומבינה דאצילות, נעשו ישסו״ת, והם נשמה דכללות דאצילות, וחסרים מיחידה וחיה דכללות האצילות. ומו״ק דאצילות, נעשה ז״א, והוא רוח דכללות האצילות, וחסרים מכח״ב דכללות האצילות, שהם השלשה פרצופים העליונים: דנשמה, חיה, יחידה, דכללות. ויצא שלם בנפש ורוח, שהם הב׳ פרצופים, החיצון והאמצעי, שהם נפש ורוח דכללות עולם האצילות. וע״י התפלות והמצות, בא לו פרצוף השלישי דבינה, כלול מג׳ כלים: חיצון, ואמצעי, ופנימי, ובתוכו מתלבשים המוחין דנשמה, ה׳ צלמים מצד יש״ס, וה׳

הגהות ומראה מקומות

ל) עי׳ שער הכוונות ענין הפסח דרוש ב׳. מ) נ״א ל״ג כלים (כת״י).

כל אלו בחי׳ של הצלמים כנ״ל, הם כולם מבחי׳ חיצונית דיש״ס ותבונה ודאו״א ודא״א.

ואמנם צריך שתדע, כי גם יש בהם בחי׳ פנימית, וצריכין אנו לבאר ענינם. לכן נבאר צלם דגדלות נשמה דז״א שלקחו מיש״ס ותבונה, וממנו תקיש אל השאר משם ולמעלה. כי משם ולמטה, שהם עיבור ויניקה, אין שם פנימית, רק חיצוניות לבד, כי אין בחי׳ פנימיות, אלא כשהוא בגדלות, שאז ראוי לזווג, וצריך שיחזור פב״פ בכח הפנימית, וא״כ אפשר, שבעיבור ויניקה, אינו לוקח רק בצלם מבחי׳ חיצוניות לבד.

או אפשר שנאמר, שגם לוקח פנימיות, אלא שאף הפנימיות נקרא חיצוניות, כי אין נקרא פנימית, אלא בסוד נשמה, והכלים שלה, כי הפנימית של הכלים ההוא הפנימי, הוא הנקרא פנימית ממש, וזה אינו אלא בגדלות ממש, שאז לוקח גם פנימית הכלי ההוא, ועל ידו חוזר פב״פ לצורך הזווג.

ולכן נתחיל ונבאר ענין הצלם דמוחין, הבאה לז״א מיש״ס ותבונה, דע, כי אין אל הז״א יותר מג׳ כלים, והם כנגד מלכות שבו, וכנגד הז״א שבו, שהם ו״ק שבו, וכנגד הבינה שבו, ואלו הם בחי׳ נפש רוח נשמה שבו. אך החיה ויחידה שבו, אין בהם כלים. וכל א׳ מאלו הג׳, יש בו חיצוניות ופנימיות, ר״ל אחור ופנים, כי זה הוא כלי באחוריים של כל אבר ואבר, וזה כלי שהוא פנים נ) של כל אבר ואבר. וכנגדן אורות, והם נר״ן, כ״א מהם יש בו אור המאיר באחוריים, ואור המאיר בפנים של כל אבר ואבר.

וכנגדם יש בחי׳ או״א, אשר לוקח ז״א מהם, מבחי׳ ג׳ כליהם, ע״ד הנ״ל: שהם כלי המלכות שבהם, והוא הנפש. וכלי ז״א שבהם, והוא רוח. וכלי בינה שבהם, והוא נשמה. ובכל א׳ יש בו פנימית וחיצוניות. ובכל א׳ יש בו ג״כ אורות נר״ן, וגם הם בחי׳ אורות דפנים ואחור.

ובהיות אור ז״א מבחי׳ האחור, אז יש אחור גרוע מחברו, כנודע, כי כמה אחוריים וכמה פנים הם, ואז האחור גרוע נשאר באחוריו, ואור המעולה, אע״פ שהוא מבחי׳ אחור, נשאר בפנים, ובבא אור הפנים, אז אור האחור נדחה כולו אל האחור, ואור הפנים נמשך אל הפנים.

ה ש מ ש

צלמים מצד התבונה, ואפילו צלם דעיבור, הנמשך לז״א בזמן העיבור, ממלכיות דיש״ס, הנ״ל בפ״ה סי׳ ל׳, הנה הוא מוחין, לפרצוף דעיבור של פרצוף השלישי הזה דבינה דז״א. באופן, שכל המוחין הבאים מישסו״ת, כולם הם לפרצוף השלישי הזה דבינה דנשמה דז״א, ולפרטי פרצופיו, ואין להם מגעי יד בשני הפרצופים דנפש ורוח דכללות, כי אינם מבחינתם, ואין להם שייכות עמהם, כי הם נפש ורוח דכללות האצילות, וכל כללות ישסו״ת, הם נשמה דכללות האצילות, ואפילו נפש ורוח שלהם, הם נפש ורוח דנשמה, וע״כ אין להם שייכות עמהם, וכל בחינתם הם מתלבשים בפרצופי הנשמה דז״א לבד. וז״ש בסי׳ מ״ד, ובלקחו מישסו״ת כל אותם הצלמים, או יש לו נשמה שלימה, כי ישסו״ת נקרא בינה, כנודע. ודייק כל להביא אפילו הצלם דעיבור ויניקה, דנשמה, שהם נפש ורוח דנשמה, ולא נפש ורוח דכללות, כי אלו כבר היו לו מתחילה בעת שנאצל שלימים לגמרי, כי הם בחי׳ עצמות עצמו, שא״א שיחסרו לז״א שום בחי׳ מהם, בשום עת וזמן. והמסתלקים וחוזרים בעתים וזמנים, הם המוחין דג׳ ראשונות כח״ב הכוללות, שהם השלשה פרצופים העליונים, דנשמה חיה יחידה, שבאים בתוספת. באופן, שכל מה שנתבאר מסימן ל׳ עד סוף סימן מ׳, הכל הוא בפרטי פרצופי פרציף הבינה דז״א, ובפרטי מוחותיו, וק״ל, כי מה לי להאריך בדבר הפשוט ומובן לישרים בלבותם אמת ושלום דף ב״ך ע״ב.

הגהות ומראה מקומות

נ) נ״א של הפנים (ת״ו).

ונמצא, כי אפילו כלי החיצון של ז״א, יש בו כלי מצד אחור, וכלי מצד פנים, בכל אבר ואבר. ויש בו אור נפש מבחי׳ אחור ופנים, ויש בתוכם כלי החיצון דאו״א, בבחי׳ אחור ופנים, וזה הכלי נתון תוך כלי החיצון דז״א, ובתוך כלי זה דאו״א, יש אור חיצון נפש דאו״א דאחור ופנים, ובתוכו נפש דז״א דאחור ופנים.

ואח״כ תוך כלי זה, יש כלי אמצעי דז״א, בבחי׳ אחור ופנים, ובתיכו כלי דאו״א האמצעי דאחור ופנים, ובתוכו אור רוח דאו״א מבחי׳ אחור ופנים, ובתוכו אור רוח דז״א פנים ואחור. והנה ב׳ כלים הנ״ל, נקרא כלים דעיבור ויניקה, והם מבחי׳ אלקים, שיש בו אחור ופנים, בין בכלים, בין באורות.

ואח״כ בתוך כלי הנ״ל, יש כלי הפנימי דז״א, בבחי׳ אחור ופנים. ובתוכם כלי דאו״א הפנימי, פנים ואחור. ובתוכו אור או״א הנשמה, בבחי׳ פנים ואחור. ובתוכו אור ז״א פנים ואחור של נשמה. ואז בבא שם הנשמה, משלח אורותיה אל הב׳ כלים, וגם אל האורות, שהם נפש ורוח, ונעשין בחי׳ הויות, כי אין הויות אלא בגדלות, אלא שאז גם ב׳ הכלים החיצונים נעשין הויות.

ונבאר עתה ענין זה הכלי הפנימי דז״א, שהוא בחי׳ נשמה דגדלות, שהוא כלי הפנימי דאמא, ובתוכה כלי הפנימי דאבא. והנה ג׳ בחי׳ אלו הכלים: חיצון, ואמצעי, ופנימי, בכל א׳ מהם, יש בו בחי׳ פנים ואחור כנ״ל. וזה בין בבחי׳ הכלים דז״א, או דאו״א, ובין בבחי׳ אורות, בין דז״א, בין דאו״א. וכל זה בין באחור בין בפנים, וכל אלו יש להם בחי׳ מ״ה וב״ן. מ״ה אור החדש. וב״ן מברורי המלכים. וזכור כלל זה.

פרק ט

ס) ועתה נבאר כל זה בעז״ה, הנה תחלה בא לו זה הצלם דגדלות, מבינה דיש״ס ותבונה, מבחי׳ חיצוניותם, שהוא באחוריים, בין בכלים, בין באורות, ונכנסין בז״א, ונעשין בו כלי הפנימי מכולם, בבחי׳ האחור לבד, שהוא חיצוניותו, ובתוכו המוחין, שהיא נשמה לו, וכל זה בבחי׳ אחור, ואז עומדין אב״א זו״ן, ואז נגדלת הנקבה באחור ז״א.

והוא, כי הנה הז״א לוקח חלקו, וחלק שלה, כי הוא בן בכור, וא״כ לקח תחלה כלי שלו ושלה באחור לבד, מבחי׳ מ״ה וב״ן, וכן עד״ז באורות, ונמצא שיש בו עתה מ״ה וב״ן, באור נשמה, וכלי הפנימי לו, וכן לנוק׳.

ואמנם, הגבורות דב״ן דמ״ה שבאבא, (א) ניתנין בנה״י דאימא, ונעשו חסדים בערך הגבורה דאמא, כנודע, שהם ג״כ גבורות דב״ן דב״ן דחלקה. והחסדים דמ״ה דמ״ה דאבא, עם החסדים דמ״ה דב״ן דאמא, ניתנין בנה״י דאבא, ונעשו חסדים דאמא, גבורות, בערך חסדים דאבא, כנודע. יכל זה נכנס תחלה כולו תוך הז״א.

ואח״כ, דרך האחור שלו, היה מאיר לנוקבא, ונותן לה אז הארה, מהמוחין שבנצח הוד יסוד דאימא, אשר כולם הם בחינת ב״ן שלו ע) ושלה, ונותן לה את שלה (ב) בלבד, שהם הגבורות דב״ן דב״ן, וגם נותן לה הארת הגבורות דמ״ה פ) דב״ן.

ואח״כ בעת הנסירה, מסתלקין נה״י דאו״א, וב׳ בחי׳ חכמה (ג) יחסדים, בין דאבא, בין

ה ש מ ש

(א) עיין בשער י״ד פ״ד מ״ב, ופ״ג משער י״ז, ופ״ו ופ״ז משער י״ט, ופרק י׳ משער זה.

(ב) נ״ב, כצ״ל הארה משלה.

(ג) נ״ב, שהם מ״ה דמ״ה, ומ״ה דב״ן, הנתונים בנה״י דאבא.

הגהות ומראה מקומות

ס) מכאן עד ד״ה ואמנם אח״כ נתבאר בתלמוד ע״ס שיעור ט׳ מן אות ק׳ עד אות ק״ו.

ע) עי׳ שער רפ״ח נצוצין פרק ג׳.

פ) נ״א דב״ן דמ״ה (ה״ו).

דאמא, נשארין בסוד אור מקיף על ראש ז״א, והשאר שהם הבינות וגבורות, (ד) נכנסין בנוקבא, ונגדלת בכל האחור, שוה אליו. כי אז נוטלת הם עצמן, ולא הארתן לבד כבתחלה, ואז נעשה בחי׳ היסוד צ) שבה. כי מתחלה ע״י הארה לבד הנמשכת לה ע״י ז״א, לא נעשה בה רק בחי׳ המלכות, [שבה] (ואח״כ) [ועתה] נעשה היסוד שבה. והם ציון וירושלים, כנזכר ק) במ״א.

ואח״כ מעלים אותן או״א לחופה, (ה) בהיכל עילאה דילהון, אחר נסירה, ועדיין אין בהם רק אורות דאב״א, ומזדווגים שם פב״פ, ונותן בה החסדים דאמא, שגם הם אינן רק ה״ג, ר) מ״ה דב״ן מבחי׳ עצמו, ש) אלא שבערך הגבורות שלה, נקרא חסדים, ואז אלו החסדים נקרא רוחא ת) (ו) דשדי בגווה, כי אז הוא בסוד זווג ממש. אמנם הכלי שלה, הוא היסוד שלה. והמ״ן הם א) ה״ג של חלקה, שלוקחת בעת הנסירה כנ״ל. אך אלו ה״ג עצמה שלו, נקרא רוחא דיליה, דשביק בגוויה. כי הנה ז״א סוד רוח, אך בהנתן בה, נקרא נפש, בצאת נפשה, ולכן נקרא בן ולא בת. ולהיותו בסוד אב״א, אינו זווג גמור, רק רוחא דשדי בגווה, והוא שורש להעלות כל הבירורים, עד ימות המשיח. והוא שורש לכולם, כי הוא השורש הראשון דב״ן, וע״י מתבררין כל בירורי המלכים של זו״ן.

ואמנם אח״כ חוזרים פב״פ, ואז באים בחי׳ אורות הפנים דבינה שבתבונה ויש״ס, מלובשין בפנימיותן ממש, ואז נותן לה בסוד הארה, בחי׳ ה״ג שלה דב״ן. ובסוד זווג ממש, ה״ג שלו, הנקרא חסדים דאימא כנ״ל, וכולם הן מן ב״ן.

(ז) עוד נ״ל בדרך שני, וב׳ פירושים הם

ה ש מ ש

(ד) (עיין תו״ח דף קכ״ד ע״ב) נ״ב, שהם ב״ן דמ״ה וב״ן דב״ן, המתלבשים בנה״י דאימא, ונמצא כי נה״י דאימא לבד, נכנסים בנוקבא בעת הנסירה. ועיין בדרושי הפורים, זבכמה מקומות, שכתב שנה״י דאו״א נכנסין בנוק׳ בעת הנסירה, וצ״ע. ואפשר, כי מ״ש נה״י דאו״א, היינו הבינות והגבורות דשניהם, קודם החילוף, אמנם אינם נכנסים מלובשים, רק בנה״י דאימא לבד. ואפשר שזה הענין הוא, כשנכנסים המוחין בוז״ן, לצורך זווג יעקב ורחל, או לאה, כמו בתפילת החול. אבל כשהזווג הוא דוז״ן הגדולים כמו בשבתות ויו״ט. או בכללות הכ״ד שעות, אז צריך שגם הנה״י דאבא יכנסו בה וכדלקמן.

(ה) נ״ב, וא״ת, למה אין אנו עושין בחי׳ זאת בכל יום בעמידה, בתיבת באהבה, אחר הנסירה כנודע. יש לומר, שכבר נעשית בחי׳ זאת בק״ש של המיטה. אלא שעדיין צ״ע, כי בק״ש של (עיין תו״ח דף קנ״ד ע״ב) המיטה, לא נתקן רק בחי׳ הכלי דמ״ן, והוא נתקן בבחי׳ גדלות דו״ק, ובחי׳ זו הנזכר בכאן הוא בחי׳ הרוחא שבתוך הכלי הנזכר, והוא נתקן מבחי׳ גדלות גמור מאחור דבינה דישסו״ת. וי״ל, שבק״ש של המיטה נתקן כלי ורוחא דנוקבא הכוללת, דכל הכ״ד שעות, שנסירתה בחצות הלילה, וזווגה בנפילת אפים. אבל נוק׳ דפרטות דכל תפילה, צריך לעשות לה כלי ורוחא בעמידה אחר הנסירה.

(ו) נ״ב, היא נוקבא הכוללת דכל הכ״ד שעות, שנסירתה בחצות הלילה, אבל נוקבא דפרטיות דכל תפילה, צריך לעשות לה כלי ורוחא אחר הנסירה בעמידה.

(ז) הנה נודע, כי אבא ויש״ס, כ״א כלול ממ״ה וב״ן דמ״ה. ואמא ותבונה, כל אחד כלולה ממ״ה ומב״ן דב״ן. וז״א כלול ממ״ה וב״ן דמ״ה,

הנחות ומראה מקומות

צ) עי׳ שער מ״ד ומ״ן דרוש י׳.

ק) עי׳ שער דרושי הצלם פ״ב. ובשער הכוונות דרוש נעילת יוכ״פ. ר) נ״א ל״ג מ״ה (כת״י).

ש) נ״א מוסיף ז״א עצמו (ה״ו).

ת) עי׳ שער הנסירה פרק ב׳.

א) נ״א חו״ג (ה״ו).

אמת. כי הנה א״א להזדווג ז״א בנוקבא, אלא בהיותה שוה בשוה לגמרי כמוהו, ואם לא, אז הזווג הוא זווג ז״א בלאה, או יעקב ברחל, או יעקב בלאה. והנה בהיותה בסוד אחור, בשוה אליו, אז האיר בה בחי׳ הגבורות דב״ן דב״ן, אך הגבורות דמ״ה דב״ן, כולם נעלמים תוך יסוד דאבא הסתום, כנודע, לכן צריך שיצאו משם, וינתנו בתוכה ממש בעת הנסירה, ואז חוזרין להנתן בה נה״י דאבא. ואי אפשר שיקבלם, אם לא יכנסו בה ג״כ נה״י דאמא, ויתלבשו בתוכה, ואז מקבלת היא גבורות דמ״ה (דב״ן) שביסוד דאבא. והרי עתה בא ב׳ מנצפ״ך, א׳ דגבורות אמא. וא׳ דגבורות אבא, כנזכר במ״א.

אח״כ בחזירתם פב״פ, אם לא גדלה כמוהו, אז הוא זווג יעקב ורחל, והיא קבלה תחלה גבורות דמ״ה דב״ן, דרך מסך מז״א. ואח״כ נותן לה חסדים דמ״ה דמ״ה, בסוד זווג.

אמנם כשנגדלת כמו הז״א לגמרי פב״פ, אז לוקחת החסדים (דב״ן) דמ״ה, (דב״ן) וג״כ החסדים דמ״ה דמ״ה, כנזכר במ״א כי ז״א יש לו או״א, ויעקב אבא לבד.

והנה מן זה הנ״ל תבין, איך החו״ג שבנה״י דאמא, כולם הם בחי׳ ב״ן, וכולם הם גבורות, ולכן הם מנצפ״ך כפולות, כי כולם גבורות, והם י׳ דמים שבאשה, ה׳ דם טהר מהחסדים, וה׳ דם טמא מהגבורות, ומהם יונקים הקליפות הטמאים, יען הם גבורות דנוקבא, ששם אחיזת הקליפות. גם אפשר, כי יש בחי׳ אחרת, והם ה״ג דמ״ה, דם טוהר. וה״ג דב״ן דם טמא.

ה ש מ ש

וממ״ה ומב״ן דב״ן. מ״ה וב״ן דמ״ה בימינו, מלביש לנצח וחצי הימני דיסוד דא״א פנים ואחור, מ״ה דמ״ה לצד הפנים, וב״ן דמ״ה לצד האחור. ומ״ה וב״ן דב״ן לשמאלו, מלביש להוד וחצי השמאל דיסוד דא״א, פו״א, מ״ה דב״ן לצד פנים, וב״ן דב״ן לצד אחור. ונוקבא דז״א כלולה, ממ״ה וב״ן דמ״ה, וממ״ה וב״ן דב״ן. והיא מלבשת לז״א, כסדר התלבשות ז״א לא״א כנ״ל, וכשמזדווגים או״א לתת מוחין לז״א, אבא מזריע ד׳ מוחין משם מ״ה. ואימא מזרעת ד׳ מוחין משם ב״ן. ואח״כ מתחלפין, ומתלבשים באופן זה, חכמה דמ״ה וחכמה דב״ן, שהם מ״ה דמ״ה ומ״ה דב״ן, בנצח והוד דאבא, והם חו״ב דצלם דאבא. ביניה דמ״ה וביניה דב״ן, שהם ב״ן דמ״ה וב״ן דב״ן, בנצח והוד דאימא, והם חו״ב בצלם דאימא. וחסדים דמ״ה, וחסדים דב״ן, והם מ״ה דמ״ה ומ״ה דב״ן, והם חו״ג דצלם דאבא. וגבורות דמ״ה, וגבורות דב״ן, שהם ב״ן דמ״ה, וב״ן דב״ן, הם חו״ג דצלם דאימא. אח״כ מתלבש בז״א, נצח דאבא, בחכמה דמ״ה לפנים בימין. וכנגדו בשמאלו, הוד שלו, בחכמה דב״ן. והיסוד בשני חצאי הימניים דב׳ דעות דמ״ה וב״ן לצד הפנים, נגד צלם דאבא. ומאחוריו מתלבש צלם דאימא, נצח שלה בבינה דמ״ה, והוד שלה בבינה דב״ן, ויסוד, בשני חצאי השמאליים דדעות דמ״ה וב״ן. הרי כל המוחין דמ״ה, בכלים דמ״ה. וכל המוחין דב״ן, בכלים דב״ן. וטעם החילוף, כדי לקשר ולחבד חכמה דמ״ה עם חכמה דב״ן, ע״י נ״ה דאבא, דוגמת או״א. ובינה דמ״ה ובינה דב״ן, ע״י נ״ה דאימא, דוגמת ישסו״ת. וכן חסדים עם חסדים, וגבורות עם גבורות. והרי עתה חזרו התלבשות מ״ה וב״ן דז״א, דוגמת או״א קודם החילוף, מהחסדים והקשר והחיבור הזה, גורם זווג פרטי דמ״ה, עם פרטי דב״ן, ואז יוצא הארת המלכיות, והבינות, וב׳ הגבורות, שהם ב״ן דמ״ה וב״ן דב״ן מצד אחור, להגדיל מעט את אחורי ב׳ מלכות מ״ה וב״ן. או כפי פי׳ הב׳, שהם מ״ה וב״ן שמצד שמאל, להגדיל מעט את אחור ופנים דמלכות דב״ן. ואחר כך מסתלקים המוחין, ובאין המוחין דבינות וגבורות, אותם אשר האירו בה מתחילה, שלפי פי׳ הא׳, הוא כל נה״י דאימא. ולפי פי׳ הב׳, הוא הוד וחצי יסוד דאבא, והוד וחצי יסוד דאימא, ומתפשטים בה, ומגדלים אותה. (א״ה עיין שער ל״א שער פרצופי זו״ן פ״א, ודוק היטב שם, ככל אשר כתב מורינו זלה״ה, ע״כ. ועיין דב״ש דף ח׳ ע״ד שאלה ט״ז).

והנה בעמידת לחש דחול, הם לוקחים אחור ופנים דאמא דיש״ס ותבונה, ובחזרה הם לוקחים אחור ופנים דחכמה דישסו״ת. ולכן עדיין אין זווג, אלא ליעקב ורחל, אלא שהוא במקום גבוה בחג״ת דז״א, כנודע. אך בר״ח במוסף, הם לוקחים אחור ופנים דכתר דיש״ס ותבונה, ואז יכולין להזדווג ז״א ברחל כנ״ל, שאין אלו מזדווגים רק בהיותן שוים בקומתן.

ובזה תבין מ״ש במ״א, ב) כי רבי עקיבא לבוש נשמתו מן (נ״א מהוד) הנה״י דאבא, מצד גבורות, שהוא צד שמאלי. ואמנם נשמתו הוא מקין, שהוא מן אמא. כי הרי ר״ע נקרא חסיד, כי נתבסם גבורת נשמתו עם החסדים, ברדתם ביסוד. והחסדים היו תחלה גבורות דאבא כנ״ל, אלא שאחר כך נתחלפו, וניתנו באמא. לכן לבושו משם מאבא, מצד הגבורות, מצד שמאל שבו. וכבר נתבאר, איך הגבורה דהוד נכנסת ביסוד, במקום החסד שבחסד. לכן ר״ע שנשמתו מהוד הגבורות, נעשה לבושו מחסד שבחסדים, והיה מצד אבא, כי משם שרשם.

פרק י

ג) וכדי שתבין כל זה, נבאר ענין או״א היטב. הנה אבא לוקח משם מ״ה, מבינה שבו, הכתר והחכמה, שבי׳ ספירות דבינה זו. ואמא, לוקחת בינה דבינה דמ״ה, ואפשר שגם הכתר נחלק לחציין, חציו לו, וחציו לה. אלא שכפי הנראה מדרוש שלוח הקן, בש״ע נהורין, כי כתר שלה טמיר וגניז ד) באבא, א״כ נראה, שכל הכתר לקחו אבא, ולכך נקרא טמיר וגניז יתיר מינה. ויש״ס, לקח ו״ק דבינה דמ״ה, ולכן נקרא יש״ס, הוא ז״א שבו. ותבונה, לוקחת מלכות דבינה דמ״ה, לכן נקרא התבונה מלכות, נפש תבונה, כנזכר בתיקונים דמ״ג. ה)

וכשם שאו״א לא מתפרשין, וישראל ורחל מתפרשין לזימנין, כן או״א נרמזין בחיבור גדול, בי׳ ראשונה שבהוי״ה, כנודע, לפי שהם חו״ב דבינה דמ״ה. אך ו״ק דבינה דמ״ה, עם מלכות דבינה דמ״ה, שהם יש״ס ותבונה הם דומין לזו״ן, ואינן כ״כ מחוברים חיבור גדול כמו או״א.

ואמנם מב״ן, לקח אבא ו״ק דחכמה דב״ן, כי הרי ג״ר, לקחם עתיק, לצורך הנקבה שלו. ומלכות דחכמה דב״ן, לקח יש״ס, ולכן נרמז גם הוא בסוד נקבה, בה׳ ראשונה דהוי״ה, כנודע.

ואמנם מבינה דב״ן, הד״ר שהם כח״ב חסד, לקחם עתיק, ואז ה׳ קצוות דבינה דב״ן, שהם גבורה תפארת נה״י, לקחן אמא. ומלכות דבינה דב״ן, לקחה תבונה. נמצא, כי אבא יש לו מ״ה וב״ן, ואמא יש לה מ״ה וב״ן, ויש״ס מ״ה וב״ן, ותבונה מ״ה וב״ן. אך א״א ועתיק, אינם כן, רק הזכרים לקחו מ״ה לבדו, והנקבות ב״ן לבדם, לכן הם מחוברים בפרצוף א׳. אך באו״א, שהם זכר ונקבה נפרדין, מוכרח שכל א׳ יהיה בו מ״ה וב״ן, כדי שלא יתפרדו לגמרי. וז״ס הבן בחכמה, וחכם בבינה.

וכעד״ז בזו״ן, כי ז״א יש לו ו״ק דב״ן, וו״ק דמ״ה. ונוקבא יש בה מלכות דמ״ה, ומלכות דב״ן. נמצא כי בז״א יש בו חו״ג, שהם מ״ה וב״ן, וכן בנוקבא.

ואמנם ז״א, שלוקח מוחין שלו כפולים, מצד אבא ומצד אמא, היו אז ו) החסדים דמ״ה, וחסדים דב״ן, באבא. וגבורות דמ״ה, וגבורות דב״ן, באמא. ואח״כ בהכנסם בז״א, נתחלפו. ואז החסדים דב״ן, נשתתפו עם הגבורות דב״ן, בנה״י דאמא. וגבורות דמ״ה, עם חסדים דמ״ה,

הגהות ומראה מקומות

ב) בשער הגולגולים הקדמה כ״ו ובשער הכוונו׳ דרוש ו׳ מדרושי התפילין. ובדרוש ל״ג בעומר.

ג) פרק זה נתבאר בתלמוד ע״ס שיעור ח׳ מן אות ע״א עד אות ע״ו.

ד) נ״א בכתר דאבא (כת״י).

ה) עי׳ שער אנ״ך פרק ה׳ ושער עתיק פרק א׳.

ו) עי׳ לעיל פרק ט׳ ושער או״א פרק ד׳ ושער ז״א פ״ג ושער אנ״ך פרק א׳ ו׳.

נשתתפו בנה״י דאבא. נמצא מוחין דאמא, כולם דב״ן, ודאבא, כולם דמ״ה. ז) (א)

ומן הנ״ל תבין, מ״ש במ״א, ח) כי כתר דאבא הם טעמים. וט״ס הם נקודות. כי כתר שבו, הוא כתר דבינה דמ״ה כנ״ל, וכל כתר שבכל ספירה וספירה, הוא טעמים. וזכור זה היטב. וט״ס תחתונות של אותו ספירה, הם נקודות דמ״ה, לבד מאותן השינוים שמצאנו, כי לפעמים נאמר, כי בינה היא אהי״ה ולפעמים נאמר שהוא ס״ג. ועם הנ״ל אפשר לישבו, כי זה הוא בב״ן, וזה הוא במ״ה שבה. או זה באמא, וזה בתבונה. או זה בג״ר, וזה (נ״א בז״ת) בג״ת.

ודוק ותשכח, כי יותר נראה שאהי״ה הוא בחלק מ״ה, אך ס״ג הוא בחלק ב״ן. כי הרי ב״ן שרשו מס״ג, שהם הנקודות, כנודע שהם המלכים שמתו.

גם תבין, איך כל אבא, הוא חכמה, או חכמה דב״ן, או חכמה דבינה דמ״ה. אך לעולם אמא, היא בינה, או בינה דבינה דמ״ה, או בינה דב״ן. ולכן יכול להתקשר מ״ה עם ב״ן, בין באבא בין באמא, שכולם הם חכמה, וזה באבא, אלא שחכמה דב״ן, נעשה צד נוקבא, לחכמה דבינה דמ״ה. או כולם הם בינות באמא, אלא שבינה דבינה דמ״ה, נעשית צד זכר לבינה דב״ן.

פרק יא

ט) ונחזור לענין פנים ואחור, הנה כבר ידעת סדר המדרגות, ומעלת השמות, כי יש אחוריים גדולים מהפנים דלמטה, כי הפנים דכתר, גדולים מאחוריים דכתר שלהם, אך האחוריים שלהם, גדולים מהפנים דחכמה. ועכד״ז בכל הי״ס.

וא״כ, כשאנו אומרים, שעולין פנימיות ג׳ תחתוניות, במקום ג׳ אמצעיות, הוא עד״ז: כי הנה פנימיות דנצח, עלה דרך קו ימין, והוא חיצוניות דחסד, וחיצוניות דחסד, הוא פנימיות אליו, אע״פ שהוא אחוריים, והבן זה. ואמנם פנימיות דחסד, עולה דרך קו ימין, ונעשה חיצוניות לחכמה, וחיצוניות דחכמה הוא פנימית אליו. ועד״ז עלו ממדרגה למדרגה, עד אין קץ. וכעד״ז בקו אמצעי. וכן בקו שמאלי. כי א״א לעלות, אלא כל א׳ בקו שלו, י) וזכור גב זה.

ובזה תבין, שתמצא שמות הרבה, שהיותר פנימיות, הם בסוד אחוריים ורבוע, והחיצוניות הוא בסוד פנים, בלי רבוע, אלא כפשוטו, כמו שתמצא מזה הרבה, בשמות הג׳ כלים שיש לז״א כ) ולנוקבא. והענין, כי אותו הפנימיות, הם אחוריים עליונים. ובכאן, עם שהם אחורים, מספיקין להיות פה בחי׳ פנים. אך הפנים של פה, הם אחוריים בערכם. אמנם, כשהאחוריים הם מאותן הפנים עצמם שלהם, שבשם א׳, ובחי׳ א׳, אז ודאי שאחוריים גרועים מהפנים, והפנים הם פנימיות, ואחוריים הם חיצוניות.

ובזה תבין, איך יש״ס ותבונה, הפנים עצמן שלהם, הם בחי׳ אחוריים דאו״א, כי הם רבוע קפ״ד ותקמ״ד, והם אל יש״ס ותבונה בחי׳ פנים ממש. ואחוריים שלהם, אפשר שיהיו שמות פשוטים בלי רבוע, והטעם כי אע״פ

הגהה

(א) ובזה אפשר לתרץ כנ״ל, בענין קין והבל, כי זהו המנין, כשנכנסים בז״א נה״י דאו״א. אך שם בחטא אדה״ר, לא נכנסו בו רק מוחין דאמא לבד, ואז אין חליפין. נמצא החו״ג דאמא, הם ממ״ה וב״ן. נמצא, כי קין הוא מגבורות דב״ן, והבל מחסדים דמ״ה. כנלע״ד חיים.

הגהות ומראה מקומות

ז) עי׳ שער הפסוקים בראשית דף י״ג ע״א.
ח) שער טנת״א פרק ד׳.
ט) עי׳ שער או״א פרק ז׳.
י) עי׳ שער או״א פרק ט׳ ושער מוחין דצלם פרק ז׳.
כ) עי׳ שער השמות פרק ב׳ וג׳.

שאינם רבוע, נקרא אחוריים בערך אחוריים העליונים, שמספיקין להם לבחי׳ פנים. ל)

תחלה היה ז״א ו׳ מלכיות, או ו׳ כתרים מ) של ו״ק, ולכן היה רה״ר, כי כל א׳ בחינה בפ״ע, ואין זו כלולה בזו, וע״י העיבור נכלל זה בזה, (בהם) ונתגלו נ) חג״ת, בכל ו׳ תחתונות, מו׳ נקודותיהן, ונעשו ו״ק, כל א׳ כוללת בחי׳ (ז״א, ו״ק דו״ק) ובמוחין דו״ק דגדלות, נשלמו ו״ק, כל א׳ כלול מי׳.

ואח״כ במוחין דג״ר, באו לו כל הג״ר שבו, כל א׳ כלול מי׳. אז באו לו [בסוד] מקיף דל״מ ס) דצלם, כי צ׳ היו ג״ת של ג״ר. ול׳ דצלם, הם ג׳ אמצעיות של ג״ר. ום׳ דצלם, הם ד״ר של ג״ר. ובזה תבין שלכן יש זווג של ו״ק.

והנה הז״א, יש בו כלים, והוא גוף, והוא היצוניות. ונחלק לג׳ בחי׳: חיצון, תיכון, ופנימי. והחיצון נעשה בעיבור ראשון. וב׳ ביניקה, שהוא התיכון. והפנימי, בעיבור ב׳ דגדלות. ובכל אבר מרמ״ח איברים, יש בעוביו ג׳ בחי׳ אלו ראש, תוך, סוף. בין בעור לבדו, בין בבשר לבדו, בין בגידין לבדן, בין בעצמות לבדן. בכל א׳ מהם, יש בו ג׳ כלים, זה לפנים מזה, והתחברות שלשתן, הוא עובי א׳ דעור, או של הבשר, וכיוצא בהם.

אמנם בכל כלי מאלו, צריך שישרה בתוכם אור פנימי, המחיה אותן, ודרך כללות, נקראו אלו האורות, נשמת כלים. אמנם דרך פרטים, נחלקים גם הם, ג׳ בחי׳ אחרות דוגמתן: נפש כנגד כלי החיצון. ורוח נגד התיכון. ונשמה כנגד הפנימי. אמנם בהיותן מתלבשין בהם, הם מתלבשין בתוכם, ע״י אמצעי, ולבושים אחרים. והם בחי׳ החלק, שנותנין או״א עצמן מבחי׳ גופם, בבנים הנולדים מהם. והנה אותן הלבושין הנמשכים בז״א, מצד גופא דאו״א עצמן, ודאי שגם הם ג׳ בחי׳ הנ״ל, כי גם גופא דאבא, או דאמא, נחלק לג׳ כלים הנ״ל.

אמנם ודאי, שהכלי דאבא או דאמא, יהיו יותר זכים מן הכלים דז״א עצמו, ויהיו הכלים דז״א בבחי׳ חיצוניות, אל הפנימית, שהם הכלים דאבא, או דאמא. נמצא, כי הכלים דאו״א, מתלבשין תוך הכלים דז״א, ג׳ בג׳. כיצד, לבוש וכלי החיצון דאמא, יתלבש תוך כלי החיצון דז״א. וכלי אמצעי דאמא, יתלבש תוך כלי אמצעי דז״א. וכלי הפנימי דאמא, מתלבש תוך כלי פנימי דז״א. ואח״כ יתלבשו ג׳ כלים דאבא, ג״כ תוך ג׳ כלים דאמא, ע״ד הנ״ל.

ודע, כי כלים אלו, יש בהם בחי׳ חיצוניות ופנימיות, וכל א׳ מהם נחלק לג׳ כלים. כי החיצונים, הם ג׳ כלים החיצוניות כנ״ל. גם פנימית הכלים, נחלק לג׳ כלים פנימיות, והם הנקרא מוחין דז״א כנודע.

ונודע, כי כל מוח, אינו רק מחו״ב, שהם או״א. וא״כ מוחין אלו, נמשכין מן מוחין עצמן דאו״א, ולכך לא נמשכו מיחין אלו בז״א, אלא בהיותן מלובשים תוך ג׳ כלים דאו״א עצמן. א״כ נמצא, כי גם הלבושים של נר״ן, יש בהם פנימיות וחיצוניות, וכל א׳ נחלק לב׳ בחי׳, והם: בחי׳ המוחין, קרומות המוחין, שהם הכלים דאו״א עצמן.

נמצא עתה, כי כל בחי׳ הכלים כולם, אפי׳ הקרומות, ואפילו המוחין, נקרא חיצוניות. והאורות כולם, שהם נר״ן, נקראו פנימיות.

ואחר כך הכלים עצמן, שכולם נקראו חיצוניות, גם הם נחלקים, כי ג׳ הכלים עצמן דז״א, נקרא חיצוניות הכלים. והכלים דאמא, שהם הקרומות, וכן המוחין שבתוכם, נקרא פנימיות הכלים. ואח״כ פנימיות הכלים, גם הוא

הגהות ומראה מקומות

ל) בספר כת״י כתוב הנה נתבאר ג׳ הבחי׳ של הו״ק שהם נקרא מלכי ארץ אדום מתי נתקנים. ועתה נבאר עוד בחי׳ א׳ והוא מבואר אצלינו בהרבה מקומות כי גם בזמן העיבור יש מוחין אל ז״א שהם ג״ר אלא שהם בחי׳ שמות אלקים.

מ) עפ״י ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות בעשר הספירות, שבערך האורות נקראות מלכיות, ובערך כתרים.

נ) נ״ב חסר כאן וצ״ל ונתגלו (בהם) נת״י בכל ו׳ תחתונות וביניקה נתגלו חג״ת בכל א׳ וא׳ ונתגדל מו׳ כו׳ (ה״ו).

ס) נ״א דלמ״ד (כת״י).

נחלק לב׳, כי כלים דאימא שהם קרומות, נקרא חיצוניות, והמוחין נקרא פנימיות.

אמנם דרך כלל הוא כך, כי ג׳ כלים עצמן דז״א, נקרא חיצוניות, ומהם נעשו העולמות, והמלאכים. ומהאורות דז״א, שהם נר״ן, נעשו הנשמות, ונקרא פנימיות, ומהג׳ כלים דאמא, ומהג׳ מיני מוחין שבתוכם, נעשו הלבושין דנר״ן של הנשמה הפנימית. והענין, כי ודאי שהנשמות דז״א, גדולים מכלים דאמא, אך כלים דאמא הם יותר גדולים מכלים דז״א.

פרק יב

ע) כלל העולה, כי בזמן העיבור, נעשה כלי החיצון דז״א, כלול מרמ״ח איברים, וזה מן הבירורים, אשר ביררו או״א, מז׳ מלכים שמתו. ובתוך כלי זה נתלבש כלי חיצון דאו״א, שהם סוד הטפות דכורא ונוקבא, אשר על ידם מצטייר צורת הלבוש של הנפש. וזה כלי החיצון דאמא, הוא בחי׳ קרומות ג׳ מוחין דעיבור.

ובתוך הקרומות האלו, מתלבשין ג׳ מוחין דעיבור, מצד אמא. ובתוך המוחין האלו, מתלבשין לבוש החיצון דאבא, והוא גם כן בחי׳ קרומות, ובתוכו המוחין מצד אבא. ובתוך בחי׳ אלו, מתלבשין בתוכה, כלי החיצון דנה״י דא״א, גם הם פ) ג׳ קרומות, ובתוכם מוחין מצד א״א. ובתוך כל בחי׳ אלו, מתלבש נפש דז״א.

ואמנם נודע, כי ה׳ מינים הם: נרנח״י. וכל א׳ כלול מכולם. ונמצא, כי אין הנפש נגמרת לו, עד היות בה ה׳ חלקים הנ״ל, והוא עד שנגמרו המוחין דמצד א״א. אמנם קודם שנעשה כלי החיצון דז״א, אז כבר היה בו קודם העיבור, בחי׳ נפש דנפש, שהוא הבל דגרמי, ובעיבור כשנעשה כלי החיצון דז״א, אז נכנס בו רוח דנפש. וכשנתלבש בו כלי החיצון דאמא, שהם המוחין, נכנס בו נשמת נפש. וכשנתלבש בו כלי החיצון מוח דאבא, נכנס בו חיה דנפש. וכשנתלבש בו כלי מוחין דא״א, נכנס יחידה דנפש.

אח״כ ביניקה, נכנס בו הרוח, וגם הוא (בה׳) מדרגות. כי תכף כשנולד, נכנס בו נפש דרוח, אח״כ כשיגמד בשני היניקה, כלי אמצעי דז״א, נכנס בו רוח דרוח. וכשנכנס בו לבוש אמצעי דאמא, עם המוחין דיניקה שמצד אמא, אז נכנס בו נשמת דוח. וכשנכנס בו לבוש אמצעי דאבא, שהם הקרומות, עם המוחין שמצד אבא, אז נכנס בו חיה שבהוח. וכשנכנס בו, כלי לבוש אמצעי דנה״י דא״א, שהוא הקרומות, ובו המוחין שמצד א״א, אז נכנס בו יחידה דרוח, והדי נשלם הרוח לגמרי.

אח״כ בעיבור ב׳ דגדלות, אז נכנסת בו הנשמה דז״א, גם הוא ע״י מדרגות: כי תכף נכנס בו נפש שבנשמה. ואח״כ כשנגמר בעיבור זה כלי הפנימי דז״א, נכנס בו הרוח דנשמה. וכשנכנס בו הכלי הפנימי דאמא, שהוא הקרומות, עם המוחין דאמא דגדלות, נכנס בו נשמה דנשמה. וכשנכנס בו כלי פנימי דאבא, שהוא הקדומות עם המוחין דאבא דגדלות, נכנס בו חיה דנשמה. וכשנכנס בו כלי פנימי דנה״י דא״א, שהוא הקרומות ומוחין דא״א, נכנס בו יחידה דנשמה. והרי נשלם בו נשמת ז״א כולה.

זדע, כי עד עתה לא לקח ז״א, רק ג׳ כלים דיש״ס ותבונה, אשר שניהן נקראו בינה לבד, בסוד וחכם בבינה, שהיא ה׳ ראשונה שבשם, כנודע אצלינו, לכן אינו רק נשמה שהוא נגד בינה.

אך אח״כ, חוזר ז״א לקחת ג׳ כלים אחרים, דאו״א עלאין, ששניהם בסוד חכמה לבד, בסוד הבן בחכמה, והוא י׳ ראשונה שבשם. והם סוד עיבור ויניקה וגדלות שניים, הנזכר בכוונת ליל פסח, ואז נקרא חג״ת, כנזכר שם. וטעם הדבר, כי או״א שרשם הם, חג״ת נה״י לבד, כי חב״ד דאו״א, לקחם עתיק, והבן זה. נמצא, כי כל יש״ס ותבונה נקרא נה״י. וכל או״א נקרא חג״ת.

הגהות ומראה מקומות

ע) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״א מן אות צ״ב עד אות ק׳. פ) נ״א ל״ג ג׳ (כת״י).

והנה עתה לוקח ז״א כלים שלהם, ולכן לקח גם בחי׳ חיה דז״א, והוא, כי דע כלל א׳, כי א״א להיות בז״א, רק ג׳ כלים לבד נגד נר״ן, אך כנגד חיה ויחידה, לא יש כלים, כי נשארים מגולין בסוד מקיף, ולכן לעולם לא יש רק ג׳ כלים בז״א, אלא שבתוך הלבושים וכלים הראשונים, מתלבשים אלו, זה תוך זה, כי כלי הפנימי דז״א, אשר בו הנשמה כנ״ל, שם מתלבש גם חיה, וכן היחידה כמ״ש.

והענין, כי כלי החיצון דאמא עלאה, עם המוחין, מתלבשין בכלי הפנימי דמוחין דתבונה, ושם מתלבש נפש דחיה. וכלי האמצעי דאמא, עם המוחין, ושם בתוכם רוח דחיה. וכלי הפנימי דאמא, עם המוחין, ושם בתוכם נשמה דחיה. צ) וכלי הפנימי עם המוחין דאבא, ושם בתוכה חיה דחיה. וכן כלים דחג״ת דא״א, אשר שם או״א עלאין, גם בהם ג׳ כלים, ובתוכם יחידה דחיה.

אחר כך עולה בא״א עצמו, ושם קונה יחידה עצמה האמיתית. אז נשלם ז״א לגמרי. והסוד כמ״ש, כי העולמות נפלו ממקומם, ומקום ז״א בראשון, הוא במקום שעתה א״א. והבן זה.

שער החמישי

שער לידת המוחין ויתחלק לג׳ פרקים

פרק א מ״ת

ק) ונבאר עתה ענין התלבשות המוחין דז״א, בתוך הכלים דנה״י דאמא, שנשארו ריקנים בעת הלידה כנ״ל, כדי שאח״כ יהיו מתפשטין בתוך ז״א. ונבאר תחילה בחי׳ אמא בעצמה, שא״א שתשאר חסירה מבלי נה״י לה לעצמה, כי אם נאמר שנשארת כך באופן זה, שיהיה ג״ת שהם נה״י שלה, מתפשטין ומתלבשין תוך ז״א תמיד, זה א״א, לפי שבהיותה כך א״א לה להזדווג עם אבא, והרי נודע כי זווג או״א תדיר, ולא פסיק לעלמין, ולסיבה זו, הוא מוכרח שיתהוו לה נה״י אחרים הדשים לצורך עצמה, בבחי׳ הכלים, כי האורות שלהם כבר ביארנו שנתעלו בה בעצמה, ולא נתלבשו בז״א, ואז תהיה אמא שלימה בכל י״ס, ותהיה למעלה מז״א כולה, ותוכל להזדווג עם אבא.

אמנם ההתחדשות להיות לה נה״י אחרים הדשים, הוא באופן זה, כי הנה נת״ל, בי בחי׳ הכלים של נה״י דאמא בלבד, הם אשר נתלבשו בהם בתוכם, רוחניות ונשמת המוחין דז״א, ואח״כ נתפשטו הכל ביחד תוך ז״א כנ״ל, אבל רוחניות ונשמת נה״י דאמא, שהם האורות שבתוכם, לא נשארו שם, אמנם נסתלקו למעלה, ועמדו בחצי ת״ת ר) תחתון של אמא כנ״ל, ואז הרוחניות והאורות, הם מהוים ומוציאין כלים אחרים דנה״י לצורך עצמן, ואז נשלמת אמא בי״ס גמורות, מלבד הנה״י שנתלבשו תוך ז״א.

ופשוט הוא, שאין כח באורות ההם להמציא ולהוות כלים אחרים חדשים לגמרי, אמנם הוא על דרך הגדלת הקטן, שהולך וגדל, כן בכאן הלבוש דאמא, ר״ל בחי׳ כלי ת״ת שבה, ש) שנשאר חציו קיים למטה, (נ״א למעלה) ולא נכנס בז״א, הוא נגדל ונתארך, עד שהולך ומכסה ומלביש את [אורות] עצמו ורוחניות נה״י דאמא, וא״כ צריך שיגדל כפליים ממה שהיה כדי שיספיק לזה.

והנה זהו סדר כפילתן, הנה ז״א אינו לוקח מן הכלים של אמא, רק מן תחלת שליש ת״ת תחתון דאמא ולמטה, עם נהי״ם שבה, כמ״ש

הגהות ומראה מקומות

צ) נ״א וכלי החיצון דאבא יש בתוכו נפש דחיה, וכלי אמצעי דאבא יש בתוכו רוח דחיה, וכלי הפנימי עם המוחין דאבא ושם בתוכם נשמה דחיה (ה״ו).

ק) עיין שער ההקדמות דרוש ט׳ אופן התלבשות המוחין בז״א דף נ״ט ע״ב.

ר) עי׳ שער מוחין דצלם פרק י״ב.

ש) נ״א בחי׳ הכלים שבה (ה״ו).

בע״ה. נמצא כי מה שנכנס בז״א, הם ת) ד׳ מדות ושליש, שהיא שליש תחתון של ת״ת, ונהי״ם של בינה.

והנה צריך, שד׳ מדות ושליש אחרים עליונים יכפלו, כיצד, נתחיל מן תחלת ב״ש אחרונים שיש בבינה דאמא, ונמנה ויהיה ד׳ מדות ושליש, שהם ג׳ מדות שלימות: דעת, חו״ג, וב״ש תחתונים של בינה דאמא, וב״ש עליונים של ת״ת שבה, הרי ד׳ מדות ושליש. ואלו נגדלו, ונכפלו כפליים, ונעשו ח׳ מדות וב״ש, שהם ב״ש תחתונים דבינה דאמא, ודעת וחג״ת ונה״י ומלכות שבאמא. והרי נשלמה בי״ס שלימות, זולת מה שנכנס ממנה בז״א כנ״ל.

וא״ת, למה לא נכנס תחלה בז״א בחי׳ ב״ש תחתונים דת״ת דאמא ולמטה, ואז נמצא ד׳ מדות וב״ש, ואז היתה כל בחי׳ בינה דאמא, נכפלת ונגדלת, כי מתחלת הבינה עד סיום שליש דאשון דת״ת דאמא, הם ד׳ מדות: בינה, דעת, חסד, גבורה, ועוד שליש עליון דת״ת, והיו נכפלין א) ומספיקין, (א) אבל עתה שאין כתר של ז״א עולה למעלה, רק בשליש ת״ת תחתון דאמא, נמצא שלא נכפלה כל הבינה דאמא, אלא ב״ש תחתונים שלה, ולמה היה כך.

התשובה הוא, כי דע הקדמה א׳, והנה כמו שנתבאר. כי זווג דאו״א, שהם בחי׳ ב׳ פרצופים, שנעשו מן בחי׳ חו״ב של כללות עולם האצילות, בהיותו נחשב כולו פרצוף א׳, כנזכר בהדבה מקומות. והנה זווגם תדיר, ולא פסיק לעלמין, וגם דכחדא אינון נסבין, וכחדא שדיין, ואין הפרש בהם, כי אמא גדולה כאבא, אשר זה הטעם דזווגם תדיר. משא״כ בזו״נ, שאין זווגם תדיר, לפי שהנוקבא לפעמים גדועה וחסידה ממנו, ואין שוין, ואז אינה יכולה להזדווג עמו.

והנה כן הענין, בכל בחי׳ חו״ב פרטיות, שיש בכל פרצוף ופרצוף, ששניהן שוין במציאותן, וזווגם תדיר. וא״כ נמצא, שחו״ב פרטיות שבי״ס דאמא, צריכין שיהיו שוין במציאותן, וזווגם תדיר. ולכן, אם ז״א היה לוקח מאמא ב״ש תחתונים דת״ת דאמא, היתה צריכה כל הבינה דאמא, להגדיל ולכפול כולה, ובזה ודאי יש בה תשות כח. משא״כ בחכמה, שנשאר כל כחה בה, ולא הוכפלה להשלים בחי׳ חסרון אחרים שתחתיה. משא״כ בבינה, שחצי כחה נתון אל התחתונים, ולכן הוצרך שז״א לא יקח מת״ת שבאמא, רק שליש תחתון לבד, ועי״ז לא תצטרך הבינה דאמא לכפול, רק ב״ש תחתונים, וישאר שליש העליון שלה קיים בכל כחו, ובבחי׳ שליש הזה תהיה שוה עם החכמה.

וביאור הענין, כי הנה הבינה צורת ה׳ דאשונה שבשם כנודע, וצורת ה׳ הוא ג׳ קוין, שכוללים י״ס שבה, כי קו ימין כולל חח״ן שבה, וקו שמאלי בג״ה שבה, וקו אמצעי כולל דת״י, ומלכות שבה. והנה שליש העליון שבה, הם חב״ד שבה, שהם ג׳ ראשין, של ג׳ קוין שבה. וכיון שאלו קיימים בכל כחם ושלימותן מספיק בזה, כי כבד ג״ר שבה שלימות. וגם שכיון שג׳ ראשי הקוין ניכרים בשלימות, א״צ לתשלומין, ובפרט במקום ההכרח שיוכפלו לטעם הנ״ל.

ועוד ט״א קרוב אל הנ״ל, והוא, כי ג׳ ראשונות לעולם הם חשובים כאחד, ואם כל הבינה דאמא היתה נכפלת, ותשש כחה, נמצא

ה ש מ ש

(א) נ״ב, צ״ע, כי אינם מספיקין, ואינה נשלמת בכך, אלא אם היה נכפל עוד שליש תחתון דחכמה ג״כ, אז היו מספיקין. כי להשלים ד׳ מדות וב׳ שלישים, צריך לכפול ד׳ מדות וב׳ שלישים. (עיין מ״ש בשער כ״ה פ״ה דמ״ש הרב ז״ל ב״ש, לאו דוקא, אלא שליש וחצי, ובזה יתורץ קו׳ הרמ״ז ז״ל כשלוקח שליש וחצי דת״ת, מספיק עם הבינה לבד).

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ שער דרושי הצלם פרק ג׳. א) עי׳ שער ההקדמות דף קכ״ג ובשער דרושי הצלם פרק ה׳.

שאין לה השוואה עם הב׳ ראשונים, ולכך הוצרך להניח ממנה שליש א׳, שלא יותש כחו, ובערך זה יהיה חשובה כאחת מן הראשונים.

פרק ב מ״ת

ב) ואחר שביארנו ענין אמא עצמה, נבאר ענין ההפרש שיש בין ז״א לנוקבא, בענין המוחין שלהם. כי הנה ע״ד ששיעור ז״א הוא מן הת״ת דאמא עד למטה, כן נוקבא דז״א הוא מן ת״ת דז״א ולמטה, אלא שיש הפרש א׳ בניהן, והוא: כי הנה הנוקבא דז״א, מקומה הוא בתחלה כאשר נאצלה, באחורי ז״א, מהחזה של ז״א ולמטה. כיצד, עד החזה הוא שליש עליון של הת״ת דז״א, וממקום סיום החזה עד סוף הת״ת דז״א, יש ב״ש תחתונים אחרים.

והנה שיעור כתר של נוקבא דז״א, הוא שיעור מקום ב״ש התחתונים דת״ת דז״א, וז״ס פסוק ושמתי כדכר שמשותיך וגו׳. והענין הוא, כי הנה נודע, כי ה״ח מתפשטין בז״א, מהחסד שבו עד הוד שבו, והנה חסד גימטריא ע״ב, והנה חסד המתפשט בתוך ת״ת של ז״א, בהיותו מתחלק לג׳ שלישים, יהיה כל שליש ממנו במספר כ״ד, כי ג״פ כ״ד גי׳ ע״ב, והם כמנין חסד הנ״ל. והנה כתר דז״א, הם ג״פ אור אור אור, כמנין כתר.

אבל נוקבא, הכתר שלה הוא ב״פ אור אור, שהם גימטריא בי״ת, כנודע כי הנוקבא נקראת בית, ואלו ב״פ אור שיש בכתר דנוקבא, הם בחי׳ ב״ש של ת״ת דז״א, שלקחתם הנקבה לכתר שלה, אשר כל א׳ מהם הוא כ״ד. וז״ס ותמלא כדה ותעל, כ״ד ה׳. וז״ס כ״ד אותיות, שיש בפסוק בשכמל״ו, כנזכר בזוהר. וז״ס כ״ד ספרי דאורייתא, ולכן הנקבה נקראת ד״ך וענייה, ג) לפי שחסר ממנה כ״ד שהיא שליש הראשון, והיא ד״ך וענייה ממנו.

וז״ס שארז״ל ד) משחרב בית המקדש אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, כי בעת שנחרב ב״ה שהיא הנקבה, הנקראת בית, לסבת לקיחת הכתר שבה, ב״פ כ״ד כ״ד הנ״ל, שהם ב׳ פעמים אור, כמנין בי״ת. ולכן מאז ואילך אסור לשחוק, כי שחוק הוא גמטריא ב׳ פעמים או״ר או״ר, וכיון שנסתלק או״ר או״ר, אין שחוק בעולם. ולע״ל כשיבנה בית המקדש, נאמר אז, ושמתי כ״ד כ״ד שמשותיך, כי אז יחזור לה ב״פ כ״ד כ״ד הנ״ל, הנקרא שמשותיך, על שמאירין כשמש. וגם לפי שלוקחתן מגוף הת״ת דז״א, הנקרא שמש כנודע, להיות לה בחי׳ הכתר שבה, ונמצא שהם ב״ש מן השמש, ויהיה כ״ד כ״ד שמשותיך, כי הז״א כולו נקרא שמש, וגם בחי׳ הת״ת שבו נקרא שמש.

והענין, כי כל חסד נקרא אור, בסוד האור דאתברי ביומא קדמאה דמעשה בראשית. והנה טעם לקיחתה ב״ש תחתונים לבד, הוא, לפי שיסוד של תבונה, מתלבש בשליש עליון של ת״ת דז״א כנודע, שהוא עד מקום החזה, ומשם ולמטה האורות של החסדים הם מגולים, לכן אין כתר דנוקבא יכול להתחיל, אלא בסוף סיום שליש עליון דתפארת, כי שם התחילו החסדים להתגלות, ומכח האורות המגולים שם, אז יוצא שם כתר שלה, מבחי׳ ב״ש החסד המגולין והמאירין, ולכן הם ב׳ פעמים אור אור, וזהו מ״ש למעלה, כי ב׳ פעמים אור, הוא גימטריא שחוק.

והנה ב׳ אלפין שבב״פ אור אור אלו, הם שרשים שלהם הנשארים בז״א, ושאר האותיות שהם ר״ר ו״ר מאירין בנוקבא, ואז נעשה בה בחי׳ בית. ולכן משחרב בית המקדש, אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה. אבל בהיותה לוקחתם, נקראת אשת חיל עטרת בעלה, כי חי״ל גימטריא כ״ד כ״ד הנ״ל, ולעתיד לבא שיקחם, כתיב באלהים נעשה חיל, שהיא רחל, והוא יבוס צרינו, שעי״כ נבוס צרינו בעת שיבנה בית המקדש. וז״ס ג״כ וישראל עושה

הגהות ומראה מקומות

ב) עי׳ שער ההקדמות דרוש ב׳ מדרושי פרצוף רחל דף ס״ו ע״ב ד״ה ונבאר.

ג) עי׳ בהקדמת תקוני הזהר מן אות שט״ו עד אות שכ״א ובמעלות חסלם שם. ד) ברכות ל״א.

חי״ל, כי ז״א הנק׳ ישראל, עושה חי״ל לנוקבא, ונותן ב״ש שלו לכתר שלה.

ונתבאר לקמן, בענין ב׳ אורות אלו היטב, ע״ש. אבל שורש דרוש זה על מתכונתו ע״ש. ה) גם שם נתבאר, כי ז״א יש לו ג׳ אורות בכתר שלו, ורחל ב׳ אורות מהם, [בכתר שלה] ולאה אור א׳ מהם בלבד, בכתר שלה, האמנם מה שאמרנו למעלה, שלוקחה לכתר שלה ב״ש תחתונים של ת״ת דז״א, אינן אלא מבחי׳ כלי והגוף בעצמו של הת״ת דז״א. ו) אמנם מן המוח המתפשט בתוכו, שהוא חסד המתפשט בתוך ת״ת דז״א, אינה לוקחת ממנו רק חצי שליש אור שלו לבד.

אמנם הז״א, אינו כך, כי גם הוא לוקח הכתר שלו מן הת״ת דאמא ג״כ, אבל אינו לוקח רק שליש האחרון לבד, מבחי׳ הגוף ממש שלה כנ״ל, באופן שכתרו קטן מכתר הנוקבא כפי הערך. אבל ודאי ששליש ת״ת דבינה, הוא גדול מב״ש ת״ת דז״א שלוקחת הנוקבא, אך כוונתינו הוא, כי כפי ערך היה ראוי, שכמו שהיא לוקח ב״ש מת״ת שלו, גם הוא יקח כפי זה ב״ש מת״ת דבינה, והנה אינו כן, אלא אינו לוקח רק שליש א׳ אחרון לבד. והנה זהו מבחי׳ הגוף, אבל מבחי׳ אור שהוא החסד המתפשט בתוכו כנ״ל, הנה לקח כל האור ההוא כולו, כמ״ש בע״ה, כי בחי׳ נצח הוד יסוד דאמא, הם כלים ריקנים ז) קטנים בלתי אור, ואור שבתוכן הוא נשמות המוחין והאורות של ז״א עצמן. אבל הכתר של זעיר אנפין, הגוף והאור של התפארת עצמו דבינה ממש, הוא כתר של ז״א, כמו שאכתוב לקמן בע״ה.

והנה יש שינוי והפרש זה בין ז״א לנוקבא, כי הכתר של ז״א גופו קטן, ואורו גדול מאוד, וכתר נוקבא, הוא להיפך, כי הכתר שלה גופו גדול, ואורו קטן מאוד.

ועוד יש שינוי והפרש ב׳ בין שניהן, והוא כי כתר הנוקבא, אינה לוקחת מן הז״א רק הארה בעלמא, שיוצאת מאירה מגוף הז״א, אבל הז״א לוקח עצמות וממשות האורות של אמא ממש, שנכנסה בתוכו בסוד כתר כנ״ל.

ועוד יש הפרש ושינוי ג׳, והוא נמשך מן השינוי הנ״ל כמ״ש, והענין הוא, בענין המוח הג׳ הנקרא דעת, כי הנה נתבאר אצלינו, כי בזכר יש ג׳ מוחין חב״ד, ופרטן ד׳, לפי שדעת כלול מב׳ בחי׳, שהם חו״ג, אבל דעת הנוקבא הוא ק״ל, ואין בו רק גבורות לבד.

ודע הקדמה אחרת, והוא, כי הנה אלו המוחין הנמשכין אל הז״א ולנוקבא, הם בחי׳ טיפות, הנמשכין מן או״א, ממוחותיהם, בעת זווגם כנודע. ואמנם ב׳ טיפות הנקרא חו״ב, הם נמשכין ממוחין עצמן דאו״א, מחו״ב של כל אחד מהם. אבל טפת הדעת הכלולה מחו״ג, אינה נמשכת מהדעת עצמו דאו״א, אלא מהחו״ג המתפשטין בו׳ קצוות דגופא דאו״א. והנה כפי זה, [מן הראוי היה] כאשר אלו המוחין מתפשטין בז״א, יהיו עד״ז, שחו״ב יהיה למעלה בראשו, אבל החו״ג יתפשטו בגופא, בו׳ קצוות. אבל לא יהיו בראשו בחי׳ מוח ג׳ הנקרא דעת, הכולל חו״ג כיון שתחלת המשכתן אינם רק מן התפשטות ו׳ קצוות דאו״א כנ״ל. ואמנם הענין לא כך היה, אלא שיש אל הז״א ג׳ מוחין בראשו ממש, ואפילו בחי׳ הדעת הכלול מחו״ג, הוא למעלה בראשו. ובבחי׳ מוח ממש, מלבד התפשטות ה״ח וה״ג אשר בו׳ קצוותיו כנודע.

אבל בנוקבא דז״א, לא כך הוא, אלא שבראשה לא יש רק בחי׳ ב׳ מוחין לבד, שהם חו״ב שלה, כנזכר באדר״ז רצ״ב, ונהירו דב׳ מוחין גליפא בה. וגם ז״ס דעתן של נשים קלה. ואח״כ יש לה בחי׳ התפשטות גבורות לבד, ולא חסדים, ואף התפשטות זה אינו אלא בגופה למטה, ומקום חצי הדעת שלה שהם הגבורות בלבד, הם יושבים באמצע ב׳ הכתפות שלה, בשליש העליון של ת״ת שבה, ושם הוא

הגהות ומראה מקומות

ה) עי׳ שער לאה ורחל פרק ג׳ וז׳. ו) עי׳ שער מ״ד ומ״ן פרק ו׳.
ז) נ״א ל״ג קטנים (כת״י).

בחי׳ הדעת שבה, אשר ז״ס קשר של תפילין ש״י, כמבואר אצלינו במקומו.

באופן, כי זה שינוי הג׳, נחלק, וכולל ב׳ שינוים: הא׳, שהזכר יש בו דעת מהחו״ג, והנקבה אין לה דעת רק מהגבורות. והב׳, שדעת הז״א הוא בראשו, בבחי׳ מוח ממש, ודעת הנקבה הוא בשליש העליון של ת״ת, ושם מקובצים בדעת ההוא הגבורות שלה, זולת התפשטות הגבורות המתפשטים בגופא דו״ק, כנודע.

והנה סיבת היות דעת הנקבה ניתן למטה בגופא, מבואר הוא, כיון שלא נמשך מדעת או״א העליון שבראשה. אבל צדיך לידע סבה, למה הדעת של ז״א נתנין ח) למעלה, בסוד מוח בראשו ממש, כיון שלא נמשך ממוח הדעת דאו״א כנ״ל. והטעם תלוי בשינוי הראשון הנ״ל, והוא, כי ז״א אשר הכתר שלו יש לו אור גדול מאוד, וגופו קטן, יש בו הארה גדולה, ויש בו כח להמשיך ולהעלות את החסד וגבורה, שהוא דעת דז״א, ולהעלות דרך קו האמצעי עד ראשו ממש, תחת כתר, כנודע כי שניהם הם קו האמצעי, ואז יהיה הז״א דומה לאבא ואימא, שיש להם מוח הדעת שלהם בדאשם. אבל נוקבא דזעיר אנפין, שגוף כתר שלה גדול, ואורו קטן מאד, אין בו כח להעלותו, ונשאר למטה בגוף, כי שם מקומן הראוי להם, כי משם חוצב מאו״א, כנ״ל.

פרק ג מ״ת

ט) ועתה צריך לתת טעם, למה אין הז״א לוקח הכתר שלו, בת״ת דאמא, ב׳ שלישים גמורים, כשיעור מה שלוקחת הנוקבא דז״א, הכתר שלה בת״ת שבו, ובענין זה יש ג׳ טעמים: הא׳, הוא בעבור עצמו. והב׳ הוא בעבוד נוקבא. והג׳ הוא בעבור אמא.

ונבאר אותן, כי הטעם בעבור עצמו הוא, מפני כי אם הז״א, יעלה ראשו עד שיעור ב״ש ת״ת דאמא, נמצא שאמא מתלבשת ומתפשטת תוך הז״א כנודע, נמצא שצריך שתרד אמא יותר למטה, ויכנסו ב״ש ת״ת שלה תוך ז״א, וקו האמצעי שלה תתפשט למטה, לפי שמן הת״ת שלה נעשה הכתר דז״א, שהוא הקו האמצעי, וא״כ ברדת הת״ת של אמא, ב״ש למטה תוך ז״א, צריך שגם היסוד של אמא, שבקו האמצעי שלה, ירד יותר למטה ממקומו הנהוג, שהוא בחזה דז״א, שהוא בסוף שליש העליון דת״ת דז״א, והוצדך לירד עד סיום ב׳ שלישים עליונים דת״ת דז״א. י) והנה נודע, כי עיקר הארת ז״א, הוא מן החסדים שבתוך יסוד הבינה, המתגלים בו מהחזה ולמטה שכבר נגמר מלבוש היסוד דאימא, שהוא מכסה עליהם. ועתה אם תרד יסוד הבינה, עד סיום ב״ש ת״ת דז״א, לא יהיה גילוי אל החסדים שבז״א, כי אם בשליש התחתון לבד, ויהיה הז״א בלתי הארה גדולה (כלל).

והטעם הב׳ שהוא מפני הנוקבא, כי בהיות יסוד דאמא מסתיים בחזה דז״א, מתגלין החסדים והאורות, וע״י האדה זו, יכולה הנוקבא להבנות, והיא ניבנית משם ולמטה, באחור דז״א כנ״ל, לפי שנוקבא אינה ניבנית אלא מן הארת הגבודות אשר ביסוד דאמא, ובהיותן מכיסים ביסוד דאמא, צריכין לעבור ב׳ מסכים: א׳, דופן מסך היסוד דאימא. והב׳, הוא דופן הת״ת דז״א עצמו, ואח״כ יוצא האור אל הנוקבא. ובזה לא תקבל הארה, ולכן אינה יוצאת רק אחר כלות מסך היסוד דאימא, שאורות הגבורות מגולות, ואינן צריכין לעבור להאיר לה רק דרך מסך א׳ לבד, שהוא דופן ת״ת דז״א. ואם היסוד דאימא, היה יורד למטה, עד שיעור ב״ש של ת״ת דז״א, לא היתה המלכות נוקבא דז״א, יוצאת וניבנית אלא משם ולמטה, והיתה קצרה הקומה מאד מאד.

הגהות ומראה מקומות

ח) עי׳ שער מוחין דצלם פרק ג׳.

ט) עי׳ שער הכללים פרק ו׳ וז׳.

י) עי׳ שער הפסוקים דף ו׳ ע״ב פרשת בראשית פסוק ומעץ הדעת.

והטעם הג׳ בעבור אמא כ) עלאה, כאשר נת״ל בתחלת דרוש זה, והוא, כי אמא עלאה כאשר מתלבשת משליש האחרון הת״ת שלה, ונצח והוד ויסוד ומלכות שבה, תוך ז״א, לצורך המוחין שלו, צריכה היא להתגדל ולהתכפל כפליים, להשלים חסרונם, כשיעור מה שנכנס בז״א, והם ב״ש תחתונים דבינה דאמא, ודעת וחסד וגבורה, וב״ש עליונים דת״ת שבה, ונכפלים ונגדלים כפליים כשיעור חסרונם, ואם גם שליש האמצעי דת״ת שבה, היה מתלבש בכתר דז״א, היתה צריכה להכפל ולהתגדל כפליים, מתחלת בינה שלה, עד סוף שליש עליון דת״ת שבה, ואז בחי׳ בינה דאמא תשש כחה עי״כ, ולא היתה שוה אל החכמה, וכבר הארכנו לעיל בזה כל הצורך.

ועתה צריך להודיעך, כי כל זה שאמרנו, כי ז״א אין שיעור גוף הכתר שלו, רק שליש א׳ לבד, הוא כאשר לא נכנסו בו, רק המוחין דמצד אמא לבד. אבל כאשר נכנסין בו אח״כ, גם המוחין דמצד אבא כנודע, הנה אז יהיה הכתר שלו אורך ב״ש כדמיון כתר נוקבא.

והענין הוא מובן, כאשר אמשול לך משל א׳, והוא אם יהיה לפניך ב׳ כלים שוין בקומתן ממש, הנה כאשר נכנס זה תוך זה, בהכרח הוא שהכלי הפנימי, יוגבהו שפתותיו למעלה משפתי כלי החיצון. כן הענין כאן, כי כאשר הת״ת דאבא, נכנס ומתלבש תוך הת״ת דאמא, לכנוס יחד תוך ז״א, יהיה הת״ת של אבא גבוה למעלה מת״ת של אמא החיצון אליו, וארכו וקומתו של הכתר דז״א אז, יהיה עד שם, ויהיה שיעורו כמו ל) ב״ש ת״ת דאמא. (א)

שער הששי

שער מוחין דקטנות ויתחלק לג׳ פרקים

פרק א מ״ק

ענין מ) מוחין דקטנות, דע כי האדם נוצר בצלם אלהים, ומבשרי אחזה אלוה. והנה דוגמת האדם, שהוא טפה א׳ יוצאת ממוח האב, ונכנס בבטן האשה, שם נתהווה ונעשה צורה. וכבר ביארנו, ענין ג׳ ימים לקליטת הזרע. וענין מ׳ יום, ליצירת הולד. וענין היותו בן ג׳ חדשים, הכרת העובר.

אמנם עתה נדבר, אחר גמר [הכרת] העובר לגמרי, מה מוחין יש לו. וכן אח״כ כשנולד. וכן אח״כ כשנגדל. וג׳ זמנים אלו, הם שאנו קורין תמיד, עיבור, ויניקה, ומוחין.

והנה באמת שאנו רואים, שהקטן אין בו דעת שלם, והוא אטום בשכלו, ועכ״ז אנו רואים בעינינו, שיש לו מוחין, ממש כמו הגדול, וא״כ מה ענין זה, והנה כבר ביארנו ענין זה, כי הקטן הוא אל״ם מאלהים, וע״ש, והסוד הוא, כי הקטן הוא לעולם בבחי׳ דין, כי הלא ז״א נקרא קטן, בערך אבא, הנקרא סבא, ולכן אבא יותר רחמים מן הבן. וכן למעלה, עתיק יומין הוא יותר רחמים, מן אבא, והכלל הוא, כי סוד הזקנה והשיבה,

ה ש מ ש

(א) נ״ב, צ״ע, מה תהא על השלשה טעמים הנ״ל, כיון שלוקח מת״ת דאימא שני שלישים, והטעמים הנ״ל הם מוכרחים הכרח גדול. ואפשר שכשנכנסים בז״א גם מוחין דאבא, אז מאיר בכתר דז״א, ומגדילו, ונותן בו כח להכיל שיעור ב״ש מת״ת דאמא, ולא יצטרך היסוד דאמא לרדת עוד עד סיום שליש אמצעי דת״ת דז״א, ודיקא נמי, דקאמר אז יהיה שיעור הכתר של אורך ב״ש.

הגהות ומראה מקומות

כ) עיין שער הקדמות דף ל״ט ע״ב דרוש ב׳.

ל) עי׳ שער דרושי הצלם פרק ה׳.

מ) עי׳ מבו״ש דף ק״ו ע״ב פרק י״ב.

בו תלוי הרחמים. והקטנות הוא אכזריות, ונראה זה בחוש העין.

וכבר הודעתיך, כי המוחין הם משלימין את הז״א, להיותו בן י״ס שלימות, כי בסוד היניקה אינו, רק ו״ק לבד, ובעיבור בסוד ג׳ כליל בג׳ לחודייהו. וזה ראיה אל הנ״ל, כי הלא ביארנו, שבהיות בית המקדש קיים והרחמים גוברים בעולם, אז היה זו״ן כל אחד, שלם מי״ס. ובחורבנו, שהדין גובר בעולם, אז הוא בן ו״ק, שהוא סוד היניקה. ובזמן החורבן ממש, היה ג׳ גו ג׳. ולכן תבין מזה, כי היות הקטנות מורה על הדין.

והנה בימי העיבור ויניקה, הם סוד דינין, ויש להם מוחין ג״כ, והם סוד אלהים, ולפי שסוד המוחין הם עיקרם רחמים, כי הלא הם באים להשלים הזו״ן לי״ס, א״כ צריכים שיהיו רחמים, שהם סוד הויות, ולכן מוחין דגדלות הם הויות, ומוחין דקטנות שהם עיבור ויניקה, הם אלהים, ולכן אינם נקרא מוחין ממש, רק אותן דגדלות.

אך של קטנות, אין אנו קורין אותן מוחין, רק עיבור ויניקה. וענין זה תבין, ממה שהודעתיך מסוד האדם, שהוא עשוי בצלם אלקים, ובצלם הוי״ה, רק שזה פנימי, וזה חיצון. ולהיות כי שם אלקים הוא חיצון, לכן כשמתחיל הקטן, מתחיל ממטה למעלה, ומתחיל להיות לו חלק מוחין מצד החיצוניות, שהוא אלהים, היינו בחי׳ הקרומות, והם תמיד אף בקטנות, ואח״כ עולה למעלה לשם הוי״ה, ויש לו מוחין דהויות, ודאלקים.

ודוגמת מ״ש בס״ה, בענין ערלה, גם בענין הקטן הנמול לח׳, כי בתחלה מתחיל ממטה למעלה, שהוא בשני הערלה, שהוא החיצוניות והקליפות. ואח״כ נכנס בקטנות, שהוא קדושה מועטת. עד שעולה מקדושה לקדושה, עד היותו גדול. וז״ס ומעיל קטן תעשה לו אמו, וכמ״ש בענין משה ושמואל.

ואמנם לעולם המוחין דז״א, בין בקטנות, בין בגדלות, כולם באים מלובשים בנה״י דאמא כנודע, רק שכמו שהמוחין דקטנות, באים מזווג החיצונים דאו״א, לכן גם הלבוש שלהם, שהם הנה״י דאמא, הוא החיצוניות. [שלהם] ולכן דע, שג׳ בחי׳ יש לכל ספירה, נ) כמבואר אצלינו, בסוד פנימי, ואמצעי, וחיצון. וכל זה בבחי׳ או״פ, כי גם כנגדן בסוד אור מקיף, יש ג׳ בחי׳ אלו. ולכן תראה מ״ש בענין ק״ש, כי יש מוחין דעיבור, פנימי עם המקיף שלהם. וכן ביניקה, יש מוחין פנימים ומקיפים. וכן בגדלות, יש מוחין פנימים ומקיף.

אמנם מזווג לבושים החיצונים דאו״א, נעשין מוחין לזו״ן בחי׳ פנימי ומקיף, בהיותו בבטן אמא, שהוא נקרא אצלינו עיבור. וכן הלבוש שלהם הם נה״י דאו״א החיצוניות. גם ביניקה, המוחין שלהם מזווג או״א, בבחי׳ אמצעית שלהם. וכן הלבוש שלהם הוא מנה״י דאו״א האמצעית. וגם בגדלות המוחין, הוא מזווג או״א, בבחי׳ פנימי שלהם, וכן הלבושים שלהם, מנה״י דאו״א הפנימית. ולכן המוחין דעיבור ויניקה, הם שמות אלקים, כי ב׳ בחי׳ אלו, הם מן החיצוניות ואמצעים דאו״א כנ״ל. אך המוחין דגדלות, הם מפנימיות או״א, לכן הם הויות, דוגמת מ״ש בסוד האדם, היותו בצלם אלהים, ובצלם הוי״ה, רק שזה חיצון, וזה פנימי.

אמנם יש חילוק א׳, מעיבור אל יניקה ומוחין, והוא, שבעיבור לא יש לקטן ג׳ מוחין דקטנות, רק ב׳ לבד, והם מוח חו״ב, אך מוח הדעת אין לו, לכן אין דעת לקטן, כי אע״פ שיש לו חו״ב, אינן מועילין לו, כי הלא חו״ב סתומים הם, ולא אתגליין רק ע״י הדעת, והואיל ואין לו דעת, לא אתגליין. ולכן הקטן נמשל כבהמה, ואין זה רק בעיבור. אך ביניקה יש לו שבח על עיבור, והוא שיש לו ג׳ מוחין חב״ד, אך לפי שאין לו מוחין רק מבחי׳ אלהים, לכן אין לו דעת שלם, כי אין לו מוחין רק מחיצוניות, ולא מפנימיות. אך עכ״ז מועיל לו אל השייך לו, לכן אחר שהתחיל הקטן לינק, יש לו כבר איזה מציאת הדעת,

הגהות ומראה מקומות

נ) עי׳ שער ההקדמות דף נ״ח ע״ב.

והולך וגדל, וגם הדעת שלו הולך וגדל, כל זמן היניקה, אך עדיין אין זה נקרא דעת.

אבל אחר היניקה, מתחיל הגדלות, וגם המוחין דגדלות, יש בהם זמנים שונים, כמו שארז״ל, הפעוטות מקחן מקח, וממכרן ממכר, במטלטלין וכו׳ ע״ש. ס) נמצא, כי בעיבור יש לו ב׳ מוחין, והם כפולים, ב׳ דאבא, וב׳ דאמא. וביניקה ג׳ מוחין כפולים, ג׳ דאבא, וג׳ דאמא והגדלות ג״כ כפולות, ג׳ דאבא, וג׳ דאמא, אך של עיבור ויניקה הם סוד אלקים. ושל הגדלות הזיות. הרי בעיבור יש לו ד׳ שמות אלקים. וביניקה ו׳ שמות אלקים. ובגדלות ו׳ הויות.

ונלע״ד, שכמו שבגדלות על האמת, הם ד׳ מוחין, וא״כ הם ח׳ הויות, ד׳ דאבא, וד׳ דאמא. שהם חו״ב חו״ג. כן ביניקה הם ח׳ אלקים, כי גם הדעת כלול מחו״ג, גם שהוא מקטנות. אך כמו שבגדלות נקרא ג׳, ע״ש היותן מלובשים בנה״י, שהם ג׳, כן הוא ביניקה, כנלע״ד ופשוט הוא.

אך עכ״ז עדיין צריכין אנו למודעי, לכן עיין במ״ש בסוד השרשים שלי, בסוד האמוראים, שהם מקטנות דאלקים. ותנאים, הם מגדלות דהויות. ושם בארנו, כי אין בדעת דיניקה, רק שם א׳ דאלקים, כי אפי׳ החסד שלו, כיון שהוא שם אלקים, נקרא הכל גבורה, א״כ אין שם חו״ג, רק גבורה לבדה, והדבר מסופק, וצ״ע.

פרק ב מ״ק

ונחזור לענין, כי הלא בדוגמא מ״ש בז״א, כן הוא בצדיקים, שהולכים וגדלים. ע) ותחלה יש להם נשמה, ומוחין דאלקים דעיבור. ואח״כ דקטנות. ואח״כ דגדלות. וכל זה בסוד הנוקבא. ואח״כ גדלים עד״ז הנזכר, בז״א. ואחר כך גדלים על דרך זו, באמא. ואחר כך באבא. ואח״כ בא״א. ואח״כ בעתיק וכו׳. וכ״ז בעשיה. וכעד״ז ביצירה. ואח״כ בבריאה. ואחר כך באצילות. והדבר מובן מאליו, וא״צ להאריך לפרט פרטי הדברים.

וז״ס משה, שבעת לידתו נקרא משה, והוא ע״ש שהיו שלימים בו, כל ד׳ אלקים, של מוח עיבור, ונולד שלם עמהם. ולכן משה גימטריא ד׳ אלקים.

אמנם בגדלות, נקרא משה, ע״ש יסוד דאו״א דגדלות, שהם קפ״ד וקס״א, שהם גימטריא משה, כמבואר אצלינו. ועכ״ז מצינו לו ז׳ שמות, וזה ע״ש סדר המעלות שלו. וז״ס ראה נתתיך אלקים לפרעה, כי מן סוד אלקים הוא, ומבחי׳ ההוא דקטנות, ניתן חלקים לפרעה. ובפדט שאז בגלות מצדים, היה ז״א ג׳ גו ג׳, שהוא סוד העיבוד. כמבואר אצלינו בסוד ליל פסח. ובפדט, שגם פרעה נמשך מג׳ אלקים אלו דקטנות, כמבואר בסוד חלום שר המשקים ושד האופים ע״ש.

גם בשמואל מצינו ענין זה, שאמד הכתוב, ומעיל קטן תעשה לו אמו. והענין, בסוד ראיתי אלקים עולים מן הארץ, והוא עוטה מעיל. והענין סוד נפלא, דע, כי ראינו, כי הבעלת אוב העלתה את שמואל, וראוי לפקוח עיניך, איך אפשר, שאיש גדול כשמואל הנביא, שהיה שקול כמשה ואהרן, ובעלת אוב תעלה אותו בכשפיה ובטומאתה, להמשיך נפשו אל הטומאה, ולהעלותו במציאות אובי טמיא. וזה תבין במ״ש, כי הצדיק עולה במדרגות הנשמות הנ״ל, ותחלה כשהיה בן ב׳ שנים, עשתה לו אמו מעיל קטן, וכבר ידעת, כי בהיותו בן ב׳ שנים, העלתו אמו והורה הוראה, כמארז״ל פ) שעלי היה רוצה להרגו, על שהודה בפני רבו. ומזה תבין רוב חכמתו, כי בהיותו בן ב׳ שנים, זכה אז להורות הוראה, להיות לו מוחין דקטנות שלימים.

וזהו מעיל קטן וגו׳. שכל סוד הקטנות, הוא מוחין דאלקים, וכנ״ל בסוד יוסף, שהוא כוד ג׳ אלקים: פשוט, ומילוי, ומילוי דמילוי,

הגהות ומראה מקומות

ס) גיטין נ״ט. ע) עי׳ שער הפסוקים שמואל א׳ סימן ב׳, בפסוק ומעיל קטן.
פ) ברכות ל״א:

שהם ב״ן אותיות. וג״פ ב״ן, גימטריא קנ״ו, כמנין יוסף, וג׳ אלקים עצמן בכללות, הוא גימטריא קטן, ולכן יוסף נקרא ג״כ קטן, כי הלא ג׳ אלקים אלו, ברדתן אל היסוד כמ״ש, אז נקרא קטן, ועיין למטה. צ)

ונחזור לענין, כי סוד הקטנות הוא היניקה, כי כן שמואל, השלים לו אז ב׳ שנים של היניקה, והיה לו סוד הקטנות ההוא, וז״ס ומעיל קטן וגו׳, כי סוד מעיל זה, הוא סוד שאנו קורין חלוקא דרבנן. אמנם לא היה מכסה את הראש, רק הגוף לבד, וזהו פי׳ מעיל, כי הוא לבוש אל הגוף, שהוא ו״ק. נמצא, שהוא סוד היניקה, שאין לו״א אז רק ו״ק, וז״ס ומעיל קטן.

ואמו, הוא סוד אמא עלאה, אשר היא מתפשטת נה״י שלה, ונכנסת ברישא דז״א, עם המוחין דקטנות כנ״ל, וזהו תעשה לו אמו.

וכבר ידעת ענין חנה אם שמואל, שהיא סוד אמא עלאה, כי כן חנה גימ׳ ס״ג, שהוא שם הבינה. ושמואל נגד ז״א, וז״ס ומעיל קטן על נכון. והנה מעיל גימטריא קנ״א, שהוא אהי״ה דההי״ן, שהוא סוד נה״י של בינה, המלבשת את המוחין, ונקרא אהי״ה דההי״ן.

ואמנם אח״כ, שמואל עלה במדרגה עליונה יותר, והיה שקול כמשה ואהרן. וג׳ אותיות שמ״ו משמואל, גימט׳ משה ע״ה.

ולהיותן מוחין דקטנות, וגם הם סוד אלקים, לכן כל אחיזת החיצונית וקיומם, הם במוחין אלו דקטנות, ולכן הסט״א נקרא בשם אלקים אחרים. והנה במות הצדיק, הנר״ן שלו מצד אצילות, עולין אל אצילות. ונשמה שלו דבריאה, עולה לג״ע העליון. ורוח דיצירה, בג״ע הארץ. ונפש דעשיה, נשארת בקבר. וכשמתעכל הבשר, עולה גם הנפש ההיא למעלה, ונשארת ההוא הבל דגרמי, על אינון גרמי דאשתארו בקברא, כנזכר פרשה שלה.

וסוד הענין, כי הנפש שהיא סוד מוחין דגדלות שבעשיה, היא עולה למעלה אחר עכול הבשר, אבל הבל דגרמי, שהוא סוד מוחין דקטנות, מצד אלקים דעשיה, שהוא הנפש, מצד אלקים, וזה נקרא הבל דגרמי, נשאר תמיד, עד עת התחייה, בקבר. כי להיותה סוד דינין, יש בו תמיד אחיזת הקליפות, ואינו יכול להפרד מן הגוף, לעלות למעלה. ובעלת אוב לא יכלה להעלות משמואל, רק אותה בחי׳ דהבל דגרמי.

וז״ס בזוהר פ׳ שלח, על הבל דגרמי, ודא איהו אוב, להעלות מן הארץ ע״ש, ק) כי הוא סוד הבל דגרמי, שהוא סוד הקטנות, יש כח בקליפות להתאחז בו, לכן ראתה את שמואל, שהיה עוטה במעיל דימי קטנותו, לרמז כי לא יכלה להעלות, רק אותו סוד מעיל קטן לבד. וז״ש ראיתי אלקים עולים מן הארץ, כי לא ראתה רק סוד הקטנות, שהם מוחין דאלקים.

גם בדוד המלך מצינו, שנקרא קטן, ודוד היא הקטן, והוא ע״ד הנ״ל. גם יעקב נקרא קטן, בנה הקטן, והוא מוחין דעיבור כנ״ל, כי הוא ב׳ אלקים שבו, (של העיבור) הם מוחין, רק שהם כפולים. אמנם ב׳ אלקים, הם גימטריא עק״ב, ועם י׳ אותיותיהן, גימטריא יעקב, ועיין מ״ש בפסוק, וידו אוחזת בעקב עשו.

ונחזור לענין, כי הלא אין בקטנות בזמן העיבור, רק ב׳ אלקים, כי אין לו בחי׳ הדעת. וטעם הדבר הוא, עם מה שכתבתי, כי בחי׳ מוחין דעיבור, הם מתלבשין בנה״י דחיצוניות של בינה, ומבשרי אחזה אלוה.

והענין, כי בסוד הרחם של האשה, שהוא מקום היסוד שלה, יש בו ג׳ בחי׳: א׳ של עור, ב׳ בשר, ג׳ יותר פנימי בפנימית הרחם. ועור החיצון אינו סתום ודבוק, אלא הוא פתוח מאד, כי אינם משיקים צידי העור זה ע״ז. אך הב׳ שהם סוד הבשר, הם סוגרים הרחם, ונושקים שפת הרחם זה עם זה, ואין להאריך במקום שאמרו לקצר.

ואמנם בסוד העיבור, אין לו מוח של

הנהות ומראה מקומות

צ) לקמן פרק ג׳. ק) זהר פרשת שלח אות רכ״א.

דעת, כי אין מקום קיבוצו אלא ביסוד החיצון, שהוא העור, ולפי שאותו העור הוא פתוח, ואינו יכול לקבל ולסתום בתוכו הדעת, כי אין בו בית קיבול לקבלו, לכן אין הדעת נמצא בקטן בעת העיבור.

אמנם טעם הדבר בעצמו, למה אין שם בחי׳ יסוד סתום, כמו בב׳ בחי׳ הפנימי. הטעם הוא, שכבר ידעת, כי הסט״א כל אחיזתן הוא בנוקבא, ובפרט כל חשקם ותאותן הוא, לבא ר) לינק מן היסוד שלה, כי שם מוצא כל השפע והקדושה, והיא ש) בחי׳ חיצון, (נ״א שהוא בחי׳ החיצון) והם דינין גמורים, ואם היה שם עור שלם, ויסוד שלם, היו נאחזין שם החיצונים, לינק מן אותו היסוד החיצוני, לכן לא ברא שם הש״י בחי׳ היסוד, כדי שלא יהיה מקום יניקה לחיצונים. אך בב׳ בחי׳ הפנימים, אין חשש אם ינקו משם, כי אין להם שם אחיזה, ולא יוכלו להניק. ת)

אמנם באיש אינו כן, אפילו עור החיצון שלו, הוא מכסה את בחי׳ היסוד שלו לגמרי. ובזה תבין סוד הערלה, שבאיש ולא באשה, ואדרבה, שלכאורה היה נראה, שיותר היה ראוי שתמצא הערלה בנקבה מדכורא, שכל שליטת ויניקת החיצונים בנוקבא הוא לעולם, אך היה הדבר להיפך, כי באיש אין חשש כ״כ, אם יינקו החיצונים משם, כי חסדי הזכר דוחין את החיצונים, אבל אם היו יונקים מנוקבא, היו מחריבין את העולם.

ובזה תבין, סוד פריעת ערלה בזכר, הוא, שמתחלה כורתים עור החיצון, והוא סוד הערלה, שמשם אחיזת החיצונים, ואח״כ פורעים עור הבחי׳ האמצעי, שגם הוא סוד אלקים דיניקה, והוא דינא, אבל אין חותכין ומשליכין אותה, רק כונתינו לפרוע, כדי שיתגלה הבחי׳ הג׳ הפנימי, שהוא יסוד האמיתי, קדשי קדשים, ומתגלה, דאז אין כח בחיצונים להדבק שם.

ובזה תבין, למה לא נברא האדם מהול, אלא ערל, כי הוא מוכרח להיות בו ג׳ בחי׳ הנ״ל, אמנם בהולדו, שאז מגיע זמן היניקה, אז אין לו צורך בסוד עיבור, וכורתין אותו, ומשליכין אותו, להורות, שאין זמן אחיזת החיצונים ויניקתן מן הדכורא, רק בהיותו בסוד עיבור, אך מן זמן יניקה ואילך, אין להם אחיזה בו, ולכן אפילו בזמן היניקה, שהוא סוד אלקים ג״כ, כדי שלא ינקו משם, פורעין אותו, כדי שיתגלה הפנימי, ומאורו יברחו כל החיצונים, כי אינם יכולים לסובלו. הרי בארנו מצות מילה בקיצור.

ונחזור לענין, שכיון שבנוקבא אין בה בחי׳ זו, ולכן אין לו בז״א, בקטנות, בסוד עיבור, רק ב׳ מוחין א) ג״כ, ואע״פ שבאבא יש בחי׳ יסוד, אפילו בעיבור כנזכר, אינה קושיא, כי הלא יסוד דאבא, לעולם הוא טמיר וגניז באמא, ואם האמא אין לה יסוד, איך יתגלה יסוד דאבא, בלתי היות לו מחיצות יסוד אמא, לכן ליתא אפילו יסוד דאבא תוך ז״א.

וגם הטעם, שכיון שאין יסוד אמא בחיצוניותיה, אם כן כאשר יזדווג עמה, לאפקא מוחין דעיבור אל הז״א, אם לא תקדים היא, להעלות טפת מ״נ, מסוד הדעת שבה, ב) גם אבא לא יוריד טפת הדעת שלו, ולכך גם ב׳ הדעות אין בהם.

ונמצא, שאין לקטן בסוד העיבור, רק ב׳ מוחין דאבא, וב׳ מוחין דאמא, הם ד׳ מוחין שהם ד׳ אלקים.

אמנם ביניקה, יש לו ג׳ מוחין דאבא, וג׳ מוחין דאמא, הם ו׳ פעמים אלקים. והנה הקטן, מזמן העיבור כבר יש לו ראש, אך סוד הראש הזה, נמשך מב׳ מוחין הנ״ל, שהם ב׳ אלקים א׳ אלקים דימיני, והוא לוקחו בבחי׳ מילוי יודי״ן, גימטריא ש׳, והב׳ דשמאל, לקחו בבחי׳

הגהות ומראה מקומות

ר) נ״א על חוה (כת״י).
ש) נ״א והנה (ח״ו).
ת) נ״א לינק (ח״ו).

א) נ״א וכנגדם מצד אבא יש לו ב׳ מוחין ג״כ ואע״פ שבאמא (שבאיש) יש בחי׳ יסוד דאבא אפילו (כת״י). ב) עי׳ מבו״ש דף ק״י פרק ד׳.

אחוריים שלו, והוא נימטריא ר׳, הרי ר״ש של ראש, וא׳ הוא כללות שם אלקים.

ונלע״ד ששמעתי, שגם ביניקה יש ראש, ג) ע״ש מה שקדם לו בעיבור, כי לעולם נשאר ראש זה, רק נתוסף בו תוספת וגדלות, לכן נקרא ראש ,גם אחר הגדלות. אמנם לפענ״ד ששמעתי, שגם ביניקה נקרא ראש, כנגד ג׳ אלקים שיש בו, והוא ג׳ אותיות ראש: ר׳, מוח בינה. ש׳, מוח חכמה. א׳, מוח דעת. כי בדעת, אינו ניכר רק כללות א׳ לבד, שהרי בעיבור, לא היה ניכר כלל, גם שהוא מלא באלפי״ן, כנודע שאלקים של דעת, הוא מלא באלפין, וזהו א׳ של ראש.

ועיין מ״ש בסוד ג׳ ימים של קליטת הזרע, ומ׳ יום של יצירת הולד, ושם בארנו, איך אלקים של מוחין, נעשין ראש וגלגלתא, אח״כ נעשין קרומים למוחין דגדלות.

והנה לא כל ימי היניקה שוין, כי בתחלה אינו מדבר כלל, ואחר כך מתחיל לדבר מעט מעט. והענין הוא, כפי מ״ש בסוד הקדיש, וגם בסוף הדרוש של אלם מאלקים, כי תחלה אינן ניכרים בו רק ג׳ אותיות אלם, ואח״כ נכנסין בו אותיות י״ה מאלקים, ואז מתחיל לדבר. ואז יש בו תוספת, אחר שמתמלאים אלו השמות של אלהים, זה ביודי״ן, וזה בההי״ן, וזה באלפי״ן. כי אין ימי הקטנות שוין, שהרי גם המוחין דגדלות נכנסין בו מעט מעט, כמבואר אצלינו, ד) בסוד פעוטות מקחן מקח, וממכרן ממכר, במטלטלין כר׳.

אמנם סוד הפסוק נאלמתי דומיה, הנזכר שם בענין המוחין, ה) כי הלא בבריאת עולם אצילות הז״א, בתחלת אצילותו, היה על דרך הנ״ל, אבל עתה האלקים כבר הם שם, ואע״פ שלפעמים הם בסוד אלם, אינם לבדם, כי סוד האלקים כולם כבר הם שם, רק שאינם מהגלים, ועומדים שני אותיות י״ה דוממות שם, ואינן מתגלין ו) הארתן.

פרק ג מ״ק

ז) אמנם כשבאין ימי גדלות, אז נכנסים המוחין דגדלות, שהם הויות, ומתפשטין בכל הז״א, כנודע. ואז יורדין כל המוחין של אלקים למטה, עד היסוד. ואמנם סדר ירידתן אינו בפעם אחת, רק כפי סדר כניסת המוחין דגדלות, כך סדר ירידת אלהים דקטנות. כיצד, הרי בארנו בברכת אבות, שאין מוחין דגדלות נכנסין יחד, רק תחלה נכנסים בק״ש, ו״ק תחתונים דאמא, הג״ת נה״י בתחלה. ואח״כ נכנסין חג״ת, ובברכת אבות נכנסין ג״ר דאמא, ואח״כ נכנסין נה״י דאבא, ואח״כ חג״ת דאבא, ואח״כ ג״ר. כי אין המוחין דאבא נכנסים, עד שיכנסו המוחין דאמא כולם, ובק״ש שעדיין לא נכנסו רק ו״ק המוחין דאמא, אין בהם כח לדחות ולהוריד המוחין דקטנות לפי שו״ק אלו, אע״פ שהן מוחין, אינם מוחין ממש, רק אותן ג׳ ראשונות, שהם ממש מוחין בראש ז״א, אך אלו, התפשטותן הם בגופא, אך מה שאנו קורין אותן מוחין, הוא, לפי שהתפשטותן נמשך מן המוחין, וגם לפי שהמוחין של המלכות, נמשכין מהם, כנודע, שמן התפשטות המוחין דנה״י דדכורא, מתמן אתפשט נוקבא, מאחוריים, ומשם נעשה לה מוחין. רק עיקר המוחין הם ג״ר, ולכן אין כח בו״ק לדחות המוחין דקטנות.

ועוד סבה אחרת, כי אלו הם מוחין דאמא, דמינה דינין מתערין ובפרט היותן בחי ו״ק, שיש בהן תערובות דין, לכך אינם דוחין האלקים דקטנות שהם דין. אך כשמתחילין לרדת ג״ר דאמא, עד תשלום כניסת מוחין דאבא, אז הוא ירידת מוחין דקטנות, כי גם ו״ק דמוחין דאבא, הם דוחין האלהים דקטנות, להיותן בסוד מוחין דאבא, שאין בהם שום דין כלל כנודע, ובפרט אחר שכבר נכנסו ג״ר מוחין דאמא.

הגהות ומראה מקומות

ג) נ״א נשאר ראש (ה״ו).
ד) שער דרושי הצלם פרק ג׳ וה׳.
ה) נ״א הוא (ה״ו). ו) נ״א מסתלקין (ה״ו).
ז) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״ב מן אות ק״צ ואילך, ולקמן בשער מוחין דצלם פרק ו׳. ועי׳ בשער הכוונות דרושי ק״ש.

ועתה נבאר הסדר כשנכנסין ג"ר דמוחין דאמא, אז מורידין את המוחין דקטנות למטה בגרון דז"א, נמצא שירדו ג"ר דקטנות בגרון דז"א. אח"כ בכניסת ג' תחתונות דמוחין דאבא, יורדין מן הגרון אל חג"ת דז"א, עד שליש עליון דת"ת דז"א המכוסה, ששם הוא סיום יסוד אמא, בת"ת דז"א, כנודע, ושם הוא תחלת בנין הנוקבא משם ולמטה. וכשנכנסין ג' אמצעים (דאבא), אז יורדין בב"ש ת"ת דז"א המגולים. וכשנכנסין ג"ר דאבא, אז יורדין מב"ש ת"ת אל נה"י דז"א, ומתקבצים שם כולם ביסוד דז"א, ועומדין שם. ואחר כך ע"י זווג, הם יורדין אל הנוקבא, כסדר הנ"ל. אמנם לא כל אדם זוכה לזה, ודע, כי יש מי שבידו כח במעשיו להוריד האלקים דקטנות, מרישא דז"א עד הגרון, ויש מי שיוכל לדחותן עד החזה, וכן כפי סדר כל המדרגות הנ"ל.

והנה כל כח שכחה, שיש באדם, נמשך לו ממוחין דקטנות אלו, ומי שיוכל להורידן ע"י מעשיו למטה, ע"י שימשיך מוחין דגדלות, וידחה אלקים דקטנות, ויסלקם מז"א לגמרי, אז יהיה לו זכירה נפלאה בתורה, ויבין כל רזי התורה, כי כל זכור הוא בדכורא, רק אלקים דקטנות מונע ההארה דדכורא, בסוד זכור.

ואמנם מי שיורידם גם מנוקבא עד הבריאה, זהו ודאי לא יהיה שום שכחה לו ויתגלו לו רזי התורה כתקונן.

ונבאר עתה סדר ירידתן, דע, כי בהיותן תחלה ברישא דז"א, אז הם ג' שמות אלקים, בג' מוחין דז"א. וכבר ידעת, כי כל תיבה בת ה' אותיות, בונה ק"ך בתים, והנה ק"ך צירופים יש בשם אלקים, ואמנם הם ג' פעמים אלקים, ג"פ ק"ך, הם ש"ס, וה' אותיות אלקים עצמן, הרי שס"ה. ומכאן הם שס"ה ימות החמה. ועיין מ"ש בביאור פטום הקטורת, בסוד שס"ה מנים כו', ושם ביארנו פי' אחר, וגם זה שבכאן אמיתי.

אח"כ ברדתן אל גרון דז"א, שם מתמעטין. והענין, כי כל דבר עליון, כאשר יורד, אין כולו יורד, רק מתמעט ומתברר, והיותר מובחר שבו נשאר למעלה, כי אינו יכול לירד למטה, והשאר נופל ויורד למטה וכן בכאן, היותר מובחר וזך ורחמים, נשאר למעלה, עם המוחין דגדלות, והשאר יורד למטה.

והנה ברדתן למטה בגרון, (נ"א מן הגרון) אז נתמעטו, והם בין כולם שם א', והוא צירוף א', שהוא ק"ך צירופי אלקים לבדם, שהוא השליש ממה שהיה למעלה.

אח"כ ברדת המוחין דקטנות ביסוד ז"א, אז שם מתמעטין, ואין שם רק חציים, והם ס'. והם סוד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, כי אלו הם ס' אלקים מצד הגבו', ונקראו ס' גבורים. וכבר ידעת, איך המלכות היה אחורי ז"א, נגד נה"י, וה"ג שלה הם בדעת שלה, כנגד היסוד דז"א, ונמצא שהס' גבורים אלו, הם נגד מטתו שלשלמה, והם מגבורי ישראל, שהוא ז"א, הנקרא ישראל, ולא יעקב, והם גבורים, מסטרא דדכורא, ולא מסטרא דנוק', ומשם שומרים מטת שלמה, שהיא הנוק', ומאירין בה.

אמנם כל ו"ק, הם מציאות אחת, כי הכל נקרא גופא, ולכן אינם ב' מעוטים דאלהים, א' בג' אמצעית, וא' בג"ת, כי הכל גופא, ולא יש רק מיעוט א', שהוא אחרי רדתן אל היסוד סיומא דגופא.

אח"כ נדחין יותר, ונכנסין ברישא דנוקבא, ושם מתמעטין חציין, ונשארים ל'. והם סוד שלשים מעלות, שהמלכות נקנית בהם. והטעם שבכל המדרגות אינם מתמעטין רק חציין, ובגרון דז"א לא נשארו רק שליש א' כי הוא מקום צר מאד.

ואח"כ יורדין אל יסוד נוקבא, ואינם על דרך ירידת ז"א, שיורדין ומתמעטים מיעוט א' בגרון כו', אך סדר הירידה מג"ר לגרון, ומשם לג' אמצעית, ומשם לג"ת נוקבא. ואפשר דהוי ע"ד דכורא ואיני זוכר. אך בענין המיעוט אין בנוקבא רק ב' מיעוטים: א' ברישא, וא' ביסוד דילה סיומא דגופא.

אמנם כל ההי"ג שלה, הם ביסוד שלה כנודע, ואלו אלקים דקטנות מתערבין עמהן, ואז הם שם חציין שהיו מתחלה ברישא, ואינם רק ט"ו. והם סוד י"ה, וז"ש במ"א שהיסוד נקרא י"ה.

אח״כ יורדין בראש הבריאה, ושם הם שליש לבד, כי לפי שירדו מאצילות לבריאה, אז נתמעטו ב״ש ונשארו ה׳ לבד. אמנם זהו ה׳ אותיות של אלקים, וז״ס בראשית ברא אלהים, כי אלהים הוא בבריאה. גם ז״ס אלהים גימטריא הכס״א, כנזכר בתקונים. ורמזו וכוונו לשם זה, כי הלא הבריאה הוא סוד הכסא, שהוא סוד אלקים כנ״ל.

ומשם ולמטה אין שום ירידה, אחר ששרשם באצי׳, א״א להם לירד יותר אלא בראש הבריאה, ואינן יורדין ירידה אחרת כלל, ואשרי מי שיוכל להורידן עד כאן, כי גדלה מעלתו לאין קץ.

גם תראה, כי אחר שהם ה׳, כחושבן ה׳ אותיות אלקים, שהוא השורש שלהם, אין להם עוד מיעוט.

והנה כשירדו אלקים דקטנות, אל ג׳ אמצעית דז״א, אז נעשו ב׳ הידים דז״א, מבחי׳ ב׳ שמות דאלקים. כי כפי הזמנים, כך משתנים הפעולות, ועתה כשירדו אל הזרועות, אז נעשו בחי׳ ידים של ז״א, מן מוחין דאלקים, ואז ה׳ אצבעות היד מה׳ אותיות אלהים. גם י״ד פרקין של אצבעות, הם מילוי שם אלקים, והם י״ג אותיות, ובהם כללות השם, כנגד י״ד פרקין, והזרוע כולו, כנגד השם אלקים עצמו. ולכן שורש הדינין בזרועות, כי הם סוד מנצפ״ך כפולות, בימין ושמאל.

והנה הדינין יש להם ה׳ מקומות, כנזכר באדרא ח) וא׳ מהם הוא הזרוע. וזהו הטעם שהקליפות נאחזות שם תמיד וז״ס נטילת ידים.

ודע, כי האלקים שיורדין עד היסוד, אינם רק מג׳ מוחין, ט) כי התפשטות של המוחין דקטנות, בו״ק דז״א, נשארין במקומם, באופן שיורדין ג׳ אלקים דמוחין ביסוד. וז״ס, ביום הגמל את יצחק, ודרז״ל י) שהוא סוד: ה״ג מ״ל. והענין, שכבר בארנו, איך ביסוד דז״א יש ח׳ גבורות, וזהו ה״ג מ״ל, כי ה״ג הם ח׳ גבורות שביסוד, הנקרא מלכות.

ואמנם הם נחלקות לשתי חלוקות: ה׳, ג׳, כיצד, ה״ג מנצפ״ך דגדלות, וג׳ אלקים דקטנות, הרי (שה׳) גבורות (הם) ה׳ וג׳ משתי הבחי׳, וזהו את יצחק, כי יצחק הוא שורש הגבורות כמבואר.

אמנם קשה, איך אפשר שירדו שלשה מוחין, ונשארו הו״ק במקומן, כי הלא אלו מלובשים בנה״י דתבונה, ואם כן איך ירדו שלשה פרקין עלאין דנה״י לתתא, ונשארו ב״ש דנה״י התחתונים למעלה, וזהו אין השכל סובלו.

והענין הוא, כי הרי כבר בארנו, שהיסוד דאמא מסתיים בחזה דז״א. והנה המוח דחכמה דז״א, מתפשט בג״ס דז״א, שהם קו ימין חח״ן. ומוח בינה דז״א, מתפשט בקו שמאל, בג״ה. ומוח דעת, אינו עד״ז, לפי שנ״ה דאמא הם סתומות, ומתפשט המוח מלובש בתוכם, בב׳ הקוין ימיני ושמאלי. אך מוח דעת בא מלובש ביסוד דאמא.

ואמנם עד מקום סיום יסוד דבינה, בא הדעת הנ״ל, מוגבל ומלובש בתוכו, אך בהסתיים יסוד דבינה, הוא נגלה ויוצא לחוץ, ושם אין מי שיגבילנו, ולזה הטעם, מתפשטים ה״ח של הדעת, לכל הגוף דז״א, ומתפשטין בחג״ת נה״י, כמבואר אצלינו, כי אם יסוד הבינה היה ארוך, גם הדעת שבו היה מתפשט דרך קו אמצעי ביושר, כמו שאר הב׳ קוין. נמצא, כי האמת הוא, שג׳ מוחין עלאין אלו דאלקים דרישא עם המוחין המתפשטין בחג״ת נ״ה, תוך נ״ה דאמא, כולם נופלין למטה ביסוד, כי כשנופלין נה״י דאמא ביסוד, נופלין שלימים, לא למחצה, וכן גם המוחין שבתוכם נופלין, אך דעת המתפשט בגופא בגלוי בו״ק, אין מי שיגבילהו, ולכן נשאר במקומו ואינו יורד עם השאר אל היסוד.

ונמצא, שכל המוחין שבחו״ב, אפילו

הגהות ומראה מקומות

ח) אד״ר אות ש״י.

ט) עי׳ שער ההקדמות דף ס׳ ע״ב דרוש י״א.

י) שבת ק״ל. בתוספות ד״ה שש אנכי בשם המדרש.

המתפשטים בו״ק, הכל נופל, וכן הדעת בחי׳ קיבוצו במקומו ברישא נופל, אך בחינת התפשטות הדעת בו״ק, נשאר שם תמיד, ואפילו בזמן היות שם מוחין דגדלות.

אמנם ז״ס עולם הפוך ראיתי עליונים למטה, ותחתונים למעלה, כ) הנזכר ברב יהודה תלמידו של מר שמואל. וסוד הדבר, שכל האמוראים ל). הם מבחי׳ אלקים דקטנות, ומי שהוא מאלקים דקטנות דרישא, נופל הוא למטה ביסוד, ומי שהוא מן התחתונים, שהוא מהתפשטות ו״ק, היא למעלה והבן זה.

ואמנם בחי׳ זו, אינה נמצאת רק באלו המוחין דקטנות, כי הם אלקים דינין, והשורש שלהם שהם המוחין, נכפין, וצריך להורידם אל היסוד לכופם, אבל הו״ק שאינם רק התפשטות שלהם, א״צ להורידם. וכמו שמצינו שבה״ח דגדלות, יורדין ה״ח המגולין ביסוד, וחוזרין ועולין למעלה, כדי להגדיל ז״א. כן עד״ז האלקים שבמקומות המגולים, נופלין ביסוד, וחוזרין ועולין עם החסדים הנ״ל.

וז״ס סולם מוצב ארצה שראה יעקב, שהוא סוד היסוד, הנקרא סולם מוצב, שבו ראה אלקים עולין ויורדין בו, על דרך הנ״ל.

וז״ס אלקים ראיתי עולים מן הארץ, הנזכר בשמואל, וכבר הודעתיך לעיל, איך יעקב ושמואל היו תחלה מסוד אלקים דקטנות.

גם אמרו ראיתי אלהים עולים באופן אחר, והוא כי האשה בעלת אוב תמהה מאד, ונחרד לבה על דבר זה. והענין, כי עליית אלקים, שהם בחינת התפשטות המגולה של אלקים, אין ניכר בעלייתן כלל, כי הם מתמתקים ע״י החסדים דגדלות. אך החרדה שלה היה באופן אחר, והוא כי הלא בארנו, כי על ידי הורדת המוחין דגדלות, מורידין ג׳ מוחין דקטנות לתתא ביסוד, ואתכפיין תמן, אז יורדין יותר למטה כנ״ל. אמנם כשיש ח״ו רוגז בעולם, מחמת פגם עבירות, אז מסתלקים המוחין דגדלות שבו, שהיו כופין המוחין דקטנות, מ) ואז עולין אלו האלקים למעלה ברישא דז״א, ואז יש רוגז גדול ח״ו. ולכן אמר שמואל, למה הרגזתני לעלות, שהיה מתיירא מן הדין. וז״ש ראיתי אלקים עולים מן הארץ.

ונחזור לענין, דע, כי בירידת מוחין דאלקים אל הגרון דז״א, כבר בארנו זה, בסוד חלום יוסף, עם שר המשקים, ושר האופים, ושר הטבחים, ועם פרעה, כי כולם מסוד אלו האלקים, ואלו הג׳ שרים הנ״ל, הם הג׳ מוחין דאלקים, ומקום חנייתן: בקנה, ובושט, ובווורידין שבגרון. וכן גרון גימטריא ג׳ אלקים עה״כ.

השער השביעי

שער מוחין דצלם ויתחלק לח׳ פרקים.

פרק א מ״ת

נ) ועתה נבאר, ענין ג׳ בחינת שיש בזעיר אנפין, ושלשתן נכללין בשם מוחין. ושלשתן נקראו צלם, בסוד נעשה אדם בצלמינו. ושלשתן נכללין בג׳ אותיות צלם, מתתא לעילא. כי אות צ׳ דצלם, הם המוחין הנכנסין בפנימיות זעיר אנפין. ואותיות לם, הם בחי׳ אורות מקיפים, שיש על ראשו, התחתון ל׳, והעליון ם׳, ואלו יתבאר לקמן ס) בע״ה.

ואמנם עתה נדבר, איך נעשו אלו מבחי׳ אמא, ונבאר בפרטות ג׳ בחינות אלו ונאמר, כי הנה נכללין באופן אחר, והוא, כי המוחין דז״א, שהם נקראו חב״ד שלו, ובכללן נכללו כל מה שלמטה מהם, עד תשלום פרצוף ז״א, הרי זו בחי׳ א׳. הב׳, הוא בחי׳ כתר דז״א, שהוא ע״ג מוחין הנ״ל. הג׳, הוא בחינת הב׳

הגהות ומראה מקומות

כ) פסחים נ׳. ב״ב י״: תוספות ד״ה עליונים.
ל) בשער רוח הקודש דף ב׳ ע״ב.
מ) עי׳ שער העיבורים פרק ד׳.
נ) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״א אות קכ״ח ואות קל״ז.
ס) שער זה פרק ד׳.

מקיפים שלו, שהם הנקרא **לם** דצלם כנ״ל.

והנה ג׳ בחי׳ אלו נעשין לז״א, מפאת ג׳ בחי׳ שיש כנגדן בתבונה, כדלקמן בע״ה, כי אלו המוחין הם בתבונה, ויש יותר עליונים מהם, שהם מן אמא עילאה.

ונדבר עתה באלו של התבונה, ונאמר, כי יש בה ג׳ בחי׳: א׳, הוא נה״י שלה הראשונים, שנתלבשו בז״א, להיות לו בסוד מוחין. הב׳, הוא בחי׳ חצי ת״ת ע) ונה״י שלה החדשים, שנתפשטו בה מחדש, כדי שתהיה שלימה בי״ס גמורות, להזדווג עם אבא כנ״ל. הג׳ הוא בחי׳ שאר קומתה, שהוא מן מחצית העליון דת״ת שלה, עד למעלה, עד ראשה.

וג׳ בחי׳ אלו, מכוונות עם ג׳ בחינות אחרות באופן זה. והענין, כי הנה נת״ל, כי בעת לידתו, עלו אלו האורות של הכלים של נה״י דתבונה, למעלה בחצי תחתון של הת״ת שלה, ונתרוקנו אלו הכלים מן האורות שלהם עצמן, ולא נשאר בהם שום חיות כלל ועיקר, בסוד פ) אין התורה מתקיימת, אלא במי שממית עצמו עליה. ואז בהיותן כלים ריקים, נכנסו לתוכן המוחין דז״א, שהם מן החכמה שבו עד למטה, שהם ט״ס, ונתלבשו בט׳ פרקין שיש בנה״י של התבונה. ואח״כ נתלבשו כולם תוך ז״א, מחכמה שבו ולמטה כמ״ש בע״ה.

ונמצא, כי הכלים והגוף של אלו המוחין, הם בחי׳ א׳, שהם הכלים וגופניות התבונה עצמה. אבל האורות והרוחניות והנשמה שבהם, הם המוחין של הז״א עצמו.

אמנם לפי שכבר נסתלקו אורות שלהם, ונכנסו אורות הז״א במקומם, לכן אלו הנה״י דאמא מתחלפין, מטבעם הראשון, ונהפכים להיות עצם מעצמו, ובשר מבשרו של הז״א עצמו, וכגוף עצמו דמיין ממש. ואינן נקראין אלא בשם גופא דז״א ממש.

ובזה תבין, מ״ש בדרוש גדלות דז״א, איך הוא, שמן ו״ק שיש בו בלבד, כנודע שכל עצמות אינו רק ו״ק, איך הגדיל אח״כ, ונעשה בן י״ס גמורות. ושם ביארנו, צ) כי הנה הענין היה, שהיה בו ו״ס, הנקרא ו״ק, ונכנס בו עוד ג״ס, שהם נה״י דתבונה, ומתחברין יחד, ונעשין ט״ס גמורות. באופן זה: כי כל פרק עליון דנצח תבונה, מתערב ומתחבר, עם ב׳ פרקי עליונים דכלי החסד דז״א, ונעשין חכמה שבו. ופרק ב׳ דכלי נצח דתבונה, מתערב עם פרק התחתון דחסד, ופרק עליון דכלי דנצח דז״א, ונעשין חסד דז״א. ופרק ג׳ דכלי נצח דתבונה, מתערב עם ב׳ פרקי תחתונים דנצח ז״א, ונעשים נצח דז״א. ועד״ז בקו שמאלי. ועד״ז בקו אמצעי. כמבואר אצלנו במקומו.

נמצא כי הנה״י עצמן דתבונה, מתערבים עם הכלים וגופא של ז״א, והכל נעשה כלי וגוף א׳, בהשוואה א׳, וכגוף דז״א הוי ממש. ולכן נקרא בחינה זו, בחי׳ הגדלה ממש של הז״א עצמו, כי להיותן כלים ריקנים, ונכנסו אורות דמוחין דז״א לתוכן, נעשו כגוף דז״א ממש. והרי נתבאר בחי׳ המוחין דז״א, מחכמה שלו ולמטה, איך נעשו ע״י נה״י הראשונים של התבונה, שהם הכלים בלתי אור.

הבחינה הב׳, הוא הכתר של ז״א, אשר הוא נעשה, מן החצי התחתון של ת״ת, ק) ונה״י החדשים של תבונה. והנה בחינת הכתר דז״א, צריך שתחילה נבאר מה ענינו, אם הוא מכלל מוחין דז״א, או לאו. אם מכלל הי״ס דז״א, או לאו. כי בדבר זה יש מחלוקת גדולה בין המקובלים. ובספר יצירה נתבאר, שהחשבון י״ס מתחיל מן החכמה, כמו שכתב אחת היא רוח אלהים חיים כו׳. וכן אמרו, אין ראשית, אלא חכמה. וראיות הרבה לסברא זו. גם מה ענין הבנת לשון כתר, ולמה נק׳ כך.

והנה כפי הנראה מפשטות לשון התקונים וספר הזוהר, נראה, כי הכתר הוא גולגלתא.

הנחות ומראה מקומות

ע) נ״א מוסיף התחתון ובחי׳ נה״י (ח״ו).

פ) עי׳ ברכות ס״ג:

צ) לקמן פרק ו׳ וז׳ ושער דרושי הצלם פרק ו׳ ובשער הנסירה פ״ד.

ק) לקמן פרק ג׳.

וחב״ד, הם המוחין, שבתוך הגולגלתא. ואם כך הוא, נמצא שהכתר הוא גרוע בתכלית הגרעון, כי הוא נעשה חיצונית ולבוש אל המוחין, כדרך הגולגלתא המקיף ומלביש את המוחין, ואין ספק שתכלית ועיקר הם המוחין, כי הגלגלת הוא כלי, ומלבוש טפל אליה, ודבר זה לא יעלה על דעת תינוק בן יומו, כי הרי כתר גדול לאין קץ, על החכמה ותבונה ודעת, ונחשבו אצלו כלא היו.

(א) אבל הענין הוא, כי הנה המוחין הם חב״ד, אבל שרשם של הג׳ מוחין, נשאר לבעלה, הרושם שלהם, ומציאותן בכתר. ואותן המוחין שבכתר, הם גדולים ומעולים לאין קץ על המוחין הנקרא חב״ד. ולכן תמצא באדרת נשא, שכאשר מבאר סדרי ספירות הכוללות כל האצילות, אשר הא״א נקרא כתר, ואו״א חי״ב. מזכיר שם בא״א, בחינת גולגלתא ומוחא סתימאה דילה. אמנם חו״ב, הם או״א, שהם ענפים היוצאין ממ״ס דא״א הנקרא כתר. וכך הוא הענין, בי״ס הפרטות שבכל פרצוף, יא״כ בודאי כי המוח הסתום שבכתר, הוא גדול מאד מן חו״ב, אשר בפרצוף ההוא, כי הרי מן הכתר נאצלו הם, ובהכרח הוא, שבחינת ד׳ מוחין שהם חו״ב ודעת הכולל חו״ג, שארבעתן יהיו נמצאים בכתר בודאי, כמבואר אצלינו בברכת שים שלום של העמידה, לכן הם ד׳ כריעות וד׳ זקיפות ע״ש. נמצא, כי המוחין הם למטה מבחי׳ הכתר, ואינם בתוכו, כי הכתר גבוה מאד מאד מהם, והם למטה ממנו לגמרי. אמנם בכתר יש בו בחי׳ פנימית, שהם מוחין שבו בעצמו ממש. ובחי׳ החיצוניות שהוא הגולגלתא, אלא שחיצוניות שהוא הגולגלתא, מתפשטת עד למטה, ומלבשת גם את המוחין הנקרא חב״ד, אבל עיקרית הכתר אינו, אלא למעלה על אלו המוחין. ועיין בביאור אותו מאמר, ג׳ רישין אתגלפין דא לגו מן דא, הנזכר בתחלת אדר״ז דרפ״ח, ומשם תבין ענין זה המוח שבכתר, שהוא מלבד המוח עצמו, מה ענינו.

פרק ב מ״ת

ר) ועתה נבאר, מהיכן נעשה בחי׳ הכתר הזה, והנה הוא נעשה מבחי׳ חצי התחתון של הת״ת דאמא, הנקרא תבונה, וזהו ענינו. כי הנה כתבנו לעיל, כי לסבת הכנסת נה״י דאמא הראשונים תוך ז״א בבחי׳ המוחין, היצרכה להתגדל ולעשות לה נה״י חדשים אחרים, ושם בארנו איך היה הענין, ואמרנו כי האורות של נה״י דאמא, עלו בחצי ת״ת התחתון של תבונה, לדחות את הולד, שיולד ויצא לחוץ, ואז אותן האורות הוציאו שם

הגהה

(א) מ״ב, וזה סוד מנחל בדרך ישתה, הנחל הוא יסוד דתבונה, ובתוכו מלובש דעת דז״א, שבו החסדים הנקרא מים, ואלו מים נמשכין מן הנחל ההוא, ומתפשטין עד היסוד דז״א, וחוזרין ועולין ומגדלין אותן, כנודע. ויסוד נק׳ דרך, בסוד דרך גבר בעלמה, נמצא, כי היסוד דאמא הנקרא דרך, נעשה נחל מים, וממנו שותה הז״א מאותן החסדים, ואז נגדל ומרים ראשו. וסוד הרמת ראש הוא, כי חג״ת שבו נגדלין, ונעשין בחי׳ ראש, בסוד ג׳ מוחין שבו: חב״ד. ונמצא, כי אין ראש זו מחודש, רק שמה שהיתה בסוד חג״ת, הורמו למעלה, וגדלו ונעשה ראש, בסוד חב״ד. וזו בחי׳ ו׳ שבשם הוי״ה הכולל האצילות, כי תחלה היה בז״א ו״ק לבד, ו׳ זעירא שבתוך ה׳ דאמא עלאה, ועתה יצאה ונעשה ו׳ עצמה שבשם הוי״ה, ונעשה לו ראש, שהוא צורת י׳ שיש בראש ו׳, כנודע כי ביניקה היתה ו׳ לאחר ה׳ ראשונה, אלא שלא היה לה ראש, כי היה ו״ק לבד, ובגדלות נעשה לו ראש דהיינו י׳ על ו׳.

הנהות ומראה מקומות

ר) עי׳ לעיל שער המוחין פרק א׳.

נה״י אחרים חדשים, כי בעלות האורות הנ״ל, האירו ונתנו כח לכלי ההוא של מחצית הת״ת התחתון, והגדילו ממנו ג״כ נה״י חדשים, ואז האורות הראשונים שנסתלקו, נתלבשו תוך אלו הנה״י החדשים, כי הנה״י הראשונים הוצרכו להתרוקן לכמה סבות הנ״ל: אם לצורך לידת המוחין דז״א, ואם להעשות לבושין למוחין דז״א עצמו כנ״ל, אבל אלו שהם תשלום י״ס של תבונה עצמה, חזרו האורות להתלבש בהם, והנה מזה המחצית התחתון של הת״ת, ומן הנה״י, בבחינת כלים, ובחינת אורות ג״כ שלהם עצמן, הם הנעשין כתר של ז״א.

והרי זה הוא שינוי א׳, שיש בין הכתר, אל המוחין. כי המוחין הכלי שלהם הם של התבונה, והאורות הם של ז״א. אבל הכתר, הכלי והאור שלו, הכל הוא של תבונה.

ובזה ש) תבין טעם, למה אין הכתר במספר י״ס כנ״ל, אמנם מתחילין מן החכמה, שהוא נקרא ראשית. והענין, כי הנה המוחין דז״א שהם חב״ד שלו, האורות הם של ז״א עצמו, ואע״פ שהכלים והלבושים הם נה״י הראשונים של התבונה כנ״ל, עכ״ז הם טפלים ונגררים אחר הרוחניות והאורות שבתוכו, אשר הם מז״א עצמו. ולכן משם הם מתחילין מספר הי״ס, שהם: חב״ד חג״ת נהי״ם שבו.

ובפרט במ״ש לעיל, כי הכלים של נה״י הראשונים דתבונה, נעשו בשר מבשרו, וגופו ממש דת״ת דז״א. אמנם הכתר שלו, אין לו שייכות עמו, לא באורות, ולא בכלים, כי כולם הם בחי׳ התבונה לבד, ואין בו בחי׳ דז״א כלל, זולתי שהוא מתחבר עמו, ושורה עליו כעין כתר, כמ״ש, ולכן אינו נחשב במספר י״ם דז״א, וזכור כלל זה.

וגם בזה תבין, למה נקרא כתר, כי הוא לשון כותרת וסובבת, כמו העטרה המקפת ומסבבת ומלבשת ראש האדם, והוא דבר זולתו, כנראה בחוש הראות, שהעטרה דבר הנבדל מן גוף האדם.

גם מזה תבין, הפרש ויתרון מעלת הכתר, על המוחין, כי המוחין היו האורות בחי׳ ז״א עצמו, ובחי׳ הכלים שלהם בלבד, היו מן התבונה. אבל הכתר שלו, כולו, כלי ואור, הוא מן התבונה לבדה. ופשוט הוא היתרון והמעלה, שיש בין תבונה לז״א, שאין קץ וקצבה אליו. ומה גם כי אפילו בחינת הכלים, יש יתרון לכלי הכתר, מכלים של מוחין, לב׳ סיבות: א׳ כי הכלים של מוחין, הם כלים של נה״י ראשונים לבד. אבל כלי הכתר, הם מהנה״י החדשים, וגם מחצי ת״ת התחתון, ונודע, כי חצי ת״ת גדול מכל הנה״י כולה, כמבואר אצלינו בהקדמה הידועה, כי הבחינה הקטנה שבכל ספירה העליונה, היא גדולה מכל מה שלמטה ממנה. והרי ראית, כמה יתרון יש אל הכתר על המוחין.

ופשוט הוא, כי הכתר גדול מכל הט״ס כולם של הז״א לגמרי. ואמנם עכ״ז, נקרא כתר של ז״א, עם היות שאין לו שייכות עמו. והטעם הוא, לפי שכאשר אמא שהיא התבונה רוצה להעטיר ולהכתיר את בנה ז״א, בסוד בעטרה שעטרה לו אמו, הנה היא יורדת ומשפלת גופה למטה, עד שיעור חצי ת״ת שלה כנ״ל, ומקפת ומסבבת ראשו של ז״א, ונעשית לו בחי׳ כתר ועטרה, ואז נחשב כאלו הוא מבחי׳ ז״א עצמו, לסיבת התחברותו והתדבקותו עמו.

וז״ס מ״ש בתיקונים, הכתר הוא אמא על ברא. גם אמרו בתקונים, כי כל הכתר הוא אה״ה, והענין הוא, כי מבחי׳ אמא הנקרא אה״ה כנודע, נעשית כתר דז״א כנודע, כפי מה שבארנו. ודע, כי לא ז״א לבד, אלא ע״ד הנ״ל הם כל בחי׳ של הכתרים, של שאר הפרצופים, כמו א״א, או״א, נוקבא דז״א, כי כולם, כתריהם נעשה מן ת״ת העליון שעליו, עד״ז שבארנו בכתר דז״א.

והנה גם כן יתבאר לך, כי הרי מבשרי אחזה אלוה, והרי אין אנו רואים שהאדם התחתון שבעה״ז, יש בו כתר עם המוחין בתוכו למעלה מן המוחין שלו. אך זה יובן

הגהות ומראה מקומות

ש) לקמן פרק ח׳ וח׳ ובשער דרושי הצלם פרק ו׳.

במ״ש, כי הנה כמו שהכתר אינו מכלל גופו דז״א, רק בחי׳ מקפת עליו זולתו, כך הוא באדם התחתון, שהכתר שלו הוא אור רוחני מקיף עליו, ואינו נגלה וניכר לעין כל. אמנם החיצוניות שלו המתפשט למטה, הוא הנגלה, והוא הגולגלת המקיף את המוחין של אדם עצמו.

מ״ב) כתר גימטריא ג״פ אור, וסוד אור יוצא מאויר, ואויר ר״ו, ג׳ ע״ב דיודין. נמצא, כי הכתר רומז לט׳ פעמים ע״ב דיודין, ועם כולל, הרי י״פ ע״ב דיודי״ן נכללין בכתר, ונעשין נשמה בכתר, שהוא אור. וכבר ידעת, כי כתר בחי׳ אור מקיף.

פרק ג מ״ת

ת) ועתה נבאר ענין הכתר הזה, איך נעשה מחצי ת״ת התחתון, ומנה״י חדשים דתבונה. ובו יתבאר מ״ש למעלה, כי אמא יורדת ומשפלת עצמה למטה, להיותה כתר על ראשו, ואם כפי הנ״ל, א״צ להשפיל עצמה.

אבל הענין, כי הנה עיקר בחי׳ הכתר דז״א, אינו רק חצי התחתון של ת״ת לבד של התבונה, והיא ממש שורה ע״ג מוחין שלו הנקרא חב״ד, כי הרי בארנו כי הכתר הוא רק ספירה א׳ לבד, ואינה נחלקת לג׳ קוין. וא״כ א״א שגם הנה״י החדשים, המתחלקים לג׳ קוין, יהיה כתר דז״א. אבל צריך להבין, שכפי זה, מה נעשה מן נה״י החדשים, המפסיקין בין חצי ת״ת אל ראש ז״א.

גם צריך להבין, מה שנתבאר אצלינו במקומות אחרים, בענין דרוש המוחין דז״א, איך צריך י״ג שנים, עד שיכנסו בו, א) הוא זמן ירידת הכתר עליו, ואם כפי הנ״ל, שהת״ת עצמו שורה ע״ג חב״ד דז״א, א״צ לשהות זמן רב, כי כיון שנכנסו כבר נה״י דתבונה, בסוד מוחין שבתוכו, מאליו נשאר עומד הת״ת ע״ג המוחין, ברגע בלתי שהות זמן.

אבל הענין הוא, כי הנה האמת הוא, שחצי ת״ת תחתון של התבונה, הוא לבדו נעשה כתר, והוא חונה ושורה ויושב ע״ג המוחין ממש. והנה הת״ת, הוא גוף רחב, כנראה בחוש הראות, ויש באמצע ובתוכו, מקום חלל ורחב יותר משאר ספי׳, ובפרט כאשר נעריך גוף של אמא, שהוא מקום היותר רחב שבה. ורישא דז״א שהוא היותר צר וקטן, משיעור שבכל איבריו, ובפרט כי זה בחי׳ אמא, וזה בחי׳ בנה הקטן, כי ודאי כאשר חונה אותו חצי ת״ת על ראשו דז״א, נכנס ראשו דז״א בתוכו, וכל המוחין שלו מוקפים ומוכתרים מחצי הת״ת הזה, ויש בו שיעור גדול, שיהיה קצתו נשאר למעלה, וקצתו יורד ומסבב את המוחין דז״א.

ואמנם הנה״י החדשים של התבונה, אינם נכנסין תוך פנימית דז״א, כאשר נכנסו הנה״י הראשונים, אמנם הם נכספין ומתפשטין ויורדין בצד האחוריים של ז״א, כאדם הארוך הכופף קומתו, ונשען ע״ג ראש האדם הקצר קומה, העומד לפניו, ואחורי הגנס נגד פני הארוך, ואז הארוך כופף קומתו, ומשים גופו שבמקום טבורו, ע״ג ראש הגנס, ורגליו ניתלין לאחוריו דגנס, נמצא שראש האדם הארוך, וחצי קומה העליונה, זקופה מעומד למעלה, וחצי גוף נכפף ונסמך ע״ג ראש הגנס, והרגלים שלו יורדין ומתפשטין מאחורי הגנס. וכן הענין באמא עם ז״א, כארוך ע״ג הגנס ממש, והיא עומדת ממש על הז״א, כעין ציור הלמד כזה:

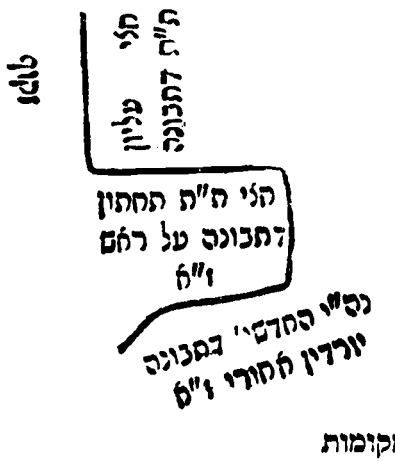

הגהות ומראה מקומות

ת) עי׳ שער ההקדמות דף מ״ט ע״ב ולעיל פרק א׳ וב׳. א) נ״ב נ״א מי״ג עד עשרים ובכלל (ה״ו).

נמצא חצי ת״ת התחתון דתבונה, כפוף על ראש ז״א, כעין כתר על המוחין דז״א, ורגלי אמא שהם נה״י החדשים, יורדין ונתלין מאחורי ז״א עד למטה, באופן שהת״ת עצמו דתבונה, הוא דבוק ממש ועומד ע״ג מוחין דז״א, והוא נעשה כתר אליו. וא״כ ירידה זו דרך אחורי ז״א, שיורדין ומתפשטין נה״י החדשים, כדי שישאר הת״ת בבחי׳ כתר דבוק ע״ג מוחין, צריכין שהות וזמן לירד, כמ״ש אצלינו ב) בענין המשך י״ג שנים דגדלות דז״א כנ״ל.

נמצא, כי הכתר דז״א, אינו דבוק ביחד בגוף אחד, עם הנה״י הנכנסין תוך ז״א, אבל הם גוף אחד, עם נה״י החדשים, היורדים ומשתלשלין מאחורי הז״א.

ובזה תבין, מ״ש אצלינו במ״א ג) כי קו אמצעי דז״א, לפעמים יורד עד למטה, וגם בחי׳ הדעת, שהוא עמו בקו האמצע, גם הוא יורד למטה, ממקומו. ואמנם החו״ב שבו, נשארין במקומם, ואינן יורדין, לפי שאינן קשורים עם הכתר. אמנם אם היה נקשר עם נה״י הפנימים דתבונה, היה מוכרח, שאם יעלה הכתר ד) והדעת, גם החו״ב שבב׳ קוין האחרים ירדו, ויעלו עמהם.

פרק ד מ״ת

ה) ונבאר עתה, ענין ירידת והשתלשלות הנה״י של תבונה החדשים, מאחורי ז״א. והטעם שאינן יורדין ונמשכין דרך פניו הוא, כדי שתוכל התבונה להסתכל פניה בפני הז״א, כאשר תכפוף ראשה להסתכל בו, בהיות פניה באחורי ז״א, ותכפוף ראשה ותביט בפניו של הז״א, שהוא נמוך ממנה, ותאיר בו בהסתכלותה. ואלו היה רגליה משתלשלין כלפי פניו, נמצאת פניה כנגד פני הז״א, והנה היא גבוה מאד, וכאשר תכפוף ראשה להסתכל בו, אינה מסתכלת אלא באחור של ז״א.

והנה, שיעור אורך והתפשטות והשתלשלות נה״י החדשים הנ״ל, באחורי ז״א, הוא עד סיום שליש עליון דת״ת דז״א, שהוא נגד החזה שלו, אשר משם ולמטה יוצאת רחל, נוקבא דז״א, באחורי ז״א כנ״ל, כי מקום שמסתיים היסוד דתבונה, שנכנס בתוך פנימית ז״א, שם כנגדה מבחוץ, מסתיימין נה״י דתבונה החדשים החיצונים. ואף על פי שנה״י דתבונה החדשים, שיעורם כשיעור אורך נה״י הראשונים, עכ״ז, אינו דומה התפשטות ו) בפנים ביושר, אל החיצונים, שנכפפין, ומתעקמין, ונכפלים, ומתפשטין באחורי עורף ז״א. לכן הנה״י הראשונים הנכנסין תוך ז״א, מתפשטין עד סיום רגלי ז״א. והנה״י החדשים, אשר נכפפין ועקומים לאחור, אינן מגיעין רק עד החזה לבד.

והנה ע״י התפשטות אלו הנה״י החדשים באחור ז״א, עד החזה, מתכסים אחוריים של ז״א, ואין החיצונים והדינין שולטין באותן אחוריים עליונים של (עורף) ז״א. ודע כי כל בחי׳ אותו ז) החיוורא והלבנונית שבאחורי העורף דז״א, וכל הלבנונית אחורי הגוף והכתפים שלו, כולו הוא בחי׳ אלו הרגלים של אמא, אשר הם מכלל בחי׳ הכתר שלו, המקיף את ז״א, באופן שכל אותו החיורא הנזכר באדרא שיש למעלה בגלגלתא, וכן אותה החוורתא המתפשטת באחוריים, הכל הוא בחי׳ הכתר הנזכר באדרא, הכותר ומקיף את ז״א.

וז״ס מ״ש באדרא נשא דף קכ״ח ע״ב, על בחי׳ א״א, וז״ל, ומהאי גולגלתא, נפיק חד עיבר חיוור, דנחית לגלגלתא דז״א כו׳, כי ודאי הוא יורדת דרך אחורי ריש״א דא״א. ודע, כי על הלבנונית שהוא בחי׳ הכתר הנ״ל, שהוא סיום הרגלים של התבונה החיצוניות, נמשך ומלביש עליהם בחי׳ חד קוצי דשערי,

הגהות ומראה מקומות

ב) בשער דרושי הצלם פרק ג׳.
ג) שער לידת המוחין פרק ב׳.
ד) נ״א או ירד (ה״ו).
ה) עי׳ שער דרושי הצלם דרוש ה׳.
ו) נ״א הראשונים המתפשטים (ה״ו).
ז) נ״א אור (ה״ו).

הנמשך מראש הא״א ח) דרך עורפו, בין תרין כתפין, כנ״ל באדרא דקכ״ט ע״ב, ונמשך ג״כ עד החזה דז״א, כדי לכסות הכתר, מחשוף הלבן אשר שם, ולכן נמשך קוצי דשערי דרך אחור ז״א. ועוד טעם ב׳, כדי שלא לכסות הפנים של ז״א, לכן נמשך דרך אחוריו.

ודע, כי הנה נתבאר, כי קוצי דשערי מלביש ההוא חוורא, שהם נה״י החדשים. והנה למטה מן ההוא חוורא, יצאת לאה אשת יעקב, באחורי ז״א, מחציו ולמעלה, ומסתיימת עד החזה ג״כ. כי לאה יוצאת תכף במקום הדעת של ז״א מאחוריו, כנודע.

וכאשר נכנסו המוחין תוך ז״א, תכף ייצאת דרך אחור, בחי׳ לאה כנ״ל. וכאשר הונח הכתר על ראש ז״א, ירד גם הוא, ונתפשט ונמשך עד החזה כנ״ל, והלביש וכיסה את לאה, העומדת שם פניה נגד אחורי ז״א, והכתר מלביש ומכסה אחור לאה, ועי״ז אין חיצונים שולטין באחוריים שלה. וגם הלובן ההוא, ממתק הגבורות, והדינין הקשים, שבאחוריים של לאה, כנודע.

וזהו הטעם, שבספר הזוהר, קרא אל לאה עלמא דאתכסיא. אבל רחל היוצאת אחר סיום הכתר הזה, מהחזה ולמטה, נקרא עלמא דאתגלייא.

והנה סיום הכתר הזה, שהם נה״י החדשים של התבונה, הם מגיעין עד ראש רחל, ומסופם ומסיומם, נעשה כתר של רחל נוקבא דז״א.

והנה תבין באדר״ז ואד״ר, למה לא הוזכר רק נוקבא תתאה רחל, דנפקא בין תרין דרועין דז״א מאחוריו, אבל לאה שהיא עלמא דאתכסיא, לא הוזכרה. כי הנה היא נכללת ונחשבת בכלל הכתר של רחל, וכאלו היא עצמה נעשה בחי׳ כתר של רחל לסבה הנ״ל.

ובזה תבין משארז״ל, ט) שאמרה הירח לפני הקב״ה, רבש״ע, א״א לב׳ מלכים שישתמשו בכתר א׳. פי׳, כי הנה הת״ת דתבונה, הוא עצמו נגדל ונתארך, ונעשו נה״י החדשים ממנו כנ״ל, אשר סיומם הוא כתר רחל, הנקרא ירח ולבנה. באופן, כי הת״ת דתבונה, נעשה בהתחלתו כתר לזעיר אנפין, ובסופו כתר דרחל.

ועתה נבאר בחי׳ הג׳, והוא אותיות ל״ם דצלם, שהם ב׳ מקיפים על ראש דז״א, שהם מבחי׳ (הנ״ל) חצי עליונה של התבונה, עד תשלום חצי עליון על הת״ת שבה, כי משם ולמטה הוא כתר דז״א כנ״ל.

והענין הוא כך, כמ״ש בע״ה, כי ל׳ של צלם, הוא חג״ת של התבונה. ום דצלם, הוא י) כחב״ד דתבונה, והרי נגמרו י״ס. ואמנם הל׳ אינה, אלא ב׳ ספירות וחצי, שהם ח״ג וחצי עליון של הת״ת של התבונה, כי חצי התחתון הוא בחי׳ כתר של ז״א, כנ״ל. כ)

והנה אלו המקיפים, יש להם בחי׳ אחרת, והוא, כי הכלים שלהם, הם גופא דאמא דתבונה עצמה. אבל האורות שבתוכם, הם משותפים, כי יש בהם אורות ומקיפים דמוחין דז״א. וגם יש עמהם ביחד, האורות של התבונה.

והנה יש בחינה אחרת בכתר, משא״כ במקיפים. כי הכתר הוא יורד ומלביש ומכתיר וסובב את הז״א כנ״ל. וא״כ, אע״פ שהוא בחי׳ אור מקיף, אינו נכנס בחשבון המקיפים הנ״ל, כי הם עומדים מרחוק למעלה, ומשם הם מאירין למטה בז״א. אבל הכתר המסבב אותו בקירוב ובדיבוק גמור, אינו נקרא מקיף.

ויש בחי׳ במקיפים, משא״כ בכתר. כי אלו המקיפים, יש בתוכם ג״כ אורות ז״א כנ״ל, ולכן נקרא מקיפים של ז״א. אבל הכתר, הכלי והאורות, הכל של תבונה, ואין בו מחלק הז״א כלל. אבל המקיפים, אע״פ שהם רחוקים ממנו כנ״ל, עכ״ז מתייחסים אל הז״א, ונקרא מקיף שלו, כיון שבהם מעורב ומשותף אורות ז״א עצמו, ולולי כך, לא היו מתייחסים אל הז״א כלל. משא״כ בכתר, אע״פ שכולו הוא

הגהות ומראה מקומות

ח) נ״א גם זה הוא מבחי׳ א״א דז״א שהוא ראש דז״א, ועי׳ בשער ההקדמות דף כ״ט דרוש ה׳.

ט) חולין ס׳: י) נ״א היא חב״ד (ה״ו).

כ) עי׳ שער דדושי הצלם פרק ד׳.

של תבונה, עכ״ז להיותו דבוק עם הז״א, מתייחס להקרא כתר שלו.

ונמצא כללות הדברים, כי ג׳ בחי׳ הם: הבחי׳ הא׳ הוא מוחין דז״א, שהאורות שלו, והכלים של התבונה. והכתר דז״א, האורות והכלים של התבונה בלבד. ומקיפים דז״א, הכלים של התבונה, והאורות הם מחוברים ומשותפים, והם אורות דתבונה, ואורות דז״א. וע״ש.

ל) (מ״ב נלע״ד, שתכלית הדברים, שבינה ותבונה הם ס״ם. ותבונה היא ם׳ מלכות דבינה, העומדת מחזה שלה, עד סיום שלה, ולכן נקרא ם׳. ואמנם המלכות דתבונה זו, היא כלולה מי״ס ג״כ. והט״ס הם כללות לם דצלם. והמלכות דמלכות שבה, הוא צ׳ דצלם, נכנסת בפנימית דז״א.

ואמנם הכתר דז״א, גם הוא מקיף, לכן הוא מט״ס דמלכות דתבונה הנ״ל. (ר״ל שבעיבור נכנס כלי חיצון של מלכות דמלכות דתבונה) וביניקה אמצעית של מלכות דמלכות דתבונה. ובגדלות פנימית של מלכות דמלכות דתבונה) שבכל מ) ספירה יש ג׳ בחי׳ כלים, ונמצא שצ׳ דצלם דעיבור יניקה ומוחין, הם ג׳ מלכיות דתבונה, הנקרא ם. ולעולם מלכות דמלכות דתבונה הנקרא ם, היא נכנסת בפנימית ז״א, וא״כ נמצא, שלעולם צריך להשלים מלכות שחסר מי״ס התבונה.

וז״ס ענין הכפליים, שנכפלים נה״י, ואינם נה״י ממש, אלא מלכות ששיעורה נגד נה״י, והבן זה. נמצא, שבכל עולם, ובכל ספירה הוא כך, שהמלכות דמלכות של המלכות דאצילות, מתלבש בבריאה. וכן בכל ספירה וספירה כן הוא, שבמלכות דמלכות התבונה, שהוא מלכות דבינה, היא הנכנסת תוך פנימית ז״א, וכללות הט״ס דמלכות דתבונה, הם המקיפין, והבן זה.

פרק ה מ״ק

נ) טעם, למה הכתר דז״א, בשליש אחרון של ת״ת דאמא, לפי ששם הוא סוד הרחם, כוד אות ה׳ של אמא, ושם נכנסת י׳ של אבא, שהוא היסוד שבו, ביסוד שבה. ומכח הארה ההיא, נעשית שם כתר לרישא דז״א, שהוא מתחיל מהטבור ולמטה.

מ״ק, ב׳, הטעם למה אין אנו מונין לעולם הכתר בחשבון הי״ס, רק אנו מונין הדעת במקומו, דע, כי הלא ת״ת דבינה, ממנו נעשה כתר לז״א, ומצד חיות פנימית שבה, נמשך חיות לכתר דז״א. והנה הכתר לא נעשה ע״י זווג או״א, רק מהבינה לבדה, וכיון שכן, נמצא כי כפי בחי׳ זו, יהיה יותר גדול הכתר מן המוחין, כי המוחין הם נבראים ומתחדשין מאו״א ע״י זווגם, אך הכתר הוא מחיות הבינה עצמה כנזכר. ובערך זה יהיה יותר גדולה הכתר, מהמוחין.

אך יש בחי׳ אחרת, והוא כי הלא מבשרי אחזה אלוה, כי עיקר שכל ותבונת האדם במוחין, כי הגלגלתא טפלה בערך המוחין. והענין, כי בבחי׳ שהמיחין הם מאו״א. משא״כ הכתר, שהוא מאמא לבדה, לכן בבחי׳ זו המוחין הם עיקרים, ומשם מתחיל המנין, ולא מן הכתר, כי אע״פ שהת״ת דבינה בהיותה בה בעצמה, האור שלה גדול יותר מאור המוחין שבז״א עצמו, עכ״ז כאשר האור שלו נעשה ממנו כתר לז״א, אז יורד במעלה מן המוחין, כי המוחין מאור או״א, והכתר מצד אמא לבד, ובזה תבין מ״ש בזוהר כי כל כתר מסטרא דאמא.

ג׳ דע, ס) כי (הלא) בסוד העיבור ג׳ כלילין בג׳, לא היה לז״א רק ב׳ מוחין חו״ב מצד אבא, וב׳ מוחין מצד אמא, כי היה הדעת חסר אז ממנו. והם ד׳ שמות אלקים, כולם בסוד ב״ן. פי׳: כי אלהים פשוט, ומלא, ומלא

הנחות ומראה מקומות

ל) נ״א ל״ג וכתב נ״ב שייך לפרק א׳ מדרושי צלם (כת״י)

מ) עי׳ שער מוחין דצלם פרק ד׳.

ג) עי׳ שער מטי ולא מטי פרק ח׳ ובשער דרושי הצלם פרק ו׳.

ס) עי׳ לעיל שער מוחין דקטנות פרק ב׳.

דמלא, הם ב״ן אותיות. כי ז״ס בנ״י אלקים. וד״פ ב״ן, של ד״פ אלהים, הם גימטריא ע) קדקד, וז״ס הקדקד, מקום שמוחו של תינוק רופף.

וזהו צחוק עשה לי אלקים, כי ב׳ מוחין, שהם ב׳ אלקים, גימטריא עק״ב, וי״ג אותיות המילוי בכ״א משתיהן, הרי הוא גימטריא צחק, ועם י׳ אותיות דב׳ אלקים, גימטריא יצחק. וזהו (סוד) צחוק עשה לי אלקים וגו׳.

וז״ס שורש קין והבל, קין נגד ל״ב אלקים, (נ״א ה״פ ל״ב) אשר בכ״א מהם ה׳ אותיות, הרי ק״ס, כמנין קין. וכן הבל, ה׳ ל״ב הנ״ל ג״כ, אלא שהבל בכללות, וקין בפרטות. וקין והבל שניהם גימטריא צחק הנ״ל, וי״פ ל״ב גימטריא ש״ך ניצוצין, ושרשם ל״ב אלקים, וז״ס בהלו נדו עלי ראשי, ר״ת נער.

וז״ס והנה נער בוכה, כי בתיה בת פרעה חשבה, שהוא כולו דינין מש״ך ניצוצין כולם, וזהו ותראהו והנה נער. ובאמו נאמר, ותרא אותו כי טוב, הוא מצד החסדים, לא מצד הדינין.

הרי נתבאר, כי בעיבור הם ד׳ מוחין, ב׳ דאבא, וב׳ דאמא לבד. ומהם שורש הל״ב אלקים. אך ביניקה בקטנות, הם ו׳ מוחין, ג׳ מוחין דאבא, וג׳ דאמא. והם ג״כ בחי׳ אלקים. הרי הם עתה ו׳ אלקים, ותצרפם עם ד׳ אלקים של העיבור, שהיה בו מתחלה, הרי עתה יש בו י׳ אלקים ביחד לז״א. והם גימטריא ת״ל ת״ל. וז״ס קוצותיו תלתלים, כי מספרן ת״ל ת״ל, ועם נ׳ אותיות, שיש בי׳ אלקים, הרי הכל גימטריא תלתלים. והם סוד השערות וקוצין דז״א.

ד׳ אם פ) אנו מונין בחי׳ הכתר ובחי׳ הדעת, נראה שהם י״א, ובס״י אמר, עשר ולא י״א, עשר ולא תשע. והטעם, כי הדעת הוא בחי נשמה דז״א, ואין אנו מונין, אלא מה שיש בו כלי, אבל הדעת, (הוא) בחי׳ נשמה בלי כלי. וכן בכל כללות האצילות. (וכן) עתיק יומין, הוא בחי׳ נשמה לכל האצילות, ואין (בו) בחי׳ כלי כלל, לכן אין אנו מונין בחי׳ הדעת בכלל הי״ס.

והנה הי״ס שבכל כללות האצילות, הם עשר נקודות, שיצאו תחלה בתוך הכלים, ומהם היה התיקון. כי מנקודה ראשונה נעשה כתר דאצי׳, הנק׳ אריך, מכתר שבנקודה, ובתוכו עתיק, בבחי׳ נשמה. ומב׳ נקודות, נתקנו או״א, ומז׳ נקודות, ז״א. ומנקודה אחרונה, נבנית הנוקבא דז״א. הרי י״ס, דעשר נקודים לבד.

והנה א״א חכמה שבו, מאירה לאבא ממקומה. וכן בינה שבו, מאירה לאמא. ואין כן במלכות שהמלכות שבכולם, אחר הקטרוג, ירדו, בין מלכות ז״א, ובין מלכות נוקבא, בין מלכות דאו״א, בין מלכות דא״א, כולם ירדו ממש למטה, אלא שמאירים אליה ממקומם צ) ולא נשאר למעלה רק רשימו לבד. א״כ היה אפשר לומר ה״ו, דהשתא לא נשארו רק הט׳ בכל בחי׳ ותו לא, שהרי העשירית ירדה ונפלה, לכן אמר י׳ ולא ט׳. ק) ואמר י׳ ולא י״א, כי אין זה רק הרשימו לבד, כדי כשתעלה, תדבק בשרשה למעלה, דהיינו הרשימו.

וז״ס לעולם ה׳ דברך נצב בשמים, שהמלכות דז״א, אף שנפלה למטה, לעולם הרשימו שלה למעלה. וזה דברך שהוא מלכות נוקבא דז״א, הוא נאמר על הרשימו, ואמר שלעולם היא שם בשמים למעלה בז״א, שהוא שמים. וכן בכל בחי׳ ובחי׳.

הגהות ומראה מקומות

ע) עי׳ שער הכוונות בדרוש אמת ויציב.

פ) עי׳ לקמן פרק ח׳ ובשער דרושי הצלם פרק ו׳.

צ) נ״א ולא שמאירים אליה ממקומה אלא ממש ירדו (ה״ו).

ק) ס״א שלעולם צריך להשלים עמה י״ס דא״א וכן י׳ של כל בחי׳ ובחי׳ ולפי שהיה אפשר ג״כ לטעות ולומר שהם י״א עם הרשימו והייתי מונה את הרשימו לעצמו לכן אמר י׳ ולא י״א כו׳ (ה״ו).

פרק ו מ״ק

ר) ז״א היה תחלה ו״ק, ואח״כ נגמר לי״ס גמורות. באופן זה: שהנה קו ימין הוא חסד ונצח, ובהם שש פרקין, ואז תרין פרקין עלאין דחסד, מתחברים עם פרק עליון דנצח דאמא, והרי חכמה שלו מג׳ פרקין, מדה גמורה. וכן בקו שמאל, ב׳ פרקין עלאין דגבורה, מתחברין עם פ״ע דהוד דאמא. וכעד״ז בקו אמצעי. שכיון שתבונה ממיתה עצמה עליו, שאז מסתלקין פנימית נה״י שלה, וחיצוניות שלה לבד נכנס בו, ובתוכם המוחין דז״א, לכן הם נעשין חלק מאיברי ז״א ממש ומגופו, ומגדיל ז״א ע״י נה״י דתבונה. ואמנם כשלא נכנסו עדיין רק ו״ק דגדלות, מתחיל לגדל, אך לא נשלם ראש דגדלות שבו, ועדיין חג״ת שלו נקרא רישא דיליה, וא״כ בהכרח שבזה הראש מחג״ת דיליה, יהיה ניכר גדלותו.

והוא דע, שבתחלה מתחיל לגדל החלקים העליונים, ואח״כ התחתונים, שהרי בהכנסת המוחין, התחתונים נכנסים תחלה. אך בגדלות ז״א עצמו, העליונים נגדלין תחלה, וזה ברור. נמצא שתחלה נגדל החסד וגבורה, ואח״כ הת״ת, וכן נ״ה, וכן ש) היסוד.

ונחזור לענין ו״ק דגדלות, שהנה הד׳ פרקין העליונים דקו ימין, שהם ג׳ פרקי החסד, ופ״ע של הנצח, הם מתחברים עתה יחד, ונעשין חסד דז״א. ושם יש בחי׳ החכמה שלו, שהרי הב׳ פרקין עליונים מאלו הד׳, הם חלקו. ת)

אח״כ כשנשלמו ג״ר דגדלות לכנוס כנ״ל, ונמצא ששם החכמה בכח, כלולה בחסד, אך לא תהיה לגמרי, עד שיכנוס החכמה של ג״ר דגדלות, ואז יתחלקו אותן ד׳ פרקין לב׳ בחי׳, חציים לחכמה, וחציים לחסד, כנ״ל. אך עתה, ד׳ פרקין הם שם יחד בחסד. והרי שהחסד מועיל עתה, במקום מוח ממש בחכמה, ונשארו ב׳ פרקי התחתונים דנצח, לנצח דז״א. וכעד״ז בג׳ קוין, והרי איך החג״ת שלו, עומדין שם בכח של חב״ד, וחג״ת נקרא עתה רישא דיליה כנ״ל.

ויש שם רושם הגדלת רישא דיליה בכללות, אע״פ שאינם בפרטות, שכבר הם עתה מוכנים, לכשיכנסו ג״ר דגדלות, יתחלקו ב׳ פרקין עלאין, בכל קו א׳ מהם, לעשות חב״ד, אך עתה, חב״ד שלו כלולין בחג״ת, ומעורבים שם.

ואח״כ שנחלקו ע״ד הנ״ל, הנה נכנסים ו״ק דגדלות, באופן זה: שנכנסו תחלה ג״ת נה״י שבהם, בחב״ד דז״א, אשר עדיין כלולין בחג״ת דיליה. ואח״כ נכנסים ג׳ אמצעית, בג״ר דז״א חב״ד, ונדחין נה״י דמוחין, בחג״ת דז״א. והרי נשלם עתה בחי׳ ו״ק דגדלות.

ואמנם אחר שיכנסו גם ג״ר דגדלות, אז נדחין ג׳ אמצעים דמוחין, בג׳ אמצעים דז״א, ונדחין ג״ת דמוחין, בג״ת דז״א, ונשלם לי״ס.

גם צריך שתדע, שבתחלה היו מוחין דז״א דיניקה, מצד אמא ומצד אבא כנודע. והנה המוחין ההם עצמם, שהם חב״ד דז״א, מתחלקים לפרקים כנ״ל גם כן בבא המוחין דגדלות. ונמצא שבבא ו״ק דגדלות, עלו בחסד דז״א ד׳ פרקין, מן צד מוחין דקטנות דאמא, וד״פ מצד מוחין דאבא, וכעד״ז בכל שאר.

ודע, שבבא ו״ק דגדלות, נשארין ג״ת נה״י דז״א, בלי מוחין דגדלות הנ״ל. אמנם משם נמשך קצת הארה, מנה״י התחתונים דמוחין, אשר בג׳ אמצעים דז״א, כנזכר בכוונת ה׳ אלהיכם אמת א).

והנה כל זמן שלא נכנסו ג״ר דיליה דגדלות, אין שרשי החו״ג מתפשטין במקומן, כי נשארו למעלה שרשם בדעת, מחוברים עם חו״ב שלא נכנסו, אמנם הארתן לבד נכנסת, ומתפשטין בו״ק דגדלות, והבן זה, שלא יחלוקו ג׳ דרושים יחד כנזכר אצלינו, וע״ש איך יש ענפים ב) ושרשים, ונראה שהארה זו היא

הגהות ומראה מקומות

ר) מכאן עד ד״ה והנה כל זמן נתבאר בתע״ס שיעור י״ב מן אות ק״צ עד אות ר׳.

ש) נ״א ואח״כ (ה״ו).

ת) נ״א חלקה ונ״ב נ״ל הם חכמה (ה״ו).

א) עי׳ שער דרושי הצלם דרוש ג׳ ודרוש ו׳.

ב) עי׳ שער דרושי הצלם כללי החו״ג סימן ט״ז.

הארת הענפים, ולא הארת השרשים.

ודע, שבכל הולדה והורדת הטפה בעת הזווג, הוא בכח המוחין, כי משם נמשכת הטפה, לכן ביאת הקטן אינה ביאה, עד שיהיה לו מוחין דגדלות, ראוין להמשיך משם טיפת ההזרעה.

והנה הז״א, המוחין שבו אינם תמיד מתקיימין כנודע, כי הם מסתלקין וחוזרין בסוד תוספת. ודע שיש מוחין דעיבור דפנימים ומקיפים דאו״א. ומוחין דיניקה, דפנימים ומקיפים דאו״א. וב׳ בחי׳ אלו, הם מוחין דאלקים. ויש מוחין דגדלות, והם של הויות, והם מוחין פנימים ומקיפים דאו״א.

והנה בכל פעם שרוצין להמשיך להם מוחין, צריך שתחלה יזדווגו או״א, ומשם ימשכו המוחין לזו״ן.

אמנם בזווג ההוא, צריך שיעלו זו״ן מ״ן, וענין העלאתן מ״נ, הוא המוח שלהם, שהם בחי׳ נשמה הפנימים שלהם.

והנה קודם שיעלו בסוד מ״ן, צריכין לקבל הארה מלמעלה, וא״א לקבלם, אם לא ע״י זווג או״א. ג) ופי׳ הדבר, כמ״ש, שב׳ זווגים יש באו״א: א׳ ד) זווגם הוא בסוד חיצונותיהן, והוא תמיד להחיות העולמות, חיות מוכרח, לצורך עצמן. ואם זה הזווג יתבטל, אפילו רגע א׳, יתבטלו כל העולמות ח״ו. והב׳, הוא בסוד הפנימית, והוא לתת מוחין לז״א, כדי שהם יולידו נשמות בעולם, שהוא פנימית העולמות כנודע, וזה אינו תדיר.

והנה זווג א׳ התדיר, א״צ שיעלו זו״נ בסוד מ״נ, אמנם ההוא רוחא דשביק אבא באמא, בביאה ראשונה, אשר ההוא רוחא שורש זו״נ, וכל שאר הנשמות הנמשכין מזווג או״א, וההוא רוחא מספיק אז למ״נ. אך הזווג הב׳, הוא לצורך מוחין, שהוא לצורך זווג זו״נ, להוליד נשמות שהם פנימית העולמות, אז זו״נ ממש עולין במ״נ. והנה כל מוחין הפנימים דיניקה דמצד אמא, תמיד הם בו לעולם, ועתה ע״י מ״ן בכח ההוא רוחא כנ״ל, נעשה זווג או״א בבחי׳ יש״ס ותבונה, והוא זווג התדיר, ואז נשלם בחי׳ מוחין בחג״ת דיניקה, שהם חיצונותיהן, והם אלקים.

אח״כ עולה מ״ן זו״ן עצמם, כדי לקבל מוחין דו״ק דגדלות, שהם פנימית העולמות בזו״ן. ודע שאין זווג זה הב׳ נעשה, אלא כשמתחברים יחד ד׳ פרצופים: או״א ויש״ס ותבונה, ונעשין ב׳ פרצופין לבד, והבן זה.

גם דע כלל גדול, שזה הזווג החיצונית, שהוא לצורך העולמות, נמשך ממוחין עצמן דאו״א, בלי שיקבלו הם מלמעלה, כנודע שכל מה שלמטה מהם, כולם כלולים בהם, ויש בהם כח כנגד כל מה שלמטה מהם. אך הזווג הפנימי, צריך שיקבלו גם או״א מאורות עליונים מהם, ומהם ממשיכין למה שהוא צורך להמשיך נשמות חדשות, שהוא בחי׳ הפנימים. ונמצא, שגם א״א מזדווג עם נוקבא תחלה, והוא ממשיך לאו״א. וכן א״א עצמו, גורם זווג לעתיק. וכן זה מזה, עד רום המעלות. נמצא, שזווג הפנימי, הוא קושר כל העולמות, כי א״א להמשיך, אם לא שיקבלו מרום המעלות אורות חדשים, זה מזה, וזה מזה, עד או״א, ומשם לז״א.

ודע, שאין המוחין דגדלות כולם, בחי׳ שמות שוים, כי ו״ק יש לו שמות הוי״ה באופן אחר. אבל ג״ר, הם בשלימות הגדלות. כנזכר בדרוש הציצית יעו״ש. (א)

ה ש מ ש

(א) אם כוונתו היא, שהמוחין דו״ק הם שמות יה״ו אה״י, ושמות הג״ר הם שמות שלימים, והרי שם בדרושי הציצית נתבאר, שזה החילוק דשמות שלימים, לשמות חסרים ה׳ אחרונה, הוא ממוחין דאבא למוחין דאמא, אבל כולם הם מוחין דו״ק. או כוונתו לומר,

הגהות ומראה מקומות

ג) עי׳ שער הנסירה פרק ב׳ ג׳ וד׳. ד) עי׳ שער הזווגים פרק א׳.

פרק ז מ״ק

זעיר אנפין מתחלק לג׳ חלוקות: בחינה ראשונה, כתר. ב׳, מוחין. ג׳ גופא. והם נקרא כתר, רחמים גמורים. ומוחין, רחמים בינונים. כי במחשבה שהוא המוחין, אתברירו ש״ך ניצוצין. וגוף רחמים ממוצעים יותר מהמוחין.

ודע, שהכתר כולל כל מה שיש במוחין, וכללות הראש. לכן כל בחי׳ ד׳ מוחין, הם בכתר לבדו, ששם שורש המוחין, ואחר כך המוחין כוללים כל מה שיש בגופא, כנודע, שהרי הם מתפשטין בהארתם, בג׳ קוי הז״א.

כלי הכתר דז״א, נעשה מת״ת דאמא. ומת״ת דאבא, נעשה (לו) נשמה שבכתר. ה) (שהוא ג׳ אור הדעת) וכבר ידעת שהכתר ו) (דז״א) בבחי׳ או״מ. וגם הכתר דז״א, נעשה מת״ת דא״א, וכתר אמיתי, נעשה מא״א עצמו, כנזכר בכוונת ליל שבועות. ז) אין הכתר נמשך ובא, עד שיושלם להתקן כל גופא.

ובזה תבין בנשא דקכ״ג ע״ב, כי או״א הם מוחא ולבא, דאינון מלגאו. וזו״ן הם גופא ורישא מלבר.

ונראה, כי הג״ר שהם חב״ד דז״א עצמו, הם המוחין, והם הנקראו פנימית. אך החיצונות אפילו בראש עצמו, נקרא ז״א.

ובזה תבין מ״ש במ״א, ח) כי לעולם אינו

ה ש מ ש

שכל אותם המוחין דאמא, הם מוחין דו״ק דאו״א, ואותם המוחין שלימים דאבא, הם מוחין דג״ר דאו״א. וכנודע, כי ישסו״ת, שהם נשמה, בינה, אמא, בריאה, והם ו״ק דאו״א. ואו״א עילאין, חיה, חכמה, אבא, אצילות, הם הג״ר. ולפי זה ראוי להבין, איך לא כתב הרב ז״ל, לכוין בשמות המוחין דאבא בעמידה, שהיא בג״ר, אצילות, חיה, אבא. אלא שיש לומר, אמת הוא שהמוחין דאבא הם מוחין דג״ר כנז״ל, אלא שכיון שנתבאר בדרוש הציצית, שכל אותם המוחין דאו״א הנזכר שם, הם מוחין דו״ק, א״כ המוחין דאבא, הם מוחין דו״ק דג״ר. ודאמא, הם ו״ק דג״ר דו״ק, כי שיעור כח הק״ש, לתקן ולהמשיך מוחין דו״ק לבד, וכולם הם מוחין דאמא, בינה, בריאה, כי ק״ש הוא בבריאה, והוא חיצוניות דאצילות, ובפנימיות דבריאה, כי חיצוניות דאצילות, היינו בריאה דאצילות, כנודע, כי ישסו״ת הם חיצוניות דאו״א. אלא שאפשר, שמוחין דאמא, הם כל המוחין דג״ר דו״ק, ולפיכך נקרא פנימיות דבריאה, כי בריאה ואצילות, הם הג״ר דכל פרט. ובמילת ישראל, נמשכו מוחין דרוח דבריאה. ובמילת אחד, נמשכו מוחין דנשמה חיה יחידה דבריאה. אבל המוחין דאבא, שהם הג״ר, הנקרא אצילות, אינם אלא מוחין דו״ק, הנקרא חיצוניות דאצילות, ר״ל ו״ק דג״ר דאבא, שהם בריאה דאצילות, והם מוחין שלימים בערכם, אלא שבערך כללות האצילות, יקראו ו״ק, בערך הבריאה הכולל, הנקרא אמא, ו״ק בערך האצילות, הנקרא אבא ג״ר. נמצא, שכל אותם המוחין, בין דאבא, בין דאמא, נמשכים בק״ש, כי כולם נקרא מוחין דו״ק, ונק׳ מוחין דאמא. ואח״כ בעמידה, נמשכים מוחין דו״ק וג״ר, מג״ר דאו״א, וכולם נקרא מוחין דג״ר, ונקרא מוחין דאבא. גם אפשר לומר, כי המוחין דאמא, הם המוחין דו״ק דג״ר דו״ק כנז״ל, והמוחין דאבא, הם מוחין דג״ר דג״ר דו״ק, וכנגדם נמשכים מוחין כפולים לבריאה דאצילות, והם ממש דוגמת תפילין דיד, שהיא בבריאה. ותפילין דראש, באצילות. וכל א׳ בפ״ע הוי״ה שלימה, כלולה ממוחין דאו״א הרב נהר שלום דס״ט ע״ב אות י״ג, עד ד׳ ע׳ ע״א אות ט״ו.

הגהות ומראה מקומות

ה) נ״א שהוא ג׳ אור וכבר וכו׳ (ה״ו).

ו) נ״א הזה דז״א שאמרנו הוא בבחי׳ (ה״ו).

ז) נ״ב גם כתוב בספר הדרוש שכתר דז״א הוא מיסוד דעתיק שבת״ת דא״א (ה״ו).

ח) בשער דרושי הצלם פרק ו׳. ובשער הנסירה פרק ד׳ וו׳.

רק ז״ק דחיצוניות, ונגדלין ונחלקים לפרקים, ומהם עצמן נעשה ג״ר. נמצא, כי בחי׳ החיצונים אינו רק ו״ק לבד, אלא שנחלקים לי״ס. אך המוחין הם הפנימים, הם י״ס גמורות, נמצא שמתלבשים י״ס גמורות פנימים, בו״ק חיצונים, וע״י הרושם שעושין י״ס פנימים, המתלבשות בתוכם, נרשם בו״ק בחי י״ס ג״כ, אך אינם רק ו״ק לבד בחיצונית.

נמצא, כי החסד הקצה הא׳ דחיצוניות, נכנס ספירת החכמה שלימה דפנימית, בב״ש הראשונים שבו, ונקרא ספירה גמורה א׳, אף בחיצוניות, עם שאינו רק ב״ש. ושליש התחתון דחסד, עם שליש א׳ דנצח דחיצוניות, נכנס בהם ספירה שלימה דחסד דפנימיות, ונקרא החיצונית ג״כ ספירה גמורה, ע״י הפנימיות. וב״ש תחתונים דנצח דחיצוניות, נכנס בהם ספירה שלימה דנצח דפנימיות, ונקראו חיצוניות ג״כ ספירה גמורה, ע״י הפנימיות. ועד״ז בקו שמאל, ובקו האמצעי. והבן זה היטב.

(א) ופ״א שמעתי ממורי זלה״ה, השליש הראשון דנצח בינה, שהוא חיצונית שבה כנודע, הנה הוא מצטרפת עם ב״ש דחסד החיצונים, ונעשה ספירות גמורה דחכמה, אף בחיצוניות. ושליש אמצעי דנצח בינה, שהוא ג״כ חיצוניות שלה, מצטרפת עם שליש תחתון דחסד חיצוני, ושליש עליון דנצח דחיצוניות, ונעשה ספירה גמורה דחסד. ושליש אחרון דנצח בינה דחיצונית, נצטרף עם ב״ש דנצח דחיצוניות, ונעשה ספירה גמורה דנצח דחיצוניות. אמנם קשה ע״ז, כי הרי המוחין דז״א באים מלובשים בנה״י דבינה, ונה״י דבינה מלובשים תוך זעיר אנפין, א״כ איך הם מתערבים יחד, כי הרי הנה״י דבינה, נעשין פנימיות אצל החיצוניות דז״א, ואינם מתערבין עם החיצוניות שלו ממש, וצ״ע.

פרק ח מ״ק

ט) כתבנו במ״א, כי הכתר אין בו אלקים, שהוא חיצוניות דז״א, רק אהי״ה, שהוא חיצוניות דאמא לבד. ובתוכו המוחין של בחי׳ הכתר, יען כי כלי כתר דז״א, נעשה מגופה דבינה עצמה. אך מן המוחין דז״א, שהם חו״ב דז״א, משם מתחיל שם אלקים, שהוא חיצונית דז״א עצמו. וז״ס במחשבה אתברירו ש״ך ניצוצין, כי משם ולהלאה מתחילין האלקים, שהם חיצוניות. וזה האלקים שהוא החיצוניות, הוא עצמו שם ב״ן, אשר הוא סוד ז׳ מלכים שמתו, כמ״ש ויבאו בנ״י האלהים. י)

לכן תמצא, כי הם ז׳ מלכים לבד, ויש בהם רפ״ח ניצוצין, שהם ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן, לסבה הנ״ל, כי הו״ק (נ״א כשהו״ק) נעשו י״ס גמורות דחיצוניות, ומתחילין מחכמה שהוא ע״ב, ולא מן הכתר הנ״ל.

לכן ג״כ תבין, למה כ) אין הכתר נמנה בכלל הי״ס, אך החכמה נקרא ראשית, כי משם ראשית חיצוניות ז״א, שהוא בחי׳ ז׳ מלכים דב״ן. אך הפנימיות והכתר, הוא מ״ה עצמו

ה ג ה ה

(א) קול הרמ״ז, ובס׳ הלקוטים הובא לשונו בערכי הכינוים, ערך נצח ה״י חדשים דז״א, יש ענין אחר וע״ש, וכללות זה ההפרש הוא, כי מה שמדבר בכאן מענין התחלקות השלישים דחסד ונצח לעשות חכמה, וכן בשאר, ושאח״כ באים הג׳ פרקי דנה״י דאימא להתחבר עמהם, הוא להגדלת ז״א עצמו. ואח״כ בעת בנין הנוקבא, שכל בניינה מנה״י דידיה, אז צריך שיבואו לו נה״י חדשים, כיון שהראשונים נתנין לנוקבא. וזמ״ש שם בליקוטים, שהנה״י דז״א, כולם נעשים מהבינה, בסוד ומבינה נביאים, ע״ש. ובזה לא יחלוקו הדרושים זה עם זה, והכל עולה יפה.

הגהות ומראה מקומות

ט) עי׳ בתע״ס שיעור י״ב בלוח התשובות ה׳ כלל ג׳. כ) עי׳ לעיל פרק ה׳ סימן ב׳ וד׳ ושער דרושי הצלם פרק ו׳. י) עי׳ לעיל פרק

דז״א החדש שלאחר התיקון. לכן בבחי׳ החיצוניות, נחשב כתר דז״א מאמא. ובבחי׳ הפנימיות, נחשב מכלל הז״א. ואמנם החיצוניות דכתר, נטלו הדעת דז״א, הנעשה מב״ש ראשונים דת״ת דז״א, כנזכר ל) במקומו. ולכן הדעת משלים לי״ס, במקום הכתר. וזהו בבחי׳ חיצוניות, אך בבחי׳ הפנימיות, הכתר הוא מכלל הי״ס דז״א. לכן אל תתמה, אם אנו מונין לפעמים הדעת במנין י״ס, ולפעמים הכתר, כי זה בחיצוניות, וזה בפנימיות.

וצ״ע פנימיות הדעת מה הוא, ומהיכן נמשך, כיון שהוא ספירות נוספת. ואפשר כי זהו ענין לא פחות מט׳, ולא יותר מי׳, כי בערך החיצוניות נמצא שהם ט״ס, ולכן צריך הדעת להשלים. ובערך הפנימיות הדעת הוא יותר על י׳, לזה אמר י׳ ולא י״א, כי פנימיות הדעת, אינו רק שרשי פנימיות הו״ק, אך צריך לידע מה הם השרשים אלו, וצ״ע.

הכלל העולה, כי בכל פרצוף ופרצוף שיש בכל האצילות, מתחלק באופן זה: כי כתר של הפרצוף ההוא, הפנימיות הוא משם מ״ה החדש, מבחי׳ הפרצוף ההוא. והחיצוניות שלו הוא, מחיצונית ת״ת של הפרצוף הקודם אליו, והיה זה, לקשר כל הפרצופים יחד, תחלתם בסופם, בחיצוניותם ולא בפנימותם. וזה החיצוניות, הוא משם ב״ן של המלכים, וכללותן נקרא שם אלקים ג״כ. וזה הכתר יש בו י״ס גמורות, בין בחיצוניות, בין בפנימיות. והז״ת מ) דכתר, הם מתלבשים תוך הט״ס התחתונים של הפרצוף.

ואח״כ הג׳ ראשונות חב״ד, (של הפרצוף ההוא והם נקראים מוחין) של הפרצוף ההוא, (והם מוחין) כי הכתר נקרא מוחין דמוחין. אך אלו הג״ר, שהם חב״ד, נקרא מוחין דגופא, כי הם מתלבשים בגופן, כמ״ש. והוא, כי יש בהם י״ס דשם ב״ן, שהוא נקרא אלקים, ונקרא חיצוניות, והם מבחי׳ הפרצוף ההוא עצמו. וכנגדן י״ס פנימיות בכל א׳ מאלו הג׳ חב״ד, ונקרא שם מ״ה החדש, ואז ג״ר שבכל א׳ מהג׳ חב״ד, נשארין למעלה. והז״ת שבכל א׳ מהג׳ הנ״ל, מתלבשים בז״ס תחתונים של הפרצוף ההוא. ואח״כ הז״ת של פרצוף ההוא, נקרא גוף הפרצוף ההוא, והכל נקרא חיצוניות, בערך המוחין ההם, אמנם נחלקים גם הם בחיצוניות ופנימיות, ואינם רק י״ס. (צ״ל גמורות).

השער השמונה

שער פרקי הצלם ויתחלק לז׳ פרקים.

מ״ב, הג׳ מוחין, בין בצלם אבא, בין בצלם אמא, יש בכולן עלייה (א) וירידה, (ב) אור ישר ואור חוזר, (ג) בין בעיבור, ויניקה, וגדלות, כנזכר במ״א. וזהו בכל הפרצופים דז״א, ויעקב ולאה, ודור המדבר ורחל.

נ) אחר שכבר נתבאר בפרטות, כל בחי׳ דצלם דז״א, נבאר עתה בפרטי פרטות באורך, כל בחי׳ התפשטות ז״א, ובחי׳ הצלם. כבר נודע כי כל ספי׳ כלולה מי׳, וי׳ מי׳, עד אין קץ. ס) והנה ז״א בהיותו בסוד עיבור, לא נתגלה בו רק ג״ס, שהם בחי׳ נה״י שבו. ולא הנה״י של הכללות, אלא של פרטות, כי ודאי שהעיבור יש בו רמ״ח איברים, הנפרטין בי״ס, וכל אבר כלול: מעור, ובשר, וגידין, ועצמות. וענין זה

ה ש מ ש

(א) ענין עלייה עיין בספ״ב משכ״א, ובספ״ג משכ״ג. (ב) עיין שכ״ג ספ״ג ענין הירידה. (ג) עיין שכ״ה פ״ו, ענין אור ישר ואור חוזר.

הגהות ומראה מקומות

ל) לעיל פרק א׳.

מ) עי׳ לעיל סדר האצילות למוהרח״ו ז״א פרק א׳.

נ) עי׳ שער הפרצופים פרק ג׳.

ס) עי׳ בתלמוד ע״ס חלק שני בלוח התשובה׳ לענינים תשובה קנ״ב.

ישנו, בין כשהוא בעיבור, ובין כשהוא תינוק, ובין כשהוא איש גמור, ואין הפרש בו במנין איברים, כי האברים לא נתוספו כפי הזמנים הנ״ל, זולת תוספת הגדלתם בהם בעצמם, ואבר קטן נעשה גדול.

וענין זה נחלק לב׳ בחי׳, אם בגובה שהוא באורך, ואם בעוביו שהוא הרוחב. פי׳, כי אם היה אבר הירך או הזרוע זרת ארכו, וטפח הקיפו, הנה כשיגדל, יהיה אמה ארכו, וב׳ טפחים הקיפו, נמצא שגדל באורך, ובקומה, וגם ברוחב העובי. וא״כ צריך לידע, מה ענין הגדלה זו, ובאיזה אופן הוא.

דע, כי בזמן העיבור, בירר מן ז׳ מלכים בחי׳ הנה״י שלו, כי כן האדם מתחיל לקנות הנפש, ואח״כ הרוח, ואח״כ הנשמה, וגדל ממטה למעלה. וכן האילן גדל ממטה למעלה. וכן האדם.

נמצא כי תחלה בירר הנה״י שבו, ואינם הנה״י כולם, אמנם הנה״י שיש בנה״י שלו לבד. פי׳ כי הנה הנצח הכללי דז״א, הוא קו ימין, ויש לו ג׳ נקודות, רת״ס, שהם חח״ן, והם: חכמה שבו, וחסד שבו, ונצח שבו, וכולם בחי׳ נצח שבו, הכולל דז״א. וכ״א מאלו הג׳, כלול מחכמה חסד נצח, כנודע כי כ״א מהג׳ נקודות הנ״ל, יש בכל א׳ וא׳ רת״ס, נמצא שבחכמה דנצח כללי של הז״א, יש חח״ן, ונקרא שלשתן חכמה, והוא בחי׳ פרק עליון של נצח הכללי.

ואחריו פרק ב׳, והוא חסד דנצח הכללי, ונחלק גם הוא לג׳: והוא חח״ן, והם בחי׳ פרק אמצעי שבנצח הכללי, ונקרא שלשתן חסד שבנצח הכללי.

ואחריו פרק ג׳, והוא נצח דנצח הכללי, ונחלק גם הוא לג׳, והם חח״ן, ושלשתן נצח דנצח הכללי. והרי הם ט׳ בחי׳ בנצח דז״א.

וזהו ע״ד שהזכיר בתקונים דק״ח, בענין טפת הזרע שהוא י׳ אחת, כי אין דבר קטן מנקודת היו״ד. ונקודה זו יש בה ג׳ קוצין, וזה רת״ס, וכ״א מהן יש בו ג׳ קוצין, הרי הם ג׳ של ג׳ ג׳, וכללותן הם י׳. ולכן אות י׳, חשבונו עשרה. והם י׳ טפין דאזדריקו מקשת, ואתפליגו לי׳ ניצוצין.

ועד״ז הם ט׳ בחי׳ בהוד, וט׳ בחי׳ ביסוד, וכולם הם כ״ז בחי׳, נגד כ״ז אותיות התורה, והבן זה. (א) והנה זה הטפה שהוא י׳, בתחלה היא בחינת מלכות. ואח״כ בסוד העיבור, הוגדלה בבחי׳ ג׳ קוצין, שהם נה״י. ואחר שנולד, כל קוץ נגלה בג׳ קצוות, ואז נשלם לי״ס, כמ״ש בע״ה באורך.

נמצא, כי בתחלה היתה טפת הזרע נקודה א׳ קטנה, והענין, כי לא נתגלה בו, רק בחי׳ המלכות שבכל בחי׳ ובחי׳, כמ״ש בענין הנה״י, ומשם תלמד לזה כי איני רוצה להאריך.

ואמנם כלל זה יהיה בידך, בכ״מ שתמצא ענין נקודה, כמו המלכות שמתמעטת בסוד נקודה, ואומרת אל תראוני שאני שחרחורת, כנזכר בזוהר שיר השירים וכיוצא, פי׳ על בחי׳ המלכות שבמלכות.

ונחזור לענין, כי בסוד הטיפה לא ניכר ע) רק המלכות שבכל בחי׳ ובחי׳, ואחר כך בעיבור הגדילה הטפה, פ) והוא, כי נתוספה עליה בחי׳ הנה״י שבכל בחי׳ ובחי׳, באופן זה: כי הנה נתבאר, שיש בקו ימין נצח דז״א הכללי, ויש בו ג׳ פרקין, וכל א׳ כלול מחח״ן. ואמנם עתה בעיבור, נתוסף בז״א ג׳ הנצחים, שיש בג׳ פרקין, ואלו הג׳ נצחים, משמשין לו במקום חח״ן. וכעד״ז בקו שמאל, בהוד שלו ג׳ פרקין, ונכללו בו ה׳ הודות שיש בג״פ, ושמשו לו במקום בג״ה. וכעד״ז בקו אמצעי, ביסוד שלו ג״פ, ונכללו בו ג׳ יסודות שיש

הגהה

(א) צמח, כי בחי׳ אלו נמצא בז״א לבד, והוא הנקרא תורה, לכן הם בחי׳ כ״ז, כמנין אותיות התורה.

הגהות ומראה מקומות

ע) נ״א נברר (ח״ו). פ) עי׳ מבו״ש שער ה׳ ח״א פ״א.

בג״פ, ומשמשין לו במקום דת״י. ואלו בחי׳ ט״ס דז״א בעת העיבור, וכולם אינם רק בחי׳ נצחים של נצח הכללי. והודות של הוד הכללי. ויסודות של יסוד הכללי.

והנה הג״ר, שהם הנה״י העליונים, ששמשו לו במקום חב״ד, הם הנקרא מוחין דעיבור. כי שלשתן הם בחי׳ ג״פ עליונים, הנקרא חב״ד דנה״י כנ״ל. ודע, כי כל בחי׳ חב״ד שיש בעולם, בכל בחי׳, כולם נמשכין מאו״א ודעת דאצילות, כי הם שרשים לכל החכמות והבינות והדעות, ולכן א״א לז״א לקבלם, אם לא ע״י שאו״א יתנו חלקם מהם עצמן, והם הנה״י שבהם, להלביש, ועל ידם נכנסין ומתפשטין בז״א, ויקבלם.

ועיין ותבין, כי כמו שז״א עצמו, עתה הוא בחי׳ נה״י, כעד״ז ממש הוא בחי׳ נה״י דאו״א, להלביש מוחין אלו תוך ז״א. והנה אלו הנה״י דאו״א, הם הבחי׳ אשר נתנו או״א מעצמותן בבנים, להגדילם ולתקנן. ולסבה זו הבן חייב בכבוד או״א. וז״ס שארז״ל צ) ברא כרעא דאבוה וכן אמרו ק) עובר ירך אמו הוא. והבן זה, כי אינו לוקח רק בחי׳ הכרעיים והירכיים, (שהם) ג״ת נה״י שלהם לבד.

והנה ג׳ בחי׳ הנצחים הנ״ל, המה שהיו בעובר במעי אמו, אינם פשוטים זה למעלה מזה, אכן הם זה תוך זה, כי הנצח שבפרק תחתון, מלביש לנצח שבפרק אמצעי, ונצח אמצעי מלביש לנצח שבפ״ע. נמצא כי אין שיעור אורך העובר, רק דבר מועט לבד, שהוא נצח שבפ״ת לבד, שהוא חלק א׳ מט׳. כי הרי אורך הקו כולו של נצח הכללי, הם ט׳ בחי׳ כנ״ל.

וכן הענין בקו שמאלי, היה ההוד שבפרק תחתון, מלביש להוד של פרק אמצעי, והוד שבפרק אמצעי, מלביש להוד של פ״ע, ולא נתגלה רק הוד של פ״ת לבד.

וכן בקו האמצעי, יסוד של פ״ת, מלביש ליסוד של פרק אמצעי, ויסוד של פ״א, מלביש ליסוד של פ״ע, ולא נתגלה רק יסוד של פ״ת. נמצא כי בזמן העיבור, לא נתגלה מכל בחי׳ הז״א, רק נה״י תחתונים שבג״פ תחתונים.

וז״ס בתוספתא פ׳ בשלח, כי הז״א ג׳ כליל בג׳, פי׳, כי הנה״י שבו, היו מלבישין לחג״ת שלו, ואלו חג״ת. ר״ל הנה״י שבג״פ האמצעיים, הנקרא חג״ת של נה״י הכוללים כנ״ל.

ומה שלא אמר ג׳ כלילין בג׳, וג׳ בג׳, הוא לפי שאפילו חג״ת אינן עולין בשם. רק דרך כללות, יען הם מתלבשין תוך נה״י. (פי׳ כללות ר״ל התלבשות וזכור זה) ומכ״ש שהג׳ אחרים שבתוך החג״ת, אינם מתגלין כלל.

ונמצא, כי עיקר מה שנגלה, הם הנה״י האחרונים לבד, וז״ל העובר שמקופל ועומד במעוי דאמא, ראשו בין זרועותיו, וגופו ר) על ברכיו, ש) ועגבותיו מכסין תחת הירכים שלו. והוא עגול ככדור, מקופל בג׳ קפולים.

וז״ש בספרים, כי החג״ת היו בכח, ולא בפועל. כי אע״פ שנקרא חג״ת, אינם רק נה״י, אלא שנשרשים מכח חג״ת, אמנם אינם רק נה״י, א״כ הם בכח, ולא בפועל. וכעד״ז המוחין בתוכם, היו בכח, ולא בפועל, ע״ד הנ״ל.

פרק ב מ״ק

ת) ועתה צריך שתדע ענין אחר, כי כמו שבאורך יש חח״ן בקו ימין, כן ברוחב כלול מכולם. והענין, כי אין דבר שאין בו נרנ״ח, והם בחי׳ ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן כנ״ל. והם: בחי׳ מלכות, נה״י, חג״ת, חב״ד. (א) כי כל א׳ מן הת״ת של הפרצוף העליון ממנו, כנודע.

הגהה

(א) צמח, ולא אמר יחידה, מפני שהוא בחי׳ כתר, ואין הכתר מן הפרצוף עצמו, רק

הגהות ומראה מקומות

צ) עירובין ע׳: יורש כרעיה דאבוה.
ק) גיטין כ״ג: חולין נ״ח.
ר) נדה ל׳: ש) נ״א זרועותיו (כת״י).
ת) עי׳ להלן פרק ג׳ ובשער הפרצופים פ״ג.

מאלו, הם במדרגה בפ״ע, כמ״ש בע״ה. לכן גם בעובי, צריך שיהיה בחי׳ הנ״ל, כנ״ל כי יש באיברים, גובה, ועובי, שהם אורך ורוחב.

והענין, כי כל פרק ופרק, וכל בחי׳ ובחי׳ מאלו הנ״ל, יש עור ובשר וגידין ועצמות, והעור הוא מלכות, המקפת הכל, ונעשין כמין בית לכולם, בסוד אין בית אלא אשה, א) שהיא שם ב״ן. אח״כ הבשר, בסוד ז״א, מ״ה. ואח״כ הגידין, בסוד אמא, ס״ג. ולכן בתוכן בחי׳ אודם. ואח״כ העצמות, בסוד הלובן, אבא, ע״ב.

והנה כל א׳ מאלו הד׳ בחי׳, יש בו ג׳ בחי׳, כי הבשר יש בו חיצון ואמצעי ופנימי כנ״ל, כי אין דבר שאין בו רת״ס בענין האורך, וכן בעובי. וכן הוא בעור, ג׳ עורות, זה לפנים מזה, ושלשתן עור א׳. וכן בגידין, ג׳ קליפין זו תוך זו, ושלשתן גיד א׳. וכן בעצמות, ג׳ קליפין, ושלשתן עובי א׳ של העצמות. והבן זה היטב.

והנה בחי׳ חיצוניות שבעור בשר גידין ועצמות, הם הנה״י שבהן. ובחי׳ הב׳, הם חג״ת שבהם. ובחי׳ (הג׳) הפנימית, הוא חב״ד שבהם.

והנה העובר, יש בו עור ובשר וגידין ועצמות, אמנם הם דקין, כי עדיין אין בהם רק בחי׳ חיצוניות שבכל בחי׳ מהם, והוא בחי׳ הנה״י שבהם, וגם בחי׳ נה״י אלו, הם ע״ד הנ״ל בנה״י, בענין האורך, כי הם הנה״י שבנה״י, וכנ״ל ע״ש.

וכשנולד, אז נכנסים בו בחי׳ חג״ת דכללות הז״א, והם מתלבשין תוך הנה״י דכללות ז״א, שהם בחי׳ העיבור כנ״ל. וקודם שנכנסו אלו, מתפשט הז״א ממה שהיה בעיבור, שהיה מקופל כנ״ל, ועתה נגדל, ונעשה ו׳ ארוכה בלי ראש, באופן זה: כי כל הג׳ נצחים נתגלו, זה למעלה מזה, וזה למעלה מזה, בסוד חח״ן. וכן הג׳ הודות, נתגלו בסוד בג״ה. וכן הג׳ יסודות, נתגלו בסוד דת״י. והרי יש בו עתה כשנולד ט׳ בחי׳, אותן עצמן שהיו בהיותו בעיבור בלבד, אלא מה שנתחדש, הוא שנתגלו כולם, ונתפשט ממה שהיה מקופל בסוד ג׳ כליל בג׳ כנ״ל, וכ״ז התפשטות נעשה ברגע (א׳) ההוא, בצאתו מרחם אמו, כנראה בחוש העין.

ואמנם אח״כ ע״י היניקה, התחיל לגדל יותר, ונכנסו בו החג״ת הכוללים של ז״א. והנה גם בהם יש כ״ז בחי׳, כנ״ל בנה״י הכוללים. ואמנם תחלה לא נכנסו רק הט׳ בחי׳, שהם ג׳ הנצחים, וג׳ הודות, וג׳ יסודות שיש בהם, ונתלבשו ט׳ אלו בט׳ של העיבור. והנה אע״פ שט׳ אלו, הם ג״כ בחי׳ נה״י כנ״ל, עכ״ז, הם מבחי׳ חג״ת הכוללים, ולכן יש בהם כח, שגם הט׳ בחי׳ של העיבור, שהוא בחי׳ נה״י לבד. נגדלו בבחי׳ חג״ת שבו, שהם ט׳ בחי׳ אחרות, כי הם החסד והנצח, שיש בפ״ע של נצח הכללי. וחסד ונצח, שבפרק אמצעי. וחסד ונצח, שבפ״ת. הרי ו׳ בחי׳, של קו ימין דנצח הכללי. וכנגדן ו׳ בחי׳ בקו השמאלי, הוד הכללי. וכנגדן ו׳ בחי׳, בקו האמצעי, יסוד הכללי.

הרי עתה, שיש בחי׳ ו״ק בנה״י הכללי. ועוד נגדלין גם בחי׳ של החג״ת הכללי שבתוכם, והם ג״כ בחי׳ ו״ק שבהם, כי הם חסד ונצח שבפ״ע של חסד הכללי, וחסד ונצח שבפרק אמצעי, וחסד ונצח שבפ״ת, הרי ו״ק שבקו ימין, וכנגדן בקו שמאלי, וכנגדן בקו אמצעי, ונמצאים עתה ב׳ בחי׳, זו תוך זו, בכ״א יש בו ו״ק.

והנה עתה, הבחי׳ החיצונה שהוא מנה״י הכוללים, כל בחי׳ מהם נגדלות, באורך ובקומה, כי אז הנצח שבו, היה נצח שבפ״ת, ועתה נגדל גם החסד שבפ״ת, וכן נגדל החסד שבפרק אמצעי, ונגדל החסד שבפ״ע, ונמצא כי מוח החכמה של העיבור, היה נצח של פ״ע, ועתה נגדל מוח זה, והוא חסד שבפ״ע. וכעין דרך זו בקו שמאלי. וכן בקו האמצעי. נמצא כי המוחין דעיבור נגדלו גם הם עתה.

ובזה תבין מ״ש בספרינו, כי בעיבור המוחין בסוד אלם. וביניקה נשלמו ונעשו אלקים. והענין, כנזכר באדרא דקל״ה, ז״א נקר׳ אלקים, בערך עתיק הנקרא הוי״ה. ונודע כי ז״א הוא בחי׳ ו״ק של כללות האצילות, ונמצא

חגחות ומראה מקומות

א) ריש יומא ביתו זו אשתו.

א״כ, כי כל בחי׳ המוחין הם הויו״ת. וכל בחי׳ ו״ק, הם אלקים.

ביאור הדבר, כי אפילו הו״ק שיש במוחין עצמו למעלה, נקרא אלקים, וזהו הטעם שביניקה נקרא אלקים המוחין שבו, והבן זה. ואמנם בעיבור שהיו ג׳ קצוות נה״י לבד. היה אלם לבד, כי ירכין אינון סתימין, כנזכר בפ׳ תצוה ב) וביניקה נשלמו ו״ק ואז נגמרו שם אלקים. והנה כל זה בבחי׳ חיצוניות שהם נה״י דכללות דז״א.

וכן הענין בבחי׳ התיכונה, שהם חג״ת דכללות, גם הוא עד״ו, נקרא אלקים המוחין שבהם, שהם חסד נצח, גבורה הוד, ות״ת ויסוד, שיש בג׳ פרקין עליונים, מט׳ פרקין שיש בחג״ת כנודע, ואלו נקראו מוחין דיניקה, כי כבר יש בה כללות חסד ונצח, בכל ג׳ פרקין של קו ימין, שהוא חסד. וכללות גבורהי והוד, בכל א׳ מהג״פ דבקו שמאלי, שהוא גבורה. וכללות ת״ת ויסוד, בכ״א מג״פ הת״ת, שהוא בקו האמצעי.

והנה כמ״ש, שנגדל עתה באורך, גם הגדיל בו ברוחב, והעובי, כי עד עתה עוביו מנצח, ועתה יש חסד בתוכו בקו ימין, וכן בקו שמאל, וכן בקו אמצעי, יש בהם גבורה ות״ת, וכמ״ש, כי יש בבחי׳ החיצוניות של נה״י הכוללים, ד׳ בחי׳, שהם: עור, ובשר, וגידין, ועצמות, אלא שהם בבחי׳ החיצונית בג׳ בחי׳, והקליפות שיש בכל בחי׳ מאלו הד׳. הנה כן בזאת הבחי׳ התיכונה של חג״ת הכוללים, יש בהם ד׳ בחי׳: עור, ובשר, וגידין, ועצמות, והם בבחי׳ התיכונה שבהם, שהיא הקליפה האמצעית, מג׳ הקליפות שיש בכל בחי׳ מאלו הד׳.

פרק ג מ״ק

ג) וכשנגדל לגמרי, נכנסו בו בחי׳ חב״ד הכללי, ויש בהם ג״כ כ״ז בחי׳, כנ״ל בנה״י הכללי, ובחג״ת הכלליות. ואז עי״ז נגדל גם בחי׳ העיבור, ואז פרק עליון של נצח, היה בו חח״ן, ושלשתן חכמה דנצח. וכן בפ״ב חח״ן, ושלשתן חסד דנצח. וכן בפ״ג חח״ן, ושלשתן נצח שבנצח. וכל זה בקו ימין, וכולם נצח א׳ הכללי דז״א, בג״פ, וכל פרק כולל הג׳ בחי׳.

וכעד״ז בקו שמאלי, מבחי׳ חיצוניות דעיבור, והיינו הוד הכללי, בו ג״פ, פ״א בג״ה, ושלשתן בינה דהוד הכללי. פ״ב בג״ה, ושלשתן גבורה דהוד הכללי. פ״ג בג״ה, ושלשתן הוד דהוד הכללי.

וכעד״ז בקו אמצעי, יסוד הכללי, בו ג״פ, פ״א דת״י, ושלשתן דעת דיסוד הכללי. פ״ב דת״י, ושלשתן ת״ת, דיסוד הכללי. פ״ג דת״י, ושלשתן יסוד, דיסוד הכללי. והרי נתבאר נה״י דכללות הז״א, שהם בחי׳ חיצוניות דז״א, הנקרא עיבור, ונקרא עשיה שבו.

וכנגדן בתוכן, מתלבשין בחג״ת הכללי דז״א, הכלולים (בו) ד). והנה החסד יש בו ג״פ, פ״א חח״ן, ושלשתן חכמה שבחסד. פ״ב חח״ן, ושלשתן חסד שבחסד הכללי. פ״ג חח״ן, ושלשתן נצח שבחסד הכללי. וכעד״ז בקו שמאלי, גבורה הכללית, ובה ג״פ, פ״א בג״ה, ושלשתן בינה דגבורה. פ״ב בג״ה, ושלשתן גבורה דגבורה. פ״ג בג״ה, ושלשתן הוד דגבורה הכללי. וכעד״ז בקו האמצעי, ת״ת, ובה ג״פ, פ״א דת״י, ושלשתן דעת דת״ת. פ״ב דת״י, ושלשתן ת״ת דת״ת. פ״ג דת״י, ושלשתן יסוד דת״ת הכללי.

הרי נתבאר חג״ת הכללי דז״א, שהוא בחי׳ אמצעי שבו, הנקרא יניקה, ונקרא יצירה שבו, שכבר יש בו ו״ק, הכוללין נה״י וחג״ת, ובתוכן יש חב״ד הכללי דז״א, והם מלובשים תוך חג״ת הכללי.

והנה החכמה הכללי יש בה ג״פ, פ״א יש בה חח״ן, ושלשתן חכמה דחכמה הכללי. פ״ב חח״ן, ושלשתן חסד דחכמה הכללי. פ״ג חח״ן,

הנהות ומראה מקומות

ב) אות ל׳. ג) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״ב בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה מ״ג.
ד) נ״א במלכות (ה״ו).

ושלשתן נצח דחכמה הכללי. וכעד״ז בקו שמאלי, בינה הכללי, ג״פ, פ״א בג״ה, ושלשתן בינה דבינה הכללי, פ״ב בג״ה, ושלשתן גבורה דבינה הכללי. פ״ג בג״ה, ושלשתן הוד דבינה הכללי. וכעד״ז בקו האמצעי, דעת הכללי, ובו ג״פ, פ״א דת״י, ושלשתן דעת שבדעת הכללי, פ״ב דת״י, ושלשתן ת״ת דדעת הכללי, פ״ג דת״י, ושלשתן יסוד דדעת הכללי. והרי נתבאר חב״ד הכללי דז״א, שהם בחי׳ הפנימי שבו, הנקרא מוחין, ונקרא בריאה ואצילות שבו, שכבר כלול ט״ס גמורות.

הכלל העולה, כי ז״א יש בו ט״ס גמורות שלימות גדולות, והם באופן זה, נה״י הם בחי׳ החיצוניות, ויש בהם ט׳ פרקין, והם ט״ס שיש בבחי׳ חיצוניות דז״א, ונחלקו לג׳ מוחין, וו״ק, ויש בהם רמ״ח איברים, בעור ובשר וגידין ועצמות והם בחי׳ הקליפה החיצונה שיש בעור ובשר וגידין ועצמות, כנ״ל שבכ״א מהם יש ג׳ קליפות.

ובתוכם מתלבשות חג״ת הכללי, והם בחי׳ האמצעית תיכונה שבז״א, ויש בהם ט״פ, והם מתלבשים תוך הט״פ של נה״י הכוללים, ממש שוה בשוה הנ״ל, ואלו הט״פ דחג״ת הכללי, נחלקים ג״כ לג׳ מוחין, וו״ק, ויש בהם רמ״ח איברים, בעוד בג״ע, והם בחי׳ קליפת אמצעי, שיש בעור בג״ע.

ובתוכם מתלבש חב״ד הכוללים, והם ט״פ, המתלבשין תוך ט״פ של חג״ת הכללי, שוה בשוה, והם בחינת פנימיות שבז״א, והם בחי׳ קליפה הג׳ פנימיות, שיש ברמ״ח איברים, בבחי׳ ע״ב ג״ע, ואלו הט״פ נחלקים גם הם לג׳ מוחין, וו״ק.

ובזה תבין, איך יש מוחין ממש בכל ט״ס הז״א, כי הרי ג׳ מוחין שהם חב״ד, מתלבשין בכל קומת ז״א. ותבין איך יש מוחין הנקרא ו״ק, ומוחין הנקרא ג״ר. גם תבין, כי כל קומת ז״א אינו רק ספירה א׳, שהוא נצח, רק רחבו ג׳ ספי׳, והם נה״י. ואין החג״ת שבו עומדין על הנה״י שבו, אלא בתוכו. וכן החב״ד תוך החג״ת. אמנם החב״ד הפרטי של נה״י הכוללים, עומדים ע״ג חג״ת הפרטי, של נה״י הכללי. והחג״ת הפרטי (על הפרטי) של נה״י הכללי, עומדים ע״ג נה״י הפרטי. (של הנה״י הכללים).

פרק ד מ״ק

ה) הכלל העולה, כי הג״פ ראשונים של נה״י, מלבישין לג״פ הראשונים של חג״ת, והם מלבישין לג״פ ראשונים של חב״ד. וכללות אלו, נקרא ג״ר, אשר יש בהם ג׳ כלים, זה לפנים מזה, כי ג״פ ראשונים דנה״י, נקראו כלים דחיצוניות. וג״פ ראשונים דחג״ת, נקראו כלים האמצעים. וג״פ ראשונים דחב״ד, נקראו כלים פנימים. ונמצא עתה, כי הם ג״ר חב״ד, ולכ״א מהם יש ג׳ כלים, זה לפנים מזה, בחי׳ נצח חסד חכמה. הוד גבורה בינה. יסוד ת״ת דעת. ואלו הג׳ בחי׳ דכלים, הם הנזכר אצלינו, בענין ג׳ בחי׳, שיש לכל ספירה וספירה. ושם מיוחד לכל א׳ וא׳, והם: חיצון, ואמצעי, ופנימי. כמבואר אצלינו בשער השמות, ושמור כלל זה.

ואח״כ הם ג׳ אמצעים, והם חג״ת דז״א, ויש לכל א׳ מהם ג׳ כלים, זה לפנים מזה, והם בחי׳ ג׳ פרקין אמצעים דנה״י הכוללים, וג״פ אמצעים דחג״ת הכוללים (והם) בתוכם, וג״פ אמצעים דחב״ד בתוכם, וכולן נקרא חג״ת דז״א.

ואח״כ הם ג״ת, והם נה״י דז״א, והם ג״פ תחתונים דנה״י דז״א, ובתוכם ג״פ תתאין דחג״ת, ובתוכם ג״פ תחתונים דחב״ד, וכולם נקראים נה״י דז״א, ולכ״א מהם ג׳ כלים כנ״ל.

הרי עתה נחלק ז״א לג׳ בחי׳, (כ״ז) והם ג׳ (נ״א כ״ז) מיני כלים, זה תוך זה, ט׳ כלים החיצונים, ט״פ נה״י. וט׳ כלים תיכונים, ט״פ חג״ת. וט׳ כלים פנימים, ט״פ חב״ד. ואלו הכלים פנימים, הם המוחין המתפשטים בכל הגוף כנודע, אך שרשם שהם חב״ד שבחב״ד, אלו הם המוחין העיקרים, המוחין של גדלות.

הנחות ומראה מקומות

ה) עי׳ בתלמוד ע״ס שיעור י״ב בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה מ״ט.

וגם הו״ק שלהם נקרא גדלות, אלא שהם בחי׳ גדלות דו״ק.

וזכור ואל תשכח, איך ג׳ כלים אלו ישנם בעור, בסוד קליפה החיצונה, ותיכונה, ופנימית שבו. וכללות ג׳ כלים אלו, נקרא עור. ועד״ז בבשר, וכן בגידין, וכן בעצמות.

ובזה תבין, איך המוחין דעיבור, נעשין גולגלתא אל המוחין דיניקה. ומוחין דיניקה, הם הקרומות. ודגדלות, הם המוחין ממש. כי הרי המוחין (הם) תוך הקרומיות, והקרומיות תוך הגלגלתא, והם ג׳ כלים זה תוך זה.

פרק ה מ״ק

ו) ונחזור לענין ראשון, כי הנה כל מה שזכרנו עד עתה, נקרא צ׳ דצלם דז״א. (והם בחי׳ נה״י) ודע כי יש דוגמתו ממש עד״ז, ג׳ בחי׳ וכל א׳ מט״ס, ונקרא ל דצלם, והם בחי׳ חג״ת דז״א. וכנגדן ג׳ בחי׳ אחרות, והם כל א׳ כלול מט״ס, ונקרא ם דצלם, והם בחי׳ חב״ד דז״א. והרי נשלם כל ז״א.

הכלל העולה הוא זה, כי הנה יש ט״ס דז״א, והם: חב״ד חג״ת נה״י. וחב״ד הם ם דצלם. וחג״ת ל דצלם. ונה״י צ דצלם. וחב״ד שהם ם דצלם, נעשין מקיפין לחג״ת, שהם ל דצלם. וחג״ת שהם ל דצלם, נעשין מקיפין לנה״י שהם צ דצלם. וצ דצלם שהם נה״י דז״א, נקרא ז״א ממש, או״פ.

וכבר נתבאר, כי תחלה נאצל הז״א י׳, נקודה קטנה, ונקודה זו יש לה רת״ס: והם ג׳ קוצי י׳, והם ג׳ קוין של ז״א, וכל קו יש לה רת״ס, הרי ט״ס, שהם: חח״ן קו ימין, רת״ס. ובג״ה, קו שמאלי רת״ס. ודת״י, קו אמצעי רת״ס. (והרי) ט״ס שרשיות שבז״א. והנה כיון ששרשם אלו, הם ט״ס שרשיות, מוכרח הוא שכל אחד מהם, תהיה כלולה מט׳, א״כ יהיה טפ״ט.

באופן זה: כי הנה החכמה שבם דצלם, יש לה רת״ס, חח״ן שבה, וכל א׳ מהם רת״ס, הרי חכמה השרשית, נחלקת לט״ס שבה פרטיות, והם פ״א חח״ן, וכולם חכמה שבחכמה השרשית. פ״ב חח״ן, וכולן חסד דחכמה השרשית. פ״ג חח״ן, וכולם נצח דחכמה. (נ״א הפרטית, והם חח״ן שבה, וכל א׳ רת״ס, הרי חכמה השרשית, נחלקו לט״ס, והם חח״ן וכולם הכמה, (שרשית) הרי ט״ס פנימיות, וכולם חכמה שרשיות).

אח״כ הבינה שבם׳ דצלם, נחלקה ע״ד הנ״ל ג״כ, ויש בה רת״ס, וכל א׳ כלול מרת״ס, הרי ט״ס פרטיות בבינה השרשית. פ״א בג״ה, וכולם בינה שבבינה. (השרשית) פ״ב בג״ה, וכולן גבורה שבבינה. (השרשית) פ״ג בג״ה, וכולם הוד שבבינה. (השרשית) הרי ט״ס פרטיות, וכולם בינה השרשית.

אחר כך הדעת שבם׳ דצלם, יש לו ט״ס, פ״א דת״י, וכולם דעת שבדעת השרשית. פ״ב דת״י, וכולם ת״ת שבדעת השרשי. פ״ג דת״י, וכולם יסוד שבדעת. הרי ט״ס פרטיות בדעת שרשיות. וג׳ אלו שהם חב״ד שרשיות, נקרא ם׳ דצלם.

אח״כ ע״ד הנ״ל, הם ל׳ דצלם, והם חג״ת שרשיות דז״א. כיצד, הנה חסד דל׳ דצלם, שבה ט״ס, והם פ״א חח״ן, וכולם חכמה שבחסד השרשי. פ״ב חח״ן, וכולם חסד שבחסד השרשי. פ״ג חח״ן, וכולם נצח שבחסד השרשי. ועד״ז בקו שמאלי, גבורה השרשית. ט״ס, פ״א בג״ה, וכולם בינה שבגבורה השרשיות. פ״ב בג״ה, וכולם גבורה שבגבורה השרשי. פ״ג בג״ה, וכולם הוד שבגבורה השרשיות. ועד״ז בת״ת השרשי, קו אמצעי. פ״א דת״י, וכולם דעת שבת״ת השרשי, פ״ב דת״י, וכולם ת״ת שבת״ת השרשי. פ״ג דת״י, וכולם יסוד שבת״ת השרשי. וג׳ אלו חג״ת השרשיות, נקרא ל׳ דצלם.

אח״כ עד״ז ממש צ׳ דצלם, והם נה״י השרשי דז״א, כיצד, נצח דצ׳ דצלם, יש בה ט״ס פרטיות. פ״א דנצח, חח״ן, וכולם חכמה שבנצח השרשי. פ״ב חח״ן, וכולם חסד שבנצח השרשי. פ״ג חח״ן, וכולם נצח שבנצח השרשי.

הגהות ומראה מקומות

ו) עי׳ בתע״ס שיעור י״א בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה ל״ז.

ועד״ז בקו שמאל, הוד השרשי, פ״א בג״ה, וכולם בינה שבהוד השרשי. פ״ב בג״ה, וכולן גבורה שבהוד השרשי. פ״ג בג״ה, וכולם הוד שבהוד השרשי. ועד״ז בקו האמצעי יסוד השרשי, פ״א דת״י, וכולם דעת שביסוד השרשי. פ״ב דת״י, וכולם ת״ת שביסוד שרשי. פ״ג דת״י, וכולם יסוד שביסוד השרשי. הרי ג׳ בחי׳ אלו שרשיות, ונקרא צ׳ דצלם.

והנה עתה נכלל הכל ונאמר, כי בכל צלם יש ט״ס שרשיות, ופ״א ספי׳ פרטיות. ואמנם כשתחלק צלם זה לג׳ בחינת, שהם מל״ן כנ״ל, נמצא כי בכל בחי׳ מהם יהי׳ ג״ס שרשיות, וכ״ז ספי׳ פרטיות. ובזה תבין ענין ס׳ יצירה, כי הם י״ס ובהן כ״ז אתוון.

והנה הז״א אינו רק ט״ס, כי נוקבא היא ספי׳ א׳ העשירית. והנה תמצא שכל בחי׳ מהם יש ג״ס שרשיות, והם בחי׳ ז) אמ״ש: מ׳ קו ימין, מים. ש׳ קו שמאל, אש. א׳ קו אמצעי, אויר. ואלו הג״ס שרשיות, נחלקות תחלה לט״ס בינונית ואח״כ ט״ס בינונית, נחלקות לכ״ז ספירות פרטיות. הרי הם כ״ז, כמנין כ״ב אותיות התורה, עם ה׳ אותיות מנצפ״ך בדרך פרטי. אמנם הט״ס בינונית, הם נגד אותיות הראשונים, שהם: א״ב ג״ד ה״ו ז״ח ט׳, וזהו במ׳ דצלם. אח״כ עד״ז הם ט׳ אותיות שניות, והם: יכ״ל מנ״ל עפ״צ, בל׳ דצלם. והנה אח״כ עד״ז, הם ט״ס שלישיות, והם: ק״ר ש״ת מנצפ״ך, ואלו הם בצ׳ דצלם. והרי הם ג׳ בחי׳, אמנם ספירות הפרטים הם כ״ז אותיות כי גם בהם לבדם, יש כמנין כ״ז אותיות התורה. הט״ס בינונית, הם סוד א״ב דאי״ק בכ״ר וכו׳. ר״ל א׳ בחינה ראשונה. י׳ שנייה. ק׳ השלישי. וכעד״ז בכל השאר.

פרק ו מ״ת

כלל העולה, כי בכל הצלם יש ט״ס שרשיות, נגד ט׳ אותיות של המספר, שאין חשבון למעלה ממנו, כנודע לבעלי המספר. כי הרי הי׳ חוזר לא׳. ויש בו כ״ז ספי׳ בינונית. נגד כ״ז אותיות התורה. ויש בו פ״א ספירות פרטיות שלימות, והם גימ׳ כס״א, להורות, כי הת״ת נעשה כסא אל הכבוד שלמעלה ממנו. והנה כל בחי אלו נקרא בחי׳ חיצוניות שבז״א, כנ״ל ח) שיש בו ג׳ כלים זעג״ז, וזהו בחי׳ כלי החיצוניות שבו, והרי בארכו יש ט״ס כנ״ל.

ואמנם גם ברוחב ובעוביו, צריך שיהיה עד״ז כנ״ל. ונמצא שצריך שיהיה ברוחב ועוביו ג׳ בחי׳ ט״ס הנ״ל. כדי שתהיה כל בחי׳ זו החיצונה, בחי׳ נה״י. והתיכונה, חג״ת. ופנימית, חב״ד. ויהיה ג׳ צלמים, זו לפנים מזו. והצלם החיצון נקרא צלם דנה״י. נמצא כי כל ט״ס שרשיות הנ״ל, הם בבחי׳ החיצון, ואינם רק ג׳ ספירות גדולות אמיתיות, שהם נה״י דז״א, כל א׳ כלולה מג׳, הרי ט׳. והצלם התיכון נקרא צלם דחג״ת לבד, ויש בו ט״ס שרשיות שבו. והצלם הפנימי, נקרא צלם דחב״ד לבד, ויש בו ט״ס שרשיות שבו.

ונמצא, כי כאשר יתלבשו ג׳ אלו זה תוך זה, נמצא כי ם דצלם, יהיה בו ג׳ ממי״ן, זה תוך זה, וכולם בחי׳ חב״ד. כיצד, ם חיצונה חב״ד שבנה״י האמיתית. ם תיכונה, חב״ד שבחג״ת האמיתית. ם פנימית, חב״ד שבחב״ד האמיתית. וכולם נקרא אור מקיף ראשון, במ׳ דצלם.

אח״כ ל דצלם, יש בו ג׳ למדי״ן, זה לפנים מזה, וכולם בחי׳ חג״ת. כיצד, ל חיצונה חג״ת שבנה״י אמיתית כו׳. וכל אלו נקרא אור מקיף ב׳, דל דצלם.

ואח״כ הוא צ׳ דצל״ם, ויש בו ג׳ צדיקי״ן, זה לפנים מזה, וכולם בחי׳ נה״י. כיצד, צ׳ חיצונה, נה״י דנה״י אמיתית. צ׳ תיכונה, נה״י דחג״ת האמיתית. צ׳ פנימית, נה״י דחב״ד האמיתית. ט) (וכל אלו נקרא אור מקיף ג׳ צ׳ דצלם).

הנהות ומראה מקומות

ז) ע׳ שער טנת״א פרק ו׳ וז׳.

ח) פרק ה׳.

ט) נ״א ל״ג וכל אלו נקרא אור מקיף ג׳ צ׳ דצלם (כת״י).

ונמצא עתה, שאם נמנה בבחי׳ האורך והגובה כל ספי׳ פרטיות, י) שיש בכל חלק וחלק מבחי׳ זו החיצונה, יהיו כ״ז ספירות פרטיות, והם כ״ז אותיות התורה. (והוא) כשנתחיל מחכמה הראשונה שבחלק ההוא, ונשלים ביסוד האחרון של חלק ההוא.

ואם נמנה ספי׳ הבינונית, שיש בכל הג׳ חלקים, יהיה כ״ז אותיות בכל צלם החיצון. אחרים בם׳, עשירית בל׳, מאות בצ׳. וכעד״ז בבחי׳ התיכונה, צלם התיכון. וכעד״ז בבחי׳ פנימית, צלם הפנימי.

אמנם אם נמנה באופן אחר, שהוא ברוחב ובעובי, נמצא בכל חלק העליון הכולל ג׳ בחי׳, יהיה בכל א׳ מהם לברו כ״ז ספירות פרטיות. וכולם יחד כ״ז בינונית. כ) ויחיו ט״ס פנימית, ט׳ אותיות האחרים. וט״ס תיכונית, ט׳ אותיות עשירות. וט״ס חצוניות, ט׳ אותיות המאות. וכעד״ז בג׳ למדי״ן דג׳ צלמים. וכעד״ז בג׳ צ׳ שבג׳ צלמים.

נמצא, כי היסוד התחתון שבכולן, שבחלק הצ׳ דצלם החיצון, (העומדת עם הנוקבא אב״א) הוא צ׳ פשוטה, רומז שמתפשט בסוד אב״א. כי צלם החיצון עומד עם נוקבא אב״א, ויש בו אחיזה לחיצונים, בהתפשטותו. ויסוד התחתון שבכולם, שבחלק הצ׳ דצלם התיכון, הוא צ׳ כפופה, וגם הוא בחי׳ אב״א, אך איננו מתפשט אל החיצונים, כמו החיצון, ואין אל החיצונים אחיזה בו, אפילו שהוא אב״א. ויסוד התחתון שבכולם, שבחלק הצ׳ דצלם הפנימי, הוא אות ט׳, מורה על הזווג פב״פ, ונקרא מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, כי הוא צפון טמיר וגנוז ופנימי מכולם, כמ״ש בזוהר ל) דטוביה גנוז בגוויה.

ונבאר זה יותר, ונמצא שהצ׳ דצלם דז״א, הוא ט״ס, וכל א׳ יש לה ג׳ כלים, זה לפנים מזה והנה הראשון, הוא חכמה שבצ׳ דצלם, והם ג׳ חכמות, זו לפנים מזו, בסוד אי״ק: א׳ בפנימיות. י׳ בתיכונה. ק׳ בחיצונה. והבינה של צ׳ דצלם, הם ג׳ בינות, זו לפנים מזו, בסוד בכ״ר: ב׳ בפנימית. כ׳ באמצעית. ר׳ בחיצונית. וכן גל״ש, ברעת. דמ״ת, בחסד. הנ״ך, בגבורה. וס״ם, בת״ת. זע״ן, בנצח. חפ״ץ, בהוד. טצ״ק, ביסוד.

וכעד״ז אי״ק בכ״ר כו׳, בל דצלם, בט״ס שבו. וכעד״ז אי״ק בכ״ר כו׳, בם דצלם, בט״ס שבו. וכל א׳ ג כלים, זה לפנים מזה.

ואם נהשב ונאמר באופן אחר, כי כל אורך הצלם, אינו רק ט״ס לבד, וכל א׳ ג׳ כלים, זה לפנים מזה. נמצא כי הט״ס פנימיות, של כל כללות הצלם, הנה הם ט׳ אותיות אחרים: א״ב ג״ד ה״ו ז״ח ט׳. והט״ס תיכונים, עשירות. והט׳ החיצונים, הם הט׳ אותיות המאות. והרי בכל ז״א בכללותו, שכולל כל ג׳ חלקי הצלם ג׳ חלקים באורך. וכן ג׳ חלקי הרוחב והעובי, שהם: חיצון, תיכון, פנימי, אין בו רק אלפא ביתא א׳, דאי״ק בכ״ר.

וע״ד פרט, יהיה ג׳ אלפא ביתא דאי״ק בכ״ר, בג׳ חלקי הצלם כנ״ל, ע״ד הנ״ל. וע״ד פרט מן הפרט, יהיה ג׳ אלפא ביתא דאי״ק בכ״ר, בכל חלק וחלק מג׳ חלקי הצלם, ודי בזה.

והרי נתבאר, כי יש פ״א ספירות פרטיות, בצלם החיצון. וכנגדן פ״א ספירות אחרים, בצלם תחיכון. ופ״א אחרים, בצלם הפנימי. הרי ג״פ פ״א, הרי רמ״ג איברים, גימ׳ אברם.

ואח״כ הבינה, שהלבישה את המוחין דכל הצלמים הנ״ל כנודע, תוך המלכות של התבונה הב׳, שהיא אות ה׳ אחרונה משם ס״ג שלה כנודע, וזו נקרא תבונה הג׳, שהיא רביעית, כשנמנה גם את הבינה עליונה. וזו ה׳ יש בו י״ס, וארכה ממש באורך כל צלם ז״א שוה בשוה, ויש בה בכל הפרטים הנ״ל, באורך וברוחב בצלם דז״א בכל הנ״ל ממש וזכור הקדמה זאת.

והנה ה׳ זו, המלבשת אלו הג׳ צלמים כנודע, שיש בהם רמ״ג ספירות פרטיות, נעשים רמ״ח איברים, כמנין אברהם. ע״י ה׳ זו

הגהות ומראה מקומות

י) נ״א ממש (ח״ו). כ) נ״א פרטיות (כת״י). ל) הקדמת ספר הזוהר אות ל״ג.

שנתוסף בהם, ואלו הם סוד רמ״ח איברים שבאדם.

וכבר ידעת, כי הצלם הוא סוד, ומורא לא יעלה על ראשו, הנאמר בשמשון, רק הם נכנסין תוך גוף ז״א. ועיין בפע״ח שער העמידה סוף שער י׳. והנה מור״א עם הכולל, גימטריא רמ״ח. והרי נתבאר איך יש ט״ס בז״א, וכ״ז אותיות„ ורמ״ח איברים, ואיך נברא בצלם.

פרק ז מ״ק

דע, כי כל ספירה וספירה כלולה מכל הקו שלה בלבד, ולא מכל הי״ס. מ) כיצד, הכמה כלולה מחח״ן, שהוא קו שלה, וכל א׳ כלולה מג׳, וכן מתפשטות ונחלקות, לאלף אלפים בחי׳, וכולם בחי׳ חח״ן בלבד. ועד״ז בקו שמאל, כל ספירה של שמאל, כלולה מג׳ ספירות הקו ההוא. וכל א׳ מהם כלולה מג׳, עד אלף אלפים בחי׳, וכולם בחי׳ בג״ה בלבד. ועד״ז בקו אמצעי, וכולם בחי׳ דת״י לבד. וזהו בדרך כללות.

אמנם בדרך פרטות. כל בחי׳ מאלו הי״ס, כלולה מכל הי״ס. אמנם אינן יוצאין מטבע בחי׳ הקו ההוא. המשל בזה, ספי׳ החכמה תהיה כלולה מחח״ן, וכ״א מהם יש בה י״ס, וכולם נקרא חכמה, או חסד, או נצח בלבד, ואינן נוטים אל השמאל, כי כולם חסדים. וכן ספי׳ בינה, כלולה מבג״ה לבד, וכל א׳ מהם יש בה י״ס, וכולם נקראו בינה, או גבורה, או הוד לבד ואינם נוטים אל הימין כי אלו הם כולם גבורות. וכעד״ז בקו האמצעי, כולם מכריעים, וזכור הקדמה זאת.

הגהות ומראה מקומות

מ) עי׳ להלן שער עי״ס פרק ג׳.